Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Rok 1872.

W Wiedniu.
Drukiem cesarsko-króleskiej nadwornej i rządowej drukarni.
1872.

Pierwsze repertoryum.

Spis chronologiczny

ustaw i rozporządzeń w Dzienniku ustaw państwa w roku 1872 ogłoszonych.

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	Dzień wyjścia Dziennika ustaw państwa	Treść	Numer zeszytu	Numer ustawy itd.	Strona
1864 **20 sierp.**	1872 13 stycz.	Umowa pomiędzy rządem c. i k. austryacko-węgierskim a ces. rosyjskim, w przedmiocie regulacyi rzek Wisły i Sanu na przestrzeni granicznej królestwa Polskiego z Cesarstwem Austryackiem	II	2	**3**
1869 **2 wrześ.**	30 kwiet.	Traktat przyjaźni, handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem chińskiem	XXIII	58	**155**
18 paźd.	3 wrześ.	Traktat przyjaźni pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem japońskiem, handlowy i żeglugowy	XLVI	128	**383**
1871 **23 lip.**	2 marca	Ustawa, którą nowy porządek miar i wag ustanowionym zostaje .	VI	16	**29**
25 „	1 stycz.	Ustawa, tycząca się zmiany pozycyi 66 taryfy, ustawą z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89) postanowionej	I	1	**1**
5 paźd.	27 kwiet.	Traktat telegrafowy pomiędzy ces. i król. rządem monarchii austryacko-węgierskiej a rządem cesarstwa Niemieckiego . .	XXI	53	**133**
18 list.	21 listop.	Umowa zawarta pomiędzy ces. i król. rządem z jednej a przedsiębiorstwem żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda z drugiej strony, tycząca się sprawowania służby pocztowej morskiej	LVI	157	**551**
25 „	22 maja	Umowa pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Ameryką północną w przedmiocie ochrony znaków handlowych	XXVI	66	**191**
25 grud.	13 stycz.	Rozporządzenie ministerstwa skarbu tyczące się upoważnienia c. k urzędu cłowego w Nowosielicy na Bukowinie do postępowania wywozowego z piwem, za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu podatku konsumcyjnego wywożonem	II	3	**9**
26 „	13 „	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, tyczące się ustanowienia w mieście Meran ekspozytury urzedu cłowego głównego I klasy w Bozen	II	4	**9**
1872 **12 stycz.**	15 „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości, którem wydaną zostaje instrukcya tycząca się wykonania powszechnej ustawy o księgach gruntowych	III	5	**11**
14 „	31 paźd.	Międzynarodowy traktat telegrafowy	LIV	152	**407**
15 „	24 lut.	Obwieszczenie ministerstwa skarbu, o załatwianiu w przyszłości czynności cechowniczych w Pilznie (w Czechach) przez tamtejszy urząd podatkowy jako cechownią	IV	6	**23**
21 „	24 „	Obwieszczenie ministerstwa handlu, tyczące się przeniesienia koncesyi kolei bielskiej na spółkę kolei z Uścia nad Łabą (Aussig) do Cieplic	IV	7	**23**
23 „	2 marca	Ustawa zmieniająca obwody grup wyborczych do izby deputowanych rady państwa, wymienione pod Nr. 18 i 23 dodatku do statutu krajowego królestwa czeskiego z dnia 26 lutego 1861	V	13	**27**

Drugie repertoryum.

Spis alfabetyczny

ustaw i rozporządzeń od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1872 w Dzienniku ustaw państwa (rocznik XXIV, zeszyt I do LXV) ogłoszonych *).

A.

B.

*) Z dwóch cyfr przy każdej pozycyi podanych, pierwsza oznacza numer ustawy, druga zaś grubszemi czcionkami wydrukowana, stronicę Dziennika ustaw państwa, na której tę ustawę umieszczono.

D.

E.

F.

G.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

Val–Vis

Voi—Vor

W.

Wag—Wło

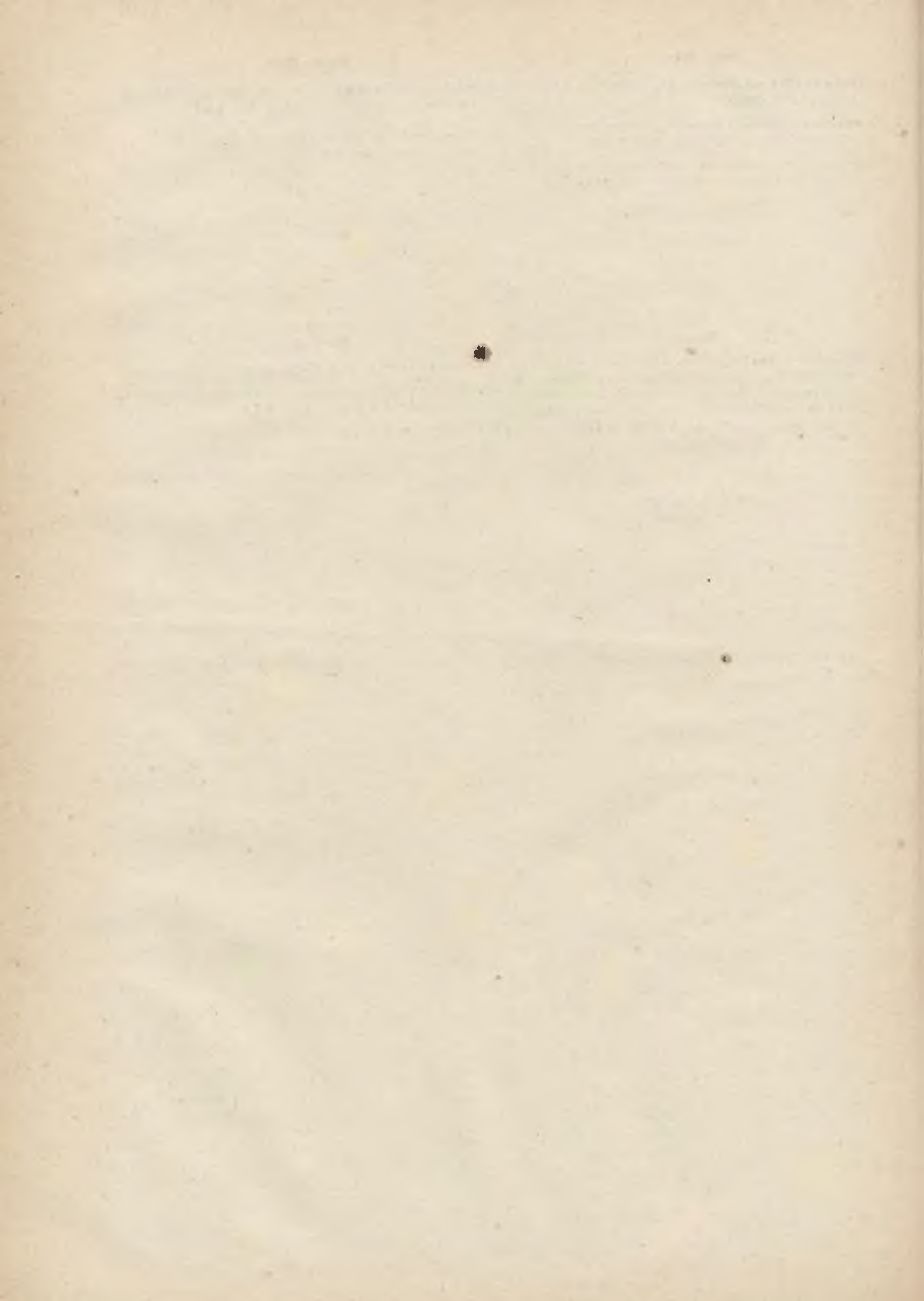
Woj—Wyż

Z.

Zad—Zad

Zag—Zda

Ż.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt I. — Wydany i rozesłany dnia 1 stycznia 1872.

1.

Ustawa z dnia 25 lipca 1871,

tycząca się zmiany pozycyi 66 taryfy, ustawą z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89) postanowionej.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Pozycyę 66 taryfy, ustawą z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89) postanowionej, zmienia się w ten sposób, że należytość stemplowa od uwierzytelnienia podpisów stron na dokumentach hipotecznych, jeżeli uwierzytelnienie jest sądowem, 36 cent, jeżeli notaryalnem, 10 cent. wynosić będzie.

§. 2.

Tę należytość stemplową opłaca się pojedynczo nawet wtedy, jeżeli jednocześnie kilka podpisów stron na tym samym dokumencie jest uwierzytelnionych.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy porucza się ministrowi skarbu.

Ischl, dnia 25 lipca 1871.

Franciszek Józef r. w.

Hohenwart r. w. **Holzgethan** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt II. — Wydany i rozesłany dnia 13 stycznia 1872.

2.

Umowa pomiędzy rządem c. i k. austryacko węgierskim a ces. rosyjskim z dnia 20 sierpnia 1864,

w przedmiocie regulacyi rzek Wisły i Sanu na przestrzeni granicznej królestwa Polskiego z Cesarstwem Austryackiem.

(Zawarta w Krakowie dnia 20 sierpnia 1864, ratyfikowana przez ces. i król. rząd w Wiedniu dnia 27 maja 1871 a przez ces. rosyjski rząd w Petersburgu dnia $\frac{\text{24 października}}{\text{5 listopada}}$ 1871).

W skutek porozumienia się na drodze dyplomatycznej rządów cesarsko austryackiego i cesarsko rosyjskiego w celu uregulowania rzek Wisły i Sanu, wyznaczoną została komissya międzynarodowa, a mianowicie:

Ze strony rządu cesarsko austryackiego przez reskrypt cesarsko austryackiego ministerstwa stanu z dnia 23 stycznia 1864 Nr. 25279:

Cesarsko króleski radca namiestnictwa Adolf Eckhardt;

Cesarsko króleski ministeryalny inspektor budowniczy Gustaw Wex.

Ze strony rządu cesarsko rosyjskiego przez postanowienie rady administracyjnej królestwa Polskiego z dnia $\frac{\text{20 sierpnia}}{\text{1 września}}$ 1863 Nr. 24237:

Członek zarządu komunikacyi w królestwie Polskiem inspektor Wilhelm Kolberg;

Naczelnik stołu w wydziale technicznym zarządu komunikacyi Władysław Wierzbowski.

Wymienieni powyżej komisarze w myśl udzielonej im przez właściwe oba rządy instrukcyi w wykonaniu na początku wytkniętego celu ułożyli następujące punkta umowy:

§. 1.

Rząd cesarstwa austryackiego i rząd cesarstwa rosyjskiego w widokach korzyści spodziewanych dla obu ościennych państw, uznawszy potrzebę regulacyi i uspławnienia rzeki Wisły na przestrzeni granicznej od Niepołomic do Zawichosta, oraz rzeki Sanu na przestrzeni od Korylowki do Kopek wzajemnie obowiązują się doprowadzić takową do skutku według przyjętego obecnie jednozgodnie planu regulacyi i postępowania w ciągu lat 20.

Gdyby jedna z stron umawiających się uważała za stósowne, skrócić wyżej wymieniony termin, w takim przypadku obydwa rządy porozumieją się w tym przedmiocie na właściwej drodze.

§. 2.

Za pomocą robót regulacyjnych stan Wisły i Sanu na przestrzeniach granicznych wyżej wymierzonych ma być tak dalece ulepszonym, ażeby nawet przy mniejszych wo lach, mianowicie jedna stopa pod zero wodoskazu krakowskiego (Podgórskiego) co odpowiada dzisiaj stanowi wody cztery stopy nad zero na wodoskazie w Zawichoście, na całej długości nurtu potrzebna dla ruchu statków głębokość wody stóp trzy miary austryackiej lub rosyjskiej była zapewnioną, a zarazem usunięte albo zmniejszone dotychczasowe znaczne spustoszenia obustronnych gruntów skutkiem powodzi i częstych zatorów lodowych powstające.

§. 3.

Zamierzona regulacya Wisły i Sanu przeprowadzoną być ma według narysu oznaczonego liniami niebieskiemi na planach sytuacyjnych na zasadzie ustanowionych przez obustronnych komisarzy technicznych szerokości normalnych dla rozmaitych przestrzeni rzeki z tem zastrzeżeniem, że w razie nastąpić mogących znaczniejszych zmian biegu rzeki i w miarę spostrzeżeń uczynionych przy postępie robót poprawczych i onych skutków, tak kierunki tych narysów normalnych, jakoteż ich odległości (szerokości normalne) według zgodzenia się obustronnych technicznych władz w pojedynczych przestrzeniach odpowiednio zmienione być mogą.

§. 4.

Wyż rzeczona regulacya Wisły i Sanu dokonaną być ma w ogólności za pomocą następujących robót poprawczych:

1. Obsadzenie wszelkich ław piaszczystych i zbyt szerokich łożysk, które zewnątrz narysu normalnego są położone, przy jednoczesnem zupełnem wykarczowaniu tych wszystkich fiancunków wierzbowych i zarośli, które na wewnątrz zgodzonych narysów przypadają, jak również wycięcie tych, które na wypukłych brzegach bliżej jak 50 sążni narysu regulacyjnego leżą, a tem samem na przeciwległy brzeg szkodliwie działają, lub odpływ powodzi i lodów tamują.

2. Zabezpieczenie brzegów podrywanych, zewnątrz narysu normalnego leżących, przez odpowiednie roboty ochronne.

3. Ograniczenie zbyt szerokiego koryta i zwężenie rzeki aż do przyjętej szerokości normalnej, a zarazem zatamowanie wszelkich szkodliwych odnóg.

Wybór systemu budowy do zabezpieczenia brzegów, do zwężenia koryta i przetamowań pozostawia się uznaniu obu rządów na ich brzegach.

Co się tyczy sposobu wykonania wszystkich robót poprawczych jakoteż ich wymiarów przyjęte w §. 32 technicznego sprawozdania zasady mają być z obu stron na przyszłość ściśle zachowane.

4. Wykonanie przekopów prostujących rzekę, obecnie za potrzebne uznanych pod Wolą Batorską, przy ujściu rzeki Raby, i pod Wolą Przemykowską, oraz tych, jakieby w miarę skutków z rozwiniętych robót regulacyjnych, okazały się potrzebnemi i przez oba rządy za oddzielnem porozumieniem się przyjętemi zostały.

5. Przekopanie wysep i ław piasczystych leżących wewnątrz narysów normalnych, na zasadzie wyrobić się mających w swoim czasie hydrotechnicznych i wspólnie przyjętych zczegółowych projektów.

6. Usypanie obwałowań o ile takowe dla obrony nisko położonych gruntów przeciw zalewom wysokich wód i przeciw zatorom przez właścicieli nadbrzeżnych wykonane będą.

Ażeby jednak te obwałowania nie tamowały regularnego odpływu powodzi i lodów, i na przeciwny brzeg nie wywierały szkodliwych skutków, mają takowe być zakładane według możliwie regularnych, do biegu rzeki zastósowanych linii, bez kątów wyskakujących, a odległości pomiędzy obustronnemi wałami winny być nie mniejsze jak w sprawozdaniu technicznem, dla szczegółowych przestrzeni wykazano, lub jak wedle przyszłego zgodzenia się oznaczone zostaną.

Wykonane w latach poprzednich obwałowania przez gminy, właścicieli dóbr lub innych interesentów po obu brzegach na tych przestrzeniach gdzie takowe albo według zarysów niewłaściwych założone zostały, albo niemają dostatecznej odległości pomiędzy sobą, mają być w ciągu najbliższych 10 lat przesypane na górnej przestrzeni Wisły aż do ujścia Dunajca, według linii ustanowionych przez komisarzy i oznaczonych na planach sytuacyjnych kolorem zielonym; na przestrzeni zaś poniższej według przedstawić się mających do zatwierdzenia władzom technicznym wniosków inżynierów oddziałowych.

§. 5.

Każdy z obu rządów roboty potrzebne do regulacyi na własnym brzegu, własnym kosztem, lub przez własnych poddanych wykonać każe, z wyjątkiem przekopów których koszt wykonania oznaczony będzie wedle obustronnego porozumienia się w każdym szczegółowym przypadku. Co do przekopów wyżej podanych rozkład kosztów ustawiony został jak następuje:

a) pod Wolą Batorską przekop Wisły na prawej galicyjskiej stronie ma być wykonany kosztem rządu cesarsko austryackiego zaś drugi przekop na lewym brzegu kosztem rządu królestwa polskiego;

b) koszta wykonania przekopu podwójnego na Wiśle przy ujściu rzeki Raby mają być poniesione w równych częściach przez oba rządy, zaś dzieła poprawcze przy wadliwem ujściu rzeki Raby dokonane być mają kosztem samego rządu cesarsko austryackiego.

c) przy wykonaniu podwójnego przekopu na Wiśle przy Woli Przemykowskiej rząd cesarsko austryacki poniesie dwie trzecie, zaś rząd królestwa Polskiego tylko jedną trzecią kosztów całej budowy.

Koszta przekopania wysp i ław piaszczystych leżących w pośród narysów normalnych poniesione być mają przez obadwa rządy w równych częściach.

§. 6.

Ażeby powyżej wymienione roboty regulacyjne przy obydwu brzegach o ile być może jednocześnie, jednozgodnie i wzajemnie się wspierając, zatem z najpewniejszym skutkiem i najmniejszym kosztem mogły być dokonane, obadwa rządy przyjmują następujący sposób postępowania:

a) delegowani od obustronnych rządów urzędnicy z każdą wiosną po naznaczeniu terminu zjazdu wspólnie z obustronnymi inżynierami, którym regulacya Wisły będzie poruczoną, i z właścicielami gruntów zwiedzą po obu brzegach oznaczoną im przestrzeń, wskażą sobie roboty poprawcze w tych przestrzeniach w bieżącym roku potrzebne, zyskają zgodzenie się na takowe roboty delegowanych przeciwległego brzegu i porozumieją się co do sposobu prowadzenia tych robót, sprawdzą i poświadczą równie roboty wodne wykonane w roku poprzednim, mianowicie czy takowe wykonane były według poprzednich umów, nakoniec przedstawią w tym względzie sporządzone protokoły obustronnym przełożonym władzom dla rozpoznania i potwierdzenia:

b) gdyby obustronni delegowani zgodzili się co do robót wykonać się mających, lub gdyby ich władze przełożone robót protokołem objętych nie zatwierdziły, w takim razie porozumienie się obustronnych wyższych władz staje się potrzebnem;

c) aby rozciągnąć nadzór nad systematycznem przeprowadzeniem zamierzonej regulacyi rzeki i bliżej oznaczyć stopniowy postęp robót, w dalszym ciągu wykonać się mających wedle objawiających się skutków z robót poprawczych, w poprzednich latach wykonanych, termin dwudziestoletni oznaczony dla uregulowania Wisły i Sanu podzielony zostaje na peryody pięcioletnie, a w końcu każdego takiego peryodu wyznaczeni będą i wysłani od obu rządów jednocześnie wyżsi urzędnicy techniczni, którzy wspólnie przekonają się o stanie rzeki i wykonanych budowach jak również o skutkach z tych ostatnich i według tego uczynią zaraz na miejscu ogólne zarządzenia co do sposobu i kolei robót w najbliższym peryodzie wykonać się mających, lub też odpowiednie przedstawienia uczynią przełożonym władzom;

d) gdyby jeden z obydwóch rządów przy wykonaniu robót regulacyjnych (mianowicie przekopów) był w potrzebie wykonać dzieło pomocnicze na przeciwnym obcym brzegu, w ówczas tameczny rząd przyzwoli na budowę tego dzieła z zastrzeżeniem że przezto, ani sam, ani jego podani na szkodę narażeni nie zostaną;

e) obadwa wysokie rządy przedsięwezmą potrzebne środki, aby dla przyspieszenia i ułatwienia wykonywających się robót regulacyjnych na Wiśle zatrudnionym przy nich urzędnikom, przedsiębiorcom lub robotnikom każde możliwe ułatwienie w stosunkach granicznych czynione było.

§. 7.

Co do załatwienia istniejących i w przyszłości wyniknąć mogących kwestyi granicznych następujące przyjmują się zasady:

Stan rzeczy znaleziony przy ostatniem wspólnem oznaczeniu granicy w r. 1818/21 wzdłuż Wisły i oznaczony słupami granicznemi i opisaniem granicznem, utrzymany zostaje jako stan normalny o tyle, o ile przez późniejsze sprawdzenia graniczne i przez obecne porozumienie się nie został zmieniony.

Przy teraźniejszym stanie Wisły na wszystkich tych przestrzeniach gdzie niema sporów granicznych „thalweg“ czyli nurt istniejący uznaje się za faktyczną granicę kraju pomiędzy obydwu państwami.

Wszelkie części gruntów które przy wykonaniu przekopów z prawego brzegu rzeki na lewy, albo z lewego na prawy, odcięte zostaną, mają być przez rząd właściwy lub przez przyległych poddanych według zupełnej szacunkowej wartości wynagrodzone.

Jeżeli wysokość tego wynagrodzenia nie będzie mogła być ustanowioną w drodze dobrowolnej ugody, wtedy na zasadzie postępowania praw tego kraju, z którego terytoryum grunt odpada, oznaczoną zostanie.

§. 8.

Obadwa rządy obowiązują się mieć staranie, aby według umowy art. V, ustępu *b)*, zawartej w roku 1818 pomiędzy Austryą i Rosyą konwencyi, dla dróg do holowania celem ułatwienia i podniesienia żeglugi na Wiśle niezbędnie potrzebny, wzdłuż obustronnych brzegów pas gruntu szeroki 15 łokci polskich (stóp ros. 28) rezerwowany i aby takowy w lasach, zagajeniach i flancunkach na szerokości 6 stopowej z drzew, pni i krzaków w każdym czasie był oczyszczony.

Używanie tych dróg do ciągnienia statków w górę rzeki ludźmi albo końmi będzie dozwolone obustronnym poddanym po obydwu brzegach każdego czasu bez żadnej trudno-

ści i takowi zato nie będą uiszczać żadnych opłat, ani też nie będą doznawać utrudnień ze strony straży granicznej.

§. 9.

Cesarsko austryacki rząd przedsięweźmie środki, aby aż do przeprowadzenia regulacyi Wisły i Sanu corocznie po zejściu wód wysokich przez ustanowionych dozorców kierunek właściwej drogi spławnej dla statków prętami był oznaczony, jak również, aby mielizny i inne przeszkody spławu odpowiednio oznaczone były.

§. 10.

Oba wysokie rządy przedsięwezmą środki, ażeby stojące po obu brzegach Wisły i Sanu słupy graniczne, które wniesione być mają w obustronne plany hydrotechniczno-sytuacyjne, w przyszłości, gdy zmiana ich stanie się potrzebną, tylko za współudziałem inżynierów spławu przestawionemi były.

§. 11.

Wszelkie ustanowienia, które w poprzednich latach względem wykonania robót wodnych na Wiśle i na Sanie przy obustronnych przez władze miejscowe odbytych konferencyach ułożone zostały, o ile nie są zgodne z obecnemi warunkami, przez niniejszą umowę uchylają się.

§. 12.

Przed udzieleniem koncesyi przedsiębiorcy lub towarzystwu akcyjnemu na żeglugę po Wiśle statkami parowemi na przestrzeni granicznej nastąpi pomiędzy obydwoma wysokiemi rządami oddzielny układ tak ze względu na zabezpieczenie brzegów i wykonanych robót regulacyjnych, jakoteż względem oznaczenia i zaprowadzenia przystani, nakoniec względem warunków wszelkich innych zachować się mających przepisów.

W Krakowie, dnia 20 sierpnia 1864.

Kolberg r. w.

Wierzbowski r. w.

Eckhardt r. w.
c. k. radca namiestnictwa.

Gustaw Wex r. w.
c. k. inspektor budownictwa.

Pierwopis.

Déclaration.

Le soussigné, Chancelier de l'Empire, Ministre de la Maison Impériale et des affaires étrangères, dûment autorisé à cet effet, déclare par la présente, au nom du gouvernement Impérial et Royal, que la Convention ci-jointe, signée à Cracovie le 20/8 août 1864 entre les commissaires du gouvernement Impérial et Royal de la monarchie Austro-Hongroise et du gouvernement Impérial de Russie, dans le but de régulariser le cours du San et de la Vistule dans les parties de ces rivières qui forment la frontière entre l'Autriche et la Russie, est formellement approuvée et acceptée par le gouvernement de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, et recevra, en ce qui Le concerne, pleine et entière exécution.

En foi de quoi le soussigné a revêtu de sa signature et du sceau de ses armes la présente Déclaration destiné à être échangée contre une Déclaration semblable signée par Mr. le Prince de Gortchakoff, Chancelier de l'Empire de Russie.

Fait à Vienne le 27 Mai 1871.

(L. S.) Comte de **Beust** m. p.

Przekład.

Deklaracya.

Niżej podpisany kanclerz państwa, minister cesarskiego domu i spraw zewnętrznych, będąc do tego należycie upoważnionym, oświadcza niniejszym dokumentem w imieniu cesarskiego i królewskiego rządu że załączona umowa w przedmiocie regulacyi rzek Wisły i Sanu na przestrzeni granicznej pomiędzy Austryą a Rosyą, na dniu 20/8 sierpnia 1864 przez komisarzy rządu c. i k. austryacko węgierskiego i rządu cesarsko rosyjskiego w Krakowie zawarta, przez rząd Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości formalnie zatwierdzoną i przyjętą została i że rząd ten takową całkowicie i w zupełności wykona.

W dowód czego podpisany, deklaracyą niniejszą, która za podobną, przez cesarsko rosyjskiego kanclerza państwa, księcia Gorczakowa podpisaną, wymieniona być ma, w podpis swój zaopatrzył, i pieczęć swoją na takowej wycisnął.

Działo się w Wiedniu dnia 27 maja 1871.

(L. S.) Hrabia **Beust** r. w.

Umowę powyższą, jako przez obiedwie izby rady państwa zatwierdzoną, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 30 grudnia 1871.

Lasser r. w.

3.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 25 grudnia 1871,

tyczące się upoważnienia c. k. urzędu cłowego w Nowosielicy na Bukowinie do postępowania wywozowego z piwem, za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu podatku konsumcyjnego wywożonem.

W myśl istniejących przepisów upoważnia się c. k. urząd cłowy poboczny I klasy w Nowosielicy na Bukowinie do postępowania wywozowego z piwem, za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu podatku konsumcyjnego wywożonem.

Holzgethan r. w.

4.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 26 grudnia 1871,

tyczące się ustanowienia w mieście Meran ekspozytury urzędu cłowego głównego I klasy w Bozen.

W mieście Meran ustanowioną została, tymczasowo na przeciąg okresu leczniczego 1871/72 (t. j. do końca maja 1872) ekspozytura urzędu cłowego głównego I klasy w Bozen, która z dniem 7 grudnia 1871 rozpoczęła czynności.

Ekspozytura ta posiada zupełne prawo ekspedycyi.

Holzgethan r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt III. — Wydany i rozesłany dnia 15 stycznia 1872.

5.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 12 stycznia 1872,

którem wydaną zostaje instrukcya tycząca się wykonania powszechnej ustawy o księgach gruntowych.

Na podstawie artykułu V ustawy z dnia 25 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 95 wydaje się w przedmiocie wykonania powszechnej ustawy o księgach gruntowych instrukcyą następującą:

§. 1.

Utrzymywanie dziennika.

Wszelkie podania, do sądu hipotecznego nadchodzące, których przedmiotem są wniesienia do ksiąg gruntowych, przez tenże sąd uskutecznić się mające, jakoteż wszelkie akta, które się takowych wniesień tyczą, jak np. odezwy urzędowe, rekursa, załatwienia rekursów, relacye urzędowe, po zaciągnięciu do protokołu podawczego, powinny być zapisane w dzienniku, w urzędzie hipotecznym utrzymywać się mającym.

W tym celu podania takowe i akta, po każdem zamknięciu protokołu podawczego, w nagłych zaś wypadkach, zaraz po ich zaciągnięciu do protokołu podawczego, urzędnikowi księgę gruntową utrzymującemu, a jeżeli urząd hipoteczny ma osobnego przełożonego, temuż, udzielane być powinny.

Zapisanie podań i aktów w dzienniku ma nastąpić natychmiast po onych otrzymaniu.

§. 2.

Dziennik ma zawierać oddzielne rubryki dla następujących szczegółów:

1. Praesentatum, t. j. liczba protokołu podawczego i dzień nadejścia do sądu hipotecznego; podania i akta jednocześnie do urzędu hipotecznego wniesione, powinny być zapisane w porządku arytmetycznym liczb protokołu podawczego.

2. Nazwiska stron i przedmiot podania.

3. Przedmiot hipoteczny do którego podanie się odnosi.

4. Dzień i treść załatwienia sądowego w krótkości, np. dozwolono, tylko zastrzeżono, odmówiono.

5. Gdzie wniesienie uskutecznionem zostało t. j. tom i arkusz lub strona księgi, a względnie wyciągu hipotecznego, jeżeli tenże miejsce księgi gruntowej zastępuje.

6. Osoby, którym rezolucya ma być doręczona.

7. Dzień w którym osobom wyżej wymienionym rezolucye według przepisów doręczono.

8. Wyszczególnienie przypadków, w których urząd hipoteczny ma z urzędu pamiętać o wyznaczonym terminie, jakoteż oznaczenie końca tego terminu.

9. Liczby dziennika podawczego tych podań i aktów, które odnosząc się do załatwienia jednego i tego samego żądania o wniesienie, wzajemnie w związku ze sobą zostają.

Oprócz szczegółów, według powyższego postanowienia w dzienniku znajdować się mających, naczelnicy sądów mogą kazać utrzymywać inne zapiski czyto w dzienniku, czy w osobnej księdze, jeżeli to, do przeglądu czynności urzędu hipotecznego, zda się być potrzebnem. Z tego samego powodu w sądach wiele zatrudnienia mających, może być zarządzonem, aby niektóre szczegóły, według powyższych przepisów do dziennika zaciągnąć się mające, np. o doręczeniach, o sprawozdaniach urzędowych, nie w tymże, lecz w osobnych książkach zapisywane były. W takim razie książki te za integralne części składowe dziennika mają być uważane.

§. 3.

równanie ze nem hipotecznym.

Po zaciągnięciu do dziennika szczegółów w §. 2, licz. 1, 2, 3 wymienionych, należy porównać podanie hipoteczne ze stanem hipotecznym i oraz w tem miejscu księgi gruntowej, w którem żądanie wniesienie ma nastąpić, napisać ołówkiem liczbę protokołu podawczego.

Jeżeli jednak zachodzą okoliczności, w których według §. 99 *a)* powszechnej ustawy hipotecznej, zapisanie hipoteczne prośby odrzuconej miejsca mieć nie może, natenczas zanotowania ołówkiem tej liczby zaniechać należy.

Jeżeli podanie nie zgadza się ze stanem hipotecznym, lub jeżeli nie zawiera wszystkiego, co przy załatwieniu uwzględnionem być powinno, urzędnik księgę gruntową utrzymujący obowiązanym jest zwrócić pisemnie uwagę sędziego na te okoliczności.

Jeżeli nie ma powodu do uwag tego rodzaju, należy to zanotować. Tak w pierwszym jak i w drugim przypadku urzędnik księgę gruntową utrzymujący może napisać swoją uwagę albo na podaniu, jeżeli takowe nie ma być stronie zwróconem, albo na osobnym arkuszu.

Podania hipoteczne oddać należy następnie urzędnikowi sądowemu, do załatwienia onych powołanemu, jak najspieszniej, mianowicie najpóźniej w 24 godzinach po ich nadejściu do sądu hipotecznego. Przekroczenie tego terminu miejsca mieć nie może, jak tylko za zezwoleniem naczelnika sądu, w razie niezwykłego natłoku spraw, lub szczególnej onychże trudności.

§. 4.

Wniesienie.

Jeżeli w przypadku dozwolonego wniesienia hipotecznego możnaby się obawiać, że urzędnik księgę gruntową utrzymujący mógłby mieć wątpliwość, w którem miejscu i jakiemi słowami wniesienie i onego potwierdzenie ma być dokonane, natenczas sąd, załatwiając podanie, wyda utrzymującemu księgę gruntową polecenie, jakiemi słowami wniesienie lub potwierdzenie uskutecznić, tudzież w którem miejscu księgi gruntowej wniesienie a na którem dokumencie potwierdzenie ma umieścić.

§. 5.

Podania hipoteczne i akta sądownie załatwione, gdy pomysły rezolucyi zaopatrzone zostaną w trybunałach adnotacyą prezesa „expediatur“ a w sądach powiatowych podpisem

sędziego powiatowego (§§. 206, 249 instrukcyi sądowej z dnia 3 maja 1853, Dz. u. p. Nr. 81), jeszcze przed wygotowaniem rezolucyi sądowych bezpośrednio do urzędu hipotecznego odesłanemi być winny.

Załatwienie sądowe, w taki sposób do urzędu hipotecznego nadeszłe, którem wniesienie hipoteczne dozwolonem, lub zarządzonem zostaje, służyć ma urzędowi hipotecznemu jako zlecenie w myśl §. 102 powszechnej ustawy hipotecznej. Do wykonania nie potrzeba innego zlecenia.

Przed wniesieniem wypełnić należy rubryki dziennika stósownie do osnowy załatwienia.

§. 6.

Wniesienia, podług załatwienia sądowego przedsięwziąść się mające, uskutecznić należy niezwłocznie w miejscu odpowiedniem, stósownie do urządzenia istniejących ksiąg gruntowych.

W tym względzie trzymać się należy porządku arytmetycznego liczb protokołu podawczego.

Jeżeliby się pokazało, że jedno z załatwionych podań tyczy się ciała hipotecznego, względnie którego podanie jednocześnie lub później wniesione, jeszcze nie jest załatwionem; należy donieść o tem sądowi i wstrzymać się z uskutecznieniem wniesienia aż do dalszego zlecenia.

Gdy się wniesienie uskutecznia, należy liczbę protokołu podawczego, stósownie do §. 3 ustęp 1, ołówkiem napisaną, ołówkiem przekreślić.

Liczbę tę należy tak samo przekreślić i wtedy, jeżeli w skutku załatwienia sądowego wniesienie uskutecznionem nie będzie [§. 99 *b)* powszechnej ustawy o księgach gruntowych].

§. 7.

Wniesienia uskuteczniać należy z zachowaniem przepisów powszechnej ustawy o księgach gruntowych, treściwie, pismem wyraźnem, czytelnem.

Jeżeli w jednym sądzie uskutecznienie wniesień poruczone jest kilku osobom, należy mieć staranie, aby wniesienia w jednej i tej samej księdze a mianowicie na jednej i tej samej karcie ile możności jedną ręką były pisane.

§. 8.

Na czele każdego wniesienia położyć należy praesentatum.

Jeżeli mają być uskutecznione wniesienia w skutku podań jednoczesnych, tego samego ciała hipotecznego się tyczących, obok praesentatum dopisać należy „jednocześnie z“ i przy wniesieniu na podstawie jednego z tych podań uskutecznionem, przytoczyć liczby protokołu podawczego podań jednoczesnych.

Jeżeli karta ma być oznaczona jako główna, lub jako podrzędna, natenczas, gdy się wnosi wpis lub zastrzeżenie prawa zastawu, obok praesentatum położyć należy słowa „karta główna“, a względnie „karta podrzędna“.

§. 9.

Wniesienia nie mogą zawierać nic takiego, co według powszechnej ustawy o księgach gruntowych nie stanowi osnowy wniesienia hipotecznego (§. 98 powszechnej ustawy o księgach gruntowych).

Przy wyborze wyrażeń sąd nie może w żadnym względzie odstępować od przepisanych nazw czyli to praw wnieść się mających, czyli też rodzajów wniesień (§§. 8, 9, powszechnej ustawy o księgach gruntowych).

Uskuteczniając wniesienie, utrzymujący księgę gruntową, tak we względzie, wymienienia osób, dla których, jak i przedmiotów, na których wniesienie następuje, tudzież praw, wnieść się mających, winien trzymać się słów, w załatwieniu sądowem użytych.

§. 10.

Liczby, zakres prawa wnieść się mającego, oznaczające, np. trzy piąte, cztery mierzyce, sto złotych itp. powinny być zawsze napisane literami, wyjąwszy, jeżeli są kwotami w drobnej monecie, jak centy, grosze, centimy, soldi itp.

Jeżeli wniesienie odnosi się do wniesienia poprzedniego, liczby tego rodzaju, literami napisane, zawierającego; liczby te cyframi napisane być winny.

Kwota kapitałów wierzytelnych, dla których wpisuje się prawo zastawu na całem ciele hipotecznem lub na jakiejś cząstce onego, bezpośrednio a nie jako prawo podzastawu, powinna być napisana nietylko literami, stósownie do ustępu 1, lecz oraz cyframi, w rubryce na ten cel przeznaczonej, lub, jeżeli księga nie zawiera takiej rubryki, na prawym brzegu.

Jeżeli dla zmian w hipotece łącznej otwiera się osobny arkusz, stósownie do §. 112 powszechnej ustawy u księgach gruntowych, natenczas i kwoty kapitałów wierzytelnych, dla których uzyskuje się prawo podzastawu na tej hipotece łącznej, w sposób w powyższym ustępie wskazany, zanotować należy.

§. 11.

Wniesienia wpisów, zastrzeżeń i zapisań wszelkiego rodzaju powinny jedno po drugiem po sobie następować.

Wszelkie wniesienia tak uskuteczniać i czarnym atramentem w taki sposób podkreślić należy, aby nie było miejsca na dodatki.

§. 12.

Wniesienia uskutecznione w księgach, składających się z kart hipotecznych, powinny być w każdym arkuszu (folium) tych kart (np. arkusz własności, arkusz ciężarów) ponumerowane liczbami bieżącemi w porządku arytmetycznym, które, jeżeli liczby porządkowe były już używane, od tychże zaczynać się mają.

Jeżeli na podstawie jednej i tej samej rezolucyi więcej wpisów lub zastrzeżeń ma być uskutecznionych; każde z tych wniesień, chociażby na tym samym arkuszu uskutecznione było, osobną liczbą porządkową opatrzone być winno.

Przy wnoszeniu prawa dla kilku osób, nazwiska uprawnionych z wymienieniem części na każdą przypadającej napisać należy pod sobą i oznaczyć takowe literami w porządku abecadłowym.

Jeżeli wniesienie odnosi się do poprzedniego wniesienia, w tej samej karcie hipotecznej uskutecznionego, natenczas pod liczbą porządkową nowego wniesienia położyć należy liczbę porządkową wniesienia powołanego, z przydaniem słówka „ad“ w formie ułamka, jeżeli zaś wniesienie powołane znajduje się w innym arkuszu (folium) karty, takowy wymienić.

Liczby porządkowe wniesień późniejszych, odnoszące się do wniesień dawniejszych, w tej samej karcie zawartych, dopisać należy do tych wniesień dawniejszych z przydaniem litery v (vide).

W księgach, które nie składają się z kart hipotecznych, wzajemny związek wniesień, tyczących się tego samego ciała hipotecznego i do siebie nawzajem się odnoszących, uwydatnić należy przez położenie na lewym brzegu oznaczeń z przydaniem litery v (vide) pod któremi można znaleźć odnośne wniesienia.

§. 13.

Jeżeli się wpisuje wykreślenie wpisu lub zastrzeżenia, albo jeżeli się wykreśla zapisanie, natenczas w wykreślonem wniesieniu słowo, rodzaj onego oznaczające (wpis, zastrzeżenia, lub zapisanie), czerwonym atramentem podkreślić należy. Jeżeli ma miejsce wpis tylko częściowego wykreślenia wpisu lub zastrzeżenia, natenczas we wniesieniu częściowo wykreślonem, zrobić potrzeba czerwonym atramentem punkta pod słowem rodzaj onego oznaczającem.

Podobne znaki należy zrobić pod nazwiskiem uprawnionego, jeżeli się wpisuje całkowite lub częściowe przeniesienie jego prawa.

Jeżeli karta główna lub karta podrzędna hipoteki łącznej przestanie istnieć jako taka, wyrazy „karta główna“ lub „karta podrzędna“ czerwonym atramentem podkreślić należy.

Jeżeli jedno z wniesień wyżej wzmiankowych ma być w drodze rekursu wykreślonem, znaki czerwonym atramentem zrobione (kreski, punkta) czerwonym atramentem przekreślić należy.

§. 14.

Istniejące rozporządzenia o używaniu ksiąg dokumentów w miejsce ksiąg głównych — jeżeli ksiąg głównych nie ma, lub jeżeli nie są tak urządzone aby do nich zaciągać wniesienia stósownie do przepisów ustawy o księgach gruntowych — jakoteż rozporządzenia o zastępywaniu ksiąg niedostatecznych wyciągami hipotecznemi, pozostają w mocy obowiązującej; przeto takowe, mianowicie zaś §§. 7 i 8 a względnie 11—15 rozporządzenia cesarskiego z dnia 16 marca 1851, Dz. u. p. Nr. 67 w krajach dla których to rozporządzenie cesarskie było wydanem, winny być stósowane.

Wniesienia do ksiąg dokumentów, księgi główne zastępujących a względnie do wyciągów hipotecznych, uskuteczniać należy tak samo według postanowień §§. 102—105 powszechnej ustawy o księgach gruntowych, jakoteż według §§. 7—13 instrukcyi niniejszej.

§. 15.

Przy otwieraniu nowej karty hipotecznej postępować należy w sposób odpowiadający urządzeniu księgi, która nową kartą ma być uzupełniona.

Jeżeli stósownie do §. 112 powszechnej ustawy o księgach gruntowych ma być przeznaczony osobny arkusz do wnoszenia zmian w hipotece łącznej, arkusz ten, gdyby miejsce w arkuszu ciężarów nie wystarczało, nowo założyć i w te same rubryki co arkusz ciężarów zaopatrzyć należy.

Jeżeli księga nie zawiera osobnych rubryk do wnoszenia ciężarów lub osobnych kart; arkusz przeznaczony dla zmian w hipotece łącznej zaopatrzyć należy w trzy rubryki i przeznaczyć pierwszą na liczby porządkowe, drugą na wniesienia a trzecią na kwoty.

W każdym przypadku arkusz dopiero wzmiankowany zaopatrzyć należy w napis powołujący się na hipotekę łączną do karty głównej wniesioną.

Napis ten, gdy hipoteka łączna wygaśnie, lub gdy treść arkusza zmian do innej karty przeniesioną będzie, potrzeba czerwonym atramentem podkreślić i nadto na tym arkuszu zmian zanotować, że takowy wychodzi z użycia.

§. 16.

Potwierdzenie wniesienia.

Po uskutecznieniu wniesienia takowe stósownie do przepisu powszechnej ustawy o księgach gruntowych, na dokumencie, który wniesieniu służył za podstawę, potwierdzić należy. W potwierdzeniu tem wymienić się ma rezolucyę wniesienia dozwalającą lub one zarządzającą, tudzież miejsce księgi gruntowej, w którem się to wniesienie znajduje.

Jeżeli nie ma dokumentu z którego dałoby się bezpośrednio wyprowadzić roszczenie do wniesienia dozwolonego (np. §. 14, ustęp. 4, §. 34 powszechnej ustawy o księgach gruntowych); potwierdzenie wniesienia wystawić należy na wypisie rezolucyi, proszącemu doręczyć się mającym.

Tak w tych, jak i we wszystkich innych przypadkach, w których potwierdzenie wniesienia ma być umieszczonem na rezolucyi, (np. §§. 54, 58, 99 powsz. ust. o ks. grunt.), wystawia się potwierdzenie wniesienia dopiero po ukończeniu wszystkich wypisów.

§. 17.

Badanie i zachowywanie odpisów dokumentów.

Po uskutecznieniu potwierdzenia wniesienia, odpisy przez stronę przedłożone należy zbadać i jeżeli się zgadzają z pierwopisami, utrzymujący księgę gruntową winien zgodność tę potwierdzić na odpisach z odwołaniem się do obecnych pierwopisów.

Pod względem odpisów, w celu wymiaru należytości, przedłożonych, postępować należy według istniejących przepisów.

Przy badaniu odpisów, do zbioru dokumentów przeznaczonych, nie należy robić trudności, gdy przedłożone egzemplarze odpisów były rozmnożone środkami mechanicznemi; również i to nie zasługuje na naganę, gdy odpisy kilku dokumentów znajdują się na jednym i tym samym arkuszu.

Odpisy powinny być napisane czysto i czytelnie, na całych arkuszach zwykłej wielkości, z pozostawieniem próżnego brzegu takiej szerokości jaka do oprawienia jest potrzebna.

Jeżeli pierwopis, stósownie do §. 90 powszechnej ustawy o księgach gruntowych w zbiorze dokumentów ma być zachowanym, utrzymujący księgę gruntową winien zwrócić uwagę sądu na tę okoliczność, gdyby już w załatwieniu sądowem zachowanie pierwopisu zarządzonem nie było.

§. 18.

Odpisy do zbioru dokumentów przeznaczone, jakoteż pierwopisy, w miejsce takowych zatrzymane, winny być zaopatrzone w liczby protokołu podawczego tych podań, do których należą.

Odpisy składać trzeba oddzielone od podań, w fascykułach, wielkości tomu miernie grubego odpowiadających, pod twardemi przykrywami. Odpisy, znajdujące się w jednym fascykule, powinny być zaopatrzone w liczby bieżące. Liczby te, jak niemniej fascykuł, zanotować należy także na podaniach do których się odnoszą.

§. 19.

Jeżeli dołączenie odpisu dla zachowania w zbiorze dokumentów, nie jest potrzebnem dla tego, ponieważ odpis rzeczonego dokumentu już się znajduje w zbiorze dokumentów;

nateneczas w fascykule zbioru dokumentów, w miejscu, w którem odpis ten złożyćby należało, umieścić potrzeba zamiast tego odpisu arkusz i na nim, równie jak na podaniu hipotecznem, napisać, w którem miejscu zbioru dokumentów znajduje się odpis dokumentu.

§. 20.

Odpisy zbioru dokumentów należy oprawiać w stósownych odstępach czasu a mianowicie każdy fascykuł w osobny tom.

Jeżeli strona pozostawiła dokument oryginalny w zbiorze dokumentów i aż do czasu oprawienia fascykułu, w którym dokument został umieszczony, nie zastąpiła takowego odpisem, wymaganiom odpowiadającym, a jednak nie oświadczyła, że chce aby dokument oryginalny został oprawiony; należy z urzędu sporządzić odpis za poborem należytości od wierzytelnych odpisów postanowionej, włożyć takowy w odpowiedni fascykuł a pierwopis zachować w aktach.

§. 21.

W sądach hipotecznych, w których odpisy dokumentów pisano dotychczas w księgach dokumentów, na ten cel przeznaczonych, postępowanie to ma się nadal odbywać według rozporządzeń obecnie obowiązujących, z zachowaniem przepisów powszechnej ustawy o księgach gruntowych.

Jeżeli strony dla przyspieszenia ekspedycyi, oprócz pierwopisów, przedłożą także odpisy dokumentów, odpisy te, jeźli za dobre będą uznane, mogą być użyte przy wnoszeniu do księgi dokumentów zamiast pierwopisu, i nie należy wstrzymywać ekspedycyi dopóki odpisywanie do księgi dokumentów ukończonem nie będzie.

Odpisy przez strony przedłożone, w potwierdzenie ich zgodności z pierwopisami zaopatrzyć i z prośbami zachowywać należy.

§. 22.

Potwierdzenie dokonania czynności w dzienniku.

Gdy utrzymujący księgę gruntową przepisanych czynności dopełni, winien to przydaniem podpisu swego i daty potwierdzić w rubryce dziennika, przeznaczonej na oznaczenie miejsca wniesienia.

§. 23.

Wystawianie i doręczanie rezolucyi.

Podania w urzędzie hipotecznym załatwione odsyłają się do ekspedytu a mianowicie, jeżeli potrzeba było uskutecznić wniesienie do księgi gruntowej, po zatwierdzeniu w dzienniku dokonania tej czynności (§. 22), w innych zaś przypadkach, po wypełnieniu rubryk dziennika (§. 5).

Jeżeli do rezolucyi sądu hipotecznego ma być przydanem potwierdzenie dokonanego wniesienia, utrzymujący księgę gruntową winien to mieć w naoczności i zwrócić na to uwagę ekspedytu, jeżeli już przy załatwieniu sądowem nie dano ekspedytowi polecenia w tym względzie.

§. 24.

Rzeczą ekspedytu jest wygotować rezolucyę sądową, jakoteż doręczyć takową, skoro utrzymujący księgę gruntową przyda w razie potrzeby (§. 23) potwierdzenie wniesienia.

Wypis sporządza się według przepisów ogólnych, dla ekspedytu sądowego obowiązujących.

Do każdego wypisu należy wystawić osobne poświadczenie odbioru podając w niem pismem czytelnem datę rezolucyi i liczbę protokołu podawczego, z dokładnem wymienieniem załączników, jeżeli jakie mają być zwrócone, tudzież dokładny adres t. j. imię i nazwisko, stan i miejsce zamieszkania osoby, której się ma doręczyć.

Na każdem poświadczeniu odbioru powinna się znajdować uwaga, że odbiór trzeba potwierdzić własnoręcznym podpisem na poświadczeniu odbioru.

Według postanowień powyższych, jeżeli rezolucyę posyła się pocztą, wystawić należy rewers zwrotny.

§. 25.

Doręczanie ma się odbywać według istniejących przepisów o doręczaniu do rąk własnych.

Przy tem należy się domagać aby data i podpis na poświadczeniu odbioru były napisane wyraźnie.

§. 26.

Poświadczenia odbioru a względnie rewersy zwrotne, o doręczeniu według przepisu uskutecznionem, poświadczające, gdy będą zaopatrzone w podpis osoby, której według rezolucyi sądowej miano doręczyć pisma, powinny urzędowi hipotecznemu bezpośrednio w zachowanie być oddanemi.

Zatem utrzymujący księgę gruntową, jeżeli żadnych niedostateczności na poświadczeniach odbioru a względnie rewersach zwrotnych nie dostrzeże, winien wypełnić rubrykę dziennika, na dzień doręczenia przeznaczoną.

Poświadczenia odbioru a względnie rewersy zwrotne, które zdają się być niedokładnemi, jeżeli usunięcie dostrzeżonych niedostateczności, według §. 216 instrukcyi sądowej z dnia 3 maja 1853 Dz. u. p. Nr. 81, jest niemożebnem, winny być przedłożone sądowi w okładce, na której niedostateczności wymienić należy, bez odsyłania ich wprzódy do urzędu hipotecznego. W podobny sposób urzędnik, księgę gruntową utrzymujący, jeżeli postrzeże niedostateczności w poświadczeniach odbioru lub rewersach zwrotnych, do urzędu hipotecznego przesłanych, winien takowe przedłożyć sądowi.

W takim przypadku, utrzymujący księgę gruntową, wtedy dopiero może wypełnić rubrykę dziennika, na dzień doręczenia przeznaczoną, gdy sąd zarządzi zachowanie poświadczenia odbioru, za odpowiednie przepisom uznanego.

Po wypełnieniu rubryki dziennika, na dzień doręczenia przeznaczonej, należy w razie potrzeby wymienić w rubryce, przeznaczonej do doglądania z urzędu terminów, dzień, w którym termin taki się kończy.

§. 27.

Zachowanie aktów.

Akta, po ekspedycyi w sądzie pozostałe, odesłać należy do urzędu hipotecznego, do zachowania.

Toż samo dzieje się i wtedy, gdy takowe zostają w związku z aktami, w registraturze powszechnej zachowywanemi. W takim atoli przypadku włożyć należy w odpowiedniem miejscu registratury powszechnej arkusz, z napisem odsyłającym do aktów w urzędzie hipotecznym zachowywanych.

Akta w urzędzie hipotecznym ułożone być winny według porządku arytmetycznego liczb protokołu podawczego, i zachowywane w fascykułach ponumerowanych, pod twardemi przykrywkami.

Akta, z prośbą hipoteczną już w zachowanie wziętą, w związku będące — jako to poświadczenia odbioru, rewersy zwrotne, odezwy innych sądów, rekursa, ich załatwienia, relacye urzędu hipotecznego, złożyć należy w prośbie hipotecznej lub w okładce.

Akta złożone należy wynotować na prośbie hipotecznej, a względnie na okładce.

§. 28.

Utrzymywanie rejestrów.

Instrukcya niniejsza nie narusza w niczem sposobu utrzymywania rejestrów do ksiąg gruntowych.

§. 29.

Relacye urzędu hipotecznego.

Utrzymujący księgę gruntową, jak tylko z dziennika lub notat do niego należących postrzeże, że sąd ma z urzędu wydać rozporządzenie, winien uczynić relacyą do sądu.

To ma się stać mianowicie wtedy, jeżeli poświadczenie odbioru doręczonej rezolucyi nie jest przysłanem w należytym czasie, jeżeli spodziewane od którego sądu doniesienie niezwykle długo nie nadchodzi, jeżeli zapisanie odpisania (§. 14 ustawy z dnia 6 lutego 1869 Dz. u. p. Nr. 18), stopnia pierwszeństwa (§. 58 pow. ust. o księg. grunt.), odrzucenia (§. 101 pow. ust. o księg. grunt.) lub zapisanie aż do nadejścia pierwopisu lub przekładu (§§. 88, 89 pow. ust. o księg. grunt.) uskutecznione, z urzędu wykreślonem, albo jeżeli wykreślenie w skutek wyroku drugiej instancyi zapisane, z przyczyny nie założenia rekursu z urzędu wpisanem, a wykreślenie tego zapisania przedsięwziętem być powinno (§. 133 pow. ust. o księg. grunt.).

§. 30.

Upoważnienie sądu krajowego wyższego do zmiany postępowania.

Sądy krajowe wyzsze są upoważnione zarządzić następujące zmiany w postępowaniu powyżej uregulowanem:

1. Jeżeli stosunki miejscowe wzniecają obawę, że wykonanie rozporządzenia §. 5 ustęp 1 instrukcyi niniejszej, pewności i szybkości toku spraw stoi na przeszkodzie, można rozporządzić, aby załatwione podania hipoteczne dopiero wtedy do urzędu hipotecznego oddawane były, gdy w ekspedycie nastąpiło już wygotowanie rezolucyi i poświadczeń odbioru lub rewersów zwrotnych. W tym przypadku urząd hipoteczny, załatwiwszy poruczone mu czynności, winien wypisy i dokumenta oddać do ekspedytu w celu doręczenia, zatrzymując akta, w urzędzie hipotecznym zachować się mające.

2. W tych przypadkach, w których odpisy dokumentów dotychczas obok podań hipotecznych zachowywane były, sposób ten zachowania może być zatrzymanym; albo, jeżeli przepis §. 18 tej instrukcyi wejdzie w zastósowanie, można zaniechać oprawiania odpisów, o ile ze względu na mające nastąpić zmiany granic okręgu sądowego, lub na inne stosunki miejscowe, wyjątki te zdają się być odpowiedniemi.

§. 31.

Przeglądanie ksiąg i aktów w urzędzie hipotecznym.

Każdemu wolno przejrzeć księgi gruntowe, rejestra do nich należące, zbiór dokumentów lub księgę dokumentów w zwykłych godzinach urzędowych, których trwanie zapomocą napisu w urzędzie hipotecznym do wiadomości podać należy.

Inne akta, w urzędzie hipotecznym zachowywane, z wyjątkiem zapisków co do dokonanego głosowania, ci tylko przejrzeć mogą, którzy mają interes prawny, o czem w razie wątpliwości rozstrzygnie naczelnik sądu.

Przejrzenie może mieć miejsce tylko pod nadzorem urzędnika; bez udziału urzędnika, do którego nadzór należy, nie wolno stronom szukać w książkach i aktach, szczegółów których dowiedzieć się pragną.

Na zapytanie jednak należy udzielić stronom wszelkich potrzebnych wiadomości a w szczególności także tych wyjaśnień z dziennika, których do należytego ocenienia wniesień potrzebują.

Kto przeglądając książki lub akta, chce sobie co zanotować, nie może do tego używać atramentu.

§. 32.

Wydawanie odpisów i wyciągów.

Każdy może żądać od urzędu hipotecznego wydania odpisów prostych lub wierzytelnych, jakoteż wyciągów z ksiąg gruntowych, ze zbioru dokumentów lub z księgi dokumentów.

Z innych aktów, w urzędzie hipotecznym w zachowaniu będących, z wyjątkiem zapisków co do dokonanego głosowania, wydawać należy odpisy tylko tym, którzy mają w tem prawny interes.

§. 33.

Odpisy należy oznaczyć jako takie napisami w oczy wpadającemi. Mogą one być wydawane tak z ksiąg jak z aktów w objętości przez proszącego oznaczonej. W każdym odpisie należy oznaczyć dokładnie miejsce księgi lub aktu, z którego odpis zrobiono, podając szczegóły do ich znalezienia potrzebne.

§. 34.

Z ksiąg gruntowych wydaje się wyciągi:

1. stanu hipotecznego całego ciała hipotecznego, lub
2. pewnej części tegoż, albo
3. wierzytelności hipotecznej.

W pierwszym przypadku trzeba oznaczyć wyciągi jako ogólne, w drugiem zaś i trzecim jako szczególne.

W wyciągu ogólnym winny być wyrażone wszystkie wniesienia, w rzeczywistości istniejące, a w księdze głównej, lub jeżeli takowej nie ma, w księdze, która ją zastępuje, zawarte; z tych wypisuje się:

1. części składowe i przestrzeń, jakoteż prawne własności ciała tabularnego;
2. teraźniejszy właściciel onego, jako też ograniczenia jego praw rozrządzania, jeżeli zachodzą;
3. wszelkie ograniczenia na ciele tabularnem ciężące.

W wyciągu szczególnym, oprócz wniesień pod 1 i 2 wyrażonych, należy wyszczególnić tylko te ciężary, pod 3 wymienione, które na przedmiocie szczególnego wyciągu ciężą.

§. 35.

Każdy wyciąg powinien być sporządzony jako dokładny lub sumaryczny.

W wyciągu dokładnym wyrazić należy wniesienia hipoteczne dosłownie.

W wyciągu sumarycznym przy wniesieniach ciężarów zamieścić należy tylko krótkie oznaczenie wniesionego prawa rzeczowego i wysokość ciężaru, o ile pod względem szczególnych wniesień dosłowne wyszczególnienie tychże nie było wyraźnie żądanem.

Wyciąg sumaryczny jako taki napisem oznaczyć należy.

§. 36.

Wpisy i zastrzeżenia, których wykreślenie wpisanem zostało, jakoteż wykreślone zapisania, jeżeli moc prawna wykreślenia jest wątpliwą, przytoczyć należy w wyciągu wraz z wniesieniem wykreślenia.

Ale jeżeli moc prawna wykreślenia jest niewątpliwa, natenczas gdy strona prosząca nie żądała dokładnego wyszczególnienia wszystkich wykreślonych wniesień, pisząc wniesienia po kolei, w miejscu wykreślonego wniesienia położyć należy wyraz „wykreślone“ a w miejscu wniesienia wykreślenia, słowa „wykreślenie od liczby bieżącej“ z odniesieniem się do wniesienia, jako wykreślone oznaczonego.

§. 37.

Utrzymujący księgę gruntową a względnie urzędnik do wystawiania wyciągów przeznaczony, winień porównać dokładnie każdy wyciąg z księgą gruntową.

Zarazem przez przejrzenie dziennika i protokołu podawczego należy sprawdzić, czy i jakie niezałatwione podania hipoteczne, odnoszące się do przedmiotu wyciągu, aż do ostatniego zamknięcia protokołu podawczego, nadeszły do sądu.

Rezultat podać należy na końcu wyciągu z wymienieniem liczby i treści podań niezałatwionych jeżeli są; w tem miejscu w razie potrzeby należy także umieścić zarządzoną §. 116 powszechnej ustawy o księgach gruntowych wzmiankę o karcie głównej i zawartych w niej wniesieniach, tudzież uwagę o postępowaniu w celu urządzenia §. 27 ustawy z dnia 25 lipca 1871 Dz. u. p. Nr. 96 przepisaną.

Wyciąg należy zaopatrzyć w datę, ostatniemu zamknięciu protokołu podawczego odpowiadającą, a urzędnik, który przedsiębrał porównanie z księgą gruntową, winien zgodność tego potwierdzić swoim podpisem i wyciśnięciem pieczęci urzędu hipotecznego.

§. 38.

Zmiany po wystawieniu wyciągu hipotecznego zaszłe, mogą być przydane jako dalszy ciąg tegoż.

Jeżeli nie zaszła żadna zmiana i jeżeli żadne podanie hipoteczne, odnoszące się do treści wyciągu, do sądu nie nadeszło, okoliczność ta, na żądanie strony może być w wyciągu potwierdzona.

§. 39.

Jeżeli na dokumencie wniesienie jest potwierdzone w pierwopisie, natenczas do dokumentu tego na żądanie właściciela onego, dodać należy potwierdzenie co do wszystkich późniejszych wniesień, tego wniesienia dotyczących.

§. 40.

Utrzymywać należy wykaz zamówień odpisów i wyciągów, w którym ma być wyrażony dzień zamówienia, strona zamawiająca, przedmiot zamówienia, dzień doręczenia, ilość znaczków stemplowych danych lub zwróconych i podpis odbierającego lub potwierdzenie odesłania.

Zamówienie może być ustnem lub pisemnem, i powinno być niezwłocznie zaciągniętem do wykazu zamówień. Na żądanie wydać należy potwierdzenie zamówienia, ze wzmianką o otrzymanych znaczkach stemplowych.

Zamówienie uskuteczniać należy w takim porządku, w jakim były zrobione. Wyjątek w tym względzie może nastąpić tylko ze względów na interes publiczny lub dla wielkiej nagłości, za zezwoleniem naczelnika sądu. Zezwolenie w wykazie zanotować należy.

§. 41.

Wydawanie potwierdzeń.

Sąd hipoteczny może wydawać potwierdzenie faktów, które z ksiąg i aktów w §. 31 wymienionych, z wszelką pewnością zaczerpnięte być mogą na żądanie stron, potrzebujących potwierdzeń takich w swoich sprawach prawnych.

§. 42.

Nadzór nad utrzymującym księgę gruntową.

Naczelnik sądu winien od czasu do czasu sprawdzać, czy czynności urzędu hipotecznego punktualnie i według przepisów są wykonywane. W tym celu winien przeglądać mianowicie dziennik, książki oddzielne, jego część składową stanowiące, tudzież wykaz odpisów i wyciągów, prowadzić mający.

W sądach, w których ustanowiony jest osobny naczelnik urzędu hipotecznego, tenże głównie obowiązany jest do wykonywania nadzoru nad czynnościami urzędu hipotecznego.

§. 43.

Zastósowanie do ksiąg gruntowych.

Instrukcyę niniejszą należy stósować według onejże ducha także do ksiąg górniczych.

§. 44.

Wejście w moc obowiązującą.

Instrukcya niniejsza wchodzi w moc obowiązującą jednocześnie z powszechną ustawą o księgach gruntowych.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt IV. — Wydany i rozesłany dnia 24 lutego 1872.

6.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 15 stycznia 1872,

o załatwianiu w przyszłości czynności cechowniczych w Pilznie (w Czechach) przez tamtejszy urząd podatkowy jako cechownią.

Czynności cechowni w Pilznie, z starostwem górniczem dotychczas połączonej (Dz. u. p. Nr. 149 z roku 1866) będą załatwiane od dnia 1 lutego 1872 przez tamtejszy urząd podatkowy.

Holzgethan r. w.

7.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z d. 21 stycznia 1872

tyczące się przeniesienia koncesyi kolei bielskiej na spółkę kolei z Uścia nad Łabą (Aussig) do Cieplic.

Koncesya, na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Bielina, łączącej się z koleją z Pragi do Duchcowa i idącej przez dolinę bielską do Uścia nad Łabą dla połączenia z koleją państwa północną, tudzież łączącej się z Elbą zapomocą kolei bocznej a ewentualnie z koleją koncesyonowaną na prawym brzegu Elby; dokumentem koncesyi z dnia 25 czerwca 1870 Dz. u. p. Nr. 98 domowi hurtowemu Liebig i spółka, nadana, przeniesioną została na mocy najwyższego postanowienia z dnia 20 listopada 1871 na c. k. uprzyw. spółkę kolei żelaznej z Uścia nad Łabą do Cieplic, z tą zmianą, że ujście kolei bielskiej do kolei Uście nad Łabą-Cieplice ma się znajdować nie w Uściu, lecz pod Türmitz, i że nowa kolej żelazna z Bielina przez dolinę bielską do Türmitz ma być oddana na użytek publiczny najpóźniej jednocześnie z linią łączącą się w Uściu nad Łabą z koleją zachodnio-północną austryacką.

Banhans r. w.

8.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 24 stycznia 1872,

tyczące się zmiany upoważnienia do czynności cłowych c. k. dziedzickiego urzędu cłowego pobocznego I klasy w Goczałkowicach pruskich.

Dotychczasowy dziedzicki urząd cłowy poboczny I klasy w Goczałkowicach pruskich zniżonym zostaje z dniem 1 lutego 1872 do rzędu urzędów cłowych pobocznych II klasy.

Pretis r. w.

9.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 31 stycznia 1872,

tyczące się postępowania z obligacyami długu państwa, na okaziciela opiewającemi, a przez dostarczycieli na kaucye przeznaczonemi, jeżeli na dłużej niż na rok jeden są złożone.

W porozumieniu z ministerstwami spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, handlu, rolnictwa, wyznań i oświecenia tudzież obrony krajowej rozporządza się co następuje:

Obligacye długu państwa, opiewające na okaziciela i mające służyć dla rządu jako kaucye za dostawy i czynności kontraktem umówione (kaucye dostarczycieli), jeżeli odnośne umowy na dłużej niż na przeciąg jednego roku zawarte zostały, mogą odtąd być zachowywane w interesowanych kasach przez cały czas trwania umowy, nie kładąc na nich formalnego ostrzeżenia.

W skutek tego dekret kamery nadwornej z dnia 13 sierpnia 1830 (zbiór ustaw. tymczas. n. a. T. 12 str. 533) zniesionym a dekret kamery nadwornej z dnia 20 lutego 1836 (zbiór ustaw polit. T. 64 str. 395) zmienionym zostaje.

Zatem postępowanie, przepisane dla kaucyi jednorocznych, należy stósować także do tych kaucyi dostarczyli, które na dłużej niż na rok jeden są złożone.

Pretis r. w.

10.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 4 lutego 1872,

tyczące się ustanowienia w Salzburgu urzędu do wymiaru należytości.

Na mocy najwyższego upoważnienia z dnia 20 października 1870 ustanowiono także dla kraju koronnego Salzburga do załatwiania spraw wymiaru stempli i należytości, samoistny urząd wymiaru należytości w Salzburgu, z takim zakresem działania, jaki miał tamtejszy urząd podatkowy główny.

Ten urząd wymiaru należytości rozpoczął czynności z dniem 31 stycznia 1872.

Co podaje się do wiadomości odnośnie do rozporządzeń ministerstwa skarbu z dnia 10 września 1868, Dz. u. p. Nr. 129 i z dnia 16 marca 1871 Dz. u. p. Nr. 21.

Pretis r. w.

11.

Obwieszczenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 4 lutego 1872,

o udzieleniu urzędom cłowym polecenia z powodu wejścia Alzacyi i Lotaryngii do terytoryum cłowego i handlowego.

Ponieważ Alzacya i Lotaryngia od dnia 1 stycznia 1872 weszły do terytoryum cłowego i handlowego niemieckiego a tem samem i w traktaty, istniejące pomiędzy państwami toż terytoryum cłowe i handlowe stanowiącemi, a innemi państwami; przeto urzędom cłowym poleconem zostało, postępować w czynnościach urzędowych, tyczących się obrotu handlowego z Alzacyą i Lotaryngią, według postanowień traktatu handlowego i cłowego z dnia 9 marca 1868 (Dz. u. p. Nr. 52).

Pretis r. w. **Banhans** r. w.

12.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14 lutego 1872,

którem dla przemysłu tkackiego i gałęzi fabrykacyi, z onym w związku będących, sąd przemysłowy w Bielsku ustanowiony zostaje.

Na zasadzie ustawy z dnia 14 maja 1869 Dz. u. p. Nr. 63 ministerstwo sprawiedliwości zgodnie z wnioskiem izby handlowej i przemysłowej szląskiej i stósownie do opinii sejmu krajowego szląskiego, na posiedzeniu z dnia 11 października 1871 wypowiedzianej, uznaje za stósowne w porozumieniu z ministerstwem handlu rozporządzić co następuje:

§. 1.

Dla przemysłu tkackiego, w obrębie gmin miasta Bielska, Starego Bielska z Aleksandrowicami, Bystrego, Kamienicy i Komorowic niemieckich, fabrycznie prowadzonego, a mianowicie przędzenia, tkactwa, farbierstwa, foluszniсtwa, apretury, tudzież dla fabrykacyi maszyn, narzędzi i grępli z tamtemi w związku będącej, ustanawia się sąd przemysłowy.

§. 2.

Sąd przemysłowy ma siedzibę w Bielsku.

Tenże ma składać się z 12 członków, z których corocznie, stósownie do postanowień §. 23 ustawy z dnia 14 maja 1869 roku 4 członków a mianowicie 2 wybranych przez ciało wyborcze dawców roboty a 2 wybranych przez ciało wyborcze robotników, mają wystąpić i będą zastąpieni zapomocą nowego wyboru.

§. 3.

Należytość, członkom ze stanu robotników na mocy ustawy przypadającą, ustanawia się na 60 centów za pół a na 30 centów za czwartą część dnia.

Do wymiaru tej należytości ma być policzony cały czas, w ciągu którego robotnik nie mógł się oddawać swemu zatrudnieniu.

§. 4.

O fundusze na pokrycie kosztów czynności i potrzeb sądu przemysłowego starać się ma gmina Bielska stósownie do uchwały na posiedzeniu rady miejskiej z dnia 3 października 1871 zapadłej, tudzież stósownie do następnych deklaracyi urzędu burmistrzowskiego z dnia 17 października 1871 L. 296. i z dnia 14 grudnia 1871 L. 3526.

§. 5.

Burmistrz miasta Bielska stósownie do postanowień §§. 10 i 11 ustawy z dnia 14 maja 1869 Dz. u. p. Nr. 63 obowiązanym jest wydać niezwłocznie stósowne rozporządzenia w celu wygotowania list wyborczych.

§. 6.

Dzień wyboru członków sądu przemysłowego wyznaczy rząd krajowy szląski.

§. 7.

Gdy się sąd przemysłowy urządzi, tudzież gdy członkowie jego złożą przyrzeczenie a regulamin czynności przez niego zaprojektowany, zatwierdzonym zostanie, sam sąd oznaczy dzień, w którym czynności swoje rozpocznie i takowy w stósowny sposób ogłosi.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt V. — Wydany i rozesłany dnia 2 marca 1872.

13.

Ustawa z dnia 23 stycznia 1872,

zmieniająca obwody grup wyborczych do izby deputowanych rady państwa, wymienione pod Nr. 18 i 23 dodatku do statutu krajowego królestwa czeskiego z dnia 26 lutego 1861.

Na wniosek sejmu krajowego Mego królestwa czeskiego i za zgodą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Gminy Osieczna, Druzcow, Kundratice, Chrastna, Janowy Dół, Kotel, Nachlów, Holiczki, Zabrdi, Krzida i Cetniów, które ustawą krajową czeską z dnia 10 czerwca 1869, Dz. u. kr. Nr. 88, rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 1869, Dz. u. p. Nr. 114, i obwieszczeniem namiestnictwa z dnia 26 czerwca 1869, Dz. u. kr. Nr. 90, z okręgu reprezentacyi powiatowej i okręgu sądu powiatowego w Dębie czeskim (Böhmisch-Aicha), do okręgu reprezentacyi powiatowej i sądu powiatowego w Mimoniu (Niemes) a z powiatu politycznego w Turnowie, do powiatu politycznego w Lipie czeskiej, przeniesione zostały, i które sejm krajowy królestwa czeskiego, uchwałą z dnia 30 października 1869 z turnowskiego okręgu wyborczego do sejmu krajowego, wymienionego pod Nr. 19 §. 7 ustawy wyborczej z dnia 26 lutego 1869, przeniósł do okręgu wyborczego w Lipie czeskiej grupy Nr. 53 tego paragrafu, wyłączają się z grupy wyborczej do izby deputowanych rady państwa, wymienionej pod Nr. 18 dodatku do statutu krajowego królestwa czeskiego z dnia 26 lutego 1861 i przechodzą do grupy wyborczej wymienionej pod Nr. 23 tego dodatku.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia, nie ma jednak wywierać żadnego wpływu na mandaty deputowanych, wysłanych z powyższych dwóch grup, przed zmianą ich obwodu, do izby deputowanych.

Wiedeń, dnia 23 stycznia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

14.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 22 lutego 1872,

o zniesieniu urzędu cłowego pobocznego II klasy w Hard w Tyrolu.

Urząd cłowy poboczny II klasy w Hard, w powiecie bregenckim w Tyrolu, będzie z dniem 1 sierpnia 1872 zniesiony.

Pretis r. w.

15.

Ustawa z dnia 24 lutego 1872,

zatwierdzająca dokonany na podstawie wyników spisu ludności rozkład kontyngensów rekruckich, w celu uzupełnienia wojska stałego (marynarki wojennej) i rezerwy zastępczej, umówionych i pozwalająca na pobór tychże w roku 1872

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Stósownie do wyników spisu ludności, na dniu 31 grudnia 1869 w obydwu połowach monarchii według tych samych zasad dokonanego, jakoteż ze względu, iż część Pogranicza wojskowego już istotnie przeszła pod zarząd cywilny krajów korony węgierskiej (ustawa z dnia 8 czerwca 1871, Dz. u. p. Nr. 49); z ilości wojska stałego i marynarki wojennej na stopie wojennej §. 11 ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 w sumie 800.000 ludzi ustanowionej, przypada na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane 470.784 ludzi a na kraje korony węgierskiej 329.216 ludzi.

Artykuł II.

Pobór kontyngensów rekruckich, według tego na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane, przypadających, w ilości 56.185 ludzi do wojska stałego a 5.618 ludzi do rezerwy zastępczej, z pomiędzy zdatnych do broni w klasach wieku prawnie powołanych, zostaje na rok 1872 pozwolony.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się memu ministrowi obrony krajowej, który w tym względzie z Moim ministrem wojny dla całego państwa porozumieć się winien.

Buda, dnia 24 lutego 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Horst** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VI. — Wydany i rozesłany dnia 2 marca 1872.

16.

Ustawa z dnia 23 lipca 1871,

którą nowy porządek miar i wag ustanowionym zostaje.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Zasadą miar i wag prawnych jest metr.

Metr jest jednostką miar długości; z niego tworzą się jednostki miar powierzchni i bryłowatości.

Kilogram, równający się wadze decymetra sześciennego wody destylowanej w próżni powietrznej przy temperaturze + 4 stopnie termometru stustopniowego, jest jednostką wag.

Drobniejsze podziały jednostek miar i wag, tudzież ich wielkokrotne tworzą się według systemu dziesiętnego.

Artykuł II.

Miarą pierwotną jest sztaba szklana, w posiadaniu c. k. rządu będąca, której oś, w końcach sferycznych, przy ciepłocie topniejącego lodu, zmierzona, równa się 999·99764 milimetrów metra pierwotnego *(Metre prototype)*, w francuskiem archiwum państwa w Paryżu, złożonego.

Wagą pierwotną jest kilogram z kryształu górnego, w posiadaniu c. k. rządu będący, który w próżni powietrznej równa się 999997·8 miligramów kilogramu pierwotnego *(Kilogramme prototype)*, w francuskiem archiwum państwa w Paryżu w zachowaniu będącego.

Artykuł III.

Miary i wagi prawne są:

A. Miary długości.

Jednostka	. . . .		metr,
Drobniejsze podziały:	decymetr, równy	. . . .	$^1/_{10}$ metra,
	centymetr,	„	$^1/_{100}$ „
	milimetr,	„	$^1/_{1000}$ „
Wielokrotne:	kilometr,	„	1000 metrów
	miryametr,	„	10.000 „

B. Miary powierzchni.

a) Powszechne:
kwadraty miar długości;
b) szczególne:
miary powierzchni ziemi.

Jednostka: ar równy	. . . .	100 metrów kwadratowych,
wielokrotne: hektar	. . . .	100 arów.

C. Miary bryłowatości.

a) Powszechne:
sześciany miar długości;
b) szczególne:
miary objętości.

Jednostka: litr równy	. . . .	1 decymetr sześcienny,
drobniejsze podziały: decylitr równy	. . .	$^{1}/_{10}$ litra,
centylitr	. . . . .	$^{1}/_{100}$ „
wielokrotne: hektolitr	. . . . .	100 litrów.

D. Wagi.

Jednostka		. . . .	kilogram,
Drobniejsze podziały:	dekagram równy	. . . .	$^{1}/_{100}$ kilograma,
	gram „	. . . .	$^{1}/_{1000}$ „
	decygram „	. . . .	$^{1}/_{10000}$ „
	centygram „	. . . . . .	$^{1}/_{100000}$ „
	miligram „	. . . .	$^{1}/_{1000000}$ „
wielokrotne:	beczka (Tonne) równa	. . . . .	1000 kilogramów.

Artykuł IV.

Wzajemny stosunek miar i wag nowych do dawnych ustanawia się dla handlu jak następuje:

1 metr	=	0·5272916 sążni wiedeńskich,
1 „	=	3 stopy 1 cal $11^{580}/_{1000}$ linii,
1 „	=	1·286077 łokci,
1 kilometr	=	0·131823 mil austr. (pocztowych),
1 miryametr	=	1·318229 „ „ „
1 centymetr	=	0·094912 miar (do koni),
1 sążeń wiedeński . .	=	1·896484 metrów,
1 stopa	=	0·316081 „
1 łokci	=	0·777558 „
1 mila austr. (pocztowa)	=	7·585936 kilometrów,
1 „ „ „	=	0·7585936 miryametrów,
1 miara (do koni) . .	=	10·53602 centymetrów.

Miary powierzchni.

1 metr □	=	0·278036 sążni □,
1 „	=	10·00931 stóp □,
1 ar	=	27·80364 sążni □,
1 hektar	=	1·737727 morgów austryackich,
1 miryametr □	=	1·737727 mil □, „

1 sążeń □ . . . . . . = 3·596652 metrów □,
1 stopa □ . . . . . = 0·099907 „
1 morg niż. austr. . . = 57·54642 arów,
1 „ „ „ . . = 0·5754642 hektarów,
1 mila □ austr. . . = 0·5754642 miryametrów □.

Miary bryłowatości.

1 metr sześcienny . . = 0·146606 sążni sześciennych,
1 „ „ . . = 31·66695 stóp „
1 sążeń „ . . = 6·820992 metrów „
1 stopa „ . . = 0·03157867 „ „

Miary objętości do przedmiotów sypkich.

1 hektolitr . . . . . = 1·626365 mierzyc wiedeńskich,
1 litr . . . . . = 0·01626365 „ „
1 mierzyca wiedeńska . = 0·6148682 hektolitrów,
1 „ „ . = 61·48682 litrów.

Miary objętości do płynów.

1 hektolitr . . . . . = 1·767129 wiader wiedeńskich,
1 litr . . . . . = 0·7068515 miar „
1 wiadro wiedeńskie . = 0·565890 hektolitrów,
1 miara „ . = 1·414724 litrów.

Wagi.

1 kilogram . . . . = 1·785523 funtów wiedeńskich,
= 1 funt $25^{137}/_{1000}$ łutów,
1 dekagram . . . . = 0·571367 łutów wiedeńskich,
1 beczka . . . . . = 1785·523 funtów „
1 kilogram . . . . = 2 funty cłowe,
1 „ . . . . = 2·380697 funtów aptekarskich,
1 „ . . . . = 3·562928 grzywień wiedeńskich srebra,
1 gram . . . = 0·286459 wagi złota dukatowego,
1 „ . . . . = 4·855099 karatów wiedeńskich,
1 „ . . . . = 0·06 łutów pocztowych,
1 funt wiedeński . . = 0·560060 kilogramów,
1 cetnar „ . . = 56·0060 „
1 łut „ . . = 1·750187 dekagramów,
1 cetnar cłowy . . = 50 kilogramów,
1 funt „ . . = 0·5 „
1 „ aptekarski . . . = 0·420045 kilogramów,
1 grzywna wied. srebra = 0·280668 „
1 waga złota dukatow. = 3·490896 gramów,
1 karat wiedeński . . = 0·205969 „
1 łut pocztowy . . . = 16·666667 „

Artykuł V.

Od dnia 1 stycznia 1876 te tylko miary i wagi w obrocie publicznym używane będą, które w artykule III są wymienione.

Od tego terminu używanie dotychczasowych miar i wag prawnych, w miejsce których zaprowadzają się miary i wagi wyżej wzmiankowane, jak nie mniej używanie karatu tudzież miary do oleju i oliwy, będzie w obrocie publicznym zabronione.

Co się atoli tyczy używania nowych miar do pomiaru gruntów, rząd mocen jest termin zaprowadzenia nowych miar według potrzeby przedłużyć.

Artykuł VI.

Ktoby w obrocie publicznym używał nie prawnych miar, wag i aparatów do mierzenia (artykuły V, XVII, XVIII, ten oprócz konfiskaty tychże miar i wag karany będzie grzywną od 5 do 100 zł. bez względu na zachodzące w danym razie postępowanie według ustawy karnej. Ponowne popełnienie przestępstwa uważane będzie przy wymiarze kary za okoliczność obciążającą. Grzywny wpływają do kasy gminnej ubogich, tego miejsca, w którem przestępstwo zostało popełnione.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny, zamiast tejże następuje areszt, w stosunku pięć złotych do jednego dnia.

Artykuł VII.

Przy wykonywaniu kontraktów, zawartych przed wzmiankowanym terminem (artykuł V) i na zasadzie dawnych miar i wag, zamiana na nowe miary i wagi ma nastąpić według stosunków, w artykule IV wymienionych.

Artykuł VIII.

Używanie nowych miar i wag w obrocie publicznym od dnia 1 stycznia 1873 wtedy tylko jest dozwolone, jeżeli interesowani na to się zgodzą.

Przemysłowcy zaś, trudniący się kupnem i sprzedażą w lokalu publicznym, jeżeli chcą używać miar i wag nowych, winni obwieścić o tem za pomocą napisu w tymże lokalu wywieszonego, i umieścić tamże tabelę, stosunek miar i wag dotychczasowych do nowych, wyjaśniającą.

Artykuł IX.

Podług wierzytelnych kopii miary piewotnej i wagi piewotnej (artykuł II) będą sporządzone i należycie utrzymywane autentyki miar i wag.

Artykuł X.

Do przedsiębrania prac technicznych, tyczących się sporządzania i uwierzytelniania kopii miary pierwotnej i wagi pierwotnej, tudzież autentyków dla urzędów miar i wag (Aichämter), jakoteż w ogólności do wykonania ustawy niniejszej i utrzymywania trwałego porządku w systemie miar i wag, ustanawia się jako organ techniczny c. k. komisyą główną miar i wag (k. k. Normal Aichungs-Commission) z siedzibą w Wiedniu, która wejdzie w życie natychmiast po ogłoszeniu porządku miar i wag.

Artykuł XI.

W obrocie publicznym te tylko miary, ciężarki i wagi mogą być używane, które są należycie sprawdzone i ostemplowane.

Sprawdzaniem i stemplowaniem miar, ciężarków i aparatów (cechowaniem) zajmują się urzędy publiczne miar i wag, do tego ustanowione, i które też we wzory miar i wag do tego potrzebne, będą zaopatrzone.

Za sprawdzanie i stemplowanie pobierana będzie opłata, ustanowić się mająca w drodoe administracyjnej z uwzględnieniem stosunków krajowych.

Artykuł XII.

Wina, piwa i spirytusy, które sprzedawane bywają w beczkach, mogą być oddawane kupującemu tylko w takich beczkach, na których ilość litrów, onych objętość wyrażająca, za pomocą przepisanej cechy jest uwierzytelniona.

Wyjątek stanowią pod tym względem tylko wina, piwa i spirytusy zagraniczne, sprzedawane dalej w beczkach oryginalnych.

Artykuł XIII.

Do sprawdzania i stemplowania przyjmowane będą tylko następujące miary i wagi:

Miary długości:

20, 10, 5, 4, 2, 1 metrów,
5, 2 decymetry.

Miary objętości:

100, 50, 20, 10, 5, 2, 1 litrów,
5, 2, 1 decylitrów,
5, 2, 1 centylitrów.

Nadto może mieć miejsce sprawdzanie i cechowanie ćwierci hektolitra, tudzież dalszych litra podziałów na połowy.

Wagi.

20, 10, 5, 2, 1 kilogramów,
50, 20, 10, 5, 2, 1 dekagramów,
5, 2, 1 gramów.

Do ciężarków używanych przy sprzedaży towarów złotych i srebrnych, tudzież do wag aptecznych, dodać jeszcze należy ciężarki po 50, 20, 10, 5, 2, 1 centygramów, a do wag menniczych i jubilerskich ciężarki po 5, 2, 1 miligramów.

Najmniejszym ciężarkiem dla wag decymalnych jest 1 gram, dla wag centezymalnych 1 dekagram.

Do próbowania wagi zboża używane będą ciężarki po 100, 40, 20, 10, 4, 2, 1, 0·4 i 0·2 gramów, reprezentujące wagę onychże pięćset razy wziętą t. j. 50, 20, 10, 5, 2, 1, 0·5, 0·2, 0·1 kilogramów. Jako miara próbna służy miara objętości (hektolitr próbny), którego objętość równa się pięćsetnej części hektolitra.

Artykuł XIV.

Zboczenia od prawdziwej wartości, przy sprawdzaniu miar i wag dopuszczalne, określone będą w drodze rozporządzenia.

Artykuł XV.

Właściciele miar i wag, w obrocie publicznym do mierzenia i ważenia używanych, winni takowe przekładać peryodycznie do ponownego sprawdzenia, a to w terminach oddzielnemi przepisami ustanowionych.

Ktoby miar, od prawdziwej wartości różniących się bardziej, niż to jest prawnie dozwolonem (artykuł XIV), w obrocie publicznym używał, będzie karany według postanowień artykułu VI.

Artykuł XVI.

Rozmaite rodzaje wag, w artykule XIII wymienione, powinny mieć odmienną formę dla łatwego odróżnienia.

Artykuł XVII.

Tak zwaną siłę konia, w mechanice przemysłowej za jedność do mierzenia siły dynamicznej używaną, ustanawia się na 75 kilogram-metrów, t. j. na 75 kilogramów w jednej sekundzie na metr w górę podniesionych.

Wymiar ten ma służyć w obrocie publicznym za podstawę przy obliczaniu siły maszyny lub motoru i przy rozstrzyganiu przypadków spornych.

Artykuł XVIII.

Te tylko alkoholometry, saccharometry i gazomierze mogą być używane w obrocie publicznym, które są należycie ostemplowane.

Nowe gazomierze już 1 stycznia 1873 w myśl postanowień ustawy niniejszej urządzić należy.

Artykuł XIX.

Ustawa niniejsza nie wzbrania używania mili morskiej, równej sześćdziesiątej części stopnia równika, ani też beczki okrętowej, ustawą z dnia 15 maja 1871 Dz. u. p. Nr. 43 dla obrotu morskiego przepisanej.

Artykuł XX.

Skład i zakres działania c. k. komisyi głównej miar i wag, instrukcya dla publicznych urzędów miar i wag, postępowanie przy sprawdzaniu i stemplowaniu miar i wag, onychże forma, konstrukcya i sygnatura, wszystko to uregulowane będzie osobnemi przepisami wykonawczemi.

Artykuł XXI.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu.

Wiedeń, dnia 23 lipca 1871.

Franciszek Józef r. w.

Hohenwart r. w. **Schäffle** r. w.

17.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 17 lutego 1872,

którem w wykonaniu artykułu X porządku miar i wag z dnia 23 lipca 1871 komisya główna miar i wag ustanowiona zostaje.

§. 1.

Komisya główna miar i wag (k. k. Normal Aichungs Commission) jest najwyższym organem technicznym do miar i wag. Podlega ona ministrowi handlu, ma siedzibę w Wiedniu i używa tytułu: c. k. komisya główna miar i wag.

§. 2.

Komisya główna miar i wag ma uregulować wszystkie przedmioty dotyczące technicznej strony miar i wag, i czuwać nad tem, aby sprawdzanie tychże odbywało się wszędzie według jednozgodnych przepisów.

W szczególności zadaniem komisyi głównej miar i wag jest:

1. Wydać przepisy tyczące się materyału, kształtu, znaków i innych własności miar i wag, tudzież co do granicy błędów jakiej urzędy miar i wag trzymać się winny; oznaczyć

które rodzaje wag w obrocie publicznym lub do celów szczególnych używane być mają i ustanowić warunki przypuszczenia takowych do ostemplowania; wydać przepisy co do urządzenia narzędzi do mierzenia, objętych porządkiem miar i wag, jakoteż co do stempli, i rozstrzygać w przedmiocie przypuszczenia innych narzędzi do sprawdzenia i ostemplowania;

2. zarządzać wygotowanie i uwierzytelnienie kopii miar pierwotnych, autentyków miar i wag, tudzież wzorów miar i wag i zaopatrzenie urzędów miar i wag we wzory i w aparaty do sprawdzania potrzebne;

3. określić postępowanie przy sprawdzaniu i stemplowaniu zachowywać się mające, czynić wnioski co do opłat przez urzędy miar i wag pobierać się mających i nareszcie wykonywać kontrolę nad technicznemi władzami nadzorczemi.

§. 3.

Komisya główna miar i wag składa się:

1. z dyrektora,

2. z asesorów, którzy w przypadkach, w rozporządzeniu niniejszem określonych, zbierają się z dyrektorem i pod przewodnictwem tegoż na wspólną obradę.

Skład komisyi będzie ogłoszony urzędownie.

§. 4.

Dyrektora któremu służy tytuł i charakter rzeczywistego radcy ministeryalnego, mianuje Cesarz na przedstawienie ministra handlu.

Asesorów, których ilość zależeć będzie od potrzeby, powołuje, na przedstawienie dyrektora, minister handlu, na przeciąg lat pięciu. Za prace swoje nie pobierają oni żadnego wynagrodzenia, atoli, jeżeli siedziba ich znajduje się po za obrębem Wiednia, otrzymują w razie powołania dyety i koszta podróży a to według VI klasy dyet, wyjąwszy gdyby mieli prawne pretensye do większej należytości.

§. 5.

Uchwale walnego zgromadzenia podlegają wszelkie środki ogólnego znaczenia, przez komisyę główną miar i wag zarządzić lub przygotować się mające, w szczególności zaś: określenie zasad naukowych podług których miary i wagi mają być sporządzane, ustanowienie porządku sprawdzania, przedkładanie wniosków względem ustanowienia opłat, zmiany i uzupełnienia onych, wydanie instrukcyi dla urzędów miar i wag i stawianie wniosków co do wydania przepisów policyjnych odnoszących się do miar i wag.

§. 6.

Zgromadzenie walne zwołuje dyrektor w razie potrzeby, atoli przynajmniej raz na rok, oznajmiając przedmioty obrad. Nadto, w przypadkach naglących, lub jeżeli przedmiot jest mniejszej wagi, narada i uchwalenie może nastąpić za pomocą wotów pisemnych, wyjąwszy gdyby przynajmniej dwóch członków komisyi zażądało obrady ustnej.

Aby uchwała walnego zgromadzenia była ważną, potrzeba do tego większości głosów obecnych, w razie zaś pisemnego uchwalania, większości wotów w terminie przez dyrektora wyznaczonym, nadeszłych. Jeżeli głosy dane na piśmie rozstrzelą się tak, że większość bezwzględna nie może być osiągniętą, i jeżeli takowa nie da się osiągnąć nawet przez ponowienie pisemnego głosowania, zarządzić należy ponowne głosowanie ustne na walnem zgromadzeniu.

W razie równości głosów rozstrzyga zdanie dyrektora.

W razie nieobecności dyrektora prezyduje w zastępstwie najstarszy wiekiem asesor.

§. 7.

Wygotowanie przedłożeń do obrady na walnem zgromadzeniu i wykonanie uchwał tegoż, jakoteż przedsiębranie wszelkich czynności do komisyi głównej miar i wag, należących a walnemu zgromadzeniu w §. 5 nie zastrzeżonych, ma miejsce pod odpowiedzialnością dyrektora, i tenże wszystkie akta komisyi głównej miar i wag podpisywać winien.

Dyrektor pod własną odpowiedzialnością mocen jest poruczać asesorom w Wiedniu zamieszkałym załatwianie szczególnych czynności lub całych działów czynności technicznej natury, za co asesorowie ci pobierać będą odpowiednie wynagrodzenie.

W przypadku trwałej nieobecności dyrektora, minister handlu wyznacza na jego przedstawienie zastępcę z pomiędzy asesorów w Wiedniu zamieszkałych.

§. 8.

Do załatwiania czynności, do komisyi głównej miar i wag, należących, dodane będzie dyrektorowi odpowiednie grono urzędników. Takowe składa się po części z urzędników stałych, po części z osób czasowo zatrudnionych, które dyrektor przyjmuje gdy, i na jak długo, potrzeba.

§. 9.

Urzędnikami stałymi są: sekretarz ministeryalny i koncepista ministeryalny, dwaj urzędnicy techniczni z tytułem nadinspektora i inspektora, oficyał rachunkowy i oficyał kancelaryjny.

Urzędnicy stali, z wyjątkiem obudwu techników, należą do etatu służby ministerstwa handlu i będą przydzieleni do komisyi głównej miar i wag przez ministra handlu. Obudwóch urzędników technicznych mianuje minister handlu.

§. 10.

Dyrektor obowiązany jest wygotować corocznie, w terminie przez ministra handlu wyznaczonym, preliminarz dochodów i wydatków w roku przyszłym spodziewanych i przedłożyć takowy ministrowi handlu do zatwierdzenia i wciągnięcia w budżet. Tenże obowiązanym jest przedkładać ministrowi handlu corocznie, najpóźniej do końca lutego, rachunek roczny, dołączając wykaz zapasu materyałów tudzież onych przybytku i ubytku wraz z odnośnemi protokołami rewizyi.

§. 11.

Dyrektor ma zupełne prawo asygnowania w granicach kredytów miesięcznych, na zasadzie zatwierdzonego preliminarza otwartych i pod warunkiem nieprzekraczania poszczególnych rubryk tegoż. Urząd płatniczy ministeryalny, w miesięczne kwoty dotacyi zaopatrywany, będzie wypłaty za pisemną asygnacyą dyrektora uskuteczniać, kwoty wpływające odbierać i jak jedne tak drugie zaciągać w rejestr.

§. 12.

Komisya główna miar i wag zostaje w bezpośrednich stosunkach z technicznemi organami nadzorczemi i ma prawo wydawać im rozporządzenia tyczące się przedmiotów do jej zakresu działania należących.

§. 13.

Komisya główna miar i wag obowiązana jest przekładać corocznie ministrowi handlu sprawozdanie jeneralne o stanie sprawdzania, na podstawie wykazów czynności, przez organa nadzorcze dostarczonych, wypracowane, jak nie mniej o swojej własnej działalności.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VII. — Wydany i rozesłany dnia 7 marca 1872.

18.

Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 22 lutego 1872,

tyczące się rozporządzenia okólnikowego c. i k. ministerstwa wojny dla całego państwa względem tymczasowego założenia szkół kucia koni.

Rozporządzenie okólnikowe c. i k. ministerstwa wojny dla całego państwa z dnia 1 stycznia 1872, względem tymczasowego założenia szkół kucia koni, w dzienniku rozporządzeń dla c. i k. wojska (zeszyt 1 z dnia 7 stycznia 1872) ogłoszone, podaje się niniejszem do wiadomości powszechnej.

Lasser r. w.

Rozporządzenie okólnikowe z dnia 1 stycznia 1872, oddz. 3, Nr. 4133 (ex 1871).

Jego c. i k. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 16 grudnia 1871 raczył najmiłościwiej zezwolić na tymczasowe założenie 10 szkół kucia koni i zatwierdzić instrukcyę dla tychże wypracowaną a tutaj załączoną.

W wykonaniu tego ministeryum wojny dla całego państwa rozporządza co następuje:

1. Szkoły kucia koni będą tymczasowo założone z dniem 1 stycznia 1872 w następujących miejscach:

w Bernie, w Ołomuńcu, dla okręgu komendy jeneralnej berneńskiej;

w Pradze, dla okręgu komendy jeneralnej pragskiej;

we Lwowie, dla okręgu komendy jeneralnej lwowskiej i komendy wojskowej krakowskiej;

w Gradcu, w Lublanie, dla okręgu komend jeneralnych gradeckiej i zagrzebskiej, tudzież dla okręgów komend wojskowych innsbruckiej, tryestyńskiej i zadarskiej;

w Peszcie; dla ściślejszego okręgu komendy jeneralnej budzyńskiej i dla okręgu komendy wojskowej koszyckiej;

w Komornie, dla okręgu komendy wojskowej preszburskiej;
w Temeswarze dla okręgu komendy wojskowej temeswarskiej i
w Hermansztadzie, dla okręgu komendy wojskowej hermansztadzkiej.

2. Stósownie do §. 8 instrukcyi tymczasowej dla szkół kucia koni, korpusy wojskowe, tam gdzie się szkoły znajdują, rozlokowane, a konie służbowe posiadające, obowiązane są dostarczać tymże szkołom koni, aby uczniowie mogli na tychże ćwiczyć się praktycznie w podkowaniu, a oraz materyału do kucia onych potrzebnego (podków, ufnali i węgli).

Nauczyciel obowiązanym jest utrzymywać dokładny wykaz nadwyżki materyału przy nauce zużytego po nad normalną potrzebę, aby na zasadzie takiego wykazu ryczałtowa kwota roczna na pokrycie tej nadwyżki obliczoną i ustanowioną być mogła.

W roku 1872 o pokrycie ewentualnej nadwyżki w rzeczonym materyale zgłosić się należy do tych oddziałów wojskowych, których konie będą podkowane w kuźni szkolnej.

3. W wykazach kwalifikacyjnych aspirantów na kurs kucia koni przy c. k. wojskowym instytucie weterynaryi w Wiedniu istniejący, które to wykazy z końcem marca i września każdego roku podawane być winny, wymienić oraz należy żołnierzy, proszących o przyjęcie ich do szkoły kucia koni tego okręgu komendy jeneralnej (wojskowej), w którym są ulokowani, i w ostatniej rubryce tych wykazów „Uwagi szczególne" należy zawsze nadmienić, do którego z rzeczonych zakładów kandydat, którego się to tyczy, jest ukwalifikowanym, mianowicie czy na kurs kucia koni w c. k. wojskowym instytucie weterynaryi w Wiedniu, czy do szkoły kucia koni w N.

Korpusa wojsk i zakłady wojskowe winny zatem natychmiast ogłosić wezwanie do żołnierzy, pod ich rozkazami będących, aby ci, którzy o przyjęcie na właściwe kursa proszą, już w wykazach kwalifikacyjnych z końcem marca 1872 podać się mających, umieszczeni być mogli.

4. Z końcem pierwszego kursu półrocznego (z końcem czerwca 1872) nauczyciele obowiązani są przedłożyć w drodze służbowej ministerstwu wojny dla całego państwa z wykazami egzaminów (§. 9 instrukcyi) także sprawozdanie na piśmie, jakie doświadczenia w ciągu kursu poczyniono; a jeżeli w urządzeniu szkół kucia koni, zmiany jakowe pożądanemi się okazały, takowe wskazać.

Komendant lub brygadyer wojsk, któremu szkoła kucia koni, ze względu na miejsce w którem się znajduje, jest przydzielona, winien sprawozdanie to zawidymować i dodać do niego własne uwagi.

Z końcem drugiego kursu półrocznego (z końcem grudnia 1872) przedłożyć należy sprawozdanie główne, dołączając do takowego wykaz nadwyżki materyału zużytego, jeżeli takowa była, i wykaz kosztów.

5. Jednocześnie wydają się polecenia tyczące się zamianowania nauczycieli, powołania uczniów i wydania przyrządów, do nauki w szkołach kucia koni, potrzebnych.

Gdy szkoły rzeczone zostaną zaprowadzone stale, nauczyciele będą wyznaczani według §. 4 instrukcyi na wniosek właściwych komend jeneralnych (wojskowych).

Baron **Kuhn** r. w.

Feldmarszałek porucznik.

Instrukcya tymczasowa

dla

c. k. wojskowych szkół kucia koni.

§. 1.

Cel.

Celem c. k. wojskowych szkół kucia koni jest wykształcić teoretycznie i praktycznie żołnierzy, w czynnej służbie przy korpusach wojsk i zakładach wojskowych, się znajdujących, a rzemiosło kowalskie umiejących, aby do kucia koni używani być mogli, i osoby, na dwuletni kurs weterynaryi w c. k. wojskowym zakładzie weterynaryi w Wiedniu, wstąpić zamierzające, odpowiednio przygotować, aby przyjętemi być mogły.

§. 2.

Siedziby.

Szkoły kucia koni znajdują się w następujących miejscach:

w Bernie, w Ołomuńcu, } dla okręgu komendy jeneralnej berneńskiej,

w Pradze, dla okręgu komendy jeneralnej pragskiej,

we Lwowie, dla okręgu komendy jeneralnej lwowskiej i komendy wojskowej krakowskiej,

w Gradcu, w Lublanie, } dla okręgu komend jeneralnych gradeckiej i zagrzebskiej, tudzież dla okręgów komend wojskowych innsbruckiej, tryestyńskiej i zadarskiej,

w Peszcie, dla ściślejszego okręgu komendy jeneralnej budzyńskiej i okręgu komendy wojskowej koszyckiej,

w Komornie, dla okręgu komendy wojskowej preszburskiej,

w Temeswarze, dla okręgu komendy wojskowej temeswarskiej,

w Hermansztadzie, dla okręgu komendy wojskowej hermansztadzkiej.

(Podobne szkoły kucia koni mogą być założone i przy innych garnizonach, jeżeli fundusze na to pozwolą).

§. 3.

Podporządkowanie.

Szkoły kucia koni podlegają komendantom krajowym pociągów wojskowych lub oddziału takichże pociągów (Praga, Gradec, Lwów, Peszt, Hermansztad, Berno, Ołomuniec, Komorno) znajdującym się w ich siedzibie, albo, gdzie takowych nie ma, odpowiednim komendom pułkowym artyleryi polowej (Lublana, Temeswar); tychże obowiązkiem jest mieć staranie o pomieszczenie i wyżywienie uczniów, jakoteż o dozór nad nimi, tudzież o zarząd funduszów i rekwizytów dla szkół kucia koni potrzebnych i o utrzymywanie onych rachunku.

Brygadyerowie wojsk, a względnie dyrektorowie lub szefowie artyleryi jakoteż inspektor jeneralny pociągów wojskowych winni wykonywać inspekcyę w szkołach kucia koni i tak pierwsi w relacyach rocznych, jak i ostatni w raportach inspekcyjnych, zdawać sprawę o stosunkach tych szkół.

§. 4.

Nauczyciele.

Nauczycielem ma być bez uszczerbku w innej służbie swojej weterynarz wojskowy z pułku jazdy lub artyleryi polowej a względnie z komendy krajowej pociągów wojskowych, naczelny lub jakikolwiek inny, w odnośnem miejscu przebywający; przedewszystkiem wybierać należy na nauczycieli takich, którzy oprócz biegłości w swoim zawodzie posiadają także zamiłowanie do zawodu nauczycielskiego i oprócz języka niemieckiego umieją także drugi język monarchii austryacko-węgierskiej, aby uczniom języka niemieckiego nie posiadającym, mogli udzielać naukę w ich języku ojczystym.

Każdy nauczyciel otrzyma wynagrodzenie, 120 zł. rocznie wynoszące, a wypłacane w ratach miesięcznych po 10 zł. z końcem każdego miesiąca.

Nauczycieli wyznacza spólne ministerstwo wojny na przedstawienie odnośnej komendy jeneralnej (wojskowej).

Do pomocy przy nauce i do nadzoru przy podkuwaniu koni może być w razie potrzeby przydzielony konował wojskowy.

Z powodu udzielania nauki w szkołach kucia koni, obowiązek weterynarzy wojskowych i konowałów wojskowych dyplomowanych, pełnienia służby weterynarskiej i udzielania nauki całemu wojsku, znajdującemu się w garnizonach i we wszystkich zakładach wojskowych, w ustępie 2 rozporządzenia okolnikowego z dnia 8 czerwca 1870. praes. Nr. 1775 (Dziennik rozporządzeń normalnych, zeszyt 33) wzmiankowany, będzie przez komendy jeneralne (wojskowe) odpowiednio uregulowany.

§. 5.

Uczniowie.

Na uczniów będą przyjmowani tylko ci żołnierze, którzy posiadają świadectwo, jako rzemiosła kowalskiego porządnie się nauczyli, są fizycznie dość silni do podkuwania koni i posiadają dostateczną biegłość w czytaniu i pisaniu; bez różnicy, czy kurs rzeczywiście ukończyli czy nie, obowiązani są po nad przepisany trzyletni czas służby liniowej odsłużyć czynnie ten czas, który spędzili w szkole.

Uczniów wybiera wspólne ministerstwo wojny a to z pomiędzy tych aspirantów, których korpusy wojsk i zakłady wojskowe wymienia w wykazach kwalifikacyjnych aspirantów na kurs kucia koni c. k. wojskowym instytucie weterynaryi w Wiedniu.

Do nadzoru nad uczniami szkół kucia koni wyznaczony będzie podoficer.

Co się tyczy wyżywienia, uczniowie z korpusów wojsk (zakładów wojskowych), po za obrębem tego miejsca, w którem się szkoła znajduje lokowanych, jeżeli będą przyjęci do szkoły, przydzieleni zostaną do jednego z korpusów wojsk, znajdujących się w siedzibie szkoły. Korpus wojskowy (zakład wojskowy), do którego należą, winien zaopatrzyć ich w całkowite ubranie, przybory i broń przyboczną. Winien oraz dać im drugą parę spodni sukiennych i drugą parę obuwia.

§. 6.

Trwanie nauki.

Kurs nauki trwa półroku.

Corocznie odbywają się dwa kursa.

Pierwszy kurs zaczyna się dnia 2 stycznia i kończy się z dniem ostatnim lipca, podczas gdy drugi kurs zaczyna się z dniem 1 lipca i kończy się z dniem ostatnim grudnia.

§. 7.

Przedmioty nauki

Nauka obejmuje:

a) Wykłady o teoryi podkuwania kopyt i racic;

b) sporządzanie podków na kopyta zdrowe i chore; przyrządzanie kopyt do podkucia, tudzież przystosowanie i przybijanie podków;

c) praktyczne obznajmianie uczniów z chorobami kopyt i ich leczeniem;

d) wykłady o niesieniu pierwszej pomocy w chorobach koni nagłych i niebezpiecznych, mianowicie kolkach i o oznakach rozmaitych chorób gruczołowych.

Korpusy znajdujące się w siedzibie szkoły lub onychże weterynarze naczelni winni zawiadamiać nauczyciela o zdarzających się przypadkach chorób kopytowych u koni wojskowych, aby tenże mógł obznajmić uczniów z temi chorobami i onych leczeniem.

Teoryą kucia koni nauczyciel winien wykładać podług dzieła „Lehrbuch des Huf- und Klauenbeschlages“ przez profesora Dr. Pillwaxa, w którem oprócz wiadomości dla konowała potrzebnych zamieszczono także sposób kucia koni w c. k. wojsku zaprowadzony. Wyciąg z tego dzieła, na rozmaite języki krajowe monarchii austryacko-węgierskiej przełożony, ma być używanym do nauki.

Do odbywania wykładów i na pomieszczenie zbiorów naukowych oddany będzie nauczycielowi do rozporządzenia stósowny lokal dający się opalać.

Wydatki na opalanie, wymierzać się mające na zasadzie §. 71 przepisu o należytościach (ustęp 1) ponosi skarb wojskowy.

Na oświetlenie izby szkolnej żadna należytość przyznaną nie będzie, ponieważ nauka ma się odbywać tylko w godzinach dziennych.

§. 8.

Środki pomocnicze do nauki.

Do nauki teoryi służą jako środki pomocnicze preparaty i zbiór wzorów kopyt.

Zbiór preparatów składa się z pewnej ilości kopyt prawidłowych, nieprawidłowych i wadliwych, tudzież z kości kończynowych nóg końskich (pęcinowej, koronowej, strzałkowej i kopytowej) w połączeniu naturalnem przez więzadła i ścięgna.

Zbiór wzorów kopyt składa się z modeli podków rozmaitego rodzaju, w rozporządzeniach tyczących się utrzymywania koni c. k. wojska, wyszczególnionych i do podkuwania c. k. koni wojskowych, przepisanych.

Zbiory tak preparatów jak i kopyt dostarczy szkołom kucia koni c. k. ministerstwo wojny dla całego państwa.

Nauczyciel jest obowiązany pomnażać obadwa zbiory przy pomocy uczniów, i starać się o nabywanie kopyt formy nieprawidłowej i wadliwej.

Zbiory preparatów i wzorów kopyt pomnażające się powoli, stanowią własność skarbu wojskowego; weterynarz, postanowiony nauczycielem, obowiązany jest spisać onych inwentarz i zbiory zawsze w całości utrzymywać.

Dalszym środkiem pomocniczym w nauce teoretycznej będzie możność rozpoznawania rozmaitych postaci kopyt u koni skarbowych, których korpusy wojsk, w siedzibie szkoły stojące, winny dostarczać nauczycielowi dla poinformowania uczniów.

Naukę praktyczną sporządzania, przystósowywania i przybijania podków udzielać będzie odnośny nauczyciel w szopie do szkoły należącej; koni, potrzebnych do ćwiczeń praktycznych dostarczać będą korpusy wojsk, w siedzibie szkoły załogą stojące.

Dla uniknienia zażaleń ze strony korpusów wojsk nauczyciel winien mieć staranie, aby konie te były podkuwane podług przepisu.

Szkole kucia koni przydana zostanie kuźnia kowalska jaką w miejscu będzie można nabyć. W razie niezamożności nabycia, należy kuźnią nająć. Każdy dziesiątek uczniów otrzyma zupełny zbiór narzędzi stanowiących kuźnię polową. Oprócz tego każda szkoła otrzyma wielkie kowadło 140 do 150 funtów ważące na koszt skarbu.

Do czynności podkucia przepisane są trzy zbiory narzędzi, tudzież narzędzi do wyrobu ocylów, które na początek dostarczone będą kosztem skarbu.

Na utrzymanie w dobrym stanie i uzupełnianie narzędzi do podkucia wypłacana będzie kwota ta ryczałtowa 3 zł. 50 cen. rocznie na każdy zbiór narzędzi.

Z tej kwoty ryczałtowej pokrywać także należy wydatki na utrzymanie w dobrym stanie i uzupełnianie narzędzi do wyrobu ocylów.

Na utrzymanie w dobrym stanie i uzupełnianie narzędzi składających kuźnię polową wypłacana będzie kwota ryczałtowa 36 zł. rocznie.

Na pokrycie wydatków na nadwyżkę paliwa kwota ryczałtowa później na zasadzie poczynionych doświadczeń ustanowiona będzie.

Dodatek A.

Dodatek *A*, zawiera szczegółowy wykaz środków naukowych dla wszystkich szkół kucia koni wyznaczonych.

§. 9.

Egzamin.

Uczniowie, którzy kurs kucia koni z dostatecznym skutkiem ukończą, winni złożyć egzamin przed komisyą mięszaną.

Egzamina odbywają się przed końcem każdego kursu, a mianowicie w drugiej połowie miesiąca czerwca i grudnia.

Do komisyi egzaminacyjnej wchodzą: właściwy weterynarz krajowy (lub komitatowy) przełożony towarzystwa kowalskiego i ten weterynarz wojskowy, który w szkole udziela naukę.

Prezyduje weterynarz krajowy (lub komitatowy).

Uczniowie będą egzaminowani najprzód z teoryi podkuwania kopyt i racic z użyciem preparatów i podków, przyczem każdemu członkowi komisyi służy prawo zadawania pytań.

Następuje potem egzamin praktyczny i odbywa się w ten sposób, że każdy uczeń winien zrobić zadane mu podkucie na próbę.

O uzdolnieniu uczniów i stopniu takowego rozstrzygają członkowie komisyi większością głosów.

Dodatek B.

Uczniowie, którzy egzamin z dobrym skutkiem złożą, otrzymają świadectwo uzdolnienia podług wzoru (Dodatek *B*) w znaczek stemplowy na 50 centów opatrzone i przez wszystkich członków komisyi podpisane.

Wydatki na wystawienie świadectwa i na stempel, jakoteż na taksy egzaminacyjne, w kwocie 5 zł. dziennie dla każdego członka komisyi ze stanu cywilnego, ponosi skarb wojskowy.

O rezultacie egzaminu nauczyciel winien jest zawiadomić ministerstwo wojny dla całego państwa, przedkładając takowemu w drodze służbowej konsygnacyą podług wzoru (Dodatek *C*).

Dodatek C.

Na materyały piśmienne otrzyma nauczyciel kwotę ryczałtową 1 zł. 50 cent. miesięcznie; z tych także pieniędzy nabywane będą blankiety na świadectwa uzdolnienia.

Uczniom, którzy egzamin złożą niedostatecznie, nie służy prawo ponownego na kurs uczęszczania,

Po złożeniu egzaminu uczniowie winni wstąpić na powrót do tych korpusów wojska, do których należą.

Uczniowie, którzy złożą egzamin z dobrym skutkiem, będą posuwani stopniowo za poprzedniczem zezwoleniem ministerstwa wojny dla całego państwa na opróżnione miejsca konowałów jako podoficerowie, i im służy także przed innymi prawo być przyjętymi na konowałów wojskowych.

§. 10.

Rozwiązanie szkół kucia koni w razie uruchomienia.

W razie powszechnego uruchomienia nauka w szkołach kucia koni będzie wstrzymana, zbiory zaś preparatów i podków, jakoteż narzędzia do podkuwania i książki do nauki, będą podług inwentarza oddane w zachowanie stałej władzy wojskowej, oddziałowi uzupełniającemu lub zakładowi wojskowemu, znajdującemu się w tem samem miejscu co szkoła, w szczególności zaś odda je w zachowanie szkoła kucia koni:

w Bernie, filialnemu składowi pociągów w Bernie,
w Ołomuńcu, „ „ „ „ Olszanach,
w Pradze, składowi materyałów pociągowych Nr. 3 w Pradze,
we Lwowie, „ „ „ „ 5 we Lwowie,
w Gradcu, filialnemu składowi pociągów w Gradcu,
w Lublanie, „ „ artyleryi w Lublanie,
w Peszcie, składowi materyałów pociągowych N. 4 w Peszcie,
w Komornie, filialnemu składowi pociągów w Komornie,
w Temeswarze, „ „ „ „ Temeswarze,
w Hermansztadzie, szwadronowi uzupełniającemu pociągów Nr. 6 w Hermansztadzie.

Dodatek **A.**

Wykaz

środków naukowych i do nauki pomocnych w szkole kucia koni z wyszczególnieniem ile kosztuje rocznie utrzymanie onychże w dobrym stanie i zakupno.

Nazwa środków naukowych i pomocniczych	Kwota ryczałtowa roczna na utrzymanie w dobrym stanie i zakupno		Uwaga
	zł.	cent.	
A. Książki do nauki. 41 Egzemplarzy książki o podkuwaniu kopyt i racic przez profesora Dra Pillwaxa.			Zniszczone egzemplarze tej książki zastąpione będą nowemi na rachunek skarbu.
B. Preparaty. Kopyto prawidłowe, „ nieprawidłowe, „ wadliwe. Kości kończynowe nóg końskich: kość pęcinowa, „ koronowa, „ strzałkowa, „ kopytowa — każda z osobna. „ pęcinowa, „ koronowa, „ strzałkowa, „ kopytowa — w połączeniu naturalnem przez więzadła i ścięgna.			Nauczyciel winien przy pomocy uczniów starać się o pomnażanie tych zbiorów. (§. 8 instrukcyi.)
C. Zbiór wzorów kopyt. 2 podkowy zwyczajne, 2 „ pełne, 1 podkowa z ocelami dla koni wierzchowych, 1 „ „ „ „ „ pociągowych, 1 „ „ ostremi ocelami, 1 „ „ „ „ i ostrym gryfem, 1 „ „ ocelami i gryfem dla koni pociągowych, 1 „ szrubowa dla koni wierzchowych, 1 „ „ „ „ pociągowych, 1 „ z ocelami i gryfem dla mułów. 1 „ od ścigania na przednią nogę. 1 „ „ „ tylną nogę, 1 „ „ „ z gryfem,			

Nazwa środków naukowych i pomocniczych	Kwota ryczałtowa roczna na utrzymanie w dobrym stanie i zakupno		Uwaga
	zł	cent	
1 podkowa dla koni wierzchowych od strychowania,			
1 " " " " z ocelami szrubowanemi,			
1 " gryfowana dla koni pociągowych,			
1 " do płaskiego kopyta,			
1 " do ścieśnionego kopyta,			Nauczyciel winien przy pomocy uczniów starać się o pomnożenie tych zbiorów. (§. 8 instrukcyi.)
1 " do krzywego kopyta,			
1 " do kopyta szczudłowatego,			
1 " złączona gryfami,			
1 " do kopyt rozszczepionych,			
3 podkowy na kopyta skopycone,			
1 futerał (puzdro) na podkowy i ich politurę dla uchronienia od rdzy.			
D. Narzędzia do kuźni polowej			
1 wielkie kowadło (150 ℔ wagi mające),			
2 małe kowadła (50 ℔ ważące),			
2 szrubsztaki,			
2 (młoty) krzyżowe forszlagi,			
4 młotki ręczne,			Zrobić należy własnym nakładem.
2 " przykładowe,			
1 balamer, młot do staczania,			
2 stemple do rowkowania,			
2 obcinki do kopyt,			
2 stemple do dziurawienia,			
4 dłuta do obcinania na gorąco,			
2 " " " " zimno,			
2 dornie,			
2 kleszcze (cęgi) większe,			Kowadła, szrubsztaki i kowadełka gdy potrzebują naprawy lub staną się nieużyteczne, mogą być wymienione w najbliższym składzie (filialnym) materyałów pociągowych bezpłatnie za takież narzędzia w dobrym stanie, a to za zezwoleniem ministerstwa wojny dla całego państwa. Nasadki do wyrabiania pochyłości podkowy potrzebne, równie jak i młot do staczania mają być wykonane w kuźni szkolnej przez nauczyciela przy pomocy uczniów.
2 " mniejsze,			
2 " krótkie,	72	. . .	
2 pilniki większe,			
2 " trójgraniaste,			
2 " półokrągłe,			
2 łyżki żelazne,			
2 pogrzebacze,			
2 gasidła,			
1 wielki kloc (pniak kowadłowy),			
2 małe kloce,			
2 koziołki (klubki) do szrubowania (lub odszrubowania),			
2 struziki,			
2 młotki kowalskie,			
2 obcęgi kowalskie,			
2 raszple,			
2 obcinki,			
2 klucze szrubowe,			
2 kuźnie polowe z miechem walcowatym,			

Nazwa środków naukowych i pomocniczych	Kwota ryczałtowa roczna na utrzymanie w dobrym stanie i zakupno		Uwaga
	zł.	cent.	
E. Narzędzia do podkucia kopyta 3 struziki, 3 strugi, 3 strugacze (angielskie noże rymarskie), 3 młoty kowalskie, 3 kleszcze kowalskie (obcęgi), 3 raszple, 3 obcinki.	10	50	
F. Narzędzia do wyrobu ocelów 1 gzynka z okrągłym dorniem, 1 głobnik do ocelów, 1 gzynka spodnia, 1 „ wierzchnia, 1 półokrągły szrubel, 1 klucz do ocelów, 1 sznajdcza, 1 kleszcze bez obrączek, 1 „ z obrączką.			Koszta utrzymania w dobrym stanie i kupna narzędzi obok wymienionych, pokryć należy z kwoty ryczałtowej na utrzymanie w dobrym stanie i kupno narzędzi kowalskich wyznaczonej
G. Naczynia 1 skrzynka przenośna na podkowy i gwoździe, 1 putnia na węgle, 2 stołki kowalskie, 1 wiaderko na wodę, 1 skopiec, 1 piłka ręczna, } do utrzymania w dobrym stanie 1 nóż do obrzynania } trzonków. 1 kamień szlifierski (toczak 6 do 8 ℔ ważący) do ostrzenia struzików, 1 podstawa pod kamień brusowy, 1 łopatka do węgla, 1 łopata do gnoju, 1 miotła, 1 zbiornik na wodę, 1 gasidło, kropacz, 2 deski warsztatowe do sporządzenia warsztatu			Naczynia zniszczone można wymienić w najbliższym składzie (filialnym) materyałów pociągowych, za zezwoleniem ministerstwa wojny dla całego państwa

Dodatek. Wzór. B.

Świadectwo.

stempel na 50 centów

Komisya egzaminacyjna w . . . . wystawia niniejsze publiczne świadectwo (stopień i nazwisko ucznia) rodem z . . . . w . . . . jako tenże po ukończeniu kursu półrocznego dla kowali wojskowych w . . . . przepisany egzamin z dobrym (bardzo dobrym) skutkiem złożył i uznany zostaje za uzdolnionego (szczególnie uzdolnionego) do prowadzenia rzemiosła kowalskiego.

Komisya egzaminacyjna dla kowali.

N. . . . . . . d . . . . . . 18 . .

N. N.,
przełożony Towarzystwa kowalskiego.

N. N.,
c. k. weterynarz i nauczyciel kucia koni.

N. N.
weterynarz krajowy (komitatowy).

Dodatek. C. Wzór.

Wykaz uczniów

którzy do szkoły kucia koni w N., na kurs półroczny od . . go . . . . . . 18 . . do . . go . . . . . . 18 . . uczęszczali.

Nr	Korpus wojska	Oddział	Stopień	Nazwisko		Z jakim skutkiem	Jest uzdolniony do uczęszczania na kurs dla konowałów wojskowych

N., dnia . . go . . . . . . 18 . .

N. N.,
przełożony Towarzystwa kowalskiego.

N. N.,
c. k. weterynarz i nauczyciel kucia koni.

N. N.,
weterynarz krajowy (komitatowy).

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VIII. — Wydany i rozesłany dnia 15 marca 1872.

19.

Patent cesarski z dnia 13 marca 1872,

tyczący się rozwiązania sejmu krajowego czeskiego i zwołania sejmu nowo wybrać się mającego na dzień 24 kwietnia 1872.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgier i Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy itd.; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Salcburga, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę Górnego i Dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piaceney i Gwastalli, Oświęcimia i Zatora, Cieszyna, Friulu, Dubrownika i Zadru; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, Kyburga, Gorycyi i Gradyski; Książę Trydentu i Brixenu; Margrabia Górnej i Dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan Tryestu, Kottaru i na Marchii Windyjskiej; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Artykuł I.

Sejm krajowy królestwa czeskiego zostaje rozwiązany i nowe wybory do tego sejmu krajowego natychmiast rozpisane być mają.

Artykuł II.

Sejm krajowy nowo wybrany zwołuje się na dzień 24 kwietnia 1872 do stołecznego miasta Pragi.

Dan w Budzie dnia 13 marca, tysiąc ośmset siedmdziesiątego drugiego, Naszego panowania dwudziestego czwartego roku.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt IX. — Wydany i rozesłany dnia 21 marca 1872.

20.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 10 marca 1872,

tyczące się połączenia znaków kontroli z cechami ilości czystego metalu.

Odnośnie do §§. 36, 37 i 38 ustawy z dnia 19 sierpnia 1865 (Dz. u. p, Nr. 75 z roku 1866) o ilości czystego metalu w towarach złotych i srebrnych i czuwaniu nad takową; jak nie mniej w odniesieniu się do przepisów z dnia 30 listopada 1866 (Dz. u. p. Nr. 149) i z dnia 30 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 55) tyczących się onejże wykonania, podaje się do wiadomości, że dotychczasowe umieszczanie znaków kontroli osobno obok cech ilości czystego metalu na przedmiotach krajowych i zagranicznych będzie zaniechane i że na przyszłość cechy te zawierać będą oraz znak kontroli, w taki sposób, że na cesze ilości czystego metalu, dotychczasową formę, wielkość i rysunek zupełnie zatrzymującej, umieszczony będzie odpowiedni znak kontroli a to naprzeciwko liczby, próbę metalu wyrażającej.

W tabeli *A* wyszczególnione są wszystkie urzędy kontroli, obecnie istniejące i znaki których używają a oprócz tego w tabeli *B*, na wizerunkach rozmaitych cech czystego metalu oznaczone są gwiazdką miejsca, w których znak kontroli umieszczany będzie. Na cechach zagranicznych cyfra urzędu cechowniczego umieszczana będzie po lewej a cyfra cechowni po prawej stronie.

Pomniejsze części składowe przedmiotu, na których mała cecha bez zepsucia kształtu umieszczoną być nie może, lub co do których należało by się obawiać nadużycia cechy ilości czystego metalu, jak np. igły przy broszach, osady kolczyków itp. opatrywane będą na dowód odbytej kontroli jedynie w znak urzędowy dotychczas używany. Za regułę ma tutaj służyć, że na przedmiotach złotych i srebrnych trzeciej lub wyższej próby, znak kontroli będzie odbijany podwójnie a na takichże przedmiotach czwartej próby, tylko pojedynczo.

Atoli jeżeliby także umieszczanie znaku kontroli na takich częściach składowych pobocznych, z powodu misterności onychże, było niemożebnem; znak ten będzie odbity na głównej części składowej przedmiotu, obok cechy ilości czystego metalu, ze znakiem kontroli połączonej, osobno, atoli zawsze pojedynczo, i to stanowić będzie różnicę pomiędzy temi przedmiotami a takiemi, które bez właściwej części składowej pobocznej (osady itp.) nadeszły do kontroli. Z zaprowadzeniem nowych cech, ze znakiem kontroli złączonych, dotychczasowe cechy ilości czystego metalu, z temiż znakami nie połączone, całkiem wychodzą z użycia.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą z dnia 1 kwietnia 1872.

Pretis r. w.

Tabela A.

Wykaz

c. k. urzędów kontroli, do sprawdzania ilości czystego metalu w towarach złotych i srebrnych i do czuwania nad takową, powołanych.

Urzędy cechownicze	Cechownie urzędom cechowniczym obok wymienionym, podlegające		Znak kontroli
	Siedziba	Urząd	
Wiedeń (urząd cechowniczy główny)	. . . .	. . . .	A
	Wiener-Neustadt	Urząd podatkowy	A_1
	St. Pölten	detto	A_2
	Waidhofen nad Ybbs	detto	A_3
	Scheibbs	detto	A_4
	Krems	detto	A_5
	Berno	Urząd cłowy główny . . .	A_6
	Igława	Urząd podatkowy	A_7
	Ołomuniec	detto	A_8
	Freudenthal	detto	A_9
	Opawa	detto	A_{10}
	Cieszyn	detto	A_{11}
Linz	. . . .	. . . .	B
	Steyer	Urząd podatkowy	B_1
	Ried	detto	B_2
	Braunau	Urząd cłowy główny . . .	B_3
	Salcburg	Urząd podatkowy	B_4
	Ischl	Zarząd salin	B_5
Praga	. . . .	. . . .	C
	Liberec (Reichenberg)	Urząd podatkowy	C_1
	Cieplice	detto	C_2
	Karlsbad	detto	C_3
	Pilzno	detto	C_4
	Budejowice (Budweis)	detto	C_5
	Czasława	detto	C_6
	Cheb (Eger)	Urząd cłowy główny . . .	C_7

Urzędy cechownicze	Cechownie urzędom cechowniczym obok wymienionym, podlegające		Znak kontroli
	Siedziba	Urząd	
Kraków	. . . .	. . . .	E
	Biała	Urząd podatkowy	E_1
	Bochnia	detto	E_2
	Tarnów	detto	E_3
	Rzeszów	detto	E_4
	Nowy Sącz	detto	E_5
Lwów	. . . .	. . . .	F
	Przemyśl	Urząd podatkowy	F_1
	Stanisławów	detto	F_2
	Brody	detto	F_3
	Tarnopol	detto	F_4
	Czerniowce	detto	F_5
	Brzeżany	detto	F_6
	Drohobycz	Zarząd salin	F_7
Gradec	. . . .	. . . .	G
	Marburg	Urząd podatkowy	G_1
	Celowiec (Klagenfurt)	Urząd cłowy główny . . .	G_2
	Lublana	Urząd podatkowy	G_3
Bregencya	. . . .	. . . .	H
	Innsbruck	Urząd cłowy główny . . .	H_1
	Bozen	Urząd podatkowy	H_2
	Trydent	detto	H_3
Tryest	. . . .	. . . .	M
	Gorycya	Urząd podatkowy	M_1
	Rovigno	detto	M_2
	Zadar	detto	M_3
	Split (Spalato)	detto	M_4
	Dubrownik	detto	M_5
	Pirano	detto	M_6
	Kottar	detto	M_7
	Szibenik	detto	M_8

Tabela B.

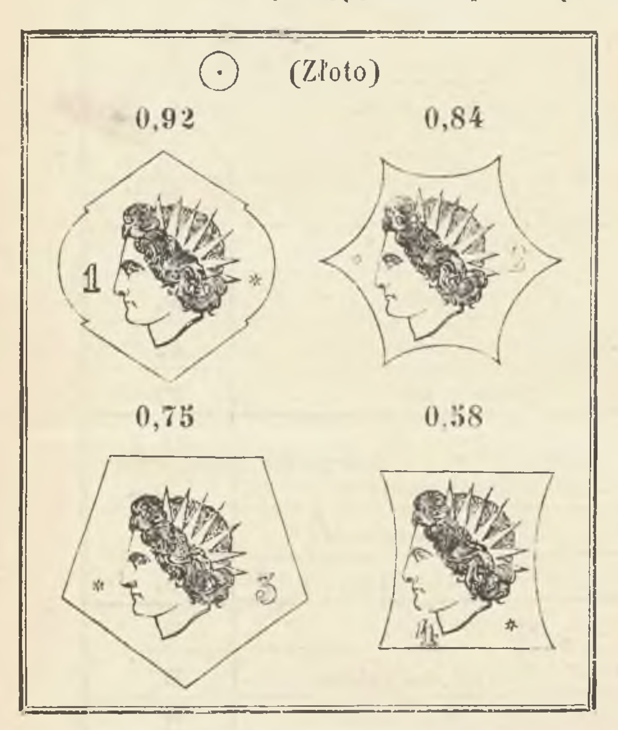
Wizerunek

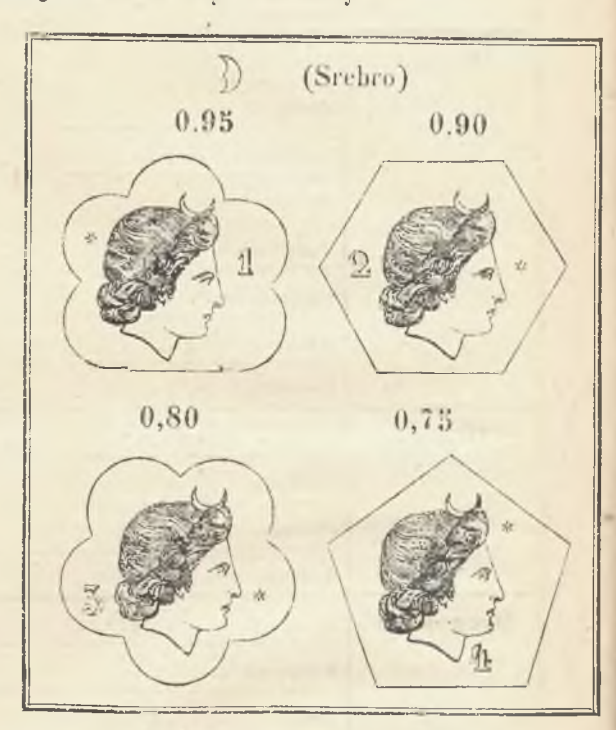
stempli do cechowania przedmiotów złotych i srebrnych

w 12 razowym wymiarze liniowym wielkości rzeczywistej.

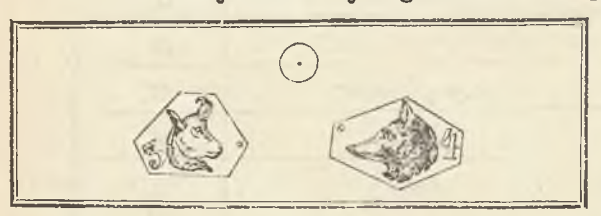
I. Cechy ilości czystego metalu dla przedmiotów większych wyrobu krajowego.

Obwódki głowy w których linia prosta oznacza . . . 15 części setnych
linia wklęsła . . . 14 „ „
linia wypukła . . . 16 „ „
wyrażają już same przez się ilość czystego metalu w częściach setnych.

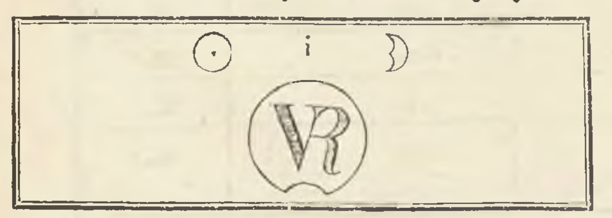

II. Cechy ilości czystego metalu dla przedmiotów mniejszych wyrobu krajowego.

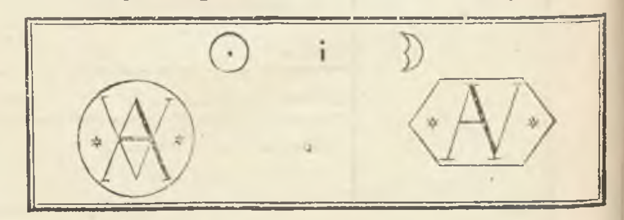

III. Cechy dla wyrobów dawniejszych.

IV. Cechy dla przedmiotów zagranicznych.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt X. — Wydany i rozesłany dnia 21 marca 1872

21.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 28 lutego 1872,

tyczące się rozpoczęcia czynności urzędowych przez sąd powiatowy w Val di Ledro w Tyrolu.

Sąd powiatowy w Val di Ledro z siedzibą w Pieve, w skutek rozporządzenia ministeryalnego z dnia 10 listopada 1871 Dz. u. p. Nr. 133 przywrócony, rozpocznie swoje czynności urzędowe z dniem 24 marca 1872.

Glaser r. w.

22.

Ustawa z dnia 13 marca 1872,

nadająca dozorcom więzień tudzież ich wdowom i sierotom prawo do emerytury.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Z dozorcami więźniów, przy trybunałach i więzieniach na stałych lub prowizorycznych posadach służbowych, z płacami rocznemi skarbowemi i za przysięgą stanowczo umieszczonymi, tudzież z wdowami i sierotami po nich pozostałemi, postępować należy na przyszłość według przepisów, tyczących się sług rządowych prawo do emerytury mających i ich rodzin.

§. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

§. 3.

Wykonanie tej ustawy porucza się ministrom sprawiedliwości i skarbu.

Buda, dnia 13 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

23.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 15 marca 1872,

tyczące się wyniesienia urzędu cłowego głównego II klasy w Preszburgu na urząd cłowy główny I klasy.

Według oznajmienia król. węgierskiego ministerstwa skarbu węgierski urząd cłowy główny II klasy w Preszburgu wyniesiony został na urząd cłowy główny I klasy w którym to przymiocie służy mu wyższy zakres działania.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XI. — Wydany i rozesłany dnia 27 marca 1872.

24.

Ustawa z dnia 13 marca 1872,

tycząca się postanowienia dodatkowego do §. 18 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141.

Obowiązująca dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym wydać następujące postanowienie dodatkowe do §. 18 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867 Dz. u. p. Nr. 141 o reprezentacyi państwa:

Jeżeli z jakiejkolwiek przyczyny prawnej zajdzie przypadek wygaśnięcia mandatu do rady państwa podczas trwania sesyi rady państwa; cesarz może zarządzić, aby okręgi, miasta i korporacye (§. 7), do sejmu krajowego wybierające, uskuteczniły nowy wybór bezpośrednio, na zasadzie ustawy o przedsiębraniu wyborów bezpośrednich do izby deputowanych.

Buda, dnia 13 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.

25.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 18 marca 1872,

tyczące się upoważnienia urzędu cłowego głównego II klasy w dworcu kolei w Asch do nieograniczonego stósowania w obrocie na kolejach żelaznych postępowania cłowego skróconego.

Upoważnia się urząd cłowy główny II klasy w dworcu kolei w Asch w Czechach do stósowania postępowania cłowego skróconego (przez opowiedzenie) w obrocie na kolejach żelaznych w ogólności a to według przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175), z uchyleniem ograniczenia, rozporządzeniem z dnia 19 listopada 1865 (Dz. u. p. Nr. 120) zaprowadzonego.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XII. — Wydany i rozesłany dnia 27 marca 1872.

26.

Ustawa skarbowa z dnia 24 marca 1872, na rok 1872.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa uznaję za stósowne rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Ogół wydatków państwa na rok 1871 ustanawia się w sumie 353,714.207 złr. waluty austryackiej.

Artykuł II.

Użycie szczegółowe i sumy etatowe, dla poszczególnych gałęzi administracyi przyzwolone, zawarte są w pierwszej części preliminarza państwa.

Kredyta według poszczególnych rozdziałów, tytułów i paragrafów tego preliminarza państwa dozwolone mogą być użyte tylko na cele w odnośnych rozdziałach, tytułach i paragrafach wskazane a mianowicie oddzielnie na potrzeby zwyczajne i nadzwyczajne.

Artykuł III.

Na opędzenie wydatków państwa, w artykule I. przyzwolonych, przeznaczają się dochody z podatków stałych, z podatków niestałych i wszystkich innych gałęzi dochodów państwa, ustanowione w drugiej części niżej zamieszczonego preliminarza państwa w sumie 353,776.901 zł. waluty austryackiej.

Artykuł IV.

Dla otrzymania sumy dochodów państwa w artykule III. ustanowionej, podatki stałe i niestałe pobierane będą w ogólności według norm istniejących.

Co się zaś tyczy wymiaru dodatków do podatków stałych obowiązywać mają następujące postanowienia:

a) przy podatku gruntowym i podatku domowo-czynszowym prócz podatku zwyczajnego i dodatku trzeciej części, podatek dochodowy zastępującego, pobierany będzie dodatek nadzwyczajny, wynoszący trzecią część podatku zwyczajnego;

b) przy podatku domowo-klasowym, prócz podatku zwyczajnego i dodatku trzeciej części podatek dochodowy zastępującego, pobierany będzie dodatek nadzwyczajny w kwocie równej podatkowi zwyczajnemu;

c) przy podatku zarobkowym i przy podatku dochodowym pobierany będzie prócz podatku zwyczajnego dodatek nadzwyczajny podobnież w kwocie równej podatkowi zwyczajnemu.

Tylko od tych osób do podatku obowiązanych, których całkowita należytość podatku zwyczajnego, mianowicie podatku zarobkowego i dochodowego pierwszej klasy, lub podatku dochodowego drugiej klasy nie przenosi kwoty 30 złr. wal. austr., pobierany będzie dodatek nadzwyczajny, wynoszący tylko siedm dziesiątych części podatku zwyczajnego.

Od budynków, które całkiem lub częściowo doznają czasowego uwolnienia od podatku domowo-czynszowego, uiszczać należy jako podatek dochodowy na rok 1872 piąty procent od czystego dochodu rocznego osiągniętego z tychże budynków wolnych od podatku, to jest od tej kwoty, która pozostanie z całkowitego dochodu ryczałtowego z czynszów, po strąceniu odsetków, prawnie przyzwolonych na utrzymanie budynków, a przy budynkach całkiem wolnych od podatku, po strąceniu także odsetków, przypadających dowodnie w roku 1872 od kapitałów, na budynku wolnym od podatku zabezpieczonych.

Artykuł V.

Za wszystkie oprocentowane kapitały ogólnego długu państwa, przypadające do wypłaty w ciągu roku 1872 mogą być wydawane w wykonaniu §. 2 ustawy z dnia 24 grudnia 1867 obligacye nie zwrotnego jednolitego długu państwa, utworzonego mocą ustawy z dnia 20 czerwca 1868 i to w takiej kwocie, że kwota procentowa, przypadająca na nowe obligacye po strąceniu 16 procentowego podatku, wyrówna zupełnie kwocie procentowej, która rzeczywiście ma się uiścić od wypłaconych obligacyi, t. j. po strąceniu przypadającego podatku.

Oprocentowanie tych obligacyi, nowo wydać się mających, rozpoczyna się z dniem, w którym ustaje oprocentowanie odnośnego dawnego długu.

Artykuł VI.

Kwoty dozwolone na wydatki roku 1872, z końcem tegoż albo wcale nie, albo nie zupełnie użyte, jednak z wyjątkiem kredytów na dochody z cła i tytoniu (rozdział 12 i 15), które z końcem roku wygasną, mogą także być jeszcze użytemi w pierwszej połowie 1873 na cele w niniejszej ustawie skarbowej przewidziane i w granicach pozycyi takową ustanowionych; odnośne wypłaty jednak mają być zapisane w rachunku rocznym na karb zarządu poprzedniego roku.

Pozwolenie jednak co do kwot nieużytych nawet i w pierwszej połowie 1873 roku, gaśnie z dniem ostatnim czerwca 1873.

Wyjętemi od tego postanowienia są kwoty przeznaczone na pokrycie stałych płac, jakiemi są pensye, emerytury itd. albo na uiszczenie tych wypłat, które opierają się na obowiązującym tytule prawnym, jak odsetki od długu państwa itd. Kwoty te mogą być używane aż do upływu terminu przedawnienia.

Kredyta pozwolone w pierwszej części preliminarza na budowle lub inne cele wyłączne, jakoteż tego rodzaju kredyta dochodów z tytuniu, które w roku 1872 albo wcale nie, albo nie zupełnie będą użyte, mogą być używane do końca czerwca 1874, tak jednak uważane będą, jak gdyby były pozwolone w preliminarzu 1873 roku i dla tego mają być policzone na zarząd tego roku.

Artykuł VII.

Gdyby w ciągu roku dochody z likwidacyi aktywów centralnych, preliminarzem państwa objęte, zrealizowane być nie mogły, minister skarbu mocen jest puścić w obieg obligacye jednolitego długu państwa, w notach oprocentowane do sumy maksymalnej 10 milionów złotych w wartości nominalnej.

Artykuł VIII.

Upoważnienie do sprzedaży kilku części lasu Wienerwald oddzielnie położonych, w rozległości ogółem około 5409 morgów, ministrowi skarbu ustawą z dnia 12 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 53) §. 1 lit. *a)* udzielone, gaśnie z dniem ogłoszenia ustawy niniejszej.

Artykuł IX.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 24 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.

Preliminarz państwa

na rok 1872 dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Część pierwsza. — Potrzeby.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
1			I. Dwór cesarski	3,650.000	. . . .	3,650.000
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśn. Pana 50% .	61.395	. . . . .	61.395
3			III. Rada państwa.			
	1		Izba panów	34.124	. . . . .	34.124
	2		Izba deputowanych	345.000	. . . . .	345.000
	3		Delegacya	16.000	. . . . .	16.000
	4		Komisya kontroli długu państwa	8.627	. . . . .	8.627
	5		Na budowę nowego domu dla parlamentu	. . . . .	50.000	50.000
			Suma (Rozdział 3, tytuły 1—5) .	403.751	50.000	453.751
4			IV. Trybunał państwa	23.000	. . . . .	23.000
5			V. Rada ministrów.			
	1		Prezydyum rady ministrów	115.000	. . . . .	115.000
	2		Fundusz do dyspozycyi	50.000	. . . . .	50.000
	3		Koszta gazet urzędowych	405.000	. . . . .	405.000
			Suma (Rozdział 5, tytuły 1—3) .	570.000	. . . . .	570.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych.			
	1		Zarząd centralny	388.800	12.400	401.200
	2		Wydatki policyi państwowej	120.000	. . . . .	120.000
	3		Koszta dziennika ustaw państwa	45.000	1.000	46.000
	4		Administracya polityczna w poszczególnych krajach . .	4,333.000	168.000	4,501.000
	5		Bezpieczeństwo publiczne	2,909.700	9.600	2,919.300
	6		Dodatki zakładom podrzutków	120.000	. . . . .	120.000
	7		Służba budownicza rządowa	888.000	69.000	957.000
	8		Budowa dróg:			
		1	Austrya poniżej Anizy	657.000	. . . . .	657.000
			Wybrukowanie gościńców skarbowych w Wiedniu, koło Wiednia i budowa nowego mostu na Dunaju pod Wiedniem	. . . . .	295.000	295.000
			Zniesienie .	657.000	295.000	952.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	657.000	295.000	952.000
6	8	2	Austrya powyżej Anizy	191.000	. . . . .	191.000
			Dalszy ciąg budowy mostu na Dunaju w Lincu i dróg do tegoż prowadzących, jakoteż strata na monecie z powodu wypłat w srebrze kontraktem zawarowanych, odbudowanie mostu świętojańskiego na gościńcu rządowym ischelskim pod Ischlem i wyprawa cementowa tunelu w Sonnenstein na gościńcu ischelskim	. . . . .	207.000	207.000
		3	Salzburg	102.000	. . . . .	102.000
		4	Styrya	329.000	. . . . .	329.000
			Dodatek konkurencyjny na uregulowanie Anizy i dokończenie prac koło przeniesienia drogi solnej na górze Kummersberg pod Obersdorf . .	. . . . .	9.200	9.200
		5	Karyntya	172.000	. . . . .	172.000
			Dalszy ciąg budowy koło potoków w Dolinie Drawy, wykupienie drogi do mostu miklowieckiego do Kappel i dokończenie drogi z Tarvis do Arnoldstein w sieci dróg Geilitz-Arnoldstein	. . . . .	24.500	24.500
		6	Kraina	149.000	. . . . .	149.000
			Dokończenie przeniesienie gościńca kankerskiego na górze Leobelza i dokończenie gościńca kraińsko-istryjskiego od granicy Wybrzeża aż do gościńca skarbowego tryestyńskiego	. . . . .	18.000	18.000
		7	Wybrzeże	98.000	. . . . .	98.000
			Dokończenie drogi kraińsko-istryjskiej pod Pinquente; naprawa drogi karyntyjskiej pod Duganiva i budowle wodne na Isonzo pod Ferra dla zabezpieczenia gościńca kraińsko-istryjskiego	. . . . .	40.000	40.000
		8	Tyrol i Vorarlberg	329.000	. . . . .	329.000
			Dalszy ciąg budowy gościńca pomiędzy Predazzo a Primiero; dalszy ciąg budowy mostu na rzece Inn pod Innsbrukiem, budowa mostu na Iseli i przeniesienie gościńca pomiędzy mostem na rzece Inn w Martinsbruck a Nauders	. . . . .	121.000	121.000
		9	Czechy	1,082.000	. . . . .	1,082.000
			Przebudowanie gościńca libereckiego pod Morchenstern; dokończenie budowy mostu na Tarnawce na gościńcu beneszowsko-iglawskim i roboty rekonstrukcyjne na gościńcu podjebradzko-Nachodzkim	. . . . .	49.300	49.300
		10	Morawia	259.000	. . . . .	259.000
		11	Szląsk	101.000	. . . . .	101.000
		12	Galicya z Krakowem	877.000	. . . . .	877.000
			Budowle wodne powyżej mostu na Wisłoce w 32 mili gościńca Biała-Przemyśl-Lwowskiego; dokończenie mostu Nr. 20 na Łomnicy pod Wisłową; dokończenie rekonstrukcyi części 11 mili gościńca Lwowsko-Brodzkiego; odbudowanie mostu Nr. 64 na gościńcu pod Mikuliczynem na gościńcu delatyńsko-jabłonickim; dokończenie budowy 5, i dalszy ciąg budowy 6 mili; odbudowanie mostów Nr. 69 i 94 *b)*, tudzież dokończenie mostów Nr. 32, 82 i 99 na tymże gościńcu, budowa 4 odstępu na gościńcu spytkowice-myślenickim; odbudowanie mostu Nr. 76 pod Trębowlą na gościńcu Złoczow-zaleszczyckim i budowle ochronne do ubezpieczenia mostu Nr. 77 na gościńcu Kutty-kołomyjskim	. . . . .	167.000	167.000
			Zniesienie .	4,346.000	931.000	5,277.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
6	8		Przeniesienie .	4,346.000	931.000	5,277.000
		13	Bukowina	85.000	. . . . .	85.000
			Odbudowanie mostu zburzonego pod Dźwiniaczem na gościńcu tarnopolskim	. . . . .	25.000	25.000
		14	Dalmacya	73.000	. . . . .	73.000
			Dalszy ciąg budowy drogi nadbrzeżnej od mostu na Riece ku Dubrownikowi, budowle drogowe w okręgu kottarskim; dokończenie dróg z Dubac do granicy tureckiej i dodatek na budowę drogi krajowej z Muc	. . . . .	132.000	132.000
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—14) .	4,504.000	1,088.000	5,592.000
	9		Budownictwo wodne:			
		1	Austrya poniżej Anizy	214.000	. . . . .	214.000
			Budowle wodne na Dunaju	. . . . .	200.000	200.000
		2	Austrya powyżej Anizy	139.000	. . . . .	139.000
			Budowle wodne na rzekach Dunaju, Inn, Salzach i Traun	. . . . .	180.000	180.000
		3	Salzburg	32.000	. . . . .	32.000
			Uregulowanie Salzachu i Saali, dodatek na dokończenie osuszenia w dolinach Pinzgau, Gasteinu, Raurisu	. . . . .	29.000	29.000
		4	Styrya	27.000	. . . . .	27.000
			Dodatek konkurencyjny na uregulowanie Anizy, dodatek na uregulowanie Drawy pod Untertäubling i dodatek na uregulowanie Muru pod Kalsdorf	. . . . .	22.900	22.900
		5	Karyntya	1.000	. . . . .	1.000
			Uregulowanie Drawy	. . . . .	10.000	10.000
		6	Kraina	10.000	. . . . .	10.000
		7	Wybrzeże	5.000	. . . . .	5.000
			Uregulowanie rzeki Quieto w najniższej części tejże	. . . . .	5.000	5.000
		8	Tyrol i Vorarlberg	70.000	. . . . .	70.000
			Budowle recesowe na rzece Inn, rektyfikacya Renu i sprawienie windy w porcie Bregencyi .	. . . . .	165.500	165.500
		9	Czechy	186.000	. . . . .	186.000
			Uregulowanie Mołdawy i Elby	. . . . .	442.000	442.000
		10	Morawia	400	. . . . .	400
		11	Szlask	200	. . . . .	200
		12	Galicya z Krakowem	65.000	. . . . .	65.000
			Budowle na Wiśle, Dunajcu, Wisłoce, Sanie, Prucie, Dniestrze, Przemszy	. . . . .	200.000	200.000
		13	Bukowina	700	. . . . .	700
			Budowle wodne na Prucie dla ubezpieczenia biegu rzeki	. . . . .	6.500	6.500
		14	Dalmacya	3.000	. . . . .	3.000
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—14) .	753.300	1,260.900	2,014.200
	10		Nowe budowle administracyi politycznej	. . . . .	140.000	140.000
	11		Wytępienie włóczęgów w Dalmacyi	. . . . .	20.000	20.000
	12		Koszta telegrafów	15.000	. . . . .	15.000
			Razem (Rozdział 6, tytuły 1—12) .	14,076.800	2,768.900	16,845.700

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
7			**VII. Ministerstwo obrony krajowej.**			
	1		Zarząd centralny	160.000	3.045	163.045
	2		Obrona krajowa	2,340.000	2,478.000	4,818.000
	3		Koszta poboru do wojska	37.000	.....	37.000
	4		Dodatki na utrzymanie strzelców krajowych	23.000	.....	23.000
	5		Fundacye wojskowe	33.321	.....	33.321
	6		Straż policyjna wojskowa	78.000	6.000	84.000
	7		Żandarmerya krajowa	3,540.000	.....	3,540.000
			Suma Rozdział 7, tytuły 1—7	6,211.321	2,487.045	8.698.366
8			**VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia.**			
	1		Zarząd centralny	160.000	128.000	288.000
			Wyznania.			
	2		Zaliczka państwowa do funduszów religijnych katolickich:			
		1	Salzburg	75.000	.....	75.000
		2	Tyrol	12.000	.....	12.000
		3	Vorarlberg	13.000	.....	13.000
		4	Styrya	58.000	.....	58.000
		5	Karyntya	22.000	.....	22.000
		6	Kraina	47.000	3.000	50.000
		7	Tryest	47.000	.....	47.000
		8	Gorycya	52.000	7.000	59.000
		9	Istrya	61.000	9.000	70.000
		10	Dalmacya	134.000	36.000	170.000
		11	Czechy	.....	50.000	50.000
		12	Galicya	502.000	10.000	512.000
		13	Kraków	20.000	.....	20.000
		14	Bukowina	42.000	8.000	50.000
			Suma (Tytuł 2, §§. 1—14)	1,085.000	123.000	1,208.000
	3		Fundacye i dodatki na cele wyznaniowe:			
			Wyznanie katolickie.			
		1	Austrya poniżej Anizy	5.561	130.000	135.561
		2	Austrya powyżej Anizy	3.342	.....	3.342
		3	Salzburg	20.271	.....	20.271
		4	Tyrol i Vorarlberg	34.347	.....	34.347
		5	Styrya	5.084	.....	5.084
		6	Karyntya	157	.....	157
		7	Kraina	712	.....	712
		8	Wybrzeże	1.229	.....	1.229
		9	Czechy	12.324	20.000	32.324
		10	Galicya z Krakowem	22.217	.....	22.217
			Suma (Tytuł 3, §§. 1—10)	105.244	150.000	255.244

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	4		**Wyznanie ewangielickie.**			
		1	Wydatki wspólne:			
			a) Wyższa rada kościelna	24.840	. . . . .	24.840
			b) Cały obręb urzędowy wyższej rady kościelnej	21.000	. . . . .	21.000
		2	Austrya poniżej Anizy	6.100	. . . . .	6.100
		3	Austrya powyżej Anizy	3.438	. . . . .	3.438
		4	Styrya	400	. . . . .	400
		5	Karyntya	800	. . . . .	800
		6	Wybrzeże	400	. . . . .	400
		7	Czechy	9.479	. . . . .	9.479
		8	Morawia	3.700	. . . . .	3.700
		9	Szląsk	2.500	. . . . .	2.500
		10	Galicya z Krakowem	5.136	. . . . .	5.136
		11	Bukowina	863	. . . . .	863
			Suma (Tytuł 4, §§. 1—11)	78.656	. . . . .	78.656
	5		Wyznanie greecko-oryentalne:			
		1	Dalmacya	51.000	23.000	74.000
	6		Ekwiwalenta i wypłata na cele wyznaniowe na mocy układów piśmiennych:			
		1	Austrya poniżej Anizy	1.536	. . . . .	1.536
		2	Tyrol	17.606	. . . . .	17.606
		3	Vorarlberg	317	6.300	6.617
		4	Styrya	282	. . . . .	282
		5	Karyntya	2.848	. . . . .	2.848
		6	Wybrzeże	45.549	. . . . .	45.549
		7	Dalmacya	74.057	. . . . .	74.057
		8	Czechy	19.719	. . . . .	19.719
		9	Szląsk	212	. . . . .	212
		10	Galicya z Krakowem	5.442	. . . . .	5.442
			Suma (Tytuł 6, §§. 1—10)	167.568	6.300	173.868
	7		Wydatki na cele wyznaniowe z tytułu patronatu:			
		1	Austrya poniżej Anizy	22.251	. . . . .	22.251
		2	Austrya powyżej Anizy	2.992	. . . . .	2.992
		3	Tyrol	7.000	. . . . .	7.000
		4	Vorarlberg	6.000	. . . . .	6.000
		5	Styrya	4.053	. . . . .	4.053
		6	Karyntya	990	. . . . .	990
		7	Kraina	100	. . . . .	100
		8	Wybrzeże	4.057	. . . . .	4.057
		9	Dalmacya	3.794	. . . . .	3.794
		10	Czechy	500	. . . . .	500
		11	Galicya z Krakowem	2.263	. . . . .	2.263
			Suma (Tytuł 7, §§. 1—11)	54.000	. . . . .	54.000
			Ogółem (Rozdział 8, tytuł 2—7)	1,541.468	302.300	1,843.768
			Oświecenie.			
	8		Rady szkolne krajowe i powiatowe	423.000	. . . . .	423.000
	9		Seminarya nauczycielskie	816.000	248.000	1,064.000
	10		Dodatek państwowy do funduszów szkolnych	151.112	. . . . .	151.112

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	11		Dodatek państwowy do funduszów naukowych:			
		1	Austrya po niżej Anizy	614.000	458.000	1,072.000
		2	Austrya powyżej Anizy	38.600	56.000	94.600
		3	Salzburg	55.000	1.000	56.000
		4	Tyrol	207.000	1.500	208.500
		5	Vorarlberg	21.600	1.200	22.800
		6	Styrya	177.000	157.000	334.000
		7	Karyntya	29.000	4.000	33.000
		8	Kraina	63.500	. . . . .	63.500
		9	Tryest-Istrya	53.900	. . . . .	53.900
		10	Gorycya	34.700	. . . . .	34.700
		11	Dalmacya	112.600	. . . . .	112.600
		12	Czechy	413.000	386.000	799.000
		13	Morawia	150.000	8.000	158.000
		14	Szląsk	58.700	9.000	67.700
		15	Drugie gymnazyum w Cieszynie	14.000	. . . . .	14.000
		16	Galicya	352.000	8.850	360.850
		17	Kraków	215.000	80.000	295.000
		18	Bukowina	28.400	. . . . .	28.400
		19	Dla wszystkich królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych	15.300	. . . . .	15.300
			Suma (Tytuł 11, §§. 1—19) .	2,653.300	1,170.550	3,823.850
	12		Akademie techniczne i szkoły specyalne:			
		1	Instytut politechniczny w Wiedniu	190.400	2.700	193.100
		2	Instytut techniczny w Bernie	51.200	6.000	57.200
		3	Akademia techniczna we Lwowie	59.000	60.000	119.000
		4	Instytut techniczny w Krakowie	21.700	. . . . .	21.700
		5	Akademia handlowa i żeglarska w Tryeście . .	33.300	900	34.200
		6	Szkoła przemysłowa w Wiedniu	22.500	7.300	29.800
		7	Dla wszystkich królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych	80.000	. . . . .	80.000
			Suma (Tytuł 12, §§. 1—7)	458.100	76.900	535.000
	13		Akademia umiejętności	63.000	6.000	69.000
	14		Instytut geologiczny państwowy	41.000	5.000	46.000
	15		Akademia sztuk pięknych w Wiedniu	83.000	50.000	133.000
	16		Muzeum austryackie dla sztuki i przemysłu i szkoła artystyczno przemysłowa:			
		1	Muzeum dzieł sztuki i przemysłu	65.000	60.250	125.250
		2	Szkoła artystyczno-przemysłowa	16.700	. . . . .	16.700
			Suma (Tytuł 16. §§. 1 i 2) .	81.700	60.250	141.950
	17		Wydział teologiczny ewangelicki w Wiedniu	27.100	. . . . .	27.100
	18		Instytut dla kandydatów na rabinów	4.300	. . . . .	4.300
	19		Utrzymanie dawnych zabytków budownictwa i wznoszenie nowych pomników	10.000	5.000	15.000
	20		Komisya centralna i dyrekcya statystyki administracyjnej	52.000	7.000	59.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	21		Fundacye i dopłaty na cele naukowe:			
		1	Dla wszystkich królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych	51.900	7.000	58.900
		2	Austrya poniżej Anizy	58.900	. . . . .	58.900
		3	Austrya powyżej Anizy	840	. . . . .	840
		4	Salzburg	4.427	. . . . .	4.427
		5	Tyrol i Vorarlberg	7.261	14.000	21.261
		6	Styrya	6	. . . . .	6
		7	Karyntya	147	. . . . .	147
		8	Kraina	1.417	. . . . .	1.417
		9	Wybrzeże	4.458	. . . . .	4.458
		10	Dalmacya	5.026	18.000	23.026
		11	Czechy	4.692	. . . . .	4.692
		12	Szląsk	1.103	. . . . .	1.103
		13	Galicya z Krakowem	11.392	. . . . .	11.392
			Suma (Tytuł 21, §§. 1—13)	151.569	39.000	190.569
	22		Ekwiwalenta i wypłaty na cele naukowe w skutek układów piśmiennych:			
		1	Austrya powyżej Anizy	175	. . . . .	175
		2	Tyrol	7.719	. . . . .	7.719
		3	Szląsk	10	. . . . .	10
			Suma (Tytuł 22, §§. 1—3)	7.904	. . . . .	7.904
	23		Wydatki na cele naukowe z tytułu patronatu:			
		1	Austrya poniżej Anizy	500	. . . . .	500
		2	Austrya powyżej Anizy	41	. . . . .	41
		3	Salzburg	7.000	. . . . .	7.000
		4	Tyrol i Vorarlberg	800	. . . . .	800
		5	Kraina	3.900	. . . . .	3.900
		6	Wybrzeże	160	. . . . .	160
			Suma (Tytuł 23, §§. 1—6)	12.401	. . . . .	12.401
			Razem (Rozdział 8, Tytuły 8—23)	5,035.486	1,667.700	6,703.186
			Ogółem (Rozdział 8, Tytuły 1—23)	6,736.954	2,098.000	8,834.954
			IX. Ministerstwo skarbu.			
			A. Właściwe wydatki państwa.			
9			Zarząd finansów:			
	1		Zarząd centralny (wraz z departamentem rachunkowym i departamentem rachunków specyalnych)	806.000	18.500	824.500
	2		Dyrekcye skarbowe krajowe, dyrekcye skarbowe i dyrekcye skarbowe powiatowe, inspektorowie finansowi i urzędy do wymiaru opłat	2,213.700	. . . . .	2,213.700
			Nowe budowle	. . . . .	13.000	13.000
	3		Administracye podatkowe, służba podatkowa przy starostwach powiatowych i lokalne komisye podatkowe	612.000	. . . . .	612.000
	4		Centralna kasa państwa, ministeryalny urząd płatniczy, urząd wyższy dochodów niestałych i urząd zbiorowy w Wiedniu, tudzież kasy główne krajowe	318.500	4.770	323.270
	5		Straż skarbowa	3,986.400	. . . . .	3,986.400
			Nowe budowle i zakupienie budowli	. . . . .	11.700	11.700
			Przeniesienie	7,936.600	47.970	7,984.570

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	7,936.600	47.970	7,984.570
9	6		Urzęda podatkowe	3,010.000	23.800	3,033.800
			Nowe budowle i zakupienie budowli	. . . . .	1.600	1.600
	7		Prokuratorye skarbowe	258.600	. . . . .	258.600
	8		Zarząd ceł	1,141.900	. . . . .	1,141.900
			Nowe budowle i zakupienie budowli	. . . . .	42.900	42.900
	9		Etat regulacyi podatku gruntowego	2,864.000	. . . . .	2,864.000
			Suma (Rozdział 9, tytuły 1—9) .	15,211.100	116.270	15,327.370
10			**Ogólna administracya kasowa.**			
	1		Strata na monecie	. . . . .	60.000	60.000
	2		Przedpłata wexli i rat za objekta kupione, uiszczona przed terminem płatności	. . . . .	50.000	50.000
	3		Wynagrodzenia stronom	280.000	. . . . .	280.000
	4		Remuneracye za załatwianie spraw funduszów sierocińskich łącznych	. . . . .	1.900	1.900
	5		Wydatki rozmaite	88.000	. . . . .	88.000
	6		Nadzwyczajny dodatek z powodu drożyzny na rok 1872 dla urzędników nie należących do 4 najwyższych klas dyet tudzież dla praktykantów i auskultantów z adjutami i dla sług ze stałemi płacami	. . . . .	5,000.000	5,000.000
			Suma (Rozdział 10, tytuły 1—6) .	368.000	5,111.900	5,479.900
			B. Koszta poboru i zarządu dochodów państwa.			
11			**Podatki stałe.**			
	1		Wynagrodzenia osobom prywatnym i organom publicznym za pomoc przy oznaczaniu i ustanawianiu podstaw podatku, tudzież przy ściąganiu podatków	35.500	. . . . .	35.500
	2		Wynagrodzenia stronom dawniej wolnym od podatku w Dalmacyi z powodu zaprowadzenia podatku gruntowego	14.200	. . . . .	14.200
	3		Koszta egzekucyi podatków	. . . . .	125.400	125.400
			Suma (Rozdział 11, tytuły 1—3) .	49.700	125.400	175.100
12			**Cło.**			
	1		Zwroty złożonych rękojmi na opłaty	451.000	. . . . .	451.000
	2		Zwroty opłat	27.000	. . . . .	27.000
	3		Ryczałtowe koszta zarządu	1,400.000	. . . . .	1,400.000
	4		Zwroty podatku konsumcyjnego	5,000.000	. . . . .	5,000.000
			Suma (Rozdział 12, tytuły 1—4) .	6,878.000	. . . . .	6,878.000
13			**Podatki niestałe.**			
	1		Podatek konsumcyjny	185.000	3,652.000	[illegible]
			Nowe budowle	. . . . .	4.30[illegible]	[illegible]
14			Sól:			
	1		Koszta produkcyi i wykupna	2,900.000	100.000	3,000.000
			Nowe budowle i kupno realności	. . . . .	170.000	170.000
	2		Wydatki przy sprzedaży	286.000	3.000	289.000
			Nowe budowle	. . . . .	35.000	35.000
			Suma (Rozdział 14, tytuły 1 i 2) .	3,186.000	308.000	3,494.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
15			Tytoń:			
	1		Wydatki administracyjne	438.000	. . . . .	438.000
	2		Koszta produkcyi i kupna	20,997.900	. . . . .	20,997.900
			Nowe budowle	. . . . .	439.000	439.000
	3		Wydatki przy sprzedaży	1,550.000	838.820	2,388.820
			Suma (Rozdział 15, tytuły 1—3)	22,985.900	1.277.820	24,263.720
16			Stemple	275.000	. . . . .	275.000
17			Taxy i opłaty od spraw prawnych	402.700	. . . . .	402.700
18			Loterya	8,664.000	. . . . .	8,664.000
19			Myta	81.000	. . . . .	81.000
20			Cechowanie	55.500	. . . . .	55.500
			Budowle dla manipulacyi	. . . . .	3.200	3.200
			Suma (Rozdziały 13—20) .	35,835.100	5,245.320	41,080.420
			Własność państwa.			
21			Dobra rządowe:			
	1		Dobra ziemskie	2,896.000	. . . . .	2,896.000
			Nowe budowle i kupno realności	. . . . .	69.000	69.000
			Koszta pomiarów, wykupno służebnictw itd. .	. . . . .	43.000	43.000
	2		Gmachy dykasteryalne	97.000	5.000	102.000
			Naprawa budowli	. . . . .	6.000	6.000
	3		Skarbowe koleje żelazne	800	43.167	43.967
			Suma (Rozdział 21, tytuły 1—3) .	2,993.800	166.167	3,159.967
22			Fiskalności i opuściałości	13.500	. . . . .	13.500
23			Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu	886.000	. . . . .	886.000
24			**Górnictwo.**			
	1		Ogólny zarząd górnictwa	117.000	. . . . .	117.000
			Zakłady produkcyjne i próby	. . . . .	20.000	20.000
	2		Kopalnie węgla kamiennego	80.900	. . . . .	80.900
			Nowe budowle	. . . . .	10.000	10.000
	3		Fabryki żelaza	127.000	4.000	131.000
	4		Inne kopalnie	3,270.000	3.200	3,273.200
			Nowe budowle i kupno realności	. . . . .	459.000	459.000
			Suma (Rozdział 24, tytuły 1—4)	3,594.900	496.200	4,091.100
25			**Mennictwo**	212.000	. . . . .	212.000
			Nowe urządzenia warsztatowe	. . . . .	8.200	8.200
			Ogółem (Rozdziały 9—25) .	66,042.100	11,269.457	77,311.557

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki panstwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
26			**X. Ministerstwo handlu.**			
			A. Właściwe wydatki panstwa.			
	1		Zarząd centralny	408.000	242.040	650.040
			Wytyczenie kolei żelaznych	. . . . .	260.000	260.000
			Wystawa powszechna w Wiedniu	. . . . .	5,000.000	5,000.000
	2		Służba portowa i służba zdrowia morska	720.000	1,527.350	2,247.350
			Nowe budowle w Wybrzeżu	. . . . .	213.600	213.600
			Nowe budowe w Dalmacyi	. . . . .	148.400	148.400
			Suma (Rozdział 26, tytuły 1 i 2) .	1,128.000	7,391.390	8,519.390
			B. Wydatki na komunikacye.			
	3	1	Służba pocztowa	10,915.000	. . . . .	10,915.000
		2	Urządzenie gmachu pocztowego w Pradze	. . . . .	130.000	130.000
		3	Przygotowanie do budowy gmachu pocztowego w Bernie	. . . . .	25.000	25.000
		4	Zaprowadzenie poczt wiejskich	. . . . .	100.000	100.000
	4	1	Zakład telegrafów	2,834.000	595.000	3,429.000
		2	Budowa nowego domu dla urzędu telegraficznego w Wiedniu	. . . . .	300.000	300.000
		3	Na urządzenie budynku w Pradze	. . . . .	20.000	20.000
			Suma (Rozdział 26, tytuły 3 i 4) .	13,749.000	1,170.000	14,919.000
			Razem (Rozdział 26, tytuły 1—4) .	14,877.000	8,561.390	23,438.390
27			**XI. Ministerstwo rolnictwa.**			
	1		Zarząd centralny	135.000	3.200	138.200
	2		Akademie rolnictwa i leśnictwa	65.000	74.500	139.500
	3		Kultura krajowa	. . . . .	633.000	633.000
	4		Organa do nadzorowania i podniesienia kultury . . .	145.000	. . . . .	145.000
	5		Starostwa górnicze	160.000	. . . . .	160.000
	6		Zakłady naukowe górnicze	45.000	. . . . .	45.000
	7		Rządowe zakłady chowu koni	278.000	66.000	344.000
	8		Stacye ogierów rządowych:			
		1	Kupno ogierów	780.000	. . . . .	780.000
		2	Wydatki na zarząd i administracye	282.000	70.000	352.000
	9		Podniesienie hodowli koni	90.000	. . . . .	90.000
	10		Wystawa powszechna	. . . . .	30.000	30.000
			Suma (Rozdział 27, tytuły 1—10) .	1,980.000	876.700	2,856.700
28			**XII. Ministerstwo sprawiedliwości.**			
	1		Zarząd centralny	150.000	. . . . .	150.000
	2		Sąd najwyższy	330.000	15.540	345.540
	3		Zarząd sprawiedliwości w królestwach i krajach . . .	12,070.000	. . . . .	12,070.000
	4		Zakłady karne	1,868.000	346.000	2,214.000
	5		Nowe budowle dla zarządu sprawiedliwości	. . . . .	174.705	174.705
	6		Nadwyżki w wydatkach na kancelistów i aktuaryuszów byłych urzędów powiatowych, przydzielonych do sądów powiatowych	. . . . .	15.000	15.000
			Suma (Rozdział 28, tytuły 1—6) .	14,418.000	551.245	14,969.245

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
29			**XIII. Kontrola rachunkowa.**			
	1		Najwyższa izba obrachunkowa	144.000	. . . . .	144.000
	2		Sekcya zaległości w głównej buchhalteryi kameralnej .	. . . . .	14.000	14.000
			Suma (Rozdział 29, tytuły 1 i 2) .	144.000	14.000	158.000
30			**XIV. Etat emerytalny.**			
	1		Ogólny etat emerytalny administracyi cywilnej	11,251.953	8.300	11,260.253
	2		Wspólne emerytury cywilne (77%)	772.000	. . . . .	772.000
			Suma (Rozdział 30, tytuły 1 i 2) .	12,023.953	8.300	12,032.253
			XV. Zapomogi i uposażenia.			
31			*A.* Dla niektórych funduszów krajowych:			
	1		Karyntya	10.000	. . . . .	10.000
32			*B.* Z powodu regulacyi Dunaju:			
	1		Kwota na odsetki od części na skarb przypadłej .	243.367	. . . . .	243.367
33			*C.* Przedsiębiorstwom przemysłowym:			
			Jako 4% zaliczka:			
	1		Kolei lwowsko-czerniowiecko-jasyjskiej	. . . . .	1,700.000	1,700.000
	2		Kolei Franciszka Józefa	. . . . .	1,800.000	1,800.000
	3		Kolei następcy tronu Rudolfa	. . . . .	3,200.000	3,200.000
	4		Kolei koszycko-bogumińskiej	. . . . .	350.000	350.000
	5		Kolei Karola Ludwika (nowa linia)	. . . . .	750.000	750.000
	6		Północnej kolei morawsko-szląskiej	. . . . .	600.000	600.000
	7		Kolei północno-zachodniej austryackiej	. . . . .	2,250.000	2,250.000
	8		Pierwszej węgier. galic. kolei	. . . . .	300.000	300.000
	9		Kolei vorarlbergskiej	. . . . .	200.000	200.000
	10		Południowo-północno-niemieckiej kolei łączącej . .	. . . . .	150.000	150.000
			Subwencye:			
	11		Kolei Zwittau-reichenberskiej	70.000	. . . . .	70.000
	12		Dodatki na budowę linii St. Peter-Fiume i Villach-Brixen	762.000	. . . . .	762.000
				832.000	11,300.000	12,132.000
	13		Strata na monecie przy zaliczkach i procentach w srebrze wypłacić się mających, w sumie 12,132.000 zł. po kursie 15%	. . . . .	1,819.800	1,819.800
			Suma (Rozdział 33, tytuły 1—13) .	832.000	13,119.800	13,951.800
34			*D.* Kilku funduszom indemnizacyjnym:			
			Zaliczki bezprocentowe:			
	1		Dla Galicyi wschodniej	1,520.102	. . . . .	1,520.102
	2		Dla Galicyi zachodniej	1,104.898	. . . . .	1,104.898
	3		Dla Bukowiny	. . . . .	395.000	395.000
	4		Dla Krainy	. . . . .	40.000	40.000
			Suma (Rozdział 34, tytuły 1—4) .	2,625.000	435.000	3,060.000
			Razem (Rozdziały 31—34) .	3,710.367	13,554.800	17,265.167

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
35			**XVI. Dług państwa.**			
	1		**A. Procenta od długu państwa** . . .	106,321.162	. . . . .	106,321.162
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej	29,184.068	. . . . .	29,184.068
			Zostaje .	77,137.094	. . . . .	77,137.094
	2		Przy wydatku tym dotykającym kraje cislitawskie a w srebrze wypłacić się mającym powstaje strata na monecie w kwocie	. . . . .	4,841.061	4,841.061
			Suma .	77,137.094	4,841.061	81,978.155
	3		**B. Umorzenie długów**	. . . . .	8,781.645	8,781.645
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej w kwocie 1 milion złr. banknotami i 150.000 złr. w monecie brzęczącej, razem . .	. . . . .	1,150.000	1,150.000
			Zostaje .	. . . . .	7,631.645	7,631.645
	4		Przy wydatku tym dotykającym kraje cislitawskie a w srebrze wypłacić się mającym powstaje strata na monecie w kwocie	. . . . .	32.527	32.527
			Suma .	. . . . .	7,664.172	7,664.172
			Razem (Rozdział 35, tytuły 1—4) .	77,137.094	12,505.233	89,642.327
36			**XVII. Zarząd długu państwa.**			
	1		Wydatki na zarząd nieustalonego długu wspólnego (70%)	300.000	. . . . .	300.000
	2		Wydatki na zarząd nieustalonego długu niewspólnego .	8.000	. . . . .	8.000
	3		Wydatki na zarząd długu ustalonego	434.000	71.000	505.000
			Suma (Rozdział 36, tytuły 1—3) .	742.000	71.000	813.000
37			**XVIII. Summa wypłacić się mająca na wydatki w sprawach wspólnych.**			
	1		Zwyżki w dochodach z cła	10,945.000	. . . . .	10,945.000
	2		Kwota wypłacić się mająca na opędzenie wydatków wspólnych stosownie do uchwał delegacyi zatwierdzonych przez Najjaśniejszego Pana	65,145.402	. . . . .	65,145.402
			Suma (Rozdział 37, tytuły 1 i 2) .	76,090.402	. . . . .	76,090.402

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Zestawienie.			
1			I. Dwór cesarski	3,650.000	.....	3,650.000
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana	61.395	.....	61.395
3			III. Rada państwa	403 751	50.000	453.751
4			IV. Trybunał państwa	23.000	.....	23.000
5			V. Rada ministrów	570.000	.....	570.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych	14,076.800	2,768.900	16,845.700
7			VII. Ministerstwo obrony krajowej	6,211.321	2,487.045	8,698.366
8			VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia	6,736.954	2,098.000	8,834.954
9-25			IX. Ministerstwo skarbu	66,042.100	11.269.457	77,311.557
26			X. Ministerstwo handlu	14,877.000	8.561.390	23,438.390
27			XI. Ministerstwo rolnictwa	1,980.000	876.700	2,856.700
28			XII. Ministerstwo sprawiedliwości	14,418.000	551 245	14,969.245
29			XIII. Kontrola rachunkowa	144.000	14.000	158.000
30			XIV. Etat emerytalny	12,023.953	8.300	12,032.253
31-34			XV. Zapomogi i uposażenia	3,710.367	13,554.800	17,265.167
35			XVI. Dług państwa	77,137.094	12,505.233	89,642.327
36			XVII. Zarząd długu państwa	742.000	71.000	813.000
37			XVIII. Suma wypłacić się mająca na wydatki w sprawach wspólnych	76,090.402	.....	76,090.402
			Ogólna suma potrzeb	298,898.137	54,816.070	353,714.207

Preliminarz państwa

na rok 1872 dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Część druga. — Pokrycie.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
1			I. Dwór cesarski	. . . . .	. . . . .	. . . . .
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśn. Pana . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
3			III. Rada państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
4			IV. Trybunał państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
5			V. Rada ministrów	424.000	. . . . .	424.000
6			**VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych.**			
	1		Dochód z dziennika ustaw państwa	42.000	. . . . .	42.000
	2		Administracya polityczna w poszczególnych krajach . .	84.276	216	84.492
	3		Bezpieczeństwo publiczne	615.044	120	615.164
	4		Służba budownicza rządowa	105	. . . . .	105
	5		Budowa dróg	21.754	14.333	36.087
	6		Budownictwo wodne	18.435	. . . . .	18.435
			Suma (Rozdział 6, tytuły 1—6) .	781.614	14.669	796.283
7			**VII. Ministerstwo obrony krajowej.**			
	1		Wojskowa straż policyjna	40.000	. . . . .	40.000
8			**VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia.**			
	1		Zwyżki funduszów religijnych katolickich	107.000	. . . . .	107.000
	2		Dochody seminaryów nauczycielskich	34.000	800	34.800
	3		Muzeum sztuki i przemysłu tudzież szkoła artystyczno-przemysłowa	10.800	. . . . .	10.800
	4		Dochody z sprzedaży dzieł statystycznych	1.000	. . . . .	1.000
			Suma (Rozdział 8, tytuły 1—4) .	152.800	800	153.600
9			**IX. Ministerstwo skarbu.**			
			Zarząd finansów.			
	1		Zarząd centralny (wraz z departamentami rachunkowemi i departamentami rachunków specyalnych) .	4.000	. . . . .	4.000
	2		Dyrekcye skarbowe krajowe, dyrekcye skarbowe i dyrekcye skarbowe i powiatowe, inspektorowie finansowi i urzęda do wymiaru opłat	77.800	. . . . .	77.800
	3		Administracya podatków, służba podatkowa przy starostwach powiatowych i komisye podatkowe lokalne .	2.200	. . . . .	2.200
	4		Kasy główne krajowe.	38.900	. . . . .	38.900
	5		Straż skarbowa	72.900	. . . . .	72.900
	6		Urzęda podatkowe	4.800	. . . . .	4.800
	7		Prokuratorye skarbowe	28.500	. . . . .	28.500
	8		Zarząd ceł	1,453.000	. . . . .	1.453.000
			Suma (Rozdział 9, tytuły 1—8) .	1,682.100	. . . . .	1,682.100

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
10			**Ogólna administracya kasowa.**			
	1		Dodatki z funduszów na koszta zarządu	97.860	. . . . .	97.860
	2		Zwyżki funduszów sierocińskich łącznych i dochody z tych zwyżek	. . . . .	376.050	376.050
	3		Wpływy rozmaite	76.400	. . . . .	76.400
			Suma (Rozdział 10, tytuły 1—3)	174.260	376.050	550.310
			Podatki stałe.			
11			Podatek gruntowy	36,800.000	. . . . .	36,800.000
12			Podatek od budynków	20,000.000	. . . . .	20,000.000
13			Podatek zarobkowy	8,600.000	. . . . .	8,600.000
14			Podatek dochodowy	18,500.000	. . . . .	18,500.000
15			Podatek spadkowy	8.000	. . . . .	8.000
16			Należytości z egzekucyi podatków	. . . . .	100.000	100.000
17			Odsetki za zwłokę od podatków zaległych	. . . . .	150.000	150.000
			Suma (Rozdział 11—17)	83,908.000	250.000	84,158.000
18			Cło	17,823.000	1,900.000	19,723.000
			Podatki niestałe.			
19			Podatek konsumcyjny:			
	1		Podatek od wódki	7,700.000	. . . . .	7,700.000
	2		Podatek od wina i moszczu	3,980.000	. . . . .	3,980.000
	3		Podatek od piwa	19,782.000	. . . . .	19,782.000
	4		Podatek od mięsa i bydła rzeźnego	4,234.000	. . . . .	4,234.000
	5		Podatek od cukru	11,200.000	. . . . .	11,200.000
	6		Podatek konsumcyjny od innych spożywanych przedmiotów	2,000.000	. . . . .	2,000.000
	7		Dzierżawy	3,142.000	. . . . .	3,142.000
	8		Inne wpływy	22.000	. . . . .	22.000
	9		Dacio consumo w Dalmacyi	112.000	. . . . .	112.000
	10		Rękojmie składane na dochody niestałe	. . . . .	1,900.000	1,900.000
			Suma (Rozdział 19, tytuły 1—10)	52,172.000	1,900.000	54,072.000
20			Sól:			
	1		Dochody urzędów produkcyi	112.000	. . . . .	112.000
	2		Dochody urzędów sprzedaży	18,500.000	. . . . .	18,500.000
			Suma (Rozdział 20, tytuły 1 i 2)	18,612.000	. . . . .	18,612.000
21			Tytoń:			
	1		Dochody z przedaży w kraju	51,028.000	761.500	51,789.500
	2		Dochody urzędów produkcyi	725.000	. . . . .	725.000
			Suma (Rozdział 21, tytuły 1 i 2)	51,753.000	761.500	52,514.500
22			Stemple	13,300.000	. . . . .	13,300.000
23			Taxy i opłaty od spraw prawnych	26,300.000	. . . . .	26,300.000
24			Loterya	13,875.000	. . . . .	13,875.000
25			Myta	2,614.000	. . . . .	2,614.000
26			Cechowanie	215.000	. . . . .	215.000
			Suma (Rozdziały 19—26)	178,841.000	2,661.500	181,502.500

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Dochody z własności państwa.			
27			**Dobra rządowe.**			
	1		Dobra rządowe ziemskie	4,206.000	21.000	4,227.000
	2		Gmachy dykasteryalne	77.653	. . . . .	77 653
	3		Skarbowe koleje żelazne	38.029	5.704	43.733
			Suma (Rozdział 27, tytuły 1—3)	4,321.682	26.704	4,348.386
28			Fiskalności i opuściałości	262.000	. . . . .	262.000
29			Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu	975.000	. . . . .	975.000
30			**Górnictwo.**			
	1		Ogólny zarząd górnictwa	1,230.600	. . . . .	1.230.600
	2		Kopalnie węgla kamiennego	126.500	. . . . .	126.500
	3		Fabryki żelaza	155.600	. . . . .	155.600
	4		Inne kopalnie	3,022.400	. . . . .	3,022.400
			Suma (Rozdział 30, tytuły 1—4)	4,535.100	. . . . .	4,535.100
31			**Mennictwo**	236.000	. . . . .	236.000
			Razem (Rozdziały 9—31)	292,758.142	5.214.254	297,972.396
32			**X. Ministerstwo handlu.**			
	1		Służba portowa i służba zdrowia morska	418.000	15.000	433.000
	2		Dochody pocztowe	13,570.000	. . . . .	13,570.000
	3		Zakład telegrafów	2,600.000	. . . . .	2,600.000
			Suma (Rozdział 32, tytuły 1—3)	16,588.000	15.000	16,603.000
33			**XI. Ministerstwo rolnictwa.**			
	1		Akademie rolnictwa i leśnictwa	5.300	. . . . .	5.300
	2		Kultura krajowa	2.100	. . . . .	2.100
	3		Starostwa górnicze	1.550	. . . . .	1.550
	4		Górnicze zakłady naukowe	400	. . . . .	400
	5		Opłaty miarowe i za pozwolenie kopania w górnictwie	200.000	. . . . .	200.000
	6		Rządowe zakłady hodowli koni	212.300	. . . . .	212.300
	7		Stacye ogierów rządowych	145.700	. . . . .	145.700
			Suma (Rozdział 33, tytuły 1—7)	567.350	. . . . .	567.350

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
34			**XII. Ministerstwo sprawiedliwości.**			
	1		Zarząd sprawiedliwości w królestwach i krajach . . .	721	. . . . .	721
	2		Zakłady karne	273.551	. . . . .	273.551
			Suma (Rozdział 34, tytuły 1 i 2) .	274.272	. . . . .	274.272
35			**XIII. Kontrola rachunkowa**	. . . . .	. . . . .	. . . . .
36			**XIV. Etat emerytalny**	. . . . .	. . . . .	. . . . .
37			**XV. Zapomogi i uposażenia.**			
	1		Dochód z sprzedaży akcyi kolei cesarza Franciszka Józefa należących do skarbu	. . . . .	5,300.000	5,300.000
	2		Odsetki od nadwyżek kwot na budowe linii St. Peter-Fiume i Villach-Brixen w c. k. uprzyw. zakładzie dla handlu i przemysłu złożonych	. . . . .	94.000	94.000
			Suma (Rozdział 37, tytuły 1 i 2) .	. . . . .	5,394.000	5,394.000
38			**XVI. Dług państwa.**			
	1		Dochód z przedaży obligacyi jednolitego długu państwa	. . . . .	3,485.000	3,485.000
	2		Wpłaty kaucyi i depozytów	. . . . .	60.000	60.000
			Suma (Rozdział 38, tytuły 1 i 2) .	. . . . .	3,545.000	3,545.000
39			**XVII. Zarząd długu państwa.**			
	1		Dochody z należytości za blankiety obligacyi jednolitego długu państwa	4.000	. . . . .	4.000
	2		Dochód z formularzy za kwity na procenta długu jednolitego	3.000	. . . . .	3.000
			Suma (Rozdział 39, tytuły 1 i 2) .	7.000	. . . . .	7.000
40			**XVIII. Dochody z sprzedaży własności państwa**	. . . . .	1,500.000	1,500.000
41			**XIX. Od spółki żeglugi parowej na Dunaju** . .	. . . . .	2,200.000	2,200.000
42			**XX. Pozostałości kasowe z końcem roku 1871**	. . . . .	18,300.000	18,300.000
43			**XXI. Dochody z realizacyi aktywów centralnych**	. . . . .	6,000.000	6,000.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Zestawienie.			
1			I. Dwór cesarski	. . . . .	. . . . .	. . . . .
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana	. . . . .	. . . . .	. . . . .
3			III. Rada państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
4			IV. Trybunał państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
5			V. Rada ministrów	424.000	. . . . .	424.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych	781.614	14.669	796.283
7			VII. Ministerstwo obrony krajowej	40.000	. . . . .	40.000
8			VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia	152.800	800	153.600
9-31			IX. Ministerstwo skarbu	292.758.142	5.214.254	297,972.396
32			X. Ministerstwo handlu	16.588.000	15.000	16.603.000
33			XI. Ministerstwo rolnictwa	567.350	. . . . .	567.350
34			XII. Ministerstwo sprawiedliwości	274.272	. . . . .	274.272
35			XIII. Kontrola rachunkowa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
36			XIV. Etat emerytalny	. . . . .	. . . . .	. . . . .
37			XV. Zapomogi i uposażenia	. . . . .	5.394.000	5.394.000
38			XVI. Dług państwa	. . . . .	3,545.000	3.545.000
39			XVII. Zarząd długu państwa	7.000	. . . . .	7.000
40			XVIII. Dochody z przedaży własności państwa	. . . . .	1,500.000	1.500.000
41			XIX. Od spółki żeglugi parowej na Dunaju	. . . . .	2,200.000	2.200.000
42			XX. Pozostałości kasowe z końcem roku 1871	. . . . .	18.300.000	18,300.000
43			XXI. Dochody z realizacyi aktywów centralnych	. . . . .	6.000.000	6,000.000
			Ogólna suma pokrycia	311.593.178	42,183.723	353.776.901

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIII. — Wydany i rozesłany dnia 28 marca 1872.

27.

Ustawa z dnia 17 marca 1872,

tycząca się płac, dodatków na mieszkanie i stopnia profesorów przy akademiach technicznych przez państwo utrzymywanych, przy akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście i przy innych szkołach żeglarskich przez państwo utrzymywanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Rozdział I.

Płace profesorów przy akademiach technicznych przez państwo utrzymywanych.

§. 1.

Płaca etatowa profesorów zwyczajnych przy akademiach technicznych, przez państwo utrzymywanych, wynosi w Wiedniu 2.500 zł., przy innych akademiach technicznych 1.800 zł.

§. 2.

Każdemu z profesorów w §. 1 wzmiankowanych, co pięć lat, które takowy przy akademii technicznej, przez państwo utrzymywanej, przy jednym z uniwersytetów austryackich, lub przy c. k. akademii sztuk pięknych w Wiedniu, czy to przed, czy po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, jako profesor zwyczajny przepędzi, aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie, podwyższa się płacę etatową o 200 zł. (dodatki pięcioletnie).

Czas służby, przepędzony w przymiocie profesora zwyczajnego przy instytucie technicznym, przez państwo nie utrzymywanym, nadaje takie samo prawo do rocznych dodatków pięcioletnich, jeżeli instytut ten ze względu na urządzenie, za akademią uważany być może; i jeżeli w tymże instytucie, na mocy deklaracyi, danej rządowi przez tych, którzy takowy utrzymują, zupełna wzajemność względem profesorów zwyczajnych, służących przy akademiach, przez państwo utrzymywanych, bywa zachowywana. Czas służby, warunkom tym nie odpowiadający, tylko wtedy może być uwzględnionym, jeżeli istnieje wyraźne oświadczenie, że takowy w celu posunięcia na wyższe stopnie ma być policzonym.

§. 3.

Dodatek z tytułu urzędowania dla obranego rektora wynosi na politechnice wiedeńskiej 1.000 zł., na innych akademiach technicznych 500 zł.

§. 4.

Profesorowie nadzwyczajni będą umieszczani na posadach albo bez płacy, albo z płacami, w każdym szczególnym przypadku ustanawiać się mającemi.

§. 5.

Profesorowie przy instytucie politechnicznym w Wiedniu pobierają dodatek na mieszkanie a w szczególności, profesorowie zwyczajni 400 zł., profesorowie nadzwyczajni mający płacę, 300 zł.

§. 6.

Profesorom zwyczajnym, przy politechnice wiedeńskiej już mającym posady, wolno jest złożyć oświadczenie przy wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, czy chcą na dal korzystać z służącego im prawa posuwania się na wyższe stopnie płacy, czyli też poddać się postępowaniu według ustawy niniejszej.

§. 7.

Profesorowie zwyczajni przy akademiach technicznych należą do VI, nadzwyczajni do VII klasy dyet.

Rozdział II.

Płace profesorów przy akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście i przy innych szkołach żeglarskich przez państwo utrzymywanych.

§. 8.

Płaca etatowa profesorów przy akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście wynosi 1.200 zł. a przy innych szkołach żeglarskich, przez państwo utrzymywanych, 800 zł.

§. 9.

Każdemu rzeczywistemu profesorowi przy akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście, jakoteż przy każdej innej szkole żeglarskiej, przez państwo utrzymywanej, co pięć lat, które takowy przy jednym z tych zakładów, albo przy szkole średniej, przez państwo utrzymywanej, czy to przed, czy po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, w sposób zadowalający jako taki przepędzi, aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie, podwyższa się płacę o 200 zł.

§. 10.

Płaca dyrektora składa się z etatowej płacy profesorskiej odnośnych szkół specyalnych, z prawem do dodatków pięcioletnich połączonej, i dodatku, równie jak tamte przy przenoszeniu na emeryturę liczyć się mającego, a wynoszącego na akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście 400 zł., przy szkołach żeglarskich z realnemi nie połączonych, 200 zł. Profesorowie, którym dyrekcya wzmiankowanych wyżej szkół specyalnych jest poruczona tymczasowo, pobierają wynagrodzenie równe rzeczonemu dodatkowi. Podobnież dyrektorowie szkół średnich, którym poruczona jest dyrekcya oddziału żeglarskiego z szkołą realną połączonego, pobierają wynagrodzenie w kwocie 100 zł.

§. 11.

Prawo dyrektora akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście do pomieszkania w naturze, lub do całkowitego wynagrodzenia za pomieszkanie ze strony władzy miejskiej Tryestu, zostają nienaruszone; profesorom tego zakładu należy się dodatek na pomieszkanie w kwocie 300 zł. rocznie.

§. 12.

Jeżeliby niektórym profesorom, w skutku wykonania postanowień poprzedzających, przypadł dochód mniejszy od tego, który pobierali w roku ubiegłym; to, co niedostaje, uzupełnione będzie dodatkami do płacy, które w miarę posuwania się na wyższe stopnie płacy znowu wstrzymane zostaną.

§. 13.

Ustawa niniejsza nie tyczy się nauczycieli religii, którzy zarazem nie są egzaminowanymi nauczycielami drugiego przedmiotu wykładowego przy odnośnej szkole specyalnej i nie są obowiązani do maksymalnej ilości godzin, dla profesorów rzeczywistych, przepisanej; jakoteż tych nauczycieli szkół żeglarskich, którzy uzdolnienia na nauczycieli nie nabyli według rozporządzenia ministerstwa oświecenia z dnia 26 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 112), nakoniec pomocników nauczycielskich i nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych.

§. 14.

Dyrektor akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście należy do VII, rzeczywiści profesorowie tego zakładu, tudzież dyrektorowie szkół żeglarskich do VIII, nakoniec rzeczywiści profesorowie szkół żeglarskich do XI klasy dyet.

Rozdział III.

Postanowienia spólne

§. 15.

Profesorom niektórym, jakoteż dyrektorowi akademii handlowej i żeglarskiej w Tryeście, jeżeliby okoliczności i stosunki tego wymagały, mogą także być przyzwolone płace wyższe od etatowych i inne uwzględnienia.

§. 16.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z pierwszem dniem miesiąca, który po ogłoszeniu onej nastąpi, jej zaś wykonanie porucza się ministrowi oświecenia.

Buda, dnia 17 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

28.

Ustawa z dnia 19 marca 1872,

regulująca płace nauczycieli przy szkołach do ćwiczeń, z funduszów państwa utrzymywanych a z seminaryami nauczycielskiemi rządowemi, połączonych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Płaca etatowa nauczycieli rzeczywistych przy szkołach do ćwiczeń, z funduszów państwa utrzymywanych a z seminaryami nauczycielskiemi rządowemi, połączonych, wynosi w Wiedniu 1.000 zł. przy innych szkołach do ćwiczeń 800 zł.

§. 2.

Każdemu nauczycielowi, co pięć lat, które takowy przy szkole do ćwiczeń w jednem z królestw lub krajów w radzie państwa reprezentowanych, czy to przed, czy po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, jako nauczyciel stanowczo zamianowany, w sposób zadowalający przepędzi, aż do roku tej służby trzydziestego włącznie, podwyższa się płacę o 100 zł.

§. 3.

Płacę nauczyciela niższego przy szkole do ćwiczeń ustanawia się na 600 zł.

§. 4.

Nauczyciele i nauczyciele niżsi przy szkołach do ćwiczeń w Wiedniu i Tryeście pobierać będą dodatek na mieszkanie, w szczególności zaś, nauczyciele 150 zł., nauczyciele niżsi 100 zł.

§. 5.

W jakiej rozciągłości czas służby, przez nauczycieli do rządowych szkół ćwiczeń przechodzących, przy szkołach ludowych publicznych spędzony, w celu podwyższenia płacy w myśl §. 2., ma być policzonym, postanawiać będzie minister oświecenia w każdym szczególnym przypadku przy onych mianowaniu.

§. 6.

Nauczyciele przy rządowych szkołach do ćwiczeń należą do X, nauczyciele niżsi do XI klasy dyet.

§. 7.

Jeżeli wydatki na płace nauczycieli przy szkołach do ćwiczeń, stósownie do §. 67 ustęp 2 ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 62) pokrywane bywają tylko częściowo z funduszów państwa, odnośne postanowienia ustaw krajowych o stosunkach prawnych nauczycieli szkół ludowych mają być stósowane także do płac nauczycieli przez państwo opłacanych.

§. 8.

Od chwili wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą nauczyciele przy rządowych szkołach do ćwiczeń winni wstrzymać się od udzielania tak zwanych korrepetycyi.

§. 9.

Wszystkie postanowienia w paragrafach poprzedzających zawarte, stosują się w zupełności także do tych szkół ćwiczeń z funduszów państwa utrzymywanych, które z rządowemi seminaryami nauczycielskiemi żeńskiemi, są połączone.

§. 10.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia. Wykonanie onejże porucza się ministrowi oświecenia, który także winien wydać postanowienie w §. 5 wzmiankowane co do nauczycieli już zajmujących posady.

Buda, dnia 19 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

29.

Ustawa z dnia 19 marca 1872,

zmieniająca postanowienia §. 36 ustawy z dnia 14 maja 1869 Dz. u. p. Nr. 62, tyczące się płac nauczycieli przy seminaryach nauczycielskich rządowych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Płaca etatowa nauczycieli głównych przy seminaryach nauczycielskich rządowych wynosi w Wiedniu tysiąc, przy innych seminaryach nauczycielskich ośmset złotych. Oprócz tego w miejscach, w których istnieją szkoły średnie rządowe pierwszej klasy, nauczyciele główni przy seminaryach nauczycielskich otrzymają dodatek miejscowy po stopięćdziesiąt złotych, do emerytury wliczać się mający.

§. 2.

Każdemu nauczycielowi głównemu, co pięć lat, które takowy czy to przed, czy po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, przy jednem z seminaryów nauczycielskich jako nauczyciel główny w sposób zadowalający przepędzi, aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie, podwyższa się płacę o dwieście złotych.

§. 3.

Płaca dyrektora seminaryum nauczycielskiego składa się z etatowej płacy głównego nauczyciela odnośnego seminaryum nauczycielskiego, z prawem do dodatków pięcioletnich połączonej i dodatku, równie jak tamte przy przenoszeniu na emeryturę liczyć się mającego, a wynoszącego przy seminaryach nauczycielskich w Wiedniu czterysta złotych, przy innych seminaryach trzysta złotych.

Nauczyciele główni, którym dyrekcya seminaryum nauczycielskiego poruczona jest tymczasowo, pobierają wynagrodzenie równe rzeczonemu dodatkowi.

§. 4.

Dyrektor seminaryum nauczycielskiego otrzyma pomieszkanie w naturze w gmachu urzędowym, albo dodatek na mieszkanie, według stosunków miejscowych wymierzyć się mający.

Nauczyciele główni przy seminaryach nauczycielskich w Wiedniu i Tryeście pobierają dodatek na mieszkanie, trzysta złotych rocznie wynoszący.

§. 5.

Niektórym dyrektorom i nauczycielom głównym, jeżeliby okoliczności i stosunki tego wymagały, mogą także być przyzwolone płace wyższe od etatowych i inne uwzględnienia, w szczególności minister oświecenia mocen jest dyrektorom i nauczycielom głównym seminaryów nauczycielskich, którzy odznaczą się znakomitą działalnością na polu naukowem lub dydaktyczno pedagogicznem, wyznaczać dodatki za zasługi do wysokości pięćset złotych rocznie na czas urzędowania, w którym to celu będzie mu corocznie dana do rozporządzenia kwota, w drodze preliminarza żądać się mająca.

§. 6.

Jeżeli dyrektor lub nauczyciel główny, już przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą rościł sobie prawo do większych pod jakimkolwiek względem korzyści, niż to w poprzedzających paragrafach (§. 1—4) jest przepisanem, postanowienia ustawy niniejszej o tyle tylko będą do niego stósowane, o ile sam zażąda, aby z nim według nich postąpiono.

Żądanie takie wolno mu postawić w każdym czasie, dopóki zostaje w czynnej służbie.

§. 7.

Co się tyczy podwyższenia płacy, w §. 2 wzmiankowanego, dyrektorowie i nauczyciele, którzy poprzednio mieli posady przy szkołach średnich rządowych uważani będą tak, jak gdyby służyli przy seminaryach nauczycielskich. Toż samo tyczy się dyrektorów i nauczycieli głównych, jakoteż profesorów przy seminaryach nauczycielskich i szkołach średnich gminnych i krajowych, prawa zakładów publicznych, posiadających, przy przenoszeniu się onych do seminaryum nauczycielskiego rządowego; jeżeli w zakładzie, z którego się przenoszą, wzajemność bywa zachowywana, a ci, którzy zakład utrzymują, już poprzednio wyraźnie to oświadczyli.

§. 8.

W jakiej rozciągłości dyrektorom i nauczycielom szkół ludowych publicznych, do seminaryów nauczycielskich przechodzącym, czas służby przy tychże spędzony, ma być policzony w celu podwyższenia płacy, w §. 2 wzmiankowanego, minister oświecenia postanowi w każdym szczególnym przypadku przy mianowaniu.

§. 9.

Należytość za zastępstwo na opróżnionych posadach nauczycielskich przy seminaryach, lub za pomoc do nauczania w tychże zakładach, udzielaną w takiej rozciągłości, do jakiej rzeczywiści nauczyciele są obowiązani; jeżeli suplent nie pobiera innej płacy, ustanawia się na sześćset złotych.

Zresztą winny być stósowane postanowienia przepisu o zastępstwie z dnia 3 czerwca 1839, zwłaszcza w tych przypadkach, gdy dyrektorowie seminaryów nauczycielskich więcej niż dziesięć godzin a nauczyciele główni więcej niż dwadzieścia godzin tygodniowo i dłużej niż przez dwa miesiące udzielają naukę.

Przy wymiarze emerytury dla dyrektorów i nauczycieli głównych, czas służby, który takowi spędzili w przymiocie suplentów, w przypadkach godnych uwzględnienia, może być policzony.

§. 10.

Dyrektorowie seminaryów nauczycielskich rządowych należą do VIII, nauczyciele główni do IX klasy dyet.

Nauczyciel główny ma prawo używać tytułu c. k. profesor.

§. 11.

Wdowom po dyrektorach i nauczycielach głównych przy seminaryach nauczycielskich należy się emerytura, temu tytułowi odpowiednia, wynosząca dla wdów po dyrektorach czterysta złotych rocznie, dla wdów po nauczycielach głównych trzysta pięćdziesiąt złotych rocznie.

§. 12.

Postanowienia w paragrafach poprzedzających zawarte, będą odpowiednio stósowane także do ciała nauczycielskiego przy seminaryach rządowych żeńskich.

§. 13.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie onejże porucza się ministrowi oświecenia, który także winien wydać postanowienie w §. 4 wzmiankowane, co się tyczy dyrektorów i nauczycieli szkół ludowych, posady już zajmujących, jakoteż tych, którzy zostawali przy dawniejszych zakładach do kształcenia nauczycieli.

Buda, dnia 19 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

30.

Ustawa z dnia 19 marca 1872,

tycząca się płac profesorów na wydziałach teologicznych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Najniższa płaca etatowa profesorów zwyczajnych na wydziałach teologicznych wynosi w Wiedniu 2.000 złotych, w Pradze 1800 złotych, w Gradcu i Lwowie 1.600 złotych, w Innsbruku, Krakowie, Ołomuńcu i Salzburgu 1400 złotych.

§. 2.

Każdemu z profesorów w §. 1 wzmiankowanych, co pięć lat, które takowy na jednym z fakultetów austryackich jako profesor zwyczajny przepędzi, aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie, płaca etatowa podwyższa się o 200 złotych (dodatki pięcioletnie).

Czas służby warunkom tym nie odpowiadający, tylko wtedy może być uwzględnionym, jeżeli istnieje wyraźnie oświadczenie, że takowy w celu posunięcia na wyższe stopnie ma być policzonym.

Profesorowie, którym dotychczas nie służyło prawo posuwania się na wyższe stopnie płacy, nie mają także prawa do dodatków pięcioletnich.

§. 3.

Profesorowie w §. 1 wzmiankowani zaczną pobierać tę płacę z dniem 1 października 1871, a dodatki pięcioletnie, w §. 2 wzmiankowane z dniem 1 października 1876.

Ci, którzy już z dniem 1 października 1871 ukończyli dziesięć lat służby w przymiocie w §. 2 wzmiankowanym, albo ukończą takowe w najbliższych pięciu latach, zaczną pobierać pierwszy dodatek pięcioletni w pierwszym przypadku od tego dnia, w drugim, po ukończeniu dziesiątego roku służby. Ci, którzy dwadzieścia lat takiej służby ukończą przed dniem 1 października 1876, zaczną pobierać drugi dodatek pięcioletni po ukończeniu dwudziestu lat służby.

§. 4.

Wynagrodzenie za wykłady w tych przedmiotach, dla których nie istnieją katedry etatowe, będzie uregulowane w drodze rozporządzenia.

§. 5.

Zresztą postanowienia §§. 3, 5, 6, 7 i 9 ustawy z dnia 9 kwietnia 1870. Dz. u. p. Nr. 45 będą stósowane według onychże ducha także do profesorów na wydziałach teologicznych.

§. 6.

Dla profesorów wydziałów teologicznych w Innsbruku i Krakowie postanowienia ustawy niniejszej dopiero wtedy staną się obowiązującemi, gdy wydziały te będą nowo urządzone według norm, dla innych wydziałów teologicznych, istniejących.

§. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem pierwszym miesiąca po onej ogłoszeniu następującego, jej zaś wykonanie porucza się ministrowi wyznań i oświecenia.

Buda, dnia 19 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIV. — Wydany i rozesłany dnia 30 marca 1872.

31.

Ustawa z dnia 18 marca 1872,

tycząca się zmiany §. 14 statutów uprzyw. banku narodowego austryackiego.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

I.

§. 14 statutów banku narodowego (Dz. u. p. z r. 1863 Nr. 2), w osnowie, rozporządzeniem ministerstwa skarbu z dnia 30 października 1868 (Dz. u. p. Nr. 146) na zasadzie ustawy z dnia 30 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 83) ułożonej, zmienia się jak następuje:

Dyrekcya banku winna mieć staranie, aby stosunek skarbu metalowego do banknotów w obieg puszczonych pozwalał na wypełnianie w zupełności tego obowiązku.

Zawsze atoli taka kwota w srebrze lub złocie, w monecie brzęczącej lub w sztabach znajdować się powinna, o jaką suma banknotów w obiegu będących, przewyższa sumę dwieście milionów złotych.

Podobnież ta kwota, o którą banknoty w obiegu będące, z doliczeniem pieniędzy cudzych, za zapisem lub na rachunek bieżący procentująco lub nieprocentująco w banku narodowym złożonych, przewyższają zapas gotowizny, winna być pokryta papierami obiegowemi według statutów eskomptowanemi lub pożyczką obciążonemi, wykupionemi płatnemi kuponami od obligacyi indemnizacyjnych lub wekslami na targi zagraniczne, tudzież listami zastawnemi banku, według statutów (§. 44 statutów dla oddziału kredytu hipotecznego) wykupionemi i do powtórnej sprzedaży zdolnemi, które to ostatnie nie mogą jednak przewyższać kwoty dwudziestu milionów złotych, i tylko dwoma trzeciemi częściami imiennej wartości do pokrycia służyć mogą.

Te banknoty uważane będą za będące w obiegu, które przez bank narodowy wydane, do jego kas jeszcze nie powróciły.

Suma banknotów w obiegu będących i stan ich pokrycia co tydzień ogłaszane być winny.

Gdyby doświadczenie okazało, że kwota banknotów tutaj ustanowiona a tylko w sposób bankowy pokrytych, jest niedostateczną, bank narodowy ma prawo przedłożyć zarządowi skarbu wnioski swoje faktami uzasadnione i żądać konstytucyjnego onych załatwienia.

II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 18 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

32.

Ustawa z dnia 18 marca 1872,

tycząca się uwolnienia od stempli i należytości przy urzędowych sprostowaniach ksiąg górniczych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Czynności urzędowe, tyczące się wyłączenia, z księgi górniczej tych przedsiębiorstw które w artykule V patentu cesarskiego z dnia 23 maja 1854, Dz. u. p. Nr. 146 są wymienione, jak nie mniej tyczące się hipotecznego sprostowania, podwójnem wniesieniem przedmiotu do księgi górniczej i gruntowej lub hipotecznej, spowodowanego, są wolne od stempla i należytości.

Uwolnienie to służy wszelkim protokołom, wypisom, podaniom i załącznikom, o tyle tylko, o ile takowe jedynie do uskutecznienia wyłączenia lub sprostowania, w ustawie niniejszej wskazanego i w drodze nie spornego postępowania przeprowadzić się mającego, są przeznaczone.

§. 2.

Ustawa niniejsza, której wykonanie porucza się ministrowi skarbu, wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Buda, dnia 18 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

33.

Ustawa z dnia 18 marca 1872,

tycząca się terminów do zapłaty ekwiwalentu należytości od majątku ruchomego i nieruchomego, tudzież liczenia odsetków za zwłokę w przypadku opóźnionej onego zapłaty.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Kwota roczna ekwiwalentu należytości, wymierzonego na lat dziesięć od majątku ruchomego i nieruchomego, winna być zapłacona z góry, w ratach ćwierćrocznych, równych, przypadających dnia 1 stycznia, 1 kwietnia, 1 lipca i 1 października każdego roku.

§. 2.

W razie opóźnienia zapłaty będą policzone prawne odsetki za zwłokę, od dnia następującego po terminie w §. 1 ustanowionym, aż do dnia uiszczenia przypadającej należytości i wraz z takową ściągnięte.

§. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 18 marca 1871.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

34.

Ustawa z dnia 18 marca 1872,

tycząca się uwolnienia od stempli i należytości przy wyswobodzaniu gruntów od danin, w pieniądzach i w naturze na rzecz kościołów, parafii i szkół w księstwie styryjskiem składanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

I.

Ażeby ułatwić dalsze przeprowadzenie wyswobodzenia gruntów w księstwie styryjskiem od danin, w pieniądzach i w naturze, na rzecz kościołów, parafii i szkół, składanych, postanawia się, że podania, wniesione w myśl ustawy krajowej dla księstwa styryjskiego z dnia 18 lipca 1871 a tyczące się obliczenia, ściągnięcia i wydania indemnizacyi, hipotecznego zabezpieczenia kapitałów indemnizacyjnych i wykreślenia zniesionych powinności, jak nie mniej wzmiankowane wniesienia, wolne są od stempli i należytości.

Uwolnienie to nie służy podaniom, wniesionym przez strony do władz politycznych i sądowych w celu dochodzenia lub przeprowadzenia swoich roszczeń do przedmiotu, indemnizacyi podlegającego.

Dokumenta, przy przeprowadzeniu wyswobodzenia gruntów, w celu określenia stosunków prawnych, sporządzone i te, które tyczą się indemnizacyi pomiędzy uprawnionymi a obowiązanymi; są wolne od stempla i należytości, dopóki do żadnego innego użytku, jak tylko do przeprowadzenia indemnizacyi i do wniesienia do ksiąg publicznych, służyć nie będą.

Toż samo tyczy się wypisów urzędowych w tym celu wydawanych.

Nakoniec kwoty, w celu zabezpieczenia, lub jako zapłata indemnizacyi, w skutku przeprowadzenia wzmiankowanego wyżej wyswobodzenia gruntów, złożone, wolne są od należytości za zachowanie.

II.

Wykonanie ustawy niniejszej, która ma wejść w moc obowiązującą jednocześnie z ustawą krajową, tyczącą się rzeczonego rodzaju wyswobodzenia gruntów w Styryi, porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 18 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

35.

Ustawa z dnia 18 marca 1872,

tycząca się uwolnienia od stempli i należytości przy wyswobodzaniu gruntów od danin, w pieniądzach i w naturze na rzecz kościołów, szkół, parafii i sług kościelnych w księstwie karyntyjskiem składanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

I.

Ażeby ułatwić dalsze przeprowadzenie wyswobodzenia gruntów w księstwie karyntyjskiem od danin w pieniądzach i w naturze, na rzecz kościołów, szkół, parafii i sług kościelnych, składanych, postanawia się, że podania, wniesione w myśl ustawy krajowej dla księstwa karyntyjskiego z dnia 12 listopada 1871 a tyczące się obliczenia, ściągnięcia i wydania indemnizacyi, hipotecznego zabezpieczenia kapitałów indemnizacyjnych i wykreślenia zniesionych powinności jak nie mniej wzmiankowane wniesienia, wolne są od stempli i należytości.

Uwolnienie to nie służy podaniom, wniesionym przez strony do władz politycznych i sądowych w celu dochodzenia lub przeprowadzenia swoich rozszczeń do przedmiotu, indemnizacyi podlegającego.

Dokumenta, przy przeprowadzeniu wyswobodzenia gruntów, w celu określenia stosunków prawnych, sporządzone i te, które tyczą się indemnizacyi pomiędzy uprawnionymi a obowiązanymi; są wolne od stempla i należytości, dopóki do żadnego innego użytku, jak

tylko do przeprowadzenia indemnizacyi i do wniesienia do ksiąg publicznych, służyć nie będą.

Toż samo tyczy się wypisów urzędowych w tym celu wydawanych.

Nakoniec kwoty, w celu zabezpieczenia, lub jako zapłata indemnizacyi, w skutku przeprowadzenia wzmiankowanego wyżej wyswobodzenia gruntów, złożone, wolne są od należytości za zachowanie.

II.

Wykonanie ustawy niniejszej, która ma wejść w moc obowiązującą jednocześnie z powołaną ustawą krajową z dnia 12 listopada 1871, porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 18 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

36.

Ustawa z dnia 19 marca 1872,

tycząca się sprzedaży nieruchomej własności państwa.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

1. Mój minister skarbu otrzymuje upoważnienie do sprzedania:

a) gruntu w skutku przeniesienia lazaretu morskiego w Tryeście rozrządzalnego, tamże w pobliżu dworca kolei południowej położonego, około 17.000 sążni kwadratowych powierzchni mającego;

b) domu c. k. kasy głównej krajowej w Lincu Nr. 108 stary a 38 nowy.

2. Mój minister skarbu zostaje nadto upoważniony do sprzedania w ciągu lat 1872 i 1873 także innych przedmiotów nieruchomej własności państwa, których wartość szacunkowa każdego z osobna nie przewyższa kwoty 25.000 zł. aż do sumy ogólnej jednego miliona złotych, bez poprzedniczego zasiągania szczegółowego zezwolenia rady państwa na sprzedaż każdego w szczególności i tylko pod warunkiem późniejszego usprawiedliwienia, jakoteż, jeżeliby chodziło o sprzedaż przedmiotów kolei państwa, zostaje upoważnionym do udzielenia w tym celu zezwolenia.

3. Na tenże czas i pod warunkiem późniejszego usprawiedliwienia upoważnia się ministra skarbu, co się tyczy gruntów kolei państwa na cele kolei niepotrzebnych, udzielać pozwolenie spółkom kolejowym onych użytkującym, do sprzedaży takowych pod warunkiem odpowiedniego wynagrodzenia skarbu państwa za zrzeczenie się prawa własności, nawet w tych przypadkach, jeżeli wartość szacunkowa jednego przedmiotu sprzedaży przenosi sumę 25.000 zł.

4. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 19 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XV. — Wydany i rozesłany dnia 5 kwietnia 1872.

37.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14 marca 1872,

tyczące się zmiany okręgowej sądów powiatowych w Althofen, Eberstein i Friesach w Karyntyi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 Dz. u. p. Nr. 59 wyłączają się

1. gminy miejscowe Św. Jan na brzegu (St. Johann am Pressen), Lölling i Hüttenberg z okręgu sądu powiatowego w Althofen, tudzież

2. osady Aich, Ebersdorf, Krumfelden, Rabenstein, Toscheldorf i Dolny Muraniberg do gminy podatkowej Lorenzenberg należące, z okręgu sądu powiatowego i śledczego we Friesach i wymienione pod 1 przyłączają się do okręgu sądu powiatowego w Eberstein, wymienione zaś pod 2 do okręgu sądu powiatowego w Althofen a względnie do okręgu sądu śledczego w St. Veit.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 czerwca 1872.

Glaser r. w.

38.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 26 marca 1872,

tyczące się zmiany praw urzędu cłowego pobocznego w Bosancze na Bukowinie.

Urząd cłowy poboczny I klasy w Bosancze na Bukowinie przeistoczony został na urząd cłowy poboczny II klasy i zaliczony do kategoryi urzędów niższych III klasy.

W skutku tego przeistoczenia, upoważnienie do postępowania wywozowego z cukrem, gorącemi płynami wyskokowemi i piwem, wzmiankowanemu urzędowi cłowemu rozporządzeniami z dnia 7 stycznia i 8 kwietnia 1867, Dz. u. p. Nr. 15 i 65 udzielone, zostaje cofnięte.

Pretis r. w.

39.

Ustawa z dnia 29 marca 1872,

tycząca się wykonania orzeczeń wywłaszczenia w sprawach kolei żelaznych, obowiązująca dla wszystkich królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1. Jeżeli w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu, w przypadku przymusowego wywłaszczenia na rzecz kolei żelaznej, wynagrodzenie uiścić się mające oznaczone jest w drodze sądowego oszacowania; natenczas po zapłaceniu lub złożeniu oznaczonej kwoty wynagrodzenia, wprowadzenie w posiadanie lub używanie przedmiotu, wywłaszczeniu ulegającego, w wykonaniu orzeczenia wywłaszczenia nastąpić mające, nie może być wstrzymane ani przez wzruszenie oszacowania w toku instancyi, ani przez wstąpienie na drogę procesu.

§. 2. Przeciwko pozwoleniu sądowemu na oszacowanie, jakoteż przeciw wszelkim rozporządzeniom sądowym, w celu przedsięwzięcia takowego wydanym, nie ma miejsca rekurs samodzielny; zażalenia atoli mogą być zaniesione w rekursie przeciwko rezolucyi, przez którą sąd przyjął dokonane oszacowanie.

Rezolucya winna być doręczona z urzędu obu stronom.

§. 3. Ten, dla którego wyjednanem zostało orzeczenie wywłaszczenia, winien przez ośm dni, po dniu uskutecznionego doręczenia przeciwnikowi tej rezolucyi, przez którą sąd przyjął dokonane oszacowanie, wstrzymać się od wszelkiej zmiany w przedmiocie wywłaszczeniu ulegającym.

Jeżeli przed upływem tego terminu wyniesiona będzie prośba o spisanie dowodu dla wiecznej pamięci co do stanu przedmiotu, którego wywłaszczenie się tyczy, prośbę tę natychmiast rozstrzygnąć należy, i w przypadku pozwolenia na spisanie dowodu, wydać na żądanie strony proszącej, temu, dla którego wywłaszczenie wyjednanem zostało, zakaz, aby jeszcze wstrzymał się od czynienia jakiejkolwiek zmiany w stanie rzeczy, który przez spisanie dowodu ma być wykazany, dopóki spisanie dowodu, z największym pośpiechem uskutecznić się mające, nie będzie ukończone.

Rekurs przeciwko pozwoleniu na spisanie dowodu lub przeciwko zakazowi czynienia zmian nie ma skutku odwłocznego.

§. 4. Orzeczenie wywłaszczenia, w §. 1 wzmiankowane, może być zastąpione do celów ustawy niniejszej umową dobrowolną, przez którą strony ugodzą się co do odstąpienia przedmiotu wywłaszczeniu ulegającego, za wynagrodzeniem, w drodze sądowego oszacowania oznaczonem, jeżeli komisarz władzy administracyjnej do przeprowadzenia wywłaszczenia wydelegowany, dołączy do tej umowy potwierdzenie, że takowa zawarta została przy przeprowadzaniu tej czynności.

§. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem 30 po dniu onej ogłoszenia. Nie ma atoli być stosowaną do przypadków, w których sąd przyjął oszacowanie przed tymże dniem.

§. 6. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i handlu.

Buda, dnia 29 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVI. — Wydany i rozesłany dnia 9 kwietnia 1872.

40.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 1872,

o sprawowaniu karności służbowej nad adwokatami i kandydatami adwokackimi.

W wykonaniu §. 33 ustawy adwokackiej z dnia 6 lipca 1868, Dz. u. p. Nr. 96, widzę się spowodowanym zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa wydać następujący statut porządkowo-karny dla adwokatów i kandydatów adwokackich i rozporządzić co następuje:

Artykuł 1.

Od dnia ogłoszenia ustawy niniejszej postępowanie porządkowo karne z adwokatami i kandydatami adwokackimi odbywać się ma tylko według załączonego statutu porządkowo-karnego.

Według tegoż postąpić należy także z temi przypadkami porządkowo-karnemi, które już są w toku.

Artykuł 2.

Wszystkie istniejące ustawy i rozporządzenia, tyczące się przedmiotów, niniejszym statutem porządkowo-karnym uregulowanych, w szczególności zaś odnośne postanowienia ordynacyi sądowych, jakoteż ustaw i rozporządzeń, do tychże później wydanych, tudzież postanowienia tymczasowej ustawy adwokackiej z dnia 16 sierpnia 1849, Dz. u. p. Nr. 364, wychodzą z mocy obowiązującej.

Artykuł 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Buda, dnia 1 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Statut porządkowo-karny,

dla

adwokatów i kandydatów adwokackich.

Rozdział pierwszy.

O nadzorze nad adwokatami.

§. 1. Nadzór nad adwokatami, w listę adwokatów wpisanymi, wykonywa w pierwszym rzędzie wydział właściwej izby adwokackiej.

Prawo najwyższego nadzoru służy ministrowi sprawiedliwości.

§. 2. Adwokat ulega postępowaniu porządkowo-karnemu ze strony właściwej rady porządkowo-karnej wtedy, jeżeli obowiązkom swojego powołania uchybia, lub jeżeli postępowaniem swojem, w obrębie swego powołania, lub po za obrębem tegoż, honorowi albo powadze swojego stanu uwłacza.

§. 3. Postanowienia, zawarte w niniejszym statucie porządkowo-karnym dla adwokatów, stosują się analogicznie i do kandydatów adwokackich, w listę izby wpisanych.

§. 4. Postępowaniu według przepisów ustawy niniejszej podpada także ten, kto pomimo zachodzącej przeszkody uzyskał podstępem, że go wciągnięto w listę adwokatów lub kandydatów adwokackich.

Rozdział drugi.

O radzie porządkowo-karnej.

§. 5. Zwyczajnie powinna być ustanowiona osobna rada porządkowo-karna dla okręgu każdej izby adwokackiej, w siedzibie tejże.

Takowa składa się, licząc i prezesa, jeżeli w listę izby jest wpisanych mniej niż 50 adwokatów, z siedmiu członków; jeżeli adwokatów jest 50 lub więcej, atoli nie więcej niż 100, z dziewięciu członków; jeżeli zaś jest ich więcej niż 100, z 15 członków; tudzież z czterech zastępców, jeżeli zaś członków jest 15, z sześciu zastępców.

Przy radzie porządkowo-karnej funkcyonuje prokurator izby z jednym zastępcą, a jeżeli zakres czynności jest większy, z dwoma zastępcami.

§. 6. Na zgodny wniosek izb adwokackich sąsiednich okręgów, a w okręgu tegoż samego sądu krajowego wyższego znajdujących się, minister sprawiedliwości może rozporządzić, aby izby tych okręgów ustanowiły spólną radę porządkowo-karną w siedzibie jednej lub drugiej izby.

Minister sprawiedliwości po zniesieniu się z interesowanemi izbami może wydać to rozporządzenie także bez takowego zgodnego wniosku, jeżeli jedna z tych izb liczy mniej niż 25 członków.

Jeżeli zaś izba, mniej niż 25 członków licząca, odmówi udziału w ustanowieniu spólnej rady porządkowo-karnej; minister sprawiedliwości może onejże sprawy porządkowo-karne poruczyć stale radzie porządkowo-karnej drugiej izby.

Jeżeli jest ustanowiona spólna rada porządkowo-karna; natenczas kwoty, jakiemi te izby do pokrycia kosztów rady porządkowo-karnej przyczyniać się mają, oznaczone będą w stosunku ilości adwokatów, do każdej z tych izb należących; wyjąwszy gdyby między izbami co innego było umówionem.

§. 7. Prezesa rady porządkowo karnej, jej członków i onychże zastępców, tudzież prokuratorów i onychże zastępców, wybiera walne zgromadzenie adwokatów; a jeżeli ma być ustanowiona rada porządkowo-karna spólna (§. 6), spólne walne zgromadzenie izb interesowanych, na lat trzy, w takim samym sposobie, jak wydział (§. 24 ustawy adwokackiej).

Prezes i członkowie wydziału mogą także być wybrani do rady porządkowo-karnej jak nie mniej na posady prokuratora i onegoż zastępców.

O wyniku wyboru należy zawiadomić zawsze sąd krajowy wyższy, sąd najwyższy i ministra sprawiedliwości.

Zastępcy wchodzą na miejsce członków w takim porządku, w jakim zostali wybrani i tylko wtedy, gdy ci nie mogą brać udziału lub są wyłączeni.

Zastępcy prokuratora wchodzą na jego miejsce tylko w przypadku onegoż nieobecności.

Ilu członków rady porządkowo-karnej po upływie pierwszego i drugiego roku ma przez wylosowanie wystąpić i zapomocą nowych wyborów być zastąpionymi, oznaczy porządek czynności.

Prezes i prokurator nie podpadają losowaniu.

§. 8. Każdy członek izby adwokackiej obowiązany jest przyjąć wybór do rady porządkowo-karnej lub na prokuratora; atoli po upływie czasu urzędowania może go nie przyjąć na drugi okres wyborczy.

Prezes i członkowie wydziału izby mogą nie przyjąć wyboru do spólnej rady porządkowo-karnej, jeżeli siedziba rady porządkowo-karnej nie jest w tem samem miejscu, co siedziba tejże izby.

Czy nieprzyjęcie z innych pobudek jest dopuszczalne, o tem w każdym szczególnym przypadku rozstrzyga stanowczo walne zgromadzenie izby adwokackiej.

Ktoby odmawiał przyjęcia wyboru lub dalszego sprawowania urzędu, chociażby walne zgromadzenie izby pobudkę nieprzyjęcia wyboru za niedostateczną uznało; tego izba skaże na grzywnę, od dwudziestu do stu złotych, do kasy izby wpłynąć mającą, tudzież na utratę prawa wyboru i wybieralności do izby adwokackiej na pewien czas, którego trwanie natychmiast oznaczyć należy.

Przeciwko tym wyrokom izby nie ma prawnego środka.

§. 9. W siedzibie rady porządkowo-karnej, oprócz onejże prezesa, przynajmniej połowa członków i zastępców mieszkać powinna.

Prokurator i zastępcy prokuratora mogą być wybrani tylko z grona adwokatów w siedzibie rady porządkowo-karnej zamieszkałych.

§. 10. Członkowie rady porządkowo-karnej i prokuratorowie sprawują swoje urzędy bezpłatnie.

O ile wydatki w gotowiźnie a w szczególności koszta podróży w wykonywaniu urzędu przedsiębranych, z kasy izby wynagrodzone być mają, oznaczy porządek czynności.

§. 11. Członkowie rady porządkowo-karnej i onychże zastępcy, tudzież prokuratorowie i zastępcy prokuratorów, przeciwko którym toczy się śledztwo albo rozprawa z powodu popełnionego przestępstwa porządkowo-karnego albo z powodu naruszenia powszechnej ustawy karnej, nie mogą wykonywać funkcyi swoich przy radzie porządkowo-karanej aż do ukończenia sprawy.

Jeżeli przez radę porządkowo-karną albo sąd karny będą skazani na karę; urząd ich honorowy gaśnie, jak tylko wyrok mocy prawa nabędzie; mogą atoli być wybranymi ponownie.

§. 12. Kary porządkowo-karne są:

a) Nagana piśmienna;

b) grzywna aż do kwoty trzystu złotych, wpływająca do funduszu ubogich tej gminy, w której obwiniony mieszka;

c) zawieszenie w wykonywaniu adwokatury, atoli nie na dłużej jak na rok jeden. Kandydaci adwokaccy mogą być skazani w miejsce tej kary na przedłużenie czasu praktyki. atoli najdłużej o rok jeden, albo na utratę prawa zastępstwa na pewien czas;

d) wykreślenie z listy.

Która z tych kar ma być wymierzoną osądzić należy podług wielkości winy i szkód z onej wynikłych.

§. 13. Na wykreślenie z listy adwokat ma być skazany w szczególności wtedy:

a) jeżeli pomimo zachodzącej przeszkody prawnej uzyskał podstępem wciągnięcie w listę, lub

b) jeżeli będąc zawieszonym w wykonywaniu adwokatury przez właściwą radę porządkowo-karną, onę podczas zawieszenia wykonywał.

§. 14. Jeżeli adwokat został wykreślony z listy w skutku wyroku sądu karnego, nie może być wciągniętym w listę dopóty, dopóki trwa jego prawna niezdatność do uzyskania adwokatury, albo dopóki trwa wykreślenie, przez radę porządkowo-karną, na zasadzie §. 20 ustawy niniejszej, wyrzeczone.

Jeżeli wykreślenie z listy było wyrzeczone z innej przyczyny, albo jeżeli kandydat adwokacki w skutku orzeczenia porządkowo-karnego z listy kandydatów adwokackich wykreślony został; nowe wciągnięcie w listę nie może nastąpić przed upływem lat trzech, licząc od dnia wykreślenia.

§. 15. Adwokatom lub kandydatom adwokackim, z listy wykreślonym, do których stósuje się §. 14 ustawy niniejszej, każda izba nawet po upływie czasu tam wyznaczonego, może odmówić wciągnięcia z powodu niezasługiwania na zaufanie. Izba, z której list wykreślenie nastąpiło, może wyrzec odmowę nawet wtedy, gdy poprzednio uzyskanem było wciągnięcie w listę innej izby.

Jeżeli adwokat lub kandydat adwokacki widzi się przez odmowę taką uciążonym, może odwołać się do stanowczej decyzyi sądu najwyższego.

§. 16. Jeżeli rada porządkowo-karna mniema, że przestępstwo porządkowo-karne, na adwokacie ciężące, powinno być ukarane według powszechnej ustawy karnej, winna uczynić doniesienie do właściwego sądu karnego.

Dopóki przeciwko adwokatowi toczy się śledztwo w sądzie karnym, postępowanie porządkowo-karne z powodu tego samego uczynku miejsca mieć nie może.

§. 17. Jeżeli przeciwko adwokatowi lub kandydatowi adwokackiemu zarządzone jest śledztwo w sądzie karnym, lub areszt śledczy, rada porządkowo-karna ma prawo w przypadkach naglących uchwalić w każdym czasie podczas śledztwa środki ostrożności, które mogą rozciągać się na zawieszenie w wykonywaniu adwokatury lub na odebranie prawa zastępstwa. O uchwale takiej zawiadomić należy niezwłocznie wydział izby adwokackiej, obwinionego i prokuratora izby.

§. 18. O zarządzeniu śledztwa lub aresztu śledczego przeciwko adwokatowi lub kandydatowi adwokackiemu sądy karne obowiązane są zawiadomić zawsze właściwą radę porządkowo-karną, i udzielić onej odpis załatwienia końcowego, jakie zapadło po przepro-

wadzeniu śledztwa. Na żądanie winny także dozwolić tejże przejrzenia aktów do poinformowania się potrzebnych.

§. 19. Jeżeli sąd karny skaże adwokata na karę, która w myśl ustawy pociąga za sobą utratę adwokatury: natenczas, jak tylko wyrok stanie się prawomocnym, rada porządkowo-karna orzecze bez dalszej rozprawy wykreślenie winnego adwokata z listy, w innych zaś przypadkach postąpi według §. 29.

§. 20. Jeżeli w takim przypadku, gdy prawna niezdatność do odzyskania adwokatury z końcem kary ustaje, rada porządkowo-karna uznaje, że wykreślenie z listy (§. 19) trwać powinno jeszcze i po odbyciu kary, przez czas, który atoli nie może wynosić więcej niż trzy lata, licząc od końca kary; winna zarządzić w tym względzie rozprawę porządkowo-karną.

§. 21. Prawo sądów utrzymywania porządku podczas rozpraw sądowych zostaje nienaruszone. Prawo wymierzania kar pieniężnych, oparte na istniejących ustawach o postępowaniu cywilnem i karnem, może być wykonywane także przeciwko adwokatom (§. 33 ustawy adwokackiej).

§. 22. Porządek czynności rady porządkowo-karnej ustanawia izba adwokacka i przedkłada go ministrowi sprawiedliwości do zatwierdzenia.

Rozdział trzeci.

O postępowaniu porządkowo-karnem.

§. 23. Rada porządkowo-karna działa z urzędu, jak tylko na podstawie własnego postrzeżenia, doniesienia lub skargi, o przestępstwie porządkowo-karnem adwokata, lub kandydata adwokackiego (§§. 2 i 3) poweźmie wiadomość.

Wydaje uchwały po wysłuchaniu prokuratora izby.

§. 24. Prokurator izby jest powołany bronić przed radą porządkowo-karną honoru i powagi stanu adwokackiego i niedopełnionego obowiązku adwokata, ścigając z urzędu albo na polecenie wydziału izby adwokackiej uczynki, na ukaranie w drodze porządkowo-karnej zasługujące.

Obowiązanym jest zawiadamiać radę porządkowo-karną o wszelkich uczynkach tego rodzaju, jak tylko na podstawie doniesienia lub własnego postrzeżenia o nich się dowie, i uczestniczyć w śledztwie i rozprawie stawianiem wniosków, wyniesieniem i popieraniem skargi i wszelkiem innem działaniem, ustawie niniejszej odpowiadającem.

Może w każdym czasie rozpoznawać stan toczących się śledztw, przeglądając akta i żądać udzielania sobie onych, byle tym sposobem postępowanie porządkowo-karne nie było wstrzymane.

Jeżeli spostrzeże odwłokę lub uchybienia przepisom, winien o zaradzenie starać się u rady porządkowo-karnej, a jeżeli uchybienia ciężą na organie sądowym, u sądu krajowego wyższego.

§. 25. Ażeby uchwała rady porządkowo-karnej była ważną, potrzeba do jej powzięcia obecności prezesa lub jego zastępcy i przynajmniej czterech członków rady porządkowo-karnej.

Atoli, jeżeli rada porządkowo-karna składa się z dziewięciu członków; natenczas przy rozprawie ustnej i przy wydawaniu wyroku, oprócz prezesa lub jego zastępcy, przynajmniej sześciu, jeżeli zaś składa się z 15 członków, przynajmniej 10 członków obecnych być powinno.

Uchwały rady porządkowo-karnej zapadają bezwzględną większością głosów.

Przewodniczący nie głosuje; atoli jeżeli głosy członków podzielą się równo, daje przewagę temu zdaniu, do którego się przyłączy.

§. 26. Do sprawowania karności służbowej jest właściwą rada porządkowo-karna tej izby adwokackiej, w której listę adwokatów lub kandydatów obwiniony w czasie uczynionego doniesienia jest wpisany.

Jeżeli pomiędzy radami porządkowo-karnemi dwóch izb powstanie spór o właściwość, takowy rozstrzyga ten sąd krajowy wyższy, w którego okręgu izby mają siedzibę: jeżeli zaś każda z tych izb znajduje się w okręgu innego sądu krajowego wyższego, i właściwe sądy krajowe wyższe zgodzić się nie mogą, rozstrzyga sąd najwyższy.

§. 27. Z powodu stronniczości rady porządkowo-karnej jednej izby, lub dla innych ważnych powodów, przeprowadzenie śledztwa porządkowo-karnego i rozprawy może być poruczone na wniosek obwinionego lub prokuratora izby, radzie porządkowo-karnej innej izby.

O wniosku takim rozstrzyga sąd krajowy wyższy, w którego okręgu znajduje się siedziba rady porządkowo-karnej śledztwo prowadzącej, jeżeli ma nastąpić przeniesienie do rady porządkowo-karnej, znajdującej się w tym samym okręgu.

We wszystkich innych przypadkach rozstrzyga sąd najwyższy.

§. 28. Członkowie rady porządkowo-karnej, którzy

a) przez przestępstwo porządkowo-karne sami ponieśli szkodę, albo

b) z poszkodowanym w związku małżeńskim zostają, przez niego obrońcami sądowymi są ustanowieni, albo są uprawnieni występować w jego imieniu jako zastępcy prawni, lub

c) z obwinionym lub poszkodowanym są w prostej linii spokrewnieni, spowinowaceni lub przez przysposobienie połączeni, albo w linii pobocznej aż do czwartego stopnia spokrewnieni, lub do drugiego stopnia spowinowaceni, wykluczeni są od uczestnictwa w postępowaniu porządkowo-karnem.

Od uczestnictwa w orzekaniu jest także wykluczonym ten członek, który był postanowiony komisarzem śledczym (§. 31).

§. 29. W razie zachodzących obwinień przeciwko adwokatowi rada porządkowo-karna, po wysłuchaniu prokuratora i ustanowionego referenta, jeżeli potrzeba, po przeprowadzeniu dochodzenia przygotowawczego, orzeka za pomocą uchwały, czy jest podstawa do postępowania porządkowo-karnego przeciwko obwinionemu.

O uchwale, że jest podstawa do postępowania porządkowo-karnego zawiadomić należy obwinionego i prokuratora izby. Przeciwko tej uchwale nie ma środka prawnego.

Jeżeli rada porządkowo-karna uchwali, że nie ma podstawy do postępowania porządkowo-karnego, natenczas oprócz obwinionego i prokuratora izby należy o tem zawiadomić także nadprokuratora państwa i tego, który podał skargę. Nadto odpis tej uchwały udzielić należy wydziałowi izby adwokackiej.

§. 30. Jeżeli uchwalono, że jest podstawa do postępowania porządkowo-karnego przeciwko obwinionemu, zarządzić należy rozprawę ustną przed radą porządkowo-karną.

§. 31. Jeżeli do przygotowania rozprawy ustnej potrzebne są dochodzenia, do poczynienia tychże należy zamianować jednego z członków rady porządkowo-karnej komisarzem śledczym, który w tej mierze winien działać w porozumieniu z prokuratorem.

W tym celu komisarz śledczy może obwinionego ustnie lub pisemnie przesłuchać, co potrzeba, naocznie obejrzeć, tudzież świadków i biegłych wysłuchać.

O przedsięwzięcie przesłuchań lub innych dochodzeń może upraszać także sądy właściwe, a te winny zadość uczynić jego prośbie.

§. 32. Adwokaci i kandydaci adwokaccy, w listę izby wpisani, obowiązani są do dawania świadectwa i opinii przed radą porządkowo-karną lub jej komisarzem śledczym. Inne osoby nie mogą być do tego zmuszone.

Przesłuchiwać świadków lub biegłych pod przysięgą mogą jedynie tylko sądy właściwe.

§. 33. Po ukończeniu dochodzenia należy przedłożyć akta radzie porządkowo-karnej.

Dzień i godzinę rozprawy ustnej, na którą wezwać należy obwinionego, oznajmując mu oraz okoliczności obwinienia, wyznacza prezes; on zarządza zawiadomienie prokuratora izby, zawezwanie świadków, tudzież czyni inne kroki do odbycia rozprawy ustnej potrzebne.

Aż do dnia rozprawy ustnej obwinionemu i prokuratorowi wolno jest przeglądać akta. Mają oni prawo żądać uzupełnienia postępowania. Obwiniony może także żądać stawienia świadków do ócz.

Zażalenia przeciwko niedozwoleniu na żądania w powyższym ustępie wzmiankowane, jakoteż przeciwko niedozwoleniu odroczenia rozprawy ustnej nie mają skutku wstrzymującego i tylko z odwołaniem się przeciwko orzeczeniu połączone być mogą.

§. 34. Posiedzenie na którem odbywa się rozprawa ustna, nie jest publiczne; atoli mają wstęp wolny trzej mężowie zaufania ze strony obwinionego a za jego przyzwoleniem oraz wszyscy członkowie izby adwokackiej.

Przy naradzie i głosowaniu rady porządkowo-karnej osoby te, jakoteż prokurator, obwiniony i onego obrońca obecni być nie mogą.

§. 35. Aż do zaczęcia rozprawy obwinionemu służy prawo wyłączenia od uczestnictwa w rozprawie dwóch członków rady porządkowo-karnej, bez podania powodów.

§. 36. Obwiniony ma prawo używania obrońcy przy rozprawie, bez różnicy czy staje osobiście czy nie.

Atoli rada porządkowo-karna może w każdym czasie wezwać obwinionego, aby się stawił osobiście, nawet z tem dołożeniem, że zastępca nie będzie przypuszczonym za niestawającego.

§. 37. Rozprawa zaczyna się od przedstawienia przez referenta stanu sprawy. Następuje potem przesłuchanie obwinionego i wezwanych świadków, odczytanie potrzebnych wywodów słownych i innych dokumentów, wysłuchanie prokuratora i jego wniosków.

Ostatni zabierają głos obwiniony i jego obrońca w porządku na jaki się pomiędzy sobą zgodzą.

Jeżeli rada porządkowo-karna uzna konieczność dalszych dochodzeń lub zebrania dalszych dowodów, winna poczynić stósowne kroki a w razie potrzeby zarządzić drugie posiedzenie w celu zebrania dowodów i dla odbycia dalszego ciągu rozprawy ustnej.

§. 38. Przy wydawaniu orzeczenia swego rada porządkowo-karna winna mieć wzgląd tylko na to, co zaszło w rozprawie ustnej i wyrokuje podług swego wolnego przekonania, jakiego nabierze przez sumienne zbadanie wszystkich środków dowodowych, za i przeciw. przytoczonych.

§. 39. Orzeczenie powinno uznawać obwinionego winnym lub niewinnym przestępstwa porządkowo-karnego które mu przypisywano.

W orzeczeniu kary należy podać wyraźnie, czy adwokat został uznany winnym naruszenia obowiązków swego powołania, czy postępku uwłaczającego honorowi lub powadze swego stanu, czyli też w obu względach.

Orzeczenie takie powinno jeszcze zawierać wyrok co do kary porządkowej i co do zwrotu kosztów postępowania porządkowo-karnego.

§. 40. Orzeczenie ma być natychmiast ogłoszone i wraz z motywami najpóźniej w przeciągu ośmiu dni doręczone adwokatowi do odpowiedzialności pociągniętemu, prokuratorowi izby adwokackiej i nadprokuratorowi sądu krajowego wyższego, w którego okręgu leży izba adwokacka. Nadto wydziałowi izby, do której obwiniony należy, będzie przesłany odpis.

Temu, kto mniema się być pokrzywdzonym w swoich prawach przez czyn obwinionego, wydać należy na żądanie odpis orzeczenia wraz z motywami.

§. 41. Koszta postępowania porządkowo-karnego w pierwszej instancyi opędza tymczasowo izba adwokacka, koszta zaś postępowania w drugiej instancyi, państwo.

Koszta zwraca skazany; takowe wymierzają się z odpowiedniem zastósowaniem przepisów postępowania sądowo-karnego.

Wyjąwszy przypadek skazania, jakoteż w przypadku niemożności ściągnięcia, kto na koszta zaliczył, ten także ostatecznie takowe ponosi. Jeżeli zaś przeciwko adwokatowi, nie należącemu do izby, siedzibę tam gdzie rada porządkowo-karna mającej, działała rada porządkowo-karna spólna lub wydelegowana (§§. 6 i 27), izbie tej zwraca koszta owa izba, w której listę adwokat jest wpisany.

§. 42. Jeden z członków rady porządkowo-karnej spisuje protokół rozprawy ustnej, zawierający nazwiska wszystkich członków rady porządkowo-karnej, prokuratora, obwinionego i jego obrońcy jeżeli jest obecny, tudzież główne okoliczności rozprawy.

Protokół podpisuje przewodniczący i trzymający pióro.

§. 43. Kto z naruszenia obowiązków przez adwokata wywodzi pretensye do wynagrodzenia szkody, takowych w drodze postępowania porządkowo-karnego dochodzić nie może.

§. 44. Wszelkie doręczenia, dla obwinionego przeznaczone, powinny być uskutecznione zwyczajnie do rąk własnych lub do rąk ustanowionego pełnomocnika.

Jeżeli pobyt obwinionego jest niewiadomy, i jeżeli tenże nie ustanowił pełnomocnika, doręczenie uskutecznia się na ręce członka izby, przez radę porządkowo-karną ustanowić się mającego, który jest obowiązany bronić interesów nieobecnego w odpowiadającej sprawie porządkowo-karnej ze wszystkiemi prawami obwinionemu służącemi, i na ręce którego w dalszym ciągu postępowania uskuteczniane będą, ze skutkiem prawnym dla obwinionego, wszelkie doręczenia, dopóty, dopóki tenże nie doniesie o pobyciu swoim lub nie wymieni innego pełnomocnika.

Postępowanie edyktalne lub ogłoszenie wyroku w dziennikach publicznych jest niedozwolone.

§. 45. Minister sprawiedliwości w wykonywaniu prawa najwyższego nadzoru nad adwokatami i kandydatami adwokackimi mocen jest wglądać w każdym czasie sam, albo za pośrednictwem organów przez siebie ustanowionych w tok czynności rady porządkowo-karnej, jakoteż przekonywać się o stanie rozpoczętych śledztw porządkowo-karnych i zarządzać usunięcie postrzeżonych wadliwości.

Z końcem każdego roku wydział izby adwokackiej winien jest przedłożyć ministrowi sprawiedliwości wykaz doniesień do rady porządkowo-karnej nadeszłych, tudzież śledztw załatwionych i jeszcze w toku będących.

Ministrowi sprawiedliwości służy prawo rozwiązania rady porządkowo-karnej którejkolwiek izby adwokackiej z jednoczesnem zarządzeniem nowego onejże wyboru.

Rozdział czwarty.

O środkach prawnych przeciwko uchwałom i orzeczeniom rady porządkowo-karnej.

§. 46. Przeciwko orzeczeniom rady porządkowo-karnej ma miejsce środek prawny odwołania się, przeciwko innym uchwałom, środek prawny skargi.

§. 47. Środek prawny odwołania się służy:

1. obwinionemu, jeżeli orzeczoną została grzywna w kwocie przeszło 50 zł. lub jedna z kar w §. 12 lit. *c)* i *d)* wymienionych,

2. prokuratorowi izby adwokackiej,

3. nadprokuratorowi sądu krajowego wyższego, w którego okręgu rada porządkowo-karna ma siedzibę; temu atoli tylko o tyle, o ile idzie o przestępstwo porządkowo-karne, którem obowiązki powołania naruszone zostały.

Prokuratorowi izby, tudzież nadprokuratorowi państwa nie służy odwołanie się w interesie obwinionego.

§. 48. Rekurs założyć należy w terminie nie przedłużalnym dni ośmiu po doręczeniu orzeczenia i motywów, u tej rady porządkowo-karnej, która takowe wydała. W terminie tym można także podać wyłuszczenie powodów i w tym celu odwołującemu się lub jego obrońcy wolno przejrzeć akta.

Po nadejściu tego wyłuszczenia powodów lub po upływie terminu, do jego wniesienia wyznaczonego, przedłożyć należy akta sądowi najwyższemu do rozstrzygnięcia, to zaś ma rozciągać się także na sprawdzenie, czy rekurs był założony w czasie właściwym, co z urzędu winno być przedsięwziętem.

§. 49. Jeżeli sąd najwyższy uzna potrzebę uzupełnienia dochodzeń, poleci to radzie porządkowo-karnej lub upoważnionemu sędziemu.

§. 50. Sąd najwyższy rozstrzyga rekursa w senacie złożonym z 8 członków i przewodniczącego. Do utworzenia tego senatu należy odpowiednio zastósować postanowienia §. 9 a do postępowania, postanowienia §§. 18—23 ustawy z dnia 21 maja 1868 Dz. u. p. Nr. 46. Atoli rekursa założone przez obwinionych przeciwko orzeczeniom skazującym ich jedynie na grzywnę, sąd najwyższy rozstrzyga bez zarządzenia rozprawy ustnej na podstawie aktów, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego.

Jeżeli rekurs był założony tylko przez prokuratora izby, tenże na rozprawie ustnej słuchany będzie przed prokuratorem jeneralnym; jeżeli zaś i nadprokurator państwa rekurs założył, po prokuratorze jeneralnym.

Jeżeli tylko nadprokurator państwa rekurs założył, prokuratorowi izby wolno jest stanąć do rozprawy ustnej przed sądem najwyższym i złożyć swoje oświadczenie.

We wszystkich przypadkach wolno jest prokuratorowi izby przysłać na rozprawę innego adwokata jako swego zastępcę.

Jeżeli obwiniony ani osobiście nie stanie, ani obrońcy nie przyszle, należy odczytać obronę piśmienną jeżeli będzie nadesłana.

§. 51. Jeżeli przeciwko orzeczeniu rady porządkowo-karnej, wymierzającemu karę tylko za ubliżenie honorowi i powadze stanu, albo za takowe i oraz za naruszenie obowiązków powołania, założony został rekurs jedynie w tym celu, aby wyjednać surowsze postąpienie z adwokatem z powodu naruszenia obowiązków powołania; natenczas sąd najwyższy, jeżeli rekurs przyjmuje, winien przy wymiarze kary uwzględnić także karę przez radę porządkowo-karną wymierzoną, o ile takowa nie stanowi przedmiotu rekursu i onę, jeżeli jest tego samego rodzaju, wciągnąć w karę ogólną, zawyrokować się mającą.

§. 52. Rozstrzygnięcie sądu najwyższego będzie przesłane radzie porządkowo-karnej, której obowiązkiem jest zarządzić dalsze zawiadomienie.

§. 53. Środek prawny skargi służy:

1. Obwinionemu,

2. osobom w §. 47, 2 i 3 wzmiankowanym, w granicach tamże oznaczonych,

3. temu, kto przez przestępstwo porządkowo-karne mniema się być pokrzywdzonym w swoich prawach, atoli tylko przeciw uchwale orzekającej że nie ma podstawy do postępowania porządkowo-karnego z obwinionym (§. 29).

§. 54. Skargę podać należy na piśmie w terminie nie przedłużalnym dni ośmiu po doręczeniu uchwały, do tej rady porządkowo-karnej, która ją powzięła, rada zaś przedłoży takową sądowi najwyższemu.

Do rozstrzygnięcia dostateczną jest obecność 4 członków i przewodniczącego senatu, w §. 50 opisanego. Rozstrzygnięcie następuje bez zarządzenia rozprawy ustnej na podstawie aktów.

§. 55. Użycie środka prawnego w czasie właściwym ma skutek odwłoczny o ile w ustawie niniejszej inaczej nie jest postanowionem.

Atoli skarga przeciwko środkom, przez radę porządkowo-karną na zasadzie §. 17 niniejszego statutu uchwalonym, nie tamuje onych wykonania.

Rozdział piąty.

O wykonaniu orzeczeń.

§. 56. Wszelka kara porządkowa przeciwko adwokatowi lub kandydatowi adwokackiemu prawomocnie orzeczona, powinna być wpisana w rejestr, przez wydział izby adwokackiej do tego celu utrzymywać się mający.

Po trzechletniem nienagannem zachowywaniu się adwokat lub kandydat adwokacki ma prawo żądać od rady porządkowo-karnej, aby udzielone mu napomnienia zostały z rejestru wykreślone.

Obowiązkiem wydziału jest mieć staranie, aby orzeczenia i kroki tymczasowe (§. 17) były wykonane.

§. 57. Jeżeli grzywna ma być ściągnięta przymusowo, wydział winien prosić właściwego sądu o ściągnięcie takowej przedkładając orzeczenie prawomocne.

§. 58. Jeżeli orzeczenie porządkowo-karne stanowi zawieszenie w wykonywaniu adwokatury lub wykreślenie z listy adwokatów; natenczas, gdy takowe mocy prawa nabędzie, wydział winien uczynić doniesienie do sądu krajowego wyższego, do najwyższego sądu i do ministerstwa sprawiedliwości i ogłosić orzeczenie w gazecie wiedeńskiej i w urzędowej gazecie krajowej.

Jeżeli na karę porządkową będzie skazany kandydat adwokacki, wpisany w listę obrońców do spraw karnych; natenczas, gdy orzeczenie nabędzie prawomocności, należy zawiadomić o niem sąd krajowy wyższy.

§. 59. Pod względem ponowienia śledztwa należy odpowiednio zastósować postanowienia postępowania sądowo-karnego.

Sprostowanie.

W ustawie z dnia 17 marca 1872 o płacach profesorów przy akademiach technicznych (Dz. u. p. Nr. 27) wiersz 10 od dołu, zamiast: rocznych dodatków pięcioletnich, powinno być: rzeczonych.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVII. — Wydany i rozesłany dnia 9 kwietnia 1872.

41.

Ustawa z dnia 31 marca 1872,

zawierająca postanowienia przechodnie w celu zapewnienia podwyższonego stanu pokojowego 25 pułków jazdy, uzupełniających się w królestwach i krajach, w radzie państwa reprezentowanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Ilość ludzi, jaka po zupełnem powołaniu wszystkich rozporządzalnych, do służby liniowej obowiązanych, okaże się jeszcze potrzebną, aby pułki jazdy wyrównały podwyższonemu stanowi pokojowemu, pokrywana będzie aż do dnia 1 października 1873 przez powołanie odpowiedniej ilości rezerwistów tychże pułków.

§. 2.

W pierwszym rzędzie pokrywa się niedobór rezerwistami zgłaszającymi się dobrowolnie.

Jeżeli niedobór pułku nie będzie jeszcze tym sposobem pokryty, powołani będą w drodze losowania rezerwiści najmłodszego roku tego pułku, przyczem jednak ci, którzy już na zasadzie postanowień ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 *) byli asenterowani, nie mogą być do tej służby wbrew woli swojej przymuszeni.

§. 3.

Zatrzymanie takich powołanych rezerwistów w służbie czynnej nie może trwać przeciwko ich woli dłużej, nad rok.

§. 4.

Rezerwistom zgłaszającym się dobrowolnie lub powołanym, czas na zasadzie ustawy niniejszej w czynnej służbie spędzony, policzony będzie potrójnie na rachunek ich służby w rezerwie, i takowi będą wolni od trzechkrotnych ćwiczeń wojskowych, §-em 36 ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868, ustanowionych.

§. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia a sposób liczenia służby czynnej na rachunek służby w rezerwie, w §. 4 ustanowiony, ma być stósowany i do tych rezerwistów, którzy od dnia 1 marca 1871 byli zatrzymani w służbie czynnej przy pułkach jazdy, i od służby tej zostali już uwolnieni.

§. 6.

Ustawa niniejsza wychodzi z mocy obowiązującej z dniem 1 października 1873.

---

*) Dz. u. p. Nr. 151.

§. 7.

Rozporządzenia, do wykonania tej ustawy potrzebne, wyda Mój minister obrony krajowej w porozumieniu z ministrem wojny państwa.

Buda, dnia 31 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Horst** r. w., Pułkownik.

42.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 1872,

którą §. 2 ustawy z dnia 14 maja 1869, Dz. u. p. Nr. 63 o ustanawianiu sądów przemysłowych zostaje zmieniony,

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić w §. 2 ustawy z dnia 14 maja 1869, Dz. u. p. Nr. 63, następującą zmianę:

§. 1.

Jeżeli wnioski, tyczące się ustanowienia osobnych sądów przemysłowych, potrzeba będzie rozstrzygnąć w czasie, w którym zasięgnięcie opinii sejmu krajowego, §-em 2 ustawy z dnia 14 maja 1869, Dz. u. p. Nr. 63 przepisane, jest niemożebnem; opinia wydziału krajowego może zastąpić opinią sejmu krajowego.

§. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Buda, dnia 1 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

43.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 1872,

o wykonywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym i o ustanowieniu komisyi do wykonywania tychże kar.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

W zakładach karnych i więzieniach sądowych, których urządzenia dozwalają wykonania kary więzienia w areszcie odosobnionym, czasowe kary więzienia i aresztu wykonywane będą na zasadzie postanowień niżej zamieszczonych, o ile miejsce wystarczy, w aresztach odosobnionych, w takim sposobie, że skazany na karę będzie trzymany nieustannie w odosobnieniu od innych więźniów.

§. 2.

Całkowita kara ma być wykonana w areszcie odosobnionym:

1. jeżeli może być odbyta przez zamknięcie w areszcie odosobnionym, najdłużej na ośm miesięcy albo jeżeli

2. wyrok wymierza najmniej ośmnastomiesięczną karę więzienia a skazany czyni nadzieję poprawy.

We wszystkich innych przypadkach skazany na karę będzie trzymany w areszcie odosobnionym w ciągu pierwszej części czasu kary a to najkrócej przez ośm miesięcy i nie dłużej nad trzy lata.

§. 3.

Areszt odosobniony nie ma miejsca, jeżeli zaczęcie lub dalsze pełnienie w nim kary zdaje się być niebezpiecznem z powodu wad cielesnych więźnia, lub jeżeliby w ogóle mogło być szkodliwem dla jego zdrowia pod względem ciała lub umysłu.

W zakładach karnych orzeka w tej mierze przełożony zakładu, co się zaś tyczy więźniów, pozostających w więzieniach sądowych, rada sądu, nadzór wykonywająca. W obudwu przypadkach porozumieć się należy przed orzeczeniem z lekarzem domowym i innymi, udział mającymi urzędnikami.

§. 4.

Jeżeli skazany na karę odsiedział w areszcie odosobnionym najmniej trzy miesiące; natenczas przy obliczaniu czasu kary, odbytej po tych trzech miesiącach, każde dwa dni, w całkowitem odosobnieniu spędzone, liczone będą za trzy dni.

Zastósowania tego sposobu liczenia nie wzbrania okoliczność, że przy nabożeństwie, w szkole lub przy wychodzeniu na świeże powietrze w obrębie lokalności więziennych nie mogło być uskutecznionem zupełne oddzielenie tego, który odsiaduje karę w areszcie odosobnionym, od innych więźniów.

§. 5.

Skazany na karę powinien być w areszcie odosobnionym przymuszany do ustawicznej pracy, przy czem ile możności należy mieć wzgląd na jego powołanie, zdolność do pracy i dotychczasowy sposób zatrudnienia, tudzież na naukę rzemiosła. Jeżeli zaś jest uwolnionym od obowiązku pracowania, powinna mu być dana sposobność stósownego ciągłego zajęcia.

§. 6.

Skazanym na karę udzielać należy podczas trwania aresztu odosobnionego regularną naukę, aby mogli przyswoić sobie wiadomości, dla szkoły ludowej przepisane; jeżeli zaś takowe posiadają, nastręczyć im sposobność dalszego kształcenia się.

§. 7.

Skazany na karę powinien być odwiedzanym podczas aresztu odosobnionego przynajmniej dwa razy dziennie.

Jeżeli z odwiedzinami takiemi nie przychodzą do niego krewni, duchowni, nauczyciele, majstrowie, lekarze albo członkowie stowarzyszeń, mających na celu pieczę nad więźniami i onych poprawą, przez władzę do tego szczególnie upoważnieni; winny ich odwiedzać osoby, do nadzoru w zakładach karnych i więzieniach sądowych ustanowione.

Osoby nie mające posad urzędowych w zakładzie karnym lub więzieniu sądowem, nadzoru tam nie wykonywające, i które w ogóle nie są upoważnione do udawania się tamże w interesie publicznym, nie mogą nigdy bawić w odwiedzinach dłużej nad pół godziny u jednego więźnia i więzień może ich w ogóle nie przyjąć.

§. 8.

Do osób, które były skazane przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą, albo, które będą skazane później, lecz za czyn przed tym terminem popełniony, ustawa niniejsza będzie stósowaną tylko za ich przyzwoleniem.

§. 9.

Postanowienia ustawy niniejszej nie będą stósowane, jeżeli areszt odosobniony wymierzony jest jako zaostrzenie kary, lub jako kara porządkowa.

§. 10.

Do współdziałania w wykonywaniu postanowień powyższych, ustanowiona będzie w siedzibie sądu pierwszej instancyi (sądu krajowego lub obwodowego) stała komisya wykonawcza, która będzie czuwać nad ścisłem wykonywaniem powyższych postanowień przy stósowaniu aresztu odosobnionego, i która w tym celu ma zwiedzać więzienie przynajmniej raz w miesiąc, zachodzące wątpliwości usuwać i zażalenia więźniów rozstrzygać.

§. 11.

Komisya ta składa się z naczelnika sądu jako prezydującego, z prokuratora państwa lub jego zastępcy i radcy sądu, tudzież z dwóch mężów zaufania, nie będących w służbie rządowej i protokolisty.

Radcę, do komisyi powołać się mającego, wybiera naczelnik sądu, który oraz wyznacza zastępców na wypadek gdyby sam nie mógł być obecnym, jak nie mniej na wypadek nieobecności radcy, do komisyi przydzielonego. Mianowania te uskuteczniają się na początku każdego roku, na cały ciąg onego.

Mężów zaufania i potrzebnych onychże zastępców mianuje minister sprawiedliwości na przeciąg lat trzech; takowi przez podanie ręki zobowiązują się przed naczelnikiem sądu, że obowiązków swoich sumiennie dopełniać będą.

§. 12.

Komisya może przyzywać na swoje posiedzenia przełożonego zakładu karnego, a jeżeli idzie o więźniów, pozostających w więzieniach sądowych, sędziego mającego bezpośredni nadzór nad więzieniem, tudzież kapłana, lekarza, nauczyciela i majstra więźnia; wszyscy ci mieć będą głos doradczy.

Uchwały komisyi zapadają zawsze po wysłuchaniu przełożonego zakładu karnego; a jeżeli idzie o więźniów zostających w więzieniach sądowych, po wysłuchaniu sędziego, bezpośredni nadzór nad więzieniem mającego.

§. 13.

Aby uchwała była ważną, potrzebną jest obecność wszystkich członków komisyi lub onychże zastępców i większa połowa wszystkich głosów.

Przewodniczący daje głos na końcu.

Protokoły z posiedzeń zawierać winny nazwiska obecnych głosujących, ich głosy i zapadłe uchwały wraz z przytoczeniem motywów w krótkości.

§. 14.

Minister sprawiedliwości może zmienić uchwały komisyi wykonawczych.

§. 15.

Mężowie zaufania, jeżeli dla spełnienia swojej czynności urzędowej oddalają się przeszło o pół mili od swego pomieszkania, pobierać będą oprócz wynagrodzenia kosztów jazdy, pięć złotych dziennie.

§. 16.

Wykonanie ustawy niniejszej i wydanie przepisów wykonawczych porucza się ministrowi sprawiedliwości, który w rozporządzeniach, w dzienniku ustaw państwa ogłosić się mających, wymieni zakłady karne i więzienia sądowe a względnie sądy, w których postanowienia ustawy niniejszej mają być wykonywane.

§. 17.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Buda, dnia 1 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVIII. — Wydany i rozesłany dnia 16 kwietnia 1872.

44.

Ustawa z dnia 30 marca 1872,

tycząca się dalszego wybicia monet zdawkowych srebrnych w kwocie 715.121 zł. 10 cent.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się ministra skarbu kazać wybić i puścić w obieg według postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 84) kwotę 715.121 zł. 10 cent. w monecie zdawkowej srebrnej.

Stósownie do artykułu IV ustawy z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 84) nowa moneta zdawkowa w zamian za sześciokrajcarówki z r. 1848 i 1849, które do kasy wpłynęły lub jeszcze wpłyną, za taką tylko sumę wybitą być może, o którą ogólna suma sześciokrajcarówek, ściągniętych do kas królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, przewyższa sumę 18,200.000 zł.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Buda, dnia 30 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

45.

Ustawa z dnia 3 kwietnia 1872,

o doliczaniu przy przejściu na uniwersytet lat służby, spędzonych przy jednej z austryackich akademii technicznych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Przy wymierzaniu profesorom zwyczajnym uniwersytetu dodatków pięcioletnich, ustawą z dnia 9 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 45) postanowionych, czas służby, spędzony w przymiocie profesora zwyczajnego przy jednej z akademii technicznych przez państwo utrzymywanych, tak będzie liczony, jak gdyby był spędzony przy jednym z uniwersytetów austryackich.

Postanowienie to tyczy się także czasu służby przy innych instytutach technicznych krajowych spędzonego, o ile takowe pod względem swego urządzenia mogą być uważane za akademie, i jeżeli w tychże, na mocy deklaracyi danej rządowi przez tych, którzy zakład utrzymują, zupełna wzajemność względem zwyczajnych profesorów akademii technicznych przez państwo utrzymywanych, bywa zachowywana.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi oświecenia.

Buda, dnia 3 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

46.

Ustawa z dnia 3 kwietnia 1872,

o pokryciu kosztów utrzymania akademii rolniczej w Wiedniu.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Wszelkie wydatki na założenie i utrzymanie samoistnej akademii rolniczej w Wiedniu pokrywane będą z funduszów państwa.

§. 2.

Ilość katedr ustanowiona będzie w drodze rozporządzenia, z uwzględnieniem, że idzie tu o danie słuchaczom, publiczne świadectwa dojrzałości posiadającym, najwyższego w zawodzie wykształcenia, tudzież o samodzielne badanie naukowe; ilość ta atoli ma być ograniczona na przedmioty główne, tudzież na przedmioty, na których się takowe opierają i na przedmioty pomocnicze a które w innych akademiach wiedeńskich nie są uposażone w sposób, celom powyższym odpowiadający.

§. 3.

Pierwszy stopień płacy etatowej profesorów zwyczajnych, których ilość zależeć będzie od ilości przedmiotów głównych, jest 2.500 zł. wal. austr.

§. 4.

Każdemu z profesorów w §. 3 wzmiankowanych, co pięć lat, które takowy przy akademii rolniczej albo przed wstąpieniem swojem do tejże, przy innej akademii przez państwo utrzymywanej, jako profesor zwyczajny przepędzi, aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie, podwyższa się płacę etatową o 200 zł. (dodatki pięcioletnie).

Czas służby, przepędzony w przymiocie profesora zwyczajnego przy akademii przez państwo nie utrzymywanej, nadaje takie same prawo do rzeczonych dodatków pięcioletnich, jeżeli w tejże, na mocy deklaracyi, danej rządowi przez tych, którzy akademią utrzymują, zupełna wzajemność względem profesorów zwyczajnych, służących przy akademiach przez państwo utrzymywanych, bywa zachowywana. Czas służby, warunkom tym nie odpowiadający, tylko wtedy może być uwzględnionym, jeżeli istnieje wyraźne oświadczenie, że takowy w celu posunięcia na wyższe stopnie ma być policzonym.

§. 5.

Dodatek z tytułu urzędowania dla rektora, który przez całe kolegium profesorów będzie obierany, wynosi 600 zł.; dziekani, wybierani przez szczególne kolegia sekcyjne, pobierają dodatek z tytułu urzędowania w kwocie 300 zł.

§. 6.

Profesorowie nadzwyczajni będą umieszczani na posadach albo bez płacy, albo z płacami, w każdym szczególnym przypadku ustanawiać się mającemi.

§. 7.

Profesorowie zwyczajni przy tej akademii pobierają dodatek na mieszkanie w kwocie 400 zł. profesorowie nadzwyczajni z płacą, w kwocie 300 zł.

§. 8.

Przy przenoszeniu członków ciała nauczycielskiego akademii rolniczej na emeryturę stósowaną będzie ustawa z dnia 9 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 47).

§. 9.

Niektórym profesorom mogą także być przyzwolone wyjątkowo płace wyższe od etatowych i inne uwzględnienia.

§. 10.

Profesorowie zwyczajni przy akademii rolniczej należą do VI, nadzwyczajni do VII klasy dyet.

§. 11.

Płace docentów, adjunktów i asystentów mających takowe pobierać, tudzież płace członków zarządu będą wyznaczone w drodze rozporządzenia.

§. 12.

Wydatki na zarząd, na środki naukowe, na doświadczenia, wycieczki itd. będą pokrywane na zasadzie ustawy skarbowej corocznie uchwalanej.

§. 13.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi rolnictwa i ministrowi oświecenia.

Buda, dnia 3 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w. **Chlumecky** r. w.

47.

Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 5 kwietnia 1872,

o świadectwach uzdolnienia na nauczycieli przy szkołach średnich, uzyskanych po za obrębem królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych przez osoby do tychże krajów przynależące.

Osoby do królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, przynależące, mogą składać skutecznie egzamin nauczycielski do szkół średnich zwyczajnie tylko przed jedną z komisyi egzaminacyjnych, w tychże krajach istniejących.

Świadectwa uzdolnienia na nauczycieli przy szkołach średnich, uzyskane przez te osoby od komisyi egzaminacyjnej zagranicznej, dopiero wtedy staną się ważnemi, gdy przez ministra oświecenia dodatkowo będą uznane.

Stremayr r. w.

48.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1872,

o budowie kolei żelaznej parowej, prowadzącej z górnej Styryi do Salzburga i północnego Tyrolu

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby kolej żelazną parową z Setzthalu pod Czerminiami (Rottenmann) w zetknięciu z koleją następcy tronu Rudolfa na Radstadt do Bischofshofen, a idącą ztąd przez Pongau i Pinzgau na Saalfelden i St. Jan w Tyrolu do Wörgl dla połączenia z linią północno-tyrolską spółki kolei południowej, jakoteż z Bischofshofen do Hallein w zetknięciu z mającą się odkupić koleją Hallein-Salzburgską i dla połączenia zapomocą tejże z koleją cesarzowej Elżbiety w onejże dworcu w Salzburgu, albo kosztem państwa wybudował, albo jej wybudowanie zapewnił nadaniem koncesyi pod warunkami w ustawie niniejszej (Artykuły II, III, IV, V, VI, VII) ustanowionemi; w tym ostatnim przypadku rząd mocen jest poruczyć budowę albo w całości albo w podziale na części.

Artykuł II.

W przypadku udzielenia koncesyi może być zapewniona ze strony państwa kolei tej wraz z oddaną już na użytek publiczny, a od koncesyonaryusza odkupić się mającą koleją z Hallein do Salzburga, gwarancya czystego dochodu rocznego łącznie z kwotą amortyzacyjną w sumie maksymalnej 54.400 zł. — pięćdziesiąt cztery tysiące czterysta złotych waluty austryackiej srebrem z jednej mili w przecięciu, na czas trwania koncesyi, w taki sposób, że gdyby czysty dochód roczny nie dochodził kwoty zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni to, co niedostaje.

Gwarancya czystego dochodu łącznie z kwotą amortyzacyjną od kapitału na budowę wyłożonego, ustanowić się mająca na podstawie wykazu rzeczywistych wydatków na budowę, wraz z kosztami pozyskania funduszów i procentami interkalarnemi, zacznie się z dniem

otwarcia ruchu na całej kolei, a co się zaś tyczy linii dawniej otwartych, w stosunku ilości mil otwartych przestrzeni do całej długości kolei, jak tylko przez otwarcie tychże uskuteczniony będzie nieprzerwany związek kolejowy pomiędzy Setzthal lub Hallein i Salzburgiem z jednej a Wörgl z drugiej strony.

Artykuł III.

W wykonaniu artykułu II postępować należy według postanowień następujących:

1. Z zagwarantowanego czystego dochodu rocznego taka kwota ma być użyta na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi przez nią zatwierdzić się mającego, i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony w ciągu trwania koncesyi.

2. Jeżeliby administracya państwa miała płacić dodatek z powodu wzięcia na siebie gwarancyi, powinna to uczynić po poprzedniem zbadaniu przedłożyć się mających a opatrzonych w dowody rachunków rocznych, w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb uiszczać będzie nawet pierwej wypłaty częściowe, stósownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, jeżeli koncesyonaryusze będą o to prosić na sześć tygodni przed terminem wypłaty; zastrzega się tylko, że będzie zrobione obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem zestawieniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu przedłożone być powinny, okazało się, że zaliczki wymierzono za wysoko, koncesyonaryusz obowiązany jest zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę z doliczeniem 6 procentowych odsetków.

Żądanie jednak dopłaty ze strony państwa przedłożyć należy najpóźniej w przeciągu roku po upływie odnośnego roku ruchu, w przeciwnym bowiem razie będzie uważane jako wygasłe.

3. Kwota którą administracya państwa płaci w skutku wzięcia na siebie gwarancyi, uważana być ma tylko jako zaliczka, oprocentowana po cztery od sta rocznie.

Ile razy dochód czysty sieci kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa tej nadwyżki będzie natychmiast zwrócona administracyi państwa, na pokrycie danej zaliczki i procentów, aż do całkowitego umorzenia.

Administracya państwa postanowi statutami jaka część pozostałej drugiej połowy ma być złożona do funduszu rezerwowego.

Opłata przypadających odsetków ma być uskuteczniona przed zwrotem zaliczek.

Jeżeli takie zaliczki lub odsetki nie będą państwu zapłacone do chwili wygaśnięcia koncesyi lub odkupu kolei, ściągnięte zostaną z pozostałego majątku przedsiębiorstwa.

Artykuł IV.

Kolei żelaznej w artykule I wzmiankowanej przyzwala się uwolnienie od podatku dochodowego i uiszczania należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich nowych podatków, które w przyszłości mocą ustaw mogą być zaprowadzone, a to na czas budowy i jeszcze lat dziewięć, licząc od dnia otwarcia ruchu na kolei wybudować się mającej.

Możliwe koszta notowania papierów obiegowych na giełdach krajowych i zagranicznych, jakoteż podatki, które przedsiębiorstwo po upływie lat dziewięciu opłacać będzie, mogą być wpisywane do rachunków ruchu jako pozycya wydatkowa, co jednak nie odnosi się wcale do należytości stemplowych od kuponów.

Od zaliczek rządowych przedsiębiorstwo nie będzie opłacać podatku dochodowego.

Pozwala się nadto, aby pierwsza emisya akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych była uwolniona od stempli i należytości.

Podobnież pozwala się na uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Do opłacenia stempli i należytości od wszystkich ugód, podań i innych dokumentów, wystawionych w celu uzyskania kapitału, tudzież odnoszących się do budowy i urządzenia linii kolejowych, pozwala się przeciąg czasu aż do otwarcia ruchu na odnośnej linii kolei.

Artykuł V.

Budowa kolei w artykule I wzmiankowanej powinna być ukończona najpóźniej w przeciągu trzech lat licząc od dnia udzielenia koncesyi i do tego terminu gotowa kolej ma być oddana na użytek publiczny.

Dopełnienie tego zobowiązania koncesyonaryusz ma zapewnić administracyi państwa złożeniem odpowiedniej poręki w sposobie przez administracyę państwa oznaczyć się mającym. W przypadku niedopełnienia tego zobowiązania kaucya może być uznana za przepadłą.

Akta i dokumenta, z tego powodu spisać się mające, są wolne od należytości i stempli.

Artykuł VI.

Prace budownicze rozdane będą w drodze licytacyi, oddzielnie od starań o kapitały, a to na zasadzie warunków, dla tejże kolei przez rząd ustanowić się mających.

Kapitały mają być zebrane podobnież w drodze licytacyi, a dla papierów obiegowych postanawia się minimalny kurs emisyi siedmdziesiąt ośm złotych waluty austryackiej za 100 złotych srebrem.

Wszelkie mosty, tudzież wszelkie inne znaczniejsze budynki i budowy sztuczne mają być wykonane z żelaza i kamienia.

Artykuł VII.

Czas trwania koncesyi ustanawia się na lat dziewięćdziesiąt licząc od dnia otwarcia ruchu na całej kolei wybudować się mającej a w artykule I wzmiankowanej.

Co się tyczy cen jazdy i przewozu należy ile możności mieć na względzie postanowienia taryfy kolei przytykających, a co się tyczy innych postanowień koncesyi, rozporządzenia ustawy z dnia 1 czerwca 1868, Dz. u. p. Nr. 56, o warunkach i ulgach dla przedsiębiorstwa sieci kolei parowych, wybudować się mających pod nazwą „kolej północno-zachodnia austryacka“.

Artykuł VIII.

Na wypadek gdyby kolej ta miała być wybudowana kosztem państwa przyzwala się rządowi na rok 1872 dotacyę na budowę w sumie trzy miliony (3.000.000 zł.) waluty austryackiej, o którą wystarać się należy w drodze długu bieżącego.

Artykuł IX.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Buda, dnia 10 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

49.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10 kwietnia 1872,

o należytościach za asystencyę wojskową w celach administracyi cywilnej.

W porozumieniu z ministerstwem wojny państwa i innemi władzami centralnemi rozporządza się, aby od pierwszego dnia miesiąca następującego po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia następujące zaszły zmiany w dotychczasowym wymiarze należytości (rozporządzenie z dnia 17 czerwca 1856, Dz. u. p. Nr. 106) przypadających komendom asystencyi wojskowych udzielonym w celach administracyi cywilnej, jakoteż w sposobie uiszczania skarbowi wojskowemu wynagrodzenia za takowe.

Oficerom sztabowym, do komendy asystencyi wyznaczonym. wymierzany będzie dodatek w kwocie 1 zł. 40 cent. dziennie, a kadetom oficerów zastępującym, do tych asystencyi przydzielonym, dodatek w kwocie 25 cent. dziennie.

Inni oficerowie i niższe organa wojskowe do żadnej klasy dyet nie należące, tudzież wszyscy inni wojskowi pobierać będą dodatki w dotychczasowym wymiarze.

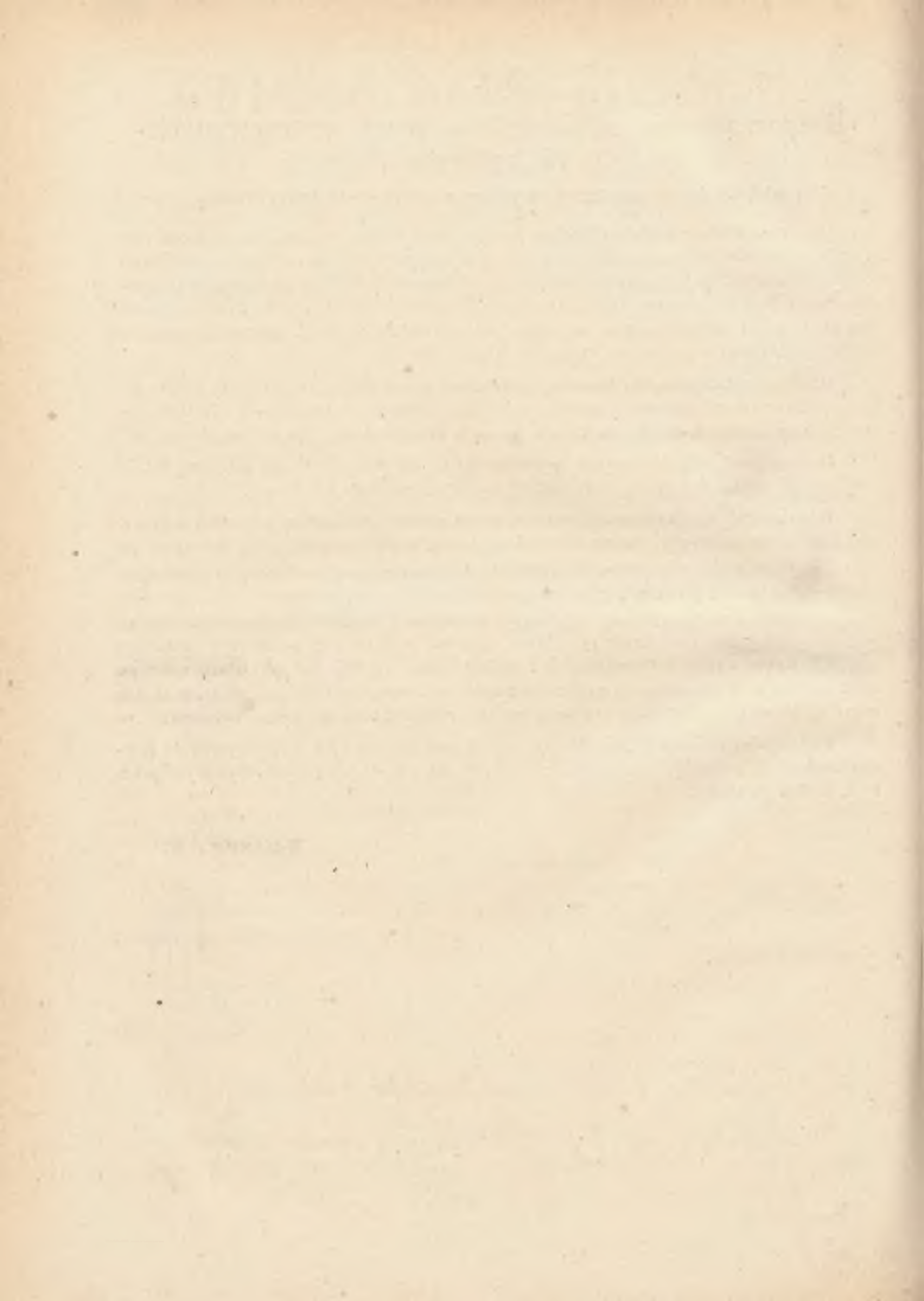
Odnośne gałęzie administracyi cywilnej winny zwrócić skarbowi wojskowemu w drodze osobnego obliczenia koszta przez udzielenie asystencyi wojskowej poniesione, a mianowicie:

a) dodatki dla oficerów i niższych organów wojskowych do żadnej klasy dyet nie należących, tudzież dla żołnierzy, w kwocie całkowitej, a oprócz tego

b) za wszelkie inne czynności bez wyjątku zwrócić z funduszu odnośnej administracyi cywilnej nowo wyznaczone kwoty ryczałtowe, mianowicie za każdego podoficera i żołnierza gdy był wzięty z załogi miejscowej w kwocie 15 cent. a jeżeli był powołany z urlopu w kwocie 44 cent. dziennie, za cały czas trwania odnośnej komendy asystencyi, w skutek czego za żadne inne szczególne czynności osobne wynagrodzenie nie będzie żądanem.

Postanowienia powyższe nie stosują się do podoficerów i żołnierzy użytych do ściągania zaległych podatków bezpośrednich, jakoteż do eskort wojskowych używanych przez c. k. zakład pocztowy.

Lasser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIX. — Wydany i rozesłany dnia 20 kwietnia 1872.

50.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 5 kwietnia 1872,

którem wydany zostaje nowy przepis o egzaminach na nauczycieli do szkół początkowych i miejskich.

Obowiązujące w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Galicyi.

W skutku doświadczeń, przy wykonaniu rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15 listopada 1869 (Dz. u. p. 168), poczynionych, okazała się potrzeba zmiany i uzupełnienia niektórych onego postanowień.

Widzę się zatem spowodowany, w miejsce tego rozporządzenia ministeryalnego, jakoteż późniejszych rozporządzeń do niego się odnoszących, wydać następujący nowy przepis o egzaminach nauczycielskich do szkół początkowych i miejskich, który wejdzie w moc obowiązującą z dniem 1 października 1872.

§. 1.

Do odbywania egzaminów z kandydatami na nauczycieli do ogólnych szkół początkowych i szkół miejskich będą ustanowione osobne komisye egzaminacyjne (§. 38 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869). Członków komisyi, z których przynajmniej dwaj powinni być wzięci z grona nauczycieli szkół początkowych, mianuje na wniosek rady szkolnej krajowej minister oświecenia na lat trzy; za trudy swoje będą takowi pobierać wynagrodzenie a według potrzeby ryczałtowe na koszta podróży i dyety.

Minister wyznacza także tego członka, któremu ma być poruczony techniczny kierunek egzaminu i prowadzenie czynności, tudzież onego zastępcę. Członek ten używa tytułu „dyrektor komisyi egzaminacyjnej dla ogólnych szkół początkowych i miejskich“.

§. 2.

Komisye egzaminacyjne mają siedziby w Wiedniu, Lincu, Salzburgu, Bregencyi, Innsbruku, Trydencie, Celowcu, Gradcu, Tryeście, Pradze, Litomierzycach, Budiejowicach, Bernie, Ołomuńcu, Opawie, Lublanie, Gorycyi, Zadrze, Czerniowcach, Rovigno.

§. 3.

Egzamina będą się odbywać dwa razy w roku, a to w miesiącach październiku i kwietniu, o ile minister oświecenia dla niektórych krajów innych terminów nie postanowił lub w przyszłości nie postanowi.

§. 4.

Może być przyznanem uzdatnienie na nauczyciela albo do ogólnych szkół początkowych i miejskich bez ograniczenia, albo tylko do pierwszych (§. 38. ustęp 5 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

§. 5.

Uzdatnienie na nauczyciela do szkół miejskich rozciąga się albo na wszystkie przedmioty wykładowe, albo tylko na jednę lub dwie z następujących trzech grup:

1. grupa gramatyczno-historyczna jakoto: nauka języka, geografia, historya.

2. grupa nauk przyrodzonych, jakoto: historya naturalna, fizyka i chemia — przytem jako uzupełnienie: matematyka,

3. grupa nauk matematyczno-technicznych, jakoto: matematyka, rysunek — przytem jako uzupełnienie: fizyka.

Nadto w każdym oddziale zdaje się egzamin z pedagogiki.

Kandydatom drugiej i trzeciej grupy dozwolone jest obrać sobie jako uzupełnienie inny przedmiot trzeciej lub drugiej grupy w miejsce przedmiotu prawidłowo postanowionego. Wiadomości z przedmiotu uzupełniającego mają być nietylko o tyle wystarczające, aby kandydata można było używać jako zastępcę, lecz powinny pod względem rozciągłości swojej odpowiadać wymaganiom co do innych przedmiotów wybranej grupy.

§. 6.

Każdy kandydat, który chce nabyć uzdatnienia na nauczyciela przy szkołach miejskich, winien poddać się egzaminowi przynajmniej ze wszystkich przedmiotów jednej grupy (§. 5).

Jest atoli kandydatom dozwolone poddać się także egzaminowi z jednego lub kilku przedmiotów drugiej grupy.

W każdym przypadku kandydat winien udowodnić takie wiadomości z przedmiotów innych grup, jakie są wymagane do uzdatnienia na nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych. Osądzenie, o ile przedłożone świadectwa tego udowadniają, służy komisyi egzaminacyjnej.

§. 7.

Kto chce być przypuszczonym do egzaminu winien zgłosić się pisemnie do dyrekcyi komisyi egzaminacyjnej (§. 2) i oznajmić, który z trzech różnych egzaminów zdać chce (§§. 4 i 5). Do zgłoszenia tego dołączyć należy:

a) krótki obraz stosunków swojego życia i przebiegu nauki;

b) świadectwo dojrzałości uzyskane w jednem z seminaryów nauczycielskich,

c) dowód odbytej praktyki w służbie szkolnej najmniej przez dwa lata (w Dalmacyi i Istryi przez trzy lata) a to przy szkole publicznej lub też prywatnej, ale prawa zakładu publicznego posiadającej.

Ci, którzy nie odbyli nauk w publicznem seminaryum nauczycielskiem, winni także przedłożyć świadectwo zdolności fizycznej. O ile z szczególnych powodów, pomimo niedostateczności tych dokumentów, kandydat może być do egzaminu przypuszczony, o tem rozstrzyga tylko minister oświecenia.

§. 8.

Egzamin dzieli się na teoretyczny i praktyczny. Egzamin teoretyczny jest ustny i pisemny. Egzamin ustny jest publiczny.

Ci, którzy pracami literackiemi uzdolnienie swoje udowodnią, mogą być uwolnieni od egzaminu pisemnego mocą jednomyślnej uchwały komisyi. Uwalnianie od egzaminu ustnego i praktycznego nie jest dopuszczalne.

§. 9.

Egzamin pisemny kandydatów do ogólnych szkół początkowych zależy:

1. na opracowaniu tematu w języku wykładowym a według okoliczności w drugim języku krajowym,

2. na rozwiązaniu kilku zadań matematycznych,

3. na opracowaniu kilku pytań z innych przedmiotów, głównie zaś z pedagogiki i metodyki. Kandydaci do szkół miejskich otrzymają wypracowania pisemne ze wszystkich obranych przedmiotów.

§. 10.

Egzamin ustny tych kandydatów na nauczycieli, którzy chcą nabyć uzdatnienia na nauczycieli przy ogólnych szkołach początkowych, obejmuje pedagogikę i wszystkie te przedmioty, których według ustawy państwowej o szkołach początkowych nauczyciel ma nauczać w szkole początkowej.

Kandydat winien udowodnić, że od czasu jak otrzymał świadectwo dojrzałości, starał się o rozszerzenie i utwierdzenie zakresu swojej wiedzy i że jest dokładnie obznajmiony tak z treścią jak i z metodą przedmiotów w szkole początkowej wykładać się mających. Przy egzaminie idzie zatem nie tyle o wybadanie, czy kandydat zna dokładnie szczegóły rozmaitych przedmiotów wykładowych, lecz raczej o wyśledzenie, czy tenże jest obznajmiony z najważniejszemi szczegółami przedmiotów w szkole początkowej wykładanych, czy w jego wiadomościach panuje ład i jasność, czy jest w stanie zdać dokładnie sprawę jak należy postępować z przedmiotami naukowemi pod względem metodycznym.

Kandydaci do ogólnych szkół początowych winni zdać osobny egzamin ustny z religii, dla udowodnienia swego uzdolnienia do udzielania nauki religii (§. 38, ustęp 4 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

Egzamin ten odbywają członkowie komisyi, umyślnie do tego ustanowieni, w obecności dyrektora komisyi egzaminacyjnej i komisarzów przez władzę kościelną do tego wydelegowanych, a wyrok, czy i w jakim stopniu kandydat jest uzdolniony do udzielania w zastępstwie nauki religii w szkole początkowej, lub czy do tego nie jest uzdolnionym, wydają tylko reprezentanci odpowiedniego kościoła lub społeczności religijnej. Dyrektor komisyi egzaminacyjnej winien zwrócić całą uwagę także na znajomość metody do udzielania religii i sąd swój w tej mierze oznajmić reprezentantom kościoła.

§. 11.

Kandydatom do szkół miejskich stawiane będą następujące żądania z szczególnych przedmiotów wykładowych:

1. Pedagogika.

Znajomość najważniejszych zasad antropologii (somatologii i psychologii empirycznej) i loiki; znajomość natury dziecka i środków wychowania onego; dokładna znajomość higieny szkolnej, znajomość zasad nauczania; znajomość historyi pedagogiki, głównie z uwzględnieniem historycznego rozwoju szkoły austryackiej, początkowej i miejskiej i jej zadania w czasie obecnym; znajomość zasad karności szkolnej i ustaw o szkołach początkowych (ustawy państwa o szkołach początkowych, odpowiednich krajowych ustaw szkolnych, regulaminu szkół i nauk, planów nauk).

2. Język wykładowy..

Znajomość gramatyki (niemieckiej [neuhochdeutsch] jeżeli językiem wykładowym jest niemiecki). Ogólny przegląd rozwoju języka; znajomość pospolitych form i rodzajów prozy

i poezyi; znajomość celniejszych płodów nowszej literatury, nabyta przez własne czytanie i charakterystyka najważniejszych epok literatury; biegłość w wyrażaniu się ustnie i pisemnie; pewność wykładu; wprawa w układaniu dyspozycyi do łatwiejszych wypracowań; biegłość w rozbiorze rzeczowym i gramatycznym trudniejszych przedmiotów do czytania.

Ktoby składał egzamin z drugiego języka krajowego, podobnym wymaganiom odpowiedzieć powinien.

3. Geografia.

Znajomość ziemi pod względem matematycznym, fizycznym i politycznym, w szczególności zaś znajomość Europy zwłaszcza środkowej; gruntowna znajomość geografii ojczystej; znajomość konstytucyi i urządzeń politycznych monarchii austryacko-węgierskiej w ogólności; ogólna znajomość geografii handlowej; biegłość w porównywaniu przedmiotów do geografii należących; wprawa w rysowaniu map i w przedstawianiu graficznie przedmiotów geografii.

4. Historya.

Przegląd historyi powszechnej na podstawie geografii i chronologii, z szczególnem uwzględnieniem stosunków kultury; z historyi starożytnej, głównie historya grecka do Aleksandra i rzymska do Augusta, a z historyi wieków średnich i nowożytnej, historya Europy środkowej.

Dokładniejsza znajomość historyi austryackiej.

5. Matematyka.

Dokładniejsza znajomość wszystkich działań arytmetycznych i ich zasad, wprawa w rozwiązywaniu zadań zdarzających się w życiu obywatelskiem; znajomość buchhalteryi pojedynczej; znajomość najważniejszych zasad algebry (jako podstawy do działań arytmetycznych), planimetryi, stereometryi i trygonometryi płaskiej z szczególnem uwzględnieniem praktycznego onych zastósowania.

6. Nauki przyrodzone:

a) historya naturalna.

Ogólna znajomość trzech królestw przyrody, zasadzająca się na poglądzie i wprawie w rozróżnianiu i oznaczaniu, tudzież znajomość najważniejszych systemów historyi naturalnej; gruntowna znajomość najważniejszych ciał przyrody pod względem ich praktycznego użytku w rzemiosłach i rolnictwie; znajomość budowy ciała ludzkiego i działalności jego organów, tudzież znajomość nauki o zachowaniu zdrowia; znajomość geografii fizycznej.

b) fizyka.

Znajomość najważniejszych sił przyrody i onejże praw, zdolność objaśnienia najpospolitszych zjawisk przyrody także przy czynieniu doświadczeń; wprawa w używaniu najpospolitszych aparatów; znajomość ważniejszych pierwiastków chemicznych jakoteż tych związków nieorganicznych i organicznych, które w życiu obywatelskiem znajdują częściej zastósowanie praktyczne.

7. Rysunek.

Wprawa w rysunku figur geometrycznych i prostych płaskich ornamentów na tablicy szkolnej z wolnej ręki na wielką skalę.

Wprawa w umiejętnem kopiowaniu, cieniowaniu wzorów ornamentów i figur.

Wprawa w konstrukcyi figur geometrycznych na płaszczyznie, znajomość najważniejszych zasad nauki o rzutach i jej zastósowania do nauki o cieniach, perspektywy i przedstawienia prostych przedmiotów z dziedziny budownictwa i mechaniki.

Biegłość w rysowaniu brył geometrycznych i prostych ornamentów plastycznych z oznaczeniem cieniów własnych i rzuconych, tudzież miejsc oświeconych.

Wprawa w szkicowaniu przedmiotów naturalnych i sztucznych.

Przy każdym z przedmiotów pod 2 do 7 wymienionych należy dokładnie wybadać znajomość odpowiedniej metodyki.

§. 12.

Co się tyczy pisania, rysunku, spiewu tudzież gry na skrzypcach lub fortepianie, potrzebnej do udzielania nauki śpiewu, komisya może albo urządzić osobny egzamin, albo na zasadzie pewnych punktów oparcia przyznać kandydatowi uzdatnienie do nauczania.

W przypadkach godnych szczególnego uwzględnienia, komisya egzaminacyjna może uwolnić od zdawania egzaminu ze śpiewu a odnośnie z gry na skrzypcach lub fortepianie tudzież z gimnastyki; atoli o uwolnieniu tem należy wyraźnie nadmienić w wystawić się mającem świadectwie odbytego egzaminu.

Kandydatom grupy gramatyczno-historycznej do szkół miejskich, na onychże żądanie, egzamin z rysunku może być ograniczony do rozmiarów w §. 11 pod 3 wzmiankowanych.

§. 13.

Egzamina pisemne będą się odbywać pod dozorem członków komisyi egzaminacyjnej.

Używanie środków pomocniczych nie jest dozwolone.

Kandydatom do szkół miejskich wyznacza się cztery godziny do każdego wypracowania pisemnego, a kandydatom do szkół ludowych tyleż czasu do każdego wypracowania z pedagogiki, nauki języka i matematyki, po upływie tego czasu wypracowania zostaną odebrane. Wyznaczenie czasu kandydatom szkół początkowych do wypracowań pisemnych z innych przedmiotów zostawia się komisyi egzaminacyjnej.

§. 14.

Dla odbycia egzaminu ustnego i praktycznego komisya egzaminacyjna może podzielić się na sekcye; przy egzaminach kandydatów do szkół początkowych każda sekcya składać się powinna najmniej z trzech członków, a przy egzaminach nauczycieli szkół miejskich najmniej z pięciu członków.

W sekcyach, w których dyrektor nie jest obecny, przewodniczy członek przez niego wyznaczony.

§. 15.

Egzamin praktyczny stanowi lekcya próbna w szkole, w obecności tych samych komisarzów egzaminacyjnych, przed którymi kandydat zdawał egzamin ustny. Kandydata należy na dzień przedtem zawiadomić jaki przedmiot ma wyłożyć.

Egzamin ten ma w szczególności posłużyć za dowód, czy kandydat posiada jakie przyrodzone dary nauczania i które, tudzież jak daleko postąpił w nabytej już zdolności praktycznego nauczania.

§. 16.

Po ukończeniu egzaminu rezultat onego będzie zapisany w protokole a mianowicie rezultat każdego przedmiotu, tudzież lekcyi próbnej osobno.

Biegłość kandydata w szczególnych przedmiotach i rezultat ogólny oznaczane będą z zachowaniem następującego stopniowania: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, ledwo dostatecznie, niedostatecznie.

Stopnie uchwalają się dla każdego z osobna przedmiotu większością głosów, na wniosek odpowiedniego egzaminatora.

Przy sądzeniu odpowiedzi ustnych i lekcyi próbnej głosują tylko ci członkowie, którzy odprawili akt egzaminu. Przy sądzeniu wypracowań pisemnych i uchwalaniu ostatecznego rezultatu, głosować mają wszyscy członkowie komisyi, którzy egzaminowali z szczególnych przedmiotów.

W razie równości głosów daje się stopień niższy.

§. 17.

Po uchwaleniu stopni dla każdego z osobna przedmiotu, komisya egzaminacyjna zestawi na onychże podstawie ogólny rezultat egzaminu i orzecze do którego rodzaju szkół a względnie do której grupy przedmiotów (§§. 4 i 5) kandydat nabył uzdatnienia i w jakim stopniu takowe posiada.

Kandydatom, którzy zdawali egzamin do szkół miejskich, lecz nie mogą być do szkół miejskich aprobowani, komisya egzaminacyjna ma prawo przyznać na ich żądanie i stósownie do rezultatu egzaminu, uzdatnienie na nauczycieli do ogólnych szkół początkowych.

§. 18.

Uzdatnienie na nauczyciela do ogólnych szkół początkowych może być przyznane jeżeli kandydat z żadnego przedmiotu nie otrzymał „nie dostatecznie“, a najwięcej z dwóch otrzymał „ledwo dostatecznie“.

§. 19.

Uzdatnienie na nauczyciela do szkół miejskich nie może być wyrzeczonem, jeżeli kandydat z więcej niż jednego przedmiotu jednej grupy otrzymał tylko „dostateczny“ stopień.

§. 20.

Tym, którzy nabyli uzdatnienia do jednej grupy przedmiotów przy szkołach miejskich, dozwolone jest uzyskać później świadectwo uzdatnienia na nauczyciela drugiej grupy przedmiotów. W przypadku takim odpada egzamin z pedagogii.

§. 21.

W razie odrzucenia, egzamin winien być ponowiony przed tą samą komisyą egzaminacyjną i to zwyczajnie cały. Tylko kandydatów do ogólnych szkół początkowych komisya egzaminacyjna w przypadkach godnych uwzględnienia może uwolnić od ponowienia egzaminu z tych przedmiotów, z których kandydat przy pierwszym egzaminie otrzymał postęp „bardzo dobry“ lub „dobry“. Ponowienie egzaminu zwyczajnie raz tylko miejsce mieć może. Wyjątku może dozwolić minister oświecenia na wniosek komisyi egzaminacyjnej (§. 39 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

§. 22.

Kandydaci do szkół początkoowych opłacają za egzamin taksę w kwocie 5 zł., kandydaci do szkół miejskich, w kwocie 10 zł. waluty austr.

§. 23.

Świadectwo po ukończeniu egzaminu wystawić się mające, będzie zawierać:

1. Dokładny rodoskaz egzaminowanego,
2. wzmiankę, w którym języku kandydat uzdatnionym jest uczyć.
3. postęp z każdego przedmiotu z którego składał egzamin.
4. sąd ogólny, który oznaczony będzie liczbami 1, 2, 3 i 4 w takiem znaczeniu, że Nr. 1 oznacza bardzo dobrą kwalifikacyą, Nr. 2 dobrą a Nr. 3 dostateczną.

Świadectwo Nr. 4 otrzymają ci, którym nie przyznaje się uzdatnienia.

Świadectwa nauczycieli do szkół miejskich zawierać będą także dokładnie umotywowany sąd o biegłości w poszczególnych przedmiotach z których składano egzamin.

Przy końcu świadectwa uzdatnienia na nauczyciela do szkół ludowych dodać należy czy i w jakim stopniu kandydat jest uzdatniony do udzielania w zastępstwie nauki religii, lub czy do tego nie jest uzdatnionym (§. 10 ustęp 4).

Biegłość w przedmiotach nadobowiązkowych wyraża się w świadectwach uzdatnienia na nauczycieli do szkół początkowych i miejskich w sposobie uwagi.

§. 24.

Jeżeli kandydaci do szkół miejskich zdają egzamin z więcej niż z jednej grupy, sąd ogólny wyrzec należy co do każdej grupy oddzielnie.

Świadectwo Nr. 1 otrzymają ci kandydaci którzy ze wszystkich przedmiotów grupy przez siebie wybranej otrzymali postęp „bardzo dobry.“

W świadectwie Nr. 2 nie może znajdywać się postęp niższy niż „dobry“.

Świadectwo Nr. 3 dane będzie tym kandydatom, którzy obok bardzo dobrych i dobrych postępów otrzymali jeden „dostateczny“.

We wszystkich innych przypadkach kandydat otrzyma świadectwo Nr. 4.

Dla kandydatów do szkół początkowych wydają się następujące postanowienia:

Świadectwo Nr. 1 może być dane tylko tym kandydatom, którzy z pedagogii, zdatności do praktycznego uczenia, języka wykładowego i arytmetyki otrzymają najmniej trzy „bardzo dobre“ postępy, z większej części przedmiotów realnych „bardzo dobre“ a z żadnego innego przedmiotu nie otrzymają niższego postępu nad „dobry“.

W świadectwie Nr. 2 ilość postępów bardzo dobrych i dobrych ze zdatności do praktycznego uczenia i z przedmiotów naukowych powinna być większą niż „dostatecznych“ i postęp „ledwo dostateczny“ nie może się w niem znajdować.

We wszystkich innych przypadkach daje się świadectwo Nr. 3, jeżeli kandydat nie ma z żadnego przedmiotu „niedostatecznego“ postępu albo nie więcej jak z dwóch postępy „ledwo dostateczne“.

Świadectwo Nr. 4 daje się wtedy, gdy kandydat otrzyma jeden postęp „niedostateczny“ lub więcej niż dwa postępy „ledwo dostateczne“.

§. 25.

Świadectwa uzdatnienia na nauczycieli wystawiane będą podług załączonych poniżej formularzów i podpisywane przez dyrektora i drugiego członka komisyi egzaminacyjnej.

§. 26.

Egzamina nauczycielek odbywają się w taki sam sposób jak nauczycieli, atoli oddzielnie.

Postępy z robót ręcznych kobiecych i gospodarstwa domowego mogą być z świadectwa dojrzałości do świadectwa uzdatnienia na nauczycielkę poprostu przeniesione.

Przy egzaminie uwzględniać należy różnice, zachodzące w urządzeniu szkół początkowych i miejskich dla dziewcząt, a wskazane w planie nauk dla seminaryów nauczycielskich żeńskich przy szczególnych przedmiotach.

§. 27.

Kandydaci, którzy otrzymali już uzdatnienie na nauczycieli do szkół średnich (gymnazyów lub szkół realnych) a chcą nabyć kwalifikacyi dla umieszczenia się przy szkołach miejskich, winni poddać się tylko egzaminowi uzupełniającemu z tych przedmiotów, do których uzdolnienia złożonym egzaminem nie dowiedli.

§. 28.

Świadectwa uzdatnienia na nauczycieli, otrzymane za granicami królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, potrzebują wyraźnego uznania przez ministra oświecenia.

Toż samo odnosi się aż do dalszego rozporządzenia także do tych świadectw, które otrzymane zostały w jednym z krajów w radzie państwa reprezentowanych, dla których, co się tyczy seminaryów nauczycielskich, osobne istnieją przepisy, jeżeli idzie o zamianowanie ich przy szkołach ludowych innych krajów w radzie państwa reprezentowanych.

§. 29.

Kandydaci, posiadający już uzdatnienie na nauczycieli przy ogólnych szkołach początkowych i miejskich, albo do jednej grupy przedmiotów przy szkołach miejskich a którzy chcą nabyć uzdatnienia do uczenia w drugim języku wykładowym w tym samym zakresie, powinni w jednej z komisyi egzaminacyjnych, ustanowionych do odbywania egzaminów do ogólnych szkół początkowych i miejskich w odpowiednim języku, poddać się wyegzaminowaniu czy władają doskonale tym drugim językiem wykładowym tak w ogólności jakoteż co się tyczy ich zakresu nauczania.

W takich przypadkach komisya egzaminacyjna po rozważeniu okoliczności może uwolnić kandydata od wypracowań pisemnych całkiem albo po części, jakoteż od egzaminu praktycznego; atoli uwolnienie to nie może nigdy rozciągać się na egzamin ustny.

Po zdaniu tego egzaminu należy wystawić kandydatowi świadectwo zawierające jedynie sąd ogólny z wyszczególnieniem stopnia albo dopisać odpowiedni dodatek w świadectwie uzdatnienia na nauczyciela, poprzednio otrzymanem.

Uzdatnienie na nauczyciela może być wyrzeczone tylko wtedy, jeżeli stopień skuteczności egzaminu był bardzo dobry lub dobry.

Za to wyegzaminowanie nie opłaca się żadnej taksy, jeżeli się odbyło przed tą samą komisyą egzaminacyjną i w tym samym terminie, w innych zaś przypadkach opłaca się połowę taksy.

§. 30.

Rozporządzenie ministeryalne z dnia 1 maja 1871 L. 593, upoważniające komisye egzaminacyjne dla ogólnych szkół początkowych i miejskich do odbywania także szczególnych egzaminów w celu udzielania upoważnień do uczenia języków francuskiego, włoskiego i angielskiego w szkołach miejskich, w seminaryach nauczycielskich tudzież w zakładach prywatnych do rzędu szkół początkowych należących, pozostaje w mocy obowiązującej; atoli komisye egzaminacyjne, o ile w rozporządzeniu owem szczególne postanowienia wydane nie zostały, winny stósować się do postanowień niniejszego o egzaminach przepisu. Uzdatnienie do nauczania może być wyrzeczone tylko wtedy, jeżeli stopień skuteczności egzaminu był bardzo dobry lub dobry.

*) Dziennik rozporządzeń ministerstwa wyznań i oświecenia: Rocznik 1871, zeszyt VII, Nr. 27, str. 86.

Postanowienia przejściowe.

§. 31.

Aż do dnia 1 października 1873 to tylko od kandydatów do ogólnych szkół początkowych będzie wymaganem, co przed rokiem szkolnym 1870 dla seminaryów nauczycielskich jako zadanie nauczyciela było przepisane; tutaj atoli pod względem wiedzy i metody żądać należy takiej biegłości w szczególnych przedmiotach, jaką wierny swoim obowiązkom i gorliwy nauczyciel może osiągnąć nawet pomimo niekorzystnych w części stosunków.

§. 32.

Aż do dnia 1 października 1873 dozwolonem jest dopuszczenie do egzaminu nauczycielskiego tak do ogólnych szkół początkowych jak i do szkół miejskich nawet bez przedłożenia świadectwa dojrzałości, tudzież bez dowodu odbytej praktyki w służbie szkolnej [§. 7, lit. *b)* i *c)*]; atoli kandydaci nauczycielscy, otrzymujący świadectwa uzdatnienia na nauczycieli, chociaż poprzednio służby czynnej przy szkole praktycznie nie pełnili, nie mogą być stale zamianowani, aż dopiero po dwuletniej (w Dalmacyi i Istryi po trzyletniej) służbie, o czem w świadectwie wyraźnie nadmienić należy.

Stremayr r. w.

Wzór świadectwa.

I a). Dla nauczycieli ogólnych szkół początkowych.

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich
w . . . .

Liczba
―――――
187

(Orzeł państwa.)

Świadectwo uzdatnienia na nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych.

(Na świadectwach czwartego stopnia jest napis „Świadecwo egzaminu").

Stempel

Pan . . . . urodzony dnia . . . . 18 . . . w (miejsce urodzenia, kraj) . . . . religii . . . . uczęszczał . . . . . (nauki przygotowawcze) . . . . a następnie w latach . . . . do c. k. seminaryum nauczycielskiego w . . . . (gdzie pobierał stypendyum w kwocie . . . zł. rocznie) i otrzymał dnia . . . 18 . . świadectwo dojrzałości . . . . . . stopnia do szkół z językiem wykładowym . . . .

Tenże pełnił następnie obowiązki nauczyciela niższego w szk . . . w . . . . . poczem w miesiącu . . . . . 18 . . . zdał przed podpisaną komisyą egzaminacyjną egzamin nauczycielski do ogólnych szkół początkowych z następującym skutkiem:

Przedmiot:	Postęp:
Pedagogia	. . . .
Zdatność do uczenia praktyczne	. . . .
Język wykładowy „	. . . .
Arytmetyka	. . . .
Geometrya	. . . .
Geografia	. . . .
Historya	. . . .
Historya naturalna	. . . .
Fizyka	. . . .
Nauka gospodarstwa wiejskiego	. . . .
Pisanie	. . . .
Rysunek	. . . .
Gimnastyka	. . . .
Śpiew	. . . .
Gra na skrzypcach	. . . .

Na zasadzie tych postępów wystawia się panu . . . . świadectwo Nr. . . (wypisać literami) i uznaje tegoż za (bardzo dobrze, dobrze, lub dostatecznie) uzdatnionego na samodzielnego nauczyciela przy ogólnych szkołach ludowych z językiem wykładowym . . . .

Kandydat zdawszy osobno egzamin z nauki religii otrzymał postęp Nr. . . . jest zatem (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) uzdolniony do udzielania w zastępstwie nauki religii swego wyznania w szkołach początkowych . . . .

Uwagi.

Postępy z przedmiotów nadobowiązkowych:

Język . . . . jako drugi język krajowy . . . .
Gra na organach . . . .
Gra na fortepianie . . . .
. . . .
. . . .

(Następują wszelkie dalsze uwagi.)

. . . . dnia . . . . 187 . .

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich.

. . . . . .

(Pieczęć komisyi egzaminacyjnej.) Dyrektor.

. . . .

Członek komisyi.

II b). Dla nauczycielek ogólnych szkół początkowych.

Świadectwa dla nauczycielek będą co do formy takie same jak powyższe, jedynie ze zmianami jakie same z siebie wynikają.

Jako przedmioty obowiązkowe, z których postępy wywierają wpływ na sąd ogólny, wymienić należy:

Pedagogię, zdatność do uczenia praktycznie, język wykładowy . . . . , arytmetykę, geometryą, geografią, historyą, historyą naturalną, fizykę, naukę gospodarstwa domowego, język francuski, pisanie, rysunek z wolnej ręki, śpiew, grę na fortepianie, gymnastykę, roboty kobiece;

jako przedmioty nadobowiązkowe:

język . . . . jako drugi język krajowy, język angielski; . . . .

II. Dla nauczycieli i nauczycielek przy szkołach miejskich.

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich
w . . . .

Liczba
―――
187

(Orzeł państwa.)

Świadectwo uzdatnienia na nauczyciela przy szkołach początkowych i miejskich.

(Na świadectwach czwartego stopnia jest napis „Świadectwo egzaminu").

Stempel . . . . urodzony dnia . . . . 18 . . w . . . religii . . .
zdał w miesiącu . . . . . 18 . . przed podpisaną komisyą egzaminacyjną egzamin nauczycielski do szkół miejskich a to z . . . .

Dokumenta do zgłoszenia się dołączone udowadniają:

a) Odbyte nauki i złożone egzamina:

. . . .

b) miejsce i czas pełnionych obowiązków nauczycielskich:

. . . .

Wynik egzaminu nauczycielskiego był następujący:

. . . .

. . . .

(Odpowiednie miejsce na umieszczenie dokładnie umotywowanego sądu o biegłości w każdym przedmiocie.)

. . . .

. . . .

Z przedmiotów innych grup kandydat (kandydatka) udowodnił wiadomości, do szkoły początkowej potrzebne, w . . . . . stopniu.

Na zasadzie tych postępów wystawia się . . . . świadectwo Nr. . . i uznaje tegoż za . . . . . uzdatnionego na samodzielnego nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych tudzież przy szkołach miejskich z językiem wykładowym . . . . do . . . . . . (tu wymienia się przedmioty odpowiedniej grupy, a względnie przedmioty egzaminu złożonego w myśl §. 6 ustęp 2.

Uwagi.

. . . .

. . . .

. . . . dnia . . . . . . 187 .

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich.

. . . .

(Pieczęć komisyi egzaminacyjnej.) Dyrektor.

. . . .

Członek komisyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XX. — Wydany i rozesłany dnia 20 kwietnia 1872.

51.

Ustawa z dnia 3 kwietnia 1872,

o kredycie dodatkowym na rok 1872 w wysokości 500.000 zł. w celu tymczasowego podwyższenia płac plebanom katolickim.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, aby plebanom katolickim, których dochód potrzebom nie odpowiada, płace na ich własną prośbę tymczasowo na rok 1872 i bez zobowiązania się na przyszłość podwyższył, a to z funduszów religijnych do sumy ogólnej 500.000 zł.

Artykuł II.

Zapomogi te uważać należy tak, jak gdyby zaliczkę rządową, funduszom religijnym daną.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam moim ministrom wyznań i skarbu.

Buda, dnia 3 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w. **Pretis** r. w.

52.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu i ministerstwa rolnictwa z dnia 14 kwietnia 1872,

o wyłączeniu z zakresu ministerstwa skarbu i przydzieleniu do ministerstwa rolnictwa najwyższego zarządu lasów skarbowych, dóbr skarbowych i kopalni z wyjątkiem salin, tudzież dóbr należących do funduszów religijnych i naukowych.

Dozwolone najwyższem postanowieniem z dnia 20 stycznia 1872 wyłączenie z zakresu ministerstwa skarbu i przydzielenie do ministerstwa rolnictwa najwyższego zarządu lasów skarbowych, dóbr skarbowych i kopalni z wyjątkiem salin, tudzież dóbr należących do funduszów religijnych i naukowych wchodzi w życie z dniem 1 maja b. r.

Przeto zacząwszy od tego terminu wszelkie relacye, podania i odezwy, tyczące się administracyi dóbr i lasów skarbowych (nie wyłączając wykupna i regulacyi służebnictw), kopalni (nie wyłączając dyrekcyi przedaży płodów górniczych i bractw górniczych), nakoniec dóbr należących do funduszów naukowych i religijnych, stósować do ministerstwa rolnictwa; sprawy zaś, tyczące się sprzedaży przedmiotów nieruchomej własności państwa, tudzież produkcyi soli, sprzedaży soli, mennictwa, ściągania monet i cechownictwa, należeć będą jak dotąd do zakresu ministerstwa skarbu.

Chlumecky r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXI. — Wydany i rozesłany dnia 27 kwietnia 1872.

53.

Traktat telegrafowy pomiędzy ces. i król. rządem monarchii austryacko-węgierskiej a rządem cesarstwa Niemieckiego z dnia 5 października 1871.

(Zawarty w Bernie dnia 5 października 1871; ratyfikowany przez Jego ces. i król. Apostolską Mość w Budzie dnia 9 marca 1872.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski krol Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy pomiędzy Naszymi pełnomocnikami z jednej a pełnomocnikami Najjaśniejszego Cesarza niemieckiego i Króla pruskiego, do tego zamianowanymi, z drugiej strony, w celu nowego uregulowania stosunków telegrafowych pomiędzy obustronnemi terytoryami zawarty i podpisany został w Bernie na dniu 5 października z. r. traktat z 12 artykułów złożony, który tak opiewa:

Gdy rząd cesarski i królewski austryacko-węgierski, jakoteż rząd cesarski państwa niemieckiego ze względu, iż na dniu 31 grudnia 1871 gaśnie traktat telegrafowy związkowy, w Baden-Baden dnia 25 października 1868 *) zawarty, zgodziły się uregulować nowym traktatem wzajemne swoje stosunki telegraficzne, przeto

*) Dziennik ustaw państwa z roku 1870, Nr. 39.

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, król czeski itd. i król apostolski węgierski:

radcę ministeryalnego i dyrektora c. k. telegrafów rządowych Karola Brunnera Wattenwyl i królewsko-węgierskiego radcę ministeryalnego Dra. Edmunda Ary,

Najjaśniejszy cesarz niemiecki i król pruski:

zastępcę cesarsko niemieckiego dyrektora jeneralnego telegrafów, pułkownika Teodora Meydam, królewsko bawarskiego dyrektora telegrafów Henryka Gumbart i królewsko wirtembergskiego dyrektora budowy kolei żelaznych i telegrafów, prezesa Ludwika Klein

pełnomocnikami swymi do celu wzmiankowanego zamianowali, którzy pełnomocnictwa swoje wzajemnie sobie zakomunikowawszy, zgodzili się z zastrzeżeniem ratyfikacyi na następujące artykuły:

Artykuł 1.

Postanowienia niniejszego traktatu tyczą się wszystkich linii telegraficznych i stacyi, na terytoryach monarchii austryacko-węgierskiej i państwa niemieckiego, lub ze strony umawiających się wysokich stron na terytoryach innych państw, dla powszechnego obrotu utrzymywanych.

Artykuł 2.

Każdej z umawiających się stron pozostawia się do woli, linie telegraficzne i stacye, które jedna z nich dla związku podmorskiego z innemi państwami założy, albo wyłączyć z pomiędzy innych linii telegraficznych i stacyi, albo dla linii podmorskich odmienne zaprowadzić taryfy.

Artykuł 3.

Postanowienia traktatu telegrafowego międzynarodowego, po raz ostatni w Wiedniu dnia 21 lipca 1868 rewidowanego, tyczące się służby korespondencynej przy telegrafach, tudzież postanowienia regulaminu służby telegrafowej międzynarodowej z owym traktatem w związku będącego, mają być w zupełności stosowane także do korespondencyi pomiędzy stacyami umawiających się wysokich stron, o ile traktatem niniejszym co innego umówionem nie będzie.

Artykuł 4.

W obrocie wzajemnym pomiędzy stacyami monarchii austryacko-węgierskiej z jednej a państwa niemieckiego z drugiej strony, należytość za przesłanie wynosi od depeszy pojedynczej o 20 słowach jeden złoty w wal. austr. = 20 srebr. groszy = 1 zł. 10 kr. wal. południowo-niemieckiej. = 2·50 franków.

Dla obrotu pogranicznego należytość tę obniża się do połowy.

Artykuł 5.

Dla obliczenia należytości za przesłanie korespondencyi w obrocie pogranicznym, terytoryum telegraficzne umawiających się wysokich stron dzieli się na czworoboczne płaszczyzny. Płaszczyzny te powstają w ten sposób, że każdy stopień szerokości dzieli się na pięć a każdy stopień długości na trzy równe części, przez punkta podziału prowadzi się południki i równoleżniki, tworzące po 15 czworoboków, zwanych kwadratami taksy.

Należytości zniżone dla obrotu granicznego pobierane będą od korespondecyi pomiędzy stacyami obu stron, na jednym i tym samym kwadracie taksy położonemi, tudzież pomiędzy temi a takiemi stacyami, które leżą wewnątz najbliższych ośmiu szeregów kwadratów (czworobok taksy), kwadrat taksy otaczających, z pominięciem tych 40 kwadratów, które padają po za okrąg koła w ten czworobok taksy wpisanego.

Artykuł 6.

Od depesz przechodnich obie strony będą pobierały należytości według pozycyi w traktacie międzynarodowym umówionych i umówić się mających; atoli od depesz, pomiędzy stacyami monarchii austryacko-węgierskiej a stacyami holenderskiemi, przesyłanych liniami niemieckiemi, pobierane będzie tylko 60 cent. wal. austr. = 12 sr. groszy = 42 kr. waluty południowo-niemieckiej = 1·50 franków od depeszy pojedynczej; natomiast ze strony monarchii austryacko-węgierskiej pobieraną będzie taksa terminalna 40 cent. wal. austr. = 8 sr. groszy = 28 kr. waluty południowo-niemieckiej = 1 frank, zaczem z doliczeniem taksy terminalnej, w tym względzie z rządem królewsko-holenderskim umówionej w kwocie 20 cent. wal. austr. = 4 sr. grosze = 14 kr. waluty południowo-niemieckiej = 0·50 franka, całkowita należytość od takiej depeszy wynosić będzie jeden złoty 20 cent. wal. austr. = 24 sr. groszy = 1 zł. 24 kr. waluty południowo-niemieckiej = 3 franki.

Artykuł 7.

Należytości, w obrocie wzajemnym na mocy artykułu 4 pobierane, przypadają bez dalszego obliczenia tej stronie, na której terytoryum pobór miał miejsce.

Artykuł 8.

Należytości od depesz przechodnich podlegają obliczeniu według postanowień traktatu telegrafowego międzynarodowego, atoli w ten sposób, że depesze pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Holandyą, liniami niemieckiemi przesyłane, będą liczone tylko na sztuki, bez względu na ilość słów, a należytości dodatkowe, biorąc w przecięciu po 60 cent. wal. austr. = 12 sr. groszy = 42 kr. waluty południowo-niemieckiej = 1·50 franków od każdej depeszy.

Co się tyczy należytości terminalnych od depeszy telegraficznych pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Holandyą obadwa rządy bezpośrednio obliczać się będą ze sobą.

Artykuł 9.

Dopóki taksy wspólne, w traktacie międzynarodowym, w Wiedniu na dniu 21 lipca 1868 rewidowanym, dla dotychczasowego okręgu związkowego ustanowione, oddzielnemi taksami dla terytoryów telegraficznych austryacko-węgierskiego i niemieckiego zastąpione nie będą, należytości przez związek telegraficzny pobierane, będą liczone i dzielone według postanowień traktatu telegrafowego związkowego, w Baden Baden na dniu 25 października 1868 zawartego.

Artykuł 10.

Zastrzega się peryodyczną rewizyę taryf w tym traktacie ustanowionych; ma ona nastąpić w drodze porozumienia się zarządów telegraficznych obu wysokich stron.

Artykuł 11.

Traktat niniejszy wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1872 i może być wypowiadany od roku do roku.

Wypowiedzenie jednak może nastąpić tylko do 1 stycznia każdego roku, w ten sposób, że traktat obowiązywać będzie potem już tylko do dnia 31 grudnia tegoż roku.

Artykuł 12.

Ratyfikacye niniejszego traktatu będą wymienione w jak najkrótszym czasie w Berlinie.

W dowód czego pełnomocnicy traktat niniejszy, w niemieckim i węgierskim języku ułożony, podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Bernie dnia piątego października tysiąc ośmset siedmdziesiątego pierwszego roku.

(L. S.) **Brunner** r. w.
(L. S.) **Ary** r. w.

(L. S.) **Meydam** r. w.
(L. S.) **Gumbart** r. w.
(L. S.) **Klein** r. w.

Tedy po zbadaniu wszystkich postanowień tej ugody, zatwierdziliśmy ją i przyrzekamy Naszem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i za Naszych następców, że ją w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego niniejszy dokument własnoręcznie podpisaliśmy i Naszą cesarską i królewską pieczęć na nim wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem królewskim mieście Budzie dnia dziewiątego miesiąca marca w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

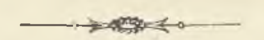
Franciszek Józef r. w.

Andrássy r. w.

Z najwyższego rozkazu Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:

Maxymilian Baron **Gagern** r. w.
c. i k. radca dworu i radca ministeryalny.

Traktat powyższy ogłasza się jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 20 kwietnia 1872.

Auersperg r. w.

Banhans r. w.

54.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1872,

o organizacyi akademii technicznej (instytutu politechnicznego) w Wiedniu.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić, co następuje:

Artykuł 1.

Odnośnie do uchwały sejmu krajowego dolno-austryackiego z dnia 1 września 1870 i w zastósowaniu się do §. 12, ustęp 2 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 L. 141, ustanawiają się następujące zasady organizacyi akademii technicznej (instytutu politechnicznego) w Wiedniu.

Artykuł 2.

Wykonanie ustawy niniejszej a w szczególności wydanie statutu organicznego dla akademii technicznej w Wiedniu, z zastósowaniem się do niniejszych postanowień zasadniczych, porucza się ministrowi oświecenia.

Zasady

organizacyi c. k. akademii technicznej w Wiedniu.

§. 1.

Celem akademii technicznej w Wiedniu jest nadawać gruntowne teoretyczne a także, o ile to w szkole jest możebnem, praktyczne wykształcenie w tych kierunkach powołania, dla których w akademii tej istnieją szkoły wyłączne.

§. 2.

W akademii technicznej istnieją następujące szkoły wyłączne:

a) Budowy dróg i mostów (szkoła inżynierska);
b) architektury (szkoła budownicza);
c) budownictwa maszyn (szkoła budownictwa maszyn);
d) chemii technicznej (szkoła chemiczno-techniczna).

Przedmioty, do żadnej z tych szkół wyłącznych nie wcielone, będą stanowić oddział ogólny.

§. 3.

Akademia techniczna będzie urządzona na zasadzie wolności nauczania i uczenia się.

§. 4.

Przedmioty ściśle naukowe dawać będą profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, docenci płatni, docenci prywatni a języki i kunszta, nauczyciele. Przedmioty należące do ogólnego wykształcenia dawać będą zwyczajnie profesorowie innych zakładów naukowych za osobnem wynagrodzeniem, tudzież docenci.

Profesorom mogą być dodani do pomocy asystenci a profesorom przedmiotów połączonych ćwiczeniami praktycznemi dla nauki słuchaczów, adjunkci.

§. 5.

Docenci prywatni będą przyjmowani do wszystkich przedmiotów, mogących poprzeć cele zakładu.

Docenci prywatni podlegają pod względem habilitacyi takim samym przepisom, jak na uniwersytecie. Dyplom doktorski może być zastąpiony dyplomem złożonego ścisłego egzaminu z przedmiotów odpowiedniej szkoły wyłącznej (§. 23).

§. 6.

Profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych mianuje cesarz na przedstawienie ministra oświecenia, docentów płatnych i adjunktów minister oświecenia.

Ubiegający się o posadę adjunkta winni wykazać się dyplomem odpowiedniego ścisłego egzaminu albo doktorskim.

Asystentów mianuje kolegium profesorów na przedstawienie odpowiednich profesorów, na dwa lata szkolne i zawiadamia ministra oświecenia dla potwierdzenia. W razie odpowiedniego pełnienia obowiązków, nominacya może być przedłużona na dwa lata następne a w przypadkach godnych szczególnego uwzględnienia, przedłużenie może nastąpić jeszcze raz na dwa lata następne za zezwoleniem ministra oświecenia.

§. 7.

Zarząd akademii poruczony jest kolegium profesorów (§. 9) na czele którego stoi rektor.

§. 8.

Rektora wybiera kolegium profesorów z pomiędzy zwyczajnych profesorów akademii na jeden rok szkolny i przedstawia wybór ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Rektor pobiera dodatek z tytułu urzędowania.

W razie nieobecności zastępuje go poprzednik w urzędzie (prorektor).

§. 9.

Kolegium profesorów składa się z profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych i z reprezentantów docentów prywatnych, w akademii uczących, na przeciąg roku szkolnego wybranych, a których jest dwóch lub jeden, według tego czy docentów jest więcej niż 5 czy nie. Reprezentanci docentów prywatnych mają tylko głos doradczy.

§. 10.

Kolegium profesorów jest odpowiedzialne za stan akademii pod względem naukowym, karnym i ekonomicznym.

Wszelkie sprawy, rektorowi, kolegiom oddziałowym (§. 11) lub przełożonym (§. 12) tych ostatnich wyraźnie nie przydzielone, należą do zakresu kolegium profesorów.

§. 11.

Szczególnemi oddziałami (szkołami wyłącznemi) zawiadują w pierwszym rzędzie kolegia oddziałowe.

Członkami tychże są rzeczywiści profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni tudzież płatni docenci przedmiotów w odpowiednim oddziale wykładanych.

Docenci prywatni, którzy dają przedmioty do odpowiedniego oddziału należące, mogą wydelegować w myśl §. 9 jednego lub dwóch reprezentantów z głosem doradczym do kolegiów oddziałowych.

§. 12.

Członkowie każdego kolegium oddziałowego obierają z pomiędzy siebie jednego z profesorów przełożonym na przeciąg dwóch lat szkolnych. Rektor nie może być oraz przełożonym oddziałowym.

§. 13.

Słuchacze akademii są zwyczajni lub nadzwyczajni.

§. 14.

Jako słuchacze zwyczajni ci będą przyjęci, którzy otrzymali ważne w państwie świadectwo dojrzałości, przyczem uczniowie szkół gymnazyalnych winni wykazać się dostateczną biegłością w rysunku geometrycznym i z wolnej ręki.

O ile świadectwo dojrzałości może być zastąpione świadectwem innego zakładu technicznego, podobnie urządzonego, postanawia minister oświecenia.

§. 15.

Jako słuchacze nadzwyczajni ci mogą być przyjęci, którzy nie mają kwalifikacyi na słuchaczów zwyczajnych, lub którzy chcą uczęszczać tylko na niektóre wykłady w przymiocie słuchaczów nadzwyczajnych.

Od słuchaczów nadzwyczajnych będzie jednak wymagane udowodnienie najmniej 18 lat wieku i tych wiadomości przygotowawczych, które są potrzebne do zrozumienia obranych wykładów.

§. 16.

Słuchacze nadzwyczajni nie mają prawa do świadectw postępu i absolutoryów (§. 22), do uwolnienia od opłaty szkolnej (§. 19) i do pobierania stypendyów.

§. 17.

Każdy słuchacz, do akademii technicznej przyjęty, winien jest opłacić wpisowe, przez ministra oświecenia wymierzyć się mające. Jeżeli przez rok lub dłuższy przeciąg czasu nauki były przerwane, wpisowe opłaca się ponownie.

Od tej opłaty nie można być uwolnionym.

§. 18.

Słuchacze zwyczajni winni złożyć opłatę skolną, która będzie wymierzona za każde półrocze, jednakowo dla wszystkich oddziałów i bez względu na ilość godzin wykładowych, które sobie wybiorą.

Opłata szkolna od słuchaczów nadzwyczajnych za każde półrocze składać się mająca, będzie wymierzona według ilości godzin nauki w tygodniu.

Wysokość opłaty szkolnej ustanawia minister oświecenia.

§. 19.

Słuchacze zwyczajni, którzy udowodnią swoje ubóstwo i wykażą się dobrem świadectwem postępu w pobieranych naukach, mogą być uwolnieni od całej opłaty szkolnej, lub od onejże połowy. Orzeczenie uwolnienia służy kolegium profesorów.

§. 20.

Nadzwyczajne odczyty profesorów, odczyty docentów prywatnych i nauczycieli, ze skarbu publicznego nie opłacanych, będą wynagradzane w kwocie przez nich ustanowionej a przez kolegium profesorów zatwierdzonej.

§. 21.

Aby uczniowie mogli przyswoić sobie w pewnej oznaczonej ilości lat najzupełniejsze ile możności wykształcenie się w jednym z wyłącznych kierunków w §. 2 wzmiankowanych, kolegium profesorów wypracuje dla każdego wyłącznego oddziału program nauk i przedłoży takowy ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Uczniowie jednak nie są obowiązani trzymać się tych programów.

§. 22.

Uczęszczanie na wykłady i zachowanie się będzie potwierdzane słuchaczom zwyczajnym w książeczkach meldunkowych, mających służyć na cały czas nauki a słuchaczom nadzwyczajnym w arkuszach meldunkowych, wystawianych na każdy rok szkolny.

Dla udowodnienia postępu w naukach uczniowie mogą otrzymywać świadectwa postępu z każdego przedmiotu, jeżeli dopełnią warunków, w tym względzie w statucie organicznym, przepisanych.

Uczniowie, którzy słuchali wszystkich przedmiotów, w programie nauk (§. 21) pewnej szkoły wyłącznej zawartych, mogą żądać absolutoryum, w którem mieści się potwierdzenie uczęszczania na kolegia, zachowania się a według okoliczności postępu w naukach.

Słuchacze, którzy otrzymują absolutoryum, będą dopuszczeni do egzaminów ścisłych (§. 24).

§. 23.

Celem egzaminów ścisłych jest przekonanie się o wyższem naukowem uzdolnieniu kandydata do obranego powołania. Egzamina ścisłe mają dowieść czy kandydat przyswoił sobie pod względem teoretycznym i praktycznym zupełną znajomość wszystkich przedmiotów egzaminu mieszczących się w programie nauk (§. 21) odpowiedniej szkoły wyłącznej.

Za egzamin ścisły opłaca się taksę którą minister oświecenia ustanowi.

Kandydaci, którzy zdadzą egzamin, otrzymają dyplom.

§. 24.

Do egzaminów ścisłych minister oświecenia zamianuje dla każdej szkoły wyłącznej osobną komisyą egzaminacyjną złożoną z profesorów i docentów tudzież innych biegłych w zawodzie.

Buda, dnia 10 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

55.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z d. 21 kwietnia 1872,

o zniesieniu dyrekcyi telegrafów państwa w Wiedniu i inspektoratów telegrafowych tudzież o ustanowieniu dyrekcyi telegrafów w Wiedniu, Lincu, Pradze, Bernie, Lwowie, Innsbruku, Gracu, Tryeście, Zadrze i Czerniowcach.

W skutku reorganizacyi zarządu telegrafów państwa w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, najwyższem postanowieniem z dnia 12 marca 1872 zatwier-

dzonej, dotychczasowa dyrekcya telegrafów państwa w Wiedniu, czynności władzy centralnej sprawująca, jako też inspektoraty telegrafowe, onejże podlegające, zostają zniesione a natomiast ustanawia się dyrekcye telegrafowe:

w Wiedniu dla Dolnej Austryi,
w Lincu dla Górnej Austryi i Salzburga.
w Pradze dla Czech,
w Bernie dla Morawii i Szląska.
we Lwowie dla Galicyi i Krakowa,
w Innsbruku dla Tyrolu i Vorarlberga,
w Gradcu dla Styryi i Karyntyi,
w Tryeście dla Wybrzeża, Istryi i Krainy,
w Zadrze dla Dalmacyi i
w Czerniowcach dla Bukowiny

podlegające bezpośrednio ministerstwu handlu.

Czynności, przez dotychczasową dyrekcyę telegrafów państwa, załatwiane, o ile nie przechodzą w zakres działania nowych dyrekcyi telegrafowych, załatwiane będą w ministerstwie handlu (sekcya poczt i telegrafów).

Nowe dyrekcye telegrafowe, z wyjątkiem czerniowieckiej, rozpoczną czynności swoje z dniem 15 maja 1872.

Rozpoczęcie czynności ze strony dyrekcyi telegrafowej w Czerniowcach będzie ogłoszone później. Aż do tego czasu sprawy telegrafowe Bukowiny będzie załatwiać dyrekcya telegrafów we Lwowie.

Banhans r. w.

56.

Ogłoszenie ministerstwa skarbu z dnia 22 kwietnia 1872,

o załatwianiu w przyszłości czynności cechowniczych w St. Pölten, Ołomuńcu i Lublanie przez tamtejsze urzędy podatkowe jako cechownie.

Czynności cechowni w St. Pölten, Ołomuńcu i Lublanie, dotychczas z tamtejszem starostwami górniczemi połączonych (Dz. u. p. Nr. 149 z roku 1866 i Nr. 29 z roku 1868) będą załatwiane zacząwszy od dnia 1 maja 1872 przez tamtejsze urzędy podatkowe.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXII. — Wydany i rozesłany dnia 27 kwietnia 1872.

57.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 15 kwietnia 1872,

zaprowadzające nowe przepisy w przedmiocie ubiegania się o doktorat na świeckich wydziałach uniwersytetów, w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Na zasadzie upoważnienia, najwyższem postanowieniem z dnia 11 kwietnia 1872 uzyskanego, wydaję dla uniwersytetów, w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, następujące przepisy w przedmiocie ubiegania się o doktorat na wydziałach świeckich.

Stremayr r. w.

I.

Porządek egzaminów ścisłych na wydziale prawa i umiejętności politycznych.

§. 1. Kto chce uzyskać doktorat praw winien zdać trzy egzamina ścisłe (rygoroza).

Dopuszczenie do takowych zawisło od dowodu, że kandydat skończył podług przepisu nauki prawa i umiejętności politycznych jako słuchacz zwyczajny, w tym przeto celu winien tenże złożyć u dziekana kolegium profesorów swoje absolutoryum.

§. 2. Trzy egzamina ścisłe rozciągają się na następujące przedmioty:

I. Prawo rzymskie, kanoniczne i niemieckie;

II. Prawo cywilne, handlowe i wekslowe austryackie, postępowanie cywilne austryackie, prawo karne austryackie (wraz z postępowaniem);

III. Prawo publiczne powszechne i austryackie, prawo narodów i ekonomia polityczna (t. j. gospodarstwo narodowe i skarbowość).

§. 3. Różnica religii nie stanowi różnicy w prawie i obowiązku zdawania ścisłego egzaminu z prawa kanonicznego i w uzyskaniu tytułu doktora.

§. 4. Trzy egzamina ścisłe można zdawać w dowolnym porządku, atoli wszystkie na tym samym uniwersytecie.

Wyjątków od ostatniego przepisu może dozwolić minister oświecenia tylko w przypadkach na szczególniejsze uwzględnienie zasługujących i po zniesieniu się z właściwemi kolegiami profesorów.

§. 5. Egzamina ścisłe odbywają się publicznie, każdy z nich trwa 2 godziny.

§. 6. Pomiędzy jednym a drugim egzaminem ścisłym powinno upłynąć zwyczajnie najmniej trzy miesiące.

Ale jeżeli kandydat przy poprzednim egzaminie ścisłym zyskał aprobacyą jednogłośną, dziekan może wyznaczyć mu krótszy termin do następnego egzaminu.

§. 7. Komisya egzaminacyjna do każdego egzaminu ścisłego składa się z dziekana (lub jego zastępcy prodziekana) kolegium profesorów jako przewodniczącego i (zwyczajnie) z czterech zwyczajnych profesorów właściwych przedmiotów egzaminu, jako egzaminatorów.

Dziekani doktorów, gdzie jeszcze istnieją, mają także prawo uczestniczyć w egzaminach ścisłych, egzaminować i głosować.

§. 8. Jeżeli do jakiego przedmiotu nie ma profesora zwyczajnego lub przybyć nie może, do egzaminu ścisłego wezwać należy nadzwyczajnego profesora tego przedmiotu, a gdyby i tego nie było, lub nie mógł być obecnym, zwyczajnego lub nadzwyczajnego profesora, który rzeczywiście daje ów przedmiot, albo którego przedmiot najwięcej się do tego przedmiotu zbliża.

§. 9. Jeżeli przepisana powyżej ilości czterech egzaminatorów nie będzie jeszcze uzupełnioną powołanymi (§§. 7 i 8) zastępcami; natenczas będzie uzupełniona z grona innych profesorów zwyczajnych. Atoli ci członkowie, do uzupełnienia powołani, mają tylko prawo, lecz nie mają obowiązku, egzaminowania.

Takowych wyznacza w pierwszym rzędzie kolegium profesorów za wspólnem porozumieniem się i przedstawia ministrowi oświecenia do potwierdzenia.

§. 10. Jeżeli jeden przedmiot daje kilku profesorów zwyczajnych a przez wezwanie ich wszystkich przekroczonoby ilość czterech egzaminatorów; profesorowie ci mogą tylko po kolei uczestniczyć w odpowiednim egzaminie ścisłym.

§. 11. Przewodniczący ma zawsze prawo egzaminowania, obowiązek zaś tylko wtedy, jeżeli jest rzeczywistym profesorem przedmiotu i jeżeli kolej przyjdzie na niego w przypadku zmieniania się (§. 10) z innymi profesorami. W przypadku takim komisya egzaminacyjna (nie licząc dziekana doktorów) składać się ma jeszcze tylko z trzech członków a przewodniczący pobiera w tym razie taksę podwójną.

§. 12. Na egzaminie ścisłym każdy członek komisyi powinien być obecnym od początku do końca. Głosowanie i uchwałę, poprzedza obrada nad skutecznością egzaminu.

Następnie każdy członek głosuje na zasadzie ogólnej skuteczności egzaminu z zachowaniem stopniowania „celująco“, „dostatecznie“ lub „niedostatecznie“. Postęp ogólny uchwala się większością głosów; w razie równości głosów (§. 11) daje się stopień niższy.

§. 13. Jeżeli kandydat otrzyma „niedostateczny“ stopień ogólny, nie będzie dopuszczonym do żadnego dalszego egzaminu ścisłego, lecz tylko do ponowienia tego samego ścisłego egzaminu a to dopiero po upływie trzech miesięcy. Jeżeli powtórnie będzie odrzucony, ponowienie egzaminu ścisłego już tylko raz może mieć miejsce a to dopiero po

upływie roku. W razie ponownego (trzeciego) odrzucenia, kandydat traci na zawsze prawo ubiegania się o doktorat praw, na którymkolwiek uniwersytecie w krajach w radzie państwa reprezentowanych, jak nie mniej o zatwierdzenie dyplomu doktorskiego za granicą uzyskanego.

§. 14. Za każdy egzamin ścisły składa kandydat taksę w kwocie 60 zł. wal. austr. Z tego przewodniczący i każdy członek komisyi (tudzież dziekan doktorów §. 7) dostają po 6 zł. wal. austr. Nadto 5 zł. wpływa do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu, z którego opłaca się taksy urzędników kancelaryjnych i sług uniwersyteckich gdzie takie taksy od egzaminów ścisłych obecnie istnieją.

Za każdy powtórzony egzamin ścisły opłaca się połowę taksy t. j. 30 zł. wal. austr. I z tego przewodniczący i każdy członek komisyi otrzymują po 6 zł., lecz tam gdzie istnieją jeszcze dziekani doktorów, dostają równie jak ten ostatni po 5 zł. Przy powtarzaniu kwota na fundusz kancelaryjny uniwersytetu odpada.

Wszelką kwotę, z taksy pozostałą, dzieli się w równych częściach między wszystkich zwyczajnych profesorów uniwersytetu.

§. 15. Kwoty, które członkowie komisyi pobierają z taksy, są wynagrodzeniem za obecność i dla tego mogą być otrzymane tylko za czynność rzeczywistą. Jeżeli członek komisyi z jakiegokolwiek powodu obecnym być nie może, dziekan winien postarać się o jego zastąpienie według przepisów §§. 8—10. Jeźli to jest już niemożebnem ale egzamin ścisły może odbyć się przy uczestnictwie innych członków komisyi, pozostałą część taksy rozdziela się na zasadzie końcowego ustępu §. 14.

§. 16. Wypracowania pisemne na niektórych uniwersytetach jeszcze wymagane, a które kandydat miał składać przed promocyą, znoszą się równie jak dysputa, gdzie takowa jest jeszcze w zwyczaju.

§. 17. Promocyi dokonywa w formie zwykłych sponsyi profesor zwyczajny (per turnum) jako promotor pod prezydencyą rektora i w obecności dziekana kolegium profesorów.

W Wiedniu promocya odbywać się będzie na teraz tak jak dotąd z udziałem rektora, kanclerza, czterech dziekanów doktorów i notaryusza wydziału.

§. 18. Taksa promocyjna wynosi we wszystkich uniwersytetach austryackich 60 zł. wal. austr.

Z tego (z wyjątkiem uniw. wied.) rektor otrzymuje 15 zł., dziekan i promotor po 5 zł. W Wiedniu zatrzymuje się na teraz opłaty dotychczasowe dla wszystkich spółdziałających. Następnie z taksy tej wpływa 5 zł. do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu, z którego opędza się wydatki na wystawienie dyplomu, na rozmaitych uniwersytetach dotąd istniejące i dotychczasowe płace urzędników kancelaryjnych i służby, z wyjątkiem tych płac, które dostawali za szczególne czynności przy uroczystości aktu promocyjnego odtąd zniesionej.

Wszelkie kwoty, z taksy promocyjnej pozostałe, rozdziela się między wszystkich profesorów wydziału w równych częściach.

§. 19. W tych uniwersytetach, w których dotychczas były w zwyczaju uroczystsze formy promocyi, zostawia się kandydatowi do woli, zamiast prostej, żądać tej uroczystszej formy promocyi, za opłatą, jaką się zwykle za to pobiera. Taksa atoli, w poprzednim paragrafie przepisana, i w tym przypadku tak użytą i rozdzieloną będzie, jak tam przepisano.

§. 20. Opłaty na rzecz stowarzyszeń wdów lub kolegiów doktorskich na wydziałach, które doktorandzi na niektórych uniwersytetach dotychczas składają przy promocyi, pozostają nateraz nienaruszone.

§. 21. Niniejszy porządek egzaminów ścisłych wchodzi w moc obowiązującą z początkiem roku szkolnego 1872/73. Tych atoli kandydatów, którzy złożyli już jeden egzamin ścisły, obowiązują dotychczasowe przepisy i taksy tak co do dalszych egzaminów ścisłych jak i co do interwencyi przy takowych.

Tylko przepisy §§. 16—20 stósowane będą od tego terminu przy każdym akcie promocyjnym bez różnicy.

II.

Porządek egzaminów ścisłych na wydziale lekarskim.

§. 1. Kto chce uzyskać doktorat całej umiejętności lekarskiej i uprawnienie do wykonywania wszystkich gałęzi praktyki lekarskiej z tymże połączone, winien zdać trzy egzamina ścisłe (rygoroza).

§. 2. O dopuszczenie do tych egzaminów kandydat winien zgłosić się do dziekana kolegium profesorów medycyny i w tym celu złożyć na jego ręce następujące dokumenta:

1. metrykę chrztu lub urodzenia;

2. świadectwo dojrzałości ważne w zakładach krajów w radzie państwa reprezentowanych, albo, jeżeli do tych krajów nie przynależy, te świadectwa, na zasadzie których został wpisany w rejestr słuchaczów zwyczajnych wydziału lekarskiego;

3. dowód, że na wykłady medyczne uczęszczał jako słuchacz zwyczajny przynajmniej przez cztery półrocza a przez dwa półrocza brał udział w ćwiczeniach sekcyjnych;

4. świadectwa złożonych skutecznie trzech egzaminów wstępnych z historyi naturalnej (obacz dodatek).

Nadto nim będzie dopuszczony do drugiego egzaminu, winien złożyć

5. świadectwo uniwersyteckie z pięciu lat, według przepisu na medycynie przepędzonych (§§. 47 i 48 tymczasowego porządku nauk z dnia 1 października 1850), w którem w szczególności ma być także udowodnione, że uczęszczał na klinikę chorób wewnętrznych i na klinikę chirurgiczną najmniej przez cztery, a na klinikę chorób ocznych i położniczą najmniej przez jedno półrocze na każdą; nakoniec

6. świadectwo, że pierwszy egzamin ścisły medyczny zdał skutecznie.

§. 3. Pierwszy egzamin ścisły rozciąga się na fizykę, chemią, anatomią i fizyologią; stanowią go zaś najprzód egzamina praktyczne z anatomii i fizyologii, a następnie ogólny egzamin teoretyczny z wszystkich czterech przedmiotów tego egzaminu ścisłego.

Drugi egzamin ścisły rozciąga się na patologią ogólną i terapią, anatomią patologiczną (histologią patologiczną), farmakologią (farmakodynamikę, toxykologią i naukę pisania recept) i medycynę chorób wewnętrznych (patologią specyalną i terapią chorób wewnętrznych) i stanowią go najprzód egzamina praktyczne z anatomii patologicznej (na preparatach i zwłokach) i z medycyny chorób wewnętrznych (przy łożu chorego) a następnie ogólny egzamin teoretyczny z wszystkich czterech przedmiotów tego egzaminu ścisłego.

Trzeci egzamin ścisły rozciąga się na chirurgią (patologią szczegółową i terapią chorób zewnętrznych), okulistykę, gynekologią (położnictwo) i medycynę sądową; stanowią go zaś najprzód egzamina praktyczne z chirurgii (przy łożu chorego i na zwłokach), z okulistyki (przy łożu chorego) i z gynekologii (przy łożu chorej, na zwłokach lub lalce) a następnie ogólny egzamin teoretyczny z wszystkich czterech przedmiotów tego egzaminu ścisłego.

§. 4. Wszystkie trzy egzamina ścisłe potrzeba zdać na tym samym uniwersytecie.

Tylko w przypadkach na szczególne uwzględnienie zasługujących minister oświecenia, po zniesieniu się z właściwemi kolegiami profesorskiemi, może dopuścić kandydata do złożenia drugiego i trzeciego egzaminu ścisłego w innym uniwersytecie a nie tym, gdzie zdawał pierwszy egzamin ścisły.

§. 5. Wszystkie trzy egzamina ścisłe odbywają się publicznie, każdemu jednak przewodniczącemu wolno ograniczyć wolność wstępu i dozwolić go tylko lekarzom i uczniom medycyny.

§. 6. Komisya egzaminacyjna do każdego egzaminu ścisłego składa się

z przewodniczącego,

ze zwyczajnych egzaminatorów (§. 8),

z egzaminatorów nadzwyczajnych (§. 9), w danych razach wezwać się mających,

z komisarza rządowego a przy drugim i trzecim egzaminie ścisłym jeszcze z jednego współegzaminatora, przez rząd mianowanego (§. 10).

Na wydziałach medycznych, gdzie istnieją jeszcze dziekani doktorów, takowi pozostają na teraz przy czynnościach swoich podczas egzaminów ścisłych i tymczasowo komisarz rządowy nie będzie mianowany.

§. 7. W każdej komisyi egzaminacyjnej przewodniczy dziekan medycznego kolegium profesorów, gdyby go zaś nie było, lub nie mógł przybyć, albo gdzie stosunki miejscowe wymagają zmiany kolejnej, zajmie jego miejsce najprzód prodziekan, a jeżeliby jeszcze była tego potrzeba, jeden lub dwóch zastępców, których z grona profesorów zwyczajnych wybiera corocznie przy obiorze dziekana medyczne kolegium profesorów.

Przewodniczący egzaminowi ścisłemu ma prawo, lecz nie ma obowiązku egzaminowania.

§. 8. Zwyczajnymi egzaminatorami są profesorowie zwyczajni przedmiotów, z których egzamina ścisłe mają być zdawane.

Jeżeli w jednem kolegium jest więcej profesorów zwyczajnych do tego samego przedmiotu, takowi obowiązki egzaminatorów zwyczajnych pełnią po kolei.

Gdyby chwilowo nie było profesora zwyczajnego lub gdyby przybyć nie mógł, zmieniają się po kolei profesorowie nadzwyczajni tego samego przedmiotu, a gdzieby i tych nie było, lub przybyć nie mogli; natenczas na zastępcę egzaminatora zwyczajnego wezwać należy tego profesora zwyczajnego lub nadzwyczajnego, który odpowiedni przedmiot rzeczywiście daje, albo którego przedmiot najbardziej się zbliża do przedmiotu o który idzie.

§. 9. Jeżeli z powodu zbyt wielkiej ilości kandydatów lub udowodnionego przeciążenia egzaminatora zwyczajnego, innemi czynnościami urzędowemi, okaże się tego potrzeba, minister oświecenia zamianuje na przeciąg roku egzaminatorów nadzwyczajnych, którzy przy odpowiednich egzaminach ścisłych będą się zmieniać z egzaminatorami zwyczajnymi.

Będą oni zamianowani z grona profesorów nadzwyczajnych, odpowiedni przedmiot egzaminu rzeczywiście dających, na podstawie wniosku kolegium profesorów, samodzielnie, lub z polecenia ministra, uczynionego.

§. 10. Komisarz rządowy i współegzaminatorowie winni być doktorami medycyny i chirurgii lub wszystkich gałęzi umiejętności lekarskiej i mogą także należeć do kolegium medycznego nauczycieli (§. 3 porz. władz akadem. z dnia 30 września 1849). Mianuje ich minister oświecenia w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych przed rozpoczęciem się każdego roku szkolnego na przeciąg tegoż.

Komisarz rządowy nadzoruje i czuwa w interesie publicznym nad każdym z trzech egzaminów ścisłych i ma prawo zadawać kandydatowi pytania.

Z dwóch współegzaminatorów jeden słucha przy ogólnym egzaminie teoretycznym drugiego egzaminu ścisłego jako drugi egzaminator do medycyny chorób wewnętrznych (patologii szczegółowej, terapii chorób wewnętrznych), drugi zaś przy ogólnym egzaminie teoretycznym trzeciego egzaminu ścisłego jako drugi egzaminator do chirurgii (patologii szczegółowej i terapii chorób zewnętrznych) z temi samemi prawami i obowiązkami co inni egzaminatorowie.

§. 11. Ogólne egzamina teoretyczne odbywają odpowiedni egzaminatorowie w ciągłej obecności przewodniczącego i komisarza rządowego, egzamina zaś praktyczne tylko pod ich kierownictwem i nadzorem, a mianowicie kilku kandydatów może zdawać jednocześnie, atoli egzamina praktyczne nie więcej jak czterech, egzamina zaś teoretyczne nie więcej jak trzech.

§. 12. Dziekan profesorów nie może dopuścić kandydata do ogólnego egzaminu teoretycznego przy egzaminie ścisłym, jeżeli tenże nie otrzymał przynajmniej „dostatecznego“ stopnia przy wszystkich egzaminach praktycznych, do tego rygorozum należących.

§. 13. Jeżeli kandydat przy jednym z tych egzaminów praktycznych otrzymał „niedostateczny“ stopień, wolno mu egzamin ten powtórzyć.

Pierwsze powtórzenie nie może mieć miejsca przed upływem czterech a drugie przed upływem sześciu miesięcy od poprzedniego egzaminu. Co się tyczy trzeciego powtórzenia obowiązują przepisy §. 20.

Każde powtórzenie egzaminu praktycznego winno się odbywać w ciągłej obecności przewodniczącego odpowiedniej komisyi egzaminacyjnej i komisarza rzędowego.

§. 14. Wszelkie inne przepisy, tyczące się urządzenia każdego z osobna egzaminu praktycznego, wyda minister oświecenia po zniesieniu się z medycznemi kolegiami profesorów i z szczególnem uwzględnieniem stosunków miejscowych.

§. 15. Podczas ogólnych egzaminów teoretycznych każdy egzaminator i współegzaminator słucha kandydata przez kwandrans. Gdy kilku kandydatów jednocześnie zdaje egzamin; natenczas komisya może ograniczyć czas egzaminowania do pół godziny dla wszystkich trzech kandydatów razem, jeźli wszyscy kandydaci okazali w tym czasie wiadomości przynajmniej „dostateczne“ atoli nie ulega wątpliwości, że nie otrzymaliby stopnia „celującego“.

Żaden kandydat nie może wymagać, aby egzamin praktyczny i teoretyczny z tego samego przedmiotu zdawał przed tym samym egzaminatorem; owszem wyznaczenie egzaminatorów pozostawia się dziekanowi.

§. 16. Po ukończeniu każdego egzaminu praktycznego i teoretycznego każdy egzaminator a względnie współegzaminator wpisuje wynik jego do osobnego protokołu, używając do tego stopni „celujący“, „dostateczny“, „niedostateczny“, przyczem należy także uwzględnić odpowiedzi na pytania, przez przewodniczącego lub komisarza rządowego zadane.

§. 17. Żaden ogólny egzamin teoretyczny nie może być uważanym za złożony skutecznie, jeźli kandydat otrzymał choćby od jednego tylko egzaminatora lub współegzaminatora stopień „niedostateczny“.

W przypadku tym kandydat może być dopuszczonym za dwa miesiące do powtórzenia egzaminu teoretycznego szczegółowego, którego nie zdał.

Jeżeli przy powtórzeniu tem otrzyma znowu stopień „niedostateczny“, wolno mu jeszcze raz zdawać po czterech miesiącach. Co się tyczy trzeciego powtórzenia, obowiązują przepisy §. 20.

Każde powtórzenie takiego egzaminu teoretycznego winno odbywać się w ciągłej obecności przewodniczącego odpowiedniej komisyi egzaminacyjnej i komisarza rządowego.

§. 18. Jeżeli kandydat zdający ogólny egzamin teoretyczny, otrzymał od więcej niż jednego z egzaminatorów postęp „niedostateczny“, wolno mu powtórzyć tylko cały ogólny egzamin teoretyczny a to dopiero za sześć miesięcy. Jeżeli przy tem powtórzeniu otrzyma choćby tylko od jednego egzaminatora stopień „niedostateczny“, może tylko raz zdawać ogólny egzamin teoretyczny znowu po sześciu miesiącach. Co się tyczy trzeciego powtórzenia, obowiązują przepisy §. 20.

§. 19. Jeżeli kandydat otrzymał od każdego z głosujących stopień przynajmniej „dostateczny“, natenczas przewodniczący, bezpośrednio po ukończeniu ogólnego egzaminu teoretycznego, lub powtarzanego a skutecznie zdanego szczególnego egzaminu teoretycznego, oblicza podług stopni egzaminów praktycznych i ogólnego teoretycznego, stopień ogólny z całego egzaminu ścisłego.

Jeżeli stopni lepszych jest tyle co i mniej dobrych, stopień ogólny wypadnie według mniej dobrych.

Rezultat będzie natychmiast do protokołu egzaminów ścisłych wpisany i kandydatowi publicznie ogłoszony.

§. 20. Na każde trzecie powtórzenie czy to egzaminu praktycznego, czy to szczegółowego egzaminu teoretycznego lub całego ogólnego egzaminu teoretycznego, może pozwolić tylko minister oświecenia po zniesieniu się z kolegium medycznem profesorów.

Jeżeli kandydat nie otrzyma tego pozwolenia lub jeżeli przepadnie i przy trzeciem powtórzeniu egzaminu, traci na zawsze prawo ubiegania się o doktorat medyczny na uniwersytecie w jednym z krajów w radzie państwa reprezentowanych, jak nie mniej o zatwierdzenie mu dyplomu doktorskiego za granicą otrzymanego.

§. 21. Każde powtórzenie egzaminu powinno odbyć się, ile to być może, przed tymi samymi egzaminatorami, co poprzedni egzamin, który się nie powiódł.

§. 22. Za każdy egzamin ścisły kandydat winien opłacić taksę a mianowicie za pierwszy 55 zł., za drugi 60 zł., a za trzeci 65 zł. wal. austr.

Z tego przewodniczący i komisarz rządowy otrzymają za udział we wszystkich egzaminach praktycznych jednego rygorozum każdy po 5 zł., i po tyleż za udział w ogólnym egzaminie teoretycznym; nadto każdy egzaminator lub współegzaminator po 5 zł. za egzamin praktyczny i po 5 zł. za udział w ogólnym egzaminie teoretycznym; pozostałe 5 zł. wpłyną do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu.

Przy każdem powtórzeniu egzaminu każdy członek komisyi egzaminacyjnej, udział w niem biorący, otrzyma połowę taksy powyżej oznaczonej.

§. 23. Kwoty, które członkowie komisyi dostają z taksy, są wynagrodzeniem za obecność i dla tego mogą być otrzymane tylko za czynność rzeczywistą.

§. 24. Promocyi dokonywa w formie zwykłych sponsyi profesor zwyczajny (per turnum) jako promotor, pod przewodnictwem rektora w obecności dziekana kolegium profesorów.

W Pradze zatrzymuje się jeszcze na teraz współudział dziekana doktorów.

W Wiedniu odbywać się będzie promocya na teraz, jak dotąd, ze współudziałem rektora, kanclerza czterech dziekanów i notaryusza wydziału.

§. 25. Taksa promocyjna za doktorat wszystkich gałęzi umiejętności lekarskiej wynosi we wszystkich uniwersytetach krajów w radzie państwa reprezentowanych 60 zł. waluty austryackiej. Z tego (z wyjątkiem w Wiedniu) otrzymują: rektor 15 zł. dziekan i promotor po 5 zł.; w Pradze także dziekan doktorów 5 zł.

W Wiedniu zatrzymują się na teraz płace dotychczasowe dla wszystkich współdziałujących.

Nadto z taksy tej 5 zł. wal. austr. odłożone będą do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu, z którego opłacają się należytości za wystawienie dyplomu na rozmaitych

uniwersytetach dotychczas istniejące i dotychczasowe płace urzędników kancelaryjnych i służby, z wyjątkiem tych płac, które takowi dostawali za szczególne czynności przy uroczystościach aktu promocyjnego, obecnie zniesionych.

Reszta wszystkich opłat promocyjnych (także w Wiedniu) rozdzielona będzie pomiędzy wszystkich zwyczajnych profesorów wydziału, w równych częściach.

§. 26. W tych uniwersytetach, w których dotychczas było w zwyczaju uroczystsze formy promocyi, pozostawia się kandydatom do woli zamiast prostej, żądać tej uroczystszej formy promocyi, za opłatą, którą się zwykle za to pobiera. Taksa atoli, w §. 25 przepisana i w tym także przypadku tak użytą i rozdzieloną będzie, jak tam przepisano.

§, 27. Opłaty na rzecz stowarzyszeń wdów i kolegiów doktorskich na wydziałach, które doktorandzi na niektórych uniwersytetach składają przy promocyi, pozostają nateraz nienaruszone.

§. 28. Niniejszy porządek egzaminów ścisłych wchodzi w moc obowiązującą z początkiem roku szkolnego 1872/3.

Atoli w pierwszych dwóch latach po wejściu onejże w moc obowiązującą, egzamin z fizyki i praktyczny egzamin z fizyologii nie będą mieć miejsca przy pierwszem rygorozum, równie jak kwoty odpowiednim egzaminatorom z taksy przypadające.

Pozwala się także wyjątkowo tym, którzy studya medyczne już ukończyli, ale nie zdali jeszcze żadnego rygorozum, albo którzy kończą ostatnie półrocze swoich studyów, zdać egzamina wstępne z botaniki mineralogii i zoologii w ostatnich czterech tygodniach tego półrocza letniego.

Kandydaci, którzy już zdali jeden egzamin ścisły nim się zaczął rok szkolny 1872/3, ulegają co do następnych egzaminów ścisłych i interwencyi przy takowych dotychczasowym postanowieniom i taksom; natomiast §§. 24—27 włącznie mają być stosowane do każdego aktu promocyjnego.

Dodatek.

do

porządku egzaminów ścisłych na wydziale lekarskim, tyczący się egzaminów z historyi naturalnej celem przystąpienia do egzaminów ścisłych medycznych.

§. 1. Kandydat, który do egzaminów ścisłych medycznych chce być dopuszczonym, winien na jednym z uniwersytetów, w krajach w radzie państwa reprezentowanych, zdać trzy szczególne egzamina wstępne, publiczne: z botaniki, zoologii i mineralogii.

§. 2. Do każdego z tych egzaminów wstępnych dopuszczony będzie każdy słuchacz zwyczajny medycyny na zgłoszenie się do dziekana medycznego kolegium profesorów uczynione, z dołączeniem świadectwa dojrzałości, w zakładach krajów w radzie państwa reprezentowanych, ważnego, lub jeżeli do tych krajów nie przynależy, z dołączeniem świadectw, na zasadzie których został wpisany w rejestr słuchaczów zwyczajnych wydziału medycznego.

W jakim porządku i w których półroczach te egzamina wstępne odbyć się mają, pozostawia się uczniowi do woli.

§. 3. Egzamina wstępne odbywają się pod kierownictwem i nadzorem dziekana medycznego kolegium profesorów, atoli ciągła jego obecność podczas egzaminu nie jest potrzebną.

Egzaminatorami są zwyczajni profesorowie przedmiotów.

Gdzie jest kilku profesorów zwyczajnych tego samego przedmiotu, ten będzie egzaminatorem, który daje ten przedmiot wyłącznie dla medyków. Jeżeli i tych jest kilku, będą egzaminatorami po kolei.

Gdyby było potrzebnem zastępstwo dziekana medycznego kolegium profesorów lub egzaminatorów, zastosowane będą przepisy porządku egzaminów ścisłych medycznych (§. 7 i 8). Gdyby zaś zachodziły stósunki, w §. 9 porządku egzaminów ścisłych wzmiankowane, egzaminatorów nadzwyczajnych do egzaminu wstępnego z historyi naturalnej zamianuje minister oświecenia w myśl przepisu tamże zawartego.

§. 4. Do składania tych egzaminów ścisłych wyznaczane będą zwyczajnie tylko cztery pierwsze tygodnie każdego półrocza.

Atoli w skutku porozumienia się dziekana profesorów kolegium medycznego z egzaminatorami mogą wyjątkowo odbywać się także w innym czasie.

§. 5. Egzamin wstępny z każdym z osobna kandydatem i z każdego z osobna przedmiotu historyi naturalnej trwa kwadrans. Jeżeli egzamin zdaje kilku kandydatów równocześnie, czas egzaminu może być skrócony w myśl §. 15 porządku egzaminów ścisłych medycznych.

§. 6. Po egzaminie egzaminator zapisuje do osobnego protokołu skuteczność tegoż z zachowaniem następującego stopniowania: „celująco“, „dostatecznie“ „niedostatecznie“, na zasadzie tego protokołu dziekan medycznego kolegium profesorów wyda kandydatowi świadectwo na drukowanych blankietach, z przepisanym stemplem, i w jego wykazie lekcyi zapisze odnoszącą się do tego uwagę.

§. 7. Kandydat, który otrzyma postęp „niedostateczny“ może po trzech miesiącach być dopuszczonym do powtórzenia egzaminu, który wówczas winien się odbyć w ciągłej obecności dziekana medycznego kolegium profesorów.

Ten sam termin obowiązuje do każdego następnego powtórzenia.

Do tych powtórzeń odnosi się nadto przepis §. 21 porządku egzaminów ścisłych medycznych.

§. 8. Za każdy egzamin wstępny z historyi naturalnej kandydat winien opłacić taksę w kwocie 7 zł. wal. austr. z której egzaminator dostaje 5 zł. a dziekan medycznego kolegium profesorów 2 zł.

Za każde powtórzenie takiego egzaminu płaci się 6 zł. z czego dziekan medycznego kolegium profesorów i egzaminator dostają po 3 zł. Do taks tych odnosi się nadto przepis §. 23 porządku egzaminów ścisłych medycznych.

III.

Porządek egzaminów ścisłych na wydziale filozoficznym.

§. 1. Kto chce uzyskać doktorat na wydziale filozoficznym jednego z uniwersytetów w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, winien przedłożyć rozprawę naukową i zdać dwa egzamina ścisłe (rygoroza).

Dopuszczenie do tego zawisło od dowodu, że kandydat uczęszczał przez trzy lata na uniwersytet krajowy lub zagraniczny jako immatrykułowany słuchacz zwyczajny. Na przedstawienie odpowiedniego kolegium profesorów minister oświecenia może wyjątkowo pozwolić na dopuszczenie kandydatów, dowodu takiego złożyć nie mogących.

§. 2. Rozprawa, pisana lub drukowana, powinna traktować o temacie, z przedmiotów do zakresu wydziału filozoficznego należących, dowolnie wybranym i powinna okazać, że

kandydat uczył się obranego przedmiotu gruntownie i że może wydawać o nim sąd samodzielny i traktować go w odpowiedniej formie.

§. 3. Przedłożoną rozprawę dziekan profesorów przydzieli do ocenienia dwom referentom, to jest profesorom zwyczajnym a w braku tychże, profesorom nadzwyczajnym przedmiotu do którego się odnosi lub nareszcie profesorom nadzwyczajnym przedmiotu, do którego rozprawa treścią swoją najbardziej się zbliża.

Jeżeli profesorów zwyczajnych przedmiotu o który idzie, jest więcej niż dwóch, zajmują się ocenieniem po kolei.

Do ocenienia naukowej wartości rozprawy, wyznaczy dziekan odpowiedni przeciąg czasu.

§. 4. Profesorowie, do ocenienia rozprawy powołani, wydadzą o niej umotywowany sąd na piśmie i orzekną czy kandydat może być dopuszczonym do egzaminu ścisłego czy nie.

Jeżeli obadwaj referenci zgadzają się w swoim sądzie, dziekan zawiadamia kandydata o ich orzeczeniu; jeżeli się zaś niezgadzają, orzeczenie dopuszczenia 'kandydata pozostawia się kolegium profesorów.

§. 5. Z dwóch egzaminów ścisłych przedmiotami jednego jest

A. F i l o z o f i a (treść i rozciągłość tego egzaminu oznacza się względnie do grupy przedmiotów, do której należy rozprawa pisemna kandydata); przedmiotami drugiego

B. N a s t ę p u j ą c e g r u p y podług wyboru kandydata, albo

a) h i s t o r y a łącznie z filologią grecką i łacińską, albo

b) f i l o l o g i a k l a s y c z n a łącznie z historyą starożytną albo

c) m a t e m a t y k a i f i z y k a albo jeden z tych dwóch przedmiotów łącznie z chemią, nakoniec

d) jedna z gałęzi nauk przyrodzonych opisujących (zoologia, botanika lub mineralogia) łącznie z przedmiotami pod *c)* przytoczonemi.

Oprócz tego zakres szczegółowy umiejętności, do której wybrany temat przedłożonej rozprawy należy, jeżeli sam przez się nie jest już przedmiotem jednego z dwóch ścisłych egzaminów, stanowi część składową egzaminu, który kandydat ma zdawać z grup przedmiotów.

§. 6. W komisyi egzaminacyjnej przewodniczy dziekan profesorów. Gdyby nie mógł przybyć, zastąpi go prodziekan.

Komisya egzaminacyjna do każdego egzaminu ścisłego składa się z przewodniczącego i najmniej z dwóch a najwięcej z czterech egzaminatorów, którymi zwyczajnie powinni być profesorowie zwyczajni przedmiotów, z których egzamin ma być zdawanym.

Gdyby tegoż nie było, lub gdyby przybyć nie mógł, będzie powołany profesor nadzwyczajny tego przedmiotu a gdyby i tego nie było, profesor przedmiotu najbardziej zbliżonego.

Egzaminatorami mają także być profesorowie, którzy oceniali przedłożoną rozprawę naukową, zwłaszcza przy tym egzaminie ścisłym, którego przedmiotem, w myśl §. 5 jest przedmiot rozprawy.

Przewodniczący jako taki ma prawo lecz nie ma obowiązku egzaminowania.

Dziekani doktorów, gdzie jeszcze istnieją, mają także prawo uczestniczyć w egzaminach ścisłych, egzaminować i głosować.

§. 7. Egzamina ścisłe odbywają się publicznie; egzamin, którym kandydat ma udowodnić swoich wiadomości na polu umiejętności do której należy rozprawa, trwa dwie godziny, inny egzamin, godzinę.

Głosowanie i uchwałę poprzedzi obrada nad skutecznością egzaminu.

Następnie każdy członek głosuje na podstawie ogólnej skuteczności egzaminu.

Komisya egzaminacyjna orzeka większością głosów z zachowaniem następującego stopniowania: „celująco“, „dostatecznie“, „niedostatecznie“.

§. 8. Egzamina ścisłe mogą odbyć się w dowolnym porządku, atoli obadwa na tym samym uniwersytecie.

W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie minister oświecenia po zniesieniu się z odpowiedniemi kolegiami profesorów, może dozwolić wyjątku od tego ostatniego przepisu.

§. 9. Oznaczenie przerwy pomiędzy jednym egzaminem ścisłym a drugim zostawia się kandydatowi.

Jeźli zaś przy egzaminie ścisłym kandydat zostanie odrzuconym, termin, który komisya wyznaczy mu do powtórzenia egzamin nie może być krótszym nad trzy miesiące. Jeżeli znowu będzie odrzuconym, powtórzenie egzaminu ścisłego już tylko raz miejsce mieć może, i to nie prędzej jak po roku.

W razie ponownego (trzeciego) odrzucenia kandydat traci na zawsze prawo ubiegania się o doktorat z filozofii na uniwersytecie w krajach w radzie państwa reprezentowanych, jak nie mniej o zatwierdzenie dyplomu doktorskiego, zagranicą otrzymanego.

§. 10. Taksa za ocenienie przedłożonej rozprawy wynosi 20 zł., za egzamin ścisły dwugodzinny 40 zł., za jednogodzinny 20 zł. wal. austr.

Taksę za ocenienie rozprawy dzieli się w równych częściach między onejże sędziów.

Z taksy za egzamina ścisłe, 40 zł. wynoszącej, każdy z uczestników otrzyma 6 zł. a do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu wpłynie 4 zł. wal. austr., z taksy wynoszącej 20 zł. każdy uczestnik otrzyma 3 zł. a do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu wpłynie 2 zł. wal. austr.

Przewodniczący, jeźli oraz jest egzaminatorem przedmiotu, otrzyma taksę podwójną.

Gdyby z taksy pozostała jaka reszta, kolegium profesorów orzecze na co ma być użytą.

§. 11. Części taksy dla każdego egzaminatora przypadające mają być uważane jak gdyby wynagrodzenie za obecność i przeto mogą być pobierane tylko za czynność rzeczywistą. Jeżeli członek komisyi z jakiejkolwiek przyczyny przybyć nie może, dziekan postara się o jego zastąpienie stósownie do przepisów §. 6. Jeżeli to jest już nie możebnem, ale egzamin ścisły może odbyć się przy uczestnictwie innych członków, pozostała część taksy będzie użyta podług przepisu §. 10.

§. 12. Promocyi dokonywa profesor zwyczajny (per turnum) jako promotor a to w formie zwykłych sponsyi pod przewodnictwem rektora i w obecności dziekana kolegium profesorów.

W Wiedniu promocya będzie się odbywać na teraz tak jak dotąd ze współudziałem rektora, kanclerza, czterech dziekanów doktorów i notaryusza wydziału.

§. 13. Taksa promocyjna wynosi na wszystkich uniwersytetach austryackich (z wyjątkiem wiedeńskiego) 30 zł. wal. austr.

Z tego (z wyjątkiem uniwersytetu wiedeńskiego) otrzymują: rektor 15 zł. dziekan i promotor po 5 zł. W Wiedniu zatrzymują się na teraz płace dotychczasowe dla wszystkich spółdziałających.

Nadto z taksy tej 5 zł. odłożone będą do funduszu kancelaryjnego uniwersytetu, z którego opłacają się należytości za wystawienie dyplomu na rozmaitych uniwersytetach dotychczas istniejące i dotychczasowe płace urzędników kancelaryjnych i sług, z wyjątkiem tych płac, które takowi dostawali za szczególne czynności przy uroczystościach aktu promocyjnego obecnie zniesionych.

§. 14. W tych uniwersytetach, w których dotychczas były w zwyczaju uroczystsze formy promocyi, pozostawia się kandydatom do woli, zamiast prostej żądać tej uroczystszej formy promocyi, za opłatą, jaką się zwykle za to pobiera. Taksa atoli, w poprzednim paragrafie przepisana, i w tym także przypadku tak użytą i rozdzieloną będzie jak tam przepisano.

§. 15. Opłaty na rzecz stowarzyszeń wdów i kolegiów doktorskich na wydziałach, które doktorandzi na niektórych uniwersytetach dotychczas składają przy promocyi, pozostają nateraz nienaruszone

§. 16. Niniejszy porządek egzaminów ścisłych wchodzi w moc obowiązującą z początkiem roku szkolnego 1872/3.

Jednak kandydat, który w celu uzyskania doktoratu z filozofii zdał już jeden albo dwa egzamina ścisłe na zasadzie przepisów dotychczas obowiązujących, może w przeciągu lat dwóch od wejścia tego rozporządzenia w moc obowiązującą dokończyć aktu egzaminu albo na podstawie tych przepisów, albo z zastósowaniem niniejszego porządku egzaminów ścisłych.

Po upływie tego ostatniego terminu niniejszy porządek egzaminów ścisłych wchodzi w moc obowiązującą bez wyjątku.

§. 17. Jeżeli kandydat zechce odbywać dalszy ciąg aktu egzaminu na zasadzie nowego porządku egzaminów; natenczas, nim do następnego egzaminu będzie dopuszczony, winien przedłożyć rozprawę, w myśl niniejszego porządku egzaminów ścisłych wypracowaną.

Jeżeli na zasadzie tej rozprawy będzie dopuszczony do odbycia dalszego ciągu aktu egzaminacyjnego, kolegium profesorów zarządzi egzamin uzupełniający tego rodzaju, ażeby zakres dotychczasowych odpowiedzi kandydata został uzupełniony stósownie do wymagań, które mają być stawiane kandydatowi podług przepisów nowego porządku egzaminów ścisłych.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIII. — Wydany i rozesłany dnia 30 kwietnia 1872.

58.

Traktat przyjaźni z dnia 2 września 1869, handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem chińskiem.

(Zawarty w Pekingu dnia 2 września 1869, przez Jego cesarską i królewską Apostolską Mość ratyfikowany w Wiedniu dnia 8 maja 1871, obustronne ratyfikacye wymienione w Wiedniu dnia 27 listopada 1871).

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro atque Majestatis Suae Chinae Imperatoris Plenipotentiario fine stabiliendarum ac ampliandarum inter Utriusque Nostrum ditiones amicitiae, comercii et navigationis relationum Pechini die secunda mensis Septembris anni millesimi octingentesimi sexagesimi noni tractatus infra scriptus initus et signatus fuit tenoris ad verbum sequentis:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. i apostolski król węgierski z jednej a Najjaśniejszy cesarz chiński z drugiej strony, przejęci szczerem życzeniem, ustalenia stosunków przyjacielskich pomiędzy wspomnionemi państwami, postanowili utrwalić takowe traktatem przyjaźni, handlowym i żeglugowym, wzajemnie korzystnym i dla poddanych wysokich mocarstw traktat zawierających, pożytecznym. W tym celu mianowali swoimi pełnomocnikami:

Jego cesarska i królewska Apostolska Mość:

Swego kontradmirała Antoniego Barona Petza, pełnomocnego ministra i posła w misyi nadzwyczajnej, naczelnika ces. i król. wyprawy do Azyi wschodniej, kawalera wojskowego orderu Maryi Teresyi itd. itd. itd.;

Najjaśniejszy cesarz chiński:

Tung-Süna, prezesa rady dochodów państwa, ministra gabinetowego do spraw zewnętrznych;

Chung-Houa, opiekuna następcy tronu, wiceprezesa rady wojennej, dowódcę wojsk chińskich czerwonej chorągwi z galonami, inspektora handlu trzech portów północnych itd. itd. itd.;

którzy udzieliwszy sobie swoje pełnomocnictwa i znalazłszy takowe w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł I.

Pomiędzy państwami traktat zawierającemi panować ma trwały pokój i niezmienna przyjaźń. Poddani ich mają w obu państwach doznawać zupełnej opieki, tak co do osób swoich jak i własności.

Artykuł II.

Dla utrzymania w przyszłości przyjaznych stosunków Jego ces. i król. Apostolska Mość i Najjaśniejszy Cesarz chiński zezwalają, aby stósownie do zwyczaju zaprowadzonego pomiędzy wielkiemi i zaprzyjaźnionemi narodami, Jego ces. i król. Apostolska Mość, gdy to uzna za stósowne, mógł uwierzytelnić przy rządzie Najjaśniejszego cesarza chińskiego, ajenta dyplomatycznego, a z drugiej strony aby Najjaśniejszy cesarz chiński, gdy to uzna za stósowne, mógł uwierzytelnić ajenta dyplomatycznego przy rządzie Jego ces. i król. Apostolskiej Mości.

Artykuł III.

Dla załatwiania swoich spraw ajenci dyplomatyczni przez obie strony zamianowani mają prawo albo mieszkać stale w stolicy drugiej strony, albo do niej w razie potrzeby dojeżdżać, według własnego zdania.

Ajenci dyplomatyczni obu stron traktat zawierających, mają nawzajem doznawać w miejscu swego pobytu takich prerogatyw i swobód, jakie im nadaje prawo narodów. Ich osoby, rodziny, domy i korespondencye mają być nietykalne. Nie będą ograniczani w wyborze i mianowaniu swoich urzędników, kurierów, tłumaczów, sług itd., osoby zaś te nie będą w żadnym względzie doznawać przykrości.

Ktokolwiek by się dopuścił na reprezentantach Ich cesarskich Mości, członkach ich rodzin, albo domownikach ustnej lub czynnej zniewagi, albo gwałtu, będzie przez władze surowo karany.

Artykuł IV.

Postanowiono dalej, że reprezentant Jego ces. i król. Apostolskiej Mości, tudzież osoby jego orszaku będą mogli odbywać podróże bez żadnych przeszkód. Reprezentant ten będzie mógł wysyłać i odbierać listy według upodobania, przez którekolwiek miejsce wybrzeża; listy jego i rzeczy będą nienaruszalne. Będzie mógł używać własnych kuryerów, ci zaś doznawać będą w podróży takiej samej opieki i takich samych ułatwień, jakich doznają osoby, którym poruczonym jest przewóz depeszy rządowych cesarsko-chińskich.

W ogóle używać będzie takich samych przewilejów, jakich używają urzędnicy tego samego stopnia według zwyczajów narodów zachodnich.

Koszta wszelkiego rodzaju, z misyami dyplomatycznemi połączone, ponosić będą odnośne rządy.

Artykuł V.

Reprezentant Jego ces. i król. Apostolskiej Mości będzie załatwiał sprawy z ministrami Najjaśniejszego Cesarza chińskiego osobiście, lub pisemnie, na stopie zupełnej równości.

Artykuł VI.

Rząd Jego ces. i król. Apostolskiej Mości będzie miał prawo zamianować konsula jeneralnego, a dla każdego portu otwartego, lub dla każdego takiego miasta w Chinach, gdzie jego interesa handlowe wymagać tego będą, konsula, wicekonsula lub ajenta konsularnego.

Władze chińskie mają obchodzić się z tymi urzędnikami z należnym szacunkiem. Będą oni doznawać takich samych przywilejów i prerogatyw, jak urzędnicy konsularni narodu któremu się najbardziej sprzyja.

Rząd Jego ces. i król. Apostolskiej Mości, jeżeliby nie uznawał potrzeby ustanowienia konsula w jednym z portów dla handlu otwartych, będzie mógł poruczyć czynności ajenta konsularnego w tym porcie konsulowi jednego z mocarstw zaprzyjaźnionych.

Artykuł VII.

Odezwy urzędowe ajentów dyplomatycznych i konsularnych Jego ces. i król. Apostolskiej Mości mają być pisane w języku niemieckim, lecz będzie do nich dołączany przekład chiński. Podobnież władze chińskie pisać będą w języku chińskim; gdyby zaś w tekście chinskim albo niemieckim okazała się różnica, ten tekst uważany będzie jako prawdziwy, który był ułożony w języku narodu, odezwę wydającego.

Traktat niniejszy spisano w języku niemieckim i chińskim i obadwa teksty zrównano starannie, tak że myśl i znaczenie każdego artykułu są zupełnie zgodne.

Artykuł VIII.

W portach i miastach Kanton, Swatow, Amoy, Foochow, Ningpo, Shanghai, Chinkiang, Nanking, Kiukiang i Hankau, na rzece Yang-tse, Chee-Foo (Yentai), Tientsin i Newchuang, tudzież Tamsui i Taiwan-foo na wyspie Formosa i Kiungchow na wyspie Haiman poddani monarchii austryacko-węgierskiej i ich rodziny mogą poruszać się swobodnie, osiadać, prowadzić handel i przemysł, w zupełnem bezpieczeństwie i bez jakiejkolwiek przeszkody.

W głębi kraju mogą prowadzić handel tak, jak poddani innych narodów, nie urządzając tam jednak składu towarów.

Artykuł. IX.

Każdy poddany monarchii austryacko-węgierskiej, który stósownie do stypulacyi poprzedniego artykułu, przybędzie do jednego z portów dla handlu zagranicznego otwartych, będzie mógł, bez względu na czas swego pobytu, najmować domy i magazyny dla przechowania swoich towarów, lub brać w dzierżawę grunta a nawet stawiać na nich domy i magazyny.

Poddani wspomnionej monarchii będą mogli w podobny sposób zakładać kościoły, szpitale, domy ubogich i cmentarze. W danym razie władza miejscowa, porozumiawszy się z konsulem, wyznaczy rzeczonym poddanym najstósowniejsze do pobytu dzielnice i place, na których owe budowle znajdować się mogą.

Interesowani sami układają się o cenę najmu i czynszu, która, ile możności, ma być uregulowana według cen miejscowych przeciętnych. Władze chińskie będą odwodzić krajowców od stawiania lub żądania cen wygorowanych, konsul zaś ze swojej strony będzie zwracał uwagę, aby poddani monarchii austryacko-węgierskiej nie używali przymusu dla zniewolenia właścicieli chińskich do zgody.

Artykuł X.

Okręty handlowe monarchii austryacko-węgierskiej będą mogły udawać się do portów i miast dla handlu zagranicznego otwartych, i z towarami swemi przepływać bez przeszkody z jednego portu do drugiego. Udawanie się jednak do innych portów lub trudnienie się przemytnictwem na wybrzeżu, jest im zakazane.

Jeżeli jaki okręt kupiecki będzie złapany przy handlu przemytniczym, władze chińskie skonfiskują jego ładunek, bez względu na wartość lub własności tegoż; okręt taki może być wykluczonym od dalszego handlu i, po uporządkowaniu i zaspokojeniu swoich rachunków, wydalonym. Wszystkie konfiskaty przypadają na korzyść rządu chińskiego, który jednak, przed obowiązującem zawyrokowaniem przyaresztowania i konfiskaty, ma zawiadomić o tem ces. i król. konsula najbliższego portu.

Żaden kupiec lub dowódca okrętu handlowego nie może dowozić buntownikom lub rozbojnikom morskim jakiejkolwiek żywności, broni lub amunicyi. W razie przestąpienia tego okręt będzie wraz z ładunkiem skonfiskowany, a winny oddany swemu rządowi dla ukarania według surowości praw. Zabronionem jest nawet udawanie się do terytoryów zajętych przez buntowników.

Rząd austryacko-węgierski będzie się starał wszelkiemi możliwemi środkami zapobiegać bezprawnemu używaniu swojej bandery handlowej.

Artykuł XI.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej, udający się w głąb kraju dla prowadzenia handlu, powinni tak samo jak poddani innych mocarstw zaopatrzyć się w dokumenta podróżne, przez inspektora cłowego wystawione; podróżujący zaś tylko dla przyjemności, biorą pasport od konsula, atoli powinien być wizowanym przez władzę miejscową. Pasport ten należy pokazać na żądanie. Jeżeli jest w porządku, właściciel może odbywać dalszą podróż i nikt nie będzie mu przeszkadzał, gdyby chciał przyjmować ludzi do usługi, lub najmować czółna dla przewozu swego pakunku albo towarów. Jeżeli zaś podróżny nie jest zaopatrzony w pasport, lub popełni czyny sprzeciwiające się ustawom, będzie wydany najbliższemu konsulatowi dla ukarania; oprócz aresztowania jednak, nie ma doznawać żadnego złego obejścia. Do wycieczek w odległości nie większej nad sto *li* od portów dla handlu otwartych, i na czas najwięcej pięciu dni, nie potrzeba pasportu.

Artykuł ten nie odnosi się do członków załogi okrętowej itd., dla których za porozumieniem się konsulów z władzami miejscowemi ustanowione będą inne granice.

Ces. i król. konsul będzie się starał wydawać pasporta tylko osobom godnym szacunku.

Artykuł XII.

Poddanym monarchii austryacko węgierskiej wolno będzie przyjmować rzeczoznawców, tłumaczów, pisarzów, robotników, przewoźników, majtków i sług z wszystkich części Chin, za odpowiedniem wynagrodzeniem. na zasadzie umowy obu stron. Podobnież nie będzie im wzbronionem uczenie się od Chińczyków języka krajowego lub dyalektów albo uczenie ich obcych języków. Sprzedaż książek w monarchii austryacko-węgierskiej drukowanych, jakoteż kupno książek chińskich nie będzie doznawać żadnych przeszkód.

Artykuł XIII.

Chińczycy uważać będą własność poddanych monarchii austryacko-węgierskiej w cesarstwie chińskiem, jakiegokolwiek byłaby rodzaju, jako nienaruszalną, i zawsze ją szanować będą. Władze chińskie nie mogą pod żadnym warunkiem aresztować okrętów, będących własnością wspomnionych poddanych lub używać ich do jakichkolwiek celów publicznych albo prywatnych.

Artykuł XIV.

Gdy okręt jaki z monarchii austryacko-węgierskiej przybędzie na wody portu otwartego dla handlu, wolno mu będzie nająć sobie podług własnego wyboru rotmana, któryby go przewiózł do portu. Podobnież, gdy opłaci wszystkie należytości i podatki i jest gotów do podróży, może wybrać sobie rotmana, któryby go wyprowadził z portu.

Artykuł XV.

Jak tylko jaki okręt handlowy z monarchii austryacko-węgierskiej pochodzący, zawinie do portu, inspektor cłowy, jeźli to uzna za stósowne, może wyznaczyć jednego lub kilku urzedników cłowych do pilnowania okrętu i baczenia, aby przemytnictwo towarów nie miało miejsca. Urzędnicy ci mogą podług upodobania zostać w swojem własnem czółnie, lub przebywać na pokładzie okrętu.

Koszta ich zapłaty, wyżywienia i utrzymania ponosi władza cłowa chińska; nie mogą oni żądać żadnej zapłaty lub wynagrodzenia jakiegokolwiek rodzaju, ani od kapitana okrętu, ani od właścicieli towarów.

Artykuł XVI.

W przeciągu dwudziestu czterech (24) godzin po przybyciu należy wręczyć papiery okrętowe, listy frachtowe itd. konsulowi, który w następnych dwudziestu czterech (24) godzinach oznajmi inspektorowi cłowemu nazwisko okrętu, jego objętość i rodzaj jego ładunku.

Jeżeli w przeciągu czterdziestu ośmiu (48) godzin po przybyciu okrętu, przepisowi temu z winy kapitana zadość się nie stanie, tenże ulegnie grzywnie w kwocie pięćdziesiąt (50) taelów za każdy dzień spóźnienia. Ogólna kwota tej grzywny nie może jednak przewyższać dwustu (200) taelów.

Kapitan jest odpowiedzialny za prawdziwość deklaracyi okrętowej, która zawierać musi dokładne i szczegółowe sprawozdanie o ładunku znajdującym się na pokładzie. Za podanie fałszywej deklaracyi ulega on grzywnie w kwocie pięciuset (500) taelów, wolno

mu jednak w przeciągu dwudziestu czterech (24) godzin po wręczeniu urzędnikom cłowym deklaracyi, poprawić odkrytą w niej omyłkę, w którym to razie nie ulegnie grzywnie.

Inspektor cłowy otrzymawszy od konsula przepisane doniesienie, wyda pozwolenie do otwarcia wnętrza okrętu. Za otwarcie wnętrza okrętu i wyładowanie towarów bez takowego pozwolenia kapitan ulegnie grzywnie w kwocie pięciuset (500) taelów i wszystkie wyładowane towary będą skonfiskowane.

Artykuł XVII.

Każdy kupiec z monarchii austryacko-węgierskiej, chcący towary na ląd wysadzić lub wziąść na okręt, powinien prosić inspektora cłowego o pozwolenie. Towary bez takowego pozwolenia na ląd wysadzone lub na okręt wzięte, ulegają konfiskacie.

Artykuł XVIII.

Bez szczegółowego pozwolenia inspektora ceł nie wolno przenosić towarów z jednego okrętu na drugi. Towary, bez takowego pozwolenia z jednego okrętu na drugi przeniesione, ulegają konfiskacie.

Artykuł XIX.

Kapitanowie i kupcy z monarchii austryacko-węgierskiej będą mogli najmować do przewozu towarów i podróżnych lekkie okręty i statki dowolnego rodzaju a cena najmu takich statków lekkich będzie oznaczona w drodze dobrowolnej ugody, bez pośrednictwa władzy chińskiej. Ilość ich nie będzie ograniczana i monopol ich nie może być nikomu nadany, równie jak monopol przenoszenia za pomocą drążników ładunku, mającego się wysadzić lub wziąść na okręt. Gdyby owe lekkie statki dopuszczały się przemytnictwa, towary, które miały być przemycone, ulegną konfiskacie.

Artykuł XX.

Kupcy z monarchii austryacko-węgierskiej obowiązani są opłacać cła przywozowe i wywozowe, w taryfie cłowej przepisane; w żadnym jednak razie nie wyższe, niż kupcy narodu, któremu się najbardziej sprzyja.

Gdyby Chiny przed wygaśnięciem tego traktatu miały układać się z innem mocarstwem o zniżenie lub podwyższenie ceł, ces. i król. rząd, jak tylko ugoda taka będzie powszechnie przyjętą, podobnież do niej przystąpi.

Postanowienia handlowe, do traktatu niniejszego dołączone, mają stanowić jego część integralną, i z tego powodu uważane będą jako obowiązujące dla obu wysokich stron, traktat zawierających.

Artykuł XXI.

Co się tyczy towarów, które według taryfy podlegają cłu od wartości, jeżeli kupiec z monarchii austryacko-węgierskiej nie może zgodzić się z urzędnikami chińskimi co do wartości, tak jedna, jak druga strona może przybrać sobie trzech kupców, którzy towary obejrzą. Najwyższa cena, za którą jeden z tych kupców chciałby je kupić, przyjęta będzie za ich wartość.

Artykuł XXII.

Przepisane taryfą opłaty obliczane będą podług wagi netto każdego towaru, po strąceniu tary. Jeżeli przy jakim artykule, np. przy herbacie kupiec nie może się zgodzić

z urzędnikami cłowymi co do tej tary, każdy z urzędników wybiera sobie pewną ilość skrzyń, wszyscy równo, setkami, po obliczeniu wagi brutto i netto i wyrachowaniu różnicy, wypadnie z tej operacyi tara przeciętna całego transportu. Według tej samej zasady obliczać należy tarę dla każdego towaru lub dla każdego artykułu. Jeżeli oprócz tego znajdzie się i inny powód do nieporozumienia, którego od razu usunąć nie można, należy zawiadomić o tem konsula, a ten nadeszle inspektorowi cłowemu dokumenta, dla rozstrzygnięcia podług słuszności. Rekurs jednak należy wnieść w przeciągu dwudziestu czterech godzin, w przeciwnym bowiem razie byłby bezskutecznym. Aż do załatwienia tej sprawy inspektor cłowy ma zawiesić wynoszenie towarów.

Artykuł XXIII.

Cło od towarów przywiezionych, które uległy uszkodzeniu, będzie odpowiednio uszkodzeniu zniżone. Ale jeżeliby przyszło do sporów, te mają być załatwione w taki sam sposób, jak to przepisane jest w artykule XXI dla towarów podlegających opłatom od wartości.

Artykuł XXIV.

Kapitan okrętu handlowego austryacko-węgierskiego może w czterdziestu ośmiu godzinach po przybyciu okrętu, ale nie później, postanowić wyjść znowu pod żagle, nie otworzywszy wnętrza okrętu, w którym to razie nie ulega opłacie beczkowego. Po upływie czterdziestu ośmiu godzin beczkowe musi być opłacone. Przy zawijaniu lub oddalaniu się żadne inne należytości lub opłaty nie mogą być pobierane.

Artykuł XXV.

Cła wchodowe opłacić należy przy wysadzaniu towarów na ląd, a cła wywozowe. przy zabieraniu ich na okręt. Gdy beczkowe i cła, które od okrętu i ładunku mają być zapłacone, zostały całkowicie zaspokojone, inspektor cłowy wystawi odnośny kwit ogólny, za pokazaniem którego urzędnik konsularny wyda kapitanowi jego papiery i pozwoli wyjść pod żagle.

Artykuł XXVI.

Należytości płacić należy w domach bankowych, przez rząd chiński wyznaczonych, w srebrze sycee albo w monetach zagranicznych. Te ostatnie będą przyjmowane od poddanych austryacko-węgierskich po tym samym kursie, co od innych kupców zagranicznych i w żadnym razie po rozmaitym, albo wyższym kursie.

Artykuł XXVII.

Okręty handlowe austryacko-węgierskie o przeszło stu pięćdziesięciu (150) beczkach. opłacać będą cztery (4) mace od beczki, a okręty o stu pięćdziesięciu (150) beczkach. lub mniej, jedną (1) macę od beczki. Za podstawę do obliczenia tych należytości służyć będzie beczka angielska. Po zapłaceniu beczkowego inspektor cłowy wystawi kapitanowi lub właścicielowi poświadczenie, za ukazaniem którego władzom cłowym innych portów chińskich, do których kapitan uzna za dobre się udać. aż do upływu czterech (4) miesięcy od daty kwitu ogólnego wspomnionego w artykule XXV, beczkowe nie będzie powtórnie żądane.

Statki, używane przez poddanych monarchii austryacko-węgierskiej do przewozu podróżnych, pakunków, listów, żywności lub artykułów, cłu nie podlegających, nie opłacają beczkowego. Jeżeli statki takie przewożą także jednocześnie i towary podlegające cłu, policzone będą do kategoryi okrętów mających mniej niż sto pięćdziesiąt (150) tonów objętości i mają opłacać jedną (1) macę od beczki.

Artykuł XXVIII.

Poddanym austryacko-węgierskim, chcącym przesyłać płody z głębi Chin do jednego z portów chińskich, lub towary importowane z pewnego portu do jakiego miejsca w głębi kraju, wolno będzie uiścić naraz opłaty przewozowe, i uskutecznić to w sposób przepisany siódmem postanowieniem handlowem do taryfy dołączonem.

Ta jednorazowa opłata wynosić będzie połowę należytości w taryfie postanowionych, z wyjątkiem towarów wolnych od cła, które stósownie do postanowienia handlowego drugiego, w taryfie do tego traktatu dołączonej, podlegają cłu przewozowemu, wynoszącemu $2^1/_2$ proc. od wartości.

Postanawia się wyraźnie, że uiszczenie należytości przewozowych nie wzrusza przewidzianych w taryfie ceł przewozowych i wywozowych a które to ostatnie mają być pobierane w kwocie całkowitej i osobno.

Gdyby w przyszłości rząd chiński wszedł w układy z innem mocarstwem względem zniżenia lub podwyższenia ceł, lub względem zmiany sposobu poboru tychże, cesarski i królewski rząd przystąpi podobnież do takiej ugody, jak tylko będzie powszechnie przyjętą.

Artykuł XXIX.

Jeżeli kapitan okrętu austryacko-węgierskiego, zawijającego do jednego z portów chińskich, chce złożyć tam tylko część ładunku, obowiązany jest opłacić cło tylko od tej części. Resztę ładunku może przewieść do innego portu, tamże oclić i sprzedać.

Artykuł XXX.

Statkom należącym do poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, a trudniącym się żeglugą nadbrzeżną, wolno będzie przewozić płody chińskie z jednego otwartego portu do drugiego za opłatą cła taryfą przepisanego w porcie, w którym się ładuje i za opłatą kabotaży (wynoszącej połowę cła taryfą przepisanego) w porcie, z którego się towary zabiera. Jeżeli te płody chińskie, z innego portu przywiezione, będą znowu w przeciągu roku wywiezione, statki powyższe otrzymają kwit zwrotny (draw back certificate czyli Tsun-piao), reprezentujący połowę wartości cła opłaconego, na mocy którego wywiezienie nie podlega już cłu wywozowemu, jednak w porcie, z którego się wywozi, należy opłacić połowę kabotaży.

Artykuł XXI.

Kupcy monarchii austryacko-węgierskiej, którzy do jednego z portów otwartych towary przywiozą i cło tamże opłacą, będą mogli otrzymać od inspektora cłowego pozwolenie wywiezienia ich napowrót. Dla zapobieżenia wszelkiej defraudacyi urzędnicy cłow przekonają się, czy należytości cłowe od wskazanych towarów były rzeczywiście opłacone i należycie zapisane, tudzież czy znaki nie są uszkodzone. Gdyby się pokazała defraudacya cłowa, urząd chiński skonfiskuje towary. Pod temi warunkami kupcy z monarchii austryacko-

węgierskiej będą mogli otrzymać kwit zwrotny na opłacone cło przywozowe celem wywiezienia napowrót towarów cudzoziemskich za granicę. — Kupcy z monarchii austryacko-węgierskiej, wywożąc płody chińskie w przeciągu dwunastu miesięcy napowrót za granicę, mogą żądać kwitu zwrotnego na opłaconą kabotażę.

Urząd cłowy portu, w którym kwity zwrotne wystawione były, przyjmować będzie kwity zwrotne przy opłacie ceł przywozowych i wywozowych w nominalnej wartości.

Zamiast kwitów zwrotnych będzie można uzyskać od urzędu cłowego pozwolenie wyładowania towarów bez opłaty cła (Mien-schue-tân), mające wagę w innym porcie chińskim. Okręty z monarchii austryacko-węgierskiej, obładowane zbożem zagranicznem, mogą takowe wywozić bez opłaty cła, dopóki części ładunku nie wysadzą na ląd.

Gdyby w przyszłości rząd chiński wszedł w układy z innem mocarstwem względem przeciągu czasu, w jakim takie kwity zwrotne (licząc od chwili naładowania towarów) mogą być wystawiane, cesarski i królewski rząd zgodzi się na taką umowę, jak tylko będzie powszechnie przyjętą.

Artykuł XXXII.

Inspektor cłowy złoży u urzędnika konsularnego w każdym porcie dla handlu zagranicznego otwartym, zbiór miar i wag używanych w urzędzie cłowym w Kantonie, tudzież przyrządów przepisanych do ważenia towarów i pieniędzy. Te zasadnicze miary, wagi i przyrządy służyć będą za podstawę przy wszelkich żądaniach i opłatach cłowych, a w razie sporów, rezultat za pomocą nich osiągnięty, będzie rozstrzygającym.

Dla zapobieżenia wszelkim błędom i osiągnięcia jak największej jednostajności, zgodzono się, aby te miary i wagi były zgodne z czwartem postanowieniem handlowem niniejszego traktatu.

Artykuł XXXIII.

Wszelkie kary pieniężne i konfiskaty za wykroczenia przeciwko temu traktatowi, dostają się rządowi chińskiemu.

Władze chińskie używać będą w każdym porcie środków jakie uznają za najstosowniejsze dla przeszkodzenia aby dochody państwa nie były uszczuplane przez przemytnictwo albo oszustwo.

Artykuł XXXIV.

Cesarskim i królewskim okrętom wojennym, przybywającym nie w zamiarze nieprzyjacielskim, albo ścigającym rozbójników morskich, wolno jest udawać się do wszystkich portów chińskich bez różnicy.

Przy kupowaniu zapasów, nabieraniu wody, jakoteż gdyby potrzebowały naprawy, będą doznawać wszelkich ułatwień, nie napotykając żadnych przeszkód. Dowódcy takich okrętów mają porozumiewać się z władzami chińskiemi na przyjaźnej stopie i jako równi w randze. Od takich okrętów nie będą pobierane opłaty żadnego rodzaju.

Artykuł XXXV.

Gdyby kiedykolwiek jaki okręt handlowy austryacko-węgierski rozbił się na wybrzeżach Chin, lub też osiadł na mieliźnie, albo był zmuszony szukać schronienia w jednym z portów na terytoryum cesarstwa chińskiego, władze chińskie, jak tylko otrzymają wiadomość o tym wypadku, obowiązane będą użyć niezwłocznie środków potrzebnych do ocalenia i zabezpieczenia okrętu: osoby znajdujące się na pokładzie mają doznawać przyjacielskiego obejścia, a jeżeli tego będzie potrzeba, mają być zaopatrzone w fundusze na dalszą podróż do siedziby najbliższego konsulatu.

Artykuł XXXVI.

W razie zbiegostwa majtków albo innych osób z okrętów austryacko-węgierskich wojennych lub handlowych, władza chińska na żądanie urzędnika konsularnego, lub jeźli takowego nie ma, na żądanie kapitana, poczyni kroki potrzebne dla wyśledzenia zbiega i wyda go w ręce urzędnika konsularnego albo kapitana.

Podobnież jeżeliby zbiegowie chińscy albo osoby ścigane za zbrodnię, chroniły się w domach albo na okrętach poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, władza miejscowa uda się do cesarskiego i królewskiego urzędnika konsularnego, który poczyni środki potrzebne, aby wydać winnych.

Artykuł XXXVII.

Gdyby okręty monarchii austryacko-węgierskiej były zrabowane na wodach chińskich przez rozbójników morskich, władze chińskie będą obowiązane użyć wszelkich środków dla przytrzymania i ukarania rozbójników. Zrabowane towary mają być złożone w ręce właściwego urzędnika konsularnego, który je odeszle osobom mającym do nich prawo. Gdyby nie zdołano ani rozbójników morskich pochwycić, ani zrabowanych przedmiotów odzyskać, władze chińskie będą ukarane według ustaw chińskich, lecz nie będą obowiązane do wynagrodzenia za przedmioty zrabowane.

Artykuł XXXVIII.

Gdyby poddany monarchii austryacko-węgierskiej miał powód do skargi na Chińczyka, powinien udać się najprzód do urzędnika konsularnego, i wyłożyć przedmiot swego zażalenia. Urzędnik konsularny rozpoznawszy sprawę, będzie się starał załatwić ją na drodze zgody.

Podobnież gdyby Chińczyk miał powód do skargi na poddanego monarchii austryacko-węgierskiej, urzędnik konsularny chętnie go wysłucha, i będzie się starał ukończyć spór sposobem zgodnym.

Gdyby się to jednak w jednym lub drugim razie nie powiodło, urzędnik konsularny uda się po pomoc do właściwego urzędnika chińskiego, i obadwa wspólnie rozstrzygną sprawę według zasad słuszności.

Artykuł XXXIX.

Poddani chińscy, którzy dopuszczą się czynu zbrodniczego przeciwko poddanym monarchii austryacko-węgierskiej, mają być przez władze chińskie aresztowani i według praw chińskich ukarani.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej, jeżeli się dopuszczą czynu zbrodniczego przeciwko poddanemu chińskiemu, mają być przez urzędnika konsularnego aresztowani, i ukarani według praw monarchii austryacko-węgierskiej.

Artykuł XL.

Sprawy sporne pomiędzy poddanymi monarchii austryacko-węgierskiej co do praw własności lub osób, ulegają sądownictwu cesarskich i królewskich władz. Spory pomiędzy poddanymi monarchii austryacko-węgierskiej a poddanymi innego obcego narodu będą rozstrzygane w Chinach na zasadzie traktatów pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a tym obcym narodem, rządowi zaś chińskiemu nie przysługuje wcale pośrednictwo. Ale jeżeliby poddani chińscy byli w sporze zawikłani, władze chińskie w każdym razie wezmą udział w postępowaniu, stósownie do XXXVIII i XXXIX artykułu niniejszego traktatu.

Artykuł XLI.

Władze chińskie obowiązane są udzielać w każdym czasie poddanym monarchii astryacko-węgierskiej najzupełniejszej opieki, tak co do osoby jak i własności, mianowicie gdyby doznali obrazy lub gwałtu.

W wypadkach rabunku lub kontrybucyi władze miejscowe winny użyć środków stósownych dla odzyskania zrabowanej własności, uspokojenia nieporządków i aresztowania winnych, którzy mają być podług praw ukarani. Gdyby jednak władzy miejscowej nie powiodło się pochwycić winnych, nie będzie można domagać się od rządu chińskiego żadnego wynagrodzenia, chyba tylko ukarania wspomnionej władzy według praw chińskich.

Artykuł XLII.

Jeżeli poddany chiński, będący dłużnikiem poddanego monarchii austryacko-węgierskiej zaniedba zapłacić dług, lub się w zamiarze oszukańskim oddali, władza chińska użyje wszelkich w jej mocy będących środków, aby zbiega uwięzić a dłużnika zmusić do zapłacenia długu.

Podobnież cesarskie i królewskie władze obowiązane są czynić co tylko jest w ich mocy, aby poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, nie uiszczających się poddanym chińskim z długów, przymusić do tego, a, jeżeliby się w zamiarze oszukania oddalili, pociągnąć do sądu.

W żadnym jednak razie rządy, tak chiński jak Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości nie mogą być pociągane do odpowiedzialności za długi swoich poddanych.

Artykuł XLIII.

Monarchii austryacko-węgierskiej i jej poddanym przesługiwać ma zupełny i taki sam współudział we wszystkich przywilejach, swobodach i prerogatywach, jaki Najjaśniejszy Cesarz chiński przyznał lub w przyszłości przyznać może rządowi lub poddanym jakiegokolwiek innego narodu.

Wszelkie zmiany w taryfie albo w postanowieniach dotyczących ceł, opłat beczkowego i portowego, przywozu, wywozu i przewozu, nie wyłączając ograniczających, jeżeli będą powszechnie przyjęte, mają być niezwłocznie i bez osobnego traktatu stósowane także do kupców i statków handlowych monarchii austryacko-węgierskiej.

Podobnież poddani chińscy mają doznawać na terytoryum monarchii austryacko-węgierskiej takiego samego obchodzenia, jak poddani narodu, któremu się najwięcej sprzyja.

Artykuł XLIV.

Zgodzono się że każdej z wysokich stron traktat zawierających przysługiwać ma prawo zażądania po upływie lat dziesięciu rewizyi taryfy i odnoszących się do handlu artykułów tego traktatu. Ale jeżeli w ciągu następujących potem sześciu miesięcy żadne żądanie postawionem nie będzie, taryfa obowiązywać ma przez dalsze lat dziesięć, licząc od powyższego terminu, co ma się zachowywać także po upływie każdego następnego peryodu dziesięcioletniego.

Gdyby jednak przed upływem pierwszych dziesięciu lat przedsięwzięto rewizyę traktatu lub taryfy z jednem z mocarstw zostających z Chinami w przymierzu, korzyści tejże mają być natychmiast zastósowane także do rządu Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości.

Artykuł XLV.

Ratyfikacye tego traktatu mają być wymienione w przeciągu roku, od dnia podpisania tegoż, w Shangai lub Tientsinie.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron podpisali traktat niniejszy i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Pekingu przy wystawieniu czterech tekstów dnia drugiego września roku tysiąc ośmset sześćdziesiątego dziewiątego ery chrześciańskiej to jest 26 dnia, 7 miesiąca, 8 roku panowania Najjaśniejszego cesarza Tung-Chih.

(L. S.) Baron **Petz.**
Kontradmirał.

(L. S.) **Tung-Sün.**
(L. S.) **Chung-Hou.**

Taryfa cłowa.

I. Przywóz.

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Agar-Agar	100 katty	—	1	5	—
Assa foetida	„	—	6	5	—
Budulec:					
Maszty i krokwie, drzewo twarde nie dłuższe nad 40 stóp angielskich	sztuki	4	—	—	—
Drzewo twarde, nie dłuższe nad 60 stóp angielskich	„	6	—	—	—
Drzewo twarde, nad 60 stóp angielskich		10	—	—	—
Drzewo miękkie, nie dłuższe nad 40 stóp angielskich	„	2	—	—	—
Drzewo miękkie, nie dłuższe nad 60 stóp angielskich	„	4	5	—	—
Drzewo miękkie, nad 60 stóp angielskich	„	6	5	—	—
Belki, drzewo twarde, nie nad 26 stóp angielskich długości a mniej niż 12 cali w kwadrat	„	1	5	—	—
Dyle, drzewo twarde, nie nad 24 stóp angielskich długości, 12 cali szerokości i 3 cali grubości	100	3	5	—	—
Drzewo twarde nie nad 16 stóp angielskich długości, 12 cali szerokości i 3 cale grubości	100	2	—	—	—
Drzewo miękkie	1000 stóp □	—	7	—	—
Drzewo teakowe	stopy sześ.	—	—	3	5
Bawełna, surowa	100 katty	—	3	5	—
Towary bawełniane:					
popielate, białe, gładko prążkowane, nad 34 cali angielskich szerokości a nie nad 40 yardów długości	sztuki	—	—	8	—
popielate, nad 34 angielskich szerokości i nad 40 yardów długości	10 yardów	—	—	2	—
Drylich i gean, rodzaj barchanu nie nad 30 cali angielskich szerokości i nie nad 40 yardów długości	sztuki	—	1	—	—
Drylich i gean nie nad 30 cali angielskich szerokości i nie nad 30 yardów długości	„	—	—	7	5
Sukno, nie nad 34 cali angielskich szerokości i nie nad 48 yardów długości	sztuki	—	—	8	—
Sukno, nie nad 34 cali angielskich szerokości i nie nad 24 yardów długości	„	—	—	4	—
Sukno, farbowane w deseń i bez deseniu, nie nad 36 cali angielskich szerokości i nie nad 40 yardów długości	„	—	1	5	—
Towary kolorowe, złotogłów biały, shirting w kropki, nie nad 36 cali angielskich szerokości i nie nad 40 yardów długości	„	—	1	—	—
Drukowane; cyce i katuny na meble, nie nad 31 cali angielskich szerokości i nie nad 30 yardów długości	„	—	—	7	—
Batyst nie nad 46 cali angielskich szerokości i nie nad 24 yardów długości	„	—	—	7	—
Batyst, nie nad 46 cali angielskich szerokości i nie nad 12 yardów długości	„	—	—	3	5
Muślin, nie nad 46 cali angielskich szerokości i nie nad 24 yardów długości	„	—	—	7	5
Muślin, nie nad 46 cali angielskich szerokości i nie nad 12 yardów długości	„	—	—	3	5
Adamaszek nie nad 36 cali angielskich szerokości i nie nad 40 yardów długości	„	—	2	—	—
Bombasina pikowana nie nad 40 cali angielskich szerokości i nie nad 12 yardów długości	„	—	—	6	5
Bagazya nie nad 28 cali angielskich szerokości i nie nad 20 yardów długości	„	—	—	3	5
Chustki, nie nad 1 yard w kwadrat	tuzina	—	—	2	5

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Barchan, nie nad 35 yardów długości	sztuki	—	2	—	—
Aksamit nie nad 34 yardów długości	„	—	1	5	—
Nici bawełniane	100 katty	—	7	2	—
Przędza bawełniana	„	—	7	—	—
Orzechy betelowe	„	—	1	5	-
Łuska z orzechów betelowych	„	—	—	7	5
Beche de mer czarna . . .	100 katty	1	5	—	—
„ „ „ biała	„	—	3	5	—
Wosk pszczelny, żółty . . .	„	1	—	—	—
Koszenilla	„	5	—	—	—
Cow Bezoar indyjski . . .	katty	1	5	—	—
Cutch	100 katty	—	1	8	—
Kły słoniowe, całe	„	4	—	—	—
„ „ ułamki . . .	„	3	—	—	—
Pióra zimorodka	100	—	4	—	—
„ pawie	100	—	4	—	—
Krzemień	100 katty	—	—	3	—
Skórki rybie	„	—	2	—	—
Ryby solone	„	—	1	8	—
Żołądki rybie	„	1	—	—	—
Gambier	„	—	1	5	—
Garnele surowe	„	—	3	6	—
Goździki	„	—	5	—	—
Szypułki goździkowe . . .	„	—	1	8	—
Ginseng amerykański, nie klarowany	„	6	—	—	—
Ginseng amerykański, klarowany	„	8	—	—	—
Szkło do okień	100 stóp □	—	1	5	—
Drut złoty, prawdziwy . . .	katty	1	6	—	—
„ „ imitacya	„	—	—	3	—
Guma, Benjamin	100 katty	—	6	—	—
Olej gumowy	„	—	6	—	—
Guma zwana krwią wołową .	„	—	4	5	—
„ myrrha	„	—	4	5	—
„ olibanum	„	—	4	5	—
Gummigutta	„	1	—	—	—
Pletwy haja, czarne	„	—	5	—	—
„ „ białe	„	1	5	—	—
Skóry haja	100	2	—	—	—
Klej rybi	100 katty	—	6	5	—
Skóry:					
Bawole lub krowie	„	—	5	—	—
Nosorożcowe	„	—	4	2	—
Lisie, wielkie	sztuki	—	1	5	—
„ małe	„	—	—	7	5
Kunie	„	—	1	5	—
Z wydry morskiej	„	1	5	—	—
Tygrysie lub lamparcie . .	„	—	1	5	—
Bobrowe	100	5	—	—	—
Sarnie, zajęcze i królicze .	„	—	5	—	—

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Wiewiórcze	„	—	5	—	—
Z wydry lądowej	„	2	—	—	—
Z niedzwiedzia rakuna (ur. lotor)	„	2	—	—	—
Borsucze	„	2	—	—	—
Wilcze, wielkie	sztuki	—	1	5	—
„ małe	„	—	—	7	5
Rogi bawole	100 katty	—	2	5	—
„ jelenie	„	—	2	5	—
„ nosorożcowe	„	2	—	—	—
Drzewo, kamagon	„	—	—	3	—
„ hebanowe	„	—	1	5	—
„ pachnące	„	—	4	5	—
„ kranjee 35 stóp angielskich długie, 1 stopę angielską 8 cali szerokie i 1 stopę grube	sztuki	—	8	—	—
Laka	100 katty	—	1	4	5
„ czerwona	„	—	1	1	5
„ garwo	„	2	—	—	—
Indigo płynne	„	—	1	8	—
Kamfora, barros, oczyszczona	katty	1	3	—	—
Kamfora, odpadki	„	—	7	2	—
Kardamomy, lepszy gatunek	100 katty	1	—	—	—
„ pośledniejszy gagatunek czyli ziarnka rajskie .	„	—	5	—	—
Kornalina	100 kam.	—	3	—	—
Perły kornalinowe	100 katty	7	—	—	—
Guziki metalowe	gros	—	—	5	5
Korale	katty	—	1	—	—
Towary lakierowane . . .	100 katty	1	—	—	—
Skóra wyprawna	„	—	4	2	—
Klej	„	—	1	5	—
Płótna, przednie, jak irlandzkie albo szkockie nie więcej nad 50 yardów długości	sztuki	—	5	—	—
Płótna grube, jak płótna z bawełną lub jedwabiem nie więcej nad 50 yardów długości	„				
Lukrabau, nasienie	100 katty	—	2	—	—
Kwiat muszkatołowy . . .	„	—	—	3	5
Kora mangroe	„	1	—	—	—
Metale:					
Miedź, w postaci blach, sztab gwoździ	„	—	—	3	—
Miedź nieobrobiona w płytach	„	1	5	—	—
Yellow, metal, blachy, gwoź-		1	—	—	—
dzie	„	—	9	—	—

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Yellow, japoński	100 katty	—	6	—	—
Żelazo w postaci blach, szyn, sztab, obręczy	„	—	1	2	5
Żelazo nieobrobione w bryłach	„	—	—	7	5
Balast żelazny	„	—	—	1	—
Drut żelazny	„	—	2	5	—
Ołów w bryłach	„	—	2	5	—
„ „ taflach	„	—	5	5	—
Rtęć	„	2	—	—	—
Cynk (nateraz tylko według przepisu do taryfy dołączonego)	„	—	2	5	—
Stal	„	—	2	5	—
Cyna		1	2	5	—
Blacha biała	„	—	4	—	—
Orzechy muszkatołowe	„	2	5	—	—
Muszle suszone	„	—	2	—	—
Oliwki, niezaprawne, solone lub zaprawne	„	—	1	8	—
Opium	„	30	—	—	—
Perłowa macica	„	—	2	—	—
Pieprz czarny	„	—	3	6	—
„ biały	„	—	5	—	—
Putszuk	„	—	6	—	—
Rotang (trzcina wschodnio-indyjska do krzeseł)	„	—	1	5	—
Saletra (sprzedaż dozwolona tylko według przepisu do taryfy załączonego)	„	—	5	—	—
Materye aksamitne nie dłuższe nad 34 yardów	sztuki	—	1	8	—
Drzewo sandałowe	100 katty	—	4	—	—
„ sapanowe	„	—	1	—	—
Skorupy żółwie	katty	—	2	5	—
„ „ kawałki	„	—	—	7	2
Parasole	sztuki	—	—	3	5
Szmalta	100 katty	1	5	—	—
Tabaka zagraniczna	„	7	2	—	—
Siarka (sprzedaż dozwolona tylko według przepisu do taryfy dołączonego)	„	—	2	—	—
Płótno żaglowe lniane lub bawełniane nie dłuższe nad 50 yardów	sztuki	—	4	—	—
Ścięgna, bawole i jelenie	100 katty	—	5	5	—
Drut srebrny, prawdziwy	katty	1	3	—	—
„ „ imitowany	„	—	—	—	—
Tabakierki grające 5% ad valorem	„	—	—	—	—
Lak w laskach	100 katty	—	3	—	—

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Węgiel kamienny, zagraniczny	tonna	—	—	5	—
Sztokfisz	100 katty	—	5	—	—
Zegarki kieszunkowe	pary	1	—	—	—
„ emaliowane perłowo	„	4	5	—	—
Liny, manilla	100 katty	—	3	5	—
Teleskopy, dalekowidy, lornety, zwierciadełka, zwierciadła ścienne 5% ad valorem	—	—	—	—	—
Kości tygrysie	100 katty	1	5	5	—
Zegary ścienne i stołowe 5% ad valorem	—	—	—	—	—
Gniazda ptaków, indyjskie jadalne 1 gatunku	katty	—	5	5	—
2 „	„	—	4	5	—
3 „ czyli nieoczyszczone	„	—	1	5	—
Kły konia morskiego	100 katty	2	—	—	—
Wosk, japoński	„	—	6	5	—
Przędza wełniana	„	3	—	—	—
Towary wełniane, mianowicie:					
Kołdry	pary	—	2	—	—
Sukno przednie i Spanish stripes, habit i sukno medium 51 do 64 cali ang. szerokie	chang	—	1	2	—
Long Ells 31 cali angiel. szerokie	„	—	—	4	5
Kamlot, angielski 31 cali angielskich szeroki	„	—	—	5	—
Kamlot holenderski 33 cali angielskich szeroki	„	—	1	—	—
Kamlot imitowany czyli bombazetta	„	—	—	3	5
Kazimir, flanela i sukno wąskie	„	—	—	4	—
Lastings 31 cali ang. szeroki	„	—	—	5	—
Lastings imitowany i orlean 34 cali angielskich szeroki	„	—	—	3	5
Sukno na bandery," bunting, nie szersze nad 24 cali ang. 40 yardów długie	sztuki	—	2	—	—
Tkaniny mięszane, wełniane i bawełniane jak lustre, zwyczajne i brokatowe nie nad 31 yardów długości	„	—	2	—	—
Ordynaryjne Spanisch stripes	chang	—	1	—	—
Cynamon	100 katty	1	5	—	—
Pruchno	„	—	3	5	—

II. Wywóz.

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Ałun	100 katty	—	—	4	5
„ zielony lub witriol żelazny	„	—	1	—	—
Anyż gwiazdkowy	„	—	5	—	—
„ okruchy	„	—	2	5	—
Olej anyżowy	„	5	—	—	—
Ziarnka morelowe lub migdały	„	—	4	5	—
Arszenik	„	—	4	5	—
„ żółty czyli orpiment	„	—	3	5	—
Muszle ostrygowe i morskie	„	—	—	9	—
Wyroby z bambusu	„	—	7	5	—
Naramienniki szklanne (bangles)	„	—	5	—	—
Bawełna surowa	„	—	3	5	—
Gałgany bawełniane	„	—	—	4	5
Ryciny i obrazy	sztuki	—	1	—	—
„ „ „ na papierze ryżowym	100	—	1	—	—
Niedokwas ołowiu (massicot)	100 katty	—	3	5	—
Minia (minium)	„	—	3	5	—
Biel ołowiana (ceruse)	„	—	3	5	—
Kwiaty sztuczne	„	1	5	—	—
Bób i groch (wyjąwszy z Newchwang i Tangchow)	„	—	—	6	—
Placki bobowe (wyjąwszy z Newchwang i Tangchow)	„		—	3	5
Capoor Cutchary	„	—	3	—	—
Cattia lignea	„	—	6	—	—
„ kwiat	„	—	8	—	—
„ gałązki	„	—	1	5	—
„ olej	„	9	—	—	—
Olej ricinowy	„	—	2	—	—
Korzeń chiny	„	—	1	3	—
Coir (tkanina z włokien orzecha kokosowego	„	—	1	—	—
Cow-bezoar	katty	—	3	6	—
Daktyle, czarne	100 katty	—	1	5	—
„ czerwone	„	—	—	9	—
Kołdry, grube, z włosienia lub skórek	sztuki	—	—	9	—
Nawóz albo pudreta	100 katty	—	—	9	—
Jaja zakonserwowane	1000	—	3	5	—
Towary z kości słoniowej	katty	—	1	5	—
Orzechy ziemne	100 katty	—	1	—	—
„ „ placki	„	—	—	3	—
Grzyby	„	1	5	—	—
Wachlarze z piór	100	—	7	5	—
„ z papieru	„	—	—	4	5
„ z liści palmowych oprawne	1000	—	3	6	—
„ z liści palmowych nieoprawne	„	—	2	—	—
Farba zielona	100 katty	—	4	5	—
Barwnik, zielony	katty	—	8	—	—
Odpadki filcowe	100 katty	—	1	—	—
Czapki filcowe	100	1	2	5	—
Firnis albo lakier surowy	100 katty	—	5	—	—
Galanga	„	—	1	—	—
Galasówka	„	—	5	—	—
Kurkuma	„	—	1	—	—
Giseng krajowy 5% ad valor.	„	—	—	—	—
Ginseng z Korei lub Japonii 1 gatunek	katty	—	5	—	—
2 „	„	—	3	5	—
Szkło lub towary szklane	100 katty	—	5	—	—
Paciorki szklane	„	—	5	—	—
Kitajka indyjska przednia	„	2	5	—	—
„ „ ordynaryjna	„	—	7	5	—
Gips	„	—	—	3	—
Sierść wielbłądzia	„	1	—	—	—
„ kozia	„	—	1	8	—
Konopie	„	—	3	5	—
Przędza konopna kantońska	„	—	1	5	—
„ „ z Sutschau (Sutchow)	„	—	5	—	—
Skóry surowe	„	1	8	—	—
Drzewo: pale, żerdzie, belki	sztuki	—	—	3	—
Towary drewniane	100 katty	1	1	5	—
Miód	„	—	9	—	—
Rogi jelenie ze starych zwierząt	„	1	3	5	—
Rogi jeleni z młod. zwierząt	pary	—	9	—	—
Indigo suche	100 katty	1	—	—	—
Joss sticks	„	—	2	—	—
Kamfora	„	—	7	5	—
Kantarydy	„	2	—	—	—
Kasztany	„	—	1	—	—
Odzież, bawełniana	„	1	5	—	—
„ jedwabna	„	10	—	—	—
Czosnek	„	—	—	3	5
Towary kościane i rogowe	„	1	5	—	—
Kufry skórzane	„	1	5	—	—
Konserwy wszelkiego rodzaju	„	—	5	—	—
Korale nieprawdziwe	„	—	3	5	—
Kubeby	„	1	5	—	—
Ruda miedziana	„	—	5	—	—
Blacha miedziana stara	„	—	5	—	—
Towary miedziane i cynowe	„	1	1	5	—
Osobliwości i starożytności 5% ad valorem	—	—	—	—	—
Towary lakierowane	100 katty	1	—	—	—
Lukrecya	„	—	1	3	5
Knoty do lamp	„	—	6	—	—
Skóra świeża	„	1	8	—	—

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Towary skórzane, jakoto torby, worki, woreczki na pieniądze	100 katty	1	5	—	—
Suszone owoce (lichees) .	„	—	2	—	—
Kwiat lilii, suszony	„	—	2	7	—
Nasienie lilii albo orzechy lotosowe	„	—	5	—	—
Lung-ugan (suszone owoce)	„	—	2	5	—
„ „ bez pestek . .	„	—	3	5	—
Płyty marmurowe	„	—	2	—	—
Maty wszelkiego rodzaju . .	100 sztuk	—	2	—	—
Obszycia do mat. zwój o 40 yardach	zwoju o 40 yardach	—	2	—	—
Nasienie melonów	100 katty	—	1	—	—
Guziki metalowe	„	3	—	—	—
Staniol	„	1	5	—	—
Towary metalowe	„	1	—	—	—
Drut metalowy	„	1	1	5	—
Moszus	katty	—	9	—	—
Nanking i materye bawełniane krajowe	100 katty	1	5	—	—
Makaron długi (Vermicelli)	„	—	1	8	—
Olej bobowy, herbaciany, drzewny, bawełniany i konopny	„	—	3	—	—
Nasienie oliwek	„	—	3	—	—
Palampore, stebnowane, bawełniane kołdry	100	2	7	5	—
Papier 1 gatunek	100 katty	—	7	—	—
„ 2 „	„	—	4	—	—
„ napuszczony oliwą .	„	—	4	5	—
Perły nieprawdziwe	„	2	—	—	—
Towary z perłowej macicy .	100 katty	—	1	—	—
Liście mięty pieprzowej . .	„	—	1	—	—
Olej z pieprzowej mięty . .	„	3	5	—	—
Porcelana przednia	„	—	9	—	—
„ ordynaryjna . . .	„	—	4	5	—
Ryż lub paddy, pszenica, proso i inne ziarna zbożowe	„	—	1	—	—
Rhabarbarum	„	1	2	5	—
Laski trzcinowe	1000	—	5	—	—
Rotang łupany	100 katty	—	2	5	—
Towary z rotangu	„	—	3	—	—
Samtchu	„	—	1	5	—
Towary z drzewa sandałowego	katty	—	1	—	—
Skórki pomarańczowe . . .	100 katty	—	3	—	—
„ z pumelo 1 gatunek .	„	—	4	5	—
„ „ „ 2 „ .	„	—	1	5	—
Towary szyldkretowe . . .	katty	—	2	—	—
Szynki	100 katty	—	5	5	—

Przedmiot	od	T.	M.	C.	C.
Parasole, papierowe, Kitty sols	100	—	5	—	—
Tabaka	100 katty	—	8	—	—
Trzewiki i buty skórzane i atłasowe	100 par	3	—	—	—
Trzewiki słomiane	„	—	1	8	—
Race i ognie sztuczne . . .	100 katty	—	5	—	—
Gąbka lub agaric czerwony .	„	—	6	—	—
Siarek rtęci, czerwony . .	„	—	7	5	—
Trawa morska (alge tang) .	„	—	1	5	—
Jedwab: surowy lub przędzony	„	10	—	—	—
„ żółty z Setchuen .	„	7	—	—	—
„ czesany z Dupions .	„	5	—	—	—
„ dziki, surowy . .	„	2	5	—	—
„ odpadki	„	1	—	—	—
„ kokony	„	3	—	—	—
„ pela z kantonu . .	„	4	5	—	—
„ „ z innych prowincyi	„	10	—	—	—
„ wstążki i nici . . .	„	10	—	—	—
Towary jedwabne:					
„ pongies, szale, szarfy, krepa, atlas, gaza, aksamit i materye haftowane	„	12	—	—	—
„ aksamity z Setchuen i Shang-tung . . .	„	4	5	—	—
„ kutasy jedwabne	„	10	—	—	—
czapki jedwabne . .	100	—	9	—	—
Materye mieszane z bawełną	100 katty	5	5	—	—
Nasienie sezamu	„	—	1	3	5
Towary srebrne i złote . .	„	10	—	—	—
Soya	„	—	4	—	—
Tkaniny ze słomy	„	—	7	—	—
Turnips solony	„	—	1	8	—
Węgle kamienne	„	—	—	4	—
Tytuń przyrządzony	„	—	4	5	—
„ w liściach	„	—	1	5	—
Łój zwierzęcy	„	—	2	—	—
„ roślinny	„	—	3	—	—
Kobierce i drogiety	100	3	5	—	—
Herbata	100 katty	2	5	—	—
Towary garnczarskie . . .	„	—	—	5	—
Tusze chińskie	„	4	—	—	—
Wosk biały albo od owadów	„	1	5	—	—
Wełna	„	—	3	5	—
Staniol cynowy	„	1	2	5	—
Cynober	„	2	5	—	—
Cukier, brunatny	„	—	1	2	—
„ biały	„	—	2	—	—
„ kandys	„	—	2	5	—

Postanowienia handlowe.

Postanowienie pierwsze.

O towarach niewymienionych.

Od artykułów, w taryfie wywozowej nie wymienionych, ale w taryfie przywozowej wzmiankowanych, opłacane będą w razie wywozu takie same cła, jakie przepisuje taryfa przywozowa. Podobnież od artykułów, niewymienionych w taryfie przywozowej, lecz wyszczególnionych w taryfie wywozowej, opłacane będą w razie przywozu takie same cła, jakie przepisuje taryfa wywozowa.

Od artykułów ani w jednej ani w drugiej taryfie, ani też pomiędzy towarami od cła wolnemi, nie wymienionych, opłacane będzie cło pięcioprocentowe ad valorem, przyczem za podstawę służyć ma cena targowa.

Postanowienie drugie.

Towary wolne od cła.

Złoto i srebro w sztabach, monety zagraniczne, mąka, mąka kukurudziana, sago, biszkopty, wędliny i marynaty, konserwy z jarzyn, ser, masło, wyroby cukrowe, odzież zagraniczna, towary złotnicze i jubilerskie, srebro i towary platerowane, pachnidła, mydło wszelkiego rodzaju, węgle drewniane, drzewo na opał, świece zagraniczne, tytoń zagraniczny, zagraniczne cygara, wino, piwo, spirytusy, sprzęty domowe, zapasy domowe i okrętowe, pakunki do osobistego użytku, papier i materyały piśmienne, wyroby tapicerskie, nożownicze, leki zagraniczne, towary szklane i kryształowe.

Od towarów tu wyszczególnionych nie opłaca się cła, ani przywozowego ani wywozowego. Towary te atoli, z wyjątkiem pakunków do osobistego użytku, złota i srebra w sztabach, tudzież monet zagranicznych, jeżeli są przeznaczone w głąb Chin, ulegają cłu przechodowemu, wynoszącemu dwa i pół procentu ad valorem. Statek, obciążony całkiem lub częściowo artykułami od cła uwolnionemi (wyjąwszy pakunki do osobistego użytku, złoto i srebro w sztabach tudzież monety zagraniczne), obowiązany jest do opłaty beczkowego, chociażby nie miał na pokładzie innego ładunku.

Postanowienie trzecie.

O towarach zakazanych.

Zakazanym jest tak przywóz jak i wywóz następujących przedmiotów:

Prochu strzelniczego, kul, dział, wielkich i małych, karabinów wszelkiego kalibru, broni, amunicyi i przyborów wojennych wszelkiego rodzaju, soli.

Postanowienie czwarte.

O miarach i wagach.

Do obliczenia taryfy bierze się za podstawę że waga jednego (1) pikula, mającego sto (100) katty, czyni stodwadzieścia (120) funtów cłowych dwudziescia siedm (27) łutów, jeden (1) kwent ośm (8) centów, czyli sześćdziesiąt (60) kilogramów czterysta pięćdziesiąt trzy (453) gramów i że długość jednego czanga, mającego dziesięć (10) stóp chińskich czyni jedenaście (11) stóp dwa (2) cale dziewięć (9) linii austryackich czyli trzy (3) metry pięćdziesiąt pięć (55) centymetrów. Stopa chińska czyni trzynaście (13) cali pięć (5) linii austryackich, czyli trzysta pięćdziesiąt pięć (355) milimetrów.

Postanowienie piąte.

O artykułach, które przedtem były zakazane.

Ograniczenie handlu opium, monetami miedzianemi, zbożem, ziarnem strączkowem, siarka, saletra gatunkiem cynku znanym pod nazwą angielską spelter znosi się pod następującemi warunkami:

1. Od opium cło wchodowe będzie wynosić teraz trzydzieści (30) taelów od pikula. Przywożący może go sprzedawać tylko w porcie, w głąb zaś Chin tylko Chińczycy artykuł ten mogą przewozić i tylko jako własność chińska. Kupcowi z monarchii austryacko-węgierskiej nie będzie wolno im towarzyszyć. Zatem XI (jedenasty) artykuł traktatu nie może być do tego przypadku rozciągnięty. Podobnież nie odnoszą się do tego artykułu postanowienia o opłatach transytowych, lecz rząd chiński może według własnego zdania nałożyć cła przechodowe na opium. Także rewizye taryfy nie będą do opium stosowane.

2. Monety miedziane. Wywóz monet miedzianych chińskich do portów zagranicznych jest zakazany, ale poddani monarchii austryacko-węgierskiej mogą je przewozić z jednego otwartego portu chińskiego do drugiego pod następującemi warunkami:

Przewożący winien wymienić ilość monety miedzianej którą przewieść zamierza i port, do którego jest przeznaczona. Winien przedstawić dwie osoby płacić mogące jako ręczycieli lub dać inną rękojmią, którą by inspektor cłowy mógł uznać za dostateczną dla zapewnienia, że w przeciągu sześciu (6) miesięcy od dnia wysadzenia na ląd zwróci poborcy cłowemu w porcie, z którego odpłynął, certyfikat przez niego wystawiony, a to z poświadczeniem przez poborcę cłowego w porcie wyładowania wystawionem i w pieczęć jego zaopatrzonem, jako moneta miedziana także przybyła. Jeżeli przewożący nie dołączy certyfikatu, podpadnie grzywnie w takiej kwocie, jaką wynosiła przewieziona moneta miedziana. Od monety miedzianej żadne cło opłacane nie będzie, ale statek, który takową całkiem lub częściowo na ląd wysadza, obowiązany jest do opłaty beczkowego, chociażby żadnych innych towarów nie miał na pokładzie.

3. Ryż. Wywożenie do portu zagranicznego ryżu i wszelkich innych zbóż krajowych lub zagranicznych z kądkolwiek przywiezionych, jest zabronione. Atoli kupcy monarchii austryacko-węgierskiej mogą produkta te przewozić z jednego otwartego portu chińskiego do drugiego, pod temi samemi warunkami co do poręczenia jak przy monecie miedzianej i za opłatą w porcie wyładowania ceł, w taryfie przepisanych.

Od ryżu i zboża nie będzie pobierane żadne cło przywozowe, ale statek całkiem lub częściowo ryżem i zbożem obciążony, chociażby żadnego innego ładunku na pokładzie nie miał, obowiązany jest do opłaty beczkowego.

4. Saletra, siarka i gatunek cynku znany pod nazwą spelter uważane będą jak gdyby amunicya wojenna, i nie mogą być przywożone przez kupców monarchii austryacko-węgierskiej, chyba na żądanie rządu chińskiego albo dla sprzedania poddanym chińskim według przepisów do kupowania onychże upoważnionym. Pozwolenie do wyłożenia na ląd tych przedmiotów nie będzie nigdy udzielone dopóty, dopóki urząd cłowy się nie zapewni, że kupiciel uzyskał upoważnienie do tego potrzebne. Poddanym monarchii austryacko-węgierskiej nie będzie dozwolone prowadzić te artykuły w górę Yang-tze-kiang lub do innych portów prócz tych, które są otwarte na morzu; niewolno im też prowadzić takowych w głąb kraju na rachunek Chińczyków.

Artykuły te tylko w portach mogą być sprzedawane, we wszystkich zaś innych miejscach uważane będą jak gdyby własność chińska.

Wykroczenie przeciwko warunkom tu ustanowionym, a pod któremi handel opium, monetą miedzianą, zbożem, saletrą, siarką i cynkiem znanym pod nazwą spelter jest dozwolony, będzie karane konfiskatą wszystkich artykułów w monecie będących.

Postanowienie szóste.

O formalnościach, którym ulegać mają okręty do portu przybywające.

Dla zapobieżenia wszelkim nieporozumieniom zgodzono się, że przeciąg 24 godzin, w którym każdy kapitan stósownie do artykułu XVI traktatu winien oddać konsulowi swoje papiery, ma się liczyć od chwili przybycia okrętu w granice portu.

W podobny sposób będzie liczony przeciąg 48 (czterdziestu ośmiu) godzin, które na mocy XXIV artykułu traktatu okrętom należącym do monarchii austryacko-węgierskiej wolno jest przepędzić w porcie bez opłaty beczkowego.

Granice portu będą oznaczone przez władze cłowe stósownie do potrzeb stanu handlowego o ile te dadzą się pogodzić ze względem na zabezpieczenie dochodów cłowych.

W podobny sposób będą wyznaczone w każdym porcie miejsca, w którym będzie można towary zabierać na okręt i wykładać i miejsca te będą wskazane konsulom, aby mogli zawiadomić o nich publiczność.

Postanowienie siódme.

O cłach przewozowych.

Od towarów kupieckich opłacone jest cło przewozowe, jeżeli dopełniono następujących warunków:

Przy przywozie. Naczelnika urzędu cłowego, w porcie, z którego towary w głąb kraju wysłane być mają, należy zawiadomić o ilości i rodzaju towarów, o nazwisku okrętu, które je na ląd wyłożył, i o miejscu do którego są przeznaczone.

Naczelnik urzędu cłowego, przekonawszy się o prawdziwości tego uwiadomienia i odebrawszy cła przewozowe jak w artykule XXVIII traktatu są przepisane, doręczy importującemu towary świadectwo zapłaty ceł przewozowych, którym wykazywać się należy we wszystkich stacyach poborowych. Żadna inna opłata jakiegokolwiek rodzaju, do którejkolwiek części państwa towary te będą powiezione, nie może być od nich pobierana.

Przy wywozie. Płody, przez poddanego monarchii austryacko-węgierskiej w głębi Chin zakupione i do portu, z którego mają odpłynąć, transportowane, winny w pierwszej stacyi poborowej, przez którą będą przechodzić, być zrewidowane i spisane. Osoba lub osoby transportem się trudniące, winny przedłożyć deklaracyą, przez siebie podpisaną, w którejby tak rodzaj towarów, jak i port, z którego mają odpłynąć, były wymienione. Na to otrzymają certyfikat, który w drodze do portu, gdzie na okręt wzięte będą, w każdej stacyi poborowej, ukazywanym i wizowanym być winien.

Za przybyciem towarów do stacyi poborowej, najbliższej urzędu portowego, urząd cłowy tego portu będzie o tem zawiadomiony, i towary mogą być dalej transportowane, gdy zostanie opłacone cło przewozowe, ciężące na nich stósownie do artykułu XXVIII traktatu. Przy wywozie winny być opłacone cła w taryfie ustanowione.

Wszelkie usiłowanie przemycenia w brew postanowieniom powyższym towarów przywiezionych lub wywieść się mających, pociąga za sobą onychże konfiskatę.

Towary, w powyższy sposób jako przechodzące do portu, deklarowane, jeżeli podczas przechodu będą bez pozwolenia sprzedawane, ulegają konfiskacie.

Wszelkie usiłowanie przewiezienia większej ilości towarów niż w certyfikacie podano, pociąga za sobą konfiskatę wszystkich towarów tej samej nazwy, w certyfikacie wymienionych.

Naczelnik urzędu cłowego ma prawo niedozwolić wniesienia na okręt towarów, jeżeli nie jest udowodnionem, że opłaty przechodowe na nich ciężące, zostały uskutecznione i to dopóty, dopóki należytości te nie będą zaspokojone.

Postanowienie ósme.

O handlu cudzoziemców w głębi kraju na zasadzie passportów.

Zgodzono się, że artykuł XI traktatu nie ma być tak rozumianym jakoby poddanym monarchii austryacko-węgierskiej pozwalał przybywać do stolicy Chin dla prowadzenia tam handlu.

Postanowienie dziewiąte.

O opłacie ceł w portach.

Ponieważ traktat powyższy nadaje rządowi chińskiemu prawo użycia wszelkich środków, które tenże uzna za stósowne w celu zapewnienia sobie dochodów płynących z handlu z monarchią austryacko-węgierską, zgodzono się, że we wszystkich portach otwartych przyjęty będzie jednakowy system.

Rząd chiński poczyni wszelkie środki które uzna za potrzebne dla zapobieżenia przemytnictwu na Yang-tze-kiang.

W tym celu urzędnik, przez rząd chiński do nadzorowania handlu zagranicznego postanowiony, będzie zwiedzał rozmaite porty od czasu do czasu osobiście lub będzie tam wysyłał swoich reprezentantów. Urzędnikowi temu będzie wolno wybrać podług swojego zdania jednego z poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, którego uzna za zdatnego, aby go wspierał w zarządzie dochodami celnemi, w powstrzymaniu przemytnictwa, w oznaczeniu granic portów, w wykonywaniu czynności kapitana portowego, nareszcie w wystawianiu latarni morskich, znaków morskich itd.; koszta utrzymania tychże pokrywane będą z opłaty beczkowego.

(L. S.) Baron **Petz** r. w.,
kontradmirał.

(L. S.) **Tung-Sün** r. w.

(L. S.) **Chung-Hon** r. w.

Nos visis et perpensis tractatus hujus articulis ea omnia, quae in illis continentur, rata grataque habere declaramus ac profitemur, Verbo Nostro Caesareo Regio promittentes, Nos ea omnia fideliter observaturos atque executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio appenso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali urbe Nostra Vienna die octava mensis Maji, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo primo, Regnorum Nostrorum vigesimo tertio.

Franciscus Josephus m. p.

Comes a **Beust** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,
Consiliarius aulicus et ministerialis.

Traktat powyższy wraz z taryfą cłową i postanowieniami handlowemi. jako przez obydwie izby rady państwa zatwierdzony, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 17 kwietnia 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIV. — Wydany i rozesłany dnia 4 maja 1872.

59.

Ustawa z dnia 17 kwietnia 1872,

dozwalająca miastu Salzburgowi stolicy kraju zaciągnięcia pożyczki loteryjnej.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Miastu Salzburgowi stolicy kraju dozwala się na zaciągnięcie pożyczki loteryjnej w sumie nominalnej milion siedmset dwadzieścia sześć tysięcy trzysta złotych, z pominięciem przepisów prawnych o zaciąganiu pożyczek prywatnych z obligacyami prywatnemi, w takim sposobie, aby obligacye udziałowe były wydawane na okaziciela, atoli na sumę nie niżej dwudziestu złotych i aby przy zwrocie zapłaty były połączone z losowaniem premii.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Mojemu ministrowi skarbu.

Buda, dnia 17 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

60.

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1872,

o udzielaniu posad wysłużonym podoficerom.

W wykonaniu postanowień §. 38 ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 Dz. u. p. Nr. 151 z roku 1868 widzę się spowodowanym, zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa, rozporządzić co następuje:

§. 1.

Podoficerowie, którzy w wojsku stałem, w marynarce wojennej albo przy kadrach i oddziałach obrony krajowej służyli czynnie przez lat dwanaście a z tych najmniej ośm jako podoficerowie i dobrze się sprawowali, nabywają przez to prawa otrzymywania posad w służbie publicznej, jakoteż przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych, żeglugi parowej i innych, przez państwo subwencyonowanych (§. 38 ustawy wojskowej).

Czas służby, spędzony w przymiocie podoficera tytularnego, będzie wliczony do ośmiu lub służby podoficerskiej.

§. 2.

Podobnego prawa, a nawet bez względu na ilość lat służby, nabywają nadto ci podoficerowie, którzy w skutek ran odniesionych w boju lub przy pełnieniu służby bezpieczeństwa publicznego stali się niezdatnymi do służby wojskowej, chociaż przez to nie utracili zdolności do służby cywilnej.

§. 3.

Prawa te podoficerów w §. 1 i 2 wymienionych zaspokajane będą

1. przez wyłączne dla nich zastrzeżenie pewnych posad, i

2. przez dawanie im pierwszeństwa przed współubiegającymi się przy udzielaniu innych posad.

§. 4.

Posady służących zastrzeżone dla podoficerów, są:

a) wszelkie miejsca na służących i dozorców przy c. k. władzach, sądach, urzędach, zakładach karnych i wszystkich tych, które utrzymywane są z funduszów publicznych całkiem lub po części;

b) posady należące do kategoryi woźnych i sług kancelaryjnych, dozorców niższego rzędu i służby ruchu przy przedsiębiorstwach kolei żelaznych, żeglugi parowej i innych przez państwo subwencyonowanych lub zagwarantowanych, które albo dopiero będą koncesyonowane, albo które już są koncesyonowane i na zasadzie swoich statutów, dokumentów koncesyi lub w inny sposób obowiązane uwzględniać wysłużonych podoficerów przy obsadzaniu posad.

Stanowczy lub tymczasowy przymiot tej służby nie wywiera żadnego wpływu na to zastrzeżenie.

§. 5.

Przy obsadzaniu posad urzędników do czynności kancelaryjnych i manipulacyjnych przy władzach, sądach, urzędach, zakładach i przedsiębiorstwach w §. 4 *a)* i *b)* wzmiankowanych, gdy takowe nie mają być nadane urzędnikom, pobierającym już płacę lub będącym w odstawie; pierwszeństwo przed innymi współubiegającymi się przyznane będzie uprawnionym podoficerom, których zupełne do tego uzdolnienie jest udowodnione.

Podobnego pierwszeństwa używają przy obsadzaniu posad w c. k. cywilnej straży bezpieczeństwa i w straży skarbowej.

§. 6.

Wykazy zastrzeżonych posad na sług i posad na urzędników, przy nadawaniu których pierwszeństwo ma być przyznane uprawnionym podoficerom, będą w drodze rozporządzenia zestawione, w naoczności utrzymywane i od czasu do czasu ogłaszane.

§. 7.

Podoficerowie, którzy na zasadzie ustawy niniejszej nabyli prawa do zastrzeżonej posady służącego lub do pierwszeństwa przy ubieganiu się o posadę urzędnika otrzymają od ministerstwa wojny a względnie od ministerstwa obrony krajowej potwierdzenie tego (certyfikat).

Jeżeli podoficer jest uzdatniony do objęcia posady urzędnika, należy nadmienić o tem w jego certyfikacie.

W ministerstwie wojny i w ministerstwie obrony krajowej utrzymywane będą dla jawności rejestra wystawionych certyfikatów.

§. 8.

Uprawnieni podoficerowie winni zgłaszać się o zastrzeżone posady służących, tudzież o posady urzędników i dozorców, względnie których służy im pierwszeństwo przed innymi ubiegającymi się, do tych władz, zakładów lub przedsiębiorstw, które takowe nadają.

Uprawnieni, którzy już wystąpili z armii, winni zgłaszać się bezpośrednio; ci zaś, którzy w czynnej służbie jeszcze pozostają, uczynią to w przepisanej drodze służbowej.

§. 9.

Uprawniony podoficer może zgłaszać się

a) o posadę oznaczoną, już opróżnioną, albo

b) o posadę, która dopiero ma być opróżniona.

W ostatnim przypadku załatwienie następuje w drodze zanotowania.

§. 10.

Jeżeli ma być obsadzona posada służącego lub posada urzędnika, względnie której pierwszeństwo służy podoficerom, natenczas władza, zakład lub przedsiębiorstwo, prawo obsadzenia mające, poda to do wiadomości powszechnej i wyznaczy ubiegającym się stósowny termin a prócz tego zawiadomi jeszcze ministerstwo wojny i ministerstwo obrony krajowej.

Przedsiębiorstwa w §. 4 lit. *b)* wymienione, mogą całkiem zaniechać takiego ogłoszenia i zawiadomienia, jeżeli uprawnieni kandydaci są już zanotowani i jeżeli miejsce opróżnione będzie jednemu z nich nadane.

§. 11.

Władze, urzędy, zakłady i przedsiębiorstwa, którym służy prawo udzielania zastrzeżonych posad na służących lub posad na urzędników albo dozorców straży, względnie których uprawnionym podoficerom zastrzeżone jest pierwszeństwo, obowiązane są utrzymywać rejestra nadchodzących zgłoszeń o posady, które w przyszłości mają być opróżnione, i wystawiać każdemu kandydatowi potwierdzenie wniesionego zgłoszenia się, zawierające ilość kandydatów na tę posadę poprzednio zanotowanych.

§. 12.

Oprócz świadectwa nabytego uprawnienia (§. 7) każdy kandydat winien przedłożyć świadectwo uzdolnienia fizycznego i udowodnić, że odpowie szczególnym wymaganiom przywiązanym do żądanych posad, tudzież wykazać się, że jest obywatelem królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

§. 13.

Posady zastrzeżone (§. 4) mogą być udzielane tylko uprawnionym podoficerom (§§. 1 i 2), wyjąwszy gdyby się nie zgłosił żaden kandydat uprawniony i do odpowiedniej posady zdatny.

Wybór między uprawnionymi jest nieograniczony.

§. 14.

Zastrzeżone posady będą uprawnionym udzielane zwyczajnie tylko z pierwszym stopniem zamianowania.

§. 15.

Każdy uprawniony może podać zażalenie jeżeliby zastrzeżona posada służącego albo posada urzędnika lub dozorcy straży, względnie której uprawnionym podoficerom służy pierwszeństwo, udzielona została wbrew przepisom ustawy niniejszej.

§. 16.

Jeżeli zastrzeżona posada udzielona została temu, który nie uzyskał uprawnienia, albo jeżeli jedna z posad urzędnika albo dozorcy straży, w §. 5 wzmiankowanych, została obsadzona z pominięciem pierwszeństwa, uprawnionym podoficerom prawnie służącego, natenczas ministerstwo, któremu obsadzająca władza, zakład lub przedsiębiorstwo podlega, unieważni to udzielenie posady i rozporządzi oddalenie zamianowanego: wyjąwszy, jeżeli od dnia nieprawnego zamianowania, aż do chwili, w której właściwe ministerstwo w jakikolwiek sposób o tem się dowie, upłynął przeciąg roku.

Nadto przedsiębiorstwa w §. 4 lit. *b)* wzmiankowane, chociażby nawet udzielenie posady nie mogło być unieważnione z powodu upływu tego czasu, mogą być skazane, za każde udzielenie posady wbrew przepisom ustawy niniejszej, na grzywnę w kwocie 100 do 500 zł. wal. austr., która wpłynie do funduszu ubogich tego miejsca w którem przedsiębiorstwo ma swoją siedzibę.

§. 17.

Utrata lub wygaśnięcie prawa do zastrzeżonej posady służącego lub do pierwszeństwa przy ubieganiu się o posadę urzędnika lub dozorcy straży, następuje:

a) przez zrzeczenie się dobrowolne;

b) w skutku podpadnięcia wyrokowi, z którym na mocy ustawy połączona jest utrata urzędów państwa i publicznych;

c) z ukończeniem 45 roku życia co do tych posad, na których płaca jest dawana całkiem albo częściowo z funduszów państwa:

d) z ukończeniem 37 roku życia co do wszystkich posad, na których płacę daje państwo.

Wygaśnięcie prawa należy zanotować w rejestrze ewidencyjnym (§. 7) a wystawiony certyfikat odebrać.

Jeżeli prawo wygaśnie częściowo [lit. *d)*], należy zanotować to w certyfikacie i rejestrze ewidencyjnym.

§. 18.

Certyfikaty osób uprawnionych, prośby tychże o udzielenie posady zastrzeżonej lub posady urzędnika i dozorcy straży, w §. 5 wzmiankowanej, jakoteż prośby o zanotowanie i załączniki do takich próśb o udzielenie lub zanotowanie, są wolne od należytości stemplowych.

§. 19.

Przy udzielaniu koncesyi przedsiębiorstwom kolei żelaznych i żeglugi parowej, służącym do obrotu publicznego, obowiązek stósowania się do przepisów ustawy niniejszej należy wyrazić w dokumentach koncesyi tychże przedsiębiorstw nawet wtedy, gdy nie są przez państwo zagwarantowane lub subwencyonowane.

§. 20.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 19 grudnia 1853, Dz. u. p. Nr. 266 wychodzi z mocy obowiązującej, prawa atoli, na jego zasadzie nabyte, nie upadają a uprawnieni będą zaopatrzeni z urzędu w certyfikaty w § 7 przepisane.

§. 21.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi obrony krajowej, który w tym względzie porozumie się z innemi interesowanemi władzami centralnemi.

Schönbrunn, dnia 19 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w.

Horst r. w.,
pułkownik.

61.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z dnia 24 kwietnia 1872,

którem ogłaszają się okręgi i siedziby urzędników rewirowych górniczych.

W wykonaniu §. 8 ustawy z dnia 21 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 77), o urządzeniu i zakresie działania władz górniczych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, ustanawiają się okręgi urzędowe i siedziby urzędników rewirowych w okręgach starostw górniczych, na zasadzie §. 9 rzeczonej ustawy zaprowadzonych, w sposobie. w tabeli poniżej zamieszczonej, uwidocznionym.

Czas, w którym władze górnicze nowo uorganizowane rozpoczną swoje czynności, będzie później podany do wiadomości.

Chlumecky r. w.

Przegląd

siedzib i okręgów urzędowych starostw górniczych tudzież urzędników rewirowych, onymże podlegających.

(W myśl ustawy z dnia 21 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 77.)

Siedziba	Okrąg urzędowy	Siedziba		Okrąg urzędowy
starostw górniczych		urzędników rewirowych		
		Liczba bieżąca		
Praga	królestwo czeskie	1	Praga	Okrąg miejski Pragi, powiaty polityczne karlinski, przybramski, rakownicki, smichowski, tudzież okręgi sądów w Beroun i Horowicach powiatu politycznego horowickiego tudzież w Rzyczanach powiatu politycznego czesko-brodzkiego.
		2	Slane	powiaty polityczne louński, mielnicki, slański.
		3	Pilzeń	powiaty polityczne blatniński, kralowicki, pilzeński i okręgi sądów w Horażdowicach powiatu politycznego strakonickiego, w Mirowicach pisekskiego, w Nepomuku przestyckiego, w Planicach klatowskiego i w Zbirowie powiatu politycznego horowickiego.
		4	Srebro	powiaty polityczne gorszowsko-tyński, sreberski, tachowski, domażlicki i okręgi sądów w Klatowach i Nyrsku powiatu politycznego klatowskiego, w Planie tegoż samego, w Przesticu tegoż samego, tudzież w Bezdrużnie, powiatu politycznego teplskiego.
		5	Falkenow	powiaty polityczne aszski, chebski, kraslicki i okręgi sądów w Falkenowie powiatu politycznego tego samego nazwiska i w Kinżwarcie powiatu politycznego planskiego.
		6	Loket	powiaty polityczne jachimowski, karlowarski, żlutícki i okręgi sądów w Lokeciu powiatu politycznego falkenowskiego i w Tepli powiatu politycznego tego samego nazwiska.
		7	Chomutow	powiaty polityczne kadański, chomutowski, podborzański i okrąg sądu w Żatecu powiatu politycznego tego samego nazwiska.
		8	Most	powiat polityczny mosecki, tudzież okręgi sądów w Bilinie i Duchcowie powiatu politycznego cieplickiego i w Postolopertach powiatu politycznego żateckiego.
		9	Cieplice	powiaty polityczne w Uściu nad Łabą, litomierzycki, raudnicki, rumburgski, szluknowski, deczyński i okręgi sądów w Cieplicach powiatu politycznego tego samego nazwiska, w Czeskiej Lipie i w Hajdzie po-

Siedziba	Okrąg urzędowy		Siedziba	Okrąg urzędowy
starostw górniczych		urzędników rewirowych		
		Liczba bieżąca		
				wiatu czesko-lipskiego, w Steti powiatu politycznego dubskiego i w Ćwikowie powiatu politycznego jabłońskiego.
		10	Kutna Gora	okrąg miejski Liberca i powiaty polityczne beneszowski, brunowski, czasławski, chotieborski, chrudimski, niemiecko-brodzki, fridlandzki, jabłoniecki, vrehlabski, wysoko-mytski, iczyński, młodobolesławski, królewsko-hradecki, królewsko-dworski, kolinski, kutno-gorski, lanckoroński, ledecki, litomiszlski, mnichowsko-hradyski, nowobydżowski, nowo-miejski nad Metują, pardubicki, podjebradski, policki, polneński, rychnowski, liberecki, selczański, semilski, żamberski, jilemnicki, trutnowski, turnowski, tudzież okręgi sądów w Dubie dubskiego i Jabłonnem powiatu politycznego jabłońskiego, w Mimoniu czesko-lipskiego, w Czarnym Kostelcu i Czeskim Brodzie powiatu politycznego czesko-brodzkiego.
		11	Budejowice	powiaty polityczne budejowicki, kaplicki, krumłowski, tyński nad Weltawą, milewski, jendrichowo-hradecki, pelhrimowski, prahaticki, susicki, taborski, trzeboński, tudzież okręgi sądów w Pisku i Wodnianie powiatu politycznego piseckiego, w Strakonicach i Wołynie powiatu politycznego strakonickiego.
Wiedeń	arcyksięstwo austryackie poniżej i powyżej Anizy, księstwo salzburgskie, margrabstwo morawskie, księstwo górno i dolno Szląskie, księstwo bukowińskie.	1	St. Pölten	arcyksięstwo austryackie poniżej Anizy.
		2	Wels	arcyksięstwo austryackie powyżej Anizy i księstwo salzburgskie.
		3	Berno	z margrabstwa morawskiego okręgi miejskie Berna, węg. Hradyszcza, Igławy, Kromierzyża i Znojmu, tudzież powiaty polityczne: hustopecki, boskowicki, berneński, daczycki, kyjowski, godoninski, wielkomiędzyrzecki, goleszowski, gradyski, igławski, krumlowski, morawsko-trzebowski, nowo-miejski, mikułowski, trzebicki, węgiersko-brodzki, wyszkowski, znoimski i okręgi sądów w Kojetinie, Kromierzyżu i Zdaunecku powiatu politycznego kromieryżskiego i w Konicach powiatu politycznego litowalskiego.
		4	Ołomuniec	księstwo Górno i Dolno szląskie, okrążone posiadłości morawskie i z margrabstwa morawskiego okrąg miejski Ołomuńca i powiaty polityczne zabrzegski, mistecki, nowo-jiczyński, ołomuniecki, prostejowski, rymarzowski, szumberski, szternberski, wołosko-międzyrzecki, granicki, tudzież okręgi sądów w Przerowie powiatu politycznego kromierzyżskiego, w Littau i Unczowie morawskim powiatu politycznego littowalskiego.
		5	Kaczyka	księstwo bukowińskie.

Siedziba	Okrąg urzędowy		Siedziba	Okrąg urzędowy
starostw górniczych		urzędników rewirowych		
		Liczba bieżąca		
Celowiec	księstwo styryjskie uksiążęcone hrabstwo Tyrolu i Vorarlbergu, księstwo karyntyjskie, księstwo kraińskie, miasto Tryest z obwodem, uksiążęcone hrabstwo Gorycyi i Gradyski i margrabstwo istryjskie, królestwo Dalmatyńskie.	1	Hall	uksiążęcone hrabstwo tyrolskie i kraina Vorarlberg.
		2	Celowiec (I. okrąg wschodni)	z księstwa karyntyjskiego okrąg miejski Celowca i powiaty polityczne celowiecki, św. witski, wielikowiecki i wolfsbergski.
		3	Celowiec (II. okrąg zachodni)	z księstwa karyntyjskiego powiaty polityczne hermagorski, spittalski, bielacki.
		4	Leoben	z księstwa styryjskiego powiaty polityczne bruckski nad Murem, judenburgski, leobeński, lietzeński i murauski.
		5	Gradec	z księstwa styryjskiego okrąg miejski Gradcu i powiaty polityczne niemiecko-landsbergski, feldbachski, gradecki, hartbergski, lipnicki, radgoński i weizski.
		6	Cilli	z księstwa styryjskiego okręgi miejskie Cilli i Maryboru tudzież powiaty polityczne cilejski, luttenbergski, maryborski, ptujski, breżycki i windischgracki.
		7	Lublana	księstwo Krainy, uksiążęcone hrabstwo Gorycyi i Gradyski i miasto Tryest z obwodem.
		8	Zadar	królestwo Dalmacyi i margrabstwo Istryi.
Kraków	królestwo Galicyi i Lodomeryi z księstwami oświęcimskiem i zatorskiem tudzież wielkie księstwo krakowskie.	1	Kraków	okrąg miejski Krakowa i powiaty polityczne bialski, bocheński, brzeski chrzanowski, dąbrowski, gorlicki grybowski, jasielski, kolbuszowski, krakowski, łańcucki, limanowski, mielecki, myślenicki, nowotargski, nisiecki, nowo-sandecki, pilźnieński, ropczycki, rzeszowski, tarnobrzegski, tarnowski, wadowicki, wielicki, żywiecki.
		2	Lwów	okrąg miejski Lwowa i powiaty polityczne birczycki, bobrzecki, bohorodczański, borszczowski, brodzki, brzeżański, brzozowski, buczacki, cieszanowski, czortkowski, doliniański, drohobycki, grodecki, horodyski, śniatyński, jarosławski, jaworowski, kałuski, kamionecki, kołomyjski, kosowski, krośnieński, lwowski, liski, mościcki, nadworniański, podhajecki, przemyski, przemyślański, rawski, rohatyński, rudecki, samborski, sanocki, skałacki, śniatyński, sokalski, stanisławowski, staromiejski, stryjski, tarnopolski, tłumacki, trembowelski, turecki, zaleszczycki, zbaraski, żydaczowski, żółkiewski, złoczowski.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXV. — Wydany i rozesłany dnia 18 maja 1872.

62.

Dokument koncesyi z dnia 31 marca 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Liberca na Friedland do granicy krajowej pod Seidenbergiem, tudzież linii bocznej z Żelaznego Brodu do Tannwaldu.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski krol Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy spółka akcyjna kolei łączącej południowo-północno niemieckiej podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej w celu przedłużenia kolei łączącej południowo-północno-niemieckiej z Liberca na Friedland do granicy krajowej pod Seidenbergiem, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu widzimy się spowodowani, wzmiankowanej spółce koncesyą na tę kolej, tudzież na linią boczną z Żelaznego Brodu do Tannwaldu na zasadzie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854, Dz. u. p. Nr. 238 i ustawy z dnia 19 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 86, nadać, jak następuje:

§. 1. Nadajemy spółce akcyjnej kolei łączącej południowo-północno niemieckiej prawo budowy i ruchu kolei żelaznej parowej z Liberca na Friedland do granicy krajowej pod Seidenbergiem, tudzież linii bocznej z Żelaznego Brodu do Tannwaldu.

§. 2. Z tytułu linii kolejowych w §. 1 wzmiankowanych zapewnia państwo spółce akcyjnej kolei łączącej południowo-północno niemieckiej, z policzeniem kwoty na umorzenie, gwarancyę pięćprocentowego czystego dochodu rocznego, od kapitału zakładowego rzeczywiście użytego i należycie udowodnionego, a to aż do sumy maksymalnej pięćdziesiąt jeden tysięcy sześćset złotych srebrem od mili, na czas trwania koncesyi, i to w taki sposób, że jeżeliby czysty dochód roczny od mili nie dochodził kwoty rzeczywiście zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni to co niedostaje.

Gwarancya poczyna się od dnia otwarcia ruchu na każdej z rzeczonych linii. Linie te jednak, tak pod względem gwarancyi, jak i pod względem oprocentowania i zwrotu zaliczek uważane będą za integralną część składową kolei łączącej południowo-północno niemieckiej. Czysty dochód, stósownie do ustawy z dnia 19 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 86 zagwarantowany, ma być zatem doliczony do tego czystego dochodu, który pochodzi z zagwarantowanego kapitału zakładowego kolei łączącej południowo-północno niemieckiej, i przy orzekaniu czy państwo z tytułu gwarancyi ma co do płacenia, jakoteż pod względem ciężącego na spółce obowiązku zwrotu zaliczek rządowych, tak kapitału jak i procentów, dochód czysty całej sieci kolei łączącej południowo-północno niemieckiej służyć będzie za podstawę jako całość niepodzielna.

§. 3. Ulgi, co do linii od Liberca do granicy krajowej, w §. 2 wyrażonej, dozwala się tylko w tem przypuszczeniu, że budowa projektowanej wspólnie z Prusami linii łączącej od granicy krajowej do Zgorzelca w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia wystawienia koncesyi, będzie zapewniona, i że pomiędzy rządami Austryi i Prus będzie zawarty traktat względem połączenia obustronnych kolei.

W traktacie tym będzie postanowione kiedy kolej z Liberca do granicy krajowej ma być rozpoczęta, tudzież w przeciągu jakiego czasu powinna być ukończona i oddana na użytek publiczny.

Na ukończenie i oddanie kolei na użytek publiczny w żadnym razie nie będzie wyznaczony czas krótszy niż dwa lata, licząc od dnia podpisania traktatu.

Kolej boczna z Żelaznego Brodu do Tannwaldu ma być ukończona i oddana na użytek publiczny w przeciągu dwóch lat, licząc od ostatecznego pozwolenia na budowę.

§. 4. Spółka akcyjna kolei łączącej południowo-północno niemieckiej obowiązana jest przedłużyć na żądanie administracyi państwa kolej boczną z Tannwaldu na Gablonz do Liberca.

W takim razie zagwarantowany czysty dochód będzie podwyższony w drodze konstytucyjnej, stósownie do rzeczywistych kosztów budowy i kosztów pozyskania kapitału. Postanowienia w trzecim ustępie §. 2 zawarte mają być w zupełności zastósowane do podwyższonej w ten sposób kwoty gwarancyjnej.

§. 5. Roboty koło budowy będą rozdane w drodze rozpisania licitacyi.

Zatwierdzenie kursu emisyi zastrzega się administracyi państwa, przy czem jednak stosunek nie może być niższym niż dziewięćdziesiąt za sto.

§. 6. Co do połączenia kolei głównej z siecią kolei żelaznych pruskich, i co do służby ruchu w stacyi przechodowej wspólnej, zastrzega się ustanowienie odnośnych przepisów przy zawieraniu traktatu z król. pruskim rządem, a spółka akcyjna kolei łączącej południowo-północno niemieckiej obowiązana jest poddać się postanowieniom tego traktatu i obowiązkom z niego wynikającym.

Przy zawieraniu i wykonaniu traktatu interes koncesyonaryuszów ile możności strzeżonym będzie. Renta, jeżeliby z powyższego powodu miała być płacona i wszelkie inne odnośne wydatki mogą być policzone w rachunku ruchu kolei łączącej południowo-północno niemieckiej, do którego nawzajem zaciągnąć także należy dochody linii łączącej pruskiej która prawdopodobnie będzie wypuszczona w dzierżawę.

§. 7. Nowym liniom kolejowym przyzwala się uwolnienie od podatku dochodowego, tudzież od należytości stemplowych od akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa puszczonych w obieg dla uzyskania kapitału do budowy, jakoteż od wszelkich nowych podatków, które przyszłemi ustawami mogą być zaprowadzone, na czas budowy i jeszcze lat dziewięć, licząc od dnia otwarcia ruchu na linii w §. 1 wymienionej.

Gdyby powstały koszta notowania papierów obiegowych na giełdach zagranicznych, takowe mogą być wpisane równie jak podatki, które spółka po dziewięciu latach od nowych linii opłacać będzie, do rachunków ruchu kolei łączącej południowo-północno niemieckiej jako wydatek, co jednak nie odnosi się do opłat stemplowych od kuponów.

Od zaliczek rządowych, udzielonych z tytułu gwarancyi, przedsiębiorstwo nie będzie opłacać podatku dochodowego.

Pozwala się nadto, aby pierwsza emisya akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, jakoteż kwitów tymczasowych, była uwolniona od stempli i opłat.

Podobnież pozwala się na uwolnienie spółki od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Do opłacenia stempli i należytości od wszystkich ugód, podań i innych dokumentów w celu uzyskania kapitału wystawionych, tudzież odnoszących się do budowy i urządzenia linii koncesyonowanej, pozwala się przeciąg czasu aż do otwarcia ruchu na odnośnej linii kolei.

Zarazem pozwala się aby połowa tych należytości była zaliczona w najbliższym rachunku ruchu kolei łączącej południowo-północno niemieckiej.

Przyzwolone w pierwszym ustępie tego paragrafu uwolnienie od podatku dochodowego, może być wykonane w ten sposób, że spółka kolei łączącej południowo-północno niemieckiej uiszczać będzie podatek dochodowy w stosunku zachodzącym między ilością mil kolei istniejącej a nowej linii.

§. 8. Spółka obowiązana jest zastósować ile możności w przewozie towarów taką nomenklaturę i takie klasyfikacye towarów, tudzież takie postanowienia przewozowe, jakie większa część kolei austryackich uchwali dla powszechnego austryackiego obrotu związkowego.

§. 9. Spółka kolei łączącej południowo-północno niemieckiej będzie popierała ile możności przyjście do skutku kolei bocznych do miejsc fabrycznych i kopalni węgla wzdłuż kolei głównej położonych, w celu ułatwienia przewozu albo też koleje takie sama wybuduje pod warunkiem iż ilość przewozu i dodatek do taryfy w drodze umowy zabezpieczone będą, przyczem zastrzega się, że kierunek tych kolei, termin ich wybudowania, tudzież ilość przewozu i dodatek do taryfy, przez ministerstwo handlu będą zatwierdzone.

§. 10. Administracya państwa, ze względu na interes swój z tytułu dania gwarancyi, ma prawo przekonywać się czy budowa kolei jakoteż urządzenia ruchu wszystkich linii i we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale są wykonane, tudzież zarządzać aby wadliwości w tym względzie powstrzymane, a względnie usunięte zostały.

Administracya państwa ma prawo wydelegować urzędnika do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy budowy i ruchu, spółka ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązana jest płacić do skarbu państwa wynagrodzenie roczne, które administracya państwa wymierzy w stosunku do tego co inne koleje płacą.

§. 11. Co się tyczy taryfy dla transportów wojskowych, tudzież ulg dla podróżujących wojskowych, postanowienia obowiązujące dla innych linii kolei łączącej południowo-północno niemieckiej obowiązywać będą także na liniach niniejszem koncesyonowanych.

Postanowienia te będą stosówane także do członków obrony krajowej obu połów państwa w służbie czynnej zostających, do strzelców krajowych tyrolskich w służbie będących, do korpusu straży wojskowej ces. król. sądów cywilnych w Wiedniu, do straży skarbowej i straży bezpieczeństwa uorganizowanej na sposób wojskowy, do korpusu straży policyjnej wojskowej i c. k. żandarmeryi.

Przepis o transportach wojskowych kolejami żelaznemi na istniejących liniach kolei łączącej południowo-północno niemieckiej obowiązujący, będzie stósowany także na liniach w mowie będących.

Spółka akcyjna kolei łączącej południowo-północno niemieckiej która przystąpiła już do ugody względem niesienia wzajemnej pomocy przy przewozie większych transportów wojskowych, przez spółki kolei austryackich zawartej, zobowiązuje się przystąpić do postawień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów kolei polowej *), jakoteż do ugody dodatkowej **) z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszłej a tyczącej się transportu obłożnie chorych i rannych na rachunek skarbu. Ten obowiązek przystąpienia tyczy się także ugody ze spółkami kolei zawrzeć się mającej względem wzajemnego niesienia pomocy służbą przy przewozie większych transportów wojskowych.

Przy udzielaniu posad spółka obowiązana jest uwzględniać szczególnie wysłużonych podoficerów stałego wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej.

§. 12. Koncesya na linią w §. 1 wymienioną kończy się z wygaśnięciem koncesyi na kolej łączącą południowo-północno niemiecką. Co do służącego rządowi prawa odkupu nowych linii mają obowiązywać postanowienia artykułu V ustawy z dnia 10 sierpnia 1865 (Dz. u. p. Nr. 71 ex 1865).

§. 13. Przepisy obowiązujące dla kolei łączącej południowo-północno niemieckiej a zawarte w dokumentach koncesyi z dnia 15 czerwca 1856, Dziennik rozporz. min. hand. Nr. 46 i z dnia 22 sierpnia 1865 Dz. u. p. Nr. 79, mają być także obowiązującemi dla nowych linii w §§. 1 i 4 wymienionych, o ile w ustawie niniejszej nie zostało inaczej postanowionem.

Aż do wybudowania linii z Tannwaldu na Gablonz do Liberca pozwala się aby ceny frachtu dla kolei bocznej z Żelaznego Brodu do Tannwaldu obliczane były podług długości półtorarazowej, dopóki spółka akcyjna kolei łączącej południowo-północno niemieckiej nie zwróci wszystkich zaliczek rządowych.

§. 14. Ostrzegając surowo aby nikt przeciwko postanowieniom tej koncesyi nie ważył się działać, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie

---

*) Dodatek do Nr. 148 w 42 zeszycie rocznika 1870 rozporządzeń normalnych dziennika rozporządzeń dla ces. król. armii.

**) Rozporządzenie normalne, dziennika rozporządzeń dla ces. król. armii z roku 1871, 22 zeszyt Nr. 79.

64.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 30 kwietnia 1872,

o ustanowieniu ekspozytury urzędu cłowego głównego w dworcu kolei w Marienbadzie.

Z powodu otwarcia ruchu na linii Pilzeń-Marienbad-Cheb kolei Cesarza Franciszka Józefa, ustanowiona będzie w dworcu kolei w Marienbadzie i otwarta z dniem 15 maja 1872 ekspozytura chebskiego urzędu cłowego głównego 1 klasy do ekspedyowania ruchomości i przedmiotów konsumcyjnych, z zagranicy nie pocztą przychodzących, a będących własnością tak gości kąpielowych jak i innych podróżnych.

Posyłki pocztowe będą poddawane postępowaniu cłowemu w urzędzie pocztowym w Marienbadzie.

Pretis r. w.

65.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 10 maja 1872,

o załatwianiu w przyszłości czynności cechowniczych w Zadrze, przez tamtejszy urząd cechowniczy jako cechownią.

Czynności cechowni w Zadrze, z starostwem górniczem dotychczas połączonej (Dz. u. p. Nr. 83 z roku 1867), załatwiać będzie od dnia 1 czerwca 1872, tamtejszy urząd podatkowy.

Pretis r. w.

rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia 31 marca w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

63.

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1872,

o zwracaniu kosztów podróży i wyżywnego członkom rad szkolnych krajowych i okręgowych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Członkom rad szkolnych krajowych i okręgowych, mającym pomieszkanie dalej niż pół mili od siedziby swojej rady szkolnej krajowej lub powiatowej, koszta podróży i wyżywnego, poniesione przez uczęszczanie na posiedzenia, będą zwracane z funduszów państwa.

§. 2.

Stopę tego wynagrodzenia wyznacza minister oświecenia po zniesieniu się z odpowiednią władzą szkolną i z uwzględnieniem stosunków miejscowych; koszta podróży nie mogą atoli przenosić kwoty 1 zł. od mili a koszta wyżywnego kwoty 1 zł. 50 kr. za pół dnia.

§. 3.

Ustawa niniejsza nie będzie wcale stósowaną do kosztów podróży i wyżywnego dla inspektorów okręgowych i dla tych członków, którzy będą powołani do rad szkolnych okręgowych wzmocnionych, jeżeli uczęszczanie na posiedzenia koszta takie pociąga za sobą.

§. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 października 1872.

§. 5.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi oświecenia.

Schönbrunn, dnia 19 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXVI. — Wydany i rozesłany dnia 22 maja 1872.

66.

Umowa z dnia 25 listopada 1871, pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Ameryką północną w przedmiocie ochrony znaków handlowych.

(Zawarta w Wiedniu dnia 25 listopada 1871, przez Jego cesarską i królewską Apostolską Mość ratyfikowana w Budzie dnia 9 marca 1872, obustronne ratyfikacye wymienione w Wiedniu dnia 22 kwietnia b. r.).

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et a potentissimi Praesidis unitorum Statuum Americae Plenipotentiario ad tuendas tesseras mercibus affixas, Conventio die vigesima quinta mensis Novembris anni millesimi octingentesimi septuagesimi primi Viennae inita et signata est, tenoris sequentis:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd., i Król Apostolski węgierski, tudzież Stany Zjednoczone Ameryki północnej, pragnąc w terytoryach swoich zabezpieczyć prawo własności, znakami handlowemi zagwa-

His Majesty the Emperor of Austria, King of Bohemia etc. and Apostolic King of Hungary, and the United States of America, desiring to secure in their respective territories, a guarantee of property in Trade

rantowane, postanowili zawrzeć w tym celu szczególną umowę i mianowali pełnomocnikami swymi:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki i Król apostolski węgierski:

hrabiego Juliusza Andrássy na Csik-Szent-Kiraly i Krasnej Horce, swego tajnego radcę, ministra cesarskiego domu, wspólnego ministra spraw zewnętrznych, kawalera wielkiego krzyża orderu św. Szczepana itd.

Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki:

pana Johna Jay, nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra Stanów Zjednoczonych Ameryki przy Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości;

którzy zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł I.

Wszelka reprodukcya znaków handlowych, w krajach lub okręgach jednej z umawiających się stron, na pewnych towarach, jako dowód ich pochodzenia i przymiotów, umieszczanych, jest zabroniona w krajach lub okręgach drugiej strony i poszkodowany może z tego powodu, dla przeszkodzenia takowemu podrabianiu, jakoteż dla uzyskania wynagrodzenia szkody, wynieść taką skargę lub takie wytoczyć postępowanie, jakie ustawami owego państwa, w którym podrobienie udowodnionem zostało, da się usprawiedliwić, zupełnie tak, jak gdyby powód był poddanym tego kraju.

Wyłączne prawo używania znaku handlowego przez obywateli Stanów Zjednoczonych w monarchii austryacko-węgierskiej, lub przez poddanego monarchii austryacko-węgierskiej na terytoryum Stanów Zjednoczonych, może służyć tylko na taki przeciąg czasu, jaki dla własnych obywateli ustawami krajowemi jest wyznaczony.

Jeżeli znak handlowy stanie się powszechną własnością w tym kraju, z którego pochodzi, natenczas wolno będzie także używać go powszechnie w krajach lub okręgach drugiej z umawiających się stron.

Marks, have resolved to conclude a special Convention for this purpose, and have named as their Plenipotentiaries:

His Majesty the Emperor of Austria and Apostolic King of Hungary:

the Count Julius Andrássy of Csik Szent Király and Kraszna-Horka, His Majesty's Privy Counsellor and Minister of the Imperial House and of Foreign Affairs, Grand Cross of the order of St. Stephen etc.;

and the President of the United States of America:

John Jay, their Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary from the United States of America to His Imperial and Royal Apostolic Majesty;

who have agreed to sign the following articles:

Article I.

Every reproduction of Trade Marks which in the countries or territories of the one of the contracting parties are affixed to certain merchandize to prove its origin and quality is forbidden in the countries or territories of the other of the contracting parties, and shall give to the injured party ground for such action or proceedings to prevent such reproduction, and to recover damages for the same, as may be authorized by the laws of the country in which the counterfeit is proven, just as if the plaintiff were a citizen of that country.

The exclusive right to use a Trade Mark for the benefit of citizens of the United States in the Austro-Hungarian Empire, or of citizens of the Austro-Hungarian Monarchy in the territory of the United States, cannot exist for a longer period than that fixed by the law of the country for its own citizens.

If the Trade Mark has become public property in the country of its origin, it shall be equally free to all in the countries or territories of the other of the two contracting parties.

Artykuł II.

Jeżeli posiadacze znaków handlowych w krajach lub okręgach jednej z umawiających się stron zamieszkali, chcą zabezpieczyć prawa swoje w krajach lub okręgach drugiej strony, winni złożyć in duplo kopie tychże znaków w izbach handlowych i przemysłowych wiedeńskiej i peszteńskiej, tudzież w urzędzie do wydawania przywilejów w Washingtonie.

Artykuł III.

Umowa niniejsza ma wejść w moc obowiązującą w dziewięćdziesiąt dni po wymianie ratyfikacyi i ma obowiązywać lat dziesięć od tego dnia.

Jeżeli żadna z dwóch umawiających się stron, na dwadzieścia miesięcy przed wygaśnięciem umowy, nie objawi zamiaru onejże rozwiązania, takowa obowiązywać będzie na przeciąg roku licząc od dnia w których jedna z wysokich umawiających się stron oznajmi jej wygaśnięcie.

Artykuł IV.

Ratyfikacye umowy niniejszej będą wymienione w Wiedniu w przeciągu dwunastu miesięcy lub wcześniej jeżeli to będzie możebnem.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron umowę niniejszą tak w niemieckim i węgierskim, jakoteż w angielskim języku podpisali i wycisnęli na niej swoje pieczęcie.

Działo się w Wiedniu dnia dwudziestego piątego listopada w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym pierwszym, panowania Jego cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości dwudziestym trzecim a niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki dziewięćdziesiątym szóstym roku.

(L. S.) **Andrássy** r. w.

(L. S.) John **Jay** r. w.

Article II.

If the owners of Trade Marks residing in the countries or territories of the one of the contracting parties, wish to secure their rights in the countries or territories of the other of the contracting parties, they must deposit duplicate copies of those marks in the Chambers of Commerce and Trade in Vienna and Pesth and in the Patent office at Washington.

Article III.

The present arrangement shall take effect ninety days after the exchange of ratifications, and shall continue in force for ten years from this date.

In case neither of the high contracting parties gives notice of its intention to discontinue this Convention twelve months before its expiration, it shall remain in force one year from the time that either of the high contracting parties announces its discontinuance.

Article IV.

The ratifications of this present Convention shall be exchanged at Vienna within twelve months or sooner if possible.

In faith whereof the respective Plenipotentiaries have signed the present Convention, as well in German and Hungarian, as in English, and have affixed thereto their respective seals.

Done at Vienna the twenty fifth day of November in the year of our Lord one thousand eight hundred and seventy one, in the twenty third year of the reign of His Imperial and Royal Apostolic Majesty and in the ninety sixth year of the Independence of the United States of America.

(L. S.) **Andrássy** m. p.

(L. S.) John **Jay** m. p.

Nos visis et perpensis Conventionis hujus articulis illos omnes ratos confirmatosque habere profitemur ac declaramus, Verbo Nostro Caesareo et Regio promittentes, Nos omnia quae in illis continentur fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo et Regio adpresso muniri jussimus.

Dabantur in Regia urbe Nostra Buda, die nona mensis Martii, anno millesimo octingentesimo septuagesimo secundo, Regnorum Nostrorum vigesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Andrássy m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.

Consiliarius aulicus et ministerialis.

Umowę powyższą jako przez obydwie izby rady państwa zatwierdzoną, podaje się niniejszem do wiadomości powszechnej.

Wiedeń, dnia 3 maja 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXVII. — Wydany i rozesłany dnia 22 maja 1872.

67.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1872,

zmieniająca §. 3 ustawy z dnia 26 marca 1869, Dz. u. p. Nr. 40 o płacach dla krajowych inspektorów szkół.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

W miejsce §. 3 ustawy z dnia 26 marca 1869, Dz. u. p. Nr. 40, zaprowadza się na przyszłość następujące przepisy:

Krajowych inspektorów szkół nie może być mniej niż trzydziestu sześciu (36). Siedzibę urzędową, tudzież zakres czynności wyznacza każdemu z nich minister oświecenia.

Krajowi inspektorowie szkół stanowią istotny stan służby, w granicach którego, na zasadzie stopniowego posuwania się, jedna onychże połowa pobiera po 2.700 zł. a druga połowa po 2.100 zł. płacy. Jeżeli na etacie będzie nieparzysta ilość posad, większa onychże ilość należeć będzie do niższego stopnia płacy.

Krajowi inspektorowie szkół należą do VI klasy dyet.

Krajowi inspektorowie szkół w Wiedniu i Tryeście pobierają po 450 zł., dodatku na mieszkanie, wszyscy inni dodatek miejscowy po 300 zł.

Koszta podróży służbowych pokywane będą jak dotąd kwotami ryczałtowemi.

Wdowom po krajowych inspektorach szkolnych wyznacza się 500 zł. emerytury.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 lipca 1872.

Buda, dnia 6 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

68.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 8 maja 1872,

o posiedzeniach (konferencyach) nauczycieli szkół początkowych z okręgu i z całego kraju.

Celem wykonania §§. 45 i 46 ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 62) rozporządzam co następuje:

I. O posiedzeniach nauczycieli z okręgu.

§. 1. W każdym okręgu szkolnym odbywa się prawidłowo raz w rok posiedzenie nauczycieli.

Jeżeli okrąg szkolny podzielony jest między kilku inspektorów, w każdej części okręgu odbywać się będą osobne posiedzenia.

Jeżeli wspólne posiedzenie miejsca mieć nie może, czy to dla zbyt wielkiej rozległości okręgu, czy dla braku dróg, czyli też z innych przyczyn; będą się odbywać osobne posiedzenia w każdej części okręgu.

§. 2. Zadaniem konferencyi nauczycieli z okręgu jest w ogólności: Dążyć do potrzebnej zgodności w wewnętrznej organizacyi stosunków szkolnych, naradzać się nad środkami podniesienia szkół początkowych, czynić dotyczące wnioski do władzy szkolnej okręgowej i dawać opinią o przedmiotach, tyczących się spraw szkolnych a przez też władzę na posiedzenie wniesionych.

W szczególności obowiązkiem ich jest:

1. dopełniać zadania przydzielonego im na mocy porządku szkół i nauk we względzie planu nauk, zakresu klas itd.;

2. badać układ książek do nauki i do czytania używanych, oceniać środki pomocnicze i do ułatwienia nauki służące i czynić wnioski tyczące się ich udoskonalenia a względnie zaprowadzenia nowych środków do nauczania i uczenia się;

3. rozbierać gruntownie metody nauczania przez teoryą i praktykę za odpowiednie uznane, i orzekać o przyjęciu tychże, jakoteż o zasadach karności szkolnej;

4. zwracać szczególną uwagę na ogródki dziecinne, na szkoły robót kobiecych, biblioteki szkolne, ogrody szkolne, na uprawę pól w celu prób rolniczych, na zakłady gimnastyczne, tudzież na wszelkie środki, do zachowania zdrowia młodzieży szkolnej zmierzające;

5. rozważać przeszkody, rozwój nauki publicznej w okręgu tamujące, i czynić wnioski w celu ich usunięcia;

6. naradzać się nad środkami mającemi na celu jak największą zgodność między wychowaniem domowem a szkolnem;

7. naradzać się nad środkami rozszerzenia szkół i polepszenia stosunków szkolnych w okręgu, w szczególności celem zaprowadzenia kursów dalszego kształcenia i szkół specyalnych niższych z uwzględnieniem potrzeb okręgu;

8. zastanawiać się nad środkami dalszego kształcenia się nauczycieli, mianowicie celem założenia biblioteki okręgowej dla nauczycieli.

Środkami dalszego kształcenia się nauczycieli, na posiedzeniach nauczycieli z okręgu, są szczególnie wykłady treści naukowej lub pedagogicznej, przedstawianie postępowania praktycznego przy wykładzie pewnych przedmiotów, tudzież wystawy środków naukowych.

§. 3. Prawidłowe posiedzenie nauczycieli z okręgu (§. 1) zwołuje władza szkolna okręgowa, i wyznacza miejsce i czas zebrania, tudzież jak długo ma trwać. Posiedzenie nie może trwać dłużej nad trzy dni. W przypadkach uznanej potrzeby, władza szkolna okręgowa ma także prawo zwoływać posiedzenia nadzwyczajne; tam atoli, gdzie koszta posiedzeń nie są pokrywane z kasy okręgu szkolnego, winna postarać się poprzednio o przyzwolenie władzy szkolnej krajowej.

§. 4. Brać udział w posiedzeniu nauczycieli z okręgu i przybyć na takowe są obowiązani wszyscy dyrektorowie, nauczyciele starsi, nauczyciele, nauczycielki świeckie, nauczyciele niżsi i nauczycielki niższe szkół publicznych początkowych i mieszczańskich, świadectwo uzdatnienia na nauczycieli posiadający, nauczyciele religii przy tychże szkołach stale zamianowani, tudzież dyrektorowie, nauczyciele główni c. k. seminaryów nauczycielskich dla mężczyzn (kobiet) w tymże okręgu, tudzież nauczyciele szkoły ćwiczeń tychże zakładów.

Wszyscy ci członkowie mają w sprawach do posiedzenia należących głos uchwalający; jakoteż czynne i bierne prawo wyboru.

Nauczyciele niżsi i nauczycielki niższe, świadectwo dojrzałości posiadający, obowiązani są przybyć, lecz mają tylko głos doradczy.

Nauczyciele religii nie zamianowani stale, pomocnicy i pomocnice, tudzież nauczyciele i nauczycielki przedmiotów nadobowiązkowych przy publicznych szkołach początkowych i seminaryach nauczycielskich, nauczycielki przy szkołach robót, tudzież nauczyciele i nauczycielki przy szkołach początkowych prywatnych, mogą brać udział w posiedzeniu z głosem doradczym.

Wszyscy członkowie władzy szkolnej okręgowej mają prawo znajdować się na posiedzeniu.

Przewodniczący może zaprosić także osoby prywatne, które mieć będą głos doradczy.

§. 5. Na posiedzeniu nauczycieli z okręgu przewodniczy i kieruje takowem właściwy okręgowy inspektor szkół. On na każde posiedzenie wyznacza swego zastępcę. Członkowie posiedzenia wybierają ze swego grona dwóch sekretarzy na przeciąg roku.

Powtórny wybór jest dozwolony.

Wybrani są obowiązani przyjąć wybór jeżeli w roku poprzednim nie pełnili tego honorowego urzędu.

§. 6. Porządek dzienny każdego posiedzenia będzie podany do wiadomości członkom tegoż najmniej na cztery tygodnie przed zebraniem. Członkowie mają prawo uchwalić rozszerzenie porządku dziennego.

§. 7. Członkowie posiedzenia wybierają z pomiędzy siebie stały wydział mający przygotować przedmioty, które na najbliższem zebraniu będą wzięte pod obradę. Przewodniczącym tegoż jest okręgowy inspektor szkół. Oprócz tego mogą być wybrane osobne komitety do obrady przygotowawczej lub przeprowadzenia każdego z osobna przedmiotu.

§. 8. Stósownie do istniejących przepisów członkowie posiedzenia nauczycieli z okręgu wybierają z pomiędzy siebie wyobrazicieli stanu nauczycielskiego do władzy szkolnej okręgowej, komisyą, mającą zawiadować biblioteką okręgową dla nauczycieli i delegacyą na posiedzenie nauczycieli z całego kraju.

§. 9. Ma być spisany protokół każdego posiedzenia, który będzie zawierał przedmioty rozprawy, wnioski i zapadłe uchwały. Protokół ten wraz z sprawozdaniem przewodniczącego przesłany będzie władzy szkolnej okręgowej, która znowu prześle go władzy szkolnej krajowej wraz zawiadomieniem o wydanych odpowiednich rozporządzeniach i z własnemi wnioskami jeżeli będą potrzebne.

Władze szkolne krajowe winny zawsze wykazywać dokładnie w swoich sprawozdaniach rocznych skuteczność posiedzeń nauczycieli z okręgu.

§. 10. Porządek czynności na posiedzeniach nauczycieli z okręgu zachowywać się mający ustanawia władza szkolna krajowa.

II. O posiedzeniu nauczycieli z całego kraju.

§. 11. W każdym kraju odbywa się prawidłowo co trzy lata posiedzenie nauczycieli z całego kraju. W przypadku uznanej potrzeby lub pożyteczności, władza szkolna ma prawo zarządzić, aby posiedzenia odbyły się w dwóch oddzielnych zgromadzeniach.

§. 12. Zadaniem posiedzenia nauczycieli z całego kraju jest, dawać opinią o pytaniach przez władzę szkolną krajową mu przedłożonych, naradzać się nad środkami podniesienia szkół, tudzież nad sprawami tyczącemi się praw, obowiązków i stosunków stanu nauczycielskiego; ma nadto prawo stawiania wniosków samodzielnych.

Pod względem środków podniesienia szkół, posiedzenie nauczycieli z całego kraju ma taki sam zakres działania w całym kraju, jaki posiedzenia nauczycieli z okręgu mają w okręgu.

Każde posiedzenie nauczycieli z całego kraju powinno ile możności być połączone z wystawą środków naukowych.

§. 13. Posiedzenie z całego kraju zwołuje władza szkolna krajowa. Odbywa się podczas wakacyi jesiennych, zwyczajnie w siedzibie władzy szkolnej krajowej i nie może trwać dłużej nad pięć dni. Rada szkolna krajowa ma także prawo zwoływania posiedzeń nadzwyczajnych.

§. 14. Członkowie posiedzenia z całego kraju wybierani są na posiedzeniach nauczycieli z okręgu. Ilość członków, z każdego okręgu szkolnego wybrać się mających, wyznacza władza szkolna krajowa względnie do rozległości okręgów i ilości nauczycieli w tychże, przyczem atoli żaden okrąg nie może być wyobrażonym przez więcej nad trzech członków.

Wybiera się na trzy lata. Wybór powtórny jest dozwolony. Wybrany jest obowiązany przyjąć wybór i być na posiedzeniu.

Okręgowi inspektorowie mogą jako tacy zasiadać i głosować na posiedzeniach nauczycieli z całego kraju. Toż samo tyczy się dyrektorów seminaryów nauczycielskich i szkół mieszczańskich na posiedzeniu nauczycieli z okręgu, nie wybranych.

Członkowie wydziału krajowego i władzy szkolnej krajowej są na posiedzeniach nauczycieli z całego kraju gośćmi honorowymi.

Przewodniczącemu służy prawo zaproszenia na posiedzenie osób prywatnych, które będą miały głos doradczy.

§. 15. Posiedzenia nauczycieli z całego kraju są zwyczajnie publiczne. Tylko z szczególnych powodów jawność ich może być zawieszona lub ograniczona.

§. 16. Na posiedzeniu nauczycieli z całego kraju przewodniczy i kieruje takowem krajowy inspektor szkół początkowych, a tam, gdzie jest kilku krajowych inspektorów szkół początkowych, ten, którego władza szkolna krajowa do tego wyznaczy. Przewodniczący wyznacza na każde posiedzenie swego zastępcę. Członkowie posiedzenia wybierają ze swego grona dwóch sekretarzy na przeciąg trzech lat. Powtórny wybór jest dozwolony. Wybrani są obowiązani przyjąć wybór, jeżeli w roku poprzednim nie pełnili tego honorowego urzędu.

§. 17. Porządek dzienny każdego zgromadzenia będzie podany do wiadomości najmniej na trzy miesiące przed zebraniem. Członkowie mają prawo uchwalić rozszerzenie porządku dziennego.

§. 18. W celu zdania sprawy z rozmaitych przedmiotów porządku dziennego, posiedzenie może podzielić się na sekcye (komitety).

§. 19. Członkowie posiedzenia wybierają z pomiędzy siebie wydział, któremu wszystkie sprawy, załatwić się mające, do obrady przygotowawczej będą przydzielone. Przewodniczącym tego wydziału jest krajowy inspektor szkół. Wydział ma także wypracować projekt porządku czynności dla posiedzenia nauczycieli z całego kraju. Zwyczajnie żaden przedmiot nie może być wzięty pod obradę, jeżeli wydział nie dał o nim poprzednio opinii. Tylko w tym przypadku rozprawa nad pewnym przedmiotem może być rozpoczętą natychmiast, jeżeli posiedzenie nauczycieli z całego kraju większością dwóch trzecich części głosów uchwali, że przedmiot ten jest naglącym.

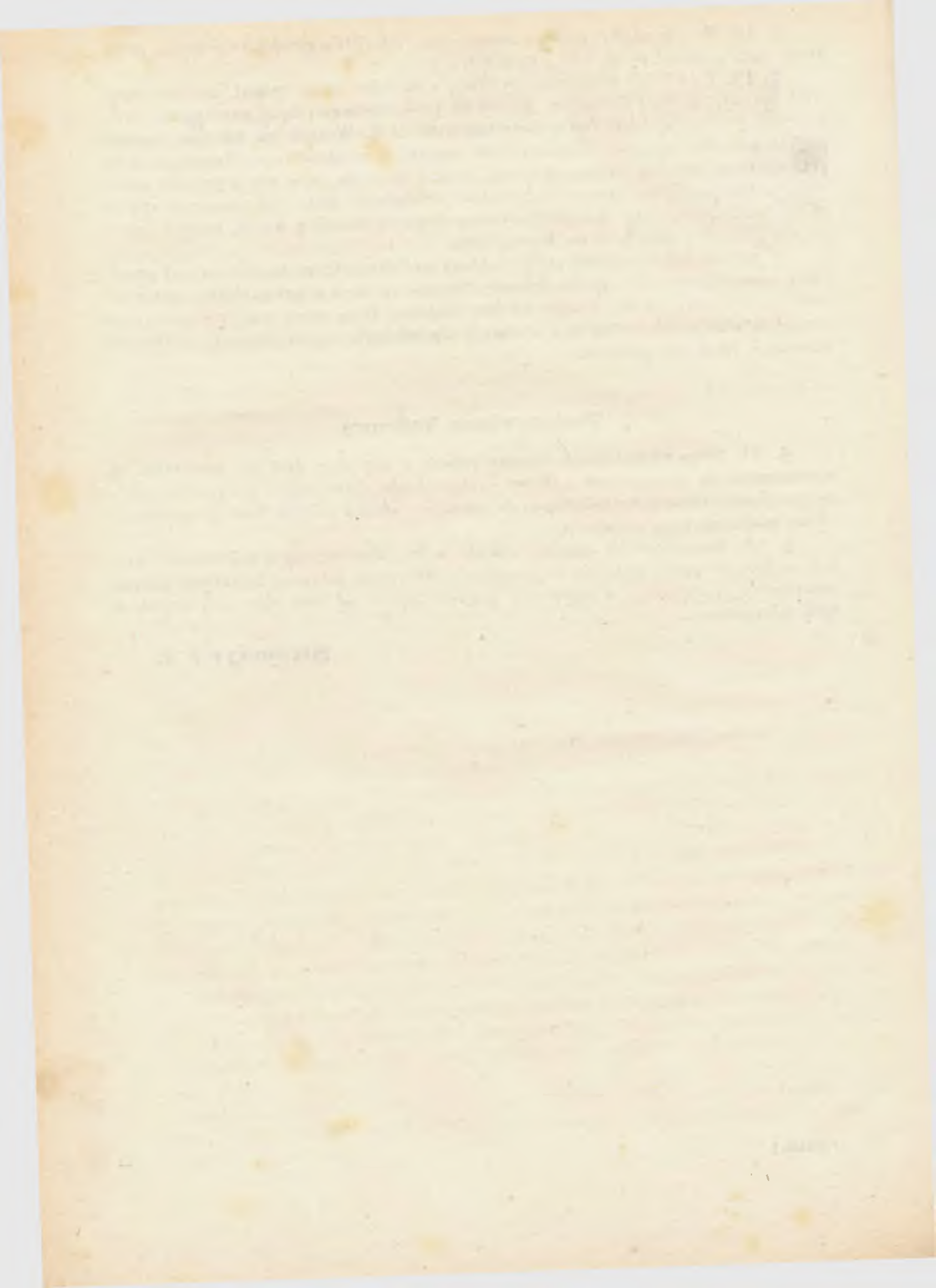
§. 20. Ma być spisanym protokół każdego posiedzenia który będzie zawierał przedmioty rozprawy, wnioski i zapadłe uchwały. Protokół ten wraz z sprawozdaniem przewodniczącego przesłany będzie władzy szkolnej krajowej, która znowu prześle go ministrowi oświecenia wraz z uwiadomieniem o wydanych odpowiednich rozporządzeniach i z własnemi wnioskami, jeżeli będą potrzebne.

Postanowienia końcowe.

§. 21. Stopa wynagrodzenia kosztów podróży a względnie dyet dla nauczycieli, do uczestniczenia na posiedzeniach z okręgu i całego kraju obowiązanych a w miejscu gdzie się posiedzenie odbywa, nie mieszkających, ustanawia władza szkolna krajowa po wysłuchaniu władz szkolnych okręgowych.

§. 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą w królestwach i krajach, w których sprawa wydatków na posiedzenia nauczycieli, ustawami krajowemi, już jest uregulowana, natychmiast; w innych zaś krajach dopiero od tego czasu, gdy wydatki te będą zabezpieczone.

Stremayr r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXVIII. — Wydany i rozesłany dnia 1 czerwca 1872.

69.

Dokument koncesyi z dnia 4 maja 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Braunau do Strasswalchen.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy bank przemysłowy i handlowy dla Górnej Austryi i Salzburga w spółce z radcą budownictwa Karolem Schwarzem podał prośbę o udzielenie im koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Braunau do Strasswalchen, stykającej się z koleją cesarzowej Elżbiety, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i ruchu kolei żelaznej parowej z Braunau do Strasswalchen stykającej się z koleją cesarzowej Elżbiety.

§. 2. Budowa i urządzenia ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Przy budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Zastrzega się, iż do zmian w projektach budowy potrzebnem będzie zatwierdzenie ze strony administracyi państwa, o ile takowe stósownie do rezultatu rewizyi techniczno-wojskowej i oględzin śladu w myśl §. 6 ustawy o koncesyach na koleje żelazne, przez komisyę polityczną przedsięwziąść się mających, w interesie obrotu publicznego, i dla zabezpieczenia trwałości kolei, jak nie mniej dla dopełnienia postanowień prawnych, okażą się potrzebnemi.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku; do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona na pokład pod jednę parę szyn, z wyjątkiem tej części kolei, która przecinać będzie dolinę Mattig, i która też ma być zbudowana odrazu pod dwie pary szyn.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugę parę, tudzież położenia tejże w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 zł. srebrem.

Wszystkie mosty, jakoteż wszystkie znaczniejsze budynki i budowle stuczne wykonane będą na zawsze z żelaza i kamienia.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych w miejscach zetknięcia, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych.

Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze. Odnośne umowy będą przedłożone administracyi państwa do zatwierdzenia.

Administracya państwa zastrzega sobie, że gdyby porozumienie nie przyszło do skutku, ona postanowi warunki wzajemnego używania wagonów sąsiednich kolei krajowych tudzież budowy ujścia kolei prowadzonych z kopalni i fabryk.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani rozpocząć budowę kolei koncesyonowanej w przeciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia dzisiejszego a ukończyć ją i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu następnych dwóch lat.

Dopełnienie tego zobowiązania tudzież innych obowiązków koncesyą zastrzeżonych poręczyli koncesyonaryusze złożeniem kaucyi w sumie 25.000 zł. wal. austr. stósownie do dokumentu osobno w tym celu wystawionego.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na interes publiczny uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Przy budowie i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 *), i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851 **)] tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

---

*) Dz. u. p. Nr. 238.
**) Dz. u p. z r. 1852, Nr. 1.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, przyczem Administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierunku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowane poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas koncesyonaryusze winni utrzymywać swoim kosztem i naprawiać wagony poczty ruchomej, do tego celu potrzebne, o ośmiu lub czterech kołach, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach listowych podawczych i wydawczych, ma być wyznaczone bezpłatnie stosowne bioro pocztowe, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościowych.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się pozwolić administracyi telegrafów państwowych prowadzić linie telegraficzne wzdłuż kolei na swoim gruncie bez osobnego wynagrodzenia.

Administracya telegrafów winna jednak porozumieć się z koncesyonaryuszami co do miejsca na prowadzenie linii.

Koncesyonaryusze winni wziąść na siebie bez osobnego wynagrodzenia czuwanie nad zbudowaną linią telegraficzną i polecić to służbie kolejowej.

Natomiast koncecyonaryusze mają prawo przymocować do pali telegrafów państwa druty telegrafów ruchu.

Używanie telegrafów ruchu ogranicza się wyłącznie na korespondencye, odnoszące się do ruchu kolei, jeżeli administracya państwa nie wyda osobnego rozporządzenia, dotyczącego depeszy państwowych; tudzież jeżeli nie zostanie zawarta umowa, odnosząca się do depeszy prywatnych; używanie telegrafów ruchu zostaje przeto pod wpływem i nadzorem administracyi państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

Taryfa maxymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w pierwszej klasie	. . . . .	36 ct. wal. austr.
„ drugiej	„	27 „ „ „
„ trzeciej	„	18 „ „ „
„ czwartej	„ (dla stojących)	12 „ „ „

Dla pociągów pospiesznych, które przynajmniej z wagonów I i II klasy składać się winny, taryfy te mogą być podwyższone o 20 proc., pod warunkiem, że chyżość tych pociągów pospiesznych nie będzie mniejszą od przeciętnej chyżości pośpiesznych pociągów innych kolei austryackich.

Taryfa maksymalna dla towarów przy zwykłej chyżości od cetnara cłowego i mili: 3 ct. wal. austr.

Wyjątkowo wyznaczają się następujące ceny frachtu dla przedmiotów poniżej wymienionych jeżeli wagony będą całkiem napełnione:

A. Zboże i sól	B. Drzewo opałowe i do rznięcia	C. Węgiel kamienny, koks, torf prasowany, żywica, żelazo surowe, kamienie wapienne i budulcowe
cent. wal. austr.		
$2^1/_2$	$2^1/_4$	2

Opłata za expedycyę będzie wynosiła przy wszelkich towarach 2 ct. od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie, tudzież asekuracya powszechna. Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za expedycyę pobierane będzie tylko 1·5 ct. od cetnara cłowego.

Co się tyczy cen frachtu od innych przedmiotów, ustanowienia opłaty od składu i innych postanowień względem ruchu, tak postępować należy, aby odnośne ceny i postanowienia w żadnym względzie nie były wyższe i uciążliwsze niż na kolei cesarzowej Elżbiety.

Koncesyonaryusze są obowiązani, zaprowadzić na tej kolei w obrocie towarowym taką nomenklaturę i klasyfikacyę towarów, jakoteż takie postanowienia względem ruchu jakie istnieją na c. k. uprzyw. kolei cesarzowej Elżbiety.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych, służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich. Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy specyalne i wszelkie ulgi winny być obwieszczone publicznie.

Zresztą zastrega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie postanowień taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Jak tylko dochód czysty przyniesie więcej niż 6% kapitału zakładowego, ceny jazdy i przewozu tudzież należytości poboczne będą zniżone o 10%.

Po upływie dziewięciu lat ruchu rząd mocen będzie zaprowadzić odpowiednie zniżenie powyższych pozycyi taryfy a to w porozumieniu z koncesyonaryuszami lub ich następcami prawnymi.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu do obliczenia ustanowić się mający.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone według taryfy zniżonej, a mianowicie według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących

wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich, do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, korpusu straży policyjnej wojskowej, c. k. żandarmeryi tudzież straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej **), jak nie mniej do ugody dodatkowej ***) względem przewozu obłożnic chorych i rannych, dla przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 ****) tudzież postanowieniom ustaw specyalnych, tyczących się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Koncesyonaryuszom nadaje się prawo zawiązania spółki akcyjnej i celem zebrania potrzebnych funduszów, pozwala się wydawać akcye i obligacye opiewające na okaziciela lub na imię, które na giełdach austryackich mogą być przedawane i urzędownie notowane.

Suma zebrana za pomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przewyższać trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą puszczone w obieg w walucie zagranicznej, kwota ich w walucie austryackiej także uwidoczniona być winna.

Umorzenie obligacyi z prawem pierwszeństwa ma nastąpić przed umorzeniem akcyi.

Spółka wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszów; statuta spółki podlegają zatwierdzeniu administracyi państwa.

---

*) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z r. 1868, zeszyt 21, Nr. 97.

**) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

***) Rozporządzenia normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1871 zeszyt 22 Nr. 79.

****) Dz. ust. państwa151.

§. 14. Koncesyonaryusze są uprawnieni ustanawiać ajencye w kraju i zagranicą, jakoteż urządzać środki przewozu osób i towarów na wodzie i na lądzie z zachowaniem istniejących przepisów.

§. 15. Przyzwala się koncesyonaryuszom na przeciąg roku od dnia dzisiejszego pierwszeństwo przed innymi ubiegającymi się o budowę kolei z Strasswalchen na Mondsee wzdłuż jeziora Wolfgang do Ischl, jeżeli na takie same warunki jak tamci, przystaną, i takowe w sposobie prawnie obowiązującym przyjmą najpóźniej w trzy tygodnie po onych oznajmieniu.

§. 16. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich onejże częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić aby wadliwościom w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić do skarbu państwa wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa.

§. 17. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya gaśnie.

Koncesya gaśnie także, jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 18. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia otwarcia ruchu na całej linii koncesyonowanej, a to przez wynagrodzenie koncesyonaryuszów gotowizną.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najpomyślniejszych, i będzie policzony przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu.

Gdyby jednak przeciętny dochód czysty, w ten sposób obliczony, nie wynosił przynajmniej 5·2 proc. srebrem nominalnego kapitału zakładowego, przez administracyę państwa zatwierdzonego, ta suma minimalna uważana będzie za czysty dochód, służyć mający za podstawę do obliczenia ceny odkupu.

Dochód czysty, według tych zasad obliczony mnoży się przez 20, a iloczyn daje cenę odkupu.

Cyfra kapitału zakładowego podlega zatwierdzeniu administracyi państwa; takowy stanowią:

a) koszta robót przygotowawczych i sporządzenia projektów;

b) koszta budowy i pierwszego urządzenia ruchu (t. j. aż do końca pierwszego roku ruchu po otwarciu ruchu na całej linii koncesyonowanej), jakoteż wszelkie inne wydatki, które trzeba będzie ponieść koniecznie z powodu budowy i wprowadzenia w ruch kolei koncesyonowanej, oprócz kwoty w punkcie *a)* już wzmiankowanej;

c) pięćprocentowe odsetki od kwot kapitału w ciągu czasu budowy aż do otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej kolei wpłacanych w miarę postępu budowy i urządzenia ruchu, po strąceniu czystego dochodu, osiągniętego z częściowych przestrzeni kolei, jeżeliby ruch na tychże rozpoczął się pierwej i odsetków od pieniędzy wpłaconych a nie zaraz użytych;

d) koszta zebrania funduszów, a względnie kwota przeciętnej straty na kursie, przy ściąganiu funduszu w gotowiźnie zapomocą akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, poniesionej, przez administyacyą państwa przyzwolona.

Jeżeli po upływie pierwszego roku ruchu będą wzniesione nowe budowle, lub urządzenia ruchu pomnożone; koszta ztąd powstałe mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na zamierzone nowe budowle lub na pomnożenie urządzeń do ruchu potrzebnych a koszta zostaną należycie wykazane.

§. 19. Koncesyonaryusze są nadto obowiązani kolej niniejszem koncesyonowaną po jej ukończeniu odstąpić na żądanie administracyi państwa, gdyby to za potrzebne lub stósowne uznała, innemu przedsiębiorstwu kolejowemu, za wynagrodzeniem przez takowe dać się mającem.

Co do rodzaju i wysokości tego wynagrodzenia najprzód obie strony ugodzić się winny.

Gdyby ugoda taka do skutku nie przyszła, wynagrodzenie będzie stanowił kapitał w gotowiźnie obliczony podług zasad w §. 18 na wypadek odkupu kolei przez administracyę państwa, postanowionych.

Atoli, jeżeliby kolej nie była w ruchu jeszcze lat siedm, lecz dopiero pięć, za podstawę do obliczenia ceny odkupu będzie służyć przeciętny czysty dochód trzech lat najpomyślniejszych, gdyby zaś nawet pięć lat nie była w ruchu, czysty dochód najpomyślniejszego roku.

Gdyby odstąpienie było zażądane przed upływem pierwszego roku ruchu, i w ogólności we wszystkich przypadkach, cena odkupu nie może wynosić mniej niż kwota minimalna, którą administracya państwa według §. 18 byłaby obowiązaną zapłacić za kolej.

§. 20. Przy wygaśnięciu koncesyi i z dniem wygaśnięcia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i stucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada pierwszemu urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą ceny w §. 18 oznaczonej, bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak przy wygaśnięciu tej koncesyi, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 21. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki ustawom odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

§. 22. Ostrzegając surowo aby nikt przeciwko postanowieniom tej koncesyi nie ważył się działać, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czwartego miesiąca maja w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

70.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 23 maja 1872,

o ustanowieniu inżynierów górniczych, urzędowanie upoważnionych.

Na zasadzie §. 15 ustawy z dnia 21 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 77 o ustanowieniu i zakresie działania władz górniczych wydają się następujące postanowienia o mianowaniu inżynierów górniczych, władzom górniczym ku pomocy służyć mających.

§. 1.

Inżynierowie górniczy będą organami publicznymi, władzom górniczym do pomocy służącymi, a ich zadaniem będzie wytyczać pomiary górnicze, odnawiać znaki graniczne i oznaczać granice w kopalniach. Na przedstawienie interesowanych przedsiębiorców górniczych także inne pomiary (§§. 1 i 3 ustawy z dnia 21 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 77) mogą być inżynierom górniczym poruczone.

§. 2.

Czynności, z polecenia władzy górniczej przez inżynierów górniczych, dokonane, jakoteż poświadczenia dochodzonych stosunków rzeczywistych, na zasadzie tychże czynności przez nich wystawione i uwierzytelnienia pierwopisów lub kopii map, planów, rysunków itp. tak będą uważane, jak gdyby takowe przez urzędników górniczych pod powagą urzędową były sporządzone.

§. 3.

Nadto nie wzbrania się inżynierom górniczym podejmowania czynności technicznych w zakresie górnictwa, przez przedsiębiorców górniczych bezpośrednio im poruczonych, jakoto wykonywania pomiarów i zdejmowania planów na zasadzie ustawy lub dla biegu, w kopalni albo od dnia, potrzebnych, sprawdzania planów górniczych lub onychże kopii podług pierwotnej lub odmiennej skali, projektowania lub sprawdzania planów biegu, tudzież planów i kosztorysów maszyn, przyrządów i urządzeń w górnictwie i do przygotowania potrzebnych, wykonania tychże planów, dozoru i przewodniczenia nad innymi, którymby wykonanie było poruczone, przedsiębrania oszacowania kopalni itp.

§. 4.

Inżynier górniczy obowiązany jest podejmować się w granicach okręgu urzędowego, w którym ma siedzibę, wszelkich czynności swego powołania, na każde wezwanie władzy górniczej. Do czynności urzędowych po za granicami tego okręgu inżynier górniczy nie może być wezwanym przeciwko swojej woli.

§. 5.

Od kandydata, ubiegającego się o upoważnienie na inżyniera górniczego będzie wymaganem aby był obywatelem austryackim, aby miał lat dwadzieścia cztery, aby posiadał prawo wolnego zarządzania swoim majątkiem i aby był nieposzlakowanego życia.

Oprócz tego winien:

a) świadectwem egzaminu z instytutu krajowego wyższego udowodnić nabytą teoretyczną znajomość górnictwa, mechaniki i miernictwa podziemnego, tudzież przepisów powszechnej ustawy górniczej austryackiej, i

b) wykazać się odpowiedniem świadectwem z odbytej dwuletniej praktyki w zakresie górnictwa i miernictwa górniczego, nakoniec

c) wymienić obraną siedzibę.

Uznać świadectwa z instytutów zagranicznych, tudzież uwolnić od nauk nieposiadanych, może tylko ministerstwo.

Co się tyczy wymagania praktyki dwuletniej pozostawia się starostwu górniczemu przekonać się w sposób odpowiedni, czy kandydat posiada rzeczywiście wykształcenie praktyczne, inżynierowi górniczemu potrzebne.

Ministerium zastrzega sobie nadto uczynienie w swoim czasie dowodu uzdatnienia kandydatów zawisłym od złożenia osobnego teoretyczno praktycznego egzaminu przed rządową komisyą egzaminacyjną, jakoteż przepisanie tak składu tej komisyi jak i postępowania przy egzaminie.

§. 6.

Kandydatom, którzy z powodu zbrodni, albo z powodu przestępstwa z chciwości, lub też przeciw moralności publicznej popełnionego, albo z powodu wykroczenia tego rodzaju, w śledztwie sądowem zostają, upoważnienie udzielonem być nie może, dopóki śledztwo jest w toku.

O ile wyrok sądu karnego pociąga za sobą niezdatność do otrzymania takowego upoważnienia, należy osądzić podług ustaw karnych i poddać sprawę w każdym przypadku pod decyzyą ministerstwa.

§. 7.

Z upoważnieniem na inżyniera górniczego żaden urząd publiczny płatny nie może być połączonym.

§. 8.

Upoważnienie na inżyniera górniczego udziela starostwo górnicze, w którego okręgu inżynier chce mieć siedzibę, a to na zasadzie uczynienia zadość wymaganiom, w §. 5 przepisanym.

Jeżeli upoważnienie będzie odmówione, kandydatowi służy prawo rekursu do ministerstwa.

§. 9.

Starostwo górnicze, udzielające upoważnienie, odbiera od inżyniera górniczego przysięgę, którą tenże ślubuje, poruczone mu czynności przezornie, gorliwie i sumiennie załatwiać, odpowiednie ustawy i przepisy ściśle zachowywać i ze znajomości stosunków górniczych, którebyby doszły do jego wiadomości, nie robić nigdy użytku na szkodę swoich mocodawców.

Inżynier górniczy zaczyna wykonywać swoje upoważnienie od dnia złożenia przysięgi, przeto starostwo górnicze wystawia mu urzędowe tego świadectwo.

§. 10

Jeźli inżynier górniczy chce zmienić swoją siedzibę, winien oznajmić o tem starostwu górniczemu a jeżeli przenosi siedzibę do innego starostwa górniczego, i to ostatnie winien zawiadomić.

§. 11.

Inżynier górniczy mocen jest przyjmować techników górniczych na praktykę, używać ich do czynności górniczych pod własnym kierunkiem i odpowiedzialnością i wystawiać im w tym względzie świadectwa.

§. 12.

Inżynier górniczy winien utrzymywać wykaz chronologiczny (dziennik czynności) z liczbami w nieprzerwanym szeregu idącemi, do którego będzie zapisywał wszystkie przez siebie dokonane czynności, względem których wystawił akt (§. 2) na piśmie.

§. 13.

Przy przedsiębraniu pomiarów inżynier górniczy winien trzymać się odpowiednich przepisów, w ustawie górniczej, w odpowiedniej instrukcyi wykonawczej a mianowicie w rozporządzeniu ministerswa rolnictwa z dnia 23 maja 1872 L. 4506, zawartych.

Na prośbę osoby interesowanej albo z innego dostatecznego powodu starostwo górnicze może z urzędu poddać rewizyi prace miernicze inżyniera górniczego z polecenia starostwa podjęte, używając do tego urzędnika władzy górniczej.

§. 14.

Władzy górniczej służy prawo kazać sobie przedłożyć rysunki i inne dowody odnoszące się do czynności, inżynierowi górniczemu poruczonej, a do aktu, który się jej tyczy, nie dołączone, lub przejrzeć takowe u inżyniera górniczego.

Inżynier górniczy wtedy tylko może osobom prywatnym dozwolić przeglądania rysunków i innych dowodów do jego czynności należących, gdy właściciel kopalni, której się to tyczy, lub jego pełnomocnicy, na to się zgodzą.

§. 12.

Starostwo górnicze wyda dla inżynierów górniczych swego okręgu bliższe przepisy, tyczące się:

a) dozwalania urlopów;

b) utrzymywania dziennika czynności (§. 12) i pieczęci urzędowej;

c) taryfy należytości, podług której obliczane będzie wynagrodzenie za czynności, z polecenia władzy górniczej podejmowane (§. 16);

d) spółek brackich, do których płynąć będą kary porządkowe pieniężne, gdy inżynierowie górniczy takowym ulegają.

§. 16.

Wynagrodzenie za czynności, z polecenia władzy górniczej podjęte, wymierza inżynierowi starostwo górnicze w każdym szczególnym wypadku. Wykazy kosztów, z każdą z osobna czynnością połączonych, powinny być w ciągu czterech tygodni od jej ukończenia przedłożone tej władzy, z polecenia której czynność dokonaną została. Przedłożony wykaz ulega sprawdzeniu czy czas odpowiednio policzono i czy się trzymano przepisanej taryfy należytości [§. 15 *c)*].

Kwoty prawomocnie wyznaczone będą ściągane według przepisów o kosztach komisyi władz górniczych.

§. 17.

Wynagrodzenie za czynności, inżynierowi górniczemu przez przedsiębiorców górnictwa bezpośrednio poruczone, pozostawia się ugodzie dobrowolnej.

Gdyby takowe miejsca nie miało, starostwo górnicze, w którego okręgu przedsiębiorstwo się znajduje, wyznaczy na przedłożoną sobie prośbę wynagrodzenie za podjętą pracę z zastrzeżeniem drogi prawa. Do obliczenia wynagrodzenia za czynności szczególne, nie ciągle trwające, będzie służyła za podstawę taryfa ustanowiona [§. 15 ct. *c*)] przez starostwo górnicze do obliczenia należytości za prace, z polecenia władzy górniczej przez inżynierów dokonane.

§. 18.

Inżynierowie górniczy podlegają pod względem karności służbowej starostwu górniczemu, w którego okręgu mają siedzibę.

§. 19.

Wszelkie uchybienia obowiązkom, które powołanie w ogólności a mianowicie przysięga lub szczególne przepisy na inżynierów górniczych wkładają, starostwo górnicze będzie karało napomnieniem, skarceniem, naganą lub grzywnami do stu złotych.

Te ostatnie mogą także być wymierzone bez osobnej rozprawy porządkowo karnej jako środek przymusowy do dopełnienia otrzymanych poleceń.

§. 20.

Starostwo górnicze może skazać inżyniera na zawieszenie, jeżeli w toku zwyczajnego postępowania karnego będzie aresztowany lub z powodu zbrodni w stanie oskarżenia postawiony, albo jeżeli dalsze wykonywanie upoważnienia podczas śledztwa porządkowo karnego lub podczas postępowania karnego zdaje się być niebezpiecznem.

§. 21.

Starostwo górnicze może orzec utratę upoważnienia:

a) w skutku ciężkich lub kilkakrotnie karanych uchybień obowiązkom, w szczególności w przypadku uderzającego niedbalstwa, któreby zagrażało życiu ludzi w kopalni lub istnieniu kopalni;

b) jeżeli inżynier górniczy dopuści się ze świadomością niedokładności w pracach swego powołania;

c) jeżeli w jego czynnościach pokażą się błędy, dowodzące niewątpliwie że nie posiada potrzebnego uzdolnienia.

§. 22.

Jeżeli inżynier będzie wzięty w kuratelę, starostwo górnicze zarządzi zawieszenie go na czas kurateli, lub według okoliczności orzecze utratę upoważnienia.

§. 23.

Upoważnienie na inżyniera górniczego gaśnie:

a) w skutku przyjęcia urzędu lub zatrudnienia z temże pogodzić się nie dającego;

b) w skutku zrzeczenia się przez starostwo górnicze przyjętego;

c) jeżeli przez rok jeden nie było wykonywane a tego nie usprawiedliwiono;

d) w skutku utraty obywatelstwa austryackiego;

e) na podstawie wyroku z którym ustawa łączy utratę urzędu rządowego lub publicznego.

§. 24.

Dzień złożenia przysięgi, od którego inżynier górniczy rozpoczyna czynności, obraną stałą siedzibę tegoż, wszelkie przesiedlenie się, nareszcie każde odjęcie upoważnienia lub wygaśnięcia takowego, starostwo górnicze podawać będzie do wiadomości powszechnej.

§. 25.

Przepisy niniejsze wchodzą w moc obowiązującą od chwili wejścia w życie władz górniczych, na zasadzie ustawy z dnia 21 lipca 1871 Dz. u. p. Nr. 77 uorganizowanych.

Chlumecky r. w.

71.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 24 maja 1872,

o przyłączeniu części gminy Mlum piccolo do okręgu sądu powiatowego w Pinguente w Istryi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 Dz. u. p. Nr. 59 wyłącza się część gminy Mlum piccolo z okręgu sądu powiatowego i śledczego w Montonie i przyłącza takową do okręgu sądu powiatowego i śledczego w Pinguente.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem 15 czerwca 1872.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIX. — Wydany i rozesłany dnia 11 czerwca 1872.

72.

Ustawa z dnia 14 kwietnia 1872,

o upoważnieniu c. k. rządu do zawarcia umowy ze spółką żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda względem utrzymywania między Tryestem a Bombajem bezpośredniej i regularnej poczty zapomocą parowców.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się c. k. rząd do zawarcia w myśl następujących artykułów, umowy ze spółką żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda względem utrzymywania pomiędzy Tryestem a Bombajem bezpośredniej i regularnej poczty zapomocą parowców.

Artykuł II.

W umowie tej rzeczona spółka żeglugi parowej będzie zobowiązana do odbywania pomiędzy Tryestem a Bombajem (via kanał sueski) dwunastu podróży na rok (tam i na powrót), to jest w każdym miesiącu jednej podróży, parowcami, najmniej 1000 tonów wagi udźwignąć mogącymi a z chyżością 8 mil morskich na godzinę przy normalnym stanie powietrza.

Artykuł III.

Za utrzymywanie tej poczty parowcowej przyzwala się spółce Lloyda subwencyą państwa w sumie sto dziewięćdziesiąt tysięcy złotych (190.000 zł.) waluty austryackiej rocznie, płatną w dwunastu ratach równych z końcem każdego miesiąca, a oprócz tego zwrot należytości opłaconej za przejazd kanału sueskiego tam i na powrót.

Gdyby umówiona ilość podróży nie przyszła do skutku, nastąpi stosunkowe zmniejszenie subwencyi państwa.

Artykuł IV.

Postanowienia umowy w przedmiocie wspólnej służby pocztowej morskiej, z Lloydem austryacko-węgierskim po dniem 18 listopada 1871 zawartej, będą odpowiednio stosowane także do linii bombajskiej, atoli z ograniczeniem mocy obowiązującej takowych na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane.

Artykuł V.

Umowa pomiędzy c. k. administracyą państwa a spółką żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda w przedmiocie utrzymywania poczty bombajskiej będzie zawarta na przeciąg czasu od dnia 1 stycznia 1872 do końca grudnia 1877.

Artykuł VI.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się mojemu ministrowi handlu i mojemu ministrowi skarbu.

Buda, dnia 14 kwietnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

Umowa w myśl powyższej ustawy zawarta, opiewa:

Umowa

między c. k. administracyą państwa a spółką żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda w przedmiocie utrzymywania między Tryestem a Bombajem bezpośredniej i regularnej poczty zapomocą parowców.

§. 1.

Spółka żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda zobowiązuje się urządzić bezpośrednią pocztę między Tryestem a Bombajem na Port Saidę, Suez, a według okoliczności Dżeddę i Aden i odbywać w tym kierunku regularne jazdy parowcami a mianowicie dwanaście podróży (tam i na powrót) na rok, to jest w każdym miesiącu jednę podróż.

§. 2.

Spółka austryacko-węgierskiego Lloyda zobowiązuje się używać na tej linii okrętów stósownie zbudowanych, do przewozu poczty, osób i towarów odpowiednich, i rękojmią bezpieczeństwa dających, najmniej 1000 tonów wagi udźwignąć mogących, z chyżością 8 mil morskich na godzinę przy normalnym stanie powietrza.

§. 3.

Celem dalszego przewozu podróżnych i posyłek z Bombaju do innych portów południowych i wschodnio azyatyckich, mianowicie w Chinach, Japonii i Indyach holenderskich, spółka austryacko-węgierskiego Lloyda będzie się starała wejść w związek z jedną ze spółek żeglugi parowej w tamtych kierunkach komunikacyą utrzymujących.

§. 4.

Subwencya, którą państwo płacić będzie za utrzymywanie poczty bombajskiej wynosi sto dziewięćdziesiąt tysięcy złotych (190.000 zł.) waluty austryackiej rocznie i będzie wypłacana w dwunastu ratach równych z końcem każdego miesiąca.

Gdyby umówiona ilość podróży nie przyszła do skutku, nastąpi stosunkowe zmniejszenie subwencyi państwa.

§. 5.

Oprócz tego za pocztę bombajską państwo będzie zwracało austryacko-węgierskiemu Lloydowi z upływem każdych trzech miesięcy należytość za przejazd kanału sueskiego tam i napowrót opłaconą a to za złożeniem dotyczącego rachunku.

§. 6.

Postanowienia umowy w przedmiocie wspólnej służby pocztowej morskiej, z Lloydem austryacko-węgierskim pod dniem 18 listopada 1871 zawartej, będą odpowiednio stósowane także do linii bombajskiej, atoli z ograniczeniem mocy obowiązującej takowych na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane.

§. 7.

Co się tyczy umieszczania na posadach wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, spółka austryacko-węgierskiego Lloyda poddaje się postanowieniom, subwencyonowane przedsiębiorstwa żeglugi parowej w tej mierze obowiązującym a zawartym w §. 38 ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 *) i w ustawie, tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 8.

Umowa niniejsza ma trwać od dnia 1 stycznia 1872 do końca grudnia 1877.

Wiedeń, dnia 26 kwietnia 1872.

Bannhans r. w.

Pretis r. w.

Elio Baron **Morpurgo** r. w.,
prezes Lloyda austryackiego.

Józef Bordini r. w.
dyrektor handlowy Lloyda austryackiego.

73.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 27 maja 1872,

o ustanowieniu królewsko-węgierskiego urzędu cłowego głównego II klasy w Osieku w Slawonii.

Według doniesienia królewsko-węgierskiego ministerstwa skarbu ustanowiony został w Osieku w Slawonii królewski urząd cłowy II klasy, któremu nietylko nadano zakres działania urzędu cłowego głównego I klasy co się tyczy obrotu na kolejach żelaznych, lecz oraz upoważnienie do stósowania w obrocie na kolejach żelaznych postępowania cłowego skróconego (przez opowiedzenie) w myśl przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175).

Rzeczony urząd cłowy główny rozpoczął czynności z dniem 1 kwietnia 1872.

Pretis r. w.

74.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z dnia 30 maja 1872,

o rozpoczęciu czynności przez dyrekcyą telegrafów w Czerniowcach.

Dyrekcya telegrafów w Czerniowcach, stósownie do obwieszczenia z dnia 21 kwietnia 1872 nowo ustanowiona, rozpocznie czynności z dniem 15 czerwca b. r.

Banhans r. w.

---

*) Dziennik ustaw państwa Nr. 151.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXX. — Wydany i rozesłany dnia 11 czerwca 1872.

75.

Ustawa z dnia 10 czerwca 1872,

o udzielaniu okolicom królestwa czeskiego, przez wylew wód na wiosnę 1872 nawiedzonym, zaliczek i wsparć z funduszów państwa.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Upoważnia się rząd do udzielania powiatom i gminom królestwa czeskiego przez wylew wód na wiosnę 1872 nawiedzonym, zaliczek nieoprocentowanych z funduszów państwa w miarę rzeczywistej potrzeby i pod warunkiem późniejszego usprawiedliwienia a mianowicie powiatom na odbudowanie dróg powiatowych, gminom zaś na restauracyę uszkodzonych budowli gminnych, tudzież na zapomogi dla członków gminy, którzy ponieśli szkodę i potrzebują pomocy.

Zaliczki mają być zwrócone w dziesięciu równych ratach rocznych zacząwszy od 1 stycznia 1875, mają zaś być udzielane gminom pod tym warunkiem, że takowe poręczą zwrót zaliczek, każdemu z osobna członkowi gminy dać się mających.

Dokumenta, tyczące się udzielenia zaliczek, są wolne od stempla. Jeżeli zaś gminy uznają za potrzebne postarać się o zabezpieczenie hipoteczne zaliczek, pod onychże odpowiedzialnością każdemu z osobna członkowi danych, żadna należytość nie będzie za to pobierana.

§. 2.

Nadto upoważnia się rząd użyć sumę do 1 miliona złotych na wsparcia dla cierpiących niedostatek w częściach kraju w mowie będących.

§. 3.

Celem zebrania funduszu, na zaliczki w §. 1 wzmiankowane, potrzebnego, mogą być w razie potrzeby puszczone w obieg obligacye jednolitego długu państwa, z procentem w pieniądzach papierowych a to do takiej wysokości, jaka będzie potrzebną dla zebrania po kursie 65 za 100 zł. sumy, na zaliczkę rzeczywiście wydanej.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Schönbrunn, dnia 10 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

Sprostowanie.

W zeszycie XXII Dz. u. p. z roku 1872, Nr. 57, rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 15 kwietnia 1872, na stronie 145 w ostatnim ustępie §. 18 porządku egzaminów ścisłych na wydziale prawa i umiejętności politycznych, zamiast: „Wszelkie kwoty, z taksy promocyjnej pozostałe, rozdziela się między wszystkich profesorów wydziału w równych częściach“

powinno być:

„Wszelkie kwoty, z taksy promocyjnej pozostałe, rozdziela się (także w Wiedniu) między wszystkich zwyczajnych profesorów wydziału w równych częściach“.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXI. — Wydany i rozesłany dnia 15 czerwca 1872.

76.

Ustawa z dnia 4 czerwca 1872,

o uwolnieniu od ciężarów niektórych nieruchomości skarbowych, do sprzedaży przeznaczonych, przez przeniesienie praw zastawu, które na takowych ciężą, na inne przedmioty.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Artykuł 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 68), którym postanowiono, że z dóbr skarbowych, tamże na sprzedaż przeznaczonych, prawa zastawu na rzecz zakładu kredytowego ziemskiego, ciężące, mają być przeniesione na inne nieruchomości skarbowe, będzie także zastósowany do innych nieruchomości skarbowych, w ustawie z dnia 28 czerwca 1871, Dz. u. p. Nr. 60 lit *b)* i *c)*, wzmiankowanych.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Memu ministrowi skarbu.

Schönbrunn, dnia 4 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

77.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1872,

o otwarciu kredytów dodatkowych na rok 1871.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Na pokrycie naddatków, które się względnie do ustawy skarbowej z dnia 14 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 63), przy niektórych etatach okazały, pozwalają się następujące kredyta dodatkowe:

Dla ministerstwa spraw wewnętrznych.

Tytuł 3. Administracya polityczna krajów koronnych . . . . . 85.000 zł.
Tytuł 7. Budowa dróg:
§. 12. Galicya z Krakowem . . . . 73.226 „
Tytuł 8. Budownictwo wodne:
§. 9. Czechy . . . . 56.000 „

Dla ministerstwa wyznań i oświecenia.

Tytuł 9. Seminarya nauczycielskie . . . . 17.040 zł.
Tytuł 11. Dodatek państwa do funduszów naukowych:
§. 1. Austrya poniżej Anizy . . . . 24.700 „
Nadto wydatek nadzwyczajny na laboratoryum chemiczne przy uniwersytecie wiedeńskim nowo urządzić się mające . . 15.000 „
i na wewnętrzne urządzenie gymnazyum w IX dzielnicy miasta Wiednia . . . . 11.000 „
§. 14. Szląsk . . . . 6.200 „
Nadto wydatek nadzwyczajny na zakupno gruntu pod gymnazyum miejskie w Cieszynie . . . . 7.200 „
Tytuł 16. Austryackie muzeum sztuki i przemysłu i szkoła artystyczno przemysłowa:
Wydatek nadzwyczajny na pokrycie należytości dodatkowych za budowę muzeum . . . . 30.000 „

Dla ministerstwa skarbu.

Rozdział 10. Ogólny zarząd kasowy:
Tytuł 3. Wynagrodzenia stronom . . . . 40.000 zł.
Rozdział 15. Tytoń:
Tytuł 2. Nowe budowle:
Wydatek nadzwyczajny na rozszerzenie fabryki tytoniu w Sedletz 20.000 „
Rozdział 25. Mennictwo . . . . 78.000 „

Dla ministerstwa sprawiedliwości.

Tytuł 5. Nowe budowle dla zarządu sprawiedliwości:
Wydatek nadzwyczajny . . . . 58.032 zł.

Zapomogi i uposażenia.

Rozdział 33, C. Przedsiębiorstwom przemysłowym:
Tytuł 4. Kolej Następcy tronu Rudolfa:
Jako nadzwyczajna czteroprocentowa zaliczka w srebrze . . . 931.000 zł.
Tytuł 7. Kolej północna morawsko-szląska:
Jako nadzwyczajna czteroprocentowa zaliczka w srebrze . . . 251.000 „
Tytuł 8. Kolej północno zachodnia austryacka:
Jako nadzwyczajna czteroprocentowa zaliczka w srebrze: . . 160.000 „
Tytuł 10. Kolej żytawsko-liberecka:
Jako subwencya . . . . 23.938 „
Tytuł 11. Dodatki na budowę kolei południowej . . . . . . 8.031 „
Tytuł 13. Strata na monecie przy powyższych zaliczkach, wynoszących 1,373.969 zł. srebrem po 15% . . . . 206.095 „
Rozdział 37. **Suma na wydatki w sprawach wspólnych:**
Tytuł 2. Kwota na opędzenie wydatków spólnych:
a) Na pokrycie naddatku w budżecie spólnym z roku 1869 . . . . 1,090.802 „
b) Na pokrycie zaliczek danych w celu opędzenia nadzwyczajnych wydatków wojskowych w roku 1870 . . . . 136.544 „
c) Na nadzwyczajne wydatki wojskowe w roku 1871 stósownie do uchwał delegacyi przez Najjaś. Pana zatwierdzonych . . . . . 209.160 „

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Schönbrunn, dnia 6 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

78.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z d. 8 czerwca 1872,

o ustanowieniu dyrekcyi pocztowej w Czerniowcach dla księstwa Bukowińskiego.

Na zasadzie najwyższego postanowienia z dnia 14 stycznia 1872 ustanawia się dla księstwa Bukowińskiego, należącego obecnie do okręgu dyrekcyi pocztowej lwowskiej, dyrekcyą pocztową w Czerniowcach, która wejdzie w życie z dniem 15 czerwca 1872.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXII. — Wydany i rozesłany dnia 17 czerwca 1872.

79.

Ustawa z dnia 20 marca 1872,

o odnawianiu wniesień hipotecznych, tudzież o oznajmianiu i zmianie praw hipotecznych w Dalmacyi.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Okres skuteczności wniesień.

Skuteczność wniesienia praw hipotecznych do ksiąg hipotecznych i notyfikacyjnych w Dalmacyi, jeżeli nie nastąpi odnowienie wniesienia, ogranicza się na przeciąg lat dziesięciu, chociażby prawa te opierały się na zastrzeżeniu lub na wniesieniu uzyskanem w drodze egzekucyi.

Okres dziesięcioletni skuteczności wniesienia, onegoż odnowienia, jakoteż odnowienia powtórzonego, kończy się z dniem kalendarzowym, odpowiadającym owemu dniowi, w którym o uskutecznienie wniesienia, a względnie o odnowienie onegoż, proszono.

§. 2.

Odnowienie dawnych wniesień.

Wniesienia istniejące, dla których termin odnowienia przy zastósowaniu §. 1 ustawy niniejszej, już upłynął w owym czasie gdy takowa weszła w moc obowiązującą, lub upłynie w przeciągu dwóch lat od tego terminu liczonych, mogą być odnawiane aż do końca tychże dwóch lat.

§. 3.

Oznajmianie hipotek dorozumianych, zmiana głównych

W terminie, w §. 2 wyznaczonym, oznajmiać także należy dla uskutecznienia wniesienia prawa hipoteczne, na nieruchomościach w Dalmacyi położonych bezpośrednio, lub jako prawa podzastawu ciążące, a pochodzące jako hipoteki dorozumiane z czasu przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych; tudzież, dla zmiany w hipotekach szczegółowych, hipoteki główne, chociażby do księgi hipotecznej lub notyfikacyjnej były wniesione.

§. 4.

Skutki zaniedbania

Zaniedbanie odnowienia (§§. 1, 2) sprawia iż wniesienie gaśnie.

Zaniedbanie oznajmienia ma taki skutek, że prawo hipoteczne tego rodzaju, o którym w §. 3 nadmieniono, ani później wniesionem ani w inny sposób dochodzonem już być nie może.

§. 5.

Ograniczenie skuteczności nowego wniesienia.

Wniesienie, w skutek odnowienia lub oznajmienia na zasadzie ustawy niniejszej uskutecznione, nie zmienia nic w istnieniu praw i ich treści i niema też żadnego wpływu na onych przedawnienie.

W szczególności odnowienie wniesienia nie zmienia nic w skutkach prawnych dawnego wniesienia i nie może też usunąć wadliwości, którym wniesienie takie podlegało przed odnowieniem.

§. 6.

Urząd właściwy.

Prośbę o odnowienie wniesienia, tudzież oznajmienie należy wnieść do tego urzędu hipotecznego lub notyfikacyjnego, w którego okręgu znajduje się nieruchomość obciążona.

§. 7.

Wymagania potrzebne do odnowienia i oznajmienia

Proszący o odnowienie, jeżeli nie jest wierzycielem hipotecznym który uzyskał pierwotne wniesienie, winien w sposób wiarygodny udowodnić w prośbie swoje uprawnienie do działania. Proszący winien nadto przedłożyć potwierdzenie, że wniesienie istnieje. Jeżeli wniesienie znajduje się w księgach tego urzędu, który ma być proszonym o odnowienie, dostatecznem będzie wymienienie miejsca księgi, wniesienie to zawierającego.

Uprawnienie do działania należy udowodnić także przy oznajmieniu, łącząc z takowem dokładny wykaz obciążonych nieruchomości i wymieniając czas od którego prawo hipoteczne jest roszczonem.

W przypadku oznajmienia hipoteki dorozumianej wymienić nadto należy powód prawny na którem przywiedzione prawo hipoteczne polega, i dołączyć dokumenta, na których opiera się podniesione roszczenie.

§. 8.

Uprawnienie do działania.

Podzastawnik jest uprawniony do przedsiębrania wszelkich tych kroków, które wierzyciel główny na zasadzie ustawy niniejszej ma przedsiębrać dla zabezpieczenia swoich praw.

Działanie w imieniu wierzyciela głównego nie uwalnia podzastawnika od poczynienia dalszych kroków, potrzebnych dla zabezpieczenia swoich własnych praw hipotecznych.

§. 9.

Jeżeli prawo hipoteczne służy kilku osobom, skutki kroków, na zasadzie ustawy niniejszej przez jednego z prawnionych, dla zabezpieczenia prawa hipotecznego, przedsięwzięte, odnoszą się także do innych uprawnionych.

§. 10.

Postępowanie w obec działania.

Urząd hipoteczny a względnie notyfikacyjny winien wziąść pod rozpoznanie czy dopełniono warunków które do działania w celu odnowienia lub oznajmienia są §-em 7-ym przepisane; zresztą z podaniem tem należy postąpić tak, jak z pierwszem wniesieniem.

W przypadku dozwolenia należy uskutecznić wniesienie tak, jak nowe wniesienie; przy uskutecznianiu wniesienia, dozwolonego w skutku oznajmienia wymienić nadto należy czas, od którego prawo hipoteczne jest roszczone.

W przypadku odrzucenia należy zabezpieczyć termin na wypadek dozwolenia w drodze skargi, a to zapisaniem na brzegu wniesienia, do którego podanie się odnosi; jeżeli zaś idzie o hipotekę dorozumianą, w rejestrze, do tego celu utrzymywać się mającym. Zapisanie to będzie z urzędu zmazanem po prawomocnem załatwieniu podania. Załatwienie odmowne sporządzić należy natychmiast, w formie do zawiadomienia interesowanych odpowiedniej, z podaniem powodów.

§. 11.

Zawiadomienie o załatwieniu.

O załatwieniu dozwalającem strona działająca nie będzie z urzędu zawiadamiana: jej rzeczą jest zgłosić się do urzędu po potwierdzenie wniesienia i po przedłożone dokumenta.

Wypis załatwienia odmownego i załączniki będą doręczane stronie przez sąd powiatowy jej miejsca zamieszkania, jeżeli sama w przeciągu 24 godzin od daty wypisu nie zgłosi się po te akta.

§. 12.

Rekurs.

Przeciwko odmownemu załatwieniu strona działająca ma otwartą drogę odwołania się do sądu krajowego wyższego w przeciągu dni 14 od dnia zawiadomienia.

Przeciwko orzeczeniu sądu krajowego wyższego nie ma środka prawnego.

§. 13.

Termina.

Termina w ustawie niniejszej przepisane nie mogą być przedłużone każdej z osobna stronie.

Powrót do dawnego stanu w razie uchybienia terminu nie ma miejsca.

§. 14.

Początek i koniec terminu w §. 2 wyznaczonego będzie ustanowiony przez ministra sprawiedliwości w drodze obwieszczenia, w którem odpowiednie dni kalendarzowe będą wyrażone.

Gdyby ogólne powody tego wymagały minister sprawiedliwości może na przedstawienie sądu krajowego wyższego i po wysłuchaniu wydziału krajowego, dozwolić przedłużenia tego terminu dla odnowienia wniesień §. 2 wzmiankowanych, tudzież dla oznajmień w §. 3 przepisanych.

§. 15.

Uwolnienie od należytości.

Wszelkie podania stron, w celu odnowienia wniesień w §. 2 wzmiankowanych lub w celu oznajmień w § 3 przepisanych, przedłożone, onychże załaczniki, jakoteż wszelkie akta sądów, urzędów hipotecznych i notyfikacyjnych wolne są od stempla tudzież od wszelkiej należytości i od opłaty pocztowej.

§. 16.

Wykonanie.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom sprawiedliwości, skarbu i handlu.

Gödöllö, dnia 20 marca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIII. — Wydany i rozesłany dnia 25 czerwca 1872.

80.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 16 czerwca 1872,

tyczące się zaprowadzenia jednostajnego przepisu o sygnałach dla wszystkich kolei żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Na wszystkich kolejach żelaznych królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych zaprowadzone będą od dnia 1 października 1872 sygnały jednakowe, podług przepisu niżej zamieszczonego.

Do zaprowadzenia stałych sygnałów zwrotnych (słupy sygnałowe z ramionami ruchomemi i latarkami sygnałowemi rzucającemi światło w dwóch kierunkach), przepisanych §-em. 3 lit. *e)* i *l)* tudzież §§.-ami 64 do 69 niniejszego przepisu, ustanawia się dzień 1 października 1874 jako termin ostateczny.

Z zaprowadzeniem atoli tych przyrządów sygnałowych tak sobie począć należy, aby takowe, na przestrzeniach więcej uczęszczanych, mogły być używane jeszcze przed terminem powyżej wzmiankowanym.

Nim zaś będą zaprowadzone sygnały zwrotne należy dawać dotychczasowymi przyrządami optycznymi.

Przyrządy sygnałowe, na niektórych kolejach obecnie jeszcze istniejące a w dodatku do niniejszego przepisu wymienione, pozostawia się aż do dalszego rozporządzenia równie jak onych używanie.

Królewsko węgierski minister komunikacyi, z którym się w tym względzie porozumiałem, wydaje jednocześnie podobne rozporządzenie dla kolei żelaznych położonych w krajach korony węgierskiej.

Banhans r. w.

Przepis

o

sygnałach na kolejach żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

A. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel sygnałów.

Sygnały na kolejach żelaznych są środkiem, za pomocą którego cała służba kolejowa może szybko i dokładnie porozumieć się na wzajem co do stanu drogi, ruchu na tejże, jakoteż co do szczególnych przypadków; jest także ich celem zwrócić uwagę publiczności na ruch pociągów.

§. 2.

Rodzaje sygnałów.

Używane są sygnały dwojakiego rodzaju, mianowicie:
sygnały dla oka (optyczne) i
sygnały dla ucha (akustyczne).

§. 3.

Przyrządy do sygnałów optycznych.

Przyrządy do sygnałów dla oka (optycznych) są:

We dnie.

a) Chorągiewka ręczna (czerwona). Używana wyłącznie tylko do sygnałów mających dawać się ręką.
b) Tarcza ręczna, lub tarcza na buforze (czerwona i biała).
c) Sygnał dla zabezpieczenia stacyi z tarczą lub ramieniem.
d) Sygnał na zwrotnicach: pryzmat, strzała, czworokątna lub okrągła tarcza ze strzałą.
e) Sygnał zwrotny, złożony ze słupa z ramionami ruchomemi.
f) Stały słup sygnałowy z ramieniem przymocowanem pod 45 stopniem na dół, oznaczający miejsca kolei po których trzeba zawsze jechać powoli.

Uwaga. W braku przenośnych a we dnie widzialnych przyrządów można w razie potrzeby dawać sygnały rękami.

W nocy.

g) Latarki ręczne, tak urządzone, że stósownie do potrzeby można niemi pokazywać światło czerwone, zielone i białe.
h) Latarka ręczna, którą tylko białe światło pokazywać można.

Uwaga: Podobny przepis obowiązuje na wszystkich kolejach żelaznych w krajach korony węgierskiej.

i) Latarnia do sygnału dla zabezpieczenia stacyi. Rzuca ona światło w czterech kierunkach i pokazuje z jednej strony czerwone światło, z przeciwnej białe, a po dwóch innych stronach zielone.
k) Sygnał na zwrotnicach, pryzmat oświetlony, strzała oświetlona, tarcza czworokątna lub okrągła ze strzałą, oświetlona.
l) Latarnia do sygnału zwrotnego. Rzuca światło białe w dwóch kierunkach, przez odpowiednie ustawienie ramion można wystawiać szkła zielone i czerwone.
m) Latarnie do sygnałów na pociągach. Rzucające światło w jednym i w dwóch kierunkach. Pierwsze pokazują albo czerwone albo białe światło; ostatniemi można pokazywać według potrzeby światło czerwone, zielone i białe.
n) Latarnia sygnałowa do słupa stałego oznaczającego miejsca kolei w których zawsze trzeba jechać powoli. Rzuca światło w dwóch kierunkach i pokazuje z jednej strony zielone światło, z przeciwnej białe.
o) Latarnia na żórawiu. Rzuca światło w czterech kierunkach, ma dwa czerwone i dwa białe szkła naprzeciw siebie.

§. 4.

Przyrządy do sygnałów akustycznych.

Przyrządy do sygnałów akustycznych sa:
p) Spłonki piorunujące.
q) Świstawka parowa u parochodu.
r) Świstawka sygnałowa.
s) Trąbka do sygnałów.
t) Dzwon na stacyi.
u) Dzwonki elektryczne.
v) Dzwonki elektryczne do kontroli.

§. 5.

Używanie sygnałów dziennych i nocnych.

Sygnałów akustycznych używa się we dnie jak w nocy bez żadnej odmiany.

Używanie sygnałów optycznych zależy od pory dnia.

Sygnałów nocnych używa się od zachodu do wschodu słońca, a gdy jest pochmurno i w ciemnych tunelach, nawet we dnie.

Sygnały na pociągach zapalać należy zawsze w czasie właściwym, i tak, aby ciemność nigdy nie zaskoczyła pociągów przed ich zapaleniem.

§. 6.

Znaczenie sygnałów stałych we dnie.

Przy wszystkich sygnałach stałych:
a) Tarcza płazem zwrócona (z wyjątkiem tarczy na zwrotnicy), ramię poziome, światło czerwone oznacza:
„Stanąć“, „niebezpieczeństwo“.
b) Ramię spuszczone, zielone światło:
„Powoli“, „ostrożnie“.
c) Kant ostry tarczy, ramię podniesione, światło białe:
„Nie ma przeszkody“, „bezpieczeństwo“.

§. 7.

Znaczenie sygnałów nocnyh.

Przy wszystkich optycznych sygnałach nocnych:
Światło czerwone oznacza: **„Stanąć“.**
Światło zielone: **„Powoli“.**
Światło białe: **„Nie ma przeszkody“.**
Światło zaś jakiejkolwiek barwy, gdy się niem w koło wywija: **„Stanąć“.**

§. 8.

Znaczenie sygnału wystrzałowego.

Wszelki wystrzał sygnałowy oznacza zawsze: „stanąć“.

§. 9.

Odpowiedzialność za używanie przyrządów sygnałowych i utrzymanie onych w dobrym stanie.

Przyrządy do dawania sygnałów powinny być zawsze utrzymywane w stanie zupełnie zdatnym do użytku; te których niema, należy niezwłocznie dostarczyć, potrzebne zaś materyały zużywalne powinny bez przerwy w dostatecznej ilości znajdować się we właściwem miejscu.

Pełniący służbę powinni podczas tejże we dnie i w nocy mieć przy sobie poruczone im przenośne przyrządy do dawania sygnałów, we dnie lub w nocy używać się mające, tak, aby zawsze i przy każdej sposobności mogli dawać potrzebne sygnały.

Za właściwe dawanie sygnałów jest odpowiedzialnym w pierwszym rzędzie ten ze służby, który z obowiązku jest do tego powołany.

Oprócz tego jednak każdy ze służby jest obowiązany czuwać nad dokładnem wypełnianiem przepisów o sygnałach, dostrzeżone wadliwości usuwać a nawet, w razie potrzeby, dać odpowiedni sygnał.

§. 10.

Obowiązek posłuszeństwa sygnałom.

Każdy organ służby kolejowej jakiegokolwiek stopnia, winien sygnałom bezzwłoczne i bezwarunkowe posłuszeństwo.

Wszelka zwłoka, wszelkie niedbalstwo w zastósowaniu się do danego sygnału, będzie surowo karanem.

B. Dawanie sygnałów.

§. 11.

Sygnały dla parochodów.

Wszystko, co będzie poniżej przepisane dla pociągu, tyczy się także parochodów, próżno lub z pługami do śniegu itp. jadących, i w ogóle wszelkiej jazdy parochodowej, w jakimkolwiek celu przedsięwziętej.

I. Sygnały służby na linii.

§. 12.

Wskazówki ogólne.

Służba na linii daje sygnały przyrządami optycznymi i spłonkami piorunującemi.

Wszelkie sygnały optyczne należy dawać zawsze z takiego punktu kolei, aby służba przy machinie już z odległości widzieć je mogła.

Służbę na stacyi uważa się jak służbę na linii, zatem takowa winna także dopełniać ściśle przepisów poniżej zamieszczonych.

§. 13.

Sygnał: „stanąć“.

Sygnały: „stanąć“ daje się jak następuje:

a) Wywijaniem w koło chorągiewką ręczną, rozwiniętą.

b) Wywijaniem w koło tarczą sygnałową ręczną.

c) Wywijaniem w koło ręką, lub jakimkolwiek innym przedmiotem w braku przenośnego przyrządu do dania sygnału. We wszystkich tych trzech przypadkach dający sygnał zwraca się ku nadchodzącemu pociągowi.

d) Zatknięciem tarczy sygnałowej ręcznej w środku toru, przyczem powierzchnia tarczy należy ustawić pod kątem prostym do kierunku toru.

e) Ustawieniem ramienia słupa sygnałowego w położeniu poziomem.

f) Wystawieniem czerwonego światła latarki sygnałowej ręcznej od strony pociągu.

g) Wywijaniem w koło, od strony pociągu, jakiemkolwiek światłem w braku czerwonego światła.

h) Postawieniem latarni sygnałowej w pośrodku toru, lub na bankiecie (na grobelnej) i zwróceniem jej czerwonego światła w stronę pociągu.

i) Przymocowaniem spłonki piorunującej na końcach szyn prawej linii w kierunku jazdy.

(Zwyczajnie wystarczają dwie spłonki przymocowane w odległości dwóch lub trzech szyn).

§. 14.

Używanie sygnałów zatrzymania.

Sygnałów zatrzymania używa się:

a) Jeżeli dalszej podróży zagraża jakie niebezpieczeństwo lub przeszkoda, np. gdy na tym samym torze dwa pociągi jadą na przeciw siebie, gdy na torze stoi pociąg lub wagon, gdy nastąpi jakowe uszkodzenie itp.

b) Jeżeli za pociągiem, który odszedł przed pięciu lub mniej niż pięciu minutami idzie drugi pociąg.

c) Jeżeli służba pociągowa daje sygnał zatrzymania a maszynista tego nie postrzega.

d) Jeżeli w pociągu postrzeże się co takiego co by dalszą jazdę naraziło na niebezpieczeństwo.

e) Jeżeli dzwonkami elektrycznymi dany był sygnał dla pociągu ze strony przeciwnej.

f) Jeżeli dzwonkami elektrycznymi dano dwa sygnały jazdy, oznajmiające, że po tym samym torze dwa pociągi jadą naprzeciw siebie.

g) Jeżeli po odjeździe pociągu ze stacyi sygnał, dzwonkami elektrycznymi dany, zażądał, aby „**zatrzymać wszystkie pociągi**“.

h) Jeżeli po odjeździe pociągu ze stacyi dał się słyszeć sygnał „**wagony odbiegły**“, dany dzwonkami elektrycznymi i jeżeli wagony te w kierunku pochyłości lub za wiatrem pędzą w stronę pociągu.

Jeżeli ten, kto daje sygnał, nie może pozostać w miejscu, w którem ma być dany sygnał zatrzymania, jeżeli sygnał optyczny nie może być z pociągu widzianym w odległości 200 sążni, a zatem też podczas mgły, ulewnego deszczu, zamieci śnieżnej, kurzawy i w ogóle zawsze gdy widzieć nie można, zamiast sygnałów widzialnych, należy dawać sygnały spłonkami piorunującemi.

Ponieważ zdarza się, że spłonka nie wypali, należy zakładać zawsze najmniej dwie spłonki.

Używając sygnału strzelającego należy zawsze dać także sygnał optyczny, jeżeli tylko okoliczności pozwolą.

We wszystkich tych przypadkach, w których jest potrzebnym sygnał zatrzymania, należy dać go z odległości najmniej 300 sążni przed przeszkodą, która wymaga zatrzymania, bez względu czy pociąg jaki jest spodziewany lub nie, i w taki sposób, aby był widziany z pociągu, jeżeli można już na 200 sążni.

§. 15.

Sygnały zwolnienia jazdy.

Sygnały zwolnienia jazdy dają się jak następuje:

a) Spokojnem trzymaniem rozwiniętej chorągiewki ręcznej w kierunku poziomym i prostopadłym do osi kolei, przy czem ten, kto daje sygnał, staje pod kątem prostym do osi kolei i patrzy w stronę pociągu.

b) Spokojnem trzymaniem tarczy sygnałowej ręcznej w taki sposób, aby jej powierzchnia była zwrócona do pociągu, przyczem ten, kto daje sygnał, staje pod kątem prostym do osi kolei i patrzy w stronę pociągu.

c) Zatknięciem tarczy sygnałowej ręcznej w bankiecie (na grobelnej), tak, aby powierzchnia tarczy była zwrócona pod kątem prostym do tarczy.

d) Ustawieniem ramienia słupa sygnałowego pod 45 stopniem na dół a to z prawej strony w kierunku jazdy.

e) Stając pod kątem prostym do osi kolei z rozciągniętemi rękami a oczyma zwróconemi w stronę pociągu.

f) Wystawieniem zielonego światła latarni sygnałowej lub postawieniem tejże na bankiecie (na grobelnej), tak, aby światło zielone było zwrócone ku pociągowi.

§. 16.

Używanie sygnałów zwolnienia jazdy.

Sygnałów zwolnienia jazdy używa się:

a) Jeżeli stan kolei, uszkodzenia w nasypie, popsute mosty lub inne przyczyny nie pozwalają jechać ze zwykłą chyżością.

b) Jeżeli za pociągiem który odszedł przed 10, lub mniej niż dziesięciu minutami idzie drugi pociąg.

c) Jeżeli służba pociągowa daje sygnał zwolnienia jazdy a maszynista tego nie postrzega.

d) Gdy pociąg zbliża się do stacyi lub do odnogi kolei.

We wszystkich tych przypadkach, w których sygnał zwolnienia jazdy zdaje się być potrzebnym, należy dać go z odległości najmniej 200 sążni przed tem miejscem, w którem jazda ma być zwolniona i w taki sposób, aby był widziany z pociągu jeżeli można już na 200 sążni.

W uszkodzonem miejscu kolei powinien być postawiony znak, mianowicie najmniej na 200 sążni przed temże miejscem z jednej i drugiej strony powinna być zatknięta tarcza, w taki sposób, aby jej pole czerwone było odwrócone od miejsca uszkodzonego a białe ku niemu zwrócone.

Jeżeli do przejazdu przez miejsce uszkodzone potrzebna jest szczególniejsza ostrożność, należy dać sygnał zatrzymania podług przepisu, i służbę pociągową zawiadomić ustnie o stanie rzeczy.

§. 17.

Sygnały: „Nie ma przeszkody.“

Sygnały, że nie ma przeszkody stanowią następne znaki:

a) Chorągiewka sygnałowa ręczna w około drzewca zwinięta, trzymana w prawem ręku, przy ciele, prosto.

b) Tarcza sygnałowa ręczna trzymana w prawem ręku, przy ciele, prosto tak aby jej powierzchnia była równoległą do kolei.

c) Obie ręce na dół spuszczone, do ciała przyciśnięte.

(We wszystkich tych trzech przypadkach ten, kto daje sygnał, powinien być zwrócony do kolei.)

d) Ramię słupa sygnałowego podniesione w górę pod 45 stopniem, a to z prawej strony w kierunku jazdy.

e) Białe światło latarki sygnałowej, trzymane spokojnie od strony pociągu.

Sygnał, że nie ma przeszkody, daje się każdemu nadchodzącemu pociągowi, gdy stan kolei jest pomyślny, i gdy nic nie przeszkadza, aby pociąg mógł bezpiecznie jechać dalej.

II. Sygnały na stacyach i przy odnogach kolei.

§. 18.

Obowiązki służby na stacyi.

Oprócz ścisłego wykonywania przepisów wydanych dla służby pełniącej obowiązki na linii, służba na stacyi ma jeszcze dawać sygnały o których będzie mowa obecnie.

Takowe są:

a) Sygnały, mające się dawać przy wjeździe na stacyę i przy odnogach.

b) Sygnały oznaczające położenie zwrotnic.

c) Sygnały dla publiczności tudzież dla służby pociągowej podczas pobytu na stacyach.

d) Sygnały przy przesuwaniu pociągów w dworcach kolei.

1. Stałe sygnały dla zabezpieczenia stacyi.

§. 19.

Używanie sygnałów dla zabezpieczenia stacyi.

Do dawania sygnałów dla zabezpieczenia stacyi służą albo wielkie tarcze obrotowe albo ramiona ruchome, które winny być zatknięte po obu stronach każdej stacyi, przy wszystkich odnogach kolei i tam, gdzie koleje się przecinają.

Sygnał: **„Wjazd zabroniony“.**

Sygnał zatrzymania, na znak, że wjazd jest zabroniony, daje się ustawieniem płazu tarczy obrotowej prostopadle do toru, lub, jeżli się używa sygnału z ramionami, ukazaniem poziomowego ramienia.

W obudwu tych przypadkach wystawić należy w nocy, od strony pociągu mającego się zatrzymać, światło czerwone, a od strony stacyi lub odnogi, białe światło, dla kontroli.

Sygnał: **„Wjazd dozwolony“.**

Sygnał ten daje się ustawieniem tarczy obrotowej równolegle do kolei, lub, jeżli się używa sygnału z ramionami, ukazaniem ramienia pod 45 stopniem w górę podniesionego a to z prawej strony w kierunku jazdy.

W obudwu tych przypadkach wystawić należy w nocy, od strony pociągu mającego się zatrzymać, światło zielone i od strony stacyi lub odnogi także zielone światło dla kontroli.

§. 20.

Miejsce na sygnały bezpieczeństwa.

Sygnały dla zabezpieczenia stacyi powinny być umieszczone w odległości około 250 sążni od ostatniej zwrotnicy na stacyi, od punktu wyjścia odnogi lub przecięcia się kolei, i powinny być widziane z pociągu jeżeli można już na 200 sążni.

W mniejszej odległości, która jednak nie może nigdy wynosić mniej niż 150 sążni od punktów wyżej wzmiankowanych, mogą być umieszczane tylko w szczególnych przypadkach, bezwarunkową koniecznością usprawiedliwionych, a wtedy należy zarządzić, ażeby w razie wystawienia sygnału „wjazd wzbroniony“, nadchodzącym pociągom już z odległości 250 sążni przed tymże dawany był sygnał: „zwolnić jazdę“.

§. 21.

Ustawienie sygnałów bezpieczeństwa.

Sygnały dla zabezpieczenia stacyi ustawiają się zwyczajnie tak, że przed stacyą są sygnały oznajmiające że „wjazd jest dozwolony“, a przy odnogach kolei i tam gdzie koleje na poziomie się przecinają, sygnały oznajmiające że „wjazd jest zabroniony.“

Przy odnogach kolei i tam gdzie koleje na poziomie się przecinają, zarządzić należy ustawienie sygnałów w taki sposób, aby zawsze tylko jeden pociąg znalazł wolną kolej.

Dworzec kolei powinien być zwyczajnie tak uprzątnięty, jak gdyby pociąg ciągle był oczekiwany.

Dworzec kolei powinien być zawsze zaasekurowany sygnałami bezpieczeństwa ile razy z jakiejkolwiek przyczyny wjazd lub przejazd pociągu miejsca mieć nie może, chociażby nawet pociąg wcale nie był spodziewany.

§. 22.

Dzwonki elektryczne dla kontroli.

Sygnały bezpieczeństwa na stacyi powinny być zaopatrzone w przyrząd elektryczny do dzwonienia dla kontroli, który za daniem sygnału iż „wjazd jest zabroniony“ wydaje głos i działa dopóki sygnał nie zostanie zmieniony.

§. 23.

Znaczenie sygnału dla zabezpieczenia stacyi gdy jest nieoświetlony.

Każdy sygnał dla zabezpieczenia stacyi, gdy jest nieoświetlony w czasie, w którym oświetlonym być powinien, oznajmia, że trzeba stanąć.

§. 24.

Środki zaradcze gdy nie widać z odległości.

Jeżeli z jakiejkolwiek przyczyny widok jest zasłonięty, tak, że nadchodzący pociąg z odległości najmniej 100 sążni mógłby niedostrzedz sygnału bezpieczeństwa, oznajmiającego, że „wjazd jest zabroniony“, użyć należy sygnałów strzelających.

§. 25.

Postępowanie gdy sygnały dla zabezpieczenia stacyi popsują się.

Jeżeli sygnały dla zabezpieczenia stacyi służące popsują się, należy odpowiednie sygnały dawać w czasie właściwym innymi przyrządami, stósownie do okoliczności.

§. 26.

Postępowanie na widok sygnału „wjazd zabroniony.

Służba pociągowa ujrzawszy sygnał „wjazd zabroniony“, powinna użyć wszelkich środków, ażeby pociąg zatrzymać jeszcze przed sygnałem do zabezpieczenia stacyi służącym, i pociąg winien pozostać w miejscu dopóki się nie ukaże sygnał: „wjazd dozwolony“, lub dopóki pozwolenie wjazdu w inny niewątpliwy sposób z właściwej strony danem nie będzie.

§. 27.

Zabezpieczenie pociągów wstrzymanych.

Każdy pociąg, zatrzymany sygnałem do zabezpieczenia stacyi służącym, powinien być niezwłocznie zabezpieczonym od pociągów nadejść mogących, czy takowe są spodziewane, czyli nie, a to zapomocą sygnałów zatrzymania, danych z przepisanej odległości.

2. Sygnały na zwrotnicach.

§. 28.

Sygnał na zwrotnicy w torze głównym.

Tak we dnie jak w nocy stoi pionowo czworokąt podłużny biały, podczas jazdy w kierunku poczynającej się odnogi, zielony.

§. 29.

Sygnały na zwrotnicy w torze pobocznym, w odnodze lub krzywiźnie.

Jak we dnie tak w nocy widać albo:

jasny, ukośnie wprawiony pryzmat,

białą strzałę.

Ukośność pryzmatu na dół.

Koniec strzały, oznaczają kierunek, w którym tor poboczny, odnoga, krzywizna się odgałęziają.

§. 30.

Sygnał na zwrotnicy trzydzielnej.

Na zwrotnicach trzydzielnych sygnał:

„Zwrotnica na torze głównym“,

oznacza, że zwrotnica jest postawiona na torze środkowym.

§. 31.

Jechanie po zwrotnicach.

Z powodu niebezpieczeństwa na zwrotnicach zagrażającego, trzeba jechać po nich z mniejszą niż zwykle chyżością i z większą ostrożnością.

Każdy ze służby kolejowej, któremu nastawienie zwrotnicy jest poruczone, winien zawsze dać przepisany sygnał powolnej jazdy ile razy pociąg zbliżający się do zwrotnicy, ma jechać w kierunku poczynającej się odnogi.

3. Sygnały na żórawiach.

§. 32.

Umieszczenie sygnału.

Dla oznaczenia że rura żórawia którą woda wypływa, stoi w poprzek i może być dla jazdy przeszkodą, umieszcza się na szczycie żórawia latarnią z czerwonem światłem w obu kierunkach jazdy, która ostrzega, że rura stoi w poprzek.

4. Sygnały dzwonem na stacyi.

§. 33.

Znaczenie sygnałów.

Sygnały dzwonem na stacyi daje się następnie:

a) **„Pociąg odejdzie wkrótce“.**

Przeciągłe dzwonienie a potem uderzenie jednorazowe.

b) **„Siadać“.**

Przeciągłe dzwonienie a potem dwa uderzenia. Sygnał ten wzywa podróżnych aby wsiadali do wagonów.

c) **„Pociąg odchodzi“.**

Przeciągłe dzwonienie, potem trzy jednorazowe uderzenia. Sygnał ten jest znakiem odjazdu.

§. 34.

Kiedy daje się sygnały dzwonem na stacyi.

Sygnał „pociąg odejdzie wkrótce“ daje się najmniej w dziesięć minut przed oznaczoną chwilą odjazdu.

Sygnał „siadać“ daje się po jak najdłuższym przestanku ale nigdy później jak na pięć minut przed oznaczoną chwilą odejścia pociągu.

Sygnał „pociąg odchodzi“ daje się przed samem odejściem onego.

Jeżeli przystanek ma trwać mniej niż dziesięć minut, ale więcej niż pięć minut, sygnał „pociąg odejdzie wkrótce“ można dać jak tylko pociąg się pokaże.

Jeżeli przystanek ma trwać zaledwie pięć minut lub krócej, można niedawać sygnału: „pociąg odejdzie wkrótce“, a natomiast sygnał „siadać“ trzeba dać zaraz jak tylko pociąg się ukaże.

Dla pociągów nie przewożących pasażerów daje się dzwonem tylko sygnał „pociąg odejdzie wkrótce“ i „pociąg odchodzi“.

Dzwonieniem na stacyi przeciągłem a szybkiem można oraz dać sygnał zatrzymania w wypadkach nadzwyczajnych.

Jeżeli pociągi mają prawo przejeżdżać przez stacyą bez przystanku, nie daje się sygnałów dzwonem.

5. Sygnały przy przesuwaniu wagonów.

§. 35.

Porozumiewanie się przy przesuwaniu wagonów i pociągów.

Jeżeli w dworcach kolei wagony lub pociągi mają być przesuwane siłą ludzką, końską lub zapomocą pary, znaki, po poprzedniczem należytem ustnem porozumieniu się potrzebne, będą dawane świstawką lub trąbką sygnałową, przyczem jednocześnie należy używać we dnie chorągiewki a w nocy latarki sygnałowej ręcznej.

§. 36.

Znaczenie sygnałów przy przesuwaniu używanych.

Przy przesuwaniu dawane będą następujące sygnały:

a) **„Naprzód“.**

Przeciągły ton świstawką lub trąbką, przyczem we dnie wywija się po nad głową chorągiewką w kierunku zarządzonego ruchu:

w nocy wywija się latarką z białem światłem po nad głową w kierunku zarządzonego ruchu.

b) **„W tył“.**

Dwa krótkie tony świstawką sygnałową lub trąbką przyczem we dnie wywija się chorągiewką na dół w tym kierunku w którym ruch ma się odbywać;

w nocy wywija się latarką z białem światłem na dół w tym kierunku w którym ruch ma się odbywać.

c) **„Powoli“.**

kilka przeciągłych tonów świstawką sygnałową lub trąbką; oprócz tego we dnie daje się chorągiewką ręczną przepisany sygnał zwolnienia;

w nocy porusza się pionowo z góry na dół latarką ręczną od strony maszynisty.

d) **„Stać“.**

Kilka krótkich tonów świstawką sygnałową lub trąbką przyczem we dnie daje się chorągiewką ręczną przepisany sygnał „stanąć“;

w nocy wywija się w koło latarką z białem światłem od strony maszynisty.

Uwaga. „Naprzód“ rozumie się ten kierunek, w którym maszyna ciągnie ciężar poruszać się mający; w tył, ten kierunek w którym ciężar jest posuwany.

III. Sygnały na pociągach.

§. 37.

Sygnały na pociągu we dnie.

We dnie widok pociągu wystarcza do odróżnienia jego początku i końca tudzież kierunku jazdy.

Atoli i we dnie na górnych rogach tylnej części ostatniego wagonu wystawić należy dwie latarnie sygnałowe, aby służba przy parochodzie i pociągu mogła łatwiej spostrzedz oddzielenie się pociągu gdyby nastąpiło.

§. 38.

Pociągi jadące w nocy używają następujących znaków:

Sygnały na pociągu w nocy.

Na kolei o jednym torze:

a) Z przodu w kierunku jazdy dwa światła czerwone zatknięte po obu stronach parochodu.

b) Z tyłu dwa światła czerwone umieszczone na górnych rogach tylnej ściany ostatniego wagonu, a trzecie także czerwone nieco niżej, tak że te trzy światła tworzą trójkąt.

Na kolei o dwóch torach:

c) Dwa czerwone światła z przodu zastępuje się dwoma białemi.

d) Światła z tyłu tak samo jak na kolei o jednym torze.

§. 39.

Sygnały nocne na ostatnim wagonie rzucające światło naprzód.

Latarnie sygnałowe, umieszczone po obu stronach na tylnej części ostatniego wagonu, rzucają jednocześnie białe światło naprzód, dając służbie znak niezawodny że żaden wagon nie oderwał się od pociągu.

§. 40.

Sygnały na parochodach jadących bez wagonów.

Gdy parochód jedzie bez wagonów, też same sygnały umieścić należy częścią na maszynie częścią na wozie zapasowym (tenderze).

§. 41.

Sygnały w razie jazdy po niewłaściwym torze.

Gdy kolej jest o dwóch torach, a pociągi lub maszyny jadą po niewłaściwym torze, należy wystawić we dnie tarczę sygnałową ręczną, względnie tarczę na buforze od przedniej strony; w nocy zaś należy umieścić od przodu dwa światła czerwone podobnie jak na kolei o jednym torze.

§. 42.

Sygnały w razie zmiany kierunku jazdy.

Jeżeli pociąg potrzebuje zmienić kierunek jazdy, sygnały jego na początku i końcu będące zmienić należy według powyższych przepisów stósownie do zmienionego kierunku jazdy.

Przy przesuwaniu wagonów, ostatniemu wagonowi towarzyszy zawsze ktoś ze służby, który rękami daje sygnały dla wskazania kierunku przesuwania.

§. 43.

Sygnały dla pociągu jadącego z tyłu w tym samym kierunku.

Dla pociągów jadących z tyłu w tym samym kierunku służą sygnały następujące:

a) We dnie umieszcza się tarczę sygnałową ręczną, względnie tarczę buforową z lewej strony na tylnej części pociągu.

b) W nocy narożne światło czerwone z lewej strony na ostatnim wagonie, zastępuje się zielonem światłem.

§. 44.

Sygnały dla pociągu jadącego w przeciwnym kierunku.

Dla pociągu jadącego w przeciwnym kierunku używa się następujących sygnałów:

a) We dnie należy umieścić na tylnej części pociągu dwie tarcze sygnałowe ręczne, względnie tarcze buforowe.

b) W nocy narożne światło czerwone z lewej strony na ostatnim wagonie zastępuje się białem.

§. 45.

Sygnały na maszynie pomocniczej lub przyprzęgowej.

Jeżeli maszyna pomocnicza lub przyprzęgowa ma powrócić do stacyi z której wyjechała, winna a względnie pociąg, zaopatrzyć się w sygnały dla pociągu w przeciwnym kierunku później nadejść mogącego.

IV. Sygnały świstawką parową.

§. 46.

Znaczenie sygnałów.

Sygnały dawane świstawką parową mają następujące znaczenie:

a) **„Baczność“** lub **„odjazd“.**

D ł u g i p r z e c i ą g ł y ś w i s t.

b) **„Hamować“.**

K r ó t k i e, k i l k a k r o t n e ś w i s t y.

c) **„Odhamować“.**

D ł u g i ś w i s t, a p o n i m d w a krótkie.

d) Jeżeli świstawka parowa zabrzmi w skutek pociągnięcia linki sygnałowej, jest to dla maszynisty przestrogą, którą otrzymawszy, winien zamknąć regulator maszyny poczynić środki stósowne do okoliczności.

§. 47.

Używanie świstawki parowej.

Świstawka parowa jest dla służby przy parowozie a po części i przy pociągu środkiem do dawania przepisanych sygnałów. Służba przy lokomotywie używa jej dla porozumienia się ze służbą przy pociągu i dla ostrzeżenia osób znajdujących się na linii, i służba przy pociągu wydobywa z niej głos według możności pociągnięciem linki sygnałowej dla zwrócenia tym sposobem uwagi służby przy parochodzie.

§. 48.

Sygnał gdy parochód rozpoczyna ruch.

Ile razy parochód rozpoczyna ruch, maszynista winien dać sygnał „baczność“.

§. 49.

Używanie linki sygnałowej.

Na pociągach osobowych linka sygnałowa ma sięgać do miejsca ostatniego hamulca.

Na pociągach mieszanych linka sygnałowa winna tak daleko sięgać przez pociąg, jak tylko okoliczności dozwalają. W każdym jednak razie powinien istnieć związek pomiędzy świstawką parową a miejscem starszego konduktora zapomocą linki sygnałowej tak samo jak na pociągach towarowych.

V. Sygnały służby przy pociągu.

§. 50.

Znaczenie sygnałów.

Sygnały służby pociągowej są następujące:

a) **„Baczność“** lub **„Pociąg odchodzi“.**

P r z e c i ą g ł y t o n ś w i s t a w k ą s y g n a ł o w ą lub t r ą b k ą s y g n a ł o w ą.

Gdy pociąg jest w ruchu, sygnał „b a c z n o ś ć“ daje się także pociągnięciem linki sygnałowej, w skutek czego świstawka parowa wydaje głos.

b) **„Stanąć“.**

K i l k a k r ó t k i c h t o n ó w ś w i s t a w k ą s y g n a ł o w ą lub t r ą b k ą s y g n a ł o w ą, w y w i j a n i e w k o ł o rozwiniętą c h o r ą g i e w k ą r ę c z n ą a w braku tejże jakimkolwiek innym przedmiotem;

spokojnem wystawieniem latarki ręcznej z czerwonem światłem lub wywijaniem jakiemkolwiek światłem.

c) „Powoli“.

Kilka przeciągłych tonów świstawką sygnałową lub trąbką sygnałową;

trzymaniem spokojnem rozwiniętej chorągiewki ręcznej poziomo a prostopadle do osi kolei;

spokojnem wystawieniem latarki ręcznej z zielonem światłem.

d) „Pociąg rozerwany“.

Naprzemian długie i krótkie tony świstawką sygnałową lub trąbką.

Według okoliczności można także użyć odpowiedniego sygnału chorągiewką lub latarką ręczną sygnałową na zwolnienie lub zatrzymanie przepisanego.

§. 51.

Zasady używania rozmaitych przyrządów do dawania sygnałów.

Wzmiankowanych powyżej sygnałów, dawanych świstawką sygnałową lub trąbką, należy używać zawsze i w każdym czasie; linki sygnałowej używa się gdy tylko jest możność, przyczem należy używać do sygnałów chorągiewki ręcznej i latarki ręcznej.

§. 52.

Jednoczesne użycie sznura i innych przyrządów do dawania sygnałów.

Jeżeli w skutek pociągnięcia linki sygnałowej świstawka parowa wyda głos, jest to dla maszynisty przestrogą, dla tego należy zawsze dać jednocześnie odpowiedni sygnał świstawką sygnałową, lub trąbką i chorągiewką ręczną lub latarką.

§. 53.

Postępowanie gdy pociąg zatrzymuje się na otwartej linii.

Jeżeli dla jakiejkolwiek przyczyny pociąg lub część jego zatrzyma się na linii lub przed sygnałem dla zabezpieczenia stacyi, natenczas bez względu, czy nadejście jakiego pociągu z tyłu jest spodziewanem lub nie, ostatni konduktor pociągu winien natychmiast i bez wszelkiej zwłoki dać odpowiednimi przyrządami i spłonkami piorunującemi w wyznaczonej odległości z tyłu za stojącym pociągiem sygnały zatrzymania dla służby na linii przepisane, lub danie ich poruczyć służbie liniowej w sposób zupełnie pewny.

Starszy konduktor pociągu jest za to szczególnie odpowiedzialnym, i winien w podobny sposób postarać się aby pociąg był także zabezpieczony od pociągów z przodu nadjechać mogących.

§. 54.

Postępowanie gdy pociąg zmuszony jest jechać powoli.

Jeżeli dla jakiejkolwiek przyczyny pociąg nie może jechać prędzej jak człowiek idzie szybkim krokiem, konduktor znajdujący się na końcu powinien zsiąść wraz z przyrządami sygnałowymi porze dnia odpowiadającymi, założyć natychmiast za pociągiem dwie spłonki piorunujące i najbliższego budnika zawiadomić tak o tem, jak i o znaczeniu całego wydarzenia.

§. 55.

Obowiązki służby przy maszynie i pociągu.

Gdy spłonka wypali, jakoteż ujrzawszy sygnał zatrzymania dany na linii, przez pociąg lub ze stacyi, maszynista winien niezwłocznie użyć wszelkich środków dla wstrzymania chyżości pociągu i wezwać do tego natychmiast służbę pociągową sygnałem „hamować“.

Konduktorowie pociągu, usłyszawszy eksplozyą spłonki, lub gdy zobaczą sygnał zatrzymania dany przez służbę liniową, z pociągu, lub ze stacyi, powinni natychmiast, nieczekając nawet na sygnał „hamować“ świstawką parową dać się mający, hamulec naciągnąć a potem dać zaraz przepisane sygnały parochodu pociągu.

§. 56.

Postępowanie gdy sygnały są sprzeczne.

Jeżeli w jednem i tem samem miejscu dane będą jednocześnie sygnały sprzeczne, należy być posłusznym temu sygnałowi, który jest ważniejszy.

Każdy sygnał wątpliwy należy brać zawsze w gorszem znaczeniu.

VI. Sygnały przebiegające po linii.

§. 57.

Dzwonki elektryczne.

Sygnały przebiegające po linii dają się zapomocą dzwonków elektrycznych.

§. 58.

Początkowe i końcowe punkta linii kolei.

Punktem początkowym kolei w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych będzie: **Wiedeń**, a punktem początkowym kolei w krajach korony węgierskiej: **Peszt.**

Końcowymi punktami wspólnych kolei żelaznych będą:

Kolei koszycko-bogumińskiej: **Bogumin.**

Linii południowo-wschodniej c. k. uprzyw. spółki kolei państwa: **Marcheg**;

Linii wiedeńsko-nowo-szöńskiej c. k. uprzyw. spółki kolei państwa: **Bruk nad Litawą**;

linii c. k. uprzyw. spółki kolei południowej, a mianowicie;

wiedeńsko-neustadzko-kaniżskiej: **Wiener-Neustadt**;

pragerhofsko-budzińskiej: **Csakaturn**,

a steinbrucksko-sisseksk iej: **Zagrzeb.**

Na przyszłość punkta końcowe nowych wspólnych linii kolei będą zawsze podawane do wiadomości w drodze rozporządzenia.

§. 59.

Sygnały dzwonkami elektrycznymi.

Dzwonkami elektrycznemi dają się następujące sygnały:

1. Pociąg jedzie ku punktowi końcowemu linii.

Po dwa uderzenia dzwonkiem, w przestankach trzy razy.

●● ▬ ●● ▬ ●●

2. Pociąg jedzie ku punktowi początkowemu linii.

Po trzy uderzenia dzwonkiem, w przestankach trzy razy.

●●● ▬ ●●● ▬ ●●●

3. Pociąg ku punktowi końcowemu linii nie pójdzie.

Po dwa uderzenia dzwonkiem na przemian z jednem uderzeniem (●● ▬ ●) w równych przestankach trzy razy.

●● ▬ ● ▬ ●● ▬ ● ▬ ●● ▬ ●

4. Pociąg ku punktowi początkowemu linii nie pójdzie.

Po trzy uderzenia dzwonkiem naprzemian z jednem uderzeniem (●●● ▬ ●) w równych przestankach trzy razy.

●●● ▬ ● ▬ ●●● ▬ ● ▬ ●●● ▬ ●

5. Niech przyjdzie maszyna.

Po pięć uderzeń dzwonkiem w przestankach trzy razy.

●●●●● ▬ ●●●●● ▬ ●●●●●

6. Niech przyjdzie maszyna z robotnikami.

Po pięć uderzeń dzwonkiem naprzemian z jednem uderzeniem (●●●●● ▬ ●) w równych przestankach trzy razy.

●●●●● ▬ ● ▬ ●●●●● ▬ ● ▬ ●●●●● ▬ ●

7. Zatrzymać wszystkie pociągi.

Po trzy uderzenia dzwonkiem naprzemian z dwoma uderzeniami (●●●▬●●) w równych przestankach najmniej cztery razy.

●●●▬●●▬●●●▬●●▬●●●▬●●▬●●●▬●●

8. Wagony odbiegły.

Po cztery uderzenia dzwonkiem w równych przestankach cztery lub więcej razy.

●●●●▬●●●●▬●●●●▬●●●●

9. Jest południe.

Dwanaście równych uderzeń dzwonkiem.

●●●●●●●●●●●●

10. Pociąg jedzie po niewłaściwym torze ku punktowi końcowemu linii.

Po dwa uderzenia dzwonkiem naprzemian z pięciu uderzeniami (●●▬●●●●●) w równych przestankach trzy razy.

●●▬●●●●●▬●●▬●●●●●▬●●▬●●●●●

11. Pociąg jedzie po niewłaściwym torze ku punktowi początkowemu linii.

Po trzy uderzenia dzwonkiem naprzemian z pięciu uderzeniami (●●●▬●●●●●) w równych przestankach trzy razy.

●●●▬●●●●●▬●●●▬●●●●●▬●●●▬●●●●●

§. 60.

Sygnały zwrotne dzwonkiem.

Sygnały dzwonkiem elektrycznym dane: „Niech przyjdzie maszyna“ i „Niech przyjdzie maszyna z robotnikami“, powinna stacya odtelegrafować na powrót, na znak, że je zrozumiała.

§. 61.

Przestanki pomiędzy uderzeniami dzwonkiem.

Przestanki pomiędzy uderzeniami dzwonka do jednej grupy należącemi nie powinny być krótsze niż dwie sekundy, a przestanki pomiędzy grupami sygnału nie powinny być krótsze niż sześć sekund.

Drugiego uderzenia dzwonkiem nie należy rozpoczynać dopóki poprzednie nie nastąpi.

§. 62.

Dokończenie rozpoczętego sygnału elektrycznego.

W razie zupełnego braku znaków dzwonkowych na aparacie pobudzającym nie należy przerywać rozpoczętego sygnału dzwonkowego lecz trzeba go skończyć należytemi przestankami.

§. 63.

Rozróżnienie rozmaitych linii sygnałów dzwonkowych.

Gdzie się rozmaite linie sygnałów dzwonkowych zbiegają, lub w ogóle gdzie aparaty rozmaitych linii znajdują się blisko siebie, takowe powinny tonem, siłą głosu i ilością dzwonków różnić się od siebie, tak, aby ucho nie mogło się pomylić wzięciem jednej linii za drugą.

VII. Sygnały zwrotne.

§. 64.

Słupy do sygnałów z ruchomemi ramionami i kolorowemi światłami.

Sygnały zwrotne składają się ze słupów, do których przymocowane są po dwa ruchome ramiona, mogące przybierać trojakie położenie a mianowicie:

poziome,

pod 45 stopniem na dół i

pod 45 stopniem w górę,

oznaczające sygnały:
„Stanąć",
„Powoli",
„Nie ma przeszkody".
W porze nocnej dodają się nadto odpowiednie kolorowe światła.

§. 65.

Sygnały dawane ramionami słupa.

Słupami sygnałowymi daje się następujące sygnały:
„Stanąć".
Ramię słupa w położeniu poziomem, na prawo w kierunku jazdy.
W nocy czerwone światło:
„Powoli."
Ramię słupa pod 45 stopnie na dół, na prawo w kierunku jazdy.
W nocy światło zielone.
„Nie ma przeszkody".
Ramię słupa sygnałowego pod 45 stopniem w górę, na prawo w kierunku jazdy.
W nocy białe światło.

§. 66.

Nocne sygnały w kierunku jazdy.

W kierunku jazdy ma być widzialne w nocy czerwone światło.

§. 67.

Używanie sygnałów zwrotnych.

Jak tylko zabrzmi sygnał dzwonkowy, budnik czy to we dnie czy w nocy powinien właściwe ramię słupa sygnałowego postawić odpowiednio a mianowicie jeżeli nie ma przeszkody na jego linii, po której nadchodzący pociąg ma przejeżdżać, tak, aby oznaczało „że nie ma przeszkody",

jeżeli pociąg ma zwolnić, tak, aby oznaczało „powoli",

jeżeli pociąg ma się zatrzymać, poziomo.

W każdym przypadku, jak tylko pociąg minie jego stanowisko, powinien natychmiast postawić ramię tak, aby oznaczało „stanąć", i pozostawić ten sygnał przez pięć minut, a potem postawić ramię sygnału na następne pięć minut tak, aby oznaczało „zwolnić jazdę".

§. 68.

Postępowanie w razie gdy nie słychać sygnału dzwonkowego.

Jeżeli w czasie, w którym stósownie do planu jazdy pociąg ma nadejść, na stanowisku budnika nie słychać sygnału dzwonkowego, natenczas budnik, jeżeli na jego linii nie ma przeszkody, powinien dać sygnał: „nie ma przeszkody" lub według okoliczności sygnał „zwolnić jazdę" i zostawić go na tak długo, dopóki pociąg nie przejdzie, jeżeli na jego linii nie ma przeszkód, któreby wymagały sygnału zatrzymania.

§. 69.

Postępowanie w razie gdy słychać dwa sygnały dzwonkowe na kolei o jednym torze.

Jeżeli na linii o jednym torze sygnały dzwonkowe zapowiedzą jednocześnie nadejście pociągów z dwóch stron, obydwa ramiona postawić należy natychmiast tak, aby oznaczały „stanąć".

Dodatek.

O sygnałach na niektórych kolejach żelaznych obecnie używanych i aż do dalszego rozporządzenia używać się mających.

Do §. 3.

Do sygnałów optycznych służą następujące przyrządy.

Przyrządy do sygnałów optycznych.

W dzień.

Telegraf optyczny, składający się z słupów sygnałowych z ruchomymi koszami tarczy krzyżowych, tarczy zwyczajnych i ramion.

W nocy.

Latarka do sygnału dla zabezpieczenia stacyi. Rzuca ona światło w czterech kierunkach a mianowicie z jednej strony czerwone, z przeciwnej białe, z drugiej zielone a z przeciwnej białe, przezierające przez podziurawioną zasłonę.

Latarka telegrafu optycznego. Rzuca światło w dwóch kierunkach i jest tak urządzona, że można nią pokazywać czerwone, zielone i białe światło według potrzeby.

Do §. 14.

Sygnały zatrzymania daje się:

Używanie sygnałów zatrzymania.

Jeżeli pociągowi z przeciwnej strony dano sygnał jazdy dzwonkiem elektrycznym albo sygnałem optycznym przebiegającym.

Jeżeli dwa sygnały jazdy dano dzwonkami elektrycznymi, albo jeżeli dają się widzieć dwa sygnały jazdy, dane, przebiegającymi sygnałami optycznymi a okazujące że dwa pociągi jadą naprzeciw siebie po jednym i tym samym torze.

Do §. 19.

Sygnał „wjazd dozwolony“ daje się ustawieniem tarczy obrotowej równolegle do osi kolei, albo podniesieniem ramienia sygnałowego pod 45 stopniem w górę a to z prawej strony w kierunku jazdy.

Używanie sygnału dla zabezpieczenia stacyi.

W obudwu przypadkach wystawia się w nocy zielone światło od strony pociągu, a od strony stacyi lub odnogi wystawia się dla kontroli przy sygnałach z tarczą, światło białe przezierające przez dziurkowatą zasłonę, przy sygnałach z ramionami, podobnież zielone światło.

Do §. 57.

Telegraf optyczny i jego użycie.

Sygnały przebiegające po linii dają się telegrafem optycznym.

Przyrządy do dawania sygnałów dziennych za pomocą telegrafu optycznego są dwojakie, a mianowicie:

a) Słupy sygnałowe z belką poprzeczną u wierzchołka, na której wiszą kosze, tarcze krzyżowe lub tarcze zwyczajne.

b) Słupy sygnałowe które mają na wierzchu dwa ramiona obracające się na jednej i tej samej osi, a z których każda może przebrać cztery położenia, mianowicie zaś: pierwsze: poziome,
drugie: pod 45 stopniem w górę,
trzecie: pod 45 stopniem na dół i
czwarte: pionowe poniżej osi.
Ostatnie położenie oznacza że się nie daje żadnego sygnału.

Telegrafów optycznych należy używać w sposób poniżej opisany i dając sygnały takowymi należy przybierać wszelkie pozycye w kierunku od punktu wyjścia do punktu końcowego kolei.

Sygnały telegrafami optycznymi.

1. Pociąg jedzie ku punktowi końcowemu linii.

Kosz do góry wyciągnięty.

Tarcza krzyżowa do góry wyciągnięta.

Tarcza zwyczajna do góry wyciągnięta a na niej z jednej i drugiej strony zatknięta mała tarcza.

Ramię podniesione z prawej strony pod 45 stopniem w górę.

Czerwone światło w kierunku jazdy a białe w przeciwnym kierunku.

2. Pociąg jedzie ku punktowi początkowemu linii.

Dwa kosze po tej samej stronie w górę wyciągnięte.

Dwie tarcze krzyżowe po tej samej stronie w gorę wyciągnięte.

Tarcza zwyczajna w górę wyciągnięta.

Ramię podniesione z lewej strony pod 45 stopniem w górę.

Czerwone światło w kierunku jazdy a białe w przeciwnym kierunku.

3. Pociąg ku punktowi końcowemu linii nie pójdzie.

Kosz, tarcza krzyżowa kilkakrotnie wyciągnięta i spuszczona, dopóki na następnem stanowisku nie będzie to samo zrobione, poczem sygnał ściągnąć należy.

Ramię kilkakrotnie podniesione i spuszczone z prawej strony pod 45 stopniem, dopóki na nastąpnem stanowisku to samo nie będzie zrobione, poczem sygnał ściągnąć należy.

Czerwone światło z zasłoną, kilkakrotnie nakryte i odkryte dopóki na następnem stanowisku nie uczynią tego samego z białem światłem, poczem światła przykryć należy.

4. Pociąg ku punktowi początkowemu linii nie pójdzie.

Dwa kosze, dwie tarcze krzyżowe kilkakrotnie z jednej strony wyciągnięte w górę i spuszczone, dopóki na następnem stanowisku to samo nie będzie zrobione, poczem sygnał ściągnąć należy.

Ramię kilkakrotnie podniesione i spuszczone z lewej strony pod 45 stopniem, dopóki na następnem stanowisku to samo nie będzie zrobione, poczem sygnał ściągnąć należy.

Czerwone światło z zasłoną, kilkakrotnie odkryte i przykryte, dopóki na następnem stanowisku ten sam znak białem światłem oddany nie będzie, poczem światła przykryć należy.

5. Niech przyjdzie maszyna.

a) Jeżeli maszyna na pomoc przywołana ma udać się w kierunku ku punktowi końcowemu linii.

Dwa kosze sygnałowe, dwie tarcze krzyżowe wyciągnięte po jednym z każdej strony.

Pół tarczy z przyprawionemi dwoma małemi tarczami.

Ramię podniesione z prawej strony pod 45 stopniem w górę, podczas gdy drugie jest spuszczone pod 45 stopniem na dół.

Zielone światło w punkcie wyjścia w tę stronę zwrócone w którą wezwanie o pomoc ma być posłane. Na każdem następnem stanowisku wystawić należy wówczas zielone światło naprzód a od strony poprzedniego stanowiska białe światło.

b) Jeżeli maszyna na pomoc przywołana ma się udać w kierunku ku punktowi początkowemu linii.

Dwa kosze sygnałowe, dwie tarcze z krzyżami po jednej stronie a jeden kosz sygnałowy, jedna tarcza z krzyżem po drugiej stronie w górę wyciągnięta.

Pół tarczy w górę wyciągnięte.

Ramię podniesione z lewej strony pod 45 stopniem w górę, podczas gdy drugie jest spuszczone pod 45 stopniem na dół.

Zielone światło przy punkcie wyjścia w tę stronę zwrócone, w którą wezwanie o pomoc ma być wysłane. Na każdem następnem stanowisku wystawić należy zielone światło naprzód, od a strony poprzedniego stanowiska białe światło.

Spis rzeczy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIV. Wydany i rozesłany dnia 25 czerwca 1872.

81.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1872,

o płacach profesorów przy szkołach akuszerek przez państwo utrzymywanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Profesorom przy szkołach akuszerek przez państwo (a względnie z funduszu naukowego) utrzymywanych, wyznacza się dziewięć set (900) złotych płacy etatowej.

§. 2.

Dodatki do płac, które profesorowie ci pobierają na niektórych takich zakładach z funduszów krajowych lub miejscowych, będą w powyższą kwotę 900 zł. wliczone.

§. 3.

Ustawa niniejsza nie narusza wynagrodzeń stałych, do których profesorowie ci mają prawo przy niektórych szkołach akuszerek na zasadzie istniejących przepisów, ani też płac, które takowi, jako prymaryusze i lekarze domowi zakładów położniczych pobierają z funduszów, do utrzymania tychże zakładów służących.

§. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1872.

§. 5.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi oświecenia.

Schönbrunn, dnia 6 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

82.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 1872,

przepisujące, ażeby ustawa z dnia 1 kwietnia 1872 o wykonywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym, była wykonywana w zakładzie karnym dla mężczyzn w Gradcu.

Na zasadzie §. 16 ustawy z dnia 1 kwietnia 1872 Dz. u. p. Nr. 43, o wykonywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym i ustanowieniu komisyi wykonawczych, ministerstwo sprawiedliwości rozporządza, aby przepisy tej ustawy były odtąd wykonywane w zakładzie karnym dla mężczyn w Gradcu.

Glaser r. w.

83.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 13 czerwca 1872,

o przeniesieniu królewsko-saskiego-schönbergskiego urzędu cłowego pobocznego II klasy z Voitersreith do Schönberga.

Królewsko-saski schönbergski urząd cłowy poboczny II klasy, połączony dotychczas z c. k. urzędem cłowym pobocznym w Voitersreith, będzie przeniesiony z dniem 1 lipca 1872 do swojej dawnej siedziby w Schönbergu i zamieniony na recepturę cłową, posiadającą atoli te same prawa ekspedyowania, które służyły schönbergskiemu urzędowi cłowemu pobocznemu w Voitersreith.

Pretis r. w.

84.

Ustawa z dnia 16 czerwca 1872,

o stanowisku urzędowem służby nadzorczej, ustanowionej do czuwania nad niektóremi gałęziami kultury krajowej.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Jeżeli do czuwania nad niektóremi gałęziami kultury krajowej jakoto: rolnictwa, leśnictwa, górnictwa, myślistwa, rybołostwa lub innych praw wodnych, osobna służba nadzorcza na zasadzie ustaw krajowych będzie ustanowiona; natenczas pod względem urzędowego stanowiska członków tej służby (dozorców, strażników itd.), jak tylko przez władzę powiatu politycznego zostaną na urzędzie potwierdzeni i zaprzysiężeni, będą stosowane następujące przepisy bez różnicy, czy takowi są w służbie prywatnej lub publicznej; atoli o tyle tylko, o ile rozporządzenia, zakres działania dozorców regulujące, nie będą zawierały postanowień ścieśniających.

§. 2.

Dozorcy, służbę swoję pełniący, i noszący przytem przepisany mundur i oznakę służbową, uważani będą jako straż publiczna i też same prawa służyć im będą, które ustawy przyznają członkom zwierzchności i straży cywilnej.

Przepisy prawne o świadectwie zaprzysiężonych sług państwa, tyczącem się onychże s postrzeżeń służbowych w sprawach karnych, będą także stósowane do świadectw tegoż samego rodzaju, danych przez dozorców.

§. 3.

Dozorca może aresztować jedynie w celu odstawienia do właściwej władzy dla dalszego postępowania i tylko w następujących przypadkach:

1. jeżeli ten, którego dozorca złapie w chwili popełnienia uczynku karygodnego na przedmiotach jego pieczy poruczonych

a) jest mu nieznajomy lub nie ma stałej siedziby w gminie albo w gminach, stanowiących okrąg jego nadzorowi podlegający, albo

b) stawi opór jego służbowemu wezwaniu, zelży go lub rzuci się na niego, albo

c) zrządził znaczną szkodę lub postąpił z szczególną złośliwością.

2. Jeżeli dozorca spotka nieznajomego na cudzym gruncie lub w pobliżu przedmiotów nad któremi ma dozór, a okoliczności temu towarzyszące wzniecą silne podejrzenie, że nieznajomy popełnił lub usiłował popełnić czyn karygodny na wzmiankowanych przedmiotach.

§. 4.

Jeżeli osoba, która na zasadzie §. 3 może być aresztowaną, ocala się zapomocą ucieczki, dozorca mocen jest ścigać tęż osobę nawet poza granicami swojego okręgu i aresztować takową poza obrębem tegoż.

§. 5.

Rzeczy zapomocą czynu karygodnego osiągnięte, tudzież do popełnienia onego potrzebne, mogą być osobom na gorącym uczynku schwytanym, odebrane.

§. 6.

Oprócz przypadku schwytania na gorącym uczynku dozorca mocen jest osobom, o popełnienie lub przygotowanie czynu karygodnego na przedmiotach jego dozorowi poruczonych, mocno podejrzanym, odebrać rzeczy według wszelkiego prawdopodobieństwa zapomocą czynu karygodnego osiągnięte, lub do takowego przeznaczone, jeżeli posiadanie tych przedmiotów nie będzie usprawiedliwione.

§. 7.

Dozorca winien osoby aresztowane i rzeczy zajęte odstawić niezwłocznie do władzy przeznaczonej do onych odebrania, chybaby osobne ustawy co innego przepisywały.

Co się tyczy osób aresztowanych, 48 godzinny termin oddania onych właściwej władzy do dalszego postąpienia, w §. 4 ustawy z dnia 27 października 1862 (Dz. u. p. Nr. 87) wyznaczony, w żadnym przypadku przekroczonym być nie może.

§. 3.

Ustawa niniejsza nie narusza istniejących obecnie rozporządzeń o służbie nadzorczej, ustanowionej do czuwania nad niektóremi gałęziami kultury krajowej.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i rolnictwa.

Schönbrunn, dnia 16 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w. **Chlumecky** r. w.

85.

Ogłoszenie ministerstwa wyznań i oświecenia i ministerstwa rolnictwa z dnia 16 czerwca 1872,

o wyłączeniu najwyższego zarządu dóbr, do bukowińskiego funduszu religijnego grecko-oryentalnego należących, z zakresu działania ministerstwa wyznań i oświecenia, i o przydzieleniu takowego ministerstwu rolnictwa.

Wyłączenie najwyższego zarządu dóbr, do bukowińskiego funduszu religijnego grecko-oryentalnego należących, z zakresu działania ministerstwa wyznań i oświecenia, i przydzielenie takowego ministerstwu rolnictwa, najwyższem postanowieniem z dnia 12 maja 1872 dozwolone, wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 lipca 1872. Od tego przeto terminu wszelkie sprawozdania, podania i odezwy, tyczące się ekonomicznego zarządu tychże dóbr, przesyłać należy do ministerstwa rolnictwa.

Stremayr r. w. **Chlumecky** r. w.

86.

Ustawa z dnia 20 czerwca 1872,

o udzielaniu nauki religii w szkołach publicznych początkowych i średnich, jakoteż w seminaryach nauczycielskich i o ponoszeniu kosztów tejże.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

W obowiązku udzielania nauki religii w szkołach publicznych początkowych, na społecznościach kościelnych i religijnych, stósownie do §. 2 ustawy z dnia 25 maja 1868

(Dz. u. p. Nr. 48) i §. 5 ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 62) ciężącym, zawiera się oraz obowiązek udzielenia tejże nauki bezpłatnie w szkołach początkowych publicznych.

§. 2.

Pozwala się zwierzchnościom wyznaniowym łączyć ze sobą przy nauce religii po kilka oddziałów uczniów, jakoteż zaprowadzać za zezwoleniem władz szkolnych wszelkie inne, porządku szkolnego nie psujące urządzenia, celem ułatwienia sobie tego obowiązku.

§. 3.

Za udzielanie nauki religii w szkole początkowej powszechnej o więcej niż trzech klasach, jakoteż w szkole mieszczańskiej, może być wyjątkowo płaconem wynagrodzenie, jakoteż, atoli tylko przy szkole mieszczańskiej, może być ustanowiony osobny nauczyciel religii, jeżeli i na jak długo odpowiednia władza szkolna krajowa, w skutek przedstawienia władzy szkolnej powiatowej, uzna tego potrzebę z powodu szczególnych stosunków. Jeżeli w myśl §. 5 ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 62) naukę religii daje nauczyciel świecki, będzie mu przyznane odpowiednie wynagrodzenie.

Celem zebrania funduszów na koszta, jeżeliby nauka religii w myśl niniejszego paragrafu takowe za sobą pociągnęła, postąpić należy stósownie do artykułu 10 ustawy z dnia 25 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 49).

§. 4.

W seminaryach nauczycielskich i szkołach średnich nauka religii powinna być udzielana prawidłowo dla każdego wyznania, do którego należy najmniej 20 uczniów we wszystkich tych klasach, w których nauka religii jest dawana jako przedmiot obowiązkowy.

§. 5.

Koszta nauki religii na zasadzie §. 4 powstałe, jeżeli takowe z funduszów religijnych lub wyznaniowych opędzane nie będą, a szkoły, których się to tyczy, osobnych na ten cel funduszów nie posiadają, tudzież jeżeli nie mają miejsca żadne zobowiązania osób lub korporacyi, należą do etatu tychże szkół.

§. 6.

We względzie prawa obsadzania posad nauczycieli religii z płacą lub wynagrodzeniem połączonych, i postępowania jakie przy tem ma być zachowywane, będą obowiązywać przepisy, odnoszące się do świeckich posad służbowych przy szkołach których się to tyczy; atoli mianowany będzie tylko ten kandydat, którego odpowiednia zwierzchność wyznaniowa uznała uzdatnionym do dawania nauki religii (§. 6 ustawy z dnia 25 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 48).

§. 7.

Kto nauki religii daje w szkole, podlega pod względem swojej działalności nauczycielskiej przepisom porządkowym ustaw szkolnych.

§. 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie onejże porucza się ministrowi wyznań i oświecenia.

Wiedeń, dnia 20 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXV. — Wydany i rozesłany dnia 3 lipca 1872.

87.

Dokument koncesyi z dnia 4 czerwca 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Wiednia do Blumau.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy pierwsza austryacka spółka akcyjna żeglugi na kanale podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z wązkim śladem z Wiednia do Blumau, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i ruchu kolei żelaznej parowej z z Wiednia na Leopoldsdorf, Laxenburg i Leesdorf do Blumau.

Szerokość śladu kolei wybudować się mającej będzie wynosiła jeden metr w świetle szyn.

§. 2. Budowa i urządzenia ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Przy budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku: do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona na pokład pod jeden tor.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 120.000 zł. srebrem.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych w miejscach zetknięcia, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych.

Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani ukończyć budowę kolei koncesyonowanej z Wiednia do Blumau i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu ośmnastu miesięcy, licząc od dnia nadania koncesyi.

Dopełnienie tego zobowiązania poręczyli koncesyonaryusze złożeniem kaucyi w sumie 100.000 zł. wal. austr. w gotowiźnie czyli papierach obiegowych, w wartości obiegowej.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na interes publiczny uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Przy budowie i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 Dz. u. p. Nr. 238, i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851, Dz. u. p. z r. 1852, Nr. 1, tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, przyczem Administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierunku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego czterokołowego wagonu, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas koncesyonaryusze winni utrzymywać swoim kosztem i naprawiać zamiast zwykłych czterokołowych, wa-

gony poczty ruchomej, do tego celu potrzebne, o czterech kołach, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne bioro pocztowe składające się najwięcej z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościowych.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się pozwolić administracyi telegrafów państwowych prowadzić linie telegraficzne wzdłuż kolei na swoim gruncie bez osobnego wynagrodzenia.

Administracya telegrafów winna jednak porozumieć się z koncesyonaryuszami co do miejsca na prowadzenie linii. Koncesyonaryusze winni wziąść na siebie bez osobnego wynagrodzenia czuwanie nad zbudowaną linią telegraficzną i polecić to służbie kolejowej.

Natomiast koncecyonaryusze mają prawo przymocować do pali telegrafów państwa druty telegrafów ruchu.

Używanie telegrafów ruchu ogranicza się wyłącznie na korespondencye, odnoszące się do ruchu kolei, jeżeli administracya państwa nie wyda osobnego rozporządzenia, dotyczącego depeszy państwowych tudzież jeżeli nie zostanie zawarta umowa, odnosząca się do depeszy prywatnych; używanie telegrafów ruchu zostaje przeto pod wpływem i nadzorem administracyi państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

a) Taryfa maxymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w pierwszej klasie . . . . 24 ct. wal. austr.
„ drugiej „ . . . . . 16 „ „ „

Koncesyonaryusze są obowiązani wysyłać codziennie jeden pociąg do Wiednia i jeden pociąg z Wiednia w godzinie którą ministerstwo handlu wyznaczy; na tym pociągu zaprowadzoną będzie taryfa wyjątkowa 5 ct. wal. austr. za pół mili w promieniu 2 mil od Wiednia.

Pociągami temi będą przewożone wszelkie osoby zgłaszające się wcześnie przed odjazdem.

b) Taryfa maksymalna dla towarów od cetnara cłowego i mili:

1. Zwykłe towary bez różnicy klasy . . . . 2 centy,
2. Towary zamknięte . . . . 5 „
3. Zboże, sól, tudzież żywność wszelkiego rodzaju, cegły, kamienie wapienne i budulcowe, węgiel kamienny, koks . . . . $1^1/_2$ „

Opłata za expedycyę będzie wynosiła przy wszelkich towarach 2 ct. od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie, tudzież asekuracya powszechna.

Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za expedycyę pobierane będzie tylko 1·5 ct. od cetnara cłowego.

Koncesyonaryusze są obowiązani zaprowadzić na tej kolei w obrocie towarowym taką nomenklaturę i klasyfikacyę towarów, jakoteż takie postanowienia względem ruchu jakie większa część kolei żelaznych austryackich ustanowi dla powszechnego austryackiego obrotu związkowego i winni są poddać się odpowiednim rozporządzeniom ministerstwa handlu.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych, służy koncesyonaryuszom. Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich. Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy specyalne i wszelkie ulgi winny być obwieszczone publicznie. Jeżeli administracya państwa ułoży się z którą koleją przytykającą o zaprowadzenie jakiej taryfy specyalnej takowa będzie obowiązywała także na kolei obecnie koncesyonowanej.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu do obliczenia ustanowić się mający.

Koncesyonaryusze są obowiązani zniżyć taryfę w koncesyi przepisaną po upływie pierwszych dziewięciu lat ruchu na żądanie administracyi państwa w porozumieniu z koncesyonaryuszami postawione.

§. 9. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868, (Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 21, Nr. 97), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Przytem wolno będzie używać wagonów II klasy we wszystkich tych przypadkach w których, stósownie do powyższej umowy na kolei północnej cesarza Ferdynanda używane są wagony III klasy.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich, do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, korpusu straży policyjnej wojskowej, c. k. żandarmeryi tudzież straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej *), jak nie mniej do ugody

*) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

dodatkowej *) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, dla przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 **) tudzież postanowieniem ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 10. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 11. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 12. Koncesyonaryusze są obowiązani przedłużyć na żądanie administracyi państwa kolej w §. 1 wymienioną z Blumau do Wöllersdorf i do Pitten.

Wszelkie przepisy w niniejszym dokumencie koncesyi zawarte a w szczególności pozycye taryfy w §. 8 ustanowione, będą także stosowane na przedłużeniach.

Toż samo nastąpi jeżeli linia kolei od stacyi w Wiedniu do terytoryum miasta Wiednia jako kolej parowa przedłużoną będzie.

§. 13. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya gaśnie.

Koncesya gaśnie także, jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 14. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia wystawienia dokumentu koncesyi.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu będzie policzony na rzecz przedsiębiorstwa.

Ta kwota przeciętna będzie płacona towarzystwu jako renta roczna w ratach półrocznych aż do upływu trwania koncesyi.

Gdyby jednak przeciętny dochód czysty, w ten sposób obliczony, nie wynosił przynajmniej 5 proc. kapitału zakładowego, przez administracyę państwa zatwierdzonego, ta suma minimalna uważana będzie za czysty dochód, służyć mający za podstawę do obliczenia ceny odkupu.

---

*) Rozporządzenia normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1871, zeszyt 22 Nr. 79.
**) Dz. ust. państwa 151.

Kapitał zakładowy stanowią tak koszta budowy i pierwszego urządzenia ruchu (t. j. aż do końca pierwszego roku ruchu po otwarciu ruchu na linii koncesyonowanej), jakoteż pięćprocentowe odsetki od wydatków na budowę i urządzenia ruchu do otwarcia ruchu narosłe po strąceniu czystego dochodu, osiągniętego z częściowych przestrzeni kolei, jeżeliby ruch na tychże rozpoczął się pierwej nim nastąpi otwarcie całej kolei.

Jeżeli po upływie pierwszego roku ruchu będą wzniesione nowe budowle, lub urządzenia ruchu pomnożone; koszta ztąd powstałe mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na zamierzone nowe budowle lub na pomnożenie urządzeń do ruchu potrzebnych a koszta zostaną należycie wykazane.

Wydatki nie poniesione dowodnie ani na roboty przygotowawcze, ani na budowę kolei lub urządzenia ruchu, nie mogą być wliczone do kapitału zakładowego.

§. 15. Przy wygaśnięciu koncesyi i z dniem wygaśnięcia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i stucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada pierwszemu urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak przy wygaśnięciu tej koncesyi, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 16. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki ustawom odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

§. 17. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu a w szczególności taboru są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić aby wadliwościom w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić do skarbu państwa wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa w stosunku do tego co płacą inne koleje austryackie.

Ostrzegając surowo aby nikt przeciwko postanowieniom tej koncesyi nie ważył się działać, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czwartego miesiąca czerwca w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

88.

Ustawa z dnia 19 czerwca 1872,

o dochodzeniu pretensyi w procesie wekslowym na podstawie weksli wystawionych przez pełnomocników.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Pretensye na podstawie weksli, nie podpisanych przez samego wystawiciela, lecz przez kogo innego, jego nazwiskiem, wtedy tylko są zdatne do dochodzenia w postępowaniu wekslowem, jeżeli ten ostatni przydał także swój własny podpis z dodatkiem tyczącym się pełnomocnictwa, i jeżeli nadto jest dołączone pełnomocnictwo, przez mocodawcę podpisane lub zaopatrzone w znak jego ręki, sądownie lub notaryalnie uwierzytelniony.

Postanowienie niniejsze nie narusza przepisów prawnych o podpisywaniu firmy kupca.

§. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie onejże porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Schönbrunn, dnia 19 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

89.

Ustawa z dnia 25 czerwca 1872,

o pozwoleniu na przyłączenie czterech parceli lasowych do fideikomisu realnego Waidhofen nad Tają, należącego do Filipa Ferdynanda Barona Gudenus.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Pozwala się na nabycie zarośli, w księdzie gruntowej Waidhofen lit. G., foll. 479 I zapisanych a za wsią leżących i parcelę Nr. 1222 stanowiących, tudzież parceli lasowych Nr. 100, 134 *a)* i *b)*, 119 *a)* i *b)* w księdze gruntowej Wolkenstein II., fol. 350^{I}, fol. 318^{I}, II., fol. 327^{IV} i 331 zapisanych, ogółem wartości szacunkowej 7025 zł. wal. austr. na rzecz fideikomisu realnego Waidhofen nad Tają, do Filipa Ferdynanda Barona Gudenus należącego, i na połączenie rzeczonych gruntów z tymże fideikomisem.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Ischl, dnia 25 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVI. — Wydany i rozesłany dnia 3 lipca 1872.

90.

Rozporządzenie ministra handlu z dnia 1 lipca 1872,

o zaprowadzeniu nowego porządku ruchu na kolejach żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Na zasadzie artykułu VIII ustawy z dnia 24 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 4 z roku 1868) widzę się spowodowanym rozporządzić, aby porządek ruchu poniżej zamieszczony, a zawierający przepisy o przewozie podróżnych ich rzeczy, jakoteż zwłok, pojazdów i zwierząt, tudzież towarów, wszedł w moc obowiązującą z dniem 1 sierpnia 1872 na wszystkich kolejach żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych a to tak w obrocie lokalnym i związkowym, jak niemniej w obrocie z kolei na kolej.

Postanowienia szczegółowe rozmaitych zarządów kolei lub związków kolejowych o tyle tylko mają znaczenie obok niniejszego porządku, o ile są wciągnięte w odpowiednie taryfy i o ile nie sprzeciwiają się przepisom niniejszego porządku lecz go raczej jedynie uzupełniają, lub nastręczają publiczności korzystniejsze warunki.

Królewsko-węgierski minister komunikacyi, z którym się w tym względzie porozumiałem, wydaje jednocześnie takież rozporządzenie dla kolei żelaznych w krajach korony węgierskiej.

Banhans r. w.

Porządek ruchu

dla kolei żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

A.

Przewóz podróżnych, ich rzeczy, jakoteż zwłok, pojazdów i żywych zwierząt.

I. Przepisy powszechne.

§. 1.

Obowiązki osób do służby należących.

Osoby zostające w służbie przy kolejach żelaznych obowiązane są zachowywać się względem publiczności skromnie i uprzejmie ale energicznie, jak niemniej, okazywać się grzecznemi w granicach poruczonej im służby.

Osoby te winny pełnić bezpłatnie czynności, porządkiem służbowym przepisane a przyjmowanie od publiczności podarunków za takowe, jest im surowo zabronione.

Osobom w służbie zostającym jest także zabronione palenie tytoniu podczas stosunków służbowych z publicznością.

§. 2.

Prawa służby kolejowej.

Publiczność winna być posłuszną zarządzeniom służbowym osób w służbie zostających, gdy są w mundurze lub noszą znak służbowy.

§. 3.

Rozsądzanie sporów.

Spory pomiędzy publicznością a służbą kolejową rozsądza na stacyach naczelnik stacyi, podczas jazdy zaś starszy konduktor.

Uwaga. Królewsko-węgierski minister komunikacyi zaprowadził takiż porządek ruchu dla kolei żelaznych w krajach korony węgierskie

§. 4.

Zanoszenie skarg.

Skargi można zanosić ustnie lub pisemnie do przełożonego służby albo też zapisywać je do księgi zażaleń znajdującej się na każdej stacyi.

Na wszelkie skargi, zaniesione z wymienieniem nazwiska i miejsca zamieszkania skarżyciela zarząd obowiązanym jest odpowiedzieć. W skargach na służbowego należy wymienić ile możności dokładnie jego nazwisko, liczbę lub oznakę mundurową.

§. 5.

Wstęp do dworców i na kolej.

Wstęp do dworców i na kolej po za obrębem miejsc, na zawsze lub czasowo dla publiczności otwartych, jest w ogólności wszystkim zabroniony, z wyjątkiem tych osób, które na zasadzie przepisów porządku policyi kolejowej są do tego upoważnione.

§. 6.

Ograniczenie obowiązku przewozu. Pieniądze do zapłaty.

Przewóz osób, zwierząt i rzeczy wtedy tylko może być odmówionym, jeżeli nadzwyczajne przeszkody lub siła wyższa, stoją na zawadzie albo jeżeli zwykłe przybory do przewozu są niewystarczające.

Przy zapłacie będą wszędzie przyjmowane pieniądze złote i srebrne, na kolejach sąsiednich kurs prawny mające, z wyłączeniem monety zdawkowej, po kursie przez zarząd kolei oznaczonym i przy każdej ekspedycyi zapomocą afisza ogłoszonym, o ile przyjmowanie tych monet nie jest w ogólności prawnie zabronionem.

II. Przepisy szczególne.

a) Przewóz podróżnych.

§. 7.

Programy jazdy. Jazdy osobne. Czas odjazdu.

Przewóz podróżnych odbywa się podług programów jazdy publicznie ogłoszonych i na każdej stacyi wywieszonych, z których oraz można się dowiedzieć, której klasy wagony jadą z każdym pociągiem.

Jazdy osobne odbywać się będą jedynie podług zdania zarządu.

Pociągi odchodzą podług zegarów stacyjnych, znajdujących się w dworcach kolei.

§. 8.

Ceny jazdy.

Ceny jazdy są wymienione w taryfie wywieszonej na każdej stacyi.

§. 9.

Sprzedaż biletów. Odbiór kupionych biletów.

Bilety (karty jazdy) na stacyach mniej uczęszczanych, można kupować tylko w przeciągu ostatniej półgodziny; na stacyach bardziej uczęszczanych, w ciągu godziny przed

odejściem tego pociągu, którym podróżny chce odjechać a jeżeli czas pomiędzy odejściem dwóch pociągów w tym samym kierunku jeszcze jest krótszy, tylko w ciągu tego czasu. Kto nie kupi biletu wcześniej niż na pięć minut przed odejściem pociągu, nie może domagać aby mu takowy sprzedano.

Pieniądze za jazdę trzymać należy w pogotowiu, odliczone, aby zmienianiem nie zatrzymywać drugich.

Bilet daje prawo do wagonu odpowiedniej klasy, o ile jeszcze jest miejsce lub przy zmienianiu wagonów wolnem pozostanie. Podróżny, który nie otrzyma miejsca odpowiedniego swojemu biletowi, ani też tymczasowo miejsca w wagonie wyższej klasy, może albo odmienić bilet, biorąc niższą klasę, przyczem zwyżka będzie mu zwrócona, albo zaniechać jazdy i żądać zwrotu zapłaconej za jazdę należytości.

Podróżni, przybyli z biletami z innych stacyi mają zawsze pierwszeństwo przed nowo przybywającymi.

§. 10.

Bilety jazdy i ważność tychże. Ceny zniżone dla dzieci.

Na bilecie są wymienione stacye, z których i do których podróżny udać się zamierza; należytość za jazdę w wagonie tej klasy, którą podróżny chce jechać, jeżeli cena jazdy nie podlega zmianie kursu; nareszcie czas, w którym, lub pociąg, do którego bilet jest ważnym. Czas w którym, lub pociąg do którego bilet jest ważnym, jest na nim wyrażony zapomocą stempla, tak, że kupujący może odrazu przekonać się czy dostał taki bilet jaki mu jest potrzebny.

Wolno jest podróżnemu zsiąść podczas jazdy na którejkolwiek stacyi i pojechać tam innym pociągiem, odchodzącym tego samego lub następnego dnia do właściwej stacyi a nie mającym wyższej taryfy. Ci podróżni jednak, jak tylko wysiędą z pociągu, winni przedłożyć swój bilet naczelnikowi tej stacyi i żądać znaku przedłużenia jego ważności.

Dzieci, mniej niż dziesięć lat mające, jadą po zniżonej cenie.

Jeżeli co do wieku dziecka zachodzi wątpliwość, rozstrzyga ten z urzędników który pomiędzy obecnymi przy rewizyi jest najwyższym.

Od dzieci na rękach, siedzących wespół z rodzicami na miejscu tych ostatnich, nic się nie płaci.

§. 11.

Wymiana kupionych biletów.

Do 10 minut przed odejściem pociągu mogą podróżni wymieniać kupione bilety za bilety wyższej klasy, dopłacając różnicę ceny, jeżeli atoli są jeszcze miejsca w wagonach klas wyższych. Podczas jazdy jednak, na stacyach pośrednich, nie można żądać przeniesienia do wyższej klasy, jak tylko za dokupieniem takiego biletu do miejsca przeznaczenia, aby cena jego, wraz z ceną biletu poprzednio kupionego, przynajmniej pokryła cenę jazdy wyższą klasą.

Wymiana biletu wyższej klasy już kupionego, za bilet niższej klasy, może mieć miejsce tylko w przypadku w §. 9 wzmiankowanym.

§. 12.

Wyznaczanie miejsc.

Nie wolno sprzedawać miejsc osobnych, wybranych, i takowe nie mogą być naprzód zamawiane.

Służba kolejowa ma prawo a na żądanie podróżnych jest obowiązaną miejsca im przeznaczać. Kobiety jadące same należy umieszczać na żądanie ile możności tylko z kobietami w jednym przedziale. W każdym pociągu powinien się znajdować przynajmniej jeden przedział kobiecy drugiej i trzeciej klasy. W wagonach zbudowanych podług systemu amerykańskiego, ten ostatni przepis będzie stósowany ze zmianami, który ch ten system wymaga.

§. 13.

Wzbronienie jazdy osobom których obecność sprawia drugim przykrość.

Osoby, które dla widocznej choroby, lub z innych przyczyn, towarzyszom podróży sprawiałyby przykrość swoją obecnością, mogą być nieprzyjęte, lub dalsza jazda może im być wzbroniona, jeżeli nie zapłacą osobnego przedziału. W razie nieprzyjęcia, zapłacona należytość za bilet zostanie im zwrócona. Jeżeli dopiero w ciągu jazdy pokaże się, że podróżny należy do rzędu osób o których mowa, dalsza jazda zostanie mu wzbroniona od najbliższej stacyi, jeżeli osobnego przedziału nie zapłaci, lub jeżeli takowego nie będzie. Należytość za drogę, której jeszcze nie przejechał, zostanie mu zwrócona, tak za bilet, jak i od rzeczy.

§. 14.

Sale do czekania, ekspedycya biletów i pakunków, kontrola biletów.

Sale do czekania otwierać należy najpóźniej na godzinę, ekspedycye biletów i pakunków na stacyach bardziej uczęszczanych podobnież najpóźniej na godzinę, na stacyach mniej uczęszczanych najmniej na pół godziny przed odejściem każdego pociągu.

Przy wstępie do sali, jakoteż przy wsiadaniu do wagonu, podróżny obowiązany jest pokazać na żądanie bilet kupiony. Zresztą winien zatrzymać przy sobie bilet przez cały czas jazdy, dopóki go nieodbiorą.

Podróżny, jadący bez biletu ważnego, zapłaci za całą przejechaną drogę, dwa razy tyle, ile się zwykle płaci, a jeżeli nie będzie niewątpliwie udowodnione, na której stacyi wsiadł, dwa razy tyle, ile przypada za drogę, którą pociąg przejechał, najmniej zaś trzy złote. Jeżeli jednak podróżny, wsiadając do wagonu, powie bez pytania konduktorowi lub starszemu konduktorowi, że nie mógł kupić biletu, ponieważ się spóźnił; zapłaci należytość o 50 ct. podwyższoną, jeżeli w ogóle będzie jeszcze przyjęty, nie mając prawa żądać tego.

Kto się wzbrania zapłacic natychmiast, jazda może być mu wzbronioną.

§. 15.

Wsiadanie do wagonów.

Na znak wsiadania do wagonów dzwoni się dwa razy odmiennym sposobem.

§. 16.

Spóźnienie się na kolej.

Gdy świstawka parowa lokomotywy da znak odjazdu, nikt więcej do pociągu dopuszczony być nie może. Wszelkie usiłowanie zabrania miejsca i pomaganie do tego w chwili, gdy pociąg rusza, jest zabronione i ulega karze.

Podróżny, który się spóźni na kolej, nie ma prawa żądać zwrotu należytości za bilet, ani też żadnego innego wynagrodzenia.

§. 17.

Postępowanie na stacyach pośrednich. Otwieranie i zamykanie drzwi od wagonów.

Za przybyciem na stacyą wywołuje się nazwisko tejże, jak nie mniej i czas przystanku, jeżeli długość jego jest wyznaczona; podobnież należy oznajmić zmianę wagonów jeżeli ma miejsce. Jak tylko pociąg stanie, natychmiast od strony do wysiadania przeznaczonej otwarte zostaną drzwi od tych wagonów, w których siedzą osoby, do tej stacyi jadące. Drzwi od innych wagonów otwiera się tylko na żądanie.

Kto wysiadając na stacyi pośredniej, nie położy czego na swojem miejscu, winien przyjąć inne miejsce, jeżeli tymczasem kto inny zajął dawne.

§. 18.

Zatrzymanie się pociągu podczas jazdy.

Jeżeliby z powodu nadzwyczajnej przeszkody pociąg po za obrębem stacyi przez czas dłuższy zatrzymać wypadło, podróżni mogą wysiąść tylko wtedy, jeżeli starszy konduktor wyraźnie na to pozwoli. W przypadku takim podróżni winni natychmiast oddalić się od toru kolei ale oraz zająć miejsca na pierwszy znak, dany świstawką parową.

Znak odjazdu daje się trzykrotnie świstawką parową. Kto nie siedzi podczas trzeciego świstnięcia, traci prawo jechania dalej.

§. 19.

O zachowaniu się podczas jazdy przy wsiadaniu i wysiadaniu.

Podczas jazdy nikt nie powinien wychylać się na bok z wagonu, opierać się o drzwi, ani też stawać na siedzeniu.

Okna od strony wiatru powinny być zamknięte skoro tego zażąda choćby tylko jeden z podróżnych.

Podróżnym nie wolno otwierać samowolnie drzwiczek od wagonu dla wsiadania i wysiadania; winni zostawić otwieranie służbie kolejowej, i nie wsiadać ani wysiadać, dopóki pociąg zupełnie się nie zatrzyma.

Podróżni nie powinni zbliżać się do torów kolei i maszyn, i nikt nie powinien wychodzić z dworca kolei inną drogą lecz tylko tą, która jest do tego przeznaczona.

§. 20.

O uszkodzeniu wagonów.

Wynagrodzenie za stłuczenie szyby wymierza się podług taksy. Gdy się to wydarzy, służba kolejowa natychmiast odbiera od winnego kwotę tamże ustanowioną. Winny może

jednak zażądać pokazania taksy. Zarząd kolei mocen jest także żądać wynagrodzenia za powalanie wnętrza wagonu, za podarcie firanek itp. i takowe ściągnąć natychmiast od tego, który jest winien.

§. 21.

Spóźnienie się pociągów. Jazda przerwana.

Spóźniony odjazd lub spóźnione przybycie pociągu nie stanowią tytułu do żadnych roszczeń przeciwko zarządowi kolei.

Jazda, która do skutku nie przyszła lub została przerwana, daje prawo jedynie do żądania zwrotu należytości zapłaconej za drogę nie przejechaną.

Jeżeli wypadki nawałowe lub inne przeszkody przerwą komunikacyą w którym punkcie kolei, należy postarać się ile możności, aby podróżni innemi okazyami aż do miejsca, gdzie kolej nie jest popsuta, byli przewożeni, dopóki dla każdego z osobna przypadku nie będzie co potrzeba zarządzone. Podróżni jednak nie mogą żądać, aby ich sama kolej żelazna przewoziła innemi okazyami za tę należytość, którą zapłacili za jazdę koleją.

§. 22.

Branie ze sobą psów itd. Palenie tytoniu. Branie ze sobą przedmiotów zapalnych.

Do wagonu osobowego nie wolno brać ze sobą ani psów ani żadnych innych zwierząt. Wyjątek stanowią tylko małe pieski, trzymane na rękach, jeżeli inne osoby, w tym samym przedziale siedzące, temu się nie sprzeciwią.

Tytuń wolno palić w wagonach wszystkich klas; atoli w wagonach I klasy tylko za zezwoleniem wszystkich w tym samym przedziale siedzących, jeżeli w tym pociągu nie ma osobnego przedziału tej klasy dla palących. W każdym pociągu osobowym powinny się znajdować przedziały dla niepalących w drugiej a jeżeli to jest możebne i w trzeciej klasie. Fajki powinny być zaopatrzone w przykrywki.

Przedmiotów zapalnych, jakoteż wszelkich pakunków, zawierających płyny i inne przedmioty, które w jakikolwiek sposób mogą zrządzić szkodę, w szczególności zaś strzelb nabitych, prochu, preparatów łatwo zapalnych i innych rzeczy, podobne własności mających, nie wolno ani oddawać jako pakunek podróżny, ani brać ze sobą do wagonu osobowego. Służba kolejowa ma prawo przekonać się dostatecznie pod tym względem. Kto wykroczy przeciw temu zakazowi, odpowiada za wszelką szkodę zrządzoną na cudzym pakunku i wszelką inną a prócz tego ulegnie karze, przepisanej porządkiem kolejowym Strzelbę wziętą do wagonu należy trzymać lufą w górę.

§. 23.

Wzbronienie jazdy osobom pijanym i stawiającym opór.

Kto nie zachowuje przepisanego porządku, kto się nie stosuje do zarządzeń służby kolejowej, lub zachowuje się nieprzyzwoicie, temu przejęcie i dalsza jazda mogą być wzbronione bez zwrotu należytości, za jazdę zapłaconej. Szczególnie osoby pijane nie mogą być przyjmowane ani nawet do sal dopuszczane i powinny być oddalone jeżeliby weszły niepostrzeżone.

Jeżeli wydalenie nastąpi w ciągu jazdy, albo jeżeli osoby te zostaną nie przyjęte już po oddaniu pakunku do ekspedycyi nie mogą żądać, aby pakunek był im wydany gdzieindziej, jak na tej stacyi, do której był wyekspedyowany.

b) Przewóz pakunków podróznych.

§. 24

Definicya pakunku podróżnego.

Jako pakunek podróżny będzie przewożone zwyczajnie tylko to, co podróżny bierze ze sobą na własną w podróży potrzebę i na potrzebę osób sobie towarzyszących, mianowicie kufry, tłumoki i torby, pudełka na kapelusze, małe paczki i tym podobnie; większe paki kupieckie, beczki, tudzież inne przedmioty które nie mogą być zaliczone do rzeczy w podróży potrzebnych, mogą być dopuszczone tylko wyjątkowo. Przedmiotów, których nie można przesyłać jako fracht, nie można także oddawać jako pakunek podróżny.

§. 25.

Sposób zapakowania, usunięcie dawnych znaków pocztowych i kolejowych.

Rzeczy podróżne, nie zapakowane bezpiecznie i trwale, mogą być nie przyjęte. Dawne znaki pocztowe i kolejowe trzeba pousuwać z pakunków. Jeżeli tego nie uczyniono i w skutek tego pakunek dostanie się nie w swoje miejsce, kolej nie odpowiada za szkodę ztąd powstałą.

§. 26.

Oddawanie pakunku na kolej.

Nie można domagać się aby pakunek, który oddano do ekspedycyi pakunków, z pokazaniem biletu jazdy, później, niż na 15 minut przed odejściem pociągu, był wysłany razem z odjeżdżającą osobą.

Jeżeli wyjątkowo, w przypadkach nagłych, pakunek będzie wzięty bez czynności ekspedycyjnej, z zastrzeżeniem dokonania tej czynności później: takowy aż do dokonania czynności ekspedycyjnej nie będzie uważany za oddany do przewozu.

Toż samo tyczy się przyjmowania pakunków podróżnych na przystankach.

Należytość od pakunków podróżnych opłacić należy natychmiast, w przeciwnym bowiem razie pakunek nie będzie posłany.

§. 27.

O pakunku ręcznym.

Podróżni mogą wziąść z sobą do wagonu, przedmioty małe, łatwo przenośne, jeżeli to nie sprawia przykrości innym jadącym i o ile przepisy cłowe i podatkowe na to pozwalają. Pakunki podróżne wzięte do wagonu nie mają prawa do żadnych rewersyw; podróżny sam ich pilnować powinien.

Na tych samych zasadach podróżni IV klasy mogą za zezwoleniem naczelnika stacyi wziąść z sobą do wagonu narzędzia, tornistry, pakunki w koszykach, workach, torbach itd. tudzież inne przedmioty, które można unieść idąc pieszo.

§. 28.

Rewers na pakunek i wydanie pakunku.

Podróżny, oddający pakunek, przyczem może być zażądanem aby pokazał bilet jazdy, otrzyma rewers. Osobie rewers posiadającej, której prawowitości zarząd kolei nie jest obowiązanym dochodzić, pakunek będzie wydany tylko za zwrotem tego rewersu, co też uwalnia administracyą kolei od wszelkich dalszych roszczeń.

W miejscu przeznaczenia, za przybyciem pociągu, na który pakunek był do przewiezienia oddany, posiadacz rewersu ma prawo żądać w tamtejszej ekspedycyi pakunków, aby mu wydano natychmiast jego pakunek, jak tylko upłynie czas potrzebny do wyładowania i wydania podług przepisu, jak nie mniej do czynności podatkowej, jeżeli miała miejsce. Jeżeli podróżny nie chce czekać, aby mu pakunek zaraz wydano, może w ciągu 24 godzin po przybyciu odebrać go z ekspedycyi pakunków za zwrotem rewersu lub przysłać po niego. Jeżeli pakunku w ciągu 24 godzin nie odebrano, trzeba opłacić przepisane składowe.

Jeżeli rewers zginie, zarząd kolei jest obowiązanym wydać pakunek dopiero wtedy, gdy prawo odbioru będzie zupełnie udowodnione; wyda go za pokwitowaniem a według okoliczności za kaucyą.

Pakunek powinien być wydany zwyczajnie tylko w tej stacyi, do której był oddany. Wyjątkowo jednak i o ile czas i okoliczności, tudzież przepisy cłowe i podatkowe pozwolą, jeżeli podróżny zmieniwszy zamiar chce wysiąść na bliższej stacyi; pakunek może być na żądanie wydany nawet przed tą stacyą, do której był przeznaczony. Przy wydaniu pakunku w takim przypadku podróżny winien nietylko zwrócić rewers i bilet pokazać, lecz oraz wykazać się niewątpliwie, że jest oddawcą.

§. 29.

Odpowiedzialność kolei żelaznej za pakunek podróżny.

Od chwili doręczenia rewersu, kolej żelazna jest odpowiedzialną za właściwe wydanie pakunków podróżnych bez żadnego uszczerbku, a to w ogólności podług warunków i umów w dziale *B.* (Przewóz towarów), zawartych, o ile takowe dadzą się zastósować do przewozu pakunków podróżnych, w szczególności zaś podług następujących zasad:

a) jeżeli podróżny nie deklaruje wyższej wartości, natenczas w przypadku zginięcia lub uszkodzenia szkoda rzeczywiście poniesiona, będzie wynagrodzona; nie można jednak żądać wyższego wynagrodzenia nad trzy złote srebrem za każdy funt, po strąceniu wagi tego, co nie zostało uszkodzonem, jeżeli idzie tu o pakunek uszkodzony;

b) jeżeli podróżny deklaruje wyższą wartość, natenczas razem z frachtem od pakunku winien zapłacić dodatek do frachtu, który wynosi najmniej 10 cent. za każde, chociażby tylko zaczęte 20 mil, które pakunek ma przebiedz od stacyi podawczej do stacyi przeznaczenia, a nie może przenosić 2 od tysiąca całej deklarowanej sumy.

Deklaracya wartości wtedy tylko ma skutek prawny, jeżeli ekspedycya stacyi podawczej zapisała ją w rewersie.

c) Zarząd kolei przestaje zupełnie być odpowiedzialnym za pakunek podróżny, jeżeli w przeciągu trzech dni od przybycia pociągu na miejsce przeznaczenia (§. 28) nie zgłoszono się po niego.

Podróżny, któremu pakunek nie będzie wydany, może żądać, ażeby ekspedycya pakunków poświadczyła mu w rewersie dzień i godzinę zgłoszenia się po pakunek.

Za zginięcie i uszkodzenie pakunku, którego podróżny do ekspedycyi nie oddał, to jest za zginięcie i uszkodzenie przedmiotów, wziętych ze sobą do wagonu (§§. 26, 27), kolej odpowiada tylko wtedy, jeżeli będzie udowodnionem, że szkoda powstała z winy zarządu kolei lub jej ludzi.

§. 30.

Pakunki zaginione.

Pakunki dopiero wtenczas uważane będą za zginione, jeżeli się nie znajdą do ośmiu dni po przybyciu do miejsca przeznaczenia pasażera, tego pociągu, na który były oddane, i dopiero wtedy podróżny ma prawo żądać, abu mu wypłacono sumę, zagwarantowaną podług §. 29, w skutek czego ustają wszelkie dalsze roszczenia. Oprócz tego, podróżny, otrzymujący wynagrodzenie, może żądać, ażeby go zawiadomiono, gdyby zginiony pakunek później się znalazł. Należy także wydać mu poświadczenie iż się upominał. W przeciągu czterech tygodni po otrzymaniu zawiadomienia, podróżny może żądać, aby pakunek za zwrotem wynagrodzenia, które mu dano, został mu bez opłaty frachtowego wydany i to albo w pierwotnem miejscu przeznaczenia albo w stacyi podawczej, podług życzenia oddawcy.

§. 31.

Odpowiedzialność kolei za uchybienie terminu dostawienia pakunku.

Pod względem odpowiedzialności kolei za spóźnione dostawienie pakunku (§. 28) będą stósowane następujące przepisy:

1. Szkoda, spóźnionem dostawieniem pakunku zrządzona, jeżeli w ogóle nastąpi i jest udowodniona, uprawnia do żądania wynagrodzenia, które będzie liczone po 5 centów za każdy funt niedostawionego pakunku i za każdy zaczynający się dzień, aż do dnia, od którego pakunek ma być uważany za zginiony (§. 30). Jeżeli podróżny na wypadek spóźnionego dostawienia pakunku chce zabezpieczyć sobie wynagrodzenie, odpowiadające wysokości stopnia, w jakim mu zależy na wczesnem onego dostawieniu, winien oświadczyć to w ekspedycyi pakunków najmniej na pół godziny przed odejściem pociągu, którym pakunek ma i według przepisów ruchu może odejść. Oświadczenie to ma skutek prawny tylko wtedy, jeżeli ekspedycya zanotowała je w rewersie. Należytość, za to przypadająca, nie może przenosić za każde zaczynające się 20 mil, które pakunek ma przebiedz od stacyi podawczej do miejsca przeznaczenia, 2 od tysiąca sumy zabezpieczyć się mającej, ani też wynosić mniej, niż 50 cent., z zaokrągleniem ilości centów na całe centy. Natomiast kolej żelazna, w razie spóźnionego dostawienia pakunku, zapłaci podróżnemu tytułem wynagrodzenia taką kwotę, jaka w granicach sumy deklarowanej będzie udowodniona.

2. Jeżeli kolej żelazna udowodni, że nie mogła dostawy pakunku przyspieszyć pomimo należytych starań do jakich porządne przedsiębiorstwo przewozu jest obowiązane, przestaje być odpowiedzialną za szkodę, zrządzoną uchybieniem terminu dostawienia.

§. 32.

Posługacze.

Jeżeli na stacyi znajdują się posługacze, podróżny może ich użyć do odniesienia pakunku z lokalów ekspedycyi lub do przyniesienia tamże, zarząd jednak odpowiada za pakunki dopiero od chwili, gdy je odbierze. Posługacze noszą dla odróżnienia oznaki służbowe i są zaopatrzeni w drukowane upoważnienie, tudzież drukowaną taryfę należytości, co wszystko podczas służby powinni mieć przy sobie i na żądanie pokazać; odbierając zaś rewers na pakunek powinni dać markę.

§. 33.

O przedmiotach zostawionych.

Wszelkie przedmioty, w lokalnym obrębie zarządu kolei, albo w wagonach zostawione, a zarządowi kolei oddane, będą zachowywane najmniej przez 3 miesiące. Dopiero po upływie tego terminu postąpi się z niemi stósownie do przepisów na każdej kolei w tym względzie istniejących.

Przedmioty ulegające zepsuciu będą jak można najkorzystniej sprzedane, skoro powstanie obawa, że się zepsują, pieniądze zaś będą w tym przypadku zachowane do dyspozycyi uprawnionych póki termin ustanowiony nie upłynie.

Zresztą takie znalezione przedmioty ulegają postępowaniu według ogólnych przepisów prawnych, w tym względzie obowiązujących.

c) Przewóz zwłok.

§. 34.

Warunki przewozu.

Transport zwłok trzeba zapowiedzieć naprzód, w stacyi wyjścia pociągu, najmniej na sześć, w stacyach pośrednich, najmniej na dwanaście godzin.

Zwłoki powinny być szczelnie zamknięte w trumnie metalowej, umieszczonej następnie w skrzyni drewnianej. Można także przewieźć zwłoki na karawanie.

Zwłokom winien towarzyszyć dozorca, obowiązany zaopatrzyć się w bilet tej klasy, którą pojedzie, jednak nie niższej jak trzeciej.

Przy oddaniu zwłok trzeba przedłożyć passport ciała prawnie przepisany, który kolej żelazna odbierze i zwróci dopiero przy wydaniu zwłok.

Zwłoki można oddawać w ekspedycyi pakunków za rewersem, albo też jako posyłkę pospieszną lub fracht; należytość za przewóz, według taryfy przypadającą, należy opłacić przy oddaniu.

Kto pod fałszywą deklaracyą zwłoki do przewozu oddaje, winien nie tylko uzupełnić fracht uszczuplony, od stacyi podawczej aż do miejsca przeznaczenia, ale nadto zapłaci karę, w kwocie równej należytości frachtowej cztery razy wziętej.

Zwłoki potrzeba odebrać w przeciągu sześciu godzin po przybyciu pociągu do miejsca przeznaczenia, w przeciwnym bowiem razie zostaną pogrzebane według rozporządzenia miejscowej zwierzchności.

d) Przewóz karet i innych pojazdów.

§. 35.

Odbiór i przewóz. Czas oddania na kolej.

Karety i inne pojazdy przyjmuje się do przewozu tylko na tych stacyach i tylko do tych stacyi, które do ich przyjmowania są wyznaczone. Trzeba je zapowiedzieć na dwie godziny przed odejściem pociągu, a najpóźniej na godzinę przed odejściem oddać do ekspedycyi. Na stacyach pośrednich wysłanie pojazdu pociągiem wskazanym wtedy tylko jest pewnem, jeżeli posyłka była zapowiedziana na 24 godzin przed jego odejściem.

Kolej żelazna nie jest obowiązana posyłać karet i innych pojazdów pociągami pospiesznemi i pociągami dla posyłek pospiesznych.

Podczas jazdy podróżni nie mogą zostawać w swoich ekwipażach.

§. 36.

Wydanie.

Kareta lub pojazd, gdy stanie w miejscu przeznaczenia, będzie wydany za zwrotem kwitu jeżeli był udzielony i powinien być odebrany najpózniej w przeciągu dwóch godzin, jeżeli stanął na miejscu przed 6 godziną wieczór. Jeżeli zaś pociąg przybył do miejsca przeznaczenia później, termin ten liczy się dopiero od 6 godziny rannej dnia następnego. W przeciwnym razie zarząd kolei mocen jest żądać opłaty składowego, obliczonego za każdą godzinę.

§. 37.

Zostawienie pakunku podróżnego itd. w ekwipażu.

Dozorcom karet i pojazdów wolno jest zostawić w tychże rzeczy i pakunek podróżny, o ile na to pozwolą przepisy cłowe i podatkowe (ob. §. 38).

§. 38.

Odpowiedzialność kolei żelaznej za pojazdy.

Kolej żelazna jest odpowiedzialną za przewiezione karety i pojazdy stósownie do warunków i umów tyczących się przewozu towarów, o ile takowe mogą się odnosić do tego przedmiotu. Nie jest jednak odpowiedzialna za szkodę, wynikłą z niebezpieczeństwa, do zapobieżenia któremu służy dozór, przez nią przepisany lub przez odsyłającego dobrowolnie na siebie wzięty.

Zastrzega się tutaj, że przy dochodzeniu roszczeń do wynagrodzenia za zginięcie lub uszkodzenie, wartość, według istniejących przepisów prawnych za podstawę do obliczenia szkody służyć mająca, nie może przewyższać wartości przez oddawcę deklarowanej.

Taka deklaracya wartości może się tyczyć tylko karety lub pojazdu a nie przedmiotów znajdujących się w tychże (§. 37).

Co się tyczy tych ostatnich kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę, wynikłą z niebezpieczeństwa, do zapobieżenia któremu służy dozór, za szkody innego rodzaju tylko wtedy, jeżeli będzie udowodnione, że szkoda powstała z winy zarządu kolei lub jej ludzi.

Jeżeli wartość jest deklarowana, cena przewozu karety lub pojazdu w taryfie podana, będzie o pewną kwotę podwyższona. Ta kwota nie może wynosić za każde zaczęte 20 mil całej drogi więcej jak 1 od tysiąca całkowitej sumy od każdego pojazdu deklarowanej a najmniej 5 cent. z zaokrągleniem kwoty zapłacić się mającej na całe centy. Jeżeli wartość nie jest deklarowana, przyjmuje się za zasadę że wartość każdego pojazdu wraz z przedmiotami w nim się znajdującemi, według przepisów prawnych obliczyć i wynagrodzić się mająca. ani w przypadku zaginięcia ani w przypadku uszkodzenia nie może przenosić 450 zł. srebrem.

Deklarowanie wartości nad 450 złotych jeżeli pojazd jest posłany z dozorcą, ma skutek prawny tylko wtedy, jeżeli ekspedycya stacyi podawczej zanotowała tę sumę w rewersie transportowym; deklarowanie wyższej wartości, jeżeli pojazd jest wysłany bez dozorcy, ma miejsce według przepisów tyczących się towarów frachtowych. (Dział B. §. 23.)

§. 39.

Czas dostawienia.

Karety i inne pojazdy, posyłane z dozorcą pociągami osobowymi, idą aż do miejsca przeznaczenia tym pociągiem, na który zostały oddane; jeżeli zaś w drodze muszą być przeniesione na inny pociąg, nadejdą dopiero następującym pociągiem osobowym.

Dla wszystkich innych karet i pojazdów czas dostawienia jest taki sam, jak dla zwykłych towarów.

Odpowiedzialność za szkodę zrządzoną spóźnionem dostawieniem rozciąga się zwyczajnie nie dalej, jak na zapłacenie najwięcej 15 złotych za każdy zaczęty dzień opóźnienia i od każdego niedostawionego pojazdu. Deklaracya wysokości stopnia, w jakim komuś zależy na wczesnem dostawieniu karet i innych pojazdów, ma skutek prawny tylko wtedy, jeżeli ekspedycya stacyi podawczej zanotowała to w rewersie transportowym; jeżeli ekwipaż ma odejść bez dozorcy, deklaracyą robi się podług przepisów, tyczących się towarów frachtowych.

W obudwu przypadkach będzie pobierany dodatek do frachtu, który od każdej mili i od każdych zaczętych 30 złotych całej deklarowanej sumy nie może wynosić więcej niż $^1/_4$ ct. z zaokrągleniem ilości centów na cały centy, ani mniej niż 15 centów.

c) Przewóz żywych zwierząt.

§. 40.

O przyjmowaniu. O ładowaniu i wyładowaniu. O nieprzyjmowaniu zwierząt chorych i dzikich.

Żywe zwierzęta przyjmuje się tylko na tych i tylko do tych stacyi, które są przeznaczone do ich przyjmowania. Odsyłający lub odbierający winien sam zwierzęta umieścić w wagonie i z niego wyprowadzić, posiadać wziązadła do przymocowania zwierząt, przywiązać je lub kazać przywiązać i nadto przekonać się osobiście o bezpiecznem przymocowaniu zwierząt.

Zwierzęta chore i pochodzące z miejsc zarazą dotkniętych będą przyjmowane do przewozu, jedynie z zachowaniem przepisów przez władzę zdrowia w tym względzie wydanych.

Do przewożenia zwierząt dzikich kolej żelazna nie jest obowiązana.

Zarząd kolei ma prawo żądać, aby innym zwierzętom żywym, koleją przewożonym, towarzyszyli dozorcy. Dozorcy ci, jeżeli naczelnik stacyi nie dozwoli wyjątku, zajmą miejsce w tych wagonach w których się znajduje ich bydło, i będą go pilnować podczas przewozu. Do zwierząt małych, zwłaszcza do drobiu, jeżeli jest umieszczony w kojcach przenośnych, należycie zamkniętych (klatki obszerne z otworami dla przystępu powietrza) nie potrzeba dozorców.

§. 41.

O przewozie psów.

Psy przewozi się w osobnem zamknięciu.

Należytość za przewóz psa płaci się przy oddaniu go, przyczem dostaje się rewers, za zwrotem którego po przybyciu na miejsce pies zostaje wydany. Zarząd kolei nie jest obowiązany trzymać psów nie odebranych natychmiast po odstawieniu ich na stacyą. Przepisy te tyczą się jednak tylko tych psów, które towarzyszą podróżnym w pociągach osobowych, w innych przypadkach przewóz psów odbywa się według przepisów ogólnych §§. 40 i 43.

§. 42.

Przewóz koni.

Któremi pociągami i w jakiej ilości konie mogą być przewożone, to zależy od zarządu kolei żelaznej.

Konie mające być umieszczonemi w wagonach, powinny przynajmniej na godzinę przed odejściem pociągów stać w pogotowiu. Jeżeli pociąg odchodzi w nocy, lub przed 7 godziną z rana, trzeba zapowiedzieć konie przed 8 godziną wieczór.

Przewóz ze stacyi pośrednich jest tylko wtedy niewątpliwym, jeżeli przesyłający porozumie się poprzednio z naczelnikiem stacyi.

Konie odstawione koleją na miejsce przeznaczenia będą wydane za zwrotem rewersu, jeżeli był udzielony, powinny zaś być wyprowadzone najpóźniej w godzinę po przybyciu na dworzec kolei.

Po upływie tego czasu, zarząd kolei ma prawo żądać opłaty za czas stania koni, chociażby stały na otwartem miejscu w dworcu kolei.

Należytość za przewóz koni płaci się na stacyi podawczej.

§. 43.

Przewóz innych zwierząt.

Ilość innych zwierząt, jednocześnie z odjazdem podróżnego przewieźć się mających, tudzież pociągi, któremi mają być przesłane, wyznacza kolej żelazna. Mianowicie jednoczesne wysłanie kilku sztuk zależy od tego, czy jest miejsce stósowne, nie może więc być naprzód zapewnionem.

Należytość za przewóz płaci się na stacyi podawczej. W obrocie wewnętrznym austryacko-węgierskim, oddawca, jeżeli chce, może przekazać odbiorcy wypłatę należytości za przewóz, oddając zwierzęta za listem frachtowym.

Zwierzęta trzeba dostawić na dworzec kolei na dwie godziny przed odejściem pociągu i, jeżeli pociąg odchodzi w nocy, lub przed 7 godziną z rana, zapowiedzieć je przed 8 godziną wieczór. Zwierzęta odstawione na miejsce przeznaczenia będą wydane za zwrotem rewersu; trzeba je zaś wyprowadzić z wagonu i zabrać najpóźniej w dwie godziny po ich odstawieniu na dworzec kolei. Po upływie tego czasu kolej żelazna ma prawo żądać opłaty za czas stania, jeżeli bydło w dworcu kolei zatrzymuje dłużej; lub na koszt i niebezpieczeństwo odsyłającego dać je na utrzymanie.

§. 44.
Odpowiedzialność kolei żelaznej za zwierzęta.

Odpowiedzialność kolei żelaznej za zginięcie i uszkodzenie psów, koni i innych żywych zwierząt do przewiezienia przyjętych, zależy od warunków umowy, zawartych w dziale *B* traktującym o przewozie towarów, o ile takowe dadzą się zastósować do przewozu zwierząt.

Kolej żelazna nie odpowiada jednak za szkodę, wynikłą z szczególnego niebezpieczeństwa, jakie zwierzętom koleją transportowanym koniecznie zagrażać musi; mianowicie zaś nie daje wynagrodzenia za stratę lub uszkodzenie w skutek wyskoczenia, upadnięcia, uderzenia, uduszenia lub z innych przyczyn przy wprowadzaniu, wyprowadzaniu, podczas przewozu lub przystanku w dworcu kolei. Nie odpowiada także za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa do zapobieżenia któremu służy żądany (§. 40) dozór. Tu należą wszelkie niebezpieczeństwa, których przyczyną nie był wagon do przewozu użyty, za który kolej jest odpowiedzialną, mianowicie zaś niebezpieczeństwa, którym można było zapobiedz przez należyty dozór, pilnowanie i paszenie zwierząt podczas przewozu.

Jeżeli okoliczności wymagają wynagrodzenia szkody, maksymalne wynagrodzenie, w przypadkach tak utraty jak i uszkodzenia, stanowi wartość deklarowana, albo też, jeżeli nie była deklarowaną, jedna z następujących kwot:

za konia	225	zł.	srebrem
„ woła karmnego	105	„	„
„ sztukę rogacizny	75	„	„
„ cielę	9	„	„
„ świnię karmną	30	„	„
„ „ chudą	12	„	„
„ prosię	3	„	„
„ owcę lub kozę	6	„	„
„ psa	3	„	„
„ inne zwierzęta od cetnara	15	„	„

Jeżeli wartość jest deklarowana, natenczas oprócz ceny przewozu taryfą przepisanego, pobierany będzie dodatek, który za każde zaczęte 20 mil całej drogi nie może wynosić więcej jak 1 od tysiąca całkowitej deklarowanej sumy, a najmniej 5 centów, z zaokrągleniem ilości centów zapłacić się mającej na całe centy.

Deklaracya wyższej wartości ma skutek prawny tylko wtedy, jeżeli albo na rewersie transportowym przez ekspedycyę stacyi podawczej, albo (w takich przypadkach gdy się oddaje za listem frachtowym) przez przesyłającego, na odwrotnej stronie listu frachtowego, w miejsce do tego przeznaczonem, literami jest wypisana.

§. 45.
Czas dostawienia.

Czas dostawienia jest taki sam, jak dla przesyłek pospiesznych lub zwykłych towarów, według tego czy się posyła pociągami osobowemi, czyli też towarowemi i oblicza się

według przepisów zawartych w dziale *B.* podług których oceniają się także skutki opóźnionego dostawienia.

Konie i psy, przewiezione pociągami osobowemi można także odbierać w czasie, który w §. 28 ustęp 2 jest wyznaczony dla pakunków. Deklaracya, w jak wysokim stopniu zależy komu na wczesnem dostawieniu, ma skutek prawny tylko wtedy, jeżeli albo w rewersie transportowym przez ekspedycyę stacyi podawczej, albo (w takich przypadkach gdy się posyła za listem frachtowym) przez przesyłającego, na odwrotnej stronie listu frachtowego, w miejscu do tego przeznaczonem literami jest wypisana.

W obydwu przypadkach pobiera się dodatek do frachtu który nie może wynosić więcej nad $^1/_{10}$ centa za każdą milę i za każde zaczęte 30 zł. całej deklarowanej sumy z zaokrągleniem ilości centów dla opuszczenia ułamka, ani mniej niż 15 centów.

B.

Przewóz towarów.

§. 1.

Towary przewozi się ze wszystkich i do wszystkich stacyi do przewozu towarów urządzonych, tak, że nawet wtedy, gdy towary mają przejść z jednej kolei na drugą, nie potrzeba pośredniego adresu.

§. 2.

Przyjmowanie towarów.

Kolej żelazna nie jest obowiązana przyjmować do przewozu towarów nieopakowanych według przepisów lub wcale nieopakowanych, jeżeli zdaniem zarządu kolei żelaznej a z zastrzeżeniem orzeczenia sądowego, natura towaru wymaga opakowania dla zapobieżenia utracie lub uszkodzeniu podczas przewozu.

Towar taki można wyjątkowo przyjąć do przewozu, jeżeli odsyłający złoży deklaracyą, na liście frachtowym powtórzyć się mającą, a własnoręcznym jego podpisem opatrzoną, jako przyznaje, że opakowania nie ma, lub jest niedostateczne; w deklaracyi tej każdą z osobna pakę wyszczególnić i opisać należy.

Osnowa deklaracyi, którą odsyłający składa jeżeli opakowania nie ma, lub jest niedostateczne, przepisana jest formularzem (porównaj dodatek *A.*), który w ekspedycyach będzie na podoręczu.

§. 3.

Przedmioty których przewóz jest wzbroniony lub tylko warunkowo dozwolony.

I. Przedmioty których przewóz jest wzbroniony.

1. Wszelkie takie towary, które z powodu swego ciężaru, lub objętości, kształtu lub innych przymiotów nie odpowiadają urządzeniom i sposobowi używania kolei, aby mogły być przewiezione.

2. Wszelkie przedmioty przymusowi pocztowemu ulegające, jakoteż dokumenta, drogie kamienie, perły prawdziwe i kosztowności.

3. Wszelkie przedmioty palne lub eksplodujące, np. sznury saletrowane (z wyjątkiem wymienionych pod II. *A.* 6), strzelby nabite, srebro strzelające, rtęć strzelająca, złoto

strzelające, papier strzelający (tak zwany papier Düppelski), nitrogliceryna (glonoin), sole pikrinowe (żółcien pikrinowy, żółcien anilinowy itd.), koks sodowy i wszelkie te preparaty, w których mieszaninę wchodzi fosfor jako główna część składowa, tudzież podpałki (amorces).

II. Przedmioty których przewóz jest dozwolony warunkowo.

A.

1. Eter, nafta, wyskok Hoffmanna (krople Hoffmanna), kollodyum, siarek węgla (wyskok siarczany), wyskok drzewny surowy i rektyfikowany, alkohol i spirytus.

2. Wapno niegaszone.

3. Chloczan potasu i kwas pikrinowy czysty.

4. Kwasy mineralne wszelkiego rodzaju i osad olejny od rafineryi oleju, soda gryząca, ług sodowy i potaż gryzący jakoteż naczynia w których takowe są przesyłane, tudzież pokosty, farby pokostowe, soki farbierskie, oleje eteryczne i tłuste, wyskok winny i inne wyskoki pod Nr. 1 nie wymienione a przesyłane w bańkach, tudzież brom.

5. Olej terpentynowy, olejek smoły (węglowodor), olej mineralny, kamfina, fotogen, pinolina, olejek węgli kamiennych lekki (benzina), ligroina (eter skalny), olej mineralny do smarowania i podobne istoty, tudzież naczynia w których takowe bywają przewożone; wszelkie oleje nieprzyjemnie woniejące, jakoteż wyskok salmiakowy.

6. Zapałki (jako to świeczki, patyczki, hubki), lont bezpieczeństwa (sznur saletrowany) jeżeli jest zrobiony z cienkiego, twardego lonta wewnątrz którego znajduje się stosunkowo mała ilość prochu strzelniczego. Masa Buchera do gaszenia ognia w puszkach blaszanych.

7. Fosfor.

8. Wełna i odpadki wełny, szczątki sukienne, odpadki z przędziwa, bawełniane i z przędzy bawałnianej, len, konopie, kłaki, szmaty i tym podobne przedmioty, gdy są natłuszczone, tudzież wełna sztuczna, wełna Mungo lub Shoddy, cienkie sznurki do warsztatu tkackiego, (Weber- oder Harnischlitzen, Geschirrlitzen).

9. Olej skalny surowy i rafinowany, także eter skalny, (nafta) jak nie mniej próżne naczynia w których przedmioty te bywają przewożone.

10. Spłonki do sygnałów dla zatrzymania pociągów na kolejach żelaznych.

11. Pistony, zatyczki (Zündspiegel) i naboje metalowe.

12. Złoto i srebro w sztabach, platyna, złoto i papiery obiegowe.

13. Obrazy i inne dzieła sztuki.

14. Arszeniaki, mianowicie kwas arsenowy (popiół arsenowy), złotokost żółty (blenda arsenowa żółta, siarek arsenu żółty), złotokost czerwony (dwusiarek arsenu, realgar) arszenik biały (Scherbenkobalt, Fliegenstein) itd. i inne trucizny.

15. Sadza z drzewa sosnowego.

16. Drożdże, płynne i prasowane.

W obrocie wewnętrznym austryacko-węgierskim także:

17. Proch strzelniczy

18. Bawełna strzelnicza.

19. Ognie sztuczne.

20. Proszek eksplodujący patentowany (Dynamit itp.).

Przedmioty wymienione pod 1 do 16 tudzież pod 17 do 20 będą przyjęte do przewiezienia tylko wtedy, jeżeli będą oddane za osobnemi listami frachtowemi, innych przedmiotów nie obejmującemi. W szczególności należy mieć na względzie co następuje:

Do Nr. 1. Eter, nafta i alkohol zwyczajny jakoteż wyskok Hoffmanna (krople Hoffmanna) i kollodyum, powinny być oddawane do przewozu w podwójnem opakowaniu, a to w taki sposób, że flaszki, w których się te płyny znajdują, umieścić należy w skrzynkach drewnianych, wysłanych otrębami lub trocinami.

Przewóz siarku węgla (wyskok siarczany) odbywa się podług następujących przepisów:

a) Jeżeli siarek węgla znajduje się w naczyniach walcowatych cynkowych, mających dla większej mocy obręcze żelazne, u góry i u dołu przylutowane, będą przyjęte do przewozu tylko wtedy, jeżeli każde takie naczynie waży najwięcej 70 funtów.

b) Jeżeli zaś naczynia w których jest siarek węgla są zrobione z grubej blachy żelaznej, należycie zaklepane i w spojeniach dobrze zalutowane, ogranicza się wagę tylko o tyle, że jedno naczynie nie może ważyć więcej nad 10 cetnarów.

c) Naczynia z blachy cynkowej powinny być zamknięte w koszach plecionych.

d) Można także oddawać siarek węgla w naczyniach szklannych zamkniętych w puszkach blaszanych, wysłanych otrębami lub trocinami.

e) We wszystkich tych przypadkach siarek węgla przewozi się wagonami całkiem otwartemi, bez okrycia suknem.

Wyskok drzewny surowy i rafinowany, alkohol i spirytus przyjmuje się tylko w beczkach lub w naczyniach blaszanych.

Do Nr. 2. Wapno niegaszone przewozi się tylko otwartemi wagonami.

Do Nr. 3. Chlorczan potażu powinien być starannie obwinięty w papier, pakiety zaś winny być zamknięte w beczkach lub pakach drewnianych. Kwas pikrinowy czysty może być przyjęty tylko na podstawie zaświadczenia wystawionego przez ukwalifikowanego chemika, potwierdzającego że oddany do przewozu kwas pikrinowy jest czysty i nie grozi niebezpieczeństwem.

Do Nr. 4. Bańki, w których przesyła się kwasy mineralne (kwas siarczany, olej siarczany, kwas solny, kwas azotny, serwasser) itd., powinny być dobrze opakowane i zamknięte w naczyniach opatrzonych w mocne trzymadła (kosze plecione mogą także do tego być użyte), aby je można nieść wygodnie. Jeżeli opakowanie nie jest dość staranne a paki lub naczynia nie są opatrzone w wygodne trzymadła, kolej może odmówić przyjęcia.

Kwasy mineralne trzeba zawsze pakować osobno i nie można ich umieszczać w tym samym wagonie razem z innemi produktami chemicznemi. Zapakowanie razem z olejem skalnym i z innemi materyałami mineralnemi do świecenia służącemi jest dozwolone, olej skalny jednak ile możności osobno pakować należy.

Do Nr. 5. Węglowodor i istoty podobnego rodzaju w naczyniach blaszanych lub bańkach szklannych nieoplecionych, przyjmuje się do przewozu tylko wtedy, jeżeli naczynia te są opakowane w koszach. Olej terpentynowy i wszystkie inne oleje nieprzyjemnie woniejące, przewozi się tylko w otwartych wagonach.

Do Nr, 4 i 5. Fracht od baniek z kwasami mineralnemi (kwas siarczany, kwas solny, kwas azotny itd.), jakoteż bańki z olejkiem smoły (węglowodorem), olejem mineralnym, kamfiną, fotogenem, pinoliną, olejkiem węgli kamiennych lekkim (benziną) i podobnemi istotami, jeżeli każda paka waży nie więcej nad $1^1/_2$ cetnara, będzie obliczony podług wagi rzeczywistej. Jeżeli się zaś posyła bańki ważące więcej niż $1^1/_2$ cetnara, zarząd kolei może żądać zapłaty frachtu za 40 cetnarów a naładowaniem i wyładowaniem zajmie się posyłający względnie odbierający. Ci ostatni nie mają więc prawa żądać tego od kolei żelaznej przy posyłaniu baniek w mowie będących, chociaż żądanie takie przy posyłaniu innych

towarów może mieć miejsce. Jeżeli odbiorcy najpóźniej w trzy dni po odstawieniu takich baniek na miejsce przeznaczenia a względnie po otrzymaniu zawiadomienia o ich nadejściu, tychże z wagonu nie uprzątną, kolej żelazna ma prawo odesłać bańki z policzeniem sobie kary za niewypróżnienie wagonu (ob. §. 16).

Do Nr. 6. Zapałki, jakoteż lonty bezpieczeństwa i sznury saletrowane powinny być starannie i mocno opakowane w naczyniach z grubej blachy żelaznej a przynajmniej w bardzo mocnych drewnianych skrzyniach, objętości nie większej nad 1.₂ metra sześciennego i to tak, aby wnętrze pak było całkiem wypełnione. Na pakach trzeba oznaczyć wyraźnie co zawierają.

Masę Buchera do gaszenia ognia przyjmuje się do przewozu tylko w skrzyneczkach zawierających 12 do 20 funtów, wewnątrz papierem wyklejonych i zamkniętych nadto w wielkich skrzyniach, podobnież wyklejonych.

Do Nr. 7. Fosfor posyła się pod wodą, w puszkach blaszanych, ważących najwięcej po 12 funtów i zalutowanych a następnie w grubych skrzyniach trocinami mocno opakowanych. Nadto paki powinny być należycie owinięte w szare płótno, i zaopatrzone u górnych brzegów w mocne trzymadła, nie mogą zaś ważyć więcej nad 150 funtów; z wierzchu trzeba położyć napisy: „wewnątrz fosfor“ i „góra“.

Do Nr. 8. Gdy się oddaje do przewozu przedmioty tu wymienione, trzeba wyrazić w liście frachtowym czy są natłuszczone, czy nie. Jeżeli są natłuszczone, będą przewiezione otwartym wagonem, za rewersem danym przez odsyłającego, bez żadnej gwarancyi pod względem wpływu wilgoci. Jeżeli to nie jest wyrażonem, uważać się będzie te przedmioty jako natłuszczone, będą zatem posłane jako takie.

Do Nr. 9. Olej skalny i eter skalny (naftę) przyjmuje się do przewozu tylko w bardzo dobrych, trwałych beczkach lub puszkach blaszanych, zapakowanych w skrzyniach, wypełnionych trocinami lub otrębami, albo też w naczyniach z grubej blachy pobielanej, starannie zalutowanych, mających kształt kwadratowy, około 21 centymetrów długości i szerokości a około 31 centymetrów wysokości, zapakowanych po dwie w skrzyni z desek, mających najmniej 1.₃ centymetra grubości, tak, aby naczynia nie mogły się trząść. Naczynia blaszane, któreby się podczas przewozu uszkodziły, zostaną natychmiast wyjęte i to, co jeszcze zawierają, zostanie jak można najkorzystniej sprzedane na rzecz przesyłającego. Przewozi się tylko otwartemi wagonami. Do przewozu w taki sposób, jakiego wymaga postępowanie cłowe w drodze opowiedzenia, to jest pod stałem przykryciem i oplombowaniem przykrycia wagonu, nie przyjmuje się tych artykułów.

Do Nr. 10. Spłonki powinny być mocno zapakowane w kawałki papieru, trociny lub gips, albo też w inny sposób, tak mocno ułożone i oddzielone od siebie, aby kapsułki blaszane nie mogły się stykać ani ze sobą ani z innym przedmiotem; paki w których są ułożone powinny być zrobione z desek fugowanych, mających najmniej 2.₆ centimetra grubości, spojonych szrubami drewnianemi, szczelnie zamkniętych i włożonych w drugą pakę również szczelnie zamkniętą; paka zewnętrzna nie powinna mieć więcej jak 0.₀₆ metra sześciennego objętości.

Przyjmuje się do przewozu tylko wtedy, jeżeli listy frachtowe są opatrzone w poświadczenie urzędowe iż opakowanie odpowiada przepisom.

Do Nr. 11. Pistony, zatyczki i naboje metalowe powinny być starannie opakowane w mocnych beczkach lub pakach a na każdej pace lub beczce powinna być przylepiona kartka, z napisem „pistony itd“.

Do Nr. 12. Pod jakiemi warunkami złoto i srebro w sztabach, platyna, metal szlachetny, pieniądze metalowe i papierowe przyjmuje się do przewozu, do tego każda kolej żelazna ma osobne przepisy.

Do Nr. 13. Do przyjmowania obrazów i innych dzieł sztuki zarząd kolei jest obowiązany tylko wtedy, jeżeli w listach frachtowych wartość nie jest deklarowana.

Do Nr. 14. Arszeniaki, mianowicie kwas arsenowy (popiół arsenowy), złotokost żółty (blenda arsenowa żółta) siarek arsenu żółty, złotokost czerwony (dwusiarek arsenu, realgar), arszenik biały (Scherbenkobalt, Fliegenstein) itd., będą przyjmowane do przewozu koleją tylko wtedy, jeżeli są upakowane w podwójnych beczkach lub pakach. Dna beczek powinny być umocnione obręczami wpuszczanemi, wieka pak obręczami lub żelaznemi więzadłami. Beczki lub paki wewnętrzne powinny być zrobione z grubego, suchego drzewa, i wyklejone wewnątrz płótnem, lub inną gęstą tkaniną.

Na każdej pace trzeba napisać czarną farbą olejną wyrażnemi literami słowo „arszenik (trucizna)“.

Inne preperaty metalowe będące truciznami (farby metalowe, sole metalowe itd. truciznami będące) mianowicie zaś preparaty rtęciowe, jako to: sublimat, kalomel, precipitat biały i czerwony, cynober, sole miedziane i farby miedziane jakoto: siarczan miedzi, zielenica miedzi, pigmenty miedziane zielone i błękitne, preparaty ołowiu jakoto: glejta ołowiu (massykot), minia, cukier ołowiu i inne sole ołowiu, biel ołowiu i inne farby ołowiane, popiół cynowy i antymonowy mogą być oddawane do przewozu tylko w grubych beczkach lub pakach, z mocnego, suchego drzewa zrobionych, opatrzonych w obręcze wpuszczone a względnie w więzadła opasujące. Opasanie powinno być takie, aby w skutek tarcia i wstrząśnień, przy przewozie niepodobnych do uniknienia, proszek szczelinami niewychodził.

Do Nr. 15. Sadze będą przyjmowane tylko w małych naczyniach, wylepionych wewnątrz papierem, umoczonym w wodnem szkle.

Do Nr. 16. Drożdże tak płynne jak prasowane będą przyjmowane tylko w naczyniach, szczelnie niezamkniętych.

Do Nr. 17. Proch strzelniczy wszelkiego rodzaju powinien być zapakowany w dobrych workach płóciennych (mączka prochu w podwójnych), umieszczonych nadto w beczkach drewnianych dobrze spojonych i zaopatrzonych w obręcze wpuszczane.

Do Nr. 18. Bawełnę strzelniczą trzeba pakować podobnie jak proch w worki płócienne i baryłki prochowe — jeżeli zaś jest bez worków, w paki drewniane wyklejone papierem.

Do Nr. 19. Preparaty do ogni sztucznych oddaje się ułożone w pakach drewnianych, szczelnie zamkniętych, każdy zwitek osobno kłakami obłożony.

Do Nr. 20. Proszek eksplodujący patentowany (dynamit itp.) może być przyjęty do przewozu tylko wtedy, jeżeli pochodzi z fabryki, której produkta kwalifikują się do przewozu koleją żelazną na zasadzie urzędowego pozwolenia i są oddawane z dołączeniem potrzebnej do tego legitymacyi i z markami ochronnemi.

Proszek eksplodujący powinien być zapakowany naprzód w papier a następnie w paki lub beczki drewniane, wypełnione trocinami, zbite zaś tylko drewnianemi obręczami i drewnianemi gwoździami.

B.

Siano, trzcina (wyjąwszy trzcinę hiszpańską) kora, słoma (także słoma ryżowa i łodygi lnu) tudzież torf będą przyjmowane tylko nieopakowane i przewożone tylko krytemi wagonami; włożeniem do wagonu i wyjęciem z wagonu przesyłający i odbierający sami zająć się powinni. Nadto posyłający winni na żądanie administracyi kolei dostarczyć sami

pokrycia na te artykuły tudzież na gips, łużniak (Kalkäscher), martwicą gąbczastą (Trass) i węgle drewniane.

C.

Jeżeli włożenie do wagonu lub przewóz jakich przedmiotów, zdaniem zarządu kolei, takowe odbierającego, nastręcza szczególne trudności, można przewóz uczynić zawisłym od dopełnienia warunków w każdym z osobna przypadku ułożyć się mających.

D.

Które towary mogą być przewożone tylko pod dozorem, a tem poucza przepis niniejszy.

Kto przedmioty, których przewóz jest całkiem wzbroniony lub tylko pod pewnemi warunkami dozwolony, oddaje za fałszywą lub niedokładną deklaracyą, ten ulega nietylko karom, przepisami policyjnemi lub kodeksem karnym postanowionemi, ale nadto, chociażby nawet szkoda nie nastąpiła, karze konwencyonalnej już za oddanie na kolej, wynoszącej trzy złote od każdego funta takiej przesyłki i jest oraz odpowiedzialnym za wszelkie możebne szkody. Kara konwencyonalna może być ściągnięta albo od przesyłającego albo od odbierającego towar, według okoliczności.

§. 4.

Zawarcie umowy frachtowej.

Umowa frachtowa zostaje zawarta, gdy odsyłający wystawi list frachtowy a ekspedycya stacyi podawczej, na znak przyjęcia, wyciśnie na tymże swój stempel. Ekspedycya wyciska stempel bezzwłocznie jak tylko towar w liście frachtowym deklarowany, będzie w zupełności przystawiony, (porównaj §. 10, ustęp 2). Od tej chwili uważa się umowę frachtową jako zawartą i oddanie towaru jako dokonane.

§. 5.

Listy frachtowe.

Do każdej posyłki powinien być dodany przepisany, drukowany list frachtowy, przez zarząd kolei w stempel zaopatrzony. W tym względzie obowiązują następujące przepisy:

1. Jeżeli towary mają być włożone do wagonu i wyjęte przez posyłającego i odbiorcę, tudzież, jeżeli ulegają kontroli cłowej lub podatkowej, powinny do nich być dołączone osobne listy frachtowe, nie obejmujące jednak żadnych innych przedmiotów.

2. List frachtowy, podług §. 4 ostemplowany jest dowodem umowy, zawartej między zarządem kolei a odsyłającym; jeżeli jednak na zasadzie przepisów taryfy lub osobnej umowy z posyłającym, włożenie do wagonu ma załatwić posyłający a wyjęcie odbierający, waga lub ilość towaru, w liście frachtowym wymieniona, nie może służyć za dowód przeciwko kolei żelaznej. Stempel ekspedycyi podawczej (§. 4), jedyny stanowczy dowód w którym dniu towar został oddany, powinien być wyciśnięty na liście frachtowym w obecności posyłającego jeżeli tenże tego żąda.

Zarząd kolei może odmówić przyjęcia listów frachtowych niezgodnych z przepisami niniejszego porządku ruchu. Listy frachtowe, za którymi towar był przywieziony przez innych fracharzy, przed oddaniem na kolej żelazną, nie będą też przyjmowane jako załączniki do listów frachtowych kolejowych.

3. W liście frachtowym oprócz miejsca i daty wystawienia listu frachtowego, trzeba wymienić znaki pak (colli), liczby tychże, ich ilość, sposób opakowania, wagę brutto i nazwę towaru, jeżeli zaś kolej żelazna, na zasadzie osobnych przepisów, przyjmuje towary nie podług wagi, trzeba je opisać wyraźnie i dokładnie w duchu tychże przepisów.

Na liście frachtowym powinno znajdować się nazwisko posyłającego, napisane, wydrukowane albo wyciśnięte, tudzież wyraźny i dokładny adres odbiorcy i nazwa miejsca przeznaczenia.

Jeżeli ze stacyi podawczej do miejsca przeznaczenia jest więcej dróg, na liście frachtowym trzeba wymienić drogę przewozu, a kolej tego trzymać się powinna. Jeżeli droga nie jest wymieniona, ekspedycya podawcza obiera na niebezpieczeństwo posyłającego tę drogę, która się jej zdaje najstósowniejszą.

Napisy zewnętrzne na każdej pace powinny być staranne, wyraźne i zgodne z napisami w liście frachtowym zawartemi.

4. Posyłający ręczy za prawdziwość szczegółów w liście frachtowym wymienionych i na niego spadają wszystkie następstwa mogące wyniknąć z fałszywych, niewyraźnych lub niedokładnych deklaracyi w liście frachtowym.

Ekspedycya kolei ma prawo sprawdzić zgodność listu frachtowego z pakami do których należy, a nawet z tem co zawierają, a to w obecności odsyłającego lub odbierającego czyli też ich pełnomocników, albo, jeżli tego potrzeba, w obecności najmniej dwóch świadków.

W razie fałszywej deklaracyi wagi lub jakości towaru, każda kolej żelazna może ściągnąć od posyłającego albo odbiorcy nietylko dopłatę do umniejszonego frachtu od stacyi podawczej aż do miejsca przeznaczenia, ale nadto karę konwencyonalną na zasadzie własnych szczególnych przepisów.

5. Jeżeli odsyłający żąda poświadczenia jako towary oddał na kolej, a wystawienie rewersu podawczego zdaje się mu niedostatecznem, winien podać list frachtowy w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden ekspedycya kolei zwróci mu wypełniony, z napisem „duplikat“.

Duplikat ten nie ma takiego skutku jak list frachtowy posyłce towarzyszący, ani też jak rewers ładunkowy.

6. Jeżeli towary posyła się do miejsc nie leżących przy kolei żelaznej, lub do stacyi kolei żelaznej które nie są urządzone do załatwiania ruchu towarowego, posyłający winien ze względu na dalszy transport wymienić w liście frachtowym stacyę kolei żelaznej, od której dalszy przewóz ma załatwić adresat (porównaj §§. 16 i 20).

7. Wzór listu frachtowego przepisany jest w dodatkach *B* i *C*, można go zaś dostać na wszystkich stacyach po cenach w taryfie wymienionych.

8. W tych miejscach, w których więcej zarządów kolejowych mają ekspedycye towarów, listy frachtowe ostemplowane przez zarząd jednej kolei są także ważnemi na drugiej.

§. 6.

Przepisy cłowe i podatkowe.

Jeżeli towary podlegają postępowaniu cłowemu lub podatkowemu przed wydaniem odbiorcy, odsyłający jest obowiązany doręczyć kolei żelaznej wraz z listem frachtowym wszelkie papiery legitymacyjne do tego potrzebne. Kolej żelazna nie ma obowiązku sprawdzania potrzeby lub właściwości albo dostateczności tych papierów, i takowa a względnie

jej następcy w przewozie, nie są odpowiedzialni za winę, popełnioną przez to, że tych papierów legitymacyjnych nie było przy przyjęciu towaru lub były niedostateczne. Natomiast odsyłający ręczy kolei żelaźnej za wszelkie kary i szkody jakieby tę spotkały z powodu niewłaściwości, niedostateczności lub braku wspomnionych papierów.

Jeżeli na wyraźne żądanie odsyłających, w liście frachtowym, przy dołączeniu przepisanych deklaracyi i papierów legitymacyjnych, wyrażone, kolej żelazna ma pośredniczyć w manipulacyi cłowej i podatkowej z przewiezionymi towarami i zaliczyć cła przywozowe, wywozowe i przewozowe tudzież inne podatki publiczne i należytości o ile takowe mają być opłacone prawidłowo i nie w stacyi podawczej lub miejscu przeznaczenia, nie bierze przez to na siebie żadnej odpowiedzialności. Żądanie w taki sposób wyrażone nie zobowiązuje kolei do przyjęcia pośrednictwa i takowa może czynność tę poruczyć spedytorowi, jeżeli w liście frachtowym inny pośrednik nie jest wymieniony.

Jeżeliby posyłający proponował takie wyekspedyowanie towarów, jakie w danym przypadku nie jest prawnie dozwolonem, przyjmuje się za zasadę, iż tenże zgodzi się na to, co kolej żelazna pod względem wyekspedyowania uzna za najkorzystniejsze dla niego. Jeżeli kolej żelazna, towary poruczone jej za listem frachtowym na granicach dotyczącego terytoryum cłowego, przyjmie bez papierów cłowych, przez posyłającego wystawionych, i ma przewieźć takowe do miejsca przeznaczenia, lub do stacyi cłowej, w którejby można było złożyć deklaracyą cłową; natenczas posyłający a względnie odbierający są kolei odpowiedzialni za wszelkie szkody i straty, na jakieby z powodu niedokładności, błędów i opuszczeń, w deklaracyi frachtowej popełnionych była narażoną, będąc, jako trudniąca się przewozem, obowiązaną do złożenia deklaracyi cłowej, wystawić i wypełnić się mającej na podstawie deklaracyi, w liście frachtowym zawartej.

Posyłający winien papiery legitymacyjne, jako potrzebne do czynności cłowej i podatkowej, wymienić także w liście frachtowym. Za papiery w liście frachtowym nie wymienione, kolej żelazna nie bierze na siebie żadnej odpowiedzialności.

§. 7.

Obliczanie frachtowego.

Dopóki i o ile wspólne taryfy frachtu ogłoszone nie będą, frachtowe będzie obliczane podług kwot wymienionych w ogłoszonych taryfach rozmaitych kolei a względnie związków kolejowych. Oprócz wymienionych w taryfie należytości frachtowego, za wydanie, powtórną ekspedycyą i przełożenie do innego wagonu żadna opłata nie będzie pobierana. Wydatki które koleje żelazne poniosą w gotowiźnie (np. na cło przywozowe, przewozowe i wywozowe, na koszta przeprawienia lub reparacyi koło towarów jakich zewnętrzne i wewnętrzne własności i natura towarów wymagają dla konserwacyi podczas przewozu), powinny być zwrócone.

Jeżeli która z kolei żelaznych sama zabiera towary od posyłającego z jego domu, lub z okrętów i odsyła takowe do domu odbiorcy lub w jakie inne miejsca np. do pakowni, do magazynów, do magazynów cłowych, na okręty itp., i za to zwrócić jej trzeba należytość podług taryfy.

Frachtowe będzie obliczone podług wagi cłowej (cetnar 100 funtów 50 kilogramów), jeżeli zaś towary przyjęto na kolej bez ważenia, podług zasad podanych na ten przypadek w taryfach i osobnych przepisach każdej kolei, mianowicie podług wytrzymałości

wagonów lub podług objętości. Dochodzi się wagi albo przez rzeczywiste odważenie w dworcu kolei albo przez obliczenie na podstawie pozycyi normalnych, w taryfach podanych. Wagi towarów opakowanych dochodzi się zawsze na stacyi podawczej. Posyłki nie dochodzące ½ cetnara będą policzone najwięcej za pół cetnara, a waga przewyższająca ma się liczyć na dziesiąte części cetnara, w taki sposób że każda zaczęta dziesiąta część cetnara uważana będzie za całkowitą część dziesiątą. Sposób ten liczenia wagi nie wyklucza jednak pobierania minimalnych kwot frachtowego przepisanych w taryfach każdej z osobna kolei.

Oddawca może być obecnym przy obliczaniu wagi. Jeżeli zaś po obliczeniu wagi przez zarząd kolei oddawca zażąda przed włożeniem do wagonu powtórnego obliczenia wagi w jego lub jego pełnomocnika obecności, zarząd kolei mocen jest policzyć sobie za to wagowe podług taryfy.

Wagowe będzie nadto pobierane i wtedy, jeżeli się wyjątkowo zdarzy, że oddawca zwyczajnego towaru frachtowego zaniedba podania wagi w liście frachtowym, i wypełnienie listu frachtowego pod tym względem pozostawi kolei żelaznej. Jeżeli jednak powyższy przypadek zaszedł z posyłką pośpieszną, wagowe nie będzie pobierane.

Wszystkie przedmioty jednej i tej samej posyłki, w liście frachtowym wymienione, stanowią jednę pozycyą do obliczenia frachtowego.

W kwocie frachtowego ułamki centa liczą się za całe centy dla zaokrąglenia cyfry.

Jeżeli na zasadzie szczególnych przepisów niektórych kolei żelaznych, przesyłający mają sami włożyć towar do wagonu, nie wolno im przekroczyć zanotowanej wytrzymałości wagonu. Za przeładowanie, kolej żelazna ma prawo prócz innych wynagrodzeń położyć oraz karę konwencyonalną, osobnemi przepisami postanowić się mającą.

§. 8.

O zapłacie frachtowego.

Frachtowe albo płaci się przy oddaniu towaru albo też wypłatę onego przekazuje się odbiorcy. Kolej żelazna może jednak żądać natychmiastowej opłaty frachtowego, mianowicie od przedmiotów, które zdaniem kolei odbierającej ulegają prędkiemu zepsuciu lub frachtowego nie pokrywają.

Niewłaściwe zastósowanie taryfy, jakoteż błędy rachunkowe, przy obliczaniu należytości popełnione, nie powinny narażać na stratę ani kolei żelaznej ani posyłającego. Jeżeliby policzono większe należytości niż taryfa pozwala, należy takowe ogłosić a uprawnionych do odebrania, jeźli można zawiadomić.

§. 9.

Przekazy i prowizya.

Koszta przewozu, na towarach przy ich oddaniu na kolej, ciężące, a których wyszczególnienia można zażądać, mogą być odbierane przy wydaniu towaru. Sumy te, przy wydaniu towaru ściągnąć się mające, będą temu, który towar posłał, wydane w gotowiźnie, gdy je adresat zapłaci.

Pod tymi samymi warunkami jak ściągnięcie kosztów przewozu przy wydaniu, będą także na wartość towaru udzielane zaliczki do sumy 150 zł. jeżeli urzędnik ekspedycyjny uzna że wartość towaru dostatecznie pokrywa zaliczkę.

Od każdej zaliczki, przy wydaniu towaru odebrać się mającej, czy takowa ma być posyłającemu towar wypłaconą, czyli też w skutek innego rozporządzenia, całkiem lub częściowo zatrzymaną, stacya podawcza będzie liczyć prowizyą w taryfie przepisaną. Frachtowe jednak, ściągnięte przy odbiorze przez koleje żelazne w przypadku dalszego transportu z jednej kolei na drugą, jest wolne od prowizyi.

Od wydatków w gotowiźnie (§. 7), które podobnież mogą być ściągnięte przy odbiorze, może być pobierana prowizya, jaką kolej żelazna, na wydatki gotowiznę zaliczająca, w taryfie swojej ma przepisaną.

Jako dowód, że na towarach ciężą sumy, przy wydaniu towaru ściągnąć się mające, służy zwyczajnie stemplowany list frachtowy lub odmienna forma poświadczenia, że towary zostały na kolej oddane (porówn. §. 5, Nr. 5); na żądanie jednak będą wydawane osobne rewersy przekazowe a to bez żadnej opłaty.

O ściągnięciu należytości przy wydaniu towaru, uprawniony do ich odebrania będzie niezwłocznie zawiadomiony i sumy te będą mu natychmiast wypłacone.

§. 10.

O przyjmowaniu towarów.

Kolej żelazna nie jest obowiązaną przyjąć towary do przewozu pierwej, nim przewóz będzie mógł nastąpić, a zatem gdy zwyczajne środki przewozowe nie wystarczą do uskutecznienia żądanego przewozu.

W przypadkach takich kolej żelazna jest obowiązana kazać złożyć towary dostawione w magazynach, o ile miejsce pozwoli, i potwierdzić to z zastrzeżeniem, że towary dopiero wtedy będą przyjęte do przewozu, gdy to będzie możebnem. Oddawca towaru winien wówczas napisać w liście frachtowym iż się zgadza aby posyłka została na składzie dopóki onej przewiezienie nie będzie możebnem.

§. 11.

Oddawanie towarów i przewóz.

Odsyłający powinien towar oddać a względnie włożyć do wagonu w godzinach na ekspedycyę przeznaczonych, posyłka zaś będzie przewieziona albo jako zwykła, albo jako pospieszna, stósownie do deklaracyi oddawcy (§. 14).

W niedzielę i dni świąteczne zwykłe posyłki frachtowe nie będą ani przyjmowane, ani też odbiorcy w miejscu przeznaczenia wydawane.

Posyłki pospieszne będą przyjmowane i wydawane także w niedziele i święta ale tylko w pewnych godzinach raz na zawsze ustanowionych i ogłoszonych już to przez wywieszenie afisza w lokalach ekspedycyi, już przez publikacyą w dzienniku miejscowym.

P o s y ł k ę p o s p i e s z n ą oddaje się za listem frachtowym wydrukowanym na czerwonym papierze (dodatek *C.*): takowa ma prawo pierwszeństwa i jest przewożona szybko.

Z w y k ł e p o s y ł k i f r a c h t o w e, które trzeba oddawać za listem frachtowym podług załącznika *B*, będą posyłane po kolei, w jakiej były oddane.

Pod względem czasu wyprawienia posyłki żaden z odsyłających towary nie może być uwzględnianym bardziej niż drudzy, chyba że zachodzi przyczyna, urządzeniem kolei,

stosunkami przewozu lub dobrem publicznem usprawiedliwić się dająca. Koleje żelazne obowiązane są utrzymywać rejestra towarów oddanych do przewozu lub w magazynie na zasadzie §. 10 złożonych dla sprawdzenia przy ekspedycyi porządku ich następstwa.

Uchybienia przepisom paragrafu niniejszego uprawniają do żądania zwrotu szkody ztąd powstałej.

Prosząc o dostarczenie wagonów, które oddawca towaru ma napełnić sam, trzeba oznaczyć dzień i uskutecznić napełnienie w czasie, który stacya podawcza wyznaczy.

Czas ten będzie ogłoszony już to przez wywieszenie afisza w lokalach ekspedycyi już przez publikacyą w dzienniku miejscowym.

§. 12.

Czas dostawienia. Obliczanie tegoż.

Każda kolej ogłosi czas trwania transportu. Suma czasów transportu na wszystkich kolejach, przewóz uskuteczniających, jest czasem trwania transportu na całej drodze. Czas ten zaczyna się od północy, która nastąpi po wyciśnięciu stempla na liście frachtowym (§§. 4 i 5) i jest dotrzymanym, jeżeli w ciągu tegoż czasu odbiorcy (lub osobom, którym na zasadzie §. 19 można posyłkę ważnie doręczyć), towar do domu lub do handlu będzie odstawiony, albo, gdyby to nie było przyrzeczonem, jeżeli w ciągu tego czasu, po nadejściu towaru na miejsce przeznaczenia, uwiadomienie pisemne o nadejściu tegoż będzie odbiorcy pocztą przesłane, lub w inny sposób rzeczywiście doręczone.

Ustanawia się następujące myksymalne termina dostawy dla obszaru każdego zarządu:

A. Posyłki frachtowe zwykłe.

Na odległość do 20 mil transport trwa dni dwa, gdy odległość jest większa, na każde zaczęte dalsze 20 mil liczy się o dzień więcej.

B. Posyłki pospieszne.

Na odległość do 20 mil transport trwa 24 godzin; gdy odległość jest większa, na każde zaczęte dalsze 20 mil liczy się o 12 godzin więcej.

Termina od *A* i *B* mogą być przedłużone najwięcej o 24, a względnie o 12 godzin:

a) jeżeli przesyłkę wiezie pociąg, który na zasadzie planu jazdy ma przenocować na stacyi pośredniej;

b) jeżeli towar nie ma odbyć kursu bezpośredniego lecz przechodzi na inny kurs, albo przebywać będzie rzekę na której nie ma mostu, albo nareszcie jeżeli podczas jazdy zarząd jednej kolei ma go oddać zarządowi drugiej, z pierwszą łączącej się kolei.

Czynności urzędów podatkowych przeciągają termin dostawy. Zarząd kolei ma prawo ustanawiać i ogłaszać dodatki do terminów dostawy podczas wielkich jarmarków i w przypadku nadzwyczajnego obrotu.

Dla towarów zaadresowanych dworzec kolei restante, termin dostawienia jest wtedy dotrzymanym, jeżeli towar w przeciągu tego terminu będzie się znajdował w miejscu przeznaczenia gotowy do odebrania.

§. 13.

Chwilowa przeszkoda w przewozie.

Jeżeli w skutek zjawisk w przyrodzie lub innych przypadków, zajdzie chwilowa przeszkoda w uskutecznieniu lub dalszym biegu przewozu jakiego towaru, posyłający nie ma

obowiązku oczekiwania aż ta przeszkoda zostanie usunięta: owszem. może się zrzucić z umowy, jest atoli obowiązanym wynagrodzić kolei, jeżeli na niej wina nie ciąży, koszta przygotowania przewozu i wyjęcia tawarów z wagonu a to w kwocie osobnemi przepisami wyznaczonej i oprócz tego zapłacić frachtowe za tę część drogi którą towar już przebył.

§. 14.

Zawiadomienie o nadejściu i wydanie towaru.

Kolej żelazna jest obowiązana wydać w miejscu przeznaczenia odbiorcy, w liście frachtowym wymienionemu, list frachtowy i towar. Jeżeli posyłający zażąda później ażeby mu towar zwrócono lub wydano innemu odbiorcy, nie temu, który w liście frachtowym jest wymieniony; kolej żelazna winna temu żądaniu uczynić zadosyć, jeżeli po nadejściu towaru na miejsce przeznaczenia nie wydała jeszcze listu frachtowego pierwotnemu odbiorcy. W przypadku takim. ten który towar posyła winien na żądanie zwrócić rewers podawczy lub duplikat listu frachtowego jeżeli był wystawiony (§. 5, Nr. 5).

Kolej żelazna nie jest obowiązana dopełniać innych zleceń, prócz tych, które uczyniono na stacyi podawczej.

Gdy po nadejściu towaru na miejsce przeznaczenia kolej żelazna wyda odbiorcy list frachtowy, winna stósować się tylko do zleceń tegoż odbiorcy, w razie bowiem przeciwnym, jemu tylko jest za towar odpowiedzialną.

Jeżeli kolej żelazna nie ma odstawić towarów do domu lub handlu odbiorcy, winna po nadejściu i przygotowaniu towarów transportowanych przesłać adresatowi pocztą przez posłańca lub w jaki inny zwykły sposób pisemne uwiadomienie o nadejściu towarów.

Do przywożenia i odwożenia towarów w obrębie miejsca w którem stacya się znajduje, jakoteż z miejsc i do miejsc położonych opodal, kolej żelazna, jeźli to uzna za stósowne, zamówi osobnych przedsiębiorców przewozu wózkami, do których będzie stósowany §. 18 niniejszego porządku.

Taryfa należytości przypadających przedsiębiorcom przewozu na osiach będzie wywieszona na widok publiczny w ekspedycyach towarów.

Ci z odbiorców, którzy chcą towary swoje zabrać sami, lub do ich przewiezienia użyć innych przedsiębiorców, nie tych, który są przez zarząd kolei zamówieni, winni poprzednio ekspedycyę towarów pisemnie o tem zawiadomić i to wcześnie, w każdym zaś razie przed nadejściem towarów a na żądanie ekspedycyi towarów z wiarogodną legalizacyą swojego podpisu.

Nie można samemu zabierać tych towarów, które na zasadzie przepisów podatkowych lub z innych przyczyn powinny być odwiezione do pakowni lub składów administracyi podatkowej. O nadejściu towarów zaadresowanych dworzec kolei restante, lub które adresatowi ma odstawić zarząd kolei, nikt nie będzie zawiadomionym.

Po zapłaceniu frachtowego, jeżeli jeszcze nie było zapłaconem, tudzież wydatków i należytości ciążących na towarach, a za doręczeniem rewersu według przepisów wystawionego i za przedłożeniem zakwitowanego listu frachtowego, następuje wydanie towaru w lokalach ekspedycyi (w składach) lub przystawienie wagonów do miejsca na wyjęcie towarów przeznaczonego a to z zachowaniem co do czasu następujących przepisów:

1. Trzeba odebrać towary w czasie do którego taryfa uwalnia od składowego i w przepisanych godzinach urzędowych.

Towary adresowane dworzec kolei restante i towary tych odbiorców, którzy otrzymywania zawiadomień raz na zawsze pisemnie się zrzekli, trzeba odebrać w czasie taryfą wyznaczyć się mającym, a który nie może wynosić mniej niż 24 godzin od nadejścia towaru.

2. Czas, w ciągu którego odbiorcy powinni wyjąć z wagonu i zabrać towary, które posyłający sam wkładał do wagonu, zarząd każdej kolei wyznaczy osobnemi przypisami i ogłosi już przez wywieszenie afisza w lokalach ekspedycyi już przez publikacya w dzienniku miejscowym.

3. Niedziele i święta przypadające w ciągu tego czasu nie będą nigdzie liczone.

4. Jeżeli nie nadejdzie część posyłki za jednym i tym samym listem frachtowym wyprawionej, a której każda część, bez związku z całością, ma wartość w konsumcyi powszechnej, adresat nie może odmówić przyjęcia tej części która nadeszła i zapłaty stosunkowej frachtowego, bez uszczerbu prawa żądania zwrotu szkody na zasadzie §§. 17 i n.

O nadejściu posyłek pospiesznych adresat będzie uwiadomiony w dwie godziny po ich nadejściu, a względnie takowe będą mu odstawione do domu w przeciągu sześciu godzin. Jeżeli posyłki pospieszne nadejdą później niż o 6 godzinie wieczór, nie można żądać aby o takowych zawiadamiano lub je odstawiano wcześniej, niż następnego rana.

Za opłatą wagowego taryfą przepisanego, odbiorca może domagać się odważenia towarów przy wydaniu takowych.

§. 15.

Składowe i kara konwencyonalna.

1. Kto bez powodów w §. 13 wzmiankowanych, towary na kolej oddane odbiera z magazynów lub wagonów kolei żelaznej nim ruszą w drogę, winien na żądanie zarządu kolejowego prócz należytości za włożenie do wagonu i wyjęcie opłacić składowe za każdy dzień od chwili oddania towaru bez względu czy dzień jest tylko zaczęty czy już upłynął.

Jeżeli posyłający zażąda zwrotu towaru na stacyi środkowej przewozu, a zarząd kolei na to żądanie przystaje, posyłający prócz przypisanego taryfą frachtowego za drogę, którą towar zrobił, płaci grzywnę taryfą przepisaną.

2. Jeżeli posyłki, w jednym i tym samym liście frachtowym deklarowane, oddaje się na kolej częściowo; albo jeżeli towary oddano na kolej za listami frachtowemi, które są niezupełne lub mylne, i z tego powodu aż do nadejścia uzupełnionego lub poprawionego listu frachtowego zostają zatrzymane: a mianowicie, jeżeli oddanie na kolej nie będzie uskutecznione w 24 godzinach i każe się spodziewać opóźnienia czynności oddania; lub też, jeżeli w ciągu tego czasu listy frachtowe nie będą uzupełnione i poprawione, kolej żelazna ma prawo żądać opłaty składowego od towarów na kolej oddanych, a to, od upłynionych 24 godzin, aż dopóki posyłka nie będzie całkowicie oddaną, lub list frachtowy uzupełnionym i poprawionym. Podobnież jeżeli ten, który mając z obowiązku sam napełnić wagony, zamówi takowe do przewozu towarów, lecz napełnienia w czasie osobnemi przepisami wyznaczyć się mającym (porów. koniec §. 11) nie uskuteczni i towarów do wyekspedyowania nie przystawi; kolej żelazna może ściągnąć od niego karę konwencyonalną, a to z kaucyi, złożonej na ten cel przy zamówieniu wagonu w takiej kwocie, jaką wynosi kara konwencyonalna

za jeden dzień zwłoki; nadto w ostatnim przypadku, po upływie wyznaczonego terminu, kolej żelazna ma prawo towary do wagonu włożone wyjąć na koszt tego który wagon zamówił, i wziąść takowe na skład, na jego niebezpieczeństwo i za opłatą składowego a wagon zamówiony odebrać. Nawzajem kolej żelazna, jeżeli nie dostarczy wcześnie wagonów zamówionych, winna także zapłacić karę konwencyonalną w takiej samej kwocie.

3. Kto nieodbierze towarów w czasie przepisanym, winien także opłacić składowe. Natomiast, jeżeliby towar, o którego nadejściu odbiorcę uwiadomiono, nie znajdował się jeszcze w dworcu kolei w czasie odbioru, zarząd kolei zwróci udowodnione koszta przygotowań do odbioru.

4. Jeżeli towary, które sam odsyłający włożył do wagonu, nie będą wyjęte i zabrane w przeciągu czasu w §. 14, Nr. 2, przepisanego, kolej żelazna ma prawo wyjąć takowe na koszt odbiorcy lub posyłającego atoli bez przyjęcia na siebie jakiejkolwiek gwarancyi i może osobnemi przepisami ustanowić wynagrodzenie konwencyonalne jako składowe lub jako karę za zatrzymanie wagonu.

5. Jeżeli odbiorca nie mógł być zawiadomionym o nadejściu towarów, składowe i kara za zatrzymanie wagonu liczyć się będzie od upływu czasu, osobnemi przepisami wyznaczonego.

6. Bliższe postanowienia co do wysokości i sposobu liczenia składowego konwencyonalnego i kary za zatrzymanie wagonu znajdują się w taryfie przewozu towarów.

Gdyby wielkie nagromadzenie towarów tamowało ruch regularny, kolej żelazna ma prawo podwyższyć składowe a jeźliby to nie skutkowało, może skrócić czas wolnego składu dopóki trwa nagromadzenie towarów.

§. 16.

Postępowanie, gdy dostawa dozna przeszkody.

Towary, których odbiorca nie przyjmie lub w czasie właściwym nie odbierze, jakoteż towary, których wydanie jest niemożebnem, tudzież te, które są zaadresowane „dworzec kolei restante“ i zostają na składzie dłużej, niż to, po nadejściu bez zawiadomienia odbiorcy, na zasadzie osobnych przepisów, miejsce mieć może, zostają na składzie na koszt i niebezpieczeństwo posyłającego, którego też z jak największym pośpiechem zawiadomić o tem należy. Kolej żelazna ma także prawo towary takie, z policzeniem sobie kosztów i wydatków na nich ciężących, oddać na rachunek tego któremu na tem zależy do magazynu publicznego lub do znanego sobie z rzetelności spedytora, jeżeli posyłający po otrzymaniu uwiadomienia, to jest w przeciągu 14 dni po wysłaniu takowego, nie wyda innego rozporządzenia pod względem odstawy towarów.

Kolej żelazna ma prawo, towary, których miejsce przeznaczenia nie leży nad koleją żelazną, posłać do miejsca przeznaczenia na koszt i niebezpieczeństwo posyłającego za pośrednictwem spedytora lub inną okazyą, jeżeli, co się tyczy natychmiastowego dalszego przewozu towarów odsyłający lub odbiorca nie rozporządzą sami.

Toż samo rozumie się o towarach przeznaczonych do takiego miejsca, w którem jest stacya kolei żelaznej ale nie urządzona do przewozu towarów.

Przepis powyższy nie znajduje zastósowania, jeżeli zarząd kolei zamówił przedsiębiorców przewozu wózkami w celu odstawienia towarów do miejsc opodal kolei leżących (porównaj §. 14).

Oddawca towaru, dając takowy na kolej, oświadcza tem samem iż przystaje, że gdyby adresat towarów nie chciał przyjąć lub odebrać, albo tego w czasie właściwym nie uczynił, lub też, gdyby doręczenie było niemożebnem, dalej, jeżeliby towary podlegały prędkiemu zepsuciu, lub pokrywały dostatecznie sam tylko fracht nie zaś i koszta odesłania napowrót, albo nareszcie, jeżeliby w razie odmowy ze strony adresata, lub w razie nieznalezienia adresata, ten, który towar posłał, takowego pomimo doniesienia napowrót nie odebrał: kolej żelazna towary takie bez wszelkiej dalszej formalności, jak można najlepiej sprzeda, a mianowicie towary, prędkiemu zepsuciu ulegające, niezwłocznie, wszelkie zaś inne najwcześniej w cztery tygodnie po upływie czasu wolnego składu, i strąciwszy sobie należytość za fracht i wydatki, zwróci resztę temu, który towar posłał.

Toż samo nastąpi w przypadku gdyby posyłający nie mógł być odszukanym.

Towary nie mające właściciela, jeżeli się znajdą w obrębie miejscowym kolei żelaznej, ulegną podobnież przepisom działu *A.* §. 33.

§. 17.

Odpowiedzialność w ogólności.

Jeżeli kolej żelazna przyjmie towar za listem frachtowym, według którego przewóz ma się odbywać kilkoma kolejami żelaznemi, ze sobą się stykającemi, natenczas odpowiedzialnemi za cały transport z tytułu przedsiębiorstwa przewozu nie są wszystkie koleje które towar z listem frachtowym odebrały, lecz tylko pierwsza i ta, która ostatnia odebrała towar z listem frachtowym; kolej pośrednia wtedy tylko może być z tytułu przedsiębiorstwa przewozu do odpowiedzialności pociągniętą, jeżeli będzie udowodnionem, że szkoda której wynagrodzenia wymagają, na tejże kolei się wydarzyła.

Prawo wzajemnego regresu kolejom żelaznym służące, zostaje nienaruszone.

§. 18.

Odpowiedzialność kolei żelaznej za swoich ludzi.

Kolej żelazna jest odpowiedzialną za swoich ludzi i za inne osoby których używa do przewiezienia przyjętych towarów.

§. 19.

Zakres i czas trwania odpowiedzialności. Reklamacya.

Kolej żelazna jest odpowiedzialną za szkodę, powstałą przez zaginięcie lub uszkodzenie towaru od chwili przyjęcia takowego, na zasadzie §. 4 oznaczyć się mającej, aż do chwili odstawienia, jeżeli nie udowodni, że zginięcie lub uszkodzenie było skutkiem siły wyższej (vis major) albo naturalnych własności towaru, mianowicie wewnętrznego zepsucia, ulotnienia, zwykłego wyciekania itp lub skutkiem wadliwości opakowania której zewnątrz nie można było poznać. Odstawa do adresata ma takie samo znaczenie jak odstawa do

pakowni, magazynu, składu cłowego itp., a jeżeli zachodzi przypadek §. 16, jak odstawa do magazynu publicznego lub do spedytora.

Towar uważa się za zginiony dopiero w cztery tygodnie po upływie terminu odstawienia. Gdy odbiorca w liście frachtowym wymieniony, jego ludzie, lub te osoby, którym na zasadzie poprzedniego można towar ważnie doręczyć, posyłkę odbiorą, i gdy fracht zostanie zapłacony, ustają wszelkie roszczenia do kolei żelaznej. Atoli z powodu zginięcia lub uszkodzeń których przy odstawieniu nie można było dostrzedz powierzchownie, można zystąpić z roszczeniami do kolei żelaznej nawet po odebraniu posyłki i zapłaceniu frachtowego, lecz tylko wtedy, jeżeli o sprawdzenie zginięcia lub uszkodzenia proszono niezwłocznie po ich odkryciu, i jeżeli roszczenie zgłoszono do kolei żelaznej pisemnie, najpóźniej w ciągu czterech tygodni, tudzież jeżeli będzie udowodnionem, że zginięcie lub uszkodzenie nastąpiło w czasie pomiędzy odebraniem a odstawieniem.

Oprócz tego wszelkie roszczenie z powodu zupełnego zginięcia, uszczuplenia lub uszkodzenia towaru gasną p o r o k u, licząc od dnia w którym odstawienie powinno było nastąpić, a jeżeli towar został odebranym, frachtowe zaś nie było zapłacone, wszelkie pretensye z powodu uszczuplenia lub uszkodzenia towaru gasną po roku, licząc od dnia w którym odstawienie nastąpiło.

We wszystkich przypadkach zginięcia lub uszkodzenia zarządy kolei żelaznych winny nakazać jak najściślejsze poszukiwania, i na żądanie dać uprawnionym dokładne, aktami uzasadnione uwiadomienie o rezultacie poszukiwań.

Mający prawo do wynagrodzenia, odbierając takowe, może żądać, ażeby w przypadku, gdyby towar zginiony później się znalazł, o tem go zawiadomiono. Należy nadto dać mu poświadczenie pisemne że tego żądał.

W przeciągu czterech tygodni po otrzymanem uwiadomieniu, uprawniony, zwracając udzielone mu wynagrodzenie, może żądać, ażeby towar, który się znalazł, był dostawiony bez opłaty z miejsca w którem się znalazł do miejsca przeznaczenia, pierwotnie w liście frachtowym wymienionego.

Jeżeli zdarzył się ubytek w towarze lub uszkodzenie, natenczas kolej żelazna w obecności bezstronnych świadków i jeżeli to jest możebnem, w obecności uprawnionego do reklamacyi, sprawdzi stan wagi i znaki zewnętrzne uszkodzenia a według okoliczności oceni szkodę w towarze zrządzoną przy pomocy znawców.

Jeżeli co do wynagrodzenia przez kolej żelazną zapłacić się mającego, uprawniony do reklamacyi chce ugodzić się w drodze pozasądowej, winien istotę czynu przyznać i roszczenia swoje podać jeszcze przed zapłaceniem a względnie przed odebraniem towaru.

Jeżeli przy tem nie zadawalnia się orzeczeniem znawców przez kolej powołanych, wolno mu kazać ocenić szkodę znawcom, przez sąd handlowy, lub w braku tegoż, przez miejscowego sędziego, zamianowanym, albo przy sądzie stale istniejącym.

Reklamacyą podać trzeba z dołączeniem dokumentu, wartość towaru, udowodniającego, a jeżeli towar otrzymano, z dołączeniem także listu frachtowego, w przepisanym terminie przedawnienia, a odpowiednia kolej winna na nią odpowiedzieć i załatwić takową z jak najmożliwszym pośpiechem.

§. 20.

Ograniczenie odpowiedzialności za towary posyłane nie do stacyi kolei żelaznej.

Jeżeli towar przyjęto do przewozu za listem frachtowym, w którym jako miejsce odstawienia wymienione jest miejsce nie leżące przy stykającej się kolei, natenczas na kolejach żelaznych nie ciąży z tytułu przedsiębiorstwa przewozu odpowiedzialność za cały przewóz, lecz tylko za przewóz do tego miejsca, w którem przewóz koleją żelazną się kończy. Co się tyczy dalszego przewozu wszelkie obowiązki przechodzą na spedytorów.

Pod względem wózków przez zarząd kolei utrzymywanych dla przewozu do miejsc opodal położonych (porów. §. 14) odpowiedzialność z tytułu przedsiębiorstwa przewozu ciąży na kolei żelaznej także za przewóz do miejsca przeznaczenia towaru.

§. 21.

Ograniczenie odpowiedzialności jeżeli jest wymienionych kilka miejsc przeznaczenia.

Jeżeli posyłający nadmieni w liście frachtowym, że towar ma być oddany lub pozostawiony w jednem z miejsc leżących nad koleją żelazną, dla której niniejszy porządek ruchu jest obowiązującym, natenczas, chociażby w liście frachtowym było wymienione jeszcze inne miejsce przeznaczenia, kolej przyjmuje posyłkę dla przewiezienia do tego pierwszego miejsca nad koleją położonego, i kolej żelazna jest tylko dopóty odpowiedzialną, dopóki do tego miejsca nie odstawi.

§. 22.

Szczególne ograniczenia odpowiedzialności.

1. Co się tyczy towarów, które z powodu właściwych sobie, naturalnych przymiotów, wystawione są na szczególne niebezpieczeństwo, całkowitej lub częściowej straty lub uszkodzenia, mianowicie złamania, zardzewienia, wewnętrznego zepsucia, nadzwyczajnego wyciekania, zapalenia się itp., kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę z tego niebezpieczeństwa powstałą, a w szczególności:

a) w ogóle: co się tyczy substancyi niebezpiecznych, jako to: kwasu siarczanego, serwaseru i innych gryzących, jakoteż co się tyczy przedmiotów łatwo zapalnych;

b) za złamanie i stłuczenie; jeżeli się posyła przedmioty łatwo złamaniu i stłuczeniu ulegające, jako to meble i sprzęty domowe, szkło, żelazo lane, dzbanki próżne i napełnione, flaszki i kule szklanne, cukier w osobnych głowach itd.;

c) za wyciekanie płynu szparami naczynia bez zewnętrznego uszkodzenia;

d) za zepsucie się płynu i innych ciał przechodzących łatwo w fermentacyą lub zgniliznę lub psujących się od zimna albo gorąca;

e) za zardzewienie towarów metalowych;

f) za stratę na wadze: gdy się posyła ryby świeże i solone, ostrygi i owoce południowe.

2 Jeżeli towary posyła się wagonami odkrytemi, kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę wynikłą z niebezpieczeństwa, z tym sposobem przewozu połączonego. Towary, które kolej żelazna ma prawo przewozić odkrytemi wagonami, przy zastósowaniu taryfy zniżonej, są wymienione w taryfie; a jeżeli posyłający, przy oddaniu towaru, nie zanotuje na liście frachtowym iż żąda wyraźnie, ażeby towar był przewieziony wagonem krytym, lub pod przykryciem, będzie to oznaczało iż się zgadza na przewiezienie go wagonem odkrytym.

Kolej żelazna ma jednak prawo pobierać w takim przypadku dodatek do frachtowego taryfą przepisanego.

Jeżeli na zasadzie szczególnej umowy, towary przesyłane zwykle wagonami krytemi, będą posłane wagonami odkrytemi, niebezpieczeństwo z tym sposobem przewozu połączone, nie rozciąga się na zbyt wielki ubytek w ciężarze lub na zginięcie całych pak.

3. Co się tyczy takich towarów, które, chociaż ich własności wymagają opakowania dla zabezpieczenia od utraty lub uszkodzenia podczas przewozu, na zasadzie deklaracyi posyłającego, na liście frachtowym napisanej, posłane są nieopakowane, lub opakowane niedostatecznie, kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę, powstałą z niebezpieczeństwa, jakim grozi brak opakowania lub niedostateczne opakowanie.

4. Co się tyczy towarów, których włożenie do wagonu i wyjęcie, na zasadzie taryfy lub umowy z posyłającym, zawartej, przez tegoż lub przez odbiorcę ma być załatwione, kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę powstałą z niebezpieczeństwa, jakiem zagraża włożenie do wagonu i wyjęcie lub wadliwe ładowanie. Natomiast posyłający a względnie odbiorca są odpowiedzialni kolei żelaznej za wszelkie uszkodzenie wagonów przy wkładaniu do wagonów i wyjmowaniu.

5. Co się tyczy towarów posyłanych pod dozorem, kolej żelazna nie jest odpowiedzialna za szkodę powstałą z niebezpieczeństwa, do odwrócenia którego dozór jest przeznaczony.

6. We wszystkich przypadkach, powyżej pod 1 do 5 wzmiankowanych, jeżeli szkoda mogła powstać z niebezpieczeństwa, za które kolej nie jest odpowiedzialną, domyślać się trzeba, że istotnie z tego niebezpieczeństwa powstała, dopóki co innego dowiedzionem nie będzie.

7. Uwolnienia, powyżej pod 1 do 5 zastrzeżone, nie mają miejsca, jeżeli będzie udowodnione, że skoda powstała z winy zarządu kolei lub jej ludzi.

8. Ubytek na wadze nie będzie wynagrodzony, jeżeli na całej przebieżonej przestrzeni ubytek ten wynosił w towarach suchych nie więcej jak jeden od sta, w towarach mokrych, na wzór których postępować także należy z drzewem farbierskiem piłowanem i mielonem, korami, korzeniami, lukrecyą w patykach, tytoniem krajowym, tłuszczami, mydłami i olejami stałemi, świeżemi owocami, świeżemi liśćmi tytoniowemi, wełną owczą, skórami, skórkami, skórą wyprawną, owocami suszonemi lub pieczonemi, ścięgnami zwierzęcemi, rogami i kopytami, kościami (całemi i mielonemi), rybami suszonemi, chmielem i świeżemi kitami (inne przedmioty tu należące, będą wymienione w osobnych przepisach) nie więcej nad 2 od sta wagi w liście frachtowym podanej a względnie sprawdzonej w stacyi podawczej. Jeżeli kilka sztuk jest posłanych za jednym listem frachtowym, procent ten będzie policzony od każdej sztuki osobno, o ile waga lub miara każdej sztuki w liście frachtowym jest podana lub inaczej może być wykazana.

Uwolnienie od odpowiedzialności, powyżej wzmiankowane, nie ma miejsca, jeżeli i o ile będzie udowodnione, że strata, według okoliczności przypadku nie powstała w skutek naturalnych własności towaru, albo jeżeli przyjęta stopa procentowa nie odpowiada tym własnościom lub innym okolicznościom przypadku. Zostawia się jednak zarządom kolei ustanowienie dla towarów, które posyłający sam włożył do wagonu a odbierający sam je wyjął, wyższej nad dwa od sta stopy procentowej, do wysokości której wynagrodzenie za ubytek na wadze nie ma mieć miejsca, a to stósownie do własności każdego z osobna artykułu.

§. 23.

Wynagrodzenie pieniężne z powodu odpowiedzialności.

Kwota wynagrodzenia, które kolej żelazna ma zapłacić na zasadzie powyższych paragrafów, będzie wymierzona podług zasad następujących:

1. W przypadku zupełnego lub częściowego zginięcia za podstawę do obliczenia szkody służyć będzie zwyczajna wartość handlowa przez poszkodowanego, udowodniona, a w braku takiej zwyczajna wartość którą towary podobnych własności miałyby w czasie i miejscu w którem miały być odstawione, po strąceniu ceł, frachtowego i kosztów, których w skutek zginięcia nie opłacono.

2. Atoli dla obliczenia wynagrodzenia, zwyczajna wartość handlowa, a względnie zwyczajna wartość nie będzie liczona wyżej nad 30 złotych srebrem od cetnara, jeżeli na liście frachtowym i w miejscu do tego wyznaczonem wyższa wartość wyraźnie literami nie była deklarowana.

3. W przypadku wyższej deklaracyi, suma deklarowana stanowi stopę maksymalną wynagrodzenia dać się mającego. W przypadku tym posyłający winien zapłacić oprócz frachtowego, taryfą przepisanego, dodatek, który nie może wynosić więcej jak $^1/_{10}$ od tysiąca całej deklarowanej sumy za każde zaczęte 20 mil, które towar ma przebiedz na jednej kolei, a względnie w jednym związku kolejowym, z zaokrągleniem na całe centy, ani też mniej niż 5 centów.

4. W razie uszkodzenia towarów, wynagrodzenie za zmniejszenie wartości, w skutek uszkodzenia powstałe, wymierzane będzie w stosunku do wartości na zasadzie przepisu ad 1, obliczyć się mającej, podług stopy maksymalnej ad 2 i 3 wzmiankowanej.

§. 24.

Odpowiedzialność za uchybienie terminu dostawy.

Za szkodę zrządzoną uchybieniem terminu dostawy (§. 12) kolej żelazna jest odpowiedzialną, o ile nie zdoła udowodnić, że nie mogła przeszkodzić spóźnieniu pomimo należytych starań, do jakich porządne przedsiębiorstwo przewozu jest obowiązane.

Przyjęcie towaru przez odbiorcę w liście frachtowym wymienionego, jego ludzi lub te osoby, którym na zasadzie §. 19 można posyłkę ważnie doręczyć, jakoteż zapłacenie frachtowego, umarza wszelkie roszczenia z opóźnionej dostawy wynikające, jeżeli odbiorca nie zgłosi się z takowemi prawomocnie w przeciągu ośmiu dni po dostawieniu a względnie po zapłaceniu frachtowego. Jeżeli towaru nie przyjęto, lub frachtowego nie zapłacono, roszczenia gasną po roku. Termin ten liczy się od upływu dnia w którym posyłkę dostawiono, a jeżeli jej wcale nie dostawiono, od upływu terminu dostawienia.

§. 25.

Wynagrodzenie pieniężne za uchybienie terminu dostawienia.

Za szkodę zrządzoną uchybieniem terminu dostawy, a przez uprawnionego udowodnioną, kolej żelazna płacić będzie wynagrodzenie, które, jeżeli opóźnienie nie wynosi więcej nad 24 godzin, nie może przenosić połowy frachtowego, a jeżeli wynosiło więcej niż 24 godzin, kwoty całego frachtowego.

Bez żądania dowodu że spóźnienie dostawy zrządziło szkodę, kolej żelazna płaci następujące wynagrodzenia:

a) od towarów frachtowych: jeżeli spóźnienie wynosi więcej niż 1 dzień, do 3 dni $\frac{1}{4}$, do 8 dni $\frac{1}{3}$, a jeżeli spóźnienie wynosiło więcej niż 8 dni, połowę frachtowego;

b) od posyłek pospiesznych; jeżeli spóźnienie wynosi więcej niż 12 godzin, do 24 godzin $\frac{1}{4}$, do 3 dni $\frac{1}{3}$, a jeżeli wynosi więcej niż 3 dni, połowę frachtowego.

Jeżeli posyłający chce sobie zabezpieczyć wyższe wynagrodzenie szkody, winien deklarować pewną kwotę, reprezentującą wysokość stopnia w jakim mu zależy na wczesnem dostawieniu i zapisać takową we właściwej rubryce listu frachtowego. Deklaracya ta, ażeby była ważną, powinna być w rzeczonej rubryce wypisana literami i zaopatrzona w napisaną wizę ekspedycyi towar posyłającej.

Jeżeli posyłający podał wyraźnie w tej formie pewną kwotę jako wysokość stopnia w jakim mu zależy na wczesnem dostawieniu posyłki, kolej żelazna jest obowiązana wynagrodzić udowodnioną szkodę kwotą, frachtowe przewyższającą, atoli najwyżej do wysokości sumy deklarowanej.

W przypadku tym będzie jednak pobierany dodatek do frachtu, który od każdych 4 zł. 50 cent. deklarowanej sumy (zaczęte 4 zł. 50 cent. liczy się za całe) za pierwsze 20 mil . . . . $\frac{1}{2}$ centa
za następne 30 mil . . . . $\frac{1}{4}$ „
za każde następne 50 mil . . . . $\frac{1}{4}$ „
przenosić nie może. Zaczęte 20. względnie 30 i 50 mil będą liczone za całe.

Ułamki będą zaokrąglone na całe centy. Najmniejszy dodatek do frachtowego wynosi 5 centów.

Dodatek A.

Ekspedycya towarów kolei żelaznej ....

.... w ....

na żądanie ....

odebrała od .... dla przewiezienia koleją żelazną do ....

towary w liście frachtowym z dnia dzisiejszego w następujący sposób wyszczególnione a mianowicie:

....

....

....

.... uznaje .... przytem wyraźnie,

że towary te są oddane bez opakowania .... opakowane niedostatecznie, mianowicie ....

....

....

....

....

i że to w liście frachtowym z ....

.... jest przyznane.

.... dnia ....go.............................. 18 ....

Dodatek B.

Wzór listu frachtowego.

List frachtowy.

..............................dnia..............................18

Towary poniżej wyszczególnione odbierzesz pan na zasadzie przepisów zawartych w porządku związkowego obrotu towarowego na kolejach żelaznych

Towarzystwa zarządów kolei żelaznych niemieckich,

tudzież w osobnych porządkach odpowiednich kolei a względnie związków kolejowych, i mnie/nam znajomych, a które do tej posyłki będą zastósowane.

Znak	Nr.	Ilość	Sposób opakowania	Co zawiera	Rzeczywista waga brutto w funtach cłowych	Waga zaokrąglona liczyć się mająca cet. cłowe	$^{1}/_{10}$ ct.	Wartość deklarowana każdej pozycyi	Deklaracya względem postępowania cłowego i podatkowego, nazwisko pośrednika jeżeli ma być użyty. Specyfikacya załączonych dokumentów podatkowych i cłowych i innych załączników. Wyszczególnienie plombów jeżeli są.

Stempel wagowy.

Stempel stacyi wagowej.

Podpis

Franko		Nota	Jedność stopy frachtowej od centr.	Odebrać tlr.	gr.	fn.	zł.	ct.
		Przy odbiorze płaci się						
		Prowizya						
		Frachtowe do______						
		Dodatek do frachtu______ . . .						
		Frachtowe do______						
		Dodatek do frachtu______ . . .						
		Frachtowe do______						
		Dodatek do frachtu______ . . .						
		Frachtowe do______						
		Dodatek do frachtu______						
		Frachtowe do______						
		Dodatek do frachtu______						
		. . . . Razem						

Stempel stacyi wydawczej.

Nr. wagonu______

Nr. karty frachtowej______

Poz.______

*Panu*______

w______

Stacya kolei żelaznej______

na______

Ogólna suma wartości deklarowanej (§. 23 Nr. 2 i 3, porz. związk. wynosi: ______ obacz przedostatnią rubrykę pierwszej strony.

W szczególności płaci się przy odbiorze	kwota	

Ogółem płaci się przy odbiorze wyraźnie ______

Stempel kolei:

Suma reprezentująca stopień w jakim zależy na wczesnem dostawieniu posyłki: ______

Dodatek C.

Wzór listu frachtowego.

Posyłka pospieszna.

..................................dnia..................................18

Towary poniżej wyszczególnione odbierzesz pan na zasadzie przepisów zawartych w porządku związkowego obrotu towarowego na kolejach żelaznych

Towarzystwa zarządów kolei żelaznych niemieckich,

tudzież w osobnych porządkach odpowiednich kolei a względnie związków kolejowych, i mnie/nam znajomych, a które do tej posyłki będą zastósowane.

Znak	Nr.	Ilość	Sposób opakowania	Co zawiera	Rzeczywista waga brutto w funtach cłowych	Waga zaokrąglóna liczyć się mająca		Wartość deklarowana każdej pozycyi	Deklaracya względem postępowania cłowego i podatkowego, nazwisko pośrednika jeżeli ma być użyty. Specyfikacya załączonych dokumentów podatkowych i cłowych i innych załączników. Wyszczególnienie plombów jeżeli są.
						cet. głowe	$^1/_{10}$ cet.		

Stempel wagowy.

Podpis

Stempel stacyi wagowej.

(Polnisch.)

Franko		Nota	Jedność stopy frachtowej od centr.	Odebrać				
				złr.	gr.	fn.	zł.	ct.
		Przy odbiorze płaci się						
		Prowizya						
		Frachtowe do ______						
		Dodatek do frachtu ______ . . .						
		Frachtowe do ______						
		Dodatek do frachtu ______ . . .						
		Frachtowe do ______						
		Dodatek do frachtu ______ . . .						
		Frachtowe do ______						
		Dodatek do frachtu ______						
		Frachtowe do ______						
		Dodatek do frachtu ______						
		. . . . Razem						

Stempel stacyi wydawczej.

Nr. wagonu ______

Nr. karty frachtowej ______

Poz. ______

Panu ______

w ______

Stacya kolei żelaznej ______

na ______

Ogólna suma wartości deklarowanej (§. 23 Nr. 2 i 3, porz. związk. wynosi: ______ obacz przedostatnią rubrykę pierwszej strony.

W szczególności płaci się przy odbiorze	kwota	

Ogółem płaci się przy odbiorze wyraźnie ______

Stempel kolei:

Suma reprezentująca stopień w jakim zależy na wczesnem dostawieniu posyłki: ______

Spis rzeczy.

A.

Przewóz podróżnych, ich rzeczy, jakoteż zwłok, pojazdów i żywych zwierząt.

I. Przepisy powszechne.

II. Przepisy szczególne.

a) Przewóz podróżnych.

b) Przewóz pakunków podróżnych.

c) Przewóz zwłok.

d) Przewóz karet i innych pojazdów.

c) Przewóz żywych zwierząt.

B.

Przewóz towarów.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVII. — Wydany i rozesłany dnia 4 lipca 1872.

91.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 29 czerwca 1872,

o rozszerzeniu praw urzędu cłowego pobocznego I klasy w Gretta.

Upoważnia się urząd cłowy poboczny I klasy w Gretta, ażeby płody krajowe, z okręgu cłowego nadchodzące a przeznaczone do Dalmacyi, ekspedyował bezpośrednio do ich miejsca przeznaczenia, bez poprzedniczego przekazywania i odstawiania do urzędu cłowego głównego w Tryeście a zarazem, nadaje się temu urzędowi cłowemu prawa urzędu cłowego II klasy pod względem postępowania cłowego z temi płodami istryjskiemi i dalmatyńskiemi, które podlegają uwzględnieniom.

Pretis r. w.

92.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 29 czerwca 1872,

o złączeniu c. k. urzędu cłowego pobocznego II klasy w Alt-Warnsdorf z królewsko saskim urzędem cłowym pobocznym II klasy w Gross-Schönau.

C. k. urząd cłowy poboczny II klasy w Alt-Warnsdorf będzie przeniesiony z dniem 29 czerwca 1872 do siedziby królewsko-saskiego urzędu cłowego pobocznego II klasy w Gross-Schönau i rozpocznie czynności swoje dnia 30 czerwca 1872.

Pretis r. w.

93.

Ustawa z dnia 1 lipca 1872,

którą zmienia się kilka paragrafów ustawy o obronie krajowej z dnia 13 maja 1869 (Dz. ust. pań. Nr. 68) dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

§§. 7, 8, 9, 10, 13, 14 i 15 ustawy o obronie krajowej z dnia 13 maja 1869 (Dz. ust. pań. 68) dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, będą opiewać następnie:

§. 7.

Obrona krajowa królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, nie licząc Tyrolu i Vorarlbergu, składa się z 81 batalionów tudzież z jednego lub dwóch szwadronów dla każdego okręgu uzupełniającego jazdy, i z oddziału strzelców konnych.

O ile ze względu na właściwości każdego z osobna kraju bataliony obrony krajowej mają być uformowane jako bataliony strzelców, tudzież czy mają być wystawione szwadrony ułanów lub dragonów obrony krajowej, postanowi ministerstwo za zezwoleniem cesarza w drodze rozporządzenia, bez naruszenia kosztów w drodze prawodawstwa państwa prawnie ustanowionych.

Bataliony i szwadrony obrony krajowej będą ponumerowane dla każdego kraju osobno i będą nosiły nazwę kraju i głównego miasta okręgu uzupełniającego.

Ilość batalionów i szwadronów obrony krajowej może być pomnożona tylko za zezwoleniem cesarza i za zgodą rady państwa.

§. 8.

Komendy wojskowe jeneralne i samodzielne są zarazem komendami obrony krajowej dla korpusów obrony krajowej swego okręgu a to podług zasad tyczących się wojska stałego.

§. 9.

Każdy okrąg komendy obrony krajowej dzieli się na podstawie wykazów statystycznych z szczególnem uwzględnieniem powiatów politycznych i okręgów uzupełniających wojska, na okręgi batalionowe obrony krajowej. Dawne obwody Dubrownika i Kottaru w królestwie Dalmacyi stanowią razem jeden okrąg batalionowy obrony krajowej.

Każdy okrąg batalionowy obrony krajowej dzieli się na cztery okręgi kompanijne. Te okręgi batalionowe i kompanijne ustanawia minister obrony krajowej w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych i za zezwoleniem cesarza.

Szwadrony obrony krajowej uzupełniają się w kilku okręgach batalionowych, oddział strzelców konnych w dwóch okręgach batalionowych obrony krajowej w Górnej Dalmacyi.

§. 10.

Oficerowie i żołnierze batalionów i szwadronów obrony krajowej, tudzież oddziału strzelców konnych, nawet podczas pokoju powinni być utrzymywani na etacie i w naoczności przy podziale batalionów na kompanie.

Żołnierze, którzy z artyleryi, korpusów technicznych, z kompanii zdrowia, od pociągów, ze służby przy magazynach mundurów i prowiantów przeszli do obrony krajowej, będą osobno utrzymywani w ewidencyi, i w razie wybuchu wojny artylerzyści obrony krajowej przeznaczeni będą do wzmocnienia artyleryi fortecznej, żołnierze z korpusów technicznych do twierdz lub do przygotowania teatru wojny pod względem technicznym, dalej żołnierze od służby zdrowia, od pociągów, od służby przy magazynach mundurów i prowiantów do zakładów rezerwowych i dosyłkowych dla użytku obrony krajowej.

W celu wykształcenia tych, którzy są wcieleni do obrony krajowej bezpośrednio, w celu utrzymywania etatu i naoczności, jakoteż do zarządu zapasów w magazynach obrony krajowej, ustanowiony będzie dla każdego batalionu piechoty obrony krajowej, tudzież dla strzelców konnych na czas pokoju jeden kadr, którego siedzibę oznaczy minister obrony krajowej za zezwoleniem cesarza.

W skład kadru każdego batalionu wchodzą:

1 major lub kapitan jako dowódca batalionu, a to w ten sposób że dowódcami 40 batalionów będą majorowie, a dowódcami 41 batalionów, kapitanowie,

1 wyższy oficer do czynności ewidencyjnych i administracyjnych.

3 oficerów instrukcyjnych,
1 zastępca oficera,
1 starszy sierżant lub starszy strzelec,
2 sierżantów, — do instrukcyi.
4 kaprali lub strzelców,
4 frajtrów lub dowódców patrolu.
12 żołnierzy obrony krajowej, z tych 10 kandydatów do wyższych stopni.
1 sierżant rachmistrz lub starszy strzelec,
1 rusznikarz i
2 muzykantów.

W skład kadru strzelców konnych wchodzą:

1 wyższy oficer,
1 sierżant,
2 kaprali, — konni.
8 strzelców.
1 sługa oficerski, pieszy.

Dla utrzymania w naoczności pobytu członków obrony krajowej każdemu starostwu powiatowemu będzie przydzielony sierżant powiatowy, który ma także załatwiać czynności tyczące się utrzymania w naoczności urlopników i rezerwistów, do czego władza ta jest obowiązaną.

Czy i o ile w miastach, własne statuta gminne posiadających, tacy sierżanci powiatowi mają być magistratom przydzieleni, postanowione będzie w drodze rozporządzenia.

Sierżanci powiatowi należą do etatu kadru tego batalionu, w którego okręgu się znajdują.

Oficerowie do naoczności i zarządu przy kadrach batalionowych, równie jak sierżanci powiatowi pozostają w siedzibie batalionu nawet podczas wymarszu tegoż.

§. 13.

Wszystkie osoby, w skład obrony krajowej wchodzące, oprócz tych, którzy pełnią czynnie obowiązki przy władzach obrony krajowej i kadrach obrony krajowej (§. 10), mogą podczas pokoju oddawać się swoim obywatelskim zatrudnieniom, z wyjątkiem tego czasu, w którym mają brać udział w instrukcyi i peryodycznych ćwiczeniach wojskowych (§§. 14 i 15).

Etat ludzi, w §. 10 wyrażony, z wyjątkiem sierżantów powiatowych i rusznikarzy, ma być zapełniony w pierwszym rzędzie tymi, którzy się zgłoszą dobrowolnie i potrzebną zdatność posiadają; jeżeli ilość takowych nie odpowie potrzebie, uzupełnioną będzie przez powołanie i umieszczanie tych, którzy do obrony krajowej zostali wcieleni bezpośrednio, atoli tylko z pierwszego roku służby i z szczególniejszem ile to być może uwzględnieniem stosunków familijnych i zarobkowych.

W tym ostatnim przypadku interesowani będą uprawnieni odwlec czas swojej służby do 25 roku życia.

Czas, przez żołnierzy obrony krajowej, w taki sposób przy kadrach spędzony, będzie im liczony w trójnasób na karb przepisanej służby w obronie krajowej. Podoficerowie, którzy po jednorocznej czynnej służbie przy kadrach albo po odbyciu przepisanej służby przy wojsku, zobowiążą się dobrowolnie także do czynnej służby przy obronie krajowej, mogą także otrzymać jeżeli o to starać się będą, premią służbową podług przepisów w tym względzie dla wojska istniejących; atoli w tym razie, dalszy czas, w czynnej służbie spędzony, będzie im tylko w dwojnasób liczony na karb przepisanej służby przy obronie krajowej.

Sierżantami powiatowymi w pierwszym rzędzie będą mianowani ci podoficerowie stałego wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, którzy czynią zadość warunkom, §. 38 ustawy wojskowej przepisanym, i zresztą posiadają zdatność do tej służby: gdyby atoli takich kandydatów zgoła nie było, pierwszeństwo służy w pierwszym rzędzie tym podoficerom, którzy w wojsku stałem, w marynarce wojennej lub obronie krajowej wysłużyli czynnie 12, względnie 10 lat.

Posady rusznikarzy będą obsadzone ochotnikami, którzy albo należą już do obrony krajowej, albo którzy lata przepisane w wojsku wysłużyli, i w tym celu wstąpili do obrony krajowej, o ile do tego posiadają uzdatnienie; jeżeli zaś niema ochotników, można przyjąć rusznikarzy za kontraktem.

§. 14.

Rekruci wcieleni do obrony krajowej [§. 4 *b), c)*] będą zwyczajnie ćwiczeni przy kadrach, mianowicie rekruci od piechoty, przez 8 tygodni, rekruci od strzelców konnych, przez 3 miesiące. Tam także będzie miało miejsce dalsze kształcenie na podoficerów, muzykantów itd. Jeżeliby okoliczności wymagały zmiany postępowania, odpowiednie przepisy będą wydane w drodze rozporządzenia.

Do kształcenia tych członków obrony krajowej, którzy mają zamiar starać się o stopień oficerów, założone będą odpowiednie szkoły.

§. 15.

Wojska piesze obrony krajowej będą odbywać ćwiczenia wojenne po żniwach, a mianowicie:

a) co drugi rok będą się odbywać trzechtygodniowe ćwiczenia batalionowe, podczas których bataliony będą po kolei brały udział w większych ćwiczeniach korpusów armii stałej;

b) w tych latach, w których ćwiczenia batalionowe nie mają miejsca, odbywać się będą ćwiczenia kompanii, trwające dni 14.

Do ćwiczeń ad *a)* mogą być powołani wszyscy ci, którzy należą do etatu wojsk pieszych obrony krajowej, do ćwiczeń ad *b)* ci, którzy do obrony krajowej zostali wcieleni bezpośrednio, w ciągu pierwszych sześciu lat swojej służby; nie mniej także, posiadający jakikolwiek stopień o ile będą potrzebni i muzykanci, w ilości jaka będzie potrzebną.

Ci, którzy będą wcieleni do strzelców konnych bezpośrednio, mogą także być powołani w ciągu pierwszych sześciu lat służby do ćwiczeń wojennych na czas do trzech tygodni.

Podobnież oficerowie jazdy przy obronie krajowej mogą być powołani co drugi rok do ćwiczeń wojennych na przeciąg trzech tygodni.

Do ćwiczeń wojennych obrony krajowej na żądanie onejże dowódców mogą być przysłani wyjątkowo oficerowie instrukcyjni i podoficerowie wojska stałego.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi obrony krajowej.

Laxenburg, dnia 1 lipca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Horst** r. w.
pułkownik.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVIII. — Wydany i rozesłany dnia 11 lipca 1872.

94.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

zawierająca kilka zmian w przepisach o należytościach od aktów notaryalnych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym zarządzić w ustępach 5 *d)* i 7 rozporządzenia z dnia 27 listopada 1858 (Dz. u. p. Nr. 223), następujące zmiany.

§. 1.

Należytość od aktów notaryalnych będzie pobierana w kwocie pojedynczej nawet wtedy gdy ma być wydanych kilka wypisów aktu.

§. 2.

Jeżeli pierwopis aktu notaryalnego podlega opłacie stemplowej od pierwszego arkusza, nie dochodzącej kwoty pięćdziesięciu centów, wypisy takiego aktu (§§. 93 i 94 ustawy z dnia 25 lipca 1871, Dz. u. p. Nr. 75), podlegają temu samemu stemplowi od każdego arkusza, co i pierwszy arkusz pierwopisu.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej która wejdzie w moc obowiązującą z dniem trzydziestym po ogłoszeniu, porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

95.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z dnia 28 czerwca 1872,

obowiązujące dla margrabstwa Morawskiego,

którem w celu wykonania ustaw krajowych o zniesieniu i wykupnie prawa propinacyi postępowania przy wypłacie obliczonych wynagrodzeń zostaje dokładniej uregulowane.

W celu wykonania §§. 13 i 29 ustawy krajowej dla margrabstwa morawskiego z dnia 29 kwietnia 1869, Dz. u. kr. Nr. 23, jak nie mniej ażeby w myśl istniejących ustaw

zaradzić naglącej potrzebie szybszego toku postępowania przy wypłacaniu obliczonych wynagrodzeń osobom prawo propinacyi mającym, ministerstwa sprawiedliwości i spraw wewnętrznych widzą się spowodowane rozporządzić, ażeby przy postępowaniu tem stósowano przepisy rozporządzenia z dnia 28 lipca 1859, Dz. u. p. Nr. 142.

Lasser r. w. **Glaser** r. w.

96.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z dnia 28 czerwca 1872,

obowiązujące dla księstwa szląskiego,

którem w celu wykonania ustaw krajowych, o uregulowaniu praw propinacyi postępowanie przy wypłacie obliczonych wynagrodzeń zostaje dokładniej uregulowane.

W celu wykonania §. 13 ustawy krajowej dla księstwa szląskiego z dnia 23 maja 1869, Dz. u. kr. Nr. 18, jak nie mniej ażeby postępowanie przy wypłacie obliczonych wynagrodzeń osobom prawo propinacyi mającym, szybcej odbywać się mogło, ministerstwa sprawiedliwości i spraw wewnętrznych widzą się spowodowane rozporządzić, ażeby przy tem postępowaniu stósowano przepisy rozporządzenia z dnia 28 lipca 1859, Dz. u. p. Nr. 142.

Lasser r. w. **Glaser** r. w.

97.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3 lipca 1872,

o legalizowaniu dokumentów w okręgach sądów krajowych wyższych w Tryeście i Zadarze wystawionych, a z których ma być zrobiony użytek we Włoszech.

Ponieważ według oznajmienia ministerstwa spraw zewnętrznych, konsulat królewsko-włoski dla obrębu Tryestu, Gorycyi, Gradyski, Istryi i Dalmacyi ustanowiony a w Tryeście rezydujący, został przez rząd swój upoważnionym do uwierzytelniania podpisów na dokumentach, wystawionych w krajach rzeczonych przez urzędników publicznych, a z których ma być zrobiony użytek we Włoszech; przeto rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 13 lutego 1854 (Dz. u. p. Nr. 40), o legalizowaniu dokumentów z których ma być zrobiony użytek za granicą zmienia się dla sądów krajowych wyższych w Tryeście i Zadarze w ten sposób, że podpisy prezydyów sądów krajowych wyższych w Tryeście i Zadarze mające być zalegalizowanemi dla użytku w królestwie włoskiem, nie mają już być przesyłane do ministerstwa sprawiedliwości, lecz wprost do królewsko-włoskiego konsulatu w Tryeście.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIX. — Wydany i rozesłany dnia 16 lipca 1872.

98.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z innemi władzami centralnemi z d. 12 lipca 1872.

tyczące się wykonania ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 o udzielaniu posad wysłużonym podoficerom.

1. Świadectwo piśmienne (certyfikat).

(§§. 4, 5 i 7 ustawy.)

Każdy podoficer, ubiegający się o jednę z zastrzeżonych posad lub o jednę z tych posad, względnie których uprawnionym służy pierwszeństwo przed innymi ubiegającymi się, otrzyma do tego celu świadectwo piśmienne (certyfikat), wystawione przez ministerstwo wojny państwa, a jeżeli należy do obrony krajowej, do żandarmeryi lub straży policyjnej wojskowej, dopóki ta ostatnia jeszcze istnieje, lub jeżeli uprawnienia nabył przy tejże, wystawione przez ministerstwo obrony krajowej.

2. Wykazy posad, wyłącznie dla podoficerów, zastrzeżonych, tudzież posad na urzędników i wszelkich innych miejsc, względnie których służy uprawnionym pierwszeństwo.

(§§. 4, 5 i 6 ustawy.)

Posady, których się to tyczy, są wyszczególnione w wykazie *A* *) tutaj załączonym. Wykaz A.

3. Zgłaszanie się kandydatów o uznanie ich uprawnienia.

Podoficerowie winni postarać się, aby ich uprawnienie zostało uznane i aby im wydano certyfikaty; mianowicie zaś, ci, którzy jeszcze należą do czynnej służby, w przepisanej drodze służbowej, inni zaś za pośrednictwem najbliższej miejsca swego pobytu komendy okręgu uzupełniającego (względnie biura ewidencyjnego obrony krajowej).

*) Wykaz ten będzie później ogłoszony.

4. O sporządzaniu i nadsyłaniu wykazów uzdatnienia kandydatów.

(§§. 1, 2 i 12 ustawy.)

Właściwe komendy, władze wojskowe lub zakłady będą sporządzać według formularza *B*, wykazy uzdatnienia zgłaszających się kandydatów, którzy warunkom w §§. 1 i 2 ustawy zawartym, odpowiedzą i w ogólności posiadają dostateczną zdolność fizyczną do służby cywilnej, i zaopatrzywszy te wykazy w załączniki, jakie z wymienionych na formularzu są do tego potrzebne, poślą takowe do ministerstwa wojny państwa (ministerstwa obrony krajowej).

Formularz B.

Podania kandydatów nie czyniących zadość tym warunkom odrzucą zaraz odnośne komendy (władze wojskowe, zakłady) z wymienieniem powodów.

5. Utrzymywanie w naoczności kandydatów zanotowanych i udzielanie takowym certyfikatów.

(§§. 7 i 17 ustawy.)

Bióro ewidencyjne, w ministerstwie wojny państwa (ministerstwie obrony krajowej), do tego celu ustanowione, utrzymuje wykaz (rejestr) tych podoficerów, którym prawo otrzymania posady zostało przyznane.

Prawo to będzie przyznane na zasadzie uchwały komisyi ewidencyjnej, składającej się z urzędnika do utrzymywania naoczności ustanowionego, z naczelnika odpowiedniego oddziału lub departamentu i z szefa sekcyi; uchwała zaś komisyi, przez powołanych podpisana, będzie uwidoczniona na wykazie uzdatnienia.

Jeżeli do ministerstwa nadejdzie wykaz uzdatnienia, z którego wypływa, że kandydatowi w ogóle n i e służy prawo, albo że nie jest uzdatniony do posady urzędnika o którą się stara, natenczas także i to, względnie zaś oddalenie kandydata z żądaniem, będzie orzeczone na zasadzie podobnej uchwały komisyi, o czem kandydat będzie zawiadomiony z wymienieniem powodów odrzucenia prośby.

Formularze C, D, E i F.

Kandydatom zaciągniętym do rejestru ewidencyjnego udzielone będą certyfikaty, w ustępie 1 wzmiankowane, na których przy wydaniu, uprawnieni mają się podpisać własnoręcznie w miejscu do tego wyznaczonem.

6. Prośby podoficerów, certyfikaty już posiadających, o udzielanie posady.

(§§. 8, 9 i 12 ustawy.)

Podoficerowie, posiadający już certyfikaty, winni podawać prośby o oznaczoną, opróżnioną posadę lub o poprzednicze zanotowanie ich jako kandydatów, do tych władz, urzędów, zakładów lub przedsiębiorstw, które takowe nadają, a mianowicie kandydaci, którzy nie należą już do armii, bezpośrednio, ci zaś którzy zostają jeszcze w czynnej służbie, za pośrednictwem swojej zwierzchniczej komendy (władzy wojskowej lub zakładu).

Kandydat, nie należący już do armii, winien oprócz certyfikatu, uprawnienie jego potwierdzającego, dołączyć do prośby świadectwo zachowania się, wystawione przez przełożonego tej gminy, w której stale mieszka, i świadectwo uzdolnienia fizycznego do posady o którą się stara, wystawione przez lekarza urzędowego a jeżeli potrzeba, udowodnić, że odpowie szczególnym wymaganiom, przywiązanym do żądanej posady.

Co się tyczy tych, którzy zostają jeszcze w czynnej służbie, komendy (władze wojskowe lub zakłady) winny do prośb kandydatów, pod ich władzą będących, zaopatrzonych w certyfikaty i dowody posiadanych szczególnych warunków, dołączyć także odpowiednie świadectwo konduity, wyciąg z księgi kar, tudzież świadectwa lekarskie i wszystko to przesłać bezpośrednio władzom, zakładom i przedsiębiorstwom rzeczonym.

Ażeby uprawnieni mogli ubiegać się jednocześnie o kilka posad, wszelkie załączniki do prośb mogą być złożone w odpisach, sądownie lub notaryalnie uwierzytelnionych, atoli co się tyczy certyfikatu uprawnienia, baczyć należy, aby nawet każdy wierzytelny odpis takowego był przez uprawnionego własnoręcznie podpisany.

Oprócz tego komendy (władze wojskowe lub zakłady) powinny władzom (zakładom, przedsiębiorstwom) powołanym do nadawania posad wysłużonym podoficerom, udzielać bezpośrednio i jak najśpieszniej, na każde żądanie, wszelkich wyjaśnień co do kompetentów, którzy do ich własnego etatu należą, lub pierwej należeli.

7. Zanotowanie kandydatów wojskowych ubiegających się o posady.

(§. 11 ustawy.)

Przy notowaniu, stósownie do §. 11 ustawy, kandydatów, ubiegających się o posadę a względnie przy wystawianiu potwierdzenia co do wniesionego zgłoszenia się, należy za każdym razem zwrócić kandydatowi certyfikat, a jeżeli tego wyraźnie zażąda, i inne załączniki, jednak z wyjątkiem dokumentów, przez władzę wojskową wyłącznie w celu ubiegania się o posadę wystawionych.

8. Nadawanie posad.

(§. 14 ustawy.)

Że zastrzeżone posady mają być nadawane ze stopniem najniższym, postanowione jest w §. 14 ustawy tylko jako prawidło. Ponieważ więc wyjątki od tego przepisu mogą mieć miejsce, będzie rzeczą władz, urzędów, zakładów i przedsiębiorstw, posady nadających, mieć na to szczególny względ, aby tacy kandydaci, którzy dla znamienitych zasług wojskowych lub z powodu wybornej konduity i przymiotów zasługują na szczególne uwzględnienie, otrzymywali zaraz posady lepiej płatne, lub aby na takowe byli zanotowani.

9. Ogłaszanie posad opróżnionych.

(§. 10 ustawy.)

Jeżeli w myśl §. 10 ustawy ministerstwo wojny lub ministerstwo obrony krajowej ma być zawiadomione o rozpisaniu konkursu na zastrzeżoną posadę służącego, lub na posadę urzędnika, względnie której podoficerom służy pierwszeństwo, należy zawsze uczynić to bezpośrednio, w języku niemieckim i w formie tabelarycznej podług załączonego formularza *G*, a zarazem władza zawiadamiająca (zakład, przedsiębiorstwo) winna oraz oznajmić, czy kandydaci uprawnieni i do tej posady uzdatnieni, są lub nie są tamże zanotowani i ilu ich jest.

Formularz G.

Według okoliczności ministerstwa te niezwłocznie zarządzą z urzędu rozszerzone ogłoszenie a komendy podlegające (władze lub zakłady) jak tylko otrzymają takie ogłoszenie, rozpowszechnią je n i e z w ł o c z n i e rozkazem dziennym.

Termin ubiegania się nie może być krótszy niż cztery tygodnie, ażeby tak ogłoszenie powyżej wzmiankowane jak i podanie prośb w skutek niego nastąpić mające, mogło nastąpić w przeciągu tego czasu.

W przypadkach szczególnie naglących, niezbędnemi względami służbowemi spowodowanych, może być wyznaczony wyjątkowo krótszy termin ubiegania się, nie krótszy jednak niż dni 14, o czem za każdym razem trzeba zawiadomić z podaniem przyczyn tak przełożone ministerstwo, jak nie mniej, przy przesłaniu bezpośredniego uwiadomienia powyżej przepisanego, ministerstwo wojny państwa i ministerstwo obrony krajowej.

10. Powołanie zamianowanych i doręczanie nominacyi.

Dla powołania do służby podoficera, przynależącego jeszcze do armii (obrony krajowej), jakoteż dla doręczenia mu nominacyi, używa się drogi bezpośredniej korespondencyi za pośrednictwem tej komendy (władzy wojskowej lub zakładu), przez którą podano prośbę o posadę.

Jeżeli zamianowany podoficer posadę przyjmie i jeżeli nie zachodzi żadna prawna przeszkoda, komenda ta (władza wojskowa lub zakład) winna niezwłocznie wysłać go na nowe miejsce przeznaczenia.

Podoficer należący jeszcze do korpusu lub zakładu wojskowego, a na otrzymaną posadę przechodzący, jeżeli będzie mu udzielana stała posada a obowiązkowi służby wojskowej już uczynił zadosyć, będzie uwolniony z odprawą z etatu wojskowego (obrony krajowej), w przeciwnym zaś razie będzie puszczony na urlop bez należytości a to aż do stałego umieszczenia się w swoim czasie, a według okoliczności aż do dopełnienia obowiązku służby wojskowej.

Co się tyczy odpowiedniego utrzymywania w ewidencyi takich podoficerów, władze cywilne i korpusy wojsk (obrony krajowej) winny porozumieć się ze sobą.

Jeżeli na posadę będzie powołany były podoficer, taki, który nie przynależy już do armii (obrony krajowej), interwencya władz wojskowych (obrony krajowej) nie jest potrzebną, ale jeżeli posada jest nadana podoficerowi, pobierającemu płacę inwalidy wojskowego, władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo) posadę nadająca, winna zawiadomić o tem odpowiednią komendę domu inwalidów, ażeby według okoliczności płaca inwalidy została wstrzymana.

11. Czynności służbowe na próbę.

Podoficerowie, ubiegający się o posadę, mogą być przypuszczeni do czynności na próbę, czyli do praktyki, jeżeli ze względu na szczególny rodzaj posady, obsadzić się mającej, jest to bezwarunkowo potrzebnem, w którym to celu kandydatom, zostającym w czynnej służbie, będzie udzielony odpowiedni urlop do sześciu miesięcy, a jeżeli te czynności na próbę czyli praktyka mają się odbywać bezpłatnie, z prawem pobierania należytości wojskowych w myśl §. 49 ustęp 2 *c)* przepisu o należytościach wojskowych.

Podoficerom w czynnej służbie zostającym a certyfikatów jeszcze nie posiadającym, którzy ubiegają się o posadę, do otrzymania której potrzeba złożyć przepisany egzamin, może na żądanie być udzielony w sposób powyższy urlop dla przygotowania się, jednak tylko w ostatnim roku ich (dwunastoletniej) służby.

12. Uwiadomienie o zamianowaniu podoficerów uprawnionych.

Ze względu na przepis o utrzymywaniu naoczności, zawarty w §. 7 ustawy, władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo) nadająca posadę, winna o każdej nominacyi uprawnionego podoficera, zaraz po wstąpieniu onego do służby zawiadomić bezpośrednio ministerstwo wojny (obrony krajowej) jeżeli można z jednoczesnem doręczeniem certyfikatu oryginalnego, a w każdym razie z przytoczeniem liczby, pod którą tenże był wystawiony. W skutek tego od 1 lipca 1872 ustają używane dotychczas wykazy kwartalne. Ministerstwo wojny państwa, jakoteż ministerstwo obrony krajowej, będzie udzielało innym władzom centralnym kwartalne wykazy podoficerów, którzy posady otrzymali, aby te ostatnie władze mogły postarać się u władz właściwych o sprostowanie rejestrów.

13. Prawo wnoszenia zażaleń przeciwko bezprawnemu udzieleniu posady.

(§§. 15 i 16 ustawy.)

Jeżeliby posada była udzielona wbrew przepisom ustawy niniejszej, każdy uprawniony może wnieść zażalenie do tego ministerstwa, któremu władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo), prawo nadania wykonywająca, podlega, i podać takowe, jeżeli jeszcze przynależy do wojska, w zwyczajnej drodze służbowej, w przeciwnym zaś razie w drodze ministerstwa wojny państwa (ministerstwa obrony krajowej), jako władzy ewidencyjnej.

14. Uwiadomienie o zmianach tyczących się uprawnionego.

(§§. 7 i 17 ustawy).

O zmianach, tyczących się uprawnionych, certyfikat już posiadających, w służbie czynnej jeszcze pozostających, a o których to zmianach potrzeba wiedzieć dla utrzymania w należytej naoczności każdocześnego stałego miejsca pobytu, jak np. o przeniesieniach, odprawach, nadawaniu patentu inwalidy itd. odpowiednie komendy (władze, zakłady) winny zawiadamiać ministerstwo wojny państwa (ministerstwo obrony krajowej) donosząc jednocześnie o przyszłem zamieszkaniu podoficera.

Korpusy wojsk (władze wojskowe lub zakłady), przy których występujący, uprawnieni podoficerowie czynną służbę pełnili, winny oraz zawiadomić o tem komendę okręgu uzupełniającego (biuro ewidencyjne obrony krajowej), w którego obrębie ten, którego się to tyczy, mieć będzie stałą siedzibę.

Co się tyczy kandydatów, do armii już nie przynależących, uwiadomienie o zmianie stałego pobytu lub o śmierci uprawnionego udzielają komendy tych okręgów uzupełniających (biura ewidencyjne obrony krajowej), w których obrębie osoby, których się to tyczy, mają stałą siedzibę.

Komendy okręgów uzupełniających (biura ewidencyjne obrony krajowej) są zatem obowiązane do utrzymania w ścisłej naoczności uprawnionych, w ich okręgu stale przebywających, certyfikaty posiadających a w czynnej służbie już nie będących, i do prowadzenia w tym celu rejestru naoczności, zawierającego następujące rubryki:

a) Imię i nazwisko, tudzież stopień podoficera;

b) Religia;

c) Korpus wojsk (władza lub zakład) przy którym na ostatku zostawał na etacie;

d) liczba certyfikatu i przez które ministerstwo tenże jest wystawiony:
e) dzień, miesiąc i rok urodzenia;
f) w którym dniu zatem ukończy 45 rok życia;
g) gdzie ma stałą siedzibę:
h) uwaga, do zapisania zmiany zamieszkania, gdyby nastąpiła, jakoteż odbioru certyfikatu i przyczyny tego.

Zresztą przy wydawaniu certyfikatów trzeba uprawnionych poinformować, aby o każdej trwałej zmianie pobytu zawiadamiali komendę właściwego okręgu uzupełniającego (biuro ewidencyjne obrony krajowej).

15. Odebranie certyfikatu.

(§. 17 ustawy.)

W przypadku dobrowolnego zrzeczenia się dobrodziejstwa ustawy z dnia 19 kwietnia 1872, władza (urząd gminny, starostwo powiatowe, komenda okręgu uzupełniającego, biuro ewidencyjne obrony krajowej) której to zrzeczenie się, oznajmiono, winna odebrać od interesowanego podoficera certyfikat oryginalny i odesłać takowy ministerstwu wojny państwa, a względnie ministerstwu obrony krajowej z dołączeniem dotyczącego podania lub protokołu, w przedmiocie aktu zrzeczenia się, z podoficerem spisanego.

Jeżeli utrata dobrodziejstwa następuje w skutek wyroku sądowego karnego, a orzekający sędzia karny pierwszej instancyi wie o przymiocie skazanego jako uprawnionego w myśl ustawy z dnia 19 kwietnia 1872, natenczas, gdy wyrok stanie się prawomocnym, sędzia obowiązany jest nadesłać odpowiedniemu ministerstwu (wojny państwa lub obrony krajowej) bezpośrednio odpis takowego a jeżeli być może, także certyfikat oryginalny. Podobnież w przypadku śmierci uprawnionego, władza spadkowa winna odesłać znaleziony certyfikat oryginalny do komendy okręgu uzupełniającego (biura ewidencyjnego obrony krajowej) w którego obrębie zmarły miał stałą siedzibę, a ta przedłoży go następnie ministerstwu wojny państwa (ministerstwu obrony krajowej).

Jeżeli przy spisie pośmiertnym certyfikat się nie znajdzie, ale okoliczność, że zmarły był uprawnionym, stanie się w inny sposób wiadomą, trzeba o jego śmierci uwiadomić powyższą komendę okręgu uzupełniającego (biuro ewidencyjne obrony krajowej) z doniesieniem o zachodzących okolicznościach.

Jeżeli uprawnienie wygaśnie na zasadzie §. 17 ustęp *c)* ustawy, komenda okręgu uzupełniającego (biuro ewidencyjne obrony krajowej), w którego obrębie uprawniony ma stały pobyt, odbierze od niego certyfikat i odeśle takowy ministerstwu wojny państwa (ministerstwu obrony krajowej).

Jeżeli certyfikaty stracą swoją ważność w jednym z przypadków przewidzianych w §. 17 sub *a)* i *b)* albo w skutek śmierci uprawnionego, trzeba zawiadomić o tem inne władze centralne a to jednocześnie z wzmiankowanem powyżej doniesieniem o zamianowanych podoficerach (artykuł 12) celem sprostowania rejestrów.

16. Postępowanie w przypadku zginięcia certyfikatu.

W każdym przypadku zginięcia certyfikatu, uprawniony, zostający jeszcze w czynnej służbie, winien zawiadomić o tem natychmiast swoją przełożoną komendę (władzę wojskową

lub zakład), każdy zaś inny, komendę okręgu uzupełniającego (biuro ewidencyjne obrony krajowej), w którego obrębie jest utrzymywany w naoczności (ustęp 14).

Komenda (władza wojskowa, zakład, biuro ewidencyjne obrony krajowej), otrzymawszy takie zawiadomienie, winna zarządzić niezwłocznie odpowiednie dochodzenia w celu sprawdzenia ile możności sposobu zginięcia certyfikatu i rezultat tychże, z przytoczeniem numeru i daty certyfikatu przesłać do ministerstwa wojny państwa (ministerstwa obrony krajowej).

Ministerstwo wojny państwa (obrony krajowej) zawiadomi stósownie do celu inne ministerstwa i władze centralne o zginięciu certyfikatu.

17. Powtórne udzielenie certyfikatu i wystawienie nowego certyfikatu w przypadku zginięcia.

O możności powtórnego udzielenia certyfikatu, tudzież wystawienia nowego certyfikatu w przypadku zginięcia tego dokumentu, rozstrzyga ministerstwo wojny państwa (ministerstwo obrony krajowej) stósownie do wyniku poczynionych w tym względzie dochodzeń. Jeżeli powtórne udzielenie certyfikatu będzie dozwolone, wystawić należy takowy jako dokument oryginalny, ale z nową liczbą (to jest z bieżącą liczbą rejestru ewidencyjnego).

18. Postanowienia przejściowe tyczące się tych kandydatów którzy prawa do zastrzeżonych posad cywilnych nabyli na podstawie rozporządzenia cesarskiego z dnia 19 grudnia 1853.

(§. 20 ustawy.)

W wykonaniu przepisu §. 20 ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 według którego prawa, na podstawie rozporządzenia cesarskiego z dnia 19 grudnia 1853 nabyte, nie upadają, postanawia się co następuje:

A. Każdy kandydat, na posadę cywilną zastrzeżoną zanotowany, który należy do jednej z siedmiu kategoryi *A* do *G* w §. 3 rozporządzenia cesarskiego wzmiankowanych, i który nie skończył jeszcze 45 roku życia, otrzyma z urzędu, na dowód nabytego prawa, certyfikat przepisany w §. 7 ustawy z dnia 19 kwietnia 1872.

Władze, urzędy, zakłady i przedsiębiorstwa winny kandydatów takich, poruczonych im zapomocą wykazu uzdatnienia, uważać jako już zanotowanych w myśl §. 11 powyższej ustawy.

Zanotowanie to jest obowiązującem, albo:

a) aż do udzielenia posady, albo

b) dopóki nie nadejdzie kolej wydania certyfikatu, o czem władze (urzędy, zakłady, przedsiębiorstwa) będą w swoim czasie zawiadomione, albo

c) do ukończenia 37 roku życia w przypadkach przewidzianych w §. 17 *d)* ustawy z dnia 19 kwietnia 1872, albo nareszcie

d) w innych przypadkach aż do ukończenia 45 roku życia.

Jeżeli z powodu jednego z tych warunków zanotowanie kandydata wygaśnie, nateczas jego wykaz uzdatnienia trzeba odesłać wraz z allegatami bezpośrednio do ministerstwa wojny państwa, a to zarządzi zawiadomienie tych, którzy skończyli już 45 rok życia.

Wszelkie inne przepisy niniejszego rozporządzenia, szczegółowo tutaj nie wymienione. będą stósowane także i do tych kandydatów, poleca się tylko, ażeby przy uwiadomianiu o nadaniu im posady powoływano się na liczbę ich wykazu uzdatnienia jeżeli certyfikatu uprawnienia jeszcze nie przedłożyli.

B. Wszyscy inni kandydaci, którzy już skończyli 45 rok życia, tudzież ci, którzy prawo do zastrzeżonej posady cywilnej nabyli nie na podstawie rozporządzenia cesarskiego z dnia 19 grudnia 1853 a tem samem nie należą do żadnej z kategoryi w §. 3 poszczególnionych, i w tym celu są klasyfikowani jedynie warunkowo to jest bez właściwego uprawnienia i byli zanotowani w tym celu, aby w braku uprawnionych kandydatów wojskowych mogli być uwzględniani przy obsadzaniu posad zastrzeżonych, będą z rejestrów wykreśleni a ich wykazy uzdatnienia będą odesłane wraz z allegatami ministerstwu wojny państwa.

Horst r. w.,
pułkownik.

Formularz B.

Opinia komisyi

o uzdatnieniu do posady kandydata wewnątrz wymienionego.

Kandydat wewnątrz wymieniony jest			
do posady urzędnika o którą się stara w ogóle		do innej posady	
zdatny	niezdatny i z jakich powodów	zdatny	niezdatny i z jakich powodów

N. N. Korpus wojsk, władza, zakład.

Wykaz

poniżej wymienionych (stopień)

Stopień	Korpus wojsk (obrony krajowej), na którego etacie zostawał lub zostaje.	Imię i nazwisko	Miejsce urodzenia, powiat, obwód (komitat) kraj	Dzień urodzenia, miesiąc, rok	Przynależy do (gmina, powiat, kraj)	Stanu wolnego, żonaty, wdowiec z dziećmi lub bezdzietny	Całkowity czas służby czynnej, z tego jako podoficer	Które wyprawy odbył	Zachowanie się na polu bitwy	Inne zasługi	Przymioty umysłu i zachowanie się moralne	Stan zdrowia i przymioty fizyczne do służby cywilnej w ogólności	Talenta wrodzone
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Uwagi:

a) Wykaz taki trzeba sporządzić dla każdego kandydata oddzielnie i dołączyć do niego arkusz księgi głównej, ostatnie świadectwo konduity, wyciąg z księgi kar, obejmujący cały czas służby kandydata, a jeżeli był sądownie skazany, wierzytelny odpis wyroku, tudzież, jeźli dotyczący jest inwalidą, wykaz ostatecznej rewizyi lekarskiej a nareszcie, jeżeli jako inwalida lub podoficer otrzymał odprawę, także świadectwo dobrego zachowania się, wystawione przez naczelnika gminy w której dotyczący stale mieszka.

b) Jeżeli kandydat umieszczony jest na etacie w domu inwalidów trzeba nadmienić o tem w rubryce drugiej.

c) Przy wypełnianiu rubryki 6 „Przynależy do . . .“ trzeba mieć na względzie że miejsce urodzenia nie zawsze jest oraz miejscem przynależności, przyczem trzeba trzymać się ściśle ustawy z dnia 3 grudnia 1863 o uregulowaniu stosunków przynależności (Dz. u. p. Nr. 105).

Formularz B.

uzdatnienia

ubiegających się o służbę publiczną.

Języki				Kaligrafia i ortografia podług załączonej próby	Rachunki	Rzemiosło lub biegłość	Nauki jeżeli je odbywał	Czy zdatny do służby rachunkowej i o ile?	Czy może złożyć kaucyą i jaką?	Ubiega się		Czy zdał już egzamin do oznaczonej posady?	Czy odbył praktykę i do jakiej służby?	Czy pozostaje przy wojsku, lub gdzie mieszka jeżeli nie jest już w czynnej służbie?	Uwaga
rozumie	mówi	pisze	czy i w którym umie pisać z głowy							o miejsce urzędnika	o jakąkolwiek posadę				
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

d) Opinią lekarską w rubryce 14 podpisze odpowiedni lekarz wojskowy, i jest za takową odpowiedzialny.

e) Jeżeli kandydat ubiega się o posadę urzędnika, komendant korpusu wojsk. lub też przełożony władzy albo zakładu który jest odpowiedzialnym za sumienne wygotowanie tego wykazu, wyszczególni i uzasadni w rubryce 30 czy kandydat stósownie do swoich naturalnych przymiotów, wprawy ręcznej i innych biegłości, nakoniec stósownie do stopnia swego wykształcenia towarzyskiego jest uzdatniony lub nie do posady urzędnika w zawodzie kancelaryjnym i manipulacyjnym.

Formularz B.

Korpus wojsk, władza, zakład.

Wykaz uzdatnienia

kandydata do służby cywilnej

(stopień i nazwisko)

z . . załącznikami

jakoto:

Arkusz księgi głównej,

Świadectwo konduity,

Wyciąg z księgi kar,

Odpis wyroku,

Świadectwo dobrego zachowania się,

Świadectwo ostatecznej rewizyi lekarskiej,

Świadectwa odbytych { nauk, egzaminów.

Uwaga. Powyżej wyrazić należy ilość tych załączników które rzeczywiście są złożone, inne zaś rubryki trzeba przekreślić.

Format tego wykazu: 15″ wysokości, 18″ szerokości.

Formularz C certyfikatu dla kandydatów którzy nie zostali uznani za zdatnych do posady urzędnika lecz tylko do innych zastrzeżonych posad, a nie skończyli jeszcze 37 roku życia.

(Czarny druk na czerwonem polu.)

Nr.

Certyfikat.

Dla ....

urodzony dnia .... przynależy ....

w .... do ....

powiat .... powiat ....

kraj .... kraj ....

który jest uprawniony ubiegać się o posadę, ustawą z dnia 19 kwietnia 1872 w §. 4 i stósownie do drugiego ustępu §. 5 dla wysłużonych podoficerów zastrzeżoną.

Prawo jednak jego do wszelkich takich posad, na których płaca nie jest udzielana całkiem lub częściowo z funduszów państwa, gaśnie w myśl przepisu §. 17, ustęp d) powyższej ustawy dnia ....

Wiedeń, dnia ....

Podpis:

Własnoręczny podpis uprawnionego.

Instrukcya.

Certyfikat ten trzeba załączyć przy ubieganiu się o jednę z posad zastrzeżonych dla podoficerów, należy zatem chronić się zgubienia go, zwłaszcza że nowy dokument taki może być wystawiony tylko na podstawie wyniku ścisłych dochodzeń w tym względzie przeprowadzonych.

Podoficerowie, certyfikaty te posiadający, a do armii jeszcze należący, winni prośby o posadę opróżnioną lub o ich zanotowanie podawać w przepisanej drodze służbowej.

Kompetent uprawniony, a do armii już nie należący, podaje prośbę bezpośrednio do tej władzy, tego zakładu lub przedsiębiorstwa, które ową posadę obsadza i winien dołączyć do prośby świadectwo dobrego zachowania się wystawione przez naczelnika tej gminy, w której stale mieszka, świadectwo uzdolnienia fizycznego do posady o którą się stara, wystawione przez urzędowego lekarza, w danym razie zaś dowód, iż posiada szczególne przymioty do posady, jeżeli takowe są wymagane.

Prośby te, jakoteż załączniki są wolne od należytości stemplowych.

Zastrzeżone dla podoficerów posady będą uprawnionym udzielane, zwyczajnie tylko z pierwszym stopniem etatowym.

Każdy uprawniony może podać zażalenie, jeżeliby zastrzeżona posada albo posada urzędnika lub dozorcy straży, względnie której uprawnionym podoficerom służy pierwszeństwo, została udzielona wbrew przepisom ustawy.

Zażalenie trzeba podać do tego ministerstwa, któremu władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo), prawo nadania mająca, podlega, a to, jeżeli podający zażalenie należy jeszcze do armii, w zwyczajnej drodze służbowej, a jeżeli już wystąpił z armii, bezpośrednio przez c. k. ministerstwo obrony krajowej, jako władzę ewidencyjną.

Utrata lub wygaśnięcie prawa do uzyskania posady, następuje:

a) przez zrzeczenie się dobrowolne;

b) w skutku podpadnięcia wyrokowi, z którym na mocy ustawy połączona jest utrata urzędów państwa i publicznych;

c) z ukończeniem 45 roku życia co do tych posad, na których płaca jest dawana całkiem lub częściowo z funduszów państwa;

d) z ukończeniem 37 roku życia co do wszystkich posad na których nie państwo daje płacę.

Podoficerowie posiadający certyfikaty, nie należący już do armii, będą utrzymywani w naoczności przez to biuro ewidencyjne obrony krajowej, w którego okręgu mają stałą siedzibę. Podoficer więc taki, winien o każdej trwałej zmianie miejsca pobytu zawiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej, a to tem bardziej, ponieważ nieznajomość jego pobytu mogłaby się stać przeszkodą do udzielenia mu posady.

Formularz D certyfikatu dla tych kandydatów, którzy zostali także uznani za zdatnych do posady urzędnika a 37 roku życia jeszcze nie skończyli.

(Niebieski druk na czerwonym polu.)

Nr.

Certyfikat.

Dla ....

urodzony dnia .... przynależy ....

w .... do ....

powiat .... powiat ....

kraj .... kraj ....

który jest uprawniony ubiegać się o posadę, ustawą z dnia 19 kwietnia 1872 w §. 4 i stósownie do drugiego ustępu §. 5 dla wysłużonych podoficerów zastrzeżoną.

Tenże jest zresztą w ogólności uzdatniony także do posady urzędnika w ustępie pierwszym § 5 tej ustawy wzmiankowanej a zatem ma także prawo ubiegania się o takową.

Prawo jednak jego do wszelkich takich posad, na których płaca nie jest udzielana całkiem lub częściowo z funduszów państwa, gaśnie w myśl przepisu §. 17, ustęp d) powyższej ustawy dnia ....

Wiedeń, dnia ....

Podpis:

Własnoręczny podpis uprawnionego.

Instrukcya.

Certyfikat ten trzeba załączyć przy ubieganiu się o jednę z posad zastrzeżonych dla podoficerów, należy zatem chronić się zgubienia go, zwłaszcza że nowy dokument taki może być wystawiony tylko na podstawie wyniku ścisłych dochodzeń w tym względzie przeprowadzonych.

Podoficerowie, certyfikaty te posiadający, a do armii jeszcze należący, winni prośby o posadę opróżnioną lub o ich zanotowanie podawać w przepisanej drodze służbowej.

Kompetent uprawniony, a do armii już nie należy, podaje prośbę bezpośrednio do tej władzy, tego zakładu lub przedsiębiorstwa, które ową posadę obsadza i winien dołączyć do prośby świadectwo dobrego zachowania się wystawione przez naczelnika tej gminy, w której stale mieszka, świadectwo uzdolnienia fizycznego do posady o którą się stara, wystawione przez urzędowego lekarza, w danym razie zaś dowód, iż posiada szczególne przymioty do posady, jeżeli takowe są wymagane.

Prośby te, jakoteż załączniki są wolne od należytości stemplowych.

Zastrzeżone dla podoficerów posady będą uprawnionym udzielane zwyczajnie tylko z pierwszym stopniem etatowym.

Każdy uprawniony może podać zażalenie, jeżeliby zastrzeżona posada albo posada urzędnika lub dozorcy straży, względnie której uprawnionym podoficerom służy pierwszeństwo, została udzielona wbrew przepisom ustawy.

Zażalenie trzeba podać do tego ministerstwa, któremu władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo), prawo nadania mająca, podlega, a to, jeżeli podający zażalenie należy jeszcze do armii, w zwyczajnej drodze służbowej, a jeżeli już wystąpił z armii, bezpośrednio przez c. k. ministerstwo obrony krajowej, jako władzę ewidencyjną.

Utrata lub wygaśnięcie prawa do uzyskania posady, następuje:

a) przez zrzeczenie się dobrowolne;

b) w skutku podpadnięcia wyrokowi, z którym na mocy ustawy połączona jest utrata urzędów państwa i publicznych;

c) z ukończeniem 45 roku życia co do tych posad, na których płaca jest dawana całkiem lub częściowo z funduszów państwa;

d) z ukończeniem 37 roku życia co do wszystkich posad na których nie państwo daje płacę.

Podoficerowie posiadający certyfikaty, nie należący już do armii, będą utrzymywani w naoczności przez to biuro ewidencyjne obrony krajowej, w którego okręgu mają stałą siedzibę. Podoficer więc taki, winien o każdej trwałej zmianie miejsca pobytu zawiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej, a to tem bardziej, ponieważ nieznajomość jego pobytu mogłaby się stać przeszkodą do udzielenia mu posady.

Formularz E certyfikatu dla tych kandydatów którzy są także uzdatnieni do posady urzędnika a ukończyli już 37 rok życia.

(Druk niebieski na szaro-niebieskiem polu.)

Nr.

Certyfikat.

Dla ______________________________

urodzony dnia ______________ przynależy ______________

w ______________ do ______________

powiat ______________ powiat ______________

kraj ______________ kraj ______________

który jest uprawniony ubiegać się o posadę, ustawą z dnia 19 kwietnia 1872 w §. 4 ustęp a) i stósownie do drugiego ustępu §. 5 dla wysłużonych podoficerów zastrzeżoną.

Tenże jest zresztą w ogólności uzdatniony także do posady urzędnika w ustępie pierwszym §. 5 tej ustawy wzmiankowanej, atoli na zasadzie §. 17, lit. d) o tyle tylko jest podobnież uprawniony ubiegać się o takową, o ile takowa całkiem lub po części z funduszów państwa jest utrzymywaną:

Wiedeń, dnia ______________

Podpis:

Własnoręczny podpis uprawnionego.

Instrukcya.

Certyfikat ten trzeba załączyć przy ubieganiu się o jednę z posad zastrzeżonych dla podoficerów, należy zatem chronić się zgubienia go, zwłaszcza że nowy dokument taki może być wystawiony tylko na podstawie wyniku ścisłych dochodzeń w tym względzie przeprowadzonych.

Podoficerowie, certyfikaty te posiadający, a do armii jeszcze należący, winni prośby o posadę opróżnioną lub o ich zanotowanie podawać w przepisanej drodze służbowej.

Kompetent uprawniony, a do armii już nie należący, podaje prośbę bezpośrednio do tej władzy, tego zakładu lub przedsiębiorstwa, które ową posadę obsadza i winien dołączyć do prośby świadectwo dobrego zachowania się wystawione przez naczelnika tej gminy, w której stale mieszka, świadectwo uzdolnienia fizycznego do posady o którą się stara, wystawione przez urzędowego lekarza, w danym razie zaś dowód, iż posiada szczególne przymioty do posady, jeżeli takowe są wymagane.

Prośby te, jakoteż załączniki są wolne od należytości stemplowych.

Zastrzeżone dla podoficerów posady będą uprawnionym udzielane, zwyczajnie tylko z pierwszym stopniem etatowym.

Każdy uprawniony może podać zażalenie, jeżeliby zastrzeżona posada albo posada urzędnika lub dozorcy straży, względnie której uprawnionym podoficerom służy pierwszeństwo, została udzielona wbrew przepisom ustawy.

Zażalenie trzeba podać do tego ministerstwa, któremu władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo), prawo nadania mająca, podlega, a to, jeżeli podający zażalenie należy jeszcze do armii, w zwyczajnej drodze służbowej, a jeżeli już wystąpił z armii, bezpośrednio przez c. k. ministerstwo obrony krajowej, jako władzę ewidencyjną.

Utrata lub wygaśnięcie prawa do uzyskania posady, następuje:

a) przez zrzeczenie się dobrowolne;

b) w skutku podpadnięcia wyrokowi, z którym na mocy ustawy połączona jest utrata urzędów państwa i publicznych;

c) z ukończeniem 45 roku życia co do tych posad, na których płaca jest dawana całkiem lub częściowo z funduszów państwa;

d) z ukończeniem 37 roku życia co do wszystkich posad na których nie państwo daje płacę.

Podoficerowie posiadający certyfikaty, nie należący już do armii, będą utrzymywani w naoczności przez to biuro ewidencyjne obrony krajowej, w którego okręgu mają stałą siedzibę. Podoficer więc taki, winien o każdej trwałej zmianie miejsca pobytu zawiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej, a to tem bardziej, ponieważ nieznajomość jego pobytu mogłaby się stać przeszkodą do udzielenia mu posady.

Formularz F certyfikatu dla kandydatów którzy nie zostali uznani za zdatnych do posady urzędnika, lecz tylko do innych zastrzeżonych posad i skończyli już 37 rok życia.

(Czarny druk na szaro-niebieskiem polu.)

Nr.

Certyfikat.

Dla ....

urodzony dnia .... przynależy ....

w .... do ....

powiat .... powiat ....

kraj .... kraj ....

który jest uprawniony ubiegać się o posadę, ustawą z dnia 19 kwietnia 1872 w §. 4 ustęp a) i stósownie do drugiego ustępu §. 5 dla wysłużonych podoficerów zastrzeżoną.

Wiedeń, dnia ....

Podpis:

Własnoręczny podpis uprawnionego.

Instrukcya.

Certyfikat ten trzeba załączyć przy ubieganiu się o jednę z posad zastrzeżonych dla podoficerów, należy zatem chronić się zgubienia go, zwłaszcza że nowy dokument taki może być wystawiony tylko na podstawie wyniku ścisłych dochodzeń w tym względzie przeprowadzonych.

Podoficerowie, certyfikaty te posiadający, a do armii jeszcze należący, winni prośby o posadę opróżnioną lub o ich zanotowanie podawać w przepisanej drodze służbowej.

Kompetent uprawniony, a do armii już nie należący, podaje prośbę bezpośrednio do tej władzy, tego zakładu lub przedsiębiorstwa, które ową posadę obsadza i winien dołączyć do prośby świadectwo dobrego zachowania się wystawione przez naczelnika tej gminy, w której stale mieszka, świadectwo uzdolnienia fizycznego do posady o którą się stara, wystawione przez urzędowego lekarza, w danym razie zaś dowód, iż posiada szczególne przymioty do posady, jeżeli takowe są wymagane.

Prośby te, jakoteż załączniki są wolne od należytości stemplowych.

Zastrzeżone dla podoficerów posady będą uprawnionym udzielane, zwyczajnie tylko z pierwszym stopniem etatowym.

Każdy uprawniony może podać zażalenie, jeżeliby zastrzeżona posada albo posada urzędnika lub dozorcy straży, względnie której uprawnionym podoficerom służy pierwszeństwo, została udzielona wbrew przepisom ustawy.

Zażalenie trzeba podać do tego ministerstwa, któremu władza (urząd, zakład, przedsiębiorstwo), prawo nadania mająca, podlega, a to, jeżeli podający zażalenie należy jeszcze do armii, w zwyczajnej drodze służbowej, a jeżeli już wystąpił z armii, bezpośrednio przez c. k. ministerstwo obrony krajowej, jako władzę ewidencyjną.

Utrata lub wygaśnięcie prawa do uzyskania posady, następuje:

a) przez zrzeczenie się dobrowolne;

b) w skutku podpadnięcia wyrokowi, z którym na mocy ustawy połączona jest utrata urzędów państwa i publicznych;

c) z ukończeniem 45 roku życia co do tych posad, na których płaca jest dawana całkiem lub częściowo z funduszów państwa;

d) z ukończeniem 37 roku życia co do wszystkich posad na których nie państwo daje płacę.

Podoficerowie posiadający certyfikaty, nie należący już do armii, będą utrzymywani w naoczności przez to biuro ewidencyjne obrony krajowej, w którego okręgu mają stałą siedzibę. Podoficer więc taki, winien o każdej trwałej zmianie miejsca pobytu zawiadomić biuro ewidencyjne obrony krajowej, a to tem bardziej, ponieważ nieznajomość jego pobytu mogłaby się stać przeszkodą do udzielenia mu posady.

N. N. Władza, urząd, zakład itd.

Formularz G.

Ogłoszenie konkursu.

Nazwa posady, obsadzić się mającej	Nazwisko władzy przy której posada jest opróżniona	Dochody do tej posady przywiązane:							Wiadomości i inne warunki potrzebne do jej uzyskania	Czy do dotyczącej posady potrzeba:		Władze, urzędy, przedsiębiorstwa itd. do których trzeba podać prośbę o posadę	Termin ubiegania się i odkąd ma być liczony	Uwaga
		płaca		Na mieszkanie		korzyści	dyety			praktyki na próbę i jak długiej	złożyć egzamin i z których przedmiotów			
		zł.	cent.	zł.	cent.		zł.	cent.						
Np. 1 miejsce rotmana	przy c. k. władzy powiatowej morskiej w Lussinpiccolo	300	—	—	—	mundur w naturze	—	—	język włoski i iliryjski tudzież świadectwo z dotychczasowej służby publicznej	—	—	c. k. władza powiatowa morska w Lussinpiccolo	6 tygodni licząc od dnia 28 maja bieżącego roku	—
1 miejsce dozorcy rotmanów	w Fasanie	350	—	—	—	dtto.	—	—	dtto.	—	dowód znajomości instrukcyi służbowej lub egzamin z tejże	dtto. w Pola	6 tygodni licząc od dnia 21 maja bieżącego roku	—
4 czasowe posady woźnych pocztowych	przy c. k. urzędzie pocztowym głównym w Wiedniu	à 300	—	80	—	dtto.	—	—	kaucya służbowa w sumie 200 zł. w. a.	kilka tygodni z płacą 80 centów dziennie	—	dyrekcya poczty dolno austryackiej	6 tygodni licząc od dnia 1 czerwca bieżącego roku	—

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XL. — Wydany i rozesłany dnia 19 lipca 1872.

99.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o przyzwoleniach i ulgach w celu zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Pilzni na Klattowy do granicy czesko-bawarskiej pod Budą żelazną.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby przy nadawaniu koncesyi na kolej parową z Pilzni na Dobrzany i Przestyce do Klattow a ztąd do granicy czesko-bawarskiej pod Budą żelazną. udzielił następujące ulgi:

a) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei, aż do chwili otwarcia ruchu;

b) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, na przeciąg lat dziesięciu, od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł II.

Co się tyczy innych warunków koncesyi, rząd będzie się trzymał ile możności przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) tyczącej się kolei północno zachodniej austryackiej.

Artykuł III.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu z rządem królewsko-bawarskim wydane będą przepisy, tyczące się tak połaczenia kolei żelaznej, w artykule I wzmiankowanej, z siecią kolei bawarskich, jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej, tudzież, że koncesyonaryusze będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu, i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Laxenburg, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

100.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o wybudowaniu kolei żelaznej wychodzącej z głównej linii uprzywilejowanej kolei żelaznej Busztiehradzkiej pod Krymawą, i prowadzącej do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby nadając spółce akcyjnej uprzywilejowanej kolei żelaznej busztiehradzkiej koncesyą na budowę odnogi, wychodzącej pod Krymawą i prowadzącej do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain, rozszerzył na tęż linią uwolnienie od podatków i należytości, pozwolone §. 17 dokumentu koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. N. 138) pod tym warunkiem, iż wspomniona odnoga będzie oddana na użytek publiczny jednocześnie z projektowaną linią łączącą saską, prowadzącą do kolei szemnicko-freibergskiej, i że tak pod względem taryfy, jak i wszystkich innych warunków koncesyi będzie uważana za integralną część składową linii Towarzystwa kolei busztiehradzkiej już koncesyonowanych.

Uwolnienie od podatku dochodowego co się tyczy tej odnogi, ma być nadane całkiem lub w połowie na taki sam czas, na jaki innym liniom kolei busztiehradzkiej na mocy powyższego dokumentu koncesyi obecnie służy, w ten sposób, że z wygaśnięciem całkowitego lub połowicznego uwolnienia od podatków innych linii, w powyższym dokumencie koncesyi wzmiankowanych, uwolnienie to gaśnie także całkiem lub w połowie dla tejże odnogi.

Artykuł II.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu państwa z rządem królewsko saskim, wydane będą przepisy, tyczące się tak połączenia odnogi w artykule I wzmiankowanej z siecią kolei saskich, jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej, tudzież, że koncesyonaryuze będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu państwa i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Laxenburg, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

101.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o przyzwoleniach i ulgach w celu zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Hodkowic na Czeską Lipę, Litomierzyce, Postołoperty, Rakownik, Beroun, Przybram i Brzeżnicę do Piseku, łączącej się z koleją cesarza Franciszka Józefa, wraz z kolejami bocznemi: z Brzeżnicy na Strakonice do granicy czesko-bawarskiej pod Kunżwartem w kierunku Passawy, z Postołopert do Chomutowa i z Zakup lub Czeskiej Lipy na Ćwików i Jabłonnę ku Żytawie.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd do udzielenia ulg następujących przy nadawaniu koncesyi na kolej żelazną parową z Hodkowic na Czeską Lipę, Litomierzyce, Postołoperty, Rakownik, Beroun, Przybram i Brzeżnicę do Piseku, łączącej się z koleją cesarza Franciszka Józefa w Racicach lub Protiwinie, wraz z kolejami bocznemi z Postałopert do Chomutowa, z Zakup lub Czeskiej Lipy na Ćwików i Jabłonnę ku Żytawie i z Brzeżnicy na Strakonice, Wołyn i Winterberg do granicy czesko-bawarskiej pod Kunżwartem w kierunku Passawy:

a) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei, aż do chwili otwarcia ruchu;

b) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, na przeciąg lat dziesięciu, od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł II.

Co się tyczy innych warunków koncesyi, rząd będzie się trzymał ile możności przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) o kolei północno zachodniej austryackiej.

Artykuł III.

Kolej żelazna w artykule I wzmiankowana ma być ukończona i na użytek publiczny oddana najpóźniej w przeciągu lat pięciu licząc od dnia nadania koncesyi. Administracya państwa postara się aby koncesyonaryusze zabezpieczyli dopełnienie tego zobowiązania.

Artykuł IV.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu z rządem królewsko-saskim wydane będą przepisy tyczące się tak połączenia kolei żelaznej, w artykule I wzmiankowanej, z siecią kolei sas-

skich, jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej, tudzież, że koncesyonaryusze będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu, i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

102.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o ulgach w celu zabezpieczenia budowy kolei żelaznej z pewnego punktu kolei Pilzeńsko-Brzezińskiej pod Mlacem na Karłowewary do granicy krajowej czesko-saskiej pod Johann-Georgenstadt.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, do udzielenia następujących ulg przy nadawaniu koncesyi na kolej parową z pewnego punktu kolei pilzeńsko-brzezińskiej pod Mlacem na Karłowewary, jeżeli będzie można, w kierunku Joachimowa, do granicy czesko-saskiej pod Johann-Georgenstadt:

a) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei, aż do chwili otwarcia ruchu;

b) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, na przeciąg lat dziesięciu, od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł II.

Co się tyczy innych warunków koncesyi przy nadawaniu tejże na zasadzie upoważnienia, administracyi państwa w artykule I udzielonego, trzeba się trzymać ile możności przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56).

Artykuł III.

Kolej żelazna w artykule I wzmiankowana ma być ukończona i na użytek publiczny oddana najpóźniej w przeciągu lat czterech licząc od dnia nadania koncesyi. Administracya państwa postara się aby koncesyonaryusze zabezpieczyli dopełnienie tego zobowiązania.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Laxenburg, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

103.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o budowie kolei żelaznej z Bozen do Meranu.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, do udzielenia następujących ulg w przypadku nadania koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Bozen do Meranu:

a) uwolnienie od podatku dochodowego i od należytości stemplowych od kuponów, tudzież uwolnienie od wszelkiego podatku, jaki w przyszłości na mocy ustaw mógłby być zaprowadzonym na przeciąg lat pietnastu;

b) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei aż do chwili otwarcia ruchu:

c) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Artykuł II.

Kolej żelazna z Bozen do Meranu, w artykule I wzmiankowana, ma być ukończona i na użytek publiczny oddana najpóźniej w ciągu dwóch lat licząc od dnia nadania koncesyi.

Dopełnienie tego obowiązku będzie zabezpieczone złożeniem kaucyi w kwocie 50.000 zł. waluty austryackiej.

Artykuł III.

Rząd postara się aby roboty budownicze były rozdane w drodze rozpisania ofert.

Administracyi państwa zastrzega się zatwierdzenie kursu emisyi.

Artykuł IV.

Czas trwania koncesyi ustanawia się na lat dziewięćdziesiąt licząc od dnia otwarcia ruchu na kolei w artykule I wzmiankowanej.

Artykuł V.

Co się tyczy cen jazdy i frachtowego tudzież innych warunków koncesyi, zastósowane będą ile możności przepisy ustawy z dnia 21 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 80), tyczącej się

kolei żelaznej z Lieboch do Zielonego Trawnika z linią boczną do Szczawnicy mający być wybudowaną przez uprzywilejowaną spółkę kolei żelaznej z Gradcu do Köflach oraz górnicza.

Artykuł VI.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

104.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o warunkach i przyzwoleniach w celu zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Mostu do granicy czesko-saskiej pod Muldą.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd do udzielenia ulg następujących uprzywilejowanej spółce kolej żelaznej z Pragi do Duchcowa w przypadku udzielenia koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Mostu na Litwinów górny, Osiek, Gròb i Mikułów, do granicy czesko-saskiej pod Muldą, mającej stanowić integralną część składową kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa:

a) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei, aż do chwili otwarcia ruchu;

b) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, na przeciąg lat dziesięciu, od dnia udzielenia koncesyi.

Udzielone na zasadzie ustępu *c)* uwolnienie od podatku dochodowego, może być wykonane w ten sposób, że podatek dochodowy spółki kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa uiszczany będzie w stosunku ilości mil linii już koncesyonowanej do ilości mil nowej linii.

Artykuł II.

Spółka akcyjna uprzywilejowanej kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa jest obowiązana wybudować na żądanie administracyi państwa i w sposób przez rząd oznaczony kolej z Nowego Miasta do granicy czesko-saskiej, łączącą się z koleją idącą przez Dolinę Mogielnicką.

Ulgi w artykule I wzmiankowane będą zastósowane także i do tej kolei łączącej.

Artykuł III.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu państwa z rządem królewsko-saskim wydane będą przepisy tyczące się połączenia kolei w artykule I wzmiankowanej, jakoteż kolei łączącej w artykule II wspomnionej z siecią kolei saskich, jak nie mniej co się tyczy służby ruchu w stacyi wspólnej, a spółka akcyjna kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa, lub jej następcy prawni będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu państwa i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Laxenburg, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

105.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o warunkach i przyzwoleniach w celu zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Grobu do granicy czesko-saskiej w kierunku Perna

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd do udzielenia ulg następujących w przypadku nadania koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Grobu do granicy czesko-saskiej w kierunku Krupki, Oberwaldu i Tissy ze stacyą pograniczną w Petrowicach:

a) uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się tak pozyskania kapitału, jak nie mniej budowy i urządzenia kolei, aż do chwili otwarcia ruchu;

b) uwolnienie pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa jakoteż kwitów tymczasowych od stempli i należytości, tudzież uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, na przeciąg lat dziesięciu, od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł II.

Kolej żelazna, w artykule I wzmiankowana, ma być ukończona i na użytek publiczny oddana w przeciągu lat trzech, licząc od dnia nadania koncesyi. Administracya państwa postara się aby koncesyonaryusze zabezpieczyli odpowiednio dopełnienie tego zobowiązania,

Artykuł III.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu z rządem królewsko-saskim wydane będą przepisy tyczące się tak połączenia kolei żelaznej, w artykule I wzmiankowanej, z siecią kolei saskich, jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej, tudzież, że koncesyonaryusze będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu, i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł IV.

Co się tyczy innych warunków koncesyi, rząd będzie się trzymał ile możności przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 97) tyczącej się budowy kolei z Pragi do Duchcowa z odnogą do Mostu.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

106.

Ustawa z dnia 29 czerwca 1872,

o wybudowaniu kolei żelaznej parowej z Tarnowa do granicy węgierskiej pod Leluchowem, z odnogą z Grybowa do Zagórza.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby przez nadanie koncesyi pod warunkami w ustawie niniejszej wyrażonemi, zabezpieczył budowę kolei żelaznych parowych:

a) z Leluchowa nad granicą galicyjsko-węgierską na Grybów do Tarnowa, łączącej się z koleją galicyjską Karola Ludwika;

b) z Grybowa do Zagórza, łączącej się z pierwszą węgiersko-galicyjską koleją żelazną;

c) z stósownego punktu linii leluchowsko-tarnowskiej na Żywiec do Bielska;

d) z Żywca do granicy węgierskiej w kierunku Czaczy, do połączenia z koleją koszyce-bogumińską,

a to w całości albo też każdej z tych linii osobno.

Artykuł II.

Kolejom w artykule I wymienionym *a)*, *b)*, *c)*, *d)*, przy nadaniu ich w całości, może być zapewnione uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów, jakoteż uwoolnienie od wszelkiego nowego podatku jaki na mocy przyszłych ustaw mógłby być zaprowadzonym, a to na czas budowy i przeciąg do trzydziestu lat od dnia otwarcia ruchu na każdej z linii w artykule I wzmiankowanych.

Artykuł III.

Gdyby zabezpieczenie budowy kolei Leluchów-Grybów-Tarnów, w artykule I pod *a)* wymienionej, pomimo uwolnienia od podatków w artykule II wzmiankowanego, osiągnąć się nie dało, można kolei tej zapewnić na czas trwania koncesyi gwarancyę czystego dochodu rocznego wraz z kwotą amortyzacyjną w sumie maksymalnej 43.870 zł. waluty austryackiej srebrem od mili, w taki sposób, że gdyby czysty dochód roczny nie wynosił kwoty zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni to, co niedostaje.

Gwarancya czystego dochodu wraz z kwotą amortyzacyjną kapitału na budowę wyłożonego, mająca się ustanowić na zasadzie udowodnionych rzeczywistych wydatków na budowę, kosztów pozyskania kapitału i procentów interkalarnych, rozpocznie się z dniem otwarcia całej zagwarantowanej linii kolei żelaznej.

Artykuł IV.

W wykonaniu artykułu III będą wydane następujące postanowienia:

1. Z czystego dochodu rocznego zagwarantowanego taka kwota ma być obracana na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi, przez nią zatwierdzić się mającego, i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony w ciągu trwania koncesyi.

2. Jeżeliby administracya państwa, z powodu wzięcia na siebie gwarancyi, miała płacić dodatek, uczyni to po poprzedniczem zbadaniu przedłożyć się mających, opatrzonych w dowody rachunków rocznych, w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb będzie uiszczał nawet pierwej wpłaty częściowe stósownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, a to, jeżeli koncesyonaryusz zażąda tego na sześć tygodni przed terminem wypłaty; zastrzega się tylko, że później będzie zrobione obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem sprawdzeniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu powinny być przedłożone, okazało się, że zaliczki wymierzono za wysoko, koncesyonaryusz obowiązany jest zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę, z doliczeniem 6 procentowych odsetków. Żądanie jednak co do dopłaty ze strony państwa, należy przedłożyć najpóźniej w przeciągu roku po upływie roku ruchu, w przeciwnym razie będzie uważane za wygasłe.

3. Kwota, którą administracya państwa płaci z tytułu przyjętej gwarancyi ma być uważana jako zaliczka oprocentowana po cztery od sta rocznie.

Jak tylko dochód czysty kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa każdorazowej nadwyżki będzie natychmiast zwrócona administracyi państwa na pokrycie danej zaliczki i procentów, aż do całkowitego umorzenia. Z pozostałej drugiej połowy będzie odłożona do funduszu rezerwowego taka część, jaką administracya państwa w statutach wyznaczy.

Opłata przypadających odsetków ma być uskuteczniona przed zwrotem zaliczek. Jeżeli takie zaliczki lub odsetki nie będą państwu zapłacone do chwili wygaśnięcia koncesyi lub odkupu kolei, zostaną ściągnięte z pozostałego jeszcze majątku przedsiębiorstwa.

Artykuł V.

Jeżeli wybudowanie kolei w artykule I ad *a)* wymienionej, tylko pod warunkami w artykule III i IV ustawy niniejszej wyrażonemi, będzie zabezpieczone, uwolnienie tej linii od podatków przewidziane w artykule II, będzie nadane na lat dziewięć, co się zaś tyczy innych linii, w artykule I wzmiankowanych, na przeciąg do dwudziestu lat.

Artykuł VI.

Gdyby z wybudowaniem kolei żelaznych w artykule I wymienionych mogło oraz być zapewnionem wybudowanie i ruch kolei żelaznych z Tarnowa do Sandomierza i z pewnego punktu kolei Arcyksięcia Albrechta do Husiatyna, upoważnia się rząd aby całej tej sieci kolei zapewnił gwarancyą czystego dochodu rocznego wraz z kwotą amortyzacyjną w sumie maksymalnej 24.000 zł. waluty austryackiej srebrem od mili na czas trwania koncesyi. Nadto sieci tej można przyzwolić uwolnienie od podatków w artykule II ustawy niniejszej przewidziane, a to na przeciąg do dwudziestu lat od dnia otwarcia ruchu na każdej z czterech linii w artykule VII wzmiankowanych.

Artykuł VII.

Gwarancya w artykule VI wzmiankowana będzie wymierzona w stosunku ilości mil każdej z kolei:

1. Od pewnego punktu linii Leluchów-Tarnów do Żywca i Bielska i z Żywca do granicy węgierskiej w kierunku Czaczy,
2. z Leluchowa do Tarnowa i z Grybowa do Zagórza,
3. z Tarnowa do Sandomierza,
4. z pewnego punktu kolei Arckysięcia Albrechta do Husiatyna, i wejdzie w życie z dniem otwarcia ruchu na takowych, i z zastósowaniem tyczących się tego przepisów artykułu III i IV ustawy niniejszej.

Artykuł VIII.

Pozwala się aby akcye i obligacye z prawem pierwszeństwa pierwszej emisyi, jakoteż kwity tymczasowe były wolne od stempli i należytości.

Pozwala się na uwolnienie od należytości za przeniesione własności przy wykupnie gruntów.

Opłatę stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się pozyskania kapitału, jakoteż budowy i urządzenia kolei pozwala się odłożyć aż do otwarcia ruchu na odpowiednich liniach.

Co się tyczy kolei zagwarantowanych, koszta notowania papierów obiegowych na giełdach krajowych i zagranicznych, jakoteż podatki, które przedsiębiorstwo będzie opłacało po upływie uwolnienia od podatków, mogą być wpisane do rachunków ruchu jako pozycya wydatkowa, co jednak nie odnosi się do opłat stemplowych od kuponów.

Od dopłat rządowych przedsiębiorstwo nie będzie opłacać podatku dochodowego.

Artykuł IX.

Budowa kolei w artykule I wzmiankowanych, w przypadku nadania takowych oddzielnie, ma być ukończona najpóźniej w przeciągu półtrzecia roku od dnia udzielenia koncesyi i od tego terminu gotowe koleje na użytek publiczny oddane być winny.

W przypadku nadania w całości wszystkich kolei w artykule I wzmiankowanych, termin ten może być przedłużony do lat czterech a w przypadku nadania całej sieci, w artykule VI wyszczególnionej, do lat sześciu.

Koncesyonaryusze winni administracyi państwa w sposób odpowiedni, przez nią oznaczyć się mający, zabezpieczyć dopełnienie tych zobowiązań. W razie niedopełnienia zobowiązań kaucya może być uznana za przepadłą.

Akta i dokumenta z tego powodu wystawić się mające są wolne od należytości i stempli.

Artykuł X.

Jeżeli budowa kolei w artykule I ad *a)* wzmiankowanych będzie zabezpieczona na zasadzie przepisów artykułów III i IV, roboty budownicze rozdane będą oddzielnie od czynności zebrania kapitału dotyczących, a to na podstawie warunków przez rząd dla tych kolei ustanowić się mających, w drodze rozpisania ofert.

W przypadku tym zebranie kapitału może nastąpić także w drodze rozpisania ofert a minimalny kurs emisyi papierów w obieg puścić się mających ustanawia się na 87 zł. waluty austryackiej za 100 zł. srebrem.

W jakikolwiek sposób koleje wzmiankowane w tej ustawie, zostaną nadane, wszystkie mosty, jakoteż wszelkie inne znaczniejsze budynki i budowle sztuczne będą wykonane z żelaza i kamienia.

Artykuł XI.

Czas trwania koncesyi ustanawia się na lat dziewięćdziesiąt licząc od dnia otwarcia ruchu na kolejach koncesyonowanych.

Względem kolei w artykule I ad *a)* wzmiankowanej, może być zawarta z rządem węgierskim umowa, tycząca się sposobów zagwarantowania i innych warunków koncesyi. Przy tem, jakoteż przy ustanawianiu warunków koncesyi dla wszystkich innych kolei w tej ustawie wzmiankowanych, trzeba ile możności mieć na względzie przepisy ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) o warunkach i przyzwoleniach dla przedsiębiorstwa sieci kolei żelaznych wybudować się mających pod nazwą „kolej północno-zachodnia austryacka“.

Artykuł XII.

Jeżeli natychmiastowe zabezpieczenie kolei w artykule I ad *a)* wzmiankowanej, przez udzielenie koncesyi, nie będzie uznane za odpowiednie interesom publicznym, rząd mocen jest uskutecznić budowę kosztem państwa.

W tym celu przyzwala się rządowi na rok 1872 dotacyą na budowę w sumie 2,000.000 waluty austryackiej, która może być pozyskana zaciągnięciem długu nieustalonego.

Artykuł XIII.

Zastrzega się, że po zawarciu traktatu z rządem cesarsko-rosyjskim wydane będą przepisy tyczące się tak połączenia kolei żelaznych w artykule VI wzmiankowanych z siecią kolei rosyjskich, jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej, tudzież, że koncesyonaryusze będą obowiązani poddać się przepisom tego traktatu, i powinnościom z niego wynikającym.

Artykuł XIV.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Laxenburg, dnia 29 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

107.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z dnia 13 lipca 1872,

którem ogłasza się termin wejścia w życie nowo uorganizowanych starostw górniczych i urzędów rewirowych górniczych.

W wykonaniu §. 22 ustawy z dnia 21 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 77) o urządzeniu i zakresie działania władz górniczych wyznacza się dzień 31 lipca 1872 jako termin wejścia w życie starostw górniczych i urzędów rewirowych górniczych tąż ustawą zaprowadzonych.

W tym samym dniu władze górnicze wyższe i władze górnicze, rozporządzeniem cesarskiem z dnia 13 września 1858 (Dz. u. p. Nr. 157) ustanowione, będą rozwiązane.

Chlumecky r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLI. — Wydany i rozesłany dnia 23 lipca 1872.

108.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 22 czerwca 1872,

zawierające przepisy o ogródkach dziecinnych i zakładach z niemi spowinowaconych.

A. Ogródki dziecinne.

a) Cel i urządzenie.

§. 1. Zadaniem ogródka dziecinnego jest nieść pomoc wychowaniu domowemu dzieci i uzupełniać takowe nim dojdą do wieku, w którym są obowiązane uczęszczać do szkoły, a to, ażeby za pomocą racyonalnego ćwiczenia ciała i zmysłów, jak nie mniej za pomocą kształcenia umysłu według zasad natury, przygotować dzieci do nauki w szkole początkowej.

§. 2. Środkami pedagogicznemi w ogródku dziecinnym są: zatrudnienia, budzące twórczy popęd do działalności, zabawy komocyjne z śpiewaniem i bez śpiewu, oglądanie przedmiotów i obrazków połączone z rozmową wyjaśniającą, powiastki i wierszyki, nakoniec łatwe prace ogrodnicze.

Wszelka nauka mająca znaczenie szkolnej jest stanowczo wyłączona.

§. 3. Dzieci nie mogą być przyjmowane do ogródka wcześniej nim zaczną czwarty rok życia, uwalniane zaś powinny być w myśl ustawy państwa o szkołach początkowych z dnia 14 maja 1869 (§§. 21, 23), gdy ukończą szósty rok życia. Przyjmowanie i odbieranie dzieci może mieć miejsce w którymkolwiek czasie i zależy od życzenia rodziców lub ich zastępców.

Dzieci mające wady ciała, które dla innych wychowańców mogą być niebezpieczne, nie będą przyjmowane do ogródka dziecinnego.

§. 4. Ogródki dziecinne zakładać mogą kraje, okręgi szkolne, gminy, towarzystwa, tudzież osoby prywatne samodzielne i nieskazitelne pod warunkami w rozporządzeniu niniejszem §§. 5—16 zawartemi.

Do otwarcia takiego zakładu potrzebnem jest pozwolenie krajowej władzy szkolnej.

Ogródki dziecinne założone przez prowincye, okręgi szkolne i gminy będą się nazywały publicznemi, założone zaś i utrzymywane przez towarzystwa i osoby prywatne, prywatnemi.

§. 5. Ogródek dziecinny może istnieć albo samodzielnie albo w połączeniu ze szkołą początkową. Dzieci są tam zatrudnione dwie do trzech godzin przedpołudniem i dwie godziny popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt; ogródek dziecinny może być jednak i w ten sposób urządzonym, ażeby dzieci nawet i resztę dnia mogły przepędzać w ogródku pod dozorem i dostawać tam pożywienie.

§. 6. Jednej osobie nie można oddawać w dozór więcej dzieci nad 40.

§. 7. Drogi do ogródka prowadzące powinny być bezpieczne i wygodne a lokalności tegoż w zdrowem miejscu położone, widne i tak obszerne, aby dzieci mogły się swobodnie poruszać. Schody ile możności znajdować się nie powinny.

Oprócz stósownych pokoi lub sal ogródek dziecinny powinien posiadać obszerny, miły i bezpieczny plac do zabaw i ruchu na otwartem powietrzu (t. j. ogród lub dziedziniec z miejscami do zabaw). Wyjątki mogą mieć miejsce tylko w większych miastach i tylko w ogródkach prywatnych.

§. 8. Ogródek dziecinny powinien posiadać stósowne przedmioty do oglądania i środki do zatrudnienia dzieci, odpowiednie ławki lub krzesełka, stoły poliniowane w siatkę i stósowne urządzenia do potrzeb naturalnych.

§. 9. Każdy ogródek dziecinny trzeba utrzymywać podług statutu do potrzeb miejscowych zastósowanego i podług programu zajęć.

§. 10. Założyciel ogródka jest odpowiedzialny za zewnętrzne onego urządzenie, kierownik zaś (kierowniczka) za kierunek pedagogiczny ogródka.

§. 11. Dyrekcya ogródka dziecinnego połączonego ze szkołą początkową należy do dyrektora tejże szkoły początkowej.

Dyrektorowie (dyrektorki) ogródków dziecinnych samoistnych powinni być nieskażonych obyczajów, mieć lat 24 skończonych, posiadać przynajmniej świadectwo dojrzałości do powszechnych szkół początkowych i udowodnić że uczęszczając przynajmniej trzy miesiące do ogródka dziecinnego dobrze urządzonego, obznajmili się z zasadami wychowania dzieci w ogródku. Tylko minister oświecenia może uwolnić od wykazania się świadectwem dojrzałości a to w przypadku, gdy potrzebne uzdolnienie pedagogiczne jest w inny sposób należycie udowodnione.

§. 12. Praktyczne wychowanie dzieci w ogródku i właściwe obcowanie z dziećmi jest rzeczą ogrodniczek, które też winny udowodnić przepisane uzdatnienie do tego powołania (§§. 20—24).

Dyrektorka może być oraz ogrodniczką, jeżeli posiada odpowiednie uzdatnienie.

§. 13. Dozorczynią w ogródku dziecinnym może być jakakolwiek osoba pod względem moralnym nieposzlakowana, czerstwego zdrowia i umysłowo normalnie rozwinięta.

§. 14. Dyrektora (dyrektorkę), ogrodniczki i dozorczynie mianuje założyciel ogródka z zachowaniem przepisów §§. 11—13, i po zamianowaniu zawiadamia władzę szkolną powiatową. Do niego także należy oznaczyć, czy za używanie ogródka dziecinnego ma być płacone wynagrodzenie i podług jakiej stopy.

§. 15. O każdej zmianie w dyrekcyi lub kierownictwie ogródka dziecinnego, tudzież o każdorazowej zmianie lokalu trzeba zawiadomić powiatową władzę szkolną przed wykonaniem tej zmiany.

§. 16. Publiczność może za zgłoszeniem się odwiedzać w każdym czasie ogródek dziecinny.

§. 17. Ogródki dziecinne podlegają nadzorowi władz szkolnych. Nadzór pedagogiczno-dydaktyczny należy do c. k. okręgowego inspektora szkół. W innych względach ogródki publiczne zostają pod nadzorem władz szkolnych miejscowych, a ogródki prywatne pod nadzorem władz szkolnych powiatowych.

Władza szkolna miejscowa może ustanowić komitet kobiecy z osób do gminy należących, do bezpośredniego nadzorowania ogródków publicznych. Zadaniem tego komitetu będzie zwiedzać od czasu do czasu ogródki dziecinne i przedkładać władzy szkolnej wnioski, podniesienie onych na celu mające.

§. 18. Ogródki, w którychby przepisy w rozporządzeniu niniejszem zawarte nie były zachowywane, albo w którychby się objawiały wadliwości szkodliwe celowi tych zakładów, zamknie krajowa władza szkolna.

b) Przysposobienie ogrodniczek.

§. 19. Dla przysposobienia ogrodniczek, jeżeliby publiczne seminarya nauczycielskie żeńskie jako takie tego nie załatwiały, urządzone będą osobne kursa przy niektórych z tych zakładów.

§. 20. Do uzyskania posady ogrodniczki uprawniają także świadectwa dojrzałości udowodniające pomyślny wynik egzaminu pod względem teoretyczno-praktycznej znajomości ogródka dziecinnego.

§. 21. Pod względem urządzenia osobnych kursów dla ogrodniczek (§. 19) obowiązują następujące przepisy:

I. Kurs trwa rok.

Uczennic nie może być więcej nad 40.

II. Warunki przyjęcia są następujące:

1. wiek nie mniej niż 16 i nie więcej nad 30 lat;

2. zdolność fizyczna;

3. obyczaje nieskazitelne;

4. stopień wiedzy, przepisany porządkiem szkół i nauczania jako zakres szkół początkowych powszechnych a egzaminem wstępnym sprawdzony;

5. słuch muzykalny i dobry głos do śpiewu.

III. Wykładane będą następujące przedmioty:

1. pedagogika, o ile odnosi się do wychowania małych dzieci i teorya ogródków dziecinnych;

2. instrukcya do zatrudnień i zabaw w ogródku dziecinnym;

3. nauka języka i nauka o rzeczach realnych: czytania i ćwiczenia stylistyczne, objaśnienia w opowiadaniu o przedmiotach z natury wziętych i przedstawionych na obrazkach, przyswojenie materyału do opowiadania, do nauki poglądu i materyału pamięciowego, tudzież nauka praktycznego traktowania tych przedmiotów;

4. Nauka o figurach geometrycznych i rysunek zastósowany do potrzeb ogródka dziecinnego;

5. śpiew:

6. gymnastyka.

Nadto kandydatki tego kursu obowiązane są uczestniczyć cały rok pod odpowiedniem przewodnictwem w czynnościach praktycznych w ogródku dziecinnym.

Plan nauki ustanawia minister oświecenia.

IV. Po skończeniu kursu uczennice otrzymają na podstawie egzaminu (teoretyczno-praktycznego) pomyślnie złożonego świadectwo uzdatnienia na ogrodniczki.

§. 22. Świadectwo uzdatnienia na ogrodniczki mogą także uzyskać osoby, które do tego zawodu kształciły się prywatnie, najmniej trzy miesiące uczęszczały do ogródka dobrze urządzonego i w c. k. seminaryum nauczycielskiem żeńskiem zdały pomyślnie egzamin teoretyczno-praktyczny.

§. 23. Za zezwoleniem ministra oświecenia obok osobnych kursów przy seminaryach żeńskich publicznych, kursa do kształcenia ogrodniczek mogą także być połączone z dobrze urządzonemi ogródkami tak publicznemi jak i prywatnemi. Kursa takie mogą otrzymać od ministra prawo wystawiania świadectw ważnych w państwie (prawo instytutów publicznych) pod tym dalszym warunkiem, aby program nauk nie różnił się w gruncie rzeczy od programu kursów istniejących przy seminaryach publicznych żeńskich, ażeby ich nauczyciele byli potwierdzani przez krajową władzę szkolną, i aby ostatni egzamin odbywał się pod przewodnictwem delegata tej ostatniej, bez zezwolenia którego świadectwo uzdatnienia nie może być wystawionem.

§. 24. Świadectwa uzdatnienia na nauczycielki, po za obrębem krajów w radzie państwa reprezentowanych uzyskane, muszą być wyraźnie uznane przez ministra oświecenia.

c) Ogródek jako środek do wstępnego kształcenia dziewcząt do zawodu wychowywania i pielęgnowania dzieci.

§. 25. Dziewczęta, do wyższych klas szkół początkowych i miejskich uczęszczające, powinny być ile możności przypuszczane oddziałami do uczestnictwa w grach i zatrudnieniach w ogródku dziecinnym.

Nadto każdy dyrektor i każda dyrektorka ogródka dziecinnego mają prawo udzielać dziewczętom, które szkołę ukończyły, naukę naturalnego wychowania dzieci i wystawiać im świadectwo nabytego uzdolnienia.

B. Ochrona dla dzieci.

§. 26. Zadaniem ochrony jest przyjmować pod dozór dzieci klas roboczych, zatrudniać je stosownie, przyzwyczajać do schludności, porządku i dobrych obyczajów, tudzież budzić w nich zamiłowanie do pracy.

I do tych także zakładów dzieci, które jeszcze trzeciego roku życia nie ukończyły, przyjęte być nie mogą.

Do założenia ochrony potrzebnem jest pozwolenie krajowej władzy szkolnej, która w każdym przypadku ma prawo oznaczyć warunki tego pozwolenia.

Nadzór nad ochronami wykonywany będzie podług tych samych przepisów, co i nad ogródkami dziecinnemi. Uwagę należy zwracać głównie na to, aby urządzenia pod względem pedagogicznym i sanitarnym odpowiadały teraźniejszym wymaganiom, i ażeby wszelka nauka szkolna była z tych zakładów ściśle wyłączona.

C. Żłóbki.

§. 27. Zakłady dla niemowląt czyli żłóbki (crêches), udzielające ze względów humanitarnych dzieciom mniej niż trzy lata liczącym opiekę, której rodzice dać im nie mogą, podlegają głównie przepisom policyi zdrowia.

Stremayr r. w.

109.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1872,

pozwalająca miastu Krakowowi zaciągnąć pożyczkę loteryjną.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Miastu Krakowowi pozwala się zaciągnąć pożyczkę loteryjną w sumie nominalnej milion pięćset tysięcy złotych, z pominięciem przepisów prawnych o zaciąganiu pożyczek prywatnych z obligacyami udziałowemi, w takim sposobie, że obligacye udziałowe mogą być wydawane na okaziciela atoli na sumę nie niżej dwudziestu złotych, i że przy zwrocie wpłaty mogą być połączone z losowaniem premii.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Salzburg, 27 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

110.

Ustawa z dnia 28 czerwca 1872,

o podwyższeniu dotacyi dworu wyznaczonej ustawą z dnia 10 marca 1870 (Dz. u. p. Nr. 26).

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Uposażenie na utrzymanie dworu Jego c. i k. Apostolskiej Mości Franciszka Józefa I przez królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane płacić się mające, wynosić będzie od dnia 1 stycznia 1872 do dnia 31 grudnia 1879 roku 4.650,000 zł. rocznie.

Ta suma w ciągu tego czasu umieszczana będzie w budżecie corocznym.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 28 czerwca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

111.

Ustawa z dnia 4 lipca 1872,

którą pewne czynności urzędowe w sprawach małżeńskich zostają wyłączone z zakresu działania politycznych władz krajowych i przydzielone politycznym władzom powiatowym.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Następujące sprawy, tyczące się zawarcia małżeństwa, wyłącza się z zakresu działania politycznych władz krajowych, i przydziela się do rozstrzygania w pierwszej instancyi c. k. politycznym władzom powiatowym a w miastach, własne statuta gminne posiadających, władzom gminnym, którym zawiadywanie sprawami politycznemi jest poruczone:

1. Udzielanie uwolnień od drugiej i trzeciej zapowiedzi, a względnie pozwolenia na skrócenie czasu, w którym zapowiedź, przez władzę świecką ogłosić się mająca, ogłoszoną być powinna.

2. Udzielanie całkowitego uwolnienia od zapowiedzi w śród okoliczności naglących, o ile to władzom powiatowym i gminnym, powyżej wzmiankowanym, nie jest już poruczone.

3. Rozstrzyganie, czy w przypadku udowodnionego bliskiego niebezpieczeństwa śmierci małżeństwo może być zawarte pomimo braku przepisanej metryki chrztu lub urodzenia.

4. Udzielenie dyspensy na zasadzie §. 120 pow. ks. ust. cyw.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi spraw wewnętrznych.

Laxenburg, 4 lipca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLII. — Wydany i rozesłany dnia 27 lipca 1872.

112.

Ustawa z dnia 12 lipca 1872,

którą w wykonaniu artykułu 9 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, uregulowane zostaje prawo powództwa stron z tytułu nadwerężenia prawa przez urzędników sądowych w wykonywaniu czynności urzędowych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Jeżeli urzędnik sądowy, w wykonywaniu czynności urzędowej, przekroczywszy swój obowiązek urzędowy, nadwerężył prawo strony i przez to wyrządził jej szkodę, której środki prawne w postępowaniu sądowem przepisane, nie zaradzają; natenczas na zasadzie ustawy niniejszej strona poszkodowana ma prawo poszukiwać wynagrodzenia szkody w drodze skargi albo tylko przeciw urzędnikowi sądowemu na którym wina ciąży, albo tylko przeciw państwu, lub przeciw obojgu.

Urzędnik sądowy, na którym ciąży wina, jest odpowiedzialny jako dłużnik główny, państwo zaś, na mocy ustawy niniejszej, jako poręczyciel i płatnik.

§. 2.

Jeżeli skarga jest wymierzona przeciw pojedynczym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży; natenczas do uzasadnienia tejże przeciw każdemu oskarżonemu potrzebny jest dowód, że nadwerężenie prawa zasadza się na przekroczeniu obowiązku urzędowego przez pojedynczych oskarżonych.

Jeżeli skarga jest wymierzona tylko przeciw państwu, wystarcza dowód, że nadwerężenie prawa nastąpić mogło tylko w skutek przekroczenia obowiązku urzędowego ze strony urzędników sądowych tego sądu, od którego czynność urzędowa wyszła.

§. 3.

Jeżeli kto wywodzi roszczenie do wynagrodzenia z uchwały sądu kolegialnego, prawo strony nadwerężającej; natenczas przeciwko samym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży, lub przeciwko takowym i państwu, można wynieść skargę tylko wtedy, gdy się o nich powód w drodze postępowania sądowo-karnego dowie.

§. 4.

W duchu ustawy niniejszej urzędnikami sądowymi są urzędnicy rządowi, ustanowieni przy trybunałach i sądach powiatowych do sprawowania urzędu sędziowskiego lub do innych czynności urzędowych sądowych, jakoteż komisarze sądowi (notaryusze) wydelegowani do przedsiębrania czynności urzędowych sądowych.

Na równi z nimi pod względem stósowania ustawy niniejszej uważani będą asesserowie sądów handlowych, morskich i górniczych, ustanowieni do wykonywania urzędu sędziowskiego jako biegli w zawodzie, tudzież słudzy, przy sądach do uskuteczniania czynności urzędowych sądowych, ustanowieni, jak nie mniej urzędnicy rządowi i słudzy przy urzędach podatkowych rządowych, pod względem czynności urzędowych z sądowemi depozytami i pieniędzmi sierocińskiemi.

Urzędnicy prokuratoryi rządowej nie będą uważani za urzędników sądowych.

Co się tyczy zachowywaczy hipotecznych w Dalmacyi, ustawy istniejące pozostają w mocy obowiązującej.

§. 5.

Podług jakiej miary, a jeżeli skarżono kilka osób, w jakim stosunku wynagrodzenie od tychże może być żądane, o ile regres ma miejsce i kiedy gaśnie obowiązek wynagrodzenia i regresu, należy oceniać podług przepisów prawa powszechnego cywilnego, jeżeli w ustawie niniejszej co innego nie jest postanowiono.

§. 6.

Za orzeczenie lub rozporządzenie uchwalone na posiedzeniu są odpowiedzialni wszyscy głos mający, którzy za takowem głosowali.

Ale jeżeli uchwała opiera się na niedokładnem lub błędnem przedstawieniu rzeczy przez sprawozdawcę, głosujący są wolni od wszelkiej odpowiedzialności, o ile na nich nie ciąży zaniedbanie staranności prawem przepisanej.

§. 7.

Odpowiedzialność urzędnika sądowego za szkodę rozciąga się na jego przełożonego tylko wtedy, jeżeli i ten jest winnym przekroczenia obowiązku urzędowego, albo jeżeli osobne przepisy prawne też odpowiedzialność na niego wkładają.

§. 8.

Dla skargi mającej na celu poszukiwanie wynagrodzenia szkody jest właściwym ten trybunał drugiej instancyi w którego okręgu ma siedzibę ów sąd, który, lub którego urzędnik popełnił nadwerężenie prawa.

Jeżeli kto wywodzi roszczenie do wynagrodzenia szkody z rozporządzenia prezesa, lub z uchwały kolegialnej tego samego sądu krajowego wyższego, który na zasadzie

powyższego ustępu jest dla skargi właściwym; natenczas najwyższy trybunał wydeleguje na żądanie powoda lub oskarżonego inny sąd krajowy wyższy do przeprowadzenia i roztrzygnięcia. Zresztą pod względem stronności sędziów i sądów będą stósowane powszechne przepisy prawne.

§. 9.

Jeżeli pozwanem jest państwo, prokuratorya skarbowa w siedzibie sądu procesowego jest powołaną do zastępowania onego.

Jeżeli skarga jest wyniesiona jednocześnie przeciwko państwu i przeciwko urzędnikom sądowym na których cięży wina, lub przeciw kilku urzędnikom sądowym, zastósowane będą przepisy procedury cywilnej o uczestnictwie w sporze.

§. 10.

W skardze winna strona wyrazić fakta z których wywodzi roszczenia swoje przeciw pozwanemu, jakoteż przedmiot i rozciągłość szkody a pod względem roszczonego wynagrodzenia winna uczynić oznaczone żądanie.

O środki dowodowe winna się strona ile możności postarać lub ma takowe wskazać.

§. 11.

Sąd procesowy odrzuca z urzędu skargi, przepisom §. 10 nie odpowiadające, w innym zaś razie wytacza postępowanie sądowe, stosując w tym względzie przepisy procedury cywilnej o postępowaniu zwyczajnem, o ile w ustawie niniejszej co innego nie jest postanowiono.

Przeciw odrzuceniu skargi z urzędu służy powodowi droga rekursu do najwyższego trybunału.

§. 12.

Sąd procesowy, wytaczając postępowanie sądowe, winien zawiadomić o wyniesieniu skargi tę władzę, która co do zarzuconego przekroczenia obowiązku urzędowego jest powołaną do postępowania porządkowo-karnego.

Władza ta, ukończywszy postępowanie porządkowo-karne, zawiadomi sąd procesowy o wyniku takowego.

Strony mają prawo przejrzenia w sądzie procesowym tego zawiadomienia i brania odpisów.

§. 13.

Oprócz tego wolno stronom procesowym żądać od władzy porządkowo-karnej, aby im pozwoliła przejrzeć akta ukończonego śledztwa porządkowo-karnego i brać odpisy.

Nie należy dawać do przejrzenia i brania odpisów takich pism, które dla procesu o wynagrodzenie szkody nie mają znaczenia. Toż samo tyczy się pism, któreby wyjawiły głosowanie urzędników sądowych, chyba że strona dowiedziała się już o głosowaniu w drodze śledztwa sądowo-karnego, lub że pisma te tyczą się głosowania tych urzędników sądowych, którzy z powodu tego głosowania zostali skazani w drodze porządkowo-karnej.

Przeciwko rozporządzeniu władzy porządkowo-karnej służy proszącemu droga rekursu do władzy porządkowo-karnej zwierzchniczej.

§. 14.

Każda strona procesowa może żądać, ażeby postępowanie procesowe zostało wstrzymane aż do ukończenia postępowania porządkowo-karnego, jeżeli można przewidzieć, że ostateczny wypadek tego ostatniego, lub zużytkowanie dochodzeń, w drodze porządkowo-karnej poczynić się mających, wywrze wpływ na rozstrzygnięcie procesu.

Przeciwko orzeczeniu sądu procesowego, tyczącemu się takiego żądania, rekurs jest dopuszczalny.

§. 15.

Jeżeli skarga jest wyniesiona przeciw państwu, takowe może oznajmić spór tym urzędnikom sądowym, których uważa za odpowiedzialnych w obec roszczenia do wynagrodzenia opartego na nadwerężeniu prawa, a którzy nie są współpozwanymi.

Jeżeli roszczenie do wynagrodzenia wywiedziono z uchwały sądu kolegialnego, oznajmienie sporu urzędnikom sądowym którzy głosowali, następuje tylko wtedy, jeżeli się o nich w drodze postępowania sądowo-karnego dowiedziano, albo jeżeli takowi w śledztwie porządkowo-karnem, przeciwko nim przeprowadzonem, zostali stanowczo uznani winnymi z powodu swego głosowania lub sprawozdania tyczącego się tej uchwały.

Oznajmienie sporu uskutecznia się doręczeniem wierzytelnych odpisów postępowania procesowego odbytego do chwili oznajmienia sporu.

Na podstawie oznajmienia sporu urzędnik sądowy może przystąpić do pozwanego państwa jako ewiktor.

§. 16.

Co do faktów, względem których urzędnicy sądowi mają urzędowy obowiązek zachowania tajemnicy, dowód przez przysięgę tych urzędników jest niedopuszczalny, czy takowi występują w procesie jako pozwani, czy jako ewiktorowie.

§. 17.

Przeciw wyrokom w procesie zapadłym, jakoteż przeciw orzeczeniom i rozporządzeniom, w toku postępowania wydanym, jeżeli w ustawie niniejszej co innego nie jest postanowiono, dopuszczalne są te środki prawne, które według przepisów procedury cywilnej mogą być użyte przeciw warunkom, orzeczeniom i rozporządzeniom sądu pierwszej instancyi.

Te środki prawne rozstrzyga stanowczo sąd najwyższy.

§. 18.

Jeżeli według obowiązującej procedury cywilnej potrzeba pozwolenia sądowego do przedsięwzięcia pojedynczych kroków egzekucyjnych, należy prosić o takowe tego sądu, w którego okręgu egzekucya ma się odbyć.

Jeżeli nie ma wyroku sądu najwyższego, trzeba dołączyć do prośby potwierdzenie prawomocności wyroku przez sąd orzekający.

Jeżeli według obowiązującej procedury cywilnej egzekucya ma miejsce tylko na podstawie wyroku w klauzulę egzekucyjną zaopatrzonego, do udzielenia klauzuli egzekucyjnej uprawnionym jest ten sąd, który w sprawie orzekał w pierwszej instancyi.

§. 19.

Jeżeli państwo, w skutek skargi na zasadzie niniejszej ustawy przeciw niemu wyniesionej, uiściło wynagrodzenie; może wnieść w sądzie procesowym, aby urzędnikom sądowym, których wina orzeczeniem sądowo- lub porządkowo-karnem jest stwierdzona, zwrot tej sumy nakazem płatniczy polecony został.

Jeżeli skarga była wyniesiona przeciw państwu i przeciw urzędnikom sądowym, nakaz płatniczy zwrotu zapłaconej sumy nie może być wydanym, jeżeli wyrok w procesie o wynagrodzenie, przeciwko urzędnikom współpozwanym, wydany, nie zgadza się z orzeczeniem sądowo- i porządkowo-karnem czy to pod względem osób za winne odpowiedzialności, uznanych, czyli też pod względem sposobu lub stosunku kwot ich odpowiedzialności.

Jeżeli nakaz płatniczy ma być wydany przeciwko kilku urzędnikom sądowym, kwota zwrócić się mająca będzie rozdzielona pomiędzy nich w równych częściach, chyba że z wyroku, w procesie głównym zapadłego lub z orzeczenia sądowo-karnego wynika inny stosunek.

§. 20.

Zarzuty przeciwko nakazowi płatniczemu winny być wniesione do sądu procesowego w przeciągu dwóch tygodni po onego doręczeniu. Zarzuty spóźnione odrzuca się z urzędu.

We względzie zarzutów w czasie należytym wniesionych, sąd ma postępować i orzekać tak, jak we względzie zarzutów przeciw nakazowi płatniczemu, wydanemu na podstawie dokumentów publicznych.

O środkach prawnych użytych przeciw orzeczeniom sądu orzeka sąd najwyższy.

§. 21.

Jeżeli stósownie do przepisów §. 19 nakaz płatniczy wydanym być nie może, państwo poszukiwać może roszczonego zwrotu na urzędnikach sądowych tylko w zwyczajnej drodze prawnej w sądzie pierwszej instancyi, który według zasad ogólnych jest do tego właściwym.

Ściąganie zwrotu w drodze administracyjnej miejsca mieć nie może.

§. 22.

Czy państwo poszukuje zwrotu w zwyczajnej drodze prawa, czy takowy nakazem płatniczym jest polecony, urzędnicy sądowi nie mogą się zasłaniać takiemi zarzutami, które rozpoznano i rozstrzygnięto w procesie głównym, prowadzonym przeciw nim jako współpozwanym, albo których zaniechali wnieść w procesie głównym pomimo otrzymanego oznajmienia sporu.

§. 23.

Celem poszukiwania roszczeń zwrotu prokuratorya skarbowa zastępując państwo, może we wszystkich przypadkach żądać, ażeby sąd dyscyplinarny lub karny, albo sąd od którego, lub od którego urzędników wyszło nadwerężenie prawa, wymienił jej tych urzędników sądowych, którzy wykonali czynność urzędową, wynagrodzenia szkody wymagającą, lub którzy udział w niej brali, jakoteż ażeby jej udzielił wszelkich dowodów, potrzebnych do stwierdzenia czynu lub udziału.

§. 24.

Przepisy zawarte w §. 18 stosują się do egzekucyi nakazów płatniczych i orzeczeń, tyczących się zarzutów przeciw nakazom płatniczym.

Celem ściągnięcia zwrotu nawet płaca i wszelkie inne dochody służbowe urzędników sądowych podpadają pod egzekucyą, aż do trzeciej części, z tem atoli ograniczeniem, aby kwota roczna 350 zł. wolną była od egzekucyi.

§. 25.

W toku głównego procesu państwu pozwanemu należy celem zabezpieczenia zwrotu dozwolić na żądanie dopuszczalnych według procedury cywilnej środków ubezpieczających przeciw urzędnikom sądowym, bez zabezpieczania zadośćuczynienia za zniewagę i szkodę, jeżeli będzie wiarogodnie wykazane, że ci urzędnicy są do zwrotu obowiązani.

Jeżeli podniesione będą zarzuty przeciw nakazowi płatniczemu, na zasadzie §. 19 wydanemu, na żądanie państwa można dozwolić egzekucyi celem zabezpieczenia.

W tym celu płace i inne dochody służbowe urzędników sądowych mogą być w wymiarze, który w §. 24 jest oznaczony, zapowiedziane, lub pod egzekucyą tymczasową podciągnięte.

§. 26.

Jeżeli w czasie wyniesienia skargi o wynagrodzenie, urzędnik sądowy na którym wina cięży już nie żyje, albo jeżeli umrze w toku głównego procesu lub w toku procesu o zwrót: przepisy ustawy niniejszej, tak co do głównego procesu, jak i co do procesu o zwrót będą zastósowane do spadku lub spadkobierców tego urzędnika.

§. 27.

Według przepisów ustawy niniejszej należy postąpić i wtedy, jeżeli roszczenie do wynagrodzenia opiera się na artykule 8 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 142), mianowicie że urzędnik sądowy zarządził lub przedłużył bezprawnie areszt.

§. 28.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 12 marca 1859 (Dz. u. p. Nr. 46) zostaje zniesione.

Ustawa niniejsza nie narusza przepisów patentów cesarskich z dnia 10 lutego 1853 (Dz. u. p. Nr. 26) i z dnia 22 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 179) tyczących się roszczeń do wynagrodzenia z tytułu zarządu sądowego dominiów, jakoteż przepisów §. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 7 z roku 1863) o postępowaniu karnem w sprawach drukowych.

§. 29.

Roszczenie do wynagrodzenia, podniesione na podstawie nadwerężenia prawa, które miało miejsce przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą, oceniać należy podług tych przepisów prawnych, które obowiązywały w czasie wydarzonego nadwerężenia prawa.

W przypadkach takich należy stósować się w postępowaniu do przepisów ustawy niniejszej; rozprawy atoli przy wejściu onejże w moc obowiązującą już się toczące, będą dokończone podług przepisów rozporządzenia cesarskiego z dnia 12 marca 1859.

§. 30.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom sprawiedliwości i skarbu.

Ischl, dnia 12 lipca 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

113.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 16 lipca 1872,

o ustanowieniu w Cieplicach, w dworcu kolei z Duchcowa do Podmokłych, ekspozytury urzędu cłowego głównego, i upoważnieniu tegoż do stósowania postępowania w drodze opowiedzenia.

W Cieplicach, w dworcu kolei z Duchcowa do Podmokłych, weszła w życie z dniem 24 czerwca 1872 ekspozytura urzędu cłowego głównego I klasy, która jest także upoważniona do stósowania postępowania cłowego (w drodze opowiedzenia), rozporządzeniem ministerstwa skarbu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) dla obrotu na kolejach żelaznych, przepisanego.

Pretis r. w.

114.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 16 lipca 1872,

o ustanowieniu w Pradze, w dworcu kolei Franciszka Józefa ekspozytury urzędu cłowego głównego, i upoważnieniu tegoż do stósowania postępowania w drodze opowiedzenia.

W Pradze, w dworcu kolei Franciszka Józefa, weszła w życie z dniem 1 czerwca 1872 ekspozytura urzędu cłowego głównego z prawami urzędu cłowego głównego I klasy, która jest upoważniona do stósowania postępowania cłowego skróconego (w drodze odpowiedzenia) rozporządzeniem tutejszem z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) dla obrotu na kolejach żelaznych, przepisanego.

Pretis r. w.

115.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 22 lipca 1872,

o upoważnieniu urzędu cłowego pobocznego II klasy w Novi do pobierania cła od wina z Dalmacyi.

Według doniesienia królewsko-węgierskiego ministerstwa skarbu urząd cłowy poboczny II klasy w Novi został na przeciąg jednego roku upoważniony do pobierania cła od wina w ilości do 50 wiader z Dalmacyi morzem przywiezionego a to według 27 oddziału taryfy, uwaga 1 powszechnej taryfy cłowej z roku 1853.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIII. — Wydany i rozesłany dnia 1 sierpnia 1872.

116.

Traktat z dnia 21 maja 1871,

pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem niemieckiem tyczący się budowy kolei żelaznej łączącej pomiędzy Libercem a Zgorzelcem.

(Zawarty w Berlinie dnia 21 maja 1872 ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość w Wiedniu dnia 18 czerwca 1872, ratyfikacye wymienione w Wiedniu dnia 22 czerwca 1872.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Iliryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy pomiędzy Naszymi pełnomocnikami a pełnomocnikami Najjaśniejszego Cesarza niemieckiego i króla pruskiego podpisany został w Berlinie dnia 27 maja 1872 traktat, tyczący się budowy kolei żelaznej łączącej pomiędzy Libercem a Zgorzelcem, który opiewa dosłownie jak następuje:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król Czeski itd. i Król Apostolski węgierski, tudzież Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski, w imieniu państwa niemieckiego,

przejęci życzeniem rozszerzenia kolei żelaznych, łączących wzajemne terytorya obudwu państw, zamianowali pełnomocnikami swymi do zawarcia umowy w tym względzie:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd. i Król apostolski węgierski:

Swego radcę sekcyi w c. k. ministerstwie handlu, Karola Pusswalda,

Swego radcę sekcyi w c. k. ministerstwie skarbu Ferdynanda Buchaczka,

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski:

Swego dyrektora ministeryalnego zarządu kolei żelaznych Teodora Weishaupta,

Swego tajnego radcę legacyi Wilhelma Jordana,

Swego tajnego nadradcę skarbowego Ernesta Hitzigratha,

którzy udzieliwszy sobie i uznawszy wzajemnie swoje pełnomocnictwa ułożyli i zawarli następującą umowę z zastrzeżeniem ratyfikacyi:

Artykuł I.

Rządy cesarsko-królewsko austryacki i królewsko pruski zgadzają się zezwolić na budowę kolei żelaznej z Liberca na Seidenberg do Zgorzelca i postarać się o ukończenie budowy tej kolei i otwarcie ruchu najpóźniej do 1 lipca 1874.

W tym celu rząd królewsko pruski udzielił spółce kolei żelaznej berlińsko-zgorzelickiej pod dniem 9 października z. r. koncesyą na budowę i ruch części kolei położonej na terytoryum pruskiem, a rząd cesarsko-królewsko austryacki, spółce akcyjnej kolei południowo-północno-niemieckiej, pod dniem 31 marca tego roku, koncesyą na budowę i ruch tej części kolei w mowie będącej, która ma leżeć na terytoryum austryackiem.

Artykuł II.

Zastrzega się że obadwa rządy zatwierdzą każdy dla swojego terytoryum linią kolei, tudzież cały plan budowy i projekta szczegółowe.

Miejsce, w którem kolej ma przecinać wzajemną granicę obu państw, będzie wyznaczone na podstawie projektów przez zarządy dotyczących kolei wypracować się mających, a w razie potrzeby przez komisarzy technicznych, do tego wydelegować się mających.

Artykuł III.

Kolej ma wprawdzie składać się na teraz tylko z jednego toru, atoli nabycie gruntu pod kolej o dwóch torach powinno być naprzód zabezpieczone. Wysokie rządy polecą założenie drugiego toru jak tylko okaże się potrzeba. Nabycie gruntów, do budowy kolei potrzebnych, jeżeliby pomiędzy interesowanymi dobrowolna ugoda nie przyszła do skutku, nastąpi w każdem z obu państw według przepisów ustawy o wywłaszczeniu tamże obowiązującej a względnie wydać się mającej.

Szerokość toru ma wynosić równie jak na kolejach przytykających 1·435 metrów w świetle szyn.

Stosunki konstrukcyi kolei żelaznej, według niniejszego traktatu wybudować się mającej, i jej taboru, powinny zresztą być ułożone podług jednostajnych zasad i tak, aby na całej linii mógł się odbywać ruch jednostajny, a w szczególności aby tabor przewozowy mógł bez przeszkody przechodzić na koleje przytykające i z tychże na obecną, a względnie, aby mógły być wzajemnie używany.

Tabor przewozowy, przez jeden z wysokich rządów wypróbowany, będzie bez powtórnej próby przypuszczony na linią kolei leżącą na drugiem terytoryum.

Artykuł IV.

Obydwa wysokie rządy zobowiązują się dozwolić i zarządzić, ażeby kolej żelazna zgorzelicko-liberecka łączyła się punktami końcowymi z kolejami pod porę do niej przytykającemi w sposób odpowiedni i dozwalający przechodzenia taboru przewozowego.

Artykuł V.

Co do wykonywania władzy monarszej (a więc sądowej i policyjnej) na liniach kolei obadwa terytorya przecinających, zastrzega się że na terytoryum austryackiem władzę tę będzie wykonywać wyłącznie Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd., i Król apostolski węgierski, a na terytoryum pruskiem Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski.

Artykuł VI.

Wysokie rządy zastrzegają sobie, że do wykonywania prawa zwierzchności i prawa nadzoru, służącego im co do części kolei, na ich terytoryach położonych, wydelegują komisarzy, mających reprezentować stosunki swoich rządów do administracyi kolei we wszystkich tych przypadkach, w których właściwe władze krajowe nie mogą działać bezpośrednio, ani sądownie ani policyjnie.

Artykuł VII.

Bez uszczerbku prawa zwierzchności i nadzoru służącego wysokim stronom traktat zawierającym, co się tyczy linii kolei położonych na ich terytoryach i ruchu na takowych, wykonywanie prawa najwyższej zwierzchności nad spółkami kolejowemi lub zarządami kolei, ruch utrzymującemi, służy w ogóle temu rządowi, na którego terytoryum takowe mają siedzibę.

Artykuł VIII.

Gdyby ruch kolei zgorzelicko-libereckiej na terytoryum pruskiem objęła całkiem lub częściowo (artykuł XIII) spółka akcyjna austryacka, a na terytoryum austryackiem, spółka akcyjna pruska, każda z nich we względzie roszczeń do wynagrodzenia, wywodzonych z ruchu kolei, poddać się ma władzy sądowej i ustawom tego państwa, w którem szkoda została wyrządzona.

Artykuł IX.

Poddani każdej ze stron traktat zawierających, ustanowieni przez zarządy kolei przy ruchu na liniach przecinających terytoryum drugiego państwa, nie przestają mimo to być poddanymi swego rodzinnego kraju. Atoli posady urzędników miejscowych, z wyjątkiem naczelników dworcowych, urzędników przy telegrafach i tych, którzy odbierają pieniądze, powinny być ile możności obsadzane krajowcami.

Wszyscy urzędnicy kolejowi, bez różnicy miejsca swojej posady, podlegają we względzie porządkowo-karnym tylko tej władzy, która ich mianuje, w każdym zaś innym, ustawom i władzom tego państwa, w którem leży ich siedziba.

Artykuł X.

Ustanowienie i zatwierdzenie planów jazdy i taryf zastrzega się temu rządowi, na którego terytoryum ma siedzibę dotyczący zarząd kolei; taryfy jednak dla linii położonych na obu terytoryach a administrowanych przez jeden i ten sam zarząd, będą ustanowione podług tych samych zasad.

Obydwie strony traktat zawierające zobowiązują się wpłynąć na to i baczyć:

1. aby linie kolei zgorzelicko-libereckiej, na ich terytoryach położone, były zaopatrzone w tabor przewozowy, do ruchu wystarczający, w takiej ilości, aby odpowiadał przypuszczeniom umówionym w artykule III:

2. aby zarządy utrzymujące ruch pomiędzy Zgorzelcem a Libercem wysyłały w obu kierunkach i ile możności w związku z pociągami kolei graniczących, przynajmniej trzy pociągi osobowe dziennie, a towarowych tyle, ile potrzeba dla załatwienia obrotu:

3. aby przewóz osób i towarów na kolei zgorzelicko-libereckiej odbywał się po jak najniższych cenach, przewóz węgli, koksu, kamieni, rud, surowego żelaza, soli nawozowej i innych nawozów pełnymi wagonami i na większe odległości ile możności po cenie jeden fenig czyli pięć dwunastych centa od cetnara i mili wraz z dodatkiem na ekspedycyę najwięcej dwa talary pruskie czyli trzy złote austryackie od każdych stu cetnarów;

4. aby zarządy kolei zgorzelicko-libereckiej ruch utrzymujące nie sprzeciwiały się, o ile który z nich będzie interesowanym, jeżeli jeden lub drugi z dwóch wysokich rządów w interesie obrotu uzna potrzebę zaprowadzenia bezpośrednich ekspedycyi w przewozie osób i towarów.

Artykuł XI.

Co się tyczy cen przewozu, jakoteż czasu ekspedycyi, nie może być robiona żadna różnica pomiędzy mieszkańcami obu państw, mianowicie zaś transporta, przechodzące z terytoryum jednego państwa do drugiego, nie mogą ani pod względem ekspedycyi ani pod względem cen przewozu ulegać niekorzystniejszemu postępowaniu, niż transporta z tego państwa odchodzące lub w niem pozostające.

Artykuł XII.

Policya kolejowa będzie sprawowana przedewszystkiem przez urzędników zarządu kolejowego podług przepisów i zasad na każdem terytoryum obowiązujących i pod nadzorem właściwych władz na terytoryum każdego państwa.

Artykuł XIII.

Zmiana ruchu będzie miała miejsce w tej stacyi kolei, która będzie założona na terytoryum pruskiem tuż przy granicy pod Seidenbergiem. Rząd królewsko-pruski włoży więc obowiązek na spółkę kolei berlińsko-zgorzelickiej, aby ruch na linii od granicy aż do stacyi wspólnej pod Seidenbergiem pozostawiła spółce akcyjnej kolei łączącej południowo-północno-niemieckiej, której poruczono budowę i ruch na terytoryum austryackiem.

Urządzenia budowy i ruchu, konstrukcya nasypu kolei i urządzenia sygnałowe od wspólnej granicy aż do dworca kolei pod Seidenbergiem muszą być takie same jak na tej części kolei, która przecina terytoryum austryackie.

Atoli dworzec kolei pod Seidenbergiem będzie założony i urządzony podług zasad obowiązujących w Prusach.

Jeżeliby dla ruchu na liniach kolei zgorzelicko-liberackiej, na terytoryach obu państw położonych, zamierzano urządzić wspólną administracyą lub przechód pociągów pomiedzy Zgorzelcem a Libercem bez zmiany ruchu, umowa w tym względzie zawrzeć się mająca powinna być zatwierdzona przez oba rządy.

Artykuł XIV.

Co się tyczy bliższych warunków, pod któremi ma nastąpić oddanie zarządu ruchu na części kolei od wspólnej granicy aż do dworca kolei pod Seidenbergiem, pozostawia się to porozumieniu pomiędzy właścicielami dotyczącej części kolei a zarządem, ruch na tejże obejmującym. W każdym jednak razie, rząd cesarsko-królewsko austryacki zobowiąże ten zarząd, aby objął na swój koszt porządne utrzymanie w dobrym stanie linii, na której ruchem zawiadywać będzie, wraz z wszystkiemi przynależytościami, licząc w to i reparacye, jakie według powszechnych pruskich zasad administracyjnych potrzebnemi się okażą, i aby właścicielom wypłacał pięćprocentowe odsetki od kapitału zakładowego, na budowę dotyczącej linii kolei użytego i udowodnionego a w który koszta pozyskania funduszów i straty na kursie wliczone nie będą. Roszczenia pierwotnych zakładów kolei, które rząd królewsko pruski w interesie obrotu uzna za potrzebne, wykonane będą na koszt właścicieli dotyczącej linii, atoli udowodnione koszta takich roszczeń mają być doliczone do kapitału zakładowego, od którego zarząd ruchu będzie opłacał odsetki.

Podobnież co się tyczy wspólnego używania dworca i zakładów kolejowych pod Seidenbergiem i osobnego wynagrodzenia, właścicielom za to płacić się mającego, zarządy obustronnych kolei zawrą między sobą umowę z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez każdy z dwóch rządów.

Jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, zarządy kolei winny zastósować się do rozporządzeń obu wysokich rządów wydanych za wspólnem poprzedniczem porozumieniem.

Artykuł XV.

Dla osiągnięcia celu, wytkniętego w artykule 8 traktatu handlowego i cłowego pod dniem 9 marca 1868 pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Prusami w imieniu związku północno-niemieckiego, tudzież członków związku cłowego i handlowego do tamtego związku nie należących, zawartego, każda ze stron ustanowi urząd cłowy pograniczny a względnie takowy z drugim połączy.

Strony traktat zawierające nadadzą tym urzędom cłowym pogranicznym prawa ekspedycyi, stosunkom obrotu odpowiadające i oświadczają gotowość roszczenia tychże praw, jak tylko okaże się tego potrzeba za wzmożeniem się obrotu.

Oprócz tego, rząd cesarsko-królewsko austryacki, czyniąc zadość życzeniu rządu królewsko pruskiego, ażeby ułatwić bezpośredni obrót towarów pomiędzy interesowanemi miastami handlowemi austryacko-węgierskiemi a miastem Zgorzelcem, ustanowi w dworcu kolei w temże mieście, urząd cłowy główny austryacki, pod względem miejsca z ekspedycyą cłową królewsko pruską, połączony, i nada mu takie prawa ekspedycyi i pobierania

cła, aby tenże mógł ekspedyować podług rodzaju i ilości te przedmioty, które według istniejących lub później nastąpić mogących stosunków obrotu, koleją liberecko-zgorzelicką przez granicę będą przywożone lub wywożone.

Rząd atoli austryacki, dając powyższe zapewnienie, kładzie za warunek, ażeby lokalności potrzebne dla ekspedycyi cłowej austryackiej w Zgorzelcu przez interesowaną spółkę kolejową lub przez miasto Zgorzelec, jakoteż przyzwoite pomieszkania dla austryackich urzędników cłowych tamże potrzebne, przez miasto Zgorzelec stósownie do danego już zapewnienia były dostarczone i utrzymywane, tak, aby rząd cesarsko-królewsko austryacki w obu rzeczonych względach na żadne koszta nie był narażony. Nadto za używanie magazynów towarowych, przez miasto Zgorzelec cesarsko-królewskiemu austryackiemu urzędowi cłowemu wyznaczonych, opłata składowego nie będzie pobierana.

W celu uregulowania tych jakoteż wszystkich innych stosunków przyszłego austryackiego urzędu cłowego w Zgorzelcu, tudzież urządzeń tamże we wzajemnym interesie zaprowadzić się mających, zaraz po ratyfikacyi niniejszego traktatu będą zawiązane układy szczegółowe, z udziałem komisarzy obu zarządów cłowych.

Artykuł XVI.

Co się tyczy formalności przy rewizyi cłowej i ekspedycyi pakunków pasażerskich, tudzież towarów nadchodzących i odchodzących, jak niemniej rewizyi passportów, względem których to formalności obustronni komisarze w swoim czasie bliżej się porozumią, obadwa rządy dają sobie zapewnienie, że postępowanie na kolei zgorzelicko-libereckiej nie będzie mniej uwzględniające jak na którejkolwiek innej kolei zagranicę przechodzącej i że dla podniesienia obrotu czynione będą wszelkie ułatwienia i uproszczenia o ile na to pozwolą ustawy w obu państwach istniejące.

Artykuł XVII.

Postanowienia tyczące się wykonywania policyi względem passportów i cudzoziemców podróżujących koleją żelazną, pomiędzy obu rządami już istniejące albo umówić się mające, będą zastósowane także do związku kolejowego w mowie będącego

Oznaczenie atrybucyi urzędników policyjnych cesarsko-królewsko-austryackich, mogących mieć stanowisko w dworcu kolei w Seidenbergu, pozostawia się osobnemu obudwóch wysokich rządów porozumieniu. Układy w tym względzie mają być rozpoczęte najmniej na trzy miesiące przed ukończeniem kolei zgorzelicko-libereckiej i doprowadzone całkowicie do końca ile możności przed otwarciem ruchu.

Artykuł XVIII.

Uregulowanie obrotu pocztowego i telegraficznego na kolei zgorzelicko-libereckiej pozostawia się osobnemu porozumieniu obustronnych administracyi poczt i telegrafów.

Przy regulowaniu ruchu pocztowego będzie przyjęte za zasadę, ażeby zmiana ruchu miała miejsce w tym samym punkcie, który podług artykułu XIII jest zapowiedziany dla zmiany ruchu na kolei żelaznej, a podług artykułu XV dla ekspedycyi cłowej, i ażeby

koszta przewozu posyłek pocztowych ponosiły administracye pocztowe obu stron każda w granicach swojego okręgu.

Artykuł XIX.

Rząd królewsko pruski nie obciąży ruchu na części kolei terytoryum pruskie przecinającej, o ile takowy spółka akcyjna austryacka utrzymywać będzie, żadnym innym podatkiem, ani wyższym nad ten, który w państwie pruskiem ponosi w ogóle ruch kolejowy spółek akcyjnych zagranicznych.

Podobnież, jeżeliby ruch na części kolei przecinającej terytoryum austryackie, był utrzymywany w przyszłości przez spółkę akcyjną pruską, rząd cesarsko-królewsko austryacki nie będzie pobierał od takowej żadnego innego podatku ani wyższego nad ten, który w państwie austryackiem ponosi w ogóle ruch kolejowy spółek akcyjnych zagranicznych.

Artykuł XX.

Gdyby część kolei zgorzelicko-libereckiej położona w Prusach, została kiedyś przez rząd królewsko pruski nabytą, jakoteż po upływie czasu, na który jest nadana koncesya na austryacką część kolei zgorzelicko-libereckiej, będzie zawarta pomiędzy obudwoma wysokiemi rządami osobna umowa względem dalszego ruchu na kolei zgorzelicko-libereckiej, odpowiadająca stosunkom obrotu i wzajemnym interesom.

Artykuł XXI.

Traktat niniejszy będzie przedłożony monarchom obudwu stron do zatwierdzenia, a wymiana dokumentów ratyfikacyjnych, w tym względzie wystawić się mających, nastąpi najpóźniej w cztery tygodnie w Wiedniu.

W dowód czego pełnomocnicy takowy podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Berlinie dnia 21 maja tysiąc ośmset siedmdziesiątego drugiego roku.

(L. S.) Karol **Fusswald** r. w.

(L. S.) Ferdynand **Buchaczek** r. w.

(L. S.) Teodor **Weishaupt** r. w.

(L. S.) Wilhelm **Jordan** r. w.

(L. S.) Ernest **Hitzigrath** r. w.

Przeto zbadawszy wszystkie artykuły tego traktatu, takowy zatwierdziliśmy i przyrzekamy Naszem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i za Naszych następców, że go w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego dokument niniejszy własnoręcznie podpisaliśmy i pieczęć Naszą cesarską i królewską kazaliśmy na nim wyeisnąć.

Działo się w Wiedniu dnia ośmnastego czerwca w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Andrássy r. w.

Na własny rozkaz Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:

Wilhelm Baron **Konradsheim** r. w.
c. i k. radca sekcyjny.

Traktat powyższy ogłasza się jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 20 lipca 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

117.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 25 lipca 1872,

o zmianie upoważnień cłowych urzędu cłowego pobocznego I klasy w Fussach.

Dotychczasowy urząd cłowy poboczny w Fussach w Vorarlbergu w okręgu urzędowym Bregencyi przeistacza się z dniem 31 lipca 1872 na urząd cłowy poboczny II klasy i wciela do kategoryi urzędów niższych III klasy.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIV. — Wydany i rozesłany dnia 6 sierpnia 1872.

118.

Traktat z dnia 21 maja 1872,

pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem niemieckiem, tyczący się budowy kolei żelaznych łączących pomiędzy Karnowem a Głębczycami, tudzież pomiędzy Albrechcicami a Nisą.

(Zawarty w Berlinie dnia 21 maja 1872 ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość w Wiedniu dnia 18 czerwca 1872, ratyfikacye wymienione w Wiedniu dnia 22 czerwca 1872.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowa, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy pomiędzy Naszymi pełnomocnikami a pełnomocnikami Najjaśniejszego Cesarza niemieckiego i króla pruskiego podpisany został w Berlinie dnia 21 maja 1872 traktat, tyczący się budowy kolei żelaznej łączącej pomiędzy Karnowem a Głębczycami tudzież pomiędzy Albrechcicami a Nisą, który opiewa dosłownie jak następuje:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król Czeski itd. i Król Apostolski węgierski, tudzież Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski, w imieniu państwa niemieckiego,

przejęci życzeniem rozszerzenia kolei żelaznych, łączących wzajemne terytorya obudwu państw, zamianowali pełnomocnikami swymi do zawarcia umowy w tym względzie:

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd. i Król apostolski węgierski:

Swego radcę sekcyi w c. k. ministerstwie handlu, Karola Pusswalda,

Swego radcę sekcyi w c. k. ministerstwie skarbu Ferdynanda Buchaczka,

Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski:

Swego dyrektora ministeryalnego zarządu kolei żelaznych Teodora Weishaupta,

Swego tajnego radcę legacyi Wilhelma Jordana,

Swego tajnego nadradcę skarbowego Ernesta Hitzigratha,

którzy udzieliwszy sobie i uznawszy wzajemnie swoje pełnomocnictwa zgodzili się na następujące punkta z zastrzeżeniem ratyfikacyi:

Artykuł I.

Rządy cesarsko-królewsko-austryacki i królewsko-pruski zobowiązują się dozwolić i popierać budowę kolei żelaznych:

1. z Karnowa do Głębczyc i
2. z Albrechcic do Nisy

dla połączenia kolei centralnej morawsko-szląskiej z kolejami żelaznemi pruskiemi schodzącemi się w Głębczycach i Nisie.

Artykuł II.

Na te części kolei w artykule I pod 1 i 2 wymienionych, które leżą na terytoryum austryackiem, rząd cesarsko-królewsko austryacki udzielił już koncesyą spółce, istniejącej pod firmą „kolej centralna morawsko-szląska".

Gdy jednak na mocy §. 3, dokumentu koncesyi z dnia 21 kwietnia 1870 *) spółka ta nie jest obowiązana wybudować przedłużeń z Karnowa do granicy państwa ku Głębczycom i z Albrechcic do granicy państwa ku Nisie, pierwej, dopóki linia główna Ołomuniec-Bruntal-Karnów ukończona nie będzie, przeto rząd cesarsko-królewsko austryacki dołoży starania, aby budowa części kolei z Karnowa do granicy państwa ku Głębczycom ile możności razem z główną koleją Ołomuniec-Bruntal-Karnów, zatem najpóźniej do dnia 21 kwietnia 1873 jako terminu ukończenia tej głównej kolei, koncesyą wyznaczonego, została ukończona i razem z tą główną koleją na użytek publiczny oddana.

Co się tyczy części kolei z Albrechcic do granicy państwa ku Nisie, dołoży się starania, aby ta była wybudowana i oddana na użytek publiczny ile możności jednocześnie z koleją boczną z Karnowa do Albrechcic a to najpóźniej do dnia 21 kwietnia 1873.

Artykuł III.

Rząd królewsko-pruski udzielił koncesyą na tę część kolei w artykule I pod 1 wymienionej, która jest położona na terytoryum pruskiem, spółce kolei żelaznej górno-szląskiej, mającej siedzibę w Wrocławiu.

---

*) Dziennik ustaw państwa Nr. 77.

Rząd królewsko-pruski zobowiąże koncesyonaryusza i zniewoli go wszelkiemi środkami do rozporządzenia będącemi, ażeby nadaną mu pruską część kolei ukończył i oddał na użytek publiczny w terminie wyznaczonym na zasadzie artykułu II dla austryackiej części tej kolei, tak, aby i wtedy, jeżeliby część austryacka miała być oddana na użytek przed terminem powyżej wzmiankowanym, ruch na całej kolei z Karnowa do Głębczyc jednocześnie mógł się rozpocząć.

Gdyby kolej centralna morawsko-szląska nie mogła nadanej onejże części z Karnowa do Głębczyc wybudować w czasie właściwym, rząd cesarsko-królewsko austryacki niezwłocznie po uskutecznionem zawiadomieniu nada koncesyą na część przytykającą, w Austryi położoną, temu samemu przedsiębiorcy, który otrzymał koncesyą na pruską część kolei, z wyznaczeniem temuż powyższego terminu dokończenia, a zresztą pod warunkami nie uciążliwszemi od tych, pod jakiemi w Austryi udzielane bywają zwyczajnie koncesye na koleje bez gwarancyi rządowej, i zawiadomi o tem rząd królewsko-pruski.

Artykuł IV.

Rząd królewsko-pruski nadał koncesyą na położoną na jego terytoryum część kolei w artykule I pod 2 wzmiankowanej od Nisy do Ziegenhals spółce kolei górno-szląskiej. Gdyby spółce tej była także udzielona koncesya na budowę linii z Ziegenhals do granicy państwa, rząd królewsko-pruski oznajmi o tem rządowi cesarsko-królewsko austryackiemu.

Rząd królewsko-pruski zobowiąże przedsiębiorcę któremu będzie udzielona koncesya na tę ostatnią linią i zniewoli go wszelkiemi możliwemi środkami, ażeby kolej w jak najkrótszym czasie ukończył i na użytek publiczny oddał, mianowicie zaś najpóźniej do dnia 1 stycznia 1874.

Zresztą rząd królewsko-pruski dołoży ile możności starania, ażeby dokończenie części przytykającej pruskiej i otwarcie ruchu na takowej nastąpiło w tym samym czasie, co i na linii przytykającej austryackiej, gdyby ta przed powyższym terminem ukończoną została, ażeby cała kolej z Albrechcic do Nisy jednocześnie na użytek publiczny została oddana.

Gdyby rząd królewsko-pruski uznał za lepsze poruczyć spółce kolei górno-szląskiej tylko tę część linii przytykającej pruskiej, która prowadzi od Nisy do Ziegenhals, względem czego oświadczy się najpóźniej do 10 lipca 1872, nada koncesyą na budowę i ruch pruskiej części kolei od granicy państwa do Ziegenhals kolei centralnej morawsko-szląskiej, pod warunkami w Prusach zwyczajnie stawianemi, w taki sposób, że część kolei na terytoryum pruskiem budowana, zawierać winna budowle przez rząd królewsko-pruski bliżej wskazać się mające, które przygotowują się do zburzenia i dozwalają przerwania komunikacyi na czas dłuższy, tudzież, o ile na to będzie mógł wpłynąć, z dotrzymaniem wzmiankowanego terminu dokończenia i zawiadomi o tem rząd cesarsko-królewsko austryacki.

Artykuł V.

Rząd cesarsko-królewsko austryacki, jakoteż rząd królewsko-pruski, udzielą przedsiębiorcom austryackim a względnie pruskim, na zasadzie artykułów III i IV koncesye otrzymać mającym, takie same ułatwienia, jakie na podstawie rozporządzeń w odnośnych państwach istniejących lub w przyszłości wydać się mających, innym kolejom, nadanym bez gwarancyi procentów przez państwo, w ogólności i ze zasady służą, lub w przyszłości

służyć będą. Podobnież wszelkie przepisy prawne, które licząc od dnia zawarcia niniejszego traktatu, będą wydane przez rząd cesarsko-królewsko austryacki a względnie przez rząd królewsko-pruski dla przedsiębiorstw kolejowych, będą stósowane także do kolei w mowie będących a to dopóki będą trwały koncesye i o ile przepisy owe nie będą się sprzeciwiały niniejszemu traktatowi i koncesyom.

Artykuł VI.

Miejsca, w których koleje żelazne w artykule I wzmiankowane mają przechodzić przez granice krajów, będą bliżej oznaczone na podstawie projektów, przez odnośne zarządy kolei wypracować się mających, w razie potrzeby będą do tego wydelegowani komisarze techniczni.

Koleje w mowie będące mają składać się nateraz z jednego toru, naprzód jednak ma być zapewnionem nabycie gruntu pod kolej o dwóch torach.

Wybudowanie drugiego toru wysokie rządy polecą jak tego zajdzie potrzeba.

Nabycie gruntów, do budowy kolei potrzebnych, jeżeliby pomiędzy interesowanymi dobrowolna ugoda nie przyszła do skutku, nastąpi w każdem z obu państw według przepisów ustawy o wywłaszczeniu tamże obowiązującej a względnie wydać się mającej.

Szerokość toru ma wynosić równie jak na kolejach przytykających 1·435 metrów w świetle szyn.

I co do innych szczegółów, koleje żelazne, na zasadzie niniejszego traktatu wybudować się mające, tudzież ich środki przewozowe, powinny być zbudowane według tych samych zasad, w ten sposób, aby te ostatnie mogły bez przeszkody przechodzić z kolei przytykających i na takowe, lub być wzajemnie używane.

Środki przewozowe, przez jeden z wysokich rządów wypróbowane, będą bez powtórnej próby przypuszczone na linie kolei leżącej na drugiem terytoryum.

Artykuł VII.

Obadwa wysokie rządy zobowiązują się dozwolić i zarządzić, aby:

1. kolej z Karnowa do Głębczyc, w Głębczycach,

2. kolej z Ziegenhals do Albrechcic, w Ziegenhals, zostawały w bezpośrednim związku szyn, z kolejami pruskiemi tamże się schodzącemi, przechodzenia środków przewozowych dozwalającym i aby każda z obu linii łączących zostawała w takim związku z koleją centralną morawsko-szląską, a każdy z obu wysokich rządów dołoży starania na swojem terytoryum, aby wybudowanie odnośnego połączenia nie było zawisłem od warunków, mogących utrudnić przyjście przedsięwzięcia do skutku.

Gdyby odnośni przedsiębiorcy wzmiankowanych powyżej kolei zamierzali doprowadzić takowe do istniejącego dworca kolei w Głębczycach i do dworca kolei w Ziegenhals, mającego się wybudować przez pruskiego przedsiębiorcę, a względnie do projektowanych dworców kolei centralnej morawsko-szląskiej w Karnowie i Albrechcicach, rządy obu stron dołożą ile możności starania, aby była zawarta odpowiednia umowa, tycząca się potrzebnego wzajemnego używania obudwu rzeczonych dworców i onychże zakładów.

Artykuł VIII.

Co do wykonywania władzy monarszej (a więc sądowej i policyjnej) na liniach kolei, obadwa terytorya przecinających, zastrzega się że na terytoryum austryackiem władzę tę będzie wykonywać wyłącznie Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd., i Król apostolski węgierski, a na terytoryum pruskiem Najjaśniejszy Cesarz niemiecki, Król pruski.

Artykuł IX.

Wysokie rządy zastrzegają sobie, że do wykonywania prawa zwierzchności i prawa nadzoru, służącego im co do części kolei, na ich terytoryach położonych, wydelegują komisarzy, mających reprezentować stosunki swoich rządów do administracyi kolei we wszystkich tych przypadkach, w których właściwe władze krajowe nie mogą działać bezpośrednio, ani sądownie ani policyjnie.

Artykuł X.

Bez uszczerbku prawa zwierzchności i nadzoru, służącego wysokim stronom traktat zawierającym, co się tyczy linii kolei położonych na ich terytoryach i ruchu na takowych, wykonywanie prawa najwyższej zwierzchności nad spółkami kolejowemi lub zarządami kolei, ruch utrzymującemi, służy w ogóle temu rządowi, na którego terytoryum takowe mają siedzibę.

Artykuł XI.

Gdyby ruch kolei w artykule I wzmiankowanych na terytoryum pruskiem objęła całkiem lub częściowo spółka akcyjna austryacka, a na terytoryum austryackiem, spółka akcyjna pruska, każda z nich we względzie roszczeń do wynagrodzenia, wywodzonych z ruchu kolei, poddać się ma władzy sądowej i ustawom tego państwa, w którem szkoda została wyrządzona.

Artykuł XII.

Poddani każdej ze stron traktat zawierających, ustanowieni przez zarządy kolei przy ruchu na liniach przecinających terytoryum drugiego państwa, nie przestają mimo to być poddanymi swego rodzinnego kraju. Atoli posady urzędników miejscowych, z wyjątkiem naczelników dworcowych, urzędników przy telegrafach i tych, którzy odbierają pieniądze, powinny być ile możności obsadzane krajowcami.

Wszyscy urzędnicy kolejowi, bez różnicy miejsca swojej posady, podlegają we względzie porządkowo-karnym tylko tej władzy, która ich mianuje, w każdym zaś innym, ustawom i władzom tego państwa, w którem leży ich siedziba.

Artykuł XIII.

Ustanowienie i zatwierdzenie planów jazdy i taryf zastrzega się temu rządowi, na którego terytoryum ma siedzibę dotyczący zarząd kolei.

Taryfy jednak dla kolei położonych na obu terytoryach, a administrowanych przez jeden i ten sam zarząd, będą ustanowione podług tych samych zasad.

Obydwie strony traktat zawierające zobowiązują się wpływać na to i baczyć:

1. Ażeby linie kolei w artykule I pod 1 i 2 wymienione, na ich terytoryum położone, były zaopatrzone w środki przewozowe do ruchu wystarczające, w takiej ilości, aby odpowiadały przypuszczeniom umowionym w artykule VI;

2. aby na każdej z dwóch kolei w mowie będących w każdym kierunku były wysyłane najmniej dwa pociągi osobowe, komunikujące ile możności z pociągami na kolejach przytykających, tudzież aby wszelkie inne urządzenia ruchu były uregulowane w sposób odpowiadający interesom obrotu;

3. aby przewóz osób i towarów na kolejach wzmiankowanych odbywał się po jak najniższych cenach, przewóz węgli, koksu, kamieni, rud, surowego żelaza, soli nawozowej i innych nawozów pełnymi wagonami i na większe odległości ile możności po cenie jeden fenig czyli pięć dwunastych centa od cetnara i mili wraz z dodatkiem na ekspedycyę najwięcej dwa talary pruskie czyli trzy złote austryackie od każdych stu cetnarów;

4. aby zarządy kolei wzmiankowanych, ruch utrzymujące, nie sprzeciwiały się, o ile który z nich będzie interesowanym, jeżeli jeden lub drugi z dwóch wysokich rządów w interesie obrotu uzna potrzebę zaprowadzenia bezpośrednich ekspedycyi w przewozie osób i towarów.

Artykuł XIV.

Co się tyczy cen przewozu, jakoteż czasu ekspedycyi, nie może być robiona żadna różnica pomiędzy mieszkańcami obu państw, mianowicie zaś transporta, przechodzące z terytoryum jednego państwa do drugiego, nie mogą ani pod względem ekspedycyi ani pod względem cen przewozu ulegać niekorzystniejszemu postępowaniu, niż transporta z tego państwa odchodzące lub w niem pozostające.

Artykuł XV.

Policya kolejowa będzie sprawowana przedewszystkiem przez urzędników zarządu kolejowego podług przepisów i zasad na każdem terytoryum obowiązujących i pod nadzorem właściwych władz na terytoryum każdego państwa.

Artykuł XVI.

Zmiana ruchu będzie miała miejsce:

1. na kolei z Karnowa do Głębczyc na stacyi w Karnowie,
2. na kolei z Nisy do Albrechcic na stacyi w Ziegenhals.

Każdy z dwóch wysokich rządów zobowiąże przedsiębiorstwo przez siebie ukoncesyonowane a względnie ukoncesyonować się mające, aby ruch na linii od wspólnej granicy do wspólnej stacyi w Karnowie a względnie w Ziegenhals, przekazała temu przedsiębiorstwu, któremu jest poruczona budowa i ruch linii przytykającej na terytoryum sąsiedniego państwa.

Urządzenie budowy i ruchu, konstrukcya nasypu kolei i urządzenia sygnałowe od wspólnej granicy aż do dworców kolei w Karnowie i Ziegenhals, powinny odpowiadać urządzeniom zatwierdzonym pod tym względem dla tych części wzmiankowanych kolei, które przecinają sąsiednie terytoryum. Atoli dworce kolei w Karnowie i Ziegenhals będą założone i urządzone podług zasad obowiązujących na odnośnem terytoryum.

Artykuł XVII.

Co się tyczy bliższych warunków, pod któremi ma nastąpić wzmiankowane w drugim ustępie artykułu XVI oddanie ruchu, pozostawia się to porozumieniu pomiędzy właścicielami odnośnej części kolei a zarządem, ruch na tejże obejmującym, atoli rząd cesarsko-królewsko austryacki a względnie rząd królewsko-pruski, zobowiążą warunkami koncesyi

lub w inny odpowiedni sposób, zarząd ruch obejmujący, ażeby objął na swój koszt porządne utrzymanie w dobrym stanie linii, na której ruchem zawiadywać będzie, wraz z wszystkiemi przynależytościami, licząc w to i reparacye, jakie według powszechnych pruskich zasad administracyjnych potrzebnemi się okażą i aby właścicielom wypłacał pięćprocentowe odsetki od kapitału zakładowego, na budowę dotyczącej linii kolei użytego i udowodnionego.

Rozszerzenia pierwotnych zakładów kolei, które rząd cesarsko-królewsko austryacki a względnie królewsko-pruski w interesie obrotu uzna za potrzebne, wykonane będą na koszt właścicieli dotyczącej linii, atoli udowodnione koszta takich rozszerzeń mają być doliczone do kapitału zakładowego, od którego zarząd ruchu będzie opłacał odsetki.

Podobnież co się tyczy wspólnego używania dworca i zakładów kolejowych w Karnowie a względnie w Ziegenhals i osobnego wynagrodzenia, właścicielom za to płacić się mającego, zarządy obustronnych kolei zawrą między sobą umowę z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez każdy z dwóch rządów.

Jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, zarządy kolei winny zastósować się do rozporządzeń obu wysokich rządów wydanych za wspólnem poprzedniczem porozumieniem.

Artykuł XVIII.

Dla osiągnięcia celu wytkniętego w artykule 8 traktatu handlowego i cłowego pod dniem 9 marca 1868 pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Prusami w imieniu związku północno-niemieckiego, tudzież członków związku cłowego i handlowego do tamtego związku nie należących, zawartego, na obu stacyach w artykule XVI wzmiankowanych, każda ze stron ustanowi urząd cłowy pograniczny a względnie takowy z drugim połączy.

Strony traktat zawierające nadadzą urzędom cłowym pogranicznym w Karnowie i Ziegenhals prawa ekspedycyi, stosunkom obrotu odpowiadające i oświadczają gotowość rozszerzenia tychże praw jak tylko okaże się tego potrzeba za wzmożeniem się obrotu.

Artykuł XIX.

Co się tyczy formalności przy rewizyi cłowej i ekspedycyi pakunków pasażerskich, tudzież towarów nadchodzących i odchodzących, jak niemniej rewizyi passportów, względem których to formalności obustronni komisarze w swoim czasie bliżej się porozumią, obadwa rządy dają sobie zapewnienie, że postępowanie na kolejach w artykule I wzmiankowanych nie będzie mniej uwzględniające jak na którejkolwiek innej kolei zagranicę przechodzącej i że dla podniesienia obrotu czynione będą wszelkie ułatwienia i uproszczenia o ile na to pozwolą ustawy w obu państwach istniejące.

Artykuł XX.

Postanowienia tyczące się wykonywania policyi względem passportów i cudzoziemców podróżujących koleją żelazną, pomiędzy obu rządami już istniejące albo umówić się mające, będą zastósowane także do związku kolejowego w mowie będącego.

Oznaczenie atrybucyi urzędników policyjnych cesarsko-królewsko austryackich, mogących mieć stanowisko w dworcu kolei w Karnowie a względnie w Ziegenhals, pozostawia się osobnemu obudwóch wysokich rządów porozumieniu.

Układy w tym względzie mają być rozpoczęte najmniej na trzy miesiące przed ukończeniem kolei wzmiankowanych i doprowadzone całkowicie do końca ile możności przed otwarciem ruchu.

Artykuł XXI.

Uregulowanie obrotu pocztowego i telegraficznego na kolejach w artykule I wzmiankowanych pozostawia się osobnemu porozumieniu obustronnych administracyi poczt i telegrafów.

Przy regulowaniu ruchu pocztowego będzie przyjęte za zasadę, ażeby zmiana ruchu miała miejsce w tych samych punktach, które podług artykuła XVI dla zmiany ruchu na kolei żelaznej a podług artykułu XVIII dla ekspedycyi cłowej są zapowiedziane, i ażeby koszta przewozu posyłek pocztowych ponosiły administracye pocztowe obu stron, każda w granicach swojego okręgu, z zastrzeżeniem zmian jakie mogą nastąpić przy układach szczegółowych.

Artykuł XXII.

Rząd królewsko-pruski nie obciąży ruchu, przez przedsiębiorstwo austryackie na terytoryum pruskiem, a rząd cesarsko-królewsko austryacki ruchu, przez przedsiębiorstwo austryackie na terytoryum pruskiem wykonywanego na kolejach żelaznych będących przedmiotem niniejszego traktatu żadnym innym ani wyższym podatkiem nad ten, który w ich odnośnych terytoryach ponosi w ogólności ruch kolejowy spółek zagranicznych.

Artykuł XXIII.

Gdyby w przyszłości nastąpiła jakakolwiek zmiana w stosunkach własności linii kolejowych przedmiotem niniejszego traktatu będących, obadwa wysokie rządy porozumią się wcześnie ze sobą co do dalszego prowadzenia ruchu w sposób obrotowi i wzajemnym interesom odpowiadający.

Artykuł XXIV.

Traktat niniejszy będzie przedłożony monarchom obudwu stron do zatwierdzenia, a wymiana dokumentów ratyfikacyjnych, w tym względzie wystawić się mających, nastąpi najpóźniej w cztery tygodnie w Wiedniu.

W dowód czego pełnomocnicy takowy podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Berlinie dnia 21 maja tysiąc ośmset siedmdziesiątego drugiego roku.

(L. S.) Karol **Pusswald** r. w.

(L. S.) Ferdynand **Buchaczek** r. w.

(L. S.) Teodor **Weishaupt** r. w.

(L. S.) Wilhelm **Jordan** r. w.

(L. S.) Ernest **Hitzigrath** r. w.

Przeto zbadawszy wszystkie artykuły tego traktatu, takowy zatwierdziliśmy i przyrzekamy Naszem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i za Naszych następców, że go w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego dokument niniejszy własnoręcznie podpisaliśmy i pieczęć Naszą cesarską i królewską kazaliśmy na nim wycisnąć.

Działo się w Wiedniu dnia ośmnastego czerwca w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Andrássy r. w.

Na własny rozkaz Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:

Wilhelm Baron **Konradsheim** r. w.

c. i k. radca sekcyjny.

Traktat powyższy ogłasza się jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 20 lipca 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

[illegible]

[illegible]

Ferencz József s. k.

Andrássy s. k.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLV. — Wydany i rozesłany dnia 21 sierpnia 1872.

119.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu, ministerstwa wyznań i oświecenia tudzież ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1872,

o zastępstwie prawnem władz szkolnych państwa przez prokuratorye skarbowe.

W wyjaśnieniu §. 2. ustępu 3 tymczasowej instrukcyi służbowej dla prokuratoryi skarbowych z dnia 16 lutego 1855 (Dz. u. p Nr. 34) przepisuje się, że prokuratorye skarbowe są obowiązane udzielać zastępstwo prawne i rady prawnicze także władzom szkolnym państwa (radom szkolnym gminnym, okręgowym i krajowym) a w szczególności funduszom szkół początkowych, przez takowe administrowanym, tudzież funduszom emerytalnym nauczycieli szkół początkowych.

Rozporządzenie niniejsze nie zmienia w niczem przepisów ministerstwa sprawiedliwości o nadsyłaniu peryodycznych wykazów należytości szkolnych wymierzonych od spadków.

Stremayr r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

120.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z dnia 30 lipca 1872,

o stosowaniu do akademii rolniczej w Wiedniu ustaw i rozporządzeń tyczących się akademii w ogólności.

Przepisy administracyjne, czy to w drodze ustawodawstwa, czy w drodze rozporządzenia dla akademii austryackich wydane, o ile nie sprzeciwiają się ustawie z dnia 3 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 46) o pokryciu kosztów akademii rolniczej w Wiedniu, lub sta-

tutowi, pod dniem 6 czerwca 1872 przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonemu i rozporządzeniom szczegółowym, w duchu onego przez ministerstwo wydanym, będą stosowane analogicznie także do akademii rolniczej w Wiedniu.

Jeżeliby przepisy tego rodzaju nie były jednakowe dla uniwersytetu i dla instytutu politechnicznego, głównie obowiązującemi dla akademii rolniczej będą te, które tyczą się akademii technicznej w Wiedniu, a gdyby na tym ostatnim zakładzie nie istniały przepisy, tyczące się szczególnych przedmiotów, uregulowanych na uniwersytecie, przepisy obowiązujące dla uniwersytetu będą zastosowane także do akademii rolniczej.

Jeżeli w toku czynności akademii rolniczej okaże się, że przepisy takie dadzą się zastosować jedynie ze zmianami i to nie takiemi, które się same przez się rozumieją, lecz istotnemi, kolegium profesorów przedłoży ministerstwu odpowiednie wnioski.

Chlumecky r. w.

121.

Rozporządzenie tymczasowe ministerstwa rolnictwa z dnia 31 lipca 1872,

o wykazaniu uzdatnienia na docenta prywatnego i sprawowaniu tego urzędu w akademii rolniczej w Wiedniu.

A. Wykazanie uzdatnienia.

1. Kto chce wystąpić na akademii rolniczej jako docent prywatny, winien wystosować w tym celu podanie do kolegium profesorów i przedłożyć:

a) dyplom doktorski lub dyplom egzaminu ścisłego z odpowiedniej sekcyi akademii rolniczej lub z jednej ze szkół specyalnych akademii technicznej;

b) szkic biograficzny swojego życia (curriculum vitae);

c) program odczytów, dający poznać przedmiot i sposób traktowania tegoż;

d) rozprawę drukowaną lub pisaną, albo większe dzieło z zakresu nauki, którą chce udzielać.

2. Na podstawie przedłożonego programu kolegium profesorów rozpozna, czy zamierzone wykłady należą ze względu na głębokość naukową do akademii, jako instytutu, mającego pielęgnować nauki, a ze względu na przedmiot, do tej sekcyi, do której kandydat się zgłosił.

Kolegium profesorów rozpozna także wartość naukową przedłożonej rozprawy lub większego dzieła.

Do przedmiotów które nie są nauką, lecz tylko biegłością w jakiej sztuce nie można się habilitować.

3. Jeżeli rozpoznania powyższe nie nastręczą powodu odrzucenia kandydata, kolegium profesorów urządzi rozmowę naukową (tak zwane colloquium) z kandydatem, którą w obecności członków kolegium profesorów przez rektorat zaproszonych, odbędą znawcy przez rektorat wyznaczeni, biorąc za przedmiot treść przedłożonej rozprawy, która oraz całkiem lub po części będzie treścią zamierzonych wykładów.

4. Jeżeli kolegium profesorów będzie zadowolone z wyniku colloquium, kandydat będzie miał wykład wstępny publiczny o przedmiocie do jego gałęzi należącym. Przedmiot

ten wyznaczy kandydatowi kolegium profesorów i zawiadomi go naprzód w czasie do gruntownego przygotowania się wystarczającym.

5. Na podstawie wykładu wstępnego, colloquium i przedłożonej pracy naukowej, tudzież wszystkich swoich wiadomości o moralności i prawości charakteru kandydata, kolegium profesorów rozstrzyga o przypuszczeniu lub nieprzypuszczeniu go do docentury; przypuszczenie przedkłada ministerstwu do zatwierdzenia, o odrzuceniu zaś zawiadamia kandydata, któremu natomiast służy rekurs do ministerstwa.

6. Kolegium profesorów może uwolnić od przedłożenia dyplomu doktorskiego mężów, którzy swemi dziełami naukowemi zjednali sobie znakomitą sławę lub za którymi przemawia szczególna potrzeba akademii, w inny sposób z łatwością zaspokoić się nie dająca.

7. Jeżeli kandydaci są znakomitościami naukowemi, kolegium profesorów może zadowolnić się przedłożonemi dziełami naukowemi nie żądając colloquium i wykładu wstępnego. Zresztą kandydat może zawsze być uwolnionym od wykładu wstępnego, jeżeli jego uzdolnienie do wykładu ustnego jest kolegium profesorów dostatecznie znane.

8. Czy docent prywatny, który habilitował się już na innym zakładzie naukowym, może lub nie może być dopuszczony do docentury bez ponownego wykazania swego uzdatnienia, o tem rozstrzyga kolegium profesorów.

B. Przepisy o sprawowaniu urzędu.

9. Każdy docent prywatny jest uprawniony miewać wykłady tylko o tym przedmiocie, w którym i tylko w tej sekcyi, w której wykazał uzdatnienie.

10. Docenci prywatni są uprawnieni do potwierdzenia frekwencyi słuchaczów na swoje wykłady, tak samo, jak profesorowie; z postępu mogą wystawiać tylko świadectwa prywatne.

11. Docenci prywatni są uprawnieni pobierać czesne od swoich słuchaczów.

12. Oddzielna reprezentacya docentów prywatnych w kolegium profesorów, w drodze wyboru utworzona, będzie urządzona dopiero na podstawie doświadczeń poczynić się mających z uwzględnieniem innych nauczycieli; nateraz tworzyć oni będą w myśl §. 40 statutu w raz z wszystkimi innymi docentami nie będącymi ani zwyczajnymi ani nadzwyczajnymi profesorami akademii rolniczej, jedno ciało wyborcze, wybierające corocznie jednego reprezentanta do kolegium profesorów. Reprezentant ten ma w kolegium profesorów głos doradczy.

Zresztą docenci prywatni będą zapraszani na te posiedzenia kolegium profesorów, na których mają być rozbierane sprawy ich oddzielnych przedmiotów i mają prawo stawiać wnioski w tychże sprawach a rozprawa nad takowemi powinna odbywać się w kolegium z udziałem wnioskodawcy.

13. Każdy docent prywatny, który przez cztery po sobie następujące półrocza nie będzie miewał wykładów na akademii rolniczej, traci prawo nauczania i jeżeli zechce wystąpić znowu jako docent prywatny, winien poddać się ponownie aktowi habilitacyi, od czego tylko ministeryum może uwolnić.

Chlumecky r. w.

122.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 1 sierpnia 1872,

o skuteczności wpisu na akademii rolniczej względnie do innych akademii wiedeńskich.

Słuchacze akademii rolniczej zapisywani będą na teraz tylko w tejże akademii a to podług własnego wyboru albo na pół roku, albo na cały rok.

Dowód piśmienny uskutecznionego wpisu i opłaty wpisowego i czesnego nadaje słuchaczom zwyczajnym tej akademii prawo, być przyjętymi i zapisanymi podobnież jako zwyczajni słuchacze w c. k. instytucie politechnicznym a to na oddział ogólny bez żadnych dalszych dowodów i bez opłaty wpisowego i czesnego, w c. k. uniwersytecie bez opłaty wpisowego ale za opłatą przepisanego czesnego, i daje im wszystkie prawa tamtejszych słuchaczów zwyczajnych do wykładów tamże słuchać się mających, z czem atoli łączy się także obowiązek zachowywania przepisów tamże obowiązujących.

Słuchacze nadzwyczajni nabywają przez zapisanie się na akademią rolniczą takiego samego prawa zapisania się na obiedwie inne akademie wiedeńskie; czesne jednak winni opłacić osobno w każdym zakładzie podług przepisów tamże obowiązujących.

Chlumecky r. w.

123.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 1 sierpnia 1872,

o opłacie wpisowego i czesnego na akademii rolniczej w Wiedniu.

1. Słuchacze akademii rolniczej w Wiedniu winni opłacać wpisowe i czesne.

2. Wpisowe opłaca się przy przyjęciu tudzież przy powtórnem wstąpieniu po rocznej lub dłuższej przerwie w naukach i wynosi pięć złotych waluty austryackiej.

Od tej należytości nie można być uwolnionym.

3. Zwyczajni słuchacze tej akademii, bez różnicy sekcyi i bez względu na ilość obranych przez siebie przedmiotów winni opłacić czesne, składając w kasie akademii albo 50 zł. za cały rok, zaraz przy przyjęciu, albo po 25 zł. na początku każdego półrocza.

4. Słuchaczom nadzwyczajnym czesne będzie wymierzone w taki sposób, że za każdą godzinę nauki w tygodniu mają zapłacić po 1 zł. 50 ct. wal. austr. na półroku, przyczem dwie godziny ćwiczenia będą liczone za jednę godzinę nauki.

5. Na podstawie udowodnionego ubóstwa i wykazanego świadectwem dobrego w naukach postępu słuchacze zwyczajni mogą być uwolnieni całkiem lub w połowie.

W tym względzie rozstrzyga kolegium profesorów.

6. Za wykłady nadzwyczajne profesorów, za wykłady docentów prywatnych i nauczycieli przez rząd nieopłacanych, opłacać należy czesne w kwocie przez tychże ustanowionej.

Chlumecky r. w.

124.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 1 sierpnia 1872,

o mianowaniu na akademii rolniczej w Wiedniu docentów pobierających wynagrodzenie.

1. Docenci pobierający wynagrodzenie będą mianowani do tych przedmiotów, do których stosownie do ustawy, statutu i środków rozporządzalnych profesorowie zwyczajni lub nadzwyczajni zamianowani być nie mogli, i do których docenci prywatni się nie habilitowali a które jednak dla celów akademii takie mają znaczenie, że nie mogą zostać nieobsadzone.

2. Ministerstwo mianuje docentów pobierających wynagrodzenie albo na wniosek kolegium profesorów, albo z własnej inicyatywy, w tym ostatnim przypadku jednak po poprzedniem wysłuchaniu kolegium profesorów.

3. Pełnienie obowiązków docenta, wynagrodzenie pobierającego, nie będzie uważane za stałą posadę, i może ustać na tej samej drodze, na której zostało zaprowadzone (2) a nadto w skutek wypowiedzenia ze strony samego docenta. Jak jedna tak druga strona winny wypowiadać już na początku tego półrocza, z końcem którego dotyczący docent nie będzie mógł lub nie chce dawać wykładów.

4. Na docentów pobierających wynagrodzenie mogą także być zamianowani biegli, bez względu na ich stan, którzy nie odpowiadają warunkom uzdatnienia na docentów prywatnych, atoli tylko wtedy, jeżeli nie można pozyskać biegłych z temże uzdatnieniem.

5. Docenci, pobierający wynagrodzenie, są upoważnieni do potwierdzania frekwencyi i postępu w przedmiotach, które wykładają, tak samo jak profesorowie.

6. Docent, pobierający wynagrodzenie powinien być zapraszany na każde posiedzenie kolegium profesorów, na którem ma być mowa o jego specyalnym przedmiocie; w odnośnych rozprawach bierze udział z głosem doradczym a w szczególności ma prawo w sprawach swojego przedmiotu stawiać na posiedzeniu wnioski, które potem w kolegium będą wzięte pod obradę z udziałem odnośnego docenta, pobierającego wynagrodzenie.

7. Co się tyczy wybierania formalnej reprezentacyi docentów, pobierających wynagrodzenie do kolegium profesorów, będzie wydane osobne rozporządzenie.

Natenczas tworzyć oni będą w myśl w §. 40 statutu wraz z wszystkimi innymi docentami nie będącymi ani zwyczajnymi ani nadzwyczajnymi profesorami jedno ciało wyborcze, wybierające corocznie jednego reprezentanta do kolegium profesorów.

Chlumecky r. w.

125.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 1 sierpnia 1872,

zawierające przepisy przejściowe do rozporządzenia z dnia 31 lipca 1872 (Dz. u. p. Nr. 121) o wykazaniu uzdatnienia na docenta prywatnego przy akademii rolniczej.

1. Na półrocze 1872/3, w którem akademia rolnicza ma być otwartą, pozostawia się ministerstwu dopuszczenie tymczasowe docentów prywatnych; dopuszczenie atoli takich docentów prywatnych, wstępujących bez interwencyi kolegium profesorów, uważane będzie tylko za tymczasowe, i stanie się stanowczem dopiero po dopełnieniu w przyszłości warunków i formalności, w odnośnem rozporządzeniu przepisanych.

2. Na przeciąg pierwszych lat trzech, licząc od otwarcia akademii rolniczej kolegium profesorów może dopuścić tymczasowo do docentury prywatnej także kandydatów, nie czyniących zadość wszystkim warunkom, w rozporządzeniu z dnia 31 lipca 1872 (Dz. u. p. Nr. 121) przepisanym, jeżeli w specyalnych gałęziach kultury ziemi udowodnią szczególne uzdatnienie do naukowego traktowania i do zawodu nauczycielskiego, i jeżeli przyrzeką, że w przeciągu wzmiankowanych powyżej trzech lat dopełnią w zupełności warunków, którym jeszcze zadość nie uczynili.

Dopuszczenie tymczasowe stanie się stanowczem dopiero po dopełnieniu warunków w przeciwnym razie docentura ustaje z końcem trzeciego roku po otwarciu tej akademii.

Chlumecky r. w.

126.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 4 sierpnia 1872,

o ustanowieniu ekspozytury pragskiego urzędu cłowego głównego w dworcu kolei żelaznej busztiehradzkiej w Smichowie.

W dworcu kolei żelaznej busztiehradzkiej w Smichowie pod Pragą rozpoczęła czynności z dniem 20 lipca 1872 ekspozytura c. k. urzędu cłowego w Pradze z upoważnieniami służącemi urzędowi cłowemu głównemu I klasy, która jest oraz upoważniona do stósowania w obrocie kolejowym postępowania cłowego skróconego (w drodze opowiedzenia), rozporządzeniem z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) przepisanego.

Lasser r. w.

127.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 9 sierpnia 1872,

o postępowaniu w urzędach cłowych i akcyzowych z przedmiotami nadchodzącemi na wystawę powszechną wiedeńską w roku 1873.

Pod względem postępowania z przedmiotami nadchodzącemi do Wiednia na wystawę powszechną w roku 1873, c. k. urzędy cłowe a względnie c. k. urzędy akcyzowe w Wiedniu mają się zastosować do następujących przepisów:

A. Przepisy o postępowaniu z przedmiotami z zagranicy na wystawę nadchodzącemi.

1. Urzędy cłowe pograniczne winny przedmioty nadchodzące na wystawę z biletami legitymacyjnemi zagranicznych komisyi wystawowych odsyłać bez poprzedniego otwierania pak z oplombowaniem wagonów lub pak w drodze opowiedzenia lub za kartami konwojowemi wprost do ekspozytury urzędu cłowego głównego na placu wystawy.

Do biletów opowiedzenia i kart konwojowych dołączyć należy wykaz przedmiotów w każdej pace zawartych, do każdej posyłki i przez wystawców dołączyć się mający.

2. Ekspozytura głównego urzędu cłowego wystawy zbada plomby na przedmiotach do niej odesłanych i takowe zdejmie.

Zaciągnie do książki wykazy nadchodzące z biletami opowiedzenia i kartami konwojowemi i odda przedmioty na wystawę nadesłane właściwym komisyom zagranicznym, które obowiązane są utrzymywać dokładne rejestra towarów im oddanych i na żądanie dozwolić władzy cłowej przejrzenia takowych.

3. W wykazie przedmiotów w każdej pace zawartych, a do każdej dołączyć się mającym nie potrzeba przytaczać taryfowej nazwy towaru; dość będzie wymienić gatunek i ilość towarów tudzież ich nazwę handlową.

Ekspozytura urzędu cłowego głównego uzupełni wykazy przydaniem nazwy taryfowej towaru i podług tejże zaciągnie do książki zapisków.

4. Żadnego towaru nie można wziąść z placu wystawy bez przepustki. Przepustkę wystawia komisya kraju, z którego towar nadszedł; ażeby zaś była ważną, powinna być zaopatrzona w pieczęć ekspozytury głównego urzędu cłowego na dowód, że czynność urzędowa została dokonaną. Przepustki na towary zagraniczne różnią się kolorem od przepustek na towary krajowe.

5. Przedmioty wystawy, wywożone napowrót za granicę, ekspozytura urzędu cłowego głównego odeszle z biletami opowiedzenia i kartami konwojowemi do odpowiedniego urzędu cłowego pogranicznego.

6. Od przedmiotów pozostających w kraju w obrębie akcyzowym wiedeńskim trzeba opłacić cło wchodowe a względnie podatek konsumcyjny stosownie do wyniku oględzin przez ekspozyturę głównego urzędu cłowego uskutecznić się mających.

7. Należytości cłowe ciężą w pierwszym rzędzie na odnośnych przedmiotach wystawy i na ich właścicielach a następnie na zagranicznych komisarzach wystawy.

Gdy towary obejmie zakład trudniący się przewozem, odpowiedzialność przechodzi na niego.

8. Niewytłumaczona niezgodność gatunku i wagi towaru w pace zawartego z wykazami, wynoszenie towarów z placu wystawy bez opowiedzenia i cząstkowa sprzedaż towarów na placu wystawy bez opowiedzenia, pociągnie za sobą skutki prawne.

9. Tytoń i wyroby tytoniowe nie mogą w ogóle być sprzedawane na placu wystawy ani też wynoszone z placu wystawy w tym celu.

10. Od zagranicznych przedmiotów wystawy, które w przeciągu trzech miesięcy po zamknięciu wystawy nie będą przystawione do ekspozytury głównego urzędu cłowego dla przekazania do wywozu napowrót, będzie ściągnięte cło wchodowe, tudzież podatek konsumcyjny, jeżeli mu podlegają.

B. Przepisy postępowania z przedmiotami krajowemi.

1. Krajowe przedmioty wystawy mogą być przystawione na plac wystawy na podstawie certyfikatu wystawionego przez cesarską komisyą wystawową, przez komisyą krajową, lub przez komitet specyalny.

2. Ekspozytura głównego urzędu cłowego na wystawie utrzymuje w naoczności tylko te krajowe przedmioty wystawy, które ulegają podatkowi konsumcyjnemu przy przywozie do Wiednia.

3. Urzędy akcyzowe przekazują takie przedmioty do ekspozytury głównego urzędu cłowego na wystawie.

4. Co się tyczy przywozu i wywozu krajowych przedmiotów wystawy, podatkowi konsumcyjnemu ulegających, obowiązują w ogólności przepisy tyczące się postępowania z towarami zagranicznemi, z tą różnicą, że miejsce komisyi zagranicznych zajmą reprezentanci odpowiednich grup.

Ekspozyturze głównego urzędu cłowego trzeba przedłożyć przepisany wykaz i tych także przedmiotów a nie można takowych wynosić z placu wystawy bez przepustek, które od przepustek używanych dla towarów zagranicznych powinny różnić się barwą.

W przepustce tej cesarska komisya wystawy potwierdzi, że odnośny towar jest krajowy.

5. Krajowe przedmioty wystawy podatkowi konsumcyjnemu nie podlegające mogą także być wynoszene z wystawy jedynie tylko za przepustką, przez cesarską komisyą wystawy potwierdzoną i zaopatrzoną w pieczęć ekspozytury urzędu cłowego głównego.

6. Od przedmiotów, podatkowi konsumcyjnemu podlegających, które nie są przeznaczone na wystawę, lecz tylko do restauracyi i jadalni znajdujących się w obrębie wystawy, należy opłacić podatek w ekspozyturze głównego urzędu cłowego, jeżeli nie był opłaconym przy wejściu w obręb akcyzowy miasta Wiednia.

Lasser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVI. — Wydany i rozesłany dnia 3 września 1872

128.

Traktat przyjaźni pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a cesarstwem japońskiem, handlowy i żeglugowy z dnia 18 października 1869.

(Zawarty w Yeddo dnia 18 października 1869, ratyfikowany przez Jego ces. i król. Apostolską Mość w Wiednin dnia 18 maja 1871, ratyfikacye obustronne wymienione w Yeddo dnia 12 stycznia 1872.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
divina favente clementia Austriae Imperator;
Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro atque Majestatis Suae Japaniae Imperatoris Plenipotentiario fine stabiliendarum ac ampliandarum inter Utriusque Nostrum ditiones amicitiae comercii et navigationis relationum in urbe Yeddo die decima octava mensis Octobris anni millesimi octingentesimi sexagesimi noni tractatus infra scriptus initus et signatus fuit tenoris ad verbum sequentis:

His Majesty the Emperor of Austria, King of Bohemia etc., and Apostolic King of Hungary on the one part, and

His Majesty the Emperor of Japan on the other part,

being desirous to place the relations between the two Empires on a permanent and friendly footing and to facilitate the commercial intercourse between their respective subjects, have resolved to enter into a Treaty of Friendship, Commerce and Navigation, and have for that purpose appointed as their Plenipotentiaries, that is to say:

His Imperial and Royal Apostolic Majesty:

the Rear Admiral Baron Anthony Petz, Minister Plenipotentiary and Envoy in extraordinary Mission, Knight of the Military order of Maria Theresa, etc. etc. etc.

His Majesty the Emperor of Japan:

Sawa Kiyowara no Ason Nobuyoshi, Principal Minister for foreign Affairs, invested with the second degree of the third rank, and

Terashima Fujiwara no Ason Munenori, assistant Minister for foreign Affairs, invested with the second degree of the fourth rank,

who, after having communicated to each other their respective full Powers and found them te be in due and proper form have agreed upon the following articles:

Article I.

There shall be perpetual peace and friendship between the high contracting Powers and their respective subjects.

Najjaśniejszy Cesarz austryacki, Król czeski itd. i Król Apostolski węgierski, z jednej strony, a

Najjaśniejszy Cesarz Jappoński z drugiej strony,

ożywieni życzeniem nadania stosunkom pomiędzy obudwoma państwami trwałej i przyjacielskiej podstawy i ułatwienia obrotu handlowego pomiędzy poddanymi obu stron, postanowili zawrzeć traktat przyjaźni, handlowy i żeglugowy i w tym celu mianowali swoimi pełnomocnikami, a mianowicie:

Jego cesarska i królewska apostolska Mość:

kontradmirała Antoniego Barona Petza, pełnomocnego ministra i posła w misyi nadzwyczajnej, kawalera orderu wojskowego Maryi Teresy itd. itd., a

Najjaśniejszy Cesarz japoński:

Swego pierwszego ministra spraw zewnętrznych Sawa Kiyowara no Ason Nobuyoshi, drugiej klasy trzeciej rangi, i

Swego drugiego ministra spraw zewnętrznych Terashima Fujiwara no Ason Munenori, drugiej klasy czwartej rangi,

którzy zakomunikowawszy sobie pełnomocnictwa swoje i znalazłszy je w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł I.

Pomiędzy wysokiemi państwami traktat zawierającemi, jakoteż pomiędzy ich poddanymi, ma panować wieczny pokój i stała przyjaźń.

Article II.

His Imperial and Royal Apostolic Majesty shall have the right to appoint a diplomatic Agent, a Consul General, and for every port or town in Japan open to foreign trade a Consul, Vice-Consul or Consular Agent; these Officials shall have the same privileges and rights as those of the most favoured nation.

The diplomatic Agent appointed by His Imperial and Royal Apostolic Majesty as well as the Consul General, shall have the right to travel freely in any part of the Japanese Empire.

Likewise those Imperial and Royal Consular Officers, who are entrusted with judicial powers, shall have the right, whenever an Austro-Hungarian ship is wrecked, or an attack is made upon the life and property of an Austro-Hungarian citizen, within the limits of their jurisdiction, to proceed to the spot, in order to collect such evidence as may be necessary. But in every such case the Imperial and Royal Consular Officers shall inform the Japanese local Authorities in writing, of the object of their journey and the place to which they intend to proceed, and shall undertake this journey only in the company of a high japanese officer, to be appointed by the Japanese Authorities.

His Majesty the Emperor of Japan may appoint a diplomatic Agent at the Court of Vienna and Consular Officers at any port or town of the Austro-Hungarian Monarchy where Consular Officers of any other power are admitted to reside.

The diplomatic Agent and the Consular Officers of Japan shall, under the condition of reciprocity, enjoy in the territory of the Austro-Hungarian Empire the same rights, privileges and immunities, which those of any other Power now enjoy or may hereafter enjoy.

Artykuł II.

Jego cesarska i królewska Apostolska Mość mieć będzie prawo mianowania ajenta dyplomatycznego, konsula jeneralnego a dla każdego portu otwartego i dla każdego takiegoż miasta w Japonii, konsula, wicekonsula, lub ajenta konsularnego. Urzędnicy ci mają używać takich samych przywilejów i prerogatyw jak podobni urzędnicy narodu, najwięcej uwzględnionego.

Tak mianowany przez Jego cesarską i królewską apostolską Mość ajent dyplomatyczny, jakoteż konsul jeneralny będą mieli prawo podróżowania wolno i bez przeszkody po wszystkich częściach cesarstwa japońskiego.

Podobnież cesarscy i królewscy urzędnicy konsularni uprawnieni do wykonywania władzy sądowej będą mieli prawo udawać się na miejsce dla spisania istoty czynu gdyby się w obrębie ich jurysdykcyi rozbił jaki okręt austryacko-węgierski, lub gdyby w tymże obrębie wykonano zamach na życie albo własność jednego z poddanych austryacko-węgierskich. W każdym jednak wypadku takim cesarscy i królewscy urzędnicy konsularni winni zawiadomić pisemnie miejscowe władze japońskie o powodzie i celu swojej podróży, i przedsiębrać podróż tylko w asystencyi jednego z wyższych urzędników japońskich, którego wskażą władze japońskie.

Najjaśniejszy cesarz japoński może mianować ajenta dyplomatycznego przy dworze wiedeńskim i urzędników konsularnych dla wszystkich tych portów i miast monarchyi austryacko-węgierskiej, do których przypuszczani są urzędnicy konsularni jakiegokolwiek trzeciego państwa.

Ajent dyplomatyczny i urzędnicy konsularni Japonii mają doznawać w spomnionej monarchii pod warunkiem wzajemności tych samych prerogatyw, atrybucyi i uwzględnień jakich używają lub używać będą urzędnicy podobni jakiegokolwiek trzeciego państwa.

Article III.

The ports and towns of Yokohama (in the district of Kanagawa), Hiogo, Osaka, Nagasaki, Niigata, Ebisuminato on the island of Sado, Hakodate and the city of Tokei (Yedo), shall, from the day on which this Treaty comes into operation, be opened to the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy and to their trade.

In the above ports and towns Austro-Hungarian citizens may permanently reside; they shall have the right, therein to lease land, to purchase houses and to erect dwellings and warehouses.

The place, where Austro-Hungarian citizens shall reside and where they shall erect their buildings, shall be determined on by the Imperial and Royal Consular Officers in conjunction with the competent local authorities; the harbour-regulations shall be arranged in a similar manner.

If the Imperial and Royal Consular Officer and the Japanese Authorities cannot agree, the matter shall be submitted to the diplomatic Agent and the Japanese Government.

No wall, fence or gate shall be erected by the Japanese, around the place, where Austro-Hungarian citizens reside, and nothing shall be done there, which may prevent free egress or ingress.

Austro-Hungarian citizens shall be free to go where they please within the following limits:

At Yokohama (in the district of Kanagawa) to the river Rokugo and ten Ri in any other direction.

At Hiogo in the direction of Kioto as far as ten Ri from that city, and ten Ri in any other direction.

At Osaka, on the South from the mouth of the Yamatogawa to Funabashimura and from the latter place within the limits of a line drawn from there through Kiokoji mura to Sada;

Artykuł III.

Od dnia w którym traktat niniejszy wejdzie w moc obowiązującą, porty i miasta Yokohama (w dystrykcie Kanagawa), Hiogo, Osaka, Nagasaki, Niigata, Ebisuminato na wyspie Sado, Hakodale, tudzież miasto Tokei (Yedo) mają być otwarte dla poddanych monarchii austryacko-węgierskiej i ich handlu.

Poddani austryacko-węgierscy będą mogli mieszkać stale w powyższych portach i miastach; będą mieli prawo najmować tam grunta, kupować domy, budować pomieszkania i magazyny.

Miejsce, w którem poddani austryacko-węgierscy mają mieszkać, i w którem mają stawiać swoje budynki, wyznaczać będą cesarscy i królewscy urzędnicy konsularni w porozumieniu z właściwemi władzami miejscowemi; w podobny sposób mają być ustanowione urządzenia portowe.

Jeżeliby cesarscy i królewscy urzędnicy konsularni w tym względzie z władzami japońskiemi zgodzić się nie mogli, kwestya przedłożona będzie ajentowi dyplomatycznemu i rządowi japońskiemu.

W około miejsc, w których poddani austryacko-węgierscy osiedlać się będą, Japończycy nie będą stawiać ani muru, ani płotu lub krat, ani też żadnego innego zamknięcia, któreby mogło tamować wolny wchód do tych miejsc lub wyjście.

Poddanym austryacko-węgierskim ma być dozwolone podróżować w obrębie granic następujących:

z Yokohama (w dystrykcie Kanagawa) aż do rzeki Rokugo i w każdym innym kierunku na odległość 10 Ri;

z Hiogo w kierunku Kioto na odległość 10 Ri od tego miasta, i w każdym innym kierunku na odległość 10 Ri;

z Osaka na południu od uścia Yamatogawa aż do Funabashimura, a ztąd w obrębie linii poprowadzonej z tego miejsca przez Kiokojimura do Sada; miasto Sokai leży po za

the town of Sakai lies outside these limits, but Austro-Hungarian citizens shall be allowed to visit it.

At Nagasaki into any part of the Nagasaki District.

At Niigata and Hakodate ten Ri in any direction.

At Ebisuminato throughout the whole island of Sado.

At Tokei (Yeddo) within the following boundaries: from the mouth of the Shintonegawa to Kanamashi and from there along the highroad to Mito as far as Senji; from there, along the river Sumida as far as Furuyakamigo, and thence through Omuro, Takakura, Koyata, Ogiwara, Miyadera, Mitsugi and Tanaka to the ferry of Hino on the river Rokugo.

The distances of ten Ri shall be measured by land from the Saibansho or Townhall of each of the above mentioned places.

One Ri is equal to:

12.367 feet Austrian Measure
4.275 Yards English „
3.910 mètres french „

Austro-Hungarian citizens who transgress these limits shall be liable to a fine of one hundred Mexican Dollars for the first offence and for a second offence to a fine of two-hundred fifty Mexican Dollars.

Article IV.

Austro-Hungarian citizens residing in Japan shall be allowed the free exercise of their Religion and for this purpose they shall have the right to erect within the limits of their settlement suitable places of worship.

Article V.

All questions in regard to rights, whether of property or of person, arising between Austro-Hungarian citizens residing in Japan shall be subject to the jurisdiction of the Imperial and Royal Authorities.

In like manner the Japanese Authorities shall not interfere in any question

obrębem tej granicy, wolno jednak poddanym austryacko-węgierskim udawać się do tego miasta;

z Nagasaki do wszystkich części dystryktu Nagasaki;

z Niigata i Hakodate w każdym kierunku na odległość 10 Ri;

z Ebisuminato na całej wyspie Sado;

z Tokei (Yeddo) w obrębie następujących granic: od uścia Schintonegawa do Kanamashi i wzdłuż gościńca w kierunku Mito, do Senji, ztąd wzdłuż rzeki Sumidy do Furujakamigo i przez Omuro, Takakura, Koyata, Ogiwara, Miyadera, Mitsugi i Tanaka aż do przewozu w Hino na rzece Rokugo.

Odległości 10 Ri mają być wymierzone na lądzie, od Saibansho czyli ratusza każdego z wymienionych portów.

Jeden Ri równa się:

12.367 stóp austryackich,
4.275 yardów angielskich,
3.910 metrów francuskich.

Poddani austryacko-węgierscy którzy przekroczą te granice, mają być karani grzywną w kwocie (100) sto dolarów mexykańskich, w powtórnym zaś razie, w kwocie (250) dwieście pięćdziesiąt dolarów mexykańskich.

Artykuł IV.

Poddani austryacko-węgierscy przebywający w Japonii będą mieli prawo wolnego wykonywania religii. W tym celu będą mogli w miejscu wyznaczonem na osiedlanie się stawiać budynki do wykonywania obrzędów religijnych.

Artykuł V.

Wszelkie spory odnoszące się do osób lub własności, jakieby powstać mogły pomiędzy poddanymi austryacko-węgierskimi, przebywającymi w Japonii, podlegają rozstrzygnięciu władzy cesarskiej i królewskiej.

Podobnież władze japońskie nie będą mieszać się do żadnych sporów, jakieby

which may arise between Austro-Hungarian citizens and the subjects of any other Treaty Bower.

If an Austro-Hungarian citizen has a complaint or grievance against a Japanese subject, the case shall be decided by the Japanese Authorities.

If on the contrary a Japanese has a complaint or grievance against a citizen of the said Monarchy, the case shall be decided by the Imperial and Royal Authorities.

Should any Japanese subject fail to discharge debts, incurred to an Austro-Hungarian citizen, or should he fraudulently abscond, the competent Japanese Authorities will do their utmost to bring him to justice and to enforce recovery of the debts. And, should any Austro-Hungarian citizen fraudulently abscond or fail to discharge debts, incurred by him to a Japanese subject, the Imperial and Royal Authorities will do their utmost, to bring him to justice and to enforce recovery of the debts.

Neither the Austro-Hungarian nor the Japanese Authorities shall be held responsible for the payment of any debts contracted by Austro-Hungarian or Japanese subjects.

Article VI.

Austro-Hungarian citizens, who may commit any crime against Japanese subjects or against the subjects of any other nation, shall be brought before the Imperial and Royal Consular Officer and punished according to the laws of their country.

Japanese subjects, who may commit any crime against Austro-Hungarian citizens shall be brought before the Japanese Anthorities and punished according to Japanese laws.

Article VII.

Any case involving a penalty or confiscation by reason of any breach of this Treaty, the Trade-Regulations, or the Tariff annexed

powstać mogły pomiędzy poddanymi austryacko-węgierskimi a poddanymi innego mocarstwa zostającego w przymierzu.

Jeżeli poddany austryacko-węgierski chce wystąpić ze skargą lub zażaleniem przeciwko Japończykowi, natenczas rozstrzyga władza japońska.

Jeżeli zaś Japończyk chce wystąpić ze skargą lub zażaleniem przeciwko poddanemu austryacko-węgierskiemu, natenczas rozstrzyga władza cesarska i królewska.

Gdyby Japończyk nie chciał zapłacić tego, co jest winien poddanemu austryacko-węgierskiemu, lub gdyby się w sposób oszukański ukrywał, właściwe władze japońskie uczynią wszystko co będzie w ich mocy, aby go stawić przed sądem i uzyskać od niego zapłacenie długu. Gdyby zaś poddany austryacko-węgierski miał się ukrywać w sposób oszukański i nie chciał zapłacić Japończykowi swoich długów, natenczas władze cesarskie i królewskie uczynią wszystko co będzie w ich mocy, aby winnego stawić przed sądem i zmusić do zapłacenia długu.

Ani austryacko-węgierskie ani japońskie władze nie będą odpowiedzialnemi za zapłacenie długów zaciągniętych ze strony poddanych austryacko-węgierskich lub japońskich.

Artykuł VI.

Poddani austryacko-węgierscy którzyby popełnili zbrodnią przeciwko poddanym japońskim lub przeciwko poddanym innego narodu, mają być stawieni przed cesarskimi i królewskimi urzędnikami konsularnymi i ukarani podług praw swojego kraju.

Poddani japońscy którzy okażą się winnymi czynu zbrodniczego przeciwko poddanym austryacko-węgierskim, mają być stawieni przed władzami japońskiemi i ukarani według praw japońskich.

Artykuł VII.

Wszelkie pretensye do kar pieniężnych lub konfiskat za czyny sprzeciwiające się niniejszemu traktatowi, dołączonym do niego

thereto, shall be brought before the Imperial and Royal Consular Authorities for decision. Every penalty enforced or confiscation made by these authorities, shall belong to and be appropriated by the Japanese Gouvernment. Goods, which are seized, shall be put under the seals of both the Japanese and the Consular Authorities, and shall be kept in the godowns of the Customhouse until the Imperial and Royal Consul shall have given his decision.

postanowieniom względem handlu lub taryfie, mają być wnoszone do cesarskich i królewskich władz konsularnych. Kary pieniężne lub konfiskaty, które władze te zawyrokują, dostają się rządowi japońskiemu. Towary przyaresztowane mają być opieczętowane przez władze japońskie tudzież przez cesarskie i królewskie władze konsularne, poczem cesarski i królewski konsul złoży je w śpichlerzach domu cłowego, gdzie mają zostawać aż do zapadnięcia wyroku.

If this decision is in favour of the owner or consignee of the goods, they shall be immediately placed at the disposal of the Consul; but should the Japanese Government wish to appeal against the decision of the Consul, the owner or consignee of the goods shall be bound to deposit their value at the Imperial and Royal Consulate until the final decision has been pronounced.

Jeżeli wyrok konsula wypadnie na korzyść właściciela lub przesyłającego towary, takowe mają być natychmiast wydane konsulowi do dalszego rozporządzenia; jednakowoż, jeżeliby rząd japoński życzył sobie odwołać się do wyższej instancyi, właściciel lub przesyłający obowiązanym będzie złożyć w cesarskim i królewskim konsulacie wartość tych towarów, zatrzymać się mającą aż do ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy.

Should the seized goods be of a perishable nature, they shall be handed over to the owner or consignee, even before the final decision be given, on his lodging the amount of their value at the Imperial and Royal Consulate.

Jeżeli towary przyaresztowane podlegają zepsuciu, mogą być wydane właścicielowi lub przesyłającemu za złożeniem w cesarskim i królewskim konsulacie wartości onych, mającej się zatrzymać aż do ostatecznego rozstrzygnięcia.

Article VIII.

At each of the ports open or to be opened to trade, Austro-Hungarian citizens shall be at full liberty to import from their own or any other ports, and sell there and purchase therein, and export to their own or to any other ports all manner of merchandize not contraband, paying the duties thereon as laid down in the tariff annexed to this Treaty, and no other charges whatsoever.

Artykuł VIII.

Poddanym austryacko-węgierskim ma być wolno do wszystkich portów dla handlu otwartych lub w przyszłości otworzyć się mających przywozić z własnych lub obcych portów towary wszelkiego rodzaju nie będące przemyconemi i tamże je przedawać, jakoteż kupować i do własnych lub obcych portów wywozić. Winni tylko opłacić cła, wyszczególnione w taryfie dołączonej do niniejszego traktatu, bez żadnych innych danin.

In estimating ad valorem duties, if the Custom House officers are dissatisfied with the value placed by a merchant on any of his goods, they may themselves place a value thereon and offer to take the goods at that valuation.

Jeżeli urzędnicy japońscy nie zgodzą się na wartość niektórych towarów przez kupców podaną, wolno będzie kupcom towary te dowolnie otaksować i zrobić propozycyę, aby je od nich kupiono według wartości szacunkowej przez nich samych ustanowionej.

If the owner refuses this offer, he shall pay the duty on the valuation, which the Japanese Custom House officers have made. If on the contrary the owner accepts the offer, the Custom House valuation shall be paid to him without delay and without any abatement or discount.

Gdyby właściciel wzbraniał się przystać na tę propozycyę, obowiązanym będzie opłacić cło od wartości jak ją otaksują japońscy urzędnicy cłowi. W razie zaś przyjęcia propozycyi, wartość proponowana będzie im wypłacona natychmiast, bez stracenia rabatu lub disconta.

Article IX.

Austro-Hungarian Citizens having imported merchandize into one of the open ports of Japan and having paid the duty due thereon, shall be entitled to demand from the Japanese Custom House Authorities a Certificate, stating that such payment has been made, and shall be at liberty, by virtue of this certificate, to reexport the same merchandize and land it in any other of the open Ports without the payment of any additional duty whatever.

Artykuł IX.

Poddani austryacko-węgierscy przywiózłszy towary do otwartego portu japońskiego i opłaciwszy cła od nich przypadające, mają prawo żądać od japońskiej władzy cłowej poświadczenia uiszczonej zapłaty i na podstawie tego certyfikatu wolno im będzie towary te wywieść napowrót i przywieść do innego portu otwartego, przyczem nie będą potrzebowali opłacać żadnych innych ceł.

Article X.

The Japanese Government engages to erect in all the open Ports Warehouses, in which imported goods may be stored on the application of the importer or owner without payment of duty.

The Japanese Government will be responsible for the safe custody of these goods, so long as they remain in their charge, and during such time will adopt all the precautions necessary to render the said goods insurable against fire. When the owner or importer wishes to remove the goods from the said warehouses, he must pay the duties fixed by the tariff annexed to this treaty, but if he should wish to reexport them, he may do so without payment of duty.

Storage-charges must be paid in any case on delivery of the goods. The amount of these charges as well as the regulations necessary for the management of the said warehouses will be established by common consent of the high contracting parties.

Artykuł X.

Rząd japoński obowiązuje się wybudować w portach otwartych magazyny, w których towary przywiezione mogą być złożone na prośbę przywożącego lub właściciela, bez opłaty cła.

Rząd japoński odpowiedzialnym jest za bezpieczeństwo towarów, dopóki takowe znajdują się pod jego pieczą, i przedsięweźmie wszelkie środki ostrożności jakie mogą być potrzebne dla zabezpieczenia od pożaru towarów w magazynie złożonych. Jeżeli przedsiębiorca przywozu lub właściciel chce odebrać towary z magazynu, winien opłacić cła wyszczególnione w załączonej taryfie; jeżeliby zaś chciał je wywieść napowrót, może to uczynić, w którym to razie nie jest obowiązanym do opłaty cła. Składowe powinno być opłacone w każdym razie przy odbiorze towarów.

Wysokość tegoż, jakoteż przepisy odnoszące się do zarządu magazynów, ustanowione będą za wspólnem porozumieniem się obu stron traktat zawierających.

Article XI.

Citizens of the Austro-Hungarian Empire shall be at liberty to ship all kinds of Japanese produce bought in one of the open ports in Japan to another open port in Japan without the payment of any duty.

When Japanese products are shipped by an Austro-Hungarian citizen from one of the open ports to another, the said citizen shall deposit at the Custom-House the amount of duty, which would have to be paid, if the same goods were exported to foreign countries.

This amount shall be returned by the Japanese Authorities to the said citizen immediately and without any objection on their part upon the production within six months of a certificate from the Custom-House Authorities at the port of destination, stating that the same goods have been landed there.

In the case of goods, the export of which to foreign ports is absolutely prohibited, the shipper must deposit at the Custom-House a written declaration, binding himself to pay to the Japanese Authorities the full value of the said goods, in case he should fail to produce the aforesaid certificate within the above mentioned time.

Should a vessel, bound from one of the open ports to another, be lost an the voyage, proof of the loss shall take the place of the Custom House Certificate, and a term of one year shall be allowed to the Austro-Hungarian citizen to furnish this proof.

Artykuł XI.

Poddanym austryacko-węgierskim ma być podobnież dozwolonem wywozić wszelkie rodzaje płodów japońskich, zakupione w jednym z otwartych portów japońskich, do innego otwartego portu japońskiego, nie opłacając za to żadnego cła.

Od towarów pochodzących z Japonii, które poddany austryacko-węgierski chce przewieść z jednego portu otwartego do drugiego, złożyć powinien tenże w urzędzie cłowym kwotę cłową, jaką należałoby uiścić, gdyby towary były przeznaczone do wywozu za granicę.

Władze japońskie zwrócą tę kwotę wspomnionemu poddanemu natychmiast i bez trudności, skoro tenże w przeciągu sześciu miesięcy przedłoży poświadczenie urzędu cłowego tamtego miejsca, udowodniające że odnośne towary zostały tam na ląd wysadzone.

Wywożąc towary, których wywóz do portów zagranicznych jest w ogólności zabroniony, wywożący powinien złożyć w urzędzie cłowym deklaracyą na piśmie, tej treści, że jeżeli wspomnione poświadczenie w czasie przepisanym przedłożone nie będzie, zobowiązuje się zapłacić władzom japońskim wartość całkowitą.

Jeźliby okręt, przeznaczony z jednego otwartego portu do drugiego, w drodze zatonął, dowód tego służyć będzie w miejsce poświadczenia urzędu cłowego, a na przedłożenie tego dowodu wyznacza się poddanym austryacko-węgierskim termin jednego roku.

Article XII.

All goods imported by citizens of the Austro-Hungarian Monarchy into one of the open ports in Japan, on which the duties stipulated by the present treaty have been paid, may — whether they are in the possession of Austro-Hungarian citizens or of Ja-

Artykuł XII.

Wszelkie towary, które poddani austryacko-węgierscy przywiozą do otwartego portu japońskiego, i od których cła w niniejszym traktacie ustanowione, opłacone zostały, czy to znajdować się będą w posiadaniu austryacko-węgierskich, czyli też japońskich

panese subjects — be transported by the owners into any part of the Japanese Empire without the payment of any tax or transit-duty whatever.

All articles of Japanese production may be conveyed by Japanese subjects from any place in Japan to any of the open ports without being liable to any tax or transit duty, with the exception of such tolls as are levied equally on all traders for the maintenance of roads or navigation.

Article XIII.

Austro-Hungarian citizens shall be at liberty to buy from Japanese and sell to them all articles without the intervention of any Japanese officer either in such purchase or sale, or in making or receiving payment for the same.

All Japanese shall be at liberty to buy any articles from Austro-Hungarian citizens either within the limits of the Austro-Hungarian Empire or in the open ports of Japan, without the intervention of any Japanese officer, and they may either keep and use the articles, which they have thus bought, or resell them. — In their commercial transactions with Austro-Hungarian citizens, the Japanese shall not be subject to higher taxation, than that usually paid by them in their transactions with each other.

Likewise all Japanese subjects may, on condition of observing the laws, visit the Austro-Hungarian Empire as well as the open ports of Japan, and there transact business with citizens of the said Empire freely and without the intervention of Japanese officers, provided always, they submit to the existing police regulations and pay the established duties.

All Japanese subjects may ship goods of Japanese or foreign origine to, from or between the open ports in Japan, or from or

poddanych, mogą być przez właścicieli wysyłane do wszystkich części cesarstwa, bez opłaty jakiegokolwiek podatku lub cła przewozowego pod jakąkolwiek nazwą.

Japończycy mogą przewozić wszelkie płody japońskie z któregokolwiek punktu kraju do portów otwartych nie opłacając żadnych podatków lub ceł przewozowych, z wyjątkiem takich ceł drogowych, które pobierane są jednakowo od wszystkich handlujących na utrzymanie dróg lądowych i wodnych.

Artykuł XIII.

Poddani austryacko-węgierscy będą mogli kupować od Japończyków wszelkie rodzaje artykułów i takowe im sprzedawać, zawsze bez pośrednictwa urzędnika japońskiego tak przy kupnie jak sprzedaży i zapłacie lub odbiorze ceny kupna.

Wszystkim Japończykom ma być pozwolone, kupować od poddanych austryacko-węgierskich, tak w obrębie monarchii austryacko-węgierskiej, jakoteż w portach otwartych Japonii wszelkie artykuły bez pośrednictwa urzędników japońskich i co kupią, albo zatrzymać i użytkować albo odprzedać. W obrocie handlowym z poddanymi austryacko-węgierskimi Japończycy nie będą obciążani większemi podatkami niż te, które opłacają od swoich interesów między sobą.

Podobnież z zachowaniem ogólnych postanowień prawnych Japończycy mogą udawać się do państw cesarskich i królewskich, jakoteż do otwartych portów Japonii i swobodnie prowadzić handel z poddanymi austryacko-węgierskimi, bez pośrednictwa urzędników japońskich, trzymając się jednak istniejących przepisów policyjnych i uiszczając ustanowione opłaty.

Tak samo wolno będzie wszystkim Japończykom przewozić towary pochodzące z Japonii lub zagranicy pomiędzy otwartemi

to foreign ports either in vessels owned by Japanese or by citizens of the Austro-Hungarian Monarchy.

Article XIV.

The Regulations of trade and the Tariff annexed to this Treaty shall be considered as forming a part of the Treaty and therefore as binding on the high contracting parties.

The diplomatic agent of the Austro-Hungarian Monarchy in Japan in conjunction and by mutual agreement with such officers as the Japanese Government may designate for this purpose shall have power to make for all ports open to trade, such rules as are necessary to carry out the provisions of the annexed Regulations of Trade.

The Japanese Authorities will adopt at each port such measures as they may judge most proper to prevent fraud and smuggling.

Article XV.

The Japanese Government will not prevent citizens of the Austro-Hungarian Monarchy residing in Japan from taking Japanese into their service as interpreters, teachers, servants etc., or from employing them in any way not forbidden by law; provided always that in case such Japanese shall commit a crime, he shall be subject to Japanese law.

Japanese shall also be at liberty to take service in any capacity on board of ships belonging to the Austro-Hungarian Monarchy.

Japanese in the service of Austro-Hungarian citizens shall, on application to the local authorities, obtain permission to accompany their employers abroad.

Furthermore all Japanese, on being provided with regular passports from their authorities, according to the proclamation of the Japanese Government dated the 23rd of May

portami japońskiemi, ztamtąd je wywozić, jakoteż przywozić z portów zagranicznych i do tychże przewozić, okrętami należącemi bądź to do Japończyków, bądź też do poddanych monarchii austryacko-węgierskiej.

Artykuł XIV.

Załączone do niniejszego traktatu postanowienia handlowe i taryfa mają być uważane jako część integralna tego traktatu i jako obowiązujące dla obu stron traktat zawierających.

Cesarski i królewski ajent dyplomatyczny w Japonii będzie miał prawo wydać wspólnie i zgodnie z urzędnikami do tego celu wyznaczonemi przez rząd japoński. regulamina dla wszystkich portów otwartych, potrzebne i odpowiednie do wykonania załączonych postanowień względem handlu.

Władze japońskie zaprowadzą w każdym porcie środki jaki uznane będą za najstósowniejsze do zapobieżenia przemytnictwu i kontrabandzie.

Artykuł XV.

Rząd japoński nie będzie wzbraniał aby poddani austryacko-węgierscy, przebywający w Japonii, przyjmowali Japończyków na tłumaczów, nauczycieli, sług itp. i aby ich używali do wszelkich zatrudnień, których prawa im nie zabraniają; rozumie się jednak samo przez się, że w razie popełnienia zbrodni Japończycy tacy podlegać będą prawom japońskim.

Japończykom ma być także wolno przyjmować służbę w jakimkolwiek charakterze na pokładzie okrętów austryacko-węgierskich.

Japończycy zostający w służbie u poddanych austryacko-węgierskich, mogo towarzyszyć panom swoim zagranicę, podawszy poprzednio do władz miejscowych prośbę o pozwolenie.

Podobnież wszystkim Japończykom, opatrzonym w przepisane passporty swoich władz, stósownie do obwieszczenia rządu japońskiego z dnia 23 maja 1866, będzie wolno udawać

1866, may travel to the Austro-Hungarian Empire for purposes of study or trade.

Article XVI.

The Japanese Government engage to improve immediately the manufacture of Japanese coin. The Japanese principal Mint as well as the special offices to be organized at all the open ports will then receive from foreigners and Japanese, without distinction of rank, foreign coins of all kinds as well as silver and gold bullion and will exchange the same for Japanese coin of the same intrinsic value, deducting a certain charge for coinage, the amount of which will be fixed by consent of the high contracting powers.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy and Japanese subjects may freely use foreign or Japanese coin in making payments to each other.

Coins of all description (with the exception of Japanese copper coin), as well as foreign bullion in gold and silver may be exported from Japan.

Article XVII.

The Japanese Government will provide all ports open to the trade of Austro-Hungarian Citizens with such light-houses, lights, buoys and beacons as may be necessary to facilitate and render secure the navigation of the approaches to the said ports.

Article XVIII.

If any vessel of the Austro-Hungarian Monarchy be wrecked or stranded on the coasts of Japan, or be compelled to take refuge in any Japanese port, the competent Japanese Authorities, on being apprized of the fact, shall immediately render to the vessel all the assistance in their power. The persons on board shall receive friendly treatment and

się na terytoryum monarchii austryacko-węgierskiej czy to dla wykształcenia się, czyli też w interesach handlowych.

Artykuł XVI.

Rząd japoński zaprowadzi niezwłocznie stósowne ulepszenia w wyrobie monet krajowych. Główny zakład menniczy japoński, jakoteż założyć się mające w każdym otwartym porcie państwa biura specyalne, będą wówczas przyjmować od cudzoziemców i od Japończyków bez różnicy stanu monety zagraniczne wszelkiego rodzaju, jakoteż sztaby złote i srebrne, dla wymiany ich na monety japońskie takiej samej próby, z zastrzeżeniem stałej należytości za przetopienie, której wysokość ustanowiona będzie za wspólnem porozumieniem wysokich stron, traktat zawierających.

Poddani austryacko-węgierscy i japońscy mogą używać do wypłat wzajemnych podług upodobania monet zagranicznych lub japońskich.

Monety wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem japońskich monet miedzianych, tudzież zagraniczne złoto i srebro nieprzetopione na monety, mogą być wywożone z Japonii.

Artykuł XVII.

Rząd japoński zaopatrzy wszystkie porty, otwarte dla handlu poddanych austryacko-węgierskich, w latarnie morskie, okręty ogniowe, beczki i znaki morskie, potrzebne dla ułatwienia okrętom zawijania i wypływania, tudzież dla ich zabezpieczenia.

Artykuł XVIII.

Jeżeli okręt austryacko-węgierski rozbije się, lub osiędzie na mieliźnie przy brzegach cesarstwa japońskiego, lub jeżeli będzie zmuszony szukać schronienia w porcie japońskim, natenczas właściwe władze japońskie, obowiązane będą udzielić okrętowi temu wszelką możebną pomoc, jak tylko się o tem dowiedzą. Osoby znajdujące się na pokładzie tegoż

be furnished, if necessary, with the means of conveyance to the nearest Austro-Hungarian Consular Station.

mają być dobrze traktowane, a jeźli tego potrzeba, mają być zaopatrzone w fundusze aby mogły dostać się do siedziby najbliższego cesarskiego i królewskiego konsulatu.

Article XIX.

Supplies of all kinds for the use of the Austro-Hungarian Navy may be landed at the open ports of Japan and stored in warehouses in the custody of Austro-Hungarian officers, without the payment of any duty. But if any such supplies are sold to foreigners or Japanese, the purchasers shall pay the proper duty to the Japanese authorities.

Artykuł XIX.

Zapasy wszelkiego rodzaju dla cesarskich i królewskich okrętów wojennych mają być wysadzone na ląd w portach otwartych Japonii i mogą być złożone w magazynach pod nadzorem urzędników austryacko-węgierskich, bez opłaty cła. W razie jednak sprzedaży takich zapasów Japończykom lub cudzoziemcom, nabywcy obowiązani będą opłacić władzom japońskim cło od nich przypadające.

Article XX.

It is hereby expressly stipulated, that the Austro-Hungarian Government and the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall from the day, on which this Treaty comes into operation, participate in all privileges, immunities and advantages, which have been granted, or may be hereafter granted by His Majesty the Emperor of Japan to the Government or subjects of any other nation.

Artykuł XX.

Postanawia się wyraźnie, że od dnia w którym traktat niniejszy wejdzie w moc obowiązującą, rząd i poddani monarchii austryacko-węgierskiej używać zaczną bezzwłocznie wszystkich praw, swobód i korzyści, jakie ze strony Najjaśniejszego cesarza Japońskiego rządowi i poddanym któregokolwiek innego państwa udzielone zostały, lub w przyszłości udzielone będą.

Article XXI.

It is agreed that either of the high contracting Parties may demand a Revision of this Treaty, of the Trade Regulations and the Tariff annexed thereto, on and after the 1st of July 1872, with a view to the insertion therein of such modifications or amendments as experience shall prove to be expedient. It is necessary however, that one year's notice must be given, before such Revision can be claimed.

In case however, His Majesty the Emperor of Japan should desire the Revision of all the Treaties before the above mentioned date and obtain thereto the consent of all the other Treaty Powers, the Austro-Hungarian Government will also join, at the request of the Japanese Government, in the negociations relating to the same.

Artykuł XXI.

Zgodzono się że, od dnia 1 lipca 1872 każda z wysokich stron traktat zawierających będzie mogła proponować rewizyę niniejszego traktatu, jakoteż dołączonych do niego postanowień handlowych i taryfy, w celu poczynienia w nich zmian i ulepszeń, któreby z doświadczenia potrzebnemi się okazały. Wniosek taki jednak winien być zapowiedzianym na rok przed przystąpieniem do rewizyi.

Ale gdyby Najjaśniejszy Cesarz Japoński chciał uskutecznić rewizyę wszystkich traktatów przed tym terminem i uzyskał do tego zezwolenie wszystkich innych mocarstw z któremi Japonia zostaje w przymierzu, natenczas rząd austryacko-węgierski, na życzenie rządu japońskiego, weźmie udział w odnoszących się do tego pertraktacyach.

Article XXII.

All official communications addressed by the Imperial and Royal diplomatic agent or Consular officers to the Japanese Authorities, shall be written in the German language.

In order however to facilitate the transaction of business, these communications will, for a period of three years from the date, on which this Treaty comes into operation, be accompanied by an English or Japanese translation.

Article XXIII.

The present Treaty is written in seven copies, viz. two in the Japanese, three in the English and two in the German language. All these versions have the same meaning and intention, but in case of dispute the English Text shall be considered as the original one.

Article XXIV.

The present Treaty shall be ratified by His Majesty the Emperor of Austria and Apostolic King of Hungary and H. M. the Emperor of Japan under their hands and seals, and the ratifications shall be exchanged within twelve months from this date or sooner, if possible.

It is also agreed, that this Treaty shall come into operation from the present date.

In token whereof the respective Plenipotentiaries have signed and sealed this Treaty.

Done at Tokei (Yedo) this eighteenth day of October in the year of Our Lord one thousand eight hundred and sixty nine, or the fourteenth day of the ninth month of the second year of Meiji according to Japanese reckoning.

Sava Kiyovara no Ason Nobuyoshi.

Terashima Fujivara no Ason Munenori.

Artykuł XXII.

Wszelkie zawiadomienia urzędowe, ze strony ces. i król. ajentów dyplomatycznych lub urzędników konsularnych przesyłane do władz japońskich, pisane będą w języku niemieckim.

Aby jednak tok spraw ułatwić ile możności, postanawia się, że przez trzy lata, licząc od chwili w której traktat ten wejdzie w moc obowiązującą, do aktów tych dołączane będą przekłady na język angielski lub japoński.

Artykuł XXIII.

Traktat niniejszy wystawiony jest w siedmiu kopiach, to jest dwie w japońskim, trzy w angielskim i dwie w niemieckim języku Wszystkie te teksty mają jednakowe znaczenie i wagę, w razach spornych jednak, tekst angielski uważany będzie jako pierwotny.

Artykuł XXIV.

Traktat niniejszy ma być ratyfikowany przez Najjaśniejszego Cesarza austryackiego i Apostolskiego króla Węgier, tudzież przez Najjaśniejszego Cesarza japońskiego podpisem imienia i pieczęcią, ratyfikacye mają być wymienione w ciągu dwunastu miesięcy lub wcześniej, jeźli to będzie możebnem.

Traktat niniejszy wchodzi w moc obowiązującą od daty dzisiejszej.

W dowód czego odnośni pełnomocnicy traktat ten podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Tokei (Yedo) dnia ośmnastego października w roku zbawienia tysiąc ośmset sześćdziesiątym dziewiątym, to jest czternastego dnia dziewiątego miesiąca w drugim roku Meiji według rachuby japońskiej.

Baron **Petz,**
kontr-admirał.

Regulations

under which the trade of the Austro-Hungarian Monarchy is to be conducted in Japan.

Regulation I.

Within forty eight hours (Sunday excepted) after the arrival of an Austro-Hungarian ship in a Japanese port, the captain or commander shall exhibit to the Japanese Custom-House Authorities the receipt of the Imperial and Royal Consul, showing that he has deposited all the ship's papers, the ship's bills of lading etc. at the Imperial and Royal Consulate and he shall then make an entry of his ship, by giving a written paper, stating the name of the ship, and the name of the port, from which she comes, her tonnage, the name of her captain or commander, the names of her passengers (if any) and the number of her crew, which paper shall be certified by the Captain or Commander to be a true statement and shall be signed by him; he shall at the same time deposit a written manifest of his cargo, setting forth the marks and numbers of the packages and their contents, as they are described in his bills of lading, with the names of the person or persons to whom they are consigned. A list of the stores of the ship shall be added to the manifest.

The Captain or Commander shall certify the manifest to be a true account of all the cargo and stores on board the ship and shall sign his name to the same. If any error is discovered in the manifest, it may be corrected within twenty four hours (Sunday excepted) without the payment of any fees, but for any alteration or post entry to the mani-

Postanowienia,

zachowywać się mające w handlu monarchii austryacko-węgierskiej w Japonii.

Postanowienie I.

W przeciągu 48 godzin (wyjąwszy niedzielę) po przybyciu okrętu austryacko-węgierskiego do portu japońskiego kapitan lub dowódca tegoż winien wykazać się władzom cłowym japońskim certyfikatem przez cesarskiego i królewskiego konsula wystawionym, a poświadczającym że wszystkie papiery okrętowe, listy frachtowe itd. złożył w cesarskim i królewskim konsulacie, poczem obowiązany jest deklarować swój okręt wręczając pismo zawierające nazwisko okrętu i portu z którego przybywa, jego objętość, nazwisko kapitana lub dowódcy, nazwiska podróżnych (jeżeli się znajdują na okręcie) i ilość załogi.

Kapitan lub dowódca okrętu potwierdza własnoręcznym podpisem prawdziwość szczegółów w tym akcie zawartych a jednocześnie przedkłada deklaracyą pisemną ładunku okrętowego w której wymienione być mają znaki i numera pak, jakoteż towary w nich się znajdujące, tak samo jak są wymienione w liście frachtowym, tudzież nazwisko osoby

fest made after that time a fee of fifteen dollars shall be paid.

lub osób do których są adresowane. — Do tej deklaracyi dołączyć należy wykaz zapasów okrętowych. Prawdziwość deklaracyi ładunku i wszystkich zapasów znajdujących się na pokładzie potwierdza komendant lub dowódca własnoręcznym podpisem. Jeżeli postrzeżoną będzie jaka omyłka w deklaracyi, należy ją sprostować w przeciągu 24 godzin (wyjąwszy niedzielę) nie płacąc za to żadnej należytości; od wszelkich jednak zmian lub późniejszych dopisków do deklaracyi po tym terminie, płacić się ma należytość po 15 dolarów.

All goods, not entered on the manifest, shall, besides the duty, pay a fine equal in amount to that duty.

Od wszystkich towarów nie wyszczególnionych w deklaracyi opłacić się ma oprócz cła, karę pieniężną w wysokości wyrównywającej cłu od tych towarów przypadającemu.

Any Captain or Commander, who shall neglect to enter his vessel at the Japanese Custom-House within the time prescribed by this regulation, shall pay a penalty of sixty dollars for each day that he shall so neglect to enter his ship.

Każdy kapitan lub dowódca, który zaniedba deklarować swój okręt w urzędzie cłowym japońskim w przeciągu czasu postanowieniem niniejszem oznaczonego, ma być karany grzywną wynoszącą 60 dolarów za każdy dzień zaniedbania deklaracyi swego okrętu.

Regulation II.

The Japanese Government shall have the right to place Custom-House Officers on board of any ship in their ports (men of war excepted). The Custom-House Officers shall be treated with civility and such reasonable accomodation, as the ship affords, shall be allotted to them.

No goods shall be unladen from any ship between sunset and sunrise except by special permission of the Custom-House Authorities and the hatches and all other places of entrance into that part of the ship, where the cargo is stowed, may be secured by Japanese officers between sunset and sunrise, by fixing seals, locks or other fastening; and if any person shall, without due permission, open any entrance so secured, or break open or take off any seal, lock or other fastening, that has been affixed by the Japanese Custom-House officers, every person so offending shall pay a fine of sixty dollars for each offence.

Postanowienie II.

Rząd japoński będzie miał prawo wysyłać urzędników cłowych na pokład każdego okrętu w japońskich portach się znajdującego, z wyjątkiem okrętów wojennych. Urzędnicy cłowi powinni być traktowani z uprzejmością i ma im być wyznaczony stósowny lokal, jaki znajdzie się na okręcie.

Od zachodu aż do wschodu słońca nie wolno wyładowywać z okrętów żadnych towarów, chyba za osobnem pozwoleniem władz cłowych, na czas od wschodu do zachodu słońca urzędnicy japońscy mogą zabezpieczyć otwory i wszystkie wchody do tej części okrętu w której złożony jest ładunek, pieczęciami, zamkami lub innem zamknięciem; a gdyby kto bez należytego pozwolenia otworzył wchód, w taki sposób zabezpieczony, albo gdyby wyłamał albo odjął pieczęć, zamek lub inne jakie zamknięcie, przez urzędników cłowych japońskich zdziałane, każdy, kto się tego dopuści, karany będzie za to wykroczenie grzywną w kwocie 60 dolarów.

Goods, that shall be discharged or attempted to be discharged from any ship without having been duly entered at the Japanese Custom-House, as herein after provided, shall be liable to seizure and confiscation.

Towary które z okrętu wydobyto lub wydobyć usiłowano bez deklarowania ich w urzędzie cłowym japońskim w sposób niżej podany, ulegają przyaresztowaniu i konfiskacie.

Packages of goods, made up with an intent to defraud the revenue of Japan by concealing therein articles of value, which are not set forth in the invoice shall be forfeited.

Paki towarów, opakowane z zamiarem umniejszenia dochodów cłowych Japonii, to jest zawierające artykuły, pewnej wartości nie wymienione w fakturze, ulegają konfiskacie.

If any Austro-Hungarian ship shall smuggle or attempt to smuggle goods at any of the non-opened harbours of Japan, all such goods shall be forfeited to the Japanese Government and the ship shall pay a fine of one thousand Dollars for each offence of this kind.

Gdyby okręt austryacko-węgierski przemycał lub usiłował przemycać towary w jednym z nieotwartych portów japońskich, wszystkie takie towary przepadają na rzecz rządu japońskiego, a okręt, za każde wykroczenie tego rodzaju, ulega grzywnie w kwocie tysiąc dolarów.

Vessels needing repairs may land their cargo for that purpose, without the payment of duty. All goods, so landed, shall remain in charge of the Japanese authorities, and all just charges for storage, labour and supervision shall be paid thereon. But if any portion of such cargo be sold, the regular duties shall be paid on the portion so disposed of.

Statki potrzebujące naprawy, mogą z tego powodu wysadzić na ląd ładunek, bez opłaty cła; ale wszystkie towary z tej przyczyny wysadzone na ląd, mają być oddane władzom japońskim do przechowania, a wszystkie słuszne żądania za przechowanie, robotę i nadzór powinny być zaspokojone. W razie sprzedaży jakiej części takiego ładunku, opłacić należy cło przepisane od tej części.

Cargo may be transshipped to another vessel in the same harbour without payment of duty, but all transshipment shall be made under the supervision of Japanese Officers, and after satisfactory proof has been given to the Custom-House Authorities of the bona fide-nature of the transaction, and also under a permit to be granted for that purpose by such authorities. A fine of sixty dollars shall be paid for any infraction of this rule.

Dozwolonem jest przenieść towary z jednego okrętu na drugi w tymże samym porcie stojący bez opłaty cła, ale czynność ta powinna odbywać się zawsze pod dozorem urzędników japońskich i władzy cłowej należy dać pierwej dostateczny dowód że operacya ta nie polega na żadnym podstępie i uzyskać pisemne pozwolenie tej władzy. Wszelkie uchybienie temu postanowieniu karane będzie grzywną w kwocie 60 dolarów.

The importation of Opium being prohibited, any Austro-Hungarian vessel coming to Japan for the purpose of trade and having more than three catties weight of opium on board, the surplus quantity may be seized and destroyed by the Japanese Authorities; and any person or persons smuggling or attempting to smuggle Opium, shall be liable to

Ponieważ przywóz opium jest zakazany, przeto, jeżeli jaki okręt austryacko-węgierski przybędzie w celach handlowych do Japonii i ma na pokładzie przeszło 3 (trzy) katty opium, nadwyżka może być przez władze japońskie skonfiskowana i zniszczona a każda osoba lub wszystkie osoby opium, przemycające lub przemycać usiłujące, ulegną grzyw-

pay a fine of fifteen dollars for each catty of opium so smuggled or attempted to be smuggled.

Regulation III.

The owner or consignee of any goods who desires to land them, shall make an entry of the same at the Japanese Custom-House. The entry shall be in writing and shall set forth the name of the person making the entry and the name of the ship in which the goods were imported, and the marks, numbers, packages, and the contents thereof, with the value of each package extended separately in one amount; and at the bottom of the entry shall be placed the aggregate value of all the goods contained in the entry. On each entry the owner or consignee shall certify in writing, that the entry then presented exhibits the actual cost of the goods and that nothing has been concealed, whereby the customs of Japan would be defrauded, and the owner or consignee shall sign his name to such certificate.

The original invoice or invoices of the goods, so entered, shall be presented to the Custom-House Authorities and shall remian in their possession until they have examined the goods contained in the entry.

The Japanese officers may examine any or all the packages so entered and for this purpose may take them to the Custom-House; but this examination must be made without expense to the importer or injury to the goods; and after examination the Japanese shall restore the goods to their original condition in the packages (so far as may be practicable) and such examination shall be made without any unreasonable delay.

If any owner or importer discovers that his goods have been damaged on the voyage of importation before having been delivered to him, he may notify such damage to the Custom-House Officers and he may have the damaged goods appraised by two or more competent and disinterested persons, who after due examination shall deliver a certifi-

nie w kwocie pietnaście (15) dolarów za każdy katty opium które przemycono lub przemycić usiłowano.

Postanowienie III.

Właściciel towarów lub ten kto je przesyła, jeżeli chce wysadzić towary na ląd, obowiązany jest złożyć w urzędzie cłowym japońskim deklaracyę tychże. Deklaracya ma być zrobiona na piśmie i należy w niej wymienić nazwisko osoby, która robi deklaracyę, nazwisko okrętu na którym towary zostały przywiezione, znaki, numera, paki i co zawierają, tudzież wartości każdej paki, wyrażoną cyfrą; przy końcu deklaracyi ma być wymieniona ogólna wartość wszystkich towarów wyszczególnionych w deklaracyi. Na każdej deklaracyi właściciel lub przesyłający winien zapewnić pisemnie że w deklaracyi podana jest rzeczywista wartość towarów i że nic nie zatajono na szkodę ceł japońskich, nareszcie certyfikat taki ma być podpisany przez właściciela lub przesyłającego.

Faktura oryginalna lub faktura towarów, w taki sposób deklarowanych, mają być przedłożone władzom cłowym i pozostać w ich posiadaniu dopóty, dopóki władze te nie zrewidują towarów deklarowanych.

Urzędnicy japońscy mogą rewidować kilka tak deklarowanych pak, lub wszystkie i w tym celu sprowadzać je do urzędu cłowego; rewizya taka nie ma jednak pociągać za sobą żadnych wydatków ze strony przywożącego ani narażać towary na uszkodzenie, po rewizyi zaś Japończycy obowiązani są włożyć towary jak były przedtem do pak (o ile to jest możebnem) i nieusprawiedliwiona przewłoka rewizyi nie może mieć miejsca.

Jeżeli właściciel towarów lub przesyłający postrzeże, że towary jego przy przewożeniu zostały uszkodzone, nim mu je wydano, może zawiadomić władze cłowe o takiem uszkodzeniu i może wezwać dwie lub więcej osób kompetentnych i bezstronnych do ocenienia szkody w towarach; osoby te, obejrzawszy należycie towary, wystawią świadectwo,

cate setting forth the amount per cent of damage on each separate package, describing it by its mark and number. This certificate shall be signed by the appraisers in presence of the Custom-House Authorities. The importer may attach it to his entry and make a corresponding deduction from it.

w którem ocenienie szkody, w każdej pace zrządzonej, wyrażone będzie w stosunku procentowym, dodając znak i numer paki. Świadectwo to ma być podpisane przez taksatorów w obecności władz cłowych, a przesyłający może dołączyć je do swojej deklaracyi i strącić odpowiednią cyfrę.

But this shall not prevent the Custom-House Authorities from appraising the goods in the manner provided in the Article VIII of the Treaty to which these Regulations are appended.

Nie ma to jednak przeszkadzać władzom cłowym do ubezpieczenia towarów w taki sposób, jak to jest przewidziane w artykule VIII traktatu, do którego postanowienia te są dołączone.

After the duties have been paid the owner shall receive a permit authorizing the delivery to him of the goods, whether the same are at the Custom-House or on ship-board.

Właściciel towarów opłaciwszy cła, otrzyma pisemne pozwolenie odebrania towarów czy takowe znajdują się w urzędzie cłowym, czyli też na pokładzie okrętu.

All goods intended to be exported shall be entered at the Japanese Custom-House before they are placed on ship-board. The entry shall be in writing and shall state the name of the ship by which the goods are to be exported, with the marks and numbers of the packages and the quantity, description and value of their contents. The exporter shall certify in writing, that the entry is a true account of all goods contained therein, and shall sign his name thereto.

Wszelkie towary przeznaczone do wywozu, nim będą przeniesione na pokład, winny być deklarowane w urzędzie cłowym japońskim; deklaracya powinna być zrobiona na piśmie i należy w niej wymienić nazwisko okrętu, którym towary mają być wywiezione, znaki i numera pak i ilość, co zawierają i wartość towarów. Wywożący winien oświadczyć pisemnie, że deklaracya jego co do wymienionych w niej towarów jest we wszystkich szczegółach prawdziwą i opatrzyć ją swoim podpisem.

Any goods, which are put on board a ship for exportation before they have been entered at the Custom-House, and all packages, which contain prohibited articles, shall be forfeited to the Japanese Government.

Towary przeniesione na pokład dla wywiezienia, przed podaniem deklaracyi do urzędu cłowego, jakoteż wszelkie paki zawierające przedmioty zakazane, mają uledz konfiskacie na rzecz rządu japońskiego.

No entry at the Custom-House shall be required for supplies for the use of the ships, their crews and passengers nor for the clothing etc. of passengers.

Zapasów przeznaczonych na użytek okrętów, załogi i podróżnych, jakoteż odzieży itp. podróżnych, nie trzeba deklarować w urzędzie cłowym.

The Japanese Custom-House Officers may seize any suspected package, but on doing so, they must give notice to the Imperial and Royal Consular Officer.

Jeżeli urzędnicy cłowi japońscy uważają jaką pakę za podejrzaną, mogą ją przyaresztować, ale powinni zawiadomić o tem cesarskich i królewskich urzędników konsularnych.

Goods which are confiscated by the decision of the Imperial and Royal Consular Officers, shall at once be delivered to the Japanese Authorities and all fines or forfei-

Towary, które stosownie do orzeczenia cesarskich i królewskich urzędników konsularnych ulegną konfiskacie, mają być natychmiast wydane władzom japońskim, a grzywny

tures decreed by the Imperial and Royal Consular Officers shall be levied by them without delay and paid over to the Japanese Authorities.

Regulation IV.

Ships, wishing to clear, shall give twenty four hour's notice at the Custom-House and at the end of that time they shall be entitled to their clearance. But if it be refused, the Custom-House Authorities shall immediately inform the Captain or consignee of the ship of the reason, why the clearance is refused, and they shall also give the same notice to the Imperial and Royal Consul, who will not deliver to the Captain the deposited ship-papers, until he produces a receipt from the Custom-House stating that all duties have been paid.

Imperial and Royal Men-of-War shall not be required to enter or clear at the Custom-House, nor shall they be visited by Japanese Custom-House or police officers.

Steamers, conveying the Mails of the Austro-Hungarian Monarchy, may enter and clear on the same day and they shall not be required to make a manifest, except for such passengers and goods, as are to be landed in Japan. But such steamers shall in all cases enter and clear at the Custom-House.

Whaleships, touching for supplies, or ships in distress, shall not be required to make a manifest of their cargo; but if they subsequently wish to trade, they shall then deposit a manifest as required in Regulation I.

The word „ships,“ wherever it occurs in these regulations or in the treaty, to which they are annexed, is to be held as meaning a vessel, barque, brig, schooner, sloop or steamer.

Regulation V.

Any person, signing a false declaration or certificate, with the intent to defraud the

które cesarsko-królewscy urzędnicy konsularni zawyrokują, mają być przez nich jak najśpieszniej ściągnięte, i władzom japońskim zapłacone.

Postanowienie IV.

Okręty, które chcą z portu odpłynąć, obowiązane są na 24 godzin przedtem zawiadomić urząd cłowy a po upływie tego czasu będą miały prawo odpłynąć. Jeżeli to będzie im odmówione, urzędnicy cłowi powinni oznajmić natychmiast kapitanowi lub zawiadowcy okrętu powody odmówienia i przesłać podobne uwiadomienie cesarsko-królewskiemu konsulowi, który też kapitanowi okrętu nie wyda złożonych papierów okrętowych, dopóki tenże nie wykaże się kwitem urzędu cłowego iż zapłacił wszelkie należytości.

Cesarskie i królewskie okręty wojenne nie potrzebują deklarować w urzędzie cłowym ani gdy zawijają do portu, ani gdy tenże opuszczają i urzędnicy japońscy cłowi lub policyjni nie mogą ich zwiedzać.

Okręty parowe wiozące pocztę cesarską i królewską mogą odpływać tego samego dnia w którym przypłyną, i nie mają przedkładać żadnej deklaracyi, wyjąwszy względem tych podróżnych lub towarów co mają pozostać w Japonii. Zawijanie jednak do portu i odpływanie takich parowców w każdym razie powinno się odbywać za wiedzą urzędu cłowego.

Okręty trudniące się połowem wielorybów, jeżeli zawiną do portu dla zaopatrzenia się w zapasy, jakoteż okręty zagrożone niebezpieczeństwem, nie są obowiązane do przedłożenia deklaracyi względem swego ładunku, ale jeżeli życzą sobie prowadzić handel później, powinny przedłożyć deklaracyą, przepisaną w postanowieniu I.

Gdzie tylko w postanowieniach niniejszych lub w traktacie do którego są dołączone, użytem zostało słowo „okręt“, tam zawsze ma się rozumieć okręt żaglowy, barka, bryk, szoner, szalupa lub parowiec.

Postanowienie V.

Kto w zamiarze uszczuplenia dochodów rządu japońskiego podpisze fałszywe po-

revenue of Japan, shall pay a fine of one hundred and twenty five (125) dollars for each offence.

Regulation VI.

No tonnage-dues shall be levied on Austro-Hungarian ships in ports of Japan, but the following fees shall be paid to the Japanese Custom-House Authorities:

For the entry of a ship fifteen dollars:

for the clearance of a ship seven dollars:

for the permit to land or ship goods, whereever they may be mentioned in these regulations, no fee has to be paid.

For every other document, as: bills of health etc. one dollar and a half.

Regulation VII.

Duties shall be paid to the Japanese Government on all goods landed in Japan, and on all Japanese goods, intended for exportation according to the Tariff annexed to this Treaty.

Regulation VIII.

Any Japanese subject shall be free to purchase either in the open ports or abroad every description of sailing vessels, or steamers intended to carry either cargo or passengers, with the exception of ships of war, which may only be purchased under the Authorisation of the Japanese Government.

All Austro-Hungarian ships, purchased by Japanese subjects, shall be registered as Japanese ships on payment of a duty of three Boos pr. Ton for Steamers and one Boo per Ton for sailing vessels.

The tonnage of each vessel shall be proved by the Austro-Hungarian register of the ship, which shall be certified as authentic by the Imperial and Royal Consular Officer and exhibited by him to the Japanese authorities on their demand. Ammunitions of war can only be sold to the Japanese Government and to foreigners.

świadczenie lub deklaracyą, ulegnie za każde przestępstwo grzywnie (125) sto dwadzieścia pięć dolarów.

Postanowienie VI.

W portach japońskich nie będzie wcale pobierana od okrętów austryacko-węgierskich opłata beczkowego, tylko władzom cłowym japońskim płacić się ma następujące należytości:

za deklarowanie przybycia okrętu 15 dolarów;

za deklarowanie odpłynięcia okrętu 7 dolarów;

za pozwolenie wyładowania lub naładowania towarów, gdzie kolwiek są wspomniane w tych postanowieniach nie opłaca się żadnej należytości.

Za każdy inny dokument, jak świadectwo zdrowia itd. półtora ($1^1/_2$) dolara.

Postanowienie VII.

Od wszystkich towarów w Japonii na ląd wysadzonych, tudzież od wszystkich towarów japońskich przeznaczonych do wywozu, opłacane będą rządowi japońskiemu takie cła, jakie ustanowione są w taryfie dołączonej do niniejszego traktatu.

Postanowienie VIII.

Każdemu Japończykowi ma być dozwolone kupować w portach otwartych lub zagranicą okręty wszelkiego rodzaju, żaglowe lub parowe dla przewozu towarów lub podróżnych, z wyjątkiem okrętów wojennych, do nabywania których potrzeba uzyskać pozwolenie od rządu japońskiego.

Wszelkie okręty austryacko-węgierskie, które japończykom sprzedane zostaną, mają być wciągnięte w rejestr jako japońskie, za opłatą należytości od parowców 3 bu od beczki, od okrętów żaglowych 1 bu od beczki.

Objętość każdego okrętu powinna być stwierdzona w papierach okrętowych austryacko-węgierskich, które konsul powinien uwierzytelnić i władzom japońskim przedłożyć na żądanie. Amunicyą wojenną wolno sprzedawać tylko rządowi japońskiemu i cudzoziemcom.

Regulation IX.

Austro-Hungarian citizens residing in Japan, and the crews and passengers of ships, belonging to the said Monarchy shall be free to purchase for their own consumption supplies of those kinds of grain and flour, the export of which is prohibited by the tariff; but the usual permit must be obtained from the Custom-House, before any of the aforesaid kinds of grain or flour can be shipped on board of an Austro-Hungarian vessel.

The Japanese Government will offer no difficulty to the transport from one open port to another of those kinds of Japanese grain and flour, the export of which to foreign ports is prohibited. Should however particular circumstances make it desirable, that the transport of these articles from any one of the open ports should, for a certain time, be prohibited both to Japanese and foreigners, the Japanese Government will give two month's notice of such prohibition to the foreign authorities, and will further undertake that the said prohibition shall not remain longer in force than is absolutely necessary.

Postanowienie IX.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej, mieszkający w Japonii, tudzież należący do załogi okrętów austryacko-węgierskich i jadący niemi podróżni, mogą kupować gatunki zboża i mąki wymienione w taryfie wywozowej jako zakazane, ile tych artykułów potrzebują na własny użytek, nim jednak wspomnione gatunki zboża i mąki przeniesione zostaną na pokład okrętu austryacko-węgierskiego, należy postarać się w urzędzie cłowym o zwykłe pisemne pozwolenie.

Rząd japoński nie będzie stawiał żadnych przeszkód przewozowi pomiędzy portami otwartemi gatunków zboża i mąki pochodzenia japońskiego, wymienionych jako zakazane; gdyby jednak skutkiem szczególnych okoliczności okazało się pożądanem, aby przewóz tych przedmiotów z jednego z wymienionych portów był na pewien czas tak Japończykom jak i cudzoziemcom całkiem zakazany, rząd japoński na dwa miesiące przedtem zawiadomi władze zagraniczne o zamiarze wydania takiego zakazu, i dołoży starania aby zakaz taki nie trwał dłużej niż tego stosunki nieodzownie wymagają.

Regulation X.

The catty, mentioned in the tariff, is equal to 604 grammes 53 centigrammes or $1^1/_3$ pound english A. d. P. or 1·08 pound Austrian weight.

The Yard is a measure of three english feet equal to 914 millimetres.

The english foot is equal to 0·3047 mêtres and is one eigth of an inch longer than the Japanese Kaneshaku.

The Koku is equal to ten cubic feet english measure or to one hundred twenty feet of american timber measure of one inch in thickness.

The Boo or Itziboo is a silver coin weighing not less than 8·67 grammes (134

Postanowienie X.

Wspominane w taryfach katty waży 604 gramów 53 centygrammy, czyli $1^1/_3$ funta angielskiego A. d. P. = 1·08 funtów austryackich.

Yara jest to miara angielska mająca 3 stopy angielskie czyli 914 milimetrów.

Stopa angielska mająca 30·47 milimetrów jest o $^1/_8$ cala dłuższa niż japoński kaneszaku.

Koku równa się dziesięciu (10) stopom sześciennym angielskim czyli 120 stopom amerykańskiej miary drzewa o jednym calu grubości.

Bu czyli icibu jest to moneta srebrna ważąca nie mniej niż 8 gramów i 67 centy-

grains Troy weight) and containing nine parts of pure silver and one part of alloy.

The cent is the one hundredth part of the Boo.

Regulation XI.

In order to put a stop to the abuses and inconveniences at the open ports, relative to the transaction of business at the Custom-House, the landing and shipping of goods and the hiring of boats, coolies, servants etc. the high contracting Parties have agreed, that at each port the local authorities shall from time to time enter into negociations with the foreign Consuls, with a view to the establishment by mutual consent of such measures, as shall effectually put an end to any complaints and shall afford all desirable facility and security both to the operation of trade and to private transactions between foreigners and Japanese.

The Japanese Government will construct at the landing places of each of the open ports, one or more landing sheds for the use of Austro-Hungarian citizens when landing or shipping cargo.

Sawa Kiyowara no Ason Nobuyoshi.

Terashima Fujiwara no Ason Munenori.

gramów (134 granów wagi monetarnej angielskiej) i zawiera $^{9}/_{10}$ czystego srebra a $^{1}/_{10}$ dodatku. Cent jest setną częścią bu.

Postanowienie XI.

Aby zapobiedz nadużyciom i utrudnieniom na jakie użalano się dotychczas w portach otwartych przy manipulacyi cłowej, ładowaniu i wynoszeniu towarów, przy najmowaniu czołen, drążników, posługaczów itd. wysokie strony traktat zawierające zgodziły się, aby w każdym porcie władze miejscowe w porozumieniu z konsulami zagranicznymi obmyśliły i wprowadziły w wykonanie środki, mogące położyć koniec tym skargom, aby obrót handlowy i prywatny pomiędzy cudzoziemcami a Japończykami stał się, jak to jest pożądanem, łatwym i pewnym.

Podobnież rząd japoński postara się, aby w każdym z otwartych portów, a mianowicie tam, gdzie się towary ładują i wynoszą była wystawiona szopa otwarta lub więcej takowych, w którychby można umieścić towary bezpośrednio przed ładowaniem lub po wyniesieniu.

Baron **Petz**,
kontr-admirał.

Tariff.

A. Import.

Class I. — Specific Duties.

№	Article	Per	Boos	Cents
1	Alum	100 Catties	—	15
2	Betelnut	„		45
3	Brass buttons	Gross	—	22
4	Candles	100 Catties	2	25
5	Canvas and Cotton Duck	10 Yards	—	25
6	Cigars	Catty	—	25
7	Cloves and Mother Cloves	100 Catties	1	—
8	Cochineal	„	21	—
9	Cordége	„	1	25
10	Cotton, raw	„	1	25
	Cotton Manufactures:			
11	Shirtings, grey, white and twilled, white spotted or figured, Drills and Jeans, white Brocades, Veloth, Cambrics, Muslins, Lawns, Dimities, Quiltings, Cottonets; all the above Goods dyed, printed Cottons, Chintzes and Furnitures:			
	a) not exceeding 34 inches wide	10 Yards	—	$7\frac{1}{3}$
	b) „ „ 40 „ „	„	—	$8\frac{3}{4}$
	c) „ „ 46 „ „	„	—	10
	d) exceeding 46 „ „	„	—	$11\frac{1}{4}$
12	Taffachelass, not exceeding 31 inches	„	—	$17\frac{1}{2}$
	„ exceeding 31 inches and not exceeding 43 inches	„	—	25
13	Fustians, as: Cotton velvets, Velveteens, Satins, Sattinets and Cotton Damask not exceeding 40 inches	„	—	20
14	Ginghams, not exceeding 31 inches	„	—	6
	„ „ „ 43 „	„	—	9
15	Handkerchiefs	Dozen	—	5
16	Singlets and Drawers	„	—	25
17	Table cloths	Each	—	6
18	Cotton thread, plain or dyed in reel or ball	100 Catties	7	50
19	„ yarn, plain or dyed	„	5	—
20	Cutch	„	—	75
21	Feathers (Kingfisher, Peacock etc.)	100 in Nr.	1	50
22	Flints	100 Catties	—	—
23	Gambier	„	—	12
24	Gamboge	„	3	45
25	Glass Window	box of 100 square feet	—	35
26	Glue	100 Catties	—	60
27	Gum Benjamin and oil of d°	„	2	40
28	„ Dragon's blood, Myrrh, Olibanum	„	1	80
29	Gypsum	„	—	8
30	Hides, Buffalo and Cow	„	1	20
31	Horns, Buffalo and deer	„	1	5
32	„ Rhinoceros	„	3	50
33	Hoofs	„	—	30
34	Indigo liquid	„	—	75
35	„ dry	„	3	75
36	Ivory-Elephant's teeth, all qualities	„	15	—

Taryfa cłowa.

A. Przywóz.

I. Klasa. — Cła stałe.

№	Nazwiska towarów	Jednośé miary	Bu	Cent
1	Ałun	100 katty	—	15
2	Bawełna surowa	„	1	25
3	Przędze bawełniane, niefarbowane lub farbowane	„	5	—
	Wyroby bawełniane i lniane:			
4	Barchan, aksamity wełniane, welwety, satynet, adamaszek bawełniany nie więcej jak 1·01 metra szerokości	m. 9·14 (10 jardów)	—	20
5	Gingham nie więcej jak 0·78 metra szerokości	„	—	6
	„ „ „ „ 1·09 „ „	„	—	9
6	Kaftaniki i kalesony	tuzin	—	25
7	Płótno, wszelkie gatunki	długoś. 9·14 m.	—	20
8	Płótno (Shirting) popielate, w białe kropki lub deseń, drill i jean, biały brocat, sukno, cambric, muslin, lawn, dimity, guilting, cottonet i wszystkie inne materye tego gatunku, farbowane lub drukowane i cyc na meble:			
	a) nie więcej jak 0·86 metra szerokości	„	—	7½
	b) „ „ „ 1·01 „ „	„	—	8¾
	c) „ „ „ 1·17 „ „	„	—	10
	d) „ „ „ 1·17 „ „	„	—	11¼
9	Tafachelas nie więcej jak 0·78 metra szerokości	„	—	17½
	„ przeszło 0·78 metra szerokości	„	—	25
10	Chustki od nosa	tuzin	—	5
11	Obrusy, bielizna stołowa	sztuka	—	6
12	Przędza bawełniana, biała lub farbowa w motkach albo kłębuszkach	100 katty	7	50
13	Benzoe	„	2	40
14	Orzechy betel	„	—	45
15	Chinina	katty	1	50
16	Cygara	„	—	25
17	Koszenilla	100 katty	21	—
18	Catch	„	—	75
19	Kość słoniowa (kły słoniowe wszelkiego rodzaju)	„	15	—
20	Farby wszelkiego rodzaju (minium, ceruse, massicot) czerwone, białe, żółte olej malarski	„	1	50
21	Pióra (zimorodków, pawiów)	100 sztuk	1	50
22	Krzemień	100 katty	—	12
23	Skóra z ryb	100 sztuk	7	50
24	Ryby solone	100 katty	—	75
25	Goździki i łupki goździkowe	„	1	—
26	Szkło (szyby)	paka metr.□ 9·14 czyli 100 stóp□	—	35
27	Gumiguta	100 katty	3	75
28	Gumma Gambir	„	—	45
29	„ krew smocza			
	„ mirra	„	1	80
	„ olibanum			
30	Gips	„	—	8
31	Skóry, bawole lub krowie		1	20
32	Rogi, bawole lub jelenie	„	1	5
33	„ z nosorożca	„	3	50
34	Kopyta i szpony	„	—	30
35	Indigo, płynne	„	—	75
36	„ suche	„	3	75
37	Świece	„	2	25
38	Rzemień	„	2	—
39	Klej	„	—	60

№	Article	Per	Boos	Cents
37	Paint, as red, white and yellow lead (Minium, Ceruse and Massicot) and Paint oils	100 Catties	1	50
38	Leather	„	2	—
39	Linen, all qualities	10 Yards	—	20
40	Mangrove bark	100 Catties	—	15
41	Matting, floor	Roll of 40 Yards	—	75
	Metals:			
42	Copper and Brass in slabs, sheets rods, nails	100 Catties	3	50
43	Yellow Metal, Muntz's Metal, Sheating and Nails	„	2	50
44*	Iron, manufactured as in Rods, Bars, Nails	„	—	30
45	„ „ in Pigs	„	—	15
46	„ „ in Kentledge	„	—	6
47	„ „ in Wire	„	—	80
48	Lead, Pigs	„	—	80
49	„ Sheet	„	1	—
50	Spelter and Zinc	„	—	60
51	Steel	„	—	60
52	Tin	„	3	—
53	Tin Plates	box of not exceed. 90 Catties	—	70
54	Oil cloth for flooring	10 Yards	—	30
55	„ „ or leather cloth for furniture	„	—	15
56	Pepper black and white	100 Catties	1	—
57	Putschuk	„	2	25
58	Quicksilver	„	6	—
59	Quinine	Catty	1	50
60	Rattans	100 Catties	—	45
61	Rhubarb	„	1	—
62	Salt fish	„	—	75
63	Sandal Wood	„	1	25
64	Sapan Wood	„	—	40
65	Sea Horse teeth	„	7	50
66	Narwhal or „Unicorn" teeth	Catty	1	—
67	Shark's skins	100 Pieces	7	50
68	Snuff	Catty	—	30
69	Soap, Bar	100 Catties	—	50
70	Sticklac	„	1	75
71	Sugar, brown and black	„	—	40
72	„ white	„	—	75
73	„ candy and Loaf	„	1	—
74	Tobacco	„	1	80
75	Vermillion	„	9	—
	Woollen Manufactures:			
76	Broad, Habit, Medium and narrow cloth not exceeding 34 inches	10 Yards	—	60
	„ „ „ „ „ „ „ „ 55 „	„	1	—
	„ „ „ „ „ „ exceeding 55 inches	„	1	25
77	Spanish Stripes	„	—	75
78	Cassimeres, Flannel, Long Ells, and Serges	„	—	45
79	Bunting	„	—	15
80	Camlets, Dutch	„	—	75
81	„ English	„	—	40
82	Lastings, Crape Lastings and worsted Crapes, Merinos and all other Woollen Goods not classed under № 76:			
	a) not exceeding 34 inches	„	—	30
	b) exceeding 34 inches	„	—	45
83	Woollen and Cotton Mixtures as: Imitation Camlets, Imitation Lastings, Orleans (plain and figured), Lustres (plain and figured), Alpacas, Baratheas, Damasks, Italian cloth, Taffachelass, Russel Cords, Cassanneras, woollen Fancies, Camlet Cords, and all other Cotton and Woollen Mixtures:			
	a) not exceeding 34 inches	„	—	30
	b) exceeding 34 inches	„	—	45

№	Nazwiska towarów	Jednośé miary	Bu	Cent
40	Mangrove (drzewo), kora	100 katty	—	15
41	Rogóżki na podłogę	krąg o 36·5 m. długości (40 jardów)	—	75
	Metale:			
42	Ołów w taflach	100 katty	1	—
43	„ w bryłach	„	—	80
44	Żelazo, sztaby, gwoździe	„	—	30
45	„ w bryłach	„	—	15
46	„ balast, okruchy	„	—	6
47	Drut żelazny	„	—	80
48	Miedź i mosiądz w płytach, blachach sztabach i gwoździach	„	3	50
49	Rtęć	„	6	—
50	Stal	„	—	60
51	Blacha biała	paka ważąca nie więcej jak 54 kilogramów	—	70
52	Metal yellow, metal do obicia okrętów i gwoździe	100 katty	2	50
53	Cynk i spelter	„	—	60
54	Cyna	„	3	—
55	Guziki metalowe	Gros	—	22
56	Kły jednorożca	katty	1	—
57	Pieprz czarny i biały	100 katty	1	—
58	Putschuk	„	2	25
59	Rubarbarum	„	1	—
60	Rotang (trzcina do wyplatania)	„	—	45
61	Drzewo sandałowe	„	1	25
62	„ sapanowe	„	—	40
63	Płótno na żagle konopiane lub bawełniane	M. 9·14 (10 jardów)	—	25
64	Mydło, ordynaryjne	100 katty	—	50
65	Lak w laskach	„	1	75
66	Tytuń do fajki	„	1	80
67	Tabaka	katty	—	30
68	Liny okrętowe	100 katty	1	25
69	Cerata na podłogi	M. 9·14 (10 jardów)	—	30
70	„ i leather-cloth (Ledertuch) skóra amerykańska do pokrycia mebli		—	15
71	Kły konia morskiego	100 katty	7	50
	Wyroby miedziane:			
72	Kamlot, angielski	długoś. 9·14 m.	—	40
73	„ holenderski	„	—	75
74	Casimir, serges, flanela, long-ells	„	—	45
75	Koce na łóżka i na konie	10 katty	—	50
76	Kołdry do podróży, plaids i szale	sztuka	—	50
77	Sukna na bandery	długoś. 9·14 m.	—	15
78	Tkaniny z wełny mięszanej z bawełną, kamlot naśladowany, lasting naśladowany, orlean (w deseń lub bez deseniu), lustre (w deseń lub bez deseniu), alpacca, barathea, adamaszek, Italian-cloth, taffachelas, russelcord, cassandra, artykuły mody wełniane, camelot-cord i wszystkie inne materye z wełny, mięszanej z bawełną; materye wełniane:			
	a) nie więcej jak 0·86 metra	„	—	30
	b) przeszło 0·86 metra	„	—	45
79	Kaftaniki i kalesony wełniane	tuzin	—	80
80	„ „ „ z wełny mięszanej z bawełną	„	—	50
81	Lasting, crape-lasting, worsted-crape, merinos i inne materye wełniane nie wymienione pod Nr. 84:			
	a) nie więcej jak 0·86 metrów szerokości	długoś. 9·14 m.	—	30
	b) przeszło 0·86 metrów szerokości	„	—	45
82	Spanisch stripes	„	—	75
83	Obrusy wełniane, drukowane	sztuka	—	75
84	Sukno, broad, habit, medium cloth i sukno wązki nie więcej jak 0·86 metra	długoś. 9·14 m.	—	60
	„ „ „ 1·40 „	„	1	—
	przeszło 1·40 „	„	1	25

№	Article	Per	Boos	Cents
84	Blanchets and Horse Cloths	10 Catties	—	50
85	Travelling Rugs, Plaids and Shawls	Each	—	50
86	Figured woollen Table cloths	„	—	75
87	Woollen Singlets and Drawers	Dozen	—	80
88	„ and Cotton Singlets and Drawers	„	—	50
89	„ Yarn, plain and dyed	100 Catties	10	—

Class II. — Duty free Goods.

1. All animals used for food or draught.
2. Anchors and chain cables.
3. Coal.
4. Clothing, not being articles named in the tariff.
5. Gold and Silver, coined and uncoined.
6. Grain, including Rice, Paddy, Wheat, Barley, Oats, Rye, Peas, Beans, Millet, indian Corn.
7. Flour and Meal, prepared from above.
8. Oil cake.
9. Packing, Matting.
10. Printed Books.
11. Salt.
12. Salted Meats in Casks.
13. Salpetre.
14. Solder.
15. Tar and Pitch.
16. Tea-firing Pans and Baskets.
17. Tea Lead.
18. Travelling Package.

Class III. — Prohibited Goods.

Opium.

Class IV. — Goods, subject to an ad valorem Duty of five Percent on original value.

1. Arms and Munitions of War.
2. Articles de Paris.
3. Boots and Shoes.
4. Clocks, watches and Musical boxes.
5. Coral.
6. Cutlery.
7. Drugs and medicines, such as Ginseng etc.
8. Dyes.
9. European Porcelain and Earthenware.
10. Furniture of all kinds, new and second hand.
11. Glas and Cristalware.
12. Gold and Silver Lace and Thread.
13. Gums and Spices not named in tariff.
14. Lamps.
15. Looking glasses.
16. Jewellery.
17. Machinery and Manufactures in Iron and Steel. Manufactures of all kinds in Silk, Silk and Cotton or Silk and Wool, as Velvets, Damasks, Brocades etc.
18. Paintings and Engravings.
19. Perfumery, Scented Soap.
20. Plated Ware.
21. Skins and Furs.
22. Telescopes and Scientific Instruments.
23. Timber.
24. Wines, Malt and Spirituous Liquors, Table-stores of all kinds.

And all other unenumerated Goods.

B. Export.

Class I. — Specific Duties.

№	Article	Per	Boos	Cents
1	Awabi	100 Catties	3	—
2	„ shells	„	—	8
3	Camphor	„	1	80
4	China root (Bukrio)	„	—	75
5	Cassia	„	—	30
6	„ Buds	„	2	25
7	Coal	„	—	4
8	Cotton, raw	„	2	25
9	Coir	„	—	45
10	Fish, dried, or salted salmon & Cod	„	—	75
11	„ cuttle	„	1	5
12	Galnuts	„	—	90
13	Ginang	„	—	45
14	Hemp	„	2	—
15	Honey	„	1	5
16	Horns, Deers, old	„	—	90

№	Nazwiska towarów	Pedność miary	Bu	Cent
85	Przędza wełniana, niefarbowana i farbowana	100 katty	10	—
86	Cynober	„	9	—
87	Cukier biały	„	—	75
88	„ brunatny	„	—	40
89	„ kandyzowany i w głowach	„	1	—

II. Klasa. — Towary wolne od cła.

1. Kotwice i łańcuchy do kotwic.
2. Ołów do wykładania pak na herbatę.
3. Książki drukowane.
4. Mięso solone w beczkach.
5. Złoto i srebro w monetach lub nie.
6. Odzież.
7. Zboże, jakoto: owies, bób, jęczmień, kukurudza, proso, groch, puddy, ryż, żyto.
8. Mąka, gruba i przednia z powyższych.
9. Makuchy olejne.
10. Przedmioty do pakowania towarów.
11. Panwie i kosze do suszenia herbaty.
12. Pakunki podróżnych.
13. Saldatura (metal do lutowania).
14. Saletra.
15. Sól.
16. Węgle kamienne.
17. Smoła i maź.
18. Zwierzęta rzeźne, do dzwigania i pociągowe wszelkiego rodzaju.

III. Klasa. — Towary zakazane.

Opium.

IV. Klasa. — Towary podlegające opłacie cła 5 procentowego od wartości.

1. Budulec.
2. Towary korzenne i leki, jak giesing itd.
3. Barwniki.
4. Futra i skórki.
5. Malowidła i miedzioryty.
6. Towary szklanne i kryształowe.
7. Galony złote i srebrne, prawdziwe i nieprawdziwe.
8. Żywice i korzenie w taryfie niewymienione.
9. Sprzęty domowe wszelkiego rodzaju, nowe i używane.
10. Narzędzia optyczne, chirurgiczne i naukowe.
11. Towary jubilerskie, towary złote.
12. Korale.
13. Lampy.
14. Maszyny, wyroby z żelaza lub stali.
15. Towary nożownicze.
16. Pachnidła i mydła toaletowe.
17. Artykuły paryskie.
18. Towary platerowane.
19. „ porcelanowe i gliniane.
20. Trzewiki i buty.
21. Towary jedwabne i tkaniny wszelkiego rodzaju z jedwabiu mięszanego z bawełną i z jedwabiu mięszanego z wełną, aksamit, adamaszek, brocat.
22. Zwierciadła.
23. Zegary i zegarki ścienne i kierunkowe, tabakierki grające.
24. Broń i amunicya wojenna.
25. Wina, napoje słodowe i wyskokowe, żywność wszelkiego rodzaju.

Wszystkie inne towary w spisie powyższym nie wymienione.

B. Wywóz.

I. Klasa. — Towary wolne od cła.

№	Nazwiska towarów	Jedność miary	Bu	Cent
1	Awabi, suszone	100 katty	3	—
2	Łupiny awabi	„	—	8
3	Bawełna surowa	„	2	25
4	Budulec wywożony z Hakodate, obrobiony i nieobrobiony: drzewo miękkie wszelkiego rodzaju, jak hinoki (jodła), matsa (sosna), fodo (świerk), sugi (cedr) itd.	100 koku	6	—
5	Drzewo twarde wszelkiego rodzaju, jak nara (dąb), tamo (wiąz), sen (jasion), buno (buk), haya (klon), kuri (kasztan), ha (olsza), kaba (brzoza), katsura, hoskoro, yasse, kiaki, katszi, issu, kusonoki, kuragaki i inne	„	7	60
6	Ołów	100 katty	—	90
7	Botampi (kora päonii)	„	3	75
8	Kassia	„	—	30
9	Kwiat kassii	„	2	25
10	Korzeń chiny (bukrio)	„	—	75
11	Coir (łyko palmowe)	„	—	45
12	Żelazo, japońskie	„	—	60

№	Article	Per	Boos	Cents
17	Irico or Biche de mer	100 Catties	3	—
18	Iron, Japanese	„	—	60
19	Isinglass	„	2	25
20	Lead	„	—	90
21	Mushrooms, all qualities	„	5	—
22	Oil, fish-	„	—	30
23	„ seed-	„	1	5
24	Paper, writing-	„	3	—
25	„ inferior	„	1	—
26	Peas, Beans & Pulse of all kinds	„	—	30
27	Pyone bark (Botampi)	„	3	75
28	Potatoes	„	—	15
29	Rags	„	—	12
30	Saké or Japanese wines or spirits	„	—	90
31	Seaweed, uncut	„	—	30
32	„ cut	„	—	60
33	Seeds, rape	„	—	45
34	„ sesamum	„	—	90
35	Shark's fins	„	1	80
36	Shrimps and Prawns, dried salt	„	1	80
	Silk:			
37	Raw and Thrown	„	75	—
38	Tama or Dupioni	„	20	—
39	Noshi or Skinsilk	„	7	50
40	Floss silk	„	20	—
41	Cocoons, pierced	„	7	—
42	„ unpierced	„	12	—
43	Waste silk and waste Cocoons	„	2	25
44	Silkworm eggs	Sheet	—	7½
45	Roy	100 Catties	—	45
46	Sulphur	„	—	30
47	Tea	„	3	50
48	„ quality known as „Bancha" (when exported from Nagasaki only)	„	—	75
49	Timber, Soft woods: All kinds, as Kinoki (spruce), matsu (fine), Todo (fir), Sugi (Cedar) etc. whether in the rough, cut or dressed	100 Kokus	6	—
50	Timber, Hard woods, all kinds as Nara (oak), Tamo (elm), Sen (ash), Buno (beech), Haya (maple), Kuri (chestnut), Ha (alder), Kaba (birch), Katsura, Ho, S'koro, Yask, Keaki, Kashi, Is'u, Kusonoki, Kurogaki etc., whether in the rough, cut or dressed	„	7	60
51	Tobacco, leaf	„	—	75
52	„ cut or prepared	„	1	50
53	Vermicelli	„	—	45
54	Wax, vegetable	„	1	50
55	„ Bees	„	2	50

Class II. — Duty free Goods.

Gold and Silver coined.

Gold and Silver uncoined of Japanese production to be sold only by the Japanese Government at public Auction.

Class III. — Prohibited Goods.

1. Rice, Paddy, Wheat and Barley.
2. Flour made from the above.
3. Salpetre.

Class IV. — Goods subject to an ad valorem duty of five Percent to be calculated on their Market value.

1. Bamboo Ware.
2. Copper and Copper Utensils of all kinds.
3. Charcoal.
4. Ginseng and unenumerated drugs.
5. Horns, Deer, young or soft.
6. Mats and Matting.
7. Silk dresses, Manufactures or Embroideries.
8. Timber, except that of Hakodate.

And all other unenumerated Goods.

Sawa Kiyowara no Ason Nobuyoshi.
Terashima Fujiwara no Ason Munenori.

Freiherr von **Petz,**
Contre-Admiral.

№	Nazwiska towarów	jedność miar	Bu	Cent
13	Groch, bób, ziarna strączkowe wszelkiego rodzaju	100 katty	—	30
14	Ryby, łosoś i sztokfisz, suszone lub solone	„	—	75
15	Czernice suszone	„	1	5
16	Fiszbin	„	2	25
17	Tran rybi	„	—	30
18	Galasówki	„	—	90
19	Raki morskie garnelle i kraby, suszone i solone	„	1	80
20	Guidang czyli Ichio	„	—	45
21	Płetwy haja	„	1	80
22	Konopie	„	2	—
23	Miód	„	1	5
24	Rogi jelenie, stare	„	—	90
25	Irico (biche de mer czyli tripang)	„	3	—
26	Kamfora	„	1	80
27	Ziemniaki	„	—	15
28	Gałgany	„	—	12
29	Makaron, długi (Vermicelli)	„	—	45
30	Olej z siemienia	„	1	5
31	Papier do pisania	„	3	—
32	„ gatunki pośledniejsze	„	1	—
33	Grzyby do jedzenia i gąbki wszelkiego rodzaju	„	5	—
34	Siemię rzepakowe	„	—	45
35	Saki czyli japońskie wino i wódka	„	—	90
36	Siarka	„	—	30
37	Mchy morskie pocięte	„	—	60
38	„ „ niepocięte	„	—	30
39	Jedwab surowy lub przędzony	„	75	—
40	„ w motkach (Dupions)	„	20	—
41	„ noschi	„	7	50
42	„ odpadki i odpadki kokonów	„	2	25
43	„ pela	„	20	—
44	Jajka jedwabników	karton	—	$7\frac{1}{2}$
45	Kokony przedziurawione	100 katty	7	—
46	„ nieprzedziurawione	„	12	—
47	Sesam, nasienie	„	—	90
48	Soya	„	—	45
49	Węgle kamienne	„	—	4
50	Liście tytuniowe	„	—	75
51	„ „ przyrządzone	„	1	50
52	Herbata zwana bantscha, jeżeli jest wywożona z Nagasaki	„	3	50
53	Wosk pszczelny	„	—	75
54	„ roślinny	„	2	50
55		„	1	50

II. Klasa. — Towary wolne od cła.

Złoto srebro w monetach.
Złoto i srebro nie w monetach, produkowane w Japonii sprzedaje tylko rząd japoński na publicznej licytacyi.

III. Klasa. — Towary zakazane.

1. Ryż, oczyszczony nieoczyszczony (Paddy).
2. Mąka ryżowa, żytnia i pszeniczna.
3. Żyto i pszenica.
4. Saletra.

IV. Klasa. — Towary podlegające 5 procentowemu cłu od wartości obliczać się mającemu podług cen targowych.

1. Towary bambusowe.
2. Budulec, drzewo, prócz wywożonego z Hakodate.
3. Ginseng i wszystkie leki nie wymienione szczegółowo w taryfie.
4. Węgiel drewniany.
5. Rogi jelenie, nowe czyli miękkie.
6. Miedź, surowa lub wyroby z niej.
7. Maty i ich części składowe.
8. Suknie jedwabne tudzież i inne materye i hafty jedwabne.

Wszystkie inne towary w spisie powyższym szczegółowo niewymienione.

Sawa Kiyowara no Ason Nobuyoshi.
Terashima Fujiwara no Ason Munenori.

Baron **Petz,**
kontr-admirał.

Nos visis et perpensis tractatus hujus articulis ea omnia, quae in illis continentur, rata grataque habere declaramus ac profitemur, Verbo Nostro Caesareo Regio promittentes, Nos ea omnia fideliter observaturos atque executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio appenso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali urbe Nostra Vienna, die octava mensis Maji, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo primo, Regnorum Nostrorum vigesimo tertio.

Franciscus Josephus m. p.

Comes a **Beust** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,
Consiliarius aulicus et ministerialis.

Traktat powyższy wraz z postanowieniami handlowemi i taryfą cłową jako zatwierdzony przez obie izby rady państwa, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 7 sierpnia 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVII. — Wydany i rozesłany dnia 3 września 1872.

129.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 10 sierpnia 1872,

o upoważnieniu urzędu cłowego pobocznego I klasy w Żurynie na Bukowinie do postępowania wywozowego z piwem.

C. k. urząd cłowy poboczny I klasy w Żurynie na Bukowinie został upoważniony w myśl istniejących przepisów do postępowania wywozowego z piwem za linią cłową wywożonem z zastrzeżeniem zwrotu podatku konsumcyjnego.

Lasser r. w.

130.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 11 sierpnia 1872,

o ustanowieniu austryackiego pobocznego urzędu cłowego I klasy w dworcu kolei w Weipert w Czechach i o przeistoczeniu urzędu cłowego pobocznego I klasy, tamże na gościńcu cłowym istniejącego, na urząd cłowy poboczny II klasy.

W wykonaniu traktatu z dnia 29 września pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Saksonią względem połączenia kolei żelaznych nad granicą czesko-saską pod Weipert, Georgswalde i Warnsdorf (Dz. u. p. Nr. 61 z r. 1871), ponieważ na kolei Chomutow-Weipert-Annaberg, ruch został otwarty, ustanowiono pod d. 3 sierpnia 1872 w dworcu kolei w Weipert c. k. urząd cłowy poboczny I klasy, z prawami c. k. urzędu cłowego głównego II klasy i upoważniono go nadto do ekspedyowania bez żadnych ograniczeń transportu apretur, tudzież do stósowania w obrocie kolejowym skróconego postępowania cłowego (w drodze opowiedzenia) podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175).

Zarazem c. k. urząd cłowy poboczny I klasy, na gościńcu cłowym w Weipert istniejący, został przeistoczony na urząd cłowy poboczny II klasy.

Rzeczone urzędy cłowe rozpoczęły czynności z dniem 3 sierpnia 1872.

W tymże dniu także i królewsko-saski pograniczny urząd cłowy, z austryackim urzędem cłowym w dworcu kolei w Weipert połączony a używający tytułu: „królewsko-saski urząd cłowy poboczny I klasy Beerenstein-Weipert w dworcu kolei w Weipert“ wszedł w życie z nieograniczonem prawem pobierania cła i ekspedycyi.

Lasser r. w.

131.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 23 sierpnia 1872,

tyczące się uproszczenia korespondencyi pomiędzy władzami sądowemi cesarsko-królewsko austryackiemi a królewsko-włoskiemi.

C. k. rząd królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych i rząd królewsko-włoski celem uproszczenia i ułatwienia korespondencyi pomiędzy władzami sądowemi obu stron zawarły umowę w drodze wymiany jednobrzmiących deklaracyi ministeryalnych, na podstawie której rozporządza się co następuje:

Artykuł 1.

Pomiędzy c. k. austryackiemi sądami królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych a władzami sądowemi królewsko-włoskiemi, korespondencya odbywa się bezpośrednio, tak w sprawach cywilnych i handlowych, jak i karnych, ile razy przedmiotem żądania są pozwy, dochodzenia, doręczenie aktów sądowych, przesłuchanie, odbieranie przysiąg, odbieranie deklaracyi, przesłuchanie świadków, opinie znawców lub inne czynności postępowania przygotowawczego.

Żądanie takie przesyła sąd wyższy (we Włoszech Corte d'Apello), któremu sąd żądający podlega, do tego sądu wyższego (we Włoszech Corte d' Apello), który jest upoważniony polecić onego wykonanie.

Ten sąd wyższy zarządzi uskutecznienie i odeśle odnośne akta do tego sądu wyższego, który zgłosił się z żądaniem.

Tego sposobu korespondencyi używa się także do odezw w postępowaniu delibacyjnem, które ma poprzedzić egzekucyą orzeczeń lub wykonanie tymczasowych środków bezpieczeństwa.

C. k. austryackie sądy wyższe będą używać do wszystkich odezw lub odpowiedzi albo niemieckiego albo włoskiego języka.

Co się tyczy korespondencyi c. k. austryackich sądów, podlegających sądom wyższym w Tryeście, Innsbruku i Zadarze, z królewsko-włoskiemi sądami podlegającemi sądom wyższym w Medyolanie, Brescii i Wenecyi, przyjmuje się nadto jeszcze to ułatwienie, że sądy te, we wszystkich sprawach cywilnych i handlowych powyżej wymienionych, mogą korespondować ze sobą bezpośrednio, bez pośrednictwa sądów wyższych, jeżeli do tego będą używać języka włoskiego.

Artykuł 2.

Żądanie wydania kogoś, tudzież wszelkie żądanie w sprawach karnych, zostające w związku z żądaniem wydania, przesyłać należy zawsze w drodze dyplomatycznej.

Atoli w wypadkach naglących, zwłaszcza w obec uzasadnionego podejrzenia o ucieczkę, sądy pierwszej instancyi, jakoteż wszystkie władze właściwe mogą udawać się bezpośrednio do właściwej władzy drugiej strony i na podstawie wyroku karnego, aktu oskarzenia lub rozkazu aresztowania żądać i uzyskać aresztowanie skazanego lub obżałowanego stósownie do artykułu X traktatu z dnia 27 lutego 1869 pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a królestwem włoskiem, tyczącego się wzajemnego wydawania zbrodniarzów.

Jednakże i w takich wypadkach żądanie wydania powinno nastąpić niezwłocznie w drodze dyplomatycznej.

Artykuł 3.

Koszta wykonania żądania w sprawach karnych ponosi ta strona, do której należy sąd wezwany.

Koszta w postępowaniu delibacyjnem i te które strona wezwana zaliczyła w skutek żądanego w sprawach cywilnych przesłuchania świadków lub znawców albo uskutecznienia naocznych oględzin, ponoszą osoby udział mające.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

132.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 28 sierpnia 1872,

o wyniesieniu urzędów cłowych pobocznych I klasy w Bazias i Panczowie do rzędu urzędów cłowych głównych.

Według doniesienia królewsko-węgierskiego ministerstwa skarbu, węgierskie urzędy cłowe poboczne I klasy w Bazias i Panczowie wyniesione zostały do rzędu urzędów cłowych głównych II klasy i otrzymały przeto większy zakres działania.

Lasser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVIII. — Wydany i rozesłany dnia 10 września 1872.

133.

Koncesya z dnia 10 sierpnia 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z kołem zębatem z Nussdorfu na wyżynę Kahlenbergu.

Na zasadzie najwyższego upoważnienia udzielam bankowi Union-Bank w spółce z panami Wiktorem Ofenheimem i Dr. Józefem Winiwarterem, zostającemu, koncesyą na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z kołem zębatem. z Nussdorfu na wyżynę Kahlenbergu pod Josephsdorfem na przeciąg lat czterdziestu pod następującemi warunkami:

I.

Koncesyonaryusze są obowiązani uskutecznić budowę i urządzenia ruchu kolei odpowiednio do wymagań sztuki i stósownie do planów przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Zastrzega się, że zmiany w projektach, któreby się koncesyonaryuszom pożądanemi zdawały, przez ministerstwo handlu zatwierdzone być powinny.

Pod względem budowy koncesyonaryusze są obowiązani nietylko trzymać się istniejących powszechnych przepisów budowniczych i policyjnych, lecz nadto odpowiedzieć w każdym względzie wszelkim rozporządzeniom ministerstwa handlu, które stósownie do rezultatu oględzin, przez komisyą polityczną dokonanych, lub nawet później, w interesie publicznego obrotu i bezpieczeństwa pod względem wykonania budowy, tudzież urządzenia i utrzymywania ruchu, potrzebnemi się okażą.

Koncesyonaryusze są obowiązani założyć tylko kolej pojedynczą, mają jednak prawo urządzić w każdym czasie tor drugi podług własnego zdania.

Wszelkie przedmioty budowy ziemnej i budowle sztuczne powinny być od razu stale wybudowane z żelaza i kamienia.

II.

Koncesyonaryusze obowiązani są użyć podczas budowy środków zapobiegających, aby ruch na istniejących drogach i komunikacyach nie był przerwany, tudzież, aby grunta i budynki nie zostały uszkodzone.

III.

Koncesyonaryusze obowiązani są rozpocząć budowę kolei w przeciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia dzisiejszego, a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu roku, w przeciwnym zaś razie koncesya niniejsza będzie uważana za wygasłą.

Obowiązek utrzymywania ruchu kolei rozciąga się tylko na czas od 15 kwietnia do 15 października i na urządzenie jednego pociągu w górę i jednego na dół idącego.

Koncesyonaryuszom jest jednak wolno pomnożyć ilość pociągów codziennie podług planu jazdy kursujących a nawet urządzić pociągi osobne stósownie do potrzeb czasowych i możności.

Tak o rozpoczęciu jak i o zamknięciu ruchu należy zawiadomić ministerstwo handlu; plany jazdy należy przedłożyć ministerstwu handlu i takowe publicznie ogłosić.

IV.

Ruch na kolei może być otwarty dopiero wtedy, gdy ministerstwo handlu, na podstawie rewizyi i próby wszystkich części składowych, dającej rękojmię zupełnego bezpieczeństwa, da na to pozwolenie.

Rząd ma oraz prawo zarządzić taką rewizyą w każdym czasie nawet po otwarciu ruchu.

Gdyby usunięcie wadliwości, w skutku rewizyi przez rząd polecone, nie nastąpiło zaraz, rząd użyje stósownych środków zaradczych własnego wyboru na koszt koncesyonaryuszów a podług okoliczności zarządzi wstrzymanie ruchu.

V.

Koncesyonaryusze są obowiązani:

a) przewozić bezpłatnie pocztę listową i służbę pocztową, jeżeliby miała onejże towarzyszyć, pociągami obowiązkowemi (2), tudzież organa nadzorcze c. k. inspekcyi jeneralnej i organa policyi bezpieczeństwa służbę pełniące, wszystkiemi pociągami w programie jazdy wymienionemi;

b) urządzić wzdłuż kolei telegraf elektromagnetyczny na potrzeby ruchu albo sami, albo pozostawić to administracyi telegrafów państwa za wynagrodzeniem kosztów.

Administracya państwa zastrzega sobie prawo przymocowania drutów telegraficznych państwa wzdłuż stojących słupów jeżli to będzie potrzebnem; atoli linia telegraficzna ruchu może być także używana do przesyłania depeszy rządowych i prywatnych.

Oznaczenie bliższych postanowień co do budowy i utrzymania linii, jakoteż co do używania drutów ruchu do innych celów prócz potrzeb ruchu, zachowuje się aż do zawarcia szczegółowej umowy pomiędzy administracyą telegrafów państwa a koncesyonaryuszami.

VI.

Pozwala się koncesyonaryuszom pobierać następujące maksymalne opłaty taryfowe:

a) od osób:

	zł.	ct.
jazda pod górę od osoby	1 zł.	— ct.,
„ z góry	— „	70 „

Od dzieci niżej dwóch lat, na ręku trzymanych, nic się nie płaci.

b) Od rzeczy, to jest od pakunku podróżnych:
jazda pod górę od cetnara cłowego . . . . 50 ct.,
„ z góry . . . . 35 „

Każda paka mniej niż 50 funtów ważąca będzie liczona za pół cetnara, a każda paka ważąca więcej niż 50 funtów, za cały cetnar.

Jeżeli będą przewożone towary, ma być pobierane:
za jazdę w górę od cetnara cłowego najwięcej . . . . 75 ct.
„ „ z góry . . . . $17\frac{1}{2}$ „

Taryfy, jakoteż przepisy o przyjmowaniu i przewozie osób i rzeczy, o wynikającej ztąd odpowiedzialności, tudzież o czasie dostawy, należy przedłożyć ministerstwu handlu i publicznie ogłosić.

Co się tyczy cen jazdy i przewozu nikt nie ma prawa do szczególnych uwzględnień.

VII.

Koncesyonaryusze ułożą porządek ruchu i rozmaite instrukcye dla służby ruchu tyczące się ruchu i służby, i przedłożą takowy ministerstwu handlu do zatwierdzenia.

VIII.

Do nadzorowania przedsiębiorstwa rząd ustanowi komisarza, któremu, jeżeli się utworzy spółka akcyjna, będzie oraz służyło prawo znajdowania się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego i na zebraniach walnych ile razy uzna tego potrzebę tudzież wstrzymywania rozporządzeń, sprzeciwiających się interesom państwa.

Za czynności, z tym nadzorem połączone, koncesyonaryusze obowiązani są płacić do skarbu państwa kwotę ryczałtową roczną, której wysokość wyznaczy ministerstwo handlu.

IX.

Koncesyonaryuszom udziela się koncesya na kolej górską z kołem zębatem, prowadzącą z Dolnego Döblingu a według okoliczności z Heiligenstadtu przez Krapfenwäldchen na wyżynę Kahlenbergu, pod tym warunkiem, jeżeli przy ocenianiu projektu szczegółowego nie znajdą się żadne przeszkody do jego wykonania.

Bliższe warunki budowy i ruchu tej linii będą później ustanowione.

Banhans r. w.

134.

Koncesya z dnia 10 sierpnia 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z kołem zębatem z St. Wolfgangu na szczyt Schafbergu.

Na zasadzie najwyższego upoważnienia udzielam Bertoldowi Currant i Karolowi Peusens koncesyą na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z kołem zębatem z St. Wolfgangu na szczyt Schafbergu na przeciąg lat czterdziestu pod następującemi warunkami:

1. Koncesyonaryusze są obowiązani uskutecznić budowę i urządzenia ruchu kolei odpowiednio do wymagań sztuki i stosownie do planów przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Zastrzega się, że zmiany w projektach, którehy się koncesyonaryuszom pożądanemi zdawały, przez ministerstwo handlu zatwierdzone być powinny.

Pod względem budowy koncesyonaryusze są obowiązani nietylko trzymać się istniejących powszechnych przepisów budowniczych i policyjnych, lecz nadto odpowiedzieć w każdym względzie wszelkim rozporządzeniom ministerstwa handlu, które stósownie do rezultatu oględzin, przez komisyą polityczną dokonanych, lub nawet później, w interesie publicznego obrotu i bezpieczeństwa pod względem wykonania budowy, tudzież urządzenia i utrzymywania ruchu, potrzebnemi się okażą.

Koncesyonaryusze są obowiązani założyć tylko kolej pojedynczą, mają jednak prawo urządzić w każdym czasie tor drugi podług własnego zdania. Wszelkie przedmioty budowy ziemnej i budowle sztuczne powinny być od razu stale wybudowane z żelaza i kamienia.

2. Koncesyonaryusze obowiązani są użyć podczas budowy środków zapobiegających, aby ruch na istniejących drogach i komunikacyach nie był przerwany, tudzież, aby grunta i budynki nie zostały uszkodzone.

3. Koncesyonaryusze obowiązani są rozpocząć budowę kolei w przeciągu dziewięciu miesięcy, licząc od dnia dzisiejszego, a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny najpóźniej do 1 czerwca 1874, w przeciwnym zaś razie koncesya niniejsza będzie uważana za wygasłą.

Obowiązek utrzymywania ruchu kolei rozciąga się tylko na czas podróży turystów w góry i na urządzenie jednego pociągu w górę i jednego na dół idącego. Koncesyonaryuszom jest jednak wolno pomnożyć ilość pociągów codziennie podług planu jazdy kursujących a nawet urządzić pociągi osobne stósownie do potrzeb czasowych i możności.

Tak o rozpoczęciu jak i o zamknięciu ruchu należy zawiadomić ministerstwo handlu; plany jazdy należy przedłożyć ministerstwu handlu i takowe publicznie ogłosić.

4. Ruch na kolei może być otwarty dopiero wtedy, gdy ministerstwo handlu, na podstawie rewizyi i próby wszystkich części składowych, dającej rękojmię zupełnego bezpieczeństwa da na to pozwolenie.

Rząd ma oraz prawo zarządzić taką rewizyą w każdym czasie nawet po otwarciu ruchu.

Gdyby usunięcie wadliwości, w skutku takiej rewizyi przez rząd polecone, nie nastąpiło zaraz, rząd użyje stósownych środków zaradczych własnego wyboru na koszt koncesyonaryuszów a podług okoliczności zarządzi wstrzymanie ruchu.

5. Koncesyonaryusze są obowiązani:

a) przewozić bezpłatnie pocztę listową i służbę pocztową, jeżeliby miała onejże towarzyszyć, pociągami obowiązkowemi (2), tudzież organa nadzorcze c. k. inspekcyi jeneralnej i organa policyi bezpieczeństwa służbę pełniące, wszystkiemi pociągami w programie jazdy wymienionemi;

b) urządzić wzdłuż kolei telegraf elektromagnetyczny na potrzeby ruchu albo sami, albo pozostawić to administracyi telegrafów państwa za wynagrodzeniem kosztów.

Administracya państwa zastrzega sobie prawo przymocowania drutów telegraficznych państwa wzdłuż stojących słupów jeżli to będzie potrzebnem; atoli linia telegraficzna ruchu może być także używana do przesyłania depeszy rządowych i prywatnych.

Oznaczenie bliższych postanowień co do budowy i utrzymania linii, jakoteż co do używania drutów ruchu do innych celów prócz potrzeb ruchu, zachowuje się aż do zawarcia szczegółowej umowy pomiędzy administracyą telegrafów państwa a koncesyonaryuszami.

6. Pozwala się koncesyonaryuszom pobierać następujące maksymalne opłaty taryfowe:

a) od osób:

jazda pod górę od osoby . . . . $2^1/_2$ zł. wal. austr.,
„ z góry . . . . $1^1/_2$ „ „ „

Od dzieci niżej dwóch lat, na ręku trzymanych nic się nie płaci.

b) Od rzeczy, to jest od pakunku podróżnych i od innych towarów 50 ct. wal. austr. od cetnara cłowego.

Taryfy, jakoteż przepisy o przyjmowaniu i przewozie osób i rzeczy, o wynikającej ztąd odpowiedzialności, jakoteż o czasie dostawy należy przedłożyć ministerstwu handlu i publicznie ogłosić.

Co się tyczy cen jazdy i przewozu nikt nie ma prawa do szczególnych uwzględnień.

7. Koncesyonaryusze ułożą porządek ruchu i rozmaite instrukcye dla służby ruchu, tyczące się ruchu i służby, i przedłożą takowy ministerstwu handlu do zatwierdzenia.

8. Do nadzorowania przedsiębiorstwa rząd ustanowi komisarza, któremu, jeżeli się utworzy spółka akcyjna, będzie oraz służyło prawo znajdowania się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego i na zebraniach walnych ile razy uzna tego potrzebę, tudzież wstrzymywania rozporządzeń, sprzeciwiających się interesom państwa.

Za czynności z tym nadzorem połączone, koncesyonaryusze obowiązani są płacić do skarbu państwa kwotę ryczałtową roczną, której wysokość wyznaczy ministerstwo handlu.

Banhans r. w.

135.

Obwieszczenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 25 sierpnia 1872,

o wydaniu statutu organizacyjnego dla akademii sztuk pięknych w Wiedniu.

Jego c. i k. apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 15 sierpnia 1872 raczył najmiłościwiej zatwierdzić statut akademii sztuk pięknych w Wiedniu, który się zamieszcza poniżej.

Stremayr r. w.

Statut

dla c. k. akademii sztuk pięknych w Wiedniu.

§. 1.

C. k. akademia sztuk pięknych w Wiedniu jest szkołą główną i zadaniem jej, jako takiej jest kształcić młodzież do samodzielnej działalności artystycznej w głównych gałęziach sztuk pięknych a zarazem w tych przedmiotach i naukach pomocniczych, które do osiągnięcia tego celu są potrzebne.

§. 2.

W akademii tej będą tedy wykładane, a mianowicie:

a) Jako przedmioty główne: architektura, rzeźbiarstwo, rytownictwo, medailerstwo, malarstwo i miedziorytnictwo;

b) jako przedmioty pomocnicze (w związku z ćwiczeniami praktycznemi): anatomia, perspektywa i nauka o stylu;

c) jako nauki pomocnicze: historya powszechna, z szczególnym względem na historyą kultury, nauka starożytności, historya sztuki, nauka o kostiumach, mitologia sztuki, nauka o farbach i chemia farb;

§. 3.

Na akademii istnieją dla przedmiotów głównych w §. 2 *a)* wzmiankowanych:

1. Powszechna szkoła malarstwa i powszechna szkoła rzeźbiarstwa, tudzież

2. kilka szkół wyłącznych, a mianowicie: malarstwa historycznego, wyższego rzeźbiarstwa, malarstwa krajobrazów, miedziorytnictwa, rytownictwa, medailerstwa i architektury.

Urądzenie powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa tudzież szkół wyłącznych będzie uregulowane osobnemi przepisami.

Z przedmiotów i nauk pomocniczych, w §. 2 pod *b)* i *c)* wzmiankowanych, będą dawane na akademii w stósownych odstępach czasu osobne wykłady.

§. 4.

Zadaniem powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa jest nastręczyć uczniowi akademii sposobność osiągnięcia takiego stopnia wykształcenia artystycznego, tak ogólnego jak technicznego, aby był dostatecznie przygotowany do samodzielnego pracowania w jednej z głównych gałęzi sztuk pięknych.

Kto chce być przyjętym do powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa, w której nauka trwa zwyczajnie trzy lata, powinien:

a) udowodnić, że skończył z dobrym skutkiem gymnazyum niższe, szkołę realną niższą lub inną szkołę z temi zakładami na równi stojącą, albo, że umie tyle, ile w tych szkołach żądają;

b) udowodnić, że posiada więcej niż elementarne wykształcenie w sztukach pięknych a to przez przedłożenie prób i zdanie egzaminu wstępnego, świadczącego, że ma niezaprzeczone powołanie do kształcenia się w jednym z głównych przedmiotów sztuk pięknych w §. 2 wzmiankowanych.

Jeżeli kandydat tego udowodni, będzie przypuszczony do nauki tymczasowo na pół roku. Stale będzie przyjęty dopiero wtedy, jeżeli w czasie tym da próby niezaprzeczonej zdolności do poświęcenia się nauce sztuki.

§. 5.

Zadaniem szkół wyłącznych jest kształcenie młodzieży akademickiej do samoistnej działalności artystycznej w tej gałęzi sztuki, która stanowi wyłączny przedmiot tej szkoły.

Wstąpienie do szkół wyłącznych malarstwa historycznego, malarstwa krajobrazów, miedziorytnictwa, rytownictwa i medailerstwa, tudzież wyższego rzeźbiarstwa, zawisa od wzajemnego porozumienia się nauczycieli i uczniów.

Kandydat powinien jednak albo udowodnić, że skończył z dobrym skutkiem nauki w powszechnej szkole malarstwa i rzeźbiarstwa, albo przedłożeniem prób i zdaniem egzaminu wstępnego dać co do swojej artystycznej wiedzy i zdolności przekonywający dowód, że już osiągnął cel, dla szkół wzmiankowanych zakreślony. Warunki przyjęcia do szkoły architektury są uregulowane osobnemi przepisami, najwyższem postanowieniem z dnia 29 lutego 1868 zatwierdzonemi.

§. 6.

Których przedmiotów i nauk pomocniczych uczniowie powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa, jakoteż szkoły wyłącznej, słuchać są obowiązani, przepisują odpowiednie regulamina szkolne.

§. 7.

Do przedmiotów wzmiankowanych w §. 2 pod *a)* są usystemizowane profesury zwyczajne.

Za zezwoleniem ministra oświecenia i o ile będzie miejsce, profesorowie powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa mogą także otworzyć szkoły wyłączne dla uczniów, których kształcą.

Do wykładów wzmiankowanych w §. 2, pod *b)* i *c)* będą powołani docenci płatni lub, w razie potrzeby będą zamianowani profesorowie nadzwyczajni.

§. 8.

W razie przepełnienia szkoły lub innej udowodnionej potrzeby, minister oświecenia może pozwolić na przyjęcie asystentów do powszechnej szkoły malarstwa i rzeźbiarstwa tudzież do szkoły architektury, a to w każdym przypadku osobno.

§. 9.

Akademia posiada następujące zakłady pomocnicze:

1. bibliotekę tudzież połączony z nią zbiór rysunków ręcznych i miedziorytów,
2. galeryą obrazów,
3. muzeum odlewów gypsowych i
4. odlewarnią do gipsu.

Zakłady te przeznaczone są do popierania celów akademii; należy uczynić je jak najpożyteczniejszemi dla artystów i dla publiczności.

Każdy z tych zakładów posiada osobny regulamin.

§. 10.

Z akademią zostają w związku pracownie akademickie samodzielne, które mogą także znajdować się po za obrębem gmachu akademii.

Mają one służyć do tego, ażeby znakomitszym artystom lub utalentowanym a już samodzielnie pracującym uczniom szkół wyłącznych, malarstwa i rzeźbiarstwa, nastręczyć możność wykonania większych dzieł.

Sposób używania tych prawni akademickich jest przepisany osobnym regulaminem.

§. 11.

Akademia sztuk pięknych ma prawo wybierania na członków honorowych mężów, których przyjęcie do związku akademickiego uczyni zaszczyt akademii. Wybór podlega zatwierdzeniu cesarza.

§. 12.

Jako pomoce do wykształcenia artystycznego istnieją na akademii nagrody i stypendya, które będą nadawane podług osobnych przepisów jeżeli nie są już uregulowane dokumentami fundacyjnemi.

§. 13.

Akademia urządza corocznie wystawy szkolne i oprócz tego w odpowiednich odstępach czasu większe wystawy, mające tak członkom ciała nauczycielskiego akademii, jakoteż uczniom w pracowniach akademii i szkół wyłącznych zajętym, i znakomitszym artystom austryackim (jakiejkolwiek narodowości) nastręczyć sposobność ukazania swoich dzieł.

§. 14.

Akademia podlega ministerstwu oświecenia.

Kierownictwo akademii powierzone jest kolegium profesorów, na czele którego stoi rektor.

§. 15.

Kolegium profesorów akademii składają profesorowie zwyczajni przedmiotów głównych i profesorowie nadzwyczajni przedmiotów pomocniczych. W tych przypadkach, w których idzie o sprawy biblioteki, muzeum gipsowego lub galeryi obrazów, albo też, gdy są rozbierane kwestye wykładu nauk pomocniczych, przełożeni tych instytutów a względnie profesorowie lub docenci biorą udział w posiedzeniach z głosem doradczym.

Ciało nauczycielskie zbiera się na wezwanie rektora najmniej raz na miesiąc.

§. 16.

Do zakresu działania kolegium profesorów należą wszystkie sprawy tyczące się nauki lub karności w akademii.

W szczególności winno takowe regulamina szkolne i wykaz odczytów na każde półrocze tak urządzić, aby uczniowie akademii mogli słuchać przedmiotów i nauk pomocniczych w odpowiednim porządku.

Ma prawo stawiać wnioski do ministerstwa oświecenia w sprawie obsadzenia posad profesorskich i przyjęcia docentów, jakoteż wybierać członków honorowych akademii.

Nagrody akademickie tudzież stypendya na podróże i stypendya dla artystów nadaje samodzielnie, o ile dokument fundacyjny nie zawiera innego postanowienia i jest tylko obowiązane zdać sprawę ministerstwu.

Co się tyczy asystentów (§. 8) kolegium profesorów służy prawo rozstrzygania o przedstawieniu na posadę, przez właściwego profesora uczynionem, i zawiadomienia ministerstwa o wydanych rozporządzeniach.

Nadto kolegium profesorów winno wykonywać nadzór zwierzchniczy nad istniejącemi na akademii zbiorami, zakładami, przyborami artystycznemi i naukowemi i starać się o zachowanie i pomnażanie tychże.

§. 17.

Rektora wybiera na dwa lata kolegium profesorów z grona zwyczajnych profesorów akademii. Na drugą kolej, bezpośrednio następującą, ten sam rektor powtórnie wybranym być nie może. Wybór podlega zatwierdzeniu ministerstwa.

Rektor jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialny za czynności sprawowane przez kolegium profesorów i jest obowiązany nadzorować wykonywanie ustaw i rozporządzeń, zwracać uwagę na wadliwości tychże i oznajmiać takowe ciała nauczycielskiemu i ministerstwu. Jeżeli mniema, że nie może wziąść na siebie odpowiedzialności za jaką uchwałę kolegium profesorów, winien przedłożyć sprawę ministerstwu oświecenia do rozstrzygnięcia.

Sprawy bieżące i wszelkie, do których potrzeba tylko zastosować istniejące przepisy, załatwia sam i na najbliższem posiedzeniu zawiadamia kolegium profesorów. Jeżeli przewłoka mogłaby być szkodliwą, wydaje samodzielnie odpowiednie rozporządzenia.

On przewodniczy w kolegium profesorów. Jego obowiązkiem jest wykonywać ściślejszy nadzór nad wszystkiemi częściami akademii i czuwać nad tem troskliwie, aby statuta jak najściślej były wykonywane. Jemu we względzie służbowym podlega całe grono akademii. On zwołuje wszystkie zebrania kolegium profesorów, podpisuje wszystkie akta, pod jego przewodnictwem załatwione, jakoteż protokoły kolegium profesorów.

Jeżeli rektor zachoruje lub nie może być obecnym, zastępuje go prorektor, a gdyby i ten był nieobecnym, najstarszy w randze profesorów kolegium nauczycielskiego.

§. 18.

Ażeby uchwała kolegium profesorów była ważną, potrzebną jest obecność połowy profesorów, będących członkami kolegium. Jeżeli przedmiotami rozprawy mają być interesa pewnego przedmiotu naukowego, odpowiedni profesorowie powinni być poprzednio zawiadomieni.

§. 19.

Protokoły posiedzeń kolegium profesorskiego przedkładać należy ministerstwu oświecenia.

§. 20.

Czynności administracyjne akademii załatwia na zasadzie osobnego regulaminu sekretarz stały, mający pomocnika do czynności kancelaryjnych i rachunkowych.

§. 21.

Kierownictwo biblioteki, tudzież zbioru miedziorytów i rysunków ręcznych, z nią połączonego, jest rzeczą bibliotekarza, kierownictwo galeryi obrazów, rzeczą kustosza akademii. Posady bibliotekarza i kustosza akademickiego, sekretarza jakoteż kancelisty i rachmistrza obsadza ministerstwo oświecenia zasiągnąwszy zdania rektora.

§. 22.

Ażeby postępowanie na posiedzeniach kolegium profesorskiego było ujęte w pewne prawidła, kolegium profesorów wypracuje porządek czynności i przedłoży ministerstwu do zatwierdzenia.

136.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 4 września 1872.

objaśniające a po części zmieniające przepisy obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 o zmianie nowych tytułów jednolitego długu państwa, służących za kaucye w celach publicznych, lub opiewających na korporacye, kościoły, fundacye itd.

Ustęp 4 §. 1 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29) objaśnia się i zmienia w ten sposób, że przelewu uwierzytelnionego (giro) nie potrzebują dawać na obligacyach ci onychże właściciele, dla których obligacye były wystawione: jeżeli idzie o zdjęcie ostrzeżenia z takich obligacyi, na których położono ostrzeżenie do celów publicznych (kaucye) a dający kaucyą jest oraz właścicielem obligacyi z której ostrzeżenie ma być zdjętem, tak na obligacyi, jakoteż w księdze kredytowej jako taki zapisanym, pozwolenie zaś władzy właściwej na zniesienie ostrzeżenia wyraźnie pokazuje, że na zniesienie ostrzeżenia pozwolono w skutek prośby tego, który kaucyą złożył i jeżeli zdjęcia ostrzeżenia zażądano w terminie sześciomiesięcznym od daty pozwolenia na zdjęcie ostrzeżenia; jakoteż, jeżeli w celu przepisania obligacyi, na autonomiczne ciała polityczne (kraje, gminy), na kościoły, fundacye itd. opiewających, uprawnieni reprezentanci autonomicznego ciała politycznego, kościoła, fundacyi itd. napiszą przelew na obligacyi do takowych należącej i pieczęć wycisną, a oraz jeżeli będzie także przedłożone pozwolenie władzy pupilarnej na przepisanie obligacyi, gdyby pozwolenie takie było potrzebne.

Atoli i w takich przypadkach potrzebny jest przelew uwierzytelniony, jeżeli dający kaucyą, korporacya, kościół, fundacya wyraźnie żądali, ażeby zdjęcie ostrzeżenia, względnie przepisanie, nastąpiło tylko na mocy ich uwierzytelnionego przelewu. Z żądaniem takiem postąpić należy na zasadzie §. 4 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869.

Lasser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIX. — Wydany i rozesłany dnia 21 września 1872.

137.

Dokument koncesyi z dnia 14 sierpnia 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Zellerndorf na Laa do Neusiedl.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy Józef Thomas, Dr. Schanzer, Józef Langthaler, hracia Guttmann i Dr. Maxymilian Steiner podali prośbę o udzielenie im koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Zellerndorf na Laa do Neusiedl, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Zellerndorf od ces. król. uprzyw. kolei zachodniej-północno austryackiej na Laa do Neusiedl dla połączenia z c. k. uprzyw. koleją państwa i z c. k. uprzyw. koleją Brzetysławsko-Nikolsburgsko-Grussbachską.

§. 2. Budowa i urządzenia ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Przy budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku; do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona na pokład pod jeden tor.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 150.000 zł. srebrem.

Co się tyczy używania istniejących stacyi kolei przytykających, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych. Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze. Umowy w tym względzie zawarte należy przedłożyć administracyi państwa do zatwierdzenia.

Zastrzega się, że jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę kolei koncesyonowanej Zellerndorf-Laa-Neusiedelskiej w przeciągu 6 miesięcy od dnia nadania koncesyi a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu następnych dwóch lat.

Dopełnienie tego zobowiązania poręczyli koncesyonaryusze administracyi państwa złożeniem kaucyi w sumie sześćdziesiąt tysięcy zł. wal. austr.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na interes publiczny uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Przy budowie i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 *) i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851 **), tudzież przepisu o sygnałach z dnia 16 lipca 1872, Dz. u. p. Nr. 80], jakoteż ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, oddając na ten cel przedział lub wagon, przyczem administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierunku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

---

*) Dz. u. p. Nr. 238.
**) Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas koncesyonaryusze winni utrzymywać swoim kosztem i naprawiać zamiast zwykłych czterokołowych, lub ośmiokołowych wagonów, wagony poczty ruchomej, do tego celu potrzebne, o ośmiu lub czterech kołach, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach, w których urząd pocztowy już istnieje lub będzie zaprowadzony, ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne bioro pocztowe, składające się z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościowych.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się pozwolić administracyi telegrafów państwa prowadzić linie telegraficzne wzdłuż kolei na swoim gruncie bez osobnego wynagrodzenia.

Administracya telegrafów winna jednak porozumieć się z koncesyonaryuszami co do miejsca na prowadzenie linii. Koncesyonaryusze winni wziąść na siebie bez osobnego wynagrodzenia czuwanie nad zbudowaną linią telegraficzną i polecić to służbie kolejowej.

Natomiast koncecyonaryusze mają prawo przymocować do pali telegrafów państwa druty telegrafów ruchu.

Używanie telegrafów ruchu ogranicza się wyłącznie na korespondencye, odnoszące się do ruchu kolei, jeżeli administracya państwa nie wyda osobnego rozporządzenia, dotyczącego depeszy rządowych, tudzież jeżeli nie zostanie zawarta umowa, odnosząca się do depeszy prywatnych; używanie telegrafów ruchu zostaje przeto pod wpływem i nadzorem administracyi państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

Taryfa maksymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w I klasie	36	ct. wal. austr.
„ II „	27	„ „ „
„ III „	18	„ „ „

Gdyby się okazała potrzeba dalszego zniżenia ceny przewozu osób, a koncesyonaryusze nie mogliby zniżyć odpowiednio cen przewozu w trzeciej klasie; obowiązani są zaprowadzić na wezwanie ministerstwa handlu IV klasę (dla stojących) z taryfą dziewięć centów od mili.

Taryfa maksymalna dla towarów przy zwykłej chyżości od cetnara cłowego i mili: 3 ct. wal. austr.

Dla obrotu lokalnego na linii Zellerndorf-Neusiedl ustanawiają się wyjątkowo następujące ceny przewozu towarów poniżej wymienionych przesyłanych pełnemi wagonami:

a) Zboże i ziarna strączkowe, wyroby młynarskie, sól, żelazo i wyroby żelazne $2^1/_4$ ct.,

b) drzewo opałowe i do rznięcia, węgiel kamienny, koks, torf prasowany, ruda, żelazo surowe, kamienie wapienne i budulcowe 2 centy wal. austr.

W obrocie przewozowym pomiędzy stacyami kolei Brzetysławsko-Grussbachskiej lub uprzyw. austryackiej kolei państwa z jednej a uprzyw. koleją północno zachodnią austryacką z drugiej strony i odwrotnie, należytości powyższe o dwadzieścia od sta zniżone zostaną.

Opłata za expedycyę będzie wynosiła od wszelkich towarów 2 ct. od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie tudzież asekuracya powszechna.

Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za expedycyę pobierane będzie tylko 1·5 ct. od cetnara cłowego.

Co się tyczy cen przewozu innych towarów, ustanowienia składowego, klasyfikacyi towarów i innych przepisów ruchu, tak postąpić należy, ażeby też ceny i przepisy w żadnym razie nie były wyższe i uciążliwsze jak na c. k. uprzyw. kolei północno-zachodniej austryackiej.

Koncesyonaryusze są obowiązani, zaprowadzić na tej kolei w obrocie towarowym taką nomenklaturę i klasyfikacyę towarów, jakoteż takie postanowienia względem ruchu, jakie są zaprowadzone na c. k. uprzyw. kolei północno-zachodniej austryackiej.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych, służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich.

Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Po upływie dziewięciu lat ruchu rząd ma w każdym razie prawo zniżyć odpowiednio powyższe taryfy za porozumieniem się z koncesyonaryuszami lub ich następcami prawnymi.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stosowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich nie tylko gdy jadą na rachunek skarbu lecz oraz gdy odbywają podróż służbową na własny rachunek, jadąc na ćwiczenia z bronią lub zebrania dla

---

*) Rozporządzenia normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 21 Nr. 97.

kontroli; tudzież do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej *) jak nie mniej do ugody dodatkowej **) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, dla przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej ***) tudzież postanowieniem ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Nadaje się także koncesyonaryuszom prawo zawiązania spółki akcyjnej i w celu pozyskania potzebnych funduszów, prawo puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

Suma zebrana zapomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przenosić trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Obligacye z prawem pierwszeństwa powinny być umorzone pierwej niż akcye.

§. 14. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić aby wadliwościom w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

---

*) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

**) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 22, Nr. 79.

***) Dz. ust. państwa z roku 1868 Nr. 151.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa w sposób odpowiedni.

§. 15. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya gaśnie.

Koncesya gaśnie także, jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 16. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia wydania dokumentu koncesyi.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu będzie policzony na rzecz przedsiębiorstwa.

Ta kwota przeciętna będzie płacona towarzystwu jako renta roczna w ratach półrocznych aż do upływu trwania koncesyi. Gdyby jednak przeciętny dochód czysty, w ten sposób obliczony, nie wynosił przynajmniej 5·2 proc. kapitału zakładowego na kolej rzeczywiście wyłożonego i należycie udowodnionego, ta suma minimalna będzie przyjęta za rentę roczną.

Kapitał zakładowy stanowią tak koszta budowy i pierwszego urządzenia ruchu (t. j. aż do końca pierwszego roku ruchu po otwarciu ruchu na całej linii koncesyonowanej), jakoteż pięcprocentowe odsetki od wydatków na budowę i urządzenia ruchu do otwarcia ruchu narosłe, po strąceniu dochodu, osiągniętego z częściowych przestrzeni kolei, jeżeliby ruch na tychże rozpoczął się pierwej, nim nastąpi otwarcie całej kolei.

Jeżeli po upływie pierwszego roku ruchu będą wzniesione nowe budowle, lub urządzenia ruchu pomnożone; koszta ztąd powstałe mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na zamierzone nowe budowle lub na pomnożenie urządzeń do ruchu potrzebnych a koszta zostaną należycie wykazane.

Wydatki nie poniesione dowodnie ani na roboty przygotowawcze, ani na budowę kolei lub urządzenia ruchu, tudzież zobowiązania, z powodu odstąpienia koncesyi spółce akcyjnej (§. 13), przez takową w obec koncesyonaryuszów przyjęte, nie mogą być wliczone do kapitału zakładowego.

§. 17. Przy wygaśnięciu koncesyi i z dniem wygaśnięcia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada p i e r w s z e m u urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak przy wygaśnięciu tej koncesyi, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 18. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki ustawom odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo aby nikt przeciwko postanowieniom tej koncesyi nie ważył się działać, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czternastego miesiąca sierpnia w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt L. — Wydany i rozesłany dnia 12 października 1872.

138.

Dokument koncesyi z dnia 10 września 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Wiednia do Pottendorfu i do granicy węgierskiej ku Szopronowi.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy wiedeńskie Towarzystwo bankowe podało prośbę o udzielenie mu koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Wiednia do Pottendorfu i do granicy węgierskiej ku Szopronowi, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Wiednia na Inzersdorf do Pottendorfu i do granicy austryacko-węgierskiej ku Szopronowi.

§. 2. Budowa i urządzenia ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Przy budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku; do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona na pokład pod jeden tor.

Tunele odrazu z szerokością w świetle na dwa tory zbudować należy.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 zł. srebrem.

Co się tyczy używania istniejących dworców w Matzleinsdorf, Inzersdorf, i Pottendorf, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych, która będzie rządowi przedłożona do zatwierdzania. Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze.

Administracya państwa zastrzega sobie, że jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, poda warunki wzajemnego używania wagonów kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę kolei koncesyonowanej w §. 1 po wykupieniu gruntów a to najpóźniej w przeciągu ośmiu miesięcy od dnia nadania koncesyi a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu następnych dwóch lat.

Dopełnienie tego zobowiązania poręczyli koncesyonaryusze administracyi państwa złożeniem kaucyi w sumie stotysięcy złotych waluty austr. na podstawie dokumentu oddzielnie wydanego.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na interes publiczny uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Pod względem budowy i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 *) i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851**)], tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, oddając na ten cel przedział lub wagon, przyczem administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierunku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

---

*) Dz. u. p. Nr. 238

**) Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas koncesyonaryusze winni utrzymywać swoim kosztem i naprawiać zamiast zwykłych czterokołowych, lub ośmiokołowych wagonów, wagony poczty ruchomej, do tego celu potrzebne, o ośmiu lub czterech kołach, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach, w których urząd pocztowy już istnieje lub będzie zaprowadzony, ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne bioro pocztowe, składające najwięcej się z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościowych.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządenia lub za pośrednictwem zakładu telegrafów państwowych, linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie spółki, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia. Koncesyonaryusze zapewniają bezpłatny udział służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż przechowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

Taryfa maksymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w I klasie	36	ct. wal. austr.
„ II „	27	„ „ „
„ III „	18	„ „ „

Gdyby się okazała potrzeba dalszego zniżenia ceny przewozu osób, a koncesyonaryusze nie mogliby zniżyć odpowiednio cen przewozu w trzeciej klasie; obowiązani są zaprowadzić na wezwanie ministerstwa handlu IV klasę (dla stojących) z taryfą dziewięć centów od mili.

Taryfa maksymalna dla towarów przy zwykłej chyżości od cetnara cłowego i mili:

I klasa	2	ct. wal. austr.
II „	2½	„ „ „
III „	3	„ „ „

Wyjątkowo ustanawiają się następujące ceny przewozu towarów poniżej wymienionych przesyłanych pełnemi wagonami:

A. Zboże i sól . . . . 1·50 cent. wal. austr.

B. Drzewo opałowe i do rznięcia . . . . 1·20 „ „ „

C. Węgiel kamienny, koks, torf prasowany, ruda, żelazo surowe, kamienie wapienne i budulcowe . . . . 1·00 „ „ „

Opłata za expedycyę będzie wynosiła od wszelkich towarów 2 ct. od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie tudzież asekuracya powszechna.

Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za expedycyę pobierane będzie tylko 1·5 ct. od cetnara cłowego.

Co się tyczy cen przewozu innych towarów, opłaty składowego, klasyfikacyi towarów i innych przepisów ruchu, tak postąpić należy, ażeby też ceny i przepisy w żadnym razie nie były wyższe i uciążliwsze jak na kolei południowej. Nomenklatura i klasyfikacya towarów mają być takie same jak na kolei południowej.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych, służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich.

Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Rząd ma w każdym czasie prawo zniżyć odpowiednio ceny jazdy i przewozu tudzież należytości poboczne, jak tylko dochód czysty ostatnich dwóch lat przewyższy sumę 10 od sta kapitału zakładowego.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

---

*) Rozporządzenia normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 21 Nr. 97.

Postanowienia te winny być stosowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich nie tylko gdy jadą na rachunek skarbu lecz oraz gdy odbywają podróż służbową na własny rachunek, jadąc na ćwiczenia z bronią lub zebrania dla kontroli; tudzież do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej *) jak nie mniej do ugody dodatkowej **) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, dla przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej ***) tudzież postanowieniem ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Nadaje się także koncesyonaryuszom prawo zawiązania spółki akcyjnej i w celu pozyskania potrzebnych funduszów, prawo puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

Suma zebrana zapomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przenosić trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Obligacye z prawem pierwszeństwa powinny być umorzone pierwej niż akcye.

§. 14. Koncesyonaryusze mają prawo ustanawiać ajencye w kraju i zagranicą tudzież urządzić środki przewozowe dla osób i towarów na wodzie i na lądzie z zachowaniem istniejących przepisów.

---

*) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

**) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 22, Nr. 79.

***) Dz. ust. państwa z roku 1868 Nr. 151.

§. 15. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya traci moc swoją.

Koncesya traci także moc swoją, jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 16. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia wydania dokumentu koncesyi.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu będzie policzony na rzecz przedsiębiorstwa.

Ta kwota przeciętna będzie płacona towarzystwu jako renta roczna w ratach półrocznych aż do upływu trwania koncesyi. Gdyby jednak przeciętny dochód czysty, w ten sposób obliczony, nie wynosił przynajmniej 5·2 proc. kapitału zakładowego, na kolej rzeczywiście wyłożonego i należycie udowodnionego, ta suma minimalna będzie przyjęta za rentę roczną.

Kapitał zakładowy stanowią tak koszta budowy i pierwszego urządzenia ruchu (t. j. aż do końca pierwszego roku ruchu po otwarciu ruchu na całej linii koncesyonowanej), jakoteż pięćprocentowe odsetki od wydatków na budowę i urządzenia ruchu do otwarcia ruchu narosłe, po strąceniu dochodu, osiągniętego z częściowych przestrzeni kolei, jeżeliby ruch na tychże rozpoczął się pierwej, nim nastąpi otwarcie całej kolei.

Jeżeli po upływie pierwszego roku ruchu będą wzniesione nowe budowle, lub urządzenia ruchu pomnożone; koszta ztąd powstałe mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na zamierzone nowe budowle lub na pomnożenie urządzeń do ruchu potrzebnych a koszta zostaną należycie wykazane.

Wydatki nie poniesione dowodnie ani na roboty przygotowawcze, ani na budowę kolei lub urządzenia ruchu, tudzież zobowiązania, z powodu odstąpienia koncesyi spółce akcyjnej (§. 13), przez takową w obec koncesyonaryuszów przyjęte, nie mogą być wliczone do kapitału zakładowego.

§. 17. Gdy koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej i od tego dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada p i e r w s z e m u urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak w razie wyjścia koncesyi z mocy obowiązującej, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 18. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki ustawom odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

§. 19. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić aby wadliwościom, w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia dziesiątego miesiąca września w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

139.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 25 września 1872,

o upoważnieniu urzędu cłowego pobocznego I klasy w Visco do postępowania wywozowego z piwem, wódką i cukrem.

W myśl istniejących przepisów upoważnia się urząd cłowy poboczny I klasy w Visco do postępowania wywozowego z piwem, wódką i cukrem, wywożonemi za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu podatku konsumcyjnego.

Pretis r. w.

140.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 3 października 1872,

o przeniesieniu napowrót austryackiego urzędu cłowego pobocznego II klasy w Hörhag z Bäckeralpe w Bawaryi do Hörhag w Tyrolu.

Austryacki urząd cłowy poboczny II klasy w Hörhag, w Bäckeralpe w Bawaryi siedzibę mający, przeniesiony został z dniem 1 października 1872 do dawnej siedziby w Hörhag w Tyrolu.

Pretis r. w.

141.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwosci. z dnia 7 października 1872,

o terminie wejścia w moc obowiązującą w królestwie Dalmatyńskiem ustawy z dnia 25 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 76).

Ustawa z dnia 25 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 76) o potrzebie sporządzania aktów notaryalnych w niektórych czynnościach prawnych wejdzie w Dalmacyi w moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1873.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LI. — Wydany i rozesłany dnia 17 października 1872.

142.

Dokument koncesyi z dnia 4 września 1872,

na budowę kolei żelaznej parowej z Mostu do granicy czesko-saskiej pod Mulde.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy uprzyw. spółka akcyjna kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Mostu do granicy czesko-saskiej pod Mulde, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu widzimy się spowodowani, rzeczonej spółce koncesyą tę na zasadzie ustawy z dnia 28 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 104), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy spółce akcyjnej kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa prawo wybudowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznej parowej z Mostu na Litwinów górny, Osiek, Grób i Mikułów do granicy czesko-saskiej pod Muldą.

Spółka akcyjna uprzyw. kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa jest obowiązana wybudować na żądanie administracyi państwa i w sposób przez nią oznaczyć się mający, kolej łączącą z Nowego Miasta do granicy czesko-saskiej, przytykającą do kolei mogielnickiej.

Zastrzega się, że w traktacie, z rządem królewsko-saskim zawrzeć się mającym, ustanowione będą przepisy, tyczące się tak połączenia tych linii z siecią kolei saskich, jakoteż co do służby ruchu w stacyach wspólnych, a spółka akcyjna kolei żelaznej z Pragi do

Duchcowa lub onejże prawni następcy winni poddać się przepisom tego traktatu i obowiązkom z onegoż wypływającym.

§. 2. Spółka jest obowiązana ukończyć kolej z Mostu na Litwinów górny i Osiek do Grobu w przeciągu lat dwóch licząc od dnia dzisiejszego, a resztę linii aż do granicy saskiej jednocześnie z linią, mającą się wybudować po stronie saskiej od Freibergu do granicy czeskiej, najpóźniej zaś w przeciągu lat trzech licząc od dnia dzisiejszego i kolej gotową oddać na użytek publiczny.

§. 3. Spółka zobowiązuje się zbudować własnym kosztem, urządzić i utrzymywać linią telegraficzną na użytek ruchu i do dawania sygnałów potrzebną, a to, albo podług rozporządzenia zakładu telegrafów państwa albo za przyłożeniem się onego.

Rząd państwa zastrzega sobie prawo przeznaczenia linii telegraficznych ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rząd ma prawo przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafów ruchu lub poprowadzić osobne linie na gruncie spółki bez żadnej zapłaty i bez żadnego wynagrodzenia.

Spółka przyczyniać się będzie bezpłatnie do nadzorowania i utrzymania tych linii rządowych, polecając to służbie kolejowej.

Spółka jest nadto obowiązana przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych według taryfy przepisanej dla transportów wojskowych i zachowywać takowe w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach spółka jest obowiązana zawrzeć w czasie właściwym ze zakładem telegrafów państwa osobną umowę.

§. 4. Tak kolej żelazna z Mostu do Muldy, jakoteż kolej łącząca z Nowego Miasta, przytykająca do kolei mogielnickiej, ma być uważana za integralną część składową linii, dawniej koncesyonowanych na rzecz spółki kolei z Pragi do Duchcowa a co się tyczy taryfy, mają być zastósowane przepisy koncesyi z dnia 25 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 97).

Atoli dla linii, w §. 1 niniejszego dokumentu koncesyi wzmiankowanych, pozwala się wymierzyć ceny jazdy na przestrzeniach ze spadkiem 1 : 60 i większym, podług długości półtora razy wziętej.

Rząd zresztą zastrzega sobie prawo odpowiedniego zniżenia taryfy po upływie pierwszych dziewięciu lat ruchu od otwarcia kolei z Mostu do granicy pod Muldą, tak dla linii w §. 1 wzmiankowanych, jakoteż dla linii nadanych już koncesyą z dnia 25 czerwca 1870, a to za porozumieniem się ze spółką kolei z Pragi do Duchcowa, lub jej następcami prawnymi.

§. 5. Przepisy co do transportów wojskowych i co do ulg dla podróżujących wojskowych, w §. 10 dokumentu koncesyi z dnia 25 czerwca 1870 zawarte, a tyczące się tak linii już koncesyonowanych, jak i tych, które są wzmiankowane w §. 1, spółka akcyjna kolei żelaznej z Pragi do Duchcowa obowiązana jest rozciągnąć na obronę krajową obu połów państwa i na strzelców krajowych tyrolskich, a to nietylko gdy jadą na koszt skarbu, lecz także, gdy podróżują na własny rachunek w czynnościach służbowych, udając się na ćwiczenia wojskowe i na zebrania dla kontroli, oraz stosować takowe do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich i do c. k. żandarmeryi.

Spółka jest także obowiązana w tej samej rozciągłości przystąpić do umowy dodatkowej, z dniem 1 czerwca 1871 w wykonanie wprowadzonej *) tyczącej się przewozu obłoż-

*) Rozporządzenie normalne, dziennika rozporządzeń dla ces. król. armii z roku 1871, 22 zeszyt Nr. 79.

nie chorych i rannych na rachunek skarbu, tudzież do umowy względem wzajemnego niesienia sobie pomocy przy przewozie większych transportów wojskowych na kolejach żelaznych, jakoteż do umowy względem dostarczenia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów, potrzebnych do transportów wojskowych.

Podobnież co się tyczy przyjmowania wysłużonych podoficerów wojska stałego marynarki wojennej i obrony krajowej, spółka winna zastósować się do przepisów §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 *) i ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 6. Koleje żelazne w §. 1 wzmiankowane uwalnia się:

a) od opłaty stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się zebrania kapitału, jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do otwarcia ruchu;

b) od opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi tudzież kwitów tymczasowych, jakoteż od opłaty za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) od opłaty podatku dochodowego i od opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich podatków, które w przyszłości mogą być ustawami zaprowadzone, na lat dziesięć, licząc od dnia dzisiejszego.

Uwolnienie od podatku dochodowego, dozwolone w ustępie *c)*, może być wykonane tym sposobem, że podatek dochodowy od kolei z Pragi do Duchcowa opłacać będzie spółka w stosunku ilości mil kolei dawniej koncesyonowanej do nowej kolei.

§. 7. Koncesya niniejsza trwa tak długo, jak i koncesya z dnia 25 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 97).

§. 8. O ile w koncesyi niniejszej co innego nie jest postanowionem, warunki podane w dokumencie koncesyi z dnia 25 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 97) na kolej z Pragi do Duchcowa będą się odnosić także do przedłużeń w §. 1 wzmiankowanych.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czwartego miesiąca września w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

*) Dz. ust. państ. 151.

143.

Dokument koncesyi z dnia 14 września 1872,

na kolej żelazną parową z Bozenu do Meranu.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy Karol Baron Schwarz, Jan Putzer-Reibegg i Edward Weinhart podali prośbę o udzielenie im koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Bozenu do Meranu, mającej ujście do kolei południowej; przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), jakoteż ustawy z dnia 28 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 103) nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Bozenu do Meranu, mającej ujście do kolei południowej.

§. 2. Budowa i urządzenie ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Przy budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Roboty budownicze będą rozdane przez licytacyą.

Administracya państwa zastrzega sobie zatwierdzenie zmian w budowie, jeżeli takowe, stosownie do rezultatu rewizyi wojskowo technicznej i oględzin śladu przez komisyą polityczną na zasadzie przepisu §. 6 ustawy o koncesyach na kolei żelazne przedsięwziąść się mających, okażą się potrzebnemi tak dla publicznego obrotu jak oraz dla zabezpieczenia stanu kolei i dla dopełnienia przepisów prawnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku śladu zatwierdzonego, do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna całej linii może być ograniczona do jednego toru; tunele jednak od razu z szerokością w świetle na dwa tory zbudować należy, a koncesyonaryusze są obowiązani wystawić most na Eisaku pod Bozenem od razu na dwa tory i filary tegoż zbudować w szerokości dwóch torów ponad najwyższy stan wody.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 zł. srebrem.

Wszystkie mosty, tudzież wszelkie znaczniejsze budynki i budowle sztuczne mają być wykonane stale z żelaza i kamienia.

Koncesyonaryusze obowiązują się zawrzeć umowę z spółką kolei południowej względem używania dworca kolei południowej w Bozenie i względem urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym.

Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworca kolei w Bozenie, koszta poniosą koncesyonaryusze. Umowy w tym względzie zawarte należy przedłożyć administracyi państwa do zatwierdzenia.

Zastrzega się, że jeżeli umowa nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę kolei koncesyonowanej w przeciągu 6 miesięcy od dnia nadania koncesyi a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu następnych dwóch lat.

Dopełnienie tego zobowiązania tudzież innych warunków koncesyi poręczyli koncesyonaryusze administracyi państwa złożeniem kaucyi w sumie 50.000 zł. wal. austr. na podstawie dokumentu oddzielnie wydanego.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonarynszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na dobro publiczne uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Przy budowie i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 *) i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851 **), tudzież ustaw i rozporządzeń jakiew przyszłości mogą być wydane.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, oddając na ten cel przedział lub wagon, przyczem administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierynku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas

---

*) Dz. u. p. Nr. 238.
**) Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1.

koncesyonaryusze winni swoim kosztem dostarczyć i utrzymywać zamiast zwykłych czterokołowych, wagony poczty ruchomej do tego celu potrzebne, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach, w których urząd pocztowy już istnieje lub będzie zaprowadzony, ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne biuro pocztowe, składające się z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościach.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządzenia lub za pośrednictwem zakładu telegrafów państwowych, linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie spółki, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia. Koncesyonaryusze zapewniają bezpłatny udziadł służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż zachowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

a) Taryfa maksymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w I klasie	 36	cent. wal. austr.
„ II „	 27	„ „ „
„ III „	 18	„ „ „

Gdyby się okazała potrzeba dalszego zniżenia ceny przewozu osób, a koncesyonaryusze nie mogliby zniżyć odpowiednio cen przewozu w trzeciej klasie; obowiązani są zaprowadzić na wezwanie ministerstwa handlu IV klasę (dla stojących) z taryfą dziewięć centów od mili.

Po upływie dziesięciu lat ruchu rząd ma prawo zarządzić za porozumieniem się z koncesyonaryuszami lub ich następcami prawnymi, odpowiednie zniżenie taryf osobowych tutaj przepisanych.

Dla pociągów pośpiesznych, które winny składać się przynajmniej z wagonów I i II klasy, taryfy te mogą być podwyższone o 20 prc. pod warunkiem że chyżość tych pociągów pośpiesznych nie będzie mniejsza jak przeciętna chyżość pociągów pospiesznych na innych kolejach austryackich.

b) Taryfa maksymalna dla towarów przy zwykłej chyżości od cetnara cłowego i mili:

klasa normalna	I	2·5	cent.	wal.	auttr.
„ „	II	2·75	„	„	„
„ „	III	3	„	„	„

Klasa zniżona *A* (bez różnicy ilości): zboże, mąka, mlewo, ryż, owoce, wino, żywice, szmaty, sól, cukier surowy, żelazo 2·25 cent. wal. austr.

Klasa zniżona *B* (jeżeli się oddaje najmniej 100 cetnarów cłowych): drzewo budulcowe i do wyrobów przeszło 18 stóp długości, asfalt, odpadki, żelazne, jarzyny, wapno, nawozy, dębnik, płyty kamienne . . . . 2 cent. wal. austr.

Klasa zniżona *C* (posyłka pełnemi wagonami): kamienie budulcowe i łamane, rudy, buraki na paszę i cukrowe, drzewo opałowe, drzewo budulcowe i do wyrobów nie więcej nad 18 stóp długości mające, węgiel kamienny i brunatny, koks, cegły, piasek, ziemie, żelazo surowe . . . . 1·5 cent. wal. austr.

Powyższe maksymalne taryfy towarowe będą zniżone na żądanie administracyi państwa, a mianowicie taryfy klas normalnych o pięć od sta, taryfy zaś klas zniżonych o dziesięć od sta, jak tylko dochód ryczałtowy kolei żelaznej w przeciągu jednego roku dosięgnie sumy 125.000 zł. wal. austr. srebrem z jednej mili, i chociażby ten dochód ryczałtowy wynosił później mniejszą od powyższej kwotę, taryfy zniżone, nie będą już podwyższone, a przeciwnie ile razy dochód ryczałtowy z jednej mili powiększy się o 25.000 zł. w przeciągu roku, powyższe taryfy maksymalne zostaną za każdym razem jeszcze o pięć od sta zniżone dopóki ogólne zniżenie nie będzie wynosiło 50 od sta pozycyi maksymalnych, koncesyą przepisanych.

Tytułem należytości za ekspedycyę kolej pobiera: za ekspedycyą kamieni budulcowych i łamanych, węgli brunatnych i kamiennych, jakoteż koksu 1·5 cent. od cetnara cłowego; za ekspedycyą innych towarów dwa centy od cetnara cłowego; należytość za włożenie do wagonu i wyjęcie, tudzież asekuracya powszechna jest już w tę kwotę wliczona.

Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za ekspedycyę pobierane będzie o $^{5}/_{10}$ cent. mniej na cetnarze cłowym.

Co się tyczy cen przewozu innych towarów, opłaty składowego, i innych przepisów ruchu, tak postąpić należy, aby też ceny i przepisy w żadnym razie nie były wyższe i uciążliwsze jak na kolei południowej.

Koncesyonaryusze są obowiązani, zaprowadzić na tej kolei w obrocie towarowym taką nomenklaturę i klasyfikacyę towarów, jakoteż takie postanowienia względem ruchu, jakie są zaprowadzone na c. k. uprzyw. kolei południowej.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich.

Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość winna być przyjmowaną także w walucie krajowej z uwzględnieniem wartości obiegowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich nie tylko gdy jadą na rachunek skarbu lecz oraz gdy odbywają podróż służbową na własny rachunek, jadąc na ćwiczenia z bronią lub zebrania dla kontroli; tudzież do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej, uorganizowanej na sposób wojskowy.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej **) jak nie mniej do ugody dodatkowej ***) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 †) tudzież postanowieniem ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Nadaje się także koncesyonaryuszom prawo zawiązania spółki akcyjnej i w celu pozyskania potrzebnych funduszów, prawo puszczenia w obiek akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

---

*) Rozporządzenia normalne c. k. dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 21 Nr. 97.

**) Dodatek do Nr. 148 w 42 zeszycie rocznika 1870 rozporządzeń normalnych dziennika rozporządzeń ces. król. armii.

***) Rozporządzenie normalne c. k. dzidnnika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 22, Nr. 79.

†) Dz. u. p. z roku 1868 Nr. 151.

Administracya państwa zastrzega sobie zatwierdzenie kursu emisyi.

Suma zebrana zapomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przewyższać trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Obligacye z prawem pierwszeństwa winny być umorzone przed akcyami.

Spółka wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszów; statuta spółki podlegają zatwierdzeniu rządu.

§. 14. Koncesyonaryusze mają prawo ustanawiać ajencye w kraju i zagranicą tudzież urządzić sposoby przewozu osób i towarów wodą i lądem z zachowaniem istniejących przepisów.

§. 15. Uwalnia się kolej żelazną w §. 1 wzmiankowaną:

a) od opłaty podatku dochodowego i od opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich podatków, które w przyszłości mogą być ustawami zaprowadzone, na lat pietnaście;

b) od opłaty stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się zebrania kapitału jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do otwarcia ruchu;

c) od opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi, tudzież od kwitów tymczasowych, jakoteż od opłaty za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

§. 16. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić, aby wadliwościom w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa w sposób odpowiedni.

§. 17. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya traci moc swoją.

Koncesya traci trakże moc swoją jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 18. Administracya państwa zastzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej kolei, a to za opłatą wynagrodzenia w gotowiźnie.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i będzie policzony przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu.

Gdyby jednak przeciętny dochód czysty, w ten sposób obliczony, nie wynosił przynajmniej 5·2 proc. w srebrze kapitału zakładowego nominalnego, przez administracyę państwa zatwierdzonego, ta suma minimalna będzie przyjęta za czysty dochód, służyć mający za podstawę do obliczenia ceny odkupu.

Dochód czysty, według tych zasad obliczony i dwadzieścia razy wzięty, stanowi cenę odkupu.

Suma kapitału zakładowego nominalnego podlega zatwierdzeniu administracyi państwa, takowy tworzą:

a) koszta robót przygotowawczych i sporządzenia projektów;

b) koszta budowe i pierwszego urządzenia ruchu (t. j. do końca pierwszego roku ruchu od otwarcia ruchu na całej linii koncesyonowanej, jakoteż wszelkie inne wydatki, które oprócz wymienionych w ustępie *a)* trzeba będzie ponieść koniecznie na urządzenie i wprowadzenie w ruch kolei koncesyonowanej;

c) pięć procentowe odsetki od kapitałów wpływających podczas budowy aż do otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii w miarę postępu budowy i urządzeń ruchu, po straceniu dochodów czystych jeżeli takowe będą osiągnięte w przypadku otwierania ruchu częściowo, jakoteż po strąceniu odsetków od kapitałów wpływających a nie zaraz użytych.

d) koszta zebrania kapitału, tudzież zatwierdzona przez rząd przeciętna strata na kursie przy otrzymywaniu gotowizny za akcye i obligacye z prawem pierwszeństwa.

Jeżeli po upływie pierwszego roku ruchu będą wzniesione nowe budowle, lub urządzenia ruchu pomnożone; koszta ztąd powstałe mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na zamierzone nowe budowle lub na pomnożenie urządzeń do ruchu potrzebnych a koszta zostaną należycie wykazane.

§. 19. Nadto, gdyby administracya państwa uznała to za potrzebne lub stósowne, koncesyonaryusze będą obowiązani na jej żądanie odstąpić kolej koncesyonowaną innemu przedsiębiorstwu za wynagrodzeniem.

Co do sposobu i sumy tego wynagrodzenia obie strony winny ugodzić się same.

Gdyby jednak ugoda taka nie przyszła do skutku, wynagrodzenie będzie wymierzone podług tych samych zasad, które ustanowione zostały w §. 18 na wypadek odkupienia kolei przez administracyę państwa.

Atoli, gdyby kolej nie była jeszcze w ruchu lat siedm, lecz dopiero pięć, za podstawę do wymierzenia ceny odkupu wzięty będzie przeciętny czysty dochód trzech lat najpomyślniejszych; gdyby w ruchu nie była jeszcze lat pięć, czysty dochód najpomyślniejszego roku.

Gdyby zażądano odstąpienia przed końcem pierwszego roku ruchu, natenczas, jak w ogóle we wszystkich przypadkach, cena nie będzie mogła wynosić mniej, niż suma minimalna, którąby administracya państwa zapłaciła w razie odkupu kolei na podstawie §. 18.

§. 20. Gdy koncesya moc swoją utraci i od tegoż dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada pierwszemu urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak wtedy, gdy koncesya moc swoją utraci, jakoteż w razie odkupienia kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 21. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czternastego miesiąca września w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LII. — Wydany i rozesłany dnia 22 października 1872.

144.

Dokument koncesyi z dnia 14 września 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Chotzen do Neusorge.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski: Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy austryacka spółka kolei państwa podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Chotzen do Neusorge z połączeniami z jednej strony na Brunów ku Neurode, z drugiej ku Waldenburgowi i z odnogą od przestrzeni Neustadt-Nachod do stósownego punktu kolei łączącej południowo-północno niemieckiej, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy c. k. uprzyw. austr. spółce kolei państwa prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Chotzen do Neusorge z połączeniami z jednej strony na Brunów ku Neurode, z drugiej ku Waldenburgowi i z odnogą od przestrzeni Neustadt-Nachod do stósownego punktu kolei łączącej południowo-północno niemieckiej.

Co się tyczy połączenia tej kolei z siecią kolei pruskich i co się tyczy służby ruchu w stacyach spólnych, przepisy w tym względzie będą wydane po zawarciu traktatu z rządem

król. pruskim a spółka obowiązana jest poddać się przepisom tego traktatu i obowiązkom z niego wynikającym.

§. 2. Budowa i urządzenia ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Co się tyczy sporządzenia i przedłożenia tego projektu, jakoteż czynności urzędowych z tem w związku zostających, w tej mierze spółka powinna trzymać się ściśle rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 4 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 8).

W budowie należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Administracya państwa zastrzega sobie zatwierdzenie zmian w projektach budowy, o ile takowe stósownie do rezultatu rewizyi technicznej i oględzin śladu, przez komisyę polityczną podług przepisu §. 6 ustawy o koncesyach na koleje żelazne przedsięwziąść się mających, w interesie obrotu publicznego, dla zabezpieczenia kolei i dla dopełnienia przepisów prawnych potrzebnemi się okażą.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku; do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona na pokład pod jeden tor, atoli zakupując grunta trzeba albo odrazu nabyć takowe w rozległości do założenia drugiego toru potrzebne, albo przynajmniej zapewnić sobie nabycie na wypadek potrzeby.

Tunele od razu z szerokością w świetle na dwa tory zbudować należy.

Spółka jest obowiązana przyspieszyć ile to od niej zależy hipoteczne odpisanie parceli gruntowych pod budowę kolei nabytych, jakoteż mieć staranie, aby wymiar gruntów, sprostowanie hipoteczne poprzedzający, i ostateczne zamknięcie rachunków jak najprędzej dokonane został.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 180.000 zł. srebrem.

Spółka jest zresztą obowiązana urządzić stacye i tory już w pierwszem założeniu kolei tak, ażeby codziennie najmniej 15 pociągów o 70 osiach w każdym kierunku po rozmaitych liniach chodzić mogło.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych. Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze. Umowy w tym względzie zawarte należy przedłożyć administracyi państwa do zatwierdzenia.

Gdyby jednak ugoda względem wzajemnego używania cudzego dworca nie przyszła do skutku, spółka ma prawo wystawić własny dworzec, winna jednak urządzić tor przytykający do obcej kolei i starać się przynajmniej o zaprowadzenie wspólnej służby dworcowej dla podróżnych.

Co się tyczy warunków takiego połączenia i wspólnej służby dworcowej dla podróżnych spółka poddaje się decyzyi rządu gdyby nie mogła pogodzić się z koleją z którą się ma połączyć.

Zastrzega się, że jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę głównej linii kolei koncesyonowanej w przeciągu 6 miesięcy od dnia nadania koncesyi a ukończyć całą sieć i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu trzech lat, licząc od tego samego terminu.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na dobro publiczne uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Pzy budowie ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń (mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851*), tudzież przepisu o sygnałach z dnia 16 lipca 1872 (Dz. u. p. Nr. 80)], oraz ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

Spółka obowiązuje się stosownie opalać lub ogrzewać w zimnej porze roku wagony osobowe wszystkich klas.

§. 6. Spółka winna, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, oddając na ten cel przedziały lub wagony, przyczem administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych w każdym kierunku godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie w kwocie jeden złoty waluty austryackiej od mili.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas spółka winna utrzymywać swoim kosztem i naprawiać zamiast zwykłych czterokołowych, lub ośmiokołowych wagonów, wagony poczty ruchomej. do tego celu potrzebne, o ośmiu lub czterech kołach, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach, w których urząd pocztowy już istnieje lub będzie zaprowadzony, ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne bioro pocztowe, składające się z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Spółka jest nadto obowiązana przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościowych.

---

*) Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mają być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Spółka zobowiązuje się zbudować własnym kosztem podług zarządzenia administracyi telegrafów państwa linie telegraficzne wzdłuż kolei na swoim gruncie bez osobnego wynagrodzenia. Spółka winna wziąść na siebie bez osobnego wynagrodzenia czuwanie nad zbudowaną linią telegraficzną i polecić to służbie kolejowej.

Natomiast spółka ma prawo przymocować do pali telegrafów państwa druty telegrafów ruchu.

Używanie telegrafów ruchu ogranicza się wyłącznie na korespondencye, odnoszące się do ruchu kolei, jeżeli administracya państwa nie wyda osobnego rozporządzenia, dotyczącego depeszy rządowych, tudzież jeżeli nie zostanie zawarta umowa, odnosząca się do depeszy prywatnych; używanie telegrafów ruchu zostaje przeto pod wpływem i nadzorem administracyi państwa.

§. 8. Co się tyczy taryf osobowych i frachtowych, cen przewozu innych przedmiotów, ustanowienia należytości pobocznych, klasyfikacyi towarów i innych przepisów transportu, zastosowane będą przepisy zaprowadzone mocą koncesyi na innych liniach spółki i linie w §. 1 wymienione pod względem taryfy w ogólności uważane będą za integralną część składową istniejących linii spółki a zatem także w obrocie przejściowym za tworzące kurs bezpośredni.

Gdyby się okazała potrzeba dalszego zniżenia ceny przewozu osób, a koncesyonaryusze nie mogliby zniżyć odpowiednio cen przewozu w trzeciej klasie; obowiązani są zaprowadzić na wezwanie ministerstwa handlu IV klasę (dla stojących) z taryfą dziewięć centów od mili.

§. 9. Gdyby austryacka spółka kolei państwa miała rzeczywiście korzystać z gwarancyi państwa zapewnionej jej liniom dawniejszym, będzie obowiązana utrzymywać dla nowych linii obecnie koncesyonowanych oddzielne rachunki ruchu trzymając się w tej mierze systemu obliczania przepisanego dla sieci uzupełniającej w §. 20 dokumentu koncesyi z dnia 1 grudnia 1866 (Dz. u. p. Nr. 6 ex 1867).

§. 10. Co się tyczy taryfy dla transportów wojskowych jakoteż ulg dla podróżujących wojskowych, przepisy istniejące na innych liniach austryackiej kolei państwa będą także obowiązywały na liniach obecnie koncesyonowanych.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich nie tylko gdy jadą na rachunek skarbu lecz oraz gdy odbywają podróż służbową na własny rachunek, jadąc na ćwiczenia z bronią lub zebrania dla kontroli; tudzież do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy.

Przepis o transportach wojskowych na kolejach żelaznych, obowiązujący na istniejących liniach austryackiej spółki kolei państwa będzie stosowany także na liniach w mowie będących.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów po-

trzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej *) jak nie mniej do ugody dodatkowej **) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, do przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, spółka poddaje się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej ***) tudzież postanowieniem ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Nadaje się także spółce w celu pozyskania potrzebnych funduszów, prawo puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Odnośne formularze trzeba przedłożyć przed emisyą rządowi do zatwierdzenia.

§. 14. Spółka zobowiązuje się w celu podniesienia wywozu węgla, popierać najusilniej przejście do skutku odnóg kolejowych do kopalni węgla, leżących wzdłuż kolei koncesyonowanej, lub też zakładać takie koleje na zasadzie umowy z interesowanymi pod warunkiem oznaczenia ilości przewozu i dodatku do taryfy, a ministerstwo handlu zastrzega sobie zatwierdzenia kierunku tych kolei i czasu wybudowania onych.

Gdyby dobrowolna umowa nie przyszła do skutku, ministeryum handlu wyda orzeczenie mając wzgląd na zabezpieczenie dostatecznego dochodu z tych odnóg pokrywającego oprocentowanie i amortyzacyą kapitału zakładowego na ich budowę użytego.

§. 15. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić aby wadliwościom, w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

---

*) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

**) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 22, Nr. 79.

***) Dz. ust. państwa z roku 1868 Nr. 151.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, spółka ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązana jest płacić do skarbu państwa wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa w stosunku do tego co płacą inne koleje austryackie.

§. 16. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya traci moc swoją.

Koncesya traci także moc swoją, jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 17. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia niniejszej koncesyi a względnie kolei koncesyonowanej razem z urządzeniem w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia wydania dokumentu koncesyi.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu będzie policzony na rzecz przedsiębiorstwa.

Ta kwota przeciętna która jednak nie może wynosić mniej jak 5 od sta srebrem kapitału zakładowego, będzie płacona towarzystwu jako renta roczna w ratach półrocznych w monecie złotej lub srebrnej aż do upływu trwania koncesyi.

Suma renty rocznej nie może w żadnym razie być niższą niż czysty dochód ostatniego z rzeczonych lat siedmiu.

Prawo odkupu, rządowi służące, tylko jednocześnie na wszystkich liniach spółki wykonane być może.

§. 18. Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi zapasów materyałów wszelkiego rodzaju o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, spółka odstąpi państwu takowe za opłatą wartości szacunkowej, bądź umowionej, bądź też na żądanie jednej strony przez znawców, w sposób porządkiem sądowym przepisany, oznaczonej.

Tak wtedy, gdy koncesya moc swoją utraci, jak i przy odkupieniu kolei, spółka zatrzymuje na własność te osobne budynki, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, itd. do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ją z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 19. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki ustawom odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając spółce prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia czternastego miesiąca września w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w. (L. S.)

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

145.

Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15 października 1872,

o wyjściu z mocy obowiązującej umowy c. k. austryackiego rządu z c. rosyjskim rządem z dnia 8 listopada 1849 o wydaleniu izraelitów nie posiadających dostatecznej legitymacyi.

Według doniesienia c. k. ministerstwa spraw wewnętrznych umowa c. k. austryackiego rządu z ces. rosyjskim rządem z dnia 8 listopada 1849 (Dz. u. p. Nr. 23) o wydalaniu izraelitów nie posiadających dostatecznej legitymacyi, w skutek narady z właściwemi ministerstwami obu połów państwa monarchii austryacko-węgierskiej została przez c. k. rząd wypowiedziana, jako ustawom obowiązującym przeciwna i na zasadzie przyzwolenia rządu ces. rosyjskiego z dnia 15 października 1872 wychodzi z mocy obowiązującej.

Lasser r. w.

146.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 15 października 1872,

o przyłączeniu gmin Rostok, Petraszów i Marynicz do okręgu sądu powiatowego w Wyżnicy na Bukowinie.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) gminy Rostoki, Petrasze i Marynicze wyłączają się z okręgu sądu powiatowego w Putilli (Storonec) i przyłączają do okręgu sądu powiatowego w Wyżnicy.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem 10 grudnia 1872.

Glaser r. w.

147.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 16 paźdz. 1872,

o przyszłej nazwie komisarzów skarbowych zamianowanych do bezpośredniej służby podatkowej I instancyi.

W skutek najwyższego postanowienia z dnia 7 października 1872 komisarze skarbowi, zamianowani do bezpośredniej służby podatkowej I instancyi będą na przyszłość nosić nazwę „inspektorów podatkowych“ co podaje się niniejszem do wiadomości odnośnie do rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 12 października 1869 (Dz. u. p. Nr. 158).

Pretis r. w.

148.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 18 października 1872,

wyznaczające termin, od którego ustawa z dnia 25 lipca 1871 (Dz. ust. państ. Nr. 76) wejdzie w Vorarlbergu w moc obowiązującą.

Ustawa z dnia 25 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 76) o potrzebie sporządzania aktów notaryalnych w niektórych czynnościach prawnych wejdzie w Vorarlbergu w moc obowiązującą dnia 1 stycznia 1873.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIII. — Wydany i rozesłany dnia 26 października 1872.

149.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 17 października 1872,

tyczące się upoważnienia pobocznego urzędu cłowego I klasy w Liebau do postępowania wywozowego z cukrem.

W myśl istniejących przepisów upoważnia się ces. król. urząd cłowy poboczny I klasy w Liebau do postępowania wywozowego pod względem cukru, wywożonego za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu należytości.

Pretis r. w.

150.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 19 października 1872,

tyczące się ustanowienia przykomórku w Piano di Fugazza i zniesienia ekspozytury urzędu cłowego w Campo Silvano.

W Piano di Fugazza nad granicą tyrolsko-włoską ustanowiono przykomórek z prawami pobocznego urzędu cłowego II klasy i zniesiono równocześnie ekspozyturę urzędu cłowego w Campo Silvano.

Pretis r. w.

151.

Patent cesarski z dnia 25 października 1872,

tyczący się zwołania sejmów krajowych Czech, Dalmacyi, Galicyi i Lodomeryi z Krakowem, Austryi poniżej i powyżej Anizy, Salburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, Morawii, Szląska, Tyrolu, Vorarlbergu, Istryi, Gorycyi i Gradyski, tudzież miasta Tryestu z obwodem.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej Łaski Cesarz Austryacki;

król Węgier i Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; król Jerozolimy itd.; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę Górnego i Dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastali, Oświęcimia i Zatora, Cieszyna, Friulu, Dubrownika i Zadru; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, Kyburga, Gorycyi i Gradyski; Książę Trydentu i Brixenu; Margrabia Górnej i Dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan Tryestu, Kottaru i na Marchii Windyjskiej; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejmy krajowe Czech, Dalmacyi, Galicyi i Lodomeryi z Krakowem, Austryi poniżej i powyżej Anizy, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, Morawii, Szląska, Tyrolu, Vorarlberga, Istryi, Gorycyi i Gradyski, tudzież miasta Tryestu z obwodem zwołują się na dzień 5 listopada 1872 do przepisanych miejsc zebrania.

Dan w Budzie, dnia 25 października 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIV. — Wydany i rozesłany dnia 31 października 1872.

152.

Międzynarodowy traktat telegrafowy *) z dnia 14 stycznia 1872 roku.

(Zawarty w Paryżu na dniu 17 maja 1865 roku, rewidowany w Rzymie dnia 14 stycznia 1872, ratyfikowany oświadczeniem c. k. ministerstwa handlu z dnia 13 czerwca 1872.)

Pierwopis.

Convention.

Le Etats qui ont participé à la Convention télégraphique internationale conclue à Paris le 17 Mai 1865, et révisée à Vienne le 21 Juillet 1868, ou qui ont successivement adhéré à cette Convention, ont résolu d'y introduire les améliorations suggérées par l'expérience. A cet effet, les délégués soussignés se sont réunis à Rome, et, conformément aux dispositions de l'article 62, ont arrêté d'un commun accord, sous réserve d'approbation, les stipulations suivantes, applicables à partir du 1er Juillet 1872.

Przekład.

Konwencya.

Ponieważ rządy tych państw, które podpisały lub później przystąpiły do zawartego na dniu 17 maja 1865 **) a rewidowanego w Wiedniu dnia 21 lipca 1868 ***) międzynarodowego traktatu telegrafowego, uchwaliły do traktatu tego przyjąć poprawki z doświadczenia polecające się, przeto podpisani delegowani zebrali się w Rzymie i stosownie do przepisów art. 62 wspólnem porozumieniu, z zastrzeżeniem zatwierdzenia, zgodzili się na następujące zmiany, które z dniem 1 lipca 1872, w wykonanie będą wprowadzone.

*) Uchwalone przy rewizyi zmiany w międzynarodowym traktacie telegrafowym drukowane są grubszemi czcionkami.

**) Dz. u. p. Nr. 137.

***) Dz. u. p. z roku 1869 Nr. 55

Titre Ier.

Du réseau international.

Art. 1.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent à affecter au service télégraphique international des fils spéciaux, en nombre suffisant pour assurer une rapide transmission des dépêches.

Ces fils seront établis dans les meilleures conditions que la pratique du service aura fait connaître.

Les villes entre lesquelles l'échange des correspondances est continu ou très-actif, seront successivement et autant que possible, reliées par des fils directs, d'un diamètre d'au moins cinq millimètres, et dont le service demeurera dégagé du travail des bureaux intermédiaires.

Art. 2.

Entre les villes importantes des États contractants, le service est, autant que possible, permanent, le jour et la nuit, sans aucune interruption.

Les bureaux ordinaires, à service de jour complet, sont ouverts au public:

Du 1er avril au 30 septembre, de 7 heures du matin à 9 heures du soir;

du 1er octobre au 31 mars, de 8 heures du martin à 9 heures du soir.

Les heures d'ouverture des bureaux à service limité sont fixées par les Administrations respectives des États contractants.

Le même temps est adopté par tous les bureaux d'un même État. C'est généralement le temps moyen de la capitale de cet État.

Art. 3.

Les appareils Morse et Hughes restent concurremment adoptés pour le service des fils internationaux, jusqu'à une nouvelle entente sur l'introduction d'autres appareils.

Część pierwsza.

O sieci międzynarodowej.

Art. 1.

Wysokie strony kontraktujące obowiązują się używać drutów specyalnych dla międzynarodowej służby telegrafowej, w ilości dostatecznej, ażeby zapewnić szybki przechód depesz.

Druty te sporządzić się mają w sposób, jaki się w praktyce służbowej najlepszym okaże.

Miasta, między któremi jest ustanowiona lub nader ożywiona wymiana (telegramów), należy stopniowo, o ile można, łączyć bezpośredniemi drutami ze średnicą przynajmniej 5ciu milimetrową, których służba nie powinna cierpieć przez czynność stacyi pośrednich.

Art. 2.

Między ważniejszemi miastami państw kontraktujących odbywać się ma służba, ile możności, nieustannie dniem i nocą, bez wszelkiej przerwy.

Zwyczajne stacye o służbie całodziennej otwarte są dla publiczności:

Od dnia 1 kwietnia do dnia 30 września od godziny 7 z rana do godziny 9 wieczorem;

od dnia 1 października do 31 marca od godziny 8 z rana do 9 wieczorem.

Godziny służbowe biur o służbie ograniczonej ustanawiają zarządy odnośnych państw kontraktujących.

Wszystkie biura tego samego państwa przyjmują ten sam czas. Będzie nim w ogólności czas średni stolicy tego państwa.

Art. 3.

Aparaty Morsego i Hughesa pozostają w używaniu dla służby drutów międzynarodowych tak długo, dopóki nie nastąpi nowa ugoda względem zaprowadzenia innych aparatów.

Titre II.

De la correspondance.

Section première.

Conditions générales.

Art. 4.

Les Hautes Parties contractantes reconnaissent à toutes personnes le droit de correspondre au moyen des télégraphes internationaux.

Art. 5.

Elles s' engagent à prendre toutes les dispositions nécessaires pour assurer le secret des correspondances et leur bonne expédition.

Art. 6.

Les Hautes Parties contractantes déclarent toutefois n' accepter, à raison du service de la télégraphie internationale, aucune responsabilité.

Section II.

Du dépôt.

Art. 7.

Les dépêches télégraphiques sont classées en trois catégories:

1.° Dépêches d' État: celles qui émanent du Chef de l' État, des Ministres, des Commandants en chef des forces de terre ou de mer, et des Agents diplomatiques ou consulaires des Gouvernements contractants, ainsi que les réponses à ces mêmes dépêches.

Les dépêches des Agents consulaires qui exercent le commerce ne sont considérées comme dépêches d' État que lorsqu' elles sont adressées à un personnage officiel et qu' elles traitent d' affaires de service.

2.° Dépêches de service: celles qui émanent des Administrations télégraphiques des États contractants, et qui sont relatives, soit au service de la télégraphie internationale, soit à des objets d' intérêt public déterminés de concert par les dites Administrations.

3.° Dépêches privées.

Część druga.

O korespondencyi.

Oddział pierwszy.

Ogólne przepisy.

Art. 4.

Wysokie strony kontraktujące przyznają każdemu prawo korespondowania zapomocą telegrafów międzynarodowych.

Art. 5.

Obowiązują się używać wszelkich potrzebnych środków dla zapewnienia tajemnicy depesz i należytego ich ekspedyowania.

Art 3.

Wysokie strony kontraktujące oświadczają atoli, że pod względem międzynarodowej służby telegrafowej nie przyjmują na się odpowiedzialności.

Oddział drugi.

O oddawaniu depesz.

Art. 7.

Depesze telegraficzne klassyfikują się na trzy kategorye:

1. Depesze rządowe, t. j. takie, które od Najwyższej głowy państwa, od ministrów, od naczelników siły lądowej lub morskiej, tudzież od ajentów dyplomatycznych albo konsularnych rządów kontraktujących, jakoteż odpowiedzi na też same depesze.

Depesze konsularnych ajentów handel prowadzących wtedy tylko za depesze rządowe uważać się będą, jeżeli będą adresowane do osoby urzędowej, i tyczyć się będą spraw służbowych.

2. Depesze służbowe, to jest takie, które wychodzą od zarządów telegrafów państw kontraktujących, i które się odnoszą bądź do międzynarodowej służby telegraficznej, bądź do przedmiotów publiczność obchodzących, względem których oznaczenia rzeczone zarządy porozumieć się mają.

3. Depesze prywatne.

Art. 8.

Les dépêches d'État ne sont admises comme telles, que revêtues du sceau ou du cachet de l'autorité qui les expédie.

L'expéditeur d'une dépêche privée peut toujours être tenu d'établir la sincérité de la signature dont la dépêche est revêtue.

Il a, de son côté, la faculté de comprendre dans sa dépêche la légalisation de sa signature.

Art. 8.

Depesze rządowe wtedy tylko jako takie przyjęte będą, jeżeli będą zaopatrzone w pieczęć lub stampilię władzy ekspedyującej.

Oddawcę depeszy prywatnej można każdej chwili zniewolić do udowodnienia prawdziwości podpisu na takowej.

Ma on ze swej strony prawo przyjąć do swojej depeszy uwierzytelnienie swego podpisu.

Art. 9.

Les dépêches en langage clair doivent offrir un sens compréhensible en l'une quelconque des langues usitées sur les territoires des États contractants, ou en langue latine.

Chaque État désigne, parmi les langues usitées sur ses territoires, celles qu'il considère comme propres à la correspondance télégraphique internationale.

Sont considérées comme dépêches en langage secret:

1.° Celles qui contiennent un texte chiffré ou en lettres secrètes;

2.° Celles qui renferment des séries ou des groupes de chiffres ou de lettres, dont la signification commerciale ne serait pas connue du bureau d'orgine;

3.° Les dépêches contenant des passages en langage convenu, incompréhensibles pour les offices en correspondance, ou des mots ne faisant point partie des langues mentionnées au premier paragraphe du présent article.

Art. 9.

Depesze ułożone w języku jawnym powinny wyrażać myśl zrozumiałą w którejbądź mowie, używanej na terytoryach państw kontraktujących, jakoteż w języku łacińskim.

Każdemu państwu wolno oznaczyć z pomiędzy języków na jego terytoryach używanych te, które uzna za stósowne do międzynarodowej korespondencyi telegraficznej.

Jako depesze w języku tajnym będą uważane:

1. Te, których tekst jest ułożony cyframi lub tajnemi znakami;

2. Te, w których znajdują się serye lub grupy cyfr albo liter, których znaczenie kupieckie stacyi podawczej nie jest znajome;

3. Depesze, zawierające ustępy w języku umówionym dla stacyi korespondujących, niezrozumiałym, lub słowa nie należące do żadnego z języków w pierwszym ustępie niniejszego artykułu wzmiankowanych.

Art. 10.

Les dépêches d'État et de service peuvent être émises en langage secret, dans toutes les relations.

Les dépêches privées peuvent être échangées en langage secret entre deux États qui admettent ce mode de correspondance.

Les États qui n'admettent pas les dépêches privées en langage secret, au

Art. 10.

Depesze rządowe i służbowe mogą być we wszystkich stosunkach ułożone w języku tajnym.

Depesze prywatne w języku tajnym mogą być wymieniane pomiędzy temi dwoma państwami, które dozwalają korespondencyi tego rodzaju.

Państwa, które depesz prywatnych w języku tajnym nie przyjmują ani nie

départ et à l'arrivée, doivent les laisser circuler en transit, sauf le cas de suspension défini à l'article 21.

Les dépêches sémaphoriques doivent être rédigées, soit dans la langue du pays où est situé le sémaphore chargé de les signaler, soit en signaux du code commercial universel.

wydają, winny dozwolić ich przechodu, wyjąwszy przypadek wstrzymania ruchu, przytoczony w art. 21.

Depesze semaforyczne muszą być ułożone albo w języku tego kraju, w którym leży przeznaczona do ich wręczenia stacya semaforyczna, albo też w znakach powszechnego kodeksu handlowego.

Art. 11.

La minute de la dépêche doit être écrite lisiblement, en caractères qui aient leur équivalent dans le tableau règlementaire des signaux télégraphiques, et qui soient en usage dans le pays où la dépêche est présentée.

Le texte doit être précédé de l'adresse et suivi de la signature.

L'adresse doit porter toutes les indications nécessaires pour assurer la remise de la dépêche à destination.

Tout interligne, renvoi, rature ou surcharge doit être approuvé du signataire de la dépêche ou de son représentant.

Art. 11.

Oryginał depeszy pisany być musi czytelnie i takiemi znakami, które można oddać w znakach telegraficznych zawartych w tabeli regulaminowej, i które są używane w kraju, gdzie depesza oddaną została.

Przed zaczęciem tekstu położyć należy adres, a na zakończenie podpis.

Adres winien zawierać wszelkie potrzebne oznaczenia, ażeby dojście depeszy na miejsce przeznaczenia zapewnić.

Uwagi nawiasowe, marginessy, wykreślenia lub dopiski poświadczone być mają przez oddawcę depeszy lub jego zastępcę.

Section III.

De la transmission.

Art. 12.

La transmission des dépêches a lieu dans l'ordre suivant:

1.° Dépêches d'État,
2.° Dépêches de service,
3.° Dépêches privées.

Une dépêche commencée ne peut être interrompue pour faire place à une communication d'un rang supérieur, qu'en cas d'urgence absolue.

Les dépêches de même rang sont transmises par les bureaux de départ dans l'ordre de leur dépôt, et par les bureaux intermédiaires dans l'ordre de leur réception.

Entre deux bureaux en relation directe, les dépêches de même rang sont transmises dans l'ordre alternatif.

Oddział trzeci.

O przesyłaniu depesz.

Art. 12.

Przesyłanie depesz odbywać się ma w następującym porządku:

1. Depesze rządowe.
2. Depesze służbowe.
3. Depesze prywatne.

Depesza rozpoczęta może być przerwaną tylko w wypadku bardzo naglącym, aby ustąpić miejsca depeszy wyższej rangi.

Depesze równej rangi odtelegrafowane zostaną przez stacye oddawcze w porządku, jak były oddane, a przez stacye pośrednie jak były odebrane.

Między dwoma w bezpośredniej styczności będącemi stacyami depesze równej rangi telegrafowane być mają na przemian.

Il peut être toutefois dérogé à cette règle et à celle du paragraphe 1er, dans l'intérêt de la célérité des transmissions, sur les lignes dont le travail est continu, ou qui sont desservies par des appareils spéciaux.

Dans les bureaux intermédiaires, les dépêches de départ et les dépêches de passage, qui doivent emprunter les mêmes fils, sont confondues et transmises indistinctement, en suivant l'heure du dépôt au de la réception.

Od tej reguły i od reguły zawartej w pierwszym ustępie niniejszego artykułu można jednak w interesie szybkości ekspedycyjnej na takich liniach odstąpić, które ciągle w czynności zostają, albo które są zaopatrzone w aparaty specyalne.

Na stacyach pośrednich depesze, oddane i przechodzące które tym samym drutem mają być ekspedyowane, będą porządkować się i dalej odsyłać się podług czasu ich oddania lub nadejścia.

Art. 13.

Les bureaux dont le service n'est point permanent ne peuvent prendre clôture avant d'avoir transmis toutes leurs dépêches internationaux à un bureau permanent.

Ces dépêches sont immédiatement échangées, à leur tour de réception, entre les bureaux permanents des différents États.

Art. 13.

Stacye, nie mające służby nieustającej, nie mogą być pierwej zamknięte, póki wszystkich swych depeszy międzynarodowych stacyom o służbie wciąż trwającej nie odtelegrafują.

Depesze te będą natychmiast wymienione w porządku ich odebrania, między stacyami rozmaitych państw, mającemi służbę nieustającą.

Art. 14.

Lorsque l'expéditeur n'a prescrit aucune voie à suivre, chacun des offices, à partir desquels les voies se divisent, reste juge de la direction à donner à la dépêche.

Si, au contraire, l'expéditeur a prescrit, la voie à suivre, **les offices respectifs** sont tenus de se conformer à ses indications, à moins **d'interruption de la voie indiquée,** auquel cas il ne peut élever aucune réclamation.

Art. 14.

Jeżeli oddawca nie oznaczył kierunku przesłania depeszy, każdemu zarządowi od którego siedziby drogi się dzielą, wolno jest oznaczyć ten kierunek.

Jeśli jednak oddawca sam wskaże kierunek drogi, nateneczas **odnośne zarządy** są obowiązane stósować się do jego podań, **chyba że droga wskazana jest przerwana,** w którym to razie oddawca żadnych zażaleń wnosić nie może.

Art. 15.

Lorsqu'il se produit, au cours de la transmission d'une dépêche, une interruption dans les communications télégraphiques, le bureau, à partir duquel l'interruption s'est produite, expédie immédiatement la dépêche par la poste (lettre chargée d'office), ou par un moyen de transport plus rapide, s'il en dispose.

Il l'adresse, suivant les circonstances, soit au premier bureau télégraphique en

Art. 15.

Gdyby przy odtelegrafowaniu depeszy wydarzyła się przerwa w komunikacyi telegraficznej, nateneczas stacya, na której nastąpiła przerwa, odesłać ma depeszę pocztą (jako list z urzędu rekomendowany), lub jeszcze prędszą drogą, jeżeli takową może rozporządzać.

Wedle okoliczności zaadresuje depeszę albo do najbliższej stacyi mogącej ją dalej

mesure de la réexpédier par le télégraphe, soit au bureau de distination, soit au destinataire même. Dès que la communication est rétablie, la dépêche est de nouveau transmise par la voie télégraphique, à moins qu' il n' en ait été précédemment accusé réception, ou que, par suite d' encombrement exceptionnel, cette réexpédition ne doive être manifestetmen nuisible à l' ensemble du service.

Art. 16.

Les dépêches, qui dans les trente jours du dépôt n' ont pu être signalées par les postes sémaphoriques aux bâtiments destinataires, sont mises au rebut.

Art. 17.

Tout expéditeur peut, en justifiant de sa qualité, arrêter, s' il en est encore temps, la ransmissio n de la dépêche qu' il a déposée.

Section IV.

De la remise à destination.

Art. 18.

Les dépêches télégraphiques peuvent être adressées soit à domicile, soit poste restante, soit bureau télégraphique restant.

Elles sont remises ou expédiées à destination dans l'ordre de leur réception.

Les dépêches adressées, à domicile ou poste restante, dans la localité que le bureau télégraphique dessert, sont immédiatement portées à leur adresse.

Les dépêches adressées, à domicile ou poste restante, hors de la localité desservie sont, suivant la demande de l' expéditeur, envoyées immédiatement à leur destination par la poste, ou par un moyen plus rapide, si l'Administration du bureau destinataire en dispose.

Art. 19.

Chacun des États contractants se réserve d'organiser, autant que possible, pour les

telegrafować, albo do stacyi przeznaczenia, albo do samego odbierającego (adresata). Skoro tylko komunikacya znów przywróconą zostanie, depeszę na nowo drogą telegraficzną przesłać należy, jeżeli przedtem już poświadczenie jej odbioru nie nadeszło, lub jeżeli w skutek wyjątkowego nawału depesz to powtórne przesyłanie dla całej służby widoczną szkodę przynieść by miało.

Art. 16.

Takie depesze, które w przeciągu dni trzydziestu po oddaniu, stacyami semaforycznemi nie będą być mogły dostawione do okrętów, dla których będą przeznaczone, uważać się będą za niedoręczalne.

Art. 17.

Każdy ekspedyujący, wykazawszy się jako oddawca, może powstrzymywać, jeżeli na to jeszcze czas, odtelegrafowanie depeszy przez niego oddanej.

Oddział czwarty.

O doręczeniu depeszy adresatowi.

Art. 18.

Depesze telegraficzne mogą być adresowane albo do pomieszkania, albo „Poste restante“, albo „Bureau restant“.

Wręczone lub ekspedyowane być mają do miejsca ich przeznaczenia po porządku ich odebrania.

Depesze, adresowane do pomieszkania lub „Poste restante“ w miejscu służby biura telegraficznego, mają bezzwłocznie według adresu być doręczone.

Depesze, adresowane do pomieszkania lub „Poste restante“ poza obrębem tegoż miejsca, będą, na żądanie oddawcy, natychmiast na miejsce przeznaczenia przesłane pocztą lub jeszcze prędszą okazyą, jeżeli zarząd stacyi przeznaczenia takową dysponować może.

Art. 19.

Każde z państw kontraktujących zastrzega sobie, o ile można, dla miejsc poza obrębem

localités non desservies par le télégraphe, un service de transport plus rapide que la poste, et chaque État s'engage envers les autres à mettre tout expéditeur en mesure de profiter, pour sa correspondance, des dispositions prises et notifiées, à cet égard, par l'un quelconque des autres États.

stacyi telegraficznych, urządzić służbę transportową prędszą od poczty; a każde państwo obowiązuje się wobec państw innych, wskazać każdemu oddawcy możność użytkowania co do jego korespondencyj z urządzeń, w tym względzie przez jakiekolwiek inne państwo postanowionych i drugim oznajmionych.

Section V.

Du contrôle.

Art. 20.

Les Hautes Parties contractantes se réservent la faculté d'arrêter la transmission de toute dépèche privée qui paraîtrait dangereuse pour la securité de l'État, ou qui serait contraire aux lois du pays, a l'ordre public ou aux bonnes moeurs, à charge d'en avertir immédiatement l'Administration de laquelle dépend le bureau d'origine.

Ce contrôle est exercé par les bureaux télégraphiques extrêmes ou intermédiaires, sauf recours à l'Administration centrale, qui prononce sans appel.

Oddział piąty.

O kontroli.

Art. 20.

Wysokie strony kontraktujące zastrzegają sobie prawo przeszkodzić przesyłkę każdej depeszy prywatnej, któraby się zdawała zagrażać bezpieczeństwu państwa, lub któraby się sprzeciwiała ustawom krajowym, porządkowi publicznemu lub moralności; obowiązują się atoli zawiadomić o tem natychmiast zarząd stacyi pierwotnej.

Kontrolę tę wykonywać mają stacye końcowe lub bezpośrednie z zastrzeżeniem rekursu do zarządu centralnego. który bez dalszej apelacyi rozstrzyga.

Art. 21.

Chaque Gouvernement se réserve aussi la faculté de suspendre le service de la télégraphie internationale pour un temps indéterminé, s'il le juge nécessaire, soit d'une manière générale, soit seulement sur certaines lignes et pour certaines natures de correspondance, à charge par lui d'en aviser immédiatement chacun des autres Gouvernements contractants.

Art. 21.

Każdy rząd zastrzega sobie także prawo zawieszenia międzynarodowej służby telegrafowej na czas nieograniczony, jeżeli to uzna za potrzebne, bądź ogólnie, bądź tylko na pewnych liniach i dla pewnych gatunków korespondencyi, przyczem jednak ma obowiązek uwiadomić o tem natychmiast inne rządy kontraktujące.

Section VI.

Des archives.

Art. 22.

Les originaux et les copies des dépêches, les bandes de signaux ou pièces analogues, sont conservés au moins pendant **six mois**, à compter de leur date, avec toutes les précautions nécessaires au point de vue du secret.

Oddział szosty.

O archiwach.

Art. 22.

Oryginały i kopie depesz, wstęgi papierowe ze znakami, lub podobne dowody powinny być zachowane przynajmniej **sześć miesięcy**, rachując od ich daty, z wszelką ostrożnością pod względem ich tajemnicy.

Ce délai est porté à dix-huit mois pour les dépêches enregistrées.

Dla depeszy zapisanych w rejestrze termin ten przedłuża się do ośmnastu miesięcy.

Art. 23.

Les originaux et les copies des dépêches ne peuvent être communiqués qu'à l'expéditeur ou au destinataire, après constatation de son identité.

L'expéditeur et le destinataire ont le droit de se faire délivrer des copies certifiées conformes de la dépêche qu'ils ont transmise ou reçue.

Art. 23.

Oryginały i kopie depesz mogą być udzielone tylko oddawcy lub adresatowi, po sprawdzeniu tożsamości ich osoby.

Oddawca i adresat mają prawo zażądać wygotowania uwierzytelnionych odpisów depesz, które posyłali lub otrzymali.

Section VII.

De certaines dépêches spéciales.

Art. 24.

Tout expéditeur peut affranchir la réponse qu'il demande à son correspondant.

Le bureau d'arrivée paie au destinataire le montant de la taxe perçue, au départ, pour la réponse, soit en monnaie, soit en timbres-télégraphe, soit au moyen d'un bon de caisse, en lui laissant le soin d'expédier la réponse dans un délai, à une adresse, et par une voie quelconques.

Cette réponse est considérée et traitée comme toute autre dépêche.

Si la dépêche primitive ne peut être remise **au bout de six semaines**, ou si le destinataire refuse formellement la somme affectée à la réponse, le bureau d'arrivèe en informe l'expéditeur par un avis qui tient lieu de la réponse. Cet avis contient l'indication des circonstances qui se sont apposées à la remise.

L'affranchissement ne peut dépasser le triple de la taxe de la dépêche primitive.

Les dispositions de trois premiers paragraphes du présent article ne sont pas obligatoires pour les offices extra-européens qui déclarent ne point pouvoir les appliquer.

Dans les relations avec ces offices, la taxe déposée pour la réponse est portée en compte à l'office d'arrivée, qui adopte

Oddział siódmy.

O niektórych gatunkach depesz.

Art. 24.

Każdemu oddawcy wolno frankować odpowiedź zażądaną od swego korespondenta.

Stacya przeznaczenia zapłaci adresatowi podniesioną przy oddaniu za odpowiedź kwotę albo w gotówce, albo markami depesz, albo zapomocą asygnaty kasowej, zostawiając mu do woli odesłanie odpowiedzi w dowolnym terminie, pod dowolnym adresem i w dowolnym kierunku.

Odpowiedź ta uważaną i traktowaną będzie jak każda inna depesza.

Jeśli depeszy pierwotnej **w przeciągu sześciu tygodni** wręczyć nie można, albo jeśli adresat odmówi wyraźnie przyjęcia przeznaczonej na odpowiedź kwoty, stacya miejsca przeznaczenia uwiadomi oddawcę notatką służbową, która zastąpi miejsce odpowiedzi. Notatka ta zawiera podanie okoliczności, które doręczaniu na przeszkodzie stały.

Frankowanie nie może przewyższać potrójnej kwoty taksy za depeszę pierwotną.

Przepisy trzech pierwszych ustępów niniejszego artykułu nie są obowiązującemi dla tych zarządów zaeuropejskich, które oświadczą, że ich zastosować nie mogą.

W stosunkach z temi zarządami należytość złożona za odpowiedź będzie zapisana na rachunek zarządu oddawczego,

tel moyen qu'il juge convenable pour mettre le destinataire en mesure d'en profiter.

Art. 25.

L'expéditeur de toute dépêche a la faculté **d'en demander le collationnement. Dans ce cas,** les divers bureaux, qui concourent à la transmission, en donnent le collationnement intégral.

Art. 26.

L'expéditeur de toute dépêche peut demander que l'indication de l'heure, à laquelle sa dépêche sera remise à son correspondant, lui soit transmise par la voie télégraphique.

Si la dépêche ne peut être remise, **le bureau d'arrivée en informe le bureau de départ, par un avis contenant les renseignements nécessaires pour que l'expéditeur puisse faire parvenir sa dépêche au destinataire, s'il y a lieu. Lorsqu'il n'y a pas d'erreur de service à rectifier, cet avis tient lieu d'accusé de réception.**

L'expéditeur a la faculté de se faire adresser l'accusé de réception sur un point quelconque du territoire des États contractants, en fournissant les indications nécessaires.

Art. 27.

Les dépêches pour lesquelles l'expéditeur a demandé la réponse payée, le collationnement ou l'accusé de réception sont enregistrées, et il en est délivré reçu au déposant.

Sont également enregistrées les dépêches d'État et les dépêches échangées avec les offices extra-européens, même lorsqu'elles ne comportent pas d'opérations accessoires.

Art. 28.

Lorsqu'une dépêche porte la mention „faire suivre“, sans autre indication, le bureau de destination, après l'avoir présentée à l'adresse indiquée, la réexpédie immédiatement, s'il y a lieu, à la nouvelle adresse qui lui est désignée au domicile du déstinataire;

który tak sobie winien postąpić, aby adresat mógł z tego korzystać.

Art. 25.

Każdemu oddawcy depeszy służy prawo żądać, **aby takową kolacyonowano. W przypadku tym** rozmaite stacye, które współdziałają przy tej ekspedycyi, kolacyonują takową zupełnie.

Art. 26.

Oddawca każdej depeszy może zażądać, aby mu w drodze telegraficznej doniesiono o czasie, w którym jego depesza jego korespondentowi wręczoną została.

Jeżeli depeszy doręczyć nie można, stacya **podawcza będzie o tem przez stacyę oddawczą zawiadomiona doniesieniem, zawierającem wszelkie objaśnienia, potrzebne oddawcy dla doręczenia według okoliczności depeszy adresatowi.**

Oddawca ma prawo kazać sobie przysłać to doniesienie o odbiorze do którego bądź miejsca na obszarze państw kontraktujących, podając potrzebne szczegóły.

Art. 27.

Jeżeli oddawca depeszy opłaci odpowiedź, kolacyonowanie lub doniesienie o doręczeniu, depesze takie będą zaciągnięte w rejestr a oddawcy będzie wydany rewers.

Zaciąga się także do rejestru depesze rządowe i depesze wymieniane z zarządami po za granicami Europy, chociażby nawet nie wymagały żadnych szczególnych czynności urzędowych.

Art. 28.

Jeżeli depesza zawiera dodatek: „Posłać dalej“ (Faire suivre) bez dalszego oznaczenia, natenczas przesyła takową stacya w miejscu przeznaczenia zaraz po uskutecznionem wręczeniu według podanego adresu, jeżeli można, dalej pod adresem, jaki jej był udzie-

il n'est toutefois tenu de faire cette réexpédition que dans les limites de l'État auquel il appartient, et il traite alors la dépêche comme une dépêche intérieure.

Si aucune indication ne lui est fournie, il garde la dépêche en dépôt. Si la dépêche est réexpédiée, et que le second bureau ne trouve pas le destinataire à l'adresse nouvelle, la dépêche est conservée par ce bureau.

Si la mention „faire suivre“ est accompagnée d'adresses successives, la dépêche est successivement transmise à chacune des destinations indiquées, jusqu'à la dernière, s'il y a lieu, et le dernier bureau se conforme aux dispositions du paragraphe précédent.

Toute personne peut demander, en fournissant les justifications nécessaires, que les dépêches qui arriveraient à un bureau télégraphique, pour lui être remises dans le rayon de distribution de ce bureau, lui soient réexpédiées, **dans les conditions des paragraphes précédents, à l'adresse qu'elle aura indiquée.**

Les dispositions du présent article ne sont pas obligatoires pour les offices extra-européens qui déclarent ne pouvoir les accepter.

lony w pomieszkaniu adresata; lecz stacya jest tylko obowiązaną do uskutecznienia tej dalszej przesyłki w obrębie państwa, do którego należy, i uważać ma w takim razie depeszę jako depeszę wewnętrzną.

Jeśli jej nie podano żadnego oznaczenia, zatrzymuje depeszę w przechowaniu. Jeśli takowa już dalej była posłaną, a druga stacya nie mogła odszukać adresata według nowego adresu, przechowuje depeszę taż ostatnia stacya.

Jeśli do dodatku: „dalej posłać“ dołączone są kolejno po sobie następujące adresy, depesza posłaną będzie kolejno do każdego z miejsc przeznaczonych, w razie potrzeby aż do ostatniego, a ostatnia stacya postąpi sobie według postanowień ustępu poprzedniego.

Każdemu wolno żądać po należytem wylegitymowaniu się, ażeby depesze, do stacyi telegraficznej przybywające i w jej obrębie roznoszenia jemu wręczyć się mające, **pod warunkami w powyższych paragrafach zawartemi i według adresu przezeń oznaczonego, były dalej posłane.**

Przepisy artykułu niniejszego nie obowiązują tych zarządów za granicami Europy leżących, które oświadczą, że ich przyjąć nie mogą.

Art. 29.

Les dépêches télégraphiques peuvent être adressées:

Soit à plusieurs destinataires dans des localités différentes;

Soit à plusieurs destinataires dans une même localité;

Soit à un même destinataire dans des localités différentes, ou à plusieurs domiciles dans la même localité.

Dans les deux premiers cas, chaque exemplaire de la dépêche ne doit porter que l'adresse qui lui est propre, à moins que l'expéditeur n'ait demandé le contraire.

Art. 29.

Depesze telegraficzne mogą być adresowane:

albo do kilku adresatów w różnych miejscach;

albo do kilku adresatów w tem samem miejscu;

albo do tego samego adresata w różnych miejscowościach, albo do kilku pomieszkań w tej samej miejscowości.

W pierwszych dwóch wypadkach może każdy eksemplarz depeszy nosić tylko jemu służący adres, chyba że oddawca coś przeciwnego zażąda.

Art. 30.

Dans l'application des articles précédents, on combinera les facilités données au

Art. 30.

W zastósowaniu poprzedzających artykułów, należy równocześnie połączyć ulżenia

public pour les réponses payées, les dépêches **collationnées,** les dépêches à faire suivre, les dépêches multiples et les accusés de réception.

Art. 31.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent à prendre les mesures que comportera la remise à destination des dépêches expédiées de la mer, par l'intermédiaire des sémaphores établis ou à établir sur le littoral de l'un quelconque des États qui auront pris part à la présente Convention.

Titre III.

Des taxes.

Section première.

Principes généraux.

Art. 32.

Les Hautes Parties contractantes déclarent adopter, pour la formation des tarifs internationaux, les bases ci-après:

La taxe applicable à toutes les correspondances échangées, par la même voie, entre les bureaux de deux quelconques des États contractants sera uniforme. Un même État pourra toutefois, en Europe, être subdivisé pour l'application de la taxe uniforme, en deux grandes divisions territoriales au plus.

Le minimum de la taxe s'applique à la dépêche dont la longueur ne dépasse pas vingt mots. La taxe applicable à la dépêche de vingt mots s'accroît de moitié par chaque série indivisible de dix mots a dessus de vingt.

Toutefois les offices télégraphiques extra-européens sont autorisés à admettre sur leurs lignes la dépêche de dix mots avec taxe réduite, **ainsi qu'à employer la gradation par mot, après avoir obtenu le consentement des autres offices intéressés, conformément aux dispositions de l'article 34. Pour le parcours européen, cette dépêche est taxée conformément aux dispositions du paragraphe précédent.**

publiczności dozwolone co do frankowanych odpowiedzi, tudzież co do **kolacyonowanych,** dalej przesłać się mających i kilkakrotnie powtarzających się depesz, niemniej co do doniesień o odbiorze.

Art. 31.

Wysokie strony kontraktujące obowiązują się do powzięcia środków, którychby wymagało dalsze przesłanie depesz od morza na miejsce przeznaczenia zapomocą telegrafów morskich już założonych, albo dopiero założyć się mających na brzegach którego z państw, w niniejszym traktacie udział biorących.

Część trzecia.

O taksach.

Oddział pierwszy.

Ogólne zasady.

Art. 32.

Wysokie strony kontraktujące oświadczają, że przyjmują następujące zasady celem ułożenia taryf międzynarodowych:

Taksa od wszystkich depesz, tą samą drogą wymienianych między stacyami którychkolwiek dwóch państw kontraktujących, ma być jednostajna. Jednak w Europie może jedno i to samo państwo pod względem zastósowania taksy jednolitej, najwięcej na dwa wielkie obszary być podzielone.

Minimum taksy wypada od depesz, których długość nie rozciąga się nad słów dwadzieścia. Taksa odpowiadająca depeszom o dwudziestu słowach wzrasta o połowę za każdą niepodzielną seryę o dziesięciu słowach wyżej słów dwudziestu.

Nieeuropejskie zarządy telegrafów mają jednak prawo przypuszczać na swoich liniach depesze o 10 słowach z taksą zniżoną, **jakoteż podwyższyć taksę od słów, otrzymawszy w myśl przepisów artykułu 34 pozwolenie innych interesowanych zarządów. Należytość od takich depeszy taksowana będzie za drogę europejską podług przepisu ustępu poprzedzającego.**

Art. 33.

Le franc est l'unité monétaire qui sert à la composition des tarifs internationaux.

Le tarif des correspondances échangées entre deux points quelconques des États contractants doit être composé de telle sorte que la taxe de la dépêche de vingt mots soit toujours un multiple du demi-franc, **et que la taxe d'une dépêche quelconque soit un multiple du quart de franc.**

Il sera perçu pour un franc:

En Allemagne, 8 silbergros **ou 28 Kreuzer;**

En Autriche et Hongrie, 40 Kreuzer (valeur autrichienne);

En Danemark, 35 shillings;

En Espagne, 0,40 écu **ou une peseda;**

Dans la Grande Bretagne, 10 pence;

En Grèce, 1,**16** drachme;

Dans l'Inde Britannique, 0,42 **roupie;**

En Italie, 1 lira;

En Norwège, 22 skillings;

Dans les Pays-Bas **et dans les Indes néerlandaises,** 50 cents;

En Perse, 1 sahibkran;

En Portugal, 200 reis;

En Roumanie, 1 piastre nouvelle;

En Russie, 25 copeks;

En Serbie, 5 piastres;

En Suède, 72 oeres;

Eu Turquie, 4 piastres, **13** paras, **1 aspre medjidiés.**

Le paiement pourra être exigé en valeur métallique.

Art. 34.

Le taux de la taxe est établi d'État à État, de concert entre les Gouvernements extrêmes et les Gouvernements intermédiaires.

Le tarif applicable aux correspondances échangées entre les États contractants est fixé conformément aux tableaux annexés à la présente Convention. Les taxes inscrites dans ces tableaux pourront, toujours et à toute époque, être **modifiées** d'un commun accord entre **les** Gouvernements intéressés; toutefois **ces modifications** devront avoir pour but et pour effet, non point de créer une concur-

Art. 33.

Frank stanowi jednostkę monetową dla ułożenia taryf międzynarodowych.

Taryfa dla korespondencyj wymienionych między dwoma jakimibądź punktami państw kontraktujących ułożona ma być w ten sposób, iżby taksa depeszy o dwudziestu słowach zawsze stanowiła liczbę wielokrotną połowy franka, **a taksa jakiejkolwiek depeszy wielokrotną ćwierci franka.**

Za jednego franka pobierane będą:

W Niemczech 8 groszy srebrnych **czyli 28 krajcarów;**

W Austryi i w Węgrzech 40 centów (austr. waluty);

W Danii 35 szylingów;

„ Hiszpanii 0.40 talara 1, **czyli 1 peseda;**

„**W Anglii 10 pensów;**

„ Grecyi **1·16** drachmy;

„ Indyach do Anglii należących **0·42 rupii;**

W Włoszech 1 lira;

„ Norwegii 22 skillingów;

„ Holandyi **i Indyach holenderskich** 50 centów;

W Persyi 1 sahibkran;

„ Portugalii 200 reis;

„ **Rumunii** 1 nowy piastr;

„ Rosyi 25 kopijek;

„ Serbii 5 piastrów;

„ Szwecyi 72 oere;

„ Turcyi 4 piastry, **32** para, **1 Asper Medjidie.**

Opłata należytości może być zażądaną w monecie brzęczącej.

Art. 34.

Wysokość taksy ustanowioną zostanie przez każde państwo z kolei w porozumieniu z rządami państw końcowych i środkowych.

Taryfa do korespondencyj telegraficznych, wymienianych pomiędzy państwami kontraktującemi, zastósować się mogąca, ustanawia się wedle tablic do niniejszego traktatu przyłączonych. W tablicach tych ustanowione taksy mogą zawsze i w każdej chwili być **zmienione** we wspólnem porozumieniu udział mających rządów; lecz **zmiany** te muszą mieć ten cel i skutek, aby nie wywoływały

rence de taxes entre les voies existantes, mais bien d'ouvrir au public, à taxes égales, autant de voies que possible.

Toute modification d'ensemble ou de détail ne sera exécutoire que **deux** mois au moins après sa notification **par le Bureau international.**

konkurencyi względem taks między istniejącemi liniami telegraficznemi, lecz owszem iżby publiczności za te same taksy jak najwięcej dróg otworzyć.

Każda zmiana, zaprowadzona w ogólności lub w szczególności, w wykonanie wejść może dopiero po upływie najmniej **dwóch miesięcy**, rachując od daty zawiadomienia o niej **przez biuro internacyonalne.**

Section II.

De l'application des taxes.

Oddział drugi.

O zastósowaniu taks.

Art. 35.

Tout ce que l'expéditeur écrit sur la minute de sa dépêche, pour être transmis, entre dans le calcul de la taxe, sauf ce qui est dit au paragraphe 8 de l'article suivant, **et au paragraphe 2 de l'article 40.**

Art. 35.

Wszystko, co oddawca w oryginale swej depeszy celem odtelegrafowania napisze, zostaje przy obrachowaniu taksy policzone, z wyjątkiem tego, co w 8 ustępie następującego artykułu **i w 2 ustępie artykułu 40** jest przytoczone.

Art. 36.

Le maximum de longueur d'un mot est fixé à sept syllabes; l'excédant est compté pour un mot.

Les expressions réunies par un trait d'union sont comptées pour le nombre de mots qui servent à les former.

Les mots séparés par une apostrophe sont comptés comme autant de mots isolés.

Les noms propres de villes et de personnes, les noms de lieux, places, boulevards etc., les titres, prénoms, particules et qualifications, sont comptés pour le nombre des mots employés **par l'expéditeur** à les exprimer.

Dans le cas où il n'est pas certain qu'une réunion de mots employée par l'expéditeur soit contraire à l'usage de la langue, la manière d'écrire de l'expéditeur est décisive pour la taxation.

Les nombres écrits en chiffres sont comptés pour autant de mots qu'ils contiennent de fois cinq chiffres, plus un mot pour l'excédant. La même règle est applicable au calcul des groupes de lettres.

Art. 36.

Maksymum długości słowa ustanawia się na siedm zgłosek; nadwyżka liczy się za jedno słowo.

Wyrazy łącznikiem spojone rachować się mają za tyle słów, ile się do ich złożenia użyło.

Apostrofem dzielone słowa liczyć się mają za tyleż słów pojedynczych.

Imiona własne miast, osób, miejscowości, placów, bulwarów itd., tytuły, imiona, partykuły i oznaczenia przymiotowe, policzone będą według ilości słów użytych **przez oddawcę** na ich wyrażenie.

Jeżeli niewiadomo z pewnością czy oddawca nie połączył słów przeciwko zwyczajowi języka, trzeba taksować podług tego sposobu jakiego użył.

Liczby cyframi pisane policzone będą za tyle słów, ile grup po pięć cyfer zawierają, dodając słowo jedno za nadwyżkę. To samo prawidło znajduje zastósowanie przy liczeniu gromad głosek.

Tout caractère isolé, lettre ou chiffre est compté pour un mot; il en est de même du souligné.

Les signes de ponctuation, traits d'union, apostrophes, guillemets, parenthèses, alinéas, ne sont pas comptés.

Sont toutefois comptés pour un chiffre: les points, les virgules et les barres de division qui entrent dans la formation des nombres.

Les lettres ajoutées aux chiffres pour désigner les nombres ordinaux sont comptées chacune pour un chiffre.

Każdy odrębny znak piśmienny, głoska lub cyfra liczy się za słowo; to samo tyczy się podkreślenia.

Znaki pisarskie, łączniki, apostrofy, cudzysłów, nawiasy i ustępy (alinea) liczyć się nie mają.

Atoli kropki, przecinki i znaki dzielenia, używane do składu liczb, liczyć się mają za jedną cyfrę.

Głoski przyłączane do cyfer, aby je oznaczyć jako liczby porządkowe, liczyć się będą, każda z osobna, jako jedna cyfra.

Art. 37.

Dans les dépêches en langage secret, l'adresse, la signature et les parties du texte en langage ordinaire ou convenu, sont comptés conformément à l'article précédent.

Pour les parties du texte composées, soit en chiffres ou en lettres secrètes, soit en langue non admise aux termes de l'article 9, le compte des mots est établi de la manière suivante:

Tous les caractères, chiffres, lettres ou signes sont additionnés. Le total divisé par cinq donne pour quotient le nombre de mots à **taxer**; l'excédant est compté pour un mot, Les signes qui séparent les groupes sont comptés, à moins que l'expéditeur n'ait indiqué expressément qu'ils ne doivent pas être transmis.

Art. 37.

W depeszach pisanych tajnym językiem, adres, podpis i części tekstu, w zwykłym lub umówionym języku ułożone, będą liczone podług powyższego artykułu.

W tych częściach tekstu, które są ułożone cyframi lub tajnemi literami, albo w języku, który na zasadzie art. 9 nie jest przypuszczonym, ilość słów liczy się w sposób następujący:

Wszystkie znaki piśmienne, cyfry, głoski lub znaki mają się zsumować. Iloraz sumy przez pięć podzielonej oznacza ilość słów **opłacić się mającą**; nadwyżkę liczyć trzeba za słowo. Znaki użyte do dzielenia grup będą liczone, jeżeli oddawca wyraźnie nie oświadczy, że tych telegrafować nie trzeba.

Art. 38.

Le nom du bureau de départ, la date, l'heure et la minute du dépôt sont transmis d'office au destinataire.

Art. 38.

Nazwa stacyi oddawczej, data, godzina i minuta oddania telegrafować się mają adresatowi z urzędu.

Art. 39.

Toute dépêche rectificative, complétive, et généralement toute communication échangée avec un bureau télégraphique à l'occasion d'une dépêche transmise ou en cours de transmission, est taxée conformément aux

Art. 39.

Każda depesza prostująca, uzupełniająca i w ogóle każda komunikacya ze stacyą telegraficzną, wymieniona z powodu odtelegrafowanej albo odtelegrafującej się depeszy, otaksowaną będzie stosownie do przepisu traktatu

règles de la présente Convention, à moins que cette communication n'ait été rendue nécessaire par une erreur de service.

niniejszego, jeśliby ta komunikacya nie stała się potrzebną w skutek pomyłki służbowej.

Art. 40.

La taxe est calculée d'après la voie la moins coûteuse entre le point de départ de la dépêche et son point de destination, à moins que l'expéditeur n'ait indiqué une autre voie conformément à l'article 14.

L'indication de la voie écrite par l'expéditeur est transmise dans le préambule, et n'est point taxée.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent à éviter, autant qu'il sera possible, les variations de taxe qui pourraient résulter des interruptions de service des conducteurs sousmarins.

Art. 40.

Taksa obrachowaną będzie według najmniej kosztującej drogi od miejsca oddania do miejsca przeznaczenia depeszy, wyjąwszy jeśli oddawca w myśl art. 14 inną drogę wyznaczy.

Wskazana przez oddawcę droga odtelegrafowana zostanie na wstępie depeszy, i nie będzie taksowana.

Wysokie strony kontraktujące obowiązują się do zapobiegania ile możności zmianom taksy, pochodzącym z przerwania podmorskich ciągów telegraficznych.

Section III.

Des taxes spéciales.

Art. 41.

La taxe **du collationnement** est égale à **la moitié de** celle de la dépêche, **toute fraction de quart de franc étant comptée comme un quart de franc.**

Art. 42.

La taxe de l'accusé de réception est égale à celle d'une dépêche simple.

Art. 43.

La taxe des réponses payées, et des accusés de réception à diriger sur un point autre que le lieu d'origine de la dépêche primitive, est calculée d'après le tarif qui est applicable entre le point d'expédition de la réponse ou de l'accusé de réception et son point de destination.

Art. 44.

Les dépêches adressées à plusieurs destinataires, ou à un même destinataire dans des localités **desservies par des bureaux** différents, sont taxées comme autant de dépêches séparées.

Oddział trzeci.

O taksach szczególnych.

Art. 41.

Taksa **od kolacyonowania** równa się **połowie** taksy od depeszy samej, **licząc każdy ułamek czwartej części franka za całego franka.**

Art. 42.

Taksa od doniesienia odbioru równa się taksie od depeszy pojedynczej.

Art. 43.

Taksa od zapłaconych odpowiedzi i doniesień odbioru, które mają być posłane do innego miejsca, nie do miejsca oddania depeszy pierwotnej, obrachowaną będzie wedle taryfy używanej między miejscem oddania i miejscem przeznaczenia odpowiedzi lub depeszy donoszącej o odbiorze.

Art. 44.

Depesze wystósowane do więcej adresatów, lub do jednego i tego samego adresata w takich miejscach, **gdzie są** różne **stacye**, taksować się mają jako tyleż depesz oddzielnych.

Les dépêches adressées, dans une même localité, à plusieurs destinataires, ou à un même destinataire à plusieurs domiciles, avec ou sans réexpédition par la poste, sont taxées comme une seule dépêche; mais il est perçu, à titre de droit de copie, autant de fois un demi-franc qu'il y a de destinations, moins une.

Art. 45.

Il est perçu, pour toute copie délivrée conformément à l'article 23, un droit fixe d'un demi-franc par copie.

Art. 46.

Les dépèches de toute nature, qui doivent être remises à destination par voie postale ou déposées poste restante, sont remises à la poste, comme lettres recommandées, par le bureau télégraphique d'arrivée, sans frais pour l'expéditeur, ni pour le destinataire, sauf dans les deux cas suivants:

1.° Les correspondances qui doivent traverser la mer, soit par suite d'interruption des lignes télégraphiques sous-marines, soit pour atteindre des pays non reliés au réseau télégraphique des États contractants, sont soumises à une taxe variable dans les limites de deux francs et demi, à percevoir par le bureau d'origine. Le montant de cette taxe est fixé, une fois pour toutes, par l'Administration qui se charge de l'expédition, et notifié à toutes les autres Administrations.

2.° Les dépèches transmises à un bureau télégraphique situé près d'une frontière, pour être expédiées par poste sur le territoire voisin, sont déposées à la boîte comme lettre non affranchies, et le port est à la charge du destinataire.

Toutefois, si la communication télégraphique franchissant la frontière est matériellement interrompue, il est procédé conformément à l'article 15.

Depesze wystósowane do więcej adresatów, lub do jednego i tego samego adresata o kilku mieszkaniach w tem samem miejscu, taksowane będą, czy z przesyłką pocztową, czy bez tejże za jedną tylko depeszę, jednakże będzie się pobierać tytułem należytości za kopiowanie, tyle razy po pół franka, ile będzie adresów, z odtrąceniem jednego.

Art. 45.

Za każdy, podług art. 23 wydany odpis pobierać się będzie stała należytość w kwocie pół franka.

Art. 46.

Jeżeli depesza jakiegokolwiek rodzaju ma być dalej pocztą posłana lub złożona poste restante, stacya telegraficzna adresata odda takową na pocztę jako list polecony, nie licząc za to żadnych kosztów ani oddawcy, ani adresatowi, wyjąwszy w dwóch następujących przypadkach:

1. Korespondencye, które mają być posłane za morze, czy to z powodu przerwy linii telegraficznych podmorskich, czyli też dla doręczenia ich w krajach, które z państwami kontraktującemi nie są połączone siecią telegraficzną, ulegają taksie zmiennej, półtora franka nie przenoszącej a która będzie pobierana w stacyi podawczej. Wysokość tej taksy ustanawia raz na zawsze zarząd, depeszę dalej posyłający i zawiadamia o tem wszystkie inne zarządy.

2. Depesze, które dojdą do stacyi telegraficznej położonej niedaleko granicy i ztąd mają być pocztą posłane na terytoryum sąsiednie, będą wrzucone do skrzynki pocztowej jako listy nieopłacone, a porto opłaci adresat.

Jednakże gdy komunikacya telegraficzna z zagranicą jest materyalnie przerwana, postępować się będzie zawsze w myśl artykułu 15.

Art. 47.

La taxe des dépêches à échanger avec les navires en mer, par l'intermédiaire des sémaphores, est fixée **à deux francs, par dépêche simple de 20 mots.**

Art. 47.

Taksa od depesz, wymienić się mających z okrętami na morzu zapomocą telegrafów podmorskich, ustanawia się **na dwa franki od depeszy pojedynczej o 20 słowach.**

Section IV.

De la perception.

Art. 48.

La perception des taxes a lieu au départ.

Sont toutefois perçus, à l'arrivée, sur le destinataire:

1.° La taxe des dépêches expédiées de la mer par l'intermédiaire des sémaphores;

2.° la taxe complémentaire des dépêches à faire suivre;

3.° le frais de transport au-delà des bureaux télégraphiques, par un moyen plus rapide que la poste, dans les États où un service de cette nature est organisé.

Toutefois, l'expéditeur d'une dépêche avec accusé de réception peut affranchir ce transport, moyennant le dépôt d'une somme qui est déterminée par le bureau d'origine, sauf liquidation ultérieure. L'accusé de réception fait connaître le montant des frais déboursés.

Dans tous les cas où il doit y avoir perception à l'arrivée, la dépêche n'est délivrée au destinataire que contre paiement de la taxe due.

Oddział czwarty.

O pobieraniu taks.

Art. 48.

Taksy pobierają się przy oddaniu depeszy.

Jednakże pobiera się od adresata na miejscu przeznaczenia:

1. Taksa od depesz ekspedyowanych od morza zapomocą telegrafów podmorskich.

2. Taksa uzupełniająca od depesz dalej posłać się mających.

3. Koszta transportu poza stacye telegraficzne, zapomocą środka prędszego niż poczta, w owych krajach, w których podobna służba jest urządzoną.

Jednakże oddawca depeszy rekomendowanej, może zafrankować ten transport, składając kwotę którą stacya podawcza oznaczy z zastrzeżeniem późniejszej likwidacyi. Kwotę wydatków oznajmi awizo służbowe albo doniesienie odbioru.

We wszystkich przypadkach, w których ma nastąpić przy wręczeniu pobór należytości, depesza nie będzie adresatowi doręczoną jak tylko po zapłaceniu należącej się kwoty.

Art. 49.

Les taxes perçues en moins, **soit** par erreur, **soit** par suite de refus du destinataire **ou de l'impossibilité de le trouver,** doivent être complétées par l'expéditeur.

Les taxes perçues en plus par erreur sont de même remboursées aux intéressés.

Art. 49.

Oddawca musi uzupełnić te taksy, które **albo** przez omyłkę lub w skutek wzbraniania się **albo nieznalezienia** adresata w za małej kwocie opłacane będą.

Taksy które ściągnięto przez omyłkę kwocie za wysokiej, będą zwrócone interesowanemu.

Section V.

Des franchises.

Art. 50.

Les dépêches relatives au service des télégraphes internationaux des États con-

Oddział piąty.

O uwolnieniu od taks.

Art. 50.

Depesze odnoszące się do służby telegraficznej międzynarodowej państw kontrak-

tractants sont transmises en franchise sur tout le réseau des dits États.

Section VI.

Des détaxes et remboursements.

Art. 51.

Est remboursée à l'expéditeur par **l'Administration** qui l'a perçue, sauf recours contre le autres **Administrations**, s'il y a lieu :

1.° La taxe intégrale de toute dépêche **qui a éprouvé un retard notable**, ou qui n'est pas parvenue à destination par le fait du service télégraphique:

2.° la taxe intégrale de toute dépêche collationnée qui par suite d'erreurs de transmission, n'a pu manifestement remplir son objet.

En cas d'interruption d'une ligne sous-marine, l'expéditeur **de toute dépêche** a droit au remboursement de la partie de la taxe afférente au parcours non effectué, deduction faite des frais déboursés, le cas échéant, pour remplacer la voie télégraphique par un mode de transport quelconque.

Ce dispositions ne sont pas applicables aux dépêches empruntant les lignes d'un office non-adhérant qui refuserait de se soumettre à l'obligation du remboursement.

Art. 52.

Dans les cas prévus par l'article précédent, le remboursement ne peut s'appliquer qu'aux taxes des dépêches mêmes qui ont été omises, retardées, ou dénaturées, et non aux correspondances qui auraient été motivées ou rendues inutiles par l'omission, l'erreur ou le retard, sauf dans le cas prévu à l'article 39.

tujących, telegrafowane być mają bezpłatnie na całej sieci rzeczonych państw.

Oddział szósty.

O zwróceniu taks.

Art. 51.

Zarząd który taksę odebrał zwróci oddawcy z zastrzeżeniem rekursu przeciwko innym **zarządom** jeżeli takowy ma miejsce:

1. Całkowitą taksę od każdej depeszy, **która się znacznie spóźniła**, lub z winy zakładu telegraficznego nie doszła na miejsce przeznaczenia;

2. całkowitą taksę od każdej depeszy kolacyonowanej, która jako błędnie zatelegrafowana, oczywiście celu nie dopięła.

W razie przerwy linii podmorskiej ma oddawca **jakiejkolwiek depeszy** pretensyę do zwrócenia części opłat przypadających za nieprzebytą drogę przesyłki, lecz po odtrąceniu kosztów, które mogą być poniesione celem zastąpienia przesyłki w drodze telegraficznej jakim innym sposobem transportowym.

Postanowienia te nie odnoszą się do depesz, które dotkną linii takiego zarządu, który do traktatu nie przystąpił, w tym razie, jeśli zarząd ten wzbraniać się będzie poddać się obowiązkowi zwrócenia.

Art. 52.

W przewidzianych poprzednim artykułem wypadkach zwrócenie może być zastósowane tylko co do taks za te depesze, które rzeczywiście zginęły, spóźniły się lub uszkodzone zostały, lecz nie może być zastósowane przy tych korespondencyach, które w skutek utraty, uszkodzenia lub opóźnienia spowodowane zostały, albo niepotrzebnemi się stały, wyjąwszy wypadek przewidziany artykułem 39.

Art. 53.

Toute réclamation doit être formée, sous peine de déchéance, dans les **deux** mois de la perception.

Ce délai est porté à six mois pour les **dépêches enregistrées.**

Art. 53.

Każda reklamacya powinna pod zagrożeniem nieważności być podaną w przeciągu **dwóch** miesięcy, rachując od dnia poboru taksy.

Dla depeszy **zaciągniętych do rejestru**, przedłuża się ten przeciąg czasu na sześć miesięcy.

Titre IV.

De la comptabilité internationale.

Art. 54.

Les Hautes Parties contractantes se doivent réciproquement compte des taxes perçues par chacune d'elles.

Le franc sert d'unité monétaire dans l'établissement des comptes internationaux.

Les taxes afférentes aux droits de copie et de transport au delà des lignes, sont dévolues à l'État qui a délivré les copies ou effectué le transport.

Chaque État crédite l'État limitrophe du montant des taxes de toutes les dépêches qu'il lui a transmises, calculées depuis la frontière de ces deux États jusqu'à destination.

Par exception à la disposition précédente, l'État qui transmet une dépêche sémaphorique venant de la mer, débite l'État limitrophe de la part de taxe afférente au parcours entre le point de départ de cette dépêche et la frontière commune des deux États.

Les taxes terminales peuvent être liquidées directement entre les États extrêmes, après une entente entre ces États et les États intermédiaires.

Les taxes **peuvent être** réglées **de commun accord**, d'après le nombre des dépêches qui ont franchi la frontière, abstraction faite du nombre des mots et des frais accessoires. **Dans ce cas** les parts de l'État limitrophe et de chacun des États suivants, **s'il y a lieu**, sont déterminées par des moyennes établies contradictoirement.

Część czwarta.

O obrachunku międzynarodowym.

Art. 54.

Wysokie strony kontraktujące winny sobie wzajemnie składać rachunek z taks przez każdą z osobna pobieranych.

Frank służy za jednostkę monety przy składaniu rachunków międzynarodowych.

Taksy, pochodzące z należytości za kopiowanie i transport poza linie telegraficzne, przypadają owemu państwu, które kopie sporządzało albo transport uskuteczniło.

Każde państwo zapisuje na korzyść państwa ościennego kwotę taks wszystkich temuż telegrafowanych depesz, obliczonych od granicy obu państw aż do miejsca przeznaczenia.

Wyjątkowo od powyższego postanowienia obciąża to państwo, które pochodzącą od morza depeszę semaforyczną telegrafuje, państwo ościenne tą częścią taksy, która przypada na przestrzeń między puktem wyjścia tej depeszy a wspólną granicą obu państw.

Taksy terminalne mogą być likwidowane bezpośrednio między państwami końcowemi w porozumieniu między niemi a środkowemi państwami.

Należytości **mogą być obliczane za wspólnem porozumieniem** według ilości depesz granicę przechodzących, bez względu na liczbę słów i należytości poboczne. **W tym przypadku** cząstkowe należności państwa ościennego i każdego z państw **jeżeliby** po niem następowały, oznaczą się zapomocą wzajemnie ustanowionych pozycyj przeciętnych.

Art. 55.

Les taxes perçues d'avance pour réponses payées et accusés de réception **sont acquises à l'office destinataire, soit dans les comptes, soit dans l'établissement des moyennes mentionnées au dernier paragraphe de l'article précédent.**

Lés réponses **et les** accusés de réception **sont** traités, **dans la transmission et** dans les comptes, comme des dépèches ordinaires.

Art. 55.

Taksy od zapłaconych odpowiedzi i doniesień odbiorów, z góry pobierane, **będą** policzone na rzecz zarządu w miejscu przeznaczenia depeszy **albo w rachunkach, albo przez ustanowienie pozycyi przeciętnych w ostatnim ustępie powyższego artykułu wzmiankowanych.**

Odpowiedzi i doniesienia o odbiorze **będą przy przesyłaniu** i w rachunkach tak uważane jak depesze zwyczajne.

Art. 56.

Lorsqu'une dépèche, quelle qu'elle soit, a été transmise par une voie différente de celle qui a servi de base à la taxe, la différence de taxe est supportée par l'office qui a détourné la dépêche.

Art. 56.

Jeśliby jakakolwiek depesza na innej drodze odtelegrafowaną została, jak na owej, która służyła za podstawę otaksowania, natenczas dyferencyę taksy ponieść ma ta administracya, która depeszę inaczej skierowała.

Art. 57.

Le règlement réciproque des comptes a lieu à l'expiration de chaque mois.

Le décompte et la liquidation du solde se font à la fin de chaque trimestre.

Art. 57.

Wzajemne udzielenie sobie rachunków nastąpi z końcem każdego miesiąca.

Wyrównanie i likwidacya salda uskutecznia się z końcem każdego kwartału.

Art. 58.

Le solde résultant de la liquidation est payé à l'État créditeur en francs effectifs.

Art. 58.

Saldo okazujące się z likwidacyi wypłacone być ma państwu kredytującemu frankami, w monecie brzęczącej.

Titre V.

Dispositions générales.

Section première.

Des dispositions complémentaires et des conférences.

Art. 59.

Les dispositions de la présente Convention sont complétées, en ce qui concerne les règles de détail du service international, par un règlement commun arrèté de concert entre les Administrations télégraphiques des États contractants.

Część piąta.

Ogólne postanowienia.

Oddział pierwszy.

O postanowieniach uzupełniających i konferencyach.

Art. 59.

Postanowienia traktatu niniejszego będą uzupełnione pod względem uregulowania szczegółowej służby międzynarodowej regulaminem wspólnym, który w porozumieniu między zarządami telegrafowemi państw kontraktujących wydany zostanie.

Les dispositions de ce règlement entrent en vigueur en même temps que la présente Convention. Elles peuvent être, à toute époque, modifiées d'un commun accord par les dites Administrations.

Postanowienia tego regulaminu równocześnie z traktatem niniejszym prawomocnemi się stają: zmodyfikowane być mogą takowe w każdej chwili przez rzeczone administracye za wspólnem porozumieniem się.

Art 60.

Le Bureu international des Administrations télégraphiques est placé sous la haute autorité de l'Administration supérieure de l'un des États contractants désigné par la Conférence.

Les attributions de ce bureau, dont les frais seront supportés par toutes les Administrations des États contractants, sont déterminées ainsi qu'il suit:

Il centralise les renseignements de toute nature relatifs à la télégraphie internationale, rédige le tarif, dresse une statistique générale, procède aux études d'utilité commune dont il serait saisi, et rédige un journal télégraphique en langue française.

Ce documents **sont** distribués par ses soins aux offices des États contractants.

Il **instruit** les demandes de modifications au règlement de service et, après avoir obtenu l'assentiment unanime des Administrations, **fait** promulguer, en temps utile, les changements adoptés.

Art 60.

Biuro międzynarodowe dla zarządu telegrafów będzie oddane pod nadzór zwierzchniczy najwyższego zarządu jednego z państw kontraktujących, przez konferencyę wskazanego.

Obowiązki tego biura, którego koszta ponoszone będą przez wszystkie zarządy państw kontraktujących, będą następujące:

Biuro to zbierać będzie wszelkie wiadomości odnoszące się do międzynarodowych spraw telegrafowych, ułoży taryfę, wypracuje ogólną statystykę, roztrząśnie kwestye tyczące się ogólnego dobra, które mu się nastręczą, i wydawać będzie dziennik telegrafowy w języku francuzkim.

Dokumenta te **rozdzielają się** za jego pośrednictwem pomiędzy zarządy państw kontraktujących.

Biuro to **daje** oprócz tego swoją opinię o wnioskach odnoszących się do zmian w regulaminie służby, i po otrzymaniu powszechnego przyzwolenia ze strony zarządów, **ogłasza** w należytym czasie zmiany przyjęte.

Art. 61.

La présente Convention sera soumise à des révisions périodiques, où toutes les Puissances, qui y ont pris part, seront représentées.

A cet effet des Conférences auront lieu successivement, dans la capitale de chacun des États contractants, entre les délégués des dits États.

La prochaine réunion aura lieu en **1875**, **à St.-Pétersbourg. Toutefois l'époque de cette réunion sera avancée, si la demande en est faite par six au moins des États contractants.**

Art. 61.

Traktat niniejszy podlegać będzie rewizyom peryodycznym, przy których wszystkie mocarstwa, które w zawarciu jego uczestniczyły, mają być reprezentowane.

W tym celu odbywać się będą konferencye po kolei w stolicy każdego państwa kontraktującego pomiędzy delegowanymi państw rzeczonych.

Następne zebranie nastąpi w roku 1875 **w Petersburgu. Termin tego zebrania będzie jednak przybliżony jeżeli przynajmniej sześć mocarstw kontraktujących tego zażąda.**

Section II.

Des réserves.

Art. 62.

Les Hautes Parties contractantes se réservent respectivement le droit de prendre séparément, entr' elles, des arrangements particuliers de toute nature, sur les points du service qui n' intéressent pas la généralité des États, notamment:

La formation de tarifs;

la priorité moyennant surtaxe;

un système des dépèches, avec assurance limitée;

le règlement des comptes;

l' adoption d' appareils ou de vocabulaires spéciaux, entre des points et dans des cas déterminés;

l' application du système des timbres-télégraphe;

la transmission des mandats d' argent par le télégraphe;

la perception des taxes à l' arrivée;

le service de la remise des dépèches à destination;

les dépèches à faire suivre au-delà des limites fixées par l' article 28;

l' extension du droit de franchise aux dépèches de service qui concernent la météorologie et tous autres objects d' intérèt public.

Oddział drugi.

O zastrzeżeniach.

Art. 62.

Wysokie strony kontraktujące zastrzegają sobie wzajemnie prawo zawierania oddzielnie między sobą szczególnych ugód wszelkiego rodzaju co do takich gałęzi służby, w których ogół państw nie jest interesowany, tu należą:

Ułożenie taryf;

prawo pierwszeństwa za opłatą wyższej taksy;

system depesz z zabezpieczeniem ograniczonem;

obliczenie należytości;

przyjęcie szczególnych aparatów albo spisu słów między pewnemi punktami i w pewnych przypadkach;

przyjęcie systemu mark depeszowych;

przesyłanie telegrafem assygnat pieniężnych;

pobieranie taks przy nadejściu depesz;

roznoszenie depesz w miejscu przeznaczenia;

posyłanie depesz poza granice ustanowione w artykule 28;

rozciągnięcie uwolnienia od taks na depesze służbowe, dotyczące meteorologii i innych przedmiotów ogół obchodzących.

Section III.

Des adhésions.

Art. 63.

Les États qui n' ont point pris part à la présente Convention seront admis à y adhérer sur leur demande.

Cette adhésion sera notifiée par la voie diplomatique à celui des États contractants, au sein duquel la dernière Conférence aura été tenue, et par cet État à tous les autres.

Oddział trzeci.

O przystąpieniu innych państw.

Art. 63.

Państwom, które w tej ugodzie nie miały udziału, dozwala się przystąpienia do niej, jeżeli tego zażądają.

Przystąpienie to notyfikować się ma drogą dyplomatyczną temu z państw kontraktujących, w którem się ostatnia konferencya odbyła, a to państwo doniesie wszystkim innym.

Elle emportera, de plein droit, accession à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés par la présente Convention.

Toutefois, en ce qui concerne les tarifs, les États contractants se réservent respectivement d'en refuser le bénéfice aux États qui demanderaient à adhérer, sans **conformer** leur tarif **à ceux des États intéressés.**

Takowe przystąpienie posiada zupełną moc prawną co do przystania na wszystkie warunki, tudzież uczestnictwa we wszystkich korzyściach, w niniejszym traktacie stypulowanych.

Co się zaś tyczy taryf, zastrzegają sobie państwa kontraktujące prawo wzbronić przystąpienia tym państwom, któreby zażądały przystąpienia, **a nie zrównały** swej własnej taryfy **z taryfą państw interesowanych.**

Art. 64.

Les exploitations télégraphiques privées, qui fonctionnent dans les limites d'un ou de plusieurs États contractants avec participation au service international, sont considérées, au point de vue de ce service, comme faisant partie intégrante du réseau télégraphique de ces États.

Les autres exploitations télégraphiques privées sont admises aux avantages stipulés par la Convention, moyennant accession à toutes ses clauses obligatoires et sur la notification de l'État qui a **concédé ou autorisé l'exploitation.** Cette notification a lieu conformément au second paragraphe de l'article précédent.

Cette accession doit être imposée aux exploitations qui relient entre eux deux ou plusieurs des États contractants, pour autant qu'elles soient engagées par leur contrat de concession à se soumettre, sous ce rapport, aux obligations prescrites par l'État qui a accordé la concession.

La réserve qui termine **l'article précédent** est applicable **aussi aux exploitations susmentionnées.**

Art. 64.

Przedsiębiorstwa telegrafowe prywatne, w granicach jednego lub kilku państw kontraktujących istniejące, a mające udział w służbie międzynarodowej, będą pod względem tej służby uważane tak, jak gdyby stanowiły część integralną sieci telegraficznej tych państw.

Inne przedsiębiorstwa telegraficzne prywatne będą przypuszczone do korzyści traktatem stypulowanych na podstawie przystąpienia do wszystkich onego klauzuli obowiązujących i gdy o tem doniesie państwo, które **przedsiębiorstwu dało koncesyą lub je upoważniło.** Doniesienie to ma być uczynione w myśl drugiego ustępu powyższego artykułu.

Przedsiębiorstwa łączące dwa lub więcej państw kontraktujących obowiązane są do tego przystąpienia o tyle, o ile na zasadzie swoich koncesyi są obowiązane poddać się w tym względzie powinnościom, które będą im przepisane przez państwo nadające im koncesyą.

Zastrzeżenie uczynione przy końcu **poprzedniego artykułu** stosuje się **także do wzmiankowanych powyżej przedsiębiorstw.**

Art. 65.

Lorsque de relations télégraphiques sont ouvertes avec des États non-adhérants, ou avec des exploitations privées qui n'auraient point accédé aux dispositions règlementaires

Art. 65.

Jeżeli zostanie otwartą komunikacya telegraficzna z takiemi państwami, które nie przystąpiły, lub z takiemi przedsiębiorstwami prywatnemi, które nie przyjęły obowiązkowych

obligatoires de la présente Convention, ces dispositions règlementaires sont invariablement appliquées aux correspondances dans la partie de leur parcours qui emprunte le territoire des États contractants ou adhérants.

Les Administrations intéressées **fixent** la taxe applicable à cette partie du parcours. Cette taxe, **déterminée dans les limites de l'article 34**, est ajoutée à celle des offices non participants.

En foi de quoi, les délégués respectifs ont signé le présent acte et l'ont revêtu de leurs cachets.

Fait à Rome, le 14 Janvier 1872.

(L. S.) *Signé:* T. Meydam,
Directeur Général-Adjoint des Télégraphes de l'Empire d'Allemagne.

(L. S.) *Signé:* Gumbart,
Directeur de la Direction générale des communications de Bavière, division des Télégraphes.

(L. S.) *Signé:* De Klein,
Président de la Commission pour la construction des chemins de fer de l'État et de la Direction des Télégraphes du Royaume de Wurtemberg.

(L. S.) *Signé:* Brunner de Wattenwyl,
Délégué du Gouvernement Austro-Hongrois.

(L. S.) *Signé:* Edmond D'Ary,
Conseiller aulique près le Ministère du Commerce de Hongrie, délégué du gouvernement Austro-Hongrois.

(L. S.) *Signé:* J. Vinchent,
Inspecteur Général au Département des Travaux publics de Belgique.

(L. S.) *Signé:* Faber,
Directeur des télégraphes, Conseiller d'État.

(L. S.) *Signé:* Marquis de Montemar,
Ministre d'Espagne.

(L. S.) *Signé:* Hipolito Araujo,
Délégué de l'Espagne.

(L. S.) *Signé:* Ailhaud,
Inspecteur Général des lignes télégraphiques de France.

(L. S.) *Signé:* Alan E. Chambre,
Chef (ad interim) des lignes télégraphiques - fils privés - Administration - Postes - Télégraphes Britanniques.

regulaminowych postanowień niniejszego traktatu, natenczas te regulaminowe postanowienia znajdą niezmiennie zastósowanie na owej części drogi, do przesyłania depesz służącej, która się znajduje na terytoryum państw kontraktujących, lub tych, które przystąpiły.

Zarządy interesowane **oznaczą** taksę przypadającą za tę część drogi komunikacyjnej Taksa ta, **będzie ustanowiona w granicach artykułu 34**, i dorachowana do taksy zarządów nie uczestniczących.

W dowód czego dotyczący delegowani traktat niniejszy podpisali, dołączając swe pieczęcie herbowe.

Działo się w Rzymie dnia 14 stycznia 1872.

(L. S.) *Podp.:* T. Meydam,
zastępca jeneralnego dyrektora telegrafów cesarstwa niemieckiego.

(L. S.) *Podp.:* Gumbard,
dyrektor dyrekcyi głównej zakładów komunikacyjnych bawarskich w oddziale telegrafów.

(L. S.) *Podp:* Klein,
prezes komisyi kolei żelaznych i dyrekcyi telegrafów w królestwie wirtembergskiem.

(L. S.) *Podp.:* Brunner Wattenwyl,
delegat rządu austryacko-węgierskiego.

(L. S.) *Podp.:* Edmund Ary,
radca dworcu w węg. ministerstwie handlu, delegat rządu austryacko-węgierskiego.

(L. S.) *Podp.:* J. Vinchent,
inspektor główny w departamencie robót publicznych w Belgii.

(L. S.) *Podp.:* Faber,
dyrektor telegrafów, radca stanu.

(L. S.) *Podp.:* Margrabia Montemar,
minister hiszpański.

(L. S.) *Podp.:* Hipolit Araujo,
delegat hiszpański.

(L. S.) *Podp.:* Ailhaud,
inspektor główny linii telegraficznych we Francyi.

(L. S.) *Podp.:* Alan E. Chambre,
naczelnik (tymczasowy) linii telegraficznych prywatnych zarządu poczt i telegrafów angielskich.

(L. S.) *Signé:* **D. Robinson,**
Colonel H. B. M., Director General Indian Telegraphs.

(L. S.) *Signé:* **J. U. Bateman Champain Major r. e.,**
Chief Director Gov. Indo. Euro. Telegraph Dep.

(L. S.) *Signé:* **G. Salachas,**
Secrétaire de la Légation de Grèce en Italie.

(L. S.) *Signé:* **Ernest D'Amico,**
Directeur Général des télégraphes italiens.

(L. S.) *Signé:* **J. Malvano,**
Délégué du Ministère des Affaires Etrangères d'Italie.

(L. S.) *Signé:* **F. Salvatori,**
Délégué adjoint de l'Administration italienne.

(L. S.) *Signé:* **Ernest Ponzio Vaglia,**
Délégué adjoint de l'Administration italienne.

(L. S.) *Signé:* **Carsten Tank Nielsen,**
Directeur en chef des télégraphes de Norwège.

(L. S.) *Signé:* **Staring,**
Chef de la Division des télégraphes au Ministère des Finances des Pays-Bas.

(L. S.) *Signé:* **J. U. Bateman Champain Major r. e.,**
Délégué du Gouvernement Persan.

(L. S.) *Signé:* **Valentim Evaristo do Rego,**
Inspecteur Général des lignes télégraphiques de Portugal.

(L. S.) *Signé:* **Le Général Prince J. Ghika,**
Délégué de la Roumanie.

(L. S.) *Signé:* **C. de Lüders,**
Conseiller privé, Directeur Général des télégraphes de Russie.

(L. S.) *Signé:* **Mladen Z. Radoycovitch,**
Secrétaire du Département des Postes et des télégraphes de Serbie.

(L. S.) *Signé:* **P. Brändström,**
Directeur Général des télégraphes de Suède.

(L. S.) *Signé:* **L. Curchod,**
Délégué du Conseil Fédéral Suisse.

(L. S.) *Signé:* **M. Izzet,**
Inspecteur Général des télégraphes de l'Empire Ottoman.

(L. S.) *Signé:* **Yanco Macridi,**
Chef de Division au Ministère des Télégraphes et des Postes de Turquie.

(L. S.) *Podp.:* **D. Robinson,**
pułkownik, dyrektor główny telegrafów indyjskich.

(L. S.) *Podp.:* **J. U. Bateman Champain Major r. e.,**
naczelny dyrektor wydziału telegrafów indyjsko-europejskich.

(L. S.) *Podp.:* **G. Salachas,**
sekretarz poselstwa włoskiego we Włoszech.

(L. S.) *Podp.:* **Ernest Amico,**
dyrektor główny telegrafów morskich.

(L. S.) *Podp.:* **J. Malvano,**
delegat włoskiego ministerstwa spraw zewnętrznych.

(L. S.) *Podp.:* **F. Salvatori,**
członek delegacyi zarządu włoskiego.

(L. S.) *Podp.:* **Ernest Ponzio Vaglia,**
członek delegacyi zarządu włoskiego.

(L. S.) *Podp.:* **Carsten Tank Nielsen,**
dyrektor naczelny telegrafów norwegskich.

(L. S.) *Podp.:* **Staring,**
naczelnik oddziału telegrafów w holenderskiem ministerstwie skarbu.

(L. S.) *Podp.:* **J. U. Bateman Champain Major r. e.,**
delegat rządu perskiego.

(L. S.) *Podp.:* **Walenty Ewaryst do Rego,**
inspektor główny linii telegraficznych w Portugalii.

(L. S.) *Podp.:* **Jenerał książę J. Ghika,**
delegat rumuński.

(L. S.) *Podp.:* **C. Lüders,**
radca tajny, dyrektor główny telegrafów rosyjskich.

(L. S.) *Podp.:* **Mladen Z. Radoykovitch,**
sekretarz wydziału poczt i telegrafów w Serbii.

(L. S.) *Podp.:* **P. Brändström,**
dyrektor główny telegrafów szwedzkich.

(L. S.) *Podp.:* **L. Curchod,**
delegat rady związkowej szwajcarskiej.

(L. S.) *Podp.:* **M. Izzet,**
inspektor główny telegrafów państwa tureckiego.

(L. S.) *Podp.:* **Yanco Macridi,**
naczelnik oddziału telegrafów i poczt w ministerstwie tureckiem.

Taksy

terminalne i tranzytowe.

Annexes

à la Convention internationale télégraphique.

Tableaux

des taxes fixées pour servir à la formation des tarifs internationaux en exécution de l'article 34 de la convention.

A.

Taxes terminales.

(La taxe terminale est celle qui revient à chaque État pour les correspondances en provenance ou à destination de ses bureaux.)

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe Francs	Taxe Cent.	Observations
Allemagne	1° Pour les correspondances échangées avec l'Italie et pour toutes les correspondances européennes transitant par l'Autriche-Hongrie	2	. .	
	2° Pour toutes les autres correspondances	3	. .	Taxe commune avec les Pays-Bas pour les correspondances transitant par cet État.
Autriche-Hongrie	1° Pour les correspondances échangées par la voie de l'Allemagne:			
	a) Avec les Pays-Bas	1	. .	
	b) Avec la France et la Grande Bretagne	1	50	
	2° Pour les correspondances échangées avec la Belgique et la Grande Bretagne et transitant par la France, et pour toutes les correspondances européennes qui transitent par l'Allemagne, et qui ne sont pas mentionnées sous le N° 1 . . .	2	. .	
	3° Pour toutes les autres correspondances	3	. .	Taxe commune: 1° avec la Suisse pour toute dépèche qui transite par cet État; 2° avec l'Italie pour toute dépêche qui transite par cet État en franchissant la frontière franco-italienne.
	Taxe supplémentaire pour le Montenegro	. . .	50	A ajouter à la taxe terminale de l'Autriche-Hongrie.
Belgique	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Danemark	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Espagne	Pour toutes les correspondances	2	50	
France	1° Pour les correspondances échangées avec le Portugal et les Pays-Bas	2	. .	
	2° Pour toutes les autres	3	. .	

Załączniki

do międzynarodowego traktatu telegrafowego.

Tabele

taks ustanowionych w celu ułożenia taryf międzynarodowych w wykonaniu 34 artykułu traktatu.

A.

Taksy terminalne.

(Taksa terminalna jest to owa taksa, która przypada na każde państwo za depesze z jego stacyi pochodzące, albo do jego stacyi przeznaczone.)

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa		Uwagi
		frank.	cent.	
Niemcy	1. Za depesze wymieniane z Włochami i za wszystkie depesze europejskie przechodzące przez monarchią austryacko-węgierską	2	. .	
	2. Za wszystkie inne depesze	3	. .	Taksa wspólna z Holandyą dla depesz przez to państwo przechodzących.
Austrya i Węgry	1. Za depesze wymieniane drogą na Niemcy:			
	a) z Holandyą	1	. .	
	b) z Francyą i Anglią	1	50	
	2. Za depesze wymieniane z Belgią i Anglią, przechodzące przez Francyą i za wszystkie depesze europejskie przechodzące przez Niemcy a pod 1 nie wymienione	2	. .	
	3. Za wszelkie inne depesze	3	. .	Taksa wspólna: 1. ze Szwajcaryą, dla każdej depeszy, która przez to państwo przechodzi; 2. z Włochami, dla każdej depeszy, która przez to państwo przechodzi i granicę francuzko-włoską przekracza.
	Taksa uzupełniająca dla Czarnogóry	. . .	50	Dolicza się do taksy terminalnej austryacko-węgierskiej.
Belgia	Za wszelkie depesze	1	. .	
Dania	Za wszelkie depesze	1	. .	
Hiszpania	Za wszelkie depesze	2	50	
Francya	1. Za depesze, wymieniane z Portugalią i Holandyą	2	. .	
	2. Za wszelkie inne	3	. .	

Désignation des États	Indication des correspondances			Taxe		Observations
				Francs	Cent.	
France	Taxes de la Compagnie du Câble de Coutances à Jersey:					
	Pour toutes les correspondances			3	. .	
France (Algérie, Tunisie et Cochinchine)	Pour toutes les correspondances			2	. .	
		Entres les côtes du Continent et				
		Londres		les autres bureaux de la Grande Bretagne et de l'Irlande (y compris les Iles de la Manche par la voie de la Grande Bretagne)		
Grande Bretagne et Irlande	Pour toutes les correspondances échangées par les voies suivantes:	Francs	Cent.	Francs	Cent.	
	1º Allemagne	4	. .	5	. .	Ces deux taxes sont réduites uniformément à 3 fr. 50 pour les correspondances de la Suède.
	2º Belgique	3	. .	4	. .	
	3º Danemark	5	. .	5	. .	La taxe de Londres est réduite d'un franc pour les correspondances de la Russie.
	4º France	3	. .	4	. .	
	5º Norwège	4	50	4	50	La taxe de Londres est réduite d'un franc pour les correspondances de la Russie.
	6º Pays-Bas	4	. .	5	. .	Ces deux taxes sont réduites uniformément à 3 fr. pour les correspondances de la Suède.
				Taxe		
				Francs	Cent.	
Grande Bretagne (Inde Britannique)	*A.* Taxes des Câbles du Golfe Persique:					
	1º De Fao à Bushire			15	. .	
	2º De Fao aux autres bureaux du Golfe Persique			46	. .	
	3º De Bushire aux bureaux du Golfe Persique autres que Fao			31	. .	
	B. Taxes des Indes proprement dites:					
	Par toutes les frontières					
	a) pour les bureaux à l'Ouest de Chittagong, y compris Kurrachée			10	. .	
	b) pour l'île de Ceylon			15	. .	
	c) pour les bureaux à l'est de Chittagong			17	50	

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa frank.	Taksa cent.			Uwagi
Francya	Taksy towarzystwa telegr. podmorskiego z Coutances do Jersy:					
	Za wszelkie depesze	2	..			
Francya (Algier, Tunis i Kochinchina)	Za wszelkie depesze	3	..			
		Pomiędzy wybrzeżami stałego lądu a				
		Londynem		innemi stacyami Anglii i Irlandyi (licząc tu wyspy kanału la Manche w kierunku przez Anglię)		
Anglia i Irlandia	Za wszelkie depesze wymieniane w następujących kierunkach:	frank.	cent.	frank.	cent.	
	1. Niemcy	4	..	5	..	Obydwie te taksy zniżone są dla depeszy szwedzkich jednostajnie na 3 franki 50 centów.
	2. Belgia	3	..	4	..	Dla depeszy rosyjskich taksę londyńską zniża się o 1 franka.
	3. Dania	5	..	5	..	
	4. Francya	3	..	4	..	Dla depeszy rosyjskich taksę londyńską zniża się o 1 franka.
	5. Norwegia	4	50	4	50	
	6. Holandya	4	..	5	..	Obydwie te taksy zniżone są dla depeszy szwedzkich jednostajnie na 3 franki.
		Taksa frank.	Taksa cent.			
Anglia (Indye angielskie)	A. Taksy telegrafu podmorskiego w zatoce perskiej:					
	1. Z Fao do Bushire	15	..			
	2. Z Fao do innych stacyi zatoki perskiej	46	..			
	3. Z Bushire do stacyi zatoki perskiej wyjąwszy Fao	31	..			
	B. Taksy Indyi właściwych:					
	Przez wszystkie punkta graniczne:					
	a) dla stacyi na zachód Chittagongu, licząc tu i Kurrachée	10	..			
	b) dla wyspy Cejlon	15	..			
	c) dla stacyi na wschód Chittagongu	17	50			

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe		Observations
		Francs	Cent.	
Grèce	1º A partir de Volo:			
	a) Pour la Grèce continentale	1	. .	
	b) pour les îles de Ithaque, Céphalonie, Zante et Spezzia .	2	50	Taxe commune entre le Gouvernement Hellénique et la Compagnie des Câbles.
	c) pour les îles de Corfou et de Syra	4	. .	
	2º A partir de Corfou:			
	a) Pour la Grèce continentale	4	. .	
	b) pour les îles de Zante, Céphalonie, Ithaque et Spezzia .	5	50	
	c) pour l'île de Syra	7	. .	
Italie	1º Pour les correspondances échangées avec l'Allemagne, la Belgique et les Pays-Bas	2	. .	
	2º Pour les correspondances échangées avec le Danemark, l'Espagne, la Grèce, le Luxembourg, la Norwège, le Portugal, la Roumanie, la Serbie et la Suède	2	50	
	3º Pour toutes les autres	3	. .	
	Taxes de la Compagnie dite Mediterranean Extension Telegraph Cy.:			
	Pour les correspondances échangées avec Malte et Corfou . .	3	. .	
Luxembourg	Pour toutes les correspondances	. . .	50	
Norwège	Pour toutes les correspondances	1	50	
Pays-Bas	1º Pour toutes les correspondances échangées:			
	a) Avec l'Autriche-Hongrie, le Danemark, la France, la Norwège, la Suède et la Suisse par la voie de l'Allemagne	. . .	50	
	b) avec l'Italie, Malte, Corfou et la Suisse par la voie de la Belgique et de la France	. . .	50	
	2º Pour toutes les autres	1	. .	
Pays-Bas (Indes Néerlandaises)	Pour les correspondances échangées avec			
	a) Batavia et Weltervreden	1	. .	
	b) Java (ouest de Samarang) et Sumatra	2	50	
	c) Java (est de Samarang)	5	. .	
Perse	Pour toutes les correspondances	7	50	
Portugal	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Roumanie	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Russie	1º A partir des frontières d'Europe:			
	a) Pour la Russie d'Europe	5	. .	
	b) id. id. du Caucase	8	. .	
	c) id. id. d'Asie, à l'ouest du méridien de Tomsk	13	. .	
	d) id. id. d'Asie, entre les méridiens de Tomsk et de Werkne-Oudinsk	21	. .	
	e) id. id. d'Asie, entre le méridien de Werkne-Oudinsk et les côtes de l'Océan Pacifique	37	. .	
	2º A partir de la frontière de Perse ou de celle de la Turquie d'Asie, sauf le cas spécifié dans l'alinéa 3:			
	a) Pour la Russie du Caucase	4	. .	
	b) id. id. d'Europe	12	. .	
	c) id. id. d'Asie, à l'ouest du méridien de Tomsk .	13	. .	
	d) id. id. d'Asie, entre les méridiens de Tomsk et de Werkne-Oudinsk	21	. .	
	e) id. id. d'Asie, entre le méridien de Werkne-Oudinsk et les côtes de l'Océan Pacifique	40	. .	

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa		Uwagi
		frank.	cent.	
Grecya	1. Z Volo:			
	a) do stałego lądu greckiego	1	. .	Wspólna taksa rządu greckiego i towarzystwa telegrafu podmorskiego.
	b) do wysp Itaki, Cefalonii, Zante i Spezii	2	50	
	c) do wysp Korfu i Syra	4	. .	
	2. Z Korfu:			
	a) do stałego lądu greckiego	4	. .	
	b) do wysp Zante, Cefalonii Itaki i Spezii	5	50	
	c) do wyspy Syry	7	. .	
Włochy	1. Za depesze, wymieniane z Niemcami Belgią i Holandyą . . .	2	. .	
	2. Za depesze, wymieniane z Danią, Hiszpanią, Grecyą, Luksemburgiem, Norwegią, Portugalią, Rumunią, Serbią, Szwecyą	2	50	
	3. Za wszelkie inne depesze	3	. .	
	Taksy spółki zwanej Mediteranean Extension Telegraph Company:			
	Za depesze, wymieniane z wyspami Maltą i Korfu	3	. .	
Luksemburg	Za wszelkie depesze	. . .	50	
Norwegia	Za wszelkie depesze	1	50	
Holandya	1. Za wszelkie depesze, wymieniane:			
	a) z monarchią austryacko-węgierską, Danią, Francyą, Norwegią, Szwecyą i Szwajcaryą przez Niemcy	. . .	50	
	b) z Włochami, Maltą, Korfu i Szwajcaryą, przez Belgią i Francyą	. . .	50	
	2. Za wszelkie inne	1	. .	
Holandya (Indye holenderskie)	Za depesze wymieniane:			
	a) z Batawią i Weltervreden	1	. .	
	b) z Jawą (na zachód Samarangu) i z Sumatrą . . .	2	50	
	c) na wschód Samarangu	5	. .	
Persya	Za wszelkie depesze	7	50	
Portugalia	Za wszelkie depesze	1	. .	
Rumunia	Za wszelkie depesze	1	. .	
Rosya	1. Od granic Europy:			
	a) do Rosyi europejskiej	5	. .	
	b) do Kaukazu	8	. .	
	c) do Rosyi azyatyckiej, na zachód od południka Tomskiego	13	. .	
	d) do Rosyi azyatyckiej między południkiem Tomskim i Werkne-Oudińskim	21	. .	
	e) do Rosyi azyatyckiej między południkami Werkne-Oudińskim a wybrzeżami Oceanu spokojnego . . .	7	. .	
	2. Od granicy perskiej lub Turcyi azyatyckiej wyjąwszy przypadek wymieniony pod 3:			
	a) do Kaukazu	4	. .	
	b) do Rosyi europejskiej	12	. .	
	c) do Rosyi azyatyckiej, na zachód od południka Tomskiego	13	. .	
	d) do Rosyi azyatyckiej między południkami Tomskim i Werkne-Oudińskim	21	. .	
	e) do Rosyi azyatyckiej, między południkiem Werkne-Oudińskim a wybrzeżami Oceanu spokojnego	40	. .	

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe		Observations
		Francs	Cent.	
Russie	3° A partir de la frontière de Perse, pour les correspondances échangées avec les Indes et les pays au-delà des Indes:			
	a) Pour la Russie du Caucase	16	. .	
	b) id. id. d'Europe	24	. .	
	c) id. id. d'Asie (1ère région)	26	. .	
	d) id. id. id. (2me région)	34	. .	
	e) id. id. id. (3me région)	48	. .	
	4° A partir de la côte de l'Océan Pacifique	40	. .	
Serbie	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Suède	Pour toutes les correspondances	2	50	
Suisse	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Turquie	1° Pour les correspondances échangées avec l'Europe (voie de la Roumanie et de la Serbie) et correspondances échangées avec la Grèce, la Roumanie et la Serbie:			
	Pour les bureaux de la Turquie d'Europe	3	. .	
	Pour les bureaux de la Turquie d'Asie:			
	a) Ports de mer	7	. .	
	b) Intérieur	11	. .	
	2° Correspondances échangées avec l'Europe (par les autres frontières):			
	Pour les bureaux de la Turquie d'Europe	4	. .	
	Pour les bureaux de la Turquie d'Asie:			
	a) Ports de mer	8	. .	
	b) Intérieur	12	. .	
	3° Correspondances échangées avec la Perse:			
	a) Turquie d'Asie (1ère région)	9	. .	
	b) id. id. (2me région)	13	50	
	c) id. d'Europe	17	50	
	4° Correspondances échangées avec les Indes:			
	a) Turquie d'Asie (1ère région)	10	. .	
	b) id. id. (2me région)	15	. .	
	c) id. d'Europe	20	. .	
	5° Taxes à partir de la frontière de Poti:			
	a) Pour les bureaux de la Turquie d'Asie, situés dans un rayon de 375 kilomètres à partir de la frontière . . .	3	. .	
	b) Pour les autres bureaux de la Turquie d'Asie et pour les bureaux de la Turquie d'Europe (ports de mer) . .	5	. .	
	c) Pour les bureaux de la Turquie d'Europe (intérieur) .	8	. .	
	6° Taxes à partir de la frontière d'El-Arich:			
	a) Pour les bureaux de la Turquie d'Asie (ports de mer) .	4	. .	
	b) id. id. id. id. (intérieur) . .	8	. .	
	c) id. id. id. d'Europe	12	. .	
	NB. Pour toutes les correspondances la taxe terminale de l'Egypte, à partir de la frontière d'El-Arich, est de . . .	9	. .	

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa frank.	Taksa cent	Uwagi
Rosya	3. Od granicy perskiej za depesze wymieniane z Indyami i krajami za temiż leżącemi:			
	a) do Kaukazu rosyjskiego	16	. .	
	b) do Rosyi europejskiej	24	. .	
	c) „ „ azyatyckiej (1 strefa)	26	. .	
	d) „ „ „ (2 strefa)	34	. .	
	e) „ „ „ (3 strefa)	48	. .	
	4. Od wybrzeża Oceanu spokojnego	40	. .	
Serbia	Za wszelkie depesze	1	. .	
Szwecya	Za wszelkie depesze	2	50	
Szwajcarya	Za wszelkie depesze	1	. .	
Turcya	1. Depesze, wymieniane z Europą (przez Rumunią i Serbią), tudzież z Grecyą, Rumunią i Serbią:			
	Dla stacyi Turcyi europejskiej	3	. .	
	Dla stacyi Turcyi azyatyckiej:			
	a) w portach morskich	7	. .	
	b) wewnątrz	11	. .	
	2. Depesze, wymieniane z Europą (po za inne granice):			
	Dla stacyi Turcyi europejskiej	4	. .	
	Dla stacyi Turcyi azyatyckiej:			
	a) w portach morskich	8	. .	
	b) wewnątrz	12	. .	
	3. Depesze wymieniane z Indyami i Persyą.			
	a) dla Turcyi azyatyckiej, 1 strefa	9	. .	
	b) „ „ „ 2 „	13	50	
	c) „ „ europejskiej	17	50	
	4. Depesze wymieniane z Indyami:			
	a) dla Turcyi azyatyckiej, 1 strefa	10	. .	
	b) „ „ „ 2 „	15	. .	
	c) „ „ europejskiej	20	. .	
	5. Taksy od granicy pod Poti:			
	a) dla stacyi Turcyi azyatyckiej oddalonych od granicy nie więcej nad 375 kilometrów	3	. .	
	b) dla innych stacyi Turcyi azyatyckiej i dla stacyi Turcyi europejskiej w portach morskich	5	. .	
	c) dla stacyi Turcyi europejskiej wewnątrz kraju . .	8	. .	
	6. Taksy od punktu granicznego El-Arich:			
	a) dla stacyi Turcyi azyatyckiej w portach morskich . .	4	. .	
	b) „ „ „ „ wewnątrz	8	. .	
	c) „ „ „ europejskiej	12	. .	
	NB. Taksa terminalna Egiptu wynosi dla wszystkich depesz od punktu granicznego El-Arich od	9		

B.

Taxes de Transit.

(La taxe de transit est celle qui revient à chaque État pour les correspondances qui traversent son territoire.)

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe		Observations
		Francs	Cent.	
Allemagne	1º Pour les correspondances échangées par l'Autriche-Hongrie avec les Pays-Bas, la France et la Grande Bretagne .	1	50	
	2º Pour les autres correspondances européennes franchissant la frontière Austro-Allemande, et pour les correspondances échangées entre la Belgique et la Suisse	2	. .	
	3º Pour les correspondances échangées entre les Pays-Bas, la Belgique, la France, l'Espagne et le Portugal d'une part, et le Danemark, la Norwège, la Suède d'autre part, ainsi qu'entre les Pays-Bas et la Suisse	2	50	
	4º Pour toutes les autres correspondances	3	. .	
Autriche-Hongrie	1º Pour les correspondances entre l'Allemagne et l'Italie . .	1	. .	
	2º Pour les autres correspondances européennes franchissant la frontière Austro-Allemande	2	. .	
	3º Pour les autres correspondances échangées par la voie de la France entre la Grande Bretagne, d'une part, et la Roumanie, la Serbie, la Turquie et la Grèce, d'autre part . .	2	. .	
	4º Pour toutes les autres correspondances	3	. .	Taxe commune avec l'Italie ou la Suisse pour toute dépêche qui transite par ces États et par les frontières franco-italienne ou franco-suisse.
Belgique	1º Pour les correspondances échangées par la France entre les Pays-Bas, d'une part, l'Italie, Malte, Corfou et la Suisse, d'autre part	. . .	50	
	2º Pour toutes les autres correspondances	1	. .	
Danemark	Pour toutes les correspondances	1	. .	
	Taxes de la Grande Compagnie des Télégraphes du Nord:			
	1º Entre la côte du Danemark et celle de la Russie pour toutes les correspondances	2	. .	
	2º Entre la côte du Danemark et celle de la Norwège:			
	a) Pour les correspondances échangées entre le Danemark et la Norwège	1	. .	
	b) Pour toutes les autres	. . .	50	
Espagne	1º Pour les correspondances échangées entre la France et le Portugal	2	. .	
	2º Pour toutes les autres correspondances	2	50	
France	1º Pour les correspondances échangées entre la frontière de Belgique et les lignes sous-marines de la Manche	1	. .	
	2º Pour les correspondances échangées par les voies de la Suisse ou de l'Italie et de l'Autriche-Hongrie, entre la Belgique et la Grande Bretagne, d'une part, et l'Autriche-Hongrie, la Roumanie, la Serbie, la Turquie et la Grèce, d'autre part	1	50	

B.

Opłaty przechodowe.

(Przez opłaty przechodowe rozumieją się te taksy, które przypadają na każde państwo za depesze przechodzące przez jego ziemię).

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa		Uwagi
		frank.	cent.	
Niemcy	1. Za depesze wymieniane z Holandyą, Francyą i Anglią a przechodzące przez Austryą i Węgry	1	50	
	2. Za wszystkie inne depesze przechodzące przez granicę między Austryą a Niemcami tudzież za depesze wymieniane między Belgią a Szwajcaryą	2	. .	
	3. Za depesze wymieniane między Holandyą, Belgią, Francyą, Hiszpanią i Portugalią z jednej, a Danią, Norwegią, Szwecyą z drugiej strony, tudzież za depesze wymieniane pomiędzy Holandyą a Szwajcaryą	2	50	
	4. Za wszelkie inne depesze	3	. .	
Austrya i Węgry	1. Za depesze między Niemcami a Włochami	1	. .	
	2. Za inne depesze europejskie przechodzące przez granicę austryacko-niemiecką	2	. .	
	3. Za inne depesze wymieniane w kierunku na Francyą pomiędzy Anglią z jednej, a Rumunią Serbią, Turcyą i Grecyą z drugiej strony	2	. .	
	4. Za wszelkie inne depesze	3	. .	Taksa wspólna z Włochami lub Szwajcaryą za wszelkie depesze przechodzące przez te państwa i przez granice francusko-włoską lub francusko-szwajcarską.
Belgia	1. Za depesze przechodzące na Francyą pomiędzy Holandyą z jednej a Włochami, Maltą, Korfu i Szwajcaryą z drugiej strony	. . .	50	
	2. Za wszelkie inne depesze	1	. .	
Dania	Za wszelkie depesze	1	. .	
	Taksy „wielkiej kompanii telegrafowej północnej“:			
	1. Pomiędzy wybrzeżami duńskiemi a wybrzeżami rosyjskiemi za wszelkie depesze	2	. .	
	2. Pomiędzy wybrzeżami duńskiemi z norwegskiemi:			
	a) za depesze wymieniane pomiędzy Danią a Norwegią . .	1	. .	
	b) za wszelkie inne	. . .	50	
Hiszpania	1. Za depesze wymieniane między Francyą a Portugalią . . .	2	. .	
	2. Za wszystkie inne depesze	2	50	
Francya	1. Za depesze wymieniane pomiędzy granicą belgijską a liniami podmorskiemi kanału la Manche	1	. .	
	2. Za depesze wymieniane na Szwajcaryą lub Włochy i monarchią austryacko-węgierską pomiędzy Belgią i Anglią z jednej, a monarchią austryacko-węgierską, Rumunią, Serbią, Turcyą i Grecyą z drugiej strony	1	50	

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe		Observations
		Francs	Cent.	
France	3⁰ Pour les correspondances échangées, savoir:			
	a) Entre l'Italie, d'une part, l'Espagne et le Portugal, d'autre part . . . . *b)* Entre la Belgique et les Pays-Bas, d'une part, et l'Allemagne, l'Italie et la Suisse, d'autre part	2	. .	
	4⁰ Pour les correspondances de l'Allemagne, à l'exception de celles qui passent par la frontière d'Espagne	2	50	
	5⁰ Pour toutes les autres correspondances	3	. .	Le transit de l'île de Corse est fixé à 1 franc.
Grande Bretagne et Irlande	Le transit est taxé en additionnant les taxes jusqu'à Londres et à partir de Londres.			
Grande Bretagne (Inde Britannique)	*A.* Taxes des Câbles du Golfe Persique:			
	1⁰ Entre Fao et Bushire	15	. .	
	2⁰ Pour les correspondances des Indes:			
	a) De Fao à Kurrachée	46	. .	
	b) De Bushire à Kurrachée	31	. .	
	3⁰ Pour les correspondances de Penang et de Singapore:			
	a) De Fao à Kurrachée	35	. .	
	b) De Bushire à Kurrachée	23	50	
	4⁰ Pour les correspondances de Java, de la Cochinchine, de la Chine, du Japon et de l'Australie:			
	a) De Fao à Kurrachée	27	50	
	b) De Bushire à Kurrachée	18	50	
	B. Taxes des Indes proprement dites:			
	Pour toutes les correspondances	10	. .	
Grèce	Entre la frontière de Volo et celle de Corfou	4	. .	Taxe commune entre le Gouvernement Hellenique et la Compagnie des Câbles.
Italie	Pour les correspondances échangées, savoir:			
	1⁰ Pour les frontières de France et d'Autriche-Hongrie entre la Belgique et la Grande Bretagne, d'une part, et l'Autriche-Hongrie, la Roumanie, la Serbie, la Turquie et la Grèce, d'autre part	. .	50	
	2⁰ Entre les frontières d'Autriche, de France et de Suisse . .	1	. .	
	3⁰ Entre les mêmes frontières et Livourne (pour la Corse) . .	1	. .	
	4⁰ Entre la France, d'une part, et l'Algérie et la Tunisie, de l'autre (voie de Malte)	2	. .	
	5⁰ Par les frontières de France et de Turquie, entre la Grande Bretagne, d'une part, et la Grèce et la Turquie, d'autre part	2	. .	
	6⁰ Entre Vallona et le point d'atterrissement du câble de Corfou	1	. .	
	7⁰ Pour toutes les autres transits	3	. .	
	Taxes de la Compagnie Mediterranean Extension Telegraph:			
	1⁰ Entre Corfou et le point d'atterrissement du câble à Otrante	3	. .	
	2⁰ Entre Malte et le point d'atterrissement du câble en Sicile:			
	a) Pour les correspondances échangées entre l'Italie et l'Algérie, et la Tunisie	2	. .	
	b) Pour les autres correspondances	3	. .	
Luxembourg	Pour toutes les correspondances	. . .	50	
Norwège	1⁰ Pour les correspondances entre le Danemark et la Suède .	1	. .	
	2⁰ Pour toutes les autres correspondances	1	50	
Pays-Bas	Pour toutes les correspondances	1	. .	

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa frank.	Taksa cent.	Uwagi
Francya	3. Za depesze wymieniane: *a)* pomiędzy Włochami z jednej a Hiszpanią i Portugalią z drugiej strony . . . . *b)* pomiędzy Belgią a Holandyą z jednej a Niemcami, Włochami i Szwajcaryą z drugiej strony	2	. .	
	4. Za depesze Niemiec, z wyjątkiem tych które przechodzą przez granicę hiszpańską	2	50	
	5. Za wszelkie inne depesze	3	. .	Dla wyspy Korsyki taksa przechodowa ustanowiona jest w kwocie jeden frank.
Anglia i Irlandya	Opłata przechodowa równa się sumie taks do Londynu i z Londynu.			
Anglia (Indye angielskie)	*A.* Taksy telegrafu podmorskiego z zatoce perskiej:			
	1. Pomiędzy Fao a Bushire	15	. .	
	2. Za depesze indyjskie: *a)* z Fao do Kurachée . . . . *b)* z Bushire do Kurachée	46 31	. . . .	
	3. Za depesze z Penang do Singapore: *a)* z Fao do Kurachée . . . . *b)* z Bushire do Kurachée	35 23	. . 50	
	4. Za depesze z Jawy, Kochinchiny Chin, Japonii i Australii: *a)* z Fao do Kurachée . . . . *b)* z Buschire do Kurachée	27 18	50 50	
	B. Taksy Indyi właściwych: Za wszelkie depesze	10	. .	
Grecya	Pomiędzy granicami pod Volo i Korfu	4	. .	Wspólna taksa rządu greckiego i towarzystwa telegrafu podmorskiego.
Włochy	Za depesze, wymieniane: 1. Przez granice francuskie i austryacko-węgierskie pomiędzy Belgią i Anglią z jednej a monarchią austryacko-węgierską, Rumunią, Serbią, Turcyą i Grecyą z drugiej strony	. .	50	
	2. Pomiędzy granicami austryackiemi, francuskiemi i szwajcarskiemi	1	. .	
	3. Pomiędzy temiż samemi granicami a Liworno (do Korsyki) .	1	. .	
	4. pomiędzy Francyą z jednej a Algierem i Tunisem z drugiej strony (na Maltę)	2	. .	
	5. Przez granice francuskie i tureckie pomiędzy Anglią z jednej a Grecyą i Turcyą z drugiej strony	2	. .	
	6. Pomiędzy Valloną a punktem lądowym telegrafu podmorskiego na Korfu	1	. .	
	7. Za wszelkie inne depesze przechodowe	3	. .	
	Taksy spółki „Mediterranean Extension Telegraph Company“: 1. Pomiędzy Korfu a punktem lądowym telegrafu podmorskiego pod Otranto	3	. .	
	2. Pomiędzy Maltą a punktem lądowym telegrafu podmorskiego w Sycylii: *a)* za depesze wymieniane między Włochami a Algierem i Tunisem . . . . *b)* za inne depesze	2 3	. . . .	
Luksemburg	Za wszelkie depesze	. .	50	
Norwegia	1. Za depesze wymieniane pomiędzy Danią a Szwecyą . . . . 2. Za wszelkie inne depesze	1 1	. . 50	
Holandya	Za wszelkie depesze	1	. .	

Désignation des États	Indication des correspondances	Taxe Francs	Cent.	Observations
Perse	1º Entre les frontières de Turquie et de Russie	13	50	
	2º Entre les autres frontières:			
	a) Pour les correspondances des Indes	20	. .	
	b) id. id. de Penang et de Singapore .	15	. .	
	c) id. id. de Java, de Cochinchine, de Chine, du Japon et de l'Australie	12	. .	
Portugal	Pour toutes les correspondances	1	50	
Roumanie	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Russie	1º Pour les correspondances transitant par la Russie d'Europe	5	.	
	2º Pour les correspondances échangées entre l'Europe et la Perse	16	. .	
	3º Pour les correspondances entre l'Europe et la Turquie, par la frontière de Poti	12	. .	
	4º Pour les correspondances entre la Turquie et la Perse, par la frontière de Poti	4	. .	
	5º Pour les correspondances en provenance ou à destination:			
	a) Des Indes	32	. .	
	b) de Penang et de Singapore (voie des Indes)	24	50	
	c) de Java, de Cochinchine, de la Chine, du Japon et de l'Australie (voie des Indes)	20	. .	
	6º Pour les correspondances échangées avec la Chine et le Japon (voie de Wladiwostok)	40	. .	
Serbie	Pour toutes les correspondances	1	. .	
Suède	Pour les correspondances échangées, savoir:			
	1º Entre le Danemark, d'une part, et la Norwège ou l'Allemagne de l'autre	1	. .	
	2º Entre l'Allemagne et la Norwège	1	50	
	3º Entre la frontière de Russie et les autres frontières . . .	2	. .	
Suisse	1º Pour les correspondances échangées par la voie de la France, entre la Belgique et la Grande Bretagne, d'une part, et l'Autriche-Hongrie, la Roumanie, la Serbie, la Turquie et la Grèce, d'autre part	. .	50	
	2º Pour toutes les autres correspondances	1	. .	
Turquie	1º Pour les correspondances transitant:			
	a) Par la Turquie d'Europe	3	. .	
	b) par la Turquie d'Asie	13	50	
	2º Pour les correspondances échangées entre l'Europe et la Perse:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	16	50	
	b) par les autres frontières de la Turquie d'Europe . . .	17	50	
	3º Pour les correspondances échangées entre l'Europe et les Indes:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	26	. .	
	b) par les autres frontières	27	. .	
	4º Pour les correspondances échangées avec Penang et Singapore:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	19	. .	
	b) par les autres frontières	20	. .	
	5º Pour les correspondances échangées avec Java, la Cochinchine, la Chine, le Japon et l'Australie:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	16	. .	
	b) par les autres frontières	17	. .	
	6º Pour les correspondances échangées avec l'Egypte:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	14	. .	
	b) par les autres frontières de la Turquie d'Europe . . .	15	. .	
	7º Pour les correspondances échangées avec la Russie entre les frontières européennes et celle de Poti:			
	a) Par la Roumanie ou la Serbie	11	. .	
	b) par les autres frontières	12	. .	
	8º Entre les frontières de Hannequin et de Fao	5	. .	

NB. Les taxes applicables jusqu'aux Indes à la correspondance échangée entre Londres, d une part, et les Indes et les pays au-delà des Indes, d'autre part, sont fixées conformément à la répartition suivante, par les différentes voies actuellement existantes.

Nazwiska państw	Oznaczenie depesz	Taksa		Uwagi
		frank.	cent.	
Persya	1. Pomiędzy granicami tureckiemi a rosyjskiemi	13	50	
	2. Pomiędzy innemi granicami:			
	a) za depesze indyjskie	20	. .	
	b) za depesze z Penang i Singapore	15	. .	
	c) za depesze z Jawy, Kochinchiny, Chin, Japonii i Australii	12	. .	
Portugalia	Za wszelkie depesze	1	50	
Rumunia	Za wszelkie depesze	1	. .	
Rosya	1. Za depesze przechodzące przez Rosyą europejską	5	. .	
	2. Za depesze wymieniane pomiędzy Europą a Persyą	16	. .	
	3. Za depesze pomiędzy Europą a Turcyą przez punkt graniczny pod Poti	12	. .	
	4. Za depesze pomiędzy Turcyą a Persyą przez punkt graniczny pod Poti	4	. .	
	5. Za depesze których miejscem przeznaczenia lub wysłania są:			
	a) Indye	32	. .	
	b) Penang i Singapore (przez Indye)	24	50	
	c) Jawa, Kochinchina, Chiny, Japonia i Australia (przez Indye	20	. .	
	6. Za depesze wymieniane z Chinami i Japonią (przez Władywostok	40	. .	
Serbia	Za wszystkie depesze	1	. .	
Szwecya	Za wszelkie depesze wymieniane:			
	1. Pomiędzy Danią z jednej a Norwegią i Niemcami z drugiej strony	1	. .	
	2. Pomiędzy Niemcami a Norwegią	1	50	
	3. Pomiędzy granicą rosyjską a innemi granicami	2	. .	
Szwajcarya	1. Za depesze idące przez Francyą a wymieniane pomiędzy Belgią i Anglią z jednej, a Austryą i Węgrami, Rumunią, Serbią, Turcyą i Grecyą z drugiej strony	. . .	50	
	2. Za wszelkie inne depesze	1	. .	
Turcya	1. Za depesze przechodzące:			
	a) przez Turcyą europejską	3	. .	
	b) przez Turcyą azyatycką	13	50	
	2. Za depesze wymienione pomiędzy Europą a Persyą, przechodzące:			
	a) przez Rumunią lub Serbią	16	50	
	b) przez inne granice Turcyi europejskiej	17	50	
	3. Za depesze wymieniane pomiędzy Europą a Indyami, przechodzące:			
	a) przez Rumunią lub Serbią	26	. .	
	b) przez inne granice	27	. .	
	4. Za depesze wymieniane z Penangiem i Singaporą, przechodzące:			
	a) przez Rumunię lub Serbią	19	. .	
	b) przez inne granice	20	. .	
	5. Za depesze wymieniane z Jawą, Kochinchiną, Chinami, Japonią i Australią przechodzące:			
	a) przez Rumunią lub Serbią	16	. .	
	b) przez inne granice	17	. .	
	6. Za depesze wymieniane z Egiptem, przechodzące:			
	a) przez Rumunią lub Serbią	14	. .	
	b) przez inne granice Turcyi europejskiej	15	. .	
	7. Za depesze wymieniane z Rosyą pomiędzy granicami europejskiemi a granicą pod Poti, przechodzące:			
	a) przez Rumunią lub Serbią	11	. .	
	b) przez inne granice	12	. .	
	8. Pomiędzy granicami Hannequinu i Fao	5	. .	

NB. Taksy, które za drogę do Indyi mają być stosowane do depeszy, wymienianych pomiędzy Londynem z jednej, a Indyami i krajami leżącemi za Indyami, z drugiej strony, ustanowione są w tabeli niżej zamieszczonej z uwzględnieniem rozmaitych dróg, obecnie istniejących.

Ces taxes sont applicables partiellement aux correspondances échangées avec les pays autres que la Grande Bretagne, en ce sens qu'on ajoutera, aux taxes terminales et de transit ndiquées dans les tableaux généraux, les taxes des tableaux spéciaux vers l'Inde, à partir de a frontière où la voie devient commune:

	Pour les Indes mêmes		Pour Penang et Singapore		Pour Java, la Cochinchine, la Chine, le Japon et l'Australie	
	Francs	Cent.	Francs	Cent.	Francs	Cent.
A. Par la Russie:						
1º Voie du Câble d'Ekersund, de la Norwège, de la Suède:						
Angleterre et câble	3	50	3	50	3	50
Norwège	1	50	1	50	1	50
Suède	2	. .	2	. .	2	. .
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
2º Voie du câble de Sonderwig, du Danemark et de la Suède:						
Angleterre et câble	4	. .	4	. .	4	. .
Danemark	1	. .	1	. .	1	. .
Suède	2	. .	2	. .	2	. .
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
3º Voie du câble de Sonderwig, Danemark et Libau:						
Angleterre et câble	4	. .	4	. .	4	. .
Danemark	1	. .	1	. .	1	. .
Câble de Libau	2	. .	2	. .	2	. .
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
4º Voie de l'Allemagne:						
Angleterre et câble	4	50	4	50	4	50
Allemagne	2	50	2	50	2	50
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
5º Voie des Pays-Bas:						
Angleterre et câble	4	. .	4	. .	4	. .
Pays-Bas et Allemagne (taxe commune)	3	. .	3	. .	3	. .
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50

[1]) 9 pour le parcours de la frontière russe à Téhéran, et 11 de Téhéran à Bushire.
[2]) 6·75 id. id. 8·25 id.
[3]) 5·50 id. id. 6·50 id.

Taksy te będą częściowo stosowane także do depesz wymienianych z innemi krajami nietylko z Anglią, a to w ten sposób że do taks terminalnych i przechodowych, w tabelach ogólnych wyrażonych, doliczone będą taksy tabel szczegółowych dla Indyi od tej granicy, od której droga jest wspólna.

	Dla Indyi samych		Dla Penangu i Singapore		Dla Jawy, Kochinchiny, Chin, Japonii i Australii	
	frank.	cent.	frank.	cent.	frank.	cent.
A. Przez Rosyą:						
1. Telegrafem podmorskim na Ekersund, Norwegią i Szwecyą:						
Anglia i Telegraf podmorski	3	50	3	50	3	50
Norwegia	1	50	1	50	1	50
Szwecya	2	. .	2	. .	2	. .
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Zatoka perska (Bushire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
2. Telegrafem podmorskim na Sonderwig, Danią i Szwecyą:						
Anglia i telegraf podmorski	4	. .	4	. .	4	. .
Dania	1	. .	1	. .	1	. .
Szwecya	2	. .	2	. .	2	. .
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Zatoka perska (Bushire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
3. Telegrafem podmorskim na Sonderwig, Danią i Libau:						
Anglia i telegraf podmorski	4	. .	4	. .	4	. .
Dania	1	. .	1	. .	1	. .
Telegraf podmorski w Libau	2	. .	2	. .	2	. .
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Zatoka perska (Bushire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	.	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
4. Przez Niemcy:						
Anglia i telegraf podmorski	4	50	4	50	4	50
Niemcy	2	50	2	50	2	50
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Zatoka perska (Bushire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
5. Przez Holandyą:						
Anglia i telegraf podmorski	4	. .	4	. .	4	. .
Holandya i Niemcy (taksa wspólna)	3	. .	3	. .	3	. .
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1]) 20	. .	[2]) 15	. .	[3]) 12	. .
Zatoka perska (Buschire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50

[1]) 9 za drogę od granicy rosyjskiej do Teheranu, a 11 od Teheranu do Bushire,
[2]) 6·75 „ „ „ „ „ „ „ „ 8·25 „ „ „ „
[3]) 5·50 „ „ „ „ „ „ „ „ 6·50 „ „ „ „

	Pour les Indes mêmes		Pour Penang et Singapore		Pour Java, la Cochinchine, la Chine, le Japon et l'Australie	
	Francs	Cent.	Francs	Cent.	Francs	Cent.
6° Voie de la Belgique et de l'Allemagne:						
Angleterre et câble	3	. .	3	. .	3	. .
Belgique	1	. .	1	. .	1	. .
Allemagne	3	. .	3	. .	3	. .
Russie	32	. .	24	50	20	. .
Perse	[1] 20	. .	[2] 15	. .	[3] 12	. .
Golfe Persique (Bushire à Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
B. Par la Turquie:						
7° Voie de l'Allemagne et de la Turquie:						
Angleterre et câble	5	. .	5	. .	5	. .
Allemagne	3	. .	3	. .	3	. .
Autriche-Hongrie	3	. .	3	. .	3	. .
Turquie [4]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
8° Voie des Pays-Bas:						
Angleterre et câble	4	. .	4	. .	4	. .
Pays-Bas	1	. .	1	. .	1	. .
Allemagne	3	. .	3	. .	3	. .
Autriche-Hongrie	3	. .	3	. .	3	. .
Turquie [4]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
9° Voie de la Belgique et de la Turquie:						
Angleterre et câble	4	. .	4	. .	4	. .
Belgique	1	. .	1	. .	1	. .
Allemagne	3	. .	3	. .	3	. .
Autriche-Hongrie	3	. .	3	. .	3	. .
Turquie [4]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
10° Voie de la France et de l'Allemagne:						
Angleterre et câble	3	. .	3	. .	3	. .
France	3	. .	3	. .	3	. .
Allemagne	2	50	2	50	2	50
Autriche-Hongrie	2	50	2	50	2	50
Turquie [4]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
11° Voie de la France, de la Suisse et de l'Autriche-Hongrie:						
Angleterre et câble	3	. .	3	. .	3	. .
France	3	. .	3	. .	3	. .
Suisse	2	. .	2	. .	2	. .
Autriche-Hongrie	3	. .	3	. .	3	. .
Turquie [4]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50

[1], [2] et [3] voir à la page précédente.

[4] Y compris le transit éventuel par la Roumanie ou la Serbie.

	Dla Indyi samych		Dla Penangu i Singapore		Dla Jawy, Kochinhiny, Chin, Japonii i Australii	
	frank.	cent.	frank.	cent.	frank.	cent.
6. Na Belgią i Niemcy:						
Anglia i telegraf podmorski	3	. .	3	. .	3	. .
Belgia	1	. .	1	. .	1	. .
Niemcy	3	. .	3	. .	3	. .
Rosya	32	. .	24	50	20	. .
Persya	[1] 20	. .	[2] 15	. .	[3] 12	. .
Zatoka perska (Bushire-Kurrachée)	31	. .	23	50	18	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	100	. .	80	. .	67	50
B. Przez Turcyą:						
7. Na Niemcy i Turcyą:						
Anglia i telegraf podmorski	5	. .	5	. .	5	. .
Niemcy	3	. .	3	. .	3	. .
Austrya i Węgry	3	. .	3	. .	3	. .
Turcya [4])	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
8. Na Holandyą:						
Anglia i telegraf podmorski	4	. .	4	. .	4	. .
Holandya	1	. .	1	. .	1	. .
Niemcy	3	. .	3	. .	3	. .
Austrya i Węgry	3	. .	3	. .	3	. .
Turcya [4])	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
9. Na Belgią i Turcyą:						
Anglia i telegraf podmorski	4	. .	4	. .	4	. .
Belgia	1	. .	1	. .	1	. .
Niemcy	3	. .	3	. .	3	. .
Austrya i Węgry	3	. .	3	. .	3	. .
Turcya [4])	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
10. Na Francyą i Niemcy:						
Anglia i telegraf podmorski	3	. .	3	. .	3	. .
Francya	3	. .	3	. .	3	. .
Niemcy	2	50	2	50	2	50
Austrya i Węgry	2	50	2	50	2	50
Turcya [4])	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
11. Na Francyą, Szwajcaryą, Austryą i Węgry:						
Anglia i telegraf podmorski	3	. .	3	. .	3	. .
Francya	3	. .	3	. .	3	. .
Szwajcarya	2	. .	2	. .	2	. .
Austrya i Węgry	3	. .	3	. .	3	. .
Turcya	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50

[1]), [2]) i [3]) obacz stronę poprzedzającą.

[4]) Z policzeniem taksy przechodowej Rumuńskiej i Serbskiej jeżeli będzie.

	Pour les Indes mêmes		Pour Penang et Singapore		Pour Java, la Cochinchine, la Chine, le Japon et l'Australie	
	Francs	Cent.	Francs	Cent.	Francs	Cent.
12° Voie de la France, de l'Italie et de l'Autriche-Hongrie:						
Angleterre et câble	3	. .	3	. .	3	. .
France	3	. .	3	. .	3	. .
Italie	2	. .	2	. .	2	. .
Autriche-Hongrie	3	. .	3	. .	3	. .
Turquie [1]	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
13° Voie de la France et de l'Italie (Vallona):						
Angleterre et câble	3	. .	3	. .	3	. .
France	3	. .	3	. .	3	. .
Italie (Vallona)	5	. .	5	. .	5	. .
Turquie	27	. .	20	. .	17	. .
Golfe Persique (Fao à Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indes	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50

Fait à Rome, le 14 Janvier 1872.

Signés:

T. Meydam,
Gumbart,
De Klein,
Brunner,
Ary,
J. Vinchent,
Faber,
Marquis de Montemar,
Araujo,
Ailhaud,
Alan E. Chambre,
D. Robinson,
J. U. Bateman Champain,
G. Salachas,
Ernest d'Amico,

J. Malvano,
F. Salvatori,
Ernest Ponzio Vaglia,
C. Nielsen,
Staring,
J. U. Bateman Champain,
Valentim do Rego,
Le Général Prince J. Ghika,
C. de Lüders,
Radoycovitch,
Brändström,
Curchod,
M. Izzet,
Yanco Macridi.

[1]) Y compris le transit éventuel par la Roumanie ou la Serbie.

	Dla Indyi samych		Dla Fenangu i Singapore		Dla Jawy, Kochinchiny, Chin, Japonii i Australii	
	frank.	cent.	frank.	cent.	frank.	cent.
12. Na Francyą, Włochy, Austryą i Węgry:						
Anglia i telegraf podmorski	3	. .	3	. .	3	. .
Francya	3	. .	3	. .	3	. .
Włochy	2	. .	2	. .	2	. .
Austrya i Węgry	3	. .	3	. .	3	. .
Turcya [1]	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	46	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50
13. Na Francyą i Włochy (Vallona):						
Anglia i telegraf podmorski	3	. .	3	.	3	. .
Francya	3	. .	3	. .	3	. .
Włochy (Vallona)	3	. .	5	. .	5	. .
Turcya	27	. .	20	. .	17	. .
Zatoka perska (Fao-Kurrachée)	47	. .	35	. .	27	50
Indye	10	. .	10	. .	10	. .
	94	. .	76	. .	65	50

Działo się w Rzymie dnia 14 stycznia 1872.

Podpisy:

T. Meydam,
Gumbart,
Klein,
Brunner,
Ary,
J. Vinchent,
Faber,
Margrabia Montemar,
Araujo.
Ailhaud,
Alan E. Chambre,
D. Robinson.
J. U. Bateman Champain,
G. Salachas,
Ernest de Amico,

J. Malvano,
F. Salvatori,
Ernest Ponzio Vaglia,
Nielsen,
Staring,
J. U. Bateman Champain,
Walenty Ewaryst do Rego,
Książę J. Ghika jenerał,
C. Lüders,
Radoykovitch,
Brändström,
Curchod,
M. Izzet,
Yanco Macridi.

[1]) Z policzeniem taksy przechodowej rumuńskiej i serbskiej jeżli będzie.

Règlement

de service international

destiné à compléter

les dispositions de la Convention télégraphique.

I.

Art. I de la convention.

1.° Les fils spécialement affectés au service international reçoivent une notation particulière sur la Carte officielle dressée conformément à l'article **XXXIV du présent Règlement.**

2.° Ces fils sont désignés sous le nom de fil international de . . . . . . à . . . . .

3.° Ils ne servent, autant que possible, qu'aux relations entre les deux villes désignées comme leurs points extrêmes.

4.° Ils peuvent être détournés de cette affectation spéciale en cas de dérangement des lignes; mais ils doivent y être ramenés dès que le dérangement a cessé.

5.° **Les Administrations télégraphiques concourent, dans les limites de leur action respective, à la sauvegarde des fils internationaux et des câbles sous-marins; elles** combinent, pour chacun d'eux les dispositions qui permettent d'en tirer le meilleur parti.

6.° Les chefs de service des circonscriptions voisines des frontières s'entendent directement pour assurer, en ce qui les concerne, l'exécution de ces mesures.

7.° **Les Administrations indiquent, sur chaque fil, un ou plusieurs bureaux intermédiaires, obligés de prendre les correspondances en passage, si la transmission directe entre les bureaux extrêmes est impossible.**

Regulamin

dla służby międzynarodowej

celem uzupełnienia postanowień traktatu telegrafowego.

I.

Art. I traktatu.

Druty używane specyalnie do służby międzynarodowej będą szczególnie uwydatnione na karcie urzędowej, która ma być sporządzoną podług **XXXIV** artykułu **niniejszego regulaminu.**

2. Druty te tak będą oznaczone: międzynarodowy drut z . . . . do . . . .

3. Druty te będą ile możności używane tylko do połączenia dwu miast, które jak ich punkta końcowe oznaczą się.

4. W razie przerwy na liniach można od tego szczególnego używania odstąpić; lecz skoro przerwa usuniętą zostanie, używanie to znowu ma nastąpić.

5. **Zarządy telegrafów przyczyniają się w granicach swojej działalności do ochrony drutów międzynarodowych i telegrafów podmorskich;** wydają dla każdego z nich rozporządzenia pozwalające ciągnąć z nich największą korzyść.

6. Przełożeni służby sąsiednich powiatów granicznych porozumią się bezpośrednio, o ile to ich dotyczyć będzie, względem wykonania tych rozporządzeń.

7. **Zarządy wyznaczą na każdym drucie jedną lub więcej stacyi pośrednich, które są obowiązane odbierać korespondencye przechodzące, jeżeli nie można przesłać ich bezpośrednio z jednej stacyi skrajnej do drugiej.**

II.

Art. 2

Les notations suivantes sont adoptées dans les tarifs internationaux pour désigner les bureaux télégraphiques:

- N bureau à service permanent (de jour et de nuit);
- $\frac{N}{2}$ bureau à service de jour prolongé jusqu'à minuit;
- C bureau à service de jour complet;
- L bureau à service limité (c'est-à-dire ouvert pendant un nombre d'heures moindre que les bureaux à service de jour complet);
- B bureau ouvert pendant la saison des bains seulement;
- H bureau ouvert seulement pendant la saison d'hiver;

  } Ces notations peuvent se combiner avec les précédentes:
- $\frac{L}{BC}$ bureau ouvert avec service complet dans la saison des bains, et limité pendant le reste de l'année;
- $\frac{L}{HC}$ bureau ouvert avec service complet pendant l'hiver et limité pendant le reste de l'année;
- E bureau ouvert seulement pendant le séjour de la Cour;
- F station de chemin de fer ouverte à la correspondance des particuliers;
- P bureau appartenant à une compagnie privée;
- * bureau à ouvrir prochainement;
- S sémaphorique.

III.

Art. 7.

1.° Tout bureau qui reçoit par un fil international un télégramme présenté comme dépêche d'État ou de service, le réexpédie comme tel.

2.° Les dépêches des Agents consulaires, auxquelles s'applique le paragraphe 3 de l'article 7 de la Convention, ne sont pas refusées par le bureau de départ; mais celui-ci les signale immédiatement à l'Administration centrale.

II.

Art. 2

W taryfach międzynarodowych będą się używać dla stacyi telegraficznych następujące oznaczenia:

- N stacya ze służbą nieustającą (służbą dzienną i nocną):
- $\frac{N}{2}$ stacya z przedłużoną służbą dzienną aż do północy;
- C stacya z zupełną służbą dzienną;
- L stacya z ograniczoną służbą dzienną (t. j. z mniejszą liczbą godzin służbowych, niż na stacyach z zupełną służbą dzienną);
- B stacya która tylko podczas sezonu kąpielowego jest otwartą;
- H stacya która tylko w zimie jest otwartą:

  } oznaczenia te mogą być kombinowane z poprzedniemi:
- $\frac{L}{BC}$ stacya z zupełną służbą dzienną podczas pory kąpielowej, a z ograniczoną służbą podczas innych pór roku;
- $\frac{L}{HC}$ stacya z zupełną służbą dzienną w zimie, a z ograniczoną służbą w innych porach roku;
- E stacya, która tylko podczas bytności Najjaśn. Dworu jest otwartą:
- F stacya kolei żelaznej, która jest otwarta dla komunikacyi prywatnej;
- P stacya towarzystwa prywatnego;
- * stacya mająca być wkrótce otworzoną.
- S stacya semaforyczna.

III.

Art. 7

1. Każda stacya, która otrzyma na drucie międzynarodowym telegram oznaczony jako depesza rządowa lub służbowa, posyła takowy dalej.

2. Depesze ajentów konsularnych, do których się odnosi trzeci ustęp artykułu 7 traktatu, przez stacyę oddawczą nie mają być odrzucane, lecz natychmiast należy donieść o nich zarządowi centralnemu.

3.° Les dépêches émanant des divers bureaux et relatives aux incidents de transmission, circulent sur le réseau international comme dépêches de service.

IV.

Art. 8.

1.° Le droit d'émettre une réponse comme dépêche d'État est établi par la production de la dépêche d'État primitive.

2.° Pour les dépêches d'État sémaphoriques expédiées d'un navire en mer, le sceau est remplacé par le signe distinctif du commandement. Le nom du bâtiment doit être désigné.

3.° Chaque État désigne, s'il le juge convenable, les fonctionnaires ou magistrats chargés, dans chaque ville, de légaliser les signatures des expéditeurs. Dans ce cas, chacun des bureaux de cet État s'assure de la sincérité des légalisations qui lui sont présentées, et transmet, après la signature, la formule suivante:

„Signature légalisée par (qualité du fonctionnaire ou magistrat).“

4.° Cette mention entre dans le compte des mots taxés.

5.° Dans tout autre cas la légalisation est taxée et transmise telle qu'elle est libellée.

V.

Art. 9.

1.° En règle générale, les dépêches de service sont rédigées en français; toutefois, les diverses Administrations peuvent s'entendre entr'elles pour l'usage d'une autre langue.

2.° Cette disposition est applicable aux indications du préambule, aux avis de service ou d'office, qui accompagnent la transmission des correspondances.

VI.

Art. 10.

1.° Dans les dépêches qui sont composées en lettres ou chiffres secrets, l'adresse

3. Depesze, pochodzące od rozmaitych stacyi a odnoszące się do wydarzeń przy przesyłce, telegrafowane będą na sieci międzynarodowej jak depesze służbowe.

IV.

Art. 8.

1. Prawo oddania odpowiedzi jako depeszy rządowej można udowodnić ukazaniem pierwotnej depeszy rządowej.

2. Na depeszach rządowych, semaforycznych, wysłanych z okrętu na morzu, zamiast pieczęci, będzie położony znak komendy. Trzeba wymienić nazwisko okrętu.

3. Każde państwo oznaczy, jeśli to uzna za stósowne, tych urzędników i te władze, które w każdem miejscu będą obowiązane uwierzytelniać podpisy oddawców. W tym razie przekonywa się każda stacya tego państwa o autentyczności przedłożonych sobie uwierzytelnień i ekspedyuje po podpisie w następującej formie:

Podpis uwierzytelniony przez (oznaczenie urzędnika lub władzy).

4. Ta uwaga będzie także rachowaną przy liczeniu słów.

5. W każdym innym razie uwierzytelnienie tak będzie taksowane i ekspedyowane, jak jest napisane.

V.

Art. 9.

1. Depesze służbowe układane będą zwyczajnie po francuzku, wszelako mogą się rozmaite zarządy porozumieć między sobą co do używania innego języka.

2. Postanowienie to stosuje się do szczegółów na wstępie wzmiankowanych tudzież do zapisków służbowych lub urzędowych dołączonych do korespondencyi.

VI.

Art. 10.

1. W depeszach, które będą ułożone w głoskach tajnych lub cyfrach, musi

et la signature doivent être écrites en langage ordinaire.

2.° Le texte **des dépêches privées** peut être, soit entièrement chiffré, soit en partie chiffré et en partie clair. Dans ce dernier cas, les passages chiffrés doivent être placés entre deux parenthèses, les séparant du texte ordinaire qui précède ou qui suit. Le texte chiffré doit être composé exclusivement de lettres de l'alphabet ou exclusivement de chiffres arabes.

VII.

Art. 11 Les tableaux ci-dessous indiquent les signaux employés dans le service des appareils Morse et Hughes:

być podpis i adres napisany zwyczajnym pismem.

2. Tekst **depeszy prywatnych** może być albo całkiem szyfrowany, albo też po części szyfrowany i po części nie szyfrowany. W ostatnim wypadku muszą miejsca szyfrowane stać między dwoma nawiasami, które je dzielić będą od poprzedzającego lub następującego tekstu zwyczajnego. Tekst szyfrowany musi się składać albo wyłącznie z głosek alfabetu, albo wyłącznie z cyfer arabskich.

VII.

1. Załączona niżej tabela zawiera znaki zwykłe przy używaniu aparatu Morsego i Hughesa. Art. 11

Signaux de l'appareil Morse.

Lettres:

a	• ▬
ä	• ▬ • ▬
á ou å	• ▬ ▬ • ▬
b	▬ • • •
c	▬ • ▬ •
ch	▬ ▬ ▬ ▬
d	▬ • •
e	•
é	• • ▬ • •
f	• • ▬ •
g	▬ ▬ •
h	• • • •
i	• •
j	• ▬ ▬ ▬
k	▬ • ▬
l	• ▬ • •
m	▬ ▬
n	▬ •
ñ	▬ ▬ • ▬ ▬
o	▬ ▬ ▬
ö	▬ ▬ ▬ •
p	• ▬ ▬ •
q	▬ ▬ • ▬
r	• ▬ •
s	• • •
t	▬
u	• • ▬
ü	• • ▬ ▬
v	• • • ▬
w	• ▬ ▬
x	▬ • • ▬
y	▬ • ▬ ▬
z	▬ ▬ • •

Espacement et longueur des signes:

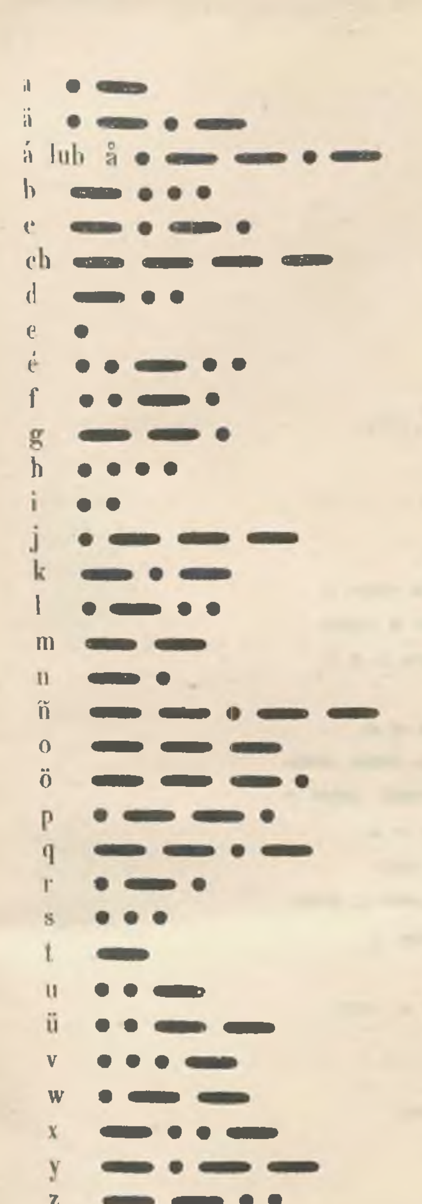
1. Une barre est égale à 3 points.
2. L'espace entre les signaux d'une même lettre est égal à 1 point.
3. L'espace entre deux lettres est égal à 3 points.
4. L'espace entre deux mots est égal à 5 points.

Chiffres.

1	• ▬ ▬ ▬ ▬
2	• • ▬ ▬ ▬
3	• • • ▬ ▬
4	• • • • ▬
5	• • • • •
6	▬ • • • •
7	▬ ▬ • • •
8	▬ ▬ ▬ • •
9	▬ ▬ ▬ ▬ •
0	▬ ▬ ▬ ▬ ▬
Barre de fraction	▬ ▬ ▬ ▬ ▬ ▬

Znaki aparatu Morsego.

Głoski:

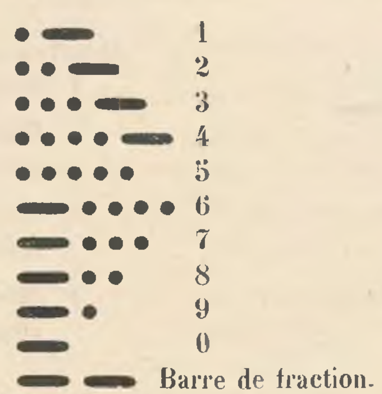
Odstęp i długość znaków:

1. Kreska równa się 3 punktom.
2. Przestrzeń między znakami tej samej głoski równa jest 1 punktowi.
3. Przestrzeń między dwiema głoskami równa się 3 punktom.
4. Przestrzeń między dwoma słowami równa się 5 punktom.

Cyfry:

1 · – – – –
2 · · – – –
3 · · · – –
4 · · · · –
5 · · · · ·
6 – · · · ·
7 – – · · ·
8 – – – · ·
9 – – – – ·
0 – – – – –
Kreska ułamkowa – –   – –   – –

On peut aussi employer, pour exprimer les chiffres, les signaux suivants, mais seulement dans les répétitions d'office :

Signaux de Ponctuation et autres:

Point . . . . (.)	· · · · · ·
Point et virgule . . . . (;)	— · — · — ·
Virgule . . . . (,)	· — · — · —
Deux points . . . . (:)	— — — · · ·
Point d'interrogation ou demande de répétition d'une transmission non comprise (?)	· · — — · ·
Point d'exclamation . . . . (!)	— — · · — —
Apostrophe . . . . (')	· — — — — ·
Alinéa	· — · — · ·
Trait d'union . . . . (-)	— · · · · —
Parenthèses (avant et après les mots) . ( )	— · — — · —
Guillemets . . . . („“)	· — · · — ·
Souligné (avant et après les mots ou le membre de phrase)	· · — — · —
Signal séparant le préambule de l'adresse, l'adresse du texte et le texte de la signature	— · · · —

Indications de service.

Dépêche d'Etat	· · ·
Dépêche de service	· —
Dépêche privée	· — — ·
Appel (préliminaire de toute transmission) .	— · — · —
Compris	· · · — ·
Erreur	· · · · · · · · · ·
Fin de la transmission	· — · — ·
Invitation à transmettre	— · · · · — ·
Attente	· — · · ·
Réception terminée	· — · · — · · — ·

Do wyrażenia cyfer można używać także następujących znaków, ale tylko przy urzędowych powtórzeniach:

Znak	
· —	1
· · —	2
· · · —	3
· · · · —	4
· · · · ·	5
— · · · ·	6
— · · ·	7
— · ·	8
— ·	9
—	0
— —	Ułomki.

Znaki pisarskie i inne:

Kropka	[.]	· · · · · ·
Średnik	[;]	— · — · — ·
Przecinek	[,]	· — · — · —
Dwukropek	[:]	— — — · · ·
Znak zapytania lub znak zawezwania do powtórzenia komunikatu niezrozumianego	[?]	· · — — · ·
Wykrzyknik	[!]	— — · · — —
Apostrof	[']	· — — — — ·
Alinea		· — · — · ·
Łącznik	[-]	— · · · · —
Nawias (przed i po słowach, które mają być zamknięte)	( )	— · — — · —
Cudzysłów	[„“]	· — · · — ·
Znak podkreślenia (przed i po słowie lub części zdania)		· · — — · —
Znak oddzielenia wstępu od adresu, adresu od tekstu i tekstu od podpisu		— · · · —

Znaki służbowe:

Depesza rządowa	· · ·
Depesza służbowa	· —
Depesza prywatna	· — — ·
Zawezwanie (poprzedzające każdą komunikacyę)	— · — · —
Zrozumiano	· · · — ·
Pomyłka	· · · · · · · · · ·
Koniec komunikatu	· — · — ·
Zawezwanie do komunikatu	— · · · · — ·
Czekać	· — · · ·
Kwit	· — · · — · · — ·

Signaux de l'appareil Hughes.

Lettres:

A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

Chiffres:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Signes de ponctuation et autres.

Point, virgule, point virgule, deux points, point d'interrogation, point d'exclamation, apostrophe, croix +, trait d'union, E accentué, barre de fraction /, double trait =, parenthèse de gauche, (, parenthèse de droite), &, guillemet „.

Dans la transmission ou dans le collationnement d'un nombre fractionnaire non décimal, le nombre entier doit être séparé, par un blanc, du numérateur de la fraction ordinaire qui suit. Exemple: 1 3/4 et non 13/4.

Les mots et passages soulignés sont précédés et suivis de deux traits d'union (Exemple: — — dépèche télégraphique — —), et souligné à la main par l'employé d'arrivée.

Indications de service.

Dépèches d'État S;

Dépèches de service A;

Dépèches privées P;

Pour appeler le poste avec lequel on est en communication ou pour lui répondre: le blanc et l'N répétés alternativement;

Pour regler le synchronisme et demander dans ce but la répétition prolongée du même signe: une combinaison composée du blanc, de l'I et du T, reproduite autant de fois qu'il est nécessaire;

Pour demander ou faciliter le reglage de l'électro-aimant: une combinaison formée des quatre signaux suivants, le blanc, l'I, l'N et le T, répétée autant de fois qu'il est nécessaire;

Pour donner attente: la combinaison ATT, suivie de la durée probable de l'attente;

Znaki aparatu Hughesa.

Głoski:

A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

Cyfry.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Znaki pisarskie i inne znaki.

Kropka, przecinek, średnik, dwukropek, znak zapytania, wykrzyknik, apostrof, krzyż +, łącznik, E z akcentem, kreska ułamkowa /, znak równości =, lewy nawias (, prawy nawias), &, cudzysłów „.

Przesyłając lub kolacyonując liczbę z ułamkiem zwyczajnym, trzeba liczbę całą oddzielić znakiem Białe od licznika obok stojącego ułamka zwyczajnego np. 1 3/4 a nie 13/4.

Przed i po słowach i miejscach podkreślonych, które przy nadejściu przez urzędnika własnoręcznie podkreślone być mają, daje się dwa łączniki np. — — depesza telegraficzna — —).

Znaki służbowe.

Depesze rządowe S;

Depesze służbowe A;

Depesze prywatne P;

Aby na stacyę, z którą się utrzymuje korespondencya, zawołać lub jej odpowiedzieć: Białe i N na przemian powtarzane;

Aby uregulować współczesność i w tym celu żądać powtórzenia tego samego znaku, kombinacya taka: Białe, I i T, tak często powtarzana, jak tego potrzeba;

Aby zażądać lub ułatwić uregulowanie elektromagnesu, kombinacya następujących czterech znaków: Białe, I, N i T, która tak często się powtarza, jak tego trzeba.

Aby zatelegrafować „czekać": kombinacya ATT z prawdopodobnem trwaniem czasu czekania;

Pour indiquer une erreur: deux ou trois N consécutifs, sans aucun signe de ponctuation;

Pour interrompre la transmission du bureau correspondant: deux ou trois lettres quelconques convenablement espacées.

Les accentes sur E sont tracés à la plume ou au crayon noir à la fin des mots (avec ou sans s) et lorsqu'ils sont essentiels au sens (Ex. Achète Acheté). **Dans ce dernier cas, le transmetteur répète le mot après la signature, en y faisant figurer l'E accentué entre deux blancs, pour appeler l'attention du poste qui reçoit. Pour** ä, ö **et** ü, **on transmet respectivement** ae, oe **et** ue.

2.º La signature n'est pas transmise dans les dépêches de service: l'adresse de ces dépêches affecte la forme suivante:

Paris de Saint Petersbourg.

Directeur général à Directeur général.

3.º Quand il s'agit de communications échangées entre bureaux, au sujet des incidents de la transmission, on **transmet** simplement **le texte de la dépêche, sans adresse, ni signature.**

4.º L'adresse des dépêches privées doit toujours être telle, que la remise au destinataire puisse avoir lieu sans recherches, ni demandes de renseignements.

5.º Elle doit comprendre, pour les grandes villes, la mention de la rue et du numéro, ou, à défaut de ces indications, celle de la profession du destinataire ou autres analogues.

6.º Pour les petites villes même, le nom du destinataire doit être, autant que possible, accompagné d'une indication complémentaire capable de guider le bureau d'arrivée en cas d'altération du nom propre.

7.º La mention du pays, dans lequel est située la résidence du destinataire, est obligatoire, sauf les cas où cette résidence est une capitale ou une ville importante; elle est comprise dans le nombre des mots soumis à la taxe.

Aby donieść o jakimś błędzie: dwa lub trzy bez znaku przecinkowego po sobie następujące N;

Aby przerwać korespondencyę stacyi dającej: dwie lub trzy dowolne głoski w odpowiednich odstępach.

Akcenty nad E dawane będą piórem lub czarnym ołówkiem na końcu słów (z s lub bez niego) i jeżeli są dla jasności potrzebne (np. achète acheté). **W tym ostatnim przypadku telegrafujący powtarza słowo po podpisie, dając akcentowane E pomiędzy dwoma „białemi" ażeby zwrócić uwagę stacyi odbierającej. Za** ä, ö **i** ü **pisze się** ae, oe **i** ue.

2. Przy depeszach służbowych podpisu się nie daje; adres tych depesz ma formę następującą:

Paryż z St. Petersburga.

Generalny dyrektor do dyrektora generalnego.

3. Jeżeli między stacyami wypadnie donieść o zdarzeniach zaszłych przy przesyłaniu, to telegrafuje się **tekst depeszy bez adresu i bez podpisu.**

4. Adres depesz prywatnych musi być zawsze taki, aby doręczenie adresatowi nastąpić mogło bez dalszych poszukiwań i dopytywań.

5. Dla wielkich miast ma on zawierać nazwę ulicy i numeru domu, lub, w razie braku tegoż, oznaczenie profesyi adresata lub inne podobne oznaczenia.

6. Nawet dla mniejszych miast ma być umieszczone obok nazwiska adresata ile możności takie uzupełniające oznaczenie, iżby stacya miejsca przeznaczenia w razie uszkodzenia nazwiska, adresata odszukać mogła.

Oznaczenie kraju, w którym leży miejsce zamieszkania adresata, jest obowiązkowem, chyba że to miejsce mieszkania jest miastem głównem lub znaczniejszem; oznaczenie to należy do liczby wyrazów taksie podlegających.

8.° Les dépêches dont l'adresse ne contient pas ces renseignements doivent néanmoins être transmises.

9.° Dans tous les cas l'expéditeur supporte les conséquences de l'insuffisance de l'adresse.

10.° L'adresse des dépêches à transporter au delà des lignes télégraphiques est formulée ainsi qu'il suit: „M. Müller, Stégliz exprès (ou poste) Berlin“, le nom du bureau télégraphique d'arrivée étant exprimé le dernier.

11.° L'adresse des dépêches à destination des navires en mer doit comprendre, outre les indications ordinaires, le nom ou le numéro officiel du bâtiment destinataire et sa nationalité.

VIII.

Art. 12.

1.° Les dépêches d'État ou de service ne sont pas comptées dans l'ordre alternatif des dépêches privées, transmises par l'appareil Morse.

2.° La transmission des dépêches échangées par l'appareil Hughes s'effectue par séries alternatives. La série est limitée à cinq dépêches, de quelque nature qu'elles soient, d'État, de service ou privées. Ces cinq dépêches sont considérées comme formant une seule transmission, qui ne doit être interrompue que dans le cas d'urgence exceptionelle. Toute dépêche de cent mots ou au dessus est considérée comme formant une seule série. **Ce mode de transmission peut être appliqué à l'appareil Morse sur les lignes importantes, dont le travail est continu.**

3.° Le bureau qui a transmis une série est en droit de continuer, lorsqu'il survient une dépêche d'État ou de service à laquelle la priorité de transmission est accordée, à moins que le bureau qui vient de recevoir n'ait déja commencé de transmettre à son tour.

4.° Toute correspondance entre deux bureaux commence par le signal d'appel.

5.° Le bureau appelé doit répondre immédiatement, en donnant son indicatif, et, s'il est empêché de recevoir, le signal

8. Depesze, których adres tych szczegółów nie zawiera, mają być mimo tego ekspedyowane.

9. W każdym razie skutki wynikłe z niezupełności adresu sam oddawca ponosić musi.

10. Adres depesz, które mają być ekspedyowane poza linie telegraficzne, opiewać ma, jak następuje:

„M. Müller, Steglitz posłaniec (lub poczta) Berlin“, dodając na końcu nazwisko stacyi telegraficznej miejsca przeznaczenia.

11. Adres depesz, które są przeznaczone dla okrętów na morzu się znajdujących, musi oprócz zwykłych oznaczeń zawierać nazwisko lub numer urzędowy i narodowość okrętu, do którego adres jest skierowany.

VII.

Art. 12.

1. Depesze rządowe lub służbowe nie będą liczone przy przeplatanem następstwie prywatnych depesz ekspedyowanych zapomocą aparatu Morsego.

2. Przesłanie depesz, które zapomocą aparatu Hughesa mają być wymienione, odbywa się w seryach na przemian po sobie następujących. Każda serya ogranicza się na pięć depesz, bez względu na to, czy to są depesze rządowe, służbowe lub prywatne. Te pięć depesz uważać się będą za jedną przesyłkę, która tylko w razie wyjątkowej naglącej potrzeby przerwaną być może. Każda depesza o stu lub więcej wyrazach uważać się będzie za jedną seryę. **Tego sposobu telegrafowania można używać także na aparacie Morsego na głównych liniach na których ruch trwa ciągle.**

3. Stacya, która telegrafowała seryą, ma prawo telegrafować dalej, jeżeli nadejdzie depesza rządowa lub służbowa której służy pierwszeństwo w telegrafowaniu, chyba że stacya, która ma odebrać, nie zaczęła już sama telegrafować.

4. Każda korespondencya między dwiema stacyami zaczyna się znakiem „wezwania“.

5. Zawezwana stacya musi natychmiast podaniem swego nazwiska odpowiedzieć, a jeśli nie będzie mogła odebrać depeszy,

d'attente, suivi d'un chiffre indiquant la durée probable de l'attente. Si la durée probable excède dix minutes, l'attente doit être motivée.

6.° Lorsque le bureau qui vient d'appeler a reçu, sans autre signal, l'indicatif du bureau qui répond, il transmet dans l'ordre suivant les indications de service, constituant le préambule de la dépêche:

a) Nature de la dépêche, au moyen d'une des lettres S, A, quand c'est une dépêche d'État ou de service;

b) Bureau de destination [1];

c) Bureau d'origine précédé de la particule de (Exemple: Paris de Bruxelles) [2];

d) Numéro de la dépêche;

e) Nombre de mots (dans les dépêches chiffrées on indique: 1.° le nombre total des mots qui sert de base à la taxe; 2.° le nombre des mots écrits en langue ordinaire; 3.° **s'il y a lieu, le nombre des groupes de chiffres ou lettres**);

f) Dépôt de la dépêche (par trois nombres, date, heure et minute, avec l'indication **m** ou s [matin ou soir]).

Dans la transmission des dépêches par l'appareil Hughes, la date est donnée sous la forme d'une fraction, dont le numérateur indique le jour et le dénominateur le mois.

g) Voie à suivre (**quand l'expéditeur l'a indiquée par écrit dans sa dépêche**).

h) Autres indications éventuelles (**collationnement**, accusé de réception, réponse payée, **exprès payé, exprès, poste, bureau restant, poste restante**, dépêche sémaphorique, nombre des adresses, à faire suivre, etc.).

[1] Lorsque la dépêche est à destination d'une localité non pourvue d'un bureau télégraphique, le préambule indique, non la résidence du destinataire, mais le bureau télégraphique, par les soins duquel la dépêche doit être remise à destination, ou envoyée à la poste.

[2] Indiquer le pays ou la situation géographique du bureau d'origine, quand il y a un autre bureau de même nom.

dać znak: „czekać“ z dołączeniem liczby, oznaczającej prawdopodobne trwanie czekania. Jeśli prawdopodobne trwanie 10 minut przekracza, musi być usprawiedliwione.

6. Jeśli stacya wołająca otrzyma bez dalszego znaku nazwisko stacyi odpowiadającej, to odsyła w następującym porządku szczegóły służbowe stanowiące wstęp depeszy:

a) Gatunek depeszy zapomocą jednej z głosek S, A, jeśli jest depeszą rządową lub służbową;

b) Stacyę przeznaczenia [1]);

c) Stacyę oddawczą z poprzedzającym przyimkiem z [np. Paryż z Bruxeli] [2]);

d) Numer depeszy;

e) Liczbę słów (przy szyfrowanych depeszach podaje się: po pierwsze, całą liczbę słów, która stanowi podstawę taksy; powtóre, liczbę słów w zwyczajnym języku pisanych); **po trzecie, w zachodzącym przypadku liczbę grup cyfr lub liter);**

f) Oddanie depeszy (trzema liczbami, datum, godzinę i minutę, z dodaniem głosek **m** lub s [przedpołudniem lub po południu]);

Przesyłając depeszę za pomocą aparatu Hughesa datę podaje się w formie ułamka, którego licznik oznacza dzień, a mianownik miesiąc;

g) Kierunek drogi (**jeżeli oddawca nie wskazał go pisemnie w depeszy);**

h) Wszelkie inne szczegóły (**kolacyonowanie**, doniesienie odbioru, zapłacona odpowiedź, **posłaniec zapłacony, posłanie pocztą, bureau restant, poste restante**, depesza semaforyczna, liczba adresów, posłać dalej).

[1]) Jeśli depesza jaka jest przeznaczona do miejsca bez stacyi telegraficznej, to należy, na wstępie nie podawać miejsca zamieszkania adresata, lecz stacyę telegraficzną, za której staraniem depesza ma być doręczona lub na pocztę odesłana.

[2]) Jeżeli istnieje druga stacya z tą samą nazwą, trzeba wymienić kraj, lub położenie geograficzne stacyi.

7.° Aucun bureau appelé ne peut refuser de recevoir les dépêches qu'on lui annonce, quelle qu'en soit la destination.

7. Żadna stacya zawezwana nie może odmówić przyjęcia zapowiedzianej sobie depeszy, jakiekolwiekby było jej miejsce przeznaczenia.

8.° On ne doit, ni refuser, ni retarder une dépêche, si les indications des service ne sont pas régulières. Il faut la recevoir et puis en demander, au besoin, la régularisation au bureau d'origine par une dépêche de service, conformément à l'article X ci-après.

8. Przyjęcia depeszy niemożna ani odmówić ani odwlec, choeiaż służbowe szczegóły nie są podane podług przepisów. Depeszę przyjąć należy, i wtedy w razie potrzeby zażądać od stacyi podawczej sprostowania zapomocą depeszy służbowej w myśl następującego artykułu X.

9.° A la suite du préambule spécifié ci-dessus, on télégraphie successivement l'adresse, le texte et la signature de la dépêche.

9. Po wstępie wyżej wyszczególnionym telegrafuje się kolejno adres, tekst, i podpis depeszy.

10.° **Dans les dépêches transmises par l'appareil Morse, le signe de séparation (▬ • • • ▬) est placé entre le préambule et l'adresse, entre l'adresse et le texte, entre le texte et la signature.** On termine par le signal de „fin de la transmission“.

10. **W depeszach telegrafowanych aparatem Morsego daje się dzielnik (▬ • • • ▬) pomiędzy wstępem a adresem, pomiędzy adresem a tekstem i pomiędzy tekstem a podpisem.** W końcu daje się znak „zakończenia komunikacyi“.

11.° Dans les dépêches transmises par l'appareil Hughes **on emploie** un double trait **(=) pour séparer le préambule de l'adresse, l'adresse du texte le texte de la signature, et on termine chaque dépêche par la croix (+).**

11. W depeszach, ekspedyonowanych aparatem Hughesa, daje się dla oddzielenia wstępu od adresu, adresu od tekstu, i tekstu od podpisu znak równości (=), **a depeszę kończy się krzyżem (+).**

12.° Si l'employé qui transmet s'aperçoit qu'il s'est trompé, il doit s'interrompre par le signal d'erreur, répéter le dernier mot bien transmis, et continuer, à partir de là, la transmission rectifiée.

12. Jeśli ekspedyujący urzędnik spostrzeże, iż się omylił, natenczas winien depeszę przerwać za pomocą znaku omyłki, powtórzyć ostatnie dobrze telegrafowane słowo, i odtąd sprostowaną komunikacyę dalej ekspedyować.

13.° De même, l'employé qui reçoit, s'il rencontre un mot qu'il ne parvient pas à saisir, doit interrompre son correspondant par le même signal, et répéter le dernier mot compris en le faisant suivre d'un point d'interrogation. Le correspondant reprend alors la transmission à partir de ce mot, en s'efforçant de rendre ses signaux aussi clairs que possible.

13. W równy sposób ma odbierający urzędnik, skoro spostrzeże słowo niezrozumiałe, przerwać ekspedyującego urzędnika tym samym znakiem, i ostatnie zrozumiane słowo z dołączeniem znaku zapytania powtórzyć. Ekspedyujący urzędnik powtarza potem depeszę od tego słowa, starając się znaki podawać jak najwyraźniej.

14.° Hormis les cas déterminés de concert par les diverses Administrations, il est interdit d'employer une abréviation quelconque en transmettant le texte d'une dépêche, ou de modifier ce texte de quelque manière que ce

14. Wyjąwszy wypadki, oznaczone wspólnie przez rozmaite zarządy, nie wolno używać przy przesyłaniu tekstu depeszy jakichkolwiek skróceń, lub też tekst w jakikolwiek sposób zmieniać. Każda depesza ma

soit. Toute dépêche doit être transmise telle que l'expéditeur l'a écrite et d'après sa minute, sauf le cas prévu au paragraphe 3 de l'article 37 de la Convention.

15.° Aussitôt après la transmission, l'employé qui a reçu compare, pour chaque dépêche, le nombre des mots transmis au nombre annoncé, et, s'il y a une différence, la signale à son correspondant. Si ce dernier s'est simplement trompé dans l'annonce du nombre des mots, il répond admis; sinon il répète la première lettre de chaque mot jusqu'au passage omis, qu'il rétablit.

16.° Toute dépêche donne lieu à un collationnement partiel non taxé, sauf les dépêches collationnées, qui sont répétées intégralement.

17.° Le collationnement se fait à la fin de la transmission de la dépêche.

18.° A l'appareil Morse le collationnement est donné par l'employé qui a reçu et immédiatement après la vérification du compte des mots; le collationnement partiel comprend les noms propres, les nombres (à l'exception du millésime) et les mots douteux ou peu connus. L'employé qui a reçu peut d'ailleurs étendre ce collationnement et répéter la dépêche intégralement, s'il le juge indispensable pour mettre sa responsabilité à couvert. De même, l'employé qui a transmis peut exiger la répétition intégrale de la dépêche.

19.° Dans la répétition des nombres suivis de fractions, ou des fractions dont le numérateur est formé de deux chiffres ou plus, on doit répéter, en toutes lettres, le numérateur de la fraction, afin d'éviter toute confusion. Ainsi pour $1^{1}/_{16}$, il faut répéter **en français** 1 un 16, afin qu'on ne lise pas $^{11}/_{16}$; pour $^{13}/_{4}$, il faut répéter treize 4, afin qu'on ne lise pas $1^{3}/_{4}$.

20.° La répétition ne peut être retardée **ni** interrompue sous aucun prétexte. Lorsqu'elle est achevée et la dépêche **vérifiée**, le bureau qui a reçu donne à celui qui a transmis le signal de réception terminée, lequel

być tak ekspedyowaną, jak ją oddawca napisał i według jej oryginału, wyjąwszy wypadek w 3 ustępie art. 37 traktatu przewidziany.

15. Natychmiast po wyekspedyowaniu porównywa odbierający urzędnik przy każdej depeszy liczbę odebranych słów z zapowiedzianą liczbą słów, i zawiadamia w razie zachodzącej różnicy ekspedyującego urzędnika. Jeżeli ten ostatni tylko przy zapowiedzeniu liczby słów się omylił, to odpowiada „Zgadzam się“ jeśli nie, to powtarza pierwszą głoskę każdego słowa aż do opuszczonego miejsca, które ma sprostować.

16. Przy każdej depeszy nastąpić ma wolne od taksy częściowe kolacyonowanie, wyjąwszy depesze kolacyonowane które całkiem się powtarzają.

17. Kolacyonowanie odbywa się po zamknięciu przesyłki depesz.

18. Przy aparacie Morsego kolacyonowanie uskutecznia odbierający urzędnik, a mianowicie bezpośrednio po sprawdzeniu liczby słów; częściowe kolacyonowanie rozciąga się na imiona własne, liczby (z wyjątkiem liczby roku) i na wątpliwe lub mniej znane słowa. Odbierający urzędnik może jednak kolacyonowanie to rozszerzyć i depesze całkiem powtórzyć, jeśli to uważa za potrzebne, aby zabezpieczyć swoją odpowiedzialność. Również może urzędnik ekspedyujący zażądać zupełnego powtórzenia depeszy.

19. Przy powtarzaniu liczb z ułamkiem, lub ułamków, których licznik składa się z dwu lub więcej cyfer, należy licznika ułamkowego w słowach powtórzyć, aby uniknąć pomyłek. Tak np. trzeba **we francuskiem** dla $1^{1}/_{16}$ powtórzyć $1^{\text{jedna}}/_{16}$, aby nie czytano $^{11}/_{16}$, dla $^{13}/_{4}$ trzeba powtórzyć $^{\text{trzynaście}}/_{4}$, aby nie czytano $1^{3}/_{4}$.

20. Powtórzenie pod żadnym pozorem nie może być ani opóźniane **ani** przerywane. Jeżeli zostanie skończone a depesza uznaną zostanie za zupełnie **sprawdzoną**, natenczas stacya odbierająca daje stacyi ekspedyującej

est immédiatement répété par le correspondant.

21.° A l'appareil Hughes, le collationnement est donné après chaque dépêche par l'employé qui a transmis. Le collationnement partiel ne comprend que les nombres et les lettres isolées.

22.° Après la transmission de la série, le bureau d'arrivée accuse la réception du nombre de dépêches reçués, en distinguant les dépêches **d' État** ou de service des dépêches privées. Cet accusé de réception prend la forme suivante: „**N. 316, 520 S, 741, 72 A, 1659 R R R**“.

23.° L'échange des rectifications s'effectue après la transmission de chaque série suivant la formule: En N. . . . . lire, etc.

24.° Les rectifications relatives à des dépêches d'une série précédemment transmise, sont faites par avis de service adressés aux bureaux de destination. Ces avis rappellent le nom et l'adresse de destinataires.

25.° Les demandes de renseignements qui se produisent dans les mêmes conditions, font également l'objet d'un avis de service.

26.° Dans les deux systèmes d'appareil, la transmission de la dépêche ou de la série terminée, le bureau qui vient de recevoir transmet à son tour, s'il a une dépêche; sinon, l'autre continue. Si de part et d'autre il n'y a rien à transmettre, les deux bureaux se donnent réciproquement le signal Zéro.

27.° S'il arrive que, par suite d'interruption ou par une autre cause quelconque, on ne puisse recevoir la répétition, cette circonstance n'empêche pas la remise de la dépêche au destinataire, **sauf à lui communiquer ultérieurement la rectification, le cas échéant.**

28.° Les dépêches provenant d'un navire en mer sont transmises à destination en signaux du code commercial, lorsque le navire expéditeur l'a demandé.

29.° Dans le cas où cette demande n'a pas été faite, les dépêches sont traduites en langage ordinaire par le préposé du poste sémaphorique et transmises à destination.

znak: „koniec ekspedycyi“, który to znak natychmiast przez ostatnią powtórzony będzie.

21. Przy aparacie Hughesa kolacyonowanie uskutecznia odsyłający urzędnik po każdej depeszy. Częściowe kolacyonowanie obejmuje tylko liczby i osobno stojące głoski.

22. Po przesłaniu seryi potwierdza stacya nadejścia odbiór otrzymanej liczby depesz, rozróżniając depesze **rządowe** i służbowe od depesz prywatnych. To potwierdzenie odbioru ma mieć następującą formę: **Nr. 316, 520 S, 741, 72 A, 1659 R R R.**

23. Wymiana sprostowań uskuteczni się po przesłaniu każdej seryi zapomocą formułki: W nr. . . . czytać trzeba itd.

24. Sprostowania odnoszące się do depesz dawniej ekspedyowanej seryi uskuteczniają się zapomocą uwiadomień służbowych, skierowanych do stacyi miejsc przeznaczenia. W doniesieniach tych powtórzyć trzeba także nazwisko i adres odbiorcy.

25. Zapytania, które w równych okolicznościach będą potrzebne, stanowią także przedmiot doniesienia służbowego.

26. Przy obu systemach aparatowych przesyła po ukończonem telegrafowaniu depeszy lub seryi depesz stacya odbierająca ze swojej strony swoje depesze, jeśli jakie ma; jeśli nie, to druga telegrafuje dalej. Jeśli żadna strona nie ma nic do przesłania, natenczas obie stacye dają sobie nawzajem znak: zero.

27. Jeżeli w skutek przerwy lub z jakiego innego powodu nie można będzie otrzymać powtórzenia, natenczas okoliczność ta nie powinna stać w drodze przesłaniu depeszy do adresata; **w razie potrzeby jednak należy później donieść mu o sprostowaniu.**

28. Depesze pochodzące od okrętu morskiego, ekspedyowane będą ze znakiem kodeksu handlowego na miejsce przeznaczenia, jeśli tego okręt odsyłający zażąda.

29. Jeżeli takiego żądania nie postawiono, natenczas naczelnik stacyi semaforycznej przekłada te depesze na język zwyczajny, i w tym języku telegrafuje je do miejsca ich przeznaczenia.

IX.

Art. 13. 1.° Entre deux bureaux d'États différents communiquant par un fil direct, la clôture est donnée par celui qui appartient à l'État dont la capitale a la position la plus occidentale.

2.° Cette règle s'applique à la clôture des procès-verbaux et à la division des séances dans les bureaux à service permanent.

X.

Art. 14. **1.° Les différentes voies, que peuvent suivre les dépêches, sont indiquées par des formules concises, arrêtées de commun accord par les offices intéressés.**

2.° L'expéditeur qui veut prescrire la voie à suivre doit écrire lui même, en marge de sa minute, la formule correspondante. Cette formule est transmise dans le préambule.

3.° Les avis de service relatifs à une dépêche précédemment transmise sont dirigés, autant que possible, sur les bureaux par où la dépêche primitive a transité. **Ces avis doivent reproduire toutes les indications propres à faciliter les recherches des dépêches primitives, telles que la date de l'expédition, l'adresse et la signature de ces dépêches.**

4.° Lorsque les bureaux **de passage** ont tous les éléments nécessaire spour donner suite aux avis de service, ils prennent les mesures propres à en éviter une réexpédition inutile.

XI.

Art. 15. 1.° Les dépêches qui, en cas d'interruption, sont adressées par la poste à un bureau télégraphique, sont accompagnées d'un borderau.

2.° Le bureau qui a reçu les **dépêches** en accuse réception **sur le borderau et le renvoie immédiatement au bureau expéditeur. Il** renouvelle cet avis au moment du rétablissement des communications télégraphiques **par une dépêche de service dans**

IX.

Art. 13. 1. Między dwiema bezpośrednim drutem połączonemi stacyami różnych państw donosi o zakończeniu stacya tego państwa, którego miasto główne najdalej na zachód jest położone.

2. Reguła ta odnosi się także do zamknięcia protokołów i do rozkładu służby na stacyach ze służbą nieustającą.

X.

Art. 14. **1. Drogi przepisane, któremi depesze mogą być ekspedyowane, oznacza się krótkiemi formułami, ułożonemi za wspólnem porozumieniem się interesowanych zarządów.**

2. Oddawca chcąc wskazać drogę dla depeszy, winien dołączyć odpowiednią formułę na brzegu swojego pisma. Formułę tę telegrafuje się we wstępie.

3. Doniesienia służbowe o depeszy dawniej posłanej przesłać należy ile możności przez te same stacye przez które przechodziła pierwotna depesza. **Doniesienia te winny zawierać wszelkie szczegóły które mogą ułatwić odszukanie depesz pierwotnych jakoteż datę ekspedycyi, adres, i podpis tych depesz.**

4. Jeżeli stacye **pośrednie** będą miały potrzebne daty, by zadość uczynić doniesieniu służbowemu, natenczas poczynią stosowne kroki, ażeby zapobiedz zbytecznemu dalszemu telegrafowaniu.

XI.

Art. 15. 1. Do depesz, które w razie przerwy adresowane będą pocztą do stacyi telegraficznej, należy załączyć spis tychże.

2. Stacya, która **depesze** otrzyma, potwierdzi ten odbiór **na wykazie i odeśle go natychmiast do stacyi odsyłającej.** Ponowi doniesienie, skoro połączenia telegraficzne przywrócone zostaną, **zapomocą depeszy służbowej w następującej formie: otrzy-**

la forme suivante: Reçu 63 dépêches, conformément au bordereau du 30 Mars.

3.⁰ Quand une dépêche est envoyée directement au destinataire dans le cas prevu à l'article 15 de la Convention, elle est accompagnée d'un avis indiquant l'interruption des lignes.

4.⁰ Le bureau qui réexpedie par télégraphe **des dépêches déjà transmises par la poste en informe le bureau sur lequel les dépêches ont été dirigées, par un avis de service redigé dans la forme suivante:**

„Berlin de Goerlitz Nos....dépêches du borderau No..... (ou bien) Dépêches Nos....du borderau No......... réexpédées par ampliation".

5.⁰ Lorsque par suite d'une affluence exceptionnelle, ou de l'interruption d'une partie des lignes, les dépêches en souffrance sont expédiées par poste sur une partie du parcours, le bureau qui fait cette expédition avertit le bureau auquel il l'adresse, par une dépêche de service indiquant le nombre de télégrammes expediés et l'heure du courrier.

6.⁰ A l'arrivée du courrier, le bureau correspondant transmet, par la même voie, l'accusé de réception du nombre de télégrammes reçus, ou annonce que le plu n'est pas parvenu. Dans ce dernier cas le bureau expéditeur peut, d'après les circonstances, répéter l'envoi par poste, ou transmettre les dépêches par voie télégraphique, si les correspondances ultérieures ne doivent pas en souffrir.

XII.

Art. 16. **Dans les cas où le bâtiment auquel est destinée une dépêche sémaphorique n'est pas arrivé dans le terme de 28 jours,** le sémaphore l'en donne avis à l'expéditeur le 29me jour au matin. L'expéditeur a la faculté, en acquittant le prix d'une dépêche terrestre spéciale, de demander que le sémaphore con-

mano 63 depesz podług wykazu z 30 marca.

3. Jeżeli w przewidzianym podług 15 artykułu traktatu wypadku depesza będzie bezpośrednio adresatowi przesłaną, należy do niej załączyć oznajmienie o zaszłej przerwie w liniach telegraficznych.

4. Ta stacya, która jeszcze raz telegrafować będzie depeszę już **przez pocztę posłaną, zawiadamia o tem stacyą, do której depesze posłano, zapomocą doniesienia służbowego w następującej formie:**

„Berlin z Görlitz Nr. . . . . Depesze wykazu Nr. . . . " (lub): „Depesze Nr. . . . wykazu Nr. . . przesyłane jako duplikat".

5. Jeżeli w skutek wyjątkowego napływu depesz lub przerwania kilku linii, depesze pozostałe mają część drogi swojej odbywać pocztą, stacya odsyłająca zawiadomi stacyę, do której posyłka odeszła, zapomocą depeszy służbowej, zawierającej ilość wysłanych depesz i godzinę odejścia poczty.

6. Za nadejściem poczty stacya korespondująca przesyła tą samą drogą doniesienia o odbiorze wyrażające ilość otrzymanych depesz, lub zawiadomienie że pakiet nie nadszedł. W tym ostatnim przypadku stacya odsyłająca może według okoliczności wysłać posyłkę ponownie pocztą, lub depesze zatelegrafować, jeżeli z tej przyczyny nie ucierpią inne korespondencye.

XII.

Jeżeli okręt, do którego depesza semaforyczna jest przeznaczona, nie nadejdzie w ciągu 28 dni, zawiadamia stacya semaforyczna o tem oddawcę 29 dnia z rana zapomocą doniesienia służbowego. Za opłaceniem należytości od osobnej depeszy lądowej ma oddawca prawo żądać, aby stacya

tinue à présenter sa dépêche pendant une nouvelle période de trente jours, et ainsi de suite; à défaut de cette demande la dépêche sera mise au rebut le trentième jour.

semaforyczna starała się przez dalszy przeciąg dni 30 o doręczenie jego depeszy itd. W razie gdy oddawca tego nie zażąda, uważać się będzie depesza na dniu 30 za niedoręczalną.

XIII.

Art. 17

1.° Lorsqu'un expéditeur retire ou arrête sa dépêche avant que la transmission en ait été commencée, la taxe lui est remboursée, sous déduction d'un droit fixe d'un demifranc au profit de l'office d'origine.

2.° Si la transmission est commencée, la taxe encaissée reste acquise aux offices intéressés à raison du parcours effectué. Le surplus est remboursé à l'expéditeur.

3.° Si la dépêche a été transmise l'expéditeur ne peut en demander l'annullation, que par une dépêche adressée au chef du bureau d'arrivée, et dont il acquitte la taxe; il paie également la réponse, s'il désire être renseigné par voie télégraphique sur la suite donnée à sa demande.

4.° Le bureau de départ donne aux dépêches de cette nature la forme indiquée ci-après (Art. XXV).

XIII.

Art. 17

1. Jeżeli oddawca depeszę swoją cofnie lub zatrzymać każe, nim się zacznie jej ekspedyowanie, natenczas taksa ma być mu zwróconą po potrąceniu stałej należytości pół franka na rzecz zarządu pierwotnego.

2. Jeżeli ekspedyowanie już się zaczęło, natenczas taksa podniesiona przepada na rzecz interesowanych zarządów w miarę odbytej drogi telegraficznej. Nadwyżka zwraca się oddawcy.

3. Jeżeli depesza już zostanie przesłaną, natenczas może oddawca zażądać cofnięcia jej, zapomocą depeszy wystósowanej do naczelnika stacyi miejsca przeznaczenia; taksę od tej depeszy musi oddawca opłacić; również zapłacić ma za odpowiedź, jeżeli sobie życzy otrzymać w drodze telegraficznej wyjaśnienia względem wyniku swojego żądania.

4. Stacya oddawcza nadaje takim depeszom formę niżej (§. XXV) wskazaną.

XIV.

Art. 18.

1.° Une dépêche portée à domicile peut être remise, soit au destinataire, soit aux membres adultes de sa famille, à ses employés, locataires ou hôtes, soit au concierge de l'hôtel ou de la maison, à moins que le destinataire n'ait désigné par écrit un délégué spécial, ou que l'expéditeur n'ait demandé que la remise n'eût lieu qu'entre les mains du destinataire seul.

2.° Cette dernière demande doit être mentionnée dans l'adresse de la dépêche et reproduite sur l'enveloppe par le bureau d'arrivée, qui donne au porteur les instructions nécessaires pour s'y conformer.

XIV.

Art. 18

1. Depesza przesłana do mieszkania może być doręczona albo adresatowi, albo dorosłym członkom jego rodziny, jego oficyalistom, lokatorom, zawiadowcy domu, portyerowi lub stróżowi, jeżeli adresat nie wymienił pisemnie osobnego pełnomocnika, albo jeżeli posyłający nie żądał aby depeszę doręczono do własnych rąk adresata.

2. To ostatnie żądanie wyrazić należy w adresie depeszy, a stacya adresowa, dając posłańcowi polecenie jak się ma zachować, **napisze takowe na kopercie.**

3.° **Lorsqu'une dépêche ne peut pas être remise au destinataire,** le bureau d'arrivée envoie au bureau d'origine un avis de service dans la forme suivante:

N . . . . de . . . . (date), adressé à **(adresse textuellement conforme à celle qui a été reçue),** destinataire inconnu, **ou pas encore arrivé, ou déjà parti, etc.**

4.° Le bureau de départ vérifie l'exactitude de l'adresse. **Si elle a été mal transmise, il la rectifie sur le champ.**

5.° **Sinon, il communique l'avis à l'expéditeur, qui** ne peut compléter, rectifier ou confirmer l'adresse que par une dépêche payée.

6.° **Si, par suite d'adresse inexacte ou insuffisante, d'absence ou de refus du destinataire, des frais d'exprès n'ont pas été acquittés à l'arrivée, le montant de ces frais est indiqué dans l'avis susmentionné, afin que l'expéditeur puisse être requis de les rembourser.**

7.° **Si la porte n'est pas ouverte à l'adresse indiquée, ou si le porteur ne trouve personne qui consente à recevoir la dépêche pour le destinataire, avis est laissé au domicile indiqué, et la dépêche est rapportée au bureau, pour être délivrée au destinataire sur sa réclamation.**

8.° **Lorsque la dépêche est adressée bureau restant, elle n'est délivrée qu'au destinataire ou à son délégué.**

9.° **Dans les cas prévus par les §§. 7 et 8 du présent article, toute dépêche qui n'a pas été réclamée au bout de six semaines, est anéantie.**

XV.

Art. 19. 1.° Le bureau télégraphique d'arrivée est en droit d'employer la poste:

3. **Jeżeli depeszy nie można adresatowi doręczyć,** stacya przeznaczenia posyła do stacyi pierwotnej uwiadomienie służbowe w następującej formie:

Nr. . . z . . (data) pod adresem **(adres podać dosłownie)** adresat nieznany, **albo jeszcze nie przybył, albo już odjechał itd.**

4. Stacya podawcza sprawdza dokładność adresu. **Jeżeli takowy zatelegrafowano błędnie, trzeba go natychmiast sprostować.**

5. **W przeciwnym razie wiadomość będzie udzielona oddawcy który** adres może uzupełnić, sprostować lub potwierdzić tylko za pomocą opłaconej depeszy.

6. **Jeżeli w skutek błędnego lub niedokładnego adresu, albo z powodu nieobecności adresata, lub dla tego iż ten niechce przyjąć depeszy, należytość za umyślnego posłańca za nadejściem depeszy opłacona nie będzie, natenczas w doniesieniu wyżej rzeczonem wyraża się sumę tychże należytości ażeby oddawca depeszy mógł być zniewolonym do ich zapłacenia.**

7. **Jeżeli wchód do mieszkania adresem wskazanego jest zamknięty, albo jeżeli posłaniec nikogo tam nie znajdzie, lub jeżeli nikt nie może odebrać depeszy za adresata, zostawia się wiadomość o tem w pomieszkaniu a depeszę odnosi na stacyą, dla doręczenia adresatowi jeżeli ją reklamować będzie.**

8. **Jeżeli depesza jest zaadresowana „bureau restant", będzie wydana tylko adresatowi lub jego pełnomocnikowi.**

9. **W przypadkach przewidzianych ustępem 7 i 8 niniejszego artykułu, każda depesza, która nie będzie reklamowana po upływie sześciu tygodni, zostanie zniszczona.**

XV.

1. Stacya na miejscu przeznaczenia ma prawo używać poczty: Art. 19.

a) à défaut d'indication, dans la dépêche, du moyen de transport à employer;

b) lorsque le moyen indiqué diffère du mode adopté et notifié par l'Etat d'arrivée, conformément à l'article 19 de la Convention;

c) lorsqu'il s'agit d'un transport à payer par un destinataire qui aurait refusé antérieurement d'acquitter des frais de même nature.

2.° **Dans tous les cas, l'emploi de la poste est obligatoire pour le bureau d'arrivée, lorsqu'il n'use pas d'un moyen plus rapide.**

3.° Lorsqu'une dépêche à réexpédier par lettre chargée ne peut être soumise immédiatement à la formalité du chargement, tout en pouvant profiter d'un départ postal, elle est mise d'abord à la poste par lettre ordinaire; une ampliation est adressée par lettre chargée aussitôt qu'il est possible.

4.° Les dépêches adressées aux passagers d'un navire, qui fait escale dans un port, leur sont remises, autant que possible, avant le débarquement.

XVI.

Art. 20. La transmission des dépêches d'Etat se fait de droit. Les bureaux télégraphiques n'ont aucun contrôle à exercer sur elles.

XVII.

Art. 23. Les Administrations télégraphiques ne sont tenues de donner communication ou copie des pièces désignées à l'article 23 de la Convention, que si les expediteurs ou les destinataires fournissent la date exacte des dépêches auxquelles se rapportent leurs demandes.

XVIII.

Art. 24. 1.° Dans le cas de dépêche demandant une réponse payée, l'expéditeur doit inscrire, entre l'adresse et le texte l'indication: *réponse payée.*

a) jeżeli w depeszy nie będzie wskazanem, jaką drogą depesza ma być dalej ekspedyowaną;

b) jeżeli sposób przesyłki, wskazany w depeszy, odstępować będzie od przyjętego w miarę art. 18 traktatu i ogłoszonego postępowania, które się praktykuje w tem państwie, do którego adres jest skierowanym;

c) jeżeli idzie o przesłanie mające się opłacić przez adresata, a adresat ten wzbraniał się w dawniejszych razach opłacać podobne należytości.

2. **W każdym przypadku stacya adresowa jest obowiązana użyć poczty, jeżeli nie ma szybszego sposobu przesłania.**

3. Jeżeli depesza, która zapomocą listu rekomendowanego ma być dalej przesłaną, nie może być natychmiast poddaną formalności rekomendowania, lecz z odejścia poczty korzystać będzie można, natenczas oddaje się ona najprzód jako zwykły list na pocztę, a potem posyła się duplikat jej we formie rekomendowanego listu jak najrychlej.

4. Depesze wystósowane do pasażerów okrętu, który do portu zawija, doręczone będą adresatom ile możności jeszcze przed wylądowaniem.

XVI.

Przesyłanie depesz rządowych uskutecznia się bezwarunkowo. Stacye telegraficzne nie mają nad niemi wykonywać żadnej kontroli. Art. 20.

XVII.

Zarządy telegrafów tylko wtedy są obowiązane wydawać komunikaty lub odpisy wskazanych w 23 art. traktatu dokumentów, jeżeli oddawca lub adresaci podadzą dokładne datum depeszy, do której ich żądanie się odnosi. Art. 23.

XVIII.

1. Przy depeszach, na które się żąda zapłaconej odpowiedzi, musi oddawca po tekście i przed podpisem umieścić uwagę: „Odpowiedź zapłacona“. Art. 24.

2.° La taxe est perçue pour une réponse simple par la même voie.

3.° L'expéditeur peut d'ailleurs compléter la mention en mettant: réponse payée (. . . . frs. . . . cs.), et acquitter la somme correspondante, dans les limites autorisées par l'article 24 de la Convention.

4.° L'indication de la somme déposée est toujours obligatoire, quel que soit le nombre de mots de la réponse, lorsque celle-ci doit être transmise à un autre bureau que celui d'où la dépêche primitive est partie. La mention à insérer après l'adresse est formulée comme il suit:

Réponse payée à (localité indiquée) . . . fr . . . cs . . .

5.° L'expéditeur fixe la somme à son gré, dans les limites autorisées par l'article 24 de la Convention. S'il désire être renseigné sur la taxe réelle, depuis le bureau de destination de sa dépêche jusqu'au bureau indiqué, pour y faire arriver la réponse, le bureau d'origine lui fait connaître cette taxe, soit exactement, s'il la connait, soit approximativement, en réservant le règlement ultérieur de la somme déposée.

6.° Lorsque la dépêche ne peut être remise, dès l'arrivée, dans les circonstances prévues par l'art. XIV, § 3, l'avis de service est transmis dans la forme prescrite par ce paragraphe.

7.° En cas de refus du destinataire, la réponse d'office est émise sur le champ, dans la forme suivante:

Réponse à N . . . . . de . . . .

Le destinataire a refusé.

8.° Si la dépêche avec réponse payée n'a pu être remise au bout de six semaines, la réponse d'office est émise dans la même forme sauf les mots suivants:

2. W tym razie pobierać się będzie należytość depeszy pojedynczej za tę samą drogę przesyłki.

3. Oddawca może nadto uwagę tę uzupełnić i napisać: odpowiedź zapłacona (. . . . . frank. . . . . cent.), i odpowiednią należytość uiścić w kwocie dozwolonej artykułem 24 traktatu.

4. Należy zawsze wymienić złożoną kwotę, bez względu na ilość słów odpowiedzi, ile razy takowa ma być przesłana do innej stacyi, nie do tej, z której wyszła depesza pierwotna, dodatek mający się przydać po adresie trzeba ułożyć następnie:

Odpowiedź zapłacona do (miejsce wskazane) . . fr. . . ct. . .

5. Oddawca oznacza kwotę podług własnego zdania, atoli w granicach dozwolonych 24 artykułem traktatu. Jeżeli ten zażąda wyjaśnienia, jaką jest taksa rzeczywista od stacyi adresowanej jego depeszy aż do stacyi wskazanej, chcąc, aby odpowiedź do tej stacyi nadeszła; stacya pierwotna wymienia mu tę taksę albo dokładnie, jeżeli ją wie, albo tylko w przybliżeniu, zastrzegając sobie że kwotę złożoną obliczy potem.

6. Jeżeli depesza przybywszy na miejsce, nie może być doręczona w skutku okoliczności, przewidzianych artykułem XIV, ustęp 3, uwiadomienie służbowe posyła się w formie tym ustępem przepisanej.

7. Jeżeli adresat nie chce przyjąć, posyła się niezwłocznie odpowiedź urzędową w następującej formie:

Odpowiedź na Nr. . . . . z dnia . . . .

Adresat nie chce przyjąć.

8. Jeżeli depesza, na którą odpowiedź zapłacono, nie mogła być doręczona w przeciągu sześciu tygodni, posyła się odpowiedź urzędową w tej samej formie, lecz z następującemi słowami:

Le destinataire n'a pas retiré la dépêche.

XIX.

Art. 26

1.° L'accusé de réception est donné dans la forme suivante:

Paris de Berne. N°. . . . Date . . . . Dépêche N°. . . . adressée à . . . rue . . . . remise le . . . . à . . . . h . . . . m . . . . m ou s . (ou motif de non remise).

2.° Les accusés de réception reçoivent un numéro d'ordre au bureau qui les envoie et sont d'ailleurs traités, pour leur transmission, comme de nouvelles dépêches; ils jouissent de la priorité accordée aux avis de service sur les dépêches privées.

3.° Si l'accusé de réception doit être transmis à une destination autre que le bureau d'origine de la dépêche, le nom de cette destination figure, après les mots accusé de réception, dans le texte et dans le préambule. Le bureau d'origine perçoit la taxe de 20 mots pour le parcours indiqué. Si cette taxe ne lui est pas connue, il s'informe et règle ultérieurement la perception, en faisant déposer des arrhes, s'il y a lieu.

Dans le cas prévu par l'article XIV, §§. 3 et 5, l'accusé de reception tient lieu de l'avis de service.

Dans le cas prévu par le §. 4 du même article, le premier avis est considéré comme service et l'accusé de réception est transmis après remise de la dépêche au destinataire.

XX.

Art. 28

1.° Le texte primitif de la dépêche à faire suivre doit être intégralement transmis aux bureaux de destination successifs, et reproduit sur la copie adressée au destinataire; mais, dans le préambule, chaque bureau ne

Adresat nie odebrał depeszy.

XIX.

Art. 26

1. Doniesienie odbioru ma następującą formę:

Paryż z Berna — Nr. . . . . Datum . . . . . Depesza Nr. . . . . . adresowana do . . . . . ulica . . . . doręczona dnia . . . o . . godz. . . . . min. przed południem lub popołudniu (lub przyczyna niedoręczenia).

2. Doniesienia odbioru otrzymują na stacyi, odsyłającej je, numer bieżący i zresztą pod względem ekspedycyi uważać się będą jako nowe depesze; używają one tego pierwszeństwa, które jest przyznane depeszom służbowym wobec depesz prywatnych.

3. Jeżeli doniesienie o odbiorze ma być posłane do innego miejsca przeznaczenia a nie do stacyi z której depesza wyszła, natenczas trzeba to miejsce przeznaczenia wyrazić w tekście i we wstępie depeszy, po słowie „doniesienie" o odbiorze. Stacya pierwotna pobiera taksę od 20 słów za wskazaną drogę przesłania. Jeżeli zaś nie wie ile taksa wynosi, powinna się o tem dowiedzieć a następnie wyznacza należytość żądając w razie potrzeby złożenia rękojmi.

W przypadkach przewidzianych ustępem 3 i 5 artykułu XIV doniesienie o odbiorze zastępuje miejsce uwiadomienia służbowego.

W przypadku przewidzianym czwartym ustępem tego samego artykułu pierwsze uwiadomienie uważa się za służbowe i odsyła się uwiadomienie o odbiorze po doręczeniu depeszy adresatowi.

XX.

Art. 28

1. Tekst pierwotny depeszy, która ma być posłaną za adresatem, musi być następującym po sobie stacyom przeznaczenia zupełnie udzielony, i musi być zawartym w kopii doręczonej adresatowi, lecz każda stacya

reproduit, après les mots faire suivre, que les adresses auxquelles le télégramme peut encore être expédié.

2.° Les demandes de réexpédition prévues au paragraphe 4 de l'article 28 de la Convention peuvent être faites par la poste.

3.° Chaque Administration se réserve la faculté de faire suivre, quand il y aura lieu, d'après les indications données au domicile du destinataire, les dépêches pour lesquelles aucune indication spéciale n'aurait d'ailleurs été fournie.

4.° La taxe internationale des dépêches à faire suivre est simplement la taxe afférente au premier parcours, l'adresse complète entrant dans le nombre des mots.

5.° A partir du premier bureau indiqué dans l'adresse, les taxes à percevoir sur le destinataire, pour les parcours ultérieurs, doivent, à chaque réexpédition, être indiquées d'office dans le préambule.

XXI.

Art. 29. 1.° En transmettant une dépêche adressée à deux ou plusieurs destinataires, il faut, dans le préambule, indiquer le nombre des adresses.

2.° L'indication prévue au paragraphe 5 de l'article 29 de la Convention doit entrer dans le corps de l'adresse, et par conséquent dans le nombre des mots taxés.

3.° Elle est reproduite dans les indications éventuelles.

XXII.

Art. 35. 1.° L'expéditeur doit écrire sur la minute, immédiatement après l'adresse, les indications éventuelles relatives à la remise à domicile, à l'accusé de réception, aux dépêches collationnées, ou à faire suivre, etc.

2.° Si ces indications sont conçues dans une langue inconnue du bureau d'origine, l'expéditeur est tenu d'en joindre la traduction dans une langue connue de ce bureau.

powtarza na wstępie po wyrazach posłać dalej tylko te adresy, pod któremi telegram jeszcze może być przesłany.

2. Przewidziane w czwartym ustępie 28 artykułu traktatu prośby o posłanie za adresatem mogą być wystósowane także i drogą pocztową.

3. Każdy zarząd zastrzega sobie prawo, w zachodzącym wypadku te depesze, dla których nie podano zresztą żadnych specyalnych dat, posłać dalej za adresatem, podług otrzymanych w pomieszkaniu adresata szczegółów.

4. Za taksę międzynarodową dla depesz, które mają być posłane za adresatami, uważać należy tylko taksę odnoszącą się do pierwszej przesyłki, przyczem zupełny adres ma być objęty w liczbie słów.

5. Taksy, które adresat ma zapłacić za dalsze linie przesłania, wyszczególnia z urzędu we wstępie pierwsza stacya w adresie wymieniona ile razy potrzeba posłać dalej.

XXI.

Art. 29. 1. Przy przesyłaniu depeszy, wystósowanej do dwu lub więcej adresatów, ma być na wstępie podaną liczba adresów.

2. Przewidziane w piątym ustępie art. 29 traktatu oświadczenie musi być przyjęte do adresu, a więc i do liczby słów taksowanych.

3. Takowe ma być powtórzone przy służbowych doniesieniach, jeżeliby jakie nastąpiły.

XXII.

Art. 35. 1. Oddawca ma w oryginale depeszy bezpośrednio po adresie napisać wszelkie szczegóły co do doręczenia w pomieszkaniu, doniesienia odbioru, i co do depesz kolacyonowanych, lub za adresatem posłać się mających.

2. Jeżeli szczegóły te są wpisane w języku dla stacyi pierwotnej niezrozumiałym, oddawca jest obowiązany dołączyć przekład na jeden z języków tej stacyi zrozumiałych.

3.° La traduction n'est pas comprise dans les mots taxés.

4.° Quand les mots exprès payé sont transmis sans autres indications, il est entendu que l'accusé de réception a été aussi payé et que le bureau d'arrivée doit agir en conséquence.

5.° Les mots, nombres ou signes ajoutés par le bureau dans l'intérêt du service ne sont pas taxés.

XXIII.

Art. 36.

Les exemples suivants déterminent l'interprétation des règles à suivre pour compter les mots des dépêches télégraphiques en langage clair:

Irresponsabilité (7 syllabes)	1 mot
Inconstitutionnalité (9 syllabes)	2 mots
A-t-il	3 mots
Aujourdhui (écrit sans apostrophe)	1 mot
C'est-à-dire	4 mots
J'ai	2 mots
Aix-la-Chapelle	3 mots
Aixlachapelle	1 mot
Aachen	1 mot
Newyork	1 mot
New-York	2 mots
New South Wales	3 mots
Newsouthwales	1 mot
Van de Brande	3 mots
Vandebrande	1 mots
Du Bois	2 mot
Dubois	1 mot
De Lygne	2 mots
Delygne	1 mot
44½ (5 chiffres et signes)	1 mot
444½ (6 „ „ „)	2 mots
444,5 (5 „ „ „)	1 mot
444,55 (6 „ „ „)	2 mots
10 francs 50 centimes ou 10fr. 50c.	4 mots
10fr. 50	3 mots
fr 10,50	2 mots
11h 30	3 mots
11,30	1 mot
Le 17me	2 mots
Le 1529me	3 mots
44 /2 (pour 44 shillings 2 pence [1])	3 mots
2%	2 mots
2 p. %	3 mots

[1]) La barre oblique qui remplace le mot shilling est interprétée et transmise comme s.

3. Przekład nie będzie doliczony do słów podlegających taksie.

4. Jeżeli nadesłane są wyrazy „posłaniec zapłacony" bez dalszych dodatków, będzie to oznaczało że jest także zapłaconem doniesienie o odbiorze, i stacya miejsca przeznaczenia podług tego postąpi.

5. Słowa, liczby lub znaki, dodane ze strony stacyi w interesie służby, nie taksują się.

XXIII.

Art. 36.

Następujące przykłady służą do wyjaśnienia prawideł zachowywać się mających pod względem liczenia słów w depeszach ułożonych w języku zwyczajnym:

Irresponsabilité (7 zgłosek)	1 słowo
Inconstitutionnalité (9 zgłosek)	2 słowa
A-t-il	3 „
Aujourdhui (bez apostrofu)	1 słowo
C'est-à-dire	4 słowa
J'ai	2 „
Aix-la-Chapelle	3 „
Aixlachapelle	1 słowo
Aachen	1 „
Newyork	1 „
New-York	2 słowa
New South Wales	3 „
Newsouthwales	1 słowo
Van de Brande	3 słowa
Vandebrande	1 słowo
Du Bois	2 słowa
Dubois	1 słowo
De Lygne	2 słowa
Delygne	1 słowo
44½ (5 cyfr i znaków)	1 „
444½ (6 „ „)	2 słowa
444, 5 (5 „ „ „)	1 słowo
444, 55 (6 „ „ „)	2 słowa
10 franków 50 centymów lub 10fr. 50c.	4 słowa
10fr. 50	3 słowa
fr. 10, 50	2 „
11h 30	3 „
11.30	1 słowo
Le 17me	2 słowa
Le 1529me	3 „
44 /2 (zamiast 44 szylingi 2 pensy)	3 „
2%	2 „
2 p.%	3 „

[1]) Kreska pochyła zastępująca miejsce słowa Schiling czyta się i telegrafuje s.

Deux cent trente quatre	4 mots
Zweihundertvierunddreissig	1 mot
Ducentotrentaquattro	1 mot
Two hundred and thirty four	5 mots
Tweehonderd vierendertig	2 mots
E.	1 mot
E. M.	2 mots
Emvt	1 mot
tmrlzk	2 mots
L'affaire est urgente; partir sans retard (7 mots et deux soulignés [1])	9 mots

XXIV.

Art. 88. 1.° Le nom du bureau de départ, la date, l'heure, et la minute du dépôt sont transmis d'office et inscrits sur la copie remise au destinataire.

2.° L'expéditeur peut insérer ces indications, en tout ou en partie, dans le texte de sa dépêche. Elles entrent alors dans le compte des mots.

3.° **Tous les chiffres faisant partie du préambule doivent être répétés d'office.**

XXV.

Art. 89. 1.° Les dépêches prévues à l'article 39 de la Convention ont la forme suivante:

P a r i s d e B e r l i n — S e r v i c e t a x é. Elles prennent rang parmi les dépêches de service et portent l'indication A et un numéro d'ordre.

2.° **L'expéditeur ou** le destinataire peut demander **dans le délai de 24 heures, qui suit le départ ou, respectivement, l'arrivée de la dépêche,** la rectification des passages qui lui paraissent douteux. Il acquitte alors:

a) **s'il s'agit de l'expéditeur: 1.° le prix d'une dépêche calculée suivant la longueur du passage à répéter; 2.° le prix d'une dépêche simple pour la réponse;**

b) **s'il s'agit du destinataire:** 1.° le prix d'une dépêche simple pour la demande;

[1]) Le signal souligné est transmis avant et après chaque mot ou passage souligné.

Deux cent trente quatre	4 słowa
Zweihundertvierunddreisig	1 słowo
Ducentotrentaquattro	1 „
Two hundred and thirty four	5 słów
Tweehonderd vierendertig	2 „
E.	1 słowo
E. M.	2 słowa
Fmvt	1 słowo
tmrlzk	2 słowa
L'affaire est urgente; partir sans retard (7 słów i 2 podkreślenia [1])	9 słów

XXIV.

1. Nazwisko stacyi oddawczej, godzina i minuta oddania przesyłane będą z urzędu, i umieszczane będą na odpisie, adresatowi doręczyć się mającym. Art. 88.

2. Oddawca może te szczegóły albo całkiem albo częściowo umieścić w tekscie swej depeszy; lecz w tym razie będą one rachowane przy liczeniu słów.

3. **Wszystkie cyfry do wstępu należące powinny być z urzędu powtarzane.**

XXV.

1. Depesze przewidziane w artykule 39 traktatu mają formę następującą: Art. 39.

P a r y ż z B e r l i n a. — T a k s o w a n a d e p e s z a s ł u ż b o w a. Mają one stopień depesz służbowych i otrzymują oznaczenie A i numer bieżący.

2. **Oddawca lub adresat** może **w przeciągu 24 godzin po wysłaniu lub nadejściu depeszy** zarządać sprostowania miejsc które mu się zdają dwuznacznemi, i za to opłaca:

a) **jeżeli zapytującym jest oddawca: I. taksę depeszy wymienionej podług długości miejsca mającego się powtórzyć; 2 taksę depeszy pojedynczej za odpowiedź;**

b) **jeżeli zapytującym jest oddawca:** 1. taksę pojedynczej depeszy za to żądanie;

[1]) Podkreślenie daje się przed i po każdym podkreślonym wyrazie lub każdem podkreślonym miejscu.

2.° le prix d'une dépêche calculée suivant la longueur du passage à répéter.

3.° Ces taxes sont remboursées si la répétition montre que le service télégraphique avait dénaturé le sens de la dépêche. Dans ce cas, le bureau opère le remboursement d'office et sans aucun délai. **Aucun remboursement n'est dû pour la dépêche rectifiée.**

4.° Les sommes encaissées pour dépêches de service taxées **et les réponses y relatives** restent entièrement acquises à l'Administration qui les a perçues et ne figurent point dans les comptes internationaux.

5.° Le bureau télégraphique qui reçoit une dépêche par laquelle on lui demande l'annulation d'une dépêche reçue précédemment, fait connaître au bureau d'origine, par la poste, la suite qui a été donnée à la demande, à moins que l'expéditeur n'ait acquitté le prix d'une réponse télégraphique.

2. taksę depeszy, która będzie obliczoną podług długości depeszy powtórzyć się mającej.

3. Taksy będą zwrócone, jeżeli z powtórzenia okaże się, że myśl depeszy przez zakład telegrafowy przekręconą została. W tym razie zwraca stacya odnośne taksy natychmiast z urzędu. **Za depeszę poprawioną nic się nie zwraca.**

4. Sumy zebrane za taksowane depesze służbowe **i za odpowiedzi na takowe** przypadają całkowicie temu zarządowi, który je pobierał, i nie należą do rachunków międzynarodowych.

5. Ta stacya telegraficzna, która zapomocą depeszy zażąda zniszczenia innej, przedtem otrzymanej depeszy, udziela stacyi oddawczej rezultat tego żądania pocztą, o ile oddawca taksy za odpowiedź telegraficzną nie zapłacił.

XXVI.

Art. 48.

1.° Si la taxe à percevoir à l'arrivée n'est pas recouvrée, la perte est supportée par l'office d'arrivée, à moins de conventions spéciales conclues conformément à l'article 62 de la Convention.

2.° Les Administrations télégraphiques prennent toutefois, autant que posible, les mesures nécessaires pour que les taxes à percevoir à l'arrivée, et qui n'auraient pas été acquittées par le destinataire soient recouvrées sur l'expédideur. Quand ce recouvrement a lieu, l'office qui le fait en tient compte à l'office intéressé.

YXVI.

1. Jeżeli taksa przy doręczeniu pobierać się mająca nie zostanie uiszczoną, natenczas zarząd miejsca przeznaczenia ponosi szkodę, chyba że w tym względzie stósownie do artykułu 62 traktatu specyalne ugody zawarte zostały.

2. Zarządy telegrafów użyją jednak ile możności potrzebnych środków, aby taksy, przy doręczeniu pobierać się mające, a przez adresata nie opłacone, przez oddawcę potem zapłacone były. Jeżeli ta późniejsza zapłata nastąpi, natenczas ten zarząd, który dotyczącą kwotę potem podniósł, odliczy ją interesowanemu zarządowi.

XXVII.

Art. 50.

1.° Les Administrations et les bureaux télégraphiques prennent les mesures nécessaires pour diminuer, autant que possible, le nombre des depêches de service jouissant du privilège de la gratuité.

2.° Les renseignements qui ne présentent point un caractère d'urgence sont demandés ou donnés par la poste.

XXVII.

1. Zarządy telegrafów i stacye użyją potrzebnych środków, aby liczbę wolnych od taks depesz służbowych ile możności ograniczyć.

2. Doniesienia nie naglące będą żądane i udzielane pocztą.

XXVIII.

Art. 51.

1.° Toute réclamation en remboursement de taxe doit être présentée à l'office d'origine et être accompagnée des pièces probantes, savoir: une déclaration écrite du bureau de destination ou du destinataire, si la dépêche n'est point parvenue, et la copie qui lui a été remise, s'il s'agit d'erreur ou de retard.

2.° L'expéditeur qui ne réside pas dans le pays où il a déposé sa dépêche, peut faire présenter sa réclamation, à l'office d'origine, par l'intermédiaire d'un autre office. Dans ce cas, s'il est reconnu que la réclamation est fondée, l'office qui l'a reçue est chargé d'effectuer le remboursement.

3.° Pour **toute** dépêche non remise à destination, le remboursement est supporté par les offices sur les lignes desquels ont été commises les irrégularités **qui ont empêché la dépêche de parvenir au destinataire.**

4.° En cas de retard, le droit au remboursement est absolu lorsque la dépêche n'est point arrivée à destination plus tôt qu'elle n'y serait parvenue par la poste.

5.° Le remboursement intégral de la taxe est effectué aux frais des Offices par le fait desquels le retard s'est produit, **et dans la proportion des retards imputables à chaque Office.**

6.° **En cas d'altération d'une dépêche collationnée, l'Office d'origine** détermine les erreurs, qui ont **empêché la dépêche de remplir son objet**, et la part contributive des diverses Administrations est réglée d'aprés le nombre des fautes ainsi déterminées, **un mot omis comptant pour une erreur.**

7.° La part contributive pour l'altération d'un mot dénaturé successivement sur les lignes de plusieurs Administrations, est supportée par la première de ces Administrations.

XXVIII.

Art. 51.

1. Każda reklamacya o zwrócenie taksy musi być podaną do zarządu pierwotnego i być opatrzoną w potrzebne dowody, mianowicie: w pismienne oświadczenie stacyi przeznaczenia lub adresata, jeśli depesza nie nadeszła, i w doręczoną adresatowi kopią, jeśli chodzi o uszkodzenie lub spóźnienie.

2. Oddawca nie mieszkający w tym kraju, w którym swoją depeszę oddał, może swoją reklamacyę wnieść do zarządu miejsca za pośrednictwem innego zarządu. W tym wypadku przy uzasadnionej reklamacyi jest zarząd, który ją otrzymał, obowiązany załatwić zwrócenie taksy.

3. Taksy od **każdej** depeszy, która nie doszła na miejsce przeznaczenia, zwracać będą te zarządy, na których linii **zaszły nieregularności, które przeszkodziły aby depesza dostała się do adresata.**

4. Wypadek spóźnienia daje bezwarunkową pretensyę do zwrotu należytości, jeżeli depesza nie dójdzie pierwej na miejsce przeznaczenia, jakby była nadeszła pocztą.

5. Zwrot całej taksy ciąży na tym zarządzie, z którego winy depesza się spóźniła **i w stosunku do spóźnienia ciążącego na każdym zarządzie.**

6. **W razie uszkodzenia depeszy kolacyonowanej zarząd podawczy** oznaczy błędy, które **były przyczyną że celu nie osiągła**, a kwoty, które dopłacić będą miały pojedyncze zarządy, oznacza się podług liczby stwierdzonych w ten sposób błędów, **przyczem każde słowo wypuszczone liczy się za błąd.**

7. Kwota kontrybucyjna za uszkodzenie słowa na liniach kilku zarządów przekręconego opłaconą być ma przez pierwszy z tych zarządów.

8.° Les erreurs ou omissions sont imputables au bureau qui a transmis, sauf dans les cas suivants:

a) lorsque des mots, nombres ou caractères ayant été omis, le bureau qui a reçu n'a pas vérifié le compte des mots;

b) lorsque à l'appareil Morse le bureau qui a reçu n'a pas tenu compte de la rectification faite à son collationnement par son correspondant;

c) lorsque à l'appareil Hughes, le bureau qui a reçu n'a pas rectifié la première transmission d'après le collationnement qui a suivi;

d) lorsque, au même appareil, il y a eu un défaut de synchronisme non rectifié;

e) lorsque le collationnement payé a été omis ou incomplet.

9.° Dans les cas *a*, *b* et *c*, l'erreur est imputable au bureau qui a reçu. Dans les cas *d* et *e* les deux bureaux sont responsables.

10.° Lorsque par suite de l'absence ou de l'insuffisance des documents le bureau responsable d'une erreur ou omission ne peut être désigné, le remboursement est mis à la charge de l'Administration où la preuve fait défaut.

11.° Les réclamations communiquées d'office à office sont transmises avec un dossier complet, cest-à-dire qu'elles contiennent (en original, **en extrait** ou en copie) toutes les pièces ou lettres qui les concernent.

12.° Lorsqu'une réclamation **a** été reconnue fondée **par les Administrations intéressés**, le remboursement est efectué par l'office d'origine.

13.° Les réclamations ne sont point transmises d'Office à Office lorsque le fait

8. Błędy i opuszczenia policzone będą na karb stacyi telegrafującej, wyjąwszy w następujących przypadkach:

a) jeżeli w przypadku opuszczenia słów, liczb lub liter stacya odbierająca nie sprostowała ilości słów;

b) jeżeli na aparacie Morsego stacya odbierająca nie uwzględniła przy kolacyonowaniu sprostowania stacyi korespondującej;

c) jeżeli na aparacie Hughesa stacya odbierająca nie sprostowała pierwszej korespondencyi po kolacyonowaniu które później nastąpiło;

d) jeżeli na tymsamym aparacie nastąpiło zboczenie w synchronizmie i nie zostało usunięte;

e) jeżeli kolacyonowania zapłaconego zaniechano, lub było niedokładne.

9. W przypadkach ad a), b), i c) **błąd będzie policzony na karb stacyi odbierającej. W przypadkach ad** d) **i** e) **obiedwie stacye są odpowiedzialne.**

10. Jeżeli w skutek zginięcia lub niezupełności dokumentów nie można oznaczyć która stacya jest odpowiedzialną za błąd lub opuszczenie, wynagrodzenie daje ten zarząd, który nie posiada dowodów.

11. Przesyłane od zarządu do zarządu reklamacye mają być konkomitowane zupełnym fascykułem aktów, t. j. muszą zawierać wszystkie odnośne dowody lub pisma (w oryginale, **w wyciągu** lub odpisie).

12. Jeżeli reklamacya uznaną została **przez interesowane zarządy** za uzasadnioną, natenczas zwraca zarząd stacyi oddawczej taksę, nie czekając na odpowiedź interesowanych zarządów.

13. Jeżeli przedmiot zażalenia nie uzasadnia pretensyi do wynagrodzenia, rekla-

signalé ne donne pas droit au remboursement.

XXIX.

Art. 51. 1.° **La taxe d'une dépêche arrêtée en vertu des articles 20 et 21 de la Convention est remboursée à l'expéditeur et le remboursement est à la charge de l'Administration qui a arrêté la dépêche.**

2.° **Toutefois, lorsque cette Administration a notifié, conformément à l'article 21, la suspension de certaines correspondances déterminées, le remboursement des taxes des dépêches de cette catégorie, qui seraient arrêtées ultérieurement, doit être supporté par l'Office d'origine, à partir de la date à laquelle la notification lui est parvenue.**

XXX.

Art. 54. 1.° La taxe qui sert de base à la répartition entre Etats et, **le cas échéant**, à la determination des moyennes mentionnées à l'article 54 de la Convention, est celle qui résulte de l'application régulière des tarifs, sans qu'il soit tenu compte des erreurs de taxation qui ont pu se produire.

2.° Toutefois, le nombre des mots annoncé par le bureau d'origine sert de base à l'application de la taxe, sauf le cas où il aurait été réctifié d'un commun accord avec le bureau correspondant.

3.° Pour déterminer les taxes moyennes, on adresse un compte mensuel comprenant, par dépêche traitée individuellement, toutes les taxes accessoires **de quelque nature qu'elles soient. Dans ce compte, les taxes perçues d'avance pour réponse payée, ou accusé de réception sont portées intégralement par l'office qui a perçu au compte de l'office destinataire.** La part totale, calculée pour chaque Etat pendant le mois entier, est divisée qar le nombre des dépêches; le quotient constitue la taxe moyenne applicable à chaque dépêche dans les comptes ultérieurs jusqu'à révision. Cette révision est faite

macye nie będą dalej posyłane od zarządu do zarządu.

XXIX.

Art. 51. 1. **Taksa za depeszę, która stósownie do artykułów 20 i 21 traktatu została zatrzymana, będzie zwrócona oddawcy; taksę zaś obowiązany jest zwrócić ten zarząd który depeszę zatrzymał.**

2. **Ale jeżeli ten zarząd oznajmił w myśl artykułu 21 o wstrzymaniu pewnych oznaczonych korespondencyi, natenczas za depesze które później miały być zatrzymane zwraca zarząd podawczy a to od chwili w której otrzymał owo doniesienie.**

XXX.

Art. 54. 1. Taksą służącą za podstawę przy podzieleniu między państwami i przy ustanowieniu wspomnionych w artykule 54 traktatu kwot przeciętnych **jeżeli przyjdą do skutku** jest ta, która wyniknie z regularnego zastosowania taryf, przyczem się nie uważa na zachodzące może przy taksacyi pomyłki.

2. W każdym razie stanowi zapowiedziana przez stacyę oddawczą ilość słów podstawę do oznaczenia taksy, wyjąwszy ten wypadek, jeżeli takowa za wspólnem porozumieniem ze stacyą korespondującą zmienioną została.

3. Celem oznaczenia taks przeciętnych ułoży się zupełny rachunek miesięczny, który ma obejmować każdą depeszę zosobna i wszystkie należytości poboczne **jakiejkolwiek nazwy. W tym rachunku taksy otrzymane z góry za odpowiedzi zapłacone albo za doniesienia o odbiorze, zapisuje bez uszczerbku zarząd który je odebrał w rachunku zarządu adresowego.** Obliczona podczas całego miesiąca dla każdego poszczególnego państwa ogólna kwota udziałowa podzieloną będzie przez liczbę depeszy; iloraz stanowi taksę przeciętną do każdej depeszy zastosować się mogącą, którato

chaque année et peut avoir lieu au bout de trois mois sur la demande de l'un des États intéressés.

XXXI.

Art. 57. 1.° L'échange des comptes mensuels a lieu avant l'expiration du trimestre qui suit le mois auquel ils se rapportent.

2.° La révision de ces comptes a lieu dans un délai maximum de six mois à dater de leur envoi. L'office qui n'a reçu, dans cet intervalle, aucune observation rectificative considère le compte comme admis de plein droit. **Cette disposition est aussi applicable aux observations faites par un office sur les comptes rédigés par un autre.**

3.° Les comptes mensuels sont admis sans révision, quand la différence des sommes finales établies par les deux Administrations intéressées ne dépasse pas 1% du débet de l'Administration qui l'a établi. **Dans le cas d'une révision commencée, elle doit être arrêtée lorsque, par suite d'un échange d'observation entre les offices intéressés, la différence qui a donné lieu à la révision se trouve renfermée dans les limites de 1 p. %.**

4.° Il n'est pas admis de réclamation, dans les comptes, au sujet de dépêches **ordinaires** ayant plus **de six mois** de date **et des dépêches enregistrées ayant plus de dix-huit mois de date.**

XXXII.

Art. 60. 1.° Les frais communs du bureau international des Administrations télégraphiques ne **doivent** pas dépasser, **par** année, la somme de 50.000 francs, **non compris les frais**

taksa przeciętna przy dalszych rachunkach aż do ich rewizyi zastosowaną będzie. Rewizya ta nastąpi co roku, i na żądanie jednego z państw interesowanych może się odbyć po upływie trzech miesięcy.

XXXI.

1. Wymiana rachunków miesięcznych ma nastąpić przed upływem tego trzechmiesięcznego okresu, który następuje po tym miesiącu, którego one dotyczą. Art. 57.

2. Rewizya tych rachunków ma nastąpić najdalej w przeciągu sześciu miesięcy, rachując od ich przysłania. Zarząd, który w przeciągu tego okresu żadnych uwag prostujących nie otrzyma, uważa ten rachunek jako uznany za ważny. **Postanowienie to stosuje się także do uwag, zrobionych przez zarząd nad rachunkami drugiego zarządu.**

3. Rachunki miesięczne uznane będą bez rewizyi wtedy, jeżeli dyferencya ustanowionych przez interesowane zarządy sum końcowych nie przewyższa 1% długu tego zarządu, który go ustanowił. **Jeżeli zaczęła się rewizya, należy ją wstrzymać, jeżeli w skutek wymiany uwag pomiędzy interesowanemi zarządami, dyferencya którą rewizya wykazała nie przenosi 1% od sta.**

4. Przy rachunkach nie będą się przyjmować żadne raklamacye co do **zwykłych** depesz, których datum sięga więcej jak **sześciu miesięcy, a co do depeszy zapisanych w rejestrze, których data sięga wyżej niż 18 miesięcy.**

XXXII.

1. Wspólne koszta międzynarodowego bióra zarządów telegrafów **nie mogą** przewyższać w jednym roku sumy 50.000 franków **w którą nie są wliczone osobne wy-** Art. 60.

spéciaux auxquels donne lieu la réunion d'une Conférence internationale. Cette somme pourra être augmentée ultérieurement du consentement de toutes les Parties contractantes.

2.° L'Administration désignée, en vertu de l'article 60 de la Convention, pour la Direction du Bureau international, en **surveille** les dépenses, **fait** les avances nécessaires et **établit** le compte annuel qui **est** communiqué à toutes les austres Administrations intéressées.

3.° Pour la répartition des frais, les États contractans ou adhérants sont divisés en six classes, contribuant chacune dans la proportion d'un certain nombre d'unités, savoir:

1ère	classe	25	unités
2e	„	20	„
3e	„	15	„
4e	„	10	„
5e	„	5	„
6e	„	3	„

4.° Ces coefficiens sont multipliés par le nombre d'Etats de chaque classe, et la somme des produits ainsi obtenus fournit le nombre d'unités par lequel la dépense totale doit être divisée Le quotient donne le montant de l'unité de dépense.

XXXIII.

Art. 60.

1.° Les offices des États contractants se transmettent réciproquement tous les documents relatifs à leur administration intérieure et se communiquent tout perfectionnement qu'ils viendraient à y introduire.

2.° En règle générale, le Bureau international sert d'intermédiaire à ces notifications; toutefois les avis à transmettre d'urgence, et spécialement la notification des interruptions des lignes, sont directement portés par la voie télégraphique à la connaissance de toutes les Administrations intéressées.

3.° Les dites Administrations envoient par la poste, par lettre affranchie, au bureau international, la notification de toutes les mesures relatives à la composition et aux

datki powstałe w skutek zbierania się międzynarodowej konferencyi telegraficznej. Suma ta może być nadal podwyższoną za porozumieniem się wszystkich stron kontraktujących.

2. Zarząd, któremu mocą 60 artykułu traktatu poruczonem zostanie kierownictwo biura międzynarodowego, **czuwa** nad jego wydatkami, **daje** potrzebne zaliczki i układa rachunek roczny, który wszystkim innym interesowanym zarządom udzielony zostanie.

3. Państwa kontraktujące lub przystępujące podzielą się pod względem rozkładu kosztów na sześć klas, z których każda w stosunku do pewnej liczby jednostek przyczyniać się będzie swojemi kwotami:

1	klasa	25	jednostek,
2	„	20	„
3	„	15	„
4	„	10	„
5	„	5	„
6	„	3	„

4. Te współczynniki będą pomnożone przez liczbę państw każdej klassy, a summa tak otrzymanych iloczynów stanowić będzie liczbę jednostek, przez którą ma być podzielony ogół wydatków. Iloraz daje kwotę jednostki wydatków.

XXXIII.

Art. 60.

1. Zarządy państw kontraktujących przesyłają sobie wzajemnie wszystkie dokumenta tyczące się ich wewnętrznej administracyi, i udzielają sobie wszelkie poprawki, któreby w niej zaprowadzić miały.

2. Do pośredniczenia w tych komunikowaniach służy w ogóle biuro międzynarodowe; lecz naglące wiadomości, a w szczególności doniesienia o przerwach linii, udzielane będą w drodze telegraficznej wszystkim interesowanym zarządom bezpośrednio.

3. Rzeczone zarządy przesyłają do biura międzynarodowego pocztą we frankowanych listach zawiadomienia o wszystkich tych rozporządzeniach, które się odnoszą do zesta-

changements de tarifs, tant intérieurs qu'internationaux; à l'overture de lignes nouvelles et à la suppression de lignes existantes, en tant que ces lignes intéressent le service international; enfin aux ouvertures, suppressions et modifications de service des bureaux.

4. Les documents imprimés ou autographiés par les Administrations, au sujet des mesures mentionnées au paragraphe précédent, sont expediés au Bureau international, soit à la date de leur distribution, soit, au plus tard, le premier jour du mois qui suit cette date.

5.° Elles lui font parvenir au commencement de chauque année, et aussi complètement qu'il leur est possible, des tableaux statistiques du mouvement des correspondances, de la situation des lignes, du numbre des bureaux et des appareils, etc. Ces tableaux sont dressés d'après les indications du Bureau international, qui distribue, à cet effet, les formules toutes préparées.

6.° Elles adressent également à ce bureau deux exemplaires des publications diverses qu'elles font paraître.

7.° Le Bureau international reçoit en outre communication de tous les renseignements relatifs aux expériences auxquelles chaque Administration a pu procéder sur les différentes parties su service.

XXXIV.

Art. 60.

1.° Indépendamment des communications spéciales que le Bureau international est tenu de faire à toutes les Administrations, il utilise les documents de statistique et autres qui sont mis à sa dispotition, pour la rédaction du journal dont il est fait mention à l'article 60.

2.° Il dresse, publie et revise périodiquement la carte officielle des relations télégraphiques.

3.° Il doit, d'ailleurs, se tenir en tout temps à la disposition des Administrations des États contractants, pour leur fournir, sur les

wiania i zmiany wewnętrznych i międzynarodowych taryf, do otwarcia nowych i zniesienia istniejących linii, o ile linie te dotyczą służby międzynarodowej, wreszcie do otwarcia, zamknięcia i zmian w służbie na stacyach telegraficznych.

4. Dokumenta wydrukowane lub autografowane przez zarządy w celach w powyższym ustępie wzmiankowanych, będą przesłane do biura międzynarodowego albo w dniu rozdania, albo też najpóźniej pierwszego dnia następnego miesiąca.

5. Rządy te będą mu przesyłać z początkiem każdego roku i jak najzupełniej tabelle statystyczne względem obrotu depesz, względem stanu linii, względem liczby stacyi i aparatów itd. Tabelle te układane będą podług doniesień biura międzynarodowego, które w tym celu rozdaje całkowicie przygotowane formularze.

6. Podobnież przesyłają one do tego biura dwa egzemplarze rozmaitych publikacyi, które wydadzą.

7. Biuro międzynarodowe otrzymywać będzie nadto wszelkie wyjaśnienia, które się odnoszą do doświadczeń zrobionych przez każdy zarząd w rozmaitych gałęziach służbowych.

XXXIV.

Art. 60.

1. Oddzielnie od osobnych doniesień, które ma udzielać biuro międzynarodowe wszystkim zarządom, używa ono dla redakcyi wspomnionego w artykule 61 dziennika dokumentów, które się odnoszą do statystyki i do innych przedmiotów, a które mu będą dane do dyspozycyi.

2. Takowe układa, ogłasza i rewiduje peryodycznie urzędową mapę komunikacyi telegraficznych.

3. Biuro to winno prócz tego służyć zarządom państw kontraktujących w każdym czasie do dyspozycyi, aby im względem kwe-

questions qui intéressent la télégraphie internationale, les renseignements speciaux des genres dont elles pourraient avoir besoin.

4.° Dans les questions à résoudre par l'assentiment des Administrations contractantes, celles qui n'ont point fait parvenir leur réponse dans le délai maximum de quatre mois, sont considérées comme consentantes.

5.° Les documents imprimés par le Bureau international sont distribués aux Administrations des États contractans dans la proportion du nombre d'unités contributives, d'après les art. XXXII et XXXV. Les documents supplémentaires que réclameraient ces Administrations sont payés à part d'après leur prix de revient. Il en est de même des documents demandés par les exploitations privées.

6.° Les demandes de cette nature doivent être formulées une fois pour toutes, jusqu'à nouvel avis, et de manière à donner au Bureau international le temps de régler le tirage en conséquence.

7.° Le Bureau international prépare les travaux des Conférences télégraphiques. Il pourvoit aux copies et impressions nécessaires à la rédaction et à la distribution des amendements, procès verbaux et autres renseignements.

8.° Le Directeur de ce bureau assiste aux séances de la Conférence et prend part aux discussions sans voix délibérative.

9.° Il fait sur sa gestion un rapport annuel, qui est communiqué à toutes les Administrations des États contractants.

10.° La gestion du dit Bureau est également soumise à l'examen et à l'appréciation des Conférences prévues par l'article 61 de la Convention.

XXXV.

Art. 60. 1.° L'administration **supérieure** de la Confédération suisse est désignée pour

styi. które się tyczą telegrafów międzynarodowych, dawać specyalne wyjaśnienia wszelkiego rodzaju, którychby potrzebowały.

4. Co do kwestyi które mają być rozwiązywane za porozumieniem się zarządów traktat zawierających, jeżeli który zarząd nie nadeśle odpowiedzi w przeciągu czterech miesięcy będzie to oznaczało iż się zgadza.

5. Dokumenta wydrukowane przez biuro międzynarodowe będą rozesłane zarządom państw kontraktujących w stosunku sumy jedności kwot na zasadzie artykułu XXXII i XXXV. Jeżeli zarządy będą potrzebowały więcej egzemplarzy, winny za takowe osobno zapłacić podług wysokości kosztów. Toż samo rozumie się o dokumentach zażądanych przez przedsiębiorstwo prywatne.

6. Zamówienia tego rodzaju powinny być czynione razem od jednego do drugiego zamówienia i w taki sposób aby biuro międzynarodowe miało czas do zarządzenia druku.

7. Biuro międzynarodowe przygotowuje prace dla konferencyi. Przysposabia kopie i druki potrzebne do zredagowania i rozdania wniosków zmieniających protokoły i inne wykazy.

8. Dyrektor tego biura zasiada na konferencyi i należy do obrad chociaż nie ma głosu stanowczego.

9. Corocznie składa biuro międzynarodowe relacyę ze swoich czynności, i udziela takową wszystkim zarządom państw kontraktujących.

10. Czynność rzeczonego biura podlega również badaniu i ocenieniu na konferencyach przewidzianych artykułem 62 traktatu.

XXXV.

Art. 60. 1. **Najwyższemu** zarządowi federacyi szwajcarskiej porucza się uorganizowanie

organiser le bureau international dans les conditions déterminées par l'article 60 de la Convention.

2.º Les États contractants sont, pour la contribution aux frais, répartis ainsi qu'il suit, dans les six classes dont il est fait mention à l'article XXXII.

1.º classe: Allemagne, Autriche-Hongrie, France, Grande Bretagne, **Indes Brittanniques**, Italie, Russie, Turquie;

2.º classe: Espagne;

3.º classe: Belgique, Pays-Bas, **Indes Néerlandaises, Roumanie**, Suède;

4.º classe: **Danemark**, Norwège, Suisse;

5.º classe: Grèce, Portugal, Serbie;

6.º classe: Luxembourg, **Perse.**

XXXVI.

Art. 65.

Dans le cas d'application de l'article 65, l'Administration contractante en relation directe avec l'Office non adhérant est chargée de régler les comptes entre cet Office et les autres Offices contractants auxquels elle a servi d'intermédiaire pour la transmission.

Le présent règlement, déstiné à compléter les dispositions de la Convention de Paris révisée à **Rome**, entrera en vigueur le **1er Juillet 1872.**

Fait à Rome, le 14 Janvier 1872.

Signés:

T. Meydam,
Gumbart,
De Klein,
Brunner,
Ary,
J. Vinchent,
Faber,
Marquis de Montemar,
Araujo,
Ailhaud,

(Polnisch.)

biura międzynarodowego pod warunkami ustanowionemi w artykule 60 traktatu.

2. Państwa kontraktujące podzielone będą pod względem rozkładu kosztów na wspomnionych w artykule XXXII sześć klas tak, jak następuje:

1. klassa: Niemcy, Austrya i Węgry, Francya, Wielka Brytania, **Indye angielskie**, Włochy, Rossya, Turcya;

2. klassa: Hiszpania;

3. Belgia, Holandya, **Indye holenderskie, Rumunia**, Szwecya;

4. klassa: **Dania**, Norwegia, Szwajcarya;

5. klassa: Grecya, Portugalia, Serbia;

6. klassa: Luxemburg, **Persya.**

XXXVI.

Art. 65.

W razie zastósowania artykułu 65 ten z zarządów traktat zawierających, który zostaje w bezpośrednim stosunku z zarządem nie przystępującym, załatwiać będzie rachunki pomiędzy tym ostatnim a innemi rządami traktat zawierającemi, które przesyłały depesze za jego pośrednictwem.

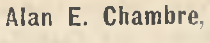
Niniejszy regulamin, służący do uzupełnienia postanowień traktatu paryzkiego, rewidowanego w **Rzymie**, wchodzi w moc obowiązującą z dniem **1 lipca 1872** roku.

Działo się w Rzymie, dnia 14 stycznia 1872.

Podpisy:

T. Meydam,
Gumbart,
Klein,
Brunner,
Ary,
J. Vinchent,
Faber,
Margrabia Montemar,
Araujo,
Ailhaud,

Alan E. Chambre.
D. Robinson,
J. U. Bateman Champain,
G. Salachas,
Ernest d'Amico,
J. Malvano.
F. Salvatori,
Ernest Ponzio-Vaglia,
C. Nielsen,
Staring,
J. U. Bateman Champain,
Valentim do Rego.
Le Général Prince J. Ghika,
C. de Lüders,
Radoycovitch,
Brändström,
L. Curchod,
M. Izzet,
Yanco Macridi.

Alan E. Chambre,
D. Robinson,
J. U. Bateman Champain,
G. Salachas,
Ernest de Amico,
J. Malvano,
F. Salvatori,
Ernest Ponzio Vaglia,
Nielsen,
Staring,
J. U. Bateman Champain,
Walenty Ewaryst do Rego,
Książę J. Ghika jenerał.
C. Lüders,
Radoykovitch,
Brändström,
Curchod,
M. Izzet,
Yanco Macridi.

Traktat powyższy ogłasza się niniejszem jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 15 września 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LV. — Wydany i rozesłany dnia 6 listopada 1872.

153.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu, z dnia 26 października 1872,

którem postanowienie §. 2 przepisu o egzaminach do wyższej służby konceptowej przy prokuratoryach skarbowych wyjmuje się z mocy obowiązującej.

W skutku najwyższego polecenia z dnia 30 września 1872 postanowienie § 2 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 23 listopada 1855 (Dz. u. p. Nr. 202) o przypuszczaniu praktykantów konceptowych prokuratoryi skarbowych po jednorocznej praktyce do egzaminu adwokackiego, wyjmuje się z mocy obowiązującej i odtąd pod względem tego egzaminu do wyższej służby konceptowej przy prokuratoryach skarbowych stosowane będą te same postanowienia, które są przepisane dla egzaminu adwokackiego składać się mającego według ustawy adwokackiej.

Pretis r. w.

154.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 29 października 1872,

o przedłużeniu terminu reklamacyi dla posyłek wozowych, tudzież dla poleconych posyłek listowych i sztafetowych w obrocie wewnętrznym.

Z częściową zmianą §. 36 lit. *b)* regulaminu poczty wozowej z dnia 12 czerwca 1838 tudzież §§. 20 i 69 regulaminu poczty listowej z dnia 6 listopada 1838, postanawia się w porozumieniu z królewsko-węgierskiem ministerstwem handlu, co następuje:

Termin, w którym strony mogą dochodzić roszczeń do wynagrodzenia, opartych na odpowiedzialności zakładu pocztowego, w przypadkach:

a) zginięcia lub uszkodzenia posyłki wozowej lub ubytku w takiej posyłce, i

b) zginięcia z winy służby zakładu pocztowego krajowego poleconej posyłki listowej lub sztafetowej, przedłuża się z trzech do sześciu miesięcy, licząc od daty oddania na pocztę.

Rozporządzenie to jest obowiązującem dla wszystkich posyłek, oddanych w zakładzie pocztowym od dnia 1 listopada 1872.

Banhans r. w.

155.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 31 października 1872,

o puszczeniu w handel nowych blankietów wekslowych stemplowanych.

Ministerstwo handlu postanowiło puścić w handel nowe blankiety wekslowe stemplowane wszelkich kategoryi w miejsce zaprowadzonych rozporządzeniem z dnia 16 października 1870 (Dz. u. p. Nr. 130) a to od 1 stycznia 1873 z tekstem niemieckim, a od 1 lipca 1873 z tekstem włoskim.

Nowe blankiety wekslowe są takiego samego jak dawne układu a różnią się od nich czystością i wyrazistością pisma i winiet, tudzież tem, że wizerunek Najjaśniejszego Pana jest zwrócony w stronę druku.

Blankiety wekslowe stemplowane, obecnie w handlu będące, mogą jednak być używane po dniu 1 stycznia a względnie 1 lipca 1873 aż do dalszego rozporządzenia, zatem nie będą wymieniane.

Pretis r. w.

156.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 31 października 1872,

którem koncesyonaryuszom kolei żelaznej parowej z Wiednia do Blumau poleca się przedłużenie tejże z Dornau do Pitten i z Steinabrückl do Wöllersdorf.

W myśl przepisu §. 12 dokumentu koncesyi z dnia 4 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 87) wzywam radę zawiadowczą, aby linią kolei z Wiednia do Blumau przedłużyła, a to od Dornau do Pitten i od Steinbrückl do Wöllersdorf.

Budowa linii tych ma być rozpoczęta najpóźniej w przeciągu dwóch miesięcy po udzieleniu pozwolenia na budowę a ukończona i na użytek publiczny oddana najpóźniej w przeciągu następnych dziewięciu miesięcy.

Na kolei żelaznej z Wiednia do Blumau, w §. 1 dokumentu koncesyi z dnia 4 czerwca 1872 wzmiankowanej, jakoteż na przedłużeniach z Dornau do Pitten i z Steinabrückl do Wöllersdorf będzie zaprowadzona dla drzewa wszelkiego rodzaju i gatunku taryfa maksymalna, w §. 8 powołanego dokumentu koncesyi lit. *b)* ustęp 3 ustanowiona, w kwocie $1^1/_2$ ct. wal. austr. od cetnara cłowego i mili.

Zresztą na liniach Dornau-Pitten i Steinabrükl-Wöllersdorf mają być stósowane wszystkie inne przepisy dokumentu koncesyi z dnia 4 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 87).

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVI. — Wydany i rozesłany dnia 21 listopada 1872.

157.

Umowa z dnia 18 listopada 1871,

zawarta pomiędzy ces. i król. rządem z jednej a przedsiębiorstwem żeglugi parowej austryackko-węgierskiego Lloyda z drugiej strony, tycząca się sprawowania służby pocztowej morskiej.

Umowa,

która

na dniu poniżej wyrażonym i w sposób poniżej wyszczególniony, z zastrzeżeniem konstytucyjnego zatwierdzenia przez austryacką radę państwa i parlament węgierski, zawartą została pomiędzy ces. i król. ministrem spólnym spraw zewnętrznych z jednej, a przedsiębiorstwem żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda z drugiej strony, w przedmiocie sprawowania służby pocztowej morskiej.

§. 1. Przedsiębiorstwo żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda, dopóki umowa niniejsza będzie obowiązywać, ma być uważane za instytut, należący do ces. król. austryackich i królewsko-węgierskich zakładów pocztowych państwa i jako takie, podlega odnośnym ustawom i przepisom pocztowym.

§. 2. Ces. król. austryackie i królewsko-węgierskie zakłady pocztowe mają prawo używać do posyłek pocztowych wszystkich okrętów parowych austryacko-węgierskiego Lloyda do przewozu ludzi przeznaczonych i jakąkolwiek podróż odprawiających, w skutek czego takowe zapisane będą w dokumentach okrętowych jako statki pocztowe austryacko-węgierskie i jako takie będą uwolnione równie jak ces. król. okręty wojenne od wszelkich należytości konsularnych, w którymkolwiek ces. i król. urzędzie konsularnym opłacać się mających.

Okręty te winny atoli opłacać w portach krajowych wszelkie inne należytości żeglugowe, jako to beczkowe, patentowe, na policyą zdrowia, na latarnie morskie itd.

§. 3. Okrętom parowym austryacko-węgierskiego Llojda przyzwala się i nadal to ułatwienie, ażeby urzędnicy zdrowia i policyjni tak we dnie jak i w nocy, tak za przybyciem jak i przy odjeździe okrętów udawali się sami na pokład parowców dla załatwienia czynności, jeżeli w ogólności ze względu na miejsce, do którego okręt się udaje lub z którego przybywa, wdanie się urzędników zdrowia i policyjnych jest potrzebnem.

§. 4. Jeżeli będzie zarządzona kwarantanna na okręty ze wschodu przychodzące, statki przedsiębiorstwa żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda, wybierając się w taką podróż, w której obecność przysięgłych urzędników zdrowia, pełniących podczas podróży czynności porządkiem morskim zdrowia przepisane, skraca w moc istniejących przepisów termin kwarantanny, mogą już przy odjeździe z portu krajowego wziąść na pokład dozorców zdrowia, uprosiwszy poprzednio właściwego urzędu portowego i zdrowia o wydelegowanie tychże.

§. 5. Okrętom parowym austryacko-węgierskiego Lloyda, w każdym porcie krajowym, do którego regularnie zawijają, będzie pozwolone i na zawsze oddane miejsce u brzegu, przeznaczone do wygodniejszego i szybszego wylądowania i odpłynięcia, albo, jeżeli stosunki miejscowe temu się sprzeciwiają, miejsce do zarzucenia kotwicy.

§. 6. Przepis Editto politico, wkładający na okręty handlowe obowiązek przewożenia z portów zagranicznych do kraju ubogich poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, będzie stósowany do statków parowych austryacko-węgierskiego Lloyda w sposób następujący:

a) Na pisemne wezwanie ces. i król. władz konsularnych lub ces. i król. poselstw, okręty austryacko-węgierskiego Lloyda są obowiązane zabierać na pokład w portach zagranicznych, do których zawijają, marynarzy lub inne osoby, w passporta morskie opatrzone a do kraju odesłać się mające i przewozić takowe do Tryestu, Rjeki lub innego portu krajowego, do którego zawijają w podróży, a to całkiem bezpłatnie a więc, nie żądając nawet wynagrodzenia za wyżywienie, jeżeli władze właściwe nie będą mogły ściągnąć wynagrodzenia za przewiezienie do kraju, ciężącego prawnie na właścicielu okrętu lub sumie, za przedmioty z rozbicia wyratowane zebranej.

Osoby powyższe, bezpłatnie przewożone, będą pomieszczone i żywione tak, jak podróżni III klasy, a jeżeli tego będzie potrzeba, dowódcy parowca wolno jest używać ich w podróży do posług na okręcie;

b) od wszystkich innych ubogich poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, mających odesłać się do kraju na pisemne wezwanie ces. i król. urzędów konsularnych lub ces. i król. poselstw, należy się za każdym razem opłata taryfowa III klasy i wyżywne po 50 centów dziennie, które to wynagrodzenie wypłaci właściwa władza morska w Tryeście lub Rjece za udowodnieniem dokonanego przewiezienia.

W podobny sposób będzie później Lloydowi wypłacana należytość za przewiezienie marynarzy jeżeli w przypadkach pod *a)* wzmiankowanych zostanie ściągnięta;

c) w przypadkach odsyłania do domu pod *a)* i *b)* wzmiankowanych, potrzeba mieć na względzie, ażeby chorzy (mianowicie obłąkani), tudzież zbrodniarze i więźniowie tylko w taki sposób parowcami Lloyda byli przewożeni, aby podróżnym nie zakłócali spokojności i im się nie naprzykrzali.

d) jeżeli idzie o transporta całkiem bezpłatne pod *a)* wzmiankowane, ajenci i kapitanowie Lloyda nie będą zwyczajnie zniewalani do przyjmowania na jeden okręt i w tym samym czasie w brew swojej woli więcej niż cztery osoby.

§. 7. Przedsiębiorstwo austryacko-węgierskiego Lloyda zobowiązuje się, że postanowień okolnika z dnia 31 grudnia 1856, L. 535/c, mocą którego kilku klasom pasażerów ceny przewozu zostały zniżone lub całkiem darowane, na przyszłość nie cofnie, o ile tyczą się sług cywilnych i osób stanu wojskowego tamże wymienionych, tudzież misyonarzy i zakonników

§. 8. Towarzystwo żeglugi parowej Lloyda zobowiązuje się dostarczyć do przewozu listów i pakunków, tudzież podróżnych, pieniędzy i towarów, okręty odpowiednio zbudowane, objętości do obrotu normalnego zastosowanej, a dające dostateczną rękojmią bezpieczeństwa. Podróże w tym celu przedsiębrać się mające, dzielą się na pospieszne i zwyczajne. Za pierwsze będzie państwo płacić 4 złote t. j. cztery złote, a za drugie 1 złoty 15 centów t. j. złoty jeden centów pietnaście waluty austryackiej od mili morskiej.

Jednakże ogólna suma milowego nie może w jednym roku wynosić więcej niż 1,700.000 zł. waluty austryackiej.

Postanawia się, że jazda pospieszna odbywać się będzie z chyżością dziesięć mil, i zwyczajna z chyżością ośm mil morskich na godzinę przy normalnym stanie powietrza.

Jazdy, które Llyod obowiązany jest utrzymywać, wyszczególnione są i podzielone na kategorye w załączniku *A*, który w całej osnowie ma stanowić nieoddzielną część niniejszej umowy.

Wszelkie zmiany, pomnożenie, zmniejszenie lub zupełne zaniechanie jazd umową zawarowanych, może nastąpić tylko za porozumieniem się w każdym szczególnym przypadku stron umowę zawierających.

§. 9. Przedsiębiorstwo żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda zobowiązuje się odbywać podróże w załączniku wyszczególnione, podług ustanowionego i zatwierdzonego porządku jazdy, tudzież dokładać starania, aby podróże te nie były przerywane, aby porządek jazdy nie był naruszany i przyjmuje za to na siebie odpowiedzialność, wyjąwszy ten przypadek, jeżeli przerwa lub naruszenie porządku nastąpi w skutek wydarzeń nadzwyczajnych, których przedsiębiorstwo odwrócić nie może. Obowiązek ten tyczyć się będzie i tych podróży, które na przyszłość w drodze umowy będą zaprowadzone.

W podróżach umową zawarowanych lub na przyszłość w drodze umowy zaprowadzić się mających, nie wolno zmieniać porządku jazdy i wyznaczonych przystanków chyba tylko za poprzedniczem, wyraźnem zezwoleniem ministra spraw zewnętrznych.

§. 10. Przedsiębiorstwo żeglugi parowej Lloyda, przed każdą podróżą zwyczajną lub nadzwyczajną, krajową lub zagraniczną, jest obowiązane zabrać bezpłatnie posyłki listowe urzędowe i prywatne, przeznaczone do oddania w kraju lub zagranicą, doręczone sobie przez ces. król. zakłady pocztowe austryackie lub królewsko-węgierskie w miejscu odjazdu, lub w tem miejscu gdzie będzie przystanek, takowe w podróży należycie zachowywać, i oddać nienaruszone we wskazanem miejscu przeznaczenia, lub w tem miejscu, w którem będzie najbliższy przystanek.

Czynność obejmowania i wydawania posyłek listowych pomiędzy biurami ces. król. austryackich i królewsko-węgierskich zakładów pocztowych a biurami Lloyda, jest uregulowana osobnemi przepisami.

§. 11. Przedsiębiorstwu żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda, jako takiemu, zabrania się zbierać w kraju lub zagranicą listy, statkami parowemi przewozić się mające i doręczać te które statkami parowemi będą tam przewiezione; czynności te, jakoteż odbieranie przypadających za to należytości, załatwiają ces. król. austryackie lub królewsko-węgierskie urzędy pocztowe, albo też ajencye Lloyda którym czynności pocztowe na rachunek państwa specyalnie są poruczone.

Spółka żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda jest więc obowiązana i obowiązuje się zapobiedz, aby osoby w jej służbie zostające, posyłek listowych w podróżach jej okrętami odbywanych, nie przewoziły, w przeciwnym bowiem razie, w przypadkach odkrycia wykroczeń defraudacyjnych pocztowych postąpi się według istniejących przepisów.

Natomiast jest pozwolone a zarządy pocztowe mają nawet prawo żądania, aby we wszystkich podróżach były na statkach parowych skrzynki na listy, te jednak listy, które do nich będą włożone, winny być oddane właściwym urzędom pocztowym do postąpienia z niemi podług przepisów.

§. 12. Lloyd austryacko-węgierski, jako rządowy zakład pocztowy, ma prawo bezpłatnego przesyłania i bezpośredniego doręczania korespondencyi służbowych swemi parowcami przewożonych, do własnych ajentów i tych ostatnich z okrętami, na wszystkich liniach, któremi statki parowe krążyć będą, pod warunkiem, ażeby na adresie był wyrażony oddawca, z dopiskiem „korespondencya służbowa Lloyda“.

§. 13. W przypadku zginięcia pakietu listów lub gazet, przedsiębiorstwu żeglugi parowej, oddanego, spółka winna wynagrodzić skarbowi pocztowemu stratę portoryum, i zapłacić za każdy list polecony, który zginie, kwotę dwadzieścia złotych walutą austryacką.

§. 14. Za granicą, w miejscach gdzie statki parowe austryacko-węgierskiego Lloyda zatrzymują się, czynność urzędową z posyłkami listowemi, do Austryi i Węgier odchodzącemi, tamtędy przechodzącemi, lub ztamtąd nadchodzącemi, załatwiać będą ces. i król. ekspedycye pocztowe, tamże już ustanowione lub ustanowić się mające.

W tych zaś miejscach, w kraju i zagranicą, w których przedsiębiorstwo żeglugi parowej Lloyda ma ajencye, a w których nie ma osobnych ces. i król. zakładów pocztowych, ajencye Lloyda będą załatwiały powyższe czynności pocztowe na rachunek właściwego zakładu pocztowego.

Listy, wymieniane pomiędzy miejscami zagranicą położonemi a parowcami Lloyda przewożone, odbierać i doręczać będą wyłączenie ajencye Lloyda; one też ściągają należytość od takowych i odsyłają do kasy pocztowej.

Ajentom Lloyda będzie wyznaczona za tę czynność pewna część należytości pocztowych franko i porto przez nich ściągniętych.

Spółka żeglugi parowej zobowiązuje się przestrzegać surowo, aby jej ajenci dopełniali ściśle porządku wykonywania czynności, który im wspólny minister spraw zewnętrznych przepisał lub w przyszłości przepisze, nalegać, aby odsyłali niezwłocznie wszelkie ich się tyczące zwroty, grzywny i wynagrodzenia i w ogóle ile możności czuwać nad tem, aby jej ajenci w jakikolwiek sposób nie dopuszczali się sprzeniewierzenia na szkodę zakładów pocztowych.

§. 15. Przedsiębiorstwo żeglugi parowej Lloyda jest nadto obowiązane przewozić swojemi parowcami, pomiędzy miejscami w których się takowe zatrzymują i we wszystkich

podróżach w kraju i zagranicą, urzędowe posyłki poczty wozowej, jeżeli będą mu powierzone przez zakłady pocztowe a to jedynie za opłatą ubezpieczenia, gdyby zakłady pocztowe takowego zażądały. Posyłki te atoli, jeżeli niemi są pieniądze złote i srebrne nie mogą ważyć więcej jak po 125 funtów, inne zaś posyłki frachtowe więcej jak 80 funtów.

Jeżeli która z nich przewyższa wagę podaną, Lloyd ma prawo żądać od takowych, oprócz należytości za ubezpieczenie posyłek ubezpieczonych, także należytości za przewóz podług przepisów tyczących się prywatnych posyłek poczty wozowej.

Należytość za ubezpieczenie opłaca się od ogólnej wartości posyłek urzędowych, ubezpieczonych, od jednego zakładu pocztowego do drugiego przewieść się mających i na tej samej karcie zapisanych. Monopolia na konsumcyą publiczną przeznaczone i wszelkie płody skarbowe nie mogą być uważane za urzędowe posyłki poczty wozowej, a więc też nie mogą być jako takie oddawane na parowce Lloyda.

§. 16. Od prywatnych przesyłek poczty wozowej krajowych i zagranicznych, przedsiębiorstwo żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda ma pobierać frachtowe, a od posyłek ubezpieczonych także należytość za asekuracyą morską podług swojej taryfy, dla publiczności w ogóle służącej, albo podług taryfy osobno umówić się mającej. Należytości te, od posyłek prywatnych, oddanych Lloydowi przez zakłady pocztowe dla przewiezienia do portów krajowych lub zagranicznych, w których są ustanowione ces. król. austryackie lub królewsko-węgierskie zakłady pocztowe do służby wozowej, płaci przedsiębiorstwu zakład pocztowy państwa. Należytości te opłaca się podług ogólnej wagi i ogólnej wartości posyłek prywatnych, od jednego zakładu pocztowego do drugiego przewieść się mających, i na tej samej karcie zapisanych. Do postępowania przy wzajemnem oddawaniu i odbieraniu takich posyłek poczty wozowej służy osobny przepis.

Istniejące taryfy frachtowe Lloyda, o ile są stosowane do posyłek poczty wozowej, nie mogą być podwyższone bez przyzwolenia zarządów pocztowych.

§. 17. Posyłki poczty wozowej, nadchodzące do urzędów pocztowych z krajów monarchii austryacko-węgierskiej i z państw zagranicznych dla przewiezienia ich parowcami Lloyda do tych portów krajowych i zagranicznych, w których nie ma ces. król. austryackich lub królewsko-węgierskich zakładów pocztowych do służby wozowej, oddawać należy do biura żeglugi parowej. Onegoż obowiązkiem jest zapłacić gotowemi pieniędzmi należytości na posyłkach ciężące, potwierdzać odbiór posyłek i starać się aby były niezwłocznie dalej posłane i oddane.

Natomiast, gdy okrętami przedsiębiorstwa żeglugi parowej, nadejdą przesyłki poczty wozowej, oddane mu przez osoby prywatne a które mają być dalej posłane do miejsc w krajach monarchii austryacko-węgierskiej lub w państwach zagranicznych i to za pośrednictwem ces. król. austryackich i król. węgierskich zakładów pocztowych, przedsiębiorstwo żeglugi parowej odda takowe właściwemu zakładowi pocztowemu a w tej mierze postąpi się podług przepisów ogólnych, tyczących się oddawania posyłek poczty wozowej.

Zakłady pocztowe i zarząd żeglugi parowej pobierają należytości od tych posyłek pocztowych, za przestrzeń na której je własnemi środkami przewiozły, podług taryf w tej mierze ustanowionych, a to, urzędy pocztowe podług taryf poczty wozowej przez siebie używanej a spółka austryacko-węgierskiego Lloyda podług swojej taryfy.

§. 18. Posyłki poczty wozowej, które nadejdą na miejsce przeznaczenia po śmierci adresata i te, których adresat nie przyjmie, zostaną zwrócone najbliższą jazdą, te zaś, których pomimo zawiadomienia nie będzie można doręczyć adresatowi w ciągu dwóch miesięcy, po upływie tego terminu i będą sobie wzajemnie wydawane do dalszego zarządzenia, z policzeniem portoryum, mytowego i opłat policyi zdrowia.

§. 19. Spółka żeglugi parowej Lloyda bierze na siebie odpowiedzialność za wszystkie posyłki poczty wozowej urzędowe i prywatne, które jej zakłady pocztowe powierzą do przewiezienia, a to w takiej rozciągłości, iż zobowiązuje się za zginięcie, ubytek lub uszkodzenia, których posyłki mogą doznać w ciągu tego czasu, gdy u Lloyda w zachowaniu zostają, zapłacić całkowite wynagrodzenie podług wartości przy oddaniu deklarowanej, jeżeli zginięcie, ubytek lub uszkodzenie nastąpiło z winy lub przez nieuwagę jego służby, albo też przypadkiem. Jeżeli posyłka poczty wozowej jest ubezpieczona, austryacko-węgierski Lloyd jest także odpowiedzialnym za niebezpieczeństwa morskie i nieszczęścia siłą wyższą sprowadzone. Jeżeli przy oddaniu nie deklarowano wartości posyłki poczty wozowej, wynagrodzenie wynosi 10 zł. wal. austr. bez różnicy.

Zakłady pocztowe, odbierające takie posyłki, winny zawiadomić o tem oddających, aby mogli postąpić podług własnego zdania.

§. 20. Z reklamacyami tyczącemi się posyłek poczty wozowej trzeba się zgłaszać do urzędu podawczego. Do zapowiedzenia reklamacyi wyznacza się dla posyłek przewożonych w obrębie monarchii austryacko-węgierskiej termin trzechmiesięczny, dla posyłek zagranicznych, lub zagranicę wysłanych, termin sześciomiesięczny, po upływie którego ustaje odpowiedzialność w obec reklamujących który się spóźnili.

Obowiązek wynagrodzenia straty osobom prywatnym, cięży na tym zakładzie, któremu posyłkę powierzono.

Ten ostatni jednak może w takim przypadku odwołać się do zakładu, u którego posyłka zginęła lub została uszkodzoną.

§. 21. Zwroty czyli wynagrodzenia w artykułach 13 i 19 wzmiankowane, wypłacają się nawzajem niezwłocznie, bez względu na to, czy winny jest wyśledzonym, jak tylko dochodzenie co do zginięcia ubytku lub uszkodzenia zupełnie będzie ukończonem, i obowiązek wynagrodzenia przyznanym. Zakładom pocztowym służy także prawo ściągnąć kwotę zwrócić się mającą, lub wynagrodzenie z należytości, które przedsiębiorstwo ma od tychże do żądania lub z należytości za sprawowanie służby pocztowej morskiej i oprócz tego przedsiębiorstwo odpowiada wszystkiemi swojemi parowcami i całym majątkiem.

§. 22. Jeżeliby dotyczący zarząd pocztowy uznał za potrzebne wyprawić posyłkę pod dozorem własnych urzędników pocztowych lub konduktorów, urzędnikowi będzie wyznaczone bezpłatne miejsce I klasy a konduktorowi bezpłatne miejsce II klasy.

Urzędnikowi pocztowemu będzie nadto dozwolone załatwiać czynności pocztowe w odpowiedniej, zamkniętej kajucie: konduktorowi zaś będzie wyznaczone osobne zamknięte miejsce do schowania posyłek pocztowych. Podobnież komisarzom zakładu pocztowego na rewizyą wysłanym będą wyznaczone bezpłatne miejsca I klasy.

Powyższy obowiązek bezpłatnego przewożenia nie tyczy się wyżywienia, za to bowiem, jadący opłacać będą należytości podług taryfy Lloyda, jeżeli w tej mierze nie będzie zawarta osobna umowa.

§. 23. Z końcem każdego ćwierćrocza spółka żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda składać będzie ces. król. dyrekcyi pocztowej w Tryeście do dalszego urzędowego załatwienia wykaz swoich należytości za przewóz i ubezpieczenie morskie posyłek poczty wozowej (§§. 15 i 16). Kwota zlikwidowaną będzie wypłacona przedsiębiorstwu Lloyda za kwitem, za pośrednictwem ces. król. kasy dyrekcyi pocztowej w Tryeście.

§. 24. Austryacko-węgierski Lloyd winien odsyłać należytości odbierane przez ajencye Lloyda za przewóz pocztą i na morzu posyłek pocztowych, opłacie portoryum podległych, do ces. król. kasy dyrekcyi pocztowej w Tryeście, a podatek dochodowy, przez właściwe władze podatkowe wymierzony, do kasy głównej krajowej w Tryeście, na rachunek spólnego skarbu.

§. 25. Przedsiębiorstwo Lloyda ma prawo żądać, aby rząd wypłacał mu wynagrodzenie za podróże umową zawarowane (§. 8) w dwunastu ratach miesięcznych. Ale ponieważ nie można oznaczyć stanowczo sumy wynagrodzenia w stosunku do ilości przebytych mil morskich aż dopiero na końcu roku, przeto na rachunek takowego kasa państwa będzie wypłacała nieoprocentowane zaliczki. Zaliczki te będą wypłacane w następujący sposób:

1. Wypłacane będą renty roczne, w ciągu trwania umowy niniejszej do wypłaty przypadające, po czterysta siedmdziesiąt pięć tysięcy pięćset złotych wal. austr. i po czterysta siedmdziesiąt pięć tysięcy czterysta złotych wal. austr. które spółka żeglugi parowej Lloyda według umowy z dnia 2 marca 1858 ma wypłacać ces. król. uprzyw. zakładowi kredytowemu w ratach półrocznych.

2. na początku każdego miesiąca będzie wypłacona suma stotysięcy złotych wal. austr. na rzecz przedsiębiorstwa.

Z końcem każdego roku słonecznego spółka żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda przedłoży ces. i król. spólnemu ministrowi spraw zewnętrznych wykaz podróży umową zawarowanych, w ciągu roku odprawionych, udowodniając oraz urzędowemi świadectwami właściwych władz portowych i konsularnych, że istotnie odprawiono tyle i tak wielkich podróży, jak to jest wykazanem.

Po sprawdzaniu i obrachowaniu tego wykazu, nastąpi obliczenie odnośnie do otrzymanych zaliczek i wypłaconych, wyżej rzeczonych rent, poczem przedsiębiorstwu Lloyda będzie wydana reszta należytości, jeżeliby zaś należytość ta wynosiła mniej niż suma zaliczek, nadwyżka będzie potrącona z najbliższej raty miesięcznej albo z kilku rat, a według okoliczności będzie zwrócona w gotowiźnie przy końcu trwania umowy.

Jeżeliby podróże umową zawarowane miały być na czas dłuższy przerwane, rząd zastrzega sobie prawo zmniejszyć lub całkiem wstrzymać zapewnione wyżej zaliczki miesięczne; jeżeli jednak przerwa nastąpi nie z winy przedsiębiorstwa, wynagrodzenie należące się Lloydowi wraz z powyższą wypłatą na rzecz ces. król. upryw. zakładu kredytowego nie będzie wynosiło mniej niż jeden milion rocznie.

§. 26. Umowa niniejsza nie narusza zobowiązań, ciężących na spółce żeglugi parowej Lloyda w skutek umowy z dnia 27 lipca 1865 i zapisu długu ddto 1 maja 1866 tyczącego się zaliczki rządowej w sumie trzy miliony złotych, tudzież w skutek statutów spółki.

§. 27. Umowa niniejsza trwać będzie od dnia 1 stycznia 1872 do końca grudnia 1877.

Gdyby jednak przed upływem tego terminu, przymierze cłowe i handlowe na dniu 26 września 1867 pomiędzy królestwami i krajami w radzie państwa reprezentowanemi a krajami korony węgierskiej, zawarte, na mocy ustępu 2 artykułu XXII zostało wypowiedziane, umowa niniejsza wyjdzie z mocy obowiązującej w tym samym dniu, co i powyższe przymierze.

W dowód czego napisano dwa jednobrzmiące egzemplarze umowy niniejszej, jeden z odpowiednim stemplem na koszt austryacko-węgierskiego Lloyda, w języku niemieckim i węgierskim i zaopatrzone takowe w potrzebne podpisy i pieczęcie.

Wiedeń, dnia 18 listopada 1871.

Andrássy r. w.

Elio baron **Morpurgo** r. w.,
prezes austryackiego Lloyda.

Józef Bordini r. w.,
dyrektor handlowy austryackiego Lloyda.

Wykaz

podróży, które przedsiębiorstwo żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda na zasadzie umowy odbywać będzie w kraju i zagranicą.

Pozycya	Podróże	Ilość podróży rocznie	Ilość mil morskich na każdej całkowitej podróży. Tam i napowrót
	A. Podróże za które rząd będzie płacił po 4 zł. wal. austr. od mili morskiej.		
1	Tryest-(Rjeka-)Korfu-Aleksandrya i napowrót, jazda pospieszna	52	2.402
2	Tryest-Korfu-Syra-Konstantynopol i napowrót, jazda pospieszna	52	2.35[illegible]
3	Konstantynopol-Warna i napowrót, jazda pospieszna	91	290
	B. Podróże za które rząd będzie płacił po 1 zł. 15 cen. wal. austr. od mili morskiej.		
4	Rjeka-Lussin piccolo i napowrót (w związku z linią konstantynopolitańską) .	52	124
5	Tryest-Pola-Dalmacya-Albania do Prewezy i napowró	52	1.468
6	Tryest-Pola-Dalmacya-Albania do Durazzo i napowrót	52	921
7	Tryest-Pola-Dalmacya do Kottaru i napowrót	52	797
8	Tryest-Rjeka i napowrót	104	272
9	Rjeka-Zengg i napowrót	52	56
10	Rjeka-Zengg-Zadar i napowrót	52	210
11	Rjeka-Lissin-Zadar i napowrót	52	248
12	Rjeka-Veglia-Zadar i napowrót	26	198
13	Rjeka-Lussin grande i napowrót	26	118
14	Tryest-Ankona-Korfu-Syra-Smirna i napowrót.	52	2.164
15	Syra-Pireus i napowrót	104	156
16	Konstantynopol-Burgas-Galacz i napowrót	40	700
17	Konstantynopol-Trapezunt i napowrót	26	980
18	Konstantynopol-Salonich-Volo i napowrót	26	940
19	Konstantynopol-Smirna-Rodus-Cypr-Beirut-Jaffa-Portsaida-Aleksandrya-Smirna-Konstantynopol	26	2.154
20	Konstantynopol - Smirna - Aleksandrya - Portsaida - Jaffa - Beirut - Cypr - Rodus-Smirna-Konstantynopol	26	2.154

Protokół,

spisany w ces. król. spólnem ministerstwie spraw zewnętrznych w Wiedniu dnia 18 listopada 1871.

Łącznie z umową zawartą na dniu dzisiejszym ze spółką żeglugi parowej Lloyda tyczącą się sprawowania służby pocztowej morskiej, spółka rzeczona przyjmuje na siebie następujące szczególne zobowiązania:

Zobowiązuje się:

1. Jako instytut należący do rzędu ces. król. austryackich i królewsko węgierskich zakładów pocztowych nosić odtąd firmę: „Spółka żeglugi parowej austryacko-węgierskiego Lloyda“.

2. Podczas nowych wyborów w miesiącu maju 1872 nadać jednę z dwóch posad obcych członków rady zawiadowczej takiemu akcyonaryuszowi, który jest poddanym krajów korony węgierskiej.

3. Na liniach lewantyńskich i dalmatyńskich taryfę dla podróżnych, towarów i pieniędzy z Rjeki i do Rjeki zrównać zupełnie z taryfą tryestyńską i zaprowadzić wszelkie potrzebne urządzenia, ażeby w przesyłaniu transportów lewantyńskich przewożonych z Rjeki nie zachodziła żadna zwłoka ani opóźnienie w porównaniu z transportami oddanemi bezpośrednio w Tryeście.

4. Po otwarciu kolei z Rjeki do Karlsztatu jak tylko przeciętna ilość towarów do przewozu oddanych, dojdzie 15.000 cetnarów cłowych na miesiąc, statek aleksandryjski (pozycya 1 wykazu do umowy dołączonego) będzie wysyłany wprost Rjeki co cztery tygodnie, a gdy się podwoi, co dwa tygodnie. Czas w którym te podróże zacząć się mają wyznaczy rząd królewsko-węgierski; spółka jednak zastrzega sobie, że jeżeliby powyższa przeciętna ilość miesieczna, w ciągu sześcio miesięcznego istnienia tych podróży bezpośrednich, nie była oddaną do przewozu, może zażądać aby zostały wstrzymane.

5. Bez zezwolenia ces. i król. ministra spraw zewnętrznych nie zaciągać żadnej nowej pożyczki i w żaden inny sposób majątku nie obciążać tudzież nie puszczać w obieg trzech milionów akcyi dotychczas nie wydanych.

6. Nie uszczuplać, nie sprzedawać i nie zastawiać bez zezwolenia rzeczonego ministra ani statków ani nieruchomości do majątku spółki należących.

7. Ze względu na ciężar i trudy kontroli rządowej przez ministra spraw zewnętrznych ustanowić się mającej, płacić do kasy państwa, którą minister spraw zewnętrznych wskaże, sumę ryczałtową trzy tysiące złotych rocznie.

Andrássy r. w.

Elio baron **Morpurgo** r. w.,
prezes austryackiego Lloyda.

Józef Bordini r. w.,
dyrektor handlowy austryackiego Lloyda.

Umowe powyższa, razem z protokołem, przez obiedwie izby rady państwa zatwierdzoną, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 10 listopada 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVII. — Wydany i rozesłany dnia 21 listopada 1872.

158.

Dokument koncesyi z dnia 6 października 1872,

na kolej żelazną parową z Opawy na Nowy Jiczyn do granicy morawsko-węgierskiej przy przesmyku nad Włażem ku Trenczynowi.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy spółka akcyjna ces. król. uprzyw. kolei centralnej morawsko-szląskiej podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Opawy do granicy morawsko-węgierskiej przy przesmyku nad Włażem, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani wzmiankowanej spółce koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) pod następującemi nadać warunkami:

§. 1. Nadajemy spółce kolei centralnej morawsko-szląskiej prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej idącej od kolei centralnej morawsko-szląskiej t. j. od Opawy na Nowy Jiczyn do granicy morawsko-węgierskiej przy przesmyku nad Włażem ku Trenczynowi w taki sposób i pod takiemi warunkami, jakie służą innym onejże liniom, z wyjątkiem tyczących się uwolnienia od podatków i należytości, tudzież kilku innych, poniżej wyszczególnionych. Gdyby rząd królewsko-pruski zapewnił budowę kolei żelaznej z Raciborza do granicy austryacko-pruskiej, spółka zobowiązuje się wybudować kolej żelazną z Opawy

do granicy państwa, łączącą się z siecią kolei pruskich i otworzyć ruch na tejże jednocześnie z ukończeniem kolei zagranicznej.

§. 2. Budowę kolei żelaznej z Opawy do przesmyku nad Włażem należy rozpocząć w przeciągu 6 miesięcy od dnia nadania koncesyi, a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu trzech lat licząc od tego terminu.

Spółka winna poręczyć rządowi dopełnienie tego warunku, jakoteż innych przepisów dokumentu koncesyi z dnia 21 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 77) odnoszących się do nowej linii kolei, złożeniem kaucyi w sumie 500.000 wal. austr. w gotowiźnie albo w papierach giełdowych podług wartości obiegowej lub w wekslach na bank opiewających lub w biletach kasowych akredytowanych instytutów bankowych wiedeńskich.

§. 3. Budowę kolei ograniczyć należy do pokładu pod jeden tor.

W każdym jednak razie większe mosty mają sięgać do granicy najwyższego stanu wody a budowa ziemna tunelów powinna być urządzona na dwa tory.

Koncesyonaryusze są obowiązani założyć już teraz stacye i tory w taki sposób, aby można były wysyłać najmniej 15 pociągów o 70 osiach dziennie we wszystkich kierunkach linii.

Spółka jest obowiązana przyspieszyć ile to od niej należy hipoteczne odpisanie parcel gruntowych pod budowę kolei nabytych, jakoteż mieć staranie, aby wymiar gruntów, sprostowanie hipoteczne poprzedzający, i ostateczne zamknięcie rachunków jak najprędzej dokonane zostało.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, spółka zobowiązuje się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych.

Jeżeli będzie potrzebnem rozszerzenie dworców obcych kolei, koszta poniosą koncesyonaryusze.

Gdyby jednak ugoda względem wzajemnego używania cudzego dworca nie przyszła do skutku, spółka ma prawo wystawić własny dworzec, winna jednak urządzić tor przytykający do obcej kolei i starać się przynajmniej o zaprowadzenie wspólnej służby dworcowej dla podróżnych.

Co się tyczy warunków takiego połączenia i służby dworcowej dla podróżnych spółka poddaje się orzeczeniu rządu jeżeliby w tym względzie nie zdołano porozumieć się z koleją przytykającą. Co się zaś tyczy przedłużenia linii z Opawy do granicy (Klingenbeutel), gdyby przyszło do skutku, jakoteż połączenia kolei z siecią kolei pruskich i służby ruchu, przepisy w tym względzie wydane będą po zawarciu traktatu państwa z rządem królewsko-pruskim a spółka winna poddać się tym przepisom, jakoteż obowiązkom z nich wynikającym.

Zawierając ten traktat jekoteż wykonywając takowy, rząd będzie ile możności strzegł dobra spółki.

Zastrzega się, że jeżeli umowa nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów, kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

§. 4. Przy budowie i ruchu kolei koncesyonowanej, winna spółka trzymać się osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż istniejących w tym względzie ustaw i rozporządzeń mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 jakoteż regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851 *) tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane, w szczególności zaś przepisu o

*) Dz. u. p. z roku 1852, Nr. 1.

sygnałach na kolejach żelaznych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych *) który został zaprowadzony od dnia 1 października 1872.

Spółka obowiązuje się stósownie opalać lub ogrzewać w zimnej porze roku wagony osobowe wszystkich klas.

§. 5. Spółka zobowiązuje się zbudować własnym kosztem, urządzić i utrzymywać linią telegraficzną na użytek ruchu i do dawania sygnałów potrzebną, a to, albo podług rozporządzenia zakładu telegrafów państwa albo za przyłożeniem się onego.

Rząd państwa zastrzega sobie prawo przeznaczenia linii telegraficznych ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rząd ma prawo przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafów ruchu lub poprowadzić osobne linie na gruncie spółki bez żadnej zapłaty i bez żadnego wynagrodzenia.

Spółka przyczyniać się będzie bezpłatnie do nadzorowania i utrzymania tych linii rządowych, polecając to służbie kolejowej.

Spółka jest nadto obowiązana przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych według taryfy przepisanej dla transportów wojskowych i zachowywać takowe w swoich dworcach i stacyach bezpłatnie.

We wszystkich powyższych względach spółka jest obowiązana zawrzeć w czasie właściwym ze zakładem telegrafów państwa osobną umowę.

§. 6. Przepisy tyczące się taryfy dla kolei centralnej morawsko-szląskiej będą stósowane także do kolei obecnie koncesyonowanej.

Po upływie 9 lat ruchu, rząd ma prawo zniżyć odpowiednio pozycye tej taryfy, porozumiawszy się ze spółką lub jej następcami prawnymi.

Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość winna być przyjmowaną także w walucie krajowej z uwzględnieniem wartości obiegowej. Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający.

§. 7. Przepisy o transportach wojskowych, obowiązujące na kolei centralnej morawsko-szląskiej, służyć będą także dla kolei obecnie koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej, uorganizowanej na sposób wojskowy.

Spółka zobowiązuje się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych umowy względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej **) jak nie mniej do ugody dodatkowej ***) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

---

*) Dz. u. p. z roku 1872, Nr. 80.

**) Dodatek do Nr. 148 w 42 zeszycie rocznika 1870 rozporządzeń normalnych dziennika rozporządzeń ces. król. armii.

***) Rozporządzenie normalne c. k. dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 22, Nr. 79.

Spółka przystępuje do umowy między austryackiemi kolejami żelaznemi zawartej, względem nabycia przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych.

§. 8. Spółka zobowiązuje się w celu podniesienia wywozu węgla, popierać najusilniej przejście do skutku odnóg kolejowych do kopalni węgla, leżących wzdłuż kolei koncesyonowanej, lub też zakładać takie koleje na zasadzie umowy z interesowanymi, pod warunkiem oznaczenia ilości przewozu i dodatku do taryfy, a ministerstwo handlu zastrzega sobie zatwierdzenie kierunku tych kolei i czasu wybudowania onych.

Gdyby dobrowolna umowa nie przyszła do skutku, ministeryum handlu wyda orzeczenie, mając wzgląd na zabezpieczenie dostatecznego dochodu z tych odnóg, pokrywającego oprocentowanie i amortyzacyą kapitału zakładowego na ich budowę użytego.

§. 9. Spółka jest obowiązana uwzględniać szczególnie urzędników rządowych z powodu zmian w organizacyi państwa do rozporządzenia zostających i o posady się ubiegających, jeżeli są odpowiednio uzdolnieni i jeżeli czynią zadość wymaganiom porządku służbowego przez spółkę ustanowionego.

Co się tyczy umieszczania na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej spółka poddaje się przepisom §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 **) i ustaw szczegółowych w wykonaniu tego paragrafu wydanych.

Dokument koncesyi na kolej centralną morawsko-szląską będzie obowiązującym w całej rozciągłości, o ile przepisy powyższe wyraźnie go nie zmieniają.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia szóstego miesiąca października w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

**) Dz. ust. państ. 151.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVIII. — Wydany i rozesłany dnia 28 listopada 1872

159.

Ustawa z dnia 13 listopada 1872,

o czasowej ochronie przedmiotów na wystawę powszechną wiedeńską roku 1873 nadesłanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł 1.

Każdy krajowiec lub cudzoziemiec, nadsyłający na wystawę powszechną wiedeńską roku 1873 taki przedmiot, na który według przepisów ustawy z dnia 15 sierpnia 1852 (Dz. u. p. Nr. 184), tudzież obudwu ustaw z dnia 7 grudnia 1858 (Dz. u. p. Nr. 230 i 237), można uzyskać ochronę przywileju, tudzież znaku fabrycznego lub wzorku, może otrzymać od dyrektora jeneralnego wystawy powszechnej bilet ochrony dla tego przedmiotu.

Prośbę w tej mierze trzeba podać do dyrektora jeneralnego, najpóźniej przed terminem otwarcia wystawy, lub przed umieszczeniem spóźnionego przedmiotu na wystawie, dołączając do niej opis owego przedmiotu, przez podającego sporządzony, jeżeli to do zrozumienia jest potrzebne, z odpowiedniemi planami lub rysunkami, w dwóch, ściśle jednobrzmiących egzemplarzach, a względnie dwa egzemplarze znaku fabrycznego, wzorku lub modelu oddzielnie owinięte.

Jeżeli prośbę podaje pełnomocnik, winien nadto dołączyć do takowej otrzymane pełnomocnictwo.

Artykuł 2.

Bilet ochrony wydaje bezpłatnie dyrektor jeneralny wystawy z współdziałaniem i podpisem reprezentanta, wyznaczonego w tym celu przez ministerstwo krajów korony węgierskiej. Takowy zabezpiecza otrzymającemu go, od wyrażonego tamże dnia umieszczenia dotyczącego przedmiotu w lokalu wystawy, a jeżeli prośbę podano po umieszczeniu, od dnia podania prośby, podobnież w bilecie wyrażonego, aż do dnia 31 grudnia 1873, te same

prawa, które zapewniłby mu przywilej według przepisów uzyskany, albo które nadałoby mu zaciągnięcie w rejestr podług przepisów znaku fabrycznego, wzorku lub modelu.

Zarazem wolno temuż starać się u władz właściwych, w duchu przepisów ustaw w artykule 1 wzmiankowanych i przed upływem powyższego terminu ochrony, o ochronę przywileju na ten przedmiot, lub też o ochronę znaku fabrycznego lub wzorku.

Artykuł 3.

Przeciwko odmówieniu takiego biletu ochrony odwołanie się lub zażalenie jest niedopuszczalne.

Jeżeliby występowano przeciwko mocy prawnej wydanych biletów ochrony, w tej mierze rozstrzygną władze właściwe podług istniejących ustaw o ochronie.

Artykuł 4.

U dyrektora jeneralnego wystawy powszechnej będzie utrzymywany osobny rejestr próśb w tej mierze podanych i biletów ochrony, w skutek tychże próśb udzielonych; a to w dwóch egzemplarzach, z których po wystawie jeden wraz z rzeczonemi prośbami i jednym egzemplarzem dołączonych tamże opisów albo też znaków fabrycznych, wzorków i modeli oddany będzie ces. król. ministerstwu handlu, drugi zaś, razem z drugim egzemplarzem wzmiankowanych wyżej załączników, królewsko-węgierskiemu ministerstwu rolnictwa, przemysłu i handlu.

Artykuł 5.

Wydane bilety ochrony będą ogłoszone w dzienniku urzędowym austryackim i węgierskim.

Każdemu wolno jest oglądać rejestr wydanych biletów ochrony; atoli opisy, plany, modele itp., do nich należące, będą trzymane w tajemnicy, jeżeli to będzie w prośbie żądanem.

Artykuł 6.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu.

Gödölö, dnia 13 listopada 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

160.

Instrukcya z dnia 15 listopada 1872,

do ustawy z dnia 13 listopada 1872 o czasowej ochronie przedmiotów, na wystawę powszechną wiedeńską roku 1873 nadesłanych.

Do artykułu 1.

Nim dyrektor jeneralny wystawy powszechnej przystąpi do załatwienia prośby o wydanie biletu ochrony, trzeba zbadać w obecności podającego, czy są do niej dołaczone przepisane ustawą załączniki, t. j. dwa egzemplarze opisu dotyczącego przedmiotu, lub też

dwa egzemplarze znaku fabrycznego albo wzorku lub modelu i to w osobnych obwinięciach, na których powinien być wymieniony przedmiot i nazwisko proszącego, i, jeżeli prośbę podaje pełnomocnik, czy tenże przedkłada otrzymane pełnomocnictwo.

Jeżeli w tej mierze czego niedostaje, natenczas nie przyjmując prośby do załatwienia, trzeba ją zwrócić podającemu poprostu do uzupełnienia, z wyjawieniem powodu.

Natomiast, jeżeli prośby pod powyższemi względami będą znalezione w porządku i będą do załatwienia odebrane, trzeba zapisać na ich stronie zewnętrznej dzień i godzinę podania.

Rozumie się samo przez się, że na mocy biletu ochrony nabywa się zawsze tylko jednego rodzaju ochrony prawnej, mianowicie ochrony przywileju, albo ochrony znaku fabrycznego lub wzorku, podług tego, który rodzaj ochrony dla dotyczącego przedmiotu jest odpowiednim.

Czy istnieje zdatność rzeczona osądzić należy podług przepisów ustaw o ochronie, w artykule I wzmiankowanych, a mianowicie, co się tyczy ochrony przywileju, podług przepisów §§. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 15 sierpnia 1852 (Dz. u. p. Nr. 184), co się zaś tyczy ochrony znaków fabrycznych lub wzorków, podług przepisu §§. 1 i 3 obudwu ustaw z dnia 7 grudnia 1858 (Dz. u. p. Nr. 230 i 237).

W tym zatem kierunku ma być zbadanym przedmiot, na który żądano biletu ochrony, atoli w ten sposób, że jeżeli idzie o ochronę przywileju, wszelkie, jakiegokolwiek rodzaju dochodzenie nowości lub pożyteczności przedmiotu, stósownie do przepisu §. 17 ustawy z dnia 15 sierpnia 1852, miejsca mieć nie może.

Badając, trzeba obejrzeć obadwa egzemplarze opisu, czyli też znaku fabrycznego, wzorku lub modelu, bez względu czy żądano lub nieżądano, zachowania ich w tajemnicy, poczem takowe, jeżeli były oddane pod pieczęcią, na nowo urzędową pieczęcią zostaną zamknięte.

Oglądając zaś, trzeba się przekonać, czy obadwa egzemplarze rzeczonych załączników są zupełnie zgodne, jak tego wymaga ustawa, a jeżeli się znajdzie różnica, należy ubiegającego się wezwać zaraz, w każdym razie przed wydaniem biletu ochrony, aby ją usunął.

Ażeby rzeczone badanie wykonywać odpowiednio, pan dyrektor jeneralny wystawy powszechnej otoczy się komitetem znawców, wybranym przez niego samego w porozumieniu z reprezentantem królewsko-węgierskiego ministerstwa, a w którym mianowicie mechanika, chemia, nauka o leczeniu i lekarstwach, budownictwo, fizyka, gospodarstwo wiejskie, technologia mechaniczna, równie jak chemiczna i towaroznawstwo, będą miały odpowiednich przedstawicieli.

Jeżeli znawcy ci nie są już zaprzysiężeni jako ces. król. urzędnicy rządowi, dyrektor jeneralny odbierze od nich przysięgę, że opinią dawać będą sumiennie, jakoteż że dotrzymają tajemnicy i wymieni ich ministrowi handlu, przedkładając świadectwa złożonej przez nich przysięgi.

Na przedmioty, które po powyższem zbadaniu, na zasadzie wzmiankowanych powyżej przepisów odnośnych ustaw szczegółowych, uskutecznionem, będą uznane za nieuprawniające do uzyskania ochrony przywileju lub też znaku fabrycznego albo wzorku, bilet ochrony wydanym być nie może, zatem odnośne prośby będą załatwione odmownie.

Podobnież, i to bez badania rzeczowej zdatności odnośnych przedmiotów, będą po prostu odrzucone te prośby o wydanie biletów ochrony, które będą podane do dyrektora

jeneralnego po terminie ustawą wyznaczonym, t. j. po terminie otwarcia wystawy, lub jeżeliby odnośny przedmiot spóźnił się na wystawę, po terminie tego spóźnionego umieszczenia na wystawie.

Do artykułu 2.

Wydając bilety ochrony, dyrektor jeneralny wystawy będzie zawsze postępował w ścisłem porozumieniu z reprezentantem ministerstwa krajów korony węgierskiej do tego wyznaczonym.

Bilety ochrony wydaje bezpłatnie dyrektor jeneralny wystawy powszechnej, z podpisem rzeczonego reprezentanta królewsko-węgierskiego ministerstwa, podług załączonego formularza, na zasadzie którego każdy bilet ochrony ma zawierać nazwisko i miejsce zamieszkania ubiegającego się lub też pełnomocnika, jeżeli prośbę podał za jego pośrednictwem, krótki opis odnośnego przedmiotu, rodzaj udzielonej ochrony (czy ochrony przywileju, czyli też ochrony znaku fabrycznego lub wzorku), nakoniec dzień zaczęcia się ochrony, który podług artykułu 2 dwojako oznaczonym być może i dzień upływu ochrony, powszechnie obowiązujący.

Jeżeliby posiadacze takich biletów ochrony, dopóki takowe są ważne, podali na zasadzie końcowego ustępu artykułu 2 prośbę do dyrektora jeneralnego wystawy powszechnej, tyczącą się uzyskania należytej ochrony przywileju, znaku fabrycznego lub wzorku, dyrektor jeneralny prośby takiej nie przyjmie, lecz odeśle podających takową do tych władz i urzędów, które na zasadzie odnośnych szczegółowych ustaw o ochronie są do ich przyjęcia powołane.

Podobnież tam odesłane będą wszelkie podania, dyrektorowi jeneralnemu, przedłożone, w których posiadacze takich biletów ochrony zaskarżają trzecie osoby o naruszenie nabytego przez nich prawa ochrony, które to skargi o naruszenie prawa rozstrzygać będą władze, na zasadzie odnośnych ustaw o ochronie, do tego powołane. W przypadkach takich, władze te, celem sprawdzenia stanu rzeczy, zgłoszą się do dyrektora jeneralnego wystawy o udzielenie im jednego egzemplarza opisów, znaków fabrycznych lub modelów, na zasadzie których wydano bilet ochrony, a dyrektor jeneralny, przesyłając im takowy bez żadnych trudności, jedynie pod warunkiem zwrotu i z jednoczesnem odpowiedniem zanotowaniem w rejestrze (artykuł 4), nadmieni tylko, czy zachowanie tajemnicy było żądane lub nie.

Do artykułu 3.

Zażalenia przeciwko odmówieniu biletu ochrony są prawnie niedopuszczalne i przeto, gdyby je podano, będą bezwarunkowo odrzucone.

Jeżeliby zaś występowano przeciwko mocy prawnej wydanych certyfikatów ochrony, w tym względzie rozstrzygać będą władze, powołane do tego podług ustaw o ochronie, w artykule 1 wzmiankowanych.

Zatem dyrektor jeneralny wystawy powszechnej, gdyby skargi takie do niego wniesiono, nie przyjmie ich, lecz odeśle podających do władz właściwych. Co się tyczy przesłania władzom, do rozstrzygania w tym względzie powołanym, opisów, znaków fabrycznych lub wzorków, na zasadzie których wydano bilety ochrony obecnie zaskarżone, w tym względzie postąpić należy podług rozporządzenia służącego do artykułu 2.

Do artykułu 4.

Dyrektor jeneralny wystawy powszechnej winien utrzymywać osobny rejestr wydanych biletów ochrony i próśb, na podstawie których wydane zostały, a to w dwóch egzemplarzach

i zapisywać w nim pod liczbami bieżącemi każdy wydany bilet ochrony przed jego doręczeniem, z datą wydania i innemi ważniejszemi szczegółami, już pod artykułem 2 wzmiankowanemi, a oprócz tego zanotować w uwagach, czy w odnośnej prośbie żądano zachowania w tajemnicy opisu a względnie znaku fabrycznego lub modelu czyli nie.

Liczbę, pod którą bilet ochrony wpisano w rejestr, należy napisać tak na bilecie ochrony jakoteż na odnośnej prośbie i na owinięciu obudwóch egzemplarzy opisu a względnie znaku fabrycznego lub wzorku i tak prośby, jak i obadwa egzemplarze wspomnionych załączników powinny być złożone w porządku arytmetycznym podług tych liczb rejestru i tak zachowywane.

Z końcem wystawy a najpóźniej do dnia 15 listopada 1873 dyrektor jeneralny odda w porządku jeden egzemplarz rejestru wraz z odnośnemi prośbami i jednym egzemplarzem podanych z niemi opisów a względnie znaków fabrycznych, wzorków i modelów c. k. ministrowi handlu, drugi zaś egzemplarz rejestru wraz z jednym egzemplarzem wzmiankowanych powyżej załączników, za pośrednictwem reprezentanta-królewsko węgierskiego ministerstwa, królewsko węgierskiemu ministerstwu rolnictwa, przemysłu i handlu, dla zachowania ich w archiwach przywilejów obu stron.

Do artykułu 5.

Dyrektor jeneralny wystawy powszechnej ogłosi niezwłocznie w dodatku urzędowym gazety wiedeńskiej każdy nowo wydany bilet ochrony.

Podobne ogłoszenie w dzienniku urzędowym węgierskim zarządzi reprezentant królewsko-węgierskiego ministerstwa.

Przeglądanie rejestru wydanych biletów ochrony jest każdemu dozwolone bezwarunkowo, przeglądanie zaś opisów, planów, wzorków itd. tylko wtedy, jeżeji w odnośnych prośbach nie żądano zachowania ich w tajemnicy.

Do artykułu 6.

Jeżeli pomimo powyższych rozporządzeń znajdą się jakie wątpliwości w zastósowaniu niniejszej ustawy, takowe rozstrzygać będzie minister handlu.

Banhans r. w.

L. rejestru. **Wzór.**

Wystawa powszechna roku 1873.

Bilet ochrony.

Podpisani potwierdzają niniejszem że pan (pani) N. N. z.. (pełnomocnik)..na podstawie i stosownie do warunków ustawy z dnia 13 listopada 1872 i XXIV artykułu ustanowy węgierskiej z roku 1872 uzyskał dla przedmiotu poniżej wyszczególnionego, na wystawę powszechną wiedeńską roku 1873 przyjętego t. j...

....

....

ochronę { przywileju / znaku fabrycznego / wzorku } na czas od..

jako dnia..

do dnia 31 grudnia 1873 włącznie.

Wiedeń, dnia..

Za król. ministerstwo krajów korony węgierskiej:

Ces. król. rzeczywisty radca tajny i dyrektor jeneralny wystawy powszechnej:

Tu nastąpi osnowa ustawy z dnia 13 listopada 1872.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIX. — Wydany i rozesłany dnia 28 listopada 1872.

161.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6 listopada 1872,

o upoważnieniu ces. król. konsulatu jeneralnego w Warszawie do odbierania ruchomości spadkowych po poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, zmarłych w jego okręgu urzędowym.

Ces. i król. ministerstwo spraw zewnętrznych, porozumiawszy się z ministerstwami sprawiedliwości obu połów państwa, upoważniło ces. i król. konsulat jeneralny w Warszawie na podstawie artykułu XIX traktatu handlowego i żeglugowego z Rosyą z dnia 2/14 września 1860 (Dz. u. p. Nr. 272), ażeby wszelkie ruchomości spadkowe po poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, w jego okręgu urzędowym zmarłych, w przypadku nieobecności spadkobierców i w braku pełnomocnika tychże w miejscu gdzie zejście nastąpiło, odbierał do zachowania urzędowego w konsulacie jeneralnym, w taki jednak sposób, że we wszystkich przypadkach takiego odebrania i zachowania, odpowiedzialność wobec interesowanych ciąży na konsulacie jeneralnym.

Konsulat jeneralny jest oraz obowiązany dołożyć starania, aby przedmioty do zachowania zdatne, były złożone w miejscu bezpiecznem a te, które podlegają zepsuciu, niebawem sprzedać i władzę sądową, w której okręgu mieszkają domyślni spadkobiercy, za każdym razem niezwłocznie o przypadku śmierci zawiadomić, lub, jeżeliby miejsce pobytu domyślnych spadkobierców było niewiadome, przesłać niezwłocznie doniesienie o spadku, jeżeli nie do ces. i król. ministerstwa spraw zewnętrznych, to bezpośrednio do właściwego rządu zmarłego poddanego austryackiego lub węgierskiego.

Glaser r. w.

162.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 20 listopada 1872,

o urządzeniach służby cłowej z powodu otwarcia ruchu na liniach z Feldkirchu do Buchs i z Bregencyi do Lindau ces. król. uprzywil. kolei żelaznej vorarlbergskiej.

Ponieważ na liniach ces. król. uprzyw. kolei żelaznej vorarlbergskiej z Feldkirchu do Buchsu i z Bregencyi do Lindau ruch już się rozpoczął, przeto w wykonaniu traktatu państwa z dnia 27 sierpnia 1870 pomiędzy Austryą i Węgrami tudzież księstwem Liechtenstein a Bawaryą i Szwajcaryą zawartego, a tyczącego się budowy kolei żelaznej z Lindau na Bregencyą do St. Margarethen, tudzież z Feldkirchu do Buchsu (Dz. u. p. z r. 1871 Nr. 13); ustanowiono na dniu 24 października 1872, do ekspedycyi w obrocie kolejowym w Buchs, ces. król. austryacki urząd cłowy główny II klasy, z urzędem cłowym szwajcarskim złączony, z prawami urzędu cłowego głównego I klasy; w Lindau (na spólnym dworcu), po zniesieniu się z królewsko-bawarskiem ministerstwem stanu, królewskiego domu i spraw zewnętrznych ekspozyturę ces. król. bregenckiego urzędu cłowego głównego I klasy z prawami urzędu cłowego głównego I klasy, i połączono takową z ekspozyturą zupełnie uprawnioną królewsko-bawarskiego-lindawskiego urzędu cłowego głównego; nareszcie w dworcach kolei w Feldkirchu i Bregencyi ekspozytury tamtejszych urzędów cłowych głównych I klasy z prawami tymże urzędom służącemi, i upoważniono wszystkie do stosowania w obrocie kolejowym skróconego postępowania cłowego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175).

Urząd cłowy główny w Buchs i ekspozytury urzędów cłowych głównych w Lindau, Bregencyi i Feldkirchu rozpoczęły czynności swoje z dniem 24 października 1872.

Od tego dnia ces. i król. przykomorki I klasy w Bendern i w Unterhochsteg zamienione zostały na przykomorki II klasy.

Pretis r. w.

163.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 20 listopada 1872,

o przeniesieniu ces. król. austryackiego przykomorka II klasy w Streichen do dawnej siedziby pod Kössen w Tyrolu.

Ces. król. austryacki przykomorek II klasy w Streichen pod Schleching w Bawaryi przeniesiony będzie od dnia pierwszego grudnia 1872 do dawnej siedziby pod Kössen w Tyrolu.

Pretis r. w.

164.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 22 listopada1872,

o przeniesieniu przykomorka II klasy z Bossancze do Nemeryczen.

Przykomorek II klasy w Bossancze na Bukowinie istniejący, przeniesiony został z dniem 5 października 1872 do Nemeryczen i w tymże dniu rozpoczął tamże swoje czynności urzędowe.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LX. — Wydany i rozesłany dnia 4 grudnia 1872.

165.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27 listopada 1872,

o przywróceniu sądu powiatowego w Golling w Salzburgu.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) przywraca się w okręgu sądu krajowego a względnie śledczego salzburgskiego sąd powiatowy gollingski z siedzibą w Gollingu, i okręgiem który był ogłoszony w rozporządzeniu ministeryalnem z dnia 30 stycznia 1854 (Dz. u. p. Nr. 26) z tą tylko zmianą, że gmina Vigaun będzie należała nadal do okręgu sądowego halleinskiego.

Rozpoczęcie czynności urzędowych w tym sądzie powiatowym będzie później podane do wiadomości.

Glaser r. w.

166.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 29 listopada 1872,

o upoważnieniu urzędów pocztowych filialnych wiedeńskich, tudzież kilku urzędów pocztowych w okolicy Wiednia do ekspedyowania za granicę przesyłek pocztowych ważących przeszło 5 funtów bez uczestnictwa służby skarbowej.

Ces. król. urzędy pocztowe filialne w ośmiu przedmieściach wiedeńskich, tudzież w dworcach kolei państwa, kolei Franciszka Józefa, kolei zachodniej i kolei południowej, dalej urzędy pocztowe w okolicy Wiednia, jako to w Hietzingu, Hernals, Sechshaus, w Währingu, Döblingu i Meidlingu zostały upoważnione do ekspedyowania posyłek za

granicę przeznaczonych bez uczestnictwa służby skarbowej nawet wtedy, gdy ważą więcej niż pięć funtów.

Wyjmują się od tego tylko te towary, które podlegają cłu wywozowemu, lub których wywóz podług istniejących przepisów powinien być udowodniony potwierdzeniem władzy skarbowej, jakoto karty do gry, towary złote i srebrne.

Upoważnienie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 grudnia 1872.

Banhans r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXI. — Wydany i rozesłany dnia 24 grudnia 1872.

167.

Dokument koncesyi z dnia 8 października 1872,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Hodkowic do Kunżwartu z odnogami.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy Józef Adolf książę Schwarzenberg, Edmund hrabia Hartig, Hieronim hrabia Mannsfeld i Franciszek Tschinkel podali prośbę o udzielenie im koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Hodkowic do Piseku z odnogami z Postołopert do Chomutowa, z Zakup lub Czeskiej Lipy ku Żytawie i z Brzeźnicy do Kunżwartu w kierunku Passawy, przeto zważywszy pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), tudzież ustawy z dnia 28 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 101), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Hodkowic na Czeską Lipę, Litomierzyce, Postołoperty, Rakownik, Beroun, Przybram i Brzeźnicę do Piseku, łączącej się koleją cesarza Franciszka Józefa w Racicach lub Protiwinie, z odnogami z Postołopert do Chomutowa, z Zakup lub Czeskiej Lipy na Ćwików i Jabłonnę ku Żytawie i z Brzeźnicy na Strakonice, Wołyń i Winterberg do granicy czesko-bawarskiej pod Kunżwartem w kierunku Passawy.

§. 2. Budowa i urządzenie ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających.

Budując kolei należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Administracya państwa zastrzega sobie zatwierdzenie zmian w budowie, jeżeli takowe, stosownie do rezultatu rewizyi wojskowo technicznej i oględzin śladu przez komisyą polityczną na zasadzie przepisu §. 6 ustawy o koncesyach na kolei żelazne przedsięwziąść się mających, okażą się potrzebnemi tak dla publicznego obrotu jak oraz dla zabezpieczenia stanu kolei i dla dopełnienia przepisów prawnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku śladu zatwierdzonego, do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna całej sieci kolei może być ograniczona do jednego toru.

Koncesyonaryusze są obowiązani przyspieszyć ile to od nich należy hipoteczne odpisanie parceli gruntowych pod budowę kolei nabytych, jakoteż mieć staranie, aby wymiar gruntów, sprostowanie hipoteczne poprzedzający, i ostateczne zamknięcie rachunków jak najprędzej dokonane zostało.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 zł. srebrem.

W każdym razie większe mosty będą zbudowane odrazu do najwyższego stanu wody, pod dwa tory i nasepy tunelów także pod dwa tory.

Koncesyonaryusze są zresztą obowiązani urządzić stacye i tory odrazu tak, ażeby codziennie najmniej 15 pociągów o 70 osiach we wszystkich kierunkach po rozmaitych liniach chodzić mogło.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych w miejscach zetknięcia się kolei, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych.

Gdyby jednak ugoda względem wzajemnego używania cudzego dworca nie przyszła do skutku, spółka ma prawo wystawić własny dworzec, winna jednak urządzić tor przytykający do obecnej kolei i starać się przynajmniej o zaprowadzenie wspólnej służby dworcowej dla podróżnych.

Co się tyczy warunków takiego połączenia kolei koncesyonaryusze poddadzą się orzeczeniu rządu, jeżeliby w tej mierze nie mogli porozumieć się z koleją przytykającą.

Zastrzega się, że jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i innych kolei do własnego użytku.

Rząd zastrzega sobie że zawierając traktaty z rządami bawarskim i saskim wyda przepisy tyczące się połączenia kolei koncesyonowanej z siecią kolei bawarskich i saskich a koncesyonaryusze będą obowiązani poddać się tym przepisom i obowiązkom z nich wynikającym.

Zresztą rząd będzie ile możności strzegł dobra koncesyonaryuszów tak przy zawieraniu jak i przy wykonaniu traktatów.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę kolei koncesyonowanych w przeciągu 6 miesięcy od dnia dzisiejszego a ukończyć takowe i gotowe koleje oddać na użytek publiczny w przeciągu lat czterech i pół od tegoż dnia.

Dopełnienie tego zobowiązania poręczyli koncesyonaryusze administracyi państwa złożeniem kaucyi w sumie 500.000 zł. wal. austr.

Kaucya powinna być złożona w gotowiźnie lub w papierach giełdowych podług wartości obiegowej albo w wekslach na bank opiewających lub w biletach kasowych akredytowanych instytutów bankowych wiedeńskich.

Akta i dokumenta z tego powodu spisać się mające są wolne od stempli i należytości.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na dobro publiczne uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 5. Pod względem budowy i ruchu kolei koncesyonowanych, winni koncesyonaryusze zastosować się do osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851 *)], tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

Nadto zobowiązują się koncesyonaryusze opalać stosownie lub ogrzewać wagony wszystkich klas w zimnej porze roku.

§. 6. W szczególności zaś, według przepisu §. 68 rzeczonego regulaminu ruchu kolei żelaznych, koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową, oddając na ten cel potrzebne przedziały lub wagony, przyczem administracya pocztowa ma prawo oznaczać dla pociągów odchodzących codziennie ze stacyi końcowych we wszystkich kierunkach godzinę odjazdu i szybkość.

Jeżeli do służby pocztowej potrzeba będzie więcej jak jednego ośmiokołowego lub dwóch czterokołowych wagonów, koncesyonaryusze otrzymają za każdy następny wagon wynagrodzenie od mili, według słuszności ułożyć się mające.

Jeżeli administracya pocztowa uzna potrzebę zaprowadzenia na kolei koncesyonowanej poczty ruchomej, jaka istnieje już na innych kolejach austryackich, natenczas koncesyonaryusze winni swoim kosztem dostarczyć i utrzymywać zamiast zwykłych czterokołowych, wagony poczty ruchomej do tego celu potrzebne, według wymagania administracyi pocztowej urządzone.

---

*) Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1.

Gdyby służba pocztowa tego wymagała koncesyonaryusze są obowiązani przewozić posyłki listowe pociągami kuryerskiemi, pospiesznemi i mięszanemi do tych stacyi w których podług programu jazdy są przystanki, a to w wagonach do tych pociągów regularnie dodawanych i nie żądając wynagrodzenia.

Do pełnienia służby pocztowej w stacyach, w których urząd pocztowy już istnieje lub będzie zaprowadzony, ma być wyznaczone bezpłatnie stósowne biuro pocztowe, składające się z jednego pokoju i izby na rzeczy, w gmachu kolei żelaznej; a co się tyczy zaspokojenia innych potrzeb, jakieby się w tym celu okazały, będzie zawarta osobna umowa.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić i oddawać we właściwych stacyach, bez osobnego wynagrodzenia, przesyłki pocztowe, odchodzące bez asystencyi urzędników pocztowych lub sług, z wyjątkiem przesyłek wartościach.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei (radą zawiadowczą) a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządzenia lub za pośrednictwem zakładu telegrafów państwowych, linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie spółki, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia.

Koncesyonaryusze zapewniają bezpłatny udziadł służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych.[1]

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż zachowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

Taryfa maksymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w I klasie . . . . 36 cent. wal. austr.
„ II „ . . . . 27 „ „ „
„ III „ . . . . 18 „ „ „

Gdyby się okazała potrzeba dalszego zniżenia ceny przewozu osób, a koncesyonaryusze nie mogliby zniżyć odpowiednio cen przewozu w trzeciej klasie; obowiązani są zaprowadzić na wezwanie ministerstwa handlu IV klasę (dla stojących) z taryfą dziewięć centów od mili.

Dla pociągów pośpiesznych, które winny składać się przynajmniej z wagonów I i II klasy, taryfy te mogą być podwyższone o 20 prc. pod warunkiem że chyżość tych pociągów nie będzie mniejsza jak przeciętna chyżość pospiesznych pociągów innych kolei austryackich.

W taryfie do frachtów będzie zaprowadzona taka nomenklatura i klasyfikacya towarów a przewoz będzie się odbywał podług takich przepisów, jakie większa część kolei austryackich zaprowadzi w powszechnym austryackim obrocie związkowym, a koncesyonaryusze są obowiązani poddać się w tej mierze rozporządzeniem ministerstwa handlu.

Taryfa maksymalna dla towarów jadących ze zwykłą chyżością od cetnara cłowego i mili:

I	2	cent. wal. austr.
II	$2^1/_4$	„ „ „
III	3	„ „ „

Wyjątkowo opłaca się od następujących towarów jeżeli wagony będą całkowicie napełnione:

	Zboże i sól	Drzewo opałowe i do rznięcia	Węgiel kamienny, koks, torf prasowany, żelazo surowe, kamienie wapienne i budulcowe
	centów		
Pierwsze 10 mil	1·5	1·2	1·0
Drugie 10 „	1·4	1·0	0·8
Trzecie 10 „ . . .	1·2	0·9	0·6
Większe odległości . . .	1·0	0·7	0·5

Opłata za ekspedycyę będzie wynosiła od wszelkich towarów 2 cent. od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie tudzież asekuracya powszechna. Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za ekspedycyę pobierane będzie o 1·5 cent. od cetnara cłowego.

Co się tyczy cen przewozu innych towarów, ustanowienia składowego, klasyfikacyi towarów i innych przepisów ruchu, tak postąpić należy, aby też ceny i przepisy w żadnym razie nie były wyższe i uciąźliwsze jak na kolei połnocnej państwa.

Pozwala się, aby ceny frachtowe w miejscach mających spadek 1 do 60 i wyżej były liczone jak od $1^1/_2$ razowej odległości.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich. Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Rząd ma prawo zniżyć odpowiednio ceny jazdy i frachtu tudzież należytości poboczne jak tylko dochód czysty dwóch lat ostatnich przeniesie 10 proc.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający dla wszystkich kolei austryackich.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stosowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich tudzież do korpusu straży wojskowej c. k. sądów cywilnych w Wiedniu, c. k. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanych na sposób wojskowy.

Koncesyonaryusze zobowiązują się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej **) jak nie mniej do ugody dodatkowej ***) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, do przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Koncesyonaryusze przystępują do umowy zawartej między sobą przez koleje austryackie względem nabywania i trzymania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do przewozu transportów wojskowych.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. W razie nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć ceny przewozu tychże do połowy taryfy maksymalnej.

§. 13. Nadaje się także koncesyonaryuszom prawo zawiązani spółki akcyjnej lub przelania koncesyi na inną już istniejącą spółkę, tudzież w celu pozyskania potrzebnych funduszów, prawo puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

---

*) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z r. 1868, zeszyt 21, Nr. 97.

**) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych Dziennika rozporządzeń dla c. k. armii.

***) Rozporządzenie normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1871, zeszyt 22, Nr. 79.

Suma zebrana zapomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przewyższać trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Obligacye z prawem pierwszeństwa winny być umorzone pierwej niż akcye.

Odnośne formularze trzeba przed emisyą przedłożyć administracyi państwa do zatwierdzenia.

Spółka wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszów; statuta spółki podlegają zatwierdzeniu rządu.

§. 14. Koncesyonaryusze mają prawo ustanawiać ajencye w kraju i zagranicą tudzież urządzić sposoby przewozu osób i towarów wodą i lądem z zachowaniem istniejących przepisów.

§. 15. Uwalnia się kolej żelazną w §. 1 wzmiankowaną:

a) od opłaty stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się zebrania kapitału jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do otwarcia ruchu;

b) od opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi, tudzież od kwitów tymczasowych, jakoteż od opłaty za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

c) od opłaty podatku dochodowego i od opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich podatków, które w przyszłości mogą być ustawami zaprowadzone, na lat dziesięć od daty udzielenia kaucyi.

§. 16. Koncesyonaryusze zobowiązują się w celu podniesienia wywozu węgla, popierać najusilniej przejście do skutku odnóg kolejowych do kopalni węgla leżących wzdłuż kolei koncesyonowanej, lub też zakładać takie koleje na zasadzie umowy z interesowanymi pod warunkiem oznaczenia ilości przewozu i dodatku do taryfy, a ministerstwo handlu zastrzega sobie zatwierdzenie kierunku tych kolei i czasu wybudowania onych.

Gdyby dobrowolna umowa nie przyszła do skutku, ministeryum handlu wyda orzeczenie mając wzgląd na zabezpieczenie dostatecznego dochodu z tych odnóg tak, aby pokrywał oprocentowanie i amortyzacyą kapitału zakładowego na ich budowę użytego.

§. 17. Koncesyonaryusze są obowiązani uwzględniać przy obsadzaniu posad ubiegających się o takowe urzędników rządowych którzy w skutek zmian w organizacyi władz publicznych zostaną bez miejsca, jeżeli będą dostatecznie uzdolnieni i jeżeli uczynią zadość wymaganiom porządku służbowego przez koncesyonaryuszów wydanego.

Co się tyczy nadawania posad wysłużonym podoficerom armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, koncesyonaryusze poddają się przepisom zawartym w §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 *) i w ustawach szczegółowych tyczących się wykonania tego paragrafu.

§. 18. Administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić, aby wadliwościom w tym względzie zapobieżono, lub takowe usunięto.

*) Dz. u. p. Nr. 151.

Administracya państwa ma prawo wydelegować organ do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Za ten nadzor rządowy nad przedsiębiorstwem kolejowem, koncesyonaryusze ze względu na połączony z tem ciężar, obowiązani są płacić do skarbu państwa wynagrodzenie roczne, które wymierzy administracya państwa w stosunku do tego co płacą inne koleje austryackie.

§. 19. Czas trwania koncesyi, z ochroną przeciwko zakładaniu nowych kolei, w §. 9 lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne wyrzeczoną, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej linii; po upływie tego czasu koncesya traci moc swoją.

Koncesya traci trakże moc swoją jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 20. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia kolei koncesyonowanych w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia wydania dokumentu koncesyi.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą czyste dochody dwóch lat najniepomyślniejszych, i przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu będzie policzony na rzecz przedsiębiorstwa.

Ta kwota przeciętna, która jednak nie może wynosić mniej jak 5 od sta srebrem kapitału zakładowego, będzie płacona towarzystwu jako renta roczna w ratach półrocznych w monecie złotej lub srebrnej aż do upływu trwania koncesyi.

§. 21. Gdy koncesya utraci moc swoją i od tego dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi, zapasów materyałów wszelkiego rodzaju o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i po tego zdatne, spółka odstąpi państwu takowe bezpłatnie w takiej ilości lub wartości jaka odpowiadać będzie pierwszemu urządzeniu ruchu, zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

§. 22. Tak wtedy, gdy koncesya moc swoją utraci, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki

maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 22. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia ósmego miesiąca października w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

168.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 1872,

wyznaczające termin, od którego ustawa z dnia 25 lipca 1871 (Dz. ust. państ. Nr. 76) wchodzi w Karyntyi i Krainie w moc obowiązującą.

Ustawa z dnia 25 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 76) o potrzebie sporządzania aktów notaryalnych w niektórych sprawach prawnych wchodzi w moc obowiązującą w Karyntyi i Krainie od dnia 1 marca 1873.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXII. — Wydany i rozesłany dnia 25 grudnia 1872.

169.

Ustawa z dnia 21 grudnia 1872,

o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w czasie od dnia 1 stycznia do końca marca 1873.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się ministerstwo do pobierania nadal w czasie od dnia 1 stycznia do ostatniego marca 1873 istniejących podatków stałych i niestałych tudzież opłat i dodatków według ustaw o opodatkowaniu obecnie obowiązujących, a mianowicie dodatków do podatków stałych w wysokości ustanowionej ustawą skarbową z dnia 24 marca 1872 (Dz. u. p. Nr. 26).

§. 2.

Wydatki administracyjne w czasie od dnia 1 stycznia do ostatniego marca 1873 będą opędzane w miarę potrzeby na rachunek kredytów, które ustawą skarbową na rok 1873 w odnośnych rozdziałach i tytułach mają być ustanowione.

§. 3.

Nadzwyczajne dodatki z powodu drożyzny, ustawą skarbową z dnia 24 marca 1872 w rozdziele 10, tytule 6, pozwolone, będą wypłacane w czasie od 1 stycznia do ostatniego marca 1873 w dotychczasowych kwotach na rachunek wydatków, w budżecie państwa na rok 1873 dla ogólnego zarządu kasowego preliminowanych.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Gődőlle, dnia 21 grudnia 1872.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXIII. — Wydany i rozesłany dnia 29 grudnia 1872.

170.

Dokument koncesyi z dnia 10 listopada 1872,

udzielonej spółce akcyjnej uprzyw. kolei cesarzowej Elżbiety na budowę i ruch kolei żelaznej parowej, prowadzącej z Górnej Styryi do Salzburga i północnego Tyrolu.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

Apostolski król Węgier, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii. Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy spółka akcyjna uprzyw. kolei cesarzowej Elżbiety podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej, prowadzącej z górnej Styryi do Salzburga i północnego Tyrolu, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani wzmiankowanej spółce koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) i ustawy z dnia 10 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 48) nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy spółce akcyjnej uprzywilejowanej kolei cesarzowej Elżbiety prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z Selzthalu pod Rottenmannem od ces. król. uprzywilejowanej kolei Arcyksięcia Rudolfa, na Radstadt do Bischofshofen a ztąd na Pongau i Pinzgau przez Zell nad jeziorem. Saalfelden, St. Jan i Kitzbüchel w Tyrolu do Wörgl, łączącej się z linią północno-tyrolską uprzyw. spółki kolei południowej, jakoteż

z Bischofshofen do Hallein i Salzburga, łączącej się z uprzyw. koleją cesarzowej Elżbiety w dworcu tejże w Salzburgu.

§. 2. Spółka jest obowiązana odkupić kolej salzburgsko-halleinską i dopełnić w tej mierze warunków, przepisanych w §. 19 dokumentu koncesyi na tęż kolej z dnia 7 września 1869 (Dz. u. p. Nr. 31).

§. 3. Budowa kolei i urządzenia ruchu winny być wykonane podług planów szczegółowych przez ministerstwo handlu zatwierdzić się mających, tudzież podług umów względem budowy, które także będą przedłożone ministerstwu handlu do zatwierdzenia.

Tak plany szczegółowe jakoteż umowy względem budowy, zastósowane będą do przepisów dodatkowych dla linii Hallein-Bischofshofen, Salzthal-Bischofshofen, Bischofshofen-Wörgl, przez ministerstwo handlu wydanych, a które uważać należy za nieoddzielne części składowe niniejszego dokumentu koncesyi.

W podobny sposób budowa i urządzenia kolei w ogólności powinny być wykonane podług warunków, przez ministerstwo handlu w osobnym dodatku podanych.

Spółka przedłoży w czasie właściwym ministerstwu handlu projekta techniczne budowy i urządzenia kolei i budując kolej zastosuje się do szczególnych rozporządzeń przez ministerstwo handlu w tej mierze wydanych, jakoteż do obowiązujących powszechnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Zmiany w projektach budowy powinny być zatwierdzone przez administracyą państwa jeżeli takowe na zasadzie rewizyi wojskowo-technicznej i oględzin śladu w myśl §. 6 ustawy o koncesyach na koleje żelazne przez komisyą polityczną dokonanych, okażą się potrzebnemi dla dobra publicznego obrotu i dla zabezpieczenia trwałości kolei jak nie mniej dla dopełnienia przepisów prawnych.

Zmiany śladu kolei lub planów szczegółowych, jeżeli podczas budowy okażą się ze względów ekonomicznych lub dla dobra ruchu potrzebnemi lub pożądanemi, mogą być uskutecznione za zezwoleniem ministerstwa handlu, i pod tym warunkiem, że przez to ani główny kierunek w §. 1 wyznaczony, ani punkta pośrednie tamże wymienione, nie ulegną zmianie.

Z wyjątkiem tunelów i budowli mających przeszło 20 metrów w świetle, należy wybudować kolej pod jeden tor; tunele zaś trzeba zrobić na dwa tory i podobnież mur wszelkich budowli mających przeszło 20 metrów w świetle, wznieść trzeba odrazu pod dwa tory.

Spółka jest obowiązana przyspieszyć ile możności i ile to od niej zależy hipoteczne odpisanie parceli gruntowych pod budowę kolei nabytych, jakoteż dołożyć starania, aby ostateczny pomiar gruntów, hipoteczne sprostowanie poprzedzający, i ukończenie obliczenia z należytym pospiechem dokonane zostało.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor kolei jakoteż położenia tegoż w miejscach gdzie tego uzna potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 złotych srebrem po zwróceniu wszelkich zaliczek rządowych jeżeli by były i jeżeli fundusz rezerwowy będzie według przepisu (§. 20) utworzony.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych w miejscach gdzie stykają się z nową koleją, tudzież co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, spółka jest obowiązana zawrzeć umowę z interesowanemi zarządami kolei i przedłożyć takową administracyi państwa do zatwierdzenia.

Koszta rozszerzenia budowli w dworcach istniejących, przytykających kolei, pokryte będą funduszami poręczonego kapitału budowy. Renta, za używanie dworców kolei stykających się na zasadzie umowy wypłacana, może być policzona w rachunkach ruchu, pomiędzy wydatkami ruchu.

Gdyby umowa względem wspólnego używania cudzego dworca nie przyszła do skutku, koncesyonaryusze mają prawo zbudować własny dworzec, są jednak obowiązani doprowadzić szyny aż do obcej kolei i urządzić wspólną służbę dworcową przynajmniej dla ruchu osobowego.

Co się tyczy warunków takiego połączenia i wspólnej służby dworcowej dla ruchu osobowego, spółka poddaje się orzeczeniu ministerstwa handlu, jeżeliby w tej mierze nie zdołała porozumieć się z koleją przytykającą.

Administracya państwa zastrzega sobie że jeźli porozumienie do skutku nie przyjdzie, poda warunki wzajemnego używania wagonów krajowych kolei przytykających i warunki doprowadzenia kolei prowadzących z kopalni i fabryk.

Spółka jest jednak obowiązana pozwolić na doprowadzenie kolei łączących, jeżeliby przedsiębiorstwa przemysłowe nad koleją główną położone, chciały zbudować takowe dla dowozu swoich płodów do kolei głównej a to pod warunkiem doprowadzenia tych kolei do właściwych dworców, w sposób dla spółki jak najmniej uciążliwy i za wynagrodzeniem kosztów ztąd wynikłych.

§. 4. Spółka jest obowiązana wybudować koleje w §. 1 wzmiankowane najpóźniej przeciągu trzech lat, licząc od dnia dzisiejszego i do tego terminu oddać gotową kolej na użytek publiczny.

Dopełnienie tego zobowiązania spółka winna poręczyć złożeniem kaucyi w sumie 500.000 zł. wal. austr. która w razie niedopełnienia tego zobowiązania może przepaść.

Akta i dokumenta z tej przyczyny spisać się mające są wolne od należytości i stempli.

§. 5. Kolej ma być wybudowana i ruch na niej ma się odbywać podług osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż podług ustaw i rozporządzeń w tej mierze istniejących, (mianowicie zaś ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238 i regulaminu ruchu kolei z dnia 16 listopada 1851, Dz. u. p. z roku 1852 Nr. 1) tudzież według ustaw i rozporządzeń w przyszłości wydać się mających.

§. 6. Co się tyczy służby pocztowej stosowane będą na kolei koncesyonowanej następujące przepisy:

1. Spółka winna przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową podług przepisu §. 68 regulamin ruchu na kolejach żelaznych.

Administracya pocztowa ma prawo używać do przewozu poczty wszystkich pociągów programem jazdy objętych jakoto kuryerskich, pospiesznych, pocztowych, osobowych i mięszanych.

Pociągi pospieszne i kuryerskie są jednak uwolnione od przewozu posyłek poczty wozowej.

Programy jazdy pociągów przeznaczonych do przewozu poczty będą zatwierdzane przez ministerstwo handlu, które też o każdej zamierzonej zmianie programu, najmniej na dwa tygodnie wprzódy zawiadomić należy.

2. Spółka jest obowiązana dostarczać i utrzymywać swoim kosztem wagony zwyczajne i ambulansowe do przewozu poczty, takowych stronę zewnętrz i czyścić i one smarować.

Na żądanie zakładu pocztowego spółka winna przydać bezpłatnie do każdego pociągu z wyjątkiem pospiesznych i kuryerskich jeden wagon ośmiokołowy, lub dwa o czterech kołach, podług wymagania zakładu pocztowego, urządzone i takowe przewieść.

Jeżeli zakład pocztowy uzna za potrzebne, aby oprócz wagonu ośmiokołowego lub dwóch o czterech kołach, przydano jeszcze więcej wagonów dla przewiezienia poczty, zakład pocztowy zapłaci spółce od każdego następnego wagonu czterokołowego po jednemu złotemu 30 centów waluty austryackiej za każdą milę w służbie pocztowej przebytą.

W tych pociągach, w których zakład pocztowy nie zajmuje osobnego wagonu, a więc w pospiesznych i kuryerskich, będzie jej wyznaczona bezpłatnie część wagonu odpowiednio urządzona, zupełnie zamknięta i najmniej dwa przedmioty obejmująca, do przewozu posyłek pocztowych. Jeżeliby w tym oddziele większe pakiety listowe lub torby z listami pomieścić się nie mogły, zarząd kolei winien wyznaczyć do tego celu inne bezpieczne miejsce w pociągu.

Spółka obowiązana jest oświetlać wagony do służby pocztowej użyte tak samo jak osobowe; koszta niezwyczajnego oświetlenia wnętrza wagonów i ich opalania ponosić będzie zakład pocztowy.

3. Zarząd pocztowy ma prawo przydawać swoich dozorców do posyłek którymkolwiek pociągiem takowe odchodzą.

Urzędnicy pocztowi, konduktorowie i słudzy, mający dozór nad posyłkami, jakoteż ci ze służby pocztowej, którzy będą wysłani dla doglądania lub wyuczenia się czynności pocztowych na kolei żelaznej, którzy to ostatni, winni wykazać się zaświadczeniami przełożonej dyrekcyi pocztowej, będą przewożeni bezpłatnie.

Jeżeli administracya pocztowa wysyła którymkolwiek pociągiem pakiety listowe bez swoich ludzi, ma prawo poruczyć zarządowi kolei, przez spółkę ustanowionemu, ażeby swoich ludzi użył do przewiezienia tych pakietów.

4. Dla służby pocztowej po stacyach wyznaczony będzie bezpłatnie w budynku kolei żelaznej pokój stósowny i izba na rzeczy. Co się zaś tyczy zaspokojenia innych potrzeb służby pocztowej zawarta będzie osobna umowa, w której oznaczona będzie wysokość czynszu, płacić się mającego tytułem wynagrodzenia za wyznaczenie jeszcze większego lokalu.

Wewnętrzne urządzenie, czyszczenie, oświetlenie i opalenie tych lokalów jest rzeczą administracyi pocztowej.

5. W tych dworcach, w których nie będą ustanowione urzędy pocztowe, koncesyonaryusze winni na żądanie administracyi pocztowej wyznaczyć swoich ludzi uzdolnionych do pośrednictwa pomiędzy pociągami kolei a służbą pocztową w odbieraniu i wydawaniu posyłek pocztowych, tudzież bezpiecznie takowe zachowywać póki nie będą oddane zakładowi pocztowemu, a to za wynagrodzeniem które wyznaczy administracya pocztowa.

Gdzieby zdaniem administracyi pocztowej służba pocztowa tego wymagała, spółka winna wyznaczyć ludzi swoich do pomagania w ładowaniu i wyładowywaniu posyłek pocztowych za wynagrodzeniem tej pomocy odpowiedniem.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei lub radą zawiadowczą a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Spółka zobowiązuje się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządzenia lub za pośrednictwem zakładów telegrafów państwa linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie przez koncesyonaryuszów kupionym i w ogóle na potrzeby kolei używanym, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia.

Spółka zapewnia bezpłatny udział służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych. Spółka jest nadto obowiązana przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż zachowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 8. Co się tyczy cen jazdy i frachtu zastósowane będą przepisy dokumentu koncesyi z dnia 8 marca 1856 (Dz. rozp. min. handlu Nr. 19) lub też przepisy rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 23 października 1858 L. 21176.

Atoli co się tyczy cen przewozu zboża i soli, drzewa opałowego i do rznięcia, węgli kamiennych, koksu, torfu prasowanego, rud, surowego żelaza, kamieni wapiennych i budulcowych, przesyłanych pełnemi wagonami obowiązywać będą przepisy artykułu IV ustępu 7 ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) dla kolei północno-zachodniej austryackiej.

Zresztą co się tyczy należytości pobocznych, nomenklatury i klasyfikacyi towarów, tudzież innych przepisów o przewozie, jakoteż w ogólności co się tyczy zaokrągleń przy obliczaniu należytości podług istniejących prawnych systemów miar i wag spółka jest obowiązana poddać się rozporządzeniom ministerstwa handlu.

Wszelkie umowy z zarządami innych kolei tyczące się przewozu, przedłożyć należy ministerstwu handlu.

Administracya państwa ma prawo zniżyć odpowiednio ceny jazdy i frachtu tudzież należytości poboczne, jak tylko czysty dochód w dwóch ostatnich latach przeniesie dziesięć od sta kapitału zakładowego.

W przypadku nadzwyczajnej drożyzny żywności w cesarstwie austryackiem, administracya państwa ma prawo zniżyć maksymalne ceny przewozu tychże do połowy.

W obrocie przejściowym, t. j. gdy towary mają być przewiezione od kolei Arcyksięcia Rudolfa kolejami w §. 1 wzmiankowanemi do innych kolei i odwrotnie, ceny maksymalne w koncesyi przepisane będą zniżone o dwadzieścia od sta.

Podobnież postanawia się, że po otwarciu ruchu na projektowanej kolei innsbrucko-bludenckiej (arlbergskiej), we wzajemnym bezpośrednim obrocie między istniejącemi liniami kolei cesarzowej Elżbiety a liniami w §. 1 wzmiankowanemi i odwrotnie, nowe te linie będą uważane pod względem opłat za część linii już istniejących.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej. Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowić się mający.

§. 10. Transporta wojskowe winny być przewożone po cenach zniżonych według ugody zawartej w tym względzie, jakoteż względem ulg dla podróżujących wojskowych między ministerstwem wojny a dyrekcyą kolei północnej cesarza Ferdynanda pod dniem 18 czerwca 1868 *), której postanowienia mają stanowić integralną część składową niniejszego dokumentu koncesyi.

Gdyby jednak ze wszystkiemi lub z większą częścią kolei austryackich ułożone zostały co do transportów wojskowych korzystniejsze dla państwa postanowienia, takowe mają obowiązywać także na kolei koncesyonowanej.

Postanowienia te winny być stósowane także do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich; tudzież do korpusu straży wojskowej ces. król. sądów cywilnych w Wiedniu, ces. król. żandarmeryi i straży bezpieczeństwa i skarbowej uorganizowanej na sposób wojskowy.

Spółka zobowiązuje się przystąpić do zawartej przez spółki austryackich kolei żelaznych ugody względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do transportów wojskowych i względem niesienia wzajemnej pomocy środkami przewozowemi, przy przewozie większych transportów wojskowych, tudzież do postanowień organicznych i przepisu służbowego dla oddziałów polowej kolei żelaznej **) jak nie mniej do ugody dodatkowej ***) względem przewozu obłożnie chorych i rannych, dla przewozu na rachunek skarbu wojskowego nadesłanych, która z dniem 1 czerwca 1871 w życie weszła.

Obowiązek ten przystąpienia tyczy się także ugody względem wzajemnego wspierania się zapomocą służby przy przewozie większych transportów wojskowych, ze spółkami kolei żelaznych zawrzeć się mającej, jakoteż do przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych.

Co się tyczy umieszczenia na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, spółka poddaje się postanowieniom §. 38 ustawy wojskowej †) tudzież postanowieniom ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60), tyczącej się wykonania tego paragrafu.

§. 11. Urzędnicy państwa, oficyaliści i słudzy, którzy z polecenia władzy, mającej nadzór nad administracyą i ruchem kolei żelaznych, lub dla zabezpieczenia interesów państwa na zasadzie tej koncesyi lub w sprawach dochodów, używają kolei żelaznej i wykażą się poleceniem tej władzy, winni być przewożeni bezpłatnie wraz z pakunkiem podróżnym.

§. 12. Nadaje się także spółce kolei cesarzowej Elżbiety w celu pozyskania potrzebnych funduszów, na budowę kolei w §. 1 wzmiankowanych, prawo puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, opiewających na okaziciela lub na imię, a które będą na giełdach austryackich sprzedawane i urzędownie notowane.

---

*) Rozporządzenia normalne c. k. Dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1868, zeszyt 21 Nr. 97.

**) Dodatek do Nr. 148 w zeszycie 42 rocznika 1870 rozporządzeń normalnych dziennika rozporządzeń dla ces. król. armii.

***) Rozporządzenie normalne, dziennika rozporządzeń dla ces. król. armii z roku 1871, 22 zeszyt Nr. 79.

†) Dz. ust. państwa Nr. 151.

Suma zebrana zapomocą obligacyi z prawem pierwszeństwa nie może przenosić trzech piątych części kapitału zakładowego.

Jeżeli obligacye z prawem pierwszeństwa będą wydane w walucie zagranicznej, kwota powinna być wyrażona także w walucie austryackiej.

Obligacye z prawem pierwszeństwa powinny być umorzone pierwej niż akcye.

Gwarancya rządowa odsetków w §. 16 oznaczona, może być udzielona na żądanie spółki także co do obligacyi pierwszeństwa od dnia ich emisyi, pod warunkiem iż będzie dana odpowiednia rękojmia wypłaty odsetków.

O odpowiedniości rękojmi rozstrzyga jedynie administracya państwa a spółce nie służy prawo zarzutu w tej mierze.

§. 13. Rachunek ruchu na nowych kolejach żelaznych, w §. 1 wzmiankowanych utrzymywany będzie oddzielnie od innych linii kolei cesarzowej Elżbiety.

Wydatki poniesione wyłącznie na nowe linie mogą być zaciągnięte wprost do rachunku ruchu tychże.

Wspólne wydatki nowych kolei i innych linii kolei cesarzowej Elżbiety będą dzielone w sposób następujący:

a) wydatki dyrekcyi i zarządu w stosunku ilości mil zrobionych przez pociągi na odnośnych liniach;

b) uposażanie kas emerytalnej, prowizyjnej i do wsparć, potrzebie każdoczesnej odpowiadające, w stosunku pensyi i płac, na odnośnych liniach;

c) wydatki na naprawy, konserwacyę i kupno taboru co się tyczy parochodów, w stosunku ilości mil zrobionych przez pociągi na odnośnych liniach; co się tyczy wagonów, w stosunku ilości osi i mil;

d) wydatki dworca kolei w Salzburgu w stosunku ilości pociągów przychodzących i odchodzących nowemi liniami i na wiedeńsko-salzburgskiej linii kolei cesarzowej Elżbiety.

Stałe pensye rady zawiadowczej jeżeli będą płacone, nie mogą być zaciągane do rachunku ruchu, mającego się przedłożyć administracyi państwa w celach gwarancyą wskazanych.

Natomiast do tego rachunku ruchu mogą być zaciągane jako pozycya wydatkowa możebne koszta notowania na giełdach krajowych i zagranicznych papierów w obieg puszczonych, jakoteż podatki które przedsiębiorcy płacić będą z tych linii po upływie uwolnienia w §. 22 nadanego; co się tyczy należytości stemplowych od kuponów nie jest to dozwolonem.

§. 14. Po ukończeniu projektowanej kolei żelaznej parowej z Innsbruka do Bludenz, najpoźniej zaś z końcem ósmego roku od dnia otwarcia ruchu na kolejach w §. 1 wzmiankowanych, spółka akcyjna kolei cesarzowej Elżbiety jest obowiązana wnieść na walnem zgromadzeniu, w myśl statutów utworzonem, uchwalenie kwestyi porównania istniejących już akcyi kolei cesarzowej Elżbiety z akcyami nowej kolei, tudzież połączenia spółek tymczasowo rozdzielonych, w jedno niepodzielne przedsiębiorstwo.

§. 15. Spółka ma prawo ustanowić ajencye w kraju i zagranicą tudzież urządzić sposoby przewozu osób i towarów wodą i lądem z zachowaniem istniejących przepisów.

§. 16. Kolejom w §. 1 wzmiankowanym zabezpiecza państwo na czas trwania koncesyi gwarancyą czystego dochodu rocznego razem z amortyzacyą w sumie maksymalnej 54.400 zł. — pięćdziesiąt cztery tysięce czterysta złotych wal. austr. srebrem z jednej

mili, w ten sposób, że jeżeliby czysty dochód roczny nie dochodził sumy zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni to, co będzie niedostawało.

Gwarancya ta pocznie się od dnia otwarcia ruchu na całej kolei, atoli co się tyczy części pierwej otwartych w stosunku ilości mil linii otwartej do całej długości kolei, jak tylko otwarcie tejże połączy jednym ciągem szyn krajowych Selzthal lub Hallein-Salzburg z Wörglem.

§. 17. Z czystego dochodu rocznego zagwarantowanego taka kwota ma być obracana na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi, przez nią zatwierdzić się mającego i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony w ciągu trwania koncesyi.

§. 18. Jeżeliby administracya państwa w skutek wzięcia na siebie gwarancyi miała płacić dodatek, uczyni to po poprzedniczem zbadaniu przedłożyć się mających a opatrzonych w dowody rachunków rocznych w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb uiszczać będzie nawet pierwej wpłaty częściowe, stosownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, jeżeli spółka będzie o to prosić na sześć tygodni przed terminem wypłaty; zastrzega się tylko, że później zrobione będzie obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem zestawieniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu przedłożone być powinny, okazało się, że zaliczki wymierzone za wysoko, spółka obowiązana jest zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę z doliczeniem sześć procentowych odsetków.

Żądanie jednak aby państwo udzieliło dopłatę, należy przedłożyć najpóźniej w przeciągu roku po upływie roku ruchu, w przeciwnym razie będzie niemożebnem.

§. 19. Kwota, którą administracya państwa płaci w skutku wzięcia na siebie gwarancyi, uważana być ma tylko za zaliczką, oprocentowaną po cztery od sta rocznie.

Jak tylko dochód czysty z sieci kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa nadwyżki będzie zwrócona natychmiast administracyi państwa na pokrycie danej zaliczki i procentów, aż do całkowitego umorzenia.

Z pozostałej drugiej połowy ma być odłożona do funduszu odnowy (§. 20) część, przez administracyą w statutach wyznaczyć się mająca.

Przypadające odsetki powinny być opłacane przed zwrotem zaliczek.

Jeżeli takie zaliczki lub odsetki nie będą państwu zapłacone do dnia w którym koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej, lub w którym kolej odkupioną zostanie, ściągnięte będą z pozostałego jeszcze majątku kolei.

§. 20. Po upływie pierwszego roku ruchu otworzony będzie fundusz rezerwowy, przeznaczony na pokrywanie wydatków nadzwyczajnych, kupno taboru i urządzenia ruchu, tudzież na nowe budowle i rozszerzenia.

Do niego wpływają:

a) pozostałość z kapitału budowy jeżeli będzie;
b) przedawnione odsetki i dywidendy;
c) dochody z 5 procentowych odsetków od połowy czystego dochodu gdy takowy przewyższy sumę zagwarantowaną;
d) dochody z sprzedaży starych materyałów budowy nadziemnej i taboru, jeżeli nie będzie potrzeba wydać takiej samej kwoty na zakupno nowego taboru.

§. 21. Dla przestrzegania dobra państwa w skutku udzielenia gwarancyi, administracya państwa ma prawo przekonywać się czy budowa kolei tudzież urządzenia ruchu są wykonane we wszystkich częściach odpowiednio celowi i trwale, i zarządzić, aby wadliwościom w tej mierze zapobieżono, lub takowe usunięto. Administracya państwa ma prawo wydelegować urzędnika do wglądania w zarząd.

Komisarz przez administracyę państwa ustanowiony mocen jest znajdować się na posiedzeniach wydziału zawiadowczego tudzież zgromadzeń walnych, ile razy uzna to za potrzebne, i jeżeliby zapadły uchwały dobru państwa szkodliwe, takowe zawiesić.

Administracya państwa będzie się starała wykonywać nadzór nad zarządem pod względem ekonomicznym w ten sposób, aby przy przedkładaniu rachunków rocznych zwyczajnie tylko jedno sprawdzenie cyfr było potrzebnem.

Za ten nadzór rządowy nad budową i ruchem, ze względu na połączony z tem ciężar, spółka jest obowiązana płacić skarbowi państwa wynagrodzenie roczne, które wyznaczy administracya państwa. Administracya państwa zastrzega sobie sprawdzenie robót po ukończeniu budowy.

§. 22. Nadto udziela się kolei w §. 1 wzmiankowanej następujące ulgi:

a) Uwolnienie od podatku dochodowego i należytości stemplowych od kuponów jakoteż od wszelkich podatków które mogą być w przyszłości ustawami zaprowadzone na czas budowy i jeszcze lat dziewięć licząc od dnia otwarcia ruchu na budującej się kolei.

Od zaliczek rządowych przedsiębiorstwo podatku dochodowego opłacać nie będzie.

b) Uwolnienie od opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi tudzież od kwitów tymczasowych, jakoteż od opłaty za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

Do opłacenia stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów w celu zebrania kapitału wystawionych, tudzież tyczących się budowy i urządzenia linii kolejowych, pozwala się przeciąg czasu aż do otwarcia ruchu na odnośnych liniach.

§. 23. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na dobro publiczne uzna potrzebę budowy takich kolei.

§. 24. Czas trwania koncesyi, ustanawia się na lat 90, licząc od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej kolei w §. 1 wzmiankowanej.

§. 25. Po upływie czasu w §. 24 wyznaczonego, koncesya traci moc swoję.

Koncesya traci także moc swoję jeżeli termina ukończenia budowy i otwarcia ruchu w §. 3 postanowione, dotrzymanemi nie będą, a przekroczenie tych terminów nie może być usprawiedliwione w duchu §. 11, lit. *b)* ustawy o koncesyach na koleje żelazne, mianowicie przesileniami politycznemi i skarbowemi.

§. 26. Administracya państwa zastrzega sobie prawo odkupienia kolei koncesyonowanej w każdym czasie po upływie lat trzydziestu od dnia otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej kolei.

Dla oznaczenia ceny odkupu obliczone będą czyste dochody roczne przedsiębiorstwa w ciągu lat siedmiu rzeczywisty odkup poprzedzających, z tego strącone będą dochody czyste dwóch lat najniepomyślniejszych, a przeciętny czysty dochód pozostałych lat pięciu policzony będzie dla przedsiębiorstwa.

Gdyby jednak czysty dochód przeciętny w taki sposób obliczony nie wynosił najmniej 5 od sta srebrem nominalnego kapitału zakładowego przez administracyą państwa zatwierdzonego, taż suma minimalna będzie uważana za czysty dochód, mający służyć za podstawę do wymierzenia ceny kupna.

§. 27. Gdy koncesya moc swoję utraci i od tegoż dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych, i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi i innych urządzeń i materyałów, o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, z przedmiotów tych taka ilość, a względnie wartość ma przejść bezpłatnie na rzecz państwa, jaka odpowiada p i e r w s z e m u urządzeniu ruchu zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą renty rocznej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak wtedy, gdy koncesya moc swoją utraci, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz rezerwowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 28. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo, aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia dziesiątego miesiąca listopada w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

Dodatek pierwszy

warunków, tyczących się budowy kolei z Selzthal do Bischofshofen i rozszerzenia dworca kolei Rudolfa w Selzthal a nieodnoszących sie do budowy dworca w Bischofshofen.

I. Ślad i budowa.

Art. 1

Kolej mająca się wybudować będzie wychodziła z istniejącej kolei arcyksięcia Rudolfa od Salzthal i będzie prowadziła przez dolinę Anizy powyżej Radstadtu a następnie przez dział wód pod Eben do Bischofshofen i skończy się przy początku stacyi.

Przedsiębiorca budowy, wytyczając ślad, o tyle tylko może odstąpić od projektów, o ile przez to główny kierunek kolei, w artykule niniejszym wskazany, nie ulegnie zmianie i o ile przez to ani się długość kolei nie zwiększy, ani stosunki kierunku i poziomu się nie pogorszą.

Art. 2.

Projekt szczegółowy powinien być wypracowany podług przepisów rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 4 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 8) i administracyi państwa do zatwierdzenia przedłożony.

Art. 3.

Płaszczyzny gruntów potrzebne do budowy kolei będą przedsiębiorcy budowy oddane do rozporządzenia.

Natomiast przedsiębiorca winien na własny rachunek nabyć wszelkie grunta potrzebne do wydobywania i produkowania materyałów budulcowych.

Podobnież, jeżeli jakie cząstki gruntów niezakupionych zajął czasowo, czy to na własną potrzebę czy dla wygody robotników, lub jeżeliby zbiory z tychże cząstek uszkodził, on sam poniesie koszta ztąd powstałe.

Art. 4.

Spadki największe, dla kolei wybudować się mające, są:

a) z Bischofshofen do Eben: $1 : 50 = 20‰$ bez żadnego spadku z drugiej strony;
b) z Eben do Selzthal $1 : 400 = 25‰$, spadek zaś z drugiej strony $1 : 100 = 10‰$.

Najmniejszy promień krzywizny:

a) pomiędzy Bischofshofen a Eben 250^{m};

b) pomiędzy Eben a Selzthal 300^{m};

Pomiędzy dwoma krzywiznami powinna znajdować się linia prosta, mająca najmniej 40^{m} długości.

Art. 5.

Z wyjątkiem tunelów i budowli mających przeszło 20^{m} szerokości w świetle, kolej powinna być wybudowana pod jeden tor, wszystkie tunele zaś na dwa tory i tak samo mury wszystkich budowli, mających więcej niż 20^{m} szerokości w świetle należy wystawić od razu pod dwa tory.

Art. 6.

Szerokość toru w świetle będzie wynosiła 1^{m}436 na krzywiznach jednak winna być odpowiednio zwiększona.

Pokład żwiru powinien mieć w wysokości progów rzeczywistej szerokości na koronie 3^{m} 40 a głębokości w osi kolei najmniej 0^{m}40.

Dla odpływu wody nasyp powinien być tak skarpowany, aby rzeczona głębokość, mierzona od powierzchni progów, powiększała się po obu stronach.

Nasyp winien po obu stronach wystawać najmniej na 0^{m}50 nad żwirówkę, tak, aby rzeczywista szerokość korony nasypu, przez przedłużenie pochyłości lub grobli utworzona, wynosiła w wysokości powierzchni progów najmniej 4^{m}40.

Tam gdzie pokład żwiru jest umocniony kamieniami, szerokość korony tegoż powinna być zwiększona przynajmniej do 4^{m}40.

Wymiary rowów do spuszczania wody będą zależały od stosunków miejscowych, w żadnym jednak razie szerokość ich w spodzie nie może wynosić mniej jak 0^{m} 25 a głębokość pod koroną kolei (powierzchnią progów) mniej niż 0^{m} 75.

Skosy otrzymane przez znoszenie powinny być zastosowane do materyału i trwałe, skosy zaś otrzymane przez nasypywanie powinny być zwyczajnie 1$^{1}/_{2}$ stopowe.

Art. 7.

Przejazdy lub mosty itd. poniżej kolei, 20^{m} lub mniej w świetle mające, a do korony kolei sięgające, winny mieć w wysokości korony kolei najmniej 4^{m} 50 szerokości.

Mury wszelkich budynków, mających przeszło 20^{m} szerokości powinny mieć w wysokości korony kolei najmniej 8^{m} 0 szerokości.

O ile tego bezpieczeństwo wymaga, co będzie rozstrzygnięte przy przedkładaniu projektu szczegółowego, przejazdy, mosty itd. winny być opatrzone w poręcze lub murowane parapety.

Wymiary otworów wszystkich budowli będą oznaczane podług stosunków miejscowych, w ogólności jednak starać się potrzeba, ażeby wysokość w świetle, jeżeli tu idzie o przeprowadzenie gościnca lub drogi wynosiła 4^{m} 50 w świetle.

Art. 8.

Jeżeli potrzeba mostu do przejazdu nad koleją, szerokość w świetle pomiędzy filarami, powinna wynosić najmniej 8^{m} 00, a wysokość w świetle nad górną krawędzią szyn, w osi kolei najmniej 5^{m}.

Art. 9.

Tunele powinny mieć szerokości w świetle najmniej 8^{m} 2 a wysokości w świetle najmniej 6^{m} 3 nad progami. W tunelach należy umieścić co 50 metrów tak zwane nisze bezpieczeństwa.

Art. 10.

Ażeby budowa była mocna i trwała, przedsiębiorcy będą używali tylko dobrych materyałów i to podług prawideł sztuki.

Zabrania się używać do murów wapna tłustego; tylko hidrauliczne może być używane do tego celu.

Dzieła sztuki pod kolej przeznaczone, powinny być wykonane z kamienia i żelaza.

II. Urządzenie powierzchni i sygnały.

Art. 11.

Gdzie jest kolej o dwóch torach, takowe na otwartej drodze winny być oddalone od siebie 3m 5, w stacyach zaś 4m 75 od środka do środka.

Poziom każdego dworca i przystanków jeżeli będą urządzone, winien odpowiadać mającym się tamże wznieść budynkom, pokładowi szyn, miejscom do ładowania i składom jakoteż dziedzińcom itd. drogi zaś tutaj prowadzące, jeżeli zrobienie ich należy do przedsiębiorcy budowy, powinny być zrobione podług rozporządzeń administracyi państwa.

Art. 12.

Przedsiębiorca budowy winien urządzić wszystkie tory jakoteż zwrotnice i tarcze obrotowe tudzież wszelkie sygnały i wszelkie środki mechaniczne, tak do tych jak i do tamtych, potrzebne a oraz przewozić własnym kosztem wszystek materyał do urządzenia powierzchni i do innych celów służący od najbliższej stacyi w ruchu będącej gdzie będzie mu dostarczony.

Wykończenie jednak, o ile wymaga pracy mechanika, nie jest rzeczą przedsiębiorcy budowy.

III. Budynki.

Art. 13.

Budynki mogą być stawiane na zasadzie przepisów wydanych dla kolei zachodniej cesarzowej Elżbiety.

Oprócz rozszerzenia budynków w stacyi na zetknięciu w Selzthal trzeba wystawić

4 stacye II klasy,
4 „ III „
2 „ IV „

Przestrzeń rzeczywiście zabudowana budynków zajazdowych na stacyach II klasy powinna zajmować najmniej 370m□, na stacyach III klasy, najmniej 210m□. Wszystkie budynki zajazdowe II i III klasy powinny być jednopiętrowe i mieć pod spodem piwnice.

Oprócz tego na każdej stacyi II klasy powinien być kryty perron, 260m□ przestzeni mający i 2 osobno stojące wygódki.

Budynki zajazdowe IV klasy mają tylko dół, i zajmują przestrzeni rzeczywiście zabudowanej 120m□.

Istniejący budynek zajazdowy w stacyi na zetknięciu w Selzthal powinien być wyprowadzony pod piętro i powiększony przynajmniej o 255m□ przestrzeni zabudowanej.

I pod temi budynkami powinny się znajdować odpowiednie piwnice.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany pozakładać także w innych miejscach na żądanie administracyi państwa przystanki z torem do wymijania i budynkiem zajazdowyn tylko o dole, jakoteż z piwnicą, zajmujące przestrzeni rzeczywiście zabudowanej 98m□.

Art. 14.

Budki strażnicze wszystkie mają tylko dół i zajmują 46^{m} przestrzeni rzeczywiście zabudowanej; do każdej z nich należy piwnica, studnia lub wodociąg i prewet osobno stojący.

Budek strażniczych trzeba wystawić na stacyi w Selzthal 1, na każdej z 10 stacyi pośrednich 2 a oprócz tego na przestrzeni z Selzthal do Bischofshofen najmniej 80 budek, i trzeba je ustawić tak, aby nie przeszkadzały położeniu później drugiego toru.

Jeżeli w jakimkolwiek celu potrzeba będzie wystawić budkę podwójną, takowa powinna zająć 103^{m}□ przestrzeni.

Art. 15.

W 11 dworcach kolei wybudować się mającej trzeba wystawić: magazyny drewniane zajmujące 2110^{m}□, tudzież magazyny węgla razem 330^{m}□, rozmaite składy razem 1700^{m}□, składy drzewa razem 3400^{m} i składy przyrządów do gaszenia ognia razem 20^{m}□ przestrzeni zajmujące.

Oprócz tego trzeba wybudować w stacyi Selzthal:

Magazyn towarów wozowych zajmujący 200^{m}□ przestrzeni, budynek jednopiętrowy na mieszkanie dla urzędników, zajmujący przestrzeni rzeczywiście zabudowanej najmniej 400^{m}□, wozownią na 10 wagonów i wozownią na 6 parowozów tudzież lokal na warsztaty o 348^{m}□ wraz z lokalami na mieszkanie dla palaczów i służby pociągowej, mur do wielkiej tarczy obrotowej dla lokomotyw mającej 38·5′ = 12^{m} średnicy, nakoniec fundamenta pod 5 małych tarcz obrotowych mających po 14·84′ = 4·62^{m} średnicy.

Co się tyczy wybudowania głównego warsztatu osobno mieć się będzie pieczą.

Wszystkie dachy na budynkach stacyjnych powinny być ogniotrwałe.

Art. 16.

W stacyach Eben, Schladming, Gröbming, Steinach i Selzthal należy urządzić zupełnie zbiorniki na wodę, dostateczną ilość tejże dostarczające do zasilania lokomotyw, składające się z rezerwoarów z żelaza kutego, objętości najmniej 2690 stóp sześciennych = 82·16 metrów sześciennych.

Budynki służące do zbioru wody powinny zawierać odpowiednie lokale na mieszkanie dla dozorcy pomp i na pomieszczenie materyału opałowego.

Oprócz tego trzeba urządzić w Selzthal 5, w innych zaś 4 stacyach wodnych po 2 sadzawki, wraz z należącemi do nich windami i porobić wodociągi.

Dla dostarczenia wody do rzeczonych stacyi wodnych trzeba urządzić albo zupełnie odpowiednie naturalne wodociągi albo pompy parowe o dostatecznej sile.

Przedsiębiorca budowy winien wystawić własnym kosztem budynki do zbioru wody, studnie, sadzawki, fundamenta pod windy, kanały itd. tudzież dostarczyć, urządzić i ustawić wszystko co do zupełnego urządzenia należy, mianowicie rezerwoary, maszyny, windy róry itd.

Art. 17.

We wszystkich stacyach trzeba nadto wybudować zastosowane do potrzeb fundamenta i domki do wag dziesiętnych, podstawy silni do dźwigania ciężarów jakoteż wszelkie inne urządzenia do ruchu potrzebne, kanały do spuszczania wody, rowy itd.

Podobnież przedsiębiorca budowy powinien wystawić wszelkie przydatki do budynków, wszelkie składy narzędzi do gaszenia ognia i inne, tudzież nietylko wyplantować i ogrodzić dylami na $1^1/_2$ metra wysokiemi place w około dworców w ogólności, lecz także w około magazynów, budynków gospodarskich, dziedzińców i ogrodów i pozakładać wszędzie studnie na potrzebę służby kolejowej.

Wszędzie, gdzie tego zażąda administracya państwa, nawet i kolej przynajmniej deskami ogrodzona być winna.

II. Rachunek, kaucya i warunek ogólny.

Art. 18.

Jak tylko przedsiębiorca budowy zostanie zawiadomiony, że przyjęto jego przedstawienie, winien jak najdzielniej rozpocząć roboty i wykonywać je tak, aby je w zapowiedzianym terminie, który jednak nie może być dłuższym nad trzy lata, ukończył i aby można było przystąpić do sprawdzenia gotowej kolei.

Art. 19.

Wypłaty na rachunek należytości odbywają się co miesiąc w stosunku do postępu robót i po strąceniu $5^0/_0$ na kaucyą.

Art. 20.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany wybudować mocno i trwale linią objętą, we wszystkich szczegółach odpowiednio do prawideł sztuki, czyniąc zupełnie zadosyć wszelkim szczególnym wymaganiom ces. król. władz.

Przedsiębiorca budowy jest więc odpowiedzialny za każde w tej mierze uchybienie czy takowego on sam się dopuści, czyli też osoby, których używa do wykonania budowy.

Jako rękojmię dopełnienia swoich zobowiązań przedsiębiorca budowy winien złożyć kaucyą, która będzie utworzona częścią przez złożenie w papierach obiegowych, podług rzeczywistej wartości, kwoty wyrównywającej $5^0/_0$ całego kapitału budowy, poczęści z kwot potrącanych przy wypłacaniu należytości.

Odpowiedzialność za wszystkie roboty trwa rok jeden licząc od sprawdzenia robót, sprawdzanie zaś zaczyna się zwyczajnie w przeciągu miesiąca po ukończeniu budowy i powinno być ukończone w przeciągu następnych czterech miesięcy.

Szkody, postrzeżone przed upływem tego czasu, winien przedsiębiorca budowy naprawić własnym kosztem, podług poleceń rządu a jeźli to będzie potrzebnem, winien odpowiednią kwotą jeszcze na rok następny ręczyć za trwałość budowy.

O ile kolej pod względem trwałości odpowie temu warunkowi, będzie przedsiębiorcy budowy zwrócona cała jego kaucya.

Gdyby przedsiębiorca przez opieszałe lub złe wykonanie robót okazał się niezdolnym, lub w jakimkolwiek innym względzie nie uczynił zadość wziętym na siebie zobowiązaniom, budowa może być poruczona komu innemu, a cała ztąd powstała szkoda będzie doraźnie pokryta jego kaucyą.

Art. 21.

Osoby ustanowione przez rząd lub koncesyonaryusza do doglądania budowy, mają prawo wtrącać się bez pytania wszędzie, gdzie dobro budowy tego wymaga, a każdy z ludzi przy budowie zatrudnionych winien bez oporu zastosować się do ich rozporządzeń.

Art. 22.

Przedsiębiorca budowy jest wreszcie obowiązany poddać się rozporządzeniom rządowym, wydać się mającym w celu bliższego określenia powyższych warunków.

Dodatek drugi

warunków tyczących się budowy kolei żelaznej z Hallein do Bischofshofen wraz z robotami na stacyi w Salzburgu aż do miejsca gdzie się zaczyna dworzec w Bischofshofen.

I. Ślad, wywłaszczenie i przepisy ogólne.

Art. 1.

Kolej wybudować się mająca zetknie się w Hallein z istniejącą koleją Salzbursko-Halleinską i prowadzić będzie ztąd na Golling i Werfen do Bischofshofen.

Przedsiębiorca budowy, wytyczając ślad kolei, o tyle tylko może odstąpić od projektów, o ile przez to główny kierunek kolei, w artykule niniejszym wskazany, nie ulegnie zmianie i o ile przez to ani się długość kolei nie zwiększy, ani stosunki kierunku i poziomu się nie pogorszą.

Art. 2.

Projekt szczegółowy powinien być wypracowany podług przepisów rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 4 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 8) i administracyi państwa do zatwierdzenia przedłożony.

Art. 3.

Płaszczyzny gruntów potrzebne do budowy kolei będą przedsiębiorcy budowy oddane do rozporządzenia.

Natomiast przedsiębiorca winien na własny rachunek nabyć wszelkie grunta potrzebne do wydobywania i produkowania materyałów budulcowych.

Podobnież, jeżeli jakie cząstkie gruntów niezakupionych zajął czasowo, czy to na własną potrzebę czy dla wygody robotników, lub jeżeliby zbiory z tychże cząstek uszkodził, on sam poniesie koszta ztąd powstałe.

Art. 4.

W kierunku z Bischofshofen do Hallein nie jest dozwolony większy spadek jak $1 : 300 = 3·3^{0}/_{00}$ z jednej a $1 . 100 = 10^{0}/_{00}$ z drugiej strony, ani mniejszy promień krzywizny niż 300^{m}.

Linie krzywe powinny być połączone prostemi mającemi najmniej 40^{m} długości.

Art. 5.

Z wyjątkiem tunelów i budowli mających przeszło 20^{m} szerokości w świetle, kolej powinna być wybudowana pod jeden tor, wszystkie tunele zaś na dwa tory i tak samo, mury wszelkich budowli mających więcej niż 20^{m} szerokości w świetle należy wystawić od razu pod dwa tory.

Art. 6.

Szerokość toru w świetle będzie wynosiła $1^{m}436$, na krzywiznach jednak winna być odpowiednio zwiększona.

Pokład żwiru powinien mieć w wysokości progów rzeczywistej szerokości na koronie $3^{m}40$ a głębokości w osi kolei najmniej $0^{m}40$. Dla odpływu wody nasyp powinien być tak skarpowany, aby rzeczona głębokość, mierzona od powierzchni progów, powiększała się po obu stronach.

Nasyp winien po obu stronach wystawać najmniej na 0^m50 nad żwirówkę, tak, aby rzeczywista szerokość korony nasypu, przez przedłużenie pochyłości lub grobli utworzona, wynosiła w wysokości powierzchni progów najmniej 4^m40.

Tam gdzie pokład żwiru jest umocniony kamieniami, szerokość korony tegoż powinna być zwiększona przynajmniej na 4^m 40.

Wymiary rowów do spuszczania wody będą zależały od stosunków miejscowych, w żadnym jednak razie szerokość ich w spodzie nie może wynosić mniej jak 0^m25 a głębokość pod koroną kolei (powierzchnią progów) mniej niż 0^m75.

Skosy otrzymane przez znoszenie powinny być zastosowane do materyału i trwałe, skosy zaś otrzymane przez nasypywanie powinny być zwyczajnie $1^1/_2$ stopowe.

Art. 7.

Przejazdy lub mosty itd. poniżej kolei, 20^m lub mniej w świetle mające, a do korony kolei sięgające, winny mieć w wysokości korony kolei najmniej 4^m50 szerokości.

Mury wszelkich budynków, mających przeszło 20^m szerokości powinny mieć w wysokości korony kolei najmniej 8^m0 szerokości.

O ile tego bezpieczeństwo wymaga, co będzie rozstrzygnięte przy przedkładaniu projektu szczegółowego, przejazdy, mosty itd. winny być opatrzone w poręcze lub murowane parapety.

Wymiary otworów wszystkich budowli będą oznaczane podług stosunków miejscowych, w ogólności jednak starać się potrzeba, ażeby wysokość w świetle, jeżeli tu idzie o przeprowadzenie gościnca lub drogi wynosiła 4^m50.

Art. 8.

Jeżeli potrzeba mostu do przejazdu nad koleją, szerokość w świetle pomiędzy filarami, powinna wynosić najmniej 8^m00, a wysokość w świetle nad górną krawędzią szyn, w osi kolei, najmniej 5^m.

Art. 9.

Tunele powinny mieć szerokości w świetle najmniej 8^m2 a wysokości w świetle najmniej 6^m3 nad progami. W tunelach należy umieścić co 50 metrów tak zwane nisze bezpieczeństwa.

Art. 10.

Ażeby budowa była mocna i trwała, przedsiębiorcy będą używali tylko dobrych materyałów i to podług prawideł sztuki.

Zabrania się używać do murów wapna tłustego; tylko hidrauliczne może być używane do tego celu. Dzieła sztuki pod kolej przeznaczone, powinny być wykonane z kamienia i żelaza.

II. Urządzenie powierzchni i sygnały.

Art. 11.

Gdzie jest kolej o dwóch torach, takowe na otwartej drodze winny być oddalone od siebie 3^m5, w stacyach zaś 4^m75 od środka do środka.

Poziom każdego dworca i przystanków, jeżeli będą urządzone, winien odpowiadać mającym się tamże wznieść budynkom, pokładowi szyn, miejscom do ładowania i składom jakoteż dziedzińcom itd. drogi zaś tutaj prowadzące, jeżeli zrobienie ich należy do przedsiębiorcy budowy, powinny być zrobione podług rozporządzeń administracyi państwa.

Art. 12.

Przedsiębiorca budowy winien urządzić wszystkie tory jakoteż zwrotnice i tarcze obrotowe, tudzież wszelkie sygnały i wszelkie środki mechaniczne tak do tych jak i do tamtych potrzebne a oraz przewozić własnym kosztem wszystek materyał do urządzenia powierzchni i do innych celów służący od najbliższej stacyi w ruchu będącej gdzie będzie mu dostarczony.

Wykończenie jednak, o ile wymaga pracy mechanika, nie jest rzeczą przedsiębiorcy budowy.

III. Budynki.

Art. 13.

Budynki mogą być wystawione na zasadzie przepisów wydanych dla kolei zachodniej cesarzowej Elżbiety. Oprócz rozszerzenia stacyi na zetknięciu w Salzburgu potrzeba będzie wystawić jeszcze 2 nowe stacye a mianowicie jednę pod Golling a drugą pod Werfen.

Budynki zajazdowe na obu tych stacyach powinny być jednopiętrowe i mieć pod sobą odpowiednie piwnice, każdy zaś powinien zajmować najmniej 370m□ przestrzeni rzeczywiście zabudowanej. Nadto w każdym powinien być kryty peron mający 260m□ powierzchni i 2 osobno stojące prewety.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany pozakładać także w innych miejscach na żądanie administracyi państwa przystanki z torem do wymijania i budynkiem zajazdowym tylko o dole jakoteż z piwnicą, zajmującym przestrzeni rzeczywiście zabudowanej 98m□.

Art. 14.

Budki strażnicze wszystkie mają tylko dół i zajmują 46m□ przestrzeni rzeczywiście zabudowanej; do każdej z nich należy piwnica, studnia lub wodociąg i prewet osobno stojący.

Na każdej z dwóch stacyi pośrednich wystawić potrzeba 2, w Salzburgu 1 a na linii kolei z Hallein do Bischofshofen jeszcze najmniej 27 budek strażniczych i ustawić je w taki sposób aby nie przeszkadzały położeniu drugiego toru w swoim czasie.

Jeżeli w jakimkolwiek celu potrzeba będzie wystawić budkę podwójną, takowa powinna zająć 103m□ przestrzeni.

Art. 15.

W trzech dworcach kolei wybudować się mającej trzeba wystawić: magazyny drewniane zajmujące razem 370m□, rozmaite magazyny razem 2170m□, składy drzewa razem 1400m□ i magazyny węgla, razem 735m□ powierzchni mające.

Oprócz tego na stacyi w Salzburgu trzeba wystawić: dwupiętrowy dom mieszkalny dla urzędników z piwnicą, zajmujący 720m□ powierzchni rzeczywiście zabudowanej, dwa magazyny murowane, mające każdy 850m□ miejsca na skład, wozownią na 12 wagonów i wozownią na 6 parowozów, razem z lokalami na warsztaty rozległości 348m□, licząc w to lokale na mieszkania dla służby od paliwa i dla służby pociągowej magazyn sikawek i mur pod wielką tarczą obrotową o 38·5′ = 12m średnicy, nakoniec fundamenta pod 4 małe tarcze obrotowe o 14·84′ = 4m średnicy.

Co się tyczy wybudowania głównego warsztatu osobno mieć się będzie pieczą. Wszystkie dachy na budynkach stacyjnych powinny być ogniotrwałe.

Art. 16.

Na stacyach w Salzburgu i Gollingu potrzeba zaprowadzić całkowicie urządzone, dostateczną ilość wody dostarczające zbiorniki, każdy z rezerwoarami z żelaza kutego, obejmujące najmniej 2600 stóp sześciennych = 82·16 metrów sześciennych do zasilania parowozów.

Budynki służące do zbioru wody powinny zawierać odpowiednie lokale na mieszkanie dla dozorcy pomp i na pomieszczenie materyału opałowego.

Oprócz tego trzeba urządzić w Salzburgu 3, w Gölling 2 sadzawki, wraz z należącemi do nich windami i porobić wodociągi.

Dla dostarczenia wody do rzeczonych stacyi wodnych trzeba urządzić albo zupełnie odpowiednie naturalne wodociągi albo pompy parowe o dostatecznej sile.

Przedsiębiorca budowy winien wystawić własnym kosztem budynki do zbioru wody, studnie, sadzawki, fundamenta pod windy, kanały itd. tudzież dostarczyć, urządzić i ustawić wszystko co do zupełnego urządzenia należy, mianowicie rezerwoary, maszyny, windy róry itd.

Art. 17.

We wszystkich stacyach trzeba nadto wybudować zastosowane do potrzeb fundamenta i domki do wag dziesiętnych, podstawy silni do dźwigania ciężarów jakoteż wszelkie inne urządzenia do ruchu potrzebne, kanały do spuszczania wody, rowy itd.

Podobnież przedsiębiorca budowy powinien wystawić wszelkie przydatki do budynków, wszelkie składy narzędzi do gaszenia ognia i inne, tudzież nietylko wyplantować i ogrodzić dyłami na $1^1/_2$ metra wysokiemi place w około dworców w ogólności, lecz także w około magazynów, budynków gospodarskich, dziedzińców i ogrodów i pozakładać wszędzie studnie na potrzebę służby kolejowej.

Wszędzie, gdzie tego zażąda administracya państwa, nawet i kolej przynajmniej deskami ogrodzona być winna.

IV. Rachunek, kaucya i warunek ogólny.

Art. 18.

Jak tylko przedsiębiorca budowy zostanie zawiadomiony, że przyjęto jego przedstawienie, winien jak najusilniej rozpocząć roboty i wykonywać je tak, aby je w zapowiedzianym terminie, który jednak nie może być dłuższym nad trzy lata, ukończył i aby można było przystąpić do sprawdzenia gotowej kolei.

Art. 19.

Wypłaty na rachunek należytości odbywają się co miesiąc w stosunku do postępu robót i po strąceniu 5% na kaucyą.

Art. 20.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany wybudować mocno i trwale linią objętą, we wszystkich szczegółach odpowiednio do prawideł sztuki, czyniąc zupełnie zadosyć wszelkim szczególnym wymaganiom ces. król. władz.

Przedsiębiorca budowy jest więc odpowiedzialny za każde w tej mierze uchybienie czy takowego on sam się dopuści, czyli też osoby, których używa do wykonania budowy.

Jako rękojmię dopełnienia swoich zobowiązań przedsiębiorca budowy winien złożyć kaucyą, która będzie utworzona częścią przez złożenie w papierach obiegowych, podług rzeczywistej wartości, kwoty wyrównywającej 5% całego kapitału budowy, poczęści z kwot potrącanych przy wypłacaniu należytości.

Odpowiedzialność za wszystkie roboty trwa rok jeden licząc od sprawdzania robót, sprawdzanie zaś zaczyna się zwyczajnie w przeciągu miesiąca po ukończeniu budowy i powinno być ukończone w przeciągu następnych czterech miesięcy.

Szkody, postrzeżone przed upływem tego czasu, winien przedsiębiorca budowy naprawić własnym kosztem podług poleceń rządu i jeźli będzie potrzeba, winien odpowiednią kwotą jeszcze na rok na- stępny ręczyć za trwałość budowy.

O ile kolej pod względem trwałości odpowie temu warunkowi, będzie przedsiębiorcy budowy zwrócona cała jego kaucya.

Gdyby przedsiębiorca przez opieszałe lub złe wykonanie robót okazał się niezdolnym, lub w jakimkolwiek innym względzie nie uczynił zadość wziętym na siebie zobowiązaniom, budowa może być poruczona komu innemu, a cała ztąd powstała szkoda będzie doraźnie pokryta jego kaucyą.

Art. 21.

Osoby ustanowione przez rząd lub koncesyonaryusza do doglądania budowy, mają prawo wtrącać się bez pytania wszędzie, gdzie dobro budowy tego wymaga, a każdy z ludzi przy budowie zatrudnionych winien bez oporu zastosować się do ich rozporządzeń.

§. 22.

Przedsiębiorca budowy jest wreszcie obowiązany poddać się rozporządzeniom rządowym, wydać się mającym w celu bliższego określenia powyższych warunków.

Dodatek trzeci

warunków tyczących się budowy kolei z Bischofshofen do Wörgl jakoteż budowy dworca w Bischofshofen i rozszerzenia dworca kolei południowej w Wörgl.

I. Ślad i budowa.

Art. 1.

Kolej mająca się wybudować, zacznie się w północnym końcu dworca w Bischofshofen i przechodząc doliną Salcy w górę aż do Bruck; następnie dotknąwszy miasteczka Zell nad jeziorem, będzie prowadziła na Saalfelden, przetnie dział wód pod Hochfilzen i w dolinie Pillerseer Ache dosięgnie św. Jana w Tyrolu.

Od św. Jana kolej będzie prowadziła na Kitzbüchel i Hopfgarten do stacyi kolei południowej w Wörgl, która ma być rozszerzona.

Przedsiębiorca budowy, wytyczając ślad, o tyle tylko może odstąpić od projektów, o ile przez to główny kierunek kolei, w artykule niniejszym wskazany, nie ulegnie zmianie i o ile przez to ani się długość kolei nie zwiększy, ani stosunki kierunku i poziomu się nie pogorszą; jednak już tu, główny kierunek śladu pomiędzy Saalfelden a Bruck, tudzież pomiędzy św. Janem w Tyrolu a Wörglem, odmiennie od projektu i tak ma być wytyczony, ażeby kolej przechodziła nie wschodnim lecz zachodnim brzegiem jeziora Zeller dotykając miasteczka Zell nad jeziorem i ażeby następnie prowadziła na Kützbüchel przez dolinę Brüxen, zamiast przez Elmau.

Zarazem będzie naprzód zarządzone, ażeby nie zakładano projektowanej stacyi w Allbach, lecz natomiast, aby założono stacyą pod Leogang.

Art. 2.

Projekt szczegółowy powinien być wypracowany podług przepisów rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 4 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 8) i administracyi państwa do zatwierdzenia przedłożony.

Art. 3.

Płaszczyzny gruntów potrzebne do budowy kolei będą przedsiębiorcy budowy oddane do rozporządzenia.

Natomiast przedsiębiorca winien na własny rachunek nabyć wszelkie grunta potrzebne do wydobywania i produkowania materyałów budulcowych.

Podobnież, jeżeli jakie cząstki gruntów niezakupionych zajął czasowo, czy to na własną potrzebę czy dla wygody robotników, lub jeżeliby zbiory z tychże cząstek uszkodził, on sam poniesie koszta ztąd powstałe.

Art. 4.

Największe spadki na tej kolei dozwolone są następujące:

a) Od Wörgl do Saalfelden 1 : 44 = 22·7‰ z jednej a 1 : 150 = 20‰ z drugiej strony.

b) Od Saalfelden do Bischofshofen 1 : 150 = 6·67‰ z jednej a 1 : 100 = 10‰ z drugiej strony.

Najmniejszy promień krzywizny będzie wynosił najmniej 300ᵐ tylko od Saalfelden do Bischofshofen można zmniejszyć go do 250ᵐ.

Pomiędzy liniami krzywemi powinny się znajdować proste najmniej 40ᵐ długości.

Art. 5.

Z wyjątkiem tunelów i budowli mających przeszło 20ᵐ szerokości w świetle, kolej powinna być wybudowana pod jeden tor, wszystkie tunele zaś na dwa tory i tak samo, mury wszystkich budowli mających więcej niż 20ᵐ szerokości w świetle należy wystawić od razu pod dwa tory.

Art. 6.

Szerokość toru w świetle będzie wynosiła 1ᵐ436, na krzywinach jednak winna być odpowiednio zwiększona.

Pokład zwiru powinien mieć w wysokości progów rzeczywistej szerokości na koronie 3ᵐ40 a głębokości w osi kolei najmniej 0ᵐ40.

Dla odpływu wody nasyp powinien być tak skarpowany, aby rzeczona głębokość, mierzona od powierzchni progów, powiększała się po obu stronach.

Nasyp winien po obu stronach wystawać najmniej na 0ᵐ50 nad żwirówkę, tak, aby rzeczywista szerokość korony nasypu, przez przedłużenie pochyłości lub grobli utworzona, wynosiła w wysokość powierzchni progów najmniej 4ᵐ40.

Tam gdzie pokład żwiru jest umocniony kamieniami, szerokość korony tegoż powinna być zwiększona przynajmniej na 4ᵐ40.

Wymiary rowów do spuszczania wody będą zależały od stosunków miejscowych. w żadnym jednak razie szerokość ich w spodzie nie może wynosić mniej jak 0ᵐ25 a głębokość pod koroną kolei (powierzchnią progów) mniej niż 0ᵐ75.

Skosy otrzymane przez znoszenie powinny być zastosowane do materyału i trwałe, skosy zaś otrzymane przez nasypywanie powinny być zwyczajnie 1½ stopowe.

Art. 7.

Przyjazdy lub mosty itd. poniżej kolei, 20ᵐ lub mniej w świetle mające, a do korony kolei sięgające, winny mieć w wysokości korony kolei najmniej 4ᵐ50 szerokości.

Mury wszelkich budynków, mających przeszło 20ᵐ szerokości powinny mieć w wysokości korony kolei najmniej 8ᵐ 0 szerokości.

O ile tego bezpieczeństwo wymaga, co będzie rozstrzygnięte przy przedkładaniu projektu szczegółowego, przejazdy, mosty itd. winny być opatrzone w poręcze lub murowane parapety.

Wymiary otworów wszystkich budowli będą oznaczane podług stosunków miejscowych, w ogólności jednak starać się potrzeba, ażeby wysokość w świetle, jeżeli tu idzie o przeprowadzenie gościńca lub drogi, wynosiła 4m 50 w świetle.

Art. 8.

Jeżeli potrzeba mostu do przejazdu nad koleją, szerokość w świetle pomiędzy filarami, powinna wynosić najmniej 8m 00, a wysokość w świetle nad górną krawędzią szyn, w osi kolei najmniej 5m.

Art. 9.

Tunele powinny mieć szerokości w świetle najmniej 8m 2 a wysokości w świetle najmniej 6m 3 nad progami.

W tunelach należy umieścić co 50 metrów tak zwane nisze bezpieczeństwa.

Art. 10.

Ażeby budowa była mocna i trwała, przedsiębiorcy będą używali tylko dobrych materyałów i to podług prawideł sztuki.

Zabrania się używać do murów wapna tłustego; tylko hidrauliczne może być używane do tego celu.

Dzieła sztuki pod kolej przeznaczone, powinny być wykonane z kamienia i żelaza.

II. Urządzenie powierzchni i sygnały.

Art. 11.

Gdzie jest kolej o dwóch torach, takowe na otwartej drodze winny być oddalone od siebie 3m 5, w stacyach zaś 4m 75 od środka do środka.

Poziom każdego dworca i przystanków, jeżeli będą urządzone, winien odpowiadać mającym się tamże wznieść budynkom, pokładowi szyn, miejscom do ładowania i składom jakoteż dziedzincom itd., drogi zaś tutaj prowadzone, jeżeli zrobienie ich należy do przedsiębiorcy budowy, powinny być zrobione podług rozporządzeń administracyi państwa.

Art. 12.

Przedsiębiorca budowy winien urządzić wszystkie tory jakoteż zwrotnice i tarcze obrotowe, tudzież wszelkie sygnały i wszelkie środki mechaniczne, tak do tych jak i do tamtych potrzebne, a oraz przewozić własnym kosztem wszystek materyał do urządzenia powierzchni i do innych celów służący od najbliższej stacyi w ruchu będącej gdzie będzie mu dostarczony.

Wykończenie jednak, o ile wymaga pracy mechanika, nie jest rzeczą przedsiębiorcy budowy.

III. Budynki.

Arty. 13.

Budynki mogą być wystawione na zasadzie przepisów kolei zachodniej cesarzowej Elżbiety.

Oprócz budynków dla rozszerzenia stacyi na zetknięciu w Wörgl trzeba wystawić:

8 stacyi II klasy
5 „ III „
1 „ IV „

W budynkach zajazdowych na stacyach w Saalfelden i Bischofshofen powinny znajdować się restauracye; budynki te winny zajmować najmniej 506m□ powierzchni rzeczywiście zabudowanej.

Budynki zajazdowe na innych stacyach II klasy powinny zajmować najmniej 370m□, na stacyach III klasy, najmniej 210m□. Wszystkie budynki zajazdowe II i III klasy powinny być jednopiętrowe i mieć pod spodem piwnice.

Oprócz tego na każdej stacyi II klasy powinien być kryty perron, 260m□ przestrzeni mający i 2 osobno stojące wygódki.

Budynki zajazdowe IV klasy mają tylko dół, i zajmują przestrzeni rzeczywiście zabudowanej 120m□.

Istniejący budynek zajazdowy w stacyi na zetknięciu w Wörgl powinien być wyprowadzony pod piętro i powiększony przynajmniej o 255m□ przestrzeni zabudowanej.

I pod temi budynkami powinny się znajdować odpowiednie piwnice.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany pozakładać także w innych miejscach na żądanie administracyi państwa przystanki z torem do wymijania i budynkiem zajazdowym tylko o dole jakoteż z piwnicą, zajmującym przestrzeni rzeczywiście zabudowanej 98m□.

Art. 14.

Budki strażnicze wszystkie mają tylko dół i zajmują 46m przestrzeni rzeczywiście zabudowanej; do każdej z nich należy piwnica, studnia lub wodociąg i prewet osobno stojący.

Budek stażniczych trzeba wystawić na stacyi w Wörgl 1, na każdej z 14 stacyi pośrednich 2 a oprócz tego na bieżącej przestrzeni najmniej 99 budek, trzeba je ustawić tak, aby nie przeszkadzały położeniu później drugiego toru. Jeżeli w jakimkolwiek celu potrzeba będzie wystawić bukę podwójną, takowa powinna zająć 103m□ przestrzeni.

Art. 15.

W 15 dworcach kolei wybudować się mającej należy wystawić:

magazyny drewniane zajmujące		2·780m□,
„ węgla	„	1·035 „
składy kryte	„	1·100 „
rozmaity magazyny	„	3·200 „
składy drzewa	„	3·260 „

nakoniec magazyny przyrządów do gaszenia ognia 60m□.

Oprócz tego trzeba wystawić:

W Wörgl magazyn na towary przechodowe mający 200m□ powierzchni, w Bischofshofen dwupiętrowy a w Wörgl i Saalfelden jednopiętrowy dom na mieszkanie dla urzędników z piwnicami zajmujące każdy najmniej po 400m□ powierzchni rzeczywiście zabudowanej.

W Bischofshofen i Wörgl po 1 wozowni na 10 wagonnów, dalej wozownie, w Wörgl na 6 w Bischofshofen na 12 maszyn z lokalami na warsztaty rozległości 348m□ w pierwszej a 388m□ w drugiej stacyi, licząc w to i lokale na pomieszkania dla służby od paliwa i pociągowej; mur pod wielką tarczę obrotową dla parowozu o 38·5′ = 12m średnicy po jednej na stacyach Bischofshofen, Saalfelden i Wörgl, nakoniec fundamenta pod 11 małych tarcz obrotowych o 14·84 = 4·62m średnicy rozdzielonych na 3 stacye.

Co się tyczy wybudowania głównego warsztatu osobno mieć się będzie pieczą.

Wszystkie dachy na budynkach stacyjnych powinny być ogniotrwałe.

Art. 16.

Na stacyach w Wörgl, Faichten, St. Jan, Saalfelden, Hochfilzen, Bruck, Lend i Bischofshofen trzeba zaprowadzić całkowicie urządzone zbiorniki, dostateczną ilość wody dostarczające, każdy z rezerwoarem z żelaza kutego objętości najmniej 2·600 stóp sześciennych = 82·16 metrów sześciennych do zasilania parowozów.

Budynki służące do zbioru wody powinny zawierać odpowiednie lokale na mieszkanie dla dozorcy pomp i na pomieszczenie materyału opałowego.

Oprócz tego trzeba urządzić w Wörgl, Saalfelden i Bischofshofen po 3, w innych zaś 5 stacyach wodnych po 2 sadzawki, wraz z należącemi do nich windami i porobić wodociągi.

Dla dostarczenia wody do rzeczonych stacyi wodnych trzeba urządzić albo zupełnie odpowiednie naturalne wodociągi albo pompy parowe o dostatecznej sile.

Przedsiębiorca budowy winien wystawić własnym kosztem budynki do zbioru wody studnie, sadzawki, fundamenta pod windy, kanały itd. tudzież dostarczyć, urządzić i ustawić wszystko, co do zupełnego urządzenia należy, mianowicie rezerwowy, maszyny, windy, rury itd.

Art. 17.

We wszystkich stacyach trzeba nadto wybudować zastosowane do potrzeb fundamenta i domki do wag dziesiętnych, podstawy silni do dźwigania ciężarów jakoteż wszelkie inne urządzenia do ruchu potrzebne, kanały do spuszczania wody, rowy itd.

Podobnież przedsiębiorca budowy powinien wystawić wszelkie przydatki do budynków, wszelkie składy narzędzi do gaszenia ognia i inne, tudzież nietylko wyplantować i ogrodzić dylami na $1^1/_2$ metra wysokiemi place w około dworców w ogólności, lecz także w około magazynów, budynków gospodarskich, dziedzińców i ogrodów i pozakładać wszędzie studnie na potrzebę służby kolejowej.

Wszędzie gdzie tego zażąda administracya państwa, nawet i kolej przynajmniej deskami ogrodzona być winna.

IV. Rachunek, kaucya i warunek ogólny.

Art. 18.

Jak tylko przedsiębiorca budowy zostanie zawiadomiony, że przyjęto jego przedstawienie, winien jak najusilniej rozpocząć roboty i wykonywać je tak, aby je w zapowiedzianym terminie, który jednak nie może być dłuższym nad trzy lata, ukończył i aby można było przystąpić do sprawdzenia gotowej kolei.

Art. 19.

Wypłaty na rachunek należytości odbywają się co miesiąc w stosunku do postępu robót i po strąceniu 5% na kaucyą.

Art. 20.

Przedsiębiorca budowy jest obowiązany wybudować mocno i trwale linią objętą, we wszystkich szczegółach odpowiednio do prawideł sztuki, czyniąc zupełnie zadosyć wszelkim szczególnym wymaganiom ces. król. władz.

Przedsiębiorca budowy jest więc odpowiedzialny za każde w tej mierze uchybienie czy takowego on sam się dopuści, czyli też osoby, których używa do wykonania budowy.

Jako rękojmię dopełnienia swoich zobowiązań przedsiębiorca budowy winien złożyć kaucyą, która będzie utworzona częścią przez złożenie w papierach obiegowych, podług rzeczywistej wartości, kwoty wyrównywającey 5% całego kapitału budowy, po części z kwot potrąconych przy wypłacaniu należytości.

Odpowiedzialność za wszystkie roboty trwa rok jeden licząc od sprawdzenia robót, sprawdzanie zaś zaczyna się zwyczajnie w przeciągu miesiąca po ukończeniu budowy i powinno być ukończone w przeciągu następnych czterech miesięcy.

Szkody, postrzeżone przed upływem tego czasu winien przedsiębiorca budowy naprawić własnym kosztem podług poleceń rządu a jeźli tego potrzeba winien odpowiednią kwotą jeszcze na rok następny ręczyć za trwałość budowy.

O ile kolej pod względem trwałości odpowie temu warunkowi, będzie przedsiębiorcy budowy zwrócona cała jego kaucya.

Gdyby przedsiębiorca przez opieszałe lub złe wykonanie robót okazał się niezdolnym. lub w jakimkolwiek innym względzie nie uczynił zadość wziętym na siebie zobowiązaniom, budowa może być poruczona komu innemu, a cała ztąd powstała szkoda będzie doraźnie pokryta jego kaucyą.

§. 21.

Osoby ustanowione przez rząd lub koncesyonaryusza do doglądania budowy, mają prawo wtrącać się bez pytania wszędzie, gdzie dobro budowy tego wymaga, a każdy z ludzi przy budowie zatrudnionych winien bez oporu zastosować się do ich rozporządzeń.

§. 22.

Przedsiębiorca budowy jest wreszcie obowiązany poddać się rozporządzeniom rządowym, wydać się mającym w celu bliższego określenia powyższych warunków.

Dodatek czwarty

warunków tyczących się budowy i urządzenia kolei żelaznej z Selzthal w Górnej Styryi do Wörgl w Tyrolu z odnogą od Bischofshofen do Salzburga.

Ślad i powinności ogólne.

Art. 1.

Kolej żelazna nadać się mająca koncesyonaryuszowi wychodzić będzie w Selzthal od istniejącej kolei Arcyksięcia Rudolfa i będzie prowadziła przez dolinę Aniży powyżej Radstattu a następnie przez dział wód pod Eben do Bischofshofen, ztąd przez dolinę Salzachu w górę aż do Bruck, następnie dotykając bezpośrednio miasteczka Zell nad jeziorem, na Saalfelden, przekroczywszy dział wód pod Hochfilzen, w dolinie Pillerseer Ache dosięgnie św. Jana w Tyrolu.

Od św. Jana ślad będzie prowadzony koło Kitzbüchel i Hopfgarten do stacyi kolei południowej w Wörgl, która będzie rozszerzona.

Odnoga prowadząca do Salzburga zaczyna się w dworcu kolei w Bischofshofen a kończy się w dworcu kolei zachodniej w Salzburgu który będzie rozszerzony, przyczem kolej w Bischofshofen do Hallein będzie nowo wybudowana, kolej zaś z Hallein do Salzburga będzie odkupiona od teraźniejszego koncesyonaryusza.

Obowiązki przedsiębiorcy budowy wzmiankowanych części kolei są podane w osobnych dodatkach tyczących się każdej z trzech części kolei.

Stosownie do tych warunków przedsiębiorca budowy winien uskutecznić całą budowę ziemną i nadziemną a w budowie nadziemnej położyć szyny, zaprowadzić urządzenia mechaniczne i sygnały, jakoteż dowozić wszystek materyał od najbliższego dworca w ruchu będącego, do którego koncesyonaryusz obowiązany jest oprócz wykupna gruntu dostawić wszystko to, co będzie potrzebne do zupełnego urządzenia kolei i otwarcia na niej ruchu.

Winien więc w szczególności dostarczyć wszystek materyał budowy nadziemnej i mechaniczne tejże urządzenia, jakoteż sygnały aż do najbliższej stacyi kolei żelaznej w ruchu będącej, dostarczyć wszelkiego rodzaju wozów jakoteż wszelkie ruchome przedmioty do urządzenia biur, mieszkań dla strażników i warsztatów itd., nakoniec odkupić istniejącą kolej Salzburgsko-Halleinską.

Art. 2.

Koncesyonaryusz jest w obec rządu odpowiedzialnym za wykonanie budowy podług warunków, przedsiębiorcy budowy w tej mierze podanych, a w szczególności za wypracowanie przedłożeń w myśl przepisów rozporządzenia z dnia 4 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 8).

Koncesyonaryusz jest także obowiązany zastosować się bezwarunkowo do wszelkich rozporządzeń rządu tyczących się budowy.

Wykupno gruntów.

Art. 3.

Koncesyonaryusz winien odkupić wszystkie grunta i budynki, jakoteż wypłacić wynagrodzenia za utrudnienia w gospodarstwie zdziałane, za naruszenie praw prywatnych itd. nakoniec poczynić wszelkie środki ostrożności aby parowóz nie wzniecał pożarów.

Winien zatem odkupić grunt w rozległości najmniej 1 metra po obu stronach grobli kolejowej a w lasach cały pas dla bezpieczeństwa potrzebny.

Każdemu budnikowi powinien być oddany do użytku grunt mający najmniej 600m □ powierzchni.

Grunta pod wszystkie dworce na kolei nowej wybudować się mające wraz z rozszerzeniem na stacyach w Selzthal, Wörgl i w Salzburgu, powinny wynosić nie mniej jak $68^1/_2$ hektarów.

Czynność wykupna gruntów należy uskutecznić tak, aby przedsiębiorca budowy rozpocząwszy prace nie napotykał żadnych przeszkód.

Art. 4.

Koncesyonaryusz winien dostarczyć własnym kosztem cały materyał drewniany i żelazny do budowy kolei potrzebny, jakoteż urządzenia mechaniczne i w czasie właściwym oddać przedsiębiorcy budowy dla złożenia w najbliższej stacyi kolei żelaznej w ruchu będącej.

Budowa nadziemna i urządzenie mechaniczne.

Art. 5.

W miejscach poziomych i tych, w których wzniesienia wynoszą do 1 : 100 czyli 10‰ włącznie można używać takich szyn żelaznych, których metr długości podług przepisów wydanych dla kolei cesarzowej Elżbiety, ważyłby najmniej 70·8 funtów cłowych, czyli stopa bieżąca 22·4 funtów cłowych.

Gdzie wzniesienia są większe, trzeba używać szyn stalowych Bessemera tego samego przekroju. Wszelkie szyny powinny być sprowadzone z fabryk niewątpliwie dobrych, nigdy z belgijskich.

Na wszystkich liniach krzywych, których promień wynosi 400^m lub mniej, za każdą szyną nastąpią najmniej dwa łączniki podług przepisu kolei zachodniej cesarzowej Elżbiety.

Umowy o dostawę szyn powinny zawierać warunek najmniej trzyletniej gwarancyi za szyny żelazne a dziesięcioletniej za stalowe od dnia otwarcia ruchu, i tak te umowy, jakoteż umowy o dostawę wszelkiego innego materyału żelaznego do budowy nadziemnej, powinny być przedłożone rządowi do zatwierdzenia.

Progi powinny mieć najmniej 2^m 50 długości, być z drzewa dębowego lub modrzewiowego i oddalone nie bardziej jak 0^m 95 od środka do środka.

Art. 6.

Całkowita długość toru szynami wyłożonego równa się długości kolei z Selzthal do Wörgl i z Bischofshofen do Hallein z przydaniem 20% tej długości na tory poboczne w rozmaitych stacyach tych kolei.

Co się tyczy rozszerzenia stacyi w Salzburgu przedłożyć należy ministerstwu handlu do zatwierdzenia plan osobno wypracowany, w którym wszelkie roboty winny być uwidocznione.

Koncesyonaryusz jest obowiązany zaprowadzić na kolei takie przyrządy do dawania sygnałów, jakie rząd wskaże, a w szczególności zastosować się do nowego przepisu o sygnałach.

Winien zatem postarać się o takowe w czasie właściwym i dostarczyć je przedsiębiorcy budowy do najbliższej stacyi kolei żelaznej, w ruchu będącej celem przewiezienia ich i ustawienia.

Natomiast urządzenie, mianowicie zaś o ile do tego potrzebnym będzie współudział mechanika, jest rzeczą koncesyonaryusza.

Urządzenia ruchu.

Art. 7.

Koncesyonaryusz winien wszędzie w miarę potrzeby dostarczyć i ustawić wagi, zwłaszcza dziesiętne jakoteż windy i wszelkie przyrządy do ruchu potrzebne, i winien zastosować się w tej mierze do wszelkich rozporządzeń rządowych.

Ustawienie i przewóz na osiach jest i w tym razie rzeczą przedsiębiorcy budowy, podczas gdy do koncesyonaryusza należy dostarczyć i urządzić.

Art. 8.

Koncesyonaryusz sprawi własnym kosztem zupełne urządzenie stacyi do służby osobowej, towarowej, pociągowej i konserwacyjnej jakoteż urządzenie budek strażniczych, dostarczy potrzebnych materyałów rezerwowych wszelkiego rodzaju i materyałów konsumcyjnych do ruchu na trzy miesiące, niemniej mundury dla służby kolejowej; administracya państwa zastrzega sobie prawo przejrzenia i jeżli będzie potrzeba uzupełnienia spisów, onejże przedłożyć się mających.

Warsztaty.

Art. 9.

Co się tyczy urządzenia kosztem koncesyonaryusza warsztatów głównych w Salzburgu, wraz z należącemi tu lokalami, tarczami obrotowemi, przesuwalniami, urządzenami itd., trzeba osobno przedłożyć do zatwierdzenia plany, wykazy i kosztorysy tychże.

Tabor.

Art. 10.

Tabor kolejowy, w szczególności zaś parowozy i wagony powinny czynić zadość wymaganiom umowy technicznej towarzystwa zarządów niemieckich kolei żelaznych o ile w tej mierze rząd nie wyda osobnych przepisów.

Na sprawienie taboru i rezerwy onego wyznacza się kwotę minimalną 80.000 zł. wal. austr. na milę (licząc tu linią z Hallein do Salzburga), a spółka winna przedłożyć ministerstwu handlu do zatwierdzenia tak wykaz, jakoteż opis konstrukcyi przedmiotów dostarczyć się mających, tudzież zawarte w tej mierze umowy.

Art. 11.

Koncesyonaryusz jest obowiązany posprawiać we właściwym czasie wszystko co w tych warunkach jako potrzebne do urządzenia i ruchu kolei jest wymienione, tak, aby przedsiębiorca budowy nie potrzebował robót przerywać, tudzież aby ruch mógł być w swoim czasie otwarty a to niezwłocznie jak tylko budowa będzie ukończona.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXIV. — Wydany i rozesłany dnia 31 grudnia 1872.

171.

Rozporządzenie ministra handlu z dnia 19 grudnia 1872,

którem w wykonaniu ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z roku 1872), ogłasza się porządek sprawdzania miar i wag, tudzież taryfa należytości za sprawdzanie tychże

W wykonaniu ustawy z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z roku 1872) podaje się niniejszem do wiadomości powszechnej porządek sprawdzania miar i wag, przez ces. król. i komisyą główną miar i wag ustanowiony, tudzież taryfę należytości za sprawdzanie miar i wag, z tym dodatkiem, że tak porządek ten, jak i taryfa obowiązują od dnia ogłoszenia.

Banhans r. w.

Porządek sprawdzania miar i wag

dla

królestw i krajów monarchii austryacko-węgierskiej reprezentowanych w radzie państwa.

Wydany dnia 19 grudnia 1872 przez ces. król. komisyą główną miar i wag w wykonaniu ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871.

Rozdział pierwszy.

Przepisy o materyale, kształcie, znakach i innych własnościach nowych miar i wag, które mają być wyłącznie w publicznym obiegu używane od dnia 1 stycznia 1876 a już od dnia 1 stycznia 1873 będą przyjmowane do sprawdzenia, tudzież o granicach błędów, których urzędy przy sprawdzaniu tychże miar i wag, przestrzegać mają.

I. Miary długości.

§. 1.

Miary dozwolone i sposób ich oznaczania.

Do sprawdzania będą przyjmowane miary, których długość wynosi:

20 metrów,
10 metrów,

5 metrów,
4 metry,
2 metry,
1 metr,
0,5 metra czyli 5 decymetrów czyli 20 centymetrów,
0,2 metra czyli 2 decymetry czyli 50 centymetrów.

Oznacza się te miary nazwą całkowitą, wyżej wymienioną. Do miar wymienionych w dwóch ostatnich wierszach powyższego szeregu można użyć którejkolwiek z trzech nazw tamże podanych.

§. 2.

Materyał, kształt i konstrukcya miar długości.

Wszystkie miary, które mają być sprawdzane powinny być wyrobione z materyału dostatecznie twardego, jako to: z żelaza, mosiądzu, pakfongu, drzewa, kości słoniowej i t. p. (z wyjątkiem fiszbinu), oraz powinny mieć kształt i konstrukcyą taką, iżby przy używaniu długość ich nie ulegała zmianom, przechodzącym te granice błędów, które w obiegu mogą być cierpiane.

Do sprawdzenia będą zatem przyjmowane:

1. Miary prętowe (nieskładalne), tak kresowe (Strichmassstäbe) jak końcowe (Endflächenmassstäbe) wyrobione z materyału dostatecznie twardego, pełne i o przekroju zabezpieczającym je należycie od wygięcia.

2. Miary składalne; połączenie pojedynczych ogniw, których długość ma być częścią krotną całej miary, powinno być mocne i trwałe.

Wyjątek stanowią służące do mierzenia towarów bławatnych (łokciowych) pręty jednometrowe, które muszą być nieskładalne i tylko na centymetry podzielone.

3. Miary wstęgowe z blachy metalowej.

Wszelkie drewniane miary końcowe powinny być opatrzone po obu końcach w skówkę metalową.

Mogą także być przypuszczone do sprawdzania i cechowania miary do koni, długości 2 metrów, z taśmy gęsto utkanej, jak najmniej podatnej, 20 milimetrów szerokiej. Taśma, tam gdzie się na niej miara rozpoczyna, powinna być przyszyta do kawałka blachy mosiężnej, 8 centymetrów długiego a 3 centymetry szerokiego, który, przy używaniu, kładzie się pod kopyto konia i po obu węższych stronach jest wycięty widełkowato, aby można było taśmę na nim obwinąć. Pierwszy metr taśmy powinien być podzielony na decymetry, drugi na centymetry.

Miary, powyższym wymaganiom odpowiadające, mogą być sprawdzane nawet wtedy, gdy stanowią część składową innych narzędzi mierniczych, jeżeli pomimo tego połączenia czynność sprawdzania może być wykonaną podług przepisów instrukcyi.

Miary, na których oprócz podziału metrycznego jest jeszcze inny, nie będą do sprawdzania i cechowania przyjęte.

§. 3.

Sprawdzanie i dozwolony błąd w miarach długości.

Urząd miar i wag sprawdzić winien nietylko całkowitą długość miary, lecz oraz jej podział i dopiero wtedy przystąpić do cechowania, gdy porównawszy miarę podaną z normalną, przekona się, że błąd całkowitej długości miary podanej nie przechodzi granicy poniżej pod *a)* ustanowionej, a podział odpowiada warunkom pod *b)* wymienionym.

a) Błąd całkowitej długości może wynosić najwięcej:

1. W miarach metalowych ścisłych:

	Milimetra
na 1 metr długości	0,1
„ 0,5 i 0,2 metra	0,05

2. W zwyczajnych miarach metalowych, a także u mniejszych, od 0,5 metra poczynając, zrobionych z twardego drzewa, z kości słoniowej i t. p.

na 2 metry długości	0,75
„ 1 metr „	0,5
„ 0,5 i 0,2 metra długości . . .	0,25

3. W miarach drewnianych:

na 5 i 4 metry długości	3,0
„ 2 metry „	1,5
„ 1 i 0,5 metra długości	0,75

4. W prętach jednometrowych podzielonych tylko na centymetry, metalowych lub drewnianych, do towarów łokciowych 1,0

5. W miarach wstęgowych z blachy metalowej:

na 20 metrów długości	3,5
„ 10 „ „	2,25
„ 5 „ „	1,75
„ 2 metry „	1,25
„ 1 metr „	0,75

6. W miarach do koni 2 metrowych 3,0

Błąd długości całkowitej miar końcowych pod 2, 3 i 4 wymienionych dozwolonym jest aż do powyższych granic, tylko w ten sposób, że miara może być o tyle dłuższą.

b) Podział powinien być ile tylko można jednostajny; kreski zatem nie mają znacznie zbaczać od tego miejsca, w którem znajdować się powinny, przy uwzględnieniu całkowitej długości miary i ich odległości od początku tejże.

Bliższe objaśnienia zawiera instrukcya.

§. 4.

Cechowanie.

Miary uwierzytelnia się wyciśnięciem cechy tuż przy obu ich końcach. Na jednym końcu przydaje się także liczbę oznaczającą rok bieżący.

Na miarach drewnianych mających skówki metalowe, wyciska się cechę na drzewie, tuż przy skówkach; na miarach drewnianych podlejszych, mających 2 do 5 metrów długości cechy się wypala.

Na miarach wstęgowych, z blachy metalowej umieszcza się cechę i rok na płaskich główkach dwóch obok siebie lub jeden za drugim znajdujących się nitów, któremi przytwierdzonym być musi początek wstęgi między końcami we dwoje złożonego skrawka blachy, skówkę stanowiącej.

Miary, mające podział z kilka stron, powinny być cechowane po każdej stronie na której jest podział.

Miary ścisłe otrzymają prócz tego cechę w kształcie gwiazdy o sześciu promieniach.

II. Miary objętości do płynów.

§. 5.

Miary dozwolone do płynów i ich oznaczanie.

Miary do płynów, w obiegu publicznym używać się mające, wtedy tylko będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania gdy są następującej wielkości:

20 litrów	1/8 litra,
10 „	0,1 litra
5 „	1/16 „
2 litry	0,05 „
1 litr	1/32 „
1/2 litra czyli 0,5 litra	0,02 „
1/4 „	0,01 „
0,2 „	

Znak ma być wyraźny, od miary nieoddzielny i powinien wyrażać ilość litrów lub części ułamkowe litra, w mierze zawarte, z dodaniem słowa Litr albo głoski L. Do oznaczania dziesiętnych części litra używa się ułamków dziesiętnych, a do oznaczenia przepołowień, ułamków zwyczajnych. Na miarach metalowych znak się wybija lub wyciska a na drewnianych wypala.

§. 6.

Materyał.

Miary, przeznaczone do obiegu aż do 2 litrów, mogą być z robione albo z cyny, albo z blachy białej lub żelaznej, prasowanej i pobielanej. Blacha powinna być dość gruba; do pobielania może być użyta tylko cyna czysta.

Większe miary, objętości 5, 10 i 20 litrów robi się z drzewa.

§. 7.

Kształt.

Miary mające 2 litry i 1 litr pojemności, tudzież mniejsze, z przepołowień powstałe aż do 1/32 litra, powinny mieć kształt walca, którego wysokość jest dwa razy większa od średnicy.

Na tej zasadzie miary do płynów powinny mieć następujące wymiary w milimetrach:

Pojemność miary	Obliczone wymiary średnicy	wysokości
2 L.	108,4mm	216,7mm
1 L.	86,0	172,1
1/2 L.	68,3	136,5
1/4 L.	54,2	108,4
1/8 L.	43,0	86,0
1/16 L.	34,1	68,3
1/32 L.	27,1	54,2

Miary utworzone przez podział na części dziesiętne, to jest mające 0,2, 0,1, 0,05, 0,02 i 0,01 litra pojemności, dla odróżnienia ich od miar, utworzonych za pomocą przepołowień, będą miały kształt stożka ściętego, którrego średnica górna otrzyma taki

wymiar, jaki miałaby w mierze kształtu walcowatego, stosownie do warunku, iż wysokość winna być dwa razy większą od średnicy; dolna zaś średnica powinna wynosić $^4/_3$ górnej.

Wymiary ich będą zatem następujące:

Pojemność miary	Obliczona średnica górna	Obliczona średnica dolna	Obliczona wysokość
0,2 L.	50,3mm	67,1mm	73,4mm
0,1 L.	39,9	53,2	58,3
0,05 L.	31,7	42,3	46,3
0,02 L.	23,4	31,1	34,1
0,01 L.	18,5	24,7	27,0

Ażeby łatwiej było wylewać, wszystkie miary do płynów tak powinny być zrobione, aby powierzchnia płynu nie dochodziła do górnego brzegu.

Robiąc zatem miary, trzeba im dawać wysokości większe od wskazanych, tak, ażeby odległość powierzchni płynu od górnego brzegu, w miarach blaszanych mających 2, 1 i 0,5 L. pojemności wynosiła najmniej 6 a najwięcej 12 milimetrów, w mniejszych zaś miarach blaszanych i we wszelkich cynowych, najmniej 4 a najwięcej 7 milimetrów.

Celem ułatwienia wyrobu tych miar, dozwala się na średnice nieco większe lub nieco mniejsze od wyżej podanych obliczonych; jednak przy miarach na 2 L. aż do 0.5 L. błąd nie powinien przenosić 2 milimetrów, zaś przy miarach mniejszych jednego milimetru.

Drewniane miary do płynów, na 5, 10 i 20 litrów powinny być klepkowe i mieć następujące wymiary w milimetrach:

Pojemność miary	Średnica górna	Średnica dolna	Wysokość pionowa
5 L.	214mm	190mm	214mm
10 L.	270	240	270
20 L.	340	302	340

Średnice mogą być o 5 milimetrów większe lub mniejsze. Podane wysokości pionowe są tak obliczone, że jeżeli naczynie napełni się jak należy, powierzchnia płynu przypadać będzie prawie o $^1/_4$ całej wysokości poniżej górnego brzegu, aby łatwiej było wylać.

Na wszystkich miarach do płynów, urzędnik właściwy, ustanowiony do tego, oznaczy wysokość powierzchni płynu, odpowiadającą właściwej pojemności, a następnie uwidoczni ją dwoma znakami, leżącemi naprzeciwko siebie w kierunku średnicy od ucha idącej, mianowicie zaś: na miarach cynowych i blaszanych kroplami cyny (guzkami), a na drewnianych gwoździami płaskiemi.

§. 8.

Konstrukcya i inne własności.

Miary cynowe powinny być ulane z cyny czystej, za co odpowiada konwisarz, wybijając próbę cyny i nazwisko swoje na dnie; powinny być zewnątrz i wewnątrz gładko wytoczone, na górnym i dolnym brzegu wzmocnione obręczką wałkowatą (Wulst) 4 do 6 milimetrów grubą i tyleż wysoką, tudzież zaopatrzone uchem (Fig. 1, Tabl. 1).

Miary z białej blachy (Fig. 2, Tabl. 1) będą podobnież z uchem, na którem z wierzchu rzemieślnik wybija swój znak, i będą na górnym i dolnym brzegu wzmocnione

obrączką z białej blachy tak przylutowaną, ażeby na powierzchni miary pozostał od góry i dołu rąbek niezakryty, 2 do 3 milimetrów szeroki, który następnie wygina się na obrączkę i z tą mocno zbija. Na miarach 2 lub 1 litrowych obrączka ta powinna mieć odpowiednio na pierwszych 20, na drugich 15 milimetrów szerokości, na miarach $^1/_2$ i $^1/_4$ litrowych 10 milimetrów a na mniejszych, 8 milimetrów.

Dna powinny stanowić płaszczyznę równą; powinny być równoległe od górnego i dolnego brzegu i u miar z białej blachy nie mają być prostemi wlutowanemi krążkami, lecz powinny mieć brzeg w górę wygięty. Odległość dna od płaszczyzny dolnego brzegu powinna wynosić około 2 milimetry.

Miary drewniane, 5, 10 i 20 litrowe (Fig. 3, Tabl. 1), powinny być zrobione z klepek dębowych, 13 do 15 milimetrów grubych. W miarach na 10 i 20 litrów, dwie klepki naprzeciwko siebie stojące, sterczą wewnątrz mniej więcej na 15 milimetrów względem innych, i z tych zrobione są rękojeści wystające o 125 milimetrów ponad brzeg górny. Miara na 5 litrów ma tylko jednę rękojeść. Wątory nie powinny wystawać po nad spodnią powierzchnią dna więcej niż na 25 do 30 milimetrów.

Miary te powinny być pobite żelaznemi obręczami mającemi po 25 milimetrów szerokości; dwie mniejsze dwiema, a miara 20 litrowa, trzema, z których jedna winna być umieszczona na samym dole.

Miary 10 i 20 litrowe dzielą się na części 5 litrowe i powierzchnią płynu, odpowiadającą każdej z tych części, zaznacza się gwoździami płaskiemi (Fig. 4, Tabl. 1), wbitemi naprzeciwko siebie w grubsze klepki, stanowiące rękojeści. Dla tego zgrubienie tych klepek musi się poczynać nieco popod najniższym gwoździem.

§. 9.

Sprawdzanie i granice błędów.

Wysokość, do której powierzchnia płynu powinna w naczyniu dochodzić, aby objętość była właściwą, oznacza sam urzędnik miarowy, zachowując w tej mierze przepisy instrukcyi i bacząc, aby różnica od objętości właściwej nie wynosiła:

w miarach metalowych objętości 2 L. i 1 L. więcej nad $^1/_{400}$ objętości właściwej,

„ „ „ „ 0,5 „ do 0,2 „ „ „ $^1/_{200}$ „ „

„ „ „ „ $^1/_8$ „ „ 0,01 „ „ „ $^1/_{100}$ „ „

„ „ drewnianych „ 20 „ „ 5 „ „ „ $^1/_{200}$ „ „

§. 10.

Sprawdzanie pojemności beczek.

Beczki, które do sprawdzania przyjąć można, powinny być mocno zbudowane. Ich pojemność oznacza się sposobem w instrukcyi przepisanym aż do $^1/_{300}$ tejże pojemności i wypala się takową na dnie czopowem a mianowicie: jeżeli beczka ma więcej niż 300 litrów, z zaokrągleniem do całych litrów, na mniejszych zaś, z zaokrągleniem do dziesiętnych części litra.

Beczki na piwo przyjmuje się do sprawdzenia tylko takie, które są wylane smołą.

Na żądanie można także oznaczyć tarę (wagę próżnej beczki po zdjęciu dodatkowych obręczy o ile się na niej znajdują), którą w kilogramach i dziesiętnych częściach kilogramu wyrażoną, wypala się z przydaniem głosek T . . . K na dnie czopowem.

§. 11.

Cechowanie.

Cechy umieszcza się na naczyniach cynowych tuż pod brzegiem na powierzchni zewnętrznej; na naczyniach blaszanych wybija się takowe na dwóch kroplach cynowych (groszkach) słabo wypukłych, o 5 milimetrów od siebie oddalonych a po 8 milimetrów średnicy mających, i umieszczonych na zewnętrznej powierzchni, tuż pod obrączką, z tej strony, którą się spostrzega z przodu gdy ucho jest zwrócone w lewo.

Na trzech drewnianych miarach do płynów wypala się cechy na powierzchni zewnętrznej, na beczkach zaś, na dnie czopowem.

III. Miary objętości do rzeczy sypkich.

§. 12.

Miary dozwolone i ich oznaczenie.

Z miar, do publicznego obiegu służących, będą sprawdzane i cechowane tylko następujące:

1 hektolitr (tylko do węgli),	$^{1}/_{2}$ litra czyli 0,5 litra,
$^{1}/_{2}$ czyli 0,5 hektolitra,	$^{1}/_{4}$ „
$^{1}/_{4}$ hektolitra,	0,2 „
20 litrów,	$^{1}/_{8}$ „
10 „	0,1 „
5 „	$^{1}/_{16}$ „
2 litry	0,05 „
1 litr	

Większe trzy miary oznacza się znakami: 1 H., 0,5 H lub $^{1}/_{2}$ H. i $^{1}/_{4}$ H, wolno jednak wypisać całkiem hektolitr; mniejsze zaś miary, zacząwszy od 20 litrów, oznacza się liczbami wyżej wyrażonemi, z przydaniem głoski L. lub słowa litr; na miarach drewnianych znaki te się wypala, na blaszanych wybija lub wyciska.

§. 13.

Materyał.

Miary, do obiegu publicznego przeznaczone od 50 litrów i mniejsze aż do 5 litrów, powinny być zrobione z twardego drzewa; mniejsze, od $^{1}/_{2}$ litra zacząwszy, z blachy białej, pobielanej cyną czystą, albo z blachy żelaznej, prasowanej i pobielanej. Miary 2 i 1 litrowe mogą być zrobione albo z drzewa albo z blachy. Miara do węgli, na 1 hektolitr, powinna być zrobiona z drzewa miękkiego, dobrze wysuszonego ażeby była jak można najlżejsza.

§. 14.

Kształt.

Wszystkie miary tego rodzaju (z wyjątkiem powstałych przez podział na części dziesiętne: 0,2, 0,1, 0,05 L.) powinny mieć kształt walca, którego wysokość równa się średnicy. Miary powstałe z podziału litra na części dziesiętne, z przyczyny w §. 7 wzmiankowanej, powinny być zrobione w kształcie stożka ściętego, którego średnica górna

otrzyma taki wymiar, jaki miałaby w mierze kształtu walcowego, stósownie do warunku, iż wysokość równa się średnicy; dolna zaś średnica powinna wynosić $^5/_4$ górnej.

Wymiary rozmaitych miar, wyrażone w milimetrach, będą zatem następujące:

Pojemność miary	Średnica i wysokość	Wielkość miary	Średnica i wysokość
1 H.	503,1mm	2 L.	136,6
0,5 H.	399,3	1 L.	108,4
$^1/_4$ H.	316,9	$^1/_2$ L.	86,0
20 L.	294,2	$^1/_4$ L.	68,3
10 L.	233,5	$^1/_8$ L.	54,2
5 L.	185,5	$^1/_{16}$ L.	43,0

Miary powstałe z podziału litra na części dziesiętne:

Pojemność miary	Średnica górna	Średnica dolna	Wysokość
0,2	63,4mm	79,2mm	49,9mm
0,1	50,3	62,9	39,6
0,05	39,9	49,9	31,4

Aby wyrob tych miar ułatwić, dozwala się na średnice nieco większe lub nieco mniejsze od obliczonych, jednak przy miarach drewnianych na 1 hektolitr błąd nie powinien przenosić 10 milimetrów, przy mniejszych poczynając od $^1/_2$ H. nie przenosić 5 milimetrów, a przy blaszanych 2 milimetrów.

§. 15.

Konstrukcya.

Drewniane miary do ziarna, pojemności 0,5 H. do 1 L., powinny być zrobione podług przepisów niżej podanych z drzewa twardego, dobrze wysuszonego, o ile można dębowego, klepkowe, wewnątrz walcowe; wymiary zaś ich powinny być ile możności zbliżone do podanych poniżej.

Grubość klepek i długość wątorów powinny być następujące:

W miarach na	Grubość klepek przy górnym brzegu	Długość wątorów
$^1/_2$ H.	12mm	20mm
$^1/_4$ H. i 20 L.	11	15mm
10 L. i 5 L.	10	15mm
2 L. i 1 L.	8	15mm

Powierzchnie dna, tak wewnętrzna jak zewnętrzna, powinny być płaskie.

Klepki powinny być na każdej fudze przymocowane do górnej obręczy żelaznemi nitami, mającemi główki płaskie, średnicy 12 milimetrów, w taki sposób, ażeby główka nitu znajdowała się wewnątrz. (Fig. 5, 6, 7, Tabl. 1). Podobnież w miarach na pół hektolitra, wątory czterech klepek powinny być połączone z obręczą dolną w taki sposób, ażeby cztery nity łącznie z dwoma, znajdującemi się na końcach szyny dolnej, tworzyły sześciokąt foremny (Fig. 7).

W miarach mniejszych, poczynając od $^1/_4$ H. przymocować należy wątory tylko trzech klepek do obręczy dolnej tak, aby te trzy nity tworzyły trójkąt równoboczny.

Dno półhektolitra należy zaopatrzyć od zewnątrz (Fig. 7), w kierunku średnicy a prostopadle do spojeń dąg, dno składających, w szynę żelazną, 25 milimetrów szeroką a najmniej 1 milimetr grubą, która zaginając się w górę na wątorach, i szczelnie do nich przylegając, bieży wzdłuż klepek i sięga aż do górnego brzegu naczynia, gdzie

gdzie się łączy z prostokątnie na dół wygiętemi końcami szpągi żelaznej, wyprężonej w otworze miary, a to za pomocą nitów takich samych jakie służą do przymocowania klepek na górnej i dolnej obręczy. Szyna ta powinna być w dęgi i klepki równo z ich powierzchnią wpuszczona i przytwierdzona do dna ośmią a do każdego boku czterma równo od siebie oddalonemi gwoździami, których główki płaskie powinny mieć po 8 milimetrów średnicy, tak, iżby wewnątrz było widać końce gwoździ. z drzewa wystające i zagięte.

W otworze półhektolitra wyprężona jest szpąga żelazna, której górna powierzchnia winna leżeć całkiem w płaszczyźnie górnego brzegu klepek Jestto sztaba półokrągła, której przekrój jest połkolem o promieniu 10 milimetrów wynoszącym.

Aby szpąga nie zmieniła właściwego położenia, łączy się ją z dnem zapomocą okrągłego. żelaznego pręta mającego 12 milimetrów średnicy (fig. 6). W tym celu szpąga powinna być w środku przewiercona, górny zaś koniec pręta powinien być w długości 10 milimetrów pilnikiem o 2 milimetry ścieńczony, a następnie ze szpągą tak znitowany, aby był prostopadłym do jej płaszczyzny.

Dolny koniec pręta trzeba również ścieńczyć pilnikiem o 2 milimetry a to w takiej długości. aby powstały stąd występ wtedy się mocno opierał na płytce żelaznej 25 milimetrów średnicy a 4 milimetry grubości mającej i w wewnętrzną powierzchnią dna wpuszczonej, kiedy pręt przejdzie przez dziurę wywierconą w płytce i dnie a szpąga zajmie właściwe położenie. Na pręt wystający wówczas jeszcze około 6 milimetrów nad zewnętrzną powierzchnią dna zasadza się drugą płytkę żelazną 25 milimetrów w kwadrat mającą a 4 milimetry grubą, odpowiednio przewierconą, i takowy mocno się przynituje do szyny na dnie wyprężonej.

Obręcze żelazne, do okucia miar użyte, powinny mieć na półhektolitrach i na ćwierćhektolitrach, tudzież na miarach 20 litrowych najmniej $1^1/_2$ milimetra, na mniejszych zaś najmniej 1 milimetr grubości, a obydwa ich końce na siebie zachodzące powinny być nitami zanitowane tak, aby odległość tych nitów od siebie wynosiła na półhektolitrach około 40, na mniejszych zaś miarach 35 do 25 milimetrów.

Obręcze te powinny mieć 25 milimetrów szerokości na wszystkich większych miarach, aż do 5 litrów, zaś 20 milimetrów na miarach 2 i 1 litrowych.

Miary na $^1/_2$ H., $^1/_4$ H., i 20 L. powinny być okute trzema obręczami, inne zaś dwiema i to tak, aby zewnętrzne brzegi górnej i dolnej obręczy leżały równo z górnym i dolnym brzegiem klepek.

Trzecia obręcz na pół- i ćwierćhektolitrach w połowie wysokości wbić się mająca, powinna mieć dwa żelazne ucha. Każde ucho powinno być przymocowane do obręczy dwoma grubemi nitami od wewnątrz miary wbitemi a których główki powinny mieć 25 milimetrów średnicy; na półhektolitrze szyna winna przechodzić środkiem pomiędzy końcami uch. Obręcz środkowa powinna być nadto przymocowana do klepek dwoma nitami, leżącemi w równej odległości do środków obu uch.

Jeźli półhektolitr ma służyć jedynie do mierzenia owoców, warzyw, węgli i wapna, to nie potrzeba w nim ani szpągi ani pręta; dla tego też szyna spodnia nie dochodzi aż do górnego brzegu miary, lecz się kończy z górnym brzegiem obręczy dolnej na nią wbitej, do której powinna być przymocowana po obu stronach nitami na wskroś przechodzącemi. W przypadku takim, przechodzi przez środek dna nit od wewnątrz wbity, z główką 25 milimetrów średnicy mającą, którego drugi koniec powinien być znitowany ze szyną w ten sam sposób, jak to było wyżej przepisane dla dolnego końca pręta. Zresztą konstrukcya powinna być taka sama, jak powyżej opisana.

Miara do węgli na 1 hektolitr, ażeby była lżejszą, powinna być zrobiona z drzewa miękkiego, dobrze wysuszonego, jak to już nadmieniono w §. 13. Klepki powinny mieć u u górnego brzegu 22 milimetry grubości. Pobicie i przynitowanie klepek do trzech obręczy, jako też obu uch, odbywa się zupełnie w ten sam sposób jak u półhektolitra bez szpągi; tylko dno opatrzone być musi dwiema szynami pod kątem 45 stopni względem spojeń (fug.) Ażeby o ile możności zapobiedz zbyt łatwemu utrącaniu się wątorów, trzeba je także od wewnątrz rozeprzeć obręczą żelazną, 1 1/2 milimetra grubą przymocowaną do obręczy dolnej ośmioma nitami równo od siebie oddalonemi.

Konstrukcya blaszanych miar mniejszych do rzeczy sypkich, począwszy od jednego litra, powinna być zupełnie taka, jaką w §. 8 przepisano dla miar z tegoż materyału służących do płynów.

§. 16.

Strychulce.

Wszystkie miary na ziarno są do strychowania. Strychulce do nich potrzebne powinny być z drzewa twardego, dobrze wysuszonego, w kształcie linii dostatecznie grubej, prostej, o krawędziach ostrych i podstawie płaskiej, która to podstawa nie powinna być okuta metalem. Odpowiednio celowi nadaje im się następujące wymiary:

Do miar na	długość	wysokość	szerokość podstawy
1/2 H.	550mm	90mm	10mm
1/4 H. do 10 L.	400	80	8
5 L. i 2 L.	250	50	6
do mniejszych	150	30	4

§. 17.

Sprawdzanie i granice błędów.

Sprawdzając miary na ziarno, trzeba trzymać się przepisów podanych w instrukcyi i miara może być cechowana tylko wtedy, jeżeli porównana z normalną okaże się pod względem pojemności nie mniejsza jak być powinna, a w razie gdyby była większą, jeżeli różnica nie wynosi więcej jak:

w miarach pojemności			
0,5 H.	z drzewa	1/400	właściwej pojemności
1/4 H. do 1 L.	„ „	1/200	„ „
2 L. i 1 L.	z metalu	1/400	„ „
1/2 L. do 0,2 L.	„ „	1/200	„ „
1/8 L. do 0,05 L.	„ „	1/100	„ „

Chcąc sprawdzić miarę do węgli na 1 H., dość jest zmierzyć prętem metrowym jej średnicę i wysokość. Cechować można tylko wtedy, jeżeli wymiary te nie różnią się od przepisanych (w §. 14) więcej niż o 10 milimetrów i jeżeli pojemność, obliczona na zasadzie wymierzonych długości, jest najwyżej o 1 procent większą jak być powinna.

§. 18.

Cechowanie.

Drewniane miary objętości cechuje się wypalając cechę na ścianie zewnętrznej i na zewnętrznej powierzchni dna, tudzież wybijając takową na górnym brzegu w trzech miejscach, równo od siebie oddalonych. Blaszane miary cechuje się w sposób przepisany w §. 11 dla miar do płynów.

IV. Ciężarki.

§. 19.

Ciężarki dozwolone i ich oznaczanie.

Ciężarki przeznaczone do publicznego obiegu, mogą być sprawdzane i cechowane tylko wtedy, kiedy mają wielkość poniżej podaną, a są zaopatrzone znakami obok wyrażonemi:

Ciężarki dozwolone	Znaki ciężarków do wag	
	ścisłych	handlowych
20 kilogramów	20 K.	20 K.
10 „	10 K.	10 K.
5 „	5 K.	5 K.
2 „	2 K.	2 K.
1 „	1 K.	1 K.
500 gramów czyli 50 dekagramów	500 G.	50 Dk.
200 „ „ 20 „	200 G.	20 Dk.
100 „ „ 10 „	100 G.	10 Dk.
50 „ „ 5 „	50 G.	5 Dk.
20 „ „ 2 „	20 G.	2 Dk.
10 „ „ 1 „	10 G.	1 Dk.
5 „	5 G.	5 G.
2 „	2 G.	2 G.
1 „	1 G.	1 G.
50 centygramów czyli 5 decygramów	50 C. albo 0,5 G.	
20 „ „ 2 „	20 C. „ 0,2 G.	
10 „ „ 1 „	10 C. „ 0,1 G.	
5 „	5 C. „ 0,05 G.	
2 „	2 C. „ 0,02 G.	
1 „	1 C. „ 0,01 G.	
5 miligramów	5 M.	
2 „	2 M.	
1 „	1 M.	

Dozwolone jest sprawdzanie i cechowanie ciężarków, które w celu ich użycia do wag dziesiętnych i setnych obok znaku ich rzeczywistego ciężaru, mają także dodany w nawiasie znak dziesięciokrotnego, względnie stokrotnego ciężaru.

Na ciężarkach z mosiądzu i innych podobnych metali znak powinien być wybity na powierzchni górnej, na ciężarkach zaś z lanego żelaza, odlany, a mianowicie na ciężarkach handlowych wagi 20, 10 i 5 K. (fig. 8, tab. II) na powierzchni górnej pismem wklęsłem, na wszystkich zaś innych ciężarkach z lanego żelaza pismem wypukłem na powierzchni bocznej.

§. 20.

Materyał.

Z mosiądzu, bronzu, pakfongu i innych aliażów, które co do twardości i śniedzenia są podobne do tych metali, można robić ciężarki każdej wielkości; z lanego żelaza tylko większe aż do 0,5 kilograma włącznie. Na ciężarki mniejsze od grama, można używać oprócz powyższych aliażów także platyny, srebra, glinu i bronzu glinowego.

§. 21.

Kształt.

a) Ciężarki handlowe.

Ciężarki z lanego żelaza, ważące po 20, 10 i 5 kilogramów, będą takiego kształtu, jak jest przedstawiony na fig. 8, tab. II. Powinny być nieco stożkowate, tak, aby górna

średnica wynosiła 0,95 dolnej, i aby wysokość była prawie równa średnicy dolnej. Ciężarki te będą zaopatrzone pierścieniem przekroju kolistego, górna zaś ich powierzchnia będzie miała kształt przedstawiony na figurze, iżby można było pierścień położyć, i ciężarki stawiać na sobie, gdy się ich używa.

Przyjmując ciężar gatunkowy lanego żelaza = 7,1 i zachowując wymiary pierścienia jak można najściślej, wymiary tych ciężarków w milimetrach wyrażone, będą następujące:

	20 K.	10 K.	5 K.
Wysokość całkowita	160,0	126,9	100,7
Wysokość aż do płaszczyzny na której stoi mały stożek	133,3	105,8	83,9
Wysokość małego stożka i półkolistej nasady	26,7	21,1	16,8
Średnica podstawy dolnej	160,0	126,9	100,7
„ górnej powierzchni	152,0	120,6	95,7
„ wyciętego stożka od dołu	62,7	49,7	39,5
„ „ „ od góry	76,0	60,3	47,9
„ małego „ od dołu	44,0	34,9	27,7
„ „ „ od góry	30,7	24,3	19,3
Wewnętrzna średnica ucha	16,0	13,0	10,0
Grubość ucha	6,0	5,0	4,0
Szerokość „	16,0	13,0	10,0
Wewnętrzna średnica pierścienia	58,0	46,0	36,0
Grubość pierścienia	12,0	10,0	8,0

Też same ciężarki na 20, 10 i 5 K. zrobione z mosiądzu lub podobnych aliażów, będą miały kształt walca, albo z guzikiem albo ze stałym obłąkiem (fig. 9, tab. II); wysokość walca wynosi w przybliżeniu $^{11}/_{10}$ średnicy.

Ciężarki na 2, 1 i 0,5 K. bez względu na materyał, będą miały kształt guzikiem opatrzonego walca, mającego średnicę równą wysokości (fig. 10, tab. II).

Ciężarki na 200 gramów aż do 1 grama będą w kształcie krążka z guzikiem: wymiary ich przedstawiają w przybliżeniu figury (tab. II).

Ciężarki składane (z kubków metalowych wchodzących jeden w drugi) nie będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania.

b) Ciężarki ścisłe.

Ciężarki ścisłe każdej wielkości aż do 1 G. i z jakiegokolwiek materyału, będą miały kształt stożków ściętych z krawędziami nieco zaokrąglonemi i podstawą dolną mniejszą (tab. III) Ciężarki na 20, 10 i 5 K. mają albo guziki albo obłąki stałe; ciężarki na 2 K. aż do 1 G. mają guziki.

W wymiarach mają być w przybliżeniu zachowane następujące stosunki:

W ciężarkach na
20 K. do 0,5 K. dolna średnica = 0,85 górnej, wysokość = średnicy środkowej.
200 G. do 5. G. dolna średnica = 0,8 górnej, wysokość = połowie środkowej średnicy.
2 G. i 1 G. dolna średnica = 0,8 górnej, wysokość = $^{1}/_{4}$ środkowej średnicy.

Ciężarki mniejsze od grama będą w kształcie blaszek prostokątnych z brzegiem jednym, wygiętym do góry.

§. 22.

Inne własności.

Ciężarki mosiężne i z innych podobnych metali zrobione, tudzież ciężarki z lanego żelaza z guzikami, powinny być łącznie z obłąkiem lub guzikiem pełno odlane; ciężarki z guzikami do odśrubowania nie są dozwolone.

W ciężarkach z lanego żelaza na 20, 10 i 5 K. pierścień powinien być skuty na gorąco, a ucho, w które ma wchodzić (lub też obłąk u wag ścisłych z lanego żelaza) powinno być wtopione nie używając różnorodnego środka łączącego, jak ołowiu i t. p. Ucho nie powinno wystawać po nad górną powierzchnią ciężarka.

Wszystkie ciężarki od 20 K. do 0,5 K. z jakiegokolwiek zrobione materyału, powinny mieć na górnej powierzchni w celu wyrównania otwór okrągły prowadzący do wydrążenia, które służy do umieszczenia materyału wyrównywającego, jakim być może szrut żelazny, ołowiany lub cynowy.

Co do wielkości tegoż wydrążenia to w ciężarkach z lanego żelaza, sztuka surowa, ze względu na jej późniejsze dopełnienie materyałem wyrównywającym, może przy zupełnie równej wielkości ze sztuką pełną ciężaru prawidłowego, być odlaną nieco lżejszą, mianowicie:

sztuka	20 K.	najwięcej o	200 G.	najmniej o	80 G.
„	10 K.	„	„ 175 G.	„	„ 70 G.
„	5 K.	„	„ 150 G.	„	„ 60 G.
„	2 K.	„	„ 100 G.	„	„ 40 G.
„	1 K.	„	„ 80 G.	„	„ 30 G.
„	0,5 K.	„	„ 60 G.	„	„ 25 G.

W ciężarkach mosiężnych, które już przy wykonaniu mogą być zrobione w przybliżeniu dokładnie, dostateczne jest wydrążenie mniejsze.

W ciężarkach z lanego żelaza musi być otwór do wyrówniania tuż nad wydrążeniem nieco węższy niż na powierzchni ciężarka, a pomiędzy temi jego końcami powinien się rozszerzać, tak ażeby zatyczka do sprawdzania mogła się na dole oprzeć i przy zbijaniu, w gardzieli jego rozszerzyć, a przez to silnie utwierdzić. W trzech ciężarkach opatrzonych pierścieniami, trzeba umieścić otwór do wyrównania, w powierzchni obniżonej, na której stoi mały stożek (fig. 8, tab. II).

W ciężarkach mosiężnych otwór do wyrównania powinien być wyrobiony nieco stożkowato na długość około 10 milimetrów.

Średnica otworu do wyrównania w ciężarkach na 20, 10 i 5 K. powinna mieć 12 milimetrów; w ciężarkach po 2, 1 i 0,5 K., powinna mieć 8 milimetrów.

Zatyczka powinna być zrobiona z miedzi lub mosiądzu, a jej górna powierzchnia powinna po wbiciu leżeć ile możności równo z powierzchnią ciężarka.

Wyrównanie ciężarków mniejszych od 200 gramów poczynając, uskutecznia się przez stoczenie dolnej powierzchni.

Każdy ciężarek, który ma być do sprawdzenia przyjęty, powinien mieć powierzchnię czystą i gładką, na której nie powinno być widać ani dziurek czyli wydrążeń, chociażby jakimkolwiek innym materyałem wypełnionych, ani też sztyftów wbitych. Na dolnej powierzchni ciężarków zrobionych z mosiądzu lub innych podobnych metali, powinno być widać, że są wykonane na tokarni.

Ciężarki z lanego żelaza powinny być nietylko powleczone czernidłem za pomocą pędzla, lecz mają być w ogniu poczernione.

Ciężarki odlane lub utoczone z brzegiem wystającym u dołu nie są dozwolone.

§. 23.

Sprawdzanie i granice błędów.

Każdy ciężarek powinien być sprawdzony w sposób instrukcyą przepisany, i tylko wtedy może być uwierzytelniony zapomocą cechy, jeżeli od normalnego różni się najwięcej o ilość poniżej podaną, mianowicie zaś ciężarek handlowy tylko wtedy, jeżeli o tyle jest większy:

Wielkość ciężarka	dozwolona różnica a) w ciężarkach ścisłych	dozwolona różnica b) w ciężarkach handlowych
20 K.	1500 M.	3000 M.
10 „	900 „	1800 „
5 „	450 „	900 „
2 „	225 „	450 „
1 „	150 „	300 „
500 G.	90 „	180 „
200 „	40 „	80 „
100 „	25 „	50 „
50 „	20 „	40 „
20 „	10 „	20 „
10 „	8 „	16 „
5 „	5 „	10 „
2 „	3 „	6 „
1 „	2 „	4 „
50 C.	1 „	
20 „	1 „	
10 „	1 „	

Sztuki ciężarków ścisłych od 5 C. do 1 M. powinny być zrobione każdy z osobna, jak najdokładniej i na każde 4 sztuki razem wzięte, które dają jednostkę bezpośrednio wyższego rzędu, dozwolona jest różnica wynosząca najwięcej $^1/_{100}$ przepisanego ciężaru tejże jednostki.

§. 24.

Cechowanie.

Ciężarki opatrzone zatyczką sprawdzenia będą cechowane na górnej powierzchni tejże, a jeżeli są zrobione z mosiądzu lub innego podobnego metalu, także na powierzchni dna; ciężarki pełne z mosiądzu, bronzu itp. na tej powierzchni, która za ustawieniem ciężarka we właściwem położeniu będzie zwrócona w górę i na powierzchni dna; ciężarki w kształcie blaszek na powierzchni górnej.

Ciężarki ścisłe będą nadto oznaczone na górnej powierzchni cechą w kształcie gwiazdy o sześciu promieniach.

Rozdział drugi.

Przepisy o narzędziach do mierzenia podiegających sprawdzaniu i cechowaniu.

I. Wagi.

§. 25.

O dozwolonych wagach w ogólności.

Do sprawdzania będą przyjmowane tylko te rodzaje wag, których teorya i z doświadczenia znane skutki dają rękojmię, że posiadają czułość, dokładność, wytrzymałość i niezmienność, odpowiednie celom publicznego obiegu.

Będą zatem przyjmowane do sprawdzania tylko wagi drążkowe odpowiadające w ogólności warunkom następującym:

a) Wszelka waga, do sprawdzania przyjąć się mająca, powinna mieć czy to obciążona, czy nieobciążona stałe położenie równowagi, do którego zawsze dokładnie powraca, gdy się ją wprawi w wahnienia. Wyjątek stanowią tylko przezmiany (§. 28) bez zera odpowiadającego ich nieobciążeniu.

b) Wszelkie osie obrotu (noże), tudzież ich łożyska (panwie) powinny być stalowe, jak najczyściej i najgładziej wyrobione, i tak stwardzone, ażeby dobrym pilnikiem rysować się nie dały; łożyska powinny być takie, aby tylko ze samemi ostrzami nożów stykać się mogły i nie zachodziło żadne ocieranie się, zapora lub tarcie, kiedy się waga kołysze.

c) Wszystkie osie obrotu powinny być ze swemi drążkami stale i niezmiennie połączone i dostatecznie długie, aby mogły ciągle pozostawać w zetknięciu ze swemi łożyskami w całej ich długości.

Wagi u których nie osie lecz ich łożyska są na drążkach umieszczone, nie będą przyjmowane do cechowania.

d) Pojedyncze części wagi powinny być tak wytrzymałe, aby nawet w razie największego, jakie być może, obciążenia, nie następowała widoczna zmiana kształtu.

e) Na każdej wadze, w miejscu w oczy wpadającem, powinien być w kilogramach uwidoczniony ciężar największy, do którego są przeznaczone. Na wagach których wytrzymałość wynosi mniej niż 1 K., oznaczenie to nie jest konieczne.

§. 26.

Dozwolone układy konstrukcyi.

Na podstawie powyższych ogólnych przepisów będą przejmowane do sprawdzania wagi drążkowe następujących układów:

a) wagi drążkowe równoramienne;

b) wagi drążkowe nierównoramienne, ze zmiennym stosunkiem ramion drążka (przezmiany czyli wagi rzymskie);

c) wagi pomostowe;

d) wagi z talerzami u góry czyli stołowe.

Wagi drążkowe równoramienne, pod *a)* wymienione, z wyjątkiem prostych wag kramarskich, tudzież przezmiany wymienione pod *b)* będą przyjmowane do sprawdzania jakakolwiek będzie wielkość ich wytrzymałości; granice wytrzymałości dla prostych wag kramarskich i dla innych układów konstrukcyi pod *c)* i *d)* wymienionych do sprawdzania dopuszczalnych, są bliżej oznaczone w następujących paragrafach.

Tylko wagi drążkowe równoramienne będą sprawdzane jako wagi ścisłe, jeżeli oznaczają się większą dokładnością (§. 31) i jako takie urzędowi miar i wag oznajmionemi będą.

§. 27.

A. Wagi drążkowe równoramienne.

Ażeby waga drążkowa równoramienna mogła być przyjęta do sprawdzenia, powinna nie tylko czynić zadość wymaganiom w §. 25 wyrażonym, ale jeszcze i następującym szczególnym warunkom:

a) Belka wagi nie powinna okazywać widocznej różnicy co do kształtu obydwóch swych ramion, powinna być starannie zrobiona z wytrzymałego materyału jakoto: stali,

żelaza, mosiądzu, pakfongu itp.), i mocno zbudowana, odpowiednio największemu obciążeniu, do którego jest przeznaczona.

b) Skazówka, która nie ma być krótszą jak połowa długości całego drążka, powinna być prosta i połączona z drążkiem stale i niezmiennie. Jej linia środkowa powinna być prostopadła do prostej łączącej noże skrajne, a przedłużona, powinna przechodzić przez ostrą krawędź noża środkowego.

Zresztą skazówka może być zwrócona albo w górę albo na dół.

c) Belka sama, to jest po odjęciu talerzy, powinna w równowadze zajmować położenie stałe, i takie, aby linia łącząca noże skrajne była pozioma, a więc skazówka pionowa.

d) Belka powinna być nadto, ile można równoramienna, i w tej mierze dozwolone są tylko takie zboczenia, które dokładności wagi nie psują bardziej jak to w §. 31 jest dozwolone.

e) Talerze należące do wagi, jakoteż łańcuszki, sznurki lub obłąki, do ich zawieszenia potrzebne, powinny być równego ciężaru, a do wyrównania tegoż nie wolno używać żadnych luźnych jakichbądź przydatków (drutu, kawałków ołowiu lub mosiądzu itd.).

f) Ostre krawędzie obu połówek środkowego noża (osi obrotu belki) powinny leżeć na tej samej linii prostej, która jest prostopadłą do płaszczyzny przeprowadzonej przez oś długości belki i linią środkową skazówki i leży nieco wyżej, a nigdy poniżej linii łączącej noże skrajne.

g) Noże skrajne (osie do zawieszenia talerzyków) winny być równoległe do noża środkowego, a zawieszadła talerzyków powinny się na nich zupełnie swobodnie poruszać bez bocznego tarcia lub zapory.

U wag w zwyczajnym handlu używać się mających, noże skrajne mogą mieć kształt pierścieni, wyrobionych łącznie z belką z tej samej sztuki, a których brzeg wewnętrzny tworzy krawędź w górę zwróconą, zaostrzoną i leżącą na płaszczyźnie równoległej do noża środkowego.

h) Łożyska noża środkowego (dziury w nożycach, panwie) winny leżeć w tej samej płaszczyźnie poziomej (w równej wysokości), gdy waga wolno się kołysze.

Wagi w których łożyska noża środkowego nie są umieszczone w nożycach wolno wiszących, lecz na podporze pionowej, powinny być tak urządzone, aby położenie pionowe skazówki równowadze odpowiadające, dokładnie rozpoznać się dało.

i) Proste wagi kramarskie, które w publicznym obiegu są dopuszczone tylko przy obciążeniu jednostronnem aż do 2 K., i których używać wolno jedynie do odważania przedmiotów małego handlu targowego, muszą być przez fabrykanta oznaczone jako takie, wybitemi na jednem ramieniu głoskami H. W.

§. 28.

B. Przezmiany.

Do sprawdzania będą przyjmowane tylko tak zwane przezmiany ustawiające się, z podziałką na kilogramy i dozwolone poddziały kilograma. Powinny one czynić zadosyć nietylko warunkom ogólnym w §. 25 wzmiankowanym, lecz oraz następującym wymogom:

a) wszystkie noże powinny być od siebie równoległe i prostopadłe do osi długości belki;

b) dziurki nożyc, na których się opiera ostrze osi obrotu, powinny leżeć w tej samej wysokości, gdy się waga swobodnie kołysze; toż samo odnosi się do dziurek zawieszadeł (klub) przeznaczonych dla ciężaru;

c) skazówka (języczek, strzałka, a właściwie jej linia środkowa), która powinna być najmniej dwa razy dłuższą niż krótsze ramię drążka, ma być prostopadłą do osi długości belki, a przedłużenie jej linii środkowej powinno przechodzić przez ostrze osi obrotu; jej szerokość powinna być równą szerokości nożyc;

d) ciężarek ruchomy powinien mieć kształt kuli, i być albo zaopatrzony hakiem, z żelaza kutego w nią wtopionym, na swej wewnętrznej stronie zaostrzonym, albo w sposób nierozdzielny połączony ze skówką dającą się przesuwać na dłuższem ramieniu belki; skówka zaś powinna mieć znaczek ułatwiający dokładne ustawiania na kreskach podziałki i wyraźne jej odczytanie;

e) ciężar kuli (ciężarka ruchomego) razem z połączonym z nią hakiem lub skówką z zawieszadłem powinien wynosić całkowitą liczbę kilogramów, i liczba ta, z przydaniem głoski K. powinna być wybita albo wyryta na haku lub na skówce;

f) jeżeli na dłuższem ramieniu drążka są dwie podziałki, to jest do mniejszych i do większych ciężarów, naówczas ciężar największy, który można odważyć na pierwszej podziałce, powinien być równy najmniejszemu, dającemu się odważyć na drugiej podziałce;

g) jeżeli na przezmianie jest talerz na przedmioty ważyć się mające, to ciężar całkowity talerza. i służących do jego zawieszenia łańcuchów, uch i zawieszadła, powinien być taki, iżby belka ustawiła się do poziomu wtedy, gdy się ciężarek ruchomy nastawi na kresce podziałki oznaczonej zerem; a w szczególności wyrównanie to winno być uskutecznionem bez użycia luźnych środków wyrównywających (drutu, kawałków metalu itp.);

h) kreski podziałek powinny być od siebie równo a w szczególności nie mniej jak o 5 milimetrów oddalone, te zaś, których odległości odpowiadają pewnej (według wielkości wagi różnej) całkowitej liczbie kilogramów powinny być oznaczone cyframi wyraźnie wybitemi, łatwo czytelnemi z przydaniem głoski K.;

i) przy tych wagach nie potrzeba osobno oznaczać na drążku największego ciężaru, którym waga może być obciążona, a to z tego powodu, bo już z cyfer podziałki widać granice, w których waga może być używana.

§. 29.

C. Wagi pomostowe.

Wagi pomostowe, do sprawdzania przyjąć się mające, powinny być albo dziesiętne albo setne, t. j. ciężarek i ciężar powinny mieć się do siebie w stosunku 1 : 10 albo 1 : 100; wszelki inny stosunek jest niedozwolony.

Wszelka waga pomostowa, która ma być przyjętą, powinna nietylko czynić zadosyć wymaganiom ogólnym §. 25 lecz oraz odpowiadać warunkom następującym:

a) waga powinna wskazywać zawsze ten sam ciężar, na któremkolwiek miejscu pomostu przedmiot (brzemię) się znajduje;

b) powinien znajdować się na niej przyrząd uwidoczniający poziome położenie pomostu;

c) powinna być zaopatrzona w przyrząd na tarę, za pomocą której wyrównany być może ciężar pomostu, dźwigni i ciegarów (prętów do zawieszania) w ten sposób, iżby skazówka belki zajmowała właściwe miejsce wtedy, kiedy waga jest nieobciążona;

d) na każdej wadze pomostowej, powinny być umieszczone w miejscu w oczy wpadającem: nazwisko fabrykanta, stosunek ciężarka do ciężaru (1 : 10, albo 1 : 100) i nareszcie, podług §. 25 największy ciężar, do którego waga jest przeznaczona, w taki sposób, aby rzetelność tego podania mogła być cechą uwierzytelniona i zapewniona;

e) każda waga tego rodzaju powinna mieć przyrząd do zamykania, zapomocą którego można ją podeprzeć (zamknąć), gdy się jej nie używa. Pomost wagi powinien wtedy spoczywać przynajmniej na dwóch podporach kształtu małych stożków;

f) waga pomostowa, posiadająca wszystkie przepisane własności, na której jednak, zamiast talerza na ciężarki, znajduje się przyrząd do ważenia zapomocą ciężarka ruchomego i podziałki, albo też, obok talerza na ciężarki, jeszcze szyna z podziałką i ciężarkiem ruchomym do wyrównywania mniejszych różnic ciężaru, może być przyjęta do sprawdzenia, jeżeli wspomnione urządzenie odpowiada wymogom §. 28 niniejszej ustawy, tyczącym się własności podziałek na przezmianach, jeżeli ciężarek ruchomy zdejmować się nie da a w razie, gdy takowy za powocą kluby się utwierdza, jeżeli ta ostatnia z tymże ciężarkiem ruchomym nieoddzielnie jest połączona.

Z wag pomostowych rozmaitych systemów, dotychczas wyrabianych, przyjmowane będą do sprawdzenia n a t e r a z tylko te, które są znane pod następującemi nazwami:

1. Waga pomostowa dziesiętna i setna sztrasburska,
2. waga pomostowa Schönemanna,
3. waga pomostowa dziesiętna Schembera, i tegoż przenośna setna,
4. waga pomostowa setna z ciężarkiem ruchomym według układu Sagniera.

Co do przyjmowania innych układów, o tem orzeka w każdym przypadku z osobna c. k. komisya główna miar i wag.

Wagi pomostowe przenośne, których największa wytrzymałość nie dosięga 20 kilogramów nie będą przyjmowane do sprawdzania.

Wielkie wagi pomostowe stałe, sprawdza się i cechuje urzędownie tylko na miejscu i dopiero wtedy, gdy całkiem są urządzone.

§. 30.

D. Wagi z talerzami u góry czyli stołowe.

Tylko takie wagi stołowe mogą być przyjmowane do sprawdzenia, które ten sam wskazują ciężar bez względu na miejsce jakie na talerzach zajmują ciężarki i brzemie,

które przy jakimbądź położeniu ciężarka i brzemienia nie tylko poruszają się zupełnie swobodnie, ale nadto są tak czułe, jak tego wymaga §. 31,

w których małe błędy ustawienia nie pociągają za sobą w oznaczeniu ciężaru niedokładności przekraczających granicę ustanowioną w §. 31 i

których największa wytrzymałość wynosi nie mniej jak 1 kilogram.

Jakie układy konstrukcyi ze względu na powyższe warunki mają być do sprawdzenia przyjmowane o tem orzeka c. k. komisya główna miar i wag, w każdym przypadku z osobna.

§. 31.

Sprawdzanie i granice błędów.

Sprawdzając wagi, trzeba dochodzić ich d o k ł a d n o ś c i, c z u ł o ś c i i w y t r z y m a ł o ś c i, zapomocą sposobów w instrukcyi dla urzędów przepisanych, można zaś uważać

wagę za zdatną do cechowania, jeżeli błąd dokładności co najwięcej dochodzi do granicy czułości wymaganej od wagi, i jeżeli waga, w stanie największego dopuszczalnego obciążenia jeszcze wyraźnie daje odchylenie, gdy się doda po jednej stronie ciężarek, który nie powinien więcej wynosić jak:

Ciężarek dodatkowy stosunku do jednostronnego obciążenia.

1. U wag ścisłych, a mianowicie takich, które po jednej stronie najwięcej udźwignąć mogą:

5 K. i nadto . . . . $\frac{1}{10000}$

250 G. aż do 5 K. wyłącznie 5000

20 G. „ „ 250 G. wyłącznie . . . . $\frac{1}{2500}$

mniej niż 20 G. . . . . $\frac{1}{1000}$

2. U wag w pospolitym obrocie handlowym używanych, a mianowicie:

a) u wag równoramiennych, drążkowych i stołowych, które po jednej stronie najwięcej udźwignąć mogą:

5 K. i nadto . . . . $\frac{1}{8000}$

mniej niż 5 K. . . . . $\frac{1}{2000}$

b) u przezmianów . . . . $\frac{1}{2000}$

c) u wag pomostowych . . . . $\frac{1}{2000}$

3. i u prostych wag kramarskich . . . . $\frac{1}{500}$

§. 32.

Cechowanie.

Wagi równoramienne cechuje się tak, iż na jednem ramieniu umieszcza się cechę, na drugiem rok. Na wagach ścisłych ma być nadto dodana gwiazda o sześciu promieniach pod orłem lub obok niego.

Przezmiany cechuje się na belce przy pierwszej i ostatniej kresce podziałki, tudzież na haku, albo też na skówce i na zawieszadle ciężarka ruchomego.

U wag pomostowych wybija się cechę na tem ramieniu drążka, na którem kładzie się ciężarki a nadto wypala się ją na pomoście i podporach w stósownych miejscach.

Wagi pomostowe z ciężarkiem ruchomym i podziałką cechuje się tak jak przezmiany.

Wagi stołowe cechuje się podług przepisów dla wag równoramiennych drążkowych albo pomostowych, według tego, które z nich dadzą się zastósować. Jeżeli drążki wag są z lanego żelaza, to muszą mieć wpuszczone czopki miedziane lub mosiężne do umieszczenia na nich cechy.

II. Alkoholometry.

§. 33.

Narzędzia dozwolone.

Do sprawdzania i cechowania będą przyjmowane tylko takie szklanne alkoholometry, które podają w odsetkach objętości ilość alkoholu zawartą w płynie wyskokowym przy ciepłocie prawidłowej 12⁰ R., i zaopatrzone są wtopionym w nie ciepłomierzem, którego naczynko z rtęcią jest zewnątrz głównej dętki areometru i stanowi dla niego dostateczne obciążenie bez żadnych dodatkowych ciężarków.

Średnica zewnętrzna naczynka z rtęcią, nie powinna przenosić 13 milimetrów. Narzędzie powinno w wodzie lub tym najsłabszym wyskoku, do którego jest przeznaczone, tak pływać, aby jego szyjka stała pionowo a ono miało w tem położeniu dostateczną stałość równowagi. Szyjka powinna być zupełnie prosta.

Alkoholometry metalowe, tudzież szklanne takie, które obok wyżej wymienionej jeszcze inną mają podziałkę, nie będą do sprawdzania przyjmowane.

§. 34.

Urządzenie podziałek.

a) Podziałka odsetkowa alkoholometru może zawierać albo zupełną podziałkę od 0 do 100 albo tylko jej część, a mianowicie albo w całych odsetkach, albo też z dodaniem ich poddziałów. Jeżeli podziałka jest zupełna, to odległość obu głównych punktów, oznaczonych przez 0 i 100 powinna wynosić najmniej 160 milimetrów; jeżeli zaś jest tylko część podziałki, to pojedyncze części tejże nie powinny być mniejsze jak odpowiednie części podziałki zupełnej, mającej długość 160 milimetrów.

Na podziałce powinno być wyrażone nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, ciężar narzędzia w centygramach oraz napis: „Alkoholometr podający odsetki objętości wyskoku, mającego gęstość 0·7951 przy + 12⁰ R. — Czytaj z góry“. Podziałka powinna być tak wsunięta w rurkę, aby jej kreski były prostopadłe do osi szyjki; do umocowania jej na wewnętrznej ścianie szyjki ma się używać kleju rybiego (wyżowego). Miejsce najwyższej kreski podziałki ma być ustalone na szyjce za pomocą cienkiej rysy zrobionej dyamentem.

b) Ciepłomierz winien być zaopatrzony podziałką Réaumura, i jako taki oznaczony; podziałka winna sięgać przynajmniej do 10 stopnia poniżej zera i przy + 12 stopniu być oznaczona kreską czerwoną.

§. 35.

Sprawdzanie i granice błędów.

Przy sprawdzaniu należy się trzymać sposobów w instrukcyi podanych. Cechować można tylko wtedy, jeżeli:

1. narzędzie odpowiada wymogom podanym w §§. 33 i 34;

2. podziałka alkoholometru, porównana ze wzorową siatką podziałek do tego celu służącą, nie okazuje zboczeń przenoszących $^1/_{10}$ jednej cząstki podziałki;

3. jeżeli przy porównywaniu narzędzia z prawidłowym alkoholometrem i ciepłomierzem w obu podziałkach nie okażą się większe zboczenia jak o $^1/_4$ stopnia.

Cechę daje się na podziałce papierowej alkoholometru, na której zarazem zapisuje się rok i liczbę protokołu urzędowego.

§. 36.

Poświadczenie sprawdzenia, tablice redukcyjne, przepis użycia.

Do każdego alkoholometru będzie wydane poświadczenie sprawdzenia, egzemplarz tablic redukcyjnych razem z przepisem użycia na tychże wydrukowanym.

Poświadczenie sprawdzenia zawiera nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, dzień sprawdzenia, liczbę protokołu urzędowego, zakres podziałki, ciężar narzędzia i pieczęć urzędu miar i wag.

Zgubione poświadczenie sprawdzenia, może być zastąpione nowem, jedynie po nowem sprawdzeniu narzędzia.

III. Cukromierz (Saccharometer).

§. 37.

Narzędzia dozwolone.

Cukromierze zaprowadzone rozporządzeniem c. k. ministerstwa skarbu z dnia 19 grudnia 1852 (Dz. u. p. LXXIX) do oznaczania ile brzeczka w sobie zawiera wyciągu, wtedy tylko będą przyjmowane do sprawdzania i cechowania, jeżeli podają co do ciężaru odsetki cukru zawartego w rozczynie cukru czystego w wodzie przekroplonej przy ciepłocie prawidłowej 14 stopni Réaumura, jeźli będą szklane i połączone z termometrem w nie wtopionym, którego naczynko z rtęcią, jest zewnątrz głównej dętki areometru i stanowi dla niego dostateczne obciążenie bez żadnych dodatkowych ciężarków.

Średnica zewnętrzna naczynka z rtęcią, nie powinna przenosić 13 milimetrów. Cukromierz powinien w takim płynie, w którym się zanurza nie więcej jak po najniższą kreskę podziałki pływać z dostateczną stałością równowagi w ten sposób, iżby jego szyjka stała pionowo. Szyjka powinna być zupełnie prosta.

§. 38.

Urządzenie podziałek.

Podziałka cukromierza nie może obejmować mniej jak 24 stopnie poczynając od 0; musi mieć przynajmniej 130 milimetrów długości licząc od najniższej do najwyższej jej kreski, a nadto powinny być na niej oznaczone jeszcze piąte części stopnia.

Na podziałce powinno być wyrażone nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, ciężar narzędzia w centygramach i napis: „Cukromierz podający odsetki ciężaru przy + 14^0 R. — Czytaj z góry.“ Podziałka powinna być wsunięta w rurkę tak, aby jej kreski były prostopadłe do osi szyjki. Do umocowania jej na wewnętrznej ścianie szyjki używać należy kleju rybiego (wyżowego) a miejsce najwyższej kreski podziałki ma być ustalone na szyjce za pomocą cienkiej rysy zrobionej dyamentem.

Podziałka ciepłomierza ma być wykonaną od 0 aż do 25 stopni podług Réaumura i jako taka oznaczona, powinna się znajdować po lewej stronie rurki termometrycznej, kreski jej mają być czarne z wyjątkiem odpowiadającej 14 stopniowi nad zerem, która powinna być czerwona i przedłużona na prawą stronę rurki ciepłomierza. Ta kreska służy za zero dla podziałki poprawczej, która na tej stronie barwą czerwoną ma być wykreślona.

W celu otrzymania kresek tej podziałki poprawczej poniżej i powyżej tego zera, podzieli się ustęp pomiędzy 14 a 4 stopniem R. na cztery, ustęp zaś pomiędzy 14 a 24 stopniem na sześć równych części; kreski poniżej oznacza się cyframi 1, 2, 3, 4, kreski powyżej 0 cyframi 1, 2, 3 itd. do 6. Na podziałce powinno być napisane że te czerwone cyfry oznaczają dziesiąte części odsetka, i że takowe powyżej 0 mają być dodawane do odczytań zrobionych na podziałce cukromierza, a poniżej 0 od tychże odejmowane.

§. 39.

Sprawdzanie i granice błędów.

Przy sprawdzaniu należy się trzymać sposobów w instrukcyi podanych, a cechować można tylko wtedy, jeżeli narzędzie:

1. odpowiada warunkom podanym w §§ 37 i 38;

2. jeżeli podziałka cukromierza, porównana ze wzorową siatką podziałek do tego celu służącą, nie okazuje zboczeń przenoszących 0.1 stopnia; i

3. jeżeli w obydwu podziałkach zestawiając je z narzędziem prawidłowem do porównania użytem, nie okażą się większe zboczenia w kreskach, jak o 1/5 stopnia w podziałce cukromierza a o 1/2 stopnia w podziałce ciepłomierza.

Cechę daje się na podziałce papierowej cukromierza, na której również umieszcza się rok i liczbę protokołu urzędowego.

§. 40.

Poświadczenie sprawdzania.

Po sprawdzaniu razem z narzędziem wydaje się poświadczenie sprawdzenia zawierające nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta, dzień sprawdzenia, liczbę protokołu urzędowego, ciężar narzędzia w centygramach i pieczęć urzędu miar i wag.

Zgubione poświadczenie sprawdzenia, może być zastępione nowem jedynie po ponownem sprawdzeniu narzędzia.

IV. Gazomierz.

§. 41.

Gazomierze dozwolone w ogólności.

Do sprawdzania i cechowania będą przyjmowane tylko takie gazomierze:

a) które ilość gazu mierzą w metrach sześciennych;

b) w których gaz mierzy się zapomocą wirującego bębna blaszanego, zanurzonego w wodzie lub innej stósownej cieczy (g a z o m i e r z m o k r y), i

c) które są zaopatrzone przyrządami potrzebnemi do osiągnienia dokładnej miary przepływającej objętości gazu.

Co do przyjmowania gazomierzów suchych o tem orzeka w każdym przypadku z osobna c. k. komisya główna miar i wag.

§. 42.

Urządzenie gazomierzy.

Każdy, podług ogólnych przepisów poprzedzającego paragrafu dopuszczalny gazomierz powinien być nadto tak urządzony:

a) aby bez uszkodzenia cechy, która później ma być przyłożoną nie można było dostąpić do bębna wirującego około osi poziomej zamkniętego w puzdrze zupełnie gazu nieprzepuszczającem;

b) aby część bębna, leżąca ponad powierzchnią cieczy i gaz zawierająca miała pojemność ile możności niezmienną, do tego więc musi być przyrząd, utrzymujący powierzchnią cieczy w odległości, ile można niezmiennej od osi bębna;

c) aby przyrząd przeznaczony do dopełniania, tak był zrobiony, iżby po wybiciu cechy powierzchnia cieczy podniesioną już być więcej nie mogła;

d) aby końce nóg puzdra leżały na jednej i tej samej płaszczyźnie, ile możności równoległej do osi bębna;

e) aby cała na gaz przeznaczona pojemność komórek bębna, przy ciśnieniu gazu odpowiadającem słupowi wodnemu 40^{mm} wysokości była dokładnie w tym samym stosunku do metra sześciennego, jaki rachmistrz (mechanizm do liczenia) podaje;

f) aby bez uszkodzenia cechy później wybić się mającej nie można było dostąpić do rachmistrza, tudzież, aby każda jego tarcza oznaczoną była tylko liczbami podającemi w metrach sześciennych mierzoną ilość gazu; nadto musi się znajdować przyrząd, którymby można mierzyć małe części objętości przepuszczonego gazu, aż do tak drobnej ilości, jaka jest potrzebna do dokładnego oznaczenia błędu jaki może zachodzi.

§. 43.

Oznaczenie.

Na każpym gazomierzu powinny być umieszczone w sposób odeń nierozdzielny:

a) nazwisko i miejsce zamieszkania fabrykanta:

b) liczba bieżąca fabryczna;

c) sześcienna miara przestrzeni w bębnie na gaz przeznaczonej w litrach, w sposób następujący:

I = ... Liter;

d) największa objętość gazu, którą tenże w jednej godzinie ma przepuszczać wyrażoną w metrach sześciennych w sposób następujący:

V = ... Kub. Met.;

e) nakoniec na rachmistrzu powinno być wyraźnie oznaczone, że liczy w metrach sześciennych.

§. 44.

Sprawdzanie i granice błędów.

Gazomierze sprawdza się podług przepisów w instrukcyi podanych, cechuje się zaś tylko wtedy, jeżeli rachmistrz podaje dokładnie ilości rzeczywiście przepuszczonego gazu, przyczem większego błędu dopuścić nie można, jak dwa procent za wiele albo za mało.

§. 45.

Cechowanie.

Cechuje się kilkakrotnem wyciśnięciem cechy w ten sposób, ażeby po jej wyciśnięciu nie można było dostąpić bez uszkodzenia cechy ani do bębna, ani do rachmistrza, ani do przyrządu, służącego do regulowania powierzchni cieczy. Również trzeba umieścić cechę tak, aby tarcza z napisami, w §. 43 przepisanemi, nie mogła być później oddzieloną.

V. Miary i ciężary probiercze do ziarna.

§. 46.

Miara probiercza.

Do próbowania jakości ziarna służy miara, której pojemność wynosi 0·2 litra = $\frac{1}{500}$ hektolitra, zwana hektolitrem probierczym; ta ma być sporządzoną z miedzi lub mosiądzu, w kształcie walca mającego w świetle średnice i wysokość równą 63·4 milim. Walec powinien być u góry wzmocniony obręczką 4 milimetry wysoką, tak, aby brzeg, który płasko wyszlifowanym być powinien, miał około 2 milimetry grubości. Obręczka ma w dwóch przeciwległych punktach czopki walcowe, które służą do zawieszenia naczynia na ramieniu wagi. Na zewnętrznej powierzchni powinien być wyryty lub wybity napis: $\frac{1}{500}$ H.

§. 47.

Ciężarki probiercze.

Jako ciężarki probiercze sprawdza się i cechuje ciężarki ważące 100, 40, 20, 10, 4, 2, 1, 0,4 i 0.2 gramów, przedstawiające ciężar pięćset razy większy niż ich ciężar rzeczywisty; na górnej ich powierzchni ma być napis odpowiedni: 50 K., 20 K., 10 K., 5 K., 2 K., 1 K., 0.5 K., 0,2 K., 0,1 K. Na dolnej zaś ich powierzchni ma być wybity stosunek $\frac{1}{500}$, wyjąwszy dwa najmniejsze ciężarki.

Ciężarki te będą zrobione z mosiądzu lub innego podobnego aliażu w kształcie krążków przepisanych dla ciężarków handlowych, wszakże z guzikiem kulistym. Tylko dwa najmniejsze ciężarki po 0.4 i ciężarek na 0,2 grama winny być w kształcie blaszek z brzegiem w górę zagiętym.

Ten zbiór ciężarków umieszcza się w odpowiedniej skrzyneczce, łącznie ze strychulcem z małą wagą, której jeden talerzyk tworzy hektolitr probierczy.

§. 48.

Sprawdzanie i granice błędów.

Miary i ciężarki probiercze sprawdza się według przepisów instrukcyi dla miar pojemności i ciężarków; a zboczenia od miar i wag prawidłowych, czyto jako nadmiar, czy jako niedomiar, nie powinny przekraczać następujących ilości:

u miary probierczej	$\frac{1}{200}$ właściwej pojemności.	
u ciężarka probierczego na	100 G. . . .	50 M.
" " " "	40 G. . . .	35 M.
" " " "	20 G. . . .	20 M.
" " " "	10 G. . . .	16 M.
" " " "	4 G. . . .	10 M.
" " " "	2 G. . . .	6 M.
" " " "	1 G. . . .	4 M.

Ciężarki po 0.4 G. i ciężarek na 0.2 G. powinny każdy z osobna, jak najdokładniej być zrobione, a zboczenie tych trzech ciężarków razem wziętych nie powinno przekraczać 4 M.

§ 49.

Cechowanie.

Miary probiercze cechuje się na zewnętrznej powierzchni poniżej obrączki i na górnym brzegu w trzech miejscach równo od siebie oddalonych; ciężarki probiercze, podług przepisu §. 24.

VI. Ramy do mierzenia drzewa opałowego.

§ 50.

Urządzenie ram mierniczych.

Ramy drewniane do odmierzenia drzewa opałowego w handlu cząstkowym służące, sprawdza się i cechuje, jeżeli mają następującą wielkość i wymiary:

Wielkość	Wymiary wysokość	Wymiary długość
4 metry kwadratowe	2^m	2^m
2 " "	1	2
1 " "	1	1

Wielkość	Wymiary wysokość	Wymiary długość
0,5 metrów kwadratowych	625mm	800mm
0,2 „ „	400	500
0,1 „ „	250	400

Napisy (4 M., 2 M., 1 M., 0,5 M., 0,2 M., 0,1 M.) wypala się w takiem miejscu, aby je można widzieć gdy ramy są wypełnione.

§. 51.

Konstrukcye.

Cztery boki ramy winny być na swych końcach sczopowane, a połączenie na każdym rogu ma być dostatecznie wzmocnionem dwiema kątkami z żelaza kutego, w drzewo wpuszczonemi.

§. 52.

Sprawdzenie i granica błędów.

Objętość ramy sprawdza się mierząc jej długość i szerokość wewnętrzną, cechuje się zaś tylko wtedy, jeżeli zboczenia od wymiarów przepisanych w §. 50 u ram na 4, 2 i 1 metr kwadratowy, nie przekraczają 10 milimetrów, a u mniejszych 5 milimetrów.

§. 53.

Cechowanie.

Cechę wypala się na połączeniach pojedynczych części ramy.

Rozdział trzeci.

Miary prawidłowe (miarowzory).

§. 54.

Rodzaje miarowzorów.

Miarowzory są:

I. Podręczne, używane do sprawdzania miar i wag do obiegu przeznaczonych.

II. Do kontroli, służące do sprostowania miarowzorów podręcznych w urzędach miar i wag.

III. Główne, służące do utrzymania dokładności miarowzorów do kontroli.

Miarowzorów tych dostarcza urzędom miar i wag jakoteż władzom nadzorczym c. k. komisya główna miar i wag.

I. Miarowzory podręczne.

§. 55.

Przepisy ogólne.

Każdy urząd miar i wag powinien być zaopatrzony w poniżej wyszczególnione miarowzory podręczne do wszelkiego rodzaju sprawdzań któremi się zajmuje. Takowe powinny być zrobione podług przepisów niżej podanych i ocechowane przez c. k. komisyą główną miar i wag; wzory do ciężarków ścisłych powinny nadto być gwiazdką nacechowane.

Każdy urząd miar i wag jest odpowiedzialny za ciągłe utrzymywanie zgodności tychże z miarowzorami do kontroli.

§. 56.

Miarowzory podręczne do miar długości.

Pręt metrowy mosiężny jako miara kresowa, cały podzielony na centymetry, pierwszy i ostatni decymetr na milimetry.

Miara wstęgowa ze stali, 5 metrów długa, podzielona na decymetry.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od miarowzorów do kontroli nie może przekraczać $\frac{2}{3}$ zboczeń podanych w §. 3 ad 1) i 5) dopuszczalnych przy sprawdzaniu miar w obiegu będących.

§. 57.

Miarowzory podręczne miar do płynów.

Zbiór miar poczynając od 5 litrów aż do $\frac{1}{32}$ litra i od 0,2 do 0,01 według stopniowania podanego w §. 5. Miarowzór na 5 litrów jest zrobiony z blachy miedzianej kutej i na twardo lutowanej w kształcie stożka ściętego, którego średnica górna ma 100 milimetrów a wysokość jest dwa razy większa od średnicy środkowej. Miarowzory na 2 litry i litr, tudzież na dalsze przepołowienia litra, będą zrobione z rur mosiężnych ciągniętych, dziesiętne zaś poddziały litra począwszy od 0,2 L. z rur ciągniętych miedzianych, z dnem wlutowanem, w kształcie walca, którego wysokość jest dwa razy większa od średnicy; z brzegiem zgrubionym płasko wyszlifowanym, tudzież z przynależnemi płasko szlifowanemi płytami szklanemi;

albo: zbiór flasz szklanych (kolb do sprawdzania) z wązką szyją walcowatą według tego samego stopniowania: każda z nich ma w pobliżu środka szyi znak, po który sięga płyn, jeżeli napełnienie jest dokładne, nad i pod tym znakiem zaś podany jest największy błąd, podług §. 9 dozwolony, i oznaczenie pojemności.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od odpowiednich miarowzorów do kontroli, albo od pojemności właściwej, jeżeli się je regulowało przez oznaczenie ciężaru wody, ich wnętrze wypełniającej, nie powinno przekraczać u miarowzoru 5 litrowego $\frac{1}{1000}$ pojemności, u miarowzorów zaś 2 litrowych i mniejszych $\frac{2}{3}$ największego błędu, w §. 9 dozwolonego.

§. 58.

Miarowzory podręczne miar pojemności do rzeczy sypkich.

Zbiór miar pojemności $\frac{1}{2}$ H do 1 L. według stopniowania podanego w §. 12; większe od $\frac{1}{2}$ H. do 5 L. zrobione z blachy miedzianej kutej i na twardo lutowanej, mniejsze zaś na 2 litry i na 1 litr z rur miedzianych, ciągniętych, w kształcie walca, którego wysokość równa się średnicy, z brzegiem zgrubionym, płasko wyszlifowanym.

Zboczenie tych miarowzorów podręcznych od odpowiednich miarowzorów do kontroli, albo od pojemności właściwej jeżeli się je regulowało przez oznaczenie ciężaru wypełniającej wody nie może przekraczać $\frac{1}{1000}$ pojemności.

Do sprawdzania mniejszych miar pojemności niż 0,5 L. służą miarowzory podręczne miar do płynów.

§. 59.

Miarowzory podręczne ciężarków.

a) Do ciężarków handlowych.

Zbiór ciężarków od 20 K. do 1 miligrama, których zboczenia odpowiednich miarowzorów do kontroli nie powinny przekraczać $\frac{2}{5}$ błędu, dozwolonego według §. 23 przy sprawdzaniu ciężarków handlowych.

b) Do ciężarków ścisłych.

Zbiór ciężarków od 20 K. do 1 miligrama, których zboczenia od odpowiednich miarowzorów do kontroli nie powinny przekraczać $\frac{2}{5}$ błędu dozwolonego podług §. 23 przy sprawdzaniu ciężarków ścisłych.

Dla urzędów miar i wag, które nie mają być ustanowione do sprawdzania ciężarków ścisłych w całej rozciągłości, lecz ograniczających się do sprawdzania ciężarków do leków, wystarczają ciężarki mniejsze począwszy od 200 gramów.

Do każdego ze zbiorów pod *a)* i *b)* wzmiankowanych należy zbiór ciężarków mających wielkość błędów w osobnem pudełku; każdy z tych ciężarków ma, o ile wielkość jego na to zezwala, napis odpowiedni temu ciężarkowi, którego zboczenie dozwolone w §. 23 on podaje, a błąd jego nie powinien być większy, jak to dozwolono, odpowiednio do jego rzeczywistego ciężaru według §. 23 u ciężarków handlowych a względnie u ścisłych. Ciężarki mające wielkość błędów należące do ciężarków ścisłych, oznaczone będą gwiazdą o sześciu promieniach.

Miarowzory podręczne tak ciężarków handlowych jak ścisłych od 20 K. do 1 K. robi się z żelaza lanego, mniejsze od 500 G. do 1 G. z mosiądzu. Miarowzory ciężarków handlowych są w kształcie walca z guzikiem; wysokość walca u ciężarków na 20, 10 i 5 K wynosi $\frac{11}{10}$ średnicy; u ciężarków od 2 K. począwszy, aż do 1 G. wysokość równa się średnicy; miarowzory ciężarków ścisłych mają kształt nieco stożkowaty. U wszystkich tych ciężarków aż do pięciu gramów włącznie, guzik jest do odszrubowania ze względu na wyrównywanie.

II. Miarowzory do kontroli.

§. 60.

Przepisy ogólne.

Każdy urząd miar i wag powinien posiadać miarowzory do kontroli, dla utrzymania dokładności miarowzorów podręcznych. Będą one robione podług przepisów niżej podanych, w ogóle w kształcie miarowzorów podręcznych i dostaną cechę c. k. komisyi głównej miar i wag, z przydaniem dwóch cech gwieździstych. Osadza się je albo pojedynczo, albo w odpowiednich zestawieniach w zamykanych pudełkach, na których znajduje się tarcza z napisem „miarowzory do kontroli“ i z podaniem rzeczy zawartych.

Do utrzymania miarowzorów do kontroli w dokładności obowiązane są władze nadzorcze, a mianowicie każda w urzędach miar i wag swojego okręgu.

§. 61.

Miarowzory do kontroli miar długości.

Pręt metrowy mosiężny jako miara kresowa, podzielony cały na centymetry, a pierwszy jego decymetr na milimetry.

Od właściwej długości miara taka nie może różnić się więcej jak o 0,02 milimetra.

§. 62.

Miarowzory do kontroli miar do płynów.

Zbiór miar poczynając od 2 litrów aż $\frac{1}{32}$ litra i od 0,2 do 0,01 litra z ciągniętych rur mosiężnych, z dnem wlutowanem i brzegiem zgrubionym, wyszlifowanym, tudzież z należącemi do nich płytami szklanemi płasko wyszlifowanemi.

Miarowzory te mogą różnić się od pojemności właściwej najwięcej o $\frac{1}{4}$ największego zboczenia, dozwolonego w §. 57 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych

§. 63.

Miarowzory do kontroli miar pojemności do rzeczy sypkich.

Zbiór miar od $\frac{1}{4}$ H. do 5 L. z blachy miedzianej, kutej i na twardo lutowanej z brzegiem zgrubionym, płasko wyszlifowanym tudzież z należącemi do nich płytami szklanemi.

Do kontrolowania mniejszych miarowzorów podręcznych służą miarowzory do kontroli podane w §. 62.

Zboczenie każdej z tych miar od pojemności właściwej nie powinno przekraczać $\frac{1}{4}$ zboczenia, jeszcze dozwolonego w §. 58 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych.

§. 64.

Miarowzory do kontroli ciężarków.

Zbiór ciężarków na 10, 10, 5, 2, 1 K. które mają być mosiężne dla urzędów miar i wag przeznaczonych do sprawdzania ciężarków ścisłych w całej rozciągłości, zaś z lanego żelaza, z zatyczką mosiężną dla reszty urzędów; 10 sztuk ciężarków gramowych na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2, 1, 1 G. mosiężnych pozłacanych;

10 sztuk ciężarków miligramowych, na 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5, 2, 1, 1 M. platynowych.

Zboczenie każdego z tych ciężarków od ciężaru właściwego nie powinno przekraczać o $\frac{1}{4}$ zboczenia jeszcze dozwolonego w §. 59 dla odpowiednich miarowzorów podręcznych ciężarków ścisłych.

III. Miarowzory główne.

§. 65.

Przepisy ogólne.

Władze nadzorcze, powołane do utrzymywania dokładności miarowzorów do kontroli, znajdujących się w urzędach miar i wag, będą zaopatrzone w miarowzory główne, poniżej wymienione.

Co do sposobu ich wyrabiania jako też przechowywania ich w osobnych pudełkach obowiązują te same przepisy, jak dla miarowzorów do kontroli (§. 60). Tych się nie cechuje, lecz daje się im liczbę i poświadczenia, w których podane jest dla każdej sztuki z osobna o ile takowa zbacza od właściwej wielkości.

Zboczenie od właściwej wielkości nie powinno być u żadnej większe od dozwolonego, dla odpowiedniej sztuki miarowzorów do kontroli.

Komisya główna miar i wag bada od czasu do czasu w dłuższych ustępach, czy miarowzory główne zachowują ciągle swoję dokładność.

§. 66.

Miarowzór główny do miar długości.

Pręt metrowy mosiężny, jako miara kresowa, podzielony cały na centymetry a pierwszy jego decymetr na milimetry.

§. 67.

Miarowzory główne miar pojemności.

Zbiór miar począwszy od 2 litrów aż do ½ litra i od 0,2 do 0,01 litra z ciągniętych rur mosiężnych, z brzegiem zgrubionym wyszlifowanym i dnem wlutowanem, zrobiony w kształcie miarowzorów podręcznych dla miar do płynów, z należącemi do nich płytami szklanemi.

Miarowzorów głównych miar pojemności do rzeczy sypkich nie wyrabia się, albowiem wielkie miarowzory do kontroli powinny być regulowane przez odważanie wody je wypełniającej, do mniejszych zaś mogą służyć miarowzory główne miar do płynów.

§. 68.

Miarowzory główne do ciężarków.

Ciężarki od 10 K. do 1 G. mosiężne, pozłacane, i od 500 M. do 1 M. platynowe, w tylu i takich sztukach jak przepisano w §. 64.

Rozdział czwarty.

Reszta zaopatrzenia urzędów miar i wag tudzież władz nadzorczych.

I. Wagi przyrządy pomocnicze i miarowzory zastępujące.

§. 69.

Wagi urzędów miar i wag.

W każdym urzędzie miar i wag powinny być do sprawdzania ciężarków wagi drążkowe równoramienne, należycie czułe, a mianowicie powinno być pięć wag do sprawdzania ciężarków ścisłych,

które to wagi przeznaczone są do ciężarów według następującego stopniowania	i okazywać powinny wyraźne odchylenie gdy obciążenie wynosi	za dodaniem ciężarka:
Nr. 1 do 20 K. aż wyłącznie do 2 K.	20 K.	600 M.
	5 K.	180 M.
Nr. 2 „ 2 K. „ „ „ 200 G.	2 K.	90 M.
	500 G.	36 M.
Nr. 3 „ 200 G. „ „ „ 20 G.	200 G.	16 M.
	50 G.	8 M.
Nr. 4 „ 20 G. „ „ „ 2 G.	20 G.	4 M.
	5 G.	2 M.
Nr. 5 „ 5 G. i do ciężarów mniejszych	5 G.	2 M.
	1 G.	0,8 M.

Do sprawdzania ciężarków handlowych wystarczają wagi Nr. 1—4, w którym to razie Nr. 4 używa się także do ciężarków na 2 i 1 G.; do sprawdzania zaś ciężarków aptekarskich wystarczają wagi Nr. 3—5.

§. 70.

Wagi władz nadzorczych.

Do porównywania miarowzorów do kontroli z miarowzorami głównemi, władze nadzorcze powinny mieć pięć wag, tej samej wytrzymałości, jak w §. 69 podano ale najmniej pięć razy czulszych niż tamte.

§. 71.

Przyrządy pomocnicze.

Urzędy miar i wag muszą być zaopatrzone w te, przepisane własności posiadające przyrządy i środki pomocnicze, odnośne do właściwego im wydziału sprawdzania, które są potrzebne do wykonywania instrukcyami wskazanych czynności sprawdzania; do tych przyrządów i środków pomocniczych należą:

Do sprawdzania miar długości: lupa, cyrkiel prętowy, kątka do przykładania itd.

Do sprawdzania miar do płynów: płyta poziomo ustawić się dająca, libella, birety czyli szkła do oznaczenia błędów, dłutka do rysowania itd.

Do sprawdzania miar pojemności do rzeczy sypkich: lejki do sprawdzania prosem lub rzepakiem, strychulce, naczynia szklane do oznaczania błędów itd.

Do sprawdzania ciężarków: ciężarki do odtarowania, szczypczyki i widełki do podnoszenia miarowzorów do kontroli itd.

Do sprawdzania wag: podstawki, ciężarki do zawieszania itd.

§. 72.

Przyrządy zastępujące miarowzory.

Przyrządy, któremi zastąpić można użycie miarowzorów, powinny być zrobione w sposobie w instrukcyach bliżej opisanym a urzędy miar i wag dopiero wtedy używać ich mogą, gdy c. k. komisya główna miar i wag lub władza nadzorcza, do tego upoważniona, poprzednio je sprawdzi i uzna za odpowiednie do tego celu.

Tu należą mianowicie:

Przyrządy do mierzenia większych ilości płynów zapomocą naczyń z podziałką pojemności;

Przyrząd do oznaczania pojemności beczek zapomocą ciężaru wody w nich zawartej przy użyciu wagi dziesiętnej;

Przyrządy do sprawdzania gazomierzów.

W każdym przypadku, w którym tablic zamiany użyć wypadnie, np. przy oznaczeniu z ciężaru zawartej wody ilości, którą w sobie mieszczą miary pojemności lub beczki, posługiwać się należy tablicami, które wyda c. k. komisya główna miar i wag.

§. 73.

Narzędzia prawidłowe do alkoholometrów, cukromierzów i należących doń ciepłomierzów.

Do sprawdzania alkoholometrów, cukromierzów i należących do nich ciepłomierzów mogą być używane tylko narzędzia prawidłowe, których dostarczy c. k. komisya główna miar i wag. Narzędzia te mają podziałkę prawidłową, podzieloną na czwarte części stopnia. Każdy urząd miar i wag, któremu to sprawdzanie jest poruczone, winien posiadać miarowzór podręczny i miarowzór do kontroli.

II. Cechy i pieczęcie.

§. 74.

Cecha powszechna.

Przepisaną cechą powszechną jest orzeł państwa.

§. 75.

Cecha c. k. komisyi głównej miar i wag.

Cecha c. k. komisyi głównej miar i wag zawiera po obu stronach orła państwa, gwiazdę o sześciu promieniach, tudzież, jeżeli miejsca wystarczy, napis: c. k. komisya główna miar i wag.

§. 76.

Każda władza nadzorcza otrzyma właściwą sobie liczbę porządkową a jej cecha ma po lewej stronie orła państwa tę właściwą liczbę porządkową, po prawej stronie zaś gwiazdę o sześciu promieniach.

§. 77.

Cecha każdego urzędu miar i wag ma po lewej stronie orła państwa, liczbę władzy nadzorczej, której ten urząd podlega, po prawej stronie zaś liczbę porządkową, jaką ten urząd miar i wag otrzymał w okręgu swej władzy nadzorczej.

§. 78.

Ogłoszenie cech.

C. k. komisya główna miar i wag ogłasza wykaz wszystkich urzędów miar i wag z dodaniem cech przez nie używanych.

§. 79.

Pieczęcie i cechy barwne.

Pieczęcie i większe cechy barwne władz nadzorczych, tudzież urzędów miar i wag zawierają prócz powyższych znaków napis, wyrażający ich nazwę i siedzibę.

§. 80.

Pieczęcie potrzebne.

Urzędy miar i wag muszą być zaopatrzone w następujące pieczęcie w celu wykonywania poszczególnych sprawdzań, odpowiednio do swego zakresu działania:

1. Cztery ostre pieczęcie, mające 8 do 2 milimetrów średnicy, do miar długości metalowych lub z twardego drzewa zrobionych, do zatyczek miedzianych albo mosiężnych, do ciężarków metalowych z wyjątkiem żelaznych, do wag drążkowych i gazomierzów; większe z oznaczeniem zupełnem (§. 77), najmniejsza ze znakiem powszechnym tylko (§. 74).

2. Pieczęć wyryta wklęsło, 6 milimetrów w średnicy, z oznaczeniem zupełnem do cechowania na kroplach cynowych.

3. Dwie pieczęcie 15 i 8 milimetrów w średnicy z oznaczeniem zupełnem, do wybijania na drewnianych przedmiotach.

4. Trzy pieczęcie do wypalania 70, 50 i 25 milimetrów w średnicy, z oznaczeniem zupełnem.

5. Pieczęć do wyciskania na sucho z oznaczeniem zupełnem od 6 do 8 milimetrów do podziałek papierowych.

6. Trzy pieczęcie na 4, 3 i 2 milimetry przedstawiające gwiazdę o sześciu promieniach.

7. Dwa zbiory pieczęci do liczb oraz z przecinkiem, do wybijania.

8. Cztery zbiory pieczęci do liczb oraz z przecinkiem do wypalania.

9. Pieczęci do wypalania ułamków ½ i ¼.

10. Trzy ostre pieczęcie z liczbą roku, mające cyfry na 5, 2 i 1 milimetr wysokie.

11. Pieczęć wyryta wklęsło, z liczbą roku, mająca cyfry 2 milimetry wysokie, do kropli cynowych.

12. Pieczęć do wypalania liczby roku.

13. Pieczęcie do wypalania głosek: K., L., H., T. i znaku Nr., pomiędzy temi głoska L. większa i mniejsza.

Rozdział piąty.

Czynności urzędów miar i wag.

§. 81.

Sprawdzanie i cechowanie przedmiotów nowych.

Każdy urząd miar i wag powinien stosownie do przepisów niniejszej ustawy sprawdzić własności i dokładności wszelkich przedmiotów nowych, do sprawdzania i cechowania jemu przedłożonych a do używania w obiegu publicznym przeznaczonych, nie zważając na miejsce ich pochodzenia: jeżeli sprawdzenie ich wchodzi w jego zakres i jeżeli w ogóle podług przepisów niniejszej ustawy mogą być przyjęte; następnie zaś tylko te ma cechować które nie więcej się różnią od dokładnych, jak to jest dozwolone.

§. 82.

Postępowanie z przedmiotami, które się niedokładnemi okażą.

Te przedmioty, które przy sprawdzaniu okażą się niezdatnemi do cechowania, zwraca się stronom, wymieniając powód; urzędom miar i wag nie wolno podejmować czynności poprawiania.

§. 83.

Sprawdzanie przedmiotów w obiegu będących.

Każdy urząd miar i wag winien sprawdzać ponownie przedmioty już w obiegu będące a więc już cechą opatrzone, jeżeli do ich sprawdzania jest uprawniony, gdy takowe będą mu przedłożone na mocy art. XV ustawy o miarach i wagach z dnia 23 lipca 1871 do przepisanego tamże ponownego cechowania, i ma takowe cechować zwykłą pieczęcią i liczbą bieżącego roku, jeżeli niedokładność ich nie przewyższa błędu, niniejszą ustawą o sprawdzaniu, dozwolonego.

§. 84.

Spółudział urzędów miar i wag przy nadzorowaniu miar i wag.

Urzędy miar i wag są obowiązane do dawania należnej pomocy przy nadzorowaniu policyjnem miar, ciężarków i wag w obiegu będących według rozporządzeń w tym względzie istniejących lub wydać się mających.

§. 85.

Opłaty za sprawdzanie.

Urzędy miar i wag pobierają za dokonane czynności sprawdzania opłaty podług przepisanej taksy. Bezwzględnie zakazuje się wszelkiego zniżania opłat, wyjąwszy te szczególne przypadki, które w taksie są przepisane.

§. 86.

Poświadczenie sprawdzenia urzędowego.

Urzędy miar i wag winny wydawać poświadczenie dokonanych sprawdzeń podług wzorów w instrukcyach przepisanych, zarazem kwitować w takowych ze złożonej opłaty.

§. 87.

Czynności sprawdzania nadzwyczajne.

Podług §. 2 rozporządzenia c. k. ministerstwa handlu z dnia 17 lutego 1872, c. k. komisya główna miar i wag rozstrzyga o dopuszczalności do sprawdzania i cechowania innych narzędzi.

W przypadku potrzeby zarządzenia szczególnych, niniejszą ustawą nie objętych sprawdzań i cechowań, należy uczynić odpowiednie wnioski do c. k. komisyi głównej miar i wag, która, rozstrzygnąwszy o dopuszczalności, wyda bliższe przepisy, jak sobie przy sprawdzaniu postąpić należy.

§. 88.

Roczne przeglądy czynności.

Urzędy miar i wag winny corocznie ułożyć i swym władzom nadzorczym przesłać przegląd czynności sprawdzania przez się przedsięwziętych, jakoteż zebranych opłat, a to podług wzoru, który przez c. k. komisyą główną miar i wag podanym będzie.

Rozdział szósty.

Przepisy przejściowe.

§. 89.

Przepisy ogólne.

Do cechowania miar i ciężarków, zrobionych i sprawdzonych podług przepisów niniejszej ustawy urzędy miar i wag, od dnia 1 stycznia 1873, poczynając, używać winny cech tutaj przepisanych; do uwierzytelnienia zaś przedmiotów, zrobionych i sprawdzonych podług tych przepisów, które z końcem roku 1875 tracą moc obowiązującą, używać winny cech dotychczasowych. Te ostatnie, od dnia 1 stycznia 1876 poczynając, nie będą już używane.

§. 90.

Sprawdzanie miar długości.

Do końca roku 1875 wolno sprawdzać i cechować miary prętowe do używania w obiegu przeznaczone, jeżeli są tak długie jak tego §. 1 wymaga, chociażby na nich, oprócz miary metrycznej, była także oznaczona miara wiedeńska, do rzeczonego powyżej terminu prawnie obowiązująca; a na odwrót od dnia 1 stycznia 1873 nie wolno sprawdzać i cechować miar prętowych, mających długość całą od końca do końca oznaczoną według miary wiedeńskiej, a zarazem podzielonych według miary metrycznej.

§. 91.

Sprawdzanie wag.

Nowe wagi, czyniące zadość przepisom niniejszej ustawy, będą uwierzytelniane już od dnia 1 stycznia 1873 nową cechą.

Toż samo odnosi się także do ponownego sprawdzania wag już w obiegu będących: na wagach takich, potrzeba, o ile można, podług §. 25 *e)* oznaczyć największą wytrzymałość.

§. 92.

Sprawdzanie alkoholometrów i cukromierzy.

Sprawdzając alkoholometry i cukromierze, trzeba już od dnia 1 stycznia 1873 wyrażać ciężar w centygramach, jak to w §. 39 jest przepisane i używać cech nowych, jednak tylko wtedy, jeżeli narzędzia te odpowiadają przepisom niniejszej ustawy (§§. 33, 34, 37 i 38).

§. 93.

Sprawdzanie gazomierze.

Nowe gazomierze powinny być już od 1 stycznia 1873 robione, sprawdzane i cechowane podług przepisów niniejszej ustawy.

Gazomierze już w użyciu będące, będą do sprawdzania i cechowania przyjmowane do końca roku 1875, chociażby nie liczyły według miary metrycznej, jeżeli tylko przy badaniu okażą się zresztą dopuszczalnemi. W przypadku takim trzeba wyrazić na gazomierzu pojemność części bębna, gaz zawierającej, w litrach (I = ... L.), a największą ilość gazu, którą tenże na godzinę ma przepuszczać, w metrach sześciennych (V = ... Kub. Met.). W przypadku zaś potrzeby istotnych napraw (odnowienie osi, bębna, puzdra, rachmistrza i zmiana objętości) trzeba te gazomierze urządzić do liczenia metrycznego, nim się je podda sprawdzaniu.

Wiedeń, dnia 19 grudnia 1872.

C. k. komisya główna miar i wag.

Herr r. w.

Taryfa

opłat za sprawdzanie pobierać się mających na zasadzie §. 85 ustawy z dnia 19 grudnia 1872.

Wydana przez c. k. komisyą główną miar i wag w wykonaniu porządku miar i wag z dnia 23 lipca 1871.

Uwagi wstępne.

1. Opłaty umieszczone pod *A* będą liczone wtedy, gdy przedmiot do urzędu miar i wag oddany, okaże się przy badaniu według przepisów porządku sprawdzania dopuszczalnym i stanowią zapłatę za całą czynność sprawdzania to jest za badanie i za cechowanie odnośnego przedmiotu.

2. Opłaty umieszczone pod *B* będą liczone wtedy, jeżeli się tylko bada a nie cechuje, a więc od tych przedmiotów nowych, lub do ponownego sprawdzenia podanych, w których niedokładność przechodzi dozwoloną granicę, które zatem zwraca się niecechowane.

Opłat tych nieuiszcza się, jeżeli przedmioty z powodu niezgodnej z przepisami jakości ich materyału, oznaczenia i całego zresztą wykonania odrazu zostały odrzucone bez dalszego badania ich dokładności.

3. Za czynności sprawdzania poza urzędem przedsięwzięte, bądź z polecenia urzędowego, bądź na żądanie osób interesowanych, urzędnik miar i wag winien policzyć prócz opłat taryfą przepisanych:

a) dyety, stósownie do czasu na tę czynność użytego włącznie z podróżą tam i napowrót, za pół dnia (5 godzin i mniej) . . . . 2 zł., za dłuższy zaś czas, dziennie . . . . 4 zł.:

b) koszta podróży tam i napowrót, stósownie do okoliczności;

c) wydatki na przewóz przyborów potrzebnych do czynności, jakoteż za potrzebną pomoc przy robocie.

W razie sporu o policzenie dyet i wydatków rozstrzyga władza nadzorcza urzędu miar i wag.

Przedmiot	A. za sprawdzanie	B. za badanie bez cechowania
	centów	
I. Miary długości.		
(Nr. 1—6 §. 3 porządku sprawdzania.)		
1. Metalowe miary prętowe ścisłe	30	15
Za badanie podziału tych miar prętowych liczy się od każdej setki kresek zupełnej tudzież nie zupełnej	15	. . . . . .
2. Zwykłe miary prętowe metalowe lub mniejsze począwszy od 0·5 metra, choćby te były z drzewa twardego, z kości słoniowej itd.:		
od 2 metrów długości	30	15
od 1 metra długości	15	7
od 0·5 metrów długości i 0·2 metra	10	5
3. Pręty drewniane na 5, 4 i 2 metry długości	10	5
„ „ „ 1 i 0·5 „ „	6	3
4. Pręty metrowe do towarów łokciowych	3	1
5. Miary wstęgowe z blachy metalowej:		
20 do 5 metrów, od każdych 5 metrów	20	10
2 i 1 metrów	15	7
6. Miary do koni	10	5

Przedmiot	A. za sprawdzanie	B. za badanie bez cechowania
	centów	
II. Miary do płynów.		
Miary po 20 litrów	40	.....
„ „ 10 „	24	.....
„ „ 5 „	14	.....
„ „ 2 „	10	.....
„ „ 1 litr	6	.....
Od każdej mniejszej miary	4	.....
III. Beczki.		
Od beczki aż do pojemności 50 litrów	10	.....
Od beczki mającej więcej niż 50 aż do 150 litrów pojemności	15	.....
Jeżeli beczka ma więcej niż 150 litrów pojemności liczy się od każdych 10 litrów resztę mającą mniej niż 10 litrów liczy się za całe 10 litrów.	1	.....
Za wyznaczenie i wycechowanie ciężaru tary	25	.....
IV. Miary pojemności do rzeczy sypkich.		
Miary na 50 litrów	60	30
„ „ 25 i 20 litrów	30	15
„ „ 10 litrów	20	10
„ „ 5 „	14	7
„ „ 2 „	10	5
„ „ 1 litr	6	3
Od wszelkiej mniejszej miary	4	2
Miary na 1 hektolitr (do węgli)	30	15
Strychulce	5	2
V. Ciężarki.		
a) Ciężarki handlowe.		
20 kilogramów	20	10
10 i 5 kilogramów	10	5
2 i 1 „	6	3
50, 20, 10 i 5 dekagramów	4	2
Od wszelkiego mniejszego ciężarka	2	1
b) Ciężarki ścisłe.		
20 kilogramów	30	15
10 i 5 kilogramów	16	8
2 i 1 „	10	5
500, 200, 100 i 50 gramów	6	3
Od wszelkiego mniejszego ciężarka	4	2

Uwaga. Jeżeli kto przyniesie do sprawdzenia odrazu 100 lub więcej sztuk tego samego ciężaru, to opłaty podane w kolumnie *A* zniżają się o 20 od sta, opłaty zaś w kolumnie *B* nie ulegają zmianie.

Przedmiot	A. za sprawdzanie zł.	A. za sprawdzanie ct.	B za badanie bez cechowania zł.	B za badanie bez cechowania ct.
VI. Wagi.				
a) Wagi drążkowe równoramienne do obiegu handlowego.				
Te, których największa wytrzymałość po jednej stronie wynosi 500 gramów i mniej		10		5
nad 500 gramów do 5 kilogramów		20		10
„ 5 kilogramów do 20 kilogramów		30		15
„ 20 „ „ 50 „		40		20
„ 50 „ „ 100 „		50		25
Za każde następne 50 kilogramów, dodaje się nadto		10		5
Za osobne zbadanie obu talerzy u wag aż do wytrzymałości 20 kilogramów				5
Jeźli wytrzymałość jest większa				10
b) Wagi drążkowe równoramienne jako wagi ścisłe.				
Te, których największa wytrzymałość po jednej stronie wynosi 500 gramów i mniej		30		15
nad 500 gramów do 5 kilogramów		60		30
„ 5 kilogramów do 20 kilogramów		90		45
„ 20 „ „ 50 „	1	20		60
Za zbadanie talerzy jak pod *a)*.				
c) Wagi kramarskie		10		5
d) Wagi z talerzami u góry czyli stołowe.				
Dwa razy tyle co pod *a)*				
e) Przezmiany (wagi rzymskie).				
Te, których największa wytrzymałość wynosi do 5 kilogramów		50		25
nad 5 kilogramów do 20 kilogramów		65		32
„ 20 „ „ 50 „		80		40
„ 50 „ „ 100 „		95		48
Za każde następne 100 kilogramów, dopłaca się		15		8
f) Wagi pomostowe Sztrassburgskie.				
Te, których największa wytrzymałość wynosi 20 kilogramów		60		30
aż do 50 „		80		40
„ „ 250 „	1			50
„ „ 500 „	1	50		75
„ „ 750 „	2		1	
„ „ 1.000 „	2	50	1	25
„ „ 1.500 „	3		1	50
za każde następne 500 kilogramów, dopłaca się		50		25
g) Wagi pomostowe rozmaitych układów jak pod *f)*.				
Za badanie urządzeń z podziałką do ciężarków posuwnych jakie dozwolone są przy wagach pomostowych, dolicza się 25 centów.				
VII. Alkoholometry i cukromierze.				
Od alkoholometru		30		15
Cena tabeli redukcyjnej i przepisu jej użycia do alkoholometrów		10		
Od cukromierza		30		15
Ponowne badanie celem wydania nowego poświadczenia				15

Uwaga. Za sprawdzanie podziałek (VII. Instrukcya Nr. 3) nic się nie płaci, jeżeli je odrzucono dla niedokładności podziału.

Przedmiot	A. za sprawdzanie		B. za badanie bez cechowania		C. za roboty uboczne	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
VIII. Gazomierze.						
Jeżeli największa objętość gazu, którą gazomierz na godzinę ma przepuścić wynosi nie więcej jak:						
0·25 metra sześciennego	......	50	......	40	......	30
0·5 „ „	......	75	......	60	......	35
1 metr sześcienny	1	......	......	80	......	40
2 metry sześcienne	1	50	1	20	......	50
4 „ „	2	......	1	60	......	60
6 metrów sześciennych	2	50	2	......	......	70
8 „ „	3	......	2	40	......	80
10 „ „	3	50	2	80	......	90
15 „ „	4	......	3	20	1	......
Za każde następne 5 metrów sześciennych i część tejże ilości dopłaca się	......	50	......	40	......	10
Kolumna *C* odnosi się tylko do robót pobocznych, niezbędnie przy sprawdzaniu potrzebnych, za które liczy się kwotę odpowiednią wydatkom i pracy, jednak nie większą jak w kolumnie podano.						
IX. Miary i ciężarki probiercze do zboża.						
Za sprawdzanie hektolitra probierczego (0,2 Litra), ciężarków probierczych, jakoteż wagi do nich należącej liczy się stosownie do wielkości tych przedmiotów opłaty przydające podług IV, V i VI *b)*.						
X. Ramy do mierzenia drzewa.						
Miary na 4 i 2 metry kwadratowe	......	10	......	5	......	......
„ „ 1, 0.5, 0·2 i 0·1 metra kwadratowego	......	6	......	3	......	......

Fig. 1.

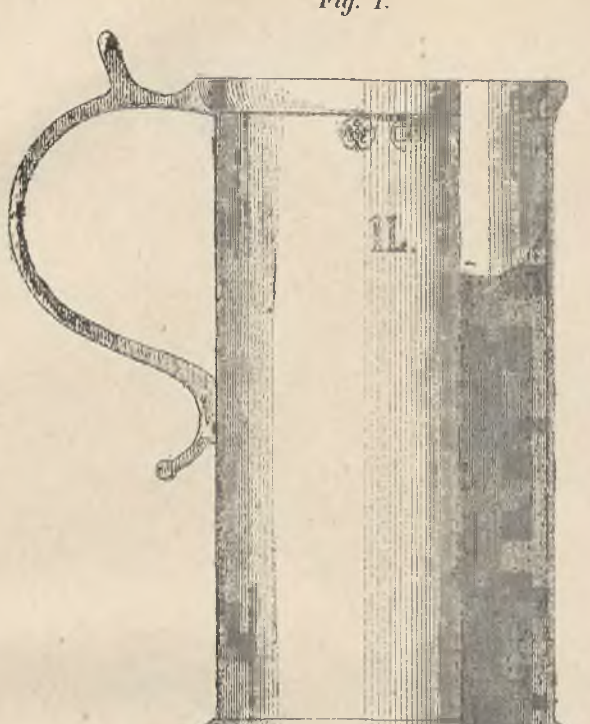

Fig. 3.

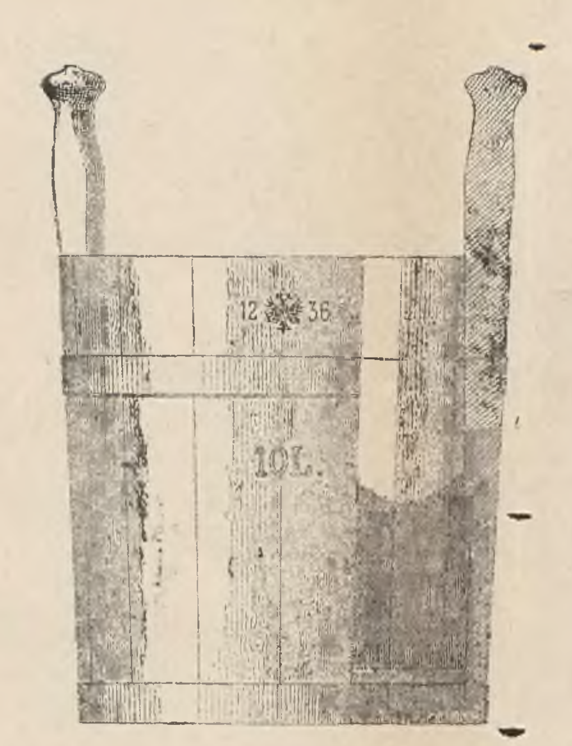

Fig. 4.

Fig. 6.

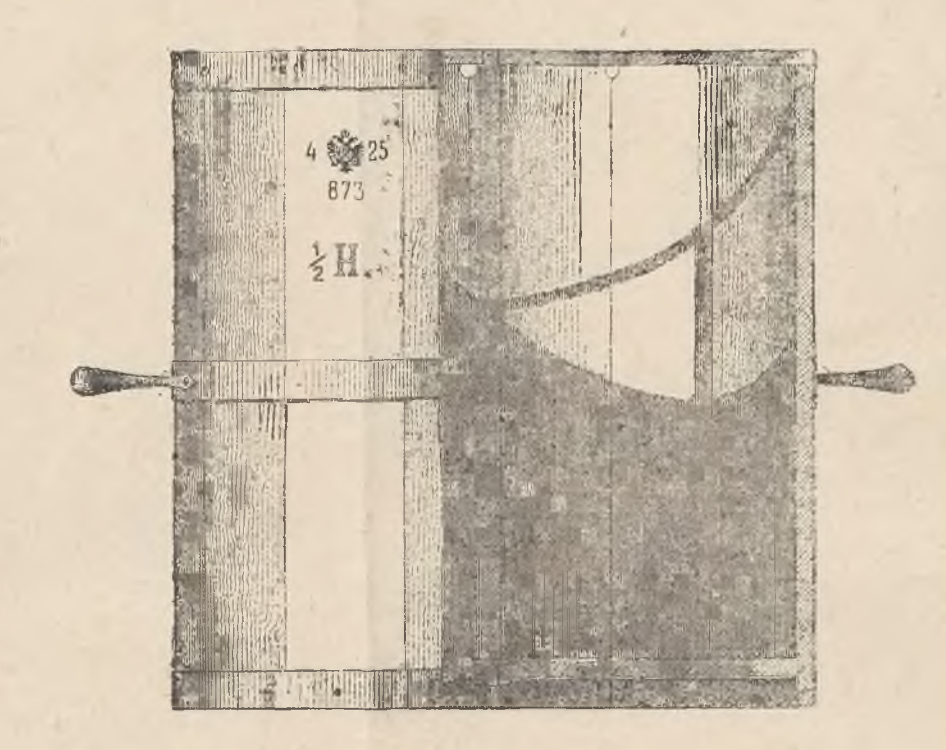

Fig. 2.

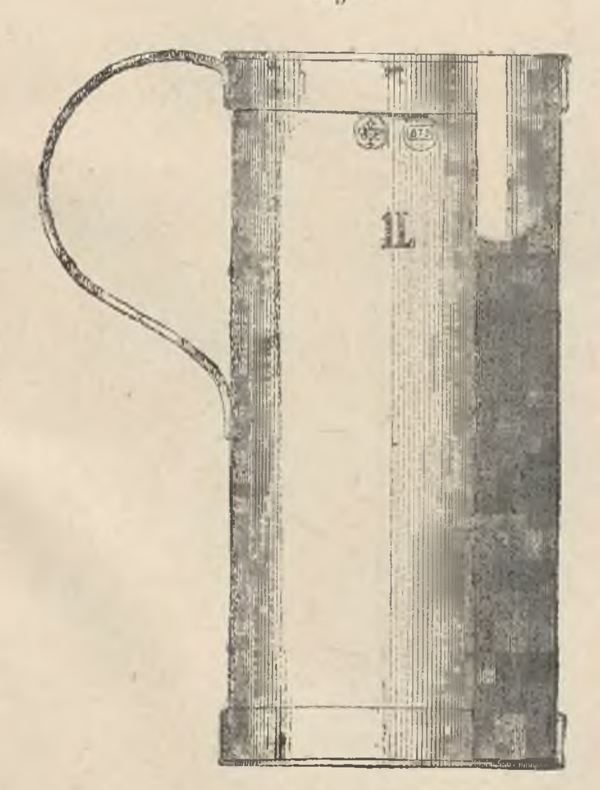

Fig. 5.

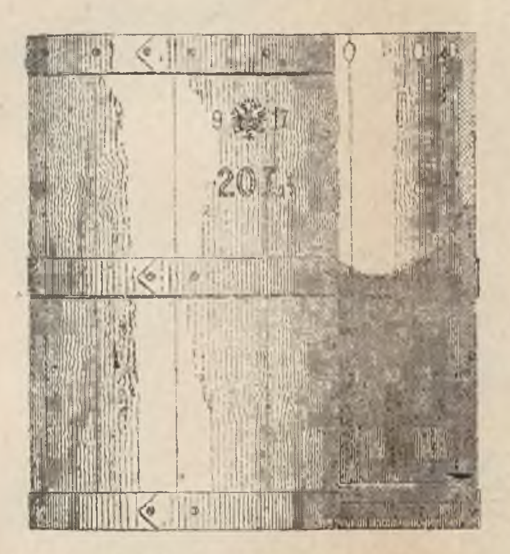

Fig. 7.

Widok

z góry z dołu

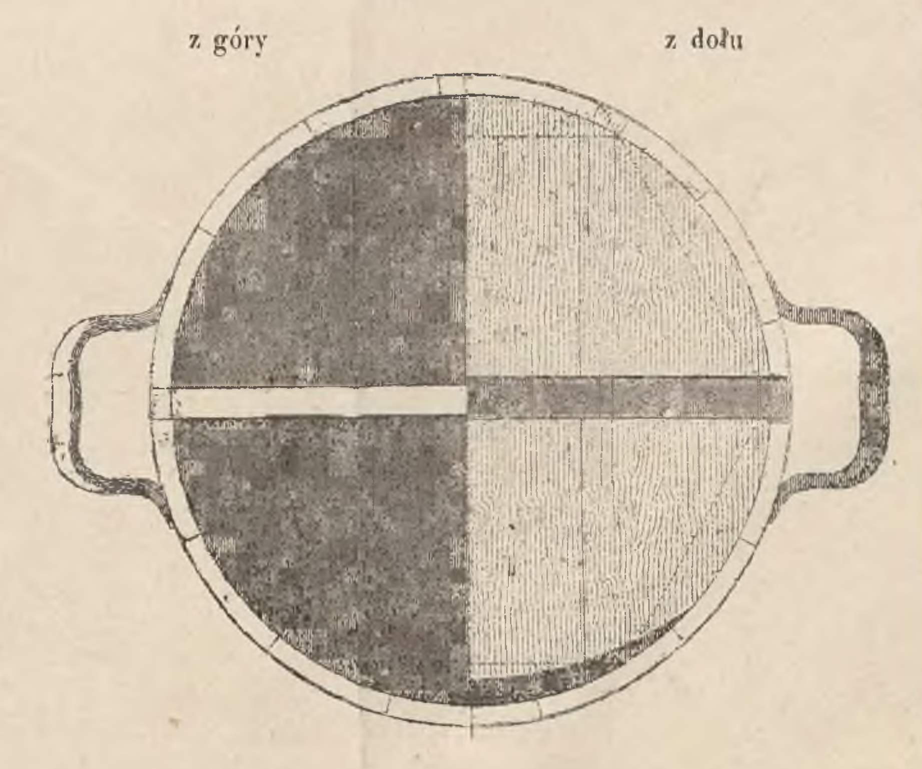
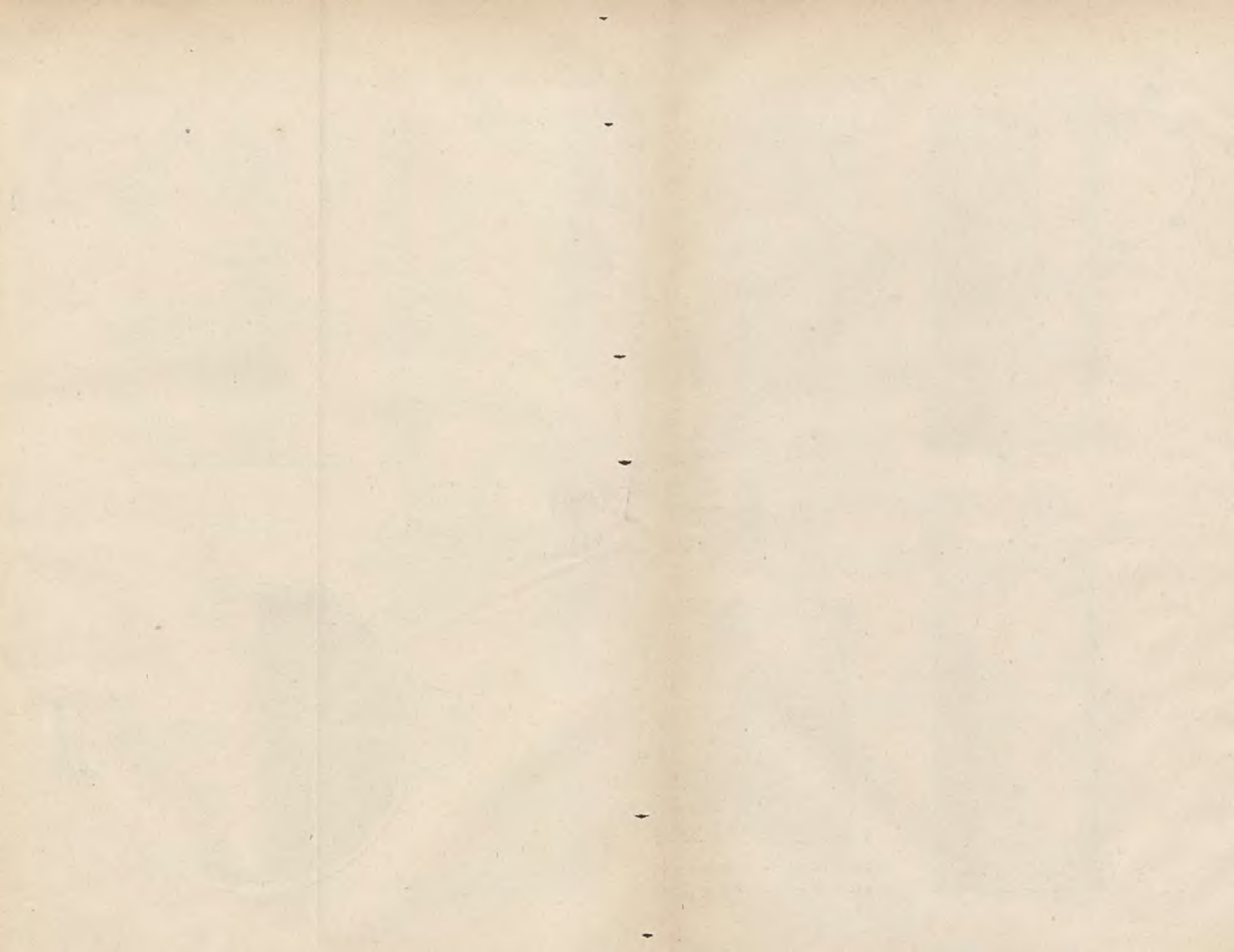

Fig. 1 i 2 w 1/2 wielkości rzeczywistej.

Fig. 3, 5, 6 i 7 w 1/5 wielk. rzeczywistej.

(Polnisch.)

Ciężarki handlowe.

Wszystkie wymiary wyrażone w milimetrach.

Ciężar gat. żelaza lanego = 7.1, mosiądzu = 8,4.

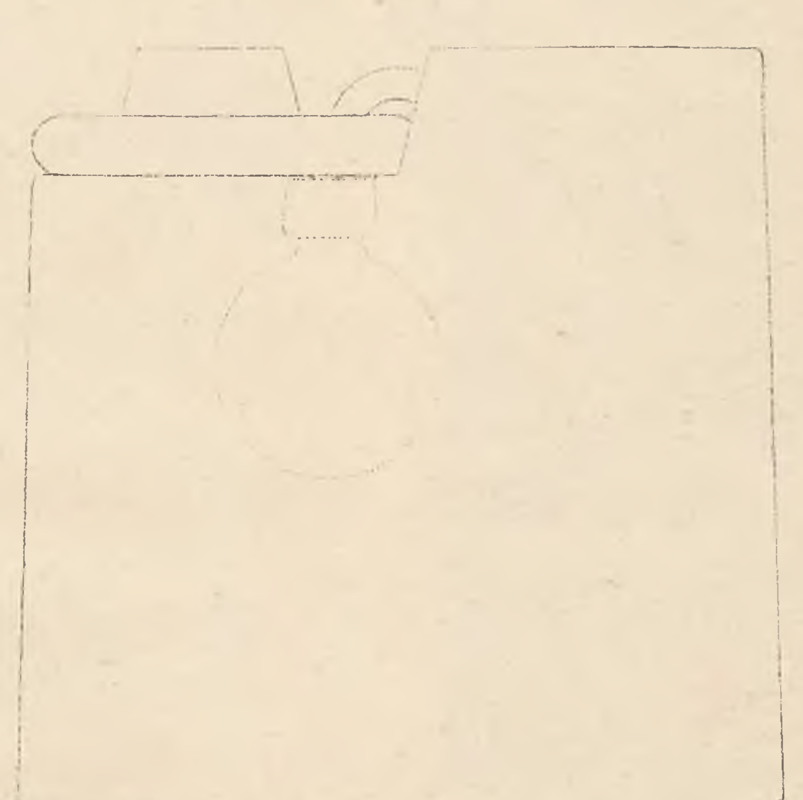
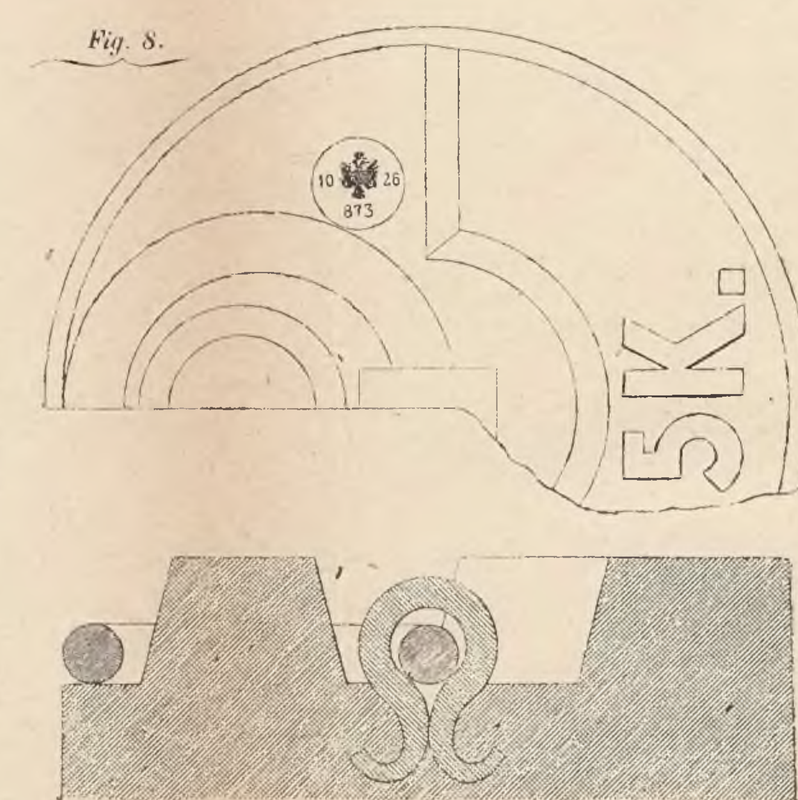

Fig. 8.

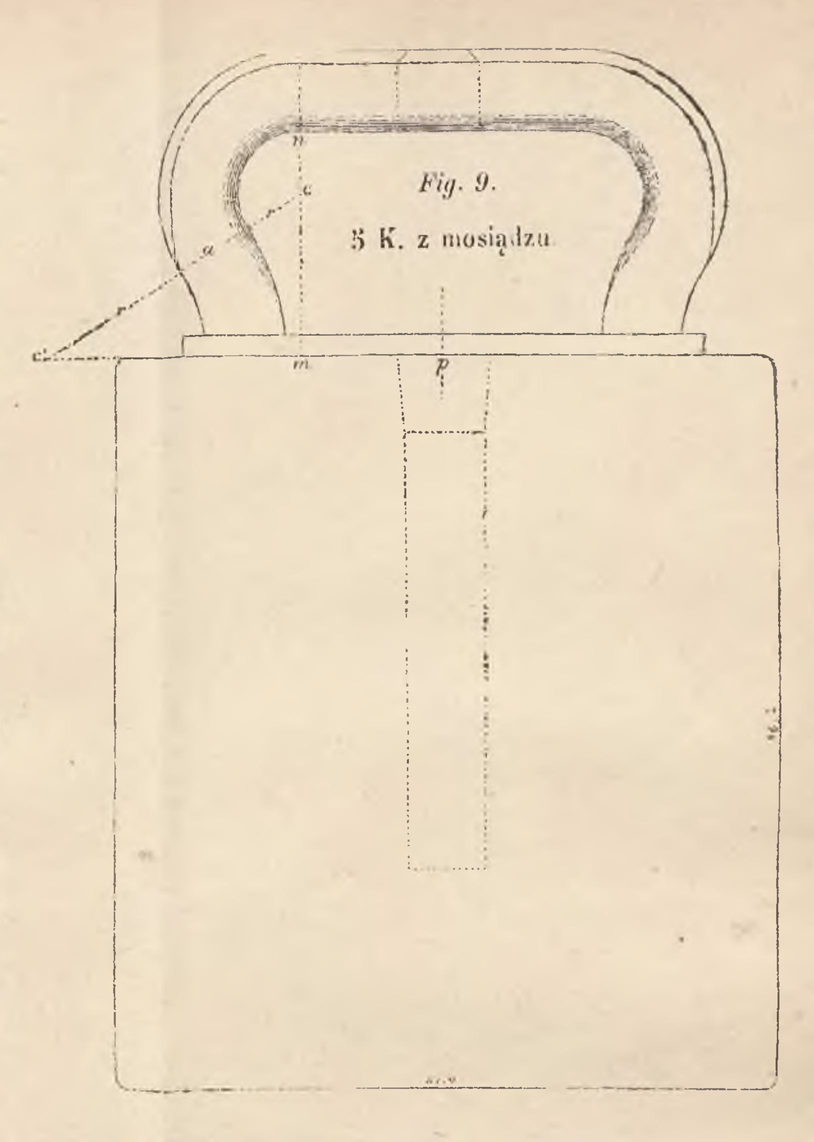

Fig. 9.
5 K. z mosiądzu

Wymiary ciężarków z guzikiem.
Fig. 10.

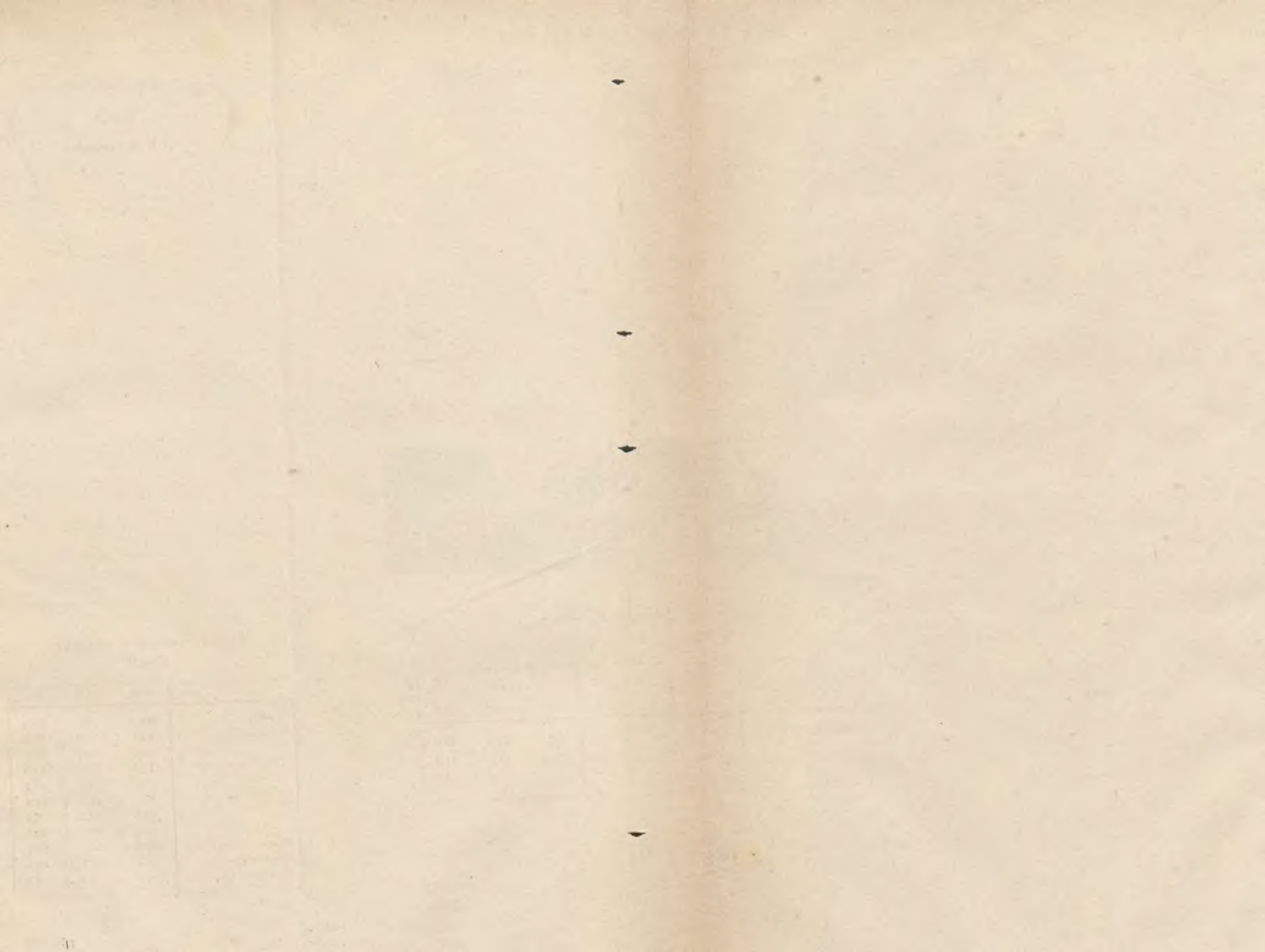
	Mosiądz			Żelazo lane		
	2 K.	1 K.	0,5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.
Średnica i wysokość	65,9	52,3	41,5	69.6	55,3	43,9
a	16,5	13.1	10.4	17,4	13,8	11,0
$b=r=e=c$	8.2	6,5	5.2	8,7	6,9	5,5

Wymiary ciężarków z obłąkiem.
Fig. 9.

	20 K.	10 K.	5 K.
Średnica	138,8	110.2	87,4
Wysokość	152,7	121.2	96,2
$m\ n$	46,3	36,7	29,1
a	17,4	13,8	10.9
$m\ p$	29,7	23,6	18,7
$c'p$	83,3	66.1	52,4
r	12,8	10.2	8,1
r'	33,0	26,2	20,8
Długość wstęgi	109,3	86.8	68,9
Szerokość wstęgi ...	26.1	20,7	16.4
Wysokość „ ...	4.3	3.5	2,7

Fig. 10.

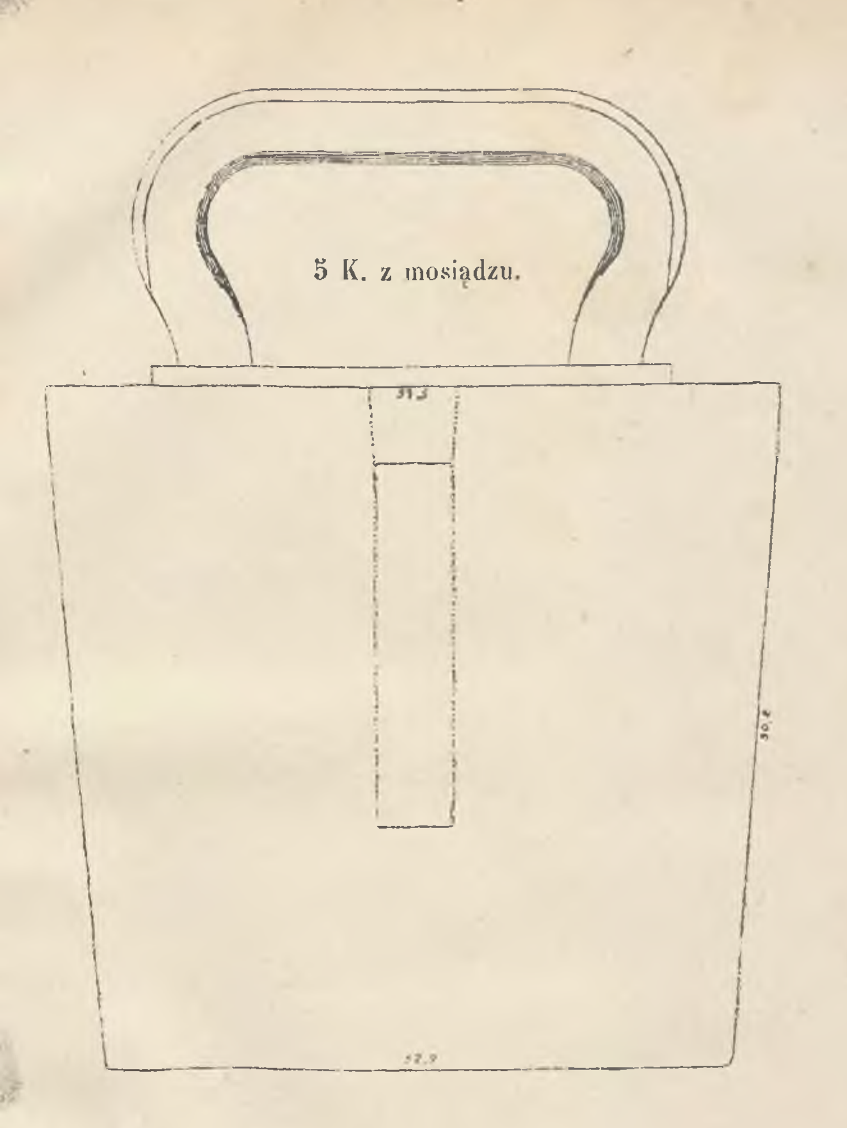
50Dk. 20Dk. 10Dk. 5Dk. 2Dk. 1Dk. 5G. 2G. 1G.

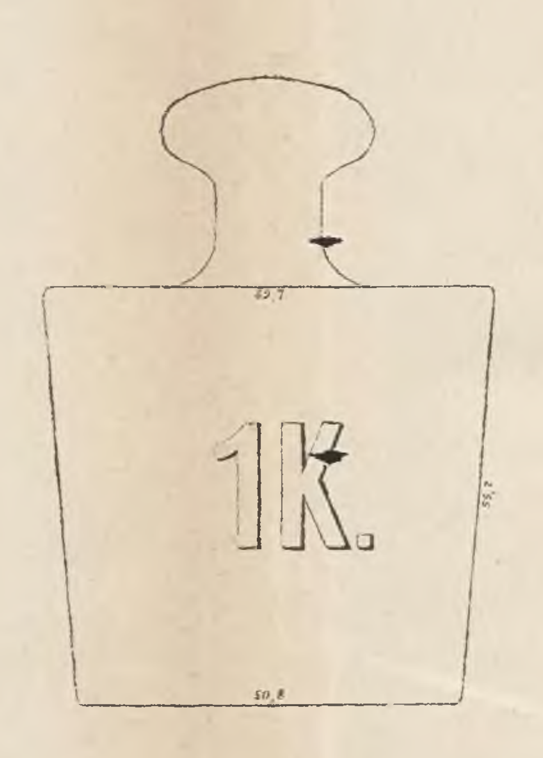

Ciężarki ścisłe.

Wszystkie wymiary wyrażone w milimetrach.

Ciężar gat. żelaza lanego = 7,1, mosiądzu, = 8,4.

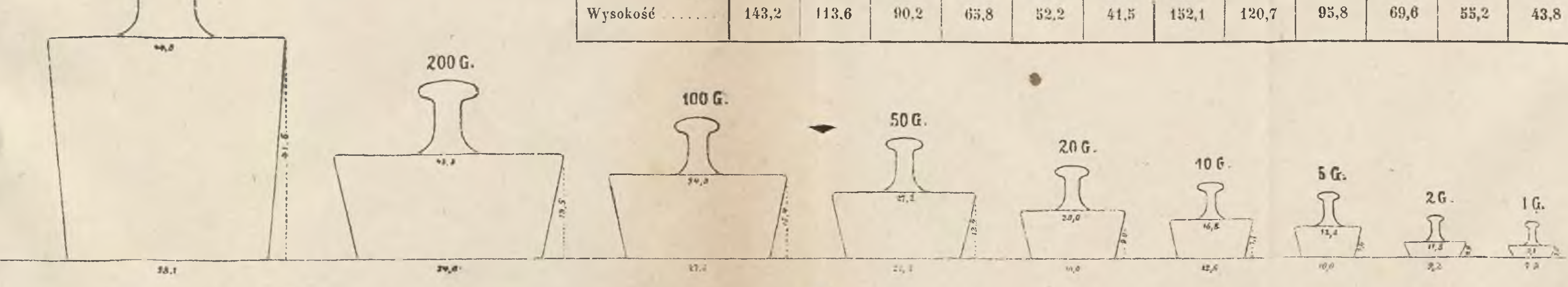

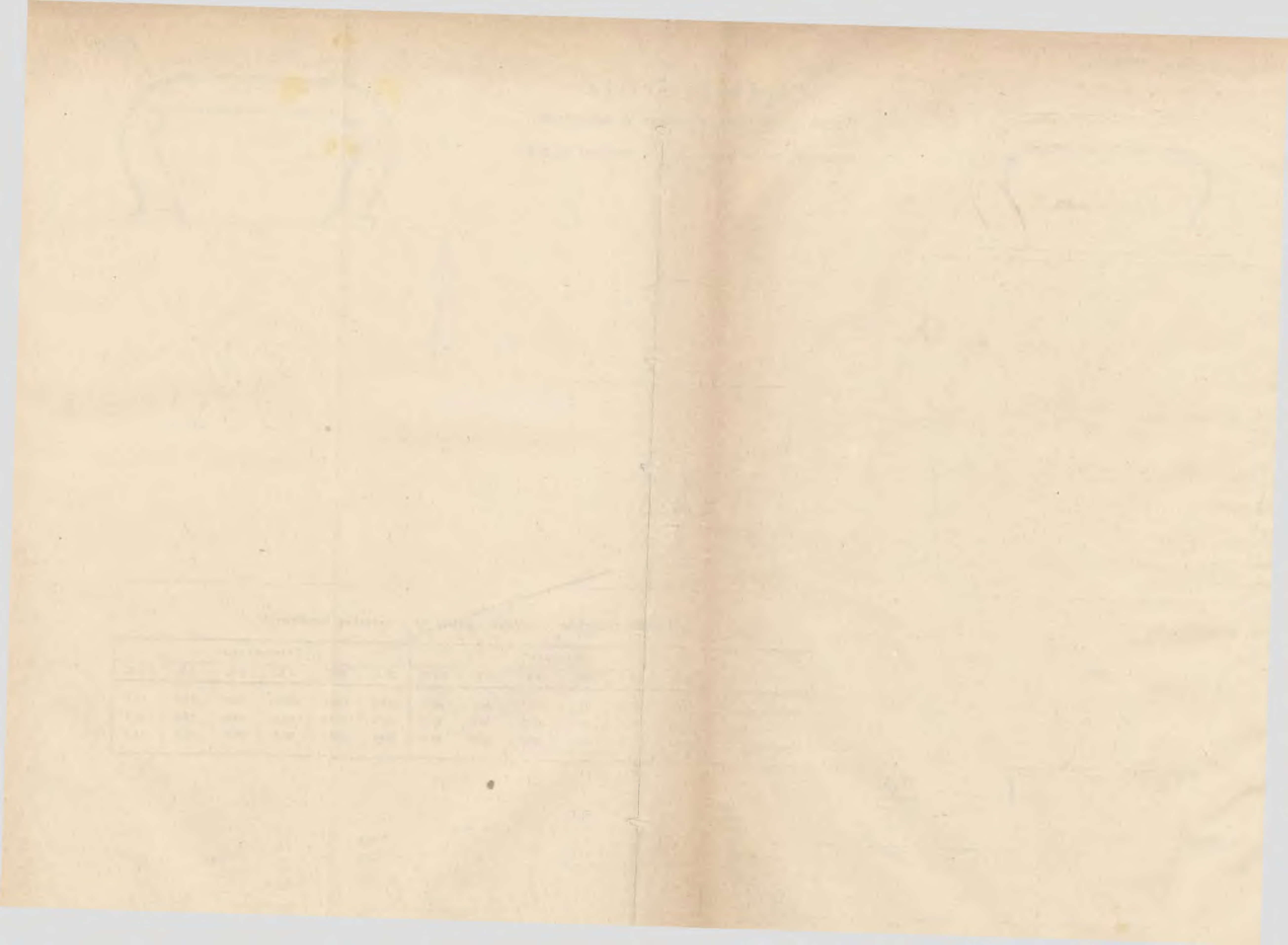

Wymiary ciężarków. — Obłąki i guziki jak u ciężarków handlowych.

	Mosiądz						Żelazo lane					
	20 K.	10 K.	5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.	20 K.	10 K.	5 K.	2 K.	1 K.	0,5 K.
Średnica górna	154,8	122,9	97,5	71,1	56,5	44,8	164,4	130,5	103,6	75,2	59,7	47,4
„ dolna	131,6	104.4	82,9	60,5	48,0	38.1	139,8	110,9	88,0	64,0	50,8	40,3
Wysokość	143,2	113.6	90,2	65,8	52,2	41,5	152,1	120,7	95,8	69,6	55,2	43,8

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXV. — Wydany i rozesłany dnia 31 grudnia 1872.

172.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3 grudnia 1872,

o nowym austryackim cenniku lekarstw.

W przedmiocie nowego austryackiego cennika lekarstw, tutaj załączonego, wydaje się przepisy następujące:

§. 1

Wszyscy aptekarze bez wyjątku, jakoteż lekarze i chirurdzy, upoważnieni do zawiadywania aptekami prywatnemi, winni trzymać się tego nowego cennika lekarstw zacząwszy od 1 stycznia 1873.

§. 2.

Lekarstwa, w cenniku tym, jakoteż w nowej farmakopei, rozporządzeniem z dnia 15 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 77), zaprowadzonej, krzyżykiem oznaczone, wtedy tylko mogą być przez aptekarzy sprzedawane, jeżeli są podług przepisu zapisane przez upoważnionego lekarza, chirurga lub weterynarza.

§. 3.

Lekarstwa wydawać należy ściśle podług recepty lekarskiej.

§. 4.

W obliczeniu cen leków, które nie są zawarte w farmakopei, władze krajowe polityczne postąpić mają podług tych samych zasad, podług których wymierza się ceny leków zawartych w farmakopei.

§. 5.

Pijawki nie będą za przedmiot leczniczy, uważane. Cenę ich, jak dotąd, wyznaczać będzie od czasu do czasu dla każdego kraju koronnego naczelnik tego kraju.

Jeżeli się zaspakaja rachunki za lekarstwa dostarczone dla zakładów publicznych, cena pijawek nie ulega procentowemu zniżeniu.

Wszyscy aptekarze są obowiązani mieć pijawki w zapasie.

§. 6.

Na recepty opatrzone dopiskiem *secundum meam praescriptionem* lub innym podobnym, który każe się domyślać jakiejś tajemnicy lub porozumienia z lekarzem, nie wolno nic wydawać.

§. 7.

Jeżeli na recepcie jest dopisek: „*fiat expeditio simplex*“, aptekarz może liczyć naczynia tylko podług najniższej ceny w taksie podanej.

§. 8.

Na każdej recepcie, podług której zrobiono i wydano lekarstwo z apteki czy to publicznej czy prywatnej, należy wypisać wyraźnie cyframi należytość, wymieniając ile się należy za materyał, robotę i naczynie.

Jeżeli za jakie lekarstwo przypada nie cały cent, można policzyć całego centa; ale jeżeli przypada cent lub więcej centów z ułamkiem, ułamek wynoszący mniej niż 0·5 opuszcza się a ułamek wynoszący więcej niż 0·5 liczy się za całego centa.

Kto w aptece lekarstwo taksował, winien dopisać na recepisie obok należytości, także firmę apteki i swoje nazwisko, a kto lekarstwo wydawał, pisze za każdym razem na etykiecie datę wydania i swoje nazwisko.

§. 9.

Robiąc i wydając lekarstwa należy trzymać się ściśle przepisanej austryackiej wagi aptekarskiej.

§. 10.

Jeżeli w zastósowaniu artykułu VIII ustawy z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 z roku 1872) zdarzą się przed 1 stycznia 1876 recepty, w których waga jest wyrażona w gramach, natenczas w kolumnie wag cennika do niniejszego rozporządzenia dołączonego, przyjąć można do zamiany, iż

1 libra	równa się	420 gramom
1 uncya	„ „	35 „
1 drachma	„ „	4,5 „
1 skrupuł	„ „	1,5 „
1 gran	„ „	0,07 „

§. 11.

Wolno dawać lekarstwo po niższej cenie; w przypadku takim jednak trzeba wypisać na recepcie cyframi tak przepisaną cenę, jakoteż należytość dobrowolnie zniżoną.

Jednakże lekarstwa dawane po zniżonej cenie powinny mieć takie same własności i być tak prawdziwe i czyste, jak to w farmakopei jest przepisane i w żadnym przypadku waga nie powinna być mniejsza.

§. 12.

Lekarze i chirurdzy, jeżeli są upoważnieni do utrzymywania aptek prywatnych i aparatów na własną potrzebę, winni kupować potrzebne preparaty chemiczne i leki złożone tylko od aptekarzy i w tej mierze wykazać się własną książeczką rachunkową, w której ma być dokładnie wymieniona nazwa i waga leków i czas ich kupienia, co aptekarz podpisem stwierdzi.

Zniżenie cen w przypadku takim zależy od wzajemnej umowy.

§. 13.

Do lekarstw dla zwierząt służy cennik zamieszczony na końcu.

Pozwala się, ażeby należytość za robotę lekarstw dla zwierząt i za naczynia do tychże pobierane były podług cennika dla ludzi.

§. 14.

Wszelkie wykroczenia przeciwko powyższym rozporządzeniom, o ile do nich powszechna ustawa karna nie da się zastósować, karane będą grzywną do 100 zł. lub aresztem do dni 14 (Rozporządzenie ministeryalne z dnia 30 września 1857 Dz. u. p. Nr. 198).

§. 15.

Wszelkie inne przepisy, oprócz tych jeszcze istniejące a tyczące się kupowania, produkcyi i sprzedaży towarów aptekarskich i lekarstw pozostają w mocy obowiązującej.

Lasser r. w.

Cennik lekarstw farmakopei.

		ct.
Absinthii herba sciss.	1 uncya	3
„ „ subt. pulv.	„	12
Acetum	„	1
„ aromaticum	„	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
„ pyrolignosum crudum	„	1
„ „ rectificat.	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
„ scillae	„	3
Acidum aceticum conc.	1 drachma	3
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ aceticum dilut.	1 uncya	5
nad 2 uncye każda następna	„	4
† „ arsenicosum subt. pulv.	1 skrupuł	2
„ carbolicum	1 uncya	30
nad 2 uncye każda następna	„	25
„ chromicum	1 skrupuł	4
„ citricum	1 uncya	32
„ „ subt. pulv.	„	37
„ hydrochlor. conc. pur.	„	10
„ „ crudum	„	3
„ „ dilut. pur.	„	6
„ nitricum conc. pur.	„	8
„ „ „ crudum	„	3
„ „ dilut. purum	„	5
„ phosphoricum	„	34
„ sulfuricum anglic.	„	2
„ „ conc. pur.	„	4
„ „ dilut. pur.	„	3
„ tannicum	1 drachma	13
nad 1 uncyą każda następna	„	11
„ tartaricum	1 uncya	15
„ „ subt. pulv.	„	18
† Aconitinum	1 gran	20
† Aconiti tubera sciss.	1 uncya	5
Aether aceticus	„	61
„ crudus	„	9
nad 2 uncye każda następna	„	7
„ depuratus	„	17
nad 2 uncye każda następna	„	16
Agaricus chirurgorum	„	25
Aloë lucida	„	5
„ „ subt. pulv.	„	9
Althaeae herba	„	3
„ radix sciss.	„	7
nad 2 uncye każda następna	„	5
„ radix subt. pulv.	„	18
Alumen	„	2
nad 2 uncye każda następna	„	1
„ subt. pulv.	„	4
„ ustum	„	4
„ „ subt. pulv.	„	7
Alumina hydrica	1 drachma	13
Ammonia	1 uncya	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
Ammoniacum	„	18
„ subt. pulv.	„	24

		ct.
Ammonium aceticum solut.	1 drachma	2
„ carbonicum	1 uncya	7
„ chloratum crudum	„	5
„ „ depur.	„	10
Amygdalae amarae	„	8
„ dulces	„	7
Amylum pulver.	„	6
Angelicae rad. sciss.	„	5
„ „ subt. pulv.	„	15
Anisi stellati fructus	„	14
„ „ rud. tus.	„	16
„ „ subt. pulv.	„	23
„ vulgaris fructus	„	5
„ „ subt. pulv.	„	12
Aqua amygd. amar. conc.	1 drachma	2
„ „ „ diluta	1 uncya	3
„ aromat. spirit.	„	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
„ aurant. flor.	„	15
„ calcis	1 libra	2
„ carminativa	1 uncya	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
„ chamomillae	„	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
„ chlori	„	6
„ cinnamon. simpl.	„	4
„ „ spirit.	„	9
nad 2 uncye każda następna	„	8
„ destillata	„	1
„ „	1 libra	9
„ foeniculi	1 uncya	3
„ kreosoti	„	4
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ laurocerasi	„	14
„ melissae	„	4
„ menthae pip.	„	4
„ plumbica	„	4
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ rosarum	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
„ rubi idaei	„	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
„ vegeto-mineralis Goulardi	„	3
nad 1 uncyę każda następna	„	1
Argentum nitricum cryst.	1 skrupuł	20
„ „ cum kali nitrico	„	12
„ „ fusum	„	25
Arnicae flores sciss.	1 uncya	5
nad 2 uncye każda następna	„	4
„ folia	„	3
„ radix sciss.	„	5
Arrow-root	„	10
Asa foetida	„	16
„ foetida subt. pulv.	„	26
† Atropinum sulfuricum	1 gran	24
Aurantii cort. sciss.	1 uncya	5
„ „ flaved sciss.	„	21
„ „ subt. pulv.	„	31

		ct.
Aurantii folia sciss.	1 uncya	8
Axungia porci	„	5
Balsamum copaivae	„	23
„ peruvianum	„	94
„ vitae Hoffmanni	„	22
† Belladonnae folia sciss.	„	5
† „ „ gross. pulv.	„	7
† „ „ subt. pulv.	„	11
† „ radix sciss.	„	6
† „ „ subt. pulv.	„	15
Benzoë	„	22
Bismuthum subnitricum	1 skrupuł	12
Calami rhyzoma sciss.	1 uncya	4
„ subt. pulv.	„	13
Calcium carbonic. nativ.	„	1
„ „ „ pulv.	„	6
„ „ purum	1 drachma	10
„ chloratum fusum	1 uncya	16
„ hypochlorosum	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
„ oxydatum	„	2
nad 2 uncye każda następna	„	1
„ oxydatum pulv.	„	3
„ oxysulfuratum	„	15
„ „ solutum	„	6
nad 2 uncye każda następna	„	5
„ phosphoricum	1 drachma	20
Calumbae radix sciss.	1 uncya	8
„ subt. pulv.	„	16
Camphora	„	12
nad 2 uncye każda następna	„	10
Cannabis indica sciss.	„	11
† Cantharides	„	56
† „ subt. pulv.	„	77
Capilli veneris frondes sciss.	„	7
nad 2 uncye każda następna	„	6
Carragheen sciss.	„	8
nad 2 uncye każda następna	„	7
Carbo ligni depurat. subt. pulv.	„	5
Cardamomum	„	69
Caricae sciss.	„	7
Carvi fructus	„	5
nad 2 uncye każda następna	„	4
„ „ subt. pulv.	„	12
Caryophylli	„	7
„ subt. pulv.	„	15
Cascarillae cort.	„	6
„ „ rud. tus.	„	9
„ „ subt. pulv.	„	14
Centaurii herb. sciss.	„	8
nad 2 uncye każda następna	„	7
Cera alba	„	21
„ flava	„	15
Ceratum cetacei	„	24
„ fuscum	„	15
Cetaceum	„	14
Chamomillae roman. flor.	„	7
nad 2 uncye każda następna	„	6
„ vulgar. flor.	„	7
nad 2 uncye każda następna	„	6
„ vulg. flor. gross. pulv.	„	10
nad 2 uncye każda następna	„	9
„ vulg. flor. subt. pulv.	„	16
Chinae Calisayae cortex	„	49
„ „ „ gross. pulv.	„	51
„ „ „ subt. pulv.	„	71
„ cortex fuscus	„	38
„ „ „ gross. pulv.	„	40

		ct.
Chinae cortex fuscus subt. pulv.	1 uncya	52
„ „ ruber	„	71
„ „ „ gross. pulv.	„	73
„ „ „ subt. pulv.	„	91
Chinidinum sulfuricum	1 gran	2
Chininum	„	4
„ bisulfuric.	„	3
„ hydrochloricum	„	5
nad 1 skrupuł każdy następny	„	4
„ sulfuricum	„	3
nad 1 skrupuł każdy następny	„	2
Chloroformium	1 drachma	10
nad ½ uncyi każda następna	„	8
Cinae flores	1 uncya	5
„ „ subt. pulv.	„	11
Cinnamomi cortex	„	12
„ „ subt. pulv.	„	19
Citri fructus cortex sciss.	„	6
„ „ flaved.	„	25
„ „ subt. pulv.	„	33
Coffeinum	1 gran	5
† Colchicinum	„	20
Colchici sem.	1 uncya	4
Collyrium adstring. luteum	„	12
Colocynthidum fruct. sciss.	„	41
„ subt. pulv.	„	57
Conii mac. herb.	„	3
„ „ gross. pulv.	„	5
„ „ subt. pulv.	„	9
Coriandri sem.	„	3
Crocus austriae.	1 skrupuł	37
„ „ pulv.	„	45
„ gallicus	„	21
„ „ pulv.	„	26
Cubebae fruct.	1 uncya	9
„ „ pulv. subt.	„	16
Cuprum aluminatum	1 drachma	6
„ sulfuricum	1 uncya	4
Cydoniae sem.	„	31
Decoctum Zittmanni fortius	1 libra	53
„ „ „	½ „	45
„ „ mitius	1 „	43
„ „ „	½ „	38
† Digitalinum depurat.	1 gran	76
† Digitalis fol. sciss.	1 uncya	6
† „ „ pulv. subt.	„	13
Dulcamarae caules sciss.	„	2
nad 2 uncye każda następna	„	1
Elaeosacchara	obacz taksę robót aptekarskich	
Electuarium aromaticum	1 uncya	11
„ „ c. opio	„	17
„ lenitivum	„	18
Elemi	„	8
Emplastrum anglicanum	1 □cal	2
„ cantharidum	1 uncya	46
„ „ perpetuum	1 drachma	10
„ cerussae	1 uncya	14
„ conii maculati	„	16
„ de meliloto	„	14
„ diachylon comp.	„	14
nad 2 uncye każda następna	„	12
„ diach. comp. linteo extensum	20 □cali	6
nad 100□ cali każde następne	„	5
„ diachylon simplex	1 uncya	9
„ hydrargyri	„	25
„ minii adustum	„	15
„ oxycroceum	„	67
„ saponatum	„	16

		ct.
Emulsio amygdalina	6 uncyi	23
" "	1 libra	31
" oleosa	6 uncyi	20
"	1 libra	29
Euphorbium	1 uncya	5
" pulv. subt.	"	14
† Extractum aconiti	1 drachma	23
" aloës	"	6
† " belladonnae	"	31
" calumbae	"	28
" canabis indicae	"	37
" centaurii	"	8
" chelidonii	"	27
" chinae fusc.	"	46
† " colocynthidum	1 skrupuł	23
† " conii maculati	1 drachma	22
" cubebarum	"	17
" filicis maris	"	31
" gentianae	"	5
" graminis	1 uncya	28
" hellebori virid.	1 drachma	29
† " hyosciami fol.	"	21
" liquiritiae	"	8
" malatis ferri	"	4
† " nucis vomicae	"	44
† " opii aquos	1 skrupuł	42
nad 1 skrupuł każdy następny	"	38
" punicae granat.	1 drachma	20
" quassiae	"	30
" ratanhae	"	30
" scillae	"	9
† " secalis cornuti	"	41
" taraxaci	1 uncya	16
" trifolii fibrini	1 drachma	5
Fel tauri depuratum	1 skrupuł	17
Ferrum carbonic. sacchar.	1 drachma	5
" jodatum	"	13
" lacticum	"	8
" oxydato-oxydulatum	"	14
" phosphoricum	"	13
" pulveratum	1 uncya	7
" sesquichlor. cryst.	"	14
" " solut.	"	10
" sulfuric. cryst.	"	5
Filicis mar. rhyz. sciss.	"	4
" " subt. pulv.	"	17
Foeniculi fruct.	"	5
" subt. pulv.	"	11
Galbanum	"	23
" pulv.	"	30
Galeopsidis herb. sciss.	"	8
nad 2 uncye każda następna	"	7
Gallae	"	9
Gelatina Carragheen	"	25
nad 1 uncyą każda następna	"	7
" lichen. Island.	"	25
nad 1 uncyą każda następna	"	7
" lichen. island. pulv.	1 drachma	4
" liquiritiae pellucida	1 uncya	15
Gentianae rad. sciss.	"	4
nad 2 uncye każda następna	"	3
" rad. subt. pulv.	"	12
Globuli martiales	"	22
Glycerinum	"	8
nad 2 uncye każda następna	"	7
Graminis rhyz. sciss.	"	2
nad 2 uncye każda następna	"	1
Guajacum	"	22

		ct.
Guajacum subt. pulv.	1 uncya	29
Guarana pulv.	1 skrupuł	6
Gummi arabicum	1 uncya	16
" " subt. pulv.	"	22
Hirudo	cena krajowa	
Hydrargyrum	1 uncya	29
† " bichlor. ammon.	1 drachma	10
† " " corros. pulv.	"	4
† " bijodat. rubr.	1 skrupuł	12
† " chlorat. mite pulv.	1 drachma	7
† " " " via humid.	"	18
† " jodatum flavum	1 skrupuł	12
† " oxydatum flavum	1 drachma	15
Hydromel infantum	1 uncya	11
Hyosciami fol. sciss.	"	4
nad 2 uncye każda następna	"	3
" fol. gross. pulv.	"	7
nad 2 uncye każda następna	"	6
Ichthyocolla	"	92
Infusum laxativum	"	8
Ipecacuanhae rad. gross. pulv.	1 drachma	9
" " subt. pulv.	"	12
Ireos florent. rhyz. subt. pulv.	1 uncya	14
Jaceae herb. sciss.	"	3
nad 2 uncye każda następna	"	2
" herb. subt. pulv.	"	10
Jalapae tub. subt. pulv.	"	44
Jodum	1 skrupuł	18
Juniperi fruct.	1 uncya	1
" " rud. tus.	"	3
Kalium acetic. solutum	"	19
" bromatum	1 skrupuł	4
" carbonicum crudum	1 uncya	5
" " depurat.	"	14
" " solut.	"	8
" chloricum	"	15
" ferro-tartaricum	1 drachma	10
" hydrooxydatum	1 uncya	36
" hydrotartaricum pulv.	"	16
nad 2 uncye każda następna	"	14
" hypermanganicum cryst.	1 drachma	19
" jodatum	"	35
nad 1 uncyę każda następna	"	27
" manganicum crudum	1 uncya	29
" natrio-tartaricum	"	14
" " " pulv.	"	19
" nitricum	"	5
" " subt. pulv.	"	8
† " stibio-tartaricum pulv.	1 drachma	4
" sulfuratum	"	6
" " pro balneo	1 uncya	6
nad 2 uncye każda następna	"	5
" sulfuricum	"	4
" " pulv.	"	8
" tartaricum pulv.	"	35
Kamala	1 skrupuł	6
Kousso sciss.	1 uncya	17
" subt. pulv.	"	28
Kreosotum	1 drachma	4
Lauri bacc. gross. pulv.	1 uncya	4
" " subt.	"	9
Lavandulae flor.	"	22
nad 2 uncye każda następna	"	19
Lichen islandicus sciss.	"	4
nad 2 uncye każda następna	"	3
Linimentum ammoniatum	"	10
" saponato-camphoratum	"	11
Lini sem.	"	2

		ct.
Lini sem. pulv.	1 uncya	8
nad 2 uncye każda następna	„	7
Lini placent. pulv.	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
Liquiritiae rad. sciss.	„	2
nad 2 uncye każda następna	„	1
„ decortic. pulv. subt.	„	14
Liquor acidus Halleri	„	8
Lobelia inflata sciss.	„	17
Lupulinum	1 skrupuł	2
Lycopodii sem.	1 uncya	21
nad 2 uncye każda następna	„	17
Macis	1 drachma	6
Magnesium carbonicum hydro-oxydatum subt. pulv.	1 uncya	10
„ citricum	1 drachma	12
„ hydro-oxydatum	1 uncya	8
„ lacticum	1 skrupuł	8
„ oxydatum	1 uncya	38
„ sulfuricum	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
Maltum	„	4
Malvae flores	„	11
„ folia sciss.	„	4
nad 2 uncye każda następna	„	3
Manganum hyperoxyd. nat. subt. pulv.	„	7
Manna calabrina electa	„	10
„ „ canellata	„	31
Massa pilularum Ruffi	1 drachma	17
Mastiche	1 uncya	72
„ subt. pulv.	„	83
Mel depuratum	„	7
„ rosatum	„	12
Meliloti herb. sciss.	„	4
„ subt. pulv.	„	11
Melissae folia sciss.	„	8
Menthae crisp. fol. sciss.	„	8
„ pip. „ „	„	8
„ „ subt. pulv.	„	17
Millefolii herb. sciss.	„	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
† Morphinum	1 gran	5
† „ hydrochlor	„	4
Mucilago cydoniorum semin.	1/2 uncyi	7
nad 2 uncye każda następna	1/2 „	3
„ gummi arabic.	1 uncya	14
Myrrha subt. pulv.	„	41
Natrium aceticum	1 drachma	3
„ boracicum pulv.	1 uncya	14
„ carbonic. cryst.	„	2
„ „ dilaps	„	7
„ hydro-carbonic. pulv.	„	4
„ phosphoricum	„	14
„ silicicum	„	5
nad 2 uncye każda następna	„	4
„ sulfuricum cryst.	„	5
„ „ dilapsum	„	12
Nux moschata	„	30
„ „ pulv.	„	39
† „ vomica gross. pulv.	„	9
† „ „ subt. pulv.	„	17
Oleum amygdal. dulc.	„	21
„ anisi	1 drachma	13
„ aurant. cort.	1 skrupuł	6
„ „ flor.	„	62
„ bergamottae	1 drachma	17
„ cacao	1 uncya	24
„ cadinum	„	7

		ct.
Oleum camphoratum	1 uncya	15
„ carvi	drachma	9
„ caryophyllor	„	6
„ cinnamomi	1 skrupuł	4
„ citri	1 drachma	18
„ croton. Tiglii	1 skrupuł	4
„ foeniculi	1 drachma	9
„ hyosciam. fol. coctum	1 uncya	12
„ jecoris aselli	„	5
„ juniperi	1 drachma	3
„ lauri	1 uncya	9
nad 2 uncye każda następna	„	7
„ lavandulae	1 drachma	8
„ macidis	1 skrupuł	9
„ menthae. crisp.	„	11
„ „ pip.	„	12
„ nucis moschatae	1 drachma	5
„ olivarum	1 uncya	9
nad 2 uncye każda następna	„	8
„ ricini	cena krajowa	
„ rosarum	1 skrupuł	120
„ „	1 kropla	3
„ rosmarini	1 drachma	3
„ sinapis aether	1 skrupuł	24
„ terebinth. rectif.	1 uncya	6
nad 2 uncye każda następna	„	5
„ valerianae	1 skrupuł	19
Olibanum subt. pulv.	1 uncya	17
Ononis rad. sciss.	„	2
† Opium subt. pulv.	1 skrupuł	13
Origani herb. sciss.	1 uncya	3
Oxymel scillae	„	11
„ simplex	„	10
Papaveris rhoead. flor.	„	13
„ somnifer. caps.	„	3
Pasta dentifricia dura	„	40
„ „ mollis	„	60
„ gummos. albuminat.	„	23
„ liquiritiae flava	„	16
Pastilli e natrio hydro-carbon.	30	40
Petroleum rectific.	1 uncya	8
Pilulae laxantes	1 drachma	10
Pix liquida	1 uncya	3
nad 2 uncye każda następna	„	2
Plumbum aceticum	„	10
„ „ basic. sol.	„	6
„ „ solut.	„	5
„ carbonic. pulv.	„	8
„ hyperoxydat. rubr. pulv.	„	5
„ oxydatum pulv.	„	8
Potio magnes. citric. efferv.	8 uncya	51
Pulpa tamarindorum depurata	1 uncya	17
Pulvis aërophorus	6 doz	21
„ „ Seidlitzensis	„	51
„ dentifric. alb.	1 uncya	24
„ „ niger	„	40
„ Doveri	1 skrupuł	3
„ gummosus	1 uncya	16
Punica granat r. t.	„	16
„ „ subt. pulv.	„	22
Pyrethri rad. sciss.	„	6
Quassia	„	4
„ subt. pulv.	„	17
Quercus cort. sciss.	„	3
„ „ rud. tus.	„	5
„ „ subt. pulv.	„	13
„ sem. tost. pulv.	„	7
nad 2 uncye każda następna	„	6

		ct.
Ratanhae rad.	1 uncya	14
„ subt. pulv.	„	33
Resina jalapae	1 skrupuł	23
„ pini	1 uncya	2
Rheum (rad.)	„	108
„ sciss.	„	109
„ subt. pulv.	1 drachma	18
Rooh juniperi	1 uncya	21
„ sambuci	„	13
Rosa damasc.	„	41
„ „ subt. pulv.	„	57
Rosmarini fol.	„	18
Rotulae menthae pip.	„	16
Sabadillae fruct.	„	6
„ „ subt. pulv.	„	15
† Sabinae summitat. sciss	1 uncya	8
„ „ subt. pulv.	„	15
Saccharum subt. pulv.	„	8
„ lactis subt. pulv.	„	13
Salep gross. pulv.	„	28
„ subt. pulv.	„	34
Salix	„	3
Salviae folia	„	8
„ „ subt. pulv.	„	15
Sambuci flor.	„	6
„ „ gross. pulv.	„	9
nad 2 uncye każda następna	„	8
Santoninum	1 gran	1
Sapo kalinus	1 uncya	4
„ medicinalis	„	10
„ „ subt. pulv.	„	19
„ picis	„	34
„ sulfuratus	„	38
„ venetus	„	5
„ „ subt. pulv.	„	11
Sarsaparillae rad. sciss.	„	21
nad 2 uncye każda następna	„	17
Scillae bulb. sicc. subt. pulv.	„	9
Sebum ovile	„	9
† Secale cornut.	„	13
† „ „ subt. pulv.	1 drachma	3
Senegae rad.	1 uncya	51
Sennae alexand. fol.	„	17
nad 2 uncye każda następna	„	15
„ alexand. fol. subt. pulv.	„	25
„ „ „ sine resina	„	40
„ Tinnevelly fol.	„	9
Serpyllum	„	3
Serum lactis	obacz taksę robót aptekarskich	
Sinapis sem.	1 uncya	4
„ „ pulv.	„	6
† Solutio arsenical. Fowleri	1 drachma	3
Species althaeae	1 uncya	4
„ amaricantes	„	10
„ aromaticae	„	12
nad 2 uncye każda następna	„	10
„ aromaticae pro catapl.	„	14
nad 2 uncye każda następna	„	13
„ emollientes	„	5
nad 2 uncye każda następna	„	4
„ emollientes pro catapl.	„	8
nad 2 uncye każda następna	„	7
„ laxantes St. Germain	„	32
„ pectorales	„	6
nad 2 uncye każda następna	„	5
Spilanthus olerac. sciss.	„	20
Spiritus aetheris	„	12
„ anisi	„	6

		ct.
Spiritus aromatic.	1 uncya	12
„ camphorat	„	6
nad 2 uncye każda następna	„	5
„ carvi	„	6
„ cochleariae	„	9
nad 2 uncye każda następna	„	7
„ ferri sesquichlor. aeth.	„	25
Spiritus lavandulae	„	14
nad 2 uncye każda następna	„	12
„ menthae pip.	„	10
nad 2 uncye każda następna	„	9
„ rosmarini	„	13
„ saponatus	„	9
nad 2 uncye każda następna	„	8
„ sinapis	1 drachma	3
„ vini conc. 90%	1 uncya	5
„ dilut. 70%	„	4
Spongia pressa	1 drachma	36
† Stibium chlorat.	1 uncya	64
„ sulfur. aurant.	1 drachma	20
„ „ nigr.	1 uncya	5
„ „ „ subt. pulv.	„	9
Stramonii fol.	„	3
† Strichninum	1 gran	4
† „ nitricum	„	4
Succus liquiritiae pulv.	1 uncya	23
Sulfur praecipitat.	„	50
„ sublimatum	„	10
Syrupus. acetos. citri	„	22
nad 1 uncyą każda następna	„	20
„ althaeae	„	8
każda następna	„	7
„ amygdalinus	„	12
każda następna	„	11
„ aurantior. cort.	„	9
każda następna	„	8
„ capillor. ven.	„	13
„ cinamomi	„	18
„ diacodii	„	8
„ ferri jodati	1 drachma	10
nad 1 uncyą każda następna	„	8
„ mannatus	1 uncya	9
nad 1 uncyą każda następna	„	8
„ mororum	„	10
nad 1 uncyą każda następna	„	9
„ rhei	„	12
„ ribium	„	10
nad 1 uncyą każda następna	„	9
„ rubi idaei	„	10
nad 1 uncyą każda następna	„	9
„ simplex	„	6
nad 1 uncyą każda następna	„	5
Tabulae althaeae	„	16
Tamarindi pulpa	„	5
„ „ depurata	„	17
Taraxaci herba	„	3
„ radix	„	3
Terebinthina comm.	„	3
Thea Pecco	„	48
Tiliae flores	„	6
Tinctura absynthii comp.	„	10
nad 2 uncye każda następna	„	9
† „ aconiti	1 drachma	3
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ amara	1 uncya	16
nad 1 uncyą każda następna	„	14
„ arnicae	„	9
nad 1 uncyą każda następna	„	8

		ct.
Tinctura aurantii cort.	1 uncya	14
† „ belladonnae	1 drachma	5
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ benzoes	1 uncya	13
† „ cantharidum	1 drachma	4
„ chamomillae	1 uncya	10
nad 1 uncyą każda następna	„	9
„ cinnamomi	„	12
nad 1 uncyą każda następna	„	10
† „ cholchici	1 drachma	3
† „ digitalis	„	3
nad 1 uncyą każda następna	„	2
„ guajaci	1 uncya	13
„ ipecacuanhae	1 drachma	5
„ jodi	„	6
„ lobeliae	„	3
„ malatis ferri	„	4
„ myrrhae	1 uncya	14
nad 1 uncyą każda następna	„	12
† „ nucis vomicae	1 drachma	3
nad 1 uncyą każda następna	„	2
† „ opii crocat	„	20
† „ „ simpl.	„	6
„ ratanhae	1 uncya	12
„ rhei aquos.	„	16
nad 1 uncyą każda następna	„	15
„ rhei vinosa Darelli	„	42
nad 1 uncyą każda następna	„	40
„ spilanthi olerac. comp.	1 drachma	3
Tinctura valerianae	1 uncya	10
† „ veratri albi	1 drachma	3
Trifolii herb.	1 uncya	8
„ subt. pulv.	„	14
Trochisci ipecacuanhae	1 drachma	6
„ santonini	„	6

		ct.
Unguentum aromaticum	1 uncya	16
każda następna	„	14
„ Autenrieth. obacz taksę robót aptekarskich		
„ cerussae	1 uncya	13
każda następna	„	11
„ emolliens	„	30
każda następna	„	28
„ glycerini	„	17
„ hydrargyri	„	30
„ juniperi	„	17
„ plumbi acetici	„	17
każda następna	„	15
„ pomadinum	„	15
„ sabadillae	„	20
„ simplex	„	15
„ sulfuratum	„	15
każda następna	„	14
Uvae ursi fol.	„	3
Valerianae radix	„	5
„ „ subt. pulv.	„	14
Vanilla	1 skrupuł	22
† Veratrinum	1 gran	3
Veratri alb. rhyz.	1 uncya	4
„ „ „ subt. pulv.	„	11
Verbasci flor.	„	18
† Vinum colchici	1 drachma	5
† „ stibiato-tartaricum	„	5
Zedoariae rad.	1 uncya	5
„ subt. pulv.	„	11
Zincum aceticum	1 drachma	11
„ chloratum	„	9
„ oxydatum	„	22
„ sulfuricum	„	3
nad 1 uncyą każda następna	„	2
Zingiber	1 uncya	9
„ subt. pulv.	„	16

Cennik robót aptekarskich.

		cent.
1.	Za zrobienie dekoktu i kolaturę do 1 ℔ włącznie, jeźli gotowanie trwa kwandrans	18
	½ godziny	22
	1 „	28
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	5
2.	Za zrobienie gorącej infuzyi (infusio calida) z półgodzinną digestyą i kolaturą do 1 ℔ włącznie	18
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	5
3.	Za zrobienie zimnej infuzyi (infusio frigida), tudzież za maceracyą i kolaturę do 1 ℔ włącznie	5
	Za wszelką nad to ilość znowu do ℔	2

		cent.
4.	Za digestyą bez względu na ilość i za kolaturę jeźli trwa 3 godziny	12
	6 „	20
	12 „	26
	24 „	34
5.	Za zrobienie decocto infusum liczy się odpowiednią należytość za dekokt i dodaje się połowę należytości za infuzyą.	

Uwaga.

a) Drewienka, kory, korzonki, zioła, kwiaty i nasiona, zapisane jako species, czyli też aby

		ct.
	z nich zrobiono dekokt lub infuzyą, winny być użyte pokrajane, potłuczone lub utarte, chociażby w recepcie nie było o tem mowy, i jako takie liczy się je podług taksy leków.	
	b) Jeżeli zapisane są na dekokt lub infuzyą, leki sproszkowane, należy przez to rozumieć grubszy proszek, i liczy się cenę, wyznaczoną w taksie leków za pulvis grossus.	
6.	Za rozczyn gorący (solutio calida), jeźli środek rozczyniający wynosi do 1 ℔ i za kolaturę...	12
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	5
	Uwaga.	
	a) Za rozczyn soli, które w cenniku są wymienione jako krystaliczne i jako sproszkowane, się liczy tylko cenę soli krystalicznej.	
	b) Za rozczyn lub utarcie soli i innych leków na pigułki itp. nic się nie liczy.	
7	Za rozpuszczenie na zimno z użyciem tłuka (solutio frigida cum pistillo peragenda	5
8.	Za klarowanie za pomocą białka i za białko razem	20
9.	Za filtrowanie do 1 ℔ płynu	5
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	3
10.	Za przecedzenie	3
11.	Za zrobienie nasycenia	15
12.	Za wyciśnięcie mleka z nasion i za przecedzenie do 1 ℔ włącznie	15
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	5
13.	Za zrobienie emulsio spuria z olejów, żywic, balsamów itd. jakiegokolwiek rodzaju jakoteż za zrobienie mixtura oleosa włącznie do 1 ℔ ...	10
	Za wszelką nad to ilość znowu do 1 ℔	5
14.	Za zrobienie serwatki nie klarowanej, za mleko i inne przyprawy, do ½ ℔ serwatki włącznie .	25
	Za wszelką nad to ilość znowu do ½ ℔ serwatki	15
15.	Za zrobienie serwatki za pomocą białka wyklarowanej i przefiltrowanej, za mleko i inne przyprawy do ½ ℔ serwatki włącznie	40
	Za wszelką nad to ilość znowu do ½ ℔ serwatki	20
16.	Za zmięszanie delikatnych proszków bez dzielenia	10
17.	Za zmieszanie grubych proszków (pulverum per cribrum trajectorum vel grosse tussorum) ..	5
	Uwaga. Za zmięszanie species nic się nie liczy.	
18.	Za mieszanie i dzielenie delikatnych proszków na kilka dawek do 6 sztuk włącznie, jakoteż za torebki, kopertę i etykietę, każda sztuka .	3
	Za każdą sztukę nad 6 sztuk	2
	Uwaga. Te same ceny zostają chociaż będzie zapisane fiat pulvis et dentur tales doses.	

		ct.
19.	Za mięszanie i dzielenie grubych proszków lub lekarstw szczególnych na kilka dawek, za torebki, kopertę i etykietę każda dawka	2
20.	Za papier i etykietę gdy species, simplitia itp. daje się bez dzielenia do 6 uncyi włącznie	3
	Za większe ilości	5
21.	Za utarcie lub roztarcie proszku na miksturę, maść lub cukier olejny	5
22.	Jeżeli długie tarcie (trituratio continua) jest przepisane w recepcie, za każdy kwadrans .	15
23.	Za zrobienie trochisci i pastylków do 2 drachm włącznie za wszystko	20
	Za każdą następną drachmę	5
24.	Za zrobienie masy na pigułki i zrobienie pigułek po jednym do trzech gramów każda, jeżeli cała masa waży do 2 drachm	20
	Za każdą następną drachmę	5
	Proszek do konspergacyi liczy się osobno podług ilości i ceny dla niego wyznaczonej.	
25.	Za zrobienie powidełek	15
26.	Za zrobienie plastru lub ceratu za pomocą zmięszania i ugniecenia do 4 uncyi włącznie .	10
	Za każdą następną uncyą	2
	Jeżeli trzeba topić, za topienie ilości do 4 uncyi	5
	Za każdą następną uncyą	2
27.	Za zrobienie czopków stolcowych od sztuki ...	10
28.	Za papier do ceratu, kopertę i etykietę do plastru lub ceratu, do 4 uncyi włącznie	3
	Za ilość nad 4 uncye	5
29.	Za nasmarowanie plastru lub ceratu na płótnie, jakoteż za zrobienie i za płótno do 12 cali □	20
	Za wszelką nad to ilość znowu do 12 cali □ ...	5
30.	Za zrobienie maści lub linimentu tudzież mięszaniny kilku maści lub linimentów do 4 uncyi włącznie	10
	Za każde następne 2 uncye	2
	Jeżeli potrzeba topić, za stopienie jakiejkolwiek ilości do 1 ℔	5
31.	Jeżeli wydanie lekarstwa podług recepty nie wymaga żadnej z powyższych robót aptekarskich, liczy się za pierwsze dwa odważenia lub odrachowanie kropli	3
	Za każde następne odważenie lub porachowanie kropli	1
	W razie jednorazowego rachowania kropli lub ważenia ustęp ten nie będzie stosowany.	
32.	Za opakowanie t. j. za korek, papier, szpagat i etykietę	3
33.	Za opieczętowanie naczynia przy oddaniu lekarstwa, jeżeli jest żądanem	3
34.	Rozumie się samo przez się, że jeżeli który z lekarzy przepisze jaką niezwykłą czynność, należytość za to będzie osobno policzona.	

Cennik naczyń.

	ct.
Zwykłe szkło zielone na lekarstwa:	
sztuka do 2 uncyi włącznie	4
„ nad 2 „ do 6 uncyi włącznie	5
„ „ 6 „ „ 10 „ „	6
„ „ 10 „ „ 1 funt	7
„ „ 1 funt „ 2 funtów „	10
„ „ 2 funty „ 4 „ „	14
Zwykłe białe szkło na lekarstwa:	
sztuka do 2 uncyi włącznie	5
„ nad 2 „ do 6 uncyi włącznie	7
„ „ 6 „ „ 10 „ „	8
„ „ 10 „ „ 1 funt „	10
„ „ 1 funt „ 2 funtów „	15
„ „ 2 funty „ 4 „ „	22
Szkło dubeltowe, białe szkło na proszki, szkło hyalitowe lub czarne liczy się o połowę drożej niż zwykłe białe szkło.	
Zwykłe słojki na lekarstwa:	
sztuka do 1 uncyi włącznie	3
„ nad 1 uncyę do 4 uncyi włącznie	5
„ „ 4 uncyi „ 10 „	7
„ „ 10 „ „ 1 funt „	8
„ „ 1 funt „ 2 funtów „	15

	ct.
Słojki porcelanowe:	
sztuka do 1 uncyi włącznie	6
„ nad 1 uncyą do 2 uncyi włącznie	10
„ „ 2 uncyi „ 3 „ „	14
„ „ 3 „ „ 4 „ „	18
„ „ 4 „ „ 6 „ „	24
Jeżeli do słojków porcelanowych dodaje się nakrywkę, **za nakrywkę drewnianą lub metalową** i za etykietę do słojka porcelanowego do 1 uncyi	5
nad 1 uncyą do 4 uncyi włącznie	8
„ 4 uncye	12
Pudełka papierowe bez falcu, z etykietą:	
sztuka do 1 uncyi włącznie	4
„ nad 1 uncyą do 4 uncyi włącznie	6
„ „ 4 uncyi „ 6 „ „	7
„ „ 6 „ „ 1 funta	9
Pudełka z papierem lakierowanym i falcem, z etykietą:	
sztuka do 1 uncyi włącznie	6
„ nad 1 uncyę do 2 uncyi włącznie	8
„ „ 2 uncyi „ 3 „ „	10
„ „ 3 „ „ 4 „ „	12
Pudełka do zasuwania na proszki, z etykietą, obejmujące do 6 proszków, sztuka	6
nad 6 do 12 proszków sztuka	10

Cennik lekarstw dla zwierząt.

		zł.	ct.
Absinthii herb. sc.	1 libra	—	24
Acetum	„	—	10
„ pyrolign. crud.	„	—	10
Acidum acet. conc. venale 1·028	„	—	54
„ „ „ „ „	1 uncya	—	5
† „ arsenic. subt. pulv.	1 libra	—	53
„ „ „ „	1 uncya	—	5
„ carbolicum	1 libra	2	72
„ „	1 uncya	—	24
„ hydrochloric. conc. crud.	1 libra	—	28
„ „ „ „	1 uncya	—	3
„ nitric. conc. crud.	1 libra	—	29
„ „ „ „	1 uncya	—	3
„ sulfuric. anglic.	1 libra	—	13
„ tannicum	1 uncya	—	72
„ „	1 drachma	—	10
Aether crudus	1 libra	—	78
„ „	1 uncya	—	7
Aloë lucida	1 libra	—	38
„ „	1 uncya	—	4
„ „ gross. pulv.	1 libra	—	60
„ „ „ „	1 uncya	—	6
Althaeae herb. sc.	1 libra	—	28

		zł.	ct.
Althaeae rad. elect. (IIda) sc.	1 libra	—	39
„ „ „ gross. pulv.	„	—	71
„ „ „ „ „	1 uncya	—	7
Alumen	1 libra	—	12
„ pulv.	„	—	32
„ pulv.	1 uncya	—	3
„ ustum	1 libra	—	37
„ „	1 uncya	—	4
„ „ pulv.	1 libra	—	59
„ „ „	1 uncya	—	6
Ammonia	1 libra	—	31
„	1 uncya	—	3
Ammoniacum	1 libra	1	56
„	1 uncya	—	14
Ammonium carbon.	1 libra	—	58
„ chlorat. crud.	„	—	43
„ „ „	1 uncya	—	4
Amylum pulverat.	1 libra	—	46
„ „	1 uncya	—	4
Angelicae rad. sciss.	1 libra	—	45
„ „ gross. pulv.	„	—	68
„ „ „ „	1 uncya	—	6
Anisi vulgar. fruct.	1 libra	—	43

		zł.	ct.
Anisi vulgar fruct. pulv.	1 libra	—	78
" " " "	1 uncya	—	7
Aqua calcis	1 libra	—	2
" chlori	"	—	38
" "	1 uncya	—	4
" destillata	1 libra	—	8
" kreosoti	"	—	16
" laurocerasi	1 uncya	—	12
" vegeto-miner. Goul.	1 libra	—	7
Argentum nitric. fus.	1 drachma	—	62
Arnicae flor. sciss.	1 libra	—	40
" rad. "	"	—	46
Asa foetida	"	1	44
" "	1 uncya	—	13
" " pulv.	1 libra	1	85
" " "	1 uncya	—	17
† Atropinum sulfuric	1 gran	—	19
Axungia porci	1 libra	—	46
† Belladonnae fol. sciss.	"	—	42
Calami rhyzom. sciss.	"	—	37
" " gross. pulv.	"	—	59
" " " "	1 uncya	—	6
Calcium carb. nativ	1 libra	—	8
" " " pulv.	"	—	28
" " " "	1 uncya	—	3
" hypochloros	1 libra	—	22
" oxydat.	"	—	14
" " pulv.	"	—	28
" " "	1 uncya	—	3
Camphora	1 libra	1	3
"	1 uncya	—	9
† Cantharides	"	—	45
† " pulv.	"	—	51
Carbo lign. depur. pulv.	1 libra	—	29
" " " "	1 uncya	—	3
Carvi fructus	1 libra	—	39
" " pulv.	"	—	74
" " "	1 uncya	—	7
Cera flava	1 libra	1	38
" "	1 uncya	—	13
Chamomillae rom. flor	1 libra	—	56
" vulg. flor. gross pulv.	"	—	65
Chamomillae vulg. flor. gross, pulv.	1 uncya	—	6
Chinae cortex fusc	1 libra	3	53
" "	1 uncya	—	32
" " " gross. pulv.	1 libra	3	96
" " " " "	1 uncya	—	36
Chininum hydrochloric.	1 gran	—	4
" "	1 skrupuł	—	63
Chloroformium pur. venale	1 uncya	—	40
Cinae flores	1 libra	—	44
" " pulv.	"	—	80
" " "	1 uncya	—	7
Cinnamomi cortex	1 libra	1	8
" "	1 uncya	—	10
" " gross. pulv.	1 libra	1	27
" " " "	1 uncya	—	12
Colocynthidum fruct. sc.	"	—	34
Conii macul. herb. sc.	1 libra	—	25
Cuprum sulfuric	"	—	40
" "	1 uncya	—	4
Digitalis fol. sc.	1 libra	—	53
Emplastrum diachyl simpl.	"	—	78
" " "	1 uncya	—	7
Euphorbium	1 libra	—	42
" pulv.	"	1	8
"	1 uncya	—	10
† Extractum belladonnae	1 drachma	—	28

		zł.	ct.
† Extractum filic. maris	1 drachma	—	28
† " hyosciami fol.	"	—	19
† " nucis vomicae	"	—	40
" punicae granat	"	—	18
Extractum scillae	"	—	8
Ferrum sesquichl. sol.	1 uncya	—	8
" sulfuric. cr. pur	1 libra	—	28
" " " "	1 uncya	—	3
" " venale	1 libra	—	7
Filicis mar. rhyz. sc.	"	—	38
" " " gross. pulv.	"	—	76
" " " " "	1 uncya	—	7
Foeniculi fructus	1 libra	—	39
" " pulv.	"	—	74
" " "	1 uncya	—	7
Gallae gross. pulv.	1 libra	1	6
" " "	1 uncya	—	10
Gentianae rad. sc.	1 libra		39
" " gross. pulv.	"	—	61
" " " "	1 uncya	—	6
Glycerinum	1 libra	—	69
Guajacum	"	1	91
"	1 uncya	—	17
Gummi arab. elect. (IIda)	1 libra	—	96
" " " "	1 uncya	—	9
† Hydrargyrum bichl. corros. pulv.	"	—	28
† " bijodat. rubr.	1 drachma	—	29
† " chlorat. mite pulv.	1 uncya	—	47
† " oxydat. flavum	1 drachma	—	13
Hyosciami fol. sc.	1 libra	—	35
Ipecacuanhae rad. gross pulv.	1 uncya	—	63
Jalapae tub. gross. pulv.	"	—	26
Jodum	"	2	99
"	1 drachma	—	43
Juniperi fructus	1 libra	—	9
" " gross. pulv.	"	—	28
" " " "	1 uncya	—	3
Kalium carbon. crud.	1 libra	—	45
" chloricum	"	1	36
" "	1 uncya	—	12
" hydro-oxyd. pur. ven.	"	—	24
" hydro-tartar. pulv.	1 libra	1	18
" " "	1 uncya	—	11
" hypermangan. cryst.	1 drachma	—	17
" jodatum	1 uncya	2	19
" nitricum	1 libra	—	48
" " pulv.	"	—	71
" " "	1 uncya	—	6
† " stibiat.-tart. pulv. (ven.)	"	—	15
" sulfuratum	"	—	36
" " pro balneo	1 libra	—	63
" sulfuricum	"	—	37
" " pulv.	"	—	59
" " "	1 uncya	—	5
" tartaric. "	"	—	26
Kamala	½ uncyi	—	49
Kreosotum	1 uncya	—	20
Lini semina	1 libra	—	19
" " plac. gr. p.	"	—	24
Liquiritiae rad. sc.	"	—	16
" decort. gross. pulv.	"	—	74
" " " "	1 uncya	—	7
Magnesium carb. hydr.-oxyd. pulv.	1 libra	—	96
" " " "	1 uncya	—	9
" sulfuric.	1 libra	—	27
Malvae fol. sciss.	"	—	32
Manganum hyperoxyd. nat. pulv.	"	—	45
" " " "	1 uncya	—	4

		zł.	ct.
Mel depuratum	1 libra	—	63
Morphinum hydrochloric.	1 gran	—	3
Myrrha	1 libra	2	44
„	1 uncya	—	22
„ pulv.	1 libra	3	12
„ „	1 uncya	—	28
Natrium boracic. pulv.	1 libra	1	16
„ „ „	1 uncya	—	11
„ carbon. cryst. venal.	1 libra	—	14
„ sulfuric. cryst. venal.	„	—	9
†Nux vomica gross. pulv.	„	—	62
† „ „ „ „	1 uncya	—	6
Oleum amygdal. dulc.	„	—	16
„ cadinum	1 libra	—	60
„ croton. tiglii	½ uncyi	—	34
„ hyosciami fol. coct.	1 uncya	—	8
„ jecoris aselli	1 libra	—	45
„ lauri	„	—	78
„ „	1 uncya	—	7
„ olivarum (IIda)	1 libra	—	68
„ sinapis aether.	1 skrupuł	—	21
„ terebinth. rectif.	1 libra	—	52
†Opium subt. pulv.	1 drachma	—	30
Petroleum crud. (Polonic.)	1 libra	—	46
Pix liquida	„	—	20
Plumbum acet. venale	„	—	35
„ „ basic. solut.	„	—	42
„ „ „ „	1 uncya	—	4
„ carbonic. pulv.	1 libra	—	55
„ „ „	1 uncya	—	5
„ oxydat. pulv.	1 libra	—	53
„ „ „	1 uncya	—	5
Pulvis Doweri	1 drachma	—	6
Quercus cort. sciss.	1 libra	—	24
„ „ gross. pulv.	„	—	44
„ „ „ „	1 uncya	—	4
Sabadillae fruct.	1 libra	—	55
„ „	1 uncya	—	5
„ „ pulv.	1 libra	—	83
„ „ „	1 uncya	—	8
Saccharum pulv.	1 libra	—	58
„ „	1 uncya	—	5
Salix	1 libra	—	22
Salviae folia	„	—	69
Sapo kalinus	„	—	32
„ „	1 uncya	—	3
„ medicinal.	„	—	8
Scillae bulbus	1 libra	—	14
„ „ sicc. pulv.	„	—	61
Scillae bulbus sicc. pulv.	1 uncya	—	6
Sebum ovile	1 libra	—	86
†Secale cornut.	„	1	13
† „ „	1 uncya	—	10
† „ „ pulv.	1 libra	1	40
† „ „ „	1 uncya	—	13
Sinapis semin.	1 libra	—	36
†Solutio arsenic. Fowler	1 uncya	—	5
Species aromatic.	1 libra	—	95
Spiritus camphorat.	„	—	58
„ saponatus	„	—	68
„ vini dilut. 70%	„	—	39
Spongia press. venal.	1 drachma	—	25
Stibium sulfur. aur. p. ven.	1 uncya	—	44
„ sulfurat nigr. ven.	1 libra	—	27
„ „ „ „ pulv.	„	—	54
„ „ „ „ „	1 uncya	—	5
†Strichninum	1 gran	—	3
Sulfur. sublim. lot. venal.	1 libra	—	22
Terebinthina commun.	„	—	24
†Tinctura aconiti	1 uncya	—	9
„ arnicae	1 libra	—	65
† „ belladonnae	1 uncya	—	9
† „ cantharid.	„	—	19
† „ digitalis	„	—	9
„ jodi	„	—	33
„ myrrhae	„	—	12
† „ nucis vomic.	„	—	9
† „ opii simpl.	„	—	40
† „ veratr. virid.	„	—	9
Unguentum cerussae	1 libra	—	90
„ glycerini	1 uncya	—	12
„ hydrargyri	„	—	23
„ plumb. acetic.	1 libra	1	24
„ simplex	„	1	16
„ „	1 uncya	—	10
„ sulfurat.	1 libra	—	72
„ „	1 uncya	—	7
Valerianae rad. sciss.	1 libra	—	48
„ „ gross. pulv.	„	—	72
„ „ „ „	1 uncya	—	7
Veratri alb. rhyz. sc.	1 libra	—	33
„ „ „ gross. pulv.	„	—	56
„ „ „ „ „	1 uncya	—	5
Zincum oxydat. pur. venale	„	—	22
„ sulfuric. „ „	„	—	4
Zingiber	1 libra	—	83
„ gross. pulv.	„	1	8
„ „ „	1 uncya	—	10